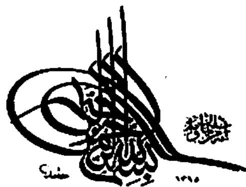

TARİHTEN GÜNÜMÜZE
TAHRİF HAREKETLERİ
-III-

SEBİL YAYINLARI Nu: 282
DİZGİ: **Ömer Fâruk LERMİOĞLU**
BASKI-CİLD: **ÜÇ-ER OFSET**
100. Yıl Mah. Mas Sit Matbaacılar Sitesi
1. Cad. No: 126 Bağcılar / İSTANBUL
KAPAK: **Bahattin ARVAS**
YAYINA HAZIRLAYAN: **Ali İhsan BAHADIR**

ISBN 978-975-580-066-0

İSTANBUL
2012

KADİR MISIROĞLU

TARİHTEN GÜNÜMÜZE

TAHRİF HAREKETLERİ

CİLD III

İKİNCİ BASIM

SEBİL YAYINEVİ
Tunusbağı cad. Nu: 16 Doğancılar
ÜSKÜDAR-İSTANBUL
Tel: 0216 553 51 51
www.sebilyayinevi.com

KISALTMALAR

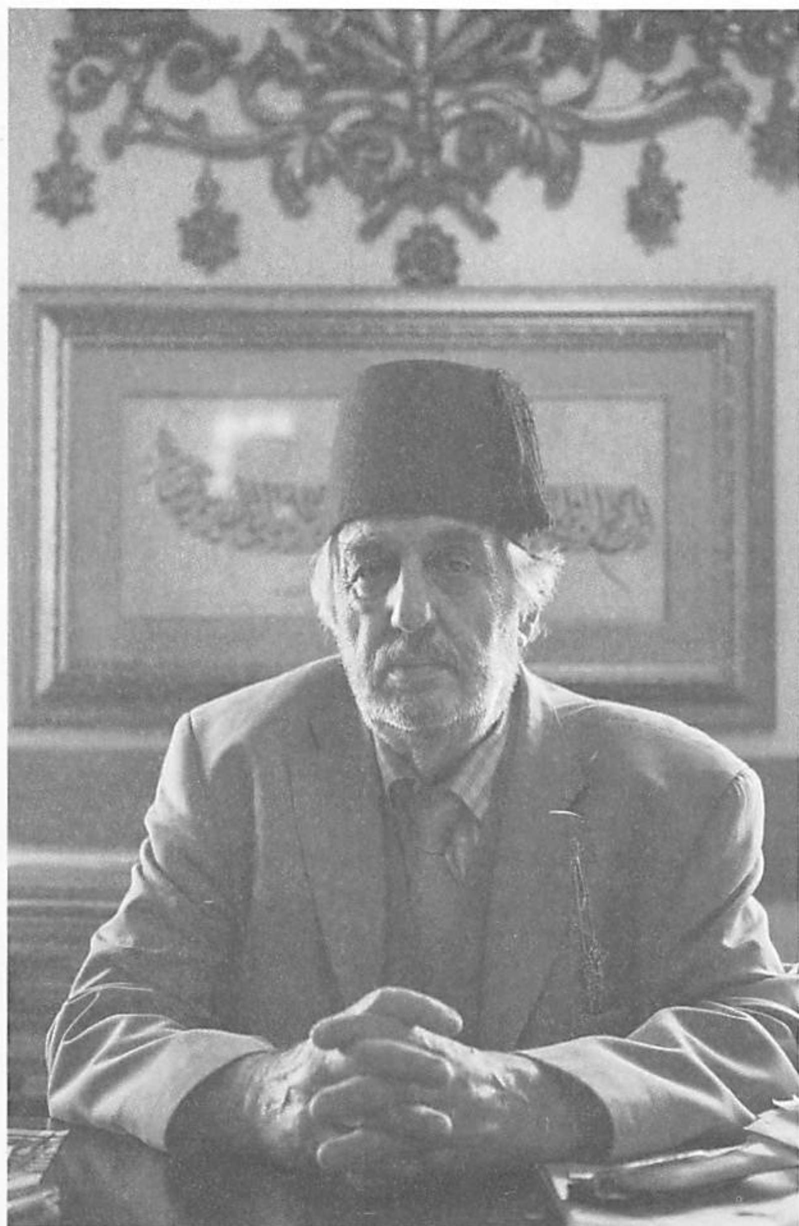
a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.d	: adı geçen dergi
a.g.t.	: adı geçen tefrika
a.y	: aynı yerde
b. (bin)	: oğlu
bkz.	: bakınız
c.	: cild
DİA	: Diyânet İslâm Ansiklopedisi
h.	: hicrî
İA	: İslâm Ansiklopedisi
Hz.	: Hazreti
ilh.	: ilâ âhır
m.	: milâdî
müt.	: müteâkip
terc.	: tercüme
r.a.	: radıyallâhu anh
s.	: sayı
s.a.v.	: sallâllâhu aleyhi ve sellem
sh.	; sahife
v.	: vefâtı
vd.	: ve devamı
vb.	: ve bunun gibi
v.s.	: vesâire

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ
وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ د۪ينًا
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

Meâli: "Her kim de İslâm'ın gayrı bir din ararsa, artık ondan, ihtimali yok, kabul olunmaz ve âhirette o hüsran çekenlerden olur."
(Âl-i İmrân Sûresi, âyet: 85)

Müellif (2012)

MÜELLİFİN (YAZARIN) YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. III (2012)
- ZORAKİ ÂSİ, ŞEHZÂDE BÂYEZİD (Târihî Roman) (2012)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. II (2011)
- MİMAR SİNAN (Târihî Roman) (2011)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. II (2010)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. I (2010)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. I (2009)
- SOKOLLU MEHMED PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- BARBAROS HAYREDDİN PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- İSLÂM DÜNYA GÖRÜŞÜ (2008)
- MAKBUL VE MAKTUL İBRAHİM PAŞA (Târihî Roman) (2008)
- VELİ BÂYEZİD'İN BEDDUÂSI (Târihî Roman) (2008)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLHAMİD (2007)
- CEM SULTAN'IN PAPAĞANI (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLAZİZ (2006)
- ZAĞANOS PAŞA (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN VAHİDEDDİN (2005)
- HAYAT FELSEFESİ YAHUD YAŞAMAK SANATI (2005)
- DÜZMECE MUSTAFA (Târihî Roman) (2005)
- KAVUKLU İHTİLÂLCİ (Târihî Roman) (2005)
- İTHAFLI FIKRALAR (2005)
- FİLİSTİN DRAMI'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ (2004)
- GURBET İÇİNDE GURBET (2004)
- ÜÇ HİLÂFETÇİ ŞAHSİYET (1995)
- ÂŞIKLAR ÖLMEZ!.. (1994)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. I (Hâtırât) (1993)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. II (Hâtırât) (1995)
- BİN UYDURMA KELİMEYİ BOYKOT (1993)
- İSLÂM YAZISINA DÂİR (1993)
- ÜSTÂD NECİP FÂZIL'A DÂİR (1993)
- GEÇMİŞİ VE GELECEĞİ İLE HILÂFET (1993)

- CEMRE (Şiir) (1992)
- HİCRET (Hâtırât) (1990)
- İSLÂMCI GENÇLİĞİN EL KİTABI (1981)
- KANLI DÜĞÜN (Târihî Roman) (1972)
- UZUNCA SEVİNDİK (Târihî Roman) (1973)
- KIRIK KILIÇ (Târihî Roman) (1973)
- ALİ ŞÜKRÜ BEY (1978)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. I (1965)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. II (1974)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. III (1977)
- OSMANOĞULLARI'NIN DRAMI (1974)
- MUSUL MES'ELESİ ve IRAK TÜRKLERİ (1972)
- MOSKOF MEZÂLİMİ C. I (1970)
- MOSKOF MEZÂLİMİ C. II (1970)
- AMERİKA'DA ZENCİ MÜSLÜMANLIK HAREKETİ (1967)
- KURTULUŞ SAVAŞI'NDA SARIKLI MÜCÂHİDLER (1967)
- YUNAN MEZÂLİMİ (TÜRK'ÜN SİYAH KİTABI) (1966)
- MACAR İHTİLÂLİ (1966)

CÜNEYD EMİROĞLU TAKMA ADI İLE
- YAHUDİ (İngilizce'den Terc.) (1974)
- PERİLİ KÖŞK (Masal) (1972)

ÇIKACAK OLANLAR
- MUHTASAR OSMANLI TARİHİ
- DEVLET-İ EBED MÜDDET
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. IV
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. IV
- TANIDIKLARIM (Hâtırât)
- BİR DEMET KARDELEN
- GÜNEŞ BATIDAN DOĞARKEN!..
- PİRİ REİS (Târihî Roman)
- KANLI NEY (Târihî Roman)
- TİRYAKİ HASAN PAŞA (Târihî Roman)

v.s.

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BÖLÜM

ASRIN FİTNESİ DİYALOG İHÂNETİ

I-DİYALOĞUN MÂHİYETİ VE TARİHÇESİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KUR'AN-I KERİM'İN BAZI ÂYETLERİNİN TÂRİHSEL OLDUĞU İDDİASI

GAZEL

Fermân-i aşka can ile var inkıyâdımız,
Hükm-i kazâya zerre kadar yok inâdımız!..

Baş eğmeziz edâniye dünyâ-yi dûn için,
Allaha'dır tevekkülümüz i'timâdımız!..

Biz mütteka-yi zerkeş-i câha dayanmazız,
Hakk'ın kemâl-i lûtfunadır istinâdımız!..

Zühd ü salâha eylemeziz iltica hele,
Tutdu eğerçi âlem-i kevni fesâdımız!..

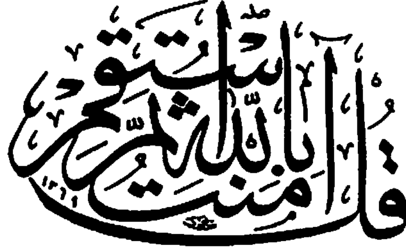
Meyden safâ-yi bâtın-i humdur garaz heman,
Erbâb-i zâhir anlayamazlar murâdımız!..

Minnet Hudâ'ya devlet-i dünya fenâ bulur,
Bâkî kalır sahîfe-i âlemde adımız!..

ŞÂİR BAKÎ

Lügatler:

Dünya-yı dûn	: Alçak Dünya
Müttekâ	: Dayanak
Zerkeş	: Altın tel yapıcı
Câh	: Mevki, rütbe
Hum	: Geniş veya büyük kap

TEBLİĞ MES'ÛLİYETİ

Ebû Hüreyre Hazretleri şöyle buyurur:

Ashâb-ı kirâm arasında şu hakikati duyardık: Kıyâmet gününde bir kişinin yakasına, hiç tanımadığı biri gelip yapışır. Adam şaşırarak:

"- Benden ne istiyorsun? Ben seni hiç tanımıyorum ki!" der.

Yakasına yapışan kişi de şu cevabı verir:

"- Dünyada iken beni hatâ ve çirkin işler üzerinde görürdün de, îkâz etmez, beni o kötülüklerden alıkoymazdın." (**Rudânî,** Cem'u'l-fevâid, V, sh.384)

رب يسر ولا تعسر رب تمم بالخير وبه

ÖNSÖZ

"Ümmid-i vefâ eyleme her şahs-ı degalde
Çok hacıların çıktı haçı zîr-i begalde[1]"

Ziya Paşa

Şânı yüce rabbimizin insanlığa ebedî bir hidâyet meş'alesi olarak lütfettiği Kur'an-ı Kerim'i bin dört yüz şu kadar küsür sene sonra tahrife yol bulamayan bir kısım sapık ve nâdân eşhas, bugün, Müslümanlar'ın zihnî muhtevâlarını şedid bir sûrette fikir kirliliğiyle sarsıp şüphe ve tereddüdle mâlûl bir hâle getirmeye çalışmaktadırlar. Bu sûret-i haktan görünme şampiyonları târizlerini şeriatın **fürûat** hududlarını aşarak **usûlât**'a kadar teşmil ettiklerinden ancak İslâm'ı el yordamıyla tanıyabilmiş ilmen kifâyetsiz insanların bir kısmını ifsâda muktedir olabilmekteyseler de bunların cevaplandırılması yine de "***emr-i bil ma'ruf ve nehy-i anil***

1 **degal**: hile, **zîr-i begal**: koltukaltı

münker" cümlesinden dinî bir farizadır.

Böyle bir farizayı ifa maksadıyla ve sırf Cenâb-ı Hakk'ın rızası gözetilerek kaleme alınmış bulunan bu eserin şu üçüncü cildi –birinci ve ikinci cildlere nazaran- daha fazla arının yuvasına çomak sokmak kabilinden muhtemel belâları mûcib olacak mevzular ihtivâ etmektedir. Zirâ bu eserde târiz oklarının tevcih edildiği eşhâsın pekçoğu hayatta olduğu gibi, bunların bazılarının da etraflarında kendilerine mutaassıbâne veya meczûbâne bağlı kalabalıklar mevcuddur. Böylelerinin bir takım nâbeca (yakışıksız) taşkınlıklarını ihtimal dâhilinde görmüş olmama rağmen nezdimde Allah korkusunun, kul korkusuna galebesi sebebiyle[2] doğruluğuna inandığım hiçbir şeyi ketmetmeyerek açıkça yazmaktan içtinâb etmedim. Zira -şu riske rağmen- bu eserde takip edilen asıl hedef ve maksad, ifsad hareketlerini teşhirle sele kapılan çer-çöp gibi geniş kitleleri ikazla onların imânî bir zarara maruz kalmalarını önlemekten ibarettir.

Bununla beraber, eserin hacmini daha fazla genişleterek okuyucuyu sıkmamak ve gerek tahrifler ve gerekse de bunların cevaplarında bir takım tekerrürlere mecbûr kalmamak için –bilhassa tasavvuf gibi çoğu bahislerde- bir veya iki örneği ele almakla iktifâ ettim. Bu durum bazı sapıklıkları kasden görmezden geldiğim tarzında telâkkî edilmemelidir.

---

2 Cenâb-ı Hakk meâlen:

"**... Artık insanlardan korkmayın, benden korkun...**" (Mâide Sûresi, âyet 44)

ve

"**... Eğer mü'minseniz daha evvel Allah'tan korkmalısınız.**" (Tevbe Sûresi, âyet 13)

buyurmaktadır.

Eserin tamamı görülmeden böyle bir değerlendirme -hiç şüphesiz- hakkımda bir sûizan olacaktır. Zirâ bu eserin IV. cildi muhtelif ve münferid tahrif beyanlarını ihtivâ edeceği cihetle unutulmuş veya sükûtla geçiştirilmiş sanılan pek çok eşhâsa âid değerlendirmelere orada rastlanacaktır.

Bununla berâber burada tesirleri mahdud olan bazı kimseleri "**şuyûu vukûundan beter**" olması tehlikesine binâen kasden görmemezlikten geldiğimi de ifâde etmeliyim.

Buna rağmen yine de bazı zuhûller görülürse, bunun da mes'elenin ummanlaşmış genişliğine hamledilerek mâzur görüleceğimi ummaktayım. Zira eskiden "**münekkitlik**" diye bir meslek vardı. Artık o, ortadan kalkmış bulunduğu için pek çokları -târiz korkusuna kapılmaksızın- ulu orta ve cür'etkarâne kalem oynatabilmektedir. Hele mevzular dinî ise, kendisini fikir beyânına selâhiyetli addetmeyen bir kimse pek de yok gibidir.

Burada şunu da söylemeliyim ki, bu eserin mevzuu bir kısım yerli tahrifçileri teşhirden ibâret olduğu cihetle; bu III. cildde de Türkiye'de tesirleri müşâhade edilen bir-iki istisnâ dışında yabancılara yer verilmemiştir.

Ayrıca, şu husûsu da ifâde etmeliyim ki, bu eserde pek çok örneğini göreceğiniz dinî tahrifler o derecede temel esaslara mâtufdur ki, benim bu yaptığım iş, **Andersen**'in meşhur fıkrasındaki gibi[3] -âdeta- "**Kral Çıplak!..**" demek kabilinden bir kısım dinî bedâhatlerin ifâdesidir. Lâkin insanların çoğu hemen her zaman, rahatlarının bozulmaması için bir bedel ödemeyi gerektiren bu tarz hareketi ihtiyar et-

---

3 Bu fıkranın tafsilâtı için Bkz. **Kadir Mısıroğlu – İthaflı Fıkralar**, İstanbul 2010, sh.113

meyip sükûtu tercih etmektedirler. Ancak mes'ele dinî hakikatlere müteallik olduğunda bu tarzda hareket etmekle dünyevî bir bedel ödemekten kurtulunsa bile uhrevî bir bedel ödemekten kurtulmak asla kaabil değildir. Zira Peygamber Aleyhisselâtüvesselâm "**Hakkı söylemek mevkiinde olup da susanlar dilsiz şeytandır!..**"[4] buyurmuşlardır.

Yetmiş dokuzuncu yaşıma basmak üzere olduğum şu günlerde, Cenâb-ı Hakk'ın "**hâfız**" ism-i şerifinin tecelliyât-ı uzmâsına sığınmaya ilâveten siz değerli okuyucularımdan "***Dua mü'minin silâhıdır***"[5] hadis-i şerifini hatırlatarak uzun, sıhhat ve hizmet dolu bir ömre nâiliyyetim ve ins ü cin şerrinden masuniyetim husûsunda dualar taleb ederken, hepinizi Allah'ın rahmet, bereket ve âtıfetine emânet ederim.

Ve minellâhi't-Tevfîk, yani yardım Allah'tandır.

5 Kânûn-i Evvel (Ocak) 2012
Üsküdar/İstanbul

Kadir Mısıroğlu

4 "**Es-sâkitu anil hakkı şeytân'un ahres!..**" Hadîs-i Şerif

5 "*Ed-duâ-u silâhun lil mü'minîn*" -Hadîs-i Şerif-

BİRİNCİ BÖLÜM
TASAVVUF'UN MÂHİYETİ VE TASAVVUF DÜŞMANLIĞI

I-İSLÂM TASAVVUFUNUN GERÇEK MÂHİYETİ VE TÂRİHÎ GELİŞİMİ

A-İSLÂM TASAVVUFUNUN GERÇEK MÂHİYETİ

a-Tasavvufun Aklî Mesned veya Delilleri

Sıfat itibariyle câmi'ul ezdad (zıt sıfatları cem etmiş) olan Cenâb-ı Hakk[1], "**mâsivâullah**" dediğimiz kendi zatından maada, bütün varlıkların teşkil eylediği âlemi sıfat tecelli terkipleriyle halk ve îcad etmiş olduğundan dolayı Kâinat'ta zıtlık ve farklılık yani ihtilâf üzere bulunmak asıldır, bertaraf edilemez. Bu gerçeğin tabiî bir neticesi olarak bütün masnuat (yaratılmış olan şeyler) içinde mutlak mânâsıyla birbirlerinin aynı olan iki varlık mevcud değildir. Mevcud olsaydı, bunlardan birinin yaratılması hikmetsiz yani abes olurdu. Abesle meşgûliyetinin ise, "**müteal**" sıfatını hâiz olan Cenâb-ı Hakk'a isnâdı asla câiz olamaz.

---

1 Gerçekten "**hâdi**" (hidâyet veren) de O'nun sıfatıdır, "**mûdıl**" (dalâlete sevkeden) de!.. "**Hayy**" (dirilten) de O'nun sıfatıdır, "**mümiyt**" (öldüren) de!.. Lâkin bu zıt sıfatlar zât-ı ilâhîde birbirleri ile teâruz halinde olmadıkları halde mâsivâullahta ebedî bir galebe nöbetleşmesi halindedirler. Tıpkı elektrikte hem soğutucu ve hem de ısıtıcı istidâdın bulunması ve bunların birbirleri menşe ve kaynakta yok etmemesine mukabil, tecelli mekânında alıcının istidâdına göre gerçekleşip birbirlerini yok etmekte oldukları gibi!..

Buna göre bütün masnuât-ı ilâhiye (yaratıklar) en basitinden en mükemmele doğru zirvesinde insanın daha doğrusu "**insân-ı kâmil**"in yer aldığı inkârı kaabil olmayan bir silsile-i merâtib (hiyerarşi) teşkil ederler. Zirâ Cenâb-ı Hakk, sadece insanoğlu hakkında "**mükerrem**" sıfatını kullanmıştır.[2]

Bu gerçeğe ilâveten bir de şunu ifâde etmeliyiz ki, Cenâb-ı Hakk, iki sıfât-ı ilâhiyesini zât-ı ulûhiyetine hasrederek onlardan mâsivâullaha hiçbir nasib lütfetmemiştir. Bunlar "**hâlik**" ve "**bekaa**" sıfatlarıdır. Bekaa sıfatının adem-i mevcûdiyetinin neticesi Allah'dan gayri herşeyin fânilikle mahkûm olmasıdır. Buna göre varlıklar Allah'ın hâlik sıfat-ı ilâhiyesinin tecellisiyle ortaya çıkar ve ebedî bir değişikliğe mâruz kalarak nihâyet yok olurlar.[3] Maddî olarak zuhûra gelen bütün zerrât-ı cihan üç varlık grupunda ebedî bir cevelân (dolaşım) mâcerâsı yaşar. Mâlum olduğu üzere varlıklar **cemâdât** (cansızlar), **nebâtât** (bitkiler) ve **ḥayvanât** (canlılar) olarak üç kategori teşkil ederler. Madde ise, bunlar arasında ebedî bir dönüşe memur olduğundan bu üç kategori varlık "**mevâlid-i selâse**" (doğurucu üç unsur) olarak adlandırılır. Bütün masnuât-ı ilâhiye (yaratıklar) içinde sadece insanoğlu "**beka**" ve "**hâlik**" sıfatlarından mâda bütün ilâhî sıfatların tecellisine mazhardır ki, onu "**Eşref-i Mahlûkat**" kılan da bu husûsiyetidir.

Bütün varlıklar, mutlak varlık olan Allah'tan gelip, zuhur âlemindeki mâceralarını tamamladıktan sonra yine O'na dönerler. Bunların "**âlem-i gayb**"dan "**âlem-i zuhûr**"a gelişleri bir yarım dâire teşkil eder ki, buna "**kavs-i nüzûl**" (iniş

---

2 İsrâ Sûresi, âyet 70'de meâlen "*Şânım hakkı için biz Ben-i Âdem'i tekrim ettik, yani mükerrem kıldık.*" buyurulmaktadır.

3 Rahman Sûresi, âyet 26'da meâlen şöyle buyurulmaktadır: "*Göklerde ve yerlerde vâr olan herşey yok olup gitmeye mahkûmdur.*"

kavsi) denilir. Tekrar Rablerine dönüşleri ise bu kavs-i nüzûlü tamamlayan diğer bir yarım dâire şeklinde tasavvur olunur. Buna da **"kavs-i uruc"** (yükseliş kavsi) adı verilir ki, böylece varlıkların Allah'tan gelip tekrar O'na dönüşleriyle kapalı bir dâire husûle gelir.

Mâsivâullaha dâhil olan varlıkların hepsi Cenâb-ı Hakk'ın **"kün!"** (ol!..) emriyle zuhûra gelmiş olup, bu keyfiyet **"feyekûnü"** beyanıyla tamamlanmıştır. Lâkin bütün varlıklar zuhûra gelmeden önce bunların hepsi de Allah'ın ilminde sâbit idi. Bu subûta **"âyân-ı sâbite"** denilir.[4] Cenâb-ı Hakk

---

4 **İbn-i Arabî** ile tasavvufa girmiş olan **"âyân-ı sâbite"** tâbiri varlıkların bu âlemdeki vücûdlarının izâfî olduğunu ifâde eder. Çünkü âyân-ı sâbite varlıkların Allah nezdinde veya O'nun ilmindeki hakikatleridir. Bunlar ilm-i ilâhîde sâbit olan **"yoklar"**dır. Bu mânâda onlara **"mümkün"** de denir.

Âyân-ı sâbitelerin ilm-i ilâhîde sübûtunu gerektiren tecellîye **"feyz-i akdes"**, bunların istidadlarına göre hâriçteki zuhûrlarını icab ettiren tecellîye ise **"feyz-i mukaddes"** tâbir olunur ki, bunlar ileride anlatılmıştır.

İbn-i Arabî'ye göre bütün varlıklar (mükevvenât) yedi safhada hâricî âlemde zâhir olurlar.

Bu tasavvufî görüş, **Eflatun**'un **"İdeler Âlemi"** fikrine benzerse de, ondan çok farklıdır. Böyle olmakla beraber bazıları bu iki görüşü bağdaştırmaya çalışmış ve ortaya **"Nev-eflâtuniyye"** yahud **"Neo Plâtonizm"** denilen bir görüş çıkmıştır. Bu görüş hakkında **İsmâil Fennî Efendi** şu izahatta bulunmuştur:

"Nev-eflâtuniyye Mezhebi ki, İskenderiye Medresesi'nin (Ecole Alexandrie) mezhebidir. İskenderiyye Şehri vaktiyle büyük bir merkez-i ulûm idi. Bu medrese orada teşekkül etti. Atina ve Roma esâtizesi (üstadları) beyninde (aralarında) bile birçok taraftarlar kazandı. Dört asır kadar (milâdi 193-529) devam etti. bidâyet-i teessüsünde (kuruluşunun başlangıcında) hayli müddet Hıristiyanlık'la mücâdelâtta bulundu.

*Buna mensup olan filozoflar, en ziyâde **Eflâtun**'un Mezhebi'nden iktibâs-ı fikrettiklerini beyan ederlerdi. Bu sebebe mebni medreselerinin nâmını O'na nisbet ettiler. Bu mezhep esâsen yekdiğerine münâfi (aykırı) olmak lâzım gelen akliye (Rationalisme) ile iştirâkıyye (Mysticisme) mezheplerinin garip bir mahlutu (karışımı)dır. Müntesibini bir takım vesâit-i fevkattabii (olağanüstü) ve vahiy ve ilham ile değil, muhâvere şeklinde istidlâl*

"**vücûd-u mutlak**", "**hayr-ı mutlak**" ve "**hüsn-ü mutlak**" sahibidir. Varlığı kadim olmayıp sonradan yaratılmış bulunan "**kevn-u fesat âlemi**" ise, bu vasıfların zıtlarını da hâizdir. Yani "**vücûd-u mutlak**" artı "**adem-i mutlak**" (mutlak yokluk), "**hayr-ı mutlak**" artı "**şerr-i mutlak**" ve "**hüsn-ü mutlak**" artı "**kubh-i mutlak**"la muttasıftır. Zirâ fâni varlıkların âleminde herşey zıddı ile münkeşif olur yani bilinebilir.

İnsan fâni varlıkların teşkil ettiği Kâinât'ın bir özü, tohumu mesabesindedir. Bundan dolayı o, "**zübde-i kâinât**" olarak adlandırılır. Bu itibarladır ki, yukarıda Kâinât için zikredilen müspet ve menfi sıfatlarla muttasıftır. İşte tasavvuf, insanoğlundaki **adem-i mutlak, şerr-i mutlak** ve **kubh-i mutlak** sıfatlarını bertaraf ederek Allah'ın sıfatlarını iktisâb etme yolunda bir gayret ve gelişmeyi ifâde eder. Peygamber Aleyhisselâtüvesselâm da bir hadîs-i şeriflerinde "**tehalleku bi-ahlâkillâhi teâlâ**" yani "**Allah'ın yüce ahlâkıyla ahlaklanınız**" buyurmuşlardır.[5] Esasen İslâmî edebiyatta "**terbiye**" kelimesi de rablaştırmak mânâsınadır. Zirâ "**Rab**" kelimesinden türetilmiştir. Bu beşerî tâkat muvâcehesinde muhal olmakla birlikte ne derecede gerçekleştirilmiş olursa, insanoğlunu o derecede ulvîleştiren bir cehd ve gayreti ifâde eder.

Hâlik sıfatının adem-i mevcûdiyetinin neticesi ise, Cenâb-ı Hakk'ın bu sıfatı tecelli ettirerek dâhil olmaması hâ-

---

*(Dialectique) akıl vecd (Extase) ve müşâhede-i süver-i akliye (Contemplation) vâsıtasıyle Cenâb-ı Allah'a kadar teâli etmek (yükselmek) mümkün olduğuna kaail idiler. Medresenin esâtize-i meşhûresi (meşhur üstadları) müessisi (kurucusu) olan **Amangos Sakak**, sonra **Plotenius**, **Porfiros**, **Zambiliyak**, **Prokalos**'dur. İskenderiyye Mektebi nihâyet ervâh-ı ulviye ile ihtilât iddiasına kadar varmış ve hatta sihirbazlıkla da iştigal etmiştir."* (Bkz. **İsmâil Fennî** - Lügatçe-i Felsefe, İstanbul 1341, sh.456)

5 **Münâvî**, *et-Teârif*, s.564'de bu rivâyetin hadis değil, hikmetli bir söz olduğu ifâde edilmektedir.

linde hiçbir fiilin vucûda gelmemesidir.[6] Bu gerçek "**hayrihi ve şerrihi minellâhi teâla**" sûretinde altı iman esasından birini teşkil eder. Bütün bunlar Cenâb-ı Hakk'ın sünneti olup asla değişmez ve değiştirilemezler.[7]

Bu hususta ehemmiyetle belirtilmesi gereken bir başka gerçekte şudur: sayısız masnuât-ı ilâhiye içinde sadece "**İnsanlar**" ve "**Cinler**" –Dünya hayatı itibâriyle- imtihan olunmak üzere yaratıldıklarından[8] hem hayra ve hem de şerre mütemâyildirler. Ayrıca insanoğlu ilâhî sıfatların hepsinden bir tecelliye mazhar olması itibâriyle varlıklar silsilesinin zirvesinde yer almaktadır. Şu hâle nazaran O, küçük bir kâinattır.

Bu sebepledir ki, büyük divan şâiri **Şeyh Gâlib**:

"**Hoşça bak zatına kim zübde-i Âlemsin sen**
Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsin sen"[9] demiştir.

Yine yukarıda ifâde edilmiş olduğu üzere varlıklar basitten mükemmele doğru bir silsile-i merâtib teşkil ederler. Ancak bu varlıklar silsilesi içindeki her kategori de ayrıca kendi aralarında böyle bir silsilelenmeye daha tâbidir. Yani bütün varlıklara şâmil olan silsilelenmenin aynısını kendi gruplarında hâizdirler. Bu cümleden olarak insan denilen varlık da "**esfel-i sâfilîn**" (aşağıların aşağısı) denilen bir mer-

---

6 En'am Sûresi âyet 59'da meâlen "*Gayb'ın anahtarı O'nun yanındadır; onları ancak O bilir, hem kara ve denizde ne varsa bilir! Bir yaprak düşmez ve arz'ın zulümâtı (karanlıkları) içine bir habbede gitmez ki O bilmesin, ne bir yaş, ne de bir kuru yoktur ki her hâl bir Kitâb-ı Mübîn'de (ilm-i ilâhî'de) olmasın!*" buyurulmaktadır.

7 Fetih Suresi 23. Âyet-i kerimede meâlen "*Allah'ın öteden beri cereyân ede gelen sünneti (böyle)! Allah'ın o sünnetine bir tebdil de bulamazsın.*" buyurulmaktadır.

8 Zâriyat Sûresi 56. Âyette "*Ve Ben, insanları ve cinleri (başka bir şey için değil, sadece) Bana kul olsunlar diye yarattım.*" buyurmaktadır.

9 **Zübde**: öz, çekirdek, tohum, **Merdüm**: insan, **Dide**: göz, **Ekvân**: varlıklar

tebeden "**âlâ-yi illiyîn**" (yücelikleri̇n yüceliği) denilen iki uç nokta arasında vasıf, iktidar ve fiilleri itibâriyle inkârı gayr-i kaabil bir silsile teşkil ederler.

İslâm ise, bütün insanlığı hayra tâbi kılmak üzere emirler ve nehiyler (yasaklar) ihtivâ ettiği cihetle rahmet-i ilâhiye gereği olarak bu emir ve nehiyler en asgarî tâkatteki insanı dikkate alarak vaz' olunmuşlardır. Zirâ bir pehlivanın taşıyabileceği yükü bir çocuğa teklif etmek zulüm ve haksızlık teşkil ettiği hâlde çocuğun taşıyacağı yükü pehlivana teklif etmek O'na rahmet ve lütuf olur. Cenâb-ı Hakk, bu gerçek muvâcehesinde yüce şeriatinin hükümlerini bütün insanlığa teklif ederken bu teklifinde asgarî tâkatlileri dikkate almış, fakat tâkat ve kifâyeti fazla olanları emredilen fazilet ve ibâdetlerin fazlasını yapmaktan men etmemiştir. Men etmedikten mâdâ, üstelik bunlar ileride görüleceği üzere âyet ve hadislerle tahsin ve teşvik edilmiştir.

Buna göre şeriat hükümlerine uymakta esas olan "**fetvâ**" ile amel etmektir. Zira Cenâb-ı Hakk, hiçbir kula tâkatinden fazla bir külfet tahmil etmez.[10] Tasavvufta ise istidâdı olanlarca emirden ziyâde tavsiye mâhiyetinde görülüp, gerek Cenâb-ı Hakk ve gerekse, Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm tarafından tahsin edilmiş (övülmüş) bir takım ihtiyârî amellerin icrâsı, "**takvâ**" ile amel etmektir. Takvâ ise, Cenâb-ı Hakk tarafından en kâmil davranışlar için kullanılmıştır.[11]

İslâm tasavvufuna göre mânevî terakki dört kademe teşkil eder. Bunlar **şeriat, tarîkat, hakikat** ve **mârifet** safhalarıdır. Şeriat umum içindir. Bununla mükellefiyette hiçbir istisna yoktur. Lâkin insanlar da beşerî kademelenmede dört grup teşkil ederler. Bu gruplar **avam, havas, havas'ul havas**

---

10 Bakara Sûresi, 286. âyet-i kerimede meâlen "*Allah kimseye vus'undan (tâkatinden) öte teklif yapmaz!..*" buyrulmaktadır.

11 Hucurat Sûresi, âyet 13

ve **ehass'ül havas'ül havas**'tır.

Dinin gâyesi yaratanı tanıtarak, O'nu ibâdetlerle tekrim etmek ve insanlar arasında sulh, sükûn ve adâleti sağlamaktır. Bu ise sağlam bir iman ve O'nun meyvası olan kâmil ahlâk ile kaaimdir. Bu gâye havas için şeriat ahkâmına uymakla gerçekleşir. Lâkin fazlasına istidâdı olanlara kapıyı kapatmamak ve onların Allah, Kâinat ve hayatın mânâsı, gâyesi gibi hususlarda derin bir tefekküre nâil olmalarını ve bu tefekkürün icâbı ile hallenmelerini men eden hiçbir dinî kaaide yoktur. Bu sebepledir ki, ahkâm-ı şeriyyeye uymak her kul için Allah tarafından emredilen bir mecbûriyet olduğu hâlde, bu fazladan tefekkür ve tahassüsün derin deryasına dalmak ihtiyârîdir. Eğer burada bir zarar muhtemel olsaydı elbetteki dinen men edilmiş olurdu.

İşte bu ihtiyârî olan tefekkür, tahassüs ve amellerin heyet-i mecmuâsı tasavvufî davranışları teşkil eder. Onun gâyesi istidadlı ferdlerin tezhib-i ahlâk itibâriyle avamın vâsıl olabileceği seviyeyi aşarak bir ferdin zirveleşmesini sağlamaktır. Bu farkı mutasavvıflarca çok meşhur olan bir misalle ifâde edelim.

Şeriatte: Bu senindir, bu benim veya benimki benimdir, seninki senin,

Tarîkatta: Benimki senin, seninki benim,

Hakîkatte: Ne seninki senin, ne benimki benimdir

Mârifette ise bu durum ifâde edilmeyip yalnızca onu yaşayanlar bilir denilmektedir.

Tasavvufî gerçekler için çok söylenmiş olan bir söz vardır. Denilir ki, bunlar "**kal**" (söz) değil "**hâl**"dir. Sadırdan sadıra intikal eder. Bunun mânâsı insanların bu gerçeklere istidadları nisbetinde şahsan muhatab olmalarıdır. Bu sûretle vâsıl olunan gerçeklere "**ilm-i ledün**" denilir. Bu ilim şeriatten hâriç değildir. Meselâ her hayvandan sağılan süt yağ

ihtivâ ettiği hâlde bu görülmez. Lâkin husûsî bir ameliye ile tefrik edildiği zaman zâhir olur. O, içinden çıktığı sütte zaten mevcuddu. Lâkin ancak husûsî bir ameliyeden sonra zâhir olmuştur. İşte ilm-i ledün gerçekleri de şeriat gerçeklerinin içindedir. İnsanların idrâk ve iz'an seviyelerine ve mânevî vasıf itibariyle derecelerine göre elde edebildikleri hakikatlerdir.

Bunu anlamak için Peygamber Aleyhisselâtüvesselâm'ın nezih hayatından bir misâl zikredelim. Birgün Peygamber Aleyhissalâtüvesselam ile **Hz. Ebûbekir**, başbaşa konuşuyorlarken yanlarına dehâsı meşhûr-i âlem olan **Hz. Ömer** geldi. Bir miktar onların arasındaki mükâlemeyi dinledi. Peygamber Aleyhisselâtuvesselam ayrıldıktan sonra **Hz. Ebûbekir**'e sordu:

"- Siz. Peygamber'le ne konuştunuz?"

Hz. Ebûbekir şu cevabı verdi?!

"- Duymadın mı?!"

Hz. Ömer:

"- Duydum ama anlamadım" karşılığını verince **Hz. Ebûbekir** tebessüm etti ve **Hz. Ömer**'in,

"- Siz her zaman Peygamber Aleyhisselatüvesselam'la böyle mi konuşursunuz" suali üzerine de,

"- Başbaşa kaldığımız bazı zamanlar" cevabını verdi.

Kendisinden "*Kellimu'n-nâse 'ala kaderi 'ukûlihim*"[12] yâni "*insanlara akıl ve idraklerinin seviyesine göre konuşunuz*" hadîs-i şerifi vârid olmuş bulunan Hz. Peygamber'in **Hz. Ebûbekir**'le bu konuşması **Hz. Ömer** seviyesinde bir dehânın bile anlayamadığı bir seviyede olduğuna göre bunun

---

12 **Hazret-i Ali (r.a.)**:
"*İnsanlara anladıkları şeyleri söyleyin, anlamadıklarını da bırakın. Siz, Allah ve Rasûlü'nün yalanlanmasını ister misiniz?*" (**Buhârî**, İlim, 49) buyurmuştur.

ilm-i ledün muhtevâsından olduğundan şüphe edilemez. Ledün ilmi Kur'an-ı Kerim'de "*Bizim katımızdan, bizim tarafımızdan bir ilim*" mânâsındaki "***Min ledunna ilmen***" ifâdesine dayandırılarak ortaya çıkmıştır.[13]

Gerçekten Hz. Peygamber'in bilgisi üç kategori teşkil eder. Bunlardan birinci kategoridekiler Allah ile O'nun arasında cârî olup bunlar hiç kimseye anlatılmamıştır. İkinci kategorideki bilgiler ise, naklettiğimiz şu misâlde görüldüğü gibi, ancak ehline intikal ettirilmiştir. Üçüncü kategorideki bilgiler de, şer'î hakikatler cümlesinden olup, umûma ilân edilmiştir. İşte ilm-i ledünnün muhtevâsı bu ikinci kategorideki bilgilerden ibârettir.

Hakikaten Peygamber Aleyhisselâtüvesselam'ın bazı bilgileri umûma ifşâ etmediği bir kısım hadîs-i şeriflerden istidlal olunabilir. Meselâ "*Şâyet benim bildiklerimi bilseydiniz, az güler, çok ağlardınız.*"[14] beyânı bunlardan biridir. Bunlardan bir diğeri de şudur "*Benim Cenâb-ı Hakk'la öyle anlarım olur ki, onlara ne bir mukarreb melek ve ne de herhangi bir peygamber vakıf olabilir.*"[15] Hz. Peygamber bu vasıftaki hakikatleri ashâb-ı kiram arasında sadece **Hz. Ebûbekir** ve **Hz. Ali**'yle konuşmuş bulunduğundan bütün tarîkatler -silsile itibariyle- ya **Hz. Ali**'de veyahud da **Hz. Ebûbekir**'de müntehi olurlar.

b-Tasavvufun Gerçek Mâhiyeti

Tasavvuf yoluna girerek mânevî terakki ve terbiyeye sûfî ıstılahınca "**seyir**" adı verilir. Bu kelime "**yürümek, mesâfe katetmek**" mânâsındadır. "**Silk**" ise iplik demek olup, mecâzen "**yol**" veya "**meslek**" mânâlarında kullanılır. Silk-i

---

13 Bkz. Kehf Sûresi, âyet 65

14 **Buhâri**, Küsuf, 2, Müslim, Salat, 112

15 **Münâvî** – Feth'ül Kadir, C.4, sh.8

askerî denildiği zaman askerlik mesleği anlaşılır. Bu kelimenin çoğulu "**sülük**"dür. Buna göre tasavvufta mânevî merhaleler katederek yükselmeye "**seyr-i sülük**" denir. Bu da dört merhaledir. Bunlar:

a-Seyr-i ilallâh: Seyir, tarîkatta muayyen usuller dâiresinde mâneviyatta yükselmeyi ifâde eder. Bu kelimenin lügat mânâsı; yürümek, hareket etmek demektir. Manevî yükselişin bu birinci merhalesi, sâlikin, yani tasavvufî terbiye yoluna girmiş olanın katettiği ilk merhaleyi ifâde eder. Kalbten âlem-i imkâna âid ne varsa, silinmesiyle hedefe varılır ki, buna "**Velâyet-i Suğrâ**" denilir. Yani velâyette bu, birinci merhaledir. Vâsıl olunan noktadaki makamın adı ise, "**fena fillâh**", yani Allah'ta fânî olmaktır.

Seyr-i ilallâh, iki nevidir. Bunların birine, "**seyr-i âfâkî**" diğerine ise "**seyr-i enfüsî**" denilir. "**Seyr-i âfâkî**"ye "sülük", "**seyr-i enfüsî**"ye ise cezbe denilir.

b-Seyr-i fillâh: Buna, seyr-i sülükte ikinci merhale olması dolayısıyla "**sefer-i sânî**" (ikinci sefer) veya "**cem**" denilir. Bu merhaleyi yaşayanlar, "**ufk-i âlâ**"ya erişerek bütün beşerî sıfatları mahvetmiş olanlardır. Bu merhalenin sonunda sâlike ledün ilmi verilir. Bu durumda olanların makamına ise, "**bekâ billah**" denilir.

c-Seyr-i maallâh: Buna da seyr-i sülükte üçüncü merhale olması dolayısıyla "**sefer-i sâlis**" (üçüncü sefer) ya da "**fark ba'de'l-cem**" denilir. Bu merhale, Allah ile olan seyri ifâde eder ki, bu takdirde ikilik şâibesi ortadan kalkar. Bundan dolayı buna Hazret-i Peygamber'in Miraç esnâsında vâsıl olduğu makamın adı olan "**Makâm-ı Kaabe Kavseyn ev Ednâ**" adı verilir. Bu da, yayın iki ucu arası veya daha azı demektir.

d-Seyr-i anillâh: Buna da "**sefer-i râbî**" (dördüncü sefer) denildiği gibi "**telvin ba'de't-temkin**" adı da verilir.

Mâhiyeti ise, vahdetten tekrar kesrete dönüştür. Bu dönüş, tâliplerin terbiye ve irşâdı içindir. Gerçek mürşid-i kâmiller, bu dördüncü seferi tamamlamış olanlardır. Bu, tıpkı mektep bitirip muallim olan kimselerin talebelerine bir şey öğretirken öğrendiklerinin çoğunu bilmiyormuş gibi davranarak bir tedrîc usûlüne riâyet edişleri gibidir. Bu merhaleyi tamamlamış olanlara "**müntehî-i kâmil**" denilir. Zira kulun yükselişi buraya kadardır.

Bunlardan başka evvelce bahsetmiş olduğumuz üzere Âlemde iki türlü seyir vâkîdir:

1-Nüzûlî Seyir: Mukayyed vücûdun husûle gelmesi için mutlak vücûdun âlem-i imkâna nüzûlüne bu ad verilir. En dûn (aşağı) mevkide cemâdât (cansızlar) bulunmak üzere, bu seyirle sırasıyla nebâtât, hayvanât ve ins (insanlar) zuhûra gelir, zâhir ve meşhûd olur. Bu seyir, insan mertebesine kadardır.

2-Urûcî Seyir: Bu da mukayyed olan varlıkların geldikleri yere doğru yükseliş seyridir. Cemâdâttan (cansız varlıklar) nebâtâta, nebâtâttan hayvanâta, hayvanâttan insan bedenine doğru cevherlerin seyridir. Bu, bir damlanın denize düşmesine benzer. Bu cevelânda bir zerrenin bir mü'minin bedenine isâbet etmesi, o zerrenin mirâcını teşkil eder.

Bu aynı zamanda yukarıdaki izah ettiğimiz "**Mevâlid-i Selâse**" hakikatinin tecellisidir. Bunların birincisine "**kavs-i nüzûl**" (iniş kavsi), ikincisine ise "**kavs-i uruc**" (yükseliş kavsi) denilir. Çünkü varlık âlemi, bir dâire gibi düşünülse, onun bir parçası üzerindeki bir nokta "**âlem-i gayb**" farz edilse, onun en uzağındaki nokta, merkezden geçen doğrunun yayı kestiği yerdir ki, burası cemâdâtın makamıdır. Bu sûretle iki yay parçasına ayrılmış olan dâirenin bir tarafında mükemmellik, yani Allah'a yakınlık itibâriyle cemâdâttan başlayarak varlıklar yer alırken, diğer tarafında da bunun

aksi sûretinde varlıklar sıralanarak insana vâsıl olur. Ondan sonra ise, yukarıda izah edilmiş olan seyir başlar. Bu sebeple o kavislerden birine iniş kavsi (**kavs-i nüzûlî**), diğerine ise yükseliş kavsi (**kavs-i urûcî**) denilir.

Seyr-i sülükün gâyesi, nefsi tezkiyedir yani temizlemektir.[16] Bu da muhtelif merhalelerle gerçekleşir ki, bunlar sırasıyla şöyledir:

---

16 Nefis tezkiyesinin lüzûm ve ehemmiyetini belirten âyetler pek çoktur.

Biz bunlardan bir kaçının meâlini burada dikkatlerinize arz edelim:

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰيهَا

"Muhakkak ki nefsini tezkiye eden (kötülüklerden arındıran) kurtuluşa ermiş, onu fenâlıklara gömen de ziyân etmiştir." (Şems Sûresi, âyet 9-10)

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى

"Gerçekten temizlenen ve Rabbinin ismini zikredip O'na kulluk eden kimse, şüphesiz kurtuluşa ermiştir" (A'lâ Sûresi, âyet 14-15)

اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذٖينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصٖيرُ

"...Sen ancak görmedikleri hâlde Rablerinden korkanları ve namaz kılanları uyarabilirsin. «Kim temizlenirse», sırf kendi faydasına temizlenmiş olur. Nihâyet varış Allah'adır." (Fâtır Sûresi, âyet 18)

كَمَا اَرْسَلْنَا فٖيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا وَيُزَكّٖيكُمْ
وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَالَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

"(Ey insanlar!) **Andolsun ki, kendi içinizden, size bir peygamber gönderdik. O, size âyetlerimizi okuyor, sizi tezkiye edip kötülüklerden arındırıyor, Kitâb'ı ve hikmeti tâlim edip bilmediklerinizi öğretiyor."** (Bakara Sûresi, âyet 151)

vs.

Bu mes'eleye dâir pek çok olan hadis-i şeriflerden de bir tekini zikretmekle iktifâ edelim:

"*-Allah'ım! Nefsime takvâsını ver ve onu tezkiye et! Sen onu tezkiye edenlerin en hayırlısısın. Sen onun velîsi ve Mevlâ'sısın.*" diye dua ederlerdi. (Bkz. Müslim, Zikir, 73)

Tasavvufî telâkki ve davranışların fârik vasfı nefisle mücâdeledir. Nefis ise, terbiye görmeden önce **"emmâre"** denilen ve sâhibini kötülüklere zorlayan bir vasıftadır.[17] Bununla mücâdeleye başlanınca da derece derece şu merhalelerden geçilir. **Levvâme** (Kötülüğü Kınayan), **Mülhime** (ilim ve ilhâma mazhar), **Mutmainne** (İtmi'nâna ermiş olan), **Râdıye** (Râzı olan), **Merdıyye** (Râzı olunan) ve **Sâfiye** (Peygamberlerin nefisleri)...

Nefsin bu sûretle terbiye edilmesinde onun itham edilip aşağılanması demek olan **"Levvâme"** derecesindeki faaliyetlerin çok ileriye götürülmesi öteden beri ayrı bir tarîkat olarak telâkki edilmiştir. Buna **"Melâmîlik"** denilir.

Bir melâmî meselâ Ramazanda niyet etmeyerek bir günlük Ramazan orucunu kazâ etmek ister. O gün alenen oruç yer ve bu sûretle insanların husûmetini celb eder. Çünkü başkalarının muhabbetini celbetmenin kendi nefsine hoş geleceği düşüncesiyle nefsin zıddına iş yapmayı prensib edinir. Lâkin bu tavır, insanların sûizannına sebep olduğu cihetle hatadan sâlim değildir.

İşin aslı bu olduğu halde bâzı gerçekten kusurlu olan müslümanlar da Melâmîliği bir mâzeret sebebi olarak kullanırlar. Bu yüzdendir ki Melâmîliğin şöhreti Müslümanlar arasında pek iyi değildir. Diğer taraftan Melâmîlik tarîkat olarak telâkki edildiği halde aslında -daha ziyâde- bir meşreptir. O derecede ki; şeriata en yakın bir tarîkat olan Nakşîliğin bile Melâmî kolu mevcûddur.[18]

Tasavvufta temkin muhafazası çok ehemmiyetlidir. Temkinini muhafaza edenler **"câzib"**, edemeyenler ise **"mec-**

---

17 Yûsuf Sûresi, 53. âyet-i kerimede meâlen:
"Muhakkak ki nefis şiddetle kötülüğü emreder" buyrulmuştur.

18 Fazla bilgi için bkz: **Abdulbâkî Gölpınarlı**- Melâmîlik ve Melâmiler, İstanbul, 1931

zûb" olarak adlandırılırlar. Makbul olan câzib olmaktır. Meczûblar vâsıl oldukları hakikatlerin taşkın ruhî neşvesi sebebiyle kantarın tokmağını kaçırmış dengesiz insanlardır. İleride görüleceği üzere, ya bu gibi insanların şeriat muvâcehesinde mâkul olmayan sözleri veyahud da iyi veya kötü niyetli olarak tasavvufî görüşlerden bâtıla meyledenler vesile ittihaz edilerek tasavvuf aleyhtarlığı yapıldığı pekçok görülmüştür ki, ileride bunlardan târihî birkaç misâlle iktifâ olunarak daha ziyâde günümüzdeki sapıklıklara temas edilecektir. Ancak burada şu kadarını söyleyelim ki, bir dâvâya sâlik olduğunu söylediği hâlde onun esâsına aykırı düşünce ve tavırlar sergileyenler vesile ittihaz edilerek o dâvânın esasına saldırmak akıl ve insaf dışıdır. Böyle bir hareket doğru olsaydı İslâm'ı yanlış anlayıp tatbik edenler dolayısıyla da İslâm'a saldırmak câiz olurdu. Nitekim böyle bir cevaza ihtiyaç duymadan bunu yapanların birçoklarından bu eserin evvelki ciltlerinde birçok örnek sunmuş olduğumuz mâlumdur.

c-Tasavvufun Dinî Mesned veya Delilleri

Bugüne kadar İslâm tasavvufunun şeriata aykırı olduğu veya Yahudi ve Yunan vesâir menşeli olduğu yolunda çok iddialar ileri sürülmüştür. Biz bu gibi yanlışları kısmen tasavvufun târihçesi kısmında, kısmen de tasavvuf düşmanlarına cevap sadedinde ele alacağız. Fakat şurada tasavvufun şer'i şerife aykırı olmayıp O'nun paralelinde bulunduğuna dâir bugüne kadar yazılmış olan pekçok eseri bir tarafa bırakarak rahmetle anılmasına vesile olmak üzere **Erbilli Şeyh Es'ad Efendi'den**[19] kısa bir nakille iktifâ etmek istiyoruz. O

---

19 **Erbilli Es'ad Efendi**, 1847 Yılı'nda Musul vilâyetinin Erbil kasabasında doğmuştur. Son devir nakşî meşâyihinin büyüklerinden olup 1930 Yılı'nda meşhur "**Menemen Vak'ası**" dolayısıyla şehid edilmiştir.

Menemen'de bir sarhoş tarafından **Kubilay** adındaki câhil ve tecrübesiz bir yedek subayın öldürülmesi vesile ittihaz edilerek oraya Türkiye'nin

"Risâle-i Es'adiye" adındaki risâlesinde Turûk-u Aliyye'nin (Yüce tarikatların) kaynağı başlığı altında tasavvufî fiiller ve fikirlerin şer'i şerife mutâbakatine dâir şunları söylemektedir:

"***Turûk-ı Aliyye'nin Kaynağı***

Yüce Tarîkatlar esas itibâriyle birdir. Cümlesi Muhammediyye'dir.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

*«**Ey iman edenler! Allah'ı çok çok zikredin**»[20] âyetinde olduğu gibi, diğer birçok âyet-i kerimelerde de Cenâb-ı Hakk önce bizzat **Muhammed** -sallallahu aleyhi vesellem- Efendimize; ikinci olarak, ümmetine emretmiştir.*

***Zikir:** Cenâb-ı Hakk'ı methü senâ ve azametini ifâde etmek kasdıyle söylenilen güzel, hoş, temiz kelimelerin ve kalbde muhafaza edilen Allah sevgisinin neticesi olan fikir ve ince düşünüşden ibârettir.*

***Hazret-i Muhammed** -sallallahu aleyhi vesellem- bu ilâhi emri, Cebrail -aleyhisselâm- vâsıtasıyla hakîkatini anlayarak aldıktan sonra, lisânî ve kalbî zikr-i şerifin icrâsına girişti.*

*Kalbî zikri ilk olarak **Hazret-i Ebû Bekir Sıddık** -radıyallâhu anh- Efendimize öğretti. Ve bütün sahâbe-i kirâma da*

---

dört bucağından bin iki yüz din âlimi celbedilmiş ve çeşitli işkencelere mâruz bırakılmışlardır. Müstakillen yazılması lâzım gelen ve bugüne kadar Kemalistlerin binbir yalan dolanla İslâm aleyhine kullana gelmiş oldukları bu meş'um hâdise dolayısıyla yirmi sekiz insan salben (asılarak) idam olunmuştur. **Erbilli Esad Efendi** ise idama mahkûm edilmiş olduğu hâlde o sırada doksan yaşını mütecâviz bulunduğu ve bu yaştaki bir insanın asılması kanûnen yasak bulunduğu cihetle gece yarısı bir zehirli iğne ile şehid edilmiştir. Rahmetullahi aleyh!..

20 El-Ahzab Sûresi, âyet 41

anlatıp öğretmesi için onu vekil tâyin etti.

*Lisânî zikri de **Hazret-i Ali** -radıyallâhu anh- Efendimize öğretti. Ve diğer sahâbe-i güzîne de anlatıp onlara bildirmesi husûsunda onu vekil tâyin etti.*

*Zikir bu şekliyle ikiye ayrılmış olup, birincisi **Hazret-i Ebû Bekir Sıddıyk'a**, ikincisi de **Hazret-i Ali** Efendimize nisbet edilmiştir.*

Sünnet-i Seniyye'ye tâbi olma husûsunda gecikmeye, gevşekliğe hiç bir zaman izin vermeyen sahâbe-i kiram efendilerimiz, işaret edilen Halîfelerden aldıkları Hafî ve Cehrî zikirleri bütünüyle icrâ etmişlerdir. Bu halleriyle onlar Cenâb-ı Hakk'ın, Kur'an-ı Azîmüşşan'ında beyan buyurmuş olduğu:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ

«Yâ Muhammed! Söyle: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tâbi olun ki; Allah Tebâreke ve Teâlâ da sizi sevsin»[21] *âyet-i celilesinin şerefine nâil olmuşlardır.*"[22]

Merhum **Es'ad Erbilî** Hazretleri'nin tasavvufta temel şiar olarak "**zikrullah**"ı göstermiş olması, yerinde bir tesbit olmakla beraber onun kadar ehemmiyetli bir başka esas da "**takva**"dır. Mâlum olduğu üzere, dinde hem hayatî zarûretler ve hem de beşerî tâkat farklılıkları dikkate alınarak iki yol tâyin edilmiştir. Bunlar "**ruhsat**" ve "**azîmet**" yollarıdır. Ruhsat **fetva** ile, azîmet ise **takva** ile amel etmeyi icab ettirir.

Kur'an-ı Kerim'de zikrin ehemmiyetinden bahsedildiği kadar takva da çokça zikredilmiştir. Bu yani takva, dinde mü-

---

21 Al-i İmran Sûresi, Âyet 31

22 **Muhammed Es'ad Erbilî** – Risâle-i Es'adiyye, İstanbul 1986, sh.12 vd.

kemmeli temin etmeye medâr olan bir muhteva ile dinî hayatı yaşamak demektir. Bu sebepledir ki, Kur'an-ı Kerim'de pek çok kereler zikredilmiştir. Meselâ Hucurat Sûresi'nin 13. Âyetinde meâlen:

"Ey o bütün insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Hem de sizi şa'b şa'b kabile kabile yarattık ki, tanışasınız. Haberiniz olsun ki, Allah katında ekreminiz (en itibarlınız) en takvalınızdır. Her hâlde Allah alîmdir, habîrdir!" buyrulmaktadır. Bu dini takva ölçüleriyle yaşamanın ehemmiyeti birçok âyet-i kerîmede tebâruz ettirilmiş bulunmaktadır. Meselâ:

*"Allah **takva** sâhipleriyle beraberdir."*[23]

*"Dünya hayatı inkâr edenler için bezendi. Onlar iman edenlerle eğleniyorlar. Halbuki **takva** sâhibi olan o mü'minler kıyamet günü onların üstündedir"*[24]

*"Adâletli olun, çünkü o, **takvaya** daha yakındır."*[25]

*"Ey âdemoğulları, size çirkin yerlerinizi örtecek ve süslenecek elbiseler indirdik. Hayırlı olan **takva** elbisesidir. İşte bunlar Allah'ın ayetlerindendir. Belki düşünüp öğüt alırlar."*[26]

*"İman edip **takva** yolunu tutanlar için elbette âhiret mükâfatı daha hayırlıdır."*[27]

*"İşte kullarımızdan **takva** sâhibi olanlara vereceğimiz cennet budur."*[28]

*"O gün **takva** sahiplerini heyet olarak rahmanın huzu-*

---

23 Bakara Sûresi, âyet 194

24 Bakara Sûresi, âyet 212

25 Mâide Sûresi, âyet 8

26 Araf Sûresi, âyet 26

27 Yusuf Sûresi, âyet 57

28 Meryem Sûresi, âyet 63

runa toplayacağız."[29]

Görülüyor ki, bu ve benzeri birçok âyette dini takva ölçüleriyle yaşamanın ehemmiyeti bu ve benzeri birçok âyet-i kerimelerde tebâruz ettirilmektedir.

İşte bundan dolayıdır ki, tasavvuf, **zikir** ve **takva** gibi iki temel esas üzerinde yürümeyi gerektiren bir yoldur. Fakat sadece zikir ve takva değil, tasavvufî hayat için şiar ittihaz edilmiş olan başka esaslar da vardır. Bunlar **nefis tezkiyesi,**[30] **amellerde ihlâsın korunması, tehzib-i ahlâka riâyet edil-**

---

29 Meryem Sûresi, âyet 85

30 Kadim ve değerli dostum **Osman Nuri Topbaş "Tasavvuf"** isimli değerli eserinde nefisle mücâdelenin aleyhissalâtu vesselâm Efendimiz tarafından **"büyük cihad"** olarak tavsifi hakkında şöyle demektedir:

Nefsi tezkiyeye çalışmak ve bu uğurda ciddî bir gayret ile seyr u sülûke girmek, ehemmiyetine ve zorluğuna binâen ***"cihâd-ı ekber"*** *kabul edilmiştir.*

Nitekim bu tâbiri Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem-, pek zorlu geçen ***Tebük Gazvesi****'nden dönüşlerinde bizzat ifâde ederek ashabına:*

"-Şimdi küçük cihâddan büyük cihâda dönüyoruz." *buyurmuşlardır.*

Hâlbuki dönmekte oldukları sefer, pek büyük bir gazveydi. Zirâ seferin evvelinden nihâyetine kadar münâfıkların fitneleri ve şeytanın vesveseleri eksik olmamıştı. O yıl şiddetli bir sıcaklık ve kuraklık hüküm sürmüştü. Katedilen yol, oldukça uzundu ve yaya yürümeye müsâid değildi. Meyvelerin toplanacağı hasad mevsimi de gelip çatmıştı. Kendilerini kalabalık bir Bizans ordusunun beklemekte olduğu haberi ise, bu gazveyi daha da zorlu bir sefer kılmaktaydı. Otuz bin kişiyi aşan sahâbî ordusu, bin kilometre gitmiş ve geri dönmüştü. Medîne'ye yaklaşırken âdetâ şekilleri değişmişti. Derileri kemiklerine yapışmış, saç-sakal birbirine girmişti. Hâl böyleyken Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in söylediği bu sözün hikmetini merak eden bâzı sahâbîler, hayretler içinde:

"-Yâ Rasûlâllâh! Hâlimiz meydanda! Bundan daha büyük cihâd olur mu?" dediklerinde Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem-:

"-Evet! Şimdi küçük cihâddan en büyük cihâda; nefsin hevâsı ile mücâhedeye dönüyoruz!"(Bkz. **Süyûtî**, Câmiu's-Sağir, II, 73; Münâvî, III, 141/2873; Ali el-Müttakî, IV, 430/11260) buyurdular. (Bkz. **Osman Nuri Topbaş** - İmandan İhsana Tasavvuf, İstanbul 2011, sh.115 vd.)

mesi ve **zühd hayatı** yaşanması gibi esaslar olup bunların hepsinin de Kur'an-ı Kerim ve hadîs-i şeriflerin muhtevasında meknuz oldukları gayr-i kaabil-i inkârdır. Tasavvuf târifleri hep bu umdeler (prensipler) üzerine vârid olmuştur.[31]

Burada tasavvuf hakkında müstakil bir eser te'lifinde ziyâde –öz bir sûrette- tasavvufun mâhiyetini izah etmek gayesi tâkib edildiğinden tasavvuftaki bu şiarların Kur'anî mesnedlerini ve dayandıkları hadîs-i şerifleri zikrederek bahsi uzatmak istemiyoruz. Ancak burada şunu söylemeliyiz ki, "**tasavvuf**" kelimesi aynen "**mezheb**" kelimesi gibi âyet ve hadislerde sarih bir sûrette zikredilmiş olmayıp, onların birer dinî disiplin ve düşünce tarzı olarak zuhurları târihî zarûretlerle kaabil-i izahtır. Ancak bunların her ikisinin de sistemleştirdikleri usûl ve esaslar dinî emirlerin muhtevasında mevcud oldukları cihetle asla dinî bir mesnedden mahrum değildirler. Esasen tasavvuf hakkında yapılmış olan yüzlerce tarife bakıldığı zaman bu tariflerde esas alınan zühd, takva, tezhib-i ahlâk ve nefis tezkiyesi gibi esasların dinen emredilmiş oldukları her türlü şüpheden berîdir. Sırf kelime olarak ünvanlarının zikredilmemiş bulunmasıyla onları dinî bir mesnedden mahrum telâkki etmek akıl ve iz'an dışıdır.

Tasavvufun gerçek mâhiyetine dair olan bu bahsi değerli arkadaşımız Ebubekir Sifil'in şu kısa değerlendirmesi ile bitirelim:

*"Din'in temel hedefi olan "**insan-ı kâmil**"'i inşa etmek için üç Fıkıh vazgeçilmezdir: **Fıkh-ı Ekber**, **Fıkh-ı Zâhir** ve **Fıkh-ı Bâtın**. Bunlardan ilki Akaid'i, ikincisi Fıkıh ilmini, üçüncüsü de Tasavvuf'u ifâde eder ve kemâlin, hiçbirinin ihmâline tahammülü yoktur.*

Zede almış, şu ya da bu şekilde kaymalara uğramış

---

31 Bu târifleri bin sayısına kadar çıkarılmaktadır. (Bkz. DİA, C.40, sh.119)

*bir itikadî sistem, kişiyi, ucu küfre kadar çıkabilen "**bid'at vâdisi**"ne sürükler. Fıkh-ı Zâhir'in ihmâli, amellerin ihlâline, dolayısıyla ucu yine küfre çıkabilen "**fısk vâdisi**"ne sürükler. Fıkh-ı Bâtın'ın ihmâli ise, sa'y-u gayretle geçirilmiş bir ömrün ardından, kişiyi, sonu hüsrana varabilecek "**iflas vâdisi**"ne sürükler.*

*Dolayısıyla ben bu "**Üç Fıkh**"ı, bir bütünün üç ayrı cephesi ve üç ayrı yansıması olarak görüyorum. İsimlerinin farklı olması, zaman içinde meydana gelen -tâbir yerindeyse- "**iş bölümü**"nü ve uzmanlaşmayı anlatması dolayısıyladır. Yoksa Selef-i Sâlihin'de bunların üçü de kâmil anlamda bir arada mevcut idi.*

*Bu "**Üç Fıkıh**" arasındaki dengenin muhafazası son derece önemli bir mes'eledir. Birbirlerini muhakkak sûrette etkiledikleri ve aralarında kopmaz bir ilişki (bağ) bulunduğu için, dengenin bunlardan birisi aleyhine bozulması durumunda ortaya kaçınılmaz olarak aşırılıklar, arızalı duruşlar ve çarpık anlayışlar çıkar. Fıkh-ı Ekber'i zede aldığı için aşırılıklara kaymaktan kurtulamamanın örneğini Haricîler'de, Mücessime ve Müşebbihe'de görürüz. Fıkh-ı Zâhir'i ihmâle terk ettiği için yoldan sapanlara Bâtınîler örnek gösterilebilir. Fıkh-ı Bâtın'a gerekli önemi vermediği için bir başka aşırılığa kaymaktan kurtulamayanlara ise günümüzde Vehhabîlik ve "**Selefîlik**" örnek gösterilebilir.*

*Biraz daha özele inecek olursak, Tasavvuf'un temsil ettiği değerlerden yoksun bir İslâm anlayışının zaman zaman aşırılıklara kayması gibi, Tasavvuf ekolleri içinde de zaman zaman aksi istikamette aşırı yönelişler bulunabilir. Bunun örneği târih içinde de görülmüştür, günümüzde de görülebilir. Önemli olan, bunlar üzerinden toptancı ve genellemeci bir "**Tasavvuf eleştirisi**" yapma yanlışlığına düşmemektir.*"[32]

---

32 **Ebubekir Sifil** - Sana Dinden Sorarlar, İstanbul 2009, sh.529

ç-Tasavvufta İki Temel Görüş

aa-Vahdet-i Vücûd

Büyük mutasavvıf **Muhyiddin-i Arabî**'ye isnad edilen vahdet-i vücûd nazariyesine göre Kâinat'ta mevcud olan varlık tektir. O da, vücûd-u mutlak olan Cenâb-ı Allah'ın zâtından ibârettir. Allah "**küntü kenzen mahfiyya**"[33] (ben gizli bir hazineydim) meşhur hadîs-i şerifine göre aşk-ı zâtîsi sebebiyle bilinmek maksadıyla bu âlem-i kevn-ü fesâdı vücûda getirmiştir.[34] Bütün bu varlıkların varlığı mutlak olmayıp izâfîdir. Bu görüş **İbn-i Arabî** tarafından ortaya atılmakla birlikte, ilk defa **Sadreddin Konevî** ve O'nun talebeleri tarafından kullanılmıştır. Kendisi de vahdet-i vücûd taraftarı olan **İsmâil Fenni Ertuğrul, Şeyh Fazlullahu'l Hindî**'nin "**Tuhfetu'l-Mürsele**" isimli eserinin **Abdulgâni Nablûsî** tarafından yapılmış şerhinden naklen vahdet-i vücûdü şöyle izah etmektedir:

"Ey kardeşlerim! Allah Tealâ sizi ve bizi mes'ud etsin. Biliniz ki; Hak Sübhanehu ve Tealâ vücûddur. Bu vücûdun şekil ve haddi yoktur. (Yani bir şeyle hudutlanmış ve mahsur değildir.) Bununla beraber o şekil ve had ile açık (zâhir) ve her şeyde tecellî etmiştir. Ve lâkin şekilsiz ve hadsiz olma-

---

33 *"Ben gizli bir hazîne idim. Bilinmemi arzu ettim (mârifetime muhabbet ettim) de (bu) kâinatı yarattım."*(**Ebus's-Suud**, İrşâdü'l-akli's-selim, II, 130 (Âl-i İmrân, 191), **Âlûsî**, (Fâtiha, 3; Hac,6); **Aclûnî**, Keşfü'l-Hafâ, II, 132; **İ. Hakkı Bursevî**, Kenz-i Mahfî)

34 Bu sûretle vücûd bulan âleme "**Halk Âlemi**" denilir. Bu âlem **zaman** ve **mekân**'la mukayyeddir. Bu sebeple O'na "**mülk**" veya "**şehâdet**" âlemi de denilir. Zirâ havass-i hamse (beş duygu) ile varlığından haberdâr olduğumuz âlemdir.

Bir de "**Emir Âlemi**" vardır ki, O da zaman ve mekân hatta vücûd mevzubahs olmaksızın var olan bir âlemdir. Buna da aynı zamanda "**Melekût**" veya "**Gayb**" Âlemi denilir. **Akıl, nefis, ruh, kalb**, sır gibi letâifler bu âleme âiddir.

sı haysiyeti ile tağayyür (başkalaşma) etmemiştir. Şimdi de ezelde olduğu gibidir. Vücûd bir, lâkin elbiseler (zâhir olanlar, yani mahlûkat) muhtelif ve müteaddiddir. Bu vücûd bütün varlıkların hakikati ve bâtınıdır (aslı, özüdür). Bütün Kâinat, hatta zerre bile bu vücûddan boş (hâlî) değildir. Bu vücûd meydana çıkma ve türeme (tahakkuk ve husûl) mânâsına değildir. Çünkü bunlar kaynakla ilgili mânâlar olup hâriçte mevcûd değildir. Şu halde vücûd lâfzı, hâriçte mevcûd[35] *olan Hakk Tealâ'ya bu manada olarak söylenemez. Cenâb-ı Hak bundan münezzeh ve yücedir. Bizim bu vücûddan maksadımız, şu sıfatla sıfatlanmış olan, yani vücûdu kendi zâtı ile ve diğer varlıklar da onunla kâim ve ondan başkasının hâriçte vücûdunun bulunmadığı vücûd-i hakikîdir. Bu vücûd, künhü ve hakikati itibâriyle hiç kimseye münkeşif olamaz. Onu ne akıl ne vehim ne de havas (beş duyu) idrak etmez. O kıyasa dahi gelmez. Çünkü bunların hepsi muhdesattır (sonradan yaratılmışlardır). Muhdesin şânı ancak muhdesi (yani kendi gibi sonradan yaratılan şeyi) bütünü ile idrak etmektir. Cenâb-ı Allah'ın zât ve sıfatı hudûsdan (sonradan yaratılmışlık) münezzeh ve müteâldir (yücedir). O'nu bu yüzden bilmeyi isteyip, bu husûsta çalışan kimse vaktini zâyi etmiş olur. Bu vücûdun bir çok mertebeleri vardır:*

Birinci mertebe: *Lâ-taayyün ve ıttılak (meydana çıkartılamaz ve şerh edilemez) ve Zât-ı Baht (öz zatı bilinmez) Mertebesi'dir. Lâkin bunun mânâsı «Ittılak (inşirahlı, açıklık) kaydı ve selb-i taayyün (açıklığı iptal) mefhumu bu mertebede sabittir.» demek olmayıp, «Vücûd bu mertebede kendisine nuût (methetmeler) izâfesinden münezzeh ve her kayıttan hat-*

35 Yani vücûd mücerret mânâsı gibi yalnız zihinde mevcûd değil; hakikaten mevcûddur. Vahdet-i vücûda kail olanlar ekseriya mevcûd lâfzını vücûd-ı Hak'la kaim olan mahlûkat hakkında ve vücûd lâfzını da Zât-ı İlahî'de kullanırlar. Müellifin hâriçte mevcûd tâbirinden maksadı vücûd-u hakikî ve vücûd-u mütehakkik demektir. (**İ.F.Ertuğrul.**)

ta ıttılak kaydından dahi mukaddestir.» demektir.[36] *Bu mertebeye Ahadiyyet (Allah'ın bir olması) Mertebesi ismi verilir. Bu mertebe Hak Sübhânehü Hazretleri'nin künhüdür. Bunun üstünde daha âlî mertebe yoktur. Diğer mertebelerin bütünü bunun altındadır.*

İkinci mertebe: *Taayyün-i evvel (ilk aşikâr ve ilk belli olma) mertebesidir. Bu mertebe Cenâb-ı Allah'ın zât ve sıfatına ve bütün varlıklara bunların bazısının bazısından imtiyazı olmaksızın*[37] *öz (alâ vechi'l-icmâl) ilminden ibârettir. Bu mertebeye* ***Vahdet*** *ve* ***Hakikat-i Muhammediyye*** *Mertebesi ismi verilir.*

Üçüncü mertebe: *Taayyün-i sânî mertebesidir. Bu mertebe Cenâb-ı Allah'ın zât ve sıfatına ve bütün varlıklara, bunların bazısının bazısından imtiyazla tafsilât (alâ tarîki'l-icmâl) ilminden ibârettir. Bu mertebeye Vâhidiyyet ve İnsanî Hakikat Mertebesi ismi verilir. Bu üç mertebenin hepsi kadîmdir. Onlardaki önce ve sonra gelme (takdîm- te'hîr) aklîdir.*[38]

Dördüncü mertebe: *Ruhlar Mertebesi'dir. Bu mertebe kendi zâtlar ve emsâline zâhir olan mücerred basit yaratılmış (kevnî) şeylerden ibârettir.*

Beşinci mertebe: *Misâl Âlemi (semboller âlemi) Mertebesi'dir. Bu mertebe kısımlanma, bölünme, parçalanıp kısımlara ayrılma, birleşme kabul etmiyen lâtif mürekkep yaratılmış şeylerden ibârettir.*

---

36 Zira ıttılak-ı hakiki, mukabilinde kayt olmayan ıttılaktır. Karşılığında kayıt olan ıttılak mecâzî ıttılaktır. Çünkü adem (yokluk) kaydı ile kayıtlanmıştır. Burada vücud, ıtlak-ı mecazî ile değil, hakiki ıtlakla mutlaktır. Bunun gibi lâ-taayyünden murad hakiki lâ-taayyün'dür. Taayyünün karşılığı olan mecâzî lâ-taayyün değildir. (**İ.F.Ertuğrul.**)

37 Yani birbirinden ayrılmaksızın, ayrı ayrı itibara alınmaksızın. (**İ.F.Ertuğrul.**)

38 Çünkü bunlar kadîm olan ilm-i ilâhîde aklın itibar ettiği mertebelerdir. (**İ.F.Ertuğrul.**)

Altıncı mertebe: Cisimler Âlemi Mertebesi'dir. Bu mertebe kısımlara ve cüzlere bölünme kabul eden ağırlıklı yaratılmış (kesîf kevnî) şeylerden ibârettir.

Yedinci mertebe: Zikredilen cismanî ve nuranî mertebelerin bütününü, vahdet ve vâhidiyyet mertebelerini toplayan mertebedir. Bu mertebe en son tecellî ve insandır.

İşte yedi mertebe bunlardır.

Bunların birincisi lâ-zuhûr (meydana çıkmaz) mertebesi ve geri kalan altısı zuhûr-ı küllî mertebesidir. Bunlardan son mertebe, yani insanın urûc (yükselme)[39] eylediği ve kendisinde bütün mertebelerin zuhur ettiği vakitte ona insan-ı kâmil denir. En güzel şekilde urûc ve inbisat (genişleme) Peygamberimiz Muhammed (s.a.v.) Efendimiz Hazretleri'nde vâkî olmuştur. Bunun için o nebilerin en sonuncusudur."

"......

Bil ki şeriat ve tarikata muhâlefette bulunanların, diğerlerinden â'la olan son mertebe şöyle dursun, bu üç mertebenin orta olanını bile tahsil etmesi muhaldir. Bütün mevcûdlar vücûd haysiyetiyle Allah Teala'nın aynıdır. Lâkin taayyün (meydana çıkma, aşikâr olma) itibâriyle O'nun gayrıdır. Gayriyet itibarîdir.[40] Hakikat haysiyeti ile hepsi Hak Teala'ya âiddir. Bunun misâli habbeler (su yüzünde sivilce misâli hâsıl olan küçücük kabarcıklar) ve dalga, kar ve kırağıdır. Zira bunların bütünü hakikat haysiyeti ile suyun aynıdır. Taayyün haysiyeti ile suyun gayrıdır. Serap da böyledir. Çünkü serap hakikatta su sûretinde görünen havadır. Vahdet-i Vücûd hak-

---

39 Uructan murad, hakikat mertebesine yükselmektir ki; bu da insanın kendi zâhir ve bâtın sûretini görmeyip, bunları, Rabbinin kadîm dilemesi muktezasınca kadîm kudretinden sâdır olan fiiller olarak görmesinden ibârettir.

40 Gayriyet hakiki değildir. Zira gayriyet-i hakikiyye müstakil ve hakiki olan iki vücûd arasında olur. Vücûd-ı hakiki ile itibarî, mefruz ve mukadder olan taayyün arasındaki gayriyet itibarî, mefruz ve mukadderdir. **(İ.F.Ertuğrul.)**

kındaki deliller çoktur. Kur'an'dan:

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ .

***Yüzünüzü her nereye çevirirseniz Allah'ın vechi** (tasavvufçulara göre Allah'ın zâtı) **oradadır** (Bakara, 115).*

. . . وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ .

***Biz ona** (insana) **şah damarından daha yakınız** (Kâf, 16).*

. . . وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَمَا كُنْتُمْ . . .

***Nerede olursanız O sizinle beraberdir** (Hadid, 4).*

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ .

***Biz ona** (ruhu boğazına gelmiş olan kimseye) **sizden daha yakınız. Lâkin siz görmezsiniz** (Vâkı'a, 85).*

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ . . .

***Hakikaten sana biat edenler Allah'a biat ederler. Allah'ın eli** (Peygamberimize bey'at zamanında Peygamber Efendimiz'in eli) **onların ellerinin üzerindedir** (Fetih, 10).*

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ .

***Evvel ve âhir, görünen ve görünmeyen O'dur. Ve O herşeyi bilicidir** (Hadid, 3).*

Tefsirlerde «Allah'ın vücûdu açık delillerle zâhir ve hakikat-ı zâtı, bâtın, yani görme idrâki, hisler ve akıllardan muhteceptir (saklıdır).» deniliyor.

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَ فِي اَنْفُسِهِمْ . . . .

***Biz alâmetlerimizi âfakta ve onların nefislerinde kendilerine göstereceğiz, görmüyor musunuz?** (Fussilet, 53).*

وَاِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَاِنِّي قَرِيبٌ . . . .

***Ve kullarım beni senden sordukları vakitte ben yakınım** (Bakara, 286).*

. . . وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى . . .

***Attığın vakitte sen atmadın. Lâkin Allah attı** (Enfâl, 17). (Fahr-i Kâinat Efendimiz Bedir Gazası'nda müşriklerin yüzlerine bir avuç toprak atmış ve bu toprağın parçaları müşriklerin gözlerine girerek onları meşgul etmiş ve mağlubiyetlerine sebeb olmuştur.)*

. . . وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا .

***Ve Allah her şeyi kuşatmıştır** (Nisâ, 167). Tefsirlerde «Her şeyi ilim ve kudretle ihata etmiştir.» deniliyor.*

Vahdet-i vücûd'a delil getirilen diğer âyetlerden birisi de şudur:

. . . يَامُوسَى، اِنِّي اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوىً

***Ya Mûsâ! Ben senin Rabbinim. Ayakkabılarını çıkar. Muhakkak sen Tuva nâmında bir pâk vadidesin** (Tâ hâ, 12). Bu hitap ateş sûretine girmiş olan bir ağaçtan gelmiştir. Şâir bu manaya telmihen:*

روا باشد انا الحق از درختي چرا نبود روا از نيك بختي .

***«Cenâb-ı Hakk'ın ağaçtan ‹ene'l-Hak› demesi revâ oluyor da bahtiyar bir insandan bunu demesi niçin revâ olmasın?»** diyor.*

Buna benzer diğer âyet-i kerimeler...

Sünnetten deliller de Peygamber Efendimizin:

اصدق كلمة قالتها العرب كلمة لبيد : كل شيء ما خلا الله باطل .

Arabın en doğru olarak söylediği söz Şâir Lebid'in

«Âgâh ol!

... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ ...

Allah'tan başka her şey bâtıldır.» *Yani âyet-i kerimesi kabilinden, Cenâb-ı Hakk'ın vechinden (zâtından) başka her şey helâk olucudur.*

ان احدكم اذا قام الى الصلوة فانما يُناجي ربه فان ربه بينه وبين القبلة .

Sizin biriniz namaza kalktığı vakitte ancak Rabbına münacaat eder; zira O'nun Rabbi onunla kıble arasındadır. *Kavl-i şerifleri ve Cenâb-ı Allah'tan hikâye buyurdukları şu kudsî hadislerdir:*

ولا يزال عبدي يتقرب اليّ بالنوافل حتى اُحبَّه فاذا اَحْبَبْتُهُ كنت سمعه الذي يسمع به

وبصره الذي يُبْصِرُ به ويده الذي يَبْطِشُ بهَا ورِجْلَهُ التي يَمْشِي بهَا .

Kulum nevâfil ibâdeti ile bana yaklaşmaktan hâli kalmaz. Hatta onu severim ve sevdiğim vakit de onunla, işittiği kulağı, onunla gördüğü gözü, onunla tuttuğu eli ve onunla yürüdüğü ayağı olurum.

انَّ اللّهَ تعالى يقول يا ابنَ آدَمَ ، مَرِضْتُ فلَمْ تَعُدْنِي ، وَجُعْتُ فَلَمْ تُطْعِمْنِي ....

Cenab-ı Allah: ***«Ey Âdemoğlu! Hasta oldum, beni dolaşmadın. Acıktım; beni yedirip doyurmadın.»*** *buyurdu. Yani hasta olan bir kulumu ziyâret etmedin, acıkmış olan bir kulumu doyurmadın. Bunda hasta olan ve acıkan kulda Cenâb-ı Allah'ın tecellî etmiş olduğuna işaret vardır.* ***Tirmizî*** *uzun bir hadis rivâyet etmiş ve bunda Efendimiz:*

والذي نَفْسُ محمد بِيَدِهِ لوْ اَنَّكُمْ دليتم بِحَبْلٍ على الارض السُفْلَى لَهَبَطَ عَلَى الله تعالى .

Muhammed'in nefsi kendi elinde olan yüce Allah'ın hakkı için, eğer siz değersiz olan şu Dünyâ'ya bir ip salsa-

nız Allah Teala'nın üzerine düşerdi buyurmuş. Sonra:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ .

Evvel ve âhir, görünen ve görünmeyen O'dur. Ve O herşeyi bilicidir, (Hadid, 3) âyetini okumuştur. İşte sünnetten deliller bunlarla diğer sahih hadislerdir."[41][42]

---

41 Yukarda zikredilen âyet-i celîle ve hadis-i şerifler "**Vahdet-i Vücûd**" nazariyesinin İslâm Dini'nde öyle bazı Avrupa müelliflerinin iddia ettikleri gibi sonradan aşılama sûrette değil, aksine pek esaslı olarak mevcûd olduğunu göstermektedir. Sofiyyenin beyânına göre Peygamber Efendimiz tevhidin hakikatini tebliğ buyurmuşlarsa da bu husûstaki esrar ve incelikleri ashab içinde ancak **Ebu Bekir, Ali, İbn Abbas ve Ebu Hureyre** radiyallahu anhüm hazretleri gibi bazı havâssa telkin eylemiştir. İlm-i ledünnün (Allah bilgisi) mevcûd olduğu şüphesizdir. Buna ilm-i bâtın, ilm-i meşâyih ve ilm-i tasavvuf da denir. Zira Cenâb-ı Allah: "**Biz ona,** yani Hızır'a (a.s.) **kendi yanımızdan** (ledünnümüzden) **ilim öğrettik**" (Kehf, 18) buyurmuş ve hadis-i şerifte

«**Hakikaten ilimden bazısı örtülü sûret gibidir. Onu ancak mârifet ehli bilir. Bunu söyledikleri vakitte ancak şeytan kendilerini Allah'a mağrur kılmış olduğu kimseler yahut gaflet ehli olanlar inkâr ederler**» diye rivâyet edilmiştir. **Ebu Hureyre Hazretleri** «Ben Resulullah'dan iki türlü ilim aldım. Bunların birini açıkladım. Diğerini anlatıp açıklasa idim bu boğazımı keserlerdi...»

İbn-i Abbas Hazretleri de:

«**O Allah ki arz'dan da onların** (yedi semanın) **bir mislini yaratmıştır. Aralarından emir inip duruyor.**» (Talak, 12) âyet-i kerimesinde:

«Ben bunun tefsirinde öyle şey bilirim ki; eğer açıklasam beni tekfir edersiniz.» demiştir. Allâme **Musannıfek** merhum «Cenâb-ı Resulullah'dan alınmış olan ilimin küfür ve onun sahibinin bundan dolayı katle müstahak olamayacağından bunun mânâsının bu nevi ilmin, güç anlaşılması sebebi ile insanların anlayışlarından hâriç olduğundan onu küfür zannederler. İzhar edeni katle kalkışırlar.» demek olduğunu "**Hallü'l -Rumûz**" isimli eserinde beyan etmiştir. Hadis-i şerifte:

«Bir âlim bir kavme onların anlayışlarından hâriç olan şeyi söylememiştir ki bu onlar üzerine fitne olmasın. Yani bir âlim her ne vakit insanlara anlayamayacakları şeyi söylese bu daima onlar için bir fitne olur.» rivâyet olduğu ve peygamberlerin mükâşefe ilmi hakkında ancak rumuz ve ima ve işaret yolu ile söz söyledikleri, muhataba aklının ermiyeceği şeyden bahseden kimsenin onu ıslah etmekten ziyâde ifsad edeceği, zira süt emmekte olan çocuğu et ve ekmekle doyurmanın onu helak etmek olacağı yine adı geçenin beyanlarındandır. (**İ.F.Ertuğrul.**)

42 **İsmâil Fennî Ertuğrul** - Materyalizmin İflâsı ve İslâm, İstanbul

bb-Vahdet-i Şuhûd

Vahdet-i vücûd, umûmiyetle "**vahdet-i mevcûd**" demek olan panteizmle karıştırılmakta olduğundan el-müceddüd-i elf-i sânî (ikinci binin yenileyicisi) ünvânıyla anılan **İmam-ı Rabbânî**, onun yerine "**vahdet-i şuhûd**" olarak bilinen farklı bir görüş ortaya koymuştur.

Batı filozoflarından **Hegel** (1770-1831), **Diderot** (1713-1784), **Spinoza** (1632-1677), **Descartes** (1596-1650), **Revâkıyyun** ve İskenderiye mektebi filozofları panteisttirler. **Auguste Comte** (1798-1857) ise panteizmi "**pozitivizm**" adı altında devam ettirmiştir. O'na göre "**Allah'sız Kâinat, ruhsuz insan ve cevhersiz eşya**" sûretinde ifâde edilen panteizm, Cenâb-ı Hakk'ı bu âlemdeki varlıkların mecmuu telâkki etmektir. Yani Allah, mevcûd olan şeylerin tamamının adıdır.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri devrinde, Hindistan'da **Ekber Şah** "**Din-i İlâhî**" adı altında bütün dinleri ve pek tabii olarak İslâmiyet'le Hindistan'da yaygın olan Budizm'i birleştirmeye kalkıştığından, bu tehlikeye karşı harekete geçerek vahdet-i vücûd yerine vahdet-i şuhûd nazariyesini ikame ederek halkın panteist bir telâkkiye sürüklenmesini önlemek istemiştir. O'na göre vahdet-i şuhûd, müşâhade olan âlemde her neye nazar edilirse onda Allah'ı –daha doğru bir tâbirle O'nun tecellisini- müşâhede etmektir. Dindar adam ibâdet, riyâzat ve mücâhede-i nefsâniye sâyesinde husûle gelen aşk-ı ilâhî ile kuşatıldığında vecd ve istiğrak haline gelir. Bu haldeki, kâmil mü'min ise her neye bakarsa orada Allah'ın tecellilerini müşâhade eder. Bu görüşün Kur'anî delili ise şudur:

"***Yüzünüzü her nereye çevirirseniz Allah'ın vechi oradadır.***"[43]

1996, sh.211 vd.

43 Bakara Sûresi, âyet 115

Bir hadis-i kutsîde ise:

"Kulum nevâfil ibâdeti ile bana yaklaşmaktan hâli kalmaz. Hatta onu severim ve sevdiğim vakit de onunla, işittiği kulağı, onunla gördüğü gözü, onunla tuttuğu eli ve onunla yürüdüğü ayağı olurum"[44]

İmam-ı Rabbânî Hazretleri, bu gerçeği, güneş ışığını gören bir kimsenin, yıldızları görememesiyle açıklar. O'na göre güneş ışığı ortaya çıkınca yıldızlar görünmez olur. Fakat yine de vardırlar. Buna göre, hakkın tecellisini müşâhade eden diğer varlıkları görmese de yok olduklarını iddia etmez. Âlemde Allah'ın tecelliyâtı kendisi için meşhûd olanlar nezdinde varlıklar müzmahil olduğu için "**sen çıkınca aradan kalır seni yaratan**" denilmiştir.[45]

Bu görüşün vahdet-i vücûd anlayışıyla farkı şudur:

*"Vahdet-i vücûd anlayışına göre eşyâ, Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatlarının tecellîleridir, aynı değildir. Vahdet-i vücûdda: **«Heme O'st»** (Herşey O'dur) sözü temel iken vahdet-i şühûdda: **«Heme ez-O'st»** (Herşey O'ndandır.) anlayışı esastır. Vahdet-i vücûd varlığın bir olduğunu bilmek, Bir'den başka varlık olmadığına zann ve itikad etmektir. Bu düşünce **«ilme'l-yakîn»** mertebesidir. Vahdet-i şühûd ise **«ayne'l-yakîn»** makamının gereğidir ve fenâ ile gerçekleşir. **İmam-ı Rabbânî**'ye göre vahdet-i vücûda kâil olanların dereceleri vahdet-i şühûda kâil olanlardan daha aşağıdadır."*[46]

Bu mevzuda -**Hz. Muâviye**'ye yakışıksız muhalefetinden kat'annazar-[47] âlim bir mutasavvıf olan **Kastamonulu İh-**

---

44 Buhari, Rikak 38

45 **Ebû Nâsır Serrac Tûsî** – el-Lüma' (tercüme **Prof. Dr. H. Kâmil Yılmaz**), İstanbul 1996, sh. 540

46 **Ebû Nâsır Serrac Tûsî**, a.g.e. sh. 541

47 Hakikaten O'nun büyük sahabe **Hz. Muâviye** (r.a.) hakkındaki şu sözleri ne kadar haksız, çirkin ve mütecâvizânedir:

san Efendi (M. İhsan Oğuz, 1887-1991) şöyle demektedir:

"Kütüb-i akâid ve siyer ve megâzide eimme ve ulemâ-i dîn tarafından ashab beyninde vâki' münâzaât ve muhârebât; ale'l-husûs Sıffîn ve Cemel muhârebeleri hakkında deniliyor ki:

Ashab beyninde vâki' münâzaât ve muhârebâtın mahmilleri vardır. Hâdisât-ı vâkıa, olsa olsa ictihâdda hatâya hamlolunur. Zirâ; müctehid ba'zan hatâ eder., ba'zan isâbet eyler. Her iki halde de müsâb olur. Bunlara ***«ecr-i ictihâd, ecr-i isâbet»*** *denir. Musîbe iki ecir vardır ki; biri ecr-i ictihâd, diğeri ecr-i isâbettir. Muhtîye yalnız ecr-i ictihâd vardır, ecr-i isâbet yoktur.*

Evet; hakîkî müctehidler için, bu güzel bir tevcîh ve tevfîk ve te'lîftir. Fakat; hakîkî müctehid olmayanlar için hâl böyle değildir. Zîrâ; «ictihâdda hatâ sâbit olduktan sonra müctehidin hatâsında ısrârı; bu sebeple uzun seneler bir çok kanların dökülmesine, lâyuad (sayısız) fecâyi' ve şenâyiin (kötülüklerin) vukuuna, fitne ve fesâdın teammümüne (yaygınlaşmasına) bile bile sebebiyet verilmesi; millet ve memleketin ihtilâle, tahrîbe uğratılması» ictihâdda hatâya hamledilemez. Bu gibi fecîa ve şenîalardan, hakîkî müctehidler masûn ve mahfûzdurlar."

"... ***Muâviye'nin*** *evlâd ve ahfâdının, akrabâ ve taallukâtının, me'mûr ve taraftarlarının fitne ve fesâdı kendi zamanlarına da münhasır kalmamış, asırlarca temâdi edip gitmiştir. Ve hele;* ***Muâviye'nin***, *«Oğlu* ***Yezid*** *gibi bir ayyaş, sefîh ve ahmağı, hayâtında (bu hâl ve sıfatlarını bile bile) velîahd yaparak Müslümanların başına musallat etmesi, öldükten sonra da fitne ve fesâdını devam ettirmek bedbahtlığına düşmesi ve nihâyet bu* ***Yezid-i Pelîd'e*** *bütün Ehl-i İslâm'ın kalplerini yevm-i kıyâmete kadar ağlatan Kerbelâ fâcia-i müdhişesinin vukuuna bâis olarak Râsûl-i Ekrem'in, Mahbûb-ı Kibriyâ'nın torunu,* ***Alî el-Murtazâ'nın*** *oğlu, Bint-i Rasûlullah* ***Fatımatü'z-Zehrâ'nın*** *ciğerpâresi* ***İmâm Hüseyn'i***, *yetmiş küsûr maiyetiyle beraber şehîd ettirmek felâketinin hazırlayıcısı, müsebibi olması» akıllara ve havsalalara sığar bir şey değildir."*

"Muâviye ve avaneleri, irtihâl-i Peygamberî'den sonra mahza hırs-ı emâret ve saltanatla şeref ve fazîlet-i sohbet-i ihlâl ve izâa etmişler; bu uğurda yüzbinlerce müslüman kanı dökmüşlerdir."

"... Muâviye'nin mülkü iyi idâre etmesi, tevsî' eylemesi, nizâm ve intizâm kurması; zikredilen ve saymakla bitmeyen, tükenmeyen cinâyetlerini tahfîf eylemez ve afvetirmez. Ehl-i Beyt-i Nebî'ye ve anların tarafdarı olan müslümanlara karşı; me'mûr, akrabâ ve tarafdarlarının revâ gördükleri en kötü, zâlimâne, şenîâne muâmeleler asırlarca sürmüş; iş bu fitne ve fesâdlar, ihânet ve cinâyet ve hıyânetler yürekleri sızlatacak, tüyleri ürpertecek

"Mânâ-yı «**Heme Ez Ost**»: «Eşyâ, Zât-ı Vâhid Teâlâ'nın zuhûrundan ibârettir» demektir. Ancak: Vaktâ ki;

---

hâlde devam etmiştir.

Yukarıda me'hazlarıyla gösterilen vakâyi-i hâinâne ve câniyânenin hakîkî ictihâdla kâbil-i te'lîf ve tevfîk olamayacağı gâyet beyin ve âşikârdır. Bu ve emsâli ef'âl ve harekâtın, kim olursa olsun mûcib-i ukubât-ı şedîde -i İlâhiye olacağına şek yoktur. Şeref-i sohbet-i Peygamberî'ye nâiliyyetin, muâhaze-i İlâhiyye'ye mâni' olacağı düşünülemez. Yukarıda zikr ve nakledilen hadîs-i şerîf, bu husûsu bildirir. Ahkâm-ı Umûmiyye-i Kur'âniyye ve Hadîsiyye, bu bâbdaki fikirlerimizi te'yîd eyler." (Bkz. **Muhammed İhsan Oğuz** - Saadet Anahtarı, İstanbul 1999, sh. 534 vd.)

Biz bu iftirâ ve nâbecâ (yakışıksız) sözler gibi nicesini İslâm Târihi adlı eserimizin I. cildinde (Bkz. sh.523 vd.) cevaplandırmış olduğumuz cihetle burada bunların tekrarına gerek görmeyerek değerli okuyucularımızın oraya bakmalarını ricâ ediyoruz.

Bununla beraber O'nun "**Miftah-us saâde**" yâni "**Saâdet Anahtarı**"isimli bu küfürnâmesine muâsırı olan **Şeyh Ahmed Abduşoğlu** (Ilgazlı Hacı Baba) nun "**Miftah-us Şakave**" yâni "**Şâkilik Anahtarı**" isimli mûdellel ve sert ifâdeli eserinden bir iki fıkrayı dikkatlerinize arz etmek istiyoruz:

"Zamanımızda nice malûmat-ı diniyye-i asliyeden bîhaber kişiler Sahâbe-i Kiram Hazerâtından bazılarına, ezcümle **Hz.Muaviye** ve etbâ'ına tefevvühât-ı lisan ve idâre-i kelâmda bulunmaktan kaçınmıyorlar. Bunlar kendilerini huzûr-ı nebeviyede rezil ve rüsvay olacaklarını asla tefekkür ve tezekkür etmiyorlar.Efendimiz (S.A.V.) alâ-ri-vâyetin on iki bin sahabeyi terk ederek ve «Onların her birisi yıldıza benzer. Herhangisine ümmetimden birisi tebaiyyet eder, arkalarından giderlerse, asla hak ve hakikatten ayrılmayarak ak yüz ve nûr-ı tam ile saâdete ererler» buyurmuştur. Husûsiyle **Hz. Muaviye** hakkında «Azâbdan vikaye buyur, kitab ve hesabı ta'rif ve ta'lim ve bilâdda icrâyı ahkâm ve siyânet-i reâyâ için temkin ver», buyurmuştur. Her nebi ise müstecâbü'dda'vedir. Efendimizin bu duasının karîn-i icâbet olunduğunda hiç şek ve şüphe edilemez. Binâenaleyh mumaileyh hakkında şan ve şeref-i sohbetine muhalif bir kelâm sarf edilmesi büyük mes'uliyyeti muciptir. Ulemâ-i kiramdan bazı zevata sorulduktа «**Hz. Ali** ile aralarında cereyan eden vâki'adan, Teâlâ kılıçlarımızı o vâki'ada bulunup iştirakten muhafaza buyurmuştur.» Bizlere lâzım olan dillerimizi o yolda bir şey söylemekten tathîrdir." (Bkz. **Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu- Şeyh Ahmed Abduşoğlu**, Ankara 2004, Ek II, sh:95 vd.)

bu zevâtın nazarından, galebe-i muhabbet zamânında, mâ

"Senin ehl-i sünnet vel-cemâ'at akîdesinden ve bu hususta te'lif ve tedvîn edilen kitapların hangisinden malûmatın vardır? Sahabiler arasındaki vâk'ayı izhâr edip meydana çıkarırsın, nitekim zamanımızda **Hz. Osman**'ın şehâdeti mes'elesini millete sinemalarda işâ'e ederek bir takım para toplamak kaygısına düşen reziller gibi sen de zamanımızda Sünnî sıfatından haberdar olmayıp Rafizîliği iltizâm eden şahıslar arasında böyle bir yüz kızartacak risâle yazmakla para elde etmek ise, bu rezâleti icrâdan, davul, zurna ile temîn-i mâîşet etmek daha makûl ve mesuliyette hafiftir. Bunlar sahâbidirler; ölen ve öldüren de me'cûrdur. Bu hâli teşhir ile bir takım sahâbîyi medh ederek ma'rûz kaldıkları ezâ ve cefâ yüzünden acımak diğer takımı da halkın buğz (u) gazabı içinde kalmak gibi bir hâletin zuhurunu intaç etmez mi? İşlediğinin nereye varacağını, attığın taşın kime dokunabileceğini bilâ mülâhaza sarf etmenin neticesi hüsrandır." (Bkz. A.g.e. sh:98 vd.)

"... Şu risâlende olan hezeyanından tevbe ve istiğfar et. İleride hâlin perişandır!" (Bkz. A.g.e sh:103 vd)

"Risâlenin sâhibi olacak şahıs gadab ve hiddetinden **Hz.Hasan**'ın karısı Ca'de'yi iğfal ettiğini **Hz Muaviye**'ye isnâd etmiştir. Bu hususta yazılan nice Alevî ve Râfizî risâlelerinde ise **Yezid**'in "ben seni nikâhım altına alırım" diye kandırıp ağulattırdığı ve sonra da almadığı yazılıdır. Hal böyle iken mûmâileyh hazretlerine bu isnâdın tamamen yanlış ve kiziptir. İçtihadında hatâsından başka bir suçu yoktur. Bütün ulemâ-i izâm ve kelâm kitaplarında böylece mesturdur. Her halde kendisi Alevî olmak gerek ki bu bâbda sözü çok uzatmış ve tahti'e eder derecesinde ilerlemiştir. Hiç düşünmemiş Kâtîb-i Vahiy olan ve pederi **Ebu Süfyan** bu kadar peygamberimize hasım iken pederini dinlemeyip O'na adâvet ederek İslâm olmuş ve nice yararlıklar, harblerde göstermiştir. Hiç bir kusuru da olmasa Miftahü'ş-Şekave müellifinin beynel islâm fitne ve fesadı şöyle bir zamanda tâhrik edip uyandırdığından için âhirette yakayı gerek peygamberimiz (S.Â.V.) ve gerekse diğer sahâbe-i kiramdan tahlîs edemez. Efendimiz (S.A.V.) ashabım hakkında fenâ söz söylemeyiniz ve hatıra geldiği şekilde ağzınızdan şeref-i sohbetlerine nakîsa îras edecek kelâmlara hedef tutmayınız. Böyle tavır ve harekette bulunmaktan Hak Teâlâ'dan korkun. Sizlere böyle zevat aleyhinde idare-i kelâmda ne türlü azâb edeceğini der-hâtır edin. Sizlerden biriniz etekler dolusu, belki Uhud Dağı kadar altın sarfıyla onların erdiği rütbe ve şerefe ermek arzu etmiş

sivayı Mahbûb mestûr olarak, andan gayri meşhûd kalmadıkta... «Heme Ost» derler. Sekr-i muhabbetten (muhabbet sarhoşluğundan) nâşîdir. «Mektûbât-ı İmâmurrabbânî: 64. mektup» da ve diğer Mektûbât-ı Kudsiyye'lerde tafsîlât ve îzâhât vardır. Hazreti İmam: Dalâletleri izâle ve işbû mektûblariyle «Vahdet-i Vücûdçuları» teşni'den (kınanmaktan) kurtarmıştır."[48]

B-TASAVVUFUN TÂRİHÎ GELİŞİMİ

a-Ehl-i Suffe

"**Tasavvuf**" kelime olarak Hicret-i Nebeviye'nin İkinci Asrı'nda ortaya çıkmıştır. Fakat onun muhteva olarak Asr-ı Saâdet'ten beri mevcud olduğu muhakkaktır. Bu gerçeği meşhur târih felsefesi âlimi **İbn-i Haldun** (1332-1406) şöyle ifâde etmektedir:

---

olsa yine onların milyarda bir mertebesine eremezsiniz, buyurduğu ve onlara muhabbet, bana muhabbeti ve buğz da bana buğzu mûcib olduğunu iyi tefekkür ediniz."(Bkz. A.g.e sh:105 vd)

Böyle bir ulu'l-azm peygamberin terbiyesinde bulunan ve ders alan bir sahâbî hakkında söz uzatarak saf İslâm Milleti'nin akîdelerini kirletmek **Alevi ve Râfizîliğe revaç vermek**, onlar(ın) atıp tuttuğu gibi diğer ehl-i İslâm'ın atıp şeref-i şanlarına lâyık olmayan hezeyânâtta tahkirkârâne kelâmlarda bulunmak ne fenâ bir hal ve sıfattır. Fakat nâs arasında deverân eden bir söz vardır. O da kötü kelâm hakkında ki "**Kalp akçe sâhibine âittir**" Binâenaleyn sizin bu risâlenize aldanarak ne kadar fenâ kelâm bu zât-ı âlî-kadr sahâbîye atılırsa size râcîdir. Selâm Hüda'ya tâbî olanadır." (Bkz. A.y.)

48 **M. İhsan Oğuz** - Zikir, İstanbul 1979, sh.77

M. İhsan Oğuz daha sonra yayınladığı "İslâm Tasavvufunda Vahdet-i Vücûd" isimli eserinde (İstanbul 1995) bu mes'eleyi çok daha geniş bir şekilde izah etmiştir. (Bkz: A.g.e. sh.207 vd.)

"Tasavvuf, İslâm milletinde sonradan peydâ olan şer'î ilimlerin biridir. Esâsı, Ashab ve Tâbiin ile onlardan sonra gelenlerin hak ve hidâyete uyan halleridir. Temeli, ibâdetle meşgul olmak ve kendini Allah'a vermek, Dünya alâyişlerinden ve süslerinden yüz çevirmek, herkesin dadandığı mal ve menalden el etek çekmek, halkdan ayrılarak ve halvete çekilerek ibâdete dalmaktır."[49]

Böyle olduğu hâlde, şimdiye kadar onun gerek lâfız ve gerekse de muhteva itibariyle de yabancı menşeli olduğunu iddia etmiş olan pekçok kimse görülmüştür. Bunların kimisi onun Yunan menşeli olduğunu iddia ettiği[50] gibi kimileri de Hind, İran ve hatta hıristiyan menşeli olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bütün bu iddiaların târihî gerçeklerle hiçbir alâkası yoktur.[51] Bunlar arasında en yaygın ve ehemmiyetli olanı ta-

---

49 **İbn-i Haldun** – Mukaddime, sh.328

50 Tasavvufun Yunan menşeli olduğunu iddia edenlere göre "**tasavvuf**" kelimesi bile Grekçe ilim ve fen mânâsına gelen "**Sofiya**" veya hikmet mânâsındaki "**Sofos**"tan türetilmiştir.

51 Buna dâir zamanımızda Yahudi ve Masonluk aleyhtarı olup, bu sebeple tasavvuf aleyhtarlığı yapan iki örnek zikredelim:

a-Ziya Uygur (1912-1999)

Ziya Uygur Bey, ordudan ayrılma eski bir subay olup uzun müddet Osmanlı Arşivi'nde çalışmış, vatansever bir insandı. Kendisi ile kırk seneye yakın bir muârefem (tanışıklığım) olmuştur. Dinimiz ve milletimizin en belli başlı düşmanı olan "**Siyonizm**", "**Masonluk**" ve hatta "**Yahudilik**" meseleleri üzerinde aydınlatıcı iki eser sahibidir. Bunlar birçok kereler basılmış olan "**İnkılaplar, İhtilâller ve Siyonizm**" ile "**Tevrat'a göre Siyonizm'in Ana Prensipleri ve Protokoller**" isimli eserlerdir. Bunların birincisinde Yahudilerin Cihân'ın fikir târihindeki müessiriyetlerini tâ Kadim Yunan Felsefesi'nden itibaren ne sûretle ve ne ölçüde gerçekleştirmiş olduklarına dâir bahse başlarken:

"İleride bütün fecaatiyle göreceğimiz gibi İslâmiyet'e karşı tevcih edilmiş bulunan yıkıcı hareketlerin, isyan ve ihtilâllerin ve gizli cemiyetlerin tahrik ve teşkilinden ya doğrudan doğruya yahut dolayısiyle Yahudi parmağına rastlamamak mümkün değildir. İslâmiyet'in zuhûrundan itibaren İslâm milletleri Yahudi fesad ve suikastlerinden kendilerini kurtaramamışlardır.

savvufun "**Tevrat**" daha doğrusu "**Yahudi**" menşeli olduğu

---

İslâm âleminde zuhûr etmiş esef verici hâdiselerde -siyasî, felsefî, tasavvufî- Yahudi veya Yahudi'ye bağlı hıristiyanlıktan mürtet maddeci rafizîlerin müthiş teşebbüslerini yeri gelince göreceğiz. Bunlardan biri olarak İslâm tasavvufunun kendine has olan yüsek safiyet ve nezahetini bozmak için İslâm âlemine sokulan «***vahdet-i vücud***» *dalâlet mesleğinin* □*Neo-platonism (İşrâkiye felsefesî)*□*in nasıl bir Yahudi düzmesi felsefe olduğunu göreceğiz. Zira bu Neo-platonism denilen felsefe Yahudi kitaplarının tevil ve tefsirlerinden meydana gelmekle beraber Yahudi bunları ihraç ve iğfal maddesi olarak imal etmişler, üzerine bilâhere yeni Elâtunculuk damgası vurarak mezhebin Yahudiliğini saklamak istemişlerdir. Mâmafih bu gizlemede muvaffak olmuşlardır. Zira bu nifak unsuru İslâmlar arasında kendisinden beklenenden çoğunu vermiştir.*" demektedir. (Bkz: A.g.e. 1968 baskısı, sh.248)

Burada "**İslam Tasavvufunun kendine has olan yüksek sâfiyet ve nezâhetini bozmak için... ilh**" denildiğine nazaran O'nun tasavvufun aslî mâhiyetine değil de, bu nam ile ortaya çıkmış sapıklıklara karşı olduğu zannolunabilir. Halbuki O'nun tâ **Abdullah ibni Sebe**'den başlayarak Yahudiler'in İslâm Târihi'ndeki meş'um faaliyetlerini naklettiği bölümün sonundaki tasavvuf anlayışının bu cereyânın gerçek mâhiyeti ile hiçbir alakası yoktur. O'nun şu nihâî satırları bu gerçeği açıkça göstermektedir:

"*Şunu bilelim ki, İslâmiyet'te gâye tasavvuf değil, şeraittir. İslâm'da tasavvuf ahlâk ve fazilettir. Bu da, şeriat emirlerinin yerine getirilmesiyle, getirenlerin içlerinde zamanla açılan nurlu bir huzurdan, Allah ve şeriat muhabbetinden ibârettir. Binâenaleyh dinimizde diğer bütün dinlerde olduğu gibi esas olan ne tasavvuf ve ne de felsefedir. Sadece şeriattir. Maddî ve manevî her rütbe ve derece ancak şeriat yolundan ayrılmamak, emirlere harfiyen itaat ve sadakat göstermekle kazanılır. Peygamberimiz hiçbir zaman tasavvuf diye ayrıca bir usulden bahsetmemiştir Siyret ve seciyemizin ebedî örneği Peygamberimizin yolunda bulunmak, bütün hâl ve hareketlerimizde yalnız O'nu taklid etmekledir ki, hakiki zafer ve saadete erebiliriz. Bundan başka bütün tedbirler ve yollar bizi felâket ve hüsrana götürür.*" (Bkz: A.g.e. sh.463 vd.)

Bundan sonra "**İslâm Mutasavvıflarından Bazılarının Ahvâli**" başlığı altında tasavvuf târihinde "**şatâhat**" olarak adlandırılan yani abuk sabuk veya zâhiren yanıltıcı ve anlaşılması güç beyanlardan sayfalar dolusu nakletttikten sonra netice olarak şunları beyan etmektedir:

"*Yukarıdaki ifâdelerden anlaşıldığı gibi İslâm âleminin meşhur mutasavvıfları mukaddes kitap (Tevrat)dan ve Yahudi Kabbalizminden, Yunan Felsefesinden ve yine ayrıca Yahudi-Yunan felsefesi olan Yeni Eflâtunculuktan beslenmişlerdir. Bu israilî düşünceler Şark'ta ve Garp'ta daima ihtilâlci, anarşist*

husûsundaki asılsız görüştür.

---

neticeler tevlid etmiştir. Çünkü Yahudi şeriatinin özü münkir ve ihtilâlcidir.

Yahudi, İslâmiyet'i bozmak ve İslâm milletleri dinsizlik, ahlâksızlık ve anarşiye sürüklemek için birçok fırsatlar icad etmekte veya her fırsattan faydalanmakta gecikmemiştir. Daima İslâmiyet'in özüne saldırmış, millî ve şer'î hükümlerini, kıymetlerini ve an'anelerini ustalıkla ve gizlice İslâmiyet perdesi altında yaydığı bir takım tefsir ve telkinlerle İslâm zihinlerine yerleştirmek, böylece İslâmları (bugün Garp milletlerini düşürdüğü gibi) kendi dâvâsının müdafileri ve kendi arzusunun esiri durumuna düşürmek istemiştir.

Asırlardır devam eden inkılâpçı ve ihtilâlci cereyanlar içyüzleri itibariyle bir Yahudi oyunundan ve tertibinden ibâret olarak adım adım Yahudi maksadını (cihan hâkimiyeti ve üstün ırk) gerçekleştirmekten başka bir netice vermemiştir." (Bkz: A.g.e. sh.476)

Bu beyanlara O'nun Hz. **Mevlanâ** ve **Yunus Emre** gibi mânevî kültür mirasımızın zirvesinde yer alan devâsa şahsiyetler hakkında sarfetmiş olduğu ve bizim de şâhid olduğumuz nâbeca (yakışıksız) sözlerini ilâve etmek istemeyerek bu kadarla iktifâ etmeyi daha doğru buluyorum. Zira bunları yazmaktan maksadım merhûmun gerçekten değerli olan eserlerini okuyacak gençleri O'nun aşırı Yahudi aleyhtarlığı sâikiyle sürüklendiği bir hatayı belirterek ikaz etmekten ibârettir.

b-Prof. Dr. Hikmet Tanyu (1918-1992)

1944 Yılı'ndaki "**Tûrancılık Dâvâsı**" dolayısıyla tâkib edilip genç yaşta "**tabutluk**" diye bilinen işkencelere mâruz kalmış olmasıyla sâbit olduğu üzere **Hikmet Tanyu**'nun en belirleyici vasfı "**ırkçılık**" sûretinde bir "**milliyetçilik**"tir. Sonradan daha mûtedil bir görüşe meyletmiş ve İslâmî temâyülü kuvvetlenmiş olsa da **Ziya Gökalp** (Bkz: **Hikmet Tanyu - Ziya Gökalp** ve Türk Milliyetçiliği, İstanbul 1962) ve **M.Kemal Paşa** (Bkz: **Hikmet Tanyu - Atatürk** için Şiirler, Ankara 1981) hayranlığından kurtulamamış olan bu vatansever insanın din ve milletimizin düşmanlarına karşı giriştiği kalem mücâdelesinde en dikkat çekici vasfı "**Yahudi düşmanlığı**"dır. O'nun bin sahifeyi mütecaviz olarak ve iki cild hâlinde yayınladığı "**Târih Boyunca Yahudiler ve Türkler**" isimli mufassal ve müdellel eseri (Bkz: Genişletilmiş ve yeniden gözden geçirilmiş olan ikinci baskısı, İstanbul 1979) eseri bunun müşahhas bir delilidir. Fakat bizi burada alâkadar eden husus, O'nun tasavvuf hakkındaki görüşleridir.

Dinler târihi üzerinde de çalışmış olan Hikmet Tanyu Bey, "**İslâm Düşmanları ve Allah'a İnanmayanlar**" isimli eserinde (İstanbul 1989) Panteist Batı Filozofları'nın görüşlerini nakil ve tahlil ettikten sonra "**İslâm Âlemine gelince**" dedikten sonra tasavvuf hakkında -gerek mâhiyet

Hemen hemen her dinde mevcud olan metafizik (mabadattabia) mes'elelere dâir telâkki ve görüşler arasındaki ben-

---

ve gerekse târihçe itibariyle- otuz sahifeden ziyade (Bkz: A.g.e. sh.96-129) mâlumat vermiş bulunmaktadır. Bu bahse **Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi** (1865-1914)'nin **"Allah'ı İnkâr Mümkün mü?!"** isimli eserinden **Vahdet-i Vücud** görüşünün Panteizm yani **Vahdet-i Mevcud** olmadığına dâir şu sözleri nakletmekle başlamıştır:

"Bu kısa açıklamadan sonra Vahdet-i Vücud ile Panteizm arasındaki farklara geçebiliriz:

Önce Vahdet-i Vücud dinî bir mezhep olup, Panteizm ise felsefî bir meslektir. Panteizme karşı yapılan hücum ve tenkitler, Vahdet-i Vücud'a ve dolayısiyle mutasavvıflara da yapılmış demek olur. Vahdet-i Vücud ile Panteizm arasındaki farklar şunlardır:

1-Vahdet-i Vücud, âyet ve hadîslerle birlikte kalbî keşiflere dayanır ve dinî bir mezheptir. Panteizm ise sadece akla dayanan felsefi bir meslektir.

2-Panteistler âlemde ortaya çıkan hakikate cevher veya başka adlar verirler. Mutasavvıflar ise "Mutlak Vücud" derler,

3-Vahdet-i Vücud'da âhirete inanılır, Panteizm'de böyle bir görüş yoktur.

4-Panteistler dinî merâsimlere lüzum görmezler.

5-Panteistler kâinatta zuhûru zarurî saydıkları için. Allah'ın irade sıfatını inkâr ederler.

6-Panteistler'le Vahdet-i Vücud taraftarları, İslâm"ın akidelerini kabul ederler ve Vahdet-i Vücud'u ona uygun bir şekilde ortaya koyarlar. Panteistler'in çoğu ilâhî kitaplara önem vermezler ve sadece akıllarına itimad ederek mutlak vücudu şuurdan mahrum sayarlar" (Bkz: A.g.e. sh.97)

Sonra da bu nakle hiçbir ehemmiyet atfetmeyerek Vahdet-i Vücud görüşünü Vahdet-i Mevcud yâni Panteizm ile bir ve aynı telâkki ederek bu yolda sayfalar dolusu beyanda bulunmuştur. Üstelik bu yolda yürüyenlerden bazılarının eski din ve ırklarına vurgu yaparak şöyle demektedir:

"... *Irak ve İran'da görülen ve Abbasîler devrinde İslâm'ın önderleri olarak büyük ölçüde arapların yerine geçenlerin bu bölgelerin tâbi halkları olduklarını hatırladığımız zaman önemi artan ikinci derecede bir takım diğer tesirler de vardır. Zühd anlayışı olmayan ve millî bir karakter taşıyan Zerdüştlüğe, sûfiler üzerinde herhangi bir tesir atfedemeyiz. Fakat Mani ve Mazdek dinleri, İran'ın bu iki «bağımsız kilise»sinde tam bir zühd havası vardır. İlk mutasavvıfların çoğu zerdüştîlikten dönme veya bu dönmelerin çocukları oldukları için bunlar her ne kadar şeklen müslümanlığı kabul etmiş görünüyorlarsa da, hareketlerine bakarak zındık olmaları ihtimaline meylediyoruz. Bunlar, bütün zındıklar gibi zâhiren müslümanlık icaplarını yerine*

zerliklerden hareketle ortaya konulmuş olan bu iddia ve na-

---

*getirmekle beraber, çok muhtemeldir ki gizli olarak Mani veya Mazdek dinine mensupturlar. Aynı zamanda, Basra ile Vasıt arasındaki sulak arazide yerleşmiş bulunan Saniye veya bunları Harran Sabiilerinden ayırmak için kullanılan isimle Mandeanlar yoluyla intikal eden gnostik tesirlere de işaret edilmelidir. Bizzat mutasavvıf **Mâruf Kerhî** de Sabiî bir âilenin oğlu idi. Keza Budizm tesirlerini de inkâr edemeyiz: Zira, İslâm öncesi devrede doğu İran ve Maveraünnehir'de kuvvetli bir Budizm propagandası vardı. Belh'de birçok budist mâbedi bulunmakta idi ve **İbrahim b. Edhem** (ölm. H.162/M.779)'in, Belh prensi iken tahtını terketip derviş olduğu hakkındaki menkıbe bu bakımdan dikkati çekicidir. Bununla beraber daha yeni araştırmalar budist tesirinin sûfilikle budist nazariyeleri arasında esaslı farklar olduğu için çok kuvvetli olmadığını göstermektedir. Budizm'in Nirvanası ile sûfiliğin fenâ veya nefsin ilâhi ruha kavuşması arasında sathî bir benzerlik vardır. Budizm ihtirastan mutlak sükûnette dindirerek benliğini kaybeden bir ruh anlayışını temsil ederken, sûfilik benliği kaybetmeyi öğretmekle beraber Allah'ın cemâlini düşünerek vecde dalıp ebedî hayata kavuşmayı talim eder. «**Fena**» ile aynı mânâda bir Hind görüşü vardır, fakat bu Budizm'de değil Veda panteizmindedir.*

*Sûfî doktrinin ilk temsilcisi Mısırlı veya bir Nabatî olan **Zünnûn** (ölm. H.245-6/M.859-60)dur. **Zünnûn, İmam Malik b. Enes**'in talebesi olup Helenistik fikirlerin İslâm dünyasına geniş şekilde intikal ettiği bir devirde faaliyetlerini daha önce anlattığımız **Meymun** oğlu **Abdullah**'dan az sonra yaşamıştı. **Zünnûn**'un fikirleri **Cüneyd-i Bağdadî** (ölm. H.297/M.910) tarafından yazılıp sistemleştirilmiştir. Bunda sûfizmin esasları gösterilmektedir. Tevhid akidesi, yani ruhun sonunda Allah ile bir olması, Yeni Eflâtuncu görüşe çok yakın bir şekilde anlatılmaktadır. Ancak, sûfilikte bu birliğe ulaşma aklın hadsî melekesinin çalışmasiyle değil, zühd ve takva iledir. Bunu, zekanın diğer faaliyetlerinden daha fazla, aklın ezelî hakikatleri hadsî olarak kavramaya çalışması konusunda muahhar filozofların öğretileriyle karşılaştırdığımız da yekdiğerine çok yaklaştıklarını görürüz. **Cüneyd** bir İran'lı olan **Câmi** tarafından tanıtıldı ve sûfilik İran'lı ellerde gelişerek vahdet-i vücudçuluğa döndü. Vahdet-i Vucudçuluk ve agnostisizm, muahhar Yeni Eflâtunculukta mevcuttu. Agnostisizim, İlk Sebeb'in kavranılamıyacağını ileri sürer; Faal akl Allah'tan sâdır olmuştur. Bu, filozofların, İsmailîlerin ve benzeri diğer çeşitli fırkaların öğretileri hâlinde gelişmiş bir görüştür. Fakat sûfî görüşü, dikkati, filozofların Faal Akıl veya Kelâm (logos) dedikleri kavranabilir bir Allah üzerine temerküz ettirir ve bu daha kolaylıkla vahdet-i vücutçuluğa götürür. **Cüneyd**'in tekâmül ettirdiği bu görüşler, talebesi Horasan'lı **eş-Şiblî***

zariyeleri uzun uzun tahlil ve tenkid etmiş olan[52] **Ömer Rıza Doğrul**[53], netice olarak şöyle diyor:

"Hülasa tasavvufun menşei hakkında, onun doğuşuna ve mâhiyetine uygun bir fikir sâhibi olmak için tasavvufu bütünü ile veyahud teferruatı ile yabancı âmillerin tesiri altında kalabilen dinî veya felsefî bir mezhep yapmak hatasından korunmak, icab eder. Tasavvufu, riyâzet sâyesinde nefsini dizginlemeyi, hakikati keşfetmeyi, canların derinliğine aydınlığın tecellisine yardım eden bir sürü yollar olarak tanıtmak daha doğru olur. Çünkü yolların ayrılması mâhiyet itibariyle ayrıldığını ifâde etmez. Tasavvuf nefsi terbiye itibâriyle ve

---

(ölm. H.335/M.946) tarafından cesaretle yayılmıştır.

***Hüseyin b. Mansur el-Hallâc** (ölm. H.309/M.921) eş-**Şiblî**'nin arkadaşı idi. Sûfiliğini, Sünniliğe tamamiyle zıt unsurlara nispet ederek izhar etti. Zerdüştî dinine mensup bir soydandı ve Karmatîlere yakınlığı vardı. Şiiliğin Gulât sınıfına has hulûl, tenâsüh gibi fikirleri kabul etmiş görünüyordu. «**Ene'l-Hakk**» dediği ve bu da kendisine ulûhiyet isnadını tazammun ettiği için dinden çıktığına hükmedilerek öldürüldü. Hakkında söylenenler birbirinden çok farklı ve çeşitlidir; zira eski târihçilerin büyük kısmı konuyu sünnî noktai nazarından mütalâa ederek, onu taraftar kazanmak için güya kerametler gösteren kurnaz bir hokkabaz olarak tanıtırlar.*" (Bkz: A.g.e. sh.98 vd.)

Mesele böyle bir mantıkla ele alınınca "**Yahudilik**" ve "**Kabala**"nın da ihmâl edilmeyeceğini kavramak güç olmasa gerektir. (Bkz: A.g.e. sh.96)

Hâlbuki başka dinler ve felsefelerdeki benzerlikten hareketle İslâm Tasavvufu'nun orjinalliğini inkâr etmenin doğru bir görüş olmadığını evvelce izah etmiş olduğumuz gibi, bu iddianın yersizliği birçok eserde müdellel bir sûrette ortaya konulmuştur. (Bir örnek olarak Bkz: **Ömer Rıza Doğrul**, a.g.e. sh.22 vd.)

Hikmet Tanyu, "**Vahdet-i Şuhûd**"a taraftar görülmektedir. Buna bir şey denilemez. Fakat umûmî olarak İslâm tasavvufu, hele vahdet-i vücûd ve **Muhyiddin-i Arabî** hakkındaki görüşleri kabul edilebilir bir vasıfta olmaktan pek uzaktır.

52 Tafsilât için bkz: **Ömer Rıza Doğrul** - İslâmiyet'in Geliştirdiği Tasavvuf, İstanbul 1948, sh.17 vd.

53 Bkz. **Ömer Rıza Doğrul**, a.g.e. sh.22

nefsi tasfiye yolu olmak dolayısiyle bu mâhiyettedir. Hakikatleri keşfetmek, incelikleri açıklamak, varlık âlemini anlamak bakımından tasavvufa gelince buna birçok yabancı unsurların karışmış olduğunu kabul etmemeye imkân yoktur. Fakat bu karışma ruh hayatının ilk tohumları atıldıktan asırlarca sonra vukû bulmuştur. Çünkü bu işin ilk tohumunu atan şahsiyet, bizzat Hazreti Peygamberdi.

Elhâsıl, Müslümanlar'ın ilk zâhidleri ve mutasavvıfları gönüllerinin temizliği, kalplerinin berraklığı, içyüzlerinin güzelliği ve hakikati keşfetmek kudreti bakımından çok ileri kimselerdi. Çünkü peygamberin tuttuğu yolu tutmuşlar, O'nun zâhidliğini, O'nun takvasını, O'nun kendini ibâdete verişini esas tanımışlardır. Onların yabancı dinleri ve felsefeleri değil Hazreti Peygamber'in hayatını örnek tanımaları İslâm'ın ruh hayatı târifinde ilk zâhidler ve ilk mutasavvıflar olarak tanınmalarına sebep olmuştur."[54]

Tasavvufun menşei muhteva olarak Hazreti Peygamber'in hayatına hâkim olan "**zühd**" ve "**takva**", lâfız olarak ise Arapça "**koyun yünü**" demek olan "**suf**" veya "**gölgelik**" mânâsındaki "**suffe**" kelimeleridir.

Cenâb-ı Hakk, bir numune-i imtisal (örnek alınacak biri) olarak Hazreti Peygamber'i göstermek üzere Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيرًا

"*Andolsun ki, sizin için; Allah'a ve âhiret gününe kavuşacağını uman ve Allah'ı çok zikreden (mü'min)ler için Rasûlullah'ta en mükemmel bir örnek (üsve-i hasene) vardır.*"[55]

---

54 **Ömer Rıza Doğrul**, a.g.e. sh.47

55 Ahzâb Sûresi, âyet 21

İşte tasavvuf muhteva olarak bir emr-i ilâhiyeye ittibâdan ibârettir. Lâfız olarak onun menşeini teşkil eden "**suf**" ve "**suffe**" kelimelerine gelince onlarında kısaca izahı şöyledir:

Hazreti Peygamber, Medine-i Tâhire'ye teşrif buyurduklarında buradaki Mescid-i Nebevî'yi (Medine Haremi'ni) inşâ ettirirken burada âilesine âid odaların yanı sıra bir de kimsesiz sahâbiler için bir gölgelik (suffe) yaptırdı.

Gerek Mekke'li muhâcirlerden ve gerekse daha sonra Medine'ye gelen fakir, bekâr ve Medine'de hiçbir yakını bulunmayan müslümanlar, akşam sabah burada yaşayıp ibâdetle meşgul olmaya başladılar ki, zamanla bunlara "**Ehl-i Suffe**" denilmeye başlandı. İşte tasavvuf burada yaşayan **übbâd** (âbidler) ve **zühhâd** (zâhidler) denilen bu mübârek insanların hayatlarına hâkim olan prensiplerin zamanla sistemleştirilip bir ilmî ve fıkhî disiplin hâline getirilmesinin bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Bunların sayılarını dört yüze kadar çıkaran "**Tabakât**" kitapları mevcuddur. Hazreti Peygamber'den pekçok hadis-i şerif nakletmiş bulunan meşhur sahâbe **Ebû Hureyre** (r.a.) bunlardan biridir. Ayrıca **Abdullah bin Ömer** gibi evi barkı olan bazı sahâbelerinde Ehl-i **Suffe**'nin yaşadıkları zühd ve takva hayatına imrenerek zaman zaman onlara katıldıkları da bilinmektedir.[56]

*"Suffe ehlinin İslâmî ilimlerin gelişmesine doğrudan etkisi olmuştur. Başta **Ebû Hureyre** olmak üzere çok hadis rivâyet eden sahâbiler Ehl-i Suffe'dendir. İslâm hukuku alanında ortaya çıkan **ehl-i hadis** ve **ehl-i rey** ekollerinin ilk temsilcileri kabul edilen **Abdullah bin Ömer** ile **Abdullah bin Mes'ud** gibi birçok sahâbi de Suffe'den yetişmiştir. Bunun yanında ilk dönem zühd hareketlerini Ehl-i Suffe ile başladığı, Suffe'nin*

56 Buhari, Salât, 58

tasavvufun nüvesini teşkil ettiği kabul edilmektedir."[57]

Geçim darlığı çeken Ehl-i Suffe, suf denilen koyun yününden yapılmış basit bir elbise giyerlerdi. Suftan "**tasavvefe**" (yün giydi) kelimesi ortaya çıkmış ve sonradan "**tasavvuf**" şekline inkılâp etmiştir. Bu görüş hem lisan ve hem de muhtevaya uygunluğu sebebiyle bütün İslâm Âlemi'de umûmî bir kabul görmüştür.[58]

"*Tasavvufun doğuşunu Hazreti Peygamber'den sonra ortaya çıkan siyâsî anlaşmazlıklar, baskı ve zulümler Asr-ı Saadet'teki samimi dindarlığa dayalı hayat anlayışının yerini bencilliğin, servet ve debdebe tutkunlarının aldığına işaret eden gelişmelere bağlıyanlar da vardır.*"[59]

Bu görüş tasavvufun doğuşu için olmasa da, gelişip umûmîleşmesi için muhakkak ki doğrudur.

b-Târihî Gelişim

Hicrî İkinci Yüzyıl'dan itibaren sistemleştirilen tasavvufî görüşlerinin birer tatbikat sahaları olarak "**hankahlar**" kurulmaya başlandı. Sonradan "**tekke**", "**zâviye**" ve "**dergâh**" gibi isimlerle de anılmaya başlayan bu mânevî terbiye ocaklarının yanında misâfirhâne, şifâhâne ve kütüphâneler de tesis edilerek birer içtimâî (sosyal) dayanışma merkezleri olarak ortaya çıkmışlardır. Bu yolda yürüyen büyük şahsiyetlerin ortaya koydukları usûl ve erkân farkları sebebiyle ortaya çeşitli "**tarikatler**" çıkmıştır. Tarikatler esâsında görülen farklılıkları muhtevaya âid olmayıp mizaç ve mezhebe müteallik bulunduğundan herkesin kendi mizacına uygun bir usûl ve erkâna riâyetle mânen yüklenmesi imkânı sağlanmıştır.

"*I ve II. (VII ve VIII.) yüzyıllarda* ***Medine, Kûfe*** *ve* ***Bas-***

57 DİA, C.37, sh.470

58 DİA, C.40, sh.119

59 DİA, C.40, sh.120

*ra şehirleriyle Horosan bölgesi zühd hayatının yoğun biçimde yaşandığı merkezler olarak dikkat çekmektedir. **Medine**'de başta **Saîd bin Müseyyeb** olmak üzere birçok zâhid Kûfe'de **Abdülmelik bin Ebcer, Dırâr bin Mürre, Mutarrif bin Tarif, Muhammed bin Sûkâ** gibi çok ağlamayı gerekli gören zâhidler (bekkâîn); Basra'da **Hasan-ı Basrî** ve talebeleri **Mâlik bin Dînar** ile **Abdülvâhid bin Zeyd** ve **Râbia el-Adeviyye** gibi zâhid sûfiler bulunmaktaydı. **Hasan-ı Basrî** ile korku ve hüznün hâkim olduğu zühd anlayışı gelişirken **Râbia el-Adeviyye** ile Allah sevgisine dayalı bir zühd hayatı başlamıştı."*[60]

*"Tasavvuf târihinde **Râbia el-Adeviyye** ile (Ö.185/801?) başlayan Allah sevgisine dayalı derûnî hayat tarzı **Bâyezid-i Bistâmî, Hallâc-ı Mansur** ve **Ebû Bekir eş-Şiblî** gibi sufiler başta olmak üzere sonraki birçok sufi tarafından benimsenmiştir. İlk sufiler Allah sevgisini ifâde ederken genellikle **hub, muhabbet, habîb, mahbûb** gibi kelimeleri tercih ettikleri hâlde daha sonrakiler yaygın biçimde **aşk, âşık, mâşuk** kelimelerini kullanmaya başlayınca **ilâhî aşk** kavramı doğmuştur. Aşk kavramını ilk defa muhabbetten ayırarak etraflı şekilde ele alan sufi **Ahmed el-Gazzâlî**'dir. Aşk kavramı O'nun Sevânihü'l-uşşâk (Sevânih fil-ışk) adlı eseri yaygınlık kazandıktan sonra tasavvuf çevrelerinde benimsenmiş, kendisini bu yolda **Nüzhetü'l-uşşâk** ve **Nehzeü'l-müştâk, Temhîdât** ve **Levâ'ih** gibi eserleriyle talebesi **Aynü'l-kudât el-Hemedânî** tâkib etmiştir. Aynı dönemde **Senâî** aşk edebiyatına canlı bir üslûp getirmiştir. Ardından ilâhî aşk konusu **Rûzbihân-î Baklî, Ferîdüddin Attar, İbnü'l Fâris, Fahreddîn-i Irâkî, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Abdurrahman-ı Câmî** gibi büyük sufiler tarafından kaleme alınan eserler vâsıtasıyla sürdürülmüştür."*[61]

---

60 DİA, C.40, sh.121

61 DIA, C.40, sh.122

Tasavvufî anlayışlarda tâ başlangıçtan itibaren zaman zaman şeriat ahkâmından sapmalar vâkî olmuşsa da ekseriyetle bunları büyük mutasavvıflar hem cevaplandırmış ve hem de tasavvufun nâslara uygun bir muhtevada devamını sağlamaya muvaffak olmuşlardır. Bu babda **İmam-ı Gazali Hazretleri**'nin himmeti her türlü takdirin fevkindedir. O, "**Hüccetü'ül İslâm**" (İslâm'da Senet) nâmıyla yâd edilen büyük âlim, tasavvuf yolunda yürürken ayağı kaymış olanları en güzel şekilde teşhir edip cevaplandırmış ve şeriat-tarikat âhengini sağlayarak hem gerçek mutasavvıfların ve hem de zâhir âlimlerinin itimâdını kazanmıştır. O'nun bu himmeti sâyesindedir ki, Osmanlılar'da tekke-medrese âhengi sağlanarak birçok medrese mensubunun tasavvuf yoluna girerek seyr-i sülûkünü tamamlaması mümkün olmuştur. Böyle âlimlere "**zülcenâheyn**" (iki kanatlı) denilir.

Bu sebepledir ki, Osmanlı'da "**Şeriat-Tasavvuf**" mücâdelesine rastlanmamaktadır.[62]

---

62 Bu hükmümüzün altı buçuk asırlık Osmanlı târihinde sadece iki istisnâsı mevcuddur. Bunlar da şunlardır:

a-Kadızâdeler-Sivasîler Kavgası

*"**Sultan IV. Murad (1623-1640)** zamanında müteşerrî (şeriat ehli) medreselilerle mutasavvıf Sivâsîler arasında dehşetli bir münakaşa cereyan etmiştir.*

Bunlardan biri devrin şeyhülislâmı ve kazaskerinin de -hakem olarak- hazır bulunmasıyla Padişahın huzûrunda vâkî olmuştur. Şöyle ki:

***Sultan IV. Murad, Sivâsî** Hazretleri'ne:*

«-Eşyanın teşbihi kal (söz) ile midir, hâl ile midir?» diye sorar. Hazret dahî:

«-Kal iledir; lillâhi'l-hamd bizim dervişlerimizden işitenler vardır!..» diye cevap verir.

*Sonra **Kadızâde**'yi dâvet edip der ki:*

*«-Kadıoğlu, **Sivâsî**'ye eşyanın teşbihinden sordum; 'Kâl iledir, dervişlerimizden işitenler vardır.' dedi, öyle midir?»*

Kadızâde:

«-Hayır Padişahım!.. Hak Teâlâ, Kur'ân-ı Kerim'inde 'Cemî eşya teş-

Bununla beraber târih boyunca istisnâî olarak birçok tasavvuf yoluyla sapıklıklara şâhid olunmuştur ki, bunlardan

---

bihtedir; lâkin siz teşbihlerini anlamazsınız ve işitmezsiniz. *' (İsra Sûresi, âyet 44) diye nassetmiş iken,* ***Sivâsî Efendi****'nin 'Anlarız ve işitiriz.' demesi, nass-ı Kur'ân'ı inkârdır, küfürdür!..» diye cevap verir.*

Padişah, ***Sivâsî Efendi****'yi dâvet edip:*

*«-****Kadıoğlu,*** *senin hakkında 'Nass-ı Kur'ân'ı inkâr etti, kâfir oldu.' diyor, sen ne dersin?» der.*

«-Padişahım, bu herif câhil ve Kur'ân'ın tefsirinden gafil bir inatçı kimsedir.

Her ne kadar ilzam etsem, kabul etmeyecektir. Şeyhülislâmı ve kazaskerleri dâvet buyurun, huzurlarında murafaa olalım.» der.

Şeyhülislâm ve kazaskerler dâvet olunur; macera naklolunur. ***Şeyhülislâm Yahya Efendi:***

«-Padişahım!.. ***Kadızâde Efendi*** *câiz ki, bizden garaz anlar. Saray hocası imamımız Şamlı* ***Hüseyin Efendi*** *bir fâzıl kimsedir. Hakem nasbediniz; aralarını fasletsin; bizler dahî temyiz edelim!..» der.*

Hüseyin Efendi *dâvet olunup hakem nasbolunur ve* ***Sivâsî Efendi****'ye hitap edip:*

«-Müddeânız nedir?» diye sorar. Hazret dahî:

«-Eşyanın teşbihi kal iledir; erbâb-ı mükâşefe işitirler.» der.

Kadızâde*'ye hitap edip:*

«-Siz ne dersiniz?» dedikte:

«-Hak Teâlâ Kur'ân'da; 'Eşyanın teşbihini siz işitmezsiniz.' der iken, bunların 'İşitiriz!' demesi, nass-ı Kur'ân'a muhalif efkârdır ve küfürdür, deriz.» deyince, ***Sivâsî Efendi*** *buyurur ki:*

«-Malum oldu ki, Kur'ân'ın tefsirinden bîhaber imişsin; zira bu âyet-i kerîmede hitap kefereyedir; âm (umûmî) olduğu takdirde dahî selb-i umûmdur; umûmu selb değildir. Yani cümlenin işitip anlamadığından bazılarının işitip anlamamaları lâzım gelmez; mantık dahî okumadın mı? Sâlibe-i külliyenin (umûmî menfîleştirmenin) nâkizi (nakzedeni) mûcibe-i cüziyedir; cümleniz anlamaz; bazınız anlayıp işitir, demektir. Böyle âyetler Kur'ân'da çoktur; ezcümle ulemâ-yı ehl-i sünnet ruyetullâha kaildirler. ***'Yüzler vardır ki, o gün ışıl ışıl parıldayacaktır. Rablerine bakacaklardır*** *(Onu görecek-lerdir).' (Kıyâme Sûresi, âyet 22-23) âyet-i kerimesi ve 'Ondördünde ayı gördüğünüz gibi Rabbinizi de göreceksiniz.' hadîs-i şerifi deliliyle... (Buhâri, Mevâkît 16, 26, Tefsir 50/1, Tevhîd 24; Müslim, Mesâcid 211; Tirmizî, Cennet 16, 17; Ebû Dâvûd, Sünnet 19; İbn-i Mâce, Mukaddime 13)*

Mâhâzâ Kur'ân'da ***'O'nu gözler idrâk edemez, gözleri O idrâk eder;***

bazılarını kasıt veya zuhûl eseri olduğuna ehemmiyet atfetmeyerek ileride kısaca anlatacağız. Burada şu kadarını söyle-

---

*öyle lâtif ve öyle habir O!...' (En'âm Sûresi, âyet 103) buyurdular, yani mecmuan gözler görmez, bazıları görür demektir.» dediklerinde **Hüseyin Efendi** dahî:*

*«-'**Ve Süleyman, Davud'a vâris olup ey nâs, dedi: Bize Mantıkuttayr** (**kuş dili**) **tâlim buyuruldu. Hem bize her şeyden verildi. Şüphesiz ki, bu her hâlde o fazl-ı mübin...**' (Neml Sûresi, âyet 16), '**Hatta karınca deresi üzerine vardıklarında bir karınca şöyle dedi: Ey karıncalar!.. Haydin meskenlerinize girin, Süleyman ve ordusu sizi fark etmeyerek kırıp geçirmesin!..**' (Neml Sûresi, âyet 18) âyetleri dahî eşyanın teşbihleri kal ile olduğuna delildir; zira mecmu enbiyâ ve evliya kal ile olan teşbihlerini bilirler ve işitirler. Makam-ı imtinanda (başa kakma, muâheze) bir fâide olmamak lâzım gelir. Padişahım, **Sivâsî Efendi** Hazretleri âlim ve fâzıl ve her sözü haktır. Husûsen ol âyet-i kerimede olan kelimâttan ve bu âyetler cümle müfessirlerin sözlerine muvafıktır.» deyince Şeyhülislâm ve sadreyn (Anadolu ve Rumeli Kazaskerleri) dahî '**Hüseyin Efendi**'nin sözleri haktır!..» diye te'yid ve te'kit ettiler.*

Sultan IV. Murad Han:

*«-**Kadıoğlu** yine mi fezahat!..» diye tekdir ve tevbih ettiklerinde, **Sivâsî Hazretleri:***

*«-Padişahım!.. **İmam-ı Müslim ibn-i Abdullah ibni Ömer**'in rivayet ettiği «**Bir Müslümanı tekfir eden kendi kâfir olur.**» (Bkz. **Ebû Dâvûd**, Sünnet, 15/4687) hadîsi ile küfür kendine lâzım gelip alelfevr (derhal) huzûrunuzda tecdid-i iman lâzım gelir.» dedikte Şeyhülislâm dahî:*

*«-Fukahâ da hadîs-i şerifle amel edip tekfire zâhip olmuşlardır!..» dedi. Padişah-ı zarif dahî **Sivasî Efendi** Hazretleri'ne hitap edip:*

*«-**Kadıoğlu**'na tecdid-i iman ettiriniz!..» deyip onlar dahî telkin-i kelimeteyn-i şehâdeteyn ve tecdid-i iman ettirdiler.»*" (Bkz: **Osman Ergin**-Balıkesirli **Abdülaziz Mecdi Tolun**, Hayatı ve Şahsiyeti, İstanbul 1942, sh.306 vd. veya aynı müellifin "Türkiye Maarif Tarihi" isimli beş cildlik eserinin I. cild, sh.199)

b-Şeyh Safvet Efendi, İzmirli İsmâil Hakkı Kavgası

Tekke-Medrese kavgası mâhiyetinde olmak üzere Osmanlı târihinde görülen ikinci tipik münâkaşa ilm-i Kelâm mütehassısı **İsmâil Hakkı** (1868-1946) ile Halvetî dergâhı postnişini Urfalı **Şeyh Mustafa Safvet Efendi** (1866-1950) arasında cereyan etmiştir. Ne yazık ki, kendi sahalarında çok iyi yetişmiş birer âlim olan bu insanların her ikisi de daha sonra

yelim ki, meşâyihini "**Hâcegân**" (Hocalar) sınıfından ittihâz etmek an'anesini tâkib eden Tarikat-i Nakşibendiye, mevcud-

---

kendi kendilerini inkâr edecek derecede Kemalist inkılâplarının anofuruna kapılmışlardır. Şöyle ki, **İzmirli İsmâil Hakkı**, 1928 Yılı'nda "**İslâmiyet'i Islah Projesi**" nâmıyla hazırlanan ve işi câmilere org konulma maskaralığına kadar götüren bir ihânet vesikasına imza koymakla kalmamış (Bkz: Bu eserin I. cildinin 500. ve müteakib sahifeleri) "**Meâni-i Kur'an**" adıyla neşrettiği meâlde Fil Sûre-i Celîlesi'nde "o taşlar ile askere «**çiçek hastalığı**» bulaşmış idi. Ordu, çiçek hastalığından kırılmıştı. Deniz tarafından gelen kuşlar hastalığı nakleden sinekler olabilecek!.." demek sûretiyle (Bkz: Meâni-i Kur'an – İstanbul 1927, sh.571) diyebilmek bedbahtlığında bulunmuştur.

Şeyh Safvet Efendi'ye gelince, O da tasavvufta aslolan "**hâl sâhibi**" değil, "**kal sâhibi**" olduğunu göstermek üzere kendisini siyaset rüzgârlarına kaptırarak, tekkelerin kapatılmasına öncülük ettiği gibi (Bkz: Bu eserin I. cildinin sh.494) "**Hilâfet'in İlgâsı**" yani ortadan kaldırılması ve Hânedân mensuplarının vatandan kovulmasını âmir olan kanun teklifini imzalayan elli dört nâdanın ilki olmak bedbahtlığına kadar din aleyhine bir tavır sergilemiştir. Hatta bu mâhud teklifi ilk imza eden olmakla kalmamış, onu Meclis kürsüsünden de bir Müslümana yakışmayacak sûrette müdafaa etmiştir. (Bkz: **Işıl Çakan** – Türk Parlamento Târihi'nde II. Meclis, İstanbul 1999, sh.168 vd.)

Bu iki şahıs arasındaki Tasavvuf-Şeriat münakaşası 1920 Yılı'nda İzmirli'nin bir makalesi üzerine başlamış ve takriben 4-5 sene sürmüştür. Netice olarak her ikisi de yazılarını kitaplaştırmışlardır. **Şeyh Safvet**'in eseri kısaca "**Tasavvufun Zaferleri**", **İzmirli**'nin ki ise "**Hakkın Zaferleri**" ismini taşımaktadır.

İzmirli İsmâil Hakkı'nın "**Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati**" isimli eserinin tahlilli bir neşrini gerçekleştirmiş olan **Dr. İbrahim Hatipoğlu**, bu münakaşalar hakkında şöyle diyor:

"*İslâm toplumunun, Batı karşısındaki ezilmişliğini yoğun biçimde hissettiği bir ortamda tasavvuf ve ahlâk kitaplarındaki hadislerin sıhhati etrafında alevlenen ve uzun süre gündemi işgal eden bu tartışma, dönemin temel yaklaşımlarının bir ürünüdür. Tartışmaları, büyük ölçüde dinî ve içtimaî alandaki ıslâhat hareketlerinin şekillendirdiği bu dönemde münâkaşalar temelde toplumda etkin iki kurum olan medrese-tekke etrafında şekillenmiştir. Bu süreçte, özellikle Batıcı ve İslâmcı aydınların öncülüğünde, geleneksel değerlere karşı bir arındırma düşüncesi şekillenmeye başlamış, böylece toplumda fiilen etkin halde bulunan tekke/tasavvuf çevreleri ile*

مستصوفه سوزلری می؟ تصوفك ظفرلری می

حقك ظفرلری

تصوفك ظفرلری
شیخ صفوت افندی

التصوف الیوم اسم ولاحقیقة
ابو الحسن البوشنجی

مستصوفه كبی بر عنوان مبجل
شیخ صفوت افندی

مستصوفه صاحب فضول
كشف المحجوب

ازمیرلی
اسماعیل حقی

شهزاده باشی — اوقاف اسلامیه مطبعه‌سی
١٣٤١

İsmail Hakkı İzmirli'nin "Hakk'ın Zaferleri" isimli eserinin kapağı.

lar içinde dâima en sağlam olarak kalmış olan bir tarikattır. Hâl böyleyken O'na da "**Râbıta**" sebebiyle "**şirk isnâdı**" na

---

*karşı karşıya gelinmiştir. **Şeyh Safvet** ile **İzmirli** arasında cereyan eden münâkaşa da bu fikrî zemin üzerinde gelişmiştir. Tartışmaların ilk sıralarında yer alan tasavvuf alanındaki bu tenkitlere paralel olarak, İslâm toplumunu bid'atlerden, İslâmî literatürü mevzû rivayetlerden arındırma fikri de aynı tasfiye düşüncesinin bir sonucudur.*

*Münâkaşanın ortaya çıktığı dönemlerde benimsenen, İslâm toplumunun mevcut hâli ile problemlere çözüm üretemeyeceği şeklindeki yaygın kabulün sonucu olarak, «**mevcut**» bütünü ile ciddi bir muhasebeye tâbi tutulmuştur. Bu yaklaşıma göre İslâm toplumlarının mütevekkil, âtıl, bilim karşıtı geleneksel değerleri savunan bir kurumu olarak tasavvufun tasfiyesi en önemli meselelerden birisidir. Esasen bu tavır, sadece tasavvuf ile sınırlı kalmamış, tefsir, hadis, târih gibi ilim dallarına âid literatürün de içinde bulunduğu bütün bir târihî birikim aynı muâmeleyle yüz yüze gelmiştir. Bu bakış açısına göre, toplumun içinde bulunduğu hâle düşmesine sebep olan elde mevcut bütün eser ve anlayışlar benzer bir tasfiye ameliyesinden geçirilmelidir. Ancak, bu tasfiyeci yaklaşıma rağmen, ıslahat çabalarına delil teşkil eden birtakım zayıf rivâyetler istidlâl amacıyla kullanılabilmiştir. Yine delillerin tasfiyesi ve sağlamlarının bir araya getirilmesi girişimleri zaman zaman sınır tanımaz bir hâle dönüşebilmiştir. Ayrıca günümüze kadar devam eden bu süreçte, tasavvufî tefsirlerin toplumda uydurmaların yaygınlaşmasında mühim bir rol oynadığı; **râbıta, istimdat, vesile** gibi kavramların İslâm inancının sınırlarını zorladığı; İslâmî ilimlerin diğer dalları gibi tasavvufun öğretilerinin de akla uygun olarak şekillenmediği tarzındaki tasavvufa yönelik eleştiriler söz konusudur ki, bu yaklaşımların her birinin münâkaşanın seyrine büyük etkisi olmuştur.*

Dönem hakkındaki bu değerlendirmelerin ardından esere dair hususlara geçebiliriz:

*Muhtemelen Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyye tarafından istinsah ettirilen ve şimdiye kadar yayımlanmamış olan Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati adlı bu eser, ahlâk ve tasavvuf kitaplarındaki hadisler üzerine, resmiyette iki kurumun esas itibariyle ise, **İzmirli** ile **Şeyh Safvet**'in arasında yazılı olarak cereyan eden tartışmaları ihtiva etmektedir.*

*Tartışmalar üzerine, **Şeyh Safvet**'in **Tasavvufun Zaferleri yahut el-Burhân ve'd-Delîl 'alâ mâ Havâhü'ş-Şerh ve't-Tahlîl mine'l-ebâtîl** adıyla, **İzmirli İsmail Hakkı**'nın **Mustasvife Sözleri mi, Tasavvufun Zaferleri mi? Hakkın Zaferleri** adıyla birer eseri yayımlanmıştır. Bu sebeple yayıma hazırladığımız çalışma müstakil bir eser olarak fazla dikkat çekmemiştir.*

تصوفك ظفرلری

یاخود

البرهان والدلیل علی ماحواه الشرح والتحلیل من الاباطیل

صاحب ومحرری
اورفه مبعوثی
شیخ صفوت

اوقاف اسلامیه مطبعه‌سی
۱۳۴۳

Şeyh Safvet Efendi'nin "Tasavvufun Zaferleri" isimli eserinin kapağı.

kadar varan târiz ve tenkidler yöneltilmiştir ki, buna dâir ileride izahat verilecektir.

C-İSLÂM'IN YAYILMASINDA VE MUHAFAZA EDİLMESİNDE TASAVVUFUN ROLÜ

a-Târihte

İslâm'da Hristiyanlıkta olduğu gibi dini yaymakla mükellef bir "**Misyonerlik Teşkilâtı**" mevcud değildir. Bununla beraber mutasavvıf dervişler târih boyunca benzer bir hizmet ifâ ederek Müslümanlığın hem yayılmasında ve hem de –bilhassa- buhranlı zamanlarda korunması husûsunda mes'ud bir rol ifâ etmişlerdir.

Gerçekten hâdisâta kader perspektifinden bakmanın teselli edici tesirini kullanan dervişler bilhassa "**Moğol İstilâları**" hengâmında müslümanların sadece imanlarını korumakla kalmamış, az bir zaman sonra bu zulüm ve itisaf (yok etme) kasırgasının birçok öncüsünün –kusurlu insanlara müsamaha ile yaklaşma metodunun bereketiyle- müslümanlaşması-

---

*Hâlbuki **İzmirli**'nin kendisi tarafından hazırlanan Süleymâniye Kütüphanesi **İzmirli İsmail Hakkı** bölümü fihristinde de, **İzmirli** biyografilerinde de onun böyle bir eserine işaret edilmektedir. Yine yazma nüsha üzerindeki, eserin adını ve iki âlimin üyesi bulunduğu kurumlara nisbetini gösteren kayıt da **İzmirli**'nin kendi el yazısıdır. Bu kayıtlar, Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Ehâdîs Hakkında adlı müstakil bir eserin varlığını ortaya koymaktadır.*

*Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati adını taşıyan eserin tartışmaların ardından yayımlanan neşirler ile konu açısından ilgisi bulunmakla birlikte, ne **İzmirli**'nin metinleri ne de **Şeyh Safvet**'in cevapları yayımlanan kısımlarla benzerlik arz etmektedir. Muhteva tahlilinden ve hacimlerinden de anlaşılacağı üzere Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati adlı çalışma, başlangıcından itibaren konu etrafında gelişen resmî yazışmaları ihtiva etmektedir. Neşredilen eserler ise cereyan eden bu tartışmaların son merhalesinde kişisel olarak birbirlerine yazdıkları cevaplardır.*" (Bkz: Dr. **İbrahim Hatipoğlu** – Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati, İstanbul 2001, sh.17 vd.)

nı sağlamışlardır. Târihin tanıdığı en büyük zalimlerden biri olan **Cengiz**'in kurduğu impoaratorluğun yerine kaaim olan İlhanlı Devleti'nin yedinci hükümdârı **Gazan Han** (1271-1304) ile **Cengiz**'in torunu **Batu Han** (1240-1255) tarafından kurulmuş olan Altınordu Devleti'nin üçüncü hükümdârı **Berke Han**, bu sûretle müslümanlaşan Moğol seçkinlerinin akla ilk gelenleridir.

Prof. Mehmed Ali Ayni "Hacı Bayram-ı Velî" isimli eserinde mutasavvıfların İslâm Dini'nin yayılmasındaki muazzam rollerini naklettikten sonra[63] meşhur müsteşrik **Louis Massignon**'dan fikrini te'yid eden şu şâyân-ı hayret sözü nakletmektedir:

"*Dîn-i İslâm'ın beyne'l-milel ve âlemşümûl bir din olması sûfiyye sâyesindedir. Sûfîler bilâd-ı gayr-ı müslimeyi irşâd-ı enâm için dolaştıklarından Dîn-i İslâm beyne'l-milel olmuşdur. (...) Dîn-i İslâm'ın âlemşümûl olması da sûfiyye sâyesinde olmuşdur. Zira bütün insanlar için tabiî ve aklî bir tevhîd olan «**Hanifiyye**»nin müessiriyet-i ma'neviyye ve ahlâkiyyesini en birinci olarak sûfîler anlamışdır*"[64]

İslâmiyet'in yayılmasında sûfîlerin oynadıkları muazzam rolün en heyecan verici safhası muazzam Osmanlı Devleti'nin kuruluş mucizesiyle Anadolu ve Rumeli'de İslâm'ın kökleşmesinde müşahade edilmektedir. Bu husûsu hiçbir itiraza mahal vermeyecek sûrette bütün delilleriyle ortaya koymuş bulunan değerli âlim **Prof. Dr. Ömer Lütfü Barkan**'ın geniş makalesinden aşağıya aldığımız şu kısacık metin bu durumun en beliğ ifadesidir:

"*Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulmakta olduğu za-*

63 Tafsilât için bkz. **Prof. Mehmed Ali Aynî** – Hacı Bayram-ı Velî, İstanbul 1986

64 **Mehmed Ali Aynî**'den naklen, **Necdet Yılmaz** – Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfîler, Devlet ve Ulemâ, İstanbul 2001, sh.23

*manda Anadolu'daki uç beylikleri, medenî bir hayatın kaynağı olan Türk ve İslâm Dünyası'nın her tarafından gelmiş her sınıftan ve meslekten adamlarla doludur: İran, Mısır ve Kırım medreselerinden çıkan hocalar, orta ve şarkî Anadolu'dan gelmiş Selçukî ve İlhânî bürokrasisine mensub şahsiyetler, muhtelif tarikatlerin mümessilleri, İslâm şövalye ve misyonerleri diyebileceğimiz dervişler. Bunlar arasında bilhassa, Paşazâde târihinde **Gâziyân-ı Rum**, diğer târihlerde **Alpler** (kahmaran, muharib mânâsına) veya **Alp Erenler** nâmı altında zikredilen ve daha İslâmiyet'ten evvel bütün Türk Dünyası'nda mevcud olan eski ve geniş bir teşkilâta mensub Türk Şövalyeleri mevcuddu. Filhakîka: **Osman Gâzi**'nin arkadaşlarından bir çocuğun ünvanı olan bu **Alp** tâbiri dikkate şâyândır. Bunlardan şehirlerde ve İslâm Dünyası'na mensub bazı dinîlerin tesiri altında kalmış olanların ise ünvanı bilâhare gâziye tebdil edilmiş gözükmektedir. Yine aynı kitapta ismi geçen **Ahiyân-ı Rum** yani Anadolu Ahileri ile; **Horasan Erenleri** de denilen **Abdalân-ı Rum** yani «**abdal**» ve «**baba**» ismini taşıyan ve bilhassa Türkmen kabileleri arasında telkinatta bulunan ve umûmiyetle Osmanlı Padişahlarıyla bütün harplere iştirak etmiş bulunan delişmen tabiatlı ve garib etvarlı dervişler bulunmakta idi. **Âşık Paşazâde** Târihi'nin **Bacıyân-ı Rum** yani **Anadolu kadınları** dediği ve haklarında tafsilâta mâlik olmadığımız teşkilât veya tarikatten sarf-ı nazarla, diğerlerini ele alacak olursak, bunların her birinin Türk ve İslâm Dünyası'nın her tarafında şubeleri olan ve bu günkü Komünist yahud farmason teşkilâtına benzeyen teşkilâtı bulunan tarikatler olduğunu görürüz.*

Kökleri bu sûretle geniş Türk ve İslâm Dünyası'na yayılmış olan bu gibi teşkilât vasıtasıyla her tarafla temas halinde bulunan Osmanlılar'ın ise, Osmanlılaşmış Rumların yardımına muhtaç olmadan daha evvelki emsali Türk

imparatorlukları gibi büyük bir imparatorluk kurmak teşebbüsünde bu kuvvetlerden istifâde etmiş ve kendilerine lâzım gelen her türlü unsurları bulmuş olduklarına şüphe yoktur. Burada, yalnız bazı büyük şehirlerde ve burjuvalar muhitinde değil, uç beyliklerindeki köylerde de bilhassa şubeleri olan Ahi teşkilâtının Anadolu'daki faaliyetlerinin Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulmasında büyük rol oynamış olduğunu kaydetmek icap eder. ***Prof. Fuad Köprülü****'ye göre; «****Gâzi****»* ***Osman****'ın kayın pederi* ***Şeyh Edebâlî*** *ile silâh arkadaşlarından bir çoğunun hattâ* ***Orhan****'ın kardeşi* ***Alâeddin****'in bu tarikate mensub bulunuşu, ilk piyâde askerî üniformasının Ahi üniforması oluşu ve Yeniçeriler için Ahi başlığının kabul edilmiş olması, bu bakımdan son derecede mânidardır.*

Bu mistik tarikat ve teşkilâtın ne büyük bir kuvvet temsil ettiğini, aralarına aldığı halk kütlesini muayyen sosyal nizamlar için nasıl harekete getirerek zamanlarının vekâyiinde büyük roller oynamış olduklarını târih esasen kaydetmektedir: Selçuk Devleti'nin en kuvvetli bir zamanında Babaî'lerin Anadolu'daki bütün Türkmen aşiretlerini birden harekete getirmek sûretiyle bu devleti fena halde sarsmış oldukları mâlum bir hakikattir. Fütûhatı başarmak için Osmanlı ordularına yalnız teşkilâtlı ve imanlı muharib temin etmekle kalmayıp, bu misyoner dervişlerin dinî ve sosyal fikirler propagandasıyla da, halk kütleleri arasında çok faal bir maya gibi faaliyete geçerek, o memleketlerin sosyal bünyesinde ve siyasî kuruluşunda büyük yenilikler yapmak için müsâid kaynaşmayı yaratmakta, temsil ve fütûhat işlerini kolaylaştırmakta âmil oldukları da muhakkaktır. Rum İlinin İslâmlaşmasında bu misyoner derviş grublarının oynadığı rol her halde büyüktür.

Hattâ daha ileri giderek bazı delillere göre diyebiliriz ki, orta zaman hristiyan hukûkıyâtına karşı yeni bir sosyal

nizam ve adâlet telâkkisi taşıyan ve esrarengiz bir din propagandası şekline bürünen misyoner Türk dervişlerinin telkinâtı, ordularla birlikte ve hattâ ordulardan evvel fütûhata çıkmış ve karşı tarafı daha evvel mânen fethetmiş bulunmaktadır. Demek oluyor ki, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu işinde çalışan kuvvetler böyle tevettürü yüksek derin ve uzak membalardan gelmekte ve Hristiyan ve İslâm Dünyaları gibi iki ayrı âlemin maddî ve manevî bütün kuvvetleriyle karşılaşması şeklinde târihi islemektedir."[65]

İslâm'ın yayılmasında mutasavvıfların ifâ ettikleri hizmete dair bu kadar beyânın kâfi geleceğini düşünerek biraz da bunların dinin muhafazası husûsundaki himmetlerinden bahsedelim. Hiç şüphesiz yakın târihte kominist Rusya ve Kemalist Türkiye'de olduğu kadar dini muhafaza husûsunda karşılaşılan müşkîlatlar târihin hiçbir devrinde görülmemiştir. Bu itibarla gerek kominist idâresi altındaki Müslümanlar'ın ve gerekse kemalizmin canhıraş savletlerine mâruz kalmış bulunan Türkiye Müslümanları'nın sadece tasavvuf ricâlinin himmetleri sâyesinde imanlarını muhafaza edebildiklerini ve bugün o rejimlerden sonra ortada görülen bakiyeyi bu himmetlere medyun bulunduğumuzu ifâde etmek isteriz. Şu mesele üzerinde değerli hoca arkadaşımız **Ali Ak Bey**'in 16.09.2008 târihinde Buhara'da İmam Buhari Türbesi'nde yapmış olduğu aşağıda bir pasajını sunduğumuz beliğ konuşma ayrıca bir şey ilâve etmeye imkân bırakmamaktadır. **Ali**

---

65 **Ömer Lütfü Barkan**, "İstidâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler" adlı makale, Vakıflar Dergisi, S.2, Ankara 1942, sh.279 vd.

Tasavvufun Osmanlı cemiyetindeki mümtaz mevkii ve müessiriyeti hakkında tafsilâtlı bilgi edinmek isteyenlere şu değerli makaleyi de tavsiye etmek isteriz: **Reşad Öngören** – Osmanlı'da Sûfîlerin Farklı Toplum Kesimleriyle İlişki Tarzları, İslam Araştırmaları Dergisi, S.3, İstanbul 1999, sh.9-22

Ak Bey önce İslâm'ın Rusya'da mâruz kaldığı şiddetli baskıya rağmen hayatiyetini nasıl olup da muhafaza edebildiğine dair **Alexandre Bennigsen**'un şu tesbitini nakletmiştir:

"*...hiç şübhe yok ki, temel teşkilâtıyla resmî hiyeyarşi (dinî teşkilât), Müslüman kitlenin dinî duygusunu korumaya elverişli değildir. «**Paralel İslâm (sûfiyye)**»ın büyük gayret ve faaliyeti olmasa, Sovyetler Birliği'nin Müslüman cumhuriyetlerinde dîn çoktan unutulmuşluğa, ilgisizliğe veya Şamanizm'e terkedilmiş olurdu.*"[66]

Ali Ak Bey, Alexandre Bennigsen'dan bu nakli yaptıktan sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

"*Sizler, **Alexsandre Bennigsen**'e âid tesbitin, eski Sovyetler Birliği'ndeki tatbikatının canlı şâhidleri olduğunuz gibi; bizler de Anadolu'daki benzer tatbikatın canlı şâhidleriyiz. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, bu coğrafyaya yaptığım seyahatlerimde bizzat yaptığım tesbit ve müşahedelerime istinâden şunu ifâde etmek isterim ki; işaret ettiğimiz bu coğrafyada, şâyet İslâm Dîni'yle alâkalı bir varlık görebilmiş isek, orada sûfiyyeden bazı kimselerin mevcudiyetini tesbit ettik. Meselâ Kafkasya ve Mâverâünnehir'de olduğu gibi. Ancak Sûfiyyenin tesir havzası hâricinde kalan yerlerde ise, dinin nerede ise unutulacak noktalarda seyrettiğini müşahede ettik. Meselâ, kelime-i şehâdet, besmele, dinî nikâh, gusül abdesti ve sâire gibi vecîbelerden haberi olmayanların nisbetinin çok yüksek olduğuna bizzat şâhid olduk. Ama lehülhamd, o günler geride kaldı ve bugün Müslümanlar yeniden din ve diyânetini öğrenme gayreti içindedirler.*

Bu nisbette değil ise de, maalesef Anadolu'da da büyük bir buhran devri yaşanmıştır. Ve işte, Anadolu'daki o buhranlı devirde, yine Nakşî sûfiyyeden bir zât zuhûr etmiş,

---

66 **Alexandre Bennigsen** – Sûfi ve Komiser (Le soufi et le commissaire), Tercüme:**Yrd. Doç. Dr. Osman Türer**, Ankara 1988, sh.41-42

*Müslüman ahâlinin imânını muhafaza etmek için var gücüyle gayret ve himmet ederek, dînin ihyâsına hizmet etmiştir. Şâyet bugün Anadolu'da memnûniyeti mûcib dinî bir hayat varsa, bunun birinci derece o zâta (ve emsâline) âid olduğunu, ıttılâınıza arz etmek isterim. Bu zât-ı şerifin ismi **Süleyman Hilmi Tunahân**'dır. Mezheben Hanefî, itikâden Mâturîdî ve meşreben Nakşîdir. İstanbul'da devrinin en yüksek tahsîl müessesesi olan Medrese-i Mütehassısîn'in Hadîs ve Fıkıh şûbesinden ve ayrıca Medrese-i Kudâd'dan mezun olmuş en yüksek ilmî pâye olan ders-i âm ünvânına sâhibdirler. Üstâzı, Nakşbendiyye-i Müceddidiyye'den **Salâhüddin bin Mevlânâ Sirâcüddîn-i Buhârî Hazretleri**'dir. Bizzat Buhârâ-yı Şerîf'den İstanbul'u teşrîf ederek, uhdelerindeki ma'nevî vazîfe ve selâhiyyeti **Süleyman Hilmi Tunahân**'a tevdî buyurmuşlardır. Ve böylece bu iki zât, Anadolu'daki Müslümanlar'ın imdâdına, âdeta **Hızır** gibi yetişmişlerdir. Biraz evvel işaret ettiğimiz o buhranlı devirde, bu zât, resmî memuriyeti değil, ma'nevî memuriyeti tercih ederek, nice mihnet ve meşakkatleri sîneye çekerek, Anadolu'da Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat akîdesinin büsbütün münkariz olmaması için, ilimle iştigal ederek talebe okutmayı tercih etmişlerdir. O devirde mâruz kalınan şartları tasvir etmesi bakımından şu resmî ifâdeyi hassaten ıttılâınıza arz etmek isterim:*

«Dinler işlerini bitirmiş, vazifeleri tükenmiş, yeniden uzviyet ve hayâtiyet bulamayan müesseselerdir...»[67]

Ne garib bir tesâdüf değil mi? Buralarda da «Bütün dinlerin tek nesilde yok edilmesi»[68]*nden bahsediliyordu. **«İslâm'ın Kalıntılarının Sebebleri ve Onları Bertaraf Etmenin Vâsıtaları», «Yeni Gelenekler ve Sona Ermiş Bir***

---

67 **Şükrü Kaya**, Dâhiliye Vekili, TBMM Zabıt Cerîdesi, C. 4, s. 77,3.12.1934

68 **Bennigsen**, a.g.e. sh.59

Mâzînin Kalıntıları Hakkında»[69]*n dem vuranlar vardı. Çünkü onlar,* يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ [70] *ilâhî fermândan bîhaber idiler.*"

Tabiatıyla **Ali Ak Bey**'in **Süleyman Hilmi Tunahan Hazretleri** hakkındaki sözleri tamamen gerçek olmakla birlikte burada "**Kemalist Din Tahribi**"ne karşı başkaca mücâdele edenlerinde bulunduğunu ilaveten hatırlatmak yerinde bir kadirşinâslık icabıdır.

Ehl-i Tasavvuf'un sâdece dinin muhafazasında ve yayılmasında değil, aynı zamanda devletin hâricî düşmanlarına karşı korunmasında da ne büyük bir hizmetleri sebkat etmiş olduğu yakın târihimizin inkârı kaabil olmayan gerçeklerindendir. Biz bu hususta Millî Mücâdele ve O'na tekaddüm eden günlerde teşkil edilen "**Mücâhidîn-i Mevleviye**" ve "**Mücâhidîn-i Rufâiyye**" alaylarının hizmetlerini diğer bir eserimizde[71] tafsilâtıyla anlatmış bulunmaktayız.

Burada şunu ifâde etmek isteriz ki, Tasavvuf erbâbının bu hususta asıl hizmetleri, Osmanlı Devleti'ni bin bir muhataraya rağmen ayakta tutmaya çalışan **Sultan II. Abdülhamid Han** Hazretleri'nin tâkib ettiği "**İslâmcılık Siyâseti**" esnâsında vârid olmuştur. Bu hususu ele geçirdiği ecnebî vesikaları ile de delillendirerek, **Sultan Abdülhamid**'in "**Çin**"den "**Kuzey Afrika**"ya kadar bütün İslâm Dünyası'nda Tarikat Şeyhleri'ni nasıl organize ettiğini mufassal bir eser olarak ortaya koymuş bulunan **Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma**'dan pek az bir nakille iktifâ edelim. O diyor ki:

"*Tanzimat zihniyetinin ne denli zararlı olduğunu anla-*

---

69 **Bennigsen, a.g.e. sh.361**

70 **Saff Sûresi, âyet 8: "İstiyorlar ki Allahın nûrunu ağızlariyle söndürsünler, Allah ise nûrunu tamamlıyacaktır, isterse kâfirler hoşlanmasınlar."**

71 Bkz. **Kadir Mısıroğlu** - Kurtuluş Savaşı'nda Sarıklı Mücâhidler, İstanbul 2010, sh.33 vd.

yan ***Sultan Abdulhamid****, sırf o zihniyeti iktidara getirmemeye çalıştığındandır ki, Ermeni ve Yahudi çetecileriyle birleşen Jön Türkler -nâm-ı diğer İttihad ve Terakki- ona* ***Kızıl Sultan*** *demişlerdir.*

Jön Türkler'in akıl babaları olan Fransızlar'ın İstanbul'daki elçisi Paris'e yazmış olduğu telgrafta, Osmanlıları reform yapmaları için durmadan sıkıştıran Batı'nın emellerini şu şekilde dile getiriyordu:

«Ekselânslarının çok iyi bildiği gibi, bizim bu reformlardan maksadımız, Osmanlı Devleti'ni kalkındırmak değil, Ayasofya üzerinde parlamakta olan hilâli indirip, yerine tekrar Hıristiyan haçını koymaktır.»[72]

Sultan Abdulhamid*, Batı'nın bu düşüncelerini -geç de olsa- anlamış; Batı'yla ve Batı'nın Osmanlı Devleti'ndeki temsilcileri olan Jön Türkler'le siyasî bir mücâdeleye girmiştir ki, Batı'nın Panislâmizm dediği ve bugüne kadar ondan korkup, aramızda «****irtica****» yaygaraları koparttığı hareketin sebebi de bu korkudan ileri gelmektedir: İslâm gelmesin!...*

Batı Dünyası'nın korkulu rüyası İslâm'dır ki, O'nun çağdaş(!) târihçisi ***Toynbee****, Batı'yı ve onu tanrılaştıranları şöyle uyarıyor:*

«Panislâmizm uykudadır. Fakat biz, bu uyuyanın her zaman uyanabileceğini hesaplamamız lâzım. Şayet birgün bu güç Batı egemenliğine karşı çıkıp Batı düşmanlığını parola edinerek harekete geçecek olursa, İslâm'ın vurucu esprisi üzerinde öyle bir psikolojik tesir yapacaktır ki, ashâb-ı kehf gibi uzun bir müddet uyumuş olsalar bile, bir kahramanlık çağını başlatarak uyanacaklardır.»[73]

Sultan Abdulhamid*, parçalanmakta olan, bütün Avrupa'nın göz diktiği Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunun tek ümidini, Müslümanlar'ın birleşmesinde gördüğü için, kendine özgü, dinî-siyasî bir faaliyet göstermiştir. O'nun bu yeni si-*

---

72 Fransız Hâriciye Arşivi, N.S. Turguie, 1876, sh.38 (**İ. S. Sırma**)

73 Bkz. La Civilisation a l'epreuve, Paris, 1951, sh.228 (**İ. S. Sırma**)

Alman asıllı sufiler

yasetinden maksadı, Anadolu dışındaki bütün Müslümanlar'ı kendisine bağlamak olduğundan, Dünya Müslümanları'nın yeniden örgütlenerek Batı emperyalizmine karşı birleşmelerini istiyordu. Bunu yaparken de, üzerinde taşıdığı Hilâfet sıfatından yararlanıyordu ki, O'nun Panislâmist siyaseti budur."[74]

Süreyya Sırma, Sultan Abdülhamid'in İslâmcılık siyâseti üzerinde sayfalar dolusu mâlumattan sonra:

"ONDOKUZUNCU YÜZYIL OSMANLI SİYÂSETİNDE ROL OYNAYAN TARİKATLARA DÂİR BİR VESİKA" başlığı altında şöyle diyor:

"*19. yüzyılda, ve bilhassa **Sultan II. Abdulhamid** devrinde, Avrupa Devletleri olanca güçleriyle Osmanlı Devleti'ni parçalayıp, paylaştırmak sevdasına düşmüşlerdi. Bu gayeleri için de, her türlü vasıtaya başvurmuşlardır. Batı Dünyası'nın Osmanlı Devleti'ne karşı giriştiği bu faaliyetleri burada sıralamak imkânsızdır. Maamafih, dinî cemaatların, bu faaliyetlerde olan öneminden bahsetmek, faydadan hâli değildir.*

Sultan II. Abdülhamid'in, Batı emperyalizmine karşı kullandığı en büyük silâh tarikatlardır. *Bu tarikatlar vasıtasiyle, müdâfii olduğu «**Panislamist**» fikirlerini, bütün İslâm Dünyası'na yaymış, ve bu faaliyetlerinin yardımıyla -belki- otuz üç sene saltanatta kalabilmiştir. «O'nun, bütün kabilelerde, hatta en âsi olan bedevîler arasında bile temsilcileri vardı»*[75]*. «O'nun, Çin, Fas, Hindistan, Buhara ve bilhassa imparatorluğun eski vilayetleri olan Mısır, Tunus, Bosna, Kafkasya v.s. gibi, gayr-ı müslimlerin kanunlarının idâresi altına düşmüş yerlerde adamları vardı.*[76] *Bu şeyhlerin en ileri gelenleri, **Ebu'l Huda, Şeyh Rahmetullah, Seyyid Hüseyn***

---

74 **İhsan Süreyya Sırma** - II. Abdulhamid'in İslâm Siyâseti, İstanbul 1985, sh.34 vd.

75 Victor Berard, Le Sultan, I 'Islam, et les Puissaances, Paris, 1907, sh.31 (**İ. S. Sırma**)

76 Victor Berard, Aynı eser, sh.36 (**İ. S. Sırma**)

*el Cisr ve **Muhammed Zâfir** gibi kimselerdi.*[77]

***Arnold J. Toynbe**'nin; bugün dahi uykuda olduğu, ve fakat uyanacak olursa, İslâm'ın vurucu esprisi üzerinde hesaplanamayacak derecede psikolojik bir tesir yapacağı bilinen dediği*[78]*, **Abdülhamid**'in panislâmizmi, Avrupalılar'ı endişeye düşürdüğü için, onlar da hücuma geçmişler ve 19. yüzyıl Osmanlı siyasetinde büyük bir rol oynayan tarikatların faaliyetlerini kösteklemek için, ellerinden geleni yapmışlardır.*

İşte, aşağıda tercümesini sunduğumuz vesika, bu tarikat faaliyetlerinin bir kısmına, ve Fransa'nın bu faaliyetlere karşı düşündüğü tedbirlere dairdir."[79]

Bundan sonra da, **Sultan Abdülhamid**'in Tarikat erbâbı ile gerçekleştirdiği siyâsetin emperyalistleri ne denli dehşete sevkettiği o vesikanın tercümesini ve aslını dikkatlere sunuyor.

Biz de o raporun başlangıç kısmından pek azını dikkatlerinize arz edelim:

"Siyasî Bölüm kaşesi altında, bana göndererek beni şereflendirdiğiniz, Zât-ı âlilerinin 5 Şubat tarihli soru varakasını aldım. Hacc'ın gerektirdiği bir sürü meşgaleler, daha evvel cevap yazmamı engelledi; lâkin kesin olarak Cidde'yi terk etmeden evvel bunu yerine getirmek istiyorum.

Bize karşı olan düşmanca manevralarından korkmamız gereken Müslüman tarikatlarının hareketlerini izlemek için her ne kadar - görünüşte- iyi mevzilenmiş isem de, zât-ı âlinizden saklamamam lâzımdır ki, benim -bu gibi işlerdeki- rolüm çok sınırlıdır.

---

77 Andre Duboscq, l'Orient Mediterraneen, Paris, 1917, sh.155-156; V. Berard, sh.32; Gilles Roy, Le Sultan Rouge, Paris, 1936, sh.28 (**İ. S. Sırma**)

78 La Civilisation a l'epreuve, Paris, 1951, sh.228 (**İ. S. Sırma**)

79 **Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma** - Belgelerle II. Abdülhamid Dönemi, 1998, sh.155 vd.

İlk olarak şunu belirteyim ki, bu tarikatların Cidde'deki hareketi, hissedilir derecede azdır. Büyük bir ihtimalle bu hareket, Avrupalılar'a kesin bir şekilde kapatılmış olan Mekke ve Medine'de yürütülmektedir ki, -Hacc sâyesinde -oradan bütün İslâm merkezlerine yayılmaktadır.

İkinci olarak da, bizzat ben, çok sıkı bir şekilde göz altında bulunduruluyorum. Burayı idâre eden âmir, bana karşı o kadar büyük bir emniyetsizlik içindedir ki, en küçük hareketlerime varıncaya kadar beni gözetliyor, ve benim yerli halkla olan ilişkilerimi çok yakından izliyor. Bu gibi şartlar altında, Müslüman tarikatlarının gizliliğinin içine nasıl sızılabilir?"[80]

b-Günümüzde

Tasavvuf ricâlinin günümüzde İslâm'ı muhafaza ve buhrandan buhrana sürüklenen Batı Âlemi'ne takdimi husûsundaki meşkûr hizmetleri hakkında ne söylense azdır. Bilhassa materyalizmin kıskacında bir buhrana sürüklenmiş Batı insanına tasavvufî görüşler çölde karşılaşılan bir vaha gibi büyük bir sürûr bahşetmektedir. Bu durumu hayatının kaahir ekseriyetini Fransa'da geçirmiş bulunan **Muhammed Hamidullah** şu samimi sözlerle ne güzel ifâde etmektedir:

"*Benim yetişme tarzım akılcıdır. Hukûkî çalışma ve incelemeler bana, inandırıcı bir şekilde târif ve ispat edilemeyen her şeyi reddettirmiştir. Muhakkak ki ben, namaz, oruç vs. gibi İslâmî vazifelerimi tasavvufî sebeplerle değil, hukûkî sebeplerle îfâ ediyorum. Kendi kendime diyorum ki:*

«Allah benim Rabbimdir. Sâhibimdir. O bana bunları yapmayı emretmiştir. O hâlde yapmalıyım. Bundan başka, hak ve vazîfe birbirine bağlıdır. Allah bunları ben istifâde edeyim diye bana emretmiştir; şu hâlde ben ona şükretmekle vazifeliyim.»

Batı toplumunda, Paris gibi bir muhitte yaşama-

80 **Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma**, a.g.e. sh.112 vd.

*ya başladığım zamandan beri hayretle görmekteyim ki, Hristiyanlar'ın İslâmiyet'i kabulü; onları İslâm'ı kabûle sevk eden, fıkıh ve kelâm âlimlerinin görüşleri değil, **İbn-i Arabî** ve **Mevlânâ** gibi sûfîlerdir. Bu konuda benim de şahsî müşahedelerim olmuştur. İslâmî bir konuda benden bir îzah istendiği zaman, benim verdiğim aklî delillere dayanan cevap, soranı tatmîn etmiyordu; fakat tasavvufî îzah meyvesini vermekte gecikmiyordu. Bu konuda tesir gücümü gittikçe kaybettim. Şimdi inanıyorum ki, **Hülâgu**'nun yakıp yıkan istilâlarından sonra **Gazan Han** zamanında olduğu gibi, bugün de en azından Avrupa ve Afrika'da İslâm'a hizmet edecek olan, ne kılıç ne de akıldır; fakat kalb, yâni tasavvuftur.*

Bu müşahededen sonra, tasavvuf konusunda yazılan bâzı eserleri incelemeye başladım. Bu, benim gönül gözümü açtı. Anladım ki; Hazret-i Peygamber zamanındaki tasavvuf ve büyük İslâm mutasavvıflarının yolu, ne kelimeler üzerinde uğraşmak ne de mânâsız şeylerle meşgul olmaktır; fakat insan ile Allah arasındaki en kısa yolda yürümektir, şahsiyetin geliştirilmesi yolunu aramaktır.

İnsan, kendisine yüklenen vazîfelerin sebeplerini arıyor. Manevî sahada maddî izahlar bizi hedeften uzaklaştırmaktadır; ancak manevî izahlardır ki insanı tatmîn etmektedir."[81]

Prof. Hamidullah Bey'in şu tesbitleri paralelinde benim de Batı Âlemi'nde müşahade ettiklerim cildlerle yazılsa bitmez. Yerimizin azlığı sebebiyle kısaca diyebilirim ki, uzun müddet yaşamaya mecbûr kaldığım Batı Âlemi'nde İslâm'ı doğru ve olgun bir sûrette yaşamakta olduğuna şâhid olduğum her muhtedînin (hidâyete eren) bu noktaya tasavvufî

---

81 **M. Aziz Lahbâbî** - İslâm Şahsiyetçiliği, Terc. **İ. Hakkı AKIN**, sh.114-115, dipnot 8. İstanbul 1972. Bu dipnot, **Muhammed Hamidullâh**'ın mütercime yazdığı 27 Eylül 1967 târihli mektubun metnidir. (**Mustafa Kara** - Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri, sh. 542-543'den naklen.)

telkinler sebebiyle gelmiş olduğumu söylemem mübâlağa olmaz.

Bir kere beynelmilel bir sûrette faaliyet gösteren **Şeyh Nâzım Hazretleri**'nin Almanya'da, İngiltere'de ve hatta Amerika'da on binlerce ecnebi asıllı sûfî dervişe mâlik olduğunu biddefaat müşâhede ettim ve bu müritlerden bazılarının yaşayışlarına gıpta ettim. Bunlar içinde İngiltere'de yaşayan Grek asıllı yedi kardeş gördüm ki, bunlar sahâbe özentisi bir hayat yaşamaktaydılar. Tasavvufî telkinlerin eseriyle İslâm nimetini elde eden bu insanların Almanya'da, İngiltere'de ve hatta Amerika'da müstakil tekke-câmileri ve hatta içtimâî dayanışma maksadıyla kurdukları iktisâdi ve kültürel teşekkülleri saymakla bitmez. Sadece Amerika'da bu sûretle hem tekke ve hem de câmi olarak kullanılan elliden fazla tasavvufî merkez mevcud olup, bunlar **Şeyh Nâzım Hazretleri**'nin damadı **Hişam el-Kabbâni**'nin dirâyetli idâresi altında hergün çoğalmaktadırlar.[82]

Sadece **Şeyh Nâzım** mı?! İngiliz asıllı **Şeyh Cemâleddin Sırdan** ve **Şeyh Abdülkadir es-Sûfî**'nin, hepsi de tasavvuf yoluyla hidâyete eren cemaatlerini gören, onların faaliyetlerine muttali olan bir kimsenin İslâm'ın geleceği bakımından ümidvâr olmaması kaabil değildir. Berlin yakınlarında bir tekke açarak Cerrâhî usulü üzere derviş yetiştiren **Abdullah Hâlis Bey** kardeşimizi de bu arada zikretmek isterim. Tasavvuf yoluyla İslâm'a gelenlerin Batı'daki faaliyet ve mâceraları cildlerle yazılacak bir mevzu olmakla beraber yerimizin darlığı sebebiyle bunlardan bazılarını işte şu sûrette sadece zikretmekle iktifâ ediyoruz.

Tasavvufî faaliyetler sadece bir kısım insanlara İslâm'ı ulaştırmakla kalmamakta, eski Müslümanları da her türlü if-

---

82 Tafsilât için bkz. **Kadir Mısıroğlu** – Amerika'da Zenci Müslümanlık Hareketi, İstanbul 1994, sh.161 vd.

sâd edici cereyana karşı koruyarak inançlarına göre yaşayabilmek husûsunda olgunlaştırmaktadır ki, bunun en dikkate değer örneği vatanımızdaki cemaatlerdir. **İskender Paşa** ve **Çarşamba**'daki tasavvufî zümreleşmelerin ülkemizdeki din dışı telkinlere karşı insanları nasıl zırhlandırıp şuurlandırdığı her insaf ehlinin takdir edeceği bir keyfiyettir. Bilhassa nefsin azgınlığıyla yoldan çıkmış pekçok sarhoşu tasavvuf yoluyla şuurlandıran **Adıyaman Cemaati**, ülkemizdeki dinî hizmetlerin kaahir ekseriyetiyle ancak tasavvuf yoluyla gerçekleştirilebildiğine en aldatmaz bir şâhiddir.

Bunun yanına **Hüdâyi Cemaati**'yle **Süleyman Efendi Hazretleri**'nin talebelerinin faaliyetlerini ekleyerek düşündüğümüzde görürüzki, ülkemizde İslâm her ne derecede yaşanabiliyorsa, bunu kâmilen tasavvufî telkinlere borçlu bulunmaktayız. Hele bu son iki topluluk **Aziz Mahmud Hüdâyi Hazretleri** ile **Süleyman hilmi Tunahan Hazretleri**'ne izafe edilen şu son iki grupun tasavvuf yoluyla nice insanları şuurlandırıp İslâm'ı kâmil mânâsıyla yaşayabilmeye muktedir kıldıkları her türlü övgünün fevkindedir. Bu son iki cemaatin hizmetleri çoktan Türkiye hududlarını aşarak Asya, Afrika ve Amerika'ya kadar bütün Dünya'yı kucaklayacak bir şümul arzetmektedir.

İslâm düşmanlarının hasedini dâvet edeceğinden korkmasam bu hizmetleri takdir bâbında cildlerle eser yazmak yoluna giderdim. Esasen Müslümanlık adına izhar edilen bütün düşmanlıkların bu gibi toplulukları hedef ittihaz etmiş oldukları yolundaki müşahadem sebebiyle bu kadarla iktifâ ediyorum. Şu muhakkaktır ki, bu toplulukları yok farzetseniz arkada birkaç kırık dökük müslümandan başka bir şey kalmaz. Onlar da nefis tezkiyesi yapmadıklarından diyalog iddiasında olanlar gibi ayak kaymasından kurtulamazlar. İhtimal bu sebepledir ki, ilerde anlatılacağı üzere din düşman-

larının hedefi İslâm'ı tasavvufî bir perspektifle kabul ve icra edenler olarak müşâhade edilmektedir.

II-TASAVVUF ADINA ORTAYA ÇIKMIŞ OLAN BAZI SAPIKLIKLARDAN ÖRNEKLER

Bu eserin Birinci cildinde İslâm'ın özüne aykırı olarak ortaya çıkmış bulunan inanç sapıklıklarını, bunların zuhûr sebeplerini ve târihî gelişimlerini anlatmış bulunmaktayız. Umûmiyetle "**mezhep**" adı altında ortaya çıkmış olan bu bâtıl görüşlere ilâveten daha sonraları tasavvufî görüşlerden hareketle İslâm akâidine aykırı fikirler ileri sürenler de görülmüştür ki, bunlara –yukarıda bahsedildiği üzere- gerekli cevaplar verilmiş olmakla beraber biz burada isyan ve ihtilâle âlet edilmiş olmaları sebebiyle bunlardan sadece iki tipik misal üzerinde durmak istiyoruz:

A-TARİHÎ ÖRNEKLERDEN BİR İKİSİ

a-Baba İshak Hâdisesi

Gariptir ki, İslâm târihindeki Bâtınî cereyanlar ve bunların sebep oldukları isyan ve ihtilâller "**Ehl-i Beyt**" muhabbetini kendilerine bir paravan olarak kullanan şiîlerin eseri olduğu gibi, burada ele alacağımız iki sapık görüşün müntesipleri de aynı vasıftadır. Esasen bu târihî sebepledir ki, bir şiî âlimi olan **Haydar el-Âmûlî**, şer'î ve zâhirî ilimlerin şiîlik, Bâtınî ilimlerin ise, sûfîlik olduğunu iddia etmiştir. O'na göre her hakiki şiî mutlaka sûfî, her hakiki sûfî ise mutlaka şiîdir.[83] Bu görüş zoraki bir tevil neticesi ise de, her Bâtınî isyan ve ihtilâlde bir Şiîlik veçhesi olduğu gayr-i kaabil-i inkârdır ki, burada anlatmak istediğimiz "**Babaî İsyanı**" dahi böyledir.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin on ikinci hükümdârı olan **II. Gıyâseddin Keyhüsrev** (1237-1246) kifâyetsiz bir

---

83 D.İ.A. C.40, sh.124

hükümdârdı. Üstelik genç yaşta tahta geçen bu sultan, devlet dizginlerini **Saadeddin Köpek** gibi dikdatör ruhlu bir habise kaptırmış, O'nun müteselsil cinâyetleriyle öteden beri hizmeti sebkat etmiş, pekçok değerli kumandan ortadan kaldırılmıştı. Buna rağmen **Alâaddin Keykubat**, Anadolu Selçuklu Devleti'ni bir hayli genişletip güçlü bir hâle getirmiş bulunduğundan O'nun bıraktığı miras hâlâ devam etmekteydi. Fakat **Saadeddin Köpek**'in yarattığı huzursuzluk bertaraf edildikten sonra devlet yeni bir isyan ve kargaşa ile karşı karşıya geldi. O da **Baba İshak** adındaki bir sapığın peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkıp henüz İslâm'a tam mânâsıyla intibak edememiş bir kısım Türkmenler'i etrafına toplayarak çıkarmış olduğu isyandır. Değerli târihçi **Prof. Dr. Osman Turan** bu isyanın çıkış sebebini şöyle anlatmaktadır:

"Selçuklu, Eyyûbî ve Hârizmli kuvvetlerinin faaliyet gösterdiği Sumeysat, Behisni ve Maraş havâlisi Türkmenler'in kesâfet sahası olduğu gibi Selçuklu, Hârizmli ve Eyyûbîler'in askerî faaliyetlerine de, sık-sık, sahne oluyordu. Burada müslüman ve hıristiyan (Süryânî ve Ermeni) halklar, müfrit Şiî (İsmailî) zümreler, Mani ve Hıristiyan akidelerine bağlı bulunan Pavlakî(Paulicien)lere âid eski inançlar birbirine karışmış idi. Şimdi bu havâliye gelen göçebe Türkmenler dinî bakımdan henüz iyice islâmlaşmamış; yarı Şamanî bir inanışa bağlı kalmış ve yabancı akidelerin tesirine de kolaylıkla mâruz bulunmuşlardı.

*Şumeysat (Sımsat)a yakın Kefersûd nâhiyesinde yarı bir Türk şamanı ve yarı müslüman şeyhi olarak meydana çıkan **Baba İshak,** bu muhitte, içtimaî, dinî ve siyasî tesirleri mezcederek Türkmenler'i etrafında topluyor; onlara dinî telkinlerde bulunuyor; memlekette hüküm süren adâletsizlik ve haksızlıkları izah ediyor ve bunların çaresi üzerinde duruyordu. Göçebelerin iktisadî ve içtimaî huzursuzluklarını dinî*

telkinlerle de besliyordu. ***Baba İshak,*** *muhitinde, başlıca Türkmenler üzerinde müessir olmakla beraber yerli halkları, Kürtler'i ve Hıristiyanlar'ı da kendi dinî ve siyasî fikirlerine dâvet ediyor; zâhidâne hayatı ve oruçlu hali, kimseden bir şey kabul etmemesi ile gittikçe şöhreti yayılıyor ve herkes ona koşuyordu. Fakat* ***İbn Bîbî****'ye göre henüz kuvvetini kâfi görmeyen* ***Baba İshak*** *bir gün Kefersud'da kaybolmuş; bir müddet sonra Amasya'nın bir köyünde koyun çobanlığı yapmıştır.*

Bu esnada hayvanlara bakımı ve şefkati, dindarlığı ve zâhidâne hayatı ile köy halkı, kadın-erkek; öyle kendisine bağlandı ki, bir kimsenin kederi, rahatsızlığı veya karı-koca geçimsizliği olunca ***Baba İshak****'a gidiyor; O da kendisine bir nüsha yazıp veriyor; bu sâyede insanlar huzura kavuşuyor; husûmet dostluğa inkılâb ediyordu. Baba'nın müridleri ve şöhreti çoğaldıkça köyden çıkıp yakınında, tepe üzerinde, bir zâviye (som'a) bina edip hep ibâdet ve riyâzet ile meşgûl oldu. Böylece Türkmenler arasında bir velî derecesine erişen* ***Baba İshak*** *onlara mürîdlerini gönderirken Urfa taraflarında bulunan Hârizmliler'i de ihmal etmemesi dikkate şâyândır.* ***Gıyâseddin Keyhüsrev*** *zamanında Selçuklu hizmetini terk ve orduları ile mücâdele eden Hârizmliler'i sultana karşı savaşa çağırması onun siyasî şartları da ne derece kavradığını göstermektedir.*

Baba İshak, Gıyâseddin Keyhüsrev*'e karşı artık açıktan cihâd ilânına ve propagandaya başlamıştır. Sultan'ın sefahat hayatını takbih ediyor; O'nun Allah ve Hulefâ-yi Râşidîn yolundan ayrıldığını söylüyor ve kendisine karşı halkı isyana dâvet ediyordu. Kefersûd ve Maraş havâlisine gönderdiği müridleri ile Türkmenler'e at ve silâhlarını hazırlamalarını, ilân edilecek târih ve günde, kendilerinin yolunda memleketleri fethe, müfsidlerin kökünü kazımağa ve Dünya*

halkının islahına girişmelerini, kendilerine katılanların ganimetlerden hissedar olmalarını, muhalefet edenleri de tereddütsüzce öldürmelerini emrediyordu.

*Filhakika **Baba İshak**'ın emri üzerine Türkmenler sığır, koyun ve diğer mallarını satıp at ve silâh satın aldılar; cihâd ilânı işareti Türk kabileleri ve obaları (hayl-hâne) arasında yayılınca Türkmenler her köşeden çekirgeler ve karıncalar gibi kaynaştılar ve savaşa başladılar. Türkmenler büyük bir iman ve taassupla harekete geçtiler; Sümeysât, Kâhta ve Hısn Mansûr (Adıyaman) bölgelerini işgale ve kendilerine uymayan müslüman ve hıristiyanları öldürmeğe, mallarını yağmaya ve yurtlarını tahribe giriştiler.*

*Kahramanlığı meşhur Malatya sü-başısı **Muzaffereddin 'Ali-şîr** askerleri ile Babaîler'i tenkile girişti. Fakat aralarında vukubulan şiddetli bir savaşda çok kayıp vererek bozguna uğradı; onun sancağını ve davullar(nekkare)ını ellerine geçirdiler. **Muzaffereddin** Malatya'ya dönerek tekrar asker topladı; Germiyanlılar'ı ve Kürtler'i silâhlandırıp muharebeye götürdü. Lâkin bu sefer de yine mağlûp oldu. Babaîler'in bu iki zaferden sonra iman ve cesaretleri daha fazla arttı; Sivas'a doğru yürüdüler. Sivas askerleri ve şehir halkı toplanıp âsilere karşı çıktılar; fakat Babaîler onları da bozguna uğrattılar. Sivas iğdiş-başı'sını ve diğer büyükleri öldürüp çok ganimet aldılar. Bununla da mâneviyatları büsbütün yükselen Babaîler artık **Baba Resul**'e veya **Baba İshak**'a kavuşmak üzere Tokat ve Amasya taraflarına doğru hareket ettiler; kendilerine karşı gelenleri imhâ ettiler.*

*Türkmenler ilerledikçe ve zafer kazandıkça vilâyetlerin göçebe Türkmenler'i onlara katılmayı iman ve vazife icabı saydılar. **Gıyâseddin Keyhüsrev** bu kötü haberleri alınca dehşete kapıldı; korkusundan Kubâd-âbâd'a kaçtı ve orada bir adaya sığınırken Anadolu'da çok sevilen **Mübarized-***

*din **Armağan-şâh**'ı Amasya sü-başılığına ve âsileri tenkile memur edip askeri ile oraya gönderdi. **Hacı Armağan-şâh** âsilerden önce Amasya'ya vardı; şehre hâkim olup Baba'yı zâviyesinden çıkartıp kale burcundan astı. **Ebû'l-Ferec**'in rivâyetine göre Baba'ya pusu kurup boğdular. Bu haberi alan Türkmenler **Baba Ishak**'ı aradılar; bulamadılar. Fakat buna rağmen O'nun hiç bir fanî tarafından öldürülemiyeceğine ve Baba'nın **«göklere çıkıp meleklerin yardımını getireceğine»** inandılar.*

*Bu sebeple daha büyük bir taassup ve şiddetle, kadın ve erkek, **«Baba resul Allah»** diye nâra çekerek taarruza geçtiler. Bu şiddetli muharebelerde Selçuklu kumandanı **Mübarizeddin Hacı Armağan-şâh** şehid edildi. Baba'nın hayatta olduğuna, kendilerine zafer ve hâkimiyet vaadlarına inanan Babaîler taarruzlarına devamla Konya'ya doğru ilerliyorlardı. **Gıyâseddin Keyhüsrev** Erzurum Uc'unda Moğollar'a karşı bulunan ordunun Babaîler'e karşı gelmesini emretti. Bu ordu Sivas'daki cephanelikten silâhlarla teçhiz edilerek Kayseri'ye vardı. Selçuklu hizmetinde bulunan Frank ve Gürcü askerleri de âsilere karşı sevkedildi. Sultan'ın ordusu 60.000 süvariye baliğ olmuş ve başına **Necmeddin Behram-şâh** kumandan tâyin edilmişti.*

*Bu ordu, ilerleyen âsilerle, Kırşehir vilâyetinde Malya sahrasında karşılaştı. Âsilere karşı savaşa öncü olarak Hıristiyan askerlerinin çıkarıldığını ve bunların başında Frank kumandanı ve Gürcü oğlu (Fardahlâ) yâni **Şalva**'nın oğlu **Phardavla** da bulunuyordu. **İbn Bîbî**'nin bu kaydı **Ebû'l-Ferec**'i ve **Beauvais**'yi teyid eder. Hıristiyan askerlerin öncü çıkarılması Selçuklu askerlerinin **Baba İshak**'ın mâneviyatına inanmış bulunmaları ile alâkalı idi. Hatta Süryânî **Ebû'l-Ferec**'e göre sultanın hizmetinde bulunan Frank askerleri bu âsiler karşısında hiddetlerinden dişlerini gıcırdatıyor; fakat onlar da alınlarına*

haç işareti yapmadan savaşamıyorlardı. Bu kayıd onların da Baba'nın mâneviyatından korktuklarına delâlet ediyor ve haç işareti bu mânâya geliyordu. Bu sûretle Malya ovasında âsileri karşılayan Hıristiyan öncüleri onların ilk hücumlarını tesirsiz bırakıp püskürtünce müslüman askerlerine de cesaret geldi ve Babaîler'in artık manevî bir kuvvete sahip olmadıkları kanaati hâkim oldu. Bu durumda ordu toptan taarruza geçti; ilk hamlede Babaîler'den 4000 kişiyi kılıçtan geçirdiler; nihayet iki, üç yaşındaki çocuklar müstesna, Türkmenler'den hiç kimseyi bırakmayarak doğradılar; kadın ve çocukları ile birlikte mallarını ele geçirdiler. Böylece Selçuklu Devleti misli görülmemiş ve nizâmı sarsmış olan bu müdhiş dinî-siyasî hareketi bastırmış; herkes bayram etmiştir.[84]

b-Şeyh Bedreddin

aa-Şahsiyeti

Millî ve dinî târihimizin –hiç şüphesiz-en buhranlı devirlerinden biri meşhur "**Timur Gâilesi**"nden sonra ortaya çıkan "**Fetret Devri**"dir. Büyük fakat tâlihsiz hükümdâr **Yıldırım Bâyezid Han**'ın evlâdları arasında takriben on yıl (1402-1413) süren mücâdeleler esnasında **Musa Çelebi**'nin Edirne'de üç yıl müddetle kazaskerlik makamında bulunmasıyla ve nihâyet mâhud isyanı ile hatırlanan **Şeyh Bedreddin**'in hayat ve şahsiyeti etrafında birbirlerine muhalif pekçok rivâyet mevcuddur. Günümüzün solcularına göre, O bir "**kahraman**"dır.[85] Bu sebepledir ki, mâhud kominist

---

84 **Prof. Dr. Osman Turan** – Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul 2011, sh.441 vd.

85 **A. Cerrahoğlu**'nun O'nun hakkındaki eserinin ilk cümleleri şöyledir: "*Şeyh Bedreddin yaşadığı devrin en büyük şahsiyetlerinden ve insanlık târihinin ölümsüz simalarından biridir.*" (Bkz: **A. Cerrahoğlu** – Şeyh Bedreddin ve Türkiye'de Sosyalizm Hareketleri, İstanbul 1966, sh.3)

Müseccel kominist **Hikmet Kıvılcımlı**'ya göre ise, O,

Nâzım Hikmet, O'na dâir, "**Şeyh Bedreddin Destanı**" adıyla bir eser yayınlamıştır.[86]

Milliyetçilerden **İsmâil Hâmî Dânişmed**'e göre ise, O'nu, "*Felsefesinin esası «Pantheism'e = Vahdet-i Vücûd'a» dayanır. Madde âleminin mahluk olmayıp ezelî ve ebedî olduğunu müdafaa eder. İslâmiyeti'in «**Haşr**» ve «**Âhiret**» esaslarını reddettikten başka «**Melek**» ve «**Şeytan**» mefhunlarını da «**İyilik**» ve «**Fenalık**» kuvvetleri şeklinde anlatır. Bu vaziyete göre şiddetli bir «Materyaliste = **Maddeci**» demektir. Cemiyeti alâkadar eden fikirleri de bütün mevzuata mugâyirdir: **Şeyh Bedrüddin-Mahmud**, bu cephesi itibâriyle çok şiddetli bir **komünisttir**; arâzi ve emvâlin taksimini, Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Yahudilik arasındaki farkların kaldırılmasını ve bunlar arasında müsâvat olmasını ister ve İslâm Dini'nde «**Muharremât**» ismi verilen memnuiyetlerin «**İstihlâl**»ini yani helal sayılmasını tervic eder. Yalnız kadın meselesinde iştirâki tecviz edip etmediği pek belli değildir; hatta müridlerine izâfe edilen «**mum söndürme**» âdetinin kendisiyle alâkadar olup olmadığı da şüpheli kalmış bir meseledir.*"[87]

Bu değerlendirme farklılığı eski kaynaklarda da aynen mevcuddur.[88] Meselâ **Aziz Mahmud Hüdâyi Hazretleri, Sultan I. Ahmed**'e takdim ettiği bir raporda O'ndan "asılmış olan

---

"***Simavnalı Şeyh Bedreddin** Mahmud Rûmî (1359-1420) yalnız Türkiye Devrim târihinin değil bütün insanlık için sosyal devrim târihinin en ilgi çekici büyük kahramanıdır.*" (Bkz: **Hikmet Kıvılcımlı** – Kadı İsrailoğlu Simavnalı Şeyh Bedreddin, Sosyalist Gazetesi, sh.1-2, 20 Ocak-22 Aralık 1966)

Böyle değerlendirmeler pek çoktur.

86 Bkz: **Nâzım Hikmet** – Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin Destanı, İstanbul 1936

87 **İsmâil Hâmî Dânişmend** – İzahlı Osmanlı Târihi Kronolijisi, C. I, İstanbul 1947, sh.162

88 Tafsilât için bkz: **Osmanzâde Hüseyin Vassaf** – Sefine-i Evliya, C.III, İstanbul 2006, sh.111 vd. veya **A.Cerrahoğlu**, a.g.e. sh.4 vd.

ve Allah'ın gazabına uğramış bulunan **Şeyh Bedreddin**" diye bahsetmekte ve O'nun haşrı inkâr ettiğini ilhad (dinsizlik) ve ibâhacılığa (haramları helal kabul eden) saparak halkın itikadını bozduğunu Ehl-i Sünnet'e muhalif olup başına kızılbaşları toplayarak devlete isyan etmiş olduğunu bildirmektedir.[89]

Kaynak eserlerde hakkında böyle akla kara gibi birbirine zıd pekçok beyan bulunan **Şeyh Bedreddin**, umumi kabule göre 1368 Yılı'nda Edirne yakınlarında olan ve bugün Yunanistan'da bulunan Simavna'da doğmuş, 1420 Yılı'nda Serez'de salben (asılarak) idam edilmiştir.

Torunu **Halil b. İsmâil**'in kaleme aldığı "**Menâkıbnâme**"[90] isimli esere nazaran babası, Endülüs'ten İslâm âlimi diye gelmiş ve kendisini ustaca Müslüman-Türk olarak kabul ettirmiş olan **İsrail**, annesi ise Rum asıllı bir hıristiyan olup, sonradan müslüman olmuş bulunan **Melek Hâtun**'dur. Aynı Menâkıbnâme'ye göre babası cihetinden Selçuklu hanedanına mensup biri olarak gösterilmekteyse de bu rivâyetin umûmî kabule göre siyâsî bir maksadla uydurulmuş olduğu muhakkaktır.[91] Kendisi Simavna kadısı olarak şöhret bulmuştur.[92]

---

89 **M. Şerafeddin (Yaltkaya)** – Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin, İstanbul 1340, sh.72

90 Bu Menâkıbnâme, İstanbul'da 1967 Yılı'nda **Abdülbâkî Gölpınarlı** ve **İsmet Sungur** Bey tarafından bastırılmıştır.

91 Bkz: **İsmâil Hakkı Uzunçarşılı** – Osmanlı Târihi, C.I, Ankara 1972, sh.361'de:

"*Saltanat kurmak için meydana çıkanlar ve muvaffak olanlar bu hareketlerini meşru göstermek için kendilerinin eski hükümdâr sülâlelerinden birisine mensup olduklarını iddia edegelmişler ve bunu isbat için silsilenâmeler tertib ettirmişlerdir. Menâkıb-ı Şeyh Bedreddin müellifinin Şeyh Bedreddin'i Selçukîler'e mensub göstermesi de bu kabilden olsa gerektir.*" demektedir.

92 **Orhan Şâik Gökyay**, **Şeyh Bedreddin**'in babasının olmayıp Rumeli fâtihlerinden **Hacı İlbağ**'ın yanında Dimetoka (Gümülcine) çevresinin fetihlerine katılan gâzilerden biri olduğunu, bir istinsah hatası neticesi ola-

İ. H. Uzunçarşılı, O'nun hemen her kaynakta tekrarlanan tahsil hayatını özet olarak şöyle nakletmektedir:

*"**Şeyh Bedreddin** tahsil çağına gelince Bursa'ya gelerek ders arkadaşı **Kadızâde-i Rûmî** diye meşhur olan **Musa** (meşhur riyâziyeci ve astrolog) ile beraber O'nun babası Bursa kadısı **Koca Mahmud Efendi**'den ve daha sonra da Konya'da büyük allâme **Feyzullah**'dan ders görmüş ve oradan da Suriye'ye gitmişse de oradaki âlimleri iktidâca az görmüş ve sonra Kahire'ye hareket etmiştir.*

***Bedreddin** Kahire'de arkadaşları meşhur âlim **Seyyid Şerif-i Cürcânî** ve mâruf tabib **Aydınlı Hacı Paşa (Hızır bin Ali)** ile beraber **Mübârekşah Mantıkî**'den (vefâtı 816 H /1413 M.) ilâhiyat, felsefe ve mantık okuyarak yüksek tahsilini ikmâl etmiş ve bu arada Kahire'de inziva hâlinde yaşayan **Hüseyin Ahlatî**'den de tasavvuf okumuştur. Bir ara şeyhinin emriyle Tebriz'e girmiş, **Timur**'un huzûriyle ulemâ arasında yapılan ilmî mübâhaselerde yüksek vukûfunu göstermiştir. Bu seyahat esnasında asıl ziyâret edilmesi lâzım gelen Kazvin'e de giden **Bedreddin**, oradan Bâtınî akidesi dolgun olarak dönmüştür.*

***Bedreddin Mahmud**, Memluk sultanı **Melik Zâhir Berkuk**'un hürmet ettiği **Hüseyn-i Ahlatî**'nin tavsiyesiyle Sultan'ın oğlu **Ferec**'in hocalığına tâyin edilmiş ve burada bulunduğu sırada fıkıh yani İslâm hukukuna dâir eserlerini yazmağa başlamış ve 1397'de şeyhinin vefâtı üzerine bir müddet Kahire'de O'nun yerine şeyh olmuş ve sonra Anadolu'ya dönmüştür. Anadolu'da Karaman, Germiyan, Aydın Eli'nde Tire ve diğer alevilerle meskûn yerleri dolaştı.*

---

rak "**gâzi**" kelimesinin "**kadı**"ya inkılâb etmesi neticesi olarak "**Simavna Kadısı**" olarak anılageldiğini söylemektedir. (Bkz: **Orhan Şâik Gökyay** – Şeyh Bedreddin'in Babası Kadı mı?, Târih ve Toplum Dergisi, İstanbul 1984, sh.2)

Şeyh Bedreddin irşad yoluyla Anadolu'da dolaştığı sırada tasavvufu, daha doğrusu ***Bâtınî akidesini*** *yaymaya başlamış ve gezdiği yerlerde hep alevi Türkmenler'le temas ederek, maksadına göre onları hazırlamak istemiştir. Daha sonra* ***Şeyh Bedreddin*** *Rumeli'ye geçip Edirne'de yerleşmiş ve kendisini ziyârete gelenlerle görüşerek yavaş yavaş faaliyetini genişletmiştir.*

Şeyh Bedreddin*'in bu faaliyeti Osmanlı Devleti'nin parçalanıp şehzâdelerin birbiriyle mücâdele ettikleri zamana tesâdüf etmişti. İlim ve fazileti, irfan ve kudreti etraftan duyulmuştu. Bundan dolayı Edirne'de hükümdârlığını ilân etmiş bulunan* ***Musa Çelebi, Şeyh Bedreddin****'i Kazasker tâyin etmek sûretiyle, bilmeyerek O'nun nüfuzunun yayılmasına yardım etmiş ve Şeyh de bundan istifâdeyi kaçırmamıştır. Anın bu çalışması hükümdârlığı elde etmekti.*

Çelebi Sultan Mehmed*, biraderi* ***Musa Çelebi****'ye galebe edip hükümdâr olunca (816 H. / 1413 M.)* ***Şeyh Bedreddin****'i kazaskerlikten azlederek ilim ve faziletine hürmeten iki oğlu ve kızıyla beraber İznik'te ikamete memur etmiş ve kendisine ayda bin akçe maaş bağlamıştır.* ***Bedreddin*** *İznik'te serbest olarak yaşıyor, eser telif ediyor ve kendisini ziyârete gelenlerle görüşüyordu.*"[93]

bb-İsyânı

Şeyh Bedreddin'in İznik'de ikamete memur olması -bol maaşına rağmen- aslında bir göz hapsi idi. O da bu duruma vâkıf olduğundan kaçıp Rumeli'ye geçmek için fırsat kolluyordu. Nihâyet bir fırsatını bularak Kastamonu havâlisinde hükümrân olan Çandaroğulları mülküne geçmeyi başardı. Zirâ **Timur**, Ankara muhârebesiyle Osmanlı Devleti'nin omurgasını kırmakla kalmamış, Anadolu'daki birlik ve bü-

93 **İsmâil Hakkı Uzunçarşılı**, a.g.e. sh.36 vd.

tünlüğü bozmak gâyesini gütmüş ve bu sebeple Selçuklu'dan sonra teşekkül etmiş olan beylikleri yeniden canlandırmıştı. Bunlardan biri de işte bu Kastamonu havalisindeki Çandaroğulları Beyliği idi.

Bu beyliğin başında bulunan **İsfendiyar** Bey, hiç şüphesiz Osmanlı'nın yeniden güçlenmesini istemezdi. Çünkü bu takdirde ortadan kaldırılacağı muhakkaktı. Bu sebeple **Şeyh Bedreddin** orada bir barınma imkânı bulabilirdi. Gerçi **İsfendiyar Bey**, Osmanlı'dan korkarak O'nu hapsedebilir ve hattâ **Çelebi Mehmed**'e mahfûzen, yâni koruma altında gönderebilirdi. Bu tehlike mevcud olmakla beraber **Şeyh Bedreddin**'in asıl maksadı Rumeli'ye geçmek olduğu için Karadeniz istikametine gitmeye âdeta eli mahkûmdu. Bunun için gece-gündüz at teperek Osmanlı topraklarından çıkmış ve Sinop'a ulaşmıştı. Fakat O'nun maksadı burada yaşamak değil Rumeli'ye geçmekti. Bu sebeple bir kere daha kaçmak için harekete geçti.

Aldığı bol maaşa ilâveten müridlerin ihsanlarıyla da muazzam bir serveti vardı. Yanındaki bu parayı harcamanın tam zamanıydı. Sinop limanında bulunan bir geminin kaptanını çil çil altınların cazibesiyle ikna ederek Sinop'tan kaçmayı başardı.

Rumeli'de ilk olarak Zağra'ya gitti. Orada müridlerinin faaliyeti ile kendine bend olmuş insanlara malların eşit taksim olunacağı propagandalarıyla uzun uzun vaazlar edip cemaatini çoğalttı.

Esâsen Rumeli'deki nüfus ekseriyeti hıristiyan olduğu için onlara bu fikirler daha da câzib görünüyordu. Oradan Silistre'ye geçti. Bir müddet Silistre'de de aynı faaliyetleri sürdürdükten sonra Deliorman'a yerleşti. Çünkü Deliorman mıntıkası kaahir ekseriyetiyle alevî türkmenlerle meskûndu. Tasavvur ettiği isyan için en müsâid zemin Rumeli'de De-

liorman havâlisiydi. Bunun için Anadolu'ya dağılmış bulunan seçkin müridlerini Rumeli'ye celbetmeye teşebbüs etti. O'nun bu husustaki haberi müridlere ulaşmadan onlar şeyhlerinin âkıbetini dikkate alarak kendilerinin de takibata mâruz kalabileceklerini düşünerek gecikmeden Anadolu'da bir isyan hareketi başlatmak mecbûriyetinde kalmışlardı.

Gerçekten şeyhleriyle başmüridler arasındaki kopukluk ve muhaberenin böylece gecikmesi **Şeyh Bedreddin** için çok kısa bir müddet sonra büyük bir felâket sebebi olacaktı. Zîrâ çok geçmeden **Börklüce Mustafa**'nın Karaburun taraflarında muhitin rum, ermeni ve yahudilerini de başına toplayarak bir isyana kalkışmış olduğu haberi geldi.

Şeyh Bedreddin için artık harekete geçmeden önce Anadolu'da müridlerinin başlattığı bu isyanın neticesini beklemekten başka bir çâre kalmamış oluyordu.

Şeyh Bedreddin, yerleştiği Rumeli'de müridlerini çoğaltmakta ve düşündüğü isyan için hazırlıklar yapmakta iken O'nun Anadolu'da kalmış olan müridleri de boş durmuyorlardı. Bunlar O'nun Anadolu seyahatlerinde mürid edindiği **Torlak Kemal** ile **Börklüce Mustafa** idi. Bunlardan kendisinin en dikkate değer müridi olan **Börklüce Mustafa,** Şeyhinin, **Mûsâ Çelebi** nezdinde kazaskerlik ettiği günlerde kendisi de O'nun yanında "**kethüda**" yani, bir nevî müsteşar sıfatıyla vazîfe görmüştü. O zaman, **Yıldırım**'ın evlâdlarından bu **Şehzâde Mûsâ**'nın hâkim olabildiği yerlerde kadı tâyin ve azilleri hep **Börklüce Mustafa**'nın salâhiyeti dâhilinde idi. O, bu salâhiyeti hemen her yerde -lâyık olup olmadıklarına bakmaksızın- alevî ve bektâşî ileri gelenlerini tercih sûretiyle icrâ etmişti. **Şehzâde Mûsâ Çelebi**'nin hâkimiyetinin fazla devam etmeme ihtimâline binâen el çabukluğu ile kadı kadrolarını pek çoğu okur-yazar bile olmayan bektâşî ve alevîlerle doldurmuştu. Şimdi bu icraatın meyvelerini toplamak

zamanı idi. Bunları süratle dolaşarak düşündüğü isyan için hazır bir duruma getirmişti.

Düşüncesine göre, artık Osmanlı tahtına hâkim olmaya başlayan **Çelebi Mehmed**'in başka bir gâile ile meşgul bulunduğu hengâmda isyan en doğru bir hareket olacaktı. Bu sırada **Yıldırım**'ın evlâdlarından olup **Timur** tarafından Semerkand'a götürülmüş bulunan **Şehzâde Mustafa**'nın **Timur**'un vefâtından sonra serbest kalarak Anadolu'ya geçtiğini duymuştu. Osmanlı târihlerinin "**Düzmece Mustafa**" adıyla yâd ederek şehzâdeliğinin sahteliğini iddia ettikleri bu şehzâdenin faaliyetini tâkib ediyor ve **Çelebi Mehmed**'in O'nun üstüne yürümesini kendi isyanı için en müsâid bir zaman olarak düşünüyordu.

Börklüce Mustafa, kendisine merkez ittihâz ettiği Karaburun civarındaki hıristiyanları da kendisine bend etmişti. Bilhassa Sakız Adası'ndaki hıristiyan cemaatin başta liderleri olmak üzere top yekûn O'na iltihâk etmeleri kalabalığı bir hayli çoğaltmıştı.

Esasen bütün Ege sahilleri tâ Selçuklu zamanında fethedilmiş olmakla beraber Anadolu'nun doğu kısımları gibi henüz türkleştirilmiş değildi. Bu bölgede, hâsseten İzmir'de Yahudi, Rum, Ermeni ve Venedikli olarak halkın ekseriyeti gayr-i müslimdi. Bunlar hiç şüphesiz Osmanlı hâkimiyetinden kurtulmaya can atıyorlar ve fakat buna kendi güçleriyle ulaşamayacaklarını biliyorlardı. Bu sebeple ortalığın böyle isyan ve ihtilâllerle kızışması onların da işine geliyordu.

Bu sebeple bu çeşit çeşit gayr-i müslimlerin pek çoğu da **Börklüce Mustafa**'nın etrafında toplanmış ve O'nu sağa-sola saldırmaya teşvik ediyorlardı.

Börklüce Mustafa, Şeyh Bedreddin'in halîfesi olmasına rağmen bu mıntıkada şeyhinden daha büyük bir itibâr ve nüfuz sahibi olmuştu. Kendisinden müridler "**Dede Sultân**"

diye bahsediyorlar ve emirlerine harfiyen itaat ediyorlardı. O derecede ki, bir müridine kendini ateşe atmasını emretse büyük bir tevekkülle ateşe atlayacak kadar bağlılık gösteriyorlardı. "**Kutup**" hattâ bazılarınca da "**Kutbu'l-Aktâb**", yani kutuplar kutbu olarak kabul ediliyordu. Sanki bu sapık görüşlerin birinci adamı **Börklüce Mustafa** idi. Onun faaliyette bulunduğu bu mıntıkada **Şeyh Bedreddin**'in isim ve itibârı âdeta gölgelenmiş ve ikinci derecede bir ehemmiyet arzeder olmuştu.

Padişah, **Aleksandır (İskender) Bey**'e **Börklüce Mustafa**'nın tenkilini emretmişti. Hâlbuki **Börklüce Mustafa**'nın etrafına toplanan kalabalık sekiz-on bin kişiyi bulduğu cihetle bu işin Saruhan sancakbeyliği nezdindeki mahdûd askerle hallolunması imkânsızdı. Bu durum harekât başlar başlamaz çar-çabuk ortaya çıkmıştı. Zîrâ **Aleksandır Bey**, binlerce asker zayiat vererek geri çekilmeye mecbur kalmıştı. Çünkü karşısında cephe tutmuş muntazam bir düşman yoktu. Her eve, her sokağa yerleşmiş mürîdân topluluğu eyâlet askerlerinin alışmadığı bir gerilla harbi yaparak **İskender Bey**'e büyük ölçüde kayıplar verdirmişlerdi. O derecede ki, kendisi bile canını zar-zor kurtararak eyaletine çekilmek mecburiyetinde kalmıştı.

Bu haber Edirne Sarayı'ndaki pâdişâha ulaşınca **Börklüce Mustafa**'ya karşı Saruhan sancak askerlerinin Manisa'dakilerle takviye edilmiş olarak harekâtı bir daha tekrarlamaları emredilmişti. Demek oluyordu ki, **Çelebi Mehmed**, hâlâ **Börklüce Mustafa**'nın kuvveti hakkında kâfî bir bilgi ve görüşe sâhip olamamıştı. Zîrâ bu ikinci taarruz da muvaffakiyetsizlikle neticelenmiş, her iki eyâlet askerlerinden binlercesi şehid olmuş ve bu arada **İskender Bey** de şehid olmuştu. **Börklüce Mustafa**'nın kendisine ve müridlerine karşı vâkî olan bu iki askerî harekâtı böylece akamete uğrat-

ması onun itibârının müridleri nezdinde bir kat daha artmasına sebep olmuş ve artık onun yenilmezliği inancı gönüllerde sökülmez bir sûrette yerleşmişti. Sakız Adası hıristiyanları, Osmanlı ülkesindeki kargaşayı kendi dînî ve siyâsî emelleri için cana minnet bildiklerinden **Börklüce Mustafa**'yı İzmir üzerine yürümeye teşvik ediyorlardı. Zîrâ **İskender Bey**'e karşı kazandığı bu iki zafer, aynı zamanda müridlerinin artmasına sebep olmuştu.

Diğer taraftan Edirne Sarayı'nda bu ikinci harekâttan da netîce alınamadığını gören pâdişâh, bu defa işin ciddiyetini kavramış ve **Börklüce Mustafa**'nın üzerine yürümeyi **Sadrazam Bâyezid Paşa**'ya emretmişti. Fazladan olarak Amasya'da sancakbeyi bulunan oğlu **Şehzâde Murad**'ın da **Bâyezid Paşa**'ya iltihâkını emretti. Bu sûretle **Sadrazam**'ın emrindeki asker yekûnu otuz-kırk bin kişiye ulaşmış oluyordu. **Sadrazam Bâyezid Paşa**, Urla havâlisini ele geçirmiş ve şimdi de İzmir'e saldırmaya hazırlanan **Börklüce Mustafa**'nın Karaburun'daki karargâhından çıkmasına mahal vermeden O'nu muhasara etmiş ve günlerce süren sokak çarpışmalarından sonra bu hâini ele geçirmeye muvaffak olmuştu. Yine evvelsi gibi sokak muharebeleri yapan müridân topluluğu, Osmanlı ordusuna büyük zâyiât verdirmiş olmasına rağmen kendileri de kaahir ekseriyetle kılıçtan geçirilmişlerdi. Kurtulabilen az bir mürid topluluğu ise kaçarak bu sırada Manisa civarında aynı faaliyete devam eden **Şeyh Bedreddin**'in diğer müridi **Torlak Kemâl**'e iltihâk ettiler.

Torlak Kemâl aslen bir yahudiydi. Acaba **Şeyh Bedreddin**'in İslâm dışı görüşlerine îmân etmiş olduğundan mı, yoksa cibillî husûsiyeti îcâbi olan İslâm düşmanlığından mı bilinemez her ne sebeble ise **Börklüce Mustafa**'nın fecî akıbetine rağmen cür'et gösterip ondan birkaç ay sonra Manisa'ya saldırmak cesaretini göstermişti. Üstelik **Börklü-**

ce **Mustafa**'nın hazin âkıbeti sebebiyle müridlerin sayısında azalma olmuştu. Bu sebeple **Torlak Kemâl** ancak üç-beş bin kişilik bir mürid topluluğu ile isyana teşebbüs edebilmişti. Müridler kendisine "**Hû Kemâl**" diyorlardı. Bunun sebebi, sapık âyinlerinde ihtimâl yahudiliğini örtmek için ziyadesiyle "**hû**" çekmesiydi. Bazıları da O'nu "**Yahudi Kemâl**" adıyla anıyorlardı. O da aynen **Börklüce Mustafa** gibi şahsî nüfuz ve itibâr bakımından adetâ **Şeyh Bedreddin**'i geçmişti. Onun etrafında toplananlar da kendisinin kutuplar kutbu olduğuna inanıyorlardı. Onun cemaati içinde de yahudi ve hıristiyanlar ekseriyet teşkil etmekteydi.

Sadrazam Bâyezid Paşa, Şehzâde Murad'ın kuvvetleri, **Torlak Kemâl**'i Manisa varoşlarında sıkıştırdı. Manisa eyâlet askerleri de merkezden hücuma geçince Osmanlı ordusu fazla zâyiât vermeden **Torlak Kemâl**'i yakalayıp îdâm etti. O ve arkadaşları da aynen refiki **Börklüce Mustafa** gibi bütün işkencelere mukavemet ederek hiçbir şey söylemeden büyük bir teslimiyetle ölümü kabullendiler.

Bu sırada **Şeyh Bedreddin**, Eflâk Voyvodası **Mirçe**'nin desteğini sağlayarak müthiş bir propaganda faaliyetine girişmiş bulunuyordu. Gittiği her yerde:

"-Şimden gerû padişahlık bana verildi. Yeryüzünde İslâmlar'ın halîfesi ben olsam gerektir. Bunu nefsimden söylemiyorum. Bu bana Allah tarafından verilmiş bir vazîfedir. Sadece böyle bir vazîfe verilmekle kalınmamış, bunu âleme ilân etmem de emredilmiştir. Bu sebeple bunları kendi nefsimin hevâ ve hevesi sebebiyle söylemiyorum. Her kime sancak, subaşılık, tımar ve zeâmet lâzımsa bana gelsin. Bir uçtan Anadolu'daki halîfelerim **Torlak Kemâl** ve **Börklüce Mustafa** kıyam edecek, biz de Rumeli'den hareket ederek payitahtı ele geçireceğiz. Bizi idâre edenler zâlimdirler. Zulmederek şeriat hâricine çıkmışlardır. Onlara isyan, bize vacip

olmuştur, ilh..." diye vaazlar veriyordu.

O, bu minval üzere vaaz edip mürid toplarken Anadolu'da isyana teşvik ettiği iki elebaşı müridinin de arka arkaya mağlûbiyet haberi gelmekle mâneviyâtı bir hayli sarsıldı. Yalnız kendisinin değil, etrafına topladığı avânenin de büyük bir ruhî sarsıntı ile kısmen dağıldığı görüldü.

Sultân Çelebi Mehmed'in Rumeli'ye geçtiği haberi duyulunca **Şeyh Bedreddin**'in etrafındaki güruhta panik daha da çoğaldı. İlk çözülen Eflâk Voyvodası **Mirçe** oldu. **Şeyh Bedreddin**'e Osmanlı askerleriyle karşı karşıya geleceği günde bütün kuvvetiyle destek vereceğini vaad etmiş ve şimdilik emrine O'nu koruma mâhiyetinde bir tabur asker göndermişti. **Çelebi Mehmed**'in kendisini tepeleyeceğinden korktuğu için bu bir tabur askeri geri çekti ve **Şeyh Bedreddin**'e yardım edemeyeceğini üzülerek bildirmek mecbûriyetinde kaldı. Aslında **Mirçe**, Osmanlı hâkimiyetinden kurtulmak için **Şeyh Bedreddin**'in isyanından büyük bir ümide kapılmıştı. Fakat **Çelebi Mehmed**'in **Timur** belâsı dolayısıyla hâsıl olan bilcümle sıkıntıları birer birer bertaraf ederek yıldızının her gün biraz daha parladığını görünce karar değiştirmek mecbûriyetinde kalmıştı.

Torlak Kemâl ve **Börklüce Mustafa**'nın fecî âkıbetleri sebebiyle **Şeyh Bedreddin**'in müridleri dehşetli bir paniğe sürüklenmiş ve pek çoğu sağa-sola dağılmış olmasına rağmen **Şeyh**'in etrafında yine de onbinden ziyâde insan mevcuddu. Hattâ şâyân-ı hayrettir ki, bunlar arasında **Şeyh**'in sapık fikirlerinden habersiz O'nu eski hüviyetiyle büyük bir fakîh, yani İslâm hukukçusu sanan bir kısım medrese talebeleri dahî vardı. Tabiatiyle bu güruhun ekseriyetini Rumeli'de çokça mevcud olan rumlar, yahudiler ve bektâşî-alevîler teşkil ediyordu. **Şeyh Bedreddin**'in **Mûsâ Çelebi** nezdinde kazaskerlik ettiği hengâmda makam ve mansıba garkettiği birtakım

tufeyliler ve onların kandırıp **Şeyh**'e "âzâd kabul etmez birer köle hâlinde" mürid yaptığı çulsuz takımından da pek çok insan vardı.

Çelebi Mehmed, Şeyh Bedreddin üzerine yine **Sadrazam Bâyezid Paşa**'yı gönderdi. Kendisine yola çıkarken:

"-Sakın haa, **Şeyh**'i ölü ele geçirmek hevesine kapılmayasın!... Güzelce yakalayıp mütetayyiben (hürmette kusur etmeyerek) bana getiresin." talimatını verdi.

Bâyezid Paşa, Şeyh Bedreddin'in etrafındaki askerî eğitim görmemiş olan müridân topluluğunu dağıtıp bertaraf etmekte güçlük çekmedi. Fakat **Şeyh**'i bir türlü ele geçiremiyordu. O, bilinmez bir yere saklanmıştı.

Bu sûretle her tarafı araştırırken **Şeyh**'in müridlerinden biri kendisine afv garantisi verildiği takdirde bir ifşaatta bulunmak üzere **Bâyezid Paşa**'ya müracaat etti. İstenilen garanti verilince **Şeyh**'in dağlık bir mıntıkada birkaç yakın müridiyle bir mağarada saklandığını haber verdi.

Bunun üzerine **Bâyezid Paşa, Şeyh**'i yakalarken bir vuruşma olup da O'nun ölmesinden korktuğu için bir hîle düşündü. Askerlerinden üç-beş kişiyi köylü kıyâfetine büründürerek ifşaatçı müridle birlikte kendisine iltihâk etme kararını aldıklarını beyân etmek üzere **Şeyh**'in saklandığı mağaraya gönderdi. **Şeyh** ve adamları tabiatıyla bunlara mukavemet etmediklerinden kolayca yakalanıp karargâha getirildiler. **Bâyezid Paşa** kendisine verilen emir gereğince **Şeyh Bedreddin**'e itibarlı bir misafir muâmelesi yaptı. Sonra O'nu alıp Serez'e getirdi. Zîrâ **Çelebi Mehmed** o sırada Serez'de bulunuyordu.

cc-Muhâkemesi ve İdamı

Şeyh Bedreddin geçirdiği gâilenin yorgunluğu ve âkıbetinin dehşeti dolayısıyla yorgun ve bitkin görünüyordu. Bu

durumda muhâkeme edilmesi adetâ imkânsızdı. Serez'de bir eve hapsedilerek iyileşmesi beklenildi. Saray tabibleri gönderilerek tedâvîsine ihtimam gösterildi.

Üç-dört gün sonra tabiblerin, **Şeyh Bedreddin**'in sıhhatine kavuştuğunu, muhâkeme edilmeye müsâid bulunduğunu bildirmesi üzerine **Çelebi Mehmed**, Dîvân-ı Hümâyûn'un toplanmasını emretti. Zîrâ Osmanlı idaresinde pâdişâhın başkanlık ettiği Dîvân-ı Hümâyûn, en yüksek bir adlî mercî idi.

Şeyh Bedreddin yorgun ve heyecanlı görünüyordu. Yüzü sararmıştı. Hâlinden tedirginliği anlaşılıyordu. Buna rağmen metânetini korumaya çalışıyor ve şöhretine yakışır bir tavırda görünmek için gayret sarfediyordu. Bu sırada Dîvân'a riyâset eden padişah **Çelebi Mehmed**, mûnîs ve mülayim bir sesle:

"-Şeyh Efendi! Neden benzin sararmış? Yoksa hummaya mı tutuldun? Bir suçun yoksa korkma!" dedi.

Şeyh Bedreddin:

"- Güneş de batacağı zaman sararır!" karşılığını verdi.

Bundan sonra "**tezkereci**" denilen ve Dîvân'da bugünkü savcılara benzer bir vazifesi olan devlet vazifelisi söz alarak O'nun başlangıçta çok iyi yetişmiş bir fakih iken sonradan Mısır'da tanıştığı bir meczub (Ahlat'lı **Şeyh Hüseyin**) vasıtasıyla İslâm dışı Bâtınî fikirlere bulaştığını güzelce anlattı. Devletin istihbaratının O'nun bütün faaliyetlerinden haberdâr olduğu tezkirecinin iddianâmesinden anlaşılıyordu.

Vaktiyle fıkha dâir yazdığı kitapların medrese talebeleri ve hattâ ulemâca elden ele dolaşıp başüstünde tutulduğunu, en son olarak kaleme aldığı "**Varidat**" isimli tasavvufî eserinde ise bâtıl, ifsâd edici ve İslâm'la bağdaşmayacak fikirler serdettiğini, O'nun zikri geçen eserinden yer yer cümleler ve paragraflar nakledererek îzâh etti.

Bunlara göre **Şeyh Bedreddin**, insanlar arasında bü-

tün mülklerin eşit taksim edilmesini istemeye kadar varan İslâm dışı görüşleri, O'nun **Börklüce Mustafa** karargâhında ele geçen "**Varidat**" isimli eserinden nakiller yaparak ortaya koydu. Tezkirecinin iddialarına nazaran **Şeyh Bedreddin** bu eserinde temel islâmî ve itikadî esaslardan bir çoğunu reddediyordu. Meselâ O'na göre beden için bekaa yoktu. Bir kere toprakta dağıldıktan sonra onun cüzlerinin bir araya gelerek tekrar cismen mahşer yerine gelmesi mevzubahis bile değildi. Cennetle cehennem de **Bedreddin**'e göre bu Dünya'daki iyi ve kötü hareketlerin beden ve ruhta husûle getirdiği hazlar ve elemlerden ibâretti. O, şeytanın ve meleklerin varlığını da inkâr ediyordu. O'na göre şeytan, insanları kötülüğe sürükleyen ve damarlarda dolaşan şehvanî kuvvetlerden ibâretti. Melekse her insanda mevcud olan iyilik temâyüllerinden başka bir şey değildi. Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Mûsevilik arasındaki farkların ortadan kaldırılmasını arzu eden[94] ve insanlığın kemâlini bunda gören **Şeyh Bedreddin**, hayat ve Kâinât'ı îzâh tarzı itibariyle de tasavvuftaki "**vahdet-i vücûd**" telakkîsiyle asla bağdaşmayan görüşler serdetmiş bulunuyordu. **Bedreddin**'e göre mâsivâullâh tâbir olunan bütün varlıklar Allah'tan bir cüz'dür. O'nun zât gerçeğinin bir tezâhürüdür.

Bu görüş daha sonra "**panteizm**" adını alacak olan ve âdeta âlemimizde sonsuz ilâh mevcud olduğunu kabul eden sapık bir telâkkidir.

Kısacası **Bedreddin**, şer'î tâbiriyle söylemek gerekirse, tezkirecinin ifâdelerine nazaran tam bir ibâhâcıdır. İbâhâ, Allah'ın haram kıldığı şeyleri mubah saymaktan başka bir şey değildir. Onun için müridlerinin şarap içmelerine ve saz çalıp eğlenmelerine müsaade etmiştir.

---

94 Bugünkü "**Diyalogcular**"ın kulakları çınlasın! Demek ki, onların ilham kaynağı veya mübeşşirleri **Şeyh Bedreddin** adındaki bu mülhidmiş.

Şeyh Bedreddin kısaca tezkirecinin sözlerini şu cümlelerle cevapladı:

"- Bu saydıklarının her biri bir içtihad meselesidir. Siz bana meleğin, şeytanın, cennet veya cehennemin mâhiyeti hakkında Kur'ânî bir beyân gösteremezsiniz. Cehennemin ateşle, cennetin bağlar-bahçelerle tavsîfi sırf gerçekleri beşer idrâkine yaklaştırmak için birer temsildir. Onların hakîkati asla değildir. Mükellefiyetimiz cennet ve cehennemin, aynı zamanda melek ile şeytanın mevcûdiyetini kabule münhasırdır. Onların mâhiyetleri hakkında içtihadla herkes bir başka türlü düşünebilir." dedi ve "**ibâhâcılık**" ithamını da müridlerin kendisinden habersiz olarak kendi aralarında ve kendisine isnâd ederek yaymış bulunduklarını ve bundan haberi olmadığını söylemekle yetindi.

Tezkireci:

"- Ya mülklerin herkes arasındaki eşit olarak taksimine ne buyurursunuz?" diye sorunca ona da:

"- Esasen mülk Allah'a âiddir. Kullara âid olan ondan istifâde hakkıdır. Bu da niye eşit olmasın ki!..." karşılığını verdi. Bu minval üzere hâzirûndan başkalarının ve bilhassa **Heratlı Mevlânâ Haydar**'ın sorduğu suâllere de kendince mantıkî cevaplar vermeye çalıştıysa da, Kur'ân hâfızı ve büyük bir âlim olan bu zât onun her iddiasına karşı gürül gürül âyet ve hadisler okuyarak yaptığı itirazlar karşısında **Şeyh Bedreddin** bazen kekeleyerek cılız birkaç cümle söylemek bazen de sükût etmek yolunu ihtiyar ettiği görüldü.

Tezkireci müteakiben O'nun siyâsî faaliyetlerini, tâ gidip Tebriz'de mel"un **Timur**'la müzâkerelerde bulunup ondan aldığı talimatlarla hareket etmesinden başlayarak kendisinin ve müridlerinin fiilî baş kaldırmasına kadar her faaliyetini teker teker sayıp döktü. **Şeyh Bedreddin**, bunların hiçbirisini inkâr edemedi. Sadece **Börklüce Mustafa** ile **Torlak**

Kemâl'in kendisinin başmüridlerinden olmalarına rağmen izinsiz kıyam ettiklerini söylemekle yetindi.

Şeyh Bedreddin nihâyet isyan hâdisesindeki rolünü kabullenmek mecbûriyetinde kaldı.

Bunun üzerine kaynakların anlattığına nazaran, bilmecbûriye bu işleri yaptığını beyândan sonra kendisi hakkında şer-i şerîf hükmünün icrâsına râzı olduğunu şöyle beyân etti:

"- Kavlen ve fiilen itaatten hârice çıktığımı itiraf ile *«kılıç günahları temizler»* hükmünce şimdi siyâset-i ilâhiyye kılıcına başımı râm ettiğimi ve bu hususta verilen hükmün infaz ve icrâsı için başımı ayak ittihâz ederek ayak üste dîvân durmuşum." dedi. Bu beyândan sonra başını öne eğdi.

Mevlânâ Haydar, O'nun gerek tasavvuf perdesi altında serdettiği bâtınî fikirler sebebiyle mürted bir kimse olduğunu ve gerekse icrâ ettiği siyâsî faaliyetler sebebiyle meşrû bir idâre karşısında âsi ve bağî olduğunu kendisine kabul ettirdikten sonra sordu:

"- Siz, İslâm şeriatına ve fıkhına mükemmel bir sûrette vâkıf bir âlimsiniz. Söyleyiniz bakalım, şeriatta mürtedin hükmü nedir?"

Şeyh Bedreddin bitkin ve kısık bir sesle: "-Îdâm!" diyebildi. Lâkin hemen arkasından ilâve etti: "- Evet, şeriatta mürtedin hükmü îdâmdır. Ancak benim görüşlerim içtihaddır. İçtihadda hatâ edilse bile bir sevâb verildiğine göre, görüşlerim kabul edilmese bile bununla dinden çıktığım iddia olunamaz!"

Heratlı Mevlânâ Haydar:

"- Biz o görüşte değiliz. Müctehidim diye keyfince ictihadda bulunamazsın. Harama helâl dediğin taraftarlarının sarîh beyanlarıyla sâbit ve devlet istihbaratıyla tesbit edilmiştir. Mecbur olarak isyana karıştığını itiraf ettin. Şimdi söyle bakalım bağînin, yani meşrû idâreye baş kaldırmış olanın ce-

zası nedir?"

Bedreddin, uzun bir sükûttan ve **Mevlânâ Haydar**'ın ısrarlı soruşlarından sonra kısık bir sesle "îdâm!" diyebildi.

Bunun üzerine başmüzâkereci **Mevlânâ Haydar:**

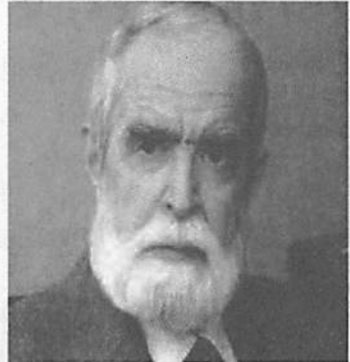
"-Kanı helâl, malı haramdır!" diyerek hükmü bildirdi.[95]

Ertesi gün Serez çarşısında îdâm edilip, orada defnedilen **Şeyh Bedreddin**'in kemikleri Yunanistan'dan gelen mübâdiller tarafından Türkiye'ye getirilmiş, 1924'den 1961 târihine kadar muhâfaza altında tutulduktan sonra **Sultan II. Mahmud**'un Cağaloğlu'ndaki hazîresine gömülmüştür. O'nun adına tesis etmiş bir bâtıl tarikat mevcud olmakla beraber taraftarları "**Bedreddin Sûfîleri**" olarak bir müddet devam ettikten sonra alevi-kızılbaş grupları içine karışarak eriyip yok olmuştur.[96]

B-GÜNÜMÜZDEN İKİ ÖRNEK

a-İskender Evrenosoğlu

Tahmin edilmesi güç olmasa gerektir ki, yüce İslâm Dini'nin en üst seviyede bir telâkki ve tatbikat disiplini olan tasavvuf gibi muazzam bir dava ile yola çıktığı hâlde işi sapıklığa vardırmış olanların sayısı –târihte de günümüzde de- az değildir. Bununla beraber biz burada –önsözde belirtmiş olduğumuz

95 Bu muhakemenin tafsilâtı için şu esere bakınız: **Yaşar Şâhin Anıl** - Osmanlı Döneminde İki Dâvâ Şeyh Bedreddin ve Mithat Paşa Dâvâları, 1995

96 **Abdülbaki Gölpınarlı**, a.g.e. sh.40 vd.

sebeplerle- tarihte olduğu gibi günümüzde de iki uc ve uçuk örnekle iktifâ edeceğiz ki, bunlar **İskender Evrenosoğlu** ile **Ömer Öngüt'**tür.

Benim bugüne kadar duyduğum veya gördüğüm en sapık bir kimse olan **İskender Evranosoğlu** ile çok eski bir muârefem (tanışıklığım) vardır. O, benim 1970'li yıllarda çıkarmakta olduğum haftalık "**Sebil Dergisi**"nde tasavvufî bahisler üzerinde yazılar yazmıştır.[97] Bu bahsi yazmadan önce o yazıları bir kere daha gözden geçirdim. Hiçbir sapıklığa rastgelmedim. Bununla beraber yazılarında tasavvufî bir neşvenin coşkunluğu ile –bazılarınca- mûcib-i itiraz olabilecek noktalar mevcud olmakla beraber bunları o vakitki anlayışım icabı olarak hoşgördüm.

Günün birinde Ankara'dan kalkıp ziyâretime geldi. Şifâhî görüşmede bu neşvenin zaman zaman muazzez şeriâtimizin hududlarını zorlayacak noktaya vardığını görmekle, yazılarına nihâyet verdim. Hâlbuki bugün O'nun müseylemetü'l-kezzab[98] nev'inden sapıklığının ispat vesika-

---

97 Bu yazılar şunlardır: **Rabbânî Yol, Zulmânî Yol** (Sebil, 27 Temmuz 1979, S. 186), **Liva-yı Hamd Altında Toplanmak** (27 Temmuz 1979, S.186), **Nefis ve Şeytan** (Sebil, 3 Ağustos 1979, S.187), **Nefsin Kademeleri** (Sebil, 10 Ağustos 1979, S.188), **Levh-i Mahfuz** (Sebil, 17 Ağustos 1979, S.189), **İrşad Müessesesi ve Mürşid** (Sebil, 24 Ağustos 1979, S.190), **Mürşid'in Mertebeleri ve Önemi** (Sebil, 31 Ağustos 1979, S.191), **Mürşid'in Rindi ile Sülük Arasındaki İrtibat** (Sebil, 7 Eylül 1979, S.192), **Seyr-i Sülûk** (Sebil, 14 Eylül 1979, S.193), **Seyr-i Sülûk** (Sebil, 24 Eylül 1979, S.194), **Vahdet-i Vücûd** (Sebil, 1 Ekim 1979, S.195), **Kader ve Kaza** (Sebil, 15 Ekim 1979, S.196-197), **Kader ve Kaza** (Sebil, 22 Ekim 1979, S.198), **Allah İndindeki Üstünlüğün Bilinmesi** (Sebil, 29 Ekim 1979, S.199), **Allah İndindeki Üstünlüğün Bilinmesi** (Sebil, 5 Kasım 1979, S.200)

98 **Müseylemetü'l-kezzab**, yani çok yalancı **Müseyleme** adıyla anılan bu sapık Hicret-i Nebeviye'nin sekizinci senesinde Medine'ye gelip güyâ Müslüman olmuştur. **Hz. Ebubekir**'in hilâfeti zamanında mensup olduğu Beni Hanife kabilesinin reisliğini elde ettikten sopnra peygamber olduğu

sı olan ve kendisine inzâl edilmiş olduğu iddiasıyla ortaya çıkmış bulunan "**Risâlet Nurları**" isimli safsatasını –hâşâ- vahyin başlangıcı olarak 30 Ocak 1976 târihi bulunmasına nazaran O'nun sapıklığını Sebil'de yazı yazdığı zamanlarda başlamış olduğu anlaşılmaktadır. Ancak O, bu sapıklığını kendi ifâdesi ile sabit olduğu üzere bir müddet saklı tuttuktan sonra –arzusu hilâfına- başkalarının eline geçmiş olması sebebiyle ifşâ ve neşretmiştir.

Adı geçen eserin "**Önsöz**"ünde "**Kitabı Neden Yayınlıyoruz**" ve "**Kitabın sâhibinden**" serlevhalar altında şunları söylemektedir:

"*RİSALET NURLARI, Benim için son derece değerli Allah'ın büyük lütfü keremiyle yazdırdığı sohbet niteliğinde bir kitaptır. 1976 senesinde yazdırılmaya başlanmıştır. Kitabın bir sır olarak saklanması emredildiği cihetle 1986 senesine kadar kitabı kasamda muhafaza altına aldım. 29 Kasım 1986'da, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce tutuklandım.*

*Konu «Devlet Plânlama Teşkilâtı'nda tarikatçılık yapmak» iddiasıydı. Daha sonra beraat ettim. Böylece kitap önce polislerin sonra da yetkili mahkemenin oradan da kötü niyetli insanların **Benim rızam olmaksızın** eline geçti. Şahsıma ait gizli bir eseri birçok kişi bu yolla ele geçirmiş oldu. Bu kişi-*

---

iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Aynen **İskender Evrenosoğlu** gibi kendisine vahiy geldiğini iddia ederek bir takım sözler söylüyor ve bunların Allah tarafından kendisine bildirildiğini iddia ediyordu. Gerek kendi kabilesinde ve gerekse Yemânîler'den henüz Müslümanlığı lâyıkıyla hazmedememiş bulunan bir kısım insanları başına toplayarak, genç İslâm devleti için büyük bir tehlike teşkil etmiştir. Üzerine **Ebû Cehil**'in oğlu **İkrime** (r.a.) kumandasında bir ordu sevkedilmişse de başarılı olunamamıştır. Zirâ **Müseyleme**'nin etrafına toplanmış güruh oldukça kalabalıktı.

Hz. Ebubekir, Hâlid bin Velid (r.a.) kumandasında O'nun üzerine ikinci bir ordu gönderdi. **Hâlid bin Velid, Müseyleme**'yi mağlub edip fitnesini ortadan kaldırdı. Bu savaşta **Müseyleme Hz. Hamza**'yı Uhud'da şehid etmiş olan **Vahşi**'nin attığı bir okla öldürülmüştür.

Bendelerinden birinin **İ. Evrenosoğlu**'nun "**mehdiliğini ispat (!.)**" etmek üzere yazdığı bir kitabın kapağı

*ler kitabın bazı bölümlerine kendilerince yorumlar getirdiler ve **Şeyh-ül Ekber, fenâfillah, tecelli etmek, irşadla görevli olmak, tank vermek, Mehdi olmak, 12. İmam olmak, tayyi mekân, En Yüksek Rütbeli Halife** gibi birçok kelimenin gerçek mânâlarını bilmeden ağızlarına sakız ettiler.*"[99]

Bu yazının devamında mu'terizlerine güya cevap vermeye çalışan **İskender Evrenosoğlu**'nu son olarak **Hulki Cevizoğlu**'nun "**Ceviz Kabuğu**" programında seyrettim. O târihte O'nun hakkında bir şey yazmayı düşünmemiş olduğum için sadece seyretmekle iktifâ ettiğim bu mükâlemeye dâir internette "**Uyarıyoruz**" başlığı altında yayınlanan imzasız yazıdan bir parçayı dikkatlerinize arz ediyoruz.

"*... En son çıktığı «Ceviz Kabuğu» programında muhatabı tarafından rezil edilen ve hatta yüzünden Fatiha Sûresi'ni bile okuyamadığı için stüdyoyu terk eden bu zat bir de Resul'lük iddiasında bulunmaktadır...!!! Tabii sormak lâzım: Bu TV yayınını yaparken sana destek veren şeytan üçgenlerini de açıklama cesaretini gösterebilecek misin?! Hatta hâşâ indiği iddia edilen sûrelerden bazıları meselâ «**ERBAKAN SÛRESİ; DEMİREL SÛRESİ**» falan. Yani güler misin, ağlar mısın?! Kur'an âyetlerini cımbızla çekip ön ve arkasındakilerden irtibatını koparıp istediği gibi anlamlar yüklemesi, 1400 senedir hiçbir İslâm müfessirinin yapmadığı yorumlar yapması, yani kısaca bir konuşmasında kullandığı âyetleri ve onlara yüklediği anlamı daha sonra evde sâkin kafa ile sıra ile açıp inceleyince sadece adama kızmak ile kahkahalarla gülmek arasında bir konumda kalıyorsunuz...*"

"*...**Hulki Cevizoğlu**'nun sunduğu Ceviz Kabuğu isimli televizyon programından seçmeler:*

***Evrenesoğlu:** Bana gizli bilgiler geliyor, vahyediliyor...*

---

99 www.imamiskenderalimihr.com/kitaplari/risalet_nurlari/rhS.aspx adlı internet sitesinden.

*Ben Miraç'ta Allah'la konuştum. Daha sonra **Muhammed, İsa, Musa** ve **Davut** Peygamberlere Allah'ın huzûrunda iki rekât «**huzur namazı**» kıldırdım. İmamlığı da ben yaptım....*

***H.Cevizoğlu:** Peki, **Hz. Muhammed'**den sonra peygamber olmayacağına göre nasıl peygamberim diyorsunuz?*

***Evrenosoğlu:** Peygamber olduğum için öyle diyorum.*

***H.Cevizoğlu:** Ama bu dediğiniz İslâm Dini'ne aykırı.*

***Evrenosoğlu:** Olabilir.*

*ABD'de kendisini peygamber ilân eden **İskender Evrenosoğlu**, Amerika'daki benzin istasyonunda kendisine bağlı bir müridinin 20 yaşındaki lise talebesi olan kızına elle tâcizde bulunmuş ve kızın annesinin şikâyeti üzerine **İskender Evrenosoğlu** gözaltına alınmıştır. (Hürriyet:2009-04-15) **İskender Evrenosoğlu** DPTde çalıştığı dönemde de odasında bulunan 2 tane bayanı tâciz etmiş ve bu tâciz dâvâlarıyla ilgili yargılanmıştı. (ABD'de tâcizlerine devam eden **Evrenosoglu** ve eşi **Sibel'**in ses bantları youtube'de...!)*"[100]

İnternete bu makaleyi yazan şahsın eksik bıraktığı bir şey var. Onu da ben tamamlayayım.

Hulki Cevizoğlu kendisinden peygamber olduğunu iddia ettiğinden bir mucize göstermesini istedi ve:

"- Meselâ şu önündeki su dolu bardağı elini dokundurmadan havaya kaldırabilir misin?!" dedi.

Ben o zaman dehşete kapıldım. Zirâ bu adamın bir huddamı[101] varsa bu denileni yapar ve bir sürü câhil de O'nu

100 http://www.islamustundur.com/evrenesnu.html

101 **Huddam** kelimesi hizmet edenler demek olduğu hâlde bu babda herhangi bir kimsenin emrine giren cinnîler için kullanılır. Öyle bir cinnî, gönüllü olarak tâbî olduğu insanın her dediğini yapabilir.

Bunlar arasında eşya-yı tabiiyyeden birini bir mekândan diğerine nakletmekte vardır. Kur'an-ı Kerim'de hikâyesi nakledilen Sabâ melikesi **Belkıs'**ın tahtını ân-ı vâhidde **Süleyman Aleyhisselâm'**ın huzuruna getirenlerde cinnîler olduğu mâlumdur. Bu mevzuyla alâkalı Kur'an-ı

kerâmet gösterecek bir kudrete sâhip bir kimse sanır" diye endişe ettim. Lâkin O bunu yapamadı. O zaman anladım ki, bu adam aynen bizim eski arkadaşımız **Hasan Mezarcı**[102] gibi şerir cinnîlerin işgâli altında olup, onlardan birisine dahi hükmü geçmemektedir.

İskender Evrenasoğlu'nun bu kendisine vahiy gelmesi ve Resullük iddiası hakkında kendi internet sitesindeki beyânı şöyledir:

"***İMAM İSKENDER ALİ MİHR (EFENDİ Hz.) KİMDİR***

İskender Erol Evrenosoğlu

***İskender** Evrenosoğlu, Bozoklu Han'dan başlayan soy kütüğüne sâhiptir. Evrenosoğulları, ilk Osmanlı akıncı beyi **Evrenos Bey**'in soyundan gelir. Aynı zamanda **Hz. Hasan**'ın*

Kerim'de şöyle buyurulmaktadır:

"Ey heyet!' dedi; 'kendileri teslim olarak bana gelmezden evvel, o kadının tahtını bana kim getirir?'

Cinden bir ifrit 'Ben' dedi; 'onu sana, sen makamından kalkmazdan evvel getiririm ve her halde ben buna karşı kuvvetli bir emînim!'

Nezdinde Kitab'dan bir ilim bulunan zat ise 'Ben' dedi; 'onu sana gözünü kırpmadan evvel getiririm!' Derken onu yanında duruyor görünce 'Bu Rabbimin fazlından' dedi; 'beni imtihan için ki şükür mü edeceğim, yoksa küfran mı (nankörlük mü)? Her kim şükrederse sırf kendi lehine eder, her kim de küfranda bulunursa şüphe yok ki rabbim ganî'dir, kerîm'dir!" (Neml Sûresi, Âyet,38-40)

102 **Hasan Mezarcı**, kıyâmete yakın tekrar Dünya'ya geleceği bilinen Mesih yani **Hz. İsa** olduğunu iddia etmiştir. Lâkin bu iddianın üzerinden onbeş-yirmi sene geçtiği hâlde yaptığı hiçbirşey yoktur. Emekli milletvekili maaşını alıp İsveç'te arka üstü yatmaktadır. Hâlbuki nuzûl-i **İsa** hakkındaki İslâmî hakikatler arasında münakaşasız bir gerçek vardır ki, O da **Hz. İsa**'nın ikinci gelişinde Haç'ı kırıp, Hıristiyanları Müslümanlık'a dâvet edeceği ve büyük Deccal ile harb edeceği gerçeğidir.

Ben **İsa**'yım diyen ve bu iddiayı İslâmî naslarla te'yid etmeye çalışan birinin, o nasslarda **Hz. İsa**'nın yapacaklarına dair beyan edilmiş olan işleri de yapması gerekmez mi?! Halbuki bu da **İskender Evrenasoğlu**'nun iddiası gibi sapıklık ve kavl-i mücerredde kalmış bir iddiadan ibârettir.

İMAM İSKENDER ALİ M İ H R

Eşref Rumi Hazretleri'nin bir işareti ile 29.11.1933 tarihinde ailenin üçüncü ve tek erkek evlâdı olarak İznik'te dünyaya gelmiştir. Bozoklu Han'dan başlayan soy kütüğüne sahiptir. Hem şeriftir hem de seyiddir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İlk, orta ve lise tahsilini Bursa'da tamamlamıştır. 1956'da İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu (şimdiki Marmara Üniversitesi), Banka ve Muhasebe Bölümünden mezun olmuştur. Mastırını ODTÜ'de ekonomi üzerine yapmıştır.

Askerliğini 1957-1958 yılları arasında Kore'de tamamlamıştır.

Kamu İktisadi Teşekkülleri, Türkiye Vakıflar Bankası ve DPT'de müfettişlik, müdürlük, uzmanlık görevlerinde bulunmuştur. Müfettiş olarak, Bandırma'da daha sonra Tokat'ta görev almıştır. 1972 yılında DPT'den ayrılan Efendi Hazretleri, fizibilite etüdleri yapan bir iş yeri açmıştır. Daha sonra İktisadi Plânlama bölümünde çalışmak üzere Devlet Plânlama Teşkilâtı'ndaki görevine tekrar çağrılmıştır.

O yıllarda Plânlama, Teşvik ve Uygulamada Türkiye İktisat Meseleleri Dergileri'nde ve Ticaretliler Dergisi'nde yazmıştır. Ege Dergisi'nde teşvik ve uygulamayla alâkalı yeni çıkan kararnameleri dizayn etmiştir.

1989 yılında, İslâm, Modern Teknoloji, Nükleer Fizik, Kimya, Enerji, Ekonomi, Finans, İş Etüdleri alanında çalışmalar yapan, yurt içinde ve yurt dışında bu ilimlerin gelişmesi istikametinde konferans ve seminerler düzenleyen M İ H R VAKFI'NI kurmuştur. Halen Vakfın Genel Başkanlığı'nı yürütmektedir.

1992 yılında yayın hayatına başlayan aylık M İ H R DERGİSİ'nin Başyazan'dır. Şu anda uydu üzerinden yayın yapan M İ H R TV ve MİHR RADYOSU'nun kurucusudur. Efendi Hazretleri İmam İskender Ali M İ H R, kâinattaki ilk ve tek ALLAH'IN ÜNİVERSİTESİ'ni (UNIVERSITY OF ALLAH) 1 Nisan 2000 tarihinde kurmuştur. Aynı zamanda Üniversite'nin Rektörü'dür.

Üniversitede verdiği Tefsir derslerine paralel olarak, Kur'ân-ı Kerim'deki her âyetin Arapçası, Lâtincesi, Türkçesi ve kelime kelime mealiyle dizayn edilen 19 ciltlik, 8515 sayfa KUR'ÂN-I KERİM TEFSİRİ KÜLLİYESİ hazırlamıştır.

ÇALIŞMALARI:
Manevî Alandaki Kitapları
1- Kur'ân-ı Kerim (19 cilt, 8515 sayfa)
2- Kur'ândaki İslâm Tasavvuf ve Mutluluk
3- Sohbet
4- Islâm In The Quran
5- Risalet Nurları
6- Tövbe
7- Ahdullahı ve Yeminlerimiz
8- Vuslat
9- Tebliğ
10- Kader Kaza
11- Vel Asr 1, 2, 3, 4
12- Mü'min Olmak
13- Tevhid
14- Tekzib
15- Tavzih

Kendi kaleminden İskender Evrenosoğlu'nun terceme-i hali

soyundan gelmektedir ve şeriftir. Eşref Rumi Hazretleri'nin mânevî bir işaretiyle 29 Kasım 1933 târihinde İznik'te dünyaya gelmiştir.

İlk, orta ve Lise tahsilini Bursa'da tamamlamıştır. Üniversiteyi ise İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nda okumuş ve Banka ve Muhasebe bölümünden mezun olmuştur. Kamu İktisadî Teşekkülleri, Türkiye Vakıflar Bankası ve Devlet Plânlama Teşkilâtı'nda müfettişlik, müdürlük ve uzmanlık görevlerinde bulunmuştur.

MİHR Vakfı ve International MİHR Foundation'in Kurucusu ve Başkanıdır. Kâinata, Dünya ve Âhiret mutluluğunu öğretecek tek üniversite olan Üniversite of ALLAH'in Kurucusu ve Rektörüdür. Aylık MİHR dergisinin Sâhibi ve Başyazarıdır. NUR TV'nin ve NUR Radyo'nun da Kurucusu ve Sahibidir.

*Dünya'ya müteallik konularda **İskender Erol Evrenosoğlu** ismini, mânevî konularda ise Allahu Teâlâ'nın kendisine verdiği **İmam İskender Ali MİHR** ismini kullanmaktadır.*

*Vakıflar Bankası'nda müfettişlik görevi yaparken ilk mürşidi Azerbaycan'lı **Dayı Bey** kendisine ulaşmış ve böylece Efendi Hazretleri (**İskender Erol Evrenosoğlu**) tasavvufa ilk adımını atmıştır. Daha sonra **Dayı Bey**'in vefatı üzerine hâcet namazı kılarak yeni mürşidi **Muhammed Râşit Hazretleri**'ne tâbî olmuştur. 1976 yılında irşad görevine başlamış ve 1986 yılında İnd-i İlâhî'de yapılan bir tören sonrasında Allahu Teâlâ tarafından kendisine **Mehdilik** verilmiştir.*

*Efendi Hazretleri (**İskender Erol Evrenosoğlu**), Peygamber Efendimizin müjdelediği, Yeryüzü'nü adâletle dolduracak ve Benim evlâdımdan dediği, çıkışı kıyamet alâmetlerinden biri olan ve İslâm Âlemi'nin beklediği insanları hidâyete ulaştıracak olan Mehdi A.S.'dır.*

MİHR NEDİR?

Bismillâhirrahmânirrahîm

M. İ. H. R. *Mehdi, İmam, Halife ve Resul kelimelerinin baş harflerinden oluşmuştur. Mehdi'nin «M»si, İmam'ın «İ»si, Halife'nin «H»si, Resûl'ün «R»si biraraya geldiği zaman M. İ. H. R. kelimesi oluşur. Farsça'da «GÜNEŞ» demektir.*

***Allahû Teâlâ'nın EFENDİMİZ'E verdiği bir İSİMDİR: M. İ. H. R*"[103]**

Aslında çok uzun olan bu metinde nübüvvet, risâlet, imâmet, hilâfet ve mehdilikle alâkalı kendince bir takım âyet meâlleri zikredildikten sonra:

"*Efendi Hazretleri hem mehdidir, hem de kesinlikle devrin imâmıdır, aynı zamanda Allah'ın da halifesidir*" denilmekte[104] ve Ehl-i Sünnet âlimlerinin üzerinde ittifak etmiş olduğu temel bir takım esasları kendi iddialarını te'yid maksadıyla "**kökten yanlış**" diyerek şöyle ifâde etmektedir.

"*Efendi Hazretleri, söylediğimiz gibi Allahû Teâlâ'nın Resûl'üdür. İnsanlara, insanların yazdığı kitaplardan dîn öğretenler nakil ilminin bir bölümü olan kelâm ilmi, bir başka deyimle akaid ilminin dizaynı içinde Kur'ân-ı Kerim'e aykırı birçok hükümler vazetmişler.* ***Akaid diyor ki:***

1. Her resûl, nebîdir ama her nebî resûl değildir. (kökten yanlış)

2. Her resûl, kendisine kitap verilen peygamberdir. (kökten yanlış)

3. Her nebî, kendisine kitap verilmeyen peygamberdir. (kökten yanlış)

4. Nebî Olunmadan resûl olunmaz, (kökten yanlış)

İnsanlara öğretilen bu dört kaideden dördü de Kur'ân-

---

103 http://www.imamiskenderalimihr.com/iskender_evrenosoglu/imam_iskender_ali_mihr/rhS.aspx

104 A.g.m. sh.9

ı Kerim'e aykırıdır."[105]

Bu iddiaların güya Kur'an-ı Kerim'e aykırı olduğunu te'yide medar olacak (!) bir takım âyet meâlleri verildikten sonra adı geçen makale şu sûretle nihâyete ermektedir:

"*Efendi Hazretleri, Mehdi (A.S)'dır. Allahû Tealâ'nın HİDÂYETLE vazifeli kıldığı Resûl'üdür. Al-i İmran-81, Tevbe-32,33, Duhan-10,11,12,13,14. Furkan-27,28,29,30 ve Fetih-28'de bizzat Allahû Tealâ, Mehdi Resûl'ü açıklıyor.*

Hidâyet Çağı'nın Önderi, Devrin İmamı Mehdi Resûl yukarda açıklanan Kur'an âyetlerinde zikredildiği için Mehdi Resûl'e îmân, îmânın şartlarındandır.

Mehdi, Resûl, Kur'ân-ı Kerim âyetleriyle sâbitir. Allah'ın Kitab'ına îmân eden herkesin MEHDİ RESÛL'E îmân etmesi gerekir. Mehdi (A.S.) îmân etmeyeceğim, diyenler gerçekte Mehdi (A.S.) açıklayan Kur'an âyetlerine îmân etmeyenlerdir. Kur'ân-ı Kerim'deki bir âyet-i kerimeye îmân etmemek, Dünya hayatında Allah'a ulaşmayı dilememek insanı dalâlette bırakır. Demek ki; bu ispat vâsıtalarından kesinlikle şunu anlıyoruz ki: Efendi Hazretleri, Mehdi (A.S)'dır!

Efendi Hazretleri, Allah tarafından seçilen vekâleten Devrin İmamı'dır. Allah'ın seçtiği Hidâyetçi, Allah'ın seçtiği İmâm, Allah'ın seçtiği Halife, Allah'ın seçtiği Resûl'dür ama asla bir peygamber (nebi) değildir."[106]

Şapla şekeri birbirine karıştırmak nev'inden bir mefhum kargaşası ile ortaya konulmuş olan şu düşünceler aslında cevaba değmeyecek derecede saçmalıklardır. Bununla beraber mâdem ki **Evrenosoğlu**'nun kendisi hakkındaki –tahkiye yoluyla- vârid olan yukarıdaki beyanlarını iktibâs etik. O hâlde bunlara kısa da olsa bir cevap vermek mantıkî bir zarûrettir.

105 A.g.m. sh.9

106 A.g.m. sh.12

1-Hem kendine vahiy geldiğini iddia edeceksin ve ortaya "**münzeldir**" yani Allah tarafından bana inzal olunmuştur diyerek ortaya bir kitap atacaksın, hem de **Cevizoğlu**'nun programındaki sarih beyanına muhalif olarak "asla bir peygamber (nebi) değilim" diyeceksin. Bu iddiayı Ağrı Dağı'ndaki çobanlara bile kabul ettirmek muhal iken bu adamın etrafına bir takım şaşkınları toplayabilmiş olmasına hayret etmemek mümkün değildir. Biz de bu hayret içinde iken internete 16/08/2009 târihli Hürriyet'ten iktibâsen intikal etmiş bir makaleye muttali olduk. Bu makale ortalıkta ne denli ahmaklar bulunduğunu anlamak için fevkalâde ibretlidir. Bu itibarla **İskender Evrenosoğlu** ve emsâli sapıkların nasıl olup da kendilerine bir takım ahmak metbûlar bulabildiklerinin anlaşılması için bu makaleyi dikkatlerinize sunuyoruz:

"***Bu çağda böyle dolandırıcılık***

*Çorum'da Kayseri'den gelerek kendilerini **Hızır** ve **İlyas** Peygamber olarak tanıtıp, cennetten yer ayarladıklarını ileri süren 2 kişi, 5 kişiden 20 bin lira değerinde ziynet eşyası ve nakit para alarak kayıplara karıştı.*

*Çorum polisinin takibi sonucu **Hakan Ö.** yakalanıp tutuklanırken, diğer zanlı **Orhan Ç.** kayıplara karıştı.*

*Olay geçen Perşembe günü ortaya çıktı. İddialara göre Kayseri'den gelen 33 yaşındaki **Hakan Ö.** ile 30 yaşındaki **Orhan Ç.**, Çorum'da câmie giden ve dini sohbetlere katılan insanları takip etti. H. ile O. yolda gördükleri kişilere kendilerini **Hızır** ve **İlyas** Peygamber olarak tanıttı. Cennetten yer verdiklerini, kendilerine verilecek paraların iki katı olarak geri döneceğini iddia eden sahte peygamberler, 5 kişiden yaklaşık 20 bin lira değerinde ziynet eşyası ve nakit para alarak kayıplara karıştı. Sahte peygamberleri bir daha göremeyen ve paralarını kaptıran vatandaşlar dolandırıldıklarını anlayıp polise başvurdu. Mağdur vatandaşların polise*

*verdiği benzer ifadelerinde, «Kendilerini peygamber olarak tanıttılar. Birisi 'Ben **Hızır**'ım bana verdiğiniz para iki katına çıkar' dedi. Daha sonra bizden 10 kuruş istedi. Bunu bir tencerenin içine koyarak toprağa gömdürdü. Daha sonra da cennetten yer ayarlıyoruz. Bize paralarınızı verin daha da çoğalsın diyerek paralarımızı aldılar. Ancak daha sonra dolandırıldığımızı anladık» dedi.*

Suçunu Kabul Etti, Tutuklandı. Diğer Sahte Peygamber Kaçtı

*İl genelinde geniş çaplı bir soruşturma başlatan Asayiş Şube Müdürlüğü ekipleri, dolandırılan kişilerin tespiti üzerine kendisini **Hızır** peygamber olarak tanıtan **Hakan Ö.**'yi Kayseri Emniyet Müdürlüğü ile yaptığı ortak operasyon sonucu Kayseri'de yakalayıp Çorum'a getirdi. İfâdesinde suçlamaları kabul eden H, «Kendimizi peygamber olarak tanıtıp vatandaşlardan para aldık» dedi. Zanlı dün akşam çıkarıldığı nöbetçi mahkeme tarafından tutuklanarak cezaevine konuldu. Olayda kendini **İlyas** peygamber olarak tanıtan **Orhan Ç.**'nin yakalanması içinde geniş çaplı soruşturma sürüyor."*

Toplumumuzda her çeşit açıkgöze yem olmaya müstaid ahmakların çokluğuna delil teşkil etmek üzere burada ayrıca bir hâtıramı da nakletmek isterim.

1970'li yıllarda İzmit Kâğıt Fabrikası'nın imâlâtı ihtiyaca kifâyet etmediğinden kâğıt karaborsası alıp yürümüştü. Bu karaborsanın baş aktörlerinden biri ise **Avram Dano** isimli bir Yahudi di. O zaman Cağaloğlu'ndaki kâğıt taşıyan hamalların kâffesi Niğde'li idi. Bunlar **Avram Dano**'nun kâğıt karaborsacılığının –ehlince bilinen- yeğâne vâsıtalarıydı. Bunlar karaborsa fiyatından tırtıkladıklarıyla zamanla kâğıt tücârrı haline gelmişlerdir. Bunlardan biriyle 1980 öncesi bir kısım alış-veriş neticesinde O'nun sahtekârlığı bence sâbit olmuş ve kendisiyle alışverişi kesmiştim.

Araya benim uzun bir menkûbiyet devrem girdi. Bunu geçirdikten sonra 1991 Yılı'nda Türkiye'ye döndüğümde Avrupa menşeli kâğıda ihtiyacım olmuş, O'nu da bu adamda bulmuştum. Kendisini peşinen ikaz ederek dedim ki:

"- Senin alışverişde dürüst olmadığını biliyorum. Bana lâzım olan Avrupa menşeli kağıdı senden bir şartla alacağım. Aldığım kâğıdın bedelinin yarısını peşin, diğer yarısını da iş bittikten sonra ödeyeceğim. Zirâ matbaacıya tembihleyeceğim ki, bu kâğıdı kullanırken numaratörü çalıştırsın. Hile yapıp yapmadığına göre bakiyeyi sana ödeyeceğim."

Adam, artık o işleri yapmadığına dâir yemin billâh etti. Bununla beraber şartımı kabul ederek taleb ettiğim kâğıdı verdi.

İş bittikten sonra matbaacı yekûnen altı bin beş yüz tabaka eksik tesbit etti. Beş yüz tabaka bir top teşkil ettiğinden bu on üç top demekti. Anlaşılan bu kâğıtçı herif her topun ambalajını açıp içinden on beş yirmi varak çalmıştı.

Parayı almaya geldiğinde durumu kendisine anlattım. Durumu kabul etmeyip inkâr etmesi üzerine O'nu telefonla matbaa sâhibiyle görüştürdüm. Matbaa sâhibi, numaratörü çalıştırdığını, Avrupa kâğıdında bir varak bile eksik çıkmasının mümkün olmadığını, mutlak bir müdahaleyle topların açılıp her birinden on beş yirmi varak alınmış olduğunu söyleyince, kâğıtçı durumu kabul etti ve yanında bulunan on beş yaşlarındaki oğluna işaretle:

"- Bu veled yapmıştır. Ben vallahi billahi artık böyle işleri vazgeçtim" dedi. Ben de kendisine şu karşılıkta bulundum.

"- Hayır, o yapmamıştır. O yapmışsa bile senin talimatınla yapmıştır. Fakat benim hayret ettiğim bir şey var ki, o da şudur: Sen hilesiz iş yapmadığın hâlde dükkânını nasıl olup da devam ettiriyorsun. Müşteriler birer birer bu durumu öğ-

renip senden vazgeçmiyorlar mı?!" Adam bir hayli güldükten sonra bana:

"- Üstad sen hayli safmışsın, Dünya'dan haberin yokmuş. Ortalık aptal dolu, benim hileli satış yaptığımı öğrenen benden kopuyor ama arkadan kazıklanmaya müsâid yenileri geliyor. Aptallar bitmiyor ki..." demez mi?!

İşte her madrabazın nasıl olup da etrafına bir sürü insan toplayabildiğine hayret ettiğimde aklıma bu vak'a gelir. Şimdi **Evrenosoğlu** ve benzerlerinin bir grup teşkil edebilmesi karşısında da bu vak'ada sâbit olan gerçeğin rol oynadığını düşünmekteyim.

2- **İskender Evrenosoğlu**'nun kendi sitesinden iktibâs etmiş olduğumuz yukarıdaki satırların sonuna doğru Ehl-i Sünnet âlimlerinin te'lifi olan bütün akâid kitaplarında ittifakla kabul ettikleri dört gerçek "**kökten yanlış**" yaftasıyla yaftalanıp bir tarafa atılmakta ve bin dört yüz yıldır üzerinde ittifak vâkî olmuş bu dört itikâdî mesele reddedilerek **Evrenosoğlu**'nun İslâm akâidi hâricindeki iddiaları te'yid edilmek istenilmektedir. Bu dört iddiadan birisi:

"Her resûl nebidir ama her nebi resul değildir" hükmünün kökten yanlış olduğu iddia edilmektedir. Hâlbuki İslâm akâidine göre **Evrenosoğlu**'nun bu iddiası kökten yanlıştır. **Evrenosoğlu** "Şimdi bunların doğrusu nedir, birlikte âyetler ışığında inceleyelim" dedikten sonra:

"Birinci kaide, her resûl nebidir ama her nebi resûl değildir kuralı Kur'an'a aykırıdır." başlığı altında güyâ Kur'anî âyetlerle kendi tezini te'yid etmeye çalışmakta ve fakat naklettiği âyetlerle kendi kendini tekzib etmektedir. Meselâ Ahzab Sûre-i Celîlesi'nin kırkıncı âyet-i kerimesinde Hazret-i Peygamber'in "**Resûlullah**" tavsifiyle anıldıktan sonra O'nun "**Hâtemen-Nebiyyin**" yani nebilerin sonuncusu olduğunu gösteren bir meâl nakledilmektedir. Burada açıkça gö-

rüldüğü üzere peygamberimiz, hem risâlet yani müstakil şeriat sâhibi olmakla ve hem de nebilerin sonuncusu bulunmakla anılmaktadır. Bu **Evrenosoğlu**'nun kendi kendini tekzibden başka nedir. O'nun zikrettiği diğer âyetlerde ise "**Resûl**" ile "**Mürsel**" mefhumlarını karıştırmış olduğu görülmektedir. O, bu sûretle şapla şekeri birbirine karıştırdıktan sonra şu kargaları bile güldürecek iddiayla güyâ kendisine mâlettiği resûl, imam, halife ve mehdi gibi sapık iddialarını mâkul göstermeye çalışmaktadır. Bu maksadla diyor ki:

"*Allahû Tealâ velâyet, risâlet, imâmet ve nübüvvet dörtlüsünü hiyerarşik bir sistem içerisinde âyetlerde böyle vazetmiştir. En üst noktada nübüvvet kurumu vardır. Altında imâmet vardır. Onun Altında risâlet vardır. Ve irşatla Allah'ın vazifeli kıldıkların en altında velâyet vardır. Dizaynı Allahû Tealâ âyetlerde böyle kurmuştur. İnsanla Allah arasında Allah'ın vazettiği 28 basamaklık İslâm merdiveninin son 28. basamağı 7 mertebeden oluşur. Bu 7 mertebenin beşincisi velî mürşidler, altıncısı kavim resûlleri ve yedincisi asâleten seçilen, devrin imamı olan nebî resûller veya onların olmadığı dönemde vekâleten seçilen devrin imamı velî resûllerdir.*"

Bu satırlar O'nun islâmî literatürde dinî ıstılahlardaki ittifakları kabul etmeyip masal nev'inden asılsız şeylere saplandığını göstermektedir. Böyle olmuşsa O, kendisini "**Allah'ın Halîfesi**" ilân edebilir mi?! Cümle âlem bilir ki, "**Hilâfet**" -hâşâ- Allah'a değil peygambere niyâbetten ibârettir!

Türkçe'mizde nebi veya resûl karşılığı olarak kullanılagelmekte olan "**peygamber**" sözü Farsça'dır. Türkler, müslümanlaştıktan sonra batıya yöneldiklerinden önlerine müslüman bir ülke olarak ilk çıkan yer İran olduğu için "**namaz, abdest** ve **peygamber**" gibi bazı dinî ıstılahları Acem lisanından alarak yaygın bir şekilde kullanmaya başlamışlardır.

"Peygamber" kelimesinin orijinal Farsça'sı **"Peyamber"**dir. Bu kelime lügat mânâsı itibariyle **"haber getiren"** demektir. Bunun mukabili olan nebi ve resûl kelimeleri arasındaki fark resûllerin müstakil bir şeriat sâhibi olmasına mukabil, nebilerin kendilerinden evvelki bir resûlün şeriatini devam ettirmeye memur olmaktan ibârettir. Bu husûs bütün Ehl-i Sünnet kaynaklarında dinî bilgilerin âdeta alfabesini teşkil etmek üzere mezkûrdur. Bu husustaki dinî ve târihî gerçekler kısaca şundan ibârettir.

*"Kelâm ilminde nebî ile resûl kavramları hakkında değişik tanımlar yapılmıştır. Tercih edilen tanıma göre resûl, «Allah'ın vahiy yoluyla kitap ve şeriat verdiği ve bunları insanlara tebliğ etmekle görevlendirdiği elçi», nebî ise «Allah'ın, resûllerine indirdiği kitap ve şeriata inanmaya insanları dâvet etmesi için vahiy verdiği, bunları tebliğ etmekle görevlendirdiği kişi» anlamına gelir. Mu'tezile kelâmcılarına göre resûl ile nebî arasında fark yoktur ve her ikisi de «Allah'ın vahiy yoluyla yeni bir şeriat verip bunu insanlara tebliğ etmekle görevlendirdiği elçi» demektir. Kelâmcıların çoğunluğu, Allah'ın yeni bir elçiyi mutlaka yeni bir şeriatı tebliğ amacıyla göndermesini hikmete daha uygun bulmuştur (**Bâkıllânî**, s. 42). Nebî ile resûlü farklı iki kavram sayan Ehl-i sünnet kelâmcıları bu konuda değişik görüşler ileri sürmüştür.*

1-Nebî resûlden daha genel bir anlam taşır. Nebî Allah'ın belli bir konuya ilişkin bilgileri vahiy yoluyla bildirdiği insandır ve aldığı vahiyleri başkalarına tebliğ etmekle yükümlü değildir. Bu tür vahiyler alan kadın nebîler de vardır. Resûl ise daha özel bir anlam taşır, buna göre her resûl nebîdir, fakat her nebî resûl değildir.

2-Nebî Allah'ın kendisine kitap ve şeriat göndermediği elçisidir. İnsanları, önceki dönemde veya yaşadığı çağda ki-

tap ve şeriat verilen bir resûlün dinine dâvet etmekle yükümlüdür. Resûl ise Allah'ın yeni bir kitap ve şeriat gönderdiği kişi olup önceki resûllerin kitap ve şeriatını tamamen veya kısmen geçersiz kılabilir.

3-Nebî Allah'ın sadece müminlere gönderdiği elçi iken resûl kâfirleri hak dine dâvet etmek üzere görevlendirilen kimsedir.

*4-Nebî Allah'ın yalnız insanlardan seçtiği elçiyi ifade eder, resûl ise meleklerden seçilen elçiler için de kullanılır (**Mâtürîdî**, **İl**, 79; **İbn Fûrek**, s. 174, **Abdülkâhir el-Bağdâdî**, s. 154; **Fahreddin er-Râzî**, XXIII, 49; **Teftâzânî**, II, 173).*"[107]

İskender Evrenosoğlu'nun her resulün nebi olmadığı yolundaki safsatasını tekzib için binlerce şâhid ve delil göstermek kaabilse de, bütün Ehl-i Sünnet âlimlerine mugayir olarak bu safsataya karşı –okuyucuların kolay ulaşması mümkün olan- bir kaynak daha zikretmekle iktifâ edelim:

Diyânet İşleri Başkanlığı Yayınları arasında çıkan "**Dinî Kavramlar Sözlüğü**" isimli eserin "**nebî**" ve "**resûl**" kelimelerini şöyle ifâde etmektedir:

*"**NEBÎ***

*Yüksek olmak ve haber vermek anlamındaki «n-b-e» kökünden türeyen **nebî** (çoğulu enbiyâ) sözlükte, haber veren, yüksek ve düz olmayan yer, çok ve geniş yol demektir. Terim olarak Allah'ın, dinî kurallarını, emir ve yasaklarını, öğüt ve tavsiyelerini insanlara bildirmesi için görevlendirdiği insanlara denir. Bu insanlara, peygamber, nebî dendiği gibi resûl ve mürsel (elçi) de denir.*

İslâm bilginleri resûl ile nebî arasında fark olduğunu, yeni bir kitap ve yeni bir şeriatla gönderilen peygamberlere resûl-mürsel, yeni bir kitap ve yeni bir şeriatla göndermeyip, önceki bir resûlün kitap ve şeriatını tebliğ etmekle gö-

---

107 D.İ.A. C.34, sh.258

revli peygamberlere ise nebî dendiğini söylemişler ise de, Kur'ân'da böyle bir ayırım bulunmamakta, aksine nebîlere kitap, hüküm, hikmet verildiği ve vahyedildiği bildirilmektedir."[108]

"***RESÛL***

Sözlükte «risâlet görevini yerine getiren elçi» anlamına gelen resûl, dinî literatürde, Allah tarafından yeni bir kitap ve yeni bir şeriat ile bir topluma veya bütün insanlığa gönderilen kimsedir. Buna mürsel de denir. Çoğulu rusûldür. Rasûl kelimesinin kökü olan «risl», yumuşaklık ve kolaylık üzere göndermek veya yumuşaklıkla yürümek ve yol almaktır.

Resûl kavramı nebi kavramına oranla daha kapsamlıdır. Zira her resûl aynı zamanda bir nebîdir. Fakat her nebî bir resûl değildir. ***Hz. Muhammed*** *hem resûl hem de nebîdir. Çünkü o müstakil ve mükemmel bir din olan İslâm ile onun hükümlerini ihtivâ eden Kur'ân'ı getirip açıklamıştır. Resûl kelimesi bazen melekler için de kullanılmıştır. Her resûl insanları irşad, ıslah ve hak yola dâvet etmek için kendi kavminin dilini konuşacak şekilde gönderilmiştir. Şu âyet de bu husûsu ifâde etmektedir: «(Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Artık Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Çünkü O, güç ve hikmet sâhibidir." (İbrâhim, 14/4) (İ.K.)*"[109]

İşte nebî ve resul kelimelerinin gerçek mâhiyeti bundan ibâret olduğu hâlde **İskender Evrenosoğlu**'ndan iktibâsen yukarıda naklettiğimiz metnin sonunda:

"*Efendi Hazretleri Allah tarafından seçilen vekâleten devrin imamıdır. Allah'ın seçtiği hidâyetçi, Allah'ın seçtiği*

---

108 Dini Kavramlar Sözlüğü, Diyânet İşleri Başkanlığı, Ankara 2006, sh.520

109 A.g.e. sh.552

imam, Allah'ın seçtiği halife, Allah'ın seçtiği resûldür ama asla bir peygamber (nebî) değildir." sözlerinin helâ çukurunu bile kirletecek cinsten bir abes beyan olduğu her türlü şüpheden berîdir.

Bu durum, Hindistan'da XIX. Asır sonlarında ortaya çıkmış olan **Gulam Ahmed**'in tesis ettiği "**Kadıyânîlik**"[110] veya "**Ahmediye**" Hareketi'ne benzemekte ise de ondan beterdir. Zirâ **Gulam Ahmed** de peygamber olduğunu iddia etmekle beraber hiç olmazsa ortaya "**vahiy mahsülü**"dür diyerek bir kitap atmamış "**Resul**" yani kitaplı peygamber değil, sadece "**nebi**" olduğunu iddia etmiştir. Taraftarları da İslâm'la âmil olarak Kur'an yolunda yürüdüklerini iddia etmektedirler.

Kabul edelim ki O, nebî olmaksızın sadece resûldür, Zirâ Kur'an-ı Kerim'i takliden sûre adını verdiği metinleri ihtivâ eden "**Risâlet Nurları**" isimli güyâ vahiy mahsülü olan palavra dolu kitapçığının kapağına "**Bi iznillahi tealâ münzeldir**" yani Allah katından kendisine indirilmiştir ibâresi ile "**Itlâ-it-Türk İskender kulumuza katımızdan hediyedir**" ibârelerini kondurmuş olduğuna nazaran O, risâlet sâhibi bir peygamber olduğunu iddia etmekte değil midir?! Hâlbuki bütün Müslümanlarca müttefikunaleyh olan bir husustur ki, Hazret-i Peygamber'in gönderilmesinden sonra nebî de resul de gelmeyecektir. Bu iddiayla ortaya çıkan herkes "**kezzab**" yani "**aşırı yalancı bir sahtekâr**"dan başka bir şey değildir.

Adı geçen safsatanâmenin güyâ birinci sûresi olan "**İnzal Sûresi**"nde "***Bu kitabü'l kerim ıtla-it Türk İskender el Ekber kulumuza indirdiğimiz bir ihsandır. Bu kitab Levh-i Mahfuz'da ummu'l-kitabın içinde mevcud olup Kur'an-ı Kerim'den sonra Dünya'ya indirmekte olduğumuz ilk ki-***

---

110 Fazla bilgi için bkz: **Kadir Mısıroğlu** – Târihten Günümüze Tahrif Hareketleri, C.I, İstanbul 2010, sh.349 vd.

taptır. Cibril-il-Emin vâsıtasıyla değil O'nun nezdimizde bulunan aziz ruhu tarafından doğrudan doğruya O'nun kalbine indirilmektedir. Biz O'nu Mehdi olarak vazifeli kıldık. Bu kitab katımızdan emir gelene kadar kendisine ittibâ edenlerden başkasına sırdır. Bu kitabın her sahifesi indirilene kadar levh-i mahfuzda açık kalacaktır. O'nun gözyaşları nezdimizde kıymetli bir hazinedir. denilmekte olduğuna göre O, kendisini kitaplı bir peygamber olarak ilân etmektedir.

Bu güyâ vahiy mahsülü olan safsatanâmenin komikliğini göstermesi bakımından O'nun ikinci sûresi olarak "**Anlaşmazlık Sûresi**" adıyla derç edilen şu satırları da dikkatlerinize arz edersek bu safsatanâmenin nasıl bir zihnî hastalığın eseri olduğu sanırız daha kolaylıkla anlaşılır. Bahsi geçen Anlaşmazlık Sûresi(!)'nde şöyle denilmektedir:

"*Onlara birliği ve beraberliği müjdele.*

*Onlara aralarındaki anlaşmazlıkları halletmelerini söyle. Hepsiyle ayrı ayrı toplantı tertib et. Sonra **Demirel, Erbakan, Türkeş** ve **Feyzioğlu** kullarımızla toplan. Önce evvelden ittibâ etmiş olan **Zeki** kulumuzu al. Sonra **Tahsin** ve **Soner** kullarımız ittibâ edecekler. **Erbakan** da ittibâ edecek.*

Bismillâhirrahmanirrahim. Rahman ve rahim olan Allah'ın huzurunda kendisine kitab, taht, sancak, nur ve kılıç ihsan edilmiş olan Mehdi Hazretleri'ne ittiba ediyorum. Bu ittiba cümlesidir. Rabbimizin huzurunda bir ahiddir.

Artık Rabbinizin katından aldığınız emirleri ifaya başlayınız" denilmekte ve güyâ Allah tarafından indirilmiş olan bu safsatanâme böyle gülünç iddialarla devam edip gitmektedir.

Şu iktibas ettiğimiz satırlara verilecek dinî ve mantıkî cevaplar yeni bir eser teşkil edecek hacimde olduğu hâlde biz nefsimizi böyle bir külfeti deruhte etmekten müstağni ad-

İSKENDER - EL - EKBER'E AİTTİR

RİSALET NURLARI [illegible]

ITLA - İT - TÜRK İSKENDER KULUMUZA
KATIMIZDAN HEDİYEDİR

Bİ İZNİLLÂHİ TAALÂ MÜNZELDİR.

[illegible]
[illegible]

İskender Evrenosoğlu'nun, vahiy mahsulü (!.) olduğunu iddia cür'etinde bulunduğu varakpâresinin kapağı

dediyoruz. Zirâ hani "**Erbakan** da ittibâ edecek" denilmiş olduğuna nazaran güyâ bu sûrenin inzal tarihi 1 Şubat 1976 olarak kaydedilmiş olmasına rağmen fiilen tekzibe uğramış değil midir?! Yoksa **Erbakan** bu meczuba ittibâ etmiş de biz mi duymamışız, denilecek.

İskender Evrenosoğlu'nun yüce İslâm Dini'nin temel esaslarına aykırı beyanları akl-ı selim sâhibi henüz büluğa ermemiş bir çocuğu bile ikna edebilecek bir seviyede olmadığına nazaran O'nun arkasından gidenleri de ya kendisi gibi akıl sağlığı bozuk veya sihirle kendisine bağlanmış meczublar olarak telâkkî etmekte mâzuruz.

Lâkin bütün beyanlarında şapla şekeri karıştırmak nev'inden dehşetli bir hamâkat mahsulü olan bu beyanları yanında O'nun bir Kur'an-ı Kerim meâli ortaya koymuş ve buna redaktör olarak bir iki akademisyen bulmuş olmasını hayretle karşılarken bu meâlin içine yerleştirilmiş olan bir el ilânında **O'nun sekiz bin beş yüz otuz altı sayfalık** ve **on dokuz cild** teşkil eden bir tefsir yazmış olduğuna dâir ilâna muttali olunca bizim bildiğimiz **İskender Evrenasoğlu**'nun değil Arapça'ya Osmanlıca'ya bile vâkıf olmadığı gerçeği karşısında O'na cevap vermeye teşebbüs etmemizi bile nâbecâ (yakışıksız) bulduğumuzu itiraf etmeliyiz.

O'nun "**mehdilik**" iddiasına bu eserin son bölümü olan "**Mehdilik Curcunası**" başlığı altında vereceğimiz cevaplarda temas edeceğiz. Lâkin hayat hikâyesine bakıldığında islâmî hiçbir muktesebâtı olmasına imkân bahşetmeyen bir hayat geçirmiş olduğuna nazaran O'nun meâl ve tefsir ortaya atmak cür'eti bize gençliğimizde şâhid olduğumuz bir hâdiseyi hatırlattı. Burada onu da naklederek bu gibi adamların Allah'ın beşeriyete en büyük ihsânı olan Kur'an-ı Azimmuşşân'ın azametiyle kaabil-i te'lif olmayan cür'etkârlığını daha sarih bir sûrette anlamanıza yardımcı olmak istiyoruz:

KUR'AN-I KERİM MEALİ

İMAM İSKENDER ALİ M İ H R

KUR'AN-I KERİM YAYIN KURULU

Dr. Abdulcabbar BORAN
Reyhan İÇDEM
İst. Üniv. Edebiyat Fak.
Arap Dili ve Edebiyatı

MONTAJ,DİZGİ,TASARIM
EMİR OFSET
6026 sok No:197/B Şemikler /İZMİR
Tel:0232 337 27 86 Fax:0232 337 27 87
BASKI
Printer Ofset & Matbaacılık
865 sok No:23 Kemeraltı / İZMİR
Tel:0232.425 06 36- 489 88 03

MAYIS 2009

ISBN:978-605-60368-3-5

Arapça değil Osmanlıca dahi bilmeyen birinin hangi selâhiyetle böyle bir meal yazdığını bir soran çıkmaz mı?!

1950'li yıllarda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okumakta iken sınıf arkadaşım **Özkan Tikveş**, o sırada yeniden yayınlanmaya başlayan Tan Gazetesi'nde gece sekreteri olduğunu söyleyerek gazetede mesâi saatlerinde yalnızlıktan sıkıldığını, kendisiyle beraber bu gazetenin idârehânesine gelirsem sohbet edebileceğimizi söylemesi üzerine O'nunla birlikte Cağaloğlu'nda İttihatçılar'ın meşhur kahvesi Meserret Oteli'nin karşısındaki **Halil Lütfü Dördüncü**'nün işhanına gittik. Bu gazete daha önce **Serteller** tarafından çıkarılmış, kominizm propagandası yaptığı için 1946 Yılı'nda Milliyetçi üniversite gençliğince basılıp tahrip edilmişti. **Halil Lütfü**, bunu bir akşam gazetesi olarak yeniden çıkarmaktaydı. O zaman öğleden sonra çıkan gazetelere akşam gazetesi denilirdi.

Tan Gazetesi'nin yazıhânesinden içeriye girdiğimizde masa başında kâmil yaşlarda bir adamın daktilo başında birşeyler yazmakta olduğunu gördüm. **Özkan Tikveş**'in takdimiyle bu adamın **Murad Sertoğlu** olduğunu öğrendim. **Murad Sertoğlu**'nu gıyaben iyi tanımakta idiysem de vicahen ilk defa o gün görmüş oldum. Önünde bir takım kitaplar açılmış, satırların üzerine cetvel konulmuştu. Kısa bir tanışıklıktan sonra kendisine:

"- Üstad! Ne yazıyorsunuz?" diye sordum.

Şu cevabı verdi:

"- Aa, siz galiba bizim gazeteyi okumuyorsunuz." Hakikaten okumuyordum. Durumu şöyle izah etti:

"-Bizim gazete hergün Kur'an meâli vermektedir. Yarın ki nüshayla verilecek olan meâli hazırlıyorum."

Bunu diyen adam da aynen **Evrenosoğlu** gibi bir kelime Arapça bilmiyordu. Masasının üzerinde açılmış bir kısım meâllerde satırlar üzerine birer cetvel konulmuştu. Bir âyet-i celîlenin meâline önündeki bir iki eserden baktıktan sonra o

Sevgili kardeşimiz,
almış olduğunuz
Kur'an ı Kerim Meali
İmam İskender Ali M İ H R
Hazretlerinin
tek ciltlik Kur'an ı Kerim Mealidir.
Ayrıca 8536 sayfa, 19 ciltlik
kelime kelime Kur'ân Tefsiri de
çıkmıştır. Bu değerli külliyatın da
sahibi olmak isterseniz
iletişim bilgilerimiz:
SEVGİ KİTABEVİ
Tel: 0232 445 44 01
0532 350 86 83
0535 336 72 77
Kemeraltı Mah. 905 sok. No:5
Hisar Camii arkası Konak-İzmir
www.sevgikitabevi@com.tr

Bir de 19 cildlik bir Kur'an tefsiri varmış!. Yukarıda buna dâir bir ilânı görüyorsunuz!.

meâli kendi anladığına göre daktiloya geçiyordu. Bu durum hayretimi mûcib oldu. Lâkin kendisine bir şey söylemedim. Fakat ertesi günü ne halt ettiğini görmek için Tan Gazetesi'ni satın aldım. Gördüm ki, bir sahife Kur'an-ı Kerim'in aslî harfleriyle tab edilerek karşısına o birkaç eserden devşirilmiş uydurma bir meâl konulmaktadır. Bu gazetenin yerlere atıldığını, Kur'an sahifelerinin aslî harfleriyle yazılmış olan parçalarının da bu sûretle tahkir edilmiş olduğunu düşünerek, böyle hâinâne bir faaliyetin durdurulması maksadıyla üniversite gençliğinden imza toplayarak o günkü başbakana bir telgrafla duruma mânî olması talebimi ulaştırdım.[111]

Bine yakın imza toplamış olduğum hâlde Basın hürriyeti denilerek **Murad Sertoğlu**'na engel olunmadı. Benim o zaman yadırgadığım Allah kitabı karşısındaki bu lâübailik bugün zirveye ulaşmış bulunmaktadır. **İskender Evrenosoğlu**'nun bu cür'etkârlığı da işte bu zirvede işlenen cinayetlerden biridir.

Aktüel olması sebebiyle herkes çok iyi bilir ki, bugün Ergenekon davası dolayısıyla mevkuf bulunan **Tuncay Özkan** bâtıl ve sapık dâvâsı için bir televizyon kurmuş ve bu televizyon kanalını yaşatmak CHP tarafından "**ilân karşılığında**" denilerek trilyonlarca lira ile desteklenmiş olduğu hâlde yaşatılamayıp satılmıştır. **Evrenosoğlu**'nun hayat hikâyesine bakıldığı zaman O'nun bidayetten nihâyete devlet memuru olduğu görülmektedir. Bir devlet memuru olarak tâ Amerika'lara kadar gidip, orada bir televizyon sâhibi olmakla da iktifâ etmeyerek "**University of Allah**" yani Allah'ın Üniversitesi gibi saygısız bir sûrette isimlendirilmiş bir üniversite sâhibi olabilmesini aklen ve mantıken İslâm düşmanlarından destek görmek dışında herhangi bir sûretle izah edilebilmesi

---

111 Tafsilât için bkz: **Kadir Mısıroğlu** - Geçmiş Günü Elerken, C.I, İstanbul 1993, sh.150 vd.

kaabil midir?! O'nun hayatı ve faaliyetleri hakkında her selim muhakeme sahibinin zihninde vârid olacak birçok sual muhtemel olduğu hâlde biz, bu tek suali vaz' etmekle iktifâ ediyor ve O'nun İslâm, akıl ve mantık dışı iddialarıyla daha fazla vakit ve sayfa harcamak istemiyoruz.

Bu sebepledir ki, bu bahsi yazmakta olduğumuz sırada **İskender Evrenosoğlu** ve benzerlerinin "**derin devlet güdümlü**" olduklarını tevsik etmek üzere "**Ergenekon**"adı verilen "**din karşıtı ihtilâl teşebbüsü**" ile bağlantılarını gösteren bir vesika ortaya çıktı. Buna dâir bir iktibasla bu bahse nihayet veriyoruz.

"*Andıçta 28 Şubat'ta kullanılan sahte şeyler* ***Müslüm Gündüz*** *ve* ***Ali Kalkancı****'nın yerine kendisini peygamber ilân eden* ***İskender Evrenosoğlu*** *ile şeyhlik iddiasındaki* ***Ömer Öngüt «Hazır kıta elamanlar»*** *olarak yer aldı. İkili, selefleri gibi medyatik eylemlerde kullanılacaktı.*"

"*Genelkurmay Harekât Başkanlığı için darbe andıcı hazırlayanlar hükümeti yıkmak için sahte şeyhleri plânlarına dâhil etti. Andıç'ta 28 Şubat'ın aktörleri* ***Müslüm Gündüz*** *ve* ***Ali Kalkancı*** *gibi isimlerin nasıl kullanılacağına* ***«Hazır kıta*** *isimler sahaya çıkarılsın» başlığı altında yer verildi. Plâna göre, kendisini peygamber ilân eden* ***İskender Evrenosoğlu*** *ve sahte şeyh* ***Ömer Öngüt****'e 28 Şubat sürecindeki gibi medyatik eylemler yaptırılacaktı.*

ANDIÇ 28 ŞUBAT'IN KOPYASI

Hükümete, Gülen cemaatine ve Ergenekon soruşturmasına karşı yapılacakların tek tek sıralandığı andıçta, tıpkı 28 Şubat'taki gibi sahte şeyhlere de görev verildi. İhânet plânında 28 Şubat'ın baş aktörleri ***Müslüm Gündüz*** *ve* ***Ali Kalkancı****'nın yerini kendisini peygamber ilân eden* ***İskender Evrenosoğlu*** *ve Adapazarı'nda şeyh iddiasıyla etrafına cemaat toplayan* ***Ömer Öngüt «hazır kıta bekletilen eleman-***

lar» olarak yeraldı.

HAZIR İSİMLER SAHAYA SÜRÜLECEK

*Sahte peygamber **Evrenosoğlu** ile **Ömer Öngüt**'ün isimleri andıçın 4 numaralı maddesi «**Hazır kıta isimler sahaya çıkarılsın**» bölümünde şöyle geçiyor: «**İskender Evrenosoğlu, Ömer Öngüt** gibi hazırda beklettiğimiz elemanlara medyatik eylemler ve söylemler yaptırılacak ve bu kişiler FG'ciler başta olmak üzere diğer irticâî gruplarla özdeşleştirilerek, kamuoyunun tüm bu gruplar arasında benzerlik kurması sağlanacak."*

"...

Cennet bileti kesiyor

***Evrenosoğlu**, kamuoyunun yakından tanıdığı bir isim. Devlet Plânlama Teşkilâtı'nda plânlamacı iken birden eren, «**Allah ile konuştuğunu**» iddia ederek sonra da peygamber olduğunu ileri sürün **Evrenosoğlu** Amerika'da yaşıyor. Türkiye'de yaşayanların 5 milyonu için Cennet'e, geri kalanı için Cehennem'e bilet kesen **Evrenosoğlu**, peygamberlik iddiasında bulunmasına rağmen Fâtiha sûresini bile okumaktan âciz bir kişi. 2000'de kurduğu sahte «**Universite of Allah**» (Allah Üniversitesi) ile para karşılığı diploma dağıtan **Evrenosoğlu**'nun vaazları sürekli **Nur TV**'de yayınlanıyor. **Evrenosoğlu**'nun, 1989'da kurduğu **Mihr Vakfı**'na bağlı dergi, radyo ve televizyon kanalı bulunuyor.*

28 Şubat'ın aktörleri Ergenekon tezgâhında

*Andıçta anlatılan psikolojik harekâtın benzerini Türkiye, 28 Şubat sürecinde yaşadı. Sahte şeyhler **Müslüm Gündüz** ve **Ali Kalkancı**'nın yaptıkları, 28 Şubat ekibi tarafından televizyon ekranlarına taşındı. **Gündüz**'ün **Fadime Şâhin**'le **Hüseyin Üzmez**'in evinde basılması canlı yayınla ekrana getirildi. **Ali Kalkancı** ise sözde karısı olduğu iddia edilen*

*Emire Kalkancı ile ekranlarda boy boy yer aldı. 28 Şubat sürecinde istenilen amaca ulaşıldıktan sonra tüm bu isimler ortadan kayboldu. **Ali Kalkancı** geçtiğimiz aylarda uyuşturucu imâlatından tutuklandı. **Kalkancı, Gündüz, Emire Ersoy** ve **Fadime Şâhin**'in 28 Şubat sürecinin aktörleri tarafından kullanıldığı, bütün bu organizasyonun **Sisi** lâkaplı **Seyhan Soylu** tarafından yürütüldüğü Ergenekon soruşturmasında ortaya çıktı."*[112]

b-Ömer Öngüt (1927-2010)

Yukarıda **İskender Evrenosoğlu** vesilesiyle kısmen iktibas etmiş olduğumuz vesikada açıkça görüldüğü üzere **Ömer Öngüt** nâmındaki nevzuhur müteşeyyih de "**İslâm karşıtı Ergenekoncular**" kadrosunun güdümündedir. Esasen böyle bir durum mevsuk ve müdellel bir sûrette ortaya çıkmış bulunmasaydı bile O'nun zaman zaman "**Derin Devlet**" ismiyle anılmakta olan bu gibi gizli İslâm düşmanlarının emrinde faaliyet gösteren bir kimse olduğuna hükmetmek hiç de müşkil olmayacaktı. Zirâ kendi ifâdesiyle "**okur-yazar**" olmaktan başka herhangi bir zahirî tahsilleri bulunmamakta"[113] olduğu hâlde ortaya birçok eser (!..)[114] koymuş bulunan bu güdüm-

---

112 Bkz: Yeni Şafak Gazetesi'nin 14 Haziran 2009 târihli nüshası

113 Bu ibâre O'nun hemen hemen bütün eserlerinde dercedilen tercüme-i hâlinde aynen tekrarlanmaktadır.

114 Bu gibi insanlar etrafına topladıkları câhillere "**âlim vasfında**" görünmek için mutlaka bir takım dinî eserler ortaya koyarlar. Üstelik böy-

lü adamın bütün yazdıkları okunduktan sonra her akl-ı selim sâhibi insan O'nun "**İslâm'a taraftar**", buna mukabil "**her dinî gayret sâhibi müslümana aleyhtar**" olduğunu kavramakta güçlük çekmez.

O'nun bu pek de lâyık olmadığı "**İslâm'a taraftarlık**" vasfının oltadaki yem gibi kullanılmış olma ihtimâlinin galebesine rağmen bunun üzerinde dahi söylenebilecek pekçok sözüm gereği âşikârdır. Böyle olduğu hâlde bizim burada tebâruz ettirmek istediğimiz asıl nokta bu değildir. Zirâ cümle âlem bilir ki, İslâm düşmanları ekseriyetle bu gibi taktiklerle hareket ederler. Yanlışların birtakım doğruların arkasına saklanması, münafıkların –bir müessiriyet sağlamak maksadıyla başvurdukları kadim bir usuldür.[115]

---

leleri içinde "okur-yazarlıktan başka bir meziyeti olmadığını söyleyenler" ayrıca vehbî bir sûrette derin bir ilme mâlik bulunduklarını göstermeye çalışarak etrafına toplananları teshir etmek isterler. Lâkin bu tarzda eser ortaya koymanın açıkgözlerce birçok yolu vardır. Kimi sağdan soldan aşırmayla, kimi de her ne sûrette celbedebilmişse birazcık mürekkep yalamış birisi tarafından yazılmış kitaplara imza koyarlar. Böyle eserlerin bir kıymet-i harbiyesi olmadığı gibi –çoğu kere- yanlışlar ve doğruların bir meşheri olmaktan kurtulamaz. Eğer bu gibi insanların tipik bir örneği olan **Ömer Öngüt** hakkında eğer müstakil bir eser te'lif etseydik, O'nun imzasını taşıyan kitaplarında bu vasfına yüzlerce delil gösterebilirdik.

Biz burada sadece O'nun kitaplarının fârik vasfı olan "gayret-i diniye sâhibi Müslümanlar ve bunların zuhuruna âmil olan islâmî hareketler aleyhindeki çirkin tavrını belirtmekle iktifâ etmek mecburiyetindeyiz. Üstelik mutlak bir suizan eseri olan bu tavrın, tasavvuf gibi temel vasıflarından biri **müsamaha** olan bir yolda yürünmekte olduğu iddiasına rağmen sergilenmesi buradaki çirkin tezadı daha da ağırlaştırmaktadır.

115 Kendisi de aynı mantığı kullanarak **Süleyman Efendi**'nin talebelerini şöyle itham etmektedir:

"*Süleymancılık dininin topluluğu;*

Size diyecekler ki: «Biz de namaz kılıyoruz ve tedrisat yapıp çocuk yetiştiriyoruz.»

Onlara deyin ki: Bütün bu işleriniz Süleymancılık dinini gizlemek içindir. Zirâ bunları yapmasaydınız gasp ve soygun da yapamazdınız. Çocuk-

Gariptir ki, ne kadar İslâm'ı yaşamaya ve yaşatmaya çalışan topluluk varsa hepsini birden tekfir derecesinde bir ithamla reddeden ve onlara güyâ cevaplar vermeye çalışan bu adamın yüce dinimiz üzerinde en dehşet verici tahribi gerçekleştirmiş bulunan Kemalizm hakkında bir tek cümlelik bile târizi mevcud değildir. Hadi bunu **M. Kemal Paşa** hakkındaki 5816 sayılı koruma kanunundan korkarak yapmadı diyelim. Bugün İslâm inançlarını "**çağdaşlık, tarihsellik, reformculuk**" gibi gerçek bir maslahata dayanmayan iddialarla tahrif etmek isteyen bir sürü nâdân hakkında da bir cümlesi mevcud değildir.[116] Halbuki "**İslâm'a taraftarlık**" vasfı bu gibi dinde tahrifât ve Müslümanları ifsad peşinde koşan bir sürü nâdânâ evveliyet ve ehemmiyetle cevap vermeyi gerek-

---

ları âlet edip dilendiremezdiniz.

Çocukları âlet edip hem dilencilik yaptırıyorsunuz menfaatiniz için, aynı zamanda çocuklardan da para alıyorsunuz.

Bu yaptığınız faaliyet Allah için değil, Süleymancılık dinini kuvvetlendirmek içindir. Aynı zamanda lüks hayat yaşamak için, cebinizi doldurmak içindir.

İslâmmış gibi görünerek soygun, gasp ve dilencilik yapıyorsunuz. Saf ve temiz insanların kanını emiyorsunuz." (Bkz: **Ömer Öngüt** – Sözler ve Notlar, 5 - İstanbul 1999, sh. 401)

116 O'nun eserlerinin (!..) birinde **Yaşar Nûri Öztürk, İskender Evrenesoğlu** ve benzeri birkaç şahıs hakkında bazı târizleri varsa da bunlar gerek kemmiyet ve gerekse keyfiyet itibâriyle sadra şifâ bir mâhiyette değildir. **Yaşar Nûri Öztürk**'ün evliyanın kerametini inkâr edişine, **Evrenesoğlu**'nun ise "**mehdilik**" iddiasına cevap verilmekle iktifâ edilmiştir. Diğer târizler de bu kabildendir.

Gerçekten O, meselâ sadece **Süleyman Efendi**'nin talebeleri hakkında 150 sahife (Bkz: A.g.e., sh.315-463) yazdığı hâlde **Yaşar Nûri, Edip Yüksel, İskender Evrenesoğlu, Nazmi Sakallıoğlu** ve **Refet Kayserilioğlu** gibi beş kişinin tamamı hakkında toptan 30 sahife (Bkz: **Ömer Öngüt** – Hizbullah'a Tâbi Olanlar, Hizbuşşeytan'a Tâbi Olanlar – İstanbul 2005, sh.466-498) yazı yazmıştır. Üstelik buraya dercettiği âyet-i kerime meâlleri çıkarılırsa ortada bu şahıslar hakkında söylenmiş ikişer üçer cümleden başka bir şey kalmaz!..

tirmez miydi?! Acaba bu sükût O'nun şu İslâm'ı yaşayanlar karşısındaki şiddeti dikkate alındığında sırf bir zuhûl veya ihmalkârlıkla kaabil-i izah mıdır?! Elbette ki; hayır! Şu nokta bile göstermektedir ki, O'nun derdi ve gâyesi İslâm düşmanlarıyla değil, ülkemizde İslâmî hayatı ihyâ etmek gayreti peşinde koşan samimi müslümanlarla uğraşmaktır. Belki bazıları O'nun bu tavrını hayatı boyunca ayakkabı eskiciliği ile uğraşmış bir adam olması dolayısıyla tabii olan cehaletiyle izaha kalkışabilirler. Bu takdirde O'nun ortada mevcud kitaplarının –küfür ve hücumlar dışındaki kısmının- kendi eseri olmadığını hükmetmek lâzım gelmez mi?

Burada asıl ehemmiyetli husûs, bu zâhirî İslâm taraftarlığı ile her dinî gayret sâhibi müslümanı ve böylelerinin zuhuruna âmil olan cemaatleri "**tekfir**" yani küfürle itham etmek derecesindeki cür'etkârlık arasındaki tezaddır. Hiç bir selim muhakeme sâhibi olan insan kendisini bu tezadın vârid oluş sebebini araştırmak ve bunun üzerinde düşünmek mecburiyetinden vâreste addedemez. Böyle bir araştırma da O'nu bugüne kadar yüzlerce misâliyle sabit olduğu üzere bu gibi işlerin kaynağı olan "**derin devlet**"e veya "**Ergenekon**" gibi bâtıl yolun yolcusu gruplara ulaştırır. Bu değerlendirmemizi aşırı bulanlar olabilir. Fakat **Ömer Öngüt** imzasını taşıyan kitaplar baştan sona incelendiğinde görülür ki, bu eserlerin (!..) fârik vasfı bugün islâmî varlık nâmına ne varsa kendilerine borçlu bulunduğumuz dinî gayret sahiblerini binbir iftira, karalama ve tekfirden ibârettir. İçlerine sayısız âyet-i kerime meâli derç edilmelerine ve bu meâlllerin **Ömer Öngüt**'ün davalarına destek yapılma hususundaki sayısız te'vile rağmen her okuyucunun bu eserleri tetkikten sonra edineceği kanaat bundan ibârettir. Zirâ O, eserlerinde çeşitli vesilelerle sağlam ve samimi müslümanları böyle zoraki te'villerle bir iftira zifosu altında bırakmakla yetinmeyip bu gibi bahisleri

ayrıca müstakil kitapçıklar hâlinde pekçok kere tekrarlayarak esas maksadını ortaya koymuş bulunmaktadır. Zaman zaman ufak tefek ilâvelerle bunlar arasında farklar mevcud olmakla birlikte biz, O'nun iftira kampanyasını temerküz ettirdiği **"Sözler ve Notlar"** isimli eserindeki beyanlara hasrederek cevaplandırmakla iktifâ edeceğiz.[117]

Ömer Öngüt "Her isim bir dindir" serlevhasıyla giriştiği iftira kampanyasına **Süleyman Efendi Hazretleri**'nin talebelerini karalamakla başlamakta ve şöyle demektedir:

"Her isim bir dindir. Binâenaleyh kendine has isim verenlerin hepsinin dini ayrıdır. ***«Süleymancısı»*** *olsun,* ***«Kaplancısı»*** *olsun,* ***«Nurcusu»*** *olsun,* ***«Işıkçısı»*** *olsun ve buna mümâsil olanlar... Bunlar hep dindir.*

Süleymancı

Süleymancıların lideri durumundaki ***Kemal Kacar*** *«Fâiz alınabilir» diyerek Âyet-i kerime ve Hadis-i şerif'leri inkâr etmiştir. Fâize helâl dediği için küfre düşmüştür. Bunlar kâfirdir, bunlara uyanlar da."*[118]

Biz O'nun iftiralarını hedef aldığı zümreler itibariyle ayrı ayrı ele alıp cevaplandırmaya çalışacağız.

aa-Süleyman Efendi Hazretleri'nin Talebeleri

Bu sözlere cevap vermeden önce bir iki husûsu evveliyetle belirtmek isterim:

1-Ben bu yaşa kadar hiçbir islâmî zümrenin mensubu olmadım. Burada müdafaasını yapacağım islâmî cemaatlerden hiçbirine müntesip değilim. Onlardan pek çoğuyla alâkam sırf gayret-i diniyem icabı olmuştur. Her islâmî gayret sahibinin yanında yer almayı bugüne kadar müslüman olma-

---

117 Bkz: **Ömer Öngüt** - Sözler ve Notlar 5, İstanbul 1999, sh.317 vd.

118 A.g.e. sh.317

nın bir icabı addettim. Zaman zaman bu cemaatlerin ileri gelir şahsiyetleriyle pekçok münâsebetim olmuştur ki, bunları da yeri gelince izah edeceğim. Burada söylemek istediğim söz öz olarak şudur ki, yapacağım müdafaalar bir klik taassubuyla değil tamamen bîtarafâne bir hissiyat iledir. Sözlerimde bu temel sâik dışında bir maksad arayanlar bana –hiç şüphesiz-haksızlık etmekten ve vebâle girmekten kurtulamazlar.

2-İslâmî cemaatlerin şu veya bu nâm ile anılmaları kendi kusurları eseri olmadığı hâlde onlar tarafından şüyu sebebiyle mecbûren kabullenilmiştir.

Gerçekten benim gençliğimde Süleymancılar:

"- Süleymancı da ne demek?! Biz **Süleyman Hilmi Tunahan Hazretleri**'nin talebeleriyiz!"[119]

Nurcular ise:

"- Nurcular ne demek?! Biz **Üstad Bediüzzaman Hazretleri**'nin yazdığı Risâle-i Nur okuyan şakirtleriz" diyerek bu tarz isimlendirmeleri reddetmekteydiler.

Ben buna çok şâhid olmuşumdur. Fakat İslâm düşmanları –bilhassa demokrasiye geçişten sonra- halkın elindeki rey silahından ürktükleri için bu yüce dine husûmetlerini "**İslâm**" adını kullanarak tevcih etmeyi mahsurlu gördüklerinden bir taktik olarak güyâ dini değil de, O'nu dâvâ eden –hem de güya yanlış dâvâ eden- bir zümreye târizde bulunuyorlarmış gibi bir taktikle bu gibi isimleri kullanmışlardır. Bu taktiğin devamı sebebiyle bu isimler reddi imkânsız bir sûrette yerleşmiştir ki, bunda bu gibi isimler altında dinî gayret ve faaliyet sâhibi olanların hiçbir taksirleri mevcud değildir.

Bu umûmî mülâhazaya şu husûsu da eklemeliyim ki, İslâm karşıtı güçlerin şüyu kazandırmasıyla harc-ı âlem hâle gelen bu gibi isimleri **Ömer Öngüt** gibi kimselerin İslâm'dan hâriç olarak teşekkül etmiş ayrı bir din olarak kabul etmek tımarhâne kaçkınlarına bile yakışmayacak derecede abesle

---

119 Gerçeğin bu olduğunun anlaşılması için bkz. **Ali Ak** - Süleymancılık Uydurması, İstanbul 1987

iştigalden başka bir şey değildir. Bu söz doğru olsa, her biri birer zümreyi ifâde eden mezhep ve tarikatları da ayrı bir din saymak gerekmez mi?! Bu takdir de **Ömer Öngüt**'ün de bir tarikat şeyhi olduğunu iddia etmesine nazaran ayrı bir dinin sâliki olduğunu kabul etmek icab edecektir ki, bunu kendisinin de, taraftarlarının da doğru bulacağını zannetmem. Buradaki yanlış sadece isme itibar edilerek muhtevanın nazar-ı itibare alınmamasından doğmaktadır ki, bunun da kasıtlı davranmaktan başka türlü bir izahı yoktur.

Gelelim **Ömer Öngüt**'ün yukarıya alınan satırlarındaki diğer iftiraya. O, merhum **Kemal Kacar**'ın Tercüman Gazetesi'ndeki bir röportajına atfen **"Fâiz Helâldir"** dediğini iddia etmekte ve bununla evveliyetle O'nu ve ileride görüleceği üzere de **Süleyman Efendi** cemaati mensuplarını küfürle itham etmektedir.

Benim **Kemal Kacar**'la kırk seneyi mütecâviz bir muârefem olmuştur. Merhûmun iman ve istikamet sâhibi bir insan olduğuna –Dünya ve Âhiret- şâhidim. O'na atfedilen söze gelince şunu diyebilirim ki, bahsi geçen röportajı yayınlandığı sırada ben de okumuştum. Ayrıca merhumun bu husustaki düşüncelerine şahsî görüşmelerim sebebiyle vâkıf bulunmaktayım. Orada umûmî bir sûrette **"Fâiz Helâldir"** gibi bir cümle mevcud değildir. **Ömer Öngüt**'ün bu çirkin ithamı hatıra bir bektâşî fıkrasını getirmektedir:

Bektâşî'ye niçin namaz kılmadığını sorduklarında

"- Allah Kur'an-ı Kerim'de namaza yaklaşmayınız buyurduğu için" cevabını vermiştir. Hâlbuki O'nun bahsettiği âyet-i kerimenin devamında **"ve entüm sükârâ"**[120] yani **"sarhoş iken"** ibâresi mevcuddur. **Ömer Öngüt** de merhum **Kemal Kacar**'ın sözleri hakkında O'nu itham edebilmek için bu bektâşînin açıkgözlüğü nev'inden kasdî bir tahrife mey-

---

120 Nisâ Sûresi, Âyet 43

letmiştir. Zirâ yakınen görüşmelerimizden mâlumumdur ki, merhûm **Kemal Kacar**'ın fâiz hakkında helâldir sözü dâru'l-harb olan bir yerde bulunan müslümanın, oradaki bir gayr-i müslimden aldığı fâiz hakkındadır. Bu görüş ise **İmam-ı Azam Hazretleri**'nin içtihadına dayanır. Bu husûsu te'yid için eski İstanbul müftüsü **A. Fikri Yavuz**'un şu sözlerini dikkatlerinize arz edelim.

"***Dâr-ı harbde tasarruf:*** *Cihad (Siyer) bahsinin sonunda dâr-ı harb ile dâr-ı islâmın neden ibâret olduğu tafsilâtı ile görülmüştü. Dâr-ı harb hükmünde olan bir memleketteki müslümanların kendi aralarındaki muâmele ve alış-veriş hükümleri değişmez, dâr-ı islâmda olduğu gibi cereyan eder. Ancak dâr-ı harb hükmünde olan bir yerdeki müslümanların, gayr-i müslimlerle olan muâmelelerinde müslümanların lehine olarak bâzı değişiklikler ve cevaz yolları vardır. Bu husûsu yine «**Mebsût**» sâhibi **İmam Sarahsi**'nin kitabından kısaltarak alalım:*

*«Resûlüllah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem'den rivâyet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: Dâr-ı harbde, müslümanlarla dâr-ı harb halkı arasında riba (fâiz) yoktur. Bu hadîs-i şerif, dâr-ı harbde müslümanın bir lirayı iki lira karşılığında dâr-ı harb ahalisine satmasına **İmam-ı A'zam** ve **İmam Muhammed**'e (Allah her ikisinden razı olsun) göre delildir.*

*Yine bir müslüman dâr-ı harbde besmele ile boğazlanmamış ölü bir hayvanı veya bir hınzırı dâr-ı harb halkına (gayr-ı müslimlere) satarsa yahut onlarla kumar oynayıp onlardan kumarla bir mal alırsa, bu o müslümana helâl olur. **İmam-ı A'zam** ile **İmam Muhammed** (Allahü Teâlâ her ikisinden razı olsun) bu görüştedirler. **İmam Ebû Yûsuf** ve **İmam Şafiî** buna muhalefet etmişlerdir.»*"[121]

---

121 Bkz: A. Fikri Yavuz - İslâm İlmihali adlı kitaptan naklen Mebsût: Bâbu Büyû'ıl-Fâside, cüz 13, s.8

انّ الّذين فرّقوا دينهم وكانوا شيعًا لست منهم فى شيئٍ
انّما امرهم الى الله ثمّ ينبّئهم بما كانوا يفعلون

"Fırka fırka olup dinlerini parça parça edenlerle senin hiçbir ilgin yoktur. Onların işi Allah'a kalmıştır. Sonra O yaptıklarını kendilerine haber verecektir."

(En'âm: 159)

Dinleri Süleymancılık
İmanları Para
Has Huyları Gasb
Meslekleri de Dilencilik Olan

SÜLEYMANCILARIN İÇYÜZÜ

4. BÖLÜM

Ömer Öngüt'ün "iftiralar meşheri" mahiyetindeki bir eserinin (!.) kapağı

Ömer Öngüt, kasden yanlış naklettiği bu beyânı değerlendirmek için yok yere fâizle ilgili âyet-i kerimelerin meâlini sıraladıktan sonra "**Refahçı, Kaplancı, Nurcu**" diyerek diğer başka zümrelere de hücumda bulunmaktaysa da biz O'nun her cemaat için vârid olan iftiralarına ayrı ayrı cevap vereceğimizden bunlara ileride temas etmek üzere **Süleyman Efendi Hazretleri'**nin talebeleri hakkındaki iftiralarına devam etmek istiyoruz. O, adı geçen eserinde "**Dinleri Süleymancılık, imanları para, has huyları gasp, meslekleri de dilencilik olan SÜLEYMANCILAR'IN İÇ YÜZÜ**" başlığını müstakil bir sayfa hâlinde kitabının dördüncü bölümünde yine tam sayfa hâlinde merhum **Kemal Kacar** hakkındaki iftirâyı tekrarlamakta ve devamında ise aynen bir Müslüman hissiyatıyla bağdaşması imkânsız olan şu çirkin sözleri söylemektedir:

"HAZRET-İ ALLAH'I ŞİKÂYET EDEN KIZIL KÂFİRLER

*Süleymancıların «**süleymancılık dininin lânet halkası**» boyunlarına geçti. Hazret-i Allah'ı bile şikâyet eden bu kızıl kâfirler, bu halkadan kurtulmak için tek çareyi «**Biz Süleymancı değiliz.**» demekte buluyorlar.*

*Hatta mahkemeye süleymancılık dâvâsı açarlar. Kelâmullah karşılarına çıkınca hâkimlere karşı «**Biz Süleymancı değiliz.**» derler. Ve bir kaç lâfla dinlerini gizlemek isterler.*

*O ise bütün pislikleri meydanda. Benim bildiğim yalnız Adapazarı'nda üç câmiyi hile ve hud'a kullanarak gasp ettiler. Her yerde bu soygun ve gaspı yapıyorlar -Kur'an kurslarını ve ellerine geçirdikleri bütün malları-. Bütün bu işleri yaptıktan sonra kendilerini gizlemek için «**Biz Süleymancı değiliz.**» derler.*

*Size denmişti ki: «**İnşaallah beşinci kitapta 'Süleymancıyız' demeye utanacaklar.**» İşte bu oldu.*

Onuncu baskıda ise sokağa çıkmaya da korkacaklar. Zira bu kadar gasp ve soygunlardan ötürü bu millet uyanacak.

O ise bütün mahkemeler; «Dinleri süleymancılık, imanları para, has huyları gasp, meslekleri dilencilik olan süleymancılar»ın bu durumlarını tasdik ettiği gibi temyiz mahkemeleri de tasdik etti.

Binâenaleyh bunların resmi dini bu oldu. *"*[122]

Şu iktibas ettiğimiz hezeyânın sadece başlığına bakanlar bile **Ömer Öngüt**'ün akıl ve havsalaya sığmaz bir derecede haknâşinas bir cür'etkar olduğunu kavramakta güçlük çekmez. **Süleyman Efendi**'nin talebelerine toptan "**kızıl kâfirler**" nev'inden bir ithamı yöneltmenin insanlıktan zerre kadar nasibi olan bir kimsenin insâfına sığmayacağı âşikârdır. Üstelik bunu diyen bir insan güyâ bu sözü gayret-i diniye sebebiyle sarfetmektedir. Hâlbuki sıradan bir müslümanın bile bildiği bir gerçek şudur ki:

1-Ehl-i kıble tekfir olunmaz.

Bu hüküm karşısında **Ömer Öngüt**'e sormak gerekir, hangi Süleymancı denilen şahsın namazı terkettiğini gördün? Kaldı ki, namazı terkeden bile kâfir olmaz. Yeter ki onun farziyetini inkâr etmesin.

2-Bundan daha tehlikeli olan diğer bir İslâmî kaaide de şudur ki, bir Müslümanı tekfir eden, o sözü ile kendisi kâfir olur. Demek oluyor ki, nâ-hak yere tekfir sadece bir iftirâ değil, aynı zamanda bu hükmün sahibini de küfre sürüklemektedir.[123]

---

122 A.g.e. sh.345

123 Rasûlullah (s.a.v.): "Herhangi bir kimse, din kardeşine "Ey kâfir!" derse, bu tekfir sebebiyle ikisinden biri muhakkak küfre döner. Eğer o kimse dediği gibi ise ne ala. Aksi takdirde sözü kendi aleyhine döner." buyurdular. (Müslim 1/319)

Ömer Öngüt'ün bu sözü de diğer birçok sözü gibi tımarhâne kaçkınlarına bile yakışmayacak derecede çirkin ve mantık dışı bir iftirâdır. O, "Süleymancılık dininin lânet halkası boyunlarına geçti. Hazret-i Allah'ı bile şikâyet eden bu kızıl kâfirler bu halkadan kurtulmak için tek çareyi 'Biz Süleymancı değiliz' demekte buluyorlar." demektedir. Hâlbuki **Ömer Öngüt**'ün bir iftira zifofunda boğmaya çalıştığı diğer islâmî gruplar gibi **Süleyman Efendi**'nin talebelerinin de "**Süleymancı**" nâmıyla anılmayı öteden beri reddedegeldiklerini yukarıda ifâde etmiştik. Güyâ Süleymancılık bir dinmiş de, mensupları böyle söyleyerek dinlerini gizlemek istiyorlarmış. Pöh, pöh, pöh!.. Hangi Süleymancı'nın İslâm'dan gayri bir yol tuttuğunu, o yüce dine mugayir bir dâvâ güttüğünü görmüş de böyle bir ithamda bulunabiliyor! Yukarıda izah ettiğimiz gibi fâiz meselesine benzer başka birkaç meseleyi daha ele alarak -ki bunların sayısı üçü beşi geçmemektedir- bu gayretkeş Müslümanları ayrı bir din sâhibi olmakla itham edebilmektedir. Meselâ o meselelerden biri de Avrupa'nın kuzey kısımlarında bazı yerlerde, yatsı namazı kılmadıkları iddiasıdır. Bu doğru olsa bile bununla onları ayrı bir din tâkib etmekle itham mantıkî olabilir mi?! Kaldı ki bu dahi bir içtihada dayanmaktadır. **Süleyman Efendi Hazretleri**'nin müçtehid olduğunu iddia ettiğine ve ortaya şahsan bazı içtihadlar koymuş bulunduğuna dâir hiçbir delil gösterilemeyeceğine göre O'nun talebelerine bildirdiği hususlar mensub olduğu mezhepte mevcud içtihadlar haricinde değildir ve olamaz. Bu mesele de öyledir. Güneşin doğuşu ve batışı itibariyle vakit teşekkül etmeyen yerde belli namazların kılınamayacağı husûsundaki görüş yeni değildir. Ehline malumdur ki, eslem (en sâlim) olan yol bu hususta deccal hakkında vârid olan hadise uymaktır. Bu da vakit teşekkül etmeyen o yere en yakın olan yerin ölçü ittihaz edilerek namazların beş vakit

kılınmasıdır.

Fakat kabul edelim ki, **Süleyman Efendi**'nin talebeleri çok istisnâî olan bir görüşe itibar ederek böyle amel etmektedirler. Buna ömrünü kunduracılıkla geçirmiş adamın belki de hiç duymadığı bir islâmî kaaide ile cevap verelim: **İçtihad ile içtihad nakzedilmez.** Ümmet müçtehidlerin içtihadları karşısında hürdürler. İmam-ı Müslimîn -maslahat iktizâsı olarak- bunlardan birini tercih edip tatbik olunmasını emretmedikçe efrâd-ı ümmetin içtihadlar karşısındaki hak-ı hıyârı yani istediğini tercih etmek hakkı devam eder. Yukarıya iktibâs ettiğimiz **Ömer Öngüt**'e âid sözlerin **"Dinleri Süleymancılık, imanları para, has huyları gasp, meslekleri dilencilik olan Süleymancılar"** ibâresinden dolayı bu ithama mâruz kalan Müslümanlar kendisi hakkında savcılığa şikâyetle müteaddid suç duyurusunda bulunmuşlardır. Mer'î olan Ceza Kaanunu muvâcehesinde hakaret cürmünün bütün unsurlarını ihtivâ eden ve hatta müştekilerin maddî ve mânevî tazminat talep etmek hakları bile olan sözlerden dolayı vâkî olan şikâyetler tamamen "**takipsizlik**"le neticelenmiştir.

Şu durum bile **Ömer Öngüt**'ün rejim ve onun müdafii olan savcılarca korunduğunu göstermekte değil midir?! Hatta şifahen aldığımız mâlumata nazaran başlangıçta talebi hâhişkâr bir sûrette kabul etmiş olan bazı savcıların bilahare mâruz kaldıkları baskılar sebebiyle takipsizlik kararı vermeye mecbûr kalmışlardır. Bu sûretle vâkî olan şikâyetlerin pekçoğu şahsî arşivimizde mevcuddur. **Ömer Öngüt** ise şu bâtıl iddiasının Temyiz Mahkemesi'nce bile tasdik edilmiş olduğunu söylemektedir. Temyiz Mahkemesi'nin bir görüşün din olduğu husûsunda karar vermek selâhiyeti mi vardır?! Temyiz Mahkemesi hâkimleri din âlimleri midirler?! Şahsiyet ve itibar bakımından Müslümanların metbû tanıdığı hangi âlimin böyle bir sözü vardır?!

Ömer Öngüt bu zaafı örtbas etmek için **Süleyman Efendi**'nin talebeleri aleyhine yazılmış olan bazı rapor ve eserciklere atıfta bulunarak güyâ dâvâsını isbata çalışmaktadır. Bu eserciklerden birisi vaktiyle benim de cevap vermiş olduğum "**Ben Bir Süleymancı İdim**" nâm ithamnamedir. Tuhaftır ki, o risâle vaktiyle **Ömer Öngüt**'ün "**Kaplancı Dini**" diyerek hücum ettiği **Cemâleddin Kaplan** tarafından yazılmıştı. O, vaktiyle Adana Müftüsü iken güyâ **Süleyman Efendi**'nin talebeleri arasına karışmış, sonra da ayrılmış olan muhayyel bir şahıs adına böyle bir broşür düzüp basmıştır. Kendisi Almanya'da bu durumu bana itiraf etmiştir. Hâl böyleyken **Ömer Öngüt**, müttefiki olması lâzım gelen **Cemâleddin Kaplan** hakkında "Dinine ve vatanına ihânet eden nankör bölücü **Cemâleddin Kaplan**'ın İçyüzü"[124] başlığı altında O'nu "**İslâm'ın yüzkarası Sahte Halife**" olarak yaftalayıp sayfalar dolusu iftira zifosu savurmuştur.

Üstelik O'nun her eserinin sonuna dercedilmiş olan "**vasiyetimdir**" başlıklı metinde "**Başka kuruluşlardan geleni kabul etmeyin**"[125] cümlesine rağmen O'nun kendisi "**bölücü**" olmuyor da saf ve zavallı **Cemaleddin Kaplan** "**bölücü**" oluyor. Tuhaf değil mi?!

Cemâleddin Kaplan'ı müdafaa etmek bana düşmez. Zirâ ben O'nun hareketlerinin fiilî yanlışlar olduğunu ve içinde bulunulan şartlar muvâcehesinde düşmanın ekmeğine yağ süren çocukça işler bulunduğunu defaatle ifâde etmişimdir. Bunun Almanya'da milyonla şâhidi vardır. Lâkin "**el insâfu nisfuddin**" yani "insaf dinin yarısıdır" fehvasına göre söylemek gerekirse **Cemâleddin Kaplan** dinine ve vatanına "**ihânet eden nankör bölücü**" değildir. Sadece İslâm'da fevkalâde ehemmiyetli olan maslahatı doğru tatbik etmekten ve

---

124 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.465 vd.

125 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.584

anlamaktan âciz saf bir müslümandı.

Ömer Öngüt:

"*Size denmişti ki, inşallah beşinci kitapta "Süleymancıyız" demeye utanacaklar. İşte bu oldu.*" demektedir.[126]

Eskiler ne güzel söylerler: Bizim şeyhin kerâmâtı, olur kendinden menkul. Gördünüz mü, kunduracı müteşeyyihin bu büyük kerâmetini!..

Ben **Süleyman Efendi**'nin talebelerinin kendilerine Süleymancı denilmesinden utandıklarını hiçbir zaman görmedim. Onlardan binlercesini tanıdığım hâlde onlar İslâm düşmanlarının icadı olan bu isimle anılmak yerine "**Süleyman Efendi Hazretleri'nin talebeleri**" olarak belirlenmeyi –haklı olarak- tercih etmektedirler.

Ömer Öngüt, bir yığın "**câmi gaspı**" mâhiyetinde[127] hâdiseden bahsederek sayfalar dolusu mâlumat aktarmakta ve bunların bazılarına dâir mahkeme kararlarını şâhid göstermektedir. Gariptir ki, bu ve benzeri beyanlarının birinin sonuna şöyle bir ilâve yapmış bulunmaktadır. (Not: Tüm bu dâvâ dilekçelerinin sonuçları beraatle neticelenmiş)[128] demekte ve şöyle devam etmektedir.

"*Çok ciddî meselelerde mevzuun seyrini değiştirmek için bir kulp buluyorlar. Bu kulplarla mahkeme salonlarında beraat etmişlerse de Hazret-i Allah huzurunda bunları kim kurtaracak*"[129]

Ömer Öngüt'ün **Süleyman Efendi** ve talebeleri hakkında ileri sürdüğü bir iddia da "İmam Hatip Mektebi

---

126 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.345

127 Bir câmii gasp etmekle suçlanmak için, onun mülkiyetinin ele geçirilmesi gerekmez mi?! Böyle bir şey olamayacağına göre bu itham **iftirâdan** başka bir şey değildir.

128 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.388

129 A.y.

düşmanlığı"dır.[130] O, bu meseleye temas etmeden önce **Süleyman Hilmi Tunahan Hazretleri**'nin hayat ve şahsiyetine dâir bazı yakışıksız ve insaf dışı beyanlarda bulunmaktadır ki, evveliyetle bunlardan bir ikisine cevap verelim.

"**Süleyman Efendi**'nin Mekteb-i Kuzzat mezunu olmadığını iddia ederek 1856-1916 arasında bin mezun vermiş olan bu medreseden mezun olanların içinde **Süleyman** adında yüz altmış kişinin mevcud olduğunu, bunların hiçbirinin «**Süleyman Hilmi**» olarak zikredilmemiş bulunduğunu" beyan etmektedir.[131]

Süleyman Efendi'nin Mekteb-i Kuzzat diplomasını göstermek âilesine ve mensuplarına âid bir iştir.[132] Kaldı ki, Mekteb-i Kuzzat mezunu olsa ne çıkar, olmasa ne çıkar. Kendisi kunduracı ve sırf okur-yazar olduğu hâlde şeyh olabiliyor da **Süleyman Efendi** neden olmasın! Kaldı ki **Süleyman Efendi**'nin değeri bir diplomayla ölçülmeyecek derecede büyüktür. O, **Ömer Öngüt** gibi hocaların rejim taraftarlığı yaptığı veya korkup bir kenara sindiği tek parti zamanında Kur'an yolunda giriştiği cesur ve semedar (meyvalı) hizmetleriyle büyüktür. Bugün Dünya çapına ulaşmış bulunan bu hizmetleri sayıp dökerek din karşıtı güçlerin haset ve tahrikine medar olmak istemem. Bu husustaki gerçekleri bilen bilir.

Ömer Öngüt: "**Hacı Süleyman Efendi**'nin Ehl-i Beyt'ten olmadığına dâir imzası mevcuddur. Çünkü Ehl-i Beyt'ten olanlara maaş bağlanırdı" demektedir.[133] Osmanlı

---

130 Bkz. **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.359 vd.

131 Bkz. **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.359

132 Bununla beraber O'nun hakkındaki bu gibi ithamların asılsızlığını öğrenmek için şu esere bakılabilir: **Prof. Dr. Ahmed Akgündüz** - Arşiv Vesikaları Işığında Silistreli Süleyman Hilmi Tunahan, İstanbul 1997

133 A.y.

Ömer Öngüt, bu ve benzeri beyanlarla güyâ **Süleyman Efendi Hazretleri**'nin şahsiyetini küçültüp karalamaya çalışmaktadır. Hâlbu-

zamanında Ehl-i Beyt'ten olanların sicilleri "**Nakîbu'l Eşraf**" denilen yüksek rütbeli bir devlet memuru tarafından tutulur ve kendilerine seyitlik beratı verilirdi. **Süleyman Efendi** hakkında şu iddia sâhibi olan **Ömer Öngüt**'e sormak gerekmez mi ki sen de bütün kitaplarına dercedilmiş bulunan terceme-i hâlinde neseben seyyid olduğunu iddia ediyorsun. Elinde buna dâir bir senet var mı?! Veya ecdadın Osmanlı'dan seyyidlik maaşı alıyor muydu?!

O'nun **Süleyman Efendi** ve cemaati hakkındaki en bariz iftirası İmam Hatip düşmanlığıdır. Bu meselenin esası da şudur:

Siyâsî sistemimiz başlangıçta yani tek parti devrinde bu dini yok etmek maksadını tâkib eden Kemalizm'den ibâret iken demokrasiye geçişle milletin taleplerine bir nebze karşılık vermiş olmak üzere bunda cüz'î inhiraflar vukûa gelmiştir. Bu vesile ile ezanın aslına rücûundan sonra açılan İmam Hatip mekteplerine başlangıçta şüphe ile bakmak her şuurlu Müslüman için tabii olan bir hâlet-i ruhiye icabıydı. **Süleyman Efendi Hazretleri** de devlet idâresinin tezatsız bir sûrette din düşmanlığı sûretinde tatbik edilmekte olan lâiklik icrâ edilmekte olduğu bir zamanda kurulan bu mekteplere şüphe ile bakmış ve buradan dini tahrif edecek bozuk kafalı adamlar çıkacağından korkmuştur. Elhak bu korkunun da çok yerinde olduğunu söylemek insaf ve mantık icabıdır. Ancak imparatorluk bereketi **Ömer Nasuhi Bilmen** ve

---

ki kendi şahsiyetinin iler tutar bir tarafı yoktur. Biz bu eserde kimsenin şahsî kusurlarını mevzubahs etmeksizin İslâm'a aykırı olarak ortaya attığı yanlışlar üzerinde durduğumuzdan **Ömer Öngüt** hakkında böyle bir fasla girmek istemiyoruz. Şu kadarını söyleyelim ki, merkum resmen bir çok kere evlenip boşanmış ve bir evlâd sâhibi olamamıştır. Boşadığı kadınların mahkeme huzurunda O'nun şiddetli geçimsizliğe sebep olan mezmum ahlâkı ve akıl sağlığıyla bağdaşmayan hareketlerine dair sayfalar dolusu resmî evrak ve bu gibi kadınların şifahen anlattıklarını zapteden teyip bantları elimizin altındadır. Eskiler ne doğru söylemişlerdir: Dahleden dimine bâri müselman olsa!

Celâleddin Öktem gibi hocaların himmetiyle bu korku vârid olmamış. Bu durum görülünce de **Süleyman Efendi**'nin talebeleri İmam Hatip aleyhtarlığından vazgeçmiş bulunmaktadırlar. Bununla beraber Kemalist rejimin hâhiş taraftarları uzun müddet İmam Hatip mekteplerine hiç olmazsa din dışı dersler için bozuk kafalı adamlar tâyin etmiş ve bunlar da mesâileri kifâyetsiz kalsa bile belli bir tahribât yapmışlardır. İstanbul İmam Hatip Mektebi'de Edebiyat Muallimi olarak vazife görmüş olan **Tâhir Alangu** bir koministti. Bizim şâhid olduğumuz böyle bir muallime de **İnci Hanım** adında biridir ki, 27 Şubat 1976 târihli Sebil dergimizde kapaktan verilmiş bir haberin tahlil yazısında o gün şunları söylemişizdir:

"*İmam - Hatibler, İdâre'de* ***«halka rağmen»*** *hareket etmeyi temel bir şiar ittihaz etmiş bulunan CHP'nin, zoraki ve mecbûrî bir sûrette aralıkladığı, onu takip eden DP iktidarının ise sırf* ***«rey mülâhazaları»*** *sebebiyle biraz daha açtığı mes'ud bir kapıdır. Köprübaşları,* ***«İslâm'a karşı olmak»*** *vasfıyla yetiştirilmiş kadrolarca tutulmuş bulunan bir memlekette, bu hareketin samimiyetinden önceleri -haklı olarak- şüphe edilmiş ve bu müesseselerden gerçek din adamlarının yetişemiyeceği kanaati ileri sürülmüştü. Filhakika gerçek din âlimlerini yetiştirmek için elbette kifâyetsiz olan bu mektepler, Rabbânî bir siyânetle istikâmet sâhibi* ***«mü'min münevver»*** *tiplerinin ortaya çıkmasını sağlıyarak, halkımızın mahzun gönlüne bir nebze ferahlık sunmuştur.*"[134]

İşte bugün değil, kırk seneye yakın bir zaman önce ben de bunları söylemişim ki, görüşüm tevâli eden vukuat ile doğrulanmıştır. Bu sebeple **Süleyman Efendi** ve mensuplarının başlangıçtaki bu muhalefetlerini ele alarak onları itham etmenin yersizliği de âşikardır.

Ömer Öngüt'ün Süleyman Efendi Hazretleri'nin

---

134 Bkz: Sebil Dergisi - 27 Şubat 1976, S.9

1.

DÜZCE ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNE
GÖNDERİLMEK ÜZERE
BURSA ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNE

DOSYA NO : 1979/333 (1.As.)

DAVAYA CEVAP VEREN : Güside Öngüt,Bursa Emirsultan mahallesi Tekler Sokak No: 7 -BURSA

KARŞI TARAF (DAVACI) : Ömer Öngüt,Burhaniye mahallesi Şehit Ruhsar Cad.No:4? DÜZCE

DAVANIN KONUSU : Boşanma.

CEVABIMIZ : 1) Davayı kabul etmiyorum.Dava dilekçesinde ileri sürülen hususlar doğru değildir.Aşağıda teferruatı ile arz edeceğim veçhile,bunlar bir ruh hastasının patolojik (Marazi) nitelikteki yalan ve iftiralarıdır.

2) Davacı ile aramızda boşanmayı gerektirir kanuni koşullar mevcut değildir.Kaldı ki,kabahatli taraf boşanma davası açamayacağından ve geçimsizlikten davacı kabahatli ve sorumlu bulunduğundan böyle bir davayı açabilme hakkı da bana aittir.

3) Aşağıda arz edeceğim durum ve maddi olaylar davacının ruh hastası olduğunu açıkca kanıtlamaktadır.

a) Ben davacının 3.ncü eşiyim.Davacı benim ilk eşimdir.Davacı diğer eşlerini de kendisini aldattıkları iddiasıyla boşamıştır.

b) Davacının evine gelin gittiğimin ertesi günü, 31.5.1974 tarihinde,davacı Cuma namazından eve dönünce,sıcağın tesiriyle ve yemek kokusunun çıkması için perdenin altından açtığım pencereyi ileri sürerek: (Sende öteki hanımlar gibi fahişeliğe pek erken başladın,işte seni suç üstü yakaladım.) demiştir.Bu sözlerden ne derece hayret ve üzüntüye düştüğüm tasavvur edilemez.Zira daha eve gelin geleli 24 saat olmamıştı. Davacının beraber kaldığımız kısa sürede bu saçma ithamları sürüp gitmişti: Bir aldatılma saplantısı ile çıkardığı olaylar ve yaptığı ithamlar,söylediği sözler sayısız denecek derecede çoktur.Durumu aydınlığa çıkarmak için aşağıda birkaç misal daha arzedeceğim.

c) Davacı otururken sokakta ufak bir çıtırtı duysa, seninkiler geldi der ve elinde silah evi ve bahçeyi aramaya giderdi.Her eve gelişinde divanın altına,gardrobun içine,karyola altlarına,çamaşır sepetlerinin içersine bakar,zina yaptığın erkeği nereye sakladın diye bana sorar ve beni tehdit ederdi.Kadın dediğin sobanın içine girer,yine zina yapar derdi.Çalıştığı dükkan evimizin altında olduğu halde,gelin gittiğim günden,annemin yanına getirip bıraktığı güne kadar,beni eve kilitleyerek işine giderdi.Evin bütün pencerelerini demir parmaklıkla kapatmış idi. Kapının zili dükkana paralel bağlı idi.Kapı zili çalınsa çıkar bakar,gelen eve alınacak konu komşu gibi kimse ise kapıyı kendi anahtarıyla açarak onları içeriye sokar,sonra yeniden kilitlerdi.Misafir gitmek istese,dükkan tavanı tarafımızdan tıklatmak suretiyle yine gelir kapıyı açardı.Evin içinde pencerelere bir metre mesafeye yaklaşmak,pencere açmak,elektrik lambası yakmak davacı tarafından bana yasaklanmıştı.Geceleri tuvalete evin içinde kendi götürür getirirdi.Büyük bahçe olduğu halde bahçeye yanlız çıkmam yasaktı.Çamaşırları evin içinde kuruturdum.Altı ay içinde üç kere marangoz getirip dış ve iç bütün kapı kilitlerini değiştirtmişti.Eve erkekli kadınlı misafir kabul edilmez,yanlız kadın misafir seyrek olarak alınırdı.Beni misafirliğe de göndermezdi.Bu nedenle ne komşuları tanıdım,ne de beni komşular tanıdı.Evdeki telefonda dükkan ile paraleldi.Zaten telefonla konuşma iznim yoktu.Davacı gündüzleri dükkandan katiyyen ayrılmaz ve hatta içine düştüğü vehim sebebiyle beş vakit namazını camiye gitmeyerek evde kılar, bayram namazına dahi gitmezdi.Hatta bir keresinde divandan yastık düşmesi sebebiyle,kendisi ve annem beraber oturduğumuz bir anda,güya divanın altında uyuya kalan yabancı erkeğin başının pat diye yere düştüğünü duyduğunu

Ömer Öngüt hakkında karısının ifâdelerini hâvi bir vesikanın ilk sahifeleri

talebeleri hakkında sık sık tekrarladığı bir itham da "**dilencilik**"tir. O'nun bu ithamına medar olan da binlerce Kur'an Kursu'nun ortaya çıkabilmesi için cemaatten yardım toplanmakta olmasıdır. Hâlbuki bu ülkede devlet parasıyla ne câmi, Kur'an Kursu ve ne de İmam Hatip mektepleri yapılmaktadır. Bütün bu müesseseler halkın yardımlarıyla ortaya çıkmış bulunmaktadır. **Ömer Öngüt** eserlerini (!) birinci hamura basıp cildli olarak bedava veya sudan ucuz dağıtırken acaba bu hizmetin (!) mâlî kaynağını ayakkabı eskiciliğinden mi temin etmiş, cemaatinden para toplamamıştır. O eğer toplanan paralar, toplanış gâyesine göre sarfedilmeyip bir sûistimal vârid olduğunu ispat edebilseydi, bu ithamları hoş görebilirdik. Hâlbuki O'nun câmi ve Kur'an Kursu gaspı diye gösterdiği hâdiselerin tahlilinde açıkça görülmektedir ki, **Süleyman Efendi**'nin talebeleri Kur'an hizmetinde haristirler. Bunu da aklından zoru olmayan hiçbir müslümanın kınamasına imkân yoktur. **Ömer Öngüt**'se bu hususta Almanya'dan bile para toplandığını ileri sürerek, bununla da cemaati itham etmektedir.[135] Bu hususta Köln Başpiskoposu **Höffner**'in bir beyanına da yer veren **Ömer Öngüt**, bununla İslâm kültür merkezlerine kiliselerin yardım ettiğini söylemekte ve "**siyon teşkilâtının emri olduğundan paranın mikdarı açıklanmıyor**" demektedir.[136] Şu işe kargalar bile güler. Siyonizm ile kilise menfaatini nasıl bağdaştırıyor ki, bir piskopos yaptığı yardımın mikdarını siyon teşkilâtının emriyle yapmış olacak ve bunların talimatıyla mikdarı gizli tutmaya mecbûr kalacak!

Cümle âlem bilir ki, Avrupa'da ve bilhassa Almanya'da dinsizlik cereyanının önlenememesi karşısında kiliseler "**denize düşen yılana sarılır**" kabilinden Müslümanların dinî

---

135 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.393 vd.

136 A.g.e. sh.396

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ					İLİ BOLU	İLÇESİ DÜZCE		Mahalle/Köyü CEDİDİYE MAH.		Cilt No. 004/04	Sayfa No. 26 / Kütük Sıra No. 162
Sıra	Birey Sıra No	Cinsiyeti	Yakınlık Derecesi	T.C. Kimlik No.	Adı Soyadı	Baba Adı	Ana Adı	Doğum Yeri ve Tarihi	Medeni Hali Dini	Tescil Nedeni ve Tarihi	Olaylar ve Tarihleri
1	3	E	KENDİ		ÖMER ÖNGÜT	MUHARREM	ÇELBEİYE	YENİPAZAR 1927	BOŞANDI İSLAM	Vatandaşlık alınma 02.11.1937	[illegible] SAĞ Evlenme : Boşanma :
2	5	K	1. EŞİ		ZEYNEP ÖNGÜT	ARİF	CELBEİ	KÜTAHYA MARUF 01.12.1928	BOŞANDI İSLAM	Boşanarak 35 haneye	Kütahya Marufe mah. gitti. Evlenme 23.09.1946 Boşanma :26.09.1947
3	6	K	2. EŞİ		MEDİHA ÖNGÜT	ABBAS	MÜZEYYEN	İSTANBUL 10.01.1928	BOŞANDI İSLAM	Boşanarak 17/45	Eyüp Şahsultan Mah. Haneye gitti. 28.02.1968 Boşanma :03.01.1969
4	7	K	3. EŞİ		MÜZEDE ÖNGÜT	HASAN	EMİNE	BURSA 23.05.1930	BOŞANDI İSLAM	Boşanarak	Bursa :33 daire 65 Ha-neye gitti. Evlenme 27.09.1974 Boşanma 21.12.1981
											Ölüm : Evlenme : Boşanma :
											Ölüm : Evlenme : Boşanma :

AÇIKLAMALAR : (Bu bölüm yeterli olmadığı takdirde, formun arka yüzü kullanılabilir.)
1. (4) kişinin kaydı kütüğüne uygundur.
2. İşbu nüfus kayıt örneği .... C.Savcılığına ihraz edilmek üzere düzenlenmiş olup, başka amaçla kullanılmaz.

Ş.Yerlikaya

Paraf

Yetkilinin Adı, Soyadı, Ünvanı, Tarih
08.12.1993

Rıza Keller
Düzce Nüfus Müdürü

İmza

Ömer Öngüt'ün evlenme ve boşanma rekortmeni olduğunu gösteren bir vesika

hayatlarını yaşamalarına tâ başlangıçtan itibaren yardımcı olmuşlar ve hâlen de olmaktadırlar. İlk zamanlarda Müslümanların kiliselerde Cuma ve Bayram namazlarını kılmaları ve bu hususta papazlardan yardım görmüş oldukları herkesin mâlumudur. Bu müzaharet zaman zaman daha da ileriye gitmiştir. Meselâ Bochum vilâyetinde en merkezî bir yerdeki en büyük kilise cemaatsizlikten dolayı boş kalmış ve papazlar tarafından câmi olarak kullanılmak üzere Diyanet İşleri'ne verilmiştir. Bendeniz o câmide müteaddid konferans vermiş bir kimse olarak bu duruma vâkıfım. İhtimal **Ömer Öngüt** bunu duymuş olsaydı Diyanet'i de Siyonistlerin güdümünde olmakla itham edecekti.

Almanya'daki bu durumun din karşıtı bir kısım güçler tarafından Müslümanlar aleyhine nasıl kullanışmış olduğunu göstermek için bir vak'ayı okuyucularımın dikkatine sunmak isterim. 19 Ocak 1989 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde benimle de alâkalandırılarak manşetten "**Tarikatları Kiliseler Besliyor**" tarzında yalan bir haber yayınlanmış ve biz bu haberi Almanya'da çıkarmakta olduğumuz Sebil'in 1 Nisan 1989 târih ve 11 sayılı nüshasında uzun uzadıya cevaplandırmıştık. "**İftira Curcunası**" başlığı altında tahlil yazımızda izah ettiğimiz üzere mâhud gazete beni de Kaadirî tarikatının lideri göstererek karalamaya çalışmıştır. Hatta ismimi kasden "**Mısırlıoğlu**" yazmaktan başlayarak bir sürü hilâf-ı hakikat beyanlarda bulunmuştur ki, benim bu yanlışlara verdiğim cevaptan kısa bir parçayı burada dikkatlerinize arz etmek isteriz:

*"«**Tarikatları kiliseler besliyor**» diyorlar. Kim inanır bu yalana? Kiliselerin tarikatların gelişmesinde ne istifâdesi olacak ki... Cevap vermeye değer mi!?...*

*«**Millî Görüş idarecileri sık sık Sovyet Rusya'ya gidip geliyorlar**»mış. Bâri Suudi Arabistan'a de a sersem!.. Belki*

Türkiye Türklerindir

Hürriyet

19 Ocak 1989 Perşembe

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1963

D 7636 A

Batının Atina'yı kollama alışkanlığı

DENGE

● Son Mersin krizi, Yunanistan ile batılılar arasındaki bağların Türkiye'nin önüne, her kertede birer dikenli tel olarak dikileceğini gösterdi.

● 11 sayfada

Konu, Millî Güvenlik Kurulu'nun son toplantısına getirildi ve uzun uzun incelendi

Tarikatları, kiliseler besliyor

Bulgaristan'a ağır suçlama

● 11 sayfada

● Hürriyet'e açıklamalar yapan devlette en üst düzeyden bir yetkili, yurt dışındaki Türkler üzerinde etkili 800 dini dernek bulunduğunu ve Türkiye'de uzantıları olduğunu söyledi.

● Aynı devlet yetkilisinin verdiği bilgilere göre, Türkiye'deki 61 bin 888 camiden 15 bini Süleymancılarla, Nurcuların kontrolü altında...

● 11 sayfada

Kim kimin, arkasında?

Cemalettin Kaplan

Kadir Mısıroğlu

Şeyh Mehmet Reşat Erol

İslâm düşmanlarının yıllardır müslümanları nasıl iftiralarla karalamaya çalıştıklarını gösteren yalan haberlerden biri

mânâsı olur... Sen de böyle gülünç bir mevkie düşmezsin.

*Beni «**İngilizler finanse ediyor**»muş... Kargalar bile güler bu yalana! Hayatım İngiliz siyâsetine muhalefetle geçmiş... Kitaplarım ve konferanslarım bunun canlı şâhidi. İngilizler Hürriyet Gazetesi yöneticileri gibi aptal mı ki; hasımlarını beslesinler?! Hem bunu nasıl tesbit edebilmişler?! Daha adımı doğru olarak tesbit edemeyen, bunu her defasında **KADİR MISIRLIOĞLU** sûretinde yazanlar, milyonla kitabım ve yıllarca yayınlanmış gazetem ortadayken, bir resmimi bulamayanlar hem 23 Temmuz 1986 ve hem de 19 Ocak 1989 târihli nüshalarında ellerine her nasılsa geçirdikleri bir video kasetinden titrek ve bulanık bir video görüntüsünü resim diye öne süren âcizler mi?!.. Yoksa İngilizler âleme ilân sûretiyle mi bana yardım ediyorlarmış. Hay zavallı beceriksiz, yalan makineleri hay!... İngiliz vatandaşı olduğum yalanı da böyle işkembe-i kübrâdandır. 23 Temmuz 1986 târihli nüshada benim İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olduğumu yazan ve bu dalda mastır yaptığımı söyleyen bu zındıklar, 19 Ocak târihli nüshada eski bir din görevlisi olduğumu söylemekten utanmıyorlar. Lâik hukuk okumuş bir kimse olarak mı, ben din görevliliği yapmışım?(!)... Yine 23 Temmuz 1986 târihli nüshada benim Avrupa Milli Görüş Teşkilâtı Başkanı olduğumu söyleyen bu zavallılar, 19 Ocak 1989 târihli nüshada «**Kadirîler tarikatı lideri**» bulunduğumu söylüyorlar.*

*Bunların hangisi doğru?!.. Daha ne söyleyeyim ve hangisine cevap vereyim?... Meşhur sözdür, «**yalan söyleyen bari unutkan olmamalıdır!**»*"[137]

Ömer Öngüt, Süleyman Efendi Hazretleri'nin talebeleri hakkında sade böyle çirkin isnad ve iftiralarla yetinmeyerek kendisine bağlı olanları onlara karşı fiilî bir muka-

137 Bkz. Sebil Dergisi - 1 Nisan 1989, S.11

İFTİRA CURCUNASI..!

19 Ocak günü Başyazarımız **Kadir Mısıroğlu**'nu Frankfurt Havaalanı'ndan İngiltereye yolcu ediyorduk. Yolda okur düşüncesiyle havaalanından kendisine bir kaç gazete satın aldık. Bunlardan biri de takibini alışkanlık haline getirmemiş bulunduğumuz **HÜRRİYET GAZETESİ** idi. Bir de ne görelim! Günlerden beri devam eden irtica kampanyasında söz, Başyazarımız **Kadir Mısıroğlu**'na getirilmiş ve tutarsız davranışlarıyla Türk ve Alman umûmî efkârında yadırganmış bulunan **Cemaleddin Kaplan**'la O'nun resmi kasden yan yana konularak kargaların bile güleceği çeşitli iftiralar sıralanmış değil mi?(!)...

Başyazarımız İngiltere dönüşü Alman avukatlarla görüşünce, tekzip hakkının Almanya'da bir haftalık bir zaman süresiyle sınırlı bulunduğunu öğrendi. Bu sûretle tekzip imkânı ortadan kalkmış demekti.

mak istediğini ve Türk umûmî efkârı üzerinde nasıl bir tesir vücûda getirmek düşüncesinde bulunduğunu, bu yazıyı okuyanların Almanlar değil, Türkler olduğunu ve onların mantalitesini anlatmak kabil değildir. Bu defa vâki tevzirat hakkında gazetemizde yayınlanmak üzere başyazarımızın düşüncelerine başvurduk ve ondan bu iftirayı cevaplandırmasını istedik. Dedi ki:

«—Hürriyet Gazetesi yahudi güdümlü bir gazetedir. O'nun müslümanlara hayırlı bir rüyâ görmeyeceği âşikârdır. Lâkin Türkiye'de büyük bir gazete olduğunu iddia eden bu zavallıların tevzirat için ne denli muhayyilelerini zorladıklarına bakınız ki; Müslümanlar'ı çirkin gösterebilmek için kargaları bile güldürebilecek iddialara manşetten yer vermişlerdir. İşte her şey düşünülür de bu denli basitlik düşünülemezdi. Hiç olmazsa seviyeli ve akla yakın gelen bazı yalanlar uydursalardı, ne tadayken, bir resmimi bulamayanlar hem 23 Temmuz 1986 ve hem de 19 Ocak 1989 tarihli nüshalarında ellerine hernasılsa geçirdikleri bir video kasetinden titrek ve bulanık bir video görüntüsünü resim diye öne süren acizler mi?!.. Yoksa İngilizler âleme ilân sûretiyle mi bana yardım ediyorlarmış. Hay zavallı beceriksiz, yalan makineleri hay!... İngiliz vatandaşı olduğum yalanı da böyle işkembe-i kübrâdandır.

23 Temmuz 1986 tarihli nüshada benim İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olduğumu yazan ve bu dalda mastır yaptığımı söyleyen bu zındıklar, 19 Ocak tarihli nüshada eski bir din görevlisi olduğumu söylemekten utanmıyorlar. Laik hukuk okumuş bir kimse olarak mı, ben din görevliliği yapmışım?(!)... Yine 23 Temmuz 1986 tarihli nüshada benim Avrupa Milli Görüş Teşkilâtı Başkanı olduğumu söyleyen bu zavallılar, 19 Ocak 1989 tarihli nüshada "Kadirîler tarikatı lideri" bulunduğumu söylüyorlar. Bunların hangisi doğru?!... Daha ne söyleyeyim ve hangisine cevap vereyim?... Meşhur sözdür, **"yalan söyleyen bari unutkan olmamalıdır!"**.

Dün söylediğini bugün tekzip eden bu yahudi-mason güdümlüler bu kadar yalanı herhalde okuyucu kaybetmek tehlikesine aldırış etmeksizin sebepsiz yere yazmıyorlar. 1970'li yıllarda Avrupa'daki satışları düşük olduğundan, konferanslarıma geniş kalabalıkların resimleriyle tam sayfa halinde yer verdiklerini ne de çabuk unutmuş bulunuyorlar. O zaman konferansıma gelen gurbetçi vatandaşlarımızın kendi resimlerinin dercedilmiş olmasından doğan bir alâkayla bana yarım sayfa bazan tüm sayfa yer vermiş bulunan bu mâhud gazetenin bugün tiraj ihtiyacı mı kalmamıştır? Ne gezer! Menfaatine rağmen müslümanlara reh-

23 Temmuz 1986 tarihli Hürri[yet] Gazetesinin kupürü...
Aşağıda da 19 Ocak 1989 tari[hli] Muazzam İslâm meşkûresi, ke[...] aydınlattığı gün, bu dinsizleri[n] hesaplaşacağız! O günde uzak[...]

berlik edenleri karala[...] çok büyük bir gâyenir[...] bulunmak gerekmez [...] ölçüde saçmalıklara ye[...] için ne denli şaşkınlık i[...] lunmak gerektiğini h[...] değildir. Beni eserlerim[...] ve konferanslarım d[...] Türkiye'de de Avrupa'[...] lyonlarca insan tanır. [...]

Tam da **Ömer Öngüt** için kullanılması gereken bir başlık!.
Biz bunu Almanya'da yayınladığımın Sebil Dergisi'nde Hürriyet Gazetesi için kullanmıştık.

vemete yani öldürmek dâhil olmak üzere suç işlemeye teşvik etmiş bulunmaktadır. Tahlilimize esas aldığımız kitaptaki bahisleri ayrıca küçük küçük kitaplar haline getirip sağda solda dağıtması üzerine vâkî olan hadiselerden biri dolayısıyla Kocaeli Cumhuriyet Savcılığı'na müteaddid müşteki adına yapılan 28 12 1993 tarihli ihbar ve şikâyet dilekçesinde bu husûs şöyle nakledilmektedir:

"...

2-)KİTAP VE BRÖŞÜRDE YER ALAN TAHRİK VE TAHKİR İFADELERİ:

Kitabda ve broşürde geçen ifâde ve isnatlardan bazılarını, misal kabilinden aşağıya arzediyor ve suç teşkil eden muhtevâlarını bu sûretle gözler önüne seriyoruz.

a-Kitabın başlığı yukarıda aynen yazılmıştır. Tekrara gerek görmüyoruz.

*b-Kitabın arka kapağında; «Yok eğer fâizi terketmezseniz bunun Allah'a ve Peygamberine açılmış bir savaş olduğunu biliniz.» (Bakara Sûresi âyet 279) şeklindeki âyet meâli verilmiş ve şöyle devam edilmiştir: «**Hz. Allah ve Rasülüne alenen harb ilân eden bu kâfirlere hâlâ siz harb ilân etmeyecek misiniz? Kanlarınızı emen bu yılanların başlarını ezmeyecek misiniz?**»*

c-Aynı isnat, tahkir ve tahrikler, kitabın 26. sahifesinde «Ey Müslüman! Sana yakışan dinini ve vatanını bu sahtekârlardan... CANIN PAHASINA DA OLSA KORUMAKTIR .... Ey Kardeş! Bu kâfirlerle mücâdele ederek nefsini Allah-ü Teâlâ'ya sat ve şu Ayet-i kerimedeki müjdeye nâil ol: «Şüphesiz ki Allah yolunda savaşıp düşmanını öldüren ve öldürülen mü'minlerin canlarını ve mallarını Allah, Cennet kendilerinin olmak karşılığında satın almıştır.» (Tevbe Sûresi, Âyet 111)

*d-Kitabın 24. sahifesinde «**Süleyman Efendi** kendisine*

bir vekil bırakmadı.» denildikten sonra «fakat ***Süleymancılar onu putlaştırdı, îmanları da para oldu; Allah-ü Teâlâ da onları dinden çıkarıp attı.»*** *denilmektedir.*

*Keza kitabın 41, 42 ve 43. sahifelerinde isimleri zikredilen «**Mehmet Yufkayürek**... ve **Hasan Arıkan**» gibi bazı kişilerin sözde beyanlarına dayanılarak «... isim isim bu sözlerden anlaşılıyor ki* ***Süleymancılar bu kıpkızıl kâfiri putlaştırmışlardır. O da kâfirdir. O'na uyanlar da kâfirdir.»*** *denilmiştir.*

e-Ayrıca kitabın 17. sahifesinde «Alevi'lerin de kâfirler» oldukları ve 19. sahifesinde de «Alevî'lerin dış düşmanlardan daha tehlikeli» oldukları yazılıdır.

*f-Kitabın 51. sayfasında ve muhtelif yerlerde Refah Partisi mensuplarının da «**Refah Dinini**» ihdas ettikleri, ayrı bir din meydana getirdikleri beyan edilmiştir.*

g-Kitabın birçok yerlerinde yukarıda sayılan grupların zikredilen birçok Âyet-i Kerimeleri inkâr ettikleri belirtildikten sonra «Süleymancıları Allah-ü Teâlâ'nın dinden çıkardığını, İslâm dini ile hiçbir ilgileri olmadığını....(s.7) Allah-ü Teâlâ kulluğundan, Rasülüllah Aleyhisselam da ümmetliğinden çıkarmış oldu.(s.8) Yani Cenâb-ı Hakk, Habib-i Ekremine de tard etmesi için emir vermiş oluyor. «... Hazreti Allah kulluğuna Resül-i Ekrem -sallallah-ü aleyhi ve sellem- Efendimiz de ümmetliğine kabul etmiyor. Nasıl dâire-i İslâm'da olabilirler? (s.89) «Allah-ü Teâlâ onları kulluğundan tardetmiş, Habib-i Ekremine de tardetmesi için emir buyurmuş.»(s. 107), ***«SİZİN ELİNİZDE HAZRET-İ KUR'AN VAR İKEN ONLARLA SAVAŞ YAPABİLİRSİNİZ. TÂKİ İMAN EDİP BU ÂYET-İ KERİMELERE BOYUN EĞİNCEYE KADAR SAVAŞINIZI YÜRÜTÜN.»*** *(s. 125) denilmektedir.*

..."

Eğer **Ömer Öngüt** değil de herhangi bir kimse, lâlet-

tayin bir adamı kastederek "Bu kâfirlere hâlâ siz harb ilân etmeyecek misiniz? Kanlarınızı emen bu yılanların başlarını ezmeyecek misiniz" demiş olsaydı, rejimin müdâfii olan savcılar O'nu suça azmettirme ve halk arasında kin ve nefret tohumarı ekerek düşmanlığa sebep oldukları gerekçesiyle derdest eder ve adam ömr-ü billah hapiste yatardı. Lâkin şu şikâyetten bir netice hâsıl olmamış, savcı husûsî sûrette dehşetli bir baskı altında olduğunu itiraf etmiştir.

Bu derecede kin ve nefret kusan ve taraftarlarını suç işlemeye teşvik eden **Ömer Öngüt**'e karşı basınımızda bir tek isyankâr kalem zuhûr etmiştir. O da **Hüseyin Üzmez**'den ibâret kalmıştır.

Hüseyin Üzmez 21.12.1993 târihli Vakit Gazetesi'nde "**Din adına bir hayâsızlık**" başlığı altında yazdığı yazıda **Ömer Öngüt**'ün şu sapık ve kanunsuz sözlerine isyan eden bir yazı yazmış, bilâhare "**Süleymancılar**" başlığı altında[138] bahse devam ederek kendisinin Süleymancılık'la bir alâkası olmadığını, yazdıklarının sırf bîtaraf bir müslüman sıfatıyla olduğunu beyan etmiştir. Şifâhen söylediğine nazaran daha sonra bu bahse devam etmek istediği hâlde büyük bir baskıya mâruz kalarak bu kadarla yetinmek mecbûriyetinde kalmıştır. Şimdi O'nun yukarıda bahsi geçen birinci yazısını ibret ve dikkatlerinize sunmak istiyoruz:

"Din adına hayâsızlık

*Konya'da elime bir broşür geçti. Daha **«neyin nesidir»** diye bakar bakmaz, midem bulandı, iğrençliğinden öğürecek gibi oldum. İlk sayfada çerçeve içinde bir yazı vardı. Aynen şöyle: **«Dinleri Süleymancılık, imanları para, has huyları gasp, meslekleri de dilencilik olan Süleymancıların içyüzü»**. Bu iğrenç küfürnâme, **«Süleymancıların İçyüzü»** adlı bir kitabın(!) 3. baskısına ek'miş.*

138 Bkz: Vakit Gazetesi - 24.12.1993 târihli nüsha

*Yukarıdaki cümlelerin her biri, her şeyden önce kanunen «**suç**», insaflı bakımdan «**terbiyesizlik**», toplum bakımından müslümanları birbirine düşürmek için yapılan alçakça bir «**tahrik**», İslâm açısından da «**fitnelik, yalancılık, riya ve iftira**». «**Kitap**» dedikleri 136 sahifelik hezeyannâmenin indirimli fiyatı da 15.000 (yanlış okumadınız) onbeşbin liraymış. Görüyor musunuz istismarı?...*

*Herkes gibi Süleymancıların da hataları, yanlışları olabilir. Bunu düzeltmenin yolu bu mudur? Kaldı ki, sen kim oluyorsun? Bu hezeyannâmeyi yazanın zerre kadar (haydi imanı demeyeyim de) iz'anı olsaydı, onlarla yüz yüze konuşma ve müslümanca ikaz etme yolunu seçerdi. Süleymancı kardeşlerimiz en ağır tenkitlere tahammül edecek olgunlukta efendi, terbiyeli, ölçülü, edepli insanlardır. (Haşa) meçhul şarlatanın yukarda yazdıkları gibi olsalar bile, İslâm'a canla başla hizmet ediyorlar. Binlerce, onbinlerce genci şirkten, küfürden, günah bataklıklarından kurtarıyorlar; hayra vesile oluyorlar. Bunu hepimiz her gün görüyoruz. Kaldı ki, Süleymancılardan yardım ve yakınlık görmeyen bir tek mücâdeleci müslüman yok?.. Dün yazmıştım. Beni hapishânelerde senelerce yalnız bırakmadılar. **Süleyman Efendi Hazretleri** son nefesinde bile bizleri unutmamış, terekesinden her ay 50 lira bana gönderilmesini vasiyet etmişti. Ayrıca **Üstad Necip Fazıl**'a da zaman zaman çok cömertçe yardımlar yaptığını, verdiğini hepimiz biliyoruz. O mübârek zâtın, yolundan gidenler mi bugün kalkıp da (haşa) imanlarını parayla değişecekler, gaspçılık ve dilencilik yapacaklar? Dili bozuk, kafası bozuk, ağzı bozuk, kimlerin uşağı olduğu belirsiz, kime hizmet ettiği meçhul bu kuduz mahlûk daha ne iftiralar atıyor: «**Süleymancılar dinde, vatanda kincidir; sinsidir; soyguncudur; kendileri lüks içinde yaşarlar; halk içinde dilencilik yaparlar, kâfirlerden yardım görürler; parsayı onlarla***

paylaşırlar; münâfıkdırlar; gâyeleri İslâm'ı katletmektir.» *Bunun gibi daha bir sürü küfür, iftira ve zırva...*

*Bu sözlerin «**fikir hürriyeti**» ile hiç alâkası yok... Fikir hürriyeti demek, küfür hürriyeti demek değildir. Altı kurşunla Rahmetli Başbakan **Menderes**'in Malatya'da ayakları dibine serdiğimiz **Ahmet Emin Yalman** bile şu herifin söylediklerinin onda birini söylememişti. **Aziz Nesin**, Sivas'ta iki lâf etti diye 37 insan öldü. Savcılar ne duruyor? Bu küfürnâme «**takibi şikâyete bağlı suç**» olmaktan çıkmıştır. Alenen halkı galeyana getirecek bir suç işleniyor. Kamu vicdanı rahatsızdır; tedirgindir; dilhundur. Herkes kamu adına savcıların harekete geçmesini bekliyor. Türkiye Cumhuriyeti eğer bir «**hukuk devleti**» ise, ilgililer bu devletin bu vasfını korumaya mecburdur. Aksi halde (Allah saklasın) vatandaşlar «**İhkak-ı Hak**» yoluna gidebilirler. O zaman da Sivas olaylarının bin misli facialarla karşı karşıya kalabiliriz. Bu yazımız Cumhuriyet Savcılarına bir «**Suç duyurusudur**». Lütfen gereğini yerine getirsinler.*

Benim Süleymancılıkla hiç alâkam yok... Sadece her müslüman topluluğu gibi, onları da yürekten seviyorum. İşte bu yüzden ve bir müslüman olarak son derece üzgünüm. Benim gibi halkının yüzde doksan dokuzu müslüman olan bütün millet üzgündür. Müslümanlara (hatta müslim, gayri müslim hiçbir insana) hiç kimsenin bu kadar hakaret etmeye hakkı yoktur. Patlamış lâğım çukuru gibi etrafa pislik saçan bu şom ağızların kapatılması Cumhuriyet Savcılarının kanunî görevidir. Kamu adına bunu kendilerinden talep ediyoruz."[139]

Ömer Öngüt'ün akıl ve mantık dışı iftira ve ithamları sadece Süleymancı denilen zümre hakkında olmadığından diğerlerine de binnisbe temas edebilmek için bu kadarla iktifâ ediyoruz. Zira o, **"İslâm'i gayret sâhibi"** her müslümanı

139 Bkz: Vakit Gazetesi - 21.12.1993 târihli nüsha

veya mensub olduğu cemaati karalamakta ve hattâ bu hususta akıllara durgunluk verecek bir cür'etle **"küfür"**le ithâm edebilmektedir. Şimdi biraz da onun diğer İslâmî gruplar hakkındaki itham ve iftirâlarına dâir kısa bir izâhatta bulunalım:

VAKİT 21.12.93

Serdengeçti gözüyle

HÜSEYİN ÜZMEZ

Din adına bir hayasızlık

Konya'da elime bir broşür geçti. Daha **"neyin nesidir"** diye bakar bakmaz, midem bulandı, iğrençliğinden öğürecek gibi oldum. İlk sayfada çerçeve içinde bir yazı vardı. Aynen şöyle: **"Dinleri Süleymancılık, imanları para; has huyları gasp, meslekleri de dilencilik olan Süleymancıların içyüzü"**. Bu iğrenç küfürname, **"Süleymancıların İçyüzü"** adlı bir kitabın(!) 3. baskısına ek'miş.

Yukarıdaki cümlelerin her biri, her şeyden önce kanunen **"suç"**, insanî bakımdan **"terbiyesizlik"**, toplum bakımından müslümanları birbirine düşürmek için yapılan alçakça bir **"tahrik"**, İslâm açısından da **"fitnelik, yalancılık, riya ve iftira..."**. **"Kitap"** dedikleri 136 sahifelik hezeyannamenin indirimli fiyatı da 15.000 (yanlış okumadınız) onbeşbin liraymış. Görüyor musunuz istismarı?...

Herkes gibi Süleymancıların da hataları, yanlışları olabilir. Bunu düzeltmenin yolu bu mudur? Kaldı ki, sen kim oluyorsun? Bu hezeyannameyi yazanın zerre kadar (haydi imanı demeyeyim de) iz'anı olsaydı, onlarla yüz yüze konuşma ve müslümanca ikaz etme yolunu seçerdi. Süleymancı kardeşlerimiz en ağır tenkitlere tahammül edecek olgunlukta efendi, terbiyeli, ölçülü, edepli insanlardır. (Haşa) meçhul şarlatanın yukarda yazdıkları gibi olsalar bile, İslâm'a canla başla hizmet ediyorlar. Binlerce, onbinlerce genci şirkten, küfürden, günah batakliklarından kurtarıyorlar; hayra vesile oluyorlar. Bunu hepimiz her gün görüyoruz. Kaldı ki Süleymancılardan yardım ve yakınlık görmeyen bir tek mücadeleci müslüman yok?... Dün yazmıştım. Beni hapishanelerde senelerce yalnız bırakmadılar. Süleyman Efendi Hazretleri son nefesinde bile bizleri unutmamış, terekesinden her ay 50 lira bana gönderilmesini vasiyet etmişti. Ayrıca Üstad Necip Fazıl'a da zaman zaman çok cömertçe yardımlar yaptığını, verdiğini hepimiz biliyoruz. O mübarek zâtın yolundan gidenler mi bugün kalkıp da (haşa) imanlarını parayla değişecekler, gaspçılık ve dilencilik yapacaklar? Dili bozuk, kafası bozuk, ağzı bozuk, kimlerin uşağı olduğu belirsiz, kime hizmet ettiği meçhul bu kuduz mahlûk daha ne iftiralar atıyor: **"Süleymancılar dinde, vatanda kincidir; sinsidir; soyguncudur; kendileri lüks içinde yaşarlar; halk içinde dilencilik yaparlar, kâfirlerden yardım görürler; parasını onlarla paylaşırlar; münafıkdırlar; gayeleri İslâm'ı katletmektir."** Bunun gibi daha bir sürü küfür, iftira ve zırva...

Bu sözlerin **"fikir hürriyeti"** ile hiç alâkası yok... Fikir hürriyeti demek, küfür hürriyeti demek değildir. Altı kurşunla Rahmetli Başbakan Menderes'in Malatya'da ayakları dibine serdiğimiz Ahmet Emin Yalman bile şu herifin söylediklerinin onda birini söylememişti. Aziz Nesin, Sivas'ta iki lâf etti diye 37 insan öldü. Savcılar ne duruyor? Bu küfürname **"takibi şikâyete bağlı suç"** olmaktan çıkmıştır. Alenen halkı galeyana getirecek bir suç işleniyor. Kamu vicdanı rahatsızdır; tedirgindir; dilhundur. Herkes kamu adına savcıların harekete geçmesini bekliyor. Türkiye Cumhuriyeti eğer bir **"hukuk devleti"** ise ilgililer bu devletin bu vasfını korumaya mecburdur. Aksi halde (Allah saklasın) vatandaşlar **"İhkak-ı Hak"** yoluna gidebilirler. O zaman da Sivas olaylarının bin misli facialarla karşı karşıya kalabiliriz. Bu yazımız Cumhuriyet Savcılarına bir "Suç duyurusudur". Lütfen gereğini yerine getirsinler.

Benim Süleymancılıkla hiç alâkam yok... Sadece her müslüman topluluğu gibi onları da yürekten seviyorum. İşte bu yüzden ve bir müslüman olarak son derece üzgünüm. Benim gibi halkının yüzde doksan dokuzu müslüman olan bütün millet üzgündür. Müslümanlara (hatta müslim, gayri müslim hiçbir insana) hiç kimsenin bu kadar hakaret etmeye hakkı yoktur. Patlamış lağım çukuru gibi etrafa pislik saçan bu şom ağızların kapatılması Cumhuriyet Savcılarının kanunî görevidir. Kamu adına bunu kendilerinden talep ediyoruz.

VAKİT 24.12.93

Serdengeçti gözüyle

HÜSEYİN ÜZMEZ

Süleymancı'lar

Onları tâ çocukluk yıllarımda tanımıştım. Van Müftüsü'nün oğlu Şahabeddin Demirler'le İsmail Hakkı Şengüler.. Bizzat Süleyman Hilmi Tunahan Efendi Hazretlerinden ders almışlardı. Bu arkadaşların ahlâk ve faziletlerine hayrandık.

Yıllar geçti, devirler değişti. Ben Ahmet Emin Yalman'ı vurdum; 36 kişi hapishaneye düştük. Aramızda Üstad Necip Fazıl Kısakürek, Osman Yüksel Serdengeçti, Cevat Rıfat Atilhan ve Mustafa Bağışlayıcı da vardı. Güya onlar bizi tahrik etmişlermiş. Bize toplam 250 seneye yakın ceza verdiler. Benim payıma 20 sene ağır hapis düştü. Cezamız Yargıtay'da tasdik edilir edilmez, beni İzmit Cezaevi'ne sürdüler. Başta Abdurrahim Bezci ve rahmetli ağabeyleri Hacı İshak ve Hacı İlyas efendiler olmak üzere, hiç tanımadığım İzmitli dostlar bizi orada yalnız bırakmadılar.. Zaten teyzezadem Vahap Atlı da İzmit'teydi. Sık sık ziyaretime geldiler; bizim için ellerinden geleni yaptılar. Bu devamlı gelenlerin arasında Hz. Ömer heybetinde bir hoca da vardı. Volkan kadar imanlı, fırtınalar kadar öfkeliydi. Birisi yanlış bir söz etti mi, onu yalnız azarlamakla kalmaz, bastonuyla döverdi. Şayet bastonu kırılacak olsa, yenisini de dövdüğü adama aldırırdı. **"Sen o yanlışı yapmasaydın, ben seni dövmezdim, bastonum da kırılmazdı"** derdi. Kendisini çok severdim. İşte o da Süleyman Hilmi Tunahan'ın talebesiydi. Suadiye Köyü Kur'ân Kursu Hocası'ydı. (O zaman bilmiyordum) Süleyman Hilmi Tunahan Efendi Hazretleri'nin talimatıyla bana gelirmiş. 10 sene 3 günlük fiili hapishane hayatımın tam 6 yılı İzmit Cezaevi'nde geçti. İşte bu 6 yıl süresince Ahmet Efendi, eli-kolu hediyelerle dolu olarak, her hafta ziyaretime geldi. Zaman zaman bana harçlık da bırakırdı. Serdengeçti'den başka kimseden para kabul etmediğim halde, O'na itiraz etmezdim. Sonradan öğrendim ki bütün bu hediye ve paraları bizzat Efendi Hazretleri'nin kendisi gönderirmiş. **"İncinmeyeyim"** diye bana söylememesini de sıkı sıkı tenbih edermiş. Bunu Allah'ın rahmetine kavuştuğunun ertesi günü bana söylediler. Son nefesinde bile bu günahkârı unutmamış, terekesinden bana her ay 50 lira gönderilmesini vasiyet etmiş. (50 lira o zaman iyi paraydı.) Çok sonraları Kemal Kaçar ağabeyimle karşılaştık. Hiç gereği yokken kendilerine karşı ufak bir saygısızlığım oldu. Doğrusu beni affedip etmeyeceğini bilmiyordum. Bir gün İzmir'den İstanbul'a gelecektim. Menderes Havaalanı'nda karşılaştık. Yanında Necati Tosun da vardı. Yanlarına gitmeye yüzüm yoktu. Kendisi beni gördü, geldi. Hiçbir şey olmamış gibi beni kucaklayıp bağrına bastı, ben de elini öptüm, barıştık. İstanbul'a beraber indik. Bütün küstahlığıma rağmen beni dualarına dahil ettiklerini sanıyorum. Çünkü onlar büyük insanlar ve Allah dostları.. Bizim gibi ipe sapa gelmezleri elbette hoş görürler. Allah bizleri dünyada da, ahirette de **"Fırka-i Naciye"**den olanlardan ayırmasın.

Bütün bunları neden mi yazıyorum? Bugünlerde ne idüğü belirsiz bir cahil, kimbilir hangi düşman çevrelerin kışkırtmasıyla Süleymancılara şirretçe musallat olmuş da ondan.. Yarın bu konuda yazacağım inşallah..

Herkes şunu iyice bilsin ki hangi meşrep, tarikat, düşünce ve tutumda olursa olsun, müslümanlara atılacak en ufak bir taş, bizim ciğerimizi deler.

Hüseyin Üzmez'in bahsi geçen satırları. -arkası gelemedi-

bb-Refah Partililer ve Çarşamba Cemaati

Ömer Öngüt "Her isim bir dindir"[140] umûmî serlevhası altında giriştiği tezvirâtın bir bölümünde: **"Erbakan'**ın iktidar hırsı, ihtirası alevlendi yanıyor. Bunun bu hırs ateşi ne iman ne de Kur'an tanıyor" başlığı altında Çarşamba cemaatini ithama **Erbakan'**ı tekfirle başlıyor ve şöyle diyor:

*"**Erbakan** Bolu'da yaptığı bir konuşmada, burada bir veli varmış! Refah'a hizmet mi etti de veli oldu, demiştir.*

Bu kelimenin altında iki gizli şey yatıyor. Birisi ulûhiyet dâvâsı, bir diğeri de Refah Dini'ni ilân ettiğine dâir açık bir fermandır."[141]

Galiba bu adam hangi hatanın küfrü mûcib olduğunu ve hangi hataların ise insanı dinden çıkarmayıp sadece günah ve vebâli mûcib olduğunu bilmiyor. Kendince bir hatalı söz bulup, onun kailine **"kâfir"** damgasını bastıktan sonra bu yanlış hükmü mutlak bir doğruymuş gibi alâkalı alâkasız birçok âyet-i kerime ve hadis-i şerif meâliyle te'yid etmek gayreti peşinde koşuyor. Hücum ettiği bütün insanlar hakkında O'nun yaptığı bu câhilâne itham ve iftirâ asıl küfrü mûcib olan bir iştir. Burada da aynı şeyi yapmıştır. **Erbakan**'dan naklen yukarıya dercettiği söz, olsa olsa kendi siyâsî faaliyetine taraftarlığın iman icabı olduğunu –velev biraz aşırı da olsa- ifâde etmekten başka bir husûsa hamli imkânsız bir söz iken bununla O, **Ömer Öngüt**'e göre hem –hâşâ- ilâhlığını ilân etmiş ve hem de Refah hareketinin bir din olduğunu ilân etmiş olmaktadır.

Bir kimsenin herhangi bir sözünü bu kadar aykırı te'villerle bu derecede aşırı noktalara çekmek sadece cehâletle kaabil-i izah değildir. Kaldı ki, siyaset arenasındaki ak-

---

140 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.315 vd.

141 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.498

törlerden bazıları İslâm'ı yaşıyorlar ve dine siyaset yoluyla bir fayda sağlamak gayreti peşinde koşuyorlarsa, rakiplerine karşı onları desteklemek –ehven-i şer mantığıyla bile olsa- bir iman icabı değil de nedir?! **Ömer Öngüt** acaba Türkiye'de nice zamandan beri İslâmî bir idâre altında yaşanılmadığını Müslümanlar'ın demokrasiye geçildiğinden bu yana demokratik prensiplerden istifâdeyle bir zuhûr şansı aramakta olduğuna vâkıf değil midir? Zirâ O "particilerin peşinden gidenlerden değilim"[142] demektedir. Hâlbuki İslâm'da "**maslahat**" diye bir mefhum vardır ki, bu da mü'minlerin İslâm'ı yaşamak ve yaşatmak husûsunda içinde bulunulan şartlar itibariyle mümkün olanı yapmaktan ibâret bir mesuliyetleri bulunduğu hususudur. O'nun bütün İslâmî grupları itham ederken gerçekleştirdiği azim hataların bir sebebi -gayet büyük bir hüsn-ü zanla ifâde etmek gerekirse- bu maslahatı müdrik olmaması, diğer sebebi de hataların küfrü mûcib olanlarıyla olmayanları ayırd etme dirayetinden mahrum bulunmasıdır. O, **Erbakan**'ı ithama medar olmak üzere Aleviler'e "**kardeşimizdir**" demiş olmasını zikrederek bununla da küfür ithamında bulunmuştur.

"**Erbakan** yaptığı açıklamalarda Aleviler'e "kardeşimizdir diyerek. Küfrünü ilân etti.

Şöyleki küfrünü ilân edip Hazret-i Allah'a secde etmeyenleri Rasulullah Sallalahu Aleyhivesellem'e iman etmeyenleri, Hazret-i Kur'an'ı inkâr edenleri, İslam'ı yaşamayanları, abdest ve gusülle ilgisi olmayanları «**kardeş olarak kucaklıyoruz**» demesiyle..."[143] sözleriyle sapla samanı birbirine karıştırmaktadır. Allah'a secde etmemek veya İslâm'ı yaşamamak bunların vücûbunu reddetmedikçe küfrü değil, günahı mûcib iken hazret-i Peygamber'e iman etmemiş ol-

---

142 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.463

143 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.499

mayı bu gibi fiillerle aynı neticeyi doğuran bir husûs sanmaktadır. Aleviler'i kardeş tanımaya gelince bu söz ne dinen ne de siyâseten kınanabilecek bir ifâdedir. Zirâ cümle âlem bilir ki, Alevilik'in gulat (aşırı) kısımları kâfir kabul edilirken bunun dışındakiler kusurlu müslümanlar sayılır. Cumhûrun görüşü budur. Bir siyaset adamı ise, bütün vatandaşları kucaklamakla mükellef değil de nedir?!

Bir kere böyle bir yanlıştan yola çıktıktan sonra istediğin kadar âyet meâli zikredebilirsin. Bunların hiçbiri senin dâvânı isbata medar olmaz. Belki bu nakillerin çoğu O'nun kendi fiili için daha münasip düşmektedir. Zirâ isnad yanlış olunca, delilin bir gereği olmaz.

Bakınız O, şu çirkin ithamlar dolayısıyla kendisini tenkid eden **İbrahim Selâmet** adlı birine verdiği cevapta neler söylüyor:

"*Şu yaptığınız yalan ve iftiraları, doğru sözlü iseniz isbat edin. Edemediğiniz taktirde;*

Ne kadar yalancı olduğunuzu,

Ne kadar iftiracı olduğunuzu,

Ne kadar şerefsiz, alçak olduğunuzu,

Ne kadar namussuz olduğunuzu,

Siz de bilin, âlem de bilsin ve görsün.

Dikkat et de gör! Maskenizi çıkarıyorum. Kâfir olduğunuzu sen de gör, âlem de görsün.

Bu söylediklerimi Âyet-i kerime ve Hadis-i şeriflerle isbat ediyor ve mühürlüyorum."[144]

Allah için şu ithamlar O'nun küfürle itham ettiği hiçbir zümre hakkında isti'mâli câiz olabilir mi?! O'nun itham ve iftirâları herhalde kendisini değerlendirmede son derecede doğru olsa gerektir. Eskiler buna "**kaziye ber akis**" yani "**aksi için doğru olan bir hüküm**" derlerdi. Tabii bu yanlış

144 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.507

değerlendirmenin arkasından da pek çok âyet-i kerime ve hadis-i şerif meâli verdikten sonra güyâ dâvâsını isbat etmiş olarak şöyle diyor:

"Kâfir olduğunuzu bunca Âyet-i kerime ve Hadis-i şeriflerle isbat ediyorum.

Refah dininin lâf ve palavra kitabına değil de; eğer müslüman iseniz Hazret-i Allah'ın Kur an'ından müslüman olduğunuza dâir bir Âyet-i kerime getirin.

Amma bunu getiremezsiniz. Getiremediğinize göre kâfir olduğunuzu sende bil, bütün âlem de bilsin!

Müslüman gibi görünüyorsunuz, Din-i İslâm'ı bölüyorsunuz. Ve hâinlik ediyorsunuz. Düşmanlarımızla ittifak edip vatanımızı parçalamaya çalışıyorsunuz. Siz elbette ki; dış düşmandan daha çok tehlikelisiniz, inşaallah Allah-u Teâlâ yakında Dünya'da cezanızı verecek, Âhiret'te de canınızı cehenneme atacak.

Şimdi tekrar, tek tek soruyorum."[145]

Şu sözlerin ne **Erbakan** hakkında ve ne de İslâmî gayret sâhibi herhangi bir müslüman hakkında insafla bağdaşır sözler olmadığı husûsunda bir beyana gerek olduğunu sanmıyorum. Zirâ ben **Erbakan'**ı da, O'nun yakın arkadaşlarını da tanımış olan bir kimse olarak onların samimi Müslümanlığına ve ibâdetlerinde bir kusur olmadığına çokça şâhid olmuş bir insanım. Bu sebeple **Erbakan** ve arkadaşları hakkında bir prensip sözü söyleyerek **Ömer Öngüt'**ün bu husustaki zırvalarına daha fazla yer vermekten içtinab etmek istiyorum: O, **"Müslüman olduğunuza dâir bir âyet-i kerime getirin, amma bunu getiremezsiniz"** diyor. Hâlbuki O'nun şu sûretle itham ettiği adamlar İslâmî bir hayat yaşayan insanlardır. Böyle bir itham için onların ilâhî bir hükmü reddettiklerine dâir **Ömer Öngüt'**ün delil göstermesi gerekmez mi? Zirâ

---

145 **Ömer Öngüt,** a.g.e. sh.510

İslâm'da beraat-i zimmet yani bir kimsenin suçsuzluğu asıldır.

Ömer Öngüt, Erbakan ve arkadaşları hakkında istinad ettiğimiz eserindeki beyanlarla iktifâ etmeyerek bilâhare bu bahsi genişleterek "**Refah Dini'ne mensup Mahmud Efendi'nin mollarına cevaptır**" ünvanıyla ayrı bir eser yazmıştır.[146] Bu eserin sonuna cetvel hâlinde **Erbakan**'ın on adet beyanını alarak bunların karşılıklarına âyet-i kerimeler kondurulmuş ve güyâ **Erbakan**'ın sözlerindeki Kur'an'a aykırılık ispat edilmiştir. Hâlbuki bu cetvel incelendiğinde bunların herhangi bir âyet-i kerimeye aykırılık kasdı taşımaksızın belki kendi partisine taraftarlığı teşvik için bazı mübalağalar tesbit edilebilir. Fakat bunlardan hareketle Refah Partisi'nin din telâkki edildiğini iddia etmek akıl, mantık ve insafla bağdaşır bir husûs değildir.

Biz bunlardan bir tanesinin tahliliyle iktifâ edeceğiz. Bahsi geçen cetvelin ikinci maddesinde **Erbakan**'ın "**Refah Partisi'nden olmayanlar patates dinindendir**" tarzındaki beyanını Kur'an-ı Kerim'in Âl-i İmran Sûresi'nin 85. Âyet-i kerimesinin "Kim İslâm'dan başka bir din ararsa onunki katiyyen kabul edilmeyecektir" meâline mugayeretle buradan Refah'ın **Erbakan** tarafından bir –hâşâ- din olarak ilân edildiği hükmü çıkarılmaktadır.[147] Hâlbuki bu söz Refah'ı desteklemeyenlerin şuurlu Müslümanlar olmadıkları tarzında bir beyandan ibâretir. Bunun neresinden Refah'ın din olduğu iddiası çıkarıldığını doğrusu biz anlamakta güçlük çekiyoruz. Bu söz belki mübalağa olabilir. **Erbakan**'ın benzer başka sözleri hakkında da böyle bir hüküm vermek kaabildir. Nitekim 1954 Yılı'ndan beri tanıdığım ve Milli Selâmet Partisi döneminde de beraber olduğum **Erbakan**'ın bazı söz ve

146 **Ömer Öngüt – İstanbul 2001**

147 **Bkz: Ömer Öngüt, a.g.e. sh.264**

hareketlerini zaman zaman ben de tenkid etmişimdir. Lâkin İslâm itikadına göre hiçkimse mâsum olmadığına göre herkesin yanlışı ve hatası olabilir.

Herhangi bir hatayı O'nun ahkâm-ı ilâhiyeden birinin inkârı mâhiyetinde olmadıkça küfürle ithama medar telâkki etmek câhillikten başka bir şey değildir. Bu vesileyle şunu da söyleyelim ki, **Ömer Öngüt** ve benzeri şahıslar Müslümanlar'ın siyâsî faaliyetlere katılmalarını gayr-i islâmî bulmakta ve böyle hareket edenleri hırçın bir sûrette tenkid etmektedirler. Hatta böyleleri içinde sandığa gidip de rey atmayı küfür sayanlar bile vardır. Bu gibi tavırlar iman firâsetine mâlik olması gereken bir müslümana asla yakışmayan bir mantıksızlık ve hamâkattir. Onların dediği gibi yapılsa meydan din karşıtı güçlere bırakılır. Zirâ seçimlerde umum nüfusun yüzde kaçının rey attığına bakılmaksızın siyâsî hiyerarşi rey verenlerin ekseriyetiyle teessüs eder. Bu durumda böyle bir hamâkat milletin mukadderatına hükmedecek olan iktidarı din karşıtı güçlere peşkeş çekmekten başka bir şey değildir!..

Bugün Müslümanlar arzu ettikleri derecede sağlam bir siyâsî parti bulamayabilirler. Yine de siyâsî faaliyete katılmaları elzemdir. Zirâ islâmî kaaidelerden biri de: "**lâ yüdrikû küllü velâ yetrukû küllü**"dur. Bunun mânâsı, bir hususta matlubun tamamı elde edilemiyorsa elde edilebilen mikdarından vazgeçmek gerekmeyeceğidir. Nitekim demokrasiye geçildiğinen beri Müslümanların kaahir ekseriyeti bu mantığa itibar ederek mevcudlar içinde dine en yakın olan kadroları iktidar mevkiine getirmek için hareket etmişlerdir ki, doğru olan da budur. Zirâ Müslümanlar'ın matluplarına tam mutâbık bir parti bulmanın önünde hâlâ birçok kanûnî ve fiilî mâni mevcuddur. Bu sebeple müslüman siyâsîleri de -belli ölçüde- mâzur görmek gerekir.

Ömer Öngüt, Refah hareketini bir din olarak kabul ve ilân ettikten sonra bu partiyi desteklemiş olmalarından dolayı Çarşamba Cemaati'ni de topyekûn küfürle itham etmektedir ki, zerre kadar insafı olan bir kimse böyle bir cür'etkârlığa vicdanen isyan etmekten müstağni kalamaz. **Ömer Öngüt**, bu cemaat hakkında yazdığı müstakil kitabın te'lif sebebi olarak bu cemaate mensup bir kısım insanların kendisini ziyâret edip şikâyetlerde bulunduklarını söyledikten sonra:

"Kıyâfetlerine bakarsan Müslüman zannedersin. Bu kıyâfetleri ile bir taraftan halkı soyuyorlar, diğer taraftan da Refah dininin propagandasını yapıyorlar. Bunu giydirmişler ve salıvermişler."[148] demektedir.

Tabii bu derecede fâhiş hatalı bir teşhis ve değerlendirmeden sonra her zaman yaptığı gibi alâkalı alâkasız bir yığın âyet-i kerime ve hadis-i şerif meâli naklederek güyâ serdettiği fikri te'yid etmektedir. Bunun arkasından **Mahmud Efendi Hazretleri**'ni mürşid-i kâmil kabul ederek O'nun arkasından "**İslâm**"ı "**takvâ**" ölçüsünde yaşamaya çalışan insanları güyâ ikaz bâbında şu yanlış ve gereksiz ikaza tevessül etmiştir:

*"Hiç bir peygamberin ümmeti vâris-i enbiya mertebesine nâil olmamıştır. Yani, hiç bir peygamberin ümmetine **«Emr-i bil-ma'ruf ve nehy-i anil-münker»** vazifesi verilmemiş, ancak bu vazife ümmet-i Muhammed'e tevdi ve ihsan buyurulmuştur.*

Bu vazifeyi ifaya memur olan ümmetin hayırlısından murad; ulemâ-i rüsûm denilen zâhir ulemâsına peygamber vârisi denilemez. Çünkü «İrs» tâbiri bir pederden evlâda bilâ-kesb intikal eden şeye denir. Ulemâ-i zâhirin ilmi ise irsî değil, kesbîdir. Medreselerde tahsil edilir, vehbî değildir. Veh-

148 **Ömer Öngüt** – Refah Dini'ne Mensup Mahmut Efendi'nin Mollalarına Cevaptır, İstanbul 2001, sh.11

bî olmayan ve kesbî bir ilme irs tâbiri sahih olamaz. Ulemâ-i zâhire, vâris-i enbiyâdır demek asla doğru olamaz."[149]

Hâlbuki Ehl-i Sünnet âlimlerinin te'lif buyurdukları birçok eserde "**el ulemâu veresetü'l enbiyâ**" yani âlimler peygamberlerin vârisleridirler hadis-i şerifinin sahih olarak zikredildiğini görmek kaabildir.[150] Âyet ve hadislerde ilmi teşvik ve âlimleri meth-ü senâ mâhiyetinde pekçok beyan mevcuddur ki, bu da onlardan biridir. Dikkat edilirse burada hadis-i şerif tahdidi olarak sadece ümmet-i Muhammed'in âlimlerini zikretmeyip umûmî bir sûrette "**peygamberlerin vârisleridirler**" buyurulduğuna nazaran **Ömer Öngüt**'ün bu değerlendirmesi yanlıştır. Buradaki diğer bir yanlış da zâhir âlimlerinin ilimleri kesbî olduğu cihetle peygamber vârisi olamayacakları tarzındaki beyandır. Hâlbuki Ehl-i Sünnet âlimlerince müttefikunaleyh olan bir husûs da şudur ki; zâhir âlimleri Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm'ın ahkâm-ı ilâhiyeyi "**şerh ve izah**"ta, mürşid-i kâmiller ise "**ruhlarda tasavvuf**" ile kendisine tâbî olanların bâtınlarını islâhda peygamber vârisidirler.

Ömer Öngüt'ün bu beyanını iki hususa basamak teşkil

---

149 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.20

150 Burada böyle söyleyen **Ömer Öngüt**, herhalde bu söylediklerini unutmuş olacak ki, adı geçen eserinin 142. sahifesinde bu hadis-i şerifi -kendi beyanına ters olarak- bizim anladığımız gibi naklettikten sonra bu görüşünü te'yid için **Şeyh Esad Erbilî Hazretleri**'nden bir nakil dahi yapmış bulunmaktadır. Ancak adı geçen hadis-i şerifi bu sûretle değerlendirmişken müteakiben tekrar başlangıçtaki yanlışa avdet ederek "*Hiçbir peygamber ümmeti vâris-i enbiyâ mertebesine nâil olamamıştır. Bu vazife ancak ümmet-i Muhammed'e tevdi ve ihsan buyurulmuştur.*" demektedir. (A.g.e. sh.145).

Buhari'yi kaynak göstererek zikrettiği hadis-i şerifteki "**ulemâ**" ve "**enbiyâ**" kelimelerinin çoğul olduklarının farkına varmayacak kadar eblehâne tavırlarla O, böyle sayısız tezad ortaya koymuştur ki, bu onlardan sadece birisidir.

etmek üzere serd etmiş olduğu, ondan sonraki sahifelerden açıkça anlaşılmaktadır. Bunlardan biri **Mahmud Efendi Hazretleri** ve emsâlini küçültmek için bir zemin ihdas etmek, bir diğeri de kendi azgın ve mütecâviz nefsini abartmaya vesile bulmaktır. Nitekim Çarşamba cemaatini tahkire medar olmak üzere şöyle demektedir.

"*Size Niyâzi-i Mısrî –kuddise sırruh- Hazretlerinin bir beyitini hatırlatmak isteriz;*

Ey Câhil! Merkeb izinde su gördün de,
Kendini deryada mı sandın?
Derya odur ki; derinliğini
Semek dahi bilmez ola"[151]

Şu beyanın herkesten ziyade kendisi hakkında kaabil-i isnad olduğunu anlamak için O'nun bu bahse dâir ileriki sayfalarda kendi kendini medih husûsundaki sözlerinden bir kısmını dikkatlerinize arz edelim:

"*Bunun böyle olduğuna, yani Allah-u Teâlâ tarafından gönderildiğine dâir delil nedir?*

Birincisi; Allah-u Teâlâ şimdiye kadar kimseye vermediğini fakire vermiştir. Şöyle ki, hiç bir tahsilimiz olmadığı halde kitaplar Âyet-i kerime, Hadis-i kudsî ve Hadis-i şeriflerle mühürlüdür.

Ve bu kitaplar şimdilik yedibin sayfa[152] *civarındadır. Nasip olursa Cenâb-ı Hakk'ın verdiği kadar daha da olacak.*

İçinde zâhirî ilimden, tarikat ilminden, hakikat ilminden, mârifetullah ilminden uzun uzadıya bahsedilmiş ve açıklanmıştır.

*Bu «**Verilme**» nasıl anlaşılır?*

---

151 **Ömer Öngüt, a.g.e. sh.23**

152 **Bu kitabın basıldığı sırada bu rakam onaltı bine çıkmıştır. (Ömer Öngüt)**

Allah-u Teâlâ Duhâ Sûre-i şerifinin 7. ve 8. Âyet-i kerimelerinde «Verdim» buyuruyor. İşte bu verilme böyledir, şahsa âit değildir. Şahıs bunları bilemez, bilmesi de mümkün değildir."[153]

Ömer Öngüt, bu beyanıyla kendini medih için bir zemin hazırladıktan[154] sonra zikri geçen eserin ileriki sahifelerinde sayfalar dolusu kendisini ve hizmetlerini(!) medih zemininde pekçok şey söylemektedir ki, onlardan az bir kısmını dikkatlerinize arz etmek istiyoruz. O, İnsan sûre-i celilesinin 7 ilâ 9. âyet-i kerimelerinin meâlini naklettikten sonra aynen şöyle demektedir:

"**Biz bu âyet-i kerimelere bakarak çalışırız.**" girizgâhıyla güyâ Hizmet Vakfı'ndaki faaliyetlerini naklettikten sonra "**Kendime gelince**" başlığı altında "**emmâre**" nefsinin azgınlığını şer'î tâbiriyle "**ucub**" vasfında şu sûretle anlatmaktadır:

"*Kendime gelince:*

Her ne kadar vakıfta duruyorsam da, kimseye külfetim

---

153 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.45

154 Nitekim O, çeşitli vesilelerle kendi cehline kılıf bulmak için birçok kere böyle gayret sarfetmektedir:

"*Bizim nereden tahsil gördüğümüzü mereak ediyorsunuz. Halbuki Resulullah Sallalahu aleyhivesellem efendimiz de hiçbir yerde okumamış, tahsil görmemiş ve yapmamıştı.*" (A.g.e. sh.24) sayfalar dolusu Hazret-i Peygamber'in ümmîliği üzerinde beyanda bulunmakta ve "*Yeri gelmişken bir temsil arz edelim.*" diyerek (A.g.e. sh.26) **Şevket Kazan**'a kendisini cehâletle itham etmesini zikrettikten sonra Allah vergisi olan vehbî ilme dâir birçok beyanda bulunarak kendi ilminin de böyle olduğunu izah sadedinde:

"*Bunu size açıklıyorum. Bir gün dahi zâhirî tahsilim yoktur. Allah-u Teâlâ göğsüme neler döktü ise, yani Allah-u Teâlâ bana ne öğretti ise, ne bildirdi ise onu biliyor ve o bilgiyi kitaplara döküyorum.*

Şimdilik oniki büyük, otuz tane küçük kitap mevcuttur. Bu büyük kitaplar yedibin sahife yapıyor. Inşaallah'ür-rahman bu dokuzbine çıkacak. İyi bilin ki Allah-u Teâlâ'nın öğrettiğini de kimse bilmez." (A.g.e. sh.28)

olmaz. Her işimi kendim yaparım. Çünkü liveçhillah. Ben buraya Allah için geldim ve başkasına kötü bir numûne olmayayım.

Oysa Allah-u Teâlâ bize her şeyi bahsetmiştir. Ev değil evler verdi. Bahçe değil bahçeler verdi, dükkânlar verdi. Hepsi Düzce'de kaldı. Orada dahi bunlar çalışır. Fakat hepsi rıza için çalışır. Kimseden bir şey beklemiyorum. Çünkü hamdolsun ihtiyacım yok.

Hatta vakıfta oturduğum ve helâl olduğunu bildiğim halde yemeğini dahi yemem. Kendi yemeğimi kendim yaparım.

Kendi kitaplarımızı para ile alırız, hediye ettiklerimizi cebimizden veririz. Aldığımız her kaset ve mecmuayı da ücretle alırız. Kimseye kötü bir numûne olmayayım ve benden sonra kötü bir çığır açılmasın. Burası Allah kapısıdır.

Bunun içindir ki hiçbir maddi menfaatim yoktur. Ben burada rıza için bulunuyorum. İşimi, gücümü bıraktım, zaten ihtiyacım yok. Kırksekiz yıl esnaflık yaptım. Cenâb-ı Hakk bir bu kadar ömür verse hiç kimseye muhtaç etmeyecek durumu koymuş."[155]

Daha sonra tasavvufta terakki yollarını ve mürşid-i kâmilin vasıfları uzun uzun naklettikten sonra,

"*«Paçavra olan gerçek mürşid-i kâmiller işte bunlardır, işte râbıta ancak bunlara yapılır, başkasına şâmil değildir.*

Âlem Hazret-i Allah'ı bilir, âlim nefsini bilir, yazar da cebini bilir.» demiştik. Bütün bunlar bu sırların içindedir."[156]

Sen kendi ufacık ilim dağarcığına göre gerçek mürşid-i kâmili anlattıktan sonra böyleleri hakkında evet, gerçek mürşid-i kâmiller hakkında "**paçavra**" sıfatını kullanacaksın, daha sonra da utanmadan peygamber vârisi olmak için ilm-i

---

155 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.53 vd.

156 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.163

ledün sâhibi olmak lâzım geldiğini, bununsa ancak neseben seyyid olmakla mümkün olabileceğini söyleyecek ve kaleme aldığın her varakpârede dercettiğin terceme-i hâlinde "**seyyidlik**" iddiasında bulunacaksın. Bu kadar tezada bir nâdanlık eseri değilse herhalde akıl hastalığından başka bir sebeple vücud verilemez. Sonra "**yazar cebini düşünür**" diyerek bütün Ehl-i Sünnet âlimlerini dahi içine alacak bir şumûlle "**yazar**" kelimesini ism-i cins olarak kullanmak sûretiyle her müellifi cebini düşünmekle itham edeceksin. Eh, pes doğrusu!

Ömer Öngüt, bundan sonra tekrar **Erbakan** ve Refah Partisi'ni destekleyenlere avdet ederek sayfalar dolusu bu gibi insanların İslâmiyet hâricinde olduklarını ve Refah Partisi'ni bir din haline getirdiklerini iddia ederek İslâm'da tefrika yaratmayı kınayan âyet ve hadislerden birçok meâl derciyle bu isnâdını aklınca te'yid ettikten sonra yine kendi hizmetlerini (!) methe avdet ederek evvelki söylediklerini bir kere daha tekrarlamaktadır.[157]

Bu bahsi bitirirken **Mahmud Efendi Hazretleri** ve O'nun teşkil eylediği İslâmî cemaat hakkında kısa bir izahatta bulunmak isterim:

Ben **Mahmud Efendi Hazretleri**'ni İstanbul'a geldiğim 1954 Yılı'nda tanıdım. O zaman İsmâilağa Câmii'nde genç bir imamdı. **Ali Haydar Efendi Hazretleri**'ni ziyâret sebebiyle O'nun büyük oğlu **Şerif Gürbüzler** ile ahbaplık tesis etmiştim. **Şerif Gürbüzler** beni birkaç yakın arkadaşımla birlikte sık sık İsmâilağa Câmii Şerifi'ne on metre mesafedeki Gürbüzler Apartmanı'nda kahvaltıya çağırır ve bu kahvaltıya **Mahmud Efendi Hazretleri** de gelirdi. Benim ve beraberimdeki mahdud sayıdaki arkadaşımın üniversitede vâkî mücâdelemiz dolayısıyla Efendi Hazretleri'nin tevâli

---

157 **Ömer Öngüt**, a.g.e. sh.242

eden muhabbet ve alâkasına mazhar olduk.

O'nunla bilhassa 1980 ihtilâlinden sonra yurd dışına çıkışıma kadar kesif bir münâsebetim oldu. Şunu büyük bir vicdan rahatlığıyla söyleyebilirim ki; O'nda şeriata aykırı kıl kadar bir yanlışlık görmedim. Bu bakımdan **Ömer Öngüt**'ün O'nu ve cemaatini sırf Refah Partisi'ni desteklemekten dolayı küfürle ithamına vicdanen dehşetli bir isyan duymaktayım. Hâlbuki bu cemaatin o zamana göre Refah Partisi'ni desteklemelerinin aklen, mantıken ve dinen doğru olduğunu evvelce izah etmiş olduğum cihetle bu bahse burada tekrar avdet etmek istemem. Ancak şunu söyleyebilirim ki, her cemaat içerisinde az veya çok yanlış hareket edenler olabilir. Lâkin her nev'i yanlışın küfrü mûcib olduğu kabul edilirse Yeryüzü'nde tek bir müslümanın bile kalmayacağı âşikardır. Zirâ "**mâsumiyet**" sıfatı sadece peygamberlere mahsustur. Ben birçok kereler gerek **Mahmud Efendi Hazreleri**'ne ve gerekse O'nun müntesiplerinden pekçoğuna karşı şu husûsu defaatle ifâde etmişimdir:[158]

---

158 Benim hiç kimsenin hatırı için hakikati fedâ etmediğime dâir bu beyânım mübâlağalı ve bir tefâhur olarak telâkki edilmemelidir. Zirâ beni tanıyanlar çok iyi bilirler ki, kimi ne kadar seversem, o kadar da yüzüne karşı tenkid eder ve gerek duyduğum doğruları söylerim. Bunu **Mahmud Efendi Hazretleri**'nin cemaati ile ilgili olarak yaşadığım bir hâdiseyle te'yid etmek isterim:

1978 senesinde Milli Selâmet Partisi'nin kongresinde **Korkut Özal**'la birlikte ayrı bir liste ile seçime katılıp **Erbakan Hoca**'nın listesini delerek üç kişi Genel İdâre Kurulu'na seçilmiştik. Bu hâdiseden az bir müddet sonra İsmâilağa Câmii'ne **Mahmud Efendi**'yi ziyârete gittim. O, beni namazdan sonra birlikte yemek yemek üzere alıkoydu. Kalabalık bir grup hâlinde yere serilen bir örtü üzerinde yemek yenirken biraz uzağımda bulunan bir mürid bana lâf işittirmeye başladı. O diyordu ki:

"- Bizim siyâsetle uğraşan kardeşlerimiz acaba neden sünnet-i seniyyeye uymamaktadırlar?" Bununla benim sakal bırakmadığıma, şalvar ve cübbe giymediğime târizde bulunuyordu.

Birkaç kere tekerrür eden bu târize cevap vermeyince o mürid, târizin bana tevcih edildiğini anlamadığımı sanarak yanıma geldi ve "Sen sakal bı-

Resmî tavır alarak lâikliği benimsemiş bulunan ülkemizde bu tavırla tezad teşkil etmek ve bu tavra bir zaaf iras

---

raksan, sen şalvar giysen ilh." gibi sözleri tekrar edip durdu. Birkaç kere,

"- Biz Efendi Hazretleri'ni dinlemeye geldik, hele bir sus!.." dedimse de o adam vır vır konuşmaya devam etti. Bunun üzerine kendisine dedim ki:

"- **Şeyh Sâdi-i Şirâzi**, Bostan veya Gülistan isimli eserlerinden birinde der ki;

«Gençliğimde babamın gece yarılarında kalkıp, namaz kılıp zikrettiğini bilir ve beni de kaldırması için ısrar ederdim. Bu ısrarlarım neticesinde bir gece beni de kaldırdı. Birlikte namaz kıldık, Cenâb-ı Hakk'ı zikrettik. Bu hâl çok hoşuma gittiğinden babama dedim ki:

«- Bu gece yarısı sessizliğinde ibâdet ne güzel şeymiş. Öyle bir saat ki, hâne halkı uyuyor, mahalle halkı uyuyor, belde halkı uyuyor.» Babam bu sözü duyunca ‹Sus!› dedi. ‹Bir gece kalkmakla kalkamayanlara târizde bulunmaktansa kalkmaman daha hayırlıdır.»

Mürid bu ikazımdan bir şey anlamadı. Sözlerine devam etti. O, bana karşı kendince cihad etmekte kararlı görünüyordu. Ondan kurtulmak için izin alıp ayrılmayı tercih ettim. Fakat câmiden çıkmakta iken O'nun da arkamdan gelmekte olduğunu fark ettim. O zaman **Dede Paşa** merhûmun şu sözünü hatırladım. O mübârek zât buyurmuşlardı ki:

"- Sigaranın hiçbir faydası yoktur. Lâkin bazan anlayışsız biriyle karşılaştığınızda sigaranızı tüttürürseniz, o sizden uzaklaşır. Siz de bir gönül kırmaktan kurtulursunuz!"

Bu düşünce ile câmiin kapısından çıktığımda bir sigara yakarsam O'nun bana selâm bile vermeden uzaklaşacağını düşündüm. Böyle de yaptım. Lâkin ne gezer. O beni irşad etmekte kararlıydı. Selâmdan sonra aramızda şöyle bir konuşma geçti:

"- Nedur o elundeki?!"

"- Bu mu?! Sigara."

"- Nedir onun hükmi?"

"- Sen daha iyi bilirsin."

"- Hayır, ben bilmem. Sen bilirsin."

"- Ben bilirsem, bunun hükmü mekruhtur" dedim ve ilâve ettim:

"- Ben de sana bir sual sorayım. Kaç mekruh bir haram eder?"

"- Ben oni bilmem" dedi.

Ben de:

"- Bilmezsen sana söyleyeyim. Bir tirilyon mekruh bir haram etmez.

etmek yönünden ülkemizde iki unsur mevcuddur. Bunlardan biri ecdad yâdigârı câmiler, çeşme ve medrese kitabeleri, diğeri de şer'î kıyâfeti muhafaza eden bu cemaatin mensuplarıdır. Hatta Türk vatandaşı olmadığı için sarık ve cübbesiyle her yere girip çıkabilen **Şeyh Nâzım**'dan bile çeşitli

---

Çünkü aralarında kategori farkı vardır." Karşılığını verdim. Bu minval üzere O'nunla konuşa konuşa Yavuz Selim durağına kadar geldik. Bu garip müride kızmamaya karar verdiğim için, saçma sapan lâflarına sümmettedârik cevaplarla durağa geldiğimizde önümüzde duran bir minibüs;

"- Üsküdar! Üsküdar!" diye bağırınca O'na dedim ki:

"- Ben Anadolu yakasında Küçüksu'da oturuyorum. Bu minibüs benim çok işime yarıyor. Lâfların bitmediyse gel benimle. Dönüş paranı da veririm."

O:

"- Hayır. Benim gitmem lâzım." diyerek benden ayrıldı.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra bir Pazar günü **Mahmud Efendi Hazretleri** Beykoz'daki bir kursunu ziyâretten dönerken yanında Özşah Örme Sanayii'nin sâhibi **Zekeriya Bey** olduğu hâlde evime geldi. Sohbetimiz esnâsında kendilerine dedim ki:

"- Efendi Hazretleri! Tarikat avam işi midir, havas işi midir?"

Bu suale,

"- Elbette ki havas işidir." karşılığını verince O'na dedim ki:

"- Peki, öyleyse câhil cühelâ adamları ne diye başına topluyorsun?"

Bu suali neden sorduğumu sorması üzerine marangoz olduğunu söylemiş olan o müridle aramda geçmiş olan hâdiseyi naklettim. Bunun üzerine bana dedi ki:

"- **Kadir Efendi!** Eskiden zâhir âlimleri insanları yetiştirir, şeyhler de onların istidadlılarını toplayarak rendelenmiş bir tahtaya cilâ sürmek kabilinden onları olgunlaştırır, kemâl yolunda ilerletirdi. Bugün biz böyle yapsak, tekkede yalnız başımıza kalırız. Zirâ mânevî terbiyesine sıra gelmiş adam bulamayız. Bugünkü şartlar böyle gerektiriyor. Bize gelenler farzlara riâyet etseler, haramlardan kaçınsalar, bu kadar bir kazanç bile büyük bir şey değil midir?! Ne böylelerine mürid olmadan mürid denmesinden müridlik ve ne de bana şeyh olmadan şeyh denmesinden şeyhlik bir zarar görür."

Ben o güne kadar başına fazla mürid toplayan şeyhleri hep tenkid ediyordum. Bu mükâlemeden sonra bu tavrımdan vazgeçtim. Zirâ anladım ki, bugünkü imkânlar bu kadarı mümkün kılmaktadır.

vesileler ihdas ederek Ankara'da Kızılay'da, İstanbul'da ise Beyoğlu'nda dolaşmasını ve o kıyâfete gözlerin alışmasını rica etmişimdir ki, bu dahi benim İslâmî hissiyâtımın bir tezahürüdür.

Bilhassa sakal mevzuunda bu cemaatin himmetinden önce câmi imamları bile sakal bırakmaktan içtinâb etmekteydi. O zaman büyük ölçüde yadırganan bu sünnetin yaygınlaşması muhakkak ki; bu cemaatin ısrarlı himmetleri sâyesinde mümkün olabilmiştir. Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm, "Unutulmuş bir sünnetimi ihyâ eden cennete benimle girer" buyurduklarından sadece şu hizmet bile bu cemaatin şuurlu her müslüman tarafından takdir edilmesini icab ettirmektedir. Varsın **Ömer Öngüt** gibi Ergenekon güdümlü bazı nâdanlar –sırf siyâsî tercihlerinden dolayı- bunca meziyetlerini görmeyerek onları küfürle itham ede dursun. Mâruf bir atasözüdür ki; "**İt ürür, kervan yürür.**" Bu kervan şeriat-ı garra-i muhammediye'nin galebesine kadar –bütün güçlükleri göğüsleyerek- yürüyecektir. Kâfirler hoşlanmasalar da!

Ben şahsan bu cemaatin güzel insanlarına hayranım. Onlardan hayâtımda da, memâtımda da dua bekliyorum!..[159]

---

159 Zirâ bu iddiasız insanlar fiiliyatta yanlışları olsa da bütün imkânsızlıklara rağmen İslâm'ı yaşamaya çalışıyorlar. Rejimin seksen seneden fazla sürmüş olan tahribâtının arkasından onların bu ölçüde iman ve ahlâklarını kurtarabilmiş olmaları dahi bir kahramanlıktır.

Babaannemden şöyle dinlemiştim: Memleketimiz Rus işgaline uğradıktan sonra halk batıya muhaceret etmişti. Denizden Rus gemileri şehri bombardıman ettiklerinden çarşıdaki binaların ve mahalledeki konakların çoğu bu top ateşiyle tahrib edilmişti. Muhaceretten dönen insanlar yıkılan evlerinin enkazından az yanmış kalasları, sağlam kalmış kiremitleri toplayarak eski konaklarının duvarları içinde veya kenarında gecekondumsu bir barınak yapmışlar ve orada yeniden düzenlerini kurmaya çalışmışlar.

Türkiye'deki Kemalist tahrib, Rus bombardımanından daha dehşetli bir tahribâta sebep olmuştur. Bugün İslâm'ı yaşamaya çalışanların arzu edilen mükemmellikte olamamasının asıl sebebi işte bu tahrtibatın henüz tam mânâsıyla izâle edilememiş olmasıdır. Bu itibarla Müslümanlar'daki ku-

cc- Risâle-i Nur Cemaati

Ömer Öngüt'ün çirkin bir sûrette itham eylediği islâmî grupların biri de **Üstad Bediüzzaman**'ın talebeleridir. O, evvelce kendisinden iktibasta bulunduğumuz mufassal kitabında: "**Fethullah Gülen Nurculuk Dinini İlân Etti**" başlığı altında[160] bu cemaati de topyekûn İslâm'dan inhiraf etmiş ve Nurculuk Hareketi'ni bir din ittihaz etmiş olmakla itham etmektedir. Bu bahse **Fethullah Gülen**'in âyetle sâbit olan "**tesettür**"den "**fürûat**" olarak bahsetmiş olmasından hareketle O'nu küfürle itham etmekten maada bir de Nurculuk'u ayrı bir din olarak ilân (!) etmiş olmak töhmetinde bulunmaktadır. Biz **Fethullah Gülen** hakkında bundan sonraki bölümde gerekli olan doğruları mufassal bir şekilde söyleyeceğimiz için burada O'nun şahsıyla alâkalı olan kısma cevap vermekten içtinab ediyoruz. Bununla beraber O'nun tesettür hakkındaki bu sözünün yanlışlığını kabulde hiçbir müslüman tereddüd etmez. Ancak **Fethullah Gülen**'in yanlışı bu kadarla kalsaydı, öper başımıza koyardık. İleride görüleceği

---

surları görmek yerine, husûmeti bunun âmili olan lâik rejime tevcih etmek akıl, insaf ve maslahat gereğidir. Lâkin **Ömer Öngüt** nev'inden adamlar rejimin tahribâtına karşı sükûtu ihtiyar ederek Müslümanlar'ın kusurlarını araştırmakta üstelik bu kusurları ölçüsüz bir hak-nâşinaslıkla küfür ve şirk gibi çirkin ithamlara mevzu ittihaz etmektedirler. Bu tutum İslâm'dan bakiye kalmış olana düşman olmaktan başka bir sûrette kaabil-i izah değildir. Bense değil böyle yanlışları, ayağı kayıp küfre saplanmış olanları bile bu bâtıl rejimin kurbanları saymakta ve onlardan –sel önünden kütük kapmak kabilinden- ne kurtarabilirsem kâr saymaktayım. Bence İslâmî cemaatlerin yaptığı da bundan başka bir şey değildir. Cenâb-ı Hakk, İslâm'ın bugünkü "**mağlûbiyet**"ini "**gâlibiyet**"e çevirmek için üst üste iki taş koymak kabilinden en küçük bir hizmeti ifâ edenlerin cümlesinden razı olsun!.. Şuurlu her müslüman kendilerinin gelecek nesilleri bakımından böyle insanlara minnettardır. Ben de o minnettarlığı duyanlardan biriyim.

160 **Ömer Öngüt** - Sözler Ve Notlar 5, İstanbul 1999, sh.521 vd.

üzere O'nun İslâm'ın özüne aykırı pekçok beyanı vardır. Lâkin **Ömer Öngüt**'ün O'nun tesettür hakkındaki şu beyanını ele alarak Nurculuk'u ayrı bir din olarak ilân ettiğini iddia etmesinin akıl, mantık ve iz'anla hiçbir alâkası yoktur. Aslında **Fethullah Gülen** de kendisi gibi derin devlet güdümlü olduğu cihetle O'nunla müttefik olması lâzım gelirken şu târiz olsa olsa ikisinin de arkasındaki gücün aynı olmamasıyla kaabil-i izahtır. Zirâ ülkemizde derin devlet denilen insanlar yekvücud ve yekpare değildir. **Ömer Öngüt**'ün evvelce ifâde edilmiş olduğu üzere **Ergenekoncular**'la alâkası sabit olduğuna göre şu muhâlefet olsa olsa **Fethullah Gülen**'in devleti –İslâm adına değil, şahsî sulta adına ele geçirmek gayreti itibariyle Ergenekoncular'la rakip bir vaziyette olmasıyla kaabil-i izahtır.

Ömer Öngüt bahsi geçen eserindeki beyanlarla iktifâ etmeyerek Nurcu kardeşlerimiz hakkındaki isnad ve iftiralarını da genişleterek müstakil bir kitab haline getirmiştir ki, burada **Fethullah Gülen** mes'elesinden katannazar sadece "**Nurcu**" sıfatıyla yaftalanan müslüman grup hakkındaki toptan itham ve iftiralarına cevap vereceğiz. Bahsi geçen müstakil kitabın adı "**Küfrü Hoş Gören Narcıların İçyüzü**"dür.[161] Burada Nurculuk hareketini ayrı bir din olarak göstermek hususundaki hırs ve dalâletle yetinmeyerek bu ismi "**Narcılar**" yani ateşçiler şeklinde ifâde etmekteki husûmet şiddetini değerli okuyucularımın takdirlerine bırakarak esas meseleye geçiyorum. O, **Mahmud Efendi Hazretleri**'nin talebeleri hakkında kaleme aldığı kitapta bir vesileyle: "Size yalnız **Bediüzzaman Hazretleri**'nin mevzuatını açıklıyorum" diyerek O'ndan mehdi meselesine dair sayfalar dolusu takdirkârâne nakiller yapmıştır. Burada kullandığı "**mevzuat**" kelimesinin beşerî kanunlar mânâsında olduğunu bilmekten âciz bir kim-

161 Bkz: İstanbul 2001

se olduğu açıkça görülmektedir. **Bediüzzaman** ne bir kaanun vâzııdır ve ne de O'ndan nakledilen sözlerin öyle bir mâhiyeti vardır. Lâkin O, burada sayfalar dolusu nakille methettiği **Bediüzzaman'**ı eserlerini okuyarak tâkib eden cemaati ayrı bir dine mensub olmakla hangi mantıkla itham edebilmektedir?! Doğrusu bunu anlamak mümkün değildir.

Ömer Öngüt "Din kuran ve dinini ayakta tutmak isteyenlere gelince" başlığı altında gerek Nurcular ve gerekse diğer islâmî gruplara dâhil oldukları fiilî hareketi İslâm'dan ayrı bir din olarak kabul ettikleri yolundaki ithamı makul gösterebilmek için verdiği bu fâsid hükme göre kendince delil ittihaz edilebilecek olan pekçok âyet-i kerime ve hadis-i şerif meâli zikrederek bu zümrenin "*Tarikatler bir dönemdeki misyonunu edâ etmişlerdir. Zaman böyle ferd zamanı değil, cemaat zamanıdır*" demiş olmalarını ele alarak tarikat ve tasavvuf müdafaasına girişmektedir. Lâkin **Bediüzzaman**'dan kısa bir nakil yaptıktan sonra

"İşte o zat tarikatı böyle ifâde ediyor. İman âbidesi büyük mücâhid **Bediüzzaman Hazretleri**'nin izini tâkib edenler İslâm'a hizmet edenlerdir. Bunlarsa Narcılık dinini kuranlardır."[162] demektedir.

Bediüzzaman hakkında "**iman âbidesi büyük mücâhid**" diyeceksin, sonra da O'nun eserlerini okuyup o yolda hizmet vermeye çalışan insanları "**Narcılık Dini**" adında bir din ihdas etmekle itham edeceksin. Diyelim ki, umum risâle-i nur talebelerini değil de, onların bir kısmını kastediyorsun. Peki o bir kısım insan **Fethullah Gülen**'in arkasından gidenler mi? **Ömer Öngüt**'ün eserlerinde böyle bir sarahate rastlanmıyor.

Herkes bilir ki, Nur cemaati birçok grupa ayrılmıştır. Bunlardan bazıları meselâ siyâsî tercihlerinde yanlış bir yol

---

162 A.g.e. sh.34

Küfrü Hoş Gören
NARCILAR'ın
İçyüzü

ÖMER ÖNGÜT

Ömer Öngüt'ün iftiranâmelerinden diğer birinin kapağı

tutmuş olmakla itham edilebilirler. Lâkin bu ve benzeri yanlışların bu islâmî hareketi ayrı bir din olarak tavsif etmeye medâr olabileceğini iddia etmek akıl ve insaf dışıdır.

Evvelce bir nebze izah etmiş olduğum üzere şu yaşıma kadar hiçbir islâmî grupun taassubunu ifâde eden hiçbir tavır sâhibi olmadım. Burada müdafaa ettiğim zümrelerin hepsini de İslâm'ı yaşamaya çalışan insanlar olarak tanıdım ve bu vasıfları itibariyle de onların müdafii oldum. Bu müdafiliğin zaman zaman üzerime musibetler celbetmek tarzındaki tecellileriyle de karşılaşmışımdır. Bunlardan biri olarak 27 Mayıs İhtilâli hengâmında üniversitede "**Nurcu**" ithamına mâruz kalarak kalabalık ve şerir bir grup tarafından dövülmüş bulunduğumu zikretmekle iktifâ edeyim.[163]

Fethullah Gülen'e gelince ne O'nu ve ne de arkasından yürüyenleri artık Nurcular'ın bir grupu olarak telâkki etmek mümkün değildir. Zirâ O, bir cemaat teşkil edene kadar Nurculuk'u kullanmış, ayakları düz bastıktan sonra tâkib ettiği hareketi kendi adına yürütmeye başlamıştır ki, bu durum ileride O'nunla alâkalı bahiste izah edilecektir. Ben Eskişehir'de hapis yatarken Yeni Asya Gazetesi'nde gerek benim aleyhime ve gerekse İslâm yazısının aleyhine bir yazı yayınlanmış, Risâle-i Nur talebelerinin "**yazıcılar**" denmekle mâruf olan grupundan- **Ahmed Semiz** tarafından bana Askerî Cezaevi'ne getirilmişti. Ben bundan münfail olarak, değil Nurcular'ın, onların siyâsî tercihlerini doğru bulmadığım Yeni Asya grupuna dahi aleyhte bir tavır takınmadım. Zirâ husûmetlerimde şahsımı değil, dinimi ölçü ittihaz ettim. İslâmî yolda yürüyen bir kimse herhangi bir sebeple bana muhalif bir tavır takındı diye onu karalamaya çalıştığıma dair hiç kimse seksen senelik hayatımdan bir tek misal dahi gös-

---

163 Tafsilât için bkz: **Kadir Mısıroğlu** - Geçmiş Günü Elerken, C. 2, İstanbul 1995, sh.49 vd. veya a.g.e. sh.110 vd.

teremez.

Ben Üstad **Bediüzzaman Hazretleri**'nin eserlerini güç-belâ tedârik ederek lise talebesiyken şapigrofla basılmış el yazması nüshalarından okumuş olan biriyim. **Bediüzzaman Hazretleri**'ni ise İstanbul'a geldiklerinde bir kere görmek fırsatım oldu. Lâkin O'nun "**vekil-i mutlakım**" dediği **Hüsrev Altınbaşak**'la Eskişehir Askeri Cezaevi'nde bir koğuşta başbaşa takriben dört aydan ziyade birlikte oldum. O'nun şahsında Nurcular'ın takvâ ölçüleriyle yaşamaya çalışan insanlar olduklarını sarih bir sûrette müşahade ve tesbit ettim. Esasen o sırada zikri geçen askerî cezaevinde nurcu olarak sadece merhum **Hüsrev Altınbaşak** değil, on beş yirmi kadar da O'nun yakın talebeleri de mevcuddu. Bunların hallerine de yakınen vakıf oldum.

Burada vicdan ve insaf icabı olarak şunu söylemek isterim ki, her islâmî hareket içinde bulunanlar kendi usûl ve üsluplarını terviç husûsunda binnisbe aşırılıktan kurtulamamaktadırlar. Kendi meslek ve meşreplerini "**en doğru**" kabul etmek hususundaki bu temâyül başka mü'minleri rencide edecek noktaya varmadıkça kendi istifadelerini ziyadeleştirmeye medar olduğu müddetçe mucib-i tenkid olamaz. Buna ilâveten şunu da söylemek lâzım gelir ki, enbiyadan gayrısı mâsum olmadığı cihetle, her insanda bulunabilecek bir hatayı -şeriatın müsaade ettiği şartlar dâhilinde- söylemek yani ikaza medar olmak üzere dile getirmek câiz olduğu hâlde herhangi bir hatayla bir kimseyi ceffel kalem küfürle itham etmenin iz'an ve iman şuuruyla kaabil-i te'lif olmadığı âşikardır.

Meselâ ben de **Bediüzzaman** talebelerinin tasavvufa bakışlarının **Bediüzzaman**'ı yanlış anladıkları tarzında değerlendirmede öteden beri musırrım. Kanaatimce Üstad, Kemalist inkılâpların en kesif zulmeti cârî olduğu bir zaman için evveliyetle tâkib edilmesi gereken bir usûl olarak iman dâvâ

etme üzerinde durmuş ve tasavvuf imanı kemale götürmek maksadı güden bir dava olması itibariyle onu tâli bir mesele olarak görmüştür. Zirâ evrâd-u ezkârından bellidir ki, O'nun da seyr-i sülûkü yani bir tarikate intisabı vardır. Kaldı ki, **Bediüzzaman** da bir beşer olmak itibariyle hatadan salim değildir. **Ömer Öngüt**'ün bilmediği hangi hatanın küfrü mûcib olduğu, hangi hataların ise günah kategorisinde bulunup sadece vebâli icab ettirdiği hususudur. Bunu O'nun diğer gruplarla ilgili olarak bir sarhoş kusmuğundan farksız olan beyanları için söylemiş olmakla beraber burada bir kere daha tekrarlamak ihtiyacını hissediyorum.

Bu itibarla O'nun Nurcular hakkındaki ithamlarını uzun boylu tahlil edip cevaplandırmak ihtiyacını hissetmiyorum. Esasen O'nun bu husustaki beyanları kaahir ekseriyetiyle **Fethullah Gülen**'le ilgili olduğu cihetle bu bahiste beni pek de alâkadar etmiyor.

Akaid'de yanlışı olmayan her müslümanın fiilî ve amelî hatalarını hoş görmeye mütemâyil bulunduğum cihetle bu eserde sadece itikadî yanlışlar üzerinde kalem oynatmak yolunu tuttuğumdan Nurcular'ın çeşitli gruplarını veya onlar arasındaki bazı şahısların şahsî hatalarını müsamaha ile karşılıyorum. Bu tutumum sadece Risâle-i Nur talebeleri için değil, İslâm'ı yaşamaya ve dâvâ etmeye temâyülü olan herkes hakkında vâriddir. Bu hususta islâmî gruplar arasında bir takdim ve tehir yapmaya bile gönlüm razı değildir. Bu zaman Müslümanlar'ın zayıf zamanı olduğu cihetle zannımca bugün tutulacak en doğru yol budur.

Ömer Öngüt sağ olsaydı ihtimal kendi metodumu böylesine tahsin ve tevcihimden dolayı beni de ayrı bir din mensubu olarak ilân edebilirdi. Lâkin ne hâcet. Arkasından gidenlerin iddiasına göre O, ölmemiş, tasarrufa devam etmektedir. Onun için de yerine bir vekil bırakmamış imiş. Kı-

yamete kadar icraatına devam edecekmiş. Bu görüş **Ömer Öngüt**'ü bir şahıs değil de, ism-i cins olarak telâkki edersek hakikaten doğrudur. Zirâ "**Hizbuşşeytan**"dan olanlar gibi "**Hizbullah**"tan olanlar da kıyâmete kadar teselsül edecektir. Zirâ Allah'ın "**mûdil**" sıfat-ı ilâhiyesi diğer bütün ilâhi sıfatlar gibi hiçbir an mâsadaksız ve ma'kessiz olamaz! Zirâ Esmâ tecellileri müstemirren yani inkıtasız devam eder!

çç-Hüseyin Hilmi Işık Bey ve İhlâs Cemaati

Ömer Öngüt evvelce kendisinden iktibaslar yaptığımız "**Sözler ve Notlar**" isimli eserinin "**Her isim bir dindir**" başlıklı üçüncü bölümünün girizgâhında "*Her isim bir dindir. Binâenaleyh kendisine has bir isim verenlerin hepsinin dini ayrıdır. «**Süleymancı**»sı olsun, «**Refahçı**»sı olsun, «**Kaplancı**»sı olsun, «**Nurcu**»su olsun, «**Işıkçı**»sı olsun ve buna mümâsil olanlar hep dindir*"[164] demek sûretiyle merhum **Hüseyin Hilmi Işık**'ın irşad halkasında bulunanları da diğer islâmî gruplarla birlikte ayrı bir din olarak ilân ve itham etmektedir. Bilindiği üzere **Hüseyin Hilmi Işık Bey**, son devrin büyük nakşî meşayihinden **Abdülhakîm-i Arvasi Hazretleri**'nin cemaatini derleyip toplayarak devam ettirmeye çalışmış olan gayretli bir müslümandır. Benim şahsan burada müdafaa etmek mecbûriyetinde kaldığım insanlar arasında en fazla tanımakla mübâhi olduğum yani bahtiyarlık duyduğum bir şahsiyettir.

1960'lı yıllarda Vefa'daki eski İmam Hatip Mektebi'ni "**Vefa Talebe Yurdu**" olarak çalıştırmakta olduğum sırada **Hüseyin Hilmi Işık** Bey'le kesif bir münâsebetim olmuştur. Merhum o sırada albaydı. Benim çalıştırdığım yurdun bahçesinde salaş bir küçük bina vardı ki, İlim Yayma Cemiyeti orada İstanbul'un İmam Hatip ve müezzinlerine fennî ilimler

164 A.g.e. sh.317

öğretmek üzere bir kurs açmıştı. **Hüseyin Hilmi Işık** Bey bu kursta Kimya okutuyordu. Lâkin kursun mahdud olan yerinde hocaların istirahatine tahsis edilmiş bir oda olmadığından burada ders verenler benim yurdun müdüriyet odasında ders saatini beklerlerdi. Şu zarûret dolayısıyla **Hüseyin Hilmi Işık** Bey'le Vefa Yurdu'nun müdüriyet odasında biddefaat saatlerce görüşmüşümdür. O kadar lâkırdı arasında İslâm'ın özüne aykırı olarak bir kelimeye rastlamış değilim. Aksine gerek kendi sözü ve gerekse **Abdülhakim-i Arvasî Hazretleri**'nden naklen dinlemiş olduğum pekçok doğru beyan hâlâ hâfızamdadır. Zaman zaman bunları sohbetlerimde isim zikrederek kullandığıma beni yakınen tanıyanlar şâhiddirler. Merhum oraya resmî üniformayla gelir, ihtilâlin o şiddetli zamanında cesur ve vakur bir üslupla burada ders verirdi. Bu derslerinde Kimya ilminden ziyade Ehl-i Sünnet akaidi üzerinde konuştuğuna şâhidim.

Bir diğer husus da şudur ki, diğer islâmî gruplar için olduğu gibi **Hilmi Işık Bey**'in etrafında toplananları da "**Işıkçı**" nâmıyla yâd etmek İslâm düşmanlarının eseridir. Kendilerinden bu nam ile bahsettiklerine ne **Hüseyin Hilmi Bey**'den ve ne de yakını olan birinden asla duymadım. Esasen bugün şu isim dahi terkedilmiş, yerini daha yakışık bir sûrette "**İhlas Grupu**" adı almıştır.

Hüseyin Hilmi Bey fiilen orduda muvazzaf iken bile "**Seadet-i Ebediye**" adıyla bir kitap te'lif etmiş ve bu kitabın müteaddid baskısıyla Müslümanları ikaz ve irşad hizmetinde bulunmak gayretini göstermiştir. Hatta O'nun bu gayretine ilâveten din ve tasavvuf düşmanlarına cevap mâhiyetinde böyle birçok kitap da yazmış ve bunların pek çoğunu İngilizce'ye çevirip dağıttırarak hizmetine beynelmilel bir şumul kazandırmış mübârek bir insandır. Böyle bir insanı soyadını esas alarak ayrı bir din tesis etmekle itham etmek an-

cak **Ömer Öngüt** seviyesinde iz'an ve insaftan mahrum bir insana yakışır. Bu insan yedi bin sayfadan fazla tutan eserler ortaya koymuş olduğu hâlde **Hüseyin Hilmi Işık** merhuma bula bula O'nun hakkında yukarıda adı geçen eserindeki sadece isim zikrinden ibâret olan ifâdesine ilâveten internet sitesinde de şu kusuru (!) bulabilmiştir:

*"Nakilci âlimlerden olan **Hüseyin Hilmi Işık «Se'adet-i Ebediye»** adlı kitabının **«Son Söz»** bölümünün bir paragrafında:*

«Nurların saçıldığı kaynak, evliyanın kalpleridir. Evliyanın kalpleri, ondördüncü ay gibidir. Ay güneşten aldığı ışıkları saçıyor. Velilerin kalbi de, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- in güneş gibi enerji saçan mübârek kalbinden aldıkları nurları cihana saçmaktadır. »[165]

Dediği halde, hemen devamında şöyle söylemektedir:

«Evliya öldü. Bugün bulunanın da nerede olduğu bilinmiyor.»

Bu sözü ile 1400 yıldan beri tevâtüren gelen ve bir evliya mektebi olan tasavvuf yoluna darbe vurmak istemiş, etrafına topladığı binlerce müslümanın yollarını kesmiş, nur kaynağı olan evliyaullahın kalplerinden saçılan nurlardan mahrum etmiştir."[166]

Hâlbuki **Hüseyin Hilmi Işık Bey**'in **Ömer Öngüt** tarafından medâr-ı itham addedilmiş olan sözlerinin yer aldığı kitap bin sayfayı mütecâvizdir. Bu kadar hacimli bir kitaptan cımbızla çekercesine bir cümle alarak O'nu "**tasavvuf yoluna darbe vurmak**" ve "**etrafına topladığı binlerce müslümanın yollarını kesmiş**" olmakla itham etmenin akıl ve insafla bağdaşır bir ciheti var mıdır?! Hâlbuki Se'adet-i Ebediye isimli değerli eserde yer alan cümlelerden böyle bir

---

165 **Hüseyin Hilmi Işık** - Se'adet-i Ebediye, İstanbul 2003, sh.1049

166 www.ilahibirlik.8m.com/isikciler.html

netice istihracı (çıkarılması) asla mümkün değildir. Bunun anlaşılabilmesi için oradan alâkalı pasajı dikkatlerinize arz etmek isteriz:

"*Şimdi biliyoruz ki, ultra viyole şuâ'lar, mikropları öldürüyor. Verem hastaları senatoryumlarda şuâ' tedâvîsi ile ciğerlerini temizliyor. Ultra viyole ışınlar, ciğerleri temizlediği gibi, kalb aynasını temizleyen, kalbi hastalıkdan kurtaran şuâ'lar da vardır. Bu şuâ'lara «Nur», «Feyz» denir. Kalbin hasta olması, nefse uyarak haramları beğenmesi, bunlara düşkün olması demekdir. Ultra viyole ışınlarını Güneş yayıyor. Nurların saçıldıgı kaynak ise, Evliyanın kalbleridir. Evliyanın kalbleri, ondördüncü ay gibidir. Ay güneşden aldığı ışıkları saçıyor. Velîlerin kalbi de, Resûlullahın sallallahü aleyhi ve sellem Güneş gibi nûr saçan mübârek kalbinden saçılıp, kendilerine gelen nurları cihâna yaymakdadır. Evliya, öldü. Bugün bulunanın da nerede olduğu bilinmiyor. Fekat, insan ölünce, kalb ve rûh ölmez. Hattâ, beden kafesinden kurtulduğu için, daha kuvvetli olur. Bugün, her yerde, her odada elektro manyetik dalgalar var. Fekat, haberimiz olmuyor. Bunları almak, duymak için, alıcı kuvvet, meselâ radyo lâzım. Her yerde nûr şuâ'ları da vardır. Fekat, bunlardan da haberimiz yok. Bunları almak, fâidelenmek için de, bir kuvvet, bir âlet lâzımdır. Bu alıcı kuvvet, yine kalbdir. Kalbler, fosforessans hâssası olan madde gibidir. Aldığı nurları, karanlık kalblere saçarak, onları parlatır. Mü'min çok yaşayıp, ibâdetleri ve takvâsı artdıkca, kalbinin alabileceği nûr mikdârı da artar. Fekat, bu nurları, feyzleri çabuk ve çok alabilmek için, bir Velîyi sevmek lâzımdır. Sohbetinde, yanında bulunarak, onun sevgisini de kazanırsa, daha çok feyz alır.*"[167]

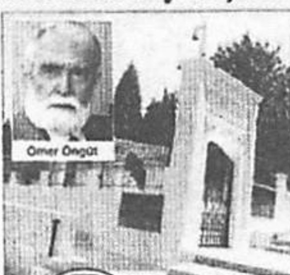
Hilmi Işık Bey'in şu beyanından hareketle O'nun İslâm'dan ayrı bir yol tuttuğunu söylemek bir "**hükm-i**

---

167 **Hüseyin Hilmi Işık** - Se'adet-i Ebediye, İstanbul 2003, sh.1049

'HAKİKAT'EN ABARTMIŞLAR

…eçen yıl ölen Hakikat Cemaati lideri …ngüt'ün mezarı müridleri tarafından …ürbeye çevrildi. Müftü olayı eleştirdi!

Ömer Öngüt

Müftü vekili Y. Akkuş

…üftü vekili …leştirdi

…kendine iman edenlerin hepsini Allah dostu, veli olarak tanımlamıştır. Bir kişinin Evliya olduğunu nasıl tespit ederler? Komisyon mu kurmuşlar? Bildiğim üzere gerçekten keramet sahibi olanlar kerametini ifşa etmezler, bu ayıptır. Böyle olunca keramet de olmaz. Müftülükler olarak toplumumuzdaki bu yanlış inanışlarla ilgili çeşitli çalışmalar yapıyoruz. Ancak maalesef vatandaşımız farzı, sünneti, vacibi takip etmekten ziyade bu yanlış inanışların, bu tip kişilerin peşinden koşuyor. Halkımızın daha dikkatli olmasını ve Kuran-ı Kerim'in ışığında Peygamber Efendimizi takip ederek Allah'a yakın olmalarını temenni ediyorum."

Şok Gazetesi, 17 Eylül 2011

Gazete Ömer Öngüt'le hiçbir alakası olmayan başka bir şahsın resmini "Ömer Öngüt'ün resmi" diye basacak kadar gazetecilikten bîhaber. Böyle bir gazetede niye bu haber?!!

HÂTEMÜL EVLİYÂ
ÖMER ÖNGÜT
KUDDİSE SİRRUH HAZRETLERİ
(1927-2010)
BU MÜBÂREK KABİR VELÂYET SANCAĞI'NIN TAŞIYICISI BAYRAKLAŞAN ASHÂBI'NIN İMAN HAKİKATLERİ İLE DELÂLETİNİN AYIRT EDİCİSİ BEKLENEN MEHDİ'NİN ÖNCÜSÜ, VELİLERİN HÂTEMİ, EHL-İ TASAVVUF'UN ÖNDERİ ES-SEYYİD EŞ-ŞEYH MUHAMMED OĞLU ÖMER ÖNGÜT'E AİTTİR. ALLAH ONU MELEKUTTA AZİM KILSIN. ALLAH'IM FAZLINLA KEREMİNLE BİZİ AFFET, BİZE MERHAMET ET YA KERİM.

Ömer Öngüt'ün mezar taşı kitâbesi

karakûşî"den başka nedir. Belki burada mevcud olan "**evliya öldü**" sözünün yersizliği ileri sürülebilir. Çünkü **Hüseyin Hilmi Bey** kelimeyi çoğul olarak kullanmaktadır. Ancak bunun yerine daima tek olarak mevcud olan "**kutub**" veya "**kutbu'l-aktâb**" kelimelerini ikame ederseniz, ifadedeki aksaklıkta ortadan kalkar. Lâkin bunun için hüsn-ü zan lâzımdır. O da **Ömer Öngüt**'de maalesef yok! Bu sebepledir ki, bin sayfayı mütecâviz bir kitaptan bula bula şunu bulan, bunu da yeni bir din ihdasına medar addeden bir câhilin insafı, o sözü, hüsn-ü zanda bulunarak böyle anlamaya müsâid değildir. O'na en yakışan cevap şu darb-ı meseldir:

و عين الرضا عن كل عيب كليلة
كما ان عين السخط تبدى المساويا

(ve aynu'rrıza an külli aybin keliletun
Kema enne aynes'ssuhti tubdil mesaviye)

Yani bir şeye ondan razı olarak bakan göz kusur görmez. Tıpkı kusur görmek kasdıyla bakanın meziyet görmediği gibi.

Ne çâre ki, **Ömer Öngüt** nam herif her şuurlu müslümana kusur görmek kasdıyla bakıyor da din düşmanlarının ayyuka çıkan tahrif ve tahkirlerini görmemezlikten geliyor. Allah islah etsin diyemiyoruz. Zirâ yüklendiği seyyiat ile O, ahrete intikal etmiş bulunuyor. Herhalde Kur'anî ifadeyle orada "**ya leyteni küntü turâbâ**"[168] diye bağırmaktadır.

---

168 "O gün ki haktır, o hâlde dileyen rabbine varacak bir yüz edinsin! Çünkü biz size yakın bir azabı ihtâr ettik; o gün ki kişi ellerinin ne takdim ettiğine bakacak ve diyecek ki kâfir: «Ah n'olaydı ben bir turab (toprak) olaydım!" (Nebe Sûresi, Âyet 39-40)

III-TASAVVUF DÜŞMANLIĞININ SEBEPLERİ VE TÂRİHÇESİ

A-TASAVVUF DÜŞMANLIĞININ SEBEPLERİ

Târih boyunca tasavvufî görüşlere muhalif kalan ve hatta düşman olan pek çok kimse görülmüştür. Bunların bu muhâlefet ve düşmanlıklarının çeşitli sebepleri vardır. Bunları kısaca şöyle hülâsa edebiliriz.

1-Tasavvufî Eserlerde Vâkî Olan Tahrifler

Matbaanın mevcud olmadığı, eserlerin elle istinsah sûretiyle çoğaltıldığı devirlerde nakilden nakille eserlerde birçok tahrifat yapılmıştır ki, bunların hangisinin zuhûlen, hangilerinin ise kasden vâkî olduğunu ayırd etmek imkânsızdır. Çok muhtemeldir ki, başka bir sebeple tasavvuf aleyhtarı olanlar büyük mutasavvıfların eserlerini istinsah ederken kendi fikirlerini de esas metne katmış olabilecekleri gibi, mutasavvıfları kötülemeye medâr olmak üzere onların bazı sözlerini de kasden değiştirmişlerdir. Böyle bir tahrife mâruz kalmak itibariyle büyük mutasavvıf **Muhyiddin-i Arabî**'nin eserleri en başta zikredilmek lâzım gelir. Böyle bir tahrif için **Mâhir İz** Bey'in hâtıratında şâyân-ı dikkat bir örnek mevcuddur:

"*Hulâsaten arzedelim: Aslı Beşinci Cildin 180-181 inci sahifelerinde, meşhur «**TABAKAT**» sahibi **Abdülvahhab Şa'rânî**, «**Fütuhât-ı Mekkiye**»yi (Levâmi'ül-Envar'il-Kudsiyye)* (لوامع الأنوار القدسية) *adiyle hülâsa etmiş, daha sonra onu da özetleyerek «**El-Kibrît'ül-Ahmer**»* (الكبريت الأحمر) *ünvânı ile bir eser daha vücûda getirmiştir, **İmam Şa'rânî** der ki: «**Fütuhat**»ı ihtisar ettiğim, (yâni kısalttığım) sıralarda «**Ehl-i sünnet ve'l-cemaat**» itikadına uymayan bazı yazıları gördüm ve durakladım. Kitabımdan çıkarmak istedim. Fakat tereddütten kendimi kurtaramadım. Nihayet bir gün Mısır'ın tanınmış âlimlerinden **Seyyid Eb'üt-Tabîb'ül-Me-***

*denî ile karşılaştım ve bu tereddüdümü söyledim. Kendileri hemen cebinden bir kitab çıkardı. Bu eser, Konya'da **Muhyiddin-i Arabî**'nin el yazısı ile yazılmış olan nüshadan kopya edilmişti. Esere baktım. Kitabımdan çıkarmak istediğim cümlelerin hiçbirini orada göremedim. O vakit anladım ki, Mısır'da elden ele dolaşan Fütuhât-ı Mekkiyye nüshalarının hepsi **Şeyh Muhyiddin-i Arabî**'nin ehl-i sünnet inancına muhalif olduğunu göstermek ve kendisini halkın nazarından düşürmek için yazılmıştır; bir takım iftiralarla dolu nüshalardır. Nasıl ki kendilerinin Füsûs'ül-Hikem ve diğer nüshalarının da böyle karıştırılmış olduğu esefle görülmüştür,*

*İtikad ve amelleri sapık olan birçok kimseler, yalnız **Şeyh Muhyiddin-i Arabî**'yi değil, birçok tanınmış tasavvuf erbabının manzum, mensur eserlerini de bu sûretle ifsâd etmişlerdir. Gayeleri yalnız o zâtları halkın nazarından düşürmek değil, İslâm akaidini bozup dinî ihtilâle sebep olmaktır.*

Bu sebeple en emniyetli yol: Bir eseri bir zâta isnad edebilmek için, matbaanın icadından evvel, eğer kendi el yazısı ile yazılmış veya kendi nezâretinde hayatında başkasına dikte ettirmiş ise, o eser onundur diyebiliriz. Bu yol îmâna bir halel vermemekle beraber, ayni zamanda ilmî bir usûl olur."[169]

Bu gerçeği tebâruz ettirmek için bir misalde biz verelim:

Büyük İslâm âlimi **Molla Câmi Hazretleri**'nin çok mâruf olan "**Nefâhatü'l-Üns**" isimli mutasavvıfların menâkıbını anlatan eserinin **Kâmil Candoğan** ve **Sefek Malak** tarafından yapılmış olan tercümesinde zamanın kutupları anlatılırken şu yakışıksız sözler görülmektedir:

"*Bu zatların hâli kullukta bizim gibidir. Yerler, içerler, hasta ve tedâvi olurlar. Bunlar Abdal tabakasına girmeden*

---

169 **Mahir İz** - Yılların İzi, İstanbul 1975, sh.229

önce nikâhlanırlar. Çocukları, malları, mülkleri olur. Fakat Abdal tabakasına girdikten sonra o işi terk etmişlerdir. Artık ona bir daha dönemezler. Zevceleri ile sohbetten ve çocuklarından ayrılırlar. Bir daha tekrar zevceleri ve çocukları ile sohbet edemezler ki bu onların ma'lûmu olsun. Onlar sünnete riâyet etmede, nikâh husûsunda mübalâğa ederler. Hatta öyle ki, ***bir yabancı kimse evlerine geldiği zaman, bir gün veya bir hafta kalsın ve o hanımı ile nikâhlanarak onun hakkını versin isterlerdi. Daha sonra o adam o kadını bıraksın ve kadın da onun kim olduğunu bilmesin.***"[170]

Aynı metin **Abdülkadir Akçiçek** sadeleştirmesinde bakınız ne kadar farklıdır:

"*Bunların hâli, beşeriyet durumunda bizim gibidir. Yerler, içerler, hasta olurlar, tedâvi görürler.*

Hattâ ebdal tabakasına girmeden evvel, evlenirler..

Bunların çocukları, evleri, malları ve mülkleri de olur.

Ancak, ebdal tabakasına katıldıktan sonra; daha önce neyi bırakmışlarsa, bir daha ona dönmezler. Kadın ve çocuk sahibi olmaktan uzaklaşırlar. Ebdale katıldıktan sonra; çocuklara, kadınlara sahib olmak, bunların bildiği bir şey değildir artık.

Bu büyükler, nikâh işinde sünnete son derece riâyet ederler. Bir yabancı kimse, onların çenberine girdiği zaman isterler ki: Bir gün, bir hafta olsun evlilik hayatı yaşaya.. Sonra onun hakkını vere ve bıraka.. Ama, o kadın da onun kim olduğunu bilmeye.."[171]

Demek ki, kendi kadınlarını –hâşâ- ikrâm etmiyor da, kendilerine gelip intisap ettiklerinde o kimsenin evlenmesine

---

170 **Molla Câmi** - Nefâhatü'l Üns, Bedir Yayınevi, İstanbul 1971, sh.42

171 **Molla Câmi** - Nefâhatü'l Üns, Huzur Yayın-Dağıtım, İstanbul 2011, sh.53

müsaade ediyorlarmış.

Buradaki bariz farkı dikkatlerinize arz ettikten sonra dinî eserlerde bugün bile tahrifat yapıldığına dair şahsî bir hatıramı nakledeyim:

1960'lı yıllarda Sebil Yayınevi, Beyazıd, Beyaz Saray, zemin kattaki kitapçılar çarşısındaydı. Birgün Arapça mütercimi geçinen **Yaman Arıkan** dükkânımın önünde elinde bazı kitap formaları olduğu hâlde oradaki kitapçılardan biri hakkında ileri geri sözler söyleyerek, bağırıp çağırıyordu. O'nu dükkânıma çağırdım ve mes'elenin ne olduğunu anlamaya çalıştım. Anlattığına nazaran, kendisinin tercüme ettiğini iddia ettiği bir kitabı çarşı esnafından biri aynen korsan olarak basıyormuş. Elinde matbaadan tedariklediği formalar olduğu hâlde başka bir mütercim gösterilerek basımı yapılan bu eserin kendi tercümesinden çalınmış olduğunu iddia ediyordu. Basılmakta olan nüshaların formalarıyla, O'nun evvelce çıkardığı kitabı kısaca gözden geçirdikten sonra O'nu teskin maksadıyla,

"- Canım ne bağırıp çağırıyorsun. Kitabın aslı aynı olduğuna göre bu kadar benzerlik normaldir." Deyince O, büyük bir hışımla,

"- Ne münâsebet!" dedi. "İşte bu eserin aslı" sözünü söyledikten sonra çantasından seksen sayfalık bir kitap çıkardı. Bu kitap **İmam-ı Gazali Hazretleri**'nin "**Âbidler Yolu**" isimli eseriydi. Lâkin **Yaman Arıkan**'ın Osmanlıca'dan sadeleştirdiği hâlde bu esere Arapça'dan tercüme edilmiş gibi imza koyduğu, fazladan olarak da kendi sözlerini ilâve ederek seksen sayfalık kitabı üç yüz sayfaya çıkarmış olduğu ortaya çıktı. O, utanmadan bazı sayfaları göstererek demişti ki:

"- Bunları ben ilâve ettim. Bunlar aslından bir tercüme yapmış olsalardı benim kitabımla ayniyet derecesinde bir benzerlik ortada olmazdı."

Bu söze hayret ederek O'nun kendi nüshasını biraz karıştırdım. Bu eserde **Yaman Arıkan** kendi sözlerini "**mütercim**" imzasını kullanarak tahşiye sûretiyle zikretmemiş, **İmam-ı Gazali Hazretleri**'nin sözleriyle harmanlamıştı. Netice olarak O'na dedim ki:

"- Pekâlâ! Şu durumda sen eserinin çalınmış olduğu husundaki iddianı, buna teşebbüs etmiş olan arkadaşa karşı isbat etmiş oluyorsun! Fakat **İmam-ı Gazali Hazretleri** karşısındaki durumunu hiç düşünmüyor musun?!"

"- O benim bileceğim bir şey. Buna kimse karışamaz!" demesi üzerine O'nu dükkânımdan kovdum ve bundan sonra bir daha böyle çoluk çocuğun mütercimi olduğu **İmam-ı Gazali**'ye âid hiçbir esere el sürmedim.

2-Şathiyyât-ı Sûfiyye

Tasavvuf düşmanlığının ikinci bir sebebi de Şathiyyât-ı Sûfiye denilen meczub sözlerinin esas alınmasıdır. Evvelce ifâde edilmiş olduğu hâlde tasavvufta esas olan "**temkin**"i muhafaza etmektir. Buna muvaffak olanlar "**câzib**", olamayanlar ise "**meczub**" turlar. Makbul olan câzib olmaktır. Fakat meczublar vâsıl oldukları hakikatlerin sarhoşluğu sebebiyle hoş görülürler. Lâkin metbû addedilmezler. Tasavvufta "**şath**" kelimesinin mânâsı şudur:

"*Sekir halinin galebesiyle uygunsuz sözler söylemek, ehl-i haktan ıztırar ve ıztırab ile sâdır olan ve zâhiren te'vili kaabil olmayan sözler yerine kullanılır bir tâbirdir. Sofiyye bunun için «Allah âşıkları kusurlarından dolayı muâheze etmez» meâlinde bir hadis rivâyet ederler.* ***Hallâc-ı Mansur'un «Ene'l-Hak», Muhyiddin-i Arabî'nin*** *«Sizin mâbudunuz benim ayağımın altındadır» demesi o kabildendir.*"[172]

---

172 **M. Zeki Pakalın** - Osmanlı Târih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1993, C.III, sh.310

Tasavvuf târihinde çeşitli meczuplardan sâdır olmuş böyle şathiyyat sûretinde sözler pek çoktur. Başlangıçta bunlar sekir hâlinde söylenmiş sözler oldukları cihetle dikkate alınmaz ve bunlara ehemmiyet atfedilmezdi. Doğru olan da buydu. Fakat üçüncü hicret asrının ortalarında böyle insanlar çoğalıp avam-ı nasdan bazı insanların ifsadına sebep olduklarından **Zünnûn el Mısrî, el-Nûri, Ebu Hamza** ve **Hallâc-ı Mansur** gibi mutasavvıflar Bağdad'da muhakeme edilmiş ve bunlardan **Hallâc'ı Mansur "ene'l-Hak"** yani **"Hak benim"** dediği için öldürülmüştür.[173] Zirâ o, etrafına birçok mürid

---

173 Hâlbuki bu kabil sözleri –husûsî bir izahla- mâzur görenler de vardır ve bunların sayısı da az değildir: Ez-cümle **Ebu Nasr Serrec Tûsî "El-Lüma"** isimli eserinde **"Sûfilerin Şathiyyâtı"** serlevhası altında bir hayli mâlumat verdikten (A.g.e. sh.367 vd.) sonra:

"*Hallâc'ın şeriat mahkemelerinde yargılanması ve idâma mahkûm edilmesi, şeriatın değil, o gün şeriat mahkemelerini temsil eden kişilerin hükmüdür. Bu itibarla Hallâc'ı savunup bu hükme karşı çıkanlar, aslında oradaki tarafgir tavra karşı çıkmaktadırlar. Yoksa şeriatın bir hükmüne karşı çıkmış değillerdir. Kaldı ki, şeriat mahkemelerini temsil edenlerden de Hallâc'ı haklı bulanlar vardır.*

Kalbin mâsivadan arınarak Hakk'ın esmâ, sıfat ve zılâl nurlarına ayna olması sonucu meydana gelen şiddetli sevgi ve aşk sebebiyle sâlik akis ve gölgeleri Hakk'ın kendisi zanneder. Hallâc'ın «Ene'l-Hakk» dediği makam burasıdır. Elini ateşe sokan kişinin yandığında can havliyle «Yandım, ateş oldum» demesi nasıl mecâzî bir hakikati ifâde ediyorsa ve bu söz söyleyenin gerçekten ateş olduğunu göstermiyorsa «Ene'l-Hakk» sözü de böyle bir mecâzî idraktir. Kulun kendi fiil ve davranışlarını görmez olup, kendisinde olan fiillerin Allah'a âid olduğunu idrak etmesidir.

Sen çekilince aradan – Kalır seni yaradan

bu anlamda söylenmiştir. Bu anlamda söylenmiş bir söz elbette küfür değildir. Ancak iltibâsa müsâid olduğundan bu tür sözleri sadece beşerî sıfatlardan soyutlanıp, ilâhî sıfatlarla muttasıf olanlar söyleyebilir. «Ene'l-Hakk» sözünün söylendiği makam, Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarıyla idrak olunduğu makamdır. «Hakk» ismi esmâ ve sıfat tecellisidir. Bu yüzden sûfilerden «Ene'l-Hakk» diyenler çıktığı hâlde «Enallah» diyenler çıkmamıştır." demektedir. (Bkz. A.g.e – **Prof. Dr. H. Kâmil Yılmaz** tercümesi, İstanbul 1996, sh.538 vd.)

toplamış olduğu gibi şeriat düşmanı Karmatîler'le de gizli gizli münâsebet tesis etmişti. Demek oluyor ki, böyleleri bir kûşe-i uzlette yaşadıkları müddetçe bunlara pek karışan da, iltifat eden de olmaz. Ancak bir nev'i cemaat teşkiline kalkıştıkları takdirde de zâhire hükmeden şeriat ahkâmınca cezalandırılırlar. Bu sûretle cezalandırılanlardan biri de **Seyyid Nesimî**'dir. Hâl böyle olduğu hâlde tasavvuf aleyhtarlarının bu aleyhtarlığa mesned olarak zikrettikleri sözler hep böyle şathiyyat kabilinden olan ve tasavvufun gerçeğiyle alâkasız bulunan sözlerdir.

3-Aşırı Akılcılık

Tasavvuf düşmanlarının bu yola girmelerinin bir diğer sebebi de aşırı akılcılıktır. Onlar dini bir nev'i alışveriş ve medâr-ı menfaat gibi telâkki eden insanlardır. Böylelerine göre abdest temizlik, oruç perhiz, namazsa idman mesâbesinde bir fayda vasıtasıdır. Hâlbuki imanın teşekkülünde esas prensip "**akıl**" ile değil "**kalp**" ile tasdiktir. Kalpse bir tahassüs merkezidir. Bu demektir ki, din İslâm âlimlerince "**nâkıs**" yani eksik kabul edilen aklın imkânları içinde telâkki olunacak bir mesele değildir. Akıl, sahibini din sarayının kapısına kadar getirebilir. Lâkin o sarayın has odalarına onunla değil, tahassüsle girilir. Dinin gâyesini gerçekleştirmede akıl bir mebde' olsa da onun kemali için kalbî faaliyet şarttır. Akılla ancak "iman"ın vücûbuna ulaşılır, kendine değil! O, kalbî bir tasdikle gerçekleşir. Bundan nasibi olmayanlar yani akıl sultası altında yaşamakta bulunanlar tasavvufî gerçeklere ham hayâlât olarak bakarlar ve pek tabii olarak bu gerçekleri reddederler. Böylelerinin "**aşk**" ve "**muhabbet**" istidadı mevhibesinden nasipleri yoktur. İhtimal Cenâb-ı Hakk, kullarına bunca nimet ihsan etmiş iken Âhiret'te bir cehennem ve cennet vaad-i ilâhîsi olmasaydı, böylelerinin ibâdet hükmündeki

amellere iltifat etmeleri bile mümkün olmazdı. Onların din anlayışı Allah ile –hâşâ- bir alışverişten ibârettir.

4-Aşırı Benlik

Bazı tasavvuf düşmanlarının da ricâl-i sûfiyeyi reddetmeleri şiddetli benlikleri icabıdır. Zirâ tasavvufun aslî gâyesi nefsin tezkiyesi yani onun şiddetine karşı bir mücadeledir. Onlarsa tekebbürden vazgeçemedikleri için tasavvuf ikliminin aslî meyvası olan tevâzua iltifat edemezler. Tasavvufun icabı olan "**tevâzu**"u insan şahsiyetinin yok edilmesi olarak görür ve asla kabullenemezler.

Böylelerinin tasavvuf düşmanlığının bir tezahürü de ricâl-i sûfiyeyi tenkidde onlardan üstün ve onların hatalarını teşhis iktidarıyla mücehhez daha derin bir kavrayış ve ilim sâhibi oldukları vehminden doğan nefsânî telezzüzdür. Günümüz tasavvuf düşmanlarından **Abdülaziz Bayındır**'dan derslerinde "Bu gerçeği ilk defa ben ifâde ediyorum" veya "Bu doğruyu ilk defa ben söylüyorum" nev'inden derslerinde vârid olan ve talebeleri tarafından bize nakledilen sözler bu nefsanî telezzüz ve böbürlenmenin zamanımızdaki tipik bir misâlidir.

5-Tasavvufun Muhtevâ İtibâriyle Diğer Dinlerdeki Bazı Telâkkilerle Benzerliği

Bu benzerliğe ehemmiyet atfederek İslâm tasavvufunun Yunan'dan, İran'dan, Hinduizm'den ve Mûsevilik'ten alındığı yolunda iddialar vardır. Her dinin mâneviyatında bu kabil benzerlikler olması tabii olduğu hâlde İslâm tasavvufu diğer dinlerdeki benzer görüşlere nazaran daha muahhar olduğu cihetle oralardan devşirilmiş bulunduğunu iddia etmenin târihî gerçeklerle hiçbir alâkası yoktur. Bilhassa Yahudi düşmanlığını şiar addetmiş olan kimseler tasavvufun "**İsrâiliyat**"tan

muktebes olduğunu iddia etmişlerdir ki, buna dair evvelce gerekli izahatı vermiş olduğumuzdan burada tafsilata girişmek istemiyoruz.

6-Umûmî Olarak İslâm Düşmanlığı

Tasavvuf düşmanlığının diğer bir sebebi de dine toptan karşı olanların tasavvufu dinî hayatın özünü teşkil etmesi itibariyle tabii olarak onu da reddetmeleridir. Böylelerine verilecek cevabın yeri burası değildir. Din diye bir şey kabul etmeyen elbetteki bütün dinî esaslarla birlikte tasavvufu da reddedecektir. Bundan daha tabii bir şey olamaz.

Tasavvuf düşmanlarının bazıları yukarıda tadad edilmiş olan sebeplerin bazen biriyle bazen de birkaçıyla muttasıf olurlar. Lâkin hangi sebep kullanılmış olursa olsun, tasavvufu reddetmek dini kâmil mânâsıyla anlamak ve yaşamak dâvâsını reddetmekten farksızdır.

B-TASAVVUF DÜŞMANLIĞININ TÂRİHÇESİNDEN İKİ ÖRNEK

Tasavvuf düşmanlığının târihçesi çok eskilere dayanır. Biz burada yerimizin darlığı sebebiyle bunlardan sadece iki örnekle iktifâ etmek istiyoruz:

a-İbni Teymiyye (1263-1328)

aa-Şahsiyeti

Bu eserin birinci cildinde İslâm adına ortaya çıkmış olan bir kısım bâtıl görüşler ve bunların fiilî harekâtı meyânında "**Vehhabîlik**"i anlatırken **İbni Teymiye**'nin şahsiyeti hakkında da gerekli bilgileri vermiş bulunmaktayız. Burada yeni ilâvelerle birlikte o bilgileri tekrarlamak ihtiyâcını hissediyoruz:

İbn-i Teymiyye, Harran'da oturmakta olan Hanbelî Mezhebi'ne mensup köklü bir âilenin çocuğu olarak burada

doğdu. Ulemâ silsilesi ile meşhur olan bu âile, Moğol İstilâsı üzerine Şam'a göçüp orada yerleşmiştir. (1269) **İbn-i Teymiye**, tahsilini burada zamanının en iyi hocalarından okuyarak tamamlamış, babasının ders okuttuğu Sükkeriyye Dârü'l-Hadîs'inde müderris olmuştur. Aynı zamanda da Emeviye Câmii'nde tefsir dersleri veriyordu. 1292 yılında Hacc'a gitti. Hac dönüşü Şam'daki Hanbeliyye Medresesi'nde ders vermeye başladı.

Bu târihten itibaren O'nun hayatı hapiste vefât ettiği 1328 yılına kadar hep ilmî cedel ve münâkaşalarla geçmiştir. Asr-ı Saadet'i esas alarak, bütün bid'atlara ilân-ı harb eden **İbn-i Teymiyye,** çoğu kere kantarın topuzunu kaçırdığından pek çok da düşman kazanmıştır. Bu sebeple:

"*Eserleri, görüşleri ve katıldığı ilmî tartışmalar, bilhassa nazarî tasavvufa yöneltti̇ği eleştiriler yüzünden hayatının yaklaşık son yirmi yılında aralıklarla hapis cezalarına mâruz kalmasına, hattâ zaman zaman kâğıdı ve kalemi elinden alınmasına rağmen inandığı çizgiden tâviz vermemiş ve hapiste vefât ettiği ana kadar saf İslâm'ı yozlaştırdığına kanaat getirdiği akımlarla mücadele ederek Hz. Peygamber'in ve ilk Müslümanlar'ın akidesini ve yaşayış biçimini eserleriyle savunmaya devam etmiştir.*

Kendisinden önce İslâm düşüncesine yön vermiş olan ***Gazzâlî, İbn Rüşd*** *gibi ilim ve fikir adamlarının eserlerine vâkıf olan* ***İbn-i Teymiyye,*** *bilhassa* ***Gazzâli****'nin filozoflara,* ***İbn-i Rüşd****'ün de Eş'arîler'e yönelik eleştirilerinden büyük ölçüde etkilenmiştir Ancak O'nun tenkidleri tek bir grup veya mezheple sınırlı kalmamıştır, Selefi düşünce, inanç ve hayat anlayışına aykırı bulduğu birçok görüşe eleştiriler yöneltmiştir. Yazılarında bazen mûtedil olup eleştirilerini fikir çerçevesinde yaparken bazen de muhaliflerini Firavun'a veya şeytana benzetecek kadar aşırı ithamlarda bulunmuş, bu yüz-*

den kendisi de çeşitli çevrelerin düşmanlık derecesinde tepkilerine mâruz kalmıştır.

Selef ve ehl-i hadîs çizgisini bir düşünce ekolü hâline dönüştüren ***İbn-i Teymiyye****, zühd ve takvaya dayalı, ruhanî ve ahlâkî gelişmeyi hedefleyen tasavvufu kabul etmekle birlikte hulûl ve ittihad gibi unsurları ihtivâ eden ve* ***İbnü'l-Arabî*** *ile özdeşleşen «****mütefelsif tasavvuf****»u reddetmiş, velî veya şeyh adı altında bir kısım tasavvuf ehlinin zihniyet ve uygulamalarına şiddetle karşı çıkmıştır* ***İbn-i Teymiyye****'nin nazarî tasavvufa ağır bir şekilde hücum etmesinin temelinde fikrî sebeplerin yanında zamanla bu tasavvufun amelî hayatta ortaya çıkardığı yaşama biçiminin, Dünya görüşünün, kurumlaşma şeklinin ve eleştirilere tahammülsüzlüğünün de büyük ölçüde tesiri olmuştur.*"[174]

"*İnsanlar,* ***İbn-i Teymiyye*** *hakkında iki kısma ayrılmıştır. Bir kısmı O'nun şahsiyet, ilim ve görüşlerini son derecede takdir ederken, diğer bir kısmı, O'nu tecsim ve teşbîh'e sapmakla, hattâ daha ileri giderek zındıklık ve dinsizlikle itham etmiştir. Bunlardan başka bir zümre de mûtedil bir vaziyet almış ve onun bazı görüşlerini benimsemiş, bazı görüşlerini de reddetmiştir. Fakat O'nu tecsim, teşbîh, zındıklık ve dinsizlikle itham etmemiştir. Bu her üç sınıf da,* ***İbni Teymiyye****'nin kendi çağında ortaya çıkmıştır.*

Vefâtından sonra da O'nun taraftarlarıyla aleyhtarları arasındaki şiddetli mücâdeleler bir müddet devam etmiştir. Daha sonra yavaş yavaş leh ve aleyhindeki taassub azalmış, O'na karşı mûtedil davrananlar çoğalmıştır. ***İbn-i Teymiyye****'nin ihlâs ve İslâm uğrundaki mücâdelesi zamanla takdir edilmeye başlanmıştır. Hanbelîlerin ekserisi, O'nun görüşlerini benimsemekle beraber, âlimlerin çoğu akîde ile ilgili görüşlerine muhâlefet etmişlerdir. Fakat hem muhâle-*

---

174 DİA, C.20, sh.412

fet, hem de muvâfakat edenler, her insanın yanılabileceğini göz önüne alarak, O'nun hatalarını da iyi niyetine hamletmişlerdir."[175]

Bu bilgilere şunu da ilâve edelim ki, **İbni Teymiyye**'nin gerek zekâsı ve gerekse de ilmî dirâyeti O'nu sevenler kadar, düşman olanlar tarafından da tasdik edilmektedir. Zamanımızda **İbni Teymiyye** hakkında şedid bir lisan kullanmış olan **Hilmi Işık Bey** de O'nun muhalifelerinden pek çok nakiller yapmış bulunduğu hâlde bu gerçeği birçok kereler ifâde etmiş bulunmaktadır:

"*... hadis bilgisi çoktu. Fakat yanılması da o kadar çok oldu.*"[176] dedikten sonra şu bilgiyi vermektedir:

"*İslâm âlimlerinden ba'zısı, **İbni Teymiyye**'nin müslimânlıkdan çıkdığını, mürted olduğunu bildirmekdedirler. **İbni Battûtâ, İbni Hacer-i Mekkî, Takıyyeddîn-i Subkî** ve oğlu **Abdülvehhâb, İzzeddîn bin Cemâ'a** ve **Ebû Hayyân Zahirî Endülüsî** gibi, sözleri sened olan derin âlimler, O'nu bid'at ehli, sapık saymışlardır. Evet, onun sapık olduğunu bildirenler de, ilminin, zekâsının, zühdünün çokluğunu inkâr etmiyorlar. Fekat, «**Mişkât**»da yazılı hadîs-i şerîfde: «**Kötülerin en kötüsü, kötü din adamlarıdır**» buyuruldu. **İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî** hazretleri, elliüçüncü mektubunda buyuruyor ki:*

«Âlimlerin iyisi, insanların en iyisidir. Âlimlerin kötüsü, insanların en kötüsüdür. İnsanların se'âdeti ve felâketi, âlimlere bağlıdır. Büyüklerden biri, şeytanı boş oturuyor görüp, sebebini sormuş. Şeytan demiş ki: Bu zemanın sapık âlimleri, bizim işimizi yapıyor. İnsanları yoldan çıkarmak için, bize iş bırakmıyorlar»

---

175 **Muhammed Ebû Zehra** - İslâm'da Siyâsî İktisadî ve Fıkhî Mezhepler Târihi, sh.568

176 **Hüseyin Hilmi Işık** – Dinde Reformcular, İstanbul 1981, sh.86

*İmâm-ı **Sübkî** de, **İbni Teymiyye**'nin ilmini, zekâsını çok övüyordu. **Burhâneddîn bin Müflih** «**Tabakat**»da diyor ki, **İmâm-ı Sübkî, Zehebî**'ye yazdığı mektûbda, **İbni Teymiyye**'yi çok övmüşdü. Fekat, **İmâm-ı Sübkî** de «**Erreddü il-ibni Teymiyye**» kitabında ve oğlu **Abdülvehhâb** da «**Tabakât**»da, onun Ehl-i sünnetden ayrıldığını, defâatle düşdüğünü yazmakdadırlar. Fikirlerini aşıladığı birkaç kimse ve hele talebesinden **İbni Kayyım** ile **Zehebî**, onu aşırı övmekdedir. Meşhur kitablara açıklamalar yaparak din adamı sayılan ve Kur'ân-ı Kerîm ve değerli kitâbları yazmakla geçinen **Alîyyülkâri** ve **Mahmûd Âlûsî** ve kendini müctehid sanan **Abduh** gibi kimseler de, onun yoluna saparak Ehl-i sünnetden ayrılmışlardır.*"[177]

İbni Teymiyye'nin gerek fıkhı ve gerekse akâid meselelerinde kendine mahsus görüşleri olmakla beraber O'nun "**selef**" iddiasıyla başlattığı hareket ne fıkhî ve ne de itikâdî bir mezheptir. Kanaatimizce O, olsa olsa fiilî bir hareket başlatmıştır. O'nun tesis ettiği yolu bir mezhep kabul edenler de mevcud olmakla birlikte kanaatimizce bunu bir "**hareket**" saymak daha doğrudur. Çünkü ne fıkhî ve ne de itikâdî olarak içtihâdı gerektiren bütün meselelerde şahsî bir rey sâhibi değildir. O'nun "**müteşâbih âyetler**"in te'vilini "**küfür**" telâkki etmeye kadar varan aşırılıklarını daha sonra O'nun muâkıbı olarak ortaya çıkmış bulunan **Abdülvehhab** genişleterek daha da aşırı bir şekle sokmuştur ki, bu durum biraz aşağıda anlatılacaktır.

Bizi burada alakadar eden O'nun müteşabih âyetlerin te'vilini küfür sayması ve "**amel**"i imandan bir "**cüz**" telâkki ederek İslâm'daki "**tevhid**"i "**tevhid-i ef'al**" olarak telâkki etmek husundaki yanlışlar değil, O'nun tasavvuf aleyhindeki görüşleridir.

---

177 **Hüseyin Hilmi Işık, a.g.e. sh.86 vd.**

bb-Tasavvuf Aleyhindeki Görüşleri

İbn-i Teymiyye, Fudâil bin Iyaz, İbrahim bin Edhem, Ebûbekir eş-Şiblî, Hasan-ı Basrî, Bişr-i Hâfî, Şakık-i Belhî ve **Râbiatü'l Adeviyye** gibi tasavvuf cereyanının başlangıcındaki birçok sûfiyi –yer yer bazı tenkidler serdetmekle beraber- methetmiş olmasına rağmen vahdet-i vücûd cereyanından sonraki sûfileri şiddetle reddederek:

"*Vahdet-i vücûdçular Allah'ın, nebilerin ve velîlerin kaplarıyla insanlara küfür ve sapıklık şarabı içirmekte, gerçek velîlerin ifâdeleri içine münafık ve kâfirlerin sözlerini yerleştirip Müslümanlara sunmaktadırlar.*" demektedir.[178] Zirâ O, vahdet-i vücûd telâkkisini vahdet-i mevcud sûretinde anlamakta ve bu görüşün –selef itikâdına aykırı bir sûrette- kâinatı ilâh olarak kabul etmiş olduğunu iddia etmektedir. Hâlbuki evvelce izah edilmiş olduğu üzere bu görüşün vahdet-i mevcud yani panteizm telâkkisiyle bir alâkası yoktur. O, hücumlarını asırlardan beri "**Hüccetü'l İslâm**" yani dinde sözü sened sayılabilecek derecede sağlam ve büyük bir âlim olan **İmam-ı Gazali** Hazretleri'ne kadar teşmil etmiştir:

"*Muhtemelen Farsça bilmediği için Keşfü'l-mahcûb, Tezkiretü'l-evliyâ ve Mesnevi gibi eserlere temas etmeyen* ***İbn Teymiyye, Sülemî****'nin Tabakâtü's-sûfiyye'si,* ***Kuşeyrî****'nin er-Risâle'si,* ***İbnü'l-Kayserânî****'nin Safvetü't-tasavvufu,* ***Ebû Tâlib el-Mekkî****'nin Kuutü'l-kulûb'u,* ***Ebu Nuaym****'in* ***Hilyetü'l-evliyâ****'ı ve* ***Gazzâlî****'nin İhyâ'ü 'ulûmi'd-dîn'i gibi eserlerde yer alan görüşlerle ilgili kanaatini, «İçlerinde doğrular da vardır yanlışlar da» şeklinde ifâde etmiştir. Buna karşılık* ***Gazzâlî****'nin* ***el-Maznûn bih 'ala gayri ehlih adlı eserini Sâbiî kültürüyle dolu olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.*** *Aynı şekilde* ***Gazzâlî****'nin Mişkâtü'l-envâr'ına da atıfta buluna-*

---

178 **İbni Teymiyye** – Mecmuatü'l Resâil, C.I, sh.119 – C.IV, sh.26

rak filozof mutasavvıfların kelâm sıfatı telâkkilerini ve genel anlamda vahyin velînin kalbinde bir doğuş olduğu yolundaki görüşlerini bu eserden aldıklarını öne sürmüştür. ***İbn Teymiyye****'nin anlattığına göre* ***Gazzâlî****, filozofların kanunu üzerine kurduğu bu eserde Allah'ın* ***Hz. Musa****'ya konuşmasını (dolayısıyla vahyi) O'nun ruhlara ilham ettiği bilgiler türünden saymıştır.*"[179]

Selef itikâdını canlandırmak iddiasıyla ortaya çıkıp[180] bid'atlara ilân-ı harb eden **İbni Teymiyye**, zaman zaman kantarın tokmağını kaçırarak beğenmediği sûfileri "**şeytanın velîleri**" olarak isimlendirmiş, takvâ sâhibi her müslümanın velî yani Allah dostu olduğunu iddia etmiştir. O'na göre bazı insanlara "**gavs**" veya "**kutub**" gibi sıfatlar atfedilmesi doğru değildir. O'na göre Allah korkusuna yer vermeden sadece Cenâb-ı Hakk'a karşı aşk ve muhabbeti öne çıkarmak da doğru değildir. Semâ meclislerini şeytanî olarak tavsif edip bu hareketlerin câhiliye devrinde müşriklerin Kâbe'yi tavafta el çarpıp ıslık çalmalarından mülhem kabul eder. Sade bu kadarla kalmayıp tasavvufta makbul sayılan büyüklerin kabirlerini ziyâret etmeyi, yatırlara hürmet göstermeyi istiğâse[181],

---

179 D.İ.A. C.20, sh.413 vd.

180 Bu "**selef**" sözünden murad, **Ashab, Tâbiin** ve **Tebe-i Tâbiin** topluluklarıdır.

181 **İstiğâse:**

"*Sözlükte «****yardım istemek****» anlamına gelen* ***istiğâse****, tasavvufta, müridin sıkıntılı durumlarda şeyhinden ve zamanın kutbundan himmet etmesini dilemesi demektir. Kendisinden yardım istenen kimsenin, yardım istenilen konuda gerekli yardımı yapabilecek güçte olması gerekir. Bu sebeple beşer kudretinin üstünde olan bir şeyi insanlardan istemek câiz olmaz. Kur'an'da, «****iyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşın****» (Mâide, 5/2) buyurulmak sûretiyle mü'minlerin birbirine yardımcı olmaları emredilmiştir. Yardım, Cenâb-ı Hakk'tandır; mürşid, şeyh vb. kimselerden değildir. Burada mürşidden istenilen duadır.*" (Bkz. Dini Kavramlar Sözlüğü, (Hey'et), Ankara 2006, sh.332

tevessül[182] ve şefaat gibi meselelere dair tasavvufî görüşleri şirk saymıştır. O'nun **Abdülkadir-i Geylânî** ve **Ahmed er-Rufâî** gibi saygıyla andığı birkaç mutasavvıf dışında bütün meşreb-i sûfiyye mensuplarını gerek mânevî terbiyede tâkib ettikleri metod ve gerekse umûmî kabullerine dair muhteva açısından tenkid ederek bu yoldaki bütün tatbikatı âyet ve hadislere aykırı telâkki etmiştir. Kendisi de takvâ hayatı yaşamaya çalışan **İbni Teymiyye**, tasavvuf ve mutasavvıfları değerlendirmekteki sübjektifliği sebebiyle İslâm târihinde tasavvuf düşmanlığını başlatan bir şahsiyet olarak kabul edilir.

b-Abdülvehhab (1703-1792)

aa-Şahsiyeti

İbn-i Teymiyye'nin görüşlerini genişletip geliştirerek O'nun tenkid ettiği bazı fiilleri küfrü mûcib hatta şirk addetmiş olan[183] **Abdülvehhab**, 1703 târihinde Necid bölgesinde küçük bir kasaba olan Uyeyne köyünde doğmuştur.[184] Âilesi Hanbeli fıkhı üzerinde pekçok âlim yetiştirmiş olan Benî Temim Kabilesi'ne mensuptur. Babasının adı **Muhammed** olduğundan **Muhammed bin Abdülvehhab** diye anılır. **İbni Teymiyye**'nin görüşlerini kendi adıyla "**Vehhabîlik**" süre-

---

182 **Tevessül:**

"*Sözlükte «yaklaşmak, sarılmak, başvurmak, sebep aramak ve maksada ulaşmak için **bir** şeyi **vâsıta kılmak**» anlamına gelen tevessül, dinî literatürde, bir isteğin, bir işin veya arzunun yerine gelebilmesi için ilim, amel, ahlak veya bazı şahısları aracı kılmayı ifâde etmektedir.*

*Kur'an'da vesile kelimesi iki ayrı yerde zikredilmiştir: **«Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının. O'na yaklaşmaya yol arayın ve yolunda cihad edin ki, kurtuluşa eresiniz.»** (Mâide, 5/35), **«Onların yalvardıkları bu varlıklar, Rablerine hangisi daha yakın olacak diye vesile ararlar; O'nun rahmetini umarlar ve azabından korkarlar.»**(İsrâ, 17/57)*" (Bkz. A.g.e. sh.659)

183 **İzmirli İsmâil Hakkı** – Yeni İlm-i Kelam, Ankara 1981, sh.108

184 **Eyüb Sabri** – Târih-i Vehhâbiyân, İstanbul 1296, sh.32

tinde anılmasına sebep olacak bir şekilde siyâset arenasına intikal ettirerek[185] geliştirmiş olan **Abdülvehhab**, ilk dinî bilgileri Uyeyne kadısı olan babasından almıştır. Daha sonra Mekke ve Medine'de de muhtelif hocalardan ders almış bulunan **Abdülvehhab, Eyüb Sabri Bey** (Paşa)'ya göre O, daha tahsilinin başlangıcında bilâhare izhar edeceği sapık fikirlere sahib olmuş fakat bunları izhar edecek zemin buluncaya kadar ketum davranmıştır.[186]

Bu fırsatı tahsilini ikmâl ettikten onra gittiği Basra'da bulmuş, fakat gördüğü aksülâmel üzerine buradan uzaklaştırılmıştır. Tekrar Necid'de babasının vazifeli bulunduğu Hureymila'ya döndü. **O'nun** ölümü üzerine bazı dinî tavırları şirk olarak vasıflandırmaya başlamış bundan dolayı ölümle tehdid edilmesi üzerine doğum yeri olan Uyeyne'ye dönmüştür. Burada da aynı sapık fikirleri yaymaya başlamış, hatta **Müseylemetü'l Kezzab** adıyla bilinen ve **Hz. Ebû Bekir**'in hilâfet devrinde peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkmış bulunan sapıkla yapılmış olan muharebelerde vefât etmiş olan sahabelerin kabirlerini yıktırması üzerine halkın büyük ölçüde aksülameliyle karşılaşmış ve bu sebeple 1745 târihinde Suud Âilesi'nin hâkimiyetindeki Dir'iyye bölgesine gidip yerleşmiştir. Bu hareket O'nun hayatında büyük bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Zirâ sapık fikirleri için Suud âilesinden büyük bir desteğe mazhar olmuştur.

Bugünkü Suudî Arabistan Devleti'ni kuran **Muhammed bin Suud** ile akrabalık tesis eden **Abdülvehhab**, onların sağladığı siyâsî destekle büyük ölçüde bâtıl fikirlerini yaymak fırsatı bulabilmiştir. Zirâ Suudlar, artık inkıraz alâ-

---

185 O'nun sebep olduğu vehhabî isyanları hakkında tafsilât için bu eserin birinci cildinin 373 ve müteakib sahifelerine bakınız veya yukarıda zikri geçen "**Târih-i Vehhâbiyan**" isimli esere bakılabilir.

186 **Eyüb Sabri**, a.g.e. sh.33

meti başlamış olan Osmanlı Devleti'nden ayrılarak müstakil olmak husûsunda bir fikre meyletmiş bulunuyorlardı. Böyle bir zamanda **Abdülvehhab**'ın fikirleri Osmanlı'ya isyan için mükemmel bir kılıf olabilirdi. Zirâ bu fikirleri kabullenmek Osmanlı Devleti ve O'nun memurlarının "**müşrik**" addedilmesine müncer olacak ve bu da onlara itaatten vazgeçerek isyan için haklı bir sebep teşkil edecekti.

Bu nokta-i nazardan hareket eden Suudlar'ın, müslümanları güyâ şirkten kurtararak tevhidî inanca döndürmek için giriştikleri hareketler burada mevzumuz hâricidir. Bunu bu eserin birinci cildinde "**Vehhâbîlik**" başlığı altında anlatmış bulunduğumuzdan burada bizi alâkadar eden **Abdülvehhab**'ın düşünceleridir.

bb-Tasavvuf Düşmanlığı

Denilebilir ki, tasavvuf düşmanlığında bugüne kadar zuhûr etmiş olan muhaliflerin en şiddetlisi **Abdülvehhab**'dır. Zirâ O, bu vadide selefi olan **İbni Teymiyye**'nin fersah fersah önüne geçmiş ve Suudîler'den sağladığı siyâsî destekle de hâlâ bütün İslâm Dünyası için "**Şia belâsı**" gibi ve belki de ondan ziyade bir fitne kaynağı teşkil etmiştir.

Gerçekten O'nun fikirleri Hanbelî Mezhebi'nin âlimleri arasında ehemmiyetli bir yeri olan **İbni Teymiyye** ve O'nun yetiştirdiği **İbni Kayyım el-Cevzî**'den kaynaklanmakla birlikte, onlardan hiçbiri tenkid ve târizde bulundukları kimselere karşı fiilî bir hareketle cihada kalkışmadıkları, hatta böyle bir gereklilikten bahsetmemiş oldukları hâlde **Abdülvehhab**, sağladığı Suud desteği sâyesinde, bunu dâvâsının vazgeçilmez bir esası kabul etmiş ve bu sebeple Suudîler'in zaman zaman Mekke ve Medine'ye kadar uzanan tecâvüzlerinde birinci derecede âmil olmuştur. O'nun fikirlerindeki sapıklığı **Filibeli Ahmed Hilmi Efendi**'nin İslâm Târihi adlı eserine

yaptığı değerli ilâvelerle zenginleştirmiş olan merhum **Ziya Nur Aksun** şöyle hülâsa etmektedir:

"Amel, imanda dâhildir. Tevhid'den maksad, tevhîd-i amelîdir (amelde birliktir). Tevhid'de Kelime-i Şehâdet yeterli değildir. Herhangi bir şeyi velî, vesile ve mürşid edinmek küfürdür.

Allah'ın sıfatları, hakikî sıfatlardır. Tevessül, küfür ve şirktir. Meleklerden, peygamberlerden ve ruhlardan meded ummak küfürdür. Peygamberden şefaat umulamaz. Peygamber'in ve Kur'ân'ın tebliğinden ayrı olarak, dine giren şeyler bid'attır. Kabirler üzerine kubbe yapmak, adak adamak küfürdür; ziyâret sapıklıktır. Amel'deki dört mezhebe cevaz vardır; lâkin îtikaddaki mezhepler yasaklanmıştır. Tarikatlara girmek ise, küfürdür.

Esaslardaki bu ayrılıklardan başka, furûatta da bazı ayrılıklar ve farklılıklar vardır. Bunları da şöyle özetlemek mümkündür: Vakıf müessesesi bâtıldır. Bu anlayışa göre Vehhâbîler, girdikleri İslâm beldelerindeki bilhassa Mekke ve Medine'deki, muazzam Osmanlı vakıflarını dağıtmışlar ve yağmalamışlardır. Fakat son zamanlarda, bu sert hükümden biraz döndükleri söylenmektedir. Namazın cemaatle kılınması farzdır ve her fert, beş vakit câmie gelmeye mecburdur. Sigara ve nargile içenlere, sarhoşluk için olduğu gibi, kırk değnek vurulur. Şimdi, bu husustaki tatbikat da gevşemiştir.

Tevhîd-i amelî akidesine riâyet etmeyenlerin kestikleri yenmez ve bu gibiler müşrik sayılıp, üzerlerine harb ilân olunur. Tabiî, şimdi bunu da yapacak vaziyette değildirler. Kader, Kıyamet, Kelâmullah hakkındaki sorular bid'attır Namazlardan sonra tesbih çekmek, Allah'ın farz etmediği ve Peygamberin kılmadığı namazlar ihdas etmek, din vaz'etmek kadar günahtır. Minâre yapmak, el öpmek, boyun kesmek, bid'attır. Allah'tan başka bir şeyi, bir mezarı, bir şeyhi, hattâ

Peygamber'i vesile edinmek şirktir. Peygamber'den, yardım ve şefaat istenemez. Türbelere mum yakmak, kabirlere kubbe yapmak, evliyaya adak adamak, hamayil takınmak, muska taşımak, vefk ve azâim (muska) yapmak, Allah'tan başkasının insan üzerinde tesirini kabul etmektir ve tamamen şirktir. Bir ağacı, bir taşı mukaddes tanımak,

«- Yâ pir, yâ imam, yâ Ali yetiş!.. » gibi sözler, Allah'a şerik koşmak demektir.

*Bazı şeylerden teşe'üm etmek (uğursuzluk görmek), sihir yapmak, Allah'tan başka bir şeyin kudretine inanmak demektir ve şirktir Hırka-i şerif ve lihye-i saadet (Peygamberin hırkası ve sakalı) ziyâretleri de aynı hükme tâbidir. Peygambere salâvat getirilebilir; ancak «**seyyidünâ ve mevlânâ**» dememek şartıyla. «**Delâil-i Hayrat**» okumak memnu'dur; zira bu, Peygamber'e ibâdet mâhiyetindedir.*

*Riyâ için namaz kılmak ve sofuluk yapmak da gizli şirktir. Çünkü Allah'tan başkasına gösteriş yapmaktadır. Necef'i ziyâret etmek, Kerbelâ toprağına secde etmek Mehdiye inanmak, **Hızır** ve **İlyas**'ın sağ olduğunu söylemek, şeyhlere râbıta yapmak, gavsa, kutublara, abdalların varlığına, üçlere, yedilere, kırklara inanmak, ölülerin diriler üzerinde tasarrufunu kabul etmek demektir ve şirktir.*

***Abdü'l-Vahhâb**'a göre, tasavvuf bir bid'attır Tarikat, mürşidin kendisini vesile edindirmesi demektir. Peygamber, her türlü dinî tebliğleri yapmıştır. Bundan dolayı, **Ebû Bekir-i Sıddık**'a ayrı bir zikir usûlü, **Hazret-i Ali**'ye hususî sırlar tevdî etmesi, O'na iftiradır «Dininizi ikmâl ettim. » yollu nassa da aykırıdır*

Tasavvuf ehli olanların, mükâşefe (keşif yoluyla bilme) usûlü ise asılsızdır. Bu sebeple tasavvuf yolunun yolcularını ve tarikatçıları, memleketlerinden çıkarmışlardır. Onlara göre, tarikatçıların en sapık olanları râbıtayı kabul eden-

*lerdir. Râbıta, açıkça şirktir. Rüfâî burhanları, kendilerinde tasarruf iddiasını ifâde ettiği için şirktir. Ticânîlerin, âlem-i menâm'da Peygamberden emir aldıklarını iddia etmeleri, ölünün tasarrufuna inanmaktır. Kâdirîler'in, Bedevîler'in şeyhlerine secde etmeleri, Mecus rakslarını ihyâ etmeleri, diğer tarîkların **Hazret-i Ali** ve evlâdlarını mâsum kabul etmeleri, şirktir.*

Görülüyor ki, ortada, şirk sayılmayan ve tenkîd edilmeyen bir dînî hareket kalmamaktadır."[187]

Hâlbuki ehl-i kıbleyi tekfir etmekten içtinab umûmî bir islâmî kaidedir. Bundan dolayı İmam-ı Eş'arî'nin:

"- Şâhid olunuz. Ben ehl-i kıbleden hiçkimseyi bir hata sebebiyle tekfir etmem"[188] dediği rivâyet edilmiştir.

Buna ilâveten şu husûsu da hatırlatmakta fayda vardır ki, bir insana kâfir diyenin bu sözünde isabet yoksa kendisi kâfir olur.

Abdülvehhab'ın şekillendirmesiyle müfrid bir mâhiyet kazanan Vehhabîlik hakkında çeşitli nakillerle çok mufassal bilgi vermiş olan merhum **Hüseyin Hilmi Işık Bey**'in şu sözleriyle bu bahse nihâyet verelim:

"*Vehhâbîler, mezarlar üzerine türbe, câmi'lere minâre yapmak, kaşık ile yemek bid'atdır diyor. Kerbelâdaki **Hazret-i Hüseyin**'in türbesini yıkıp, içindeki milyonlar değerinde kıymetli eşyayı yağma etdiler. Tâif şehrini yakıp, yıkıp, kadın, çocuk demeyip, Ehl-i sünneti öldürdüler. Mallarını yağma etdiler. Buhârî ve Müslim gibi en kıymetli kitâblar, birçok hadîs, fıkh ve her fenden binlerce kitâb, ayaklar altında kaldı. İçlerinde Kur'ân-ı Kerîm de vardı. Korkudan bunları kimse kaldıramıyordu. Yerleri bile kazıp mal aradılar. Şehri yangın*

187 **Filibeli Ahmed Hilmi- a.g.e., sh: 275 vd.**

188 **Haydârîzade İbrahim** – Mezâhib ve Turûk-i İslâmiye Târihi, İstanbul 1335, sh.10

*yerine çevirdiler. Mekke-i Mükerreme'deki türbeleri yıkdılar. Mevlid-innebî olan evi ve **Hazret-i Ebû Bekr**'le **Hazret-i Ömer**'in ve **Hazret-i Fâtıma**'nın mevlidleri olan mübârek yerleri yıkdılar. Müezzinlerin ezandan sonra salât ve selâm okumalarına şirk dediler. Mekke-i Mükerreme'deki çubuk, nargile ve sigara kutularını ve bütün çalgıları yakdılar.*"[189]

VI-GÜNÜMÜZ TASAVVUF ALEYHTARLARINDAN İKİ ÖRNEK

A-ABDÜLAZİZ BAYINDIR

a-Lâiklik ve Ordu Meddahlığı

Bir **"İlâhiyat profosörü"** ünvanını taşıyan **Abdülaziz Bayındır**'ın dinî meselelerde ortaya koymuş olduğu cür'etkârlığa karşı verilmesi gereken cevapların O'nun gibi birçok haddini bilmez kimsenin toptan teşhis ve teşhiri maksadıyla yazılmış olan bu eserin hacmi ile kaabil-i te'lif olmadığı âşikârdır. Zirâ O, dört sünnî mezhepçe müttefekunaleyh olan[190] bazı fıkhî mesele-

189 **Hüseyin Hilmi Işık**, a.g.e. sh.93 vd.

190 O'nun böyle cumhur-i ulemaya muhalefetinin örnekleri pek çoktur. Biz bunlardan sadece birini dikkatlerinize arz edelim:

O, irtidad yani İslâm'dan dönmenin şer'î neticesi hakkındaki görüşlerini şöyle tamamlamaktadır:

"Demek ki, dinden dönüp kâfir olanın cezası Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetidir. Tövbe eden olursa lânetten kurtulur. Hüküm bu olduğu hâlde mezheplerin dinden döneni öldürme konusunda ittifak etmeleri şaşırtıcıdır." (Bkz: **Abdülaziz Bayındır** – Kur'an Işığında Doğru Bildiğimiz Yanlışlar, İstanbul 2010, sh.292)

Biz O'nun tasavvuf dışındaki bu gibi pek çok cür'etkârâne yanlışına

lerde bile indî ve aykırı fikirler serd etmiş olmasına rağmen bizim burada O'nun ele alacağımız yönü tasavvuf aleytarlığıdır. Çünkü bu aleyhtarlık –daha doğru bir ifâdeyle düşmanlık- O'nun bir nev'i alâmet-i fârikası gibidir. İhtimal O, ileride hep bu vasfı ile hatırlanacaktır! Tabii hatırlanabilecekse!..

Burada O'nun hakkındaki tenkid ve târizlerimizi tasavvufa dâir görüşlerine inhisar ettirmek düşüncesinde olduğumuz hâlde bu bahisteki düşmanlığın arka plânının kavranabilmesi için O'nun başka bir mesele hakkındaki tavrını evveliyetle ele almak ihtiyacını hissetmekteyiz. O da "**Lâiklik**" meselesidir.

Abdülaziz Bayındır bu hususta bir esercik kaleme almıştır.[191] Bu eserin "**Devletin Dini**" başlığı altındaki ilk cümlesi şudur:

"**Devlet bir kurumdur. Kurumların dini olmaz. İnsanların dini olur. Devlet namaz kılmaz, oruç tutmaz ve Âhiret'le ilgili bir endişe taşımaz. Devlet gibi diğer kurum ve kuruluşların da dini olmaz.**"[192]

Tuhaftır ki, bu cümle Kemalist inkılâpların baş tatbikatçılarından **İsmet İnönü**'nün Anayasa'ya lâiklik umdesini koymak için yaptığı kanun teklifinin esbâb-ı mûcibesinde (gerekçesinde) yer alan bir fikrin tasrihi yani daha kolay

---

imkân bulursak bu eserin ileride yayınlanacak ve böyle münferit meseleleri ihtivâ edecek olan IV. cildinde cevaplandırmaya çalışacağız.

Burada şu kadarını söyleyelim ki; O, eserlerini isimlendirmekte bile dikkatsizdir. Meselâ burada zikri geçen eserin adı "**Doğru Sandığımız Yanlışlar**" veya "**Doğru Kabul Ettiğimiz Yanlışlar**" tarzında olsaydı, onun muhtevasıyla tezad teşkil etmezdi. Fakat kendisinin kullandığı ünvandaki "**Doğruluk**" lâfzının yanlışların bilinmesindeki isâbete hamli muhtemel olduğu cihetle bir iltibas sebebi değil midir?!

191 **Abdülaziz Bayındır** – Din ve Devlet İlişkileri-Teokrasi ve Lâiklik, İstanbul 1999

192 **Abdülaziz Bayındır, a.g.e. sh.13**

anlaşılır bir hâle getirilmek üzere –âdeta- sadeleştirilmiş ve O'nun tıpkısı tıpkısına ayniyet derecesinde bir ifadesidir.

İsmet İnönü'nün bahsi geçen esbâb-ı mûcibesindeki sözleri aynen şöyledir:

"*Muasır medeniyet hukuk-i ammesinde, millet hâkimiyetinin tecellisine medar, en mütekâmil devlet şeklinin lâik ve demokratik cumhuriyet olduğu müsellemattandır. Millet meclisinin ittifakıyla tasvib edilmiş olan Kanun-i Medenî, Ceza Kanunu gibi müdevvenat-ı hazıramızda bu esası tatbikat ve fiiliyat sahalarında tecelli ettirmektir.* ***Esasen devlet bir şahsiyet-i mâneviye olduğuna göre bizatihi bir mefhum-i mücerrettir. Dinin maddi şahıslara tahmil ettiği mükellefiyetleri, farzları amelen ifasına imkân da mutasavver değildir.*** *Böyle mümkün olmayan istihsal peşinde ısrarın bir zaaf –bütün zaaflar gibi zararlı bir zaaf- teşkil edeceğine şüphe yoktur. Esbâb-ı mesrûdeye binâen lâik devletin esas telâkkisine münâfi fıkraların Teşkilât-ı Esâsiye'den tayyı teklif olunmuştur.*"[193]

Çok normal bir Türkçe olan bu metni, bu günkü uydurma Türkçe'ye çevirirseniz, ortaya **Abdülaziz Bayındır**'ın yukarıya alınmış olan cümlesinden başka bir şey çıkmaz. O, devlet bir kurum yani müessese olduğuna nazaran namaz kılamaz, oruç tutamaz safsatasıyla devletin bir dine tâbi olması gereğini reddederken, **İsmet Paşa**'nın "**devletin mücerred bir mefhum olması itibâriyle dinin maddi şahıslara tahmil ettiği mükellefiyetleri, farzları amelen ifasına imkân mutasavver olmadığı**" yolundaki beyânı arasındaki mutabakatı okuyucularımızın takdirlerine arzettikten sonra şunu diyebiliriz ki, bunların her ikisi de müslümanları ahmak mevkiinde görerek çocuk kandırma nev'inden bir açıkgözlülüğe vücud

---

193 **Kemal Arıburnu** – Milli Mücâdele ve İnkılaplarla İlgili Kanunlar, Esbab-ı Mûcibeleri ve Meclis Görüşmeleriyle, C.I, Ankara 1957, sh.72

vermişlerdir. Devletin dindar olması, onun namaz kılması veya oruç tutması gibi amelî hükümleri îfa etmesi demek olmadığını timarhânelik deliler bile bilirken böyle bir şeyi devleti dinden müberra kılmak için gerekçe olarak kullanmak adam aldatmaktan başka nedir?! Adama sormazlar mı, lâiklik Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasası'na 1937 Yılı'nda girdiği ve o târihe kadar "**devletin dininin Din-i İslâm olduğu**" hükmünün orada yer almış bulunduğu cihetle bu târihe kadar bu madde ile devletin namaz kılması, oruç tutması mı beklenmiştir. Böyle kabul etsek 1937'ye kadar olan idârecileri ahmaklıkla itham etmiş olmaz mıyız?! Demek ki, devletin dini olması devletçe tâkib edilen idarî esasların "**islâmî**" olmasından ibâret bir bedahattir. Acaba İlâhiyat Profesörü ünvanını taşıyan **Abdülaziz Bayındır**, milletin sevk ve idâresi husûsunda İslâm'ın idarecilere tahmil ettiği bir mükellefiyet olup olmadığından habersiz midir?! Bu suali sormak bile **Abdülaziz Bayındır**'ı cehaletle itham etmek demek olacağından biz bunu hem de sahası ilâhiyat olan bir profesör hakkında asla uygun görmediğimizi söylemeliyiz.

Abdülaziz Bayındır, bahsi geçen eserinde:

"*Devletin vatandaşı ile ilişkisi dinî veya ideolojik boyutta değil, adâlet boyutunda olmalıdır. Devletin temel görevi, adâleti, iç ve dış güvenliği sağlamak, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerine engel olan şeyleri ortadan kaldırmaktır.*

Devlet baskısı ile inanmış gözükenler vücûda alınmış mikrop gibi olur, güçlü hâle gelince hastalık yaparlar."[194] demektedir.

Abdülaziz Bayındır, bundan sonra Lâiklik'in târihçesi hakkında bir hayli bilgiler verdikten sonra devletin burada zikrettiği adâlete ilâveten çeşitli hürriyetler ve tebaanın

---

194 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.16

refah ve saadetiyle korunmasını temin etmek gibi vazifeleri olduğunu kabul ettikten sonra netice olarak: "*Siyâsî otorite kanunları uygular, cezaları infaz eder, toplumun ihtiyaçlarını giderir, askeri donatır, vergi toplar, zorbaları, soygunculanı ve eşkıyayı dize getirir, insanlara inandıkları gibi yaşama hürriyetini sağlar, adliye teşkilâtının aksamadan ve serbest çalışmasını temin eder, gelir ve servet dağılımının dengeli olması için tedbirler alır, korunmaya muhtaç çocukların ihtiyaçlarının tabiî ortam içinde karşılanabilmesi için gerekeni yapar, yoksullara destekte bulunur.*"[195] demektedir.

Adama sormazlar mı, devlet bu yapılan işleri hangi temel esaslara dayanarak icra edecektir?! **Abdülaziz**'e ve O'nun gibi düşünen bütün kafalara göre bu husustaki tek muta "**beşerî akıldır**." Çünkü onlara göre:

"*Kur'an teokratik sistemi asla kabul etmez. Teokrasi, Allah'ın yetkisinin kiliseye devri veya kilise ile paylaşılması anlamına geldiği için Kur'an'a göre böyle bir davranış şirktir.*

Diğer taraftan teokraside Allah'a boyun eğer gibi yöneticilere boyun eğilmesi istenmektedir. Onlara itaat Allah'a itaat, onlara muhalefet Allah'a karşı gelme sayılmaktadır. Kur'an, bunu da şirk sayar.[196]

Bunun dışında Kur'an'ın tavsiye ettiği bir devlet düzeni yoktur."[197]

---

195 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh. 123 vd.

196 Hâlbuki Cenâb-ı Hakk, müslüman olan ulü'l-emre yani idarecilere itaati şu sûretle emretmektedir:

"Ey o bütün iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e de itaat edin, sizden olan ulu'l-emr'e (yetki sahiplerine) de; sonra bir şeyde nizâa düştünüz mü (çekiştiniz mi) hemen onu Allah'a ve Rasûlü'ne arzediniz, Allah'a ve Âhiret gününe gerçekten inanır mü'minlerseniz! O hem hayırlı, hem de netice itibariyle daha güzeldir!" (Nisa Sûresi, âyet 59)

197 **Abdülaziz Bayındır**, a.y.

Abdülaziz Bayındır'ın bütün bu nakillere ilâve edilmesi gereken o kadar çok sakat görüşü var ki, bunların iktibası ve cevaplandırılması meseleyi bir hayli genişleteceğinden son bir misalle iktifâ ederek O'nun İslâm'la Lâikilik'i bağdaştırmak ve Kemalist rejimin hâhişkâr taraftarlarına yaranmak maksadıyla ortaya attığı bu yanlışların aslî cevaplarına geçeceğiz:

"*Anayasa'nın Başlangıç'ında da; «... lâiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağını..» ifade edilmiştir. Demek ki; vatandaşa hizmet götürülürken dinî inançlarına göre ayırım yapılamaz.*

Bu, İslâm'da zaten vardır. Bu konuda sabıkası olmayan bir dinin mensubuyuz. Dinimiz insanlarla ilişkilerde onların dinlerinden kaynaklanan bir ayırıma izin vermez.

Bütün bu durumlara göre lâiklik, dine karşı değil devletin dinî kurumların hâkimiyetine girmesine karşıdır.

İslâm'da devleti hâkimiyeti altına alacak bir dinî kurum yoktur. Fransa'da kiliseye karşı yürütülen lâiklik mücâdelesi bir kaç asır sürmüş ve çok kanlı olaylar meydana gelmiştir ama Türkiye Cumhuriyeti lâikliği kabul ederken hiçbir dinî kuruluşun tepkisini almamıştır.[198] *Çünkü İslâm'da hem devleti hâkimiyeti altına alacak bir dinî kurum yoktur hem de lâiklik için yapılan yukarıdaki tanımların İslâm'a aykırı bir yanı yoktur. Ayrıca İslâm'da ruhban sınıfı da bulunmaz. Hiç kimse bu dini, insanlar üzerinde nüfuz sağlamanın aracı olarak kullanamaz. Câmiler de kilise teşkilâtı gibi değildir.*"[199]

---

198 Lâikliğe karşı herhangi bir aksülâmelin vâkî olmaması, onun İslâm'la kaabil-i te'lif olmasından dolayı değil, **İstiklâl Mahkemeleri**'nin mütevâli asıp kesmeleriyle ihdas edilmiş olan **"devlet terörü"** sâiki ile olduğunu anlamak için yakın târihe âid sathî bir bilgi sahibi olmak dahi kâfi iken **Abdülaziz Bayındır**'ın şu izahı ne kadar abestir.

199 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.23 vd.

Lâiklik'le İslâm'ı bağdaştırmak gayretinin eseri olan yukarıdaki sözler hem Lâiklik'in mâruf olan muhtevasına ve hem de İslâm'a aykırıdır. Lâiklik, **Abdülaziz Bayındır**'ın da yer yer ifâde ettiği gibi devletin bütün dinlere yabancı kalmasını ifâde eder. O'nun aslî mâhiyeti budur. Bütün dinlere karşı saygılı olması ise, ikinci vasfı olarak kabul edilse bile bundan dolayı ayrıca Lâiklik diye bir umdenin tercihine hiçbir İslâm ülkesi için bir zarûret mevzubahs değildir. Zirâ böyle bir müsamaha İslâm Dini'nde zaten mevcuddur. O hâlde kaahir ekseriyeti müslüman olan ülkemizde Lâiklik'in kabulü böyle bir lâzime ile ifâde edilemez. O, olsa olsa devlet idâresinde dinî hükümlerle bağlı olmamak ve dini insanların vicdanlarıyla mâbede hapsetmek maksadının bir eseri olarak kabul edilmiştir.

Burada şu temel prensibe rağmen insan vicdanına ve câmilere hapsedilmek istenen İslâm Dini'nin sâir dinlerden farklı olarak bu mevkilerde bile rahatsız edilmiş olmadığını söylemek asla mümkün değildir. İbâdet diline müdâhale ve zamanımıza kadar devam etmiş bulunan tesettür aleyhtarlığı gibi meselelerden kat'annazar cumhuriyetin ilk yıllarında onun eğitim ve öğretiminin yasaklanması gibi ayyuka çıkmış olan zulümler Lâiklik'in ülkemizde dinler karşısında bir tarafsızlık şeklinden çıkarılarak korkunç bir İslâm düşmanlığı sûretinde tatbik edilmiş olduğunu bilmeyen bir ferd yoktur.

Abdülaziz Bayındır'ın mahdud sayıda olan eserleri baştanbaşa okunduğunda ülkemizde Lâiklik adına icrâ edilmiş olan ve uzantıları hâlâ devam etmekte bulunan zulmü kınayıcı bir tek cümlesine rastlanmaz.[200] Eğer İslâm adına bir

---

200 **Abdülaziz Bayındır**, bu tutumu itibariyle tek örnek değildir. O'nun zamanımızdaki **Yaşar Nuri Öztürk** gibi pek çok fikirdaşı mevcuddur. Hatta böyleleri yakın tarihde bile zuhûr etmiştir. Biz bunlardan burada sadece iki örneği zikredelim:

1-Muhammed İhsan Oğuz (1887-1991)

gayret taşısaydı, evveliyetle bu hususta bir feveran göstermesi gerekmez miydi?! Ne gezer!.. Aksine O, Lâiklik'i müdafaa sadedinde arka arkaya sıraladığı yanlışlar kumkuması eserci-

---

Tasavvufa dâir ondan ziyâde eser yazmış ve bunlarda en dakik mes'eleler üzerinde şayân-ı hayret fikirler serdetmiş olan bu "şeyh" ünvanlı zat, **Hz. Muâviye** gibi Ashâb-ı Kiram'dan olan bir kimse hakkında en küstahça beyanlara (Bkz. **Muhammed İhsan Oğuz** - Saâdet Anahtarı, İstanbul 1999, sh.532 vd) ilâveten bir de Cumhuriyet ve Demokrasi meddahlığı yapmıştır. O, bu hususta şöyle diyor:

"**Biline ki:**

İslâm'ın sâbit, muayyen bir hükümet şekli yoktur. Çünki; İslâm'da şekl-i hükümet, bi'z-zât maksûd değildir. Belki; mesâlih ve ihtiyâcât-ı âmmeyi hüsn-i tedvîr ve te'mîn eden, millet ve memleketi refâh ve saâdete ulaştıran herhangi bir hükümet maksûdün-bi'z-zâttır, meşrû'dur.

Hulefâ-yı Râşidîn'in (r.a.) zamânında hükümetin muayyen bir şekle hasr ve kasr edilmemesinin, şekl-i hükümete ehemmiyyet verilmemesinin sebebi budur.

Kitâb ve Sünnet'ten me'hûz, Rasûl-i Ekrem'in ve Hulefâ-yı Râşidîn'in tarz-ı idârelerinden mefhûm olan İslâm hükümeti, (zamanımızın ta'bîr ve tavsîfi veçhile) **demokratik bir hükûmettir**, hükûmet-i ümmettir, hâkimiyyet-i âmme hükûmetidir. Hükûmet-i ferd değildir.

Zîrâ; Müşârunileyhim'in hükûmetleri ve tarz-ı idâreleri tedkîk edilirse, bunların her cihetten demokrasinin bütün ruh ve şartlarını mükemmelen câmi' bulundukları tezâhür ve tebeyyün eyler. Hulefâ-yı Râşidîn'in idâre husûsunda böyle hareketleri, Kitâbullah'tan aldıkları ilim ve irfânın, Rasûl-i Ekrem'den gördükleri terbiyet ve irşâdın semere ve netîcesidir.

Hulefâ-yı Râşidîn; **Ebû Bekir, Ömer, Osman, Alî**

(Radıyallâhü Anhüm) Hazarâtı'dır. Bu zevât-ı âliyenin fazîletleri, haklarında yazılan lâyuad eserlerle meşhûr ve ma'rûf ve mazbûttur. Dîn-i İslâm'ın erkân-ı erbaası bunlardır.

Asrımızın demokrasi şekli de; **halk hükûmeti, hâkimiyyet-i ümmet, âmme-i millet hâkimiyyeti** şeklidir. Bu şekillerin en mükemmeli de; yine «Milletin hâkimiyyeti, meşvereti, hürriyyeti, müsâvât-ı hukûkıyyesi» esaslarına müstenid olan, demokrasinin bütün şartlarını, vasıflarını câmi' bulunan **Cumhûriyyet İdâresi** şeklidir.

Bir millet ve memleketi, ancak böyle bir idâre ve hükûmet sistemi refah ve saadete kavuşturur. Anın için; bütün efrâd-ı milletin, böyle bir hükûmetin te'sîs ve tekmîline çalışması, anı te'sîsten sonra da her nevi' halelden ve tehlikelerden koruyarak devam ettirmesi, en büyük bir vazîfe ve farîzadır.

Elhamdülillah, biz yarım asra yakın bir zamandan beri Cumhûriyyet

ğinde, Lâiklik'in İslâm düşmanlığı tarzındaki anlaşılıp tatbik edilmesinin günümüzde bile dâvâcısı olan orduya methiyeler düzmezdi:

---

idâresini kurmuş bulunuyoruz. İnşâallah bu idâre tekâmül ettirile ettirile, en hakîkî bir derece-i kemâle yakın bir âtîde vâsıl olur. Bu idâreyi yaşatmak, ekmel bir mertebeye ulaştırmak lâzımdır." (Bkz. **Muhammed İhsan Oğuz** - İslâm'ın Özü, İstanbul 1995, sh.213 vd.)

O'nun bu sözleri aynen -kelimesi kelimesine- "**Saâdet Anahtarı**" isimli eserinde de tekrar ettiği görülmektedir. (Bkz. a.g.e. sh.370 vd.)

Biz bu islâmî idârenin aynen **demokrasi** ve **cumhuriyet** olduğu yolundaki iddiaya bir başka eserimizde (Bkz. Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet, İstanbul 2011, sh.29 vd.) cevap vermiş olduğumuz cihetle burada ilâveten bir şey söylemeye gerek duymuyoruz.

İhsan Oğuz daha da ileri giderek **Hz. Peygamber'in Türk (!..) olduğunu iddia ederek Kemalizm'le mutabakatini** şöylece ortaya koymuş bulunmaktadır:

"*Peygamber-i Zîşânımız, Hâtemü'l-Enbiyâ Efendimiz vâlidesi cihetinden hâlis Arap; (rivâyet-i târîhiyyeye nazaran* ***İbrahim Aieyhlsselâm Türk olduğundan)*** *babası cihetinden de* ***hâlis Türk*** *neslinden gelmiş olurlar.*" (Bkz. **İhsan Oğuz** - İslâm'da Mübârek Günler ve Geceler, İstanbul1997, sh.244)

2-Mehmed Şemseddin Ulusoy (1867-1936)

Osmanlı zamanının postnişinlerinden yani Tekke şeyhlerinden biri olan bu **Şemseddin Efendi**'ye göre de **islâmî idârenin gerçek mâhiyeti Cumhuriyet (!..)'tir:**

"*Öteden Anadolu'dan Allah birisini halketti. Hiç yoktan ama hiç yoktan ne top ne tüfeğin ne asker ne para bir şeyler yok iken sa'y u gayret-i hârikane gösterilerek bir Türkiye hükûmeti teşkil edildi. Ve mücehhez ve mükemmel yüz bin düşmanı vatandan sürdü çıkardı. Bunun üzerine ülkesini ecnebilere peşkeş çeken bir halifeyi de kabul etmezlerdi ya. Haniya kendi halinde dursa veyahut maddeten geçtik, mânen yardım isteseydi belki yine makamında ibkâ ederler idi. Hayır düşmanlarla bir olarak o fedakârları âsi, bâğî diye fetvalar çıkararak gayretlerine mâni olmak istiyordu. Bunun üzerine hükûmet-i Türkiye şaşırdı. Hilâfet'e de paydos dedi. Pek âlâ ama bari yine hilâfet durup başka birini intihab etseler olmaz mıydı? Olmazdı. Türkiye hilâfeti bitmişti. Müslümanlığa gelince zaten* ***müslümanların ehl-i sünnet mezhebinde olanlara göre hükûmet, hükûmet-i cumhuriyettir.*** " *(s. 116)*

9 Cemâziyelevvel 1345 (1926) (Tafsilât için bkz. **Mustafa Kara** - Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları, İstanbul 2005, sh.294 cd.

"**Ordu Millet Kaynaşması**" başlığı altında bakınız neler söylüyor:

"*Ordusuz millet ve milletsiz ordu düşünülemez. Bunlar et ve kemik gibi birbirine muhtaçtır. Et ile kemik arasına yabancı madde girerse vücutta dayanılmaz ağrılar olur. Ordu ile millet arasına yabancı unsurların girmesi de aynıdır. Yabancı unsurlardan kastedilen ikiyüzlülerdir. Bunların ne orduya ne millete faydası olur. Bunlardan kimileri ordunun, kimileri de milletin yanında yer almış gözükerek bir tarafı diğerinden koparmaya çalışırlar.*

Ordu mensuplarıyla ilim adamları gerçekleri kolay kabul eden bir yapıya sahiptirler. *Çünkü her iki meslek de yalandan, dolandan uzaktır. Ama bunlar kimseyi kandırmadıkları için başkalarının da kendilerini kandıramayacaklarını sanırlar. Kandırıldıklarını anladıkları zaman da iş işten geçmiş olur.*

İkiyüzlüler, bulanık suda balık avlamaktan hoşlandıkları için ortalığı karıştırmakta üstlerine yoktur. Halkı, bunların samimi olmadıklarına inandırmak zordur. Bu sebeple onlara karşı mücadele yumuşak, dikkatli ve sürekli olmalı ve onları cesaretlendirecek, istismarlarına fırsat verecek bir uygulama içine girilmemelidir. Bu bakımdan devlet sorumluluğu ile hareket etmeli ve bunların ordu millet kaynaşmasının önüne geçmeleri engellenmelidir.

İkiyüzlüler ordu mensuplarının iyi niyetini istismar için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bunlar bir kısım ilim adamlarını yanlarına almakta da zorluk çekmezler. Böylece durup dururken ülkede büyük sancılara sebep olabilirler."[201]

Şu ordu methiyesi ve onun devamındaki sözler **Abdülaziz Bayındır**'ın arka plânını anlamakta herhalde biraz ferâset sâhibi olana ışık tutacak bir mâhiyettedir. Bugün ordunun

---

201 **Abdülaziz Bayındır, a.g.e. sh.67 vd.**

Cumhuriyet tarihi boyunca yürütmeye çalıştığı vesâyetten şikâyetçi olmayan bir müslüman hatta bir solcu bile mevcud değilken **Abdülaziz Bayındır**'ın bu methiyesi acaba sadece bir dikkatsizlik eseri midir?! Eğer öyleyse bu orduda din aleyhine Kemalist dayatmanın ne raddelere varmış bulunduğuna dair **Ergenekon Dâvâsı** dolayısıyla ortaya çıkan vesâik furyasından haberi yoksa biz kendisine sırf karısı 10 Kasım toplantılarına katılmadığı gerekçesiyle ordudan ihraç edilmiş insanlara âid YAŞ kararı sûretleri göstermeye hazırız. Solcu ve hatta ateist **Ahmed Altan**'ın bile Lâiklik adına Müslümanlara nice zulümler yapıldığına dâir sayısız yazı yazdığı bir devirde bir İlâhiyat profesörünün bunca zulmü görmemezlikten gelerek ordu meddahlığı yapmasını bir kasd-ı mahsus dışında izah mümkün müdür?!

Bir müslümanın yüce İslâm Dini hakkındaki bilgisi ne kadar sathî olursa olsun, O muhakkak bilir ki, İslâm hayatın tamamını nizamlamak iddiasındadır. Bir insandan sâdır olabilecek fiiller farz, vâcib, sünnet ilh. sekiz kategoride değerlendirilir ve hiçbir beşerî fiil bunun haricinde kalamaz. Bu sebepledir ki, ahlâk kaideleri dışında sosyal hiçbir hüküm ihtivâ etmeyen Hıristiyanlık'la Lâiklik arasında bir çatışma mevzubahs değilken, İslâm'la onun arasındaki zıdlık veya mugâyeret gayr-i kaabil-i münakaşadır. Bir İlâhiyat profesörü dinde bir "**muâmelat**" bahsi veya fıkıhta "**ukûbat**" denilen cezalara âid bir bölüm olduğunu bilmediğine ihtimal verilebilir mi?! Devlet idâre edilirken bütün dinlere ve pek tabii olarak bu arada İslâmiyet'e de yabancı kalmak bu iki gruptaki ilâhî hükümleri muattal kılmak değil de nedir?! Yoksa **Abdülaziz**, Ceza Hukuku için gerekli icraatı da hak sahibinin re'sen ihkak-ı hak sûretinde icrâ edebileceğini mi düşünüyor?

İslâm'ın ahkâmını inanç ve ibâdetler dışında fiilen muattal kılmak üzere müslüman bir topluluğa Medeni Kanun'u

İsviçre'den, Ceza Kanunu'nu ise İtalya'dan tercüme ederek alıp tatbik etmek de mi Lâiklik'in bilinen manasına aykırı değildir?!

Abdülaziz Bayındır ve O'nun gibi Kemalist rejim dostlarının, Müslümanlar'ın dikkatinden kaçırmak istedikleri, en temel gerçek şudur:

Milletin kaahir ekseriyeti müslüman olduğuna, Müslümanlık'ın da her türlü hayatî faaliyete dâir kavâid ihtiva etmesine nazaran, bütün İslâmî hükümleri elinin tersiyle bir tarafa iterek –hadi Batılılar'ın aklına değil de, kendi aklına uyarak diyelim- beşerî kanunlar vaz edip Müslümanlar'ı ona uymaya icbar etmek zulüm değil de nedir? Üstelik bu tutum sadece İslâm'a değil, demokrasiye de aykırıdır. Çünkü demokrasi en harc-ı âlem mânâsıyla idârede, idâre edilenlerin ekseriyetinin hissiyatına tâbi olmayı emretmez mi? Bu sebepledir ki, Lozan Muahedenâmesi'nde Türkiye'de oturan gayr-i müslimler hakkında onların dinlerine, örflerine ve târihî gelişimlerine uygun bir kanun yapıp sırf onlar için mer'iyete konulması taahhüd edilmiştir.[202] Bilâhare İsviçre Medenî Kanunu kabul edilince azınlıkların bu haktan kendi rızalarıyla feragat etmiş olduklarını herhalde **Abdülaziz Bayındır** duymamıştır. Çünkü o kanun bayrağı haç olan bir milletin kanunuydu. Hıristiyan azınlıklar ona tâbi olmayı gönüllü kabul etmişlerdir.

Denilebilir ki, bunda bir garabet yoktur. Bu hak şeriatin dahi verdiği bir haktır. Lâkin Kemalistler Türkiye'deki Hıristiyan azınlığa gösterdikleri bu lütufkârlığı müslüman çoğunluğu da ona tâbi kılarak Müslümanlar'dan esirgemiş olmadılar mı?! Eğer **Abdülaziz Bayındır**'ın gerçekten bir dinî hassasiyeti olsaydı, başta Lâiklik ve onun müdâfii olan

---

202 Bkz. Lozan Muahedenâmesi – "**Ekalliyetlerin Himâyesi**" serlevhası altında serdedilen 37 ve müteâkib maddeler.

ordunun methiyesine yönelmek yerine Müslümanlar'ın da insan hakları îcabınca inançlarına göre idâre olunmalarını dâvâ etmesi gerekmez miydi?!

Devlet, milletin siyâset sahnesindeki şahsiyetinin adıdır. Rejimin adı demokrasi olacak, millet yüzde doksan sekiz nisbetinde müslüman bulunacak ve onların devleti bütün dinlerle birlikte İslâmiyet'e de yabancılığı aslî bir prensip olarak benimseyecek?! Bunun ne insan haklarıyla ve ne de demokrasiyle alâkası bulunmadığını anlamak için İlâhiyat profesörü olmaya gerek yok. Sokaktaki sıradan bir müslümanın bile bildiği bu gerçeğin önündeki tek engeli teşhis için sadece demokrasiye geçişle birlikte bu Kemalist dayatmanın zaafa uğramasından şikâyetçi olanların kimler olduğuna dikkat etmek bile kâfidir. Bunlar ismen Müslüman kalmak ve fiilen gâvur gibi yaşamak isteyenlerden başkaları değildir. **Abdülaziz Bayındır**, bahsin başında temas ettiğimiz gibi **İsmet İnönü**'yle ağız birliği etmiş olmasına ilâveten bu güruh ile de birlikte olmak istiyorsa buna bir diyeceğimiz yoktur.

1400 yıldan beri kurulmuş olan bütün Müslüman devletler "**ahkâm-ı şer'iyyeyi tenfiz**" gibi bir umde ile hareket etmişlerdir. **Abdülaziz Bayındır**, Hazret-i Peygamber'in kurduğu ve Hulefâ-yı Râşidîn ile devam eden devletin ismi bile yoktu[203] palavrasıyla acaba kimi aldatabileceğini sanıyor?! İsmi olmadığını söylediği o devlette Hazret-i Peygamber, bütün icraatını sırf beşerî akılla mı, yoksa ahkâm-ı ilâhîye göre mi yönetmiştir. Kaldı ki, tarihte sadece Gazneliler Devleti, yer adıyla anılmış, diğer bütün devletler –elbetteki sonradan-kurucularına izâfetle isimlendirilmiştir. Bu sadece tarihî bir an'anedir. Kaldı ki, burada aslolan şekil değil muhtevâdır. Hazret-i Peygamber'in kurduğu -Medine Site Devleti'nden itibaren- târih sahnesinde ortaya çıkmış olan bütün devletler

203 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.67

şu üç esasa riâyeti kendileri için meşrûiyet sebebi saymışlardır. Bunlar:

1-Ahkâm-ı Şeriyye'nin tenfizi, yani şeriat hüküm ve kaidelerinin fiilen gerçekleştirilmesi.

2-Emânetin ehline tevdii, yani amme selâhiyet ve iktidarını kullanmakla demek olan mevki ve memuriyetlerin liyâkatlere göre tevzi edilmesi.

3-Şûra.

Bu üç şartı yerine getiren bir idarenin siyâseten taazzüv etme şekil ve sûreti dikkate alınmadan ona itaat mânâsındaki "**biat**" ise, tebaları için vâcibdir. Bütün Ehl-i Sünnet camiası 1400 yıldan beri Türkiye Cumhuriyeti'nin lâik hüviyetiyle zuhuruna kadar mes'eleyi böyle anlamış ve böyle tatbik etmişlerdir. Şimdi **Abdülaziz Bayındır** kalkıp da 1400 yıldan beri İslâm'ın bir gün bile tatbik edilmediğini söylemek cür'etinde bulunacaksa buna da bir diyeceğimiz yoktur. Zirâ müslüman olup olmamakta herkes hürdür. Dinde zorlama olmadığı gerçeği kendisinin de defaatle tekrarlamış olduğu bir gerçektir. O'nun gibiler, meselâ **Ömer Öngüt** misâlinde görüldüğü gibi, muârızlarını vasfederken çoğu kere kendileri hakkında daha ziyade isnâdı kaabil ithamlarda bulunmaktadırlar.

Abdülaziz Bayındır da başka bir vesileyle aynen kendini vasfederek aldatmanın ekseriya Allah ile olduğunu söylemekte ve şöyle demektedir:

"*İlim, helâl mala benzer. Helâl malıyla kötülük yapanlar gibi ilmiyle halkı saptıranlarda vardır.*"[204]

Bu vesileyle şunu da ifâde edelim ki, dinde zorlama yoktur hükmü dine dâhil olana kadardır. Bir kere müslüman olduktan sonra müslüman gibi yaşamaya icbar edilmek devlete tanınmış bir haktır. Ukûbat bahsindeki bütün cezalar,

204 **Abdülaziz Bayındır** - Kur'an Işığında Tarikatçılığa Bakış, İstanbul 2010, sh.72

Müslüman olduğu hâlde islâmî emirleri çiğneyenler hakkında olduğunu herhalde bir ilâhiyat profesörü bizden daha iyi bilir. Biz O'na şu kadarını hatırlatalım ki, Osmanlı zamanında Hristiyan tebaa için meyhâneler vardı. Lâkin orada bir müslüman yakalanırsa devlet adına ona yetmiş sopa dayak atılırdı. Alenen nakz-i siyam eden yani oruç yiyenler hakkında da böyle bir hüküm bulunduğunu hatırlayabilmek için İlâhiyat profesörü olmaya gerek yoktur. Bunun mânâsı şudur ki, müslüman olduktan sonra gâvur gibi yaşamaya cevaz yoktur. Bunun aksini iddia etmek Ağrı Dağı'nın Sahra-i Kebir'de bir çöl olduğunu iddia etmek kadar enâyilikten başka bir şey değildir.

Sanırız **Abdülaziz Bayındır**'ın diğer yanlışlarının zeminini kavramak için O'nun Ordu ve Lâiklik ile ilgili görüşlerinin bu kadar bir tahlili kâfidir. Artık O'nun bir vasf-ı mümeyyizi olan tasavvuf düşmanlığına geçebiliriz.

b-Tasavvuf Düşmanlığı

Abdülaziz Bayındır'ın hangi eserine bakılırsa bakılsın bunda ana temanın tasavvuf düşmanlığı olduğu görülmektedir. Bugün İslâm Âlemi'nin ve hassaten Türkiye'deki Müslümanlar'ın yegâne mes'elesi tasavvuf ve onun müntesiplerindeki hatalardan ibâretmiş gibi bir zihniyetin eseri olan bu tavır normal bir tenkid seviyesinde kalsaydı bunlara cevap vermek gerekmezdi. Çünkü bir takım müntesiplerinin tatbikatındaki yanlışlarını dillerine dolayarak, böyle bir tavır alanlar şimdiye kadar çokça müşâhade edilegeldiği cihetle bunu ef'âl-i âdiyeden saymak gerekirdi. Lâkin **Abdülaziz Bayındır**, hiçbir ayırım yapmadan bütün tasavvuf yolunda yürüyenleri –hâşâ- "**müşrik**" ilân etmekte ve bunun içinde tasavvufun bazı usûl ve esaslarını şirki mûcib göstermek gayreti peşinde koşmaktadır. Bu sebepledir ki, bu eserde O'nun

bu cür'etkâr tavrına gereken cevapları vermek ihtiyacını hissetmiş bulunuyoruz.

Bu vesileyle şunu da söylemeliyiz ki O, yazdığı her kitapta bu cür'etkâr tavrını sergilemeye bir fırsat icad ederek sayısız tekrarlara düşmüş bulunduğundan, biz burada O'nun beyanlarının ruhu mesabesindeki birkaç meseleye temas etmekle iktifâ edeceğiz.

Abdülaziz Bayındır'ın yazdıklarından anlaşıldığına göre O, bazı mutasavvıf gruplarla re'sen bir münakaşa zemini aramış ve bu münakaşayı da kâh tafsilâtlı kâh da kısaca naklederek her eserinin gâyesi bu olduğunu göstermiştir. Ancak ne yazık ki, mutasavvıf gruplarla giriştiği münakaşadan anlı ak çıkamadığı için olacak ki, sonradan duyduğu sözleri –kısmen tafsil ve kısmen de tahrif ederek- ortaya tiyatrovâri bir senaryo koymuş bulunmaktadır. Hatta bazı tasavvufî eserlerden nakillerle onların yazarlarıyla karşı karşıya gelmiş gibi bir mükâleme usûlü ile bâtıl düşüncelerini te'yid peşinde koşmuştur. O'nun **Şeyh Mahmud Efendi Hazretleri** ve bazı müritleriyle girişmiş olduğu münakaşanın eserlerine o arz ettiğimiz tarzda inikâs ettirildiğini göstermek üzere O'nun itirazlarına cevaben **"Cübbeli Hoca"** denmekle mâruf olan **Ahmed Mahmud Ünlü** kardeşimizin **"Tarikat-i Âliyede Râbıta-i Celile"** ünvanlı kitabında sebeb-i te'lif olmak üzere söylediği sözleri dikkatlerinize arz etmek isterim:

*"Bizi bu uzun risâleyi hazırlamaya sevk eden en büyük sebep, Süleymaniye kürsüsünde evvelce vaazlar verip, sonra yanlışları anlaşılarak men edilen, tarikatların münkiri bir Doç'un, Üstadımız **Hacı Mahmud Efendi** (Kuddise Sırruhu) nun huzurundaki mesnedsiz itirazlarıdır.*

Şöyle ki: İsmini açıklamaya lüzum hissetmeyip, fikirleriyle mücadeleyi vâcip kabul ettiğim bu anûd kişi, muhtelif vesilelerle bizlere haberler göndererek, râbıta ve tevessül

gibi konularda münazaraya dâvet ettiyse de biz kendisinin ilmî sahada bir kıymet-i harbiyesi olmadığını bildiğimiz için buna icâbet etmemiştik.

Fakat Üstadımızın yakınlarından olan bir hoca efendinin, bu kişinin ikna edilmesi gerektiği hususundaki ısrarları üzerine Üstadımız Hazretleri bu kişiyle tartışmayı kabul buyurdular ve kendisine yakın bir takım ulemâ çevresini de bu meclise dâvet ettiler.

Ben şu anda hatırlayamadığım bir sebeple gecikmiştim ki; huzura geldiğimde Üstadımız bana

«- Bu kişiye ilmî cevaplar verilmesi lâzım, sen neden geç kaldın?» diye sitemde bulundular.

Derken konuya geçildiğinde bu kişinin, eline bir Kur'an Meâli alıp, Fatiha-ı Şerîfe'deki:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

«Ancak sana taparız ve ancak senden yardım isteriz» *âyet-i kerimesinden yola çıkarak, şeyhden himmet istemek bir yana, Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) den şefaat istemenin dahi şirk olacağını söylemesiyle, biz onun ne denli câhil olduğunu, o kadar büyük bir ilmî heyete, herkesin bildiği şeyleri açıklamaya kalkışmasıyla da ne kadar dengesiz olduğunu anlamış olduk.*

Fakat yine de başta Üstadımız olmak üzere, bu fakir ve diğer hoca efendiler, râbıtanın şirk olmadığı, tarikatların hak olduğu, evliyânın kerameti gibi bir çok konuda bildiklerimizden bazısını ona anlatarak kendisini tamamen etkisiz hale getirdiysek de, onun inkârı artarak oradan ayrıldı.

Mes'ele bununla kalmadı, bu kişi bir zaman sonra câhil insanları iğfal etmek için bizimle yaptığı bu seviyesiz mubâhaseyi kendi açısından değerlendirmek sûretiyle ***«Bir şeyh Efendi ve müridleriyle münâkaşa»*** *adı altında bir kaç sayfa-*

lık broşürler bastırarak yurt içi ve dışına dağıtmaya başladı.

Kendisi de o yazısında bizim karşımızda ilmen âciz kaldığını itiraf etmekle beraber, «Ben yalnızdım, onların karşısında çok konuşamadım, fakat sonradan oturdum kendi kendime, o ne dedi, ben ne diyecektim şeklinde bir yazı hazırladım» ifadelerini kullandı.

*«Ve Şeyh Efendi şöyle dedi, **Ahmed Efendi** böyle dedi, **Hızır Efendi** şunu söyledi» şeklinde kendinden menkul bir takım hezeyanlarla insanların kafasını karıştırmaya çalıştı.*

Bunun üzerine Üstadımız Hazretleri (Kuddise Sırruhu)bu fakire, râbıtayı delilleriyle ispat eden bir risâle hazırlamamı emir buyurdu. Ben de bu emre imtisâlen bu risâleyi derledim."[205]

Abdülaziz Bayındır gerek bu münakaşa vesilesiyle, gerekse doğrudan doğruya tasavvufun rükünlerine (esaslarına) âid görüşlerinin bir özetini –nasıl bir münâsebet düşünerek yapabildiyse- "**Din ve Devlet İlişkileri**" isimli kitabında hülâsa etmiştir. Burada tarikat mensuplarının şeyhlerine "**vahiy**" geldiğini iddia ettikleri nev'inden iftiralara da yer vererek tekrarlamış olduğundan O'nun tasavvufa bakışının anlaşılabilmesi için önce bu fikirlerin hülasası mâhiyetindeki beyanını dikkatlerinize arz etmek isteriz. O, "**Tarikatlar**" başlığı altında önce Hazret-i Peygamber'in "**sohbet**" metoduna dâir izahat verdikten sonra:

"*Tarikatlar, Hz. peygamberin yolunda gitseler, Kur'an'ı anlamaya yönelik sohbetler yapsalar, bu maksatla eğitim ve öğretim ortamları meydana getirselerdi çok iyi olurdu. Ama onlar, Kur'an'ı anlamak için çaba göstermediler. Okudukları Kur'anlar akıllarına değil, kulaklarına ve gönüllerine hitabetti. Mânâ unutuldu, onun sözleri ve musikisiyle yetinil-*

---

205 **Ahmed Mahmud Ünlü - Tarikat-ı Aliyye'de Râbıta-ı Celiye, İstanbul (Târihsiz), sh.5 vd.**

di. Böylece Kur'an, sohbetin süsü haline geldi. Bu durum, kaçınılmaz olarak hurafelere ortam hazırladı. Tarikat şeyhi, tıpkı hıristiyan azizi gibi ruhani lider sayıldı ve ruhanî âlemle bağlantısının olduğuna inanıldı. O, Allah ile müritleri arasında bir vesileye vâsıta yerine kondu.

Kur'an-ı Kerim'e göre her müslüman Allah'ın dostu, yani veli kulu iken bu vasıf tarikat büyüklerine has kılındı. Dostun dosta nazı geçer, denilerek Allah'ın bunların nazını çekeceği kabul edildi. Onların olağan dışı yollarla insanlara yardım edeceğine inanıldı. Tarikata girme, el alma şeklinde bir törene bağlandı. Bundan önce adayın o tarikattan nasibinin olup olmadığını belirlemek için rüya görmesi ve bu rüyayı, şeyhe anlatması şartı getirildi. Böylece istenmeyen ve şeyh tarafından onaylanmayan kişilerin tarikata alınması engellendi. Kapılar dışarıya sıkı sıkıya kapatılmış oldu. İnsanlar, tarikattan olan ve olmayan diye gruplara ayrıldı. Bu da tarikatın ve dolayısıyla şeyhin ***kutsallaştırılmasını*** *sağladı. Birçok mürid, Allah'ın verdiği nimetleri şeyhinin himmetiyle elde ettiğini söylemeye başladı.* ***Onlara bir çeşit vahiy geldiğine, gaybı bilebildiklerine inanıldı.*** *Bunu kabul ettirebilmek için şeyhin keramet göstermesi bir ihtiyaç haline geldi. Sonra her mürid, şeyhine âid bir keramet yakalamak için seferber oldu. Küçük bir tesâdüf, büyük abartılarla kerâmet olarak anlatılmaya başlandı. İlm-i ledün ve ilm-i bâtın diye bir ilim uydurularak onların böyle bir ilime sahip oldukları kabul edildi. Böylece yaptıkları saçmalıklar birer hikmet olarak algılanmaya başlandı.*

180 sene kadar önce, Nakşibendi tarikatının Halidiye kolunda şeyhe râbıta adı altında yeni bir ibâdet türü ortaya kondu. İş, şeyhte Allah'ın tecelli ettiğine kadar götürüldü. Dünya'da müridlerine yardım edeceğine inanılan şeyhin, Âhiret'te de şefaat ederek müridlerini cehennemden kurta-

racağına inanıldı. Şeyh, sanki Allah Teâlâ'nın özel kalem müdürü ve sır kâtibi gibi bir mevkiye getirildi. Kur'an'dan âdeta cımbızla çekilmiş bir kaç âyetin mânâsı ciddi biçimde tahrif edilerek bu yanlışlıklar Kur'an'a tasdik ettirilmek istendi. Allah Teâlâ bütün bu iftiralardan uzaktır.

Bunlar Kur'an'a temelden aykırı şeylerdir. Kur'an dikkatle okunursa görülür ki, bütün peygamberler hayatlarını, bu gibi şeylere karşı mücâdele ile geçirmişlerdir. En üzücü olanı da o insanların bu şeyleri, daha iyi müslüman olma arzusuyla yapmış olmalarıdır. Gerçeği öğrendikleri zaman, ne yazık ki, her şey bitmiş olacaktır. Duamız, bunların bu Dünya'dan ayrılmadan doğruları öğrenip gerekli dönüşü yapmaları içindir. Şahsî araştırmalarımıza göre az veya çok yukarıdaki hurâfelere ve burada sayamadığımız nice hurâfeye karışmamış bir tarikat yoktur."[206] demektedir.

Denilebilir ki, **Abdülaziz Bayındır**'ın tasavvuf değerlendirmesine âid bu özete ilâve edecek pek az şey vardır. Bunlar da öteki eserlerine serpiştirilmiş bir hâlde bulunan Hazret-i Peygamber'in ve hatta şeyhlerin –hâşâ- putlaştırılması ve Vehhabilik dolayısıyla anlatmış olduğumuz buna mümasil birkaç mes'eledir. Şimdi bu bakış açısındaki cür'etkâr ithamların yanlışlığını bir kaç başlık altında izah edelim.

aa-Hazret-i Peygamber'in -hâşâ- İlâhlaştırılması İddiası

Güyâ mütasavvıflar Hazret-i Peygamber'i –hâşâ- Hıristiyanlık'da olduğu gibi "**ilâh**" mertebesine yükselterek şirke sürüklenmekteymişler.[207] O diyor ki:

206 **Abdülaziz Bayındır** - Din ve Devlet İlişkileri-Teokrasi ve Lâiklik, İstanbul 1999, sh.37 vd.

207 Bkz: **Abdülaziz Bayındır** – Kur'an Işığında Aracılık ve Şirk, İstanbul 2006, sh.79 vd. – Kur'an Işığında Doğru Bildiğimiz Yanlışlar, İstanbul 2010, sh.28 vd.

Abdülaziz Bayındır, bu zikrettiğimiz iki eserinde de "**Peygamberi**

*"Hıristiyanlar **İsa** aleyhisselamı tanrı yaptılar. Bu konu daha önce geçti. Meselâ Katoliklere göre **İsa** olmasaydı Kâinat yaratılmazdı. Göklerde ve Yeryüzü'nde görünen ve görünmeyen şeyler, tahtlar, egemenlikler, yönetimler ve hükümranlıklar... Her şey O'nun aracılığıyla ve onun için yaratılmıştır.*

Bu yanlış inanç, Müslümanlar'ın inancına da karışmıştır. Halk tarafından kabul gören bir uydurma hadiste Allah Teâlâ'nın

*Peygamberimiz için şöyle dediği iddia edilir: «**Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım.**» Kimi tarikatlara göre **Muhammed** aleyhisselam, vâr oluşun başlangıcıdır. Allah'tan başka hiçbir şey yokken ilk defa Hakîkat-i Muhammediye var olmuş, bütün yaratıklar ondan ve onun için yaratılmıştır. Hakîkat-i Muhammediye nur olması bakımından Âlem'i yaratma ilkesi ve onun aslıdır. Bu nur ölümsüz ve ebedî olduğundan Peygamber için «**öldü**» denmez. Allah, var veya yok, ezelî ve hadis (sonradan olma) diye nitelenmediği halde Hakîkat-i Muhammediye var ve ezelî diye nitelendirilir. Hakîkat-i Muhammediye bütün peygamberlerin ve velilerin ledünnî ve bâtınî bilgileri aldıkları kaynaktır. Bu hakikat Hak'tan gelen feyzin halka ulaşmasında aracı olur."*[208]

Abdülaziz Bayındır, yukarıda nakledilen sözlerinde "Sen olmasaydın kâinâtı yaratmazdım" meâlindeki hadis-i şerifin uydurma olduğunu söylemekte ve bu iddiasını da şu dipnot ile te'yid etmektedir:

*"**İsmâil b. Muhammed el-Aclûnî**, Keşf'ul-Hafâ, Beyrut 1988/1408, c.II, s.164 **Aclûnî** bu eserini, halk arasında hadis diye bilinen sözleri, eğrisiyle doğrusuyla ortaya çıkar-*

Tanrılaştırma" başlığı altında aşağı yukarı aynı şeyleri söylemektedir.

208 **Abdülaziz Bayındır** - Kur'an Işığında Aracılık ve Şirk, İstanbul 2006, sh.80

mak için yazmıştır. Bu sebeple o kitapta çok sayıda uydurma hadis vardır. Bu hadis de uydurmadır."[209]

Abdülaziz Bayındır "Hakikat-i Muhammediye" görüşünü **Mehmed Demirci**'nin Diyanet İslâm Ansiklopedisi'ndeki makalesine istinad ettirmiş olduğu hâlde O'nun şu sözlerini görmemezlikten gelmiştir:

"*Resûl-i Ekrem'in ruhu ve nuru bütün insanlardan, peygamberlerden, hatta meleklerden önce vâr olduğundan Peygamber insanlığın mânevî babasıdır. **Hz. Âdem** insanların maddeten babası (ebü'l-beşer). Hz. Peygamber ruhların babasıdır (ebü'l-ervâh). «Allah ilk defa benim nurumu yarattı»: «Âdem toprakla su arasında iken ben peygamber idim» (**Tirmizî**, «Menâkıb», 1; Müsned, IV, 66; V, 379; **Aclûnî**. 1, 265; **Abdülkerîm el-Cîlî**, II, 37) meâlindeki hadislerle bu hususa işaret edilmiştir.*"[210]

Bir insan İslâm dairesine kelime-i şahâdet ile girdiği ve kelime-i şahâdetde de Hazret-i Peygamber'in risâletini tasdikten önce "**abduhû**" yani O'nun **(Allah'ın) kulu** olduğu tasdik edildiğine göre bu zeminde peygamberi meth-ü senâ etmekte aşırı gidilse ne lâzım gelir?! Peygamberin nurunun en evvel yaratılmış olmasının O'na "hâşâ- ilâhlık isnad edilmesiyle ne gibi bir mantıkî alâkası vardır?!.. Bunlar zoraki te'villerden başka bir şey değildir.

İşin hakikati şudur ki, varlığı kadim yani ezelî ve ebedî olan sadece Cenâb-ı Allah'tır. Bütün masnuat-i ilâhiye yani mâsivâullah O'nun tarafından sonradan yaratılmış binâenaleyh kadim değil, hadistir. Bu yaratma keyfiyetinde ilk yaratılanın "**Nur-u Muhammedî**" olduğunu söylemenin peygamberi –hâşâ- ilâhlaştırmakla ne alâkası vardır. Mutasavvıfların kabul ettikleri gerçek şudur: Vücûd-ı mutlak olan

---

209 A.y.

210 D.İ.A., C. 25, sh.180

Allah'ın varlığının taayyün ettiği ilk mertebeye "**taayyün-ü evvel**" yani hakikat-i muhammediye denir. Bu vücûd-u mutlakın "**ehâdiyyet**"ten "**vâhidiyyet**"e intikal sûretiyle taayyüne başlamasıdır. Bu mâsivâullahın var oluşunda bir ilktir.

Abdülaziz Bayındır'in bu gerçeği ifâde etmek üzere vârid olmuş bulunan hadis-i şerifleri uydurma olarak addetmesi de yanlıştır. Zirâ Resulullah (s.a.v.): "*Âdem ruh ile cesed arasında iken ben nebî idim*" buyurmuşlardır.[211]

Bir gün **Câbir** -radıyallâhu anh- Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e gelerek:

"- Anam babam sana fedâ olsun yâ Rasûlallâh! Bana ilk yaratılan şeyin ne olduğunu bildirir misin?" diye sormuştu.

Rasûlullâh (s.a.v.):

*"- Ey **Câbir**! Allah Teâlâ, her şeyden önce senin peygamberinin nurunu, zâtının nurundan yaratmıştır..."* cevâbını verdiler.[212]

Hadîs-i şerifte şöyle buyrulur:

*"**Âdem** (a.s.) cennetten çıkarılmasına sebep olan zelleyi işlediğinde, hatâsını anlayıp:*

*«- Yâ Rabbî! **Muhammed** hakkı için Sen'den beni bağışlamanı istiyorum.» dedi. Allah Teâlâ:*

*«- Ey **Âdem**! Henüz yaratmadığım hâlde **Muhammed**'i sen nereden bildin?» buyurdu.*

***Âdem** (a.s.)*

*«- Yâ Rabbî! Sen beni yaratıp bana ruhundan üflediğinde başımı kaldırdım, Arş'in sütunları üzerinde '**Lâ ilâhe illallah, Muhammedü'r-Rasûlullâh**' cümlesinin yazılı oldu-*

---

211 **Tirmizî**, Menâkıb, 1; **İmâm Ahmed bin Hanbel**, Müsned, IV, 127; **İbn-i Hibbân**, Sahîh, XIV, 313. Bu hadis-i şerif yukarıda zikredilmiş olduğu üzere "**Âdem toprakla su arasında iken ben nebî idim**" sûretinde de vârid olmuştur.

212 Bkz. **Aclûnî**, a.g.e. sh.265

ğunu gördüm. Bildim ki Sen, zâtının ismine ancak yaratılmışların en sevimlisini izâfe edersin!» dedi

Bunun üzerine Allah Teâlâ:

*«- Doğru söyledin ey **Âdem**! Hakîkaten O, bana göre mahlûkâtın en sevimlisidir. O'nun hakkı için bana duâ et. (Mâdemki duâ ettin), ben de seni bağışladım. **Şâyet Muhammed olmasaydı seni yaratmazdım!»** buyurdu."*

Bu hâdis-i şerif, bazı farklılıklarla pek çok kaynakta zikredilmiştir.[213]

Bu rivâyetlerden biri de şöyledir:

Muhammed[214] **bin Ali bin Hüseyin bin Ali bin Ebî Tâlib**'den şu rivâyet nakledilir:

"**Âdem** (a.s.) hataya düştüğü zaman çok üzülmüş, şiddetli bir pişmanlığa düşmüştü. **Cebrâil** (a.s.) gelerek:

"- Ey **Âdem**, Allah'ın tevbeni kabul edeceği bir tevbe kapsını sana bildireyim mi" diye sordu. O da:

"- Bildir ey Cibril" diye karşılık verdi. Kalk, Allah'a münâcaatta bulunduğun makamda dur. Sonra ona övgülerde bulunarak hamd ü senada bulun. Zira Allah indinde, hamd etmekten daha makbul bir şey yoktur." Bunun üzerine **Âdem** (a.s.):

"- Peki, ne diyeyim ey Cibril?" diye sordu. O da:

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

بِيَدِهِ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِير

"- «Hiçbir ilâh yoktur ancak Allah vardır, onun ortağı

---

213 Bkz. **Hâkim**, *el-Müstedrek ale's-Sahîhayn*, Beyrut 1990, II, 672/4228; **Beyhakî**, *Delâil*, V, 489; **Heysemî**, *Mecmau'z-zevâid*, VIII, 253...

214 **Muhammed bin Ali bin Hüseyin, Ebû Cafer Muhammed Bakır** Hazretleri'dir. *Kütüb-i Sitte* sahiplerinin, kendisinden rivâyette bulunduğu tabiînin güvenilir râvilerindendir. **Câbir, Ebû Said, İbn-i Ömer** ve diğer sahâbîlerden rivâyetlerde bulunmuştur.

yoktur, mülk onundur, hamd ona mahsustur, o diriltir ve öldürür. O Hayy'dır ve asla ölmez. Bütün hayırlar onun elindedir. O her şeye gücü yetendir» de ve hatânı itiraf ettikten sonra şöyle devam et:

سُبْحَانَكَ اَللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَآ اِلٰهَ اِلَّا أَنْتَ، رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَعَمِلْتُ السُّوءَ فَاغْفِرْ لِي

إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَكَرَامَتِهِ عَلَيْكَ أَنْ

تَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي

«Allah'ım seni hamd ile tesbih ederim. Senden başka ilâh yoktur. Rabbim ben kendi nefsime zulmettim ve kötü bir şey yaptım. Beni bağışla. Günahları ancak sen bağışlarsın. Allah'ım! Kulun **Muhammed**'in senin yanındaki makamı ve kıymeti hürmetine hatâmı bağışlamanı istiyorum»."

Âdem (a.s.) denilenleri aynen yaptı. Allah (c.c.) O'na:

"- Ey **Âdem**, böyle dua etmeyi sana kim öğretti?" diye sordu. **Âdem** (a.s.) şöyle cevap verdi:

"- Yâ Rabbî! Sen bana ruh üfürdüğünde ben işiten, gören, akleden ve bakan düzgün bir insan olarak ayağa kalktım. O zaman Arş'ının direklerinde şöyle yazılı olduğunu gördüm:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ، لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ

«Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle. Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir ve ortağı yoktur. **Muhammed** O'nun Rasûlüdür.» Senin isminin ardında onun isminden başka, ne bir mukarreb meleğin, ne de bir peygamberin ismini görmeyince anladım ki o, yarattıklarının sana en sevgilisi ve en kıymetlisidir."

Bunun üzerine Allah Teâlâ:

"- Doğru söyledin. Tevbeni kabul ettim ve hatânı bağış-

ladım." buyurdu.

Âdem (a.s.) Rabbine hamd ve şükür etti ve Rabbinin katından, hiçbir kulun hissetmediği büyük bir sürür ile ayrıldı... Melekler fevc fevc gelip tebrik ediyor:

"- Allah'ın tevbeni kabul etmesi, senin için mübârek olsun ey **Ebû Muhammed!**" diyorlardı.[215]

Âlimler, bu hadis-i şerif hakkında ihtilâf etmiş; kimisi zayıf, kimisi makbul demiştir. Bu, garip bir durum değildir. Zira birçok hadis hakkında bundan daha fazla ihtilâfa düşülerek daha fazla tenkitler yapılmıştır. Fakat hiçbir zaman, hadisin kuvvet derecesindeki bir ihtilâf sebebiyle karşı tarafın şirke, küfre ve sapıklığa düştüğü, iman dâiresinden çıktığı iddia edilmemiştir. İşte bu hadis-i şerif de o tür hadislerden biridir.

Rasûlullah (s.a.v.) Efendimiz:

«(Zâhirî ilimleri hazmetmiş ve bâtınını ikmâl etmiş) âlimler, peygamberlerin vârisleridir." buyurmuşlardır.[216]

İşte "**Hakikat-i Muhammediye**"[217] görüşünün mesnedleri bunlardır.

قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰى اِلَيَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ

"*De ki ben sırf sizin gibi bir beşerim ancak bana şöyle vahyolunuyor: İlâhınız ancak bir tek İlâhdır, onun için her kim râbbının likasını arzu ederse sâlih bir amel işlesin ve rabbının ibâdetine hiç bir şirk karıştırmasın*"[218]

---

215 **Suyûtî,** *Dürrü'l-mensûr,* I, 60 (Bakara Sûresi, âyet 37)

216 **Ebû Dâvud,** İlim, 1

217 Fazla bilgi için bkz. **Prof. Dr. Mehmed Demirci** – Nur-i Muhammedi, İstanbul 2008 – **Abdullah Kartal**- Abdülkerim Cîlî Hayatı, Eserleri, Tasavvuf Felsefesi, İstanbul 2003 – **Abdülkerim Cîlî** – Hakikat-i Muhammediye, İstanbul 2010

218 Kehf Sûresi, âyet 110

Şu meâli sened ittihaz ederek Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm'ın beşerî vasfına atıf yapılmasının mâhiyetini kavramamış görünüyor. Allah-u Azîmuşşan, Ahzap Sûre-i Celîlesi'nde Hazret-i Peygamber'i bütün insanlığa bir "**üsve-i hasene**" yani örnek alınacak ideal bir şahsiyet olarak ilân etmiş[219] olduğundan o yüce varlık vazifesini beşeriyet iktizasına göre ifa etmiştir. Aksi halde O'nu örnek ittihaz etmek mümkün olamazdı. Bundan dolayıdır ki; O'nun bir toplum içindeki en âciz ferd olan yetim çocukluktan başlatılarak her kademede davranışlar sergilemesine ve arkasından giden her seviyedeki insanın O'nun davranışlarını ölçü ittihaz etmesine imkân bahşedilmiştir. İslâmî doğrular için O'nun davranışları birer fiilî kıstas olarak Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an-ı Kerim'in muhafazasından sonraki en büyük lütuflarından biri olarak zamanımıza kadar intikali lütfedilmiştir.

Mâlum olduğu üzere peygamberlerin "**sıdk, emânet, tebliğ, ismet, fetânet**" gibi beş fârik ve mümeyyiz vasfı vardır. Bunlardan "**tebliğ**" nübüvvet vazifesiyle ilgili olduğu cihetle ümmetin taklidi gerekmeyen bir vasfıdır. Fakat diğerlerini ideal ittihaz ederek mânevî terakki yolunda yürümek her mü'mine Cenâb-ı Hakk'ın bir teklifidir. Lâkin bu teklifi yerine getirmekte herkes istidad ve imkânları nisbetinde başarılı olur.

Burada şunu da ifâde etmeliyiz ki, "**âlemlere rahmet olarak gönderilmiş**"[220] bulunan peygamberimizden de diğer peygamberler gibi "**zelle**" denilen gayr-i irâdî hatalar sâdır olmuştur. Bunun hikmeti dahi aynen kelime-i şahâdetteki "**abduhû**" tedbiri gibi peygamberi ilâhlaştırmak tehlikesine karşı ilâhî bir tedbirdir. Buna göre Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm'ı O'na –hâşâ- Allah dememek şar-

---

219 Ahzab Sûresi, âyet 21

220 Enbiyâ Sûresi, âyet 107

tıyla ne kadar muhabbet beslenirse O'nu numûne-i imtisal ittihaz etmekteki başarı da o kadar çok olacaktır. Zirâ hâl sârî olduğu gibi O'nun sirâyet şartı da muhabbettir. **Abdülaziz** gibi peygamberin beşeriyet sıfatına ağırlık vererek O'ndaki yüce vasıfları görmezden gelenlere bir son söz olarak şunu söyleyelim:

Muhammedun beşerun beyne'l-beşer
Ke'l-yakutu beyne'l-hacer

Yani Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm, insanlar arasında bir insandır. Fakat taşlar arasında bir taş olan yakut gibi.

bb-Tarikat Şeyhlerinin -hâşâ- İlâhlaştırılması İddiası

Abdülaziz Bayındır'ın tasavvuf yolunda yürüyenler için ileriye sürdüğü en çirkin iddialardan biri de budur. O, mânevî bir mürebbi ve rehberden başka bir şey olmayan tarikat şeyhlerine müridler tarafından bazan "**ulûhiyet**" bazan da "**nübüvvet**" vasfında sıfat, kudret ve kabiliyetler izafe ettiklerini iddia etmektedir. Kitaplarına yer yer serpitirmiş olduğu bu iddianın bir tezâhürü de yukarıdaki bahiste O'ndan iktibas edilen şu sözlerdir:

"... birçok mürid Allah'ın verdiği nimetleri şeyhin himmetiyle elde ettiğini söylemeye başladı. Onlara bir çeşit vahiy geldiğine, gaybı bilebildiklerine inanıldı. Bunu kabul ettirebilmek için şeyhin keramet göstermesi bir ihtiyaç haline geldi."[221] demektedir. Diğer bir eserinde bu vahiy meselesini "**Şeyhlere Vahiy**" başlığı altında[222] tekrar ele alarak "**vahiy**" kelimesinin şeyh efendi[223] tarafından –hâşâ- telâffuz edilmiş

---

221 Bkz. **Abdülaziz Bayındır** – Din ve Devlet İlişkiler, İstanbul 1999, sh.39

222 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.99

223 **Abdülaziz Bayındır**'ın bu bahse koyduğu bir nota nazaran bu-

olduğu şu sûretle ifâde edilmektedir:

*"**ŞEYH EFENDİ** - Allah bazı şeyleri şeyhlere **vahyeder**. Allah Teâlâ **Hz. Musa**'nın annesine vahyetmedi mi? Âyette şöyle buyruluyor:*

***«Musa'nın annesine onu emzir diye vahyettik.»** (Kasas 28/7)*

***MÜRİT**- Allah arıya bile vahyetmiştir, şeyhlere niye etmesin. O, şöyle buyurur:*

«Rabbin bal arısına şöyle vahyetti: Dağlarda, ağaçlarda ve hazırlanmış kovanlarda yuva edin; sonra her çeşit üründen ye; sonra da Rabbinin yollarında boyun eğerek yürü»

(Nahl 16/68-69)

***BAYINDIR** - O âyetlerde geçen vahiy kelimeleri ilham anlamınadır. Yani Allah'ın onların içine böyle bir duygu verdiğini bildiriyor.*

Bu tavrınızla siz çok tehlikeli bir işe girdiniz. Gaybı bilemeyeceğinizi bir türlü hazmedemediğiniz için, Allah'ın gaybını bildirdiği elçilerin yerine geçmeye çalışıyorsunuz."[224]

Abdülaziz Bayındır, bu nakilde "**vahiy**" kelimesinin zikri geçen âyetlerde "**ilham**" mânâsında kullanılmış olduğunu beyan ettikten sonra şeyhin bu sözü ıstılâhî mânâsında isti'mal ettiğini "**Allah'ın gaybını bildirdiği elçilerin yerine geçmeye çalışıyorsunuz**" iddiasıyla değerlendirmektedir. Bu âşikâr bir iftiradan başka bir şey olamaz!.. Çünkü hiçbir türk, vahyi ilham mânâsında kullanmadığı cihetle bir şeyhin Allah'ın şeyhlere vahyi olduğunu söylemesi muhal üstüne muhaldir. Hele müridler kelimenin böyle bir mânâsı olduğu-

---

radaki şeyhden maksad **Mahmud Efendi** nâmıyla meşhur olan **Mahmud Ustaosmanoğlu**'dur.

224 **Abdülaziz Bayındır** - Kur'an Işığında Tarikatçılığa Bakış, İstanbul 2010, sh.100

nu dahi bilmezler. O'nun böyle bir iftirâsı da şudur:

"Tanınmış bir âlim bana şöyle dedi.

*- **Abdülaziz Bey**, tasavvuf ve tarikatle uğraşmayı bırak. Hurafe olmazsa tasavvuf da olmaz."*[225] Bu tanınmış bir adamın kim olduğunu bilmiyoruz. Fakat **Abdülaziz Bayındır**'ın dediği gibi âlim sıfatını hâiz bir kimse ise, böyle bir söz söylemesine asla ihtimal verilemez. Zirâ tasavvufu baştan başa hurafeden ibâret görmek, değil böyle bir sıfatı hâiz bir kimseye, zırcâhile bile yakışmazken böyle bir sözün âlim sıfatını hâiz olan bir kimsede sâdır olmasına ihtimal verilemez. Galiba **Abdülaziz Bayındır**, bir çeşitlilik gâyesiyle kendi sözünü bir başkasına söyletmiş bulunmaktadır.

Abdülaziz Bayındır, bu sûretle başladığı hâyâlî mükâlemeyi bir lâfız kargaşasından istifâde ederek şu sûretle devam ettirmektedir:

"Diyorsunuz ki, eğer müridin şeyhine bir itirazı olursa bunun ilâcı yoktur. Bunun için kölelik kelimesi de yetersiz kalır. Peki bu, şeyhe ibâdet değildir de ya nedir?

***MÜRİT-** Bunun neresi ibâdettir, Allah aşkına!*

***BAYINDIR-** Evet sadece ibâdet yok, istiâne (yardım isteme) de var. Her ne kadar günde kırk kere Fatiha sûresini okuyup «**(Allahım!) Yalnız sana ibâdet ederiz ve yalnız senden istiânede bulunuruz.**» deseniz bile söylenenlerde hem Allah'tan başkasına ibâdet var, hem de Allah'tan başkasından istiâne.*

***MÜRİT-** Çok ağır bir ithamda bulundunuz. Beş vakit namazını kılan, gece teheccüd namazına kalkan, bu kadar zikirler yapan, İslâm'a hizmet için müesseseler kuran bu insanları o şekilde itham edemezsiniz?*

***BAYINDIR-** Sizi Allah'ın açık âyetlerine çağırıyorum. Beni suçlayacağınıza kendinizi düzeltmeye çalışsanız daha*

---

225 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.67

iyi olmaz mı? Biraz düşünseniz sizin en büyük dostunuz olduğumu kolaylıkla anlarsınız. Bana karşı çıkacağınızı ve sert tavırlar koyacağınızı bile bile düştüğünüz bu kötü durumu size göstermek için elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

MÜRİT- *Bunca kâfirler var, niye onlarla mücâdele etmiyorsun da, Müslümanlar'ın birlik ve beraberlik içinde olmak zorunda olduğu şu günlerde bize saldırıyorsun? Bu kadar iyi işler yapan insanları yok etmekle ne elde edeceksin?*

BAYINDIR- *Yeryüzünde iyi işlerle meşgul insanlar çoktur. Japonların, Amerikalıların ve Avrupalılar'ın içinde insanlığın hayrı için gecesini gündüzüne katıp çalışan insanların sayısı az değildir. Hıristiyan keşişler mala, evlilik hayatına ve dünyalıklara karışmamak ve ömürlerini sırf ibâdetle geçirmek için dağların ıssız tepelerinde kurulu manastırlara kapanırlar ama itikatlarını şirkten kurtaramadıkları, **Hz. İsa**'yı Allah'ın oğlu bildikleri için onları hak yolda kabul edemeyiz.*

İnanç çok önemlidir. İnsanın sevap nâmına bir şeyi olmasa da şirkten uzak bir inancı olsa ve tevbe etmeden ölse Allah bu şahsın günahlarını bağışlayabilir. Çünkü o, şöyle buyurmuştur:

«Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz, bunun dışında olanı dilediği kimse için bağışlar.» *(Nisa 4/48)*

*İşte başkasına köle olmamızı kabul etmeyen Allah'ın **Hz. Muhammed** sallallahu aleyhi ve sellem'e emri:*

«De ki: ‹Ey câhiller! Şimdi bana, Allah'tan başkasına kölelik etmemi mi emrediyorsunuz?›

Sana da, senden önceki elçilere de şu muhakkak vahyedilmiştir: ‹Hele bir şirke düş; amelin kesinkes yanar ve sen kaybedenlerden olursun.›

‹Hayır; yalnız Allah'a kölelik et ve şükredenlerden ol.›

Onlar Allah'ı gereği gibi değerlendiremediler. Oysaki kıyâmet günü, bütün yeryüzü onun avucunun içinde olacak, gökler onun sağında dürülmüş bulunacaktır. O, ortak koştuklarından uzak ve yücedir.» (Zümer 39/64-67)

***MÜRİT-** Elimizdeki meâllerde kulluk kelimesi kullanılıyor, ama sen onun yerine «**kölelik**» kelimesini kullanıyorsun. Bu yaptığın doğru mu?*

BAYINDIR-** Türkçe'de «**kul**» ile «**köle**» aynı anlamdadır. **Yunus Emre;

Tapduk'un tapusunda kul olduk kapusunda
Yunus miskin çiğ idik piştik elhamdülillah.

*derken «**köle olduk kapusunda**» demiş olur.*

*Kul ve kölenin Arapçası (عبد) = abd kelimesidir. **Hz. Muhammed** de Allah'ın abdidir. Kelime-i şehâdette اشهد ان محمدا عبده ورسوله Ben tanıklık ederim ki, **Muhammed** onun kölesi ve elçisidir.» deriz.*

Yalnız Allah'a köle olup başkasına olmamak hürriyetin doruk noktasına ulaşmak demektir.

***Hz. Muhammed** sallallahu aleyhi ve sellem ile ilgili şu âyet üzerinde düşünmek yerinde olur.*

«Az kalsın baskı ile seni, sana yaptığımız o vahiyden ayıracaklardı ki, başkasını uydurup üstümüze atasın. Böyle yapsaydın, kuşkusuz seni dost edinirlerdi.

Eğer seni sağlamlaştırmış olmasaydık, and olsun onlara bir parça yanaşacaktın.

***O zaman biz de sana, hayatın kat kat azabını ve ölümün kat kat azabını tattırırdık. Sonra bize karşı sana yardım edecek birini de bulamazdın.»** (İsra 17/73-75)*

Hz. Peygamber bile tehlikeye düşecek gibi olduğuna göre çok dikkat etmemiz gerekmez mi?

***MÜRİT-** Tamam, bunları anladık. Şimdi sen yukarıdaki ağır iddianı ispatla bakalım.*

BAYINDIR- *Allah'ın her peygambere söylediği şu söze bakalım:*

«Hele bir şirke düş; amelin kesinkes yanar ve sen kaybedenlerden olursun.» *(Zümer 39/64-65)*

a- Şirk

Şirk, Allah'a âid bazı özellikleri kimi varlıklarda da görerek, onları bu özelliklerde Allah ile ortak saymaktır. Buna inanan, öncelikle onları Allah'a yakın bilir ve Allah ile birlikte onlara da köle olur. Çünkü Allah'a, bunların aracılığı ile yaklaşabileceğine ve isteklerini ona ulaştırabileceğine inanır. O, Allah'ı bir kral, bunları da onun yakınları gibi görür.

MÜRİT- *Bizim yaptığımızın nesi şirk? Sen esas onu anlat.*

BAYINDIR- *Bakın, **«ibâdet»** sözlükte taat anlamına gelir. Taat boyun eğmek demektir, daha çok «emre uymak ve izinden gitmek» anlamında kullanılır. Türkçe'de buna kulluk denir.*

Abd (عبد) kul, yani köle anlamına gelir.

İnsanlar, güçlerinin yettiğini kendilerine köle etmeğe, güç yetiremediklerine de köle olmağa yatkındırlar. Krallar halkı, kendi köleleri gibi görmek istemişler, kayıtsız şartsız boyun eğdirmeğe çalışmışlardır. Kur'an'da bunun örnekleri vardır:

Firavun *halkı toplamış ve şöyle haykırmıştı: **«Sizin en yüce rabbiniz benim»** (Naziât 79/23-24)*

Rab *sahip demektir. Araplar kölenin sahibine rab derler. Biz de **efendi** deriz. Allah'tan başkasına köle olmayı reddedenler, Allah'tan başkasının kendi rableri ve efendileri olmasını da kabul etmezler. Dikkat ederseniz **efendi** kelimesi tarikatlarda sıkça kullanılır.*"[226]

Buradaki yanlışları ortaya koymadan evvel şunu söy-

---

226 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.142 vd.

leyelim ki, **Abdülaziz Bayındır** tarikat şeyhlerine ulûhiyet izâfe edildiğine dâir bu iddiasını diğer bir eserinde daha sarih bir sûrette ortaya koymuştur:

"Yâni müridin Allah'a gereği gibi kul olması için önce şeyhe kul olması ve kulluk eğitiminden geçmesi istenir. Bunu sağlamak içinde râbıta gerekli görülmüştür."[227]

Daha sonra daha sarih bir sûrette:

"İncelediğimiz tarikatlarda şeyh tümüyle Allah'ın yerine konulur. Kilisede de papaz öyledir. Bu şirkten Allah'a sığınmak gerekir."[228] demekte ve bu sapık görüşü şöyle devam ettirmektedir:

"Mürşidler Allah Teâlâ'nın bulunduğu oturumda bulunurlar, dolayısıyla Allah Teâlâ'yı zikirle elde edilecek fayda bu zatları görmekle aynen elde edilir."[229]demektedir.

Şimdi O'ndan naklettiğimiz yukarıdaki sözlerin yanlışlığını anlatmaya mefhum kargaşasından başlayalım.

Bir İlâhiyat profesörü olarak mükemmel Arapça bilmesi lâzım gelen **Abdülaziz Bayındır**, yukarıda verdiği âyet meâllerinde âyetlerin aslındaki **"abd"** kelimesini devamlı bir sûrette **"köle"** olarak Türkçe'leştirmektedir. Hâlbuki **köle**, asla **abd** karşılığı değildir.

Köle:

"Eski zaman muharebelerinde esir edilen yahut bir sûretle ele geçip satın alınan erkekler hakkında kullanılır bir tâbirdir."[230]

Kul kelimesi ise:

---

227 **Abdülaziz Bayındır** – Kur'an Işığında Aracılık ve Şirk, İstanbul 2006, sh.99. daha sonra daha sarih

228 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.100

229 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.101

230 **Mehmet Zeki Pakalın** - Osmanlı Târih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1993, C:II, sh.300

"Hürriyetine mâlik olmıyan, başkasının hüküm ve tasarrufu altında bulunan, para ile satın alınan erkek, köle yerinde kullanılır bir tâbirdir."[231]

Kul kelimesinin müterâdifi olarak Türkçe'mize girmiş bir de "**bende**" kelimesi mevcuddur ki, kendisinden tevâzuyla bahsederken "**bendeniz**" sûretinde kullanılması çok yaygındır. Târih Deyimleri Sözlüğü'nde bu kelime hakkında:

*"Farsça bir kelime olan bendenin mânâsı bağlanmış demektir. Bu kelime esir, âbid, kul, köle, taraftar, müntesip, muhlis mânâlarında kullanıldığı gibi..."*denildikten sonra bu kelimeyle ilgili çeşitli terkipler sıralanmaktadır.[232]

Abdülaziz Bayındır'a göre bütün bu kelimelerin çeşitli maksatlara hamli mümkün iken ulûhiyete ferdi ortak yapan "**abd**" karşılığında alınması doğru kabul edilirse şirke düşmekten kurtulabilecek hiçbir kimse kaabil-i tasavvur değildir. Hatta kendisi bile bir başkasına hitâb ederken "**beyefendi, hanımefendi, bendeniz**" veya "**efendim**" kelimelerini kullanıyorsa kendi koyduğu hükme nazaran O da bir müşriktir. Hâlbuki –kasıddan başka birşeyle izahı mümkün olmayan- O'nun sergilediği bu mefhum kargaşası akıl ve mantık dışıdır. Hele "**efendi**" kelimesinde böyle bir mahzur telâkki etmesi câhillikten başka birşey olamaz. Bu kelime bırakın Arapça olmayı Türkçe bile değildir. Grekçe aslı olan "**efendos**" kelimesinden Türkçe'ye girmiş ve "**centilemen**" veya "**mânevî** vasfı itibariyle yüce mânâlarında kullanılmıştır. Bu itibarladır ki, hiçbir içtimâî mevkii olmayanlardan Türkçe'de "**Ali Efendi, Veli Efendi**" diye bahsedilirken, içtimâî mevkii olanlar "**beyefendi**" sûretinde anılırlar. Mizan üstü mânevî

---

231 **Mehmet Zeki Pakalın** - Osmanlı Târih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1993, C:II, sh.314

232 **Mehmet Zeki Pakalın** - Osmanlı Târih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1993, C:I, sh.203

makamlar için de yine efendi tâbiri kullanılır. Meselâ dilimizde âlimlerden "**efendi**", tüccarlardan ise "**bey**" lâkabıyla bahsedildiğini bilmeyen yoktur.

Bir nebze edebiyatla meşgul olanlar bilirler ki, her lisanda bir kelime üç tarzda kullanılır.

1-Hakikat

2-Mecaz

3-Kinâye

Tabiatıyla Türkçe'de de durum aynıdır. Meselâ bir Türk, "**içime ateş düştü**" dese bu söz çok ızdırap çektiğini ifâde eder. "**Bayıldım**" dese çok beğendim mânâsına anlaşılır. "**Öldüm**" dese mahvoldum mânâsına anlaşılır. "**kulun, kölen olayım**" dese aşırı derecede bir başkasına bağlanmayı kastetmiş olur. Böyle misaller Türkçe'mizde çoktur. Bunlarda kelimelerin hakikatine hamledilmesini hiç kimse ne düşünür, ne de iddia eder. Çünkü bir lisandaki bütün kelimelerin mâşerî şuurdaki telâkki tarzına itibar etmek her yazar için mutlaka riâyeti gerekli bir kaidedir. Bu kelimelerden sadece "**kul**" kelimesi –aynı zamanda- bazan "**abd**" karşılığında kullanılır. Bunun içinde kasdın ne olduğunun anlaşılabilmesi için ifâdenin siyakına sibakına bakılır. Zirâ "**ameller niyetlere göredir**"hükmü Buhâri-i Şerif'de zikredilen bir hadîs-i şerifin meâlidir. **Abdülaziz Bayındır**'ın şu hadisi kabul edip zikretmesine rağmen[233] müridlerin niyetlerine hiçbir ehemmiyet atfetmeyerek onları "**şirk**" gibi çirkin bir sûrette itham etmesi âşikâr bir tezad değil midir?!

Aynı şekilde Cenâb-ı Hakk'ın cemâlî sıfatları İslâm ahlâkında Müslümanlara bir tekliftir. Bu teklifi nazar-ı itibare alarak o sıfatlardan nasib alanları meselâ âlim, âdil gibi tavsiflerle yâd edilmeleri asla şirk değildir. Bunun böyle olmasına delil Cenâb-ı Hakk'ın "**hâlık**" sıfat-ı ilâhiyesini Kur'an-ı

---

233 Bkz. **Abdülaziz Bayındır** - Din ve Devlet İlişkileri, sh.92

Kerim'de cem'i yani çoğul olarak kullanması red ve cerhi imkânsız bir delil teşkil eder. Allah-u azimmuşşan kendisinden "**ahsenu'l-hâlikîn**"[234] yani "**yaratıcıların en güzeli**" tarzında bahsetmektedir. Türkçe'deki yaratmak kelimesinin mukabilinde Kur'an lisanı olan Arapça'da sekiz-on kelime vardır. Bunlar "**hâlık**", "**mübdî**", "**mûcid**", "**sâni**" ilh.tir. Biz bunların hepsinin karşılığında Türkçe'mizde yaratmak kelimesini kullanırız. Lâkin biliriz ki, Allah'ın yaratışı "**yoktan vâretme**" şeklinde olduğu hâlde beşerî yaratmalar Allah tarafından yaratılmış olanlardan terkib ile yeni bir şey ortaya koymaktır. Bu sebepledir ki, Allah'ın sıfatlarından birini bir kula izafe ederken O'nun "**muhâlefetün lil-havâdis**" sıfat-ı ilâhiyesinin zemininde ve onu şart-ı evvel kabul ederek söz söylenmektedir. Bu şart-ı evveli yok farzederek düşünmek **Abdülaziz Bayındır**'ın telâkki tarzıdır ki, bu ölçü alındığı takdirde müşrik olmaktan kurtulacak bir tek ferd kaabil-i tasavvur değildir. **Abdülaziz Bayındır**, tasavvuf yolunda yürüyenler için isâbetsiz isnadlarını te'yid maksadıyla aynen **Ömer Öngüt** misâlinde olduğu gibi, gerekli gereksiz birçok âyet-i kerime ve ehâdis-i şerife meâli nakletmektedir. Lâkin isnadda isabet olmayınca bu gayret boşunadır. Çünkü bunlar mahalline masruf değildirler.

Burada üzerine parmak basılacak bir diğer mes'ele de şudur ki, Arapça ve Farsça'dan Türkçe'mize geçmiş olan kelimelerin birçokları "**lâfız**" veya "**mânâ**" itibariyle değişikliğe uğramıştır. Biz bir Türk'e hitab ederken meselâ "**risâle**" kelimesini "**küçük kitap**", Arap'a hitab ederken ise "**mektup**" mânâsında kullanırız. Türkler'in "**mektep**" kelimesinden anladıkları bugünkü tâbirle "**okul**" iken Arapça'da bu kelime "**yazı masası**" veya "**yazıhâne**" mânâsında kullanılır. **Tasarruf**, Arapça'da sarf etmek demek iken Türkçe'de tam

---

234 Mü'minûn Sûresi, âyet 14

aksine olarak sarf etmeyip **biriktirmek** olduğunu sokaktaki adam bile bilir. Bu misalleri çoğaltmak da kabildir. Kaldı ki, Türkçe kelimelerin bile târih boyunca hamledildikleri mânâlarda değişiklikler olmuştur. Meselâ "**kul**" kelimesi Osmanlı târihinde "**teb'a**" veya "**mensup**" mânâlarında yaygın bir sûrette kullanılmıştır. Bazı Kemalistler'in insanlara "**Cumhuriyet idâresinin kendilerini kulluktan kurtarıp, vatandaşlığa yükselttiği**" yolundaki iddiaları da **Abdülaziz Bayındır**'ın burada yaptığı mugalâtadan farksızdır.

Biz gençlik yıllarımızdan beri, Türkçe'ye mükemmel bir sûrette vâkıf olması lâzım gelen şâir **Mehmed Âkif**'i Çanakkale şiirindeki:

"***Bu taşındır diyerek Kâbe'yi diksem başına***
Ruhumun vahyini duysamda geçirsem taşına"

Beytinde "**vahiy**" kelimesini Türkçe'de mâruf olmayan ilham mânâsına da kullanılmış olsa dahi hata olduğu yolunda tenkid etmişizdir. Eğer **Mehmed Âkif**, Araplar'a hitab etmiş olsaydı -belki- mâzur görülebilirdi. Türkler'e hitâb ettiğine göre bu kelimeyi mâruf olan mânâsında anlaşılma tehlikesinden dolayı hatalı kabul etmişizdir. Bu gibi yanlışlara diksiyon yani kelime seçimi hatası denir. **Abdülaziz**'in iddialarının –aşağı yukarı- bütün mesnedi böyle diksiyon hatalarıdır. Türkçe'de birden fazla mânâya hamli câiz ve müsta'mel olan pek çok kelime vardır. Meselâ "**yüz**" kelimesi, belli bir sayıyı ifâde edebildiği gibi insan veçhini hatta bir emir kipi olarak "denizde yüzmek, bir hayvan postunu yüzmek nev'inden çeşitli mânâları havi değil midir?

Abdülaziz Bayındır'ın mutasavvıfları şirk ve küfürle ithamına medar olan kelimelerden biri de "**dua**" ve "**istiâne**" yani yardım kelimeleridir. O sık sık Fâtiha Sûresi'ndeki "**yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz**" meâlindeki âyet-i kerimeyi kullanarak Allah'dan başkasın-

dan yardım dilemeyi **şirk** kabul etmektedir. Acaba kendisi başında bulunduğu Süleymaniye Vakfı için bir Allah kulundan yardım istemiş değil midir?! Elbette ki, böyle müesseseler insanların yardımlarıyla ayakta durduğu cihetle -elbette- istemiştir. O hâlde kendisi de –kendi hükmünce- müşrik olmuştur.

Hâlbuki bu görüşün sakatlığı için bilinmesi gerekli bir dinî kaide şudur, âmentünün bir maddesi olan "**hayrihi ve şerrihi minallâhi teâlâ**" umdesi, her oluşun izn-i ilâhî ile gerçekleştiğini ifâde eder. Esasen âyet-i kerimede de Cenâb-ı Hakk'ın izni olmadan ağaçtan bir yaprağın bile düşmeyeceğine mütedair beyan bu küllî kaidenin Kur'anî bir mesnedi değil midir![235] Biz insanlar meselâ yağmur yağdı, falan geldi gibi bazı oluşları ifâde ederken bunların Allah'ın iradesi rağmına mı gerçekleştiğini iddia ediyoruz ki, buradan bir şirk ve küfür çıkarılması mümkün olsun. Yoksa **Abdülaziz Bayındır**'a göre yağmur yağdı yerine Allah yağmur yağdırdı, filân geldi yerine Allah filânı gönderdi mi demeliyiz ki, şirkten korunabilelim. Bu durum konuşanı aptal derekesine düşürmez mi?! Bütün oluşların ifadesinde şart-ı evvel olarak Cenâb-ı Hakk'ın dilemesini kabul ve ikrar ettikten sonra şu şunu yaptı, bu bunu yaptı demekte ne mahzur olacak.

Hâlbuki mü'minlerin birbirleri ile "**birr**" ve "**takva**" husûsunda yardımlaşmaları Allah'ın bir emridir. Kur'an-ı Kerim'de:

تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوا
عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Yani "*Birr*[236] *u atakva üzere yardımlaşın, günah u taad-*

235 En'am Sûresi, âyet 59

236 "**Birr**" "*Sözlükte «iyilik, doğruluk, itaat, hayır ve hasen» anlam-*"

di üzere yardımlaşmayın! Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın ikabı (azabı) çok şiddetlidir!" buyurulmaktadır.[237]

Allah'ın sıfatlarından biriyle bir insanı tavsif etmekte böyledir. **Abdülaziz Bayındır**'a göre bu da bir şirk sebebidir. Hâlbuki burada da şart-ı evvel olarak Cenâb-ı Hakk'ın "**muhâlefetün lil havâdis**" yani sonradan yaratılmış olan hiçbir şeye benzememek sıfat-ı ilâhiyesinin kabul ve ikrarı mutlak bir zemin teşkil eder. O'nun mantığı doğru olsa bir adama **âlim** demek şirk olur. Zirâ âlim Allah'ın sıfatıdır. Diğer bütün sıfatlar da bu ölçü ile değerlendirildiği takdirde **Abdülaziz Bayındır**'ın kabul ettiği prensiple hükmedildiği takdirde Dünya'da hiç kimsenin müşrik olmaktan kurtulamayacağı âşikârdır.

Abdülaziz Bayındır'ın tarikat şeyhleri ve mensuplarını müşriklikle ithama vesile ittihaz ettiği mes'elelerden biri de gaybı bilmedir. O'na göre şu temel islâmî hükmün hiçbir istisnâsı yoktur. "**Gaybı Allah'dan başka bilen yoktur.**"[238] Tabii umûmî kaaide budur. Fakat Allah dilerse her hangi bir kimseye, herhangi bir gaybı bildirmesine ne engel vardır?! **Abdülaziz Bayındır**'ın da **Hızır (a.s.)**'la **Musa (a.s.)** arasındaki Kur'anî kıssa dolayısıyla[239] **Hızır (a.s.)**'ın gaybe dair bilgilerini hem nakil hem de tasdik ettiğine göre Allah'dan gayri birinin elbette O'nun müsaadesiyle gâib-

---

*larına gelen «birr» kavramı din dilinde; **iman, doğruluk, güzel ahlâk, sâlih amel, hayır, iyilik, ihsan, Kur'an ve sünnete uyma, farzları edâ etmek ve masiyetleri terk etmek** gibi insana sevap kazandıran ve Allah'ın rızâsına vesile olan her türlü hayırlı amellere, itaatlere ve güzel davranışlara denir. Peygamberimiz (a.s.) «**Birr, güzel ahlâk'tır**» buyurmuştur. (Müslim, Birr, 14, III, 1980).*" (Bkz. Dinî Kavramlar Sözlüğü, Ankara 2006, sh.72 vd.)

237 Mâide Sûresi, âyet 2

238 Bkz. **Abdülaziz Bayındıf** - Kur'an ışığında Tarikatçılığa Bakış, sh.89

239 **Abdülaziz Bayındır**, a.g.e. sh.110 vd.

den bir şeye vâkıf olabileceğini kabul etmiş olmakla elbette bir tezada sürüklenmektedir. Böyle bir imtiyazın **Hızır (a.s.)**'dan başka birine âid olabileceğini redde medâr olan bir islâmî hüküm mevcud değildir. Bununla beraber tasavvuf yolunda olanlar mürşid-i kâmiller hakkında bir edep îcabı olmak üzere "**mazanna-i kirâm**" tâbirini kullanırlar. Bunun mânâsı onlar hakkındaki kanaatin bir hüsn-ü zan olduğudur. Yani böyle kimselerin Allah tarafından böyle bir mazhariyete nâil oldukları yolunda zannî bir kanaat taşınmaktadır. Bu yanlış olsa bundan küfür veya şirk gibi bir hüküm çıkarabilmek için akıl ve mantığı terk etmiş olmak gerekmez mi?!.. **Abdülaziz Bayındır** her ithâmını bu tarzda gerçekleştirmiş bulunmaktadır ki, bu tavrın kasıttan başka bir tarzda telâkkisi mümkün değildir!

Şimdi biraz da O'nun dua ile ilgili görüşlerindeki sakatlığa temas edelim:

Abdülaziz Bayındır'ın bir mefhum kargaşasıyla tasavvuf yolunda yürüyenleri hatta böyle olmadıkları hâlde büyük şahsiyetlerin mezarlarını ziyâret edenleri şirke saplanmakla itham etmektedir. Evvelâ "**dua**"nın "**ibâdet**"in özü olduğuna dâir hadis-i şerifi kabul edip de, sonra dua ile ibâdet arasında bir farklılık ihdasından hareketle bir kısım insanları şirk gibi çirkin bir isnad bombardımanına tutmak akıl ve mantıkla bağdaşmaz. Allah'a dua edenlerin tarikat şeyhleri veya vefât etmiş bulunan böyle büyük şahsiyetler hürmetine Allah'dan bir talepte bulunulmasını sık sık tekrarladığı aracılık ve şirk ifâdesiyle ithamına mesned ittihaz etmektedir. Evvela şunu söylemek gerekir ki, yukarıda da bahsedildiği gibi hayatta olan bir kimseden herhangi bir sûrette yardım talebinde bulunmak O'nun zannettiği gibi Fâtiha Sûresi'nde hergün beş vakit namazda tekrarlanan "**iyyâ kena'budû ve iyyâ kenestaîn**" hükmüne mugayir değildir. Hayatında herhangi bir

insandan bir kere olsun yardım talebinde bulunmamış bir kimse mevcud olduğu ihtimal dâhilinde olmadığına nazaran **Abdülaziz Bayındır**'ın bu telâkki tarzı herkesi istisnâsız şirk batağında göstermekten başka bir şey olamaz. Zirâ yukarıda da izah etmiş olduğumuz gibi bütün oluşlar Allah'ın izni ve ruhsatı ile gerçekleştiğinden bir kulun bir başkasına yardımı da bu itikadî zeminde vârid olduğu cihetle asla şirk değildir. Çünkü herkes bilir ki, Cenâb-ı Hakk müsaade etmeden bu âlemde hiçbir fiil gerçekleşemez. Bu hayır için de, şer için de böyledir. Büyüklerin mezarlarını ziyâret ederek, O'nun vâsıtasıyla Cenâb-ı Hakk'dan bir talepte bulunmak da benzer bir mantıkla asla şirk değildir.

Zirâ Allah katında bir derecesi olduğuna itibar edilen kimseyi ziyârette müslümanların ilk yaptıkları iş O'nun ruhuna bir Fâtiha okumaktır. Bu ise Allah dostlarını veya en azından öyle sanılan insanları sevmek ve onlara hürmet etmekten başka bir mânâya hamlolunamaz. Onların hürmetineAllah'dan talepte bulunmak, onlara atfedilen ehemmiyetin Allah katında mergûbiyetine itimad etmekten başka bir şey değildir. Zirâ Allah için buğz, Allah için muhabbet dinî anlayışta temel bir esasır. Kaldı ki, beşerî bir gerçek olarak şunu söyleyelim ki, husûmet ve muhabbet tevcihindeki doğruluk hayatı dinin gayesi istikâmetinde yüceltip yükseltirken, bundaki isâbetsizlikse sufliyyâta sevk eder. Gerçekten muhabbeti lâyıkına, husûmeti ise müstehakkına tevcih etmek, bu tevcihteki şiddet derecesinde hayatı dinî gayeler istikametinde yüceltirken, aksine muhabbeti nâlâyıkına, husûmeti ise gayr-i müstehakkına tevcih de bu tevcihdeki şiddet derecesinde hayat ve davranışlarda İslâm'dan uzaklaştırır.

Merhum **Hüseyin Hilmi Işık Bey**, **İmam-ı Rabbânî Hazretleri**'nin meşhur "Mektûbât"ındaki 22. mektubun tercümesinin nihâyetinde:

"Hadîs-i şerîf de buyuruldu ki: «Allahü teâlâ, ***Mûsâ*** *aleyhisselâma, yalnız benim İçin ne yapdın dedi. Yâ Rabbî! Senin için nemâz kıldım, oruç tutdum, zekât verdim ve zikr yapdım cevâbını verince, kıldığın nemâzlar, seni Cennete kavuşduracak yoldur, kulluk vazîfendir. Oruçların, seni Cehennemden korur. Verdiğin zekâtlar, kıyâmet günü, sana gölgelik olur. Zikirlerin de, o günün karanlığında, sana ışık olur. Benim için ne yapdın buyurdu. Yâ Rabbî! Senin için olan şeyi bana bildir deyince, Allahü teâlâ, yâ* ***Mûsâ*** *sevdiklerimi sevdin mi ve düşmanlarıma düşmanlık etdin mi buyurdu.* ***Mûsâ*** *aleyhisselâm, Allahü teâlâ için olan en kıymetli şeyin, Hubb-i fillâh ve Bugz-ı fillâh olduğunu anladı.»"*[240] demektedir.

Abdülaziz Bayındır'ın başta büyük sahabe **Ebâ Eyyüb-ü Ensari** Hazretleri olmak üzere emsali türbeleri ziyâretle, burada dualar ederek, kurban keserek fakirelere dağıtanları şirk batağında göstermesi, üstelik bu ziyârette bulunanların çoğu tasavvuf yolunda bulunanlar olmadığı cihetle gâyet şumûllü bir ithamdır. Bu tavır mutasavvıflar arasında "**tevessül**" olarak bilinir. Bunu reddetmenin İslâm'ın özüne aykırı olduğunu ispat sadedinde söylenecek pek çok söz olmakla birlikte, biz bunlardan bir kaçını arz etmekle iktifâ edelim:

Cenâb-ı Hakk: "*Biz her peygamberi ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat olunmak için gönderdik. Eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelip, Allah'dan mağfiret dileseler ve peygamber de onlara mağfiret dileseydi elbette Allah'ı tövbelerini ziyadesiyle kabul edici ve pek esirgeyici bulurlardı.*"[241]

Hazret-i Peygamber ise şöyle buyurmaktadır:

"*Bana salât-u selâm getiren, beni Allah'a vesile kılan-*

---

240 **Hüseyin Hilmi Işık** - Dinde Reformcular, İstanbul 1981, sh.13

241 Nisâ Sûresi, Âyet 64

lara şefaatim gerçekleşir."[242]

"*Vesile, Allah katında kendisinden daha üstün bir derece bulunmayan bir mertebedir. Allah'dan size beni vesile kılmasını isteyin.*"[243]

"Allah'dan beni vesile kılmasını dileyin. Dünya'da bu istekte bulunan her kula kıyamet günü şâhid ve şefaatçi olurum."[244]

"*Allah'tan beni size vesile kılmasını isteyin şeklindeki hitap karşısında ashab:*

-Vesile nedir yâ Resulallah? Diye sordular. O da:

- Cennetteki derecelerin en yükseğidir. Bu dereceye ancak bir kişi ulaşabilir. Ben de o kişinin ben olmasını istiyorum."[245] buyurdular.

Gerçek böyleyken **Abdülaziz Bayındır**'ın: "Hıristiyanlar ölmüş din büyüklerinden yardım isterler. Aynı şeyi kimi tarikat ve cemaatler de yaparlar. Onlar da ölmüş din büyüklerinin yardımını almak, onları aracı ve şefaatçi yapmak için mezarlarını ziyâret etmeyi, onlara adaklar adamayı dindarlığın bir parçası sayarlar."[246] demesi ne kadar çirkin ve yakışıksızdır. Üstelik **Abdülaziz Bayındır**, mutasavvıfların duayı ibâdet telâkki etmek için âyetlere yanlış mânâ verdiklerini iddia ederek onlara Arapça dersi vermeye kalkışmıştır.[247] Hâlbuki O'nun kendisi, Kur'an-ı Kerim'i doğru anlamak husûsunda bile kifâyetsizdir. Buna dâir son günlerde inter-

---

242 **Ebû Dâvud**, Salât, 36

243 **İbn Hanbel** - Müsned, C.III, sh.83

244 **Süyûtî** - Câmius'sagîr, C.II, sh.28; **Heysemî** - Mecma'u'z zevâid, C.I, sh.333

245 **Tirmizî** – Menâkıb, 1; **İbn Hanbel**, a.g.e. C.II, s.265; **Sübki**, a.g.e. s.46; **en-Nebhani**, a.g.e. sh.97; **Kevseri**, a.g.e. sh.487

246 **Abdülaziz Bayındır** - Kur'an Işığında Aracılık ve Şirk, sh.113

247 A.g.e. sh.119

nette dolaşan sesli bir yayını bu iddiamızın bir delili olarak nakletmek isteriz. Yayının başlığı şudur:

"Abdülaziz Bayındır'ı yerle bir eden Molla"

Abdülaziz Bayındır'ın şefaat ile ilgili olan Ehl-i Sünnet dışı fikirlerinden dolayı kendisini telefonla arayarak bir medrese mollasının onunla yapmış olduğu bir münazara internette dolaşmaktadır. Biz de bu videoyu tüm Dünya'da en çok tâkib edilen **Youtube** isimli paylaşım sitesindeki şu adresten "**Abdülaziz Bayındır'ı yerle bir eden molla**" başlığındaki, http://www.youtube.com/watch?v=TXGfsVTCui8 adresinden dinleyerek bu münazaranın deşifresini sizler için çıkardık ki **Abdülaziz Bayındır**'ın iddilarının bir medrese talebesi tarafından bile nasıl çürütüldüğü mâlum olsun ve **Abdülaziz Bayındır**'ın ilminin bu meselelerle alâkalı olarak itirazlar serd edemeyecek derecede az ve yetersiz olduğu anlaşılsın, (İkili konuşma, zaman zaman araya girmeler, heyecanlı ve hızlı konuşmalar sebebiyle, biz bunu yazıya çevirdiğimizde bazı selika bozuklukları ortaya çıktı. Meselenin aynen iktibas edilmesine gayret gösterdiğimiz için bu konuşma yazıya aktarıldığında ortaya çıkan bu selika bozukluklarına rağmen aslına bir müdahelede bulunmayıp ayniyle sözleri iktibas ettik.)

Molla: Selâmun aleyküm

Bayındır: Aleykümselâm

Molla: **Abdülaziz Hoca**'yla görüşecektim

Bayındır: Evet, buyur

Molla: Şimdi hocam iki tane sorum olacak bir tanesi şu, "**lâ tehruc illâ en âzanelek**" câiz midir? Bu terkip değil midir? Câizse nedendir, değilse nedendir?

Bayındır: Niye câiz olmasın, sana ben izin vermeden dışarı çıkmamandır.

Molla: Peki istisnâî mufarraka da izin çıkma cinsinden

mi?

Bayındır: Mufarrau meselesi şeydir, onun müstesna müstesna minh le alâkası yoktur.

Molla: Ama izin çıkma cinsinden câiz olmuyor burda.

Bayındır: Bir dakika, bir daha oku ibâreyi.

Molla: "lâ tehruc illâ en âzanelek"

Bayındır: Yok bak lâ tehruc

Molla (araya girerek): İzin çıkma cinsinden değil istisnâi mufarrakadır. Bu, izin çıkma cinsinden değil, ben bu şekilde konuşuyorum sizinle de, cevaplara, aldığım cevaba göre konuşuyorum ben.

Bayındır: Tamam söyle

Molla: Televizyonda dediniz ki, müfesser muhkemi dediniz, açıklar dediniz. Hâlbuki usûl-i fıkıh kitaplarında geçer ki, mâlumdur size de, müfesser muhkemi değil de mücmeli açıklar olacaktır o cevap.

Bayındır: Müfesser mücmel meselesini ben konuşmadım.

Molla: Konuştunuz hocam, ben kaydını izledim, kaydını gönderebilirim. Kaydını göndereyim istiyorsanız size.

Bayındır: Müteşâbih muhkemi açıklar dedim tam anlaşılmadı herhalde.

Molla: Hayır hayır hocam, ben çok iyi duydum orda müfesser dediniz, muhkemi açıklar dediniz. Ben kaydını gönderebilirim size.

Bayındır: Öyle değil, o öyle değil o.

Molla: Yanlış söylemişsiniz o zaman.

Bayındır: İyi dinle görürsün.

Molla: Şimdi bu Meryem Sûresi'nde, Meryem Sûresi'nde Allahu Teâlâ hazretleri şefaati ee bir izne bağlamıştır yani, 87. âyeti olabilir. Yani ancak Allah'ın izin verdiği ee müstesna yani izin verdiği, izne bağlamıştır yani şe-

faati, bu da demek oluyor ki orada bir istisna, istisna orada müstesnanın mevcud olduğunu belli ediyor. Şimdi hocam siz burada, ben size sordum bakın şu terkipte geçeni söyledim "**lâ tehruc illa en âzanelek**" terkibinde câiz değildir. Çünkü istisnâî müferraka da izin çıkma cinsinden olmadığından dolayı istisnâya hamletmek bunu câiz değildir yani nahiv kaidesine[248] göre, câizdir. Çünkü burada istisnâya hamledilmez de gâyeye hamledilirse câiz kılınabilir bu. Şimdi hocam ben size sordum bunu **siz istisnâ edatıyla ilgili kaideyi bilmiyorsunuz,** bu âyetleri, şefaatle alâkalı âyetleri nasıl mânâ verebiliyorsunuz hocam.

Bayındır: Ohoooooooo, amma da şey çıktın, yazarsın iki kelime, gönderirsin, ben sana cevap veririm.

Molla: Hocam ama ben sizle yüzyüze konuşmak istiyorum. Yani.

Bayındır: Yanlış konuşuyorsun ileri geri şey yapma.

Molla: Bizim bir tane tarikatçı arkadaş varda, siz onlarla tartışmışsınız daha evvel ondan sonra orda.

Bayındır (araya girerek): Kaç kere söylediklerimizi bir daha, bir dinle ondan sonra bir daha konuşalım

Molla: Hocam ben sizin söylediklerinizi ben gâyet iyi dinledim. Şimdi bizim bir tane tarikatçı arkadaş var. Onlara gitmişsiniz, siz tartışmışsınız, ondan sonra çok kalabalıktılar bir şey yapamadım demişsiniz, sonra yazmışsınız ki kitabınıza "şimdi olsa şöyle yazardım" şimdi yani bi profesörsünüz hocam, böyle yapmak ayıp değil mi yani.

Bayındır: Nerede öyle yazmış, nerede yazmışız öyle.

Molla: Kitabınızın önsözünde yazmışsınız, şimdi olsa şunları konuşurdum diye, kimse onları görmüyor, konuştunuz zannediyor sizi.

Bayındır: Oku bakalım oku ne yazmışız.

---

248 Arap gramerinde cümle bilgisini inceleyen bilim dalı.

Molla: Öyle yazmışsınız ilk baskılarda hocam

Bayındır: Yav kardeşim ne yazmışım söylesene

Molla: Ya şimdi olsaydı şöyle cevap verirdim diye

Bayındır: hee

Molla: Şimdi olsaydı şöyle cevap verirdim diye yazmışsınız

Bayındır: Kardeşim ne yazmışım söyle ben bir ee karanlıkta işaret etme söyle.

Molla: Yav söylüyorum işte, orada cevap veremediğiniz şeyleri cevap vermişsiniz gibi yazmışsınız hocam, yani siz profesörsünüz. İlâhiyat Fakültesi'nde ders veriyorsunuz[249] yani bunlara çok...

Bayındır: Neyse sen sen önce bi adam ol ondan sonra konuşuruz.[250]

İşte **Abdülaziz Bayındır**, yukarıya derc edilen metinde görüldüğü üzere bu derecede zayıf bir Arapça bilgisiyle mutasavvıfları âyetlere yanlış mânâ vermekle itham edebilmektedir. O'nun tasavvufu bütün usûl ve erkânıyla reddeden[251] sakat görüşlerinin hakkıyla cevaplandırılması müstakil bir eser te'lifini gerektirdiği cihetle biz burada daha fazla bir iza-

---

249 **Abdülaziz Bayındır** o sıralarda üniversitede vazifeliydi.

250 Ses kaydının imkânları çerçevesinde deşifre etmeye çalıştık sehven hatalar olmuşsa da bunlar sesin iyi işitilemediği yerlerde, konuşmanın seyrini ve ehemmiyetini zedelemeyecek ufak tefek sözlerde (ee, ii gibi ve tek heceli kelimelerde) gerçekleşmiş olabilir.

251 **Abdülaziz Bayındır**'ın tasavvufun gerek muhtevasına ve gerekse usûl ve erkânına âid yanlışlarının daha dakik ve müdellel bir sûrette anlaşılabilmesi için burada okuyucularımıza birkaç ciddi eser tavsiye etmek isteriz:

1-**Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî** – Câmi'ul Usûl ve Eki, Müt. **Hüsameddin Fadıloğlu**, İstanbul 2007

2-**Ebu Nasr Serrâc Tûsî** – el-Lüma' (İslâm Tasavuffu), **Hasan Kâmil Yılmaz**, İstanbul 1996

3-**Osman Nuri Topbaş** – İmandan İhsana Tasavvuf, İstanbul 2011

hata girişmek imkânından mahrum bulunmaktayız. Bu sebeple son olarak O'nun mutasavvıfları şirke saplanmış olmakla ithamına medar ittihaz eylediği en mühim mes'elelerden biri olan "**râbıta**" hakkında da birkaç söz söyleyerek bu bahse nihâyet vermek istiyoruz.

cc-Râbıta Mes'elesi

İnsanoğlunda nefsini tahaffuz meyli fıtrîdir. Bu her insanda belli ölçüde "**egoizm**" (bencillik) olarak tezâhür eder. İnsanı diğergâmlaştıran en tabii meyil "**muhabbet**"tir. Bu da egoizm gibi tabii bir meyildir. Çünkü insanlar zıd sıfatlarla muttasıf olarak yaratılmıştır. Bu da insanoğlunu aynen tabiatta müşahade edilegeldiği gibi zıd temâyüllerin bir mübâreze sahası haline getirmiştir. Onun yaratılış sebebi ise, hakkın ve hayrın galebesini gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği husûsundaki bir imtihandır.

Bu imtihanda başarılı olmanın en büyük müessiri "**tasfiye-i kalb**"dir. Bu da iyilikler ve doğruluklarla muhabbete bağlıdır. Bu sebepledir ki, Cenâb-ı Hakk "**künû maassâdıkyn**"[252] yani sadıklarla beraber olunuz buyurmuştur. Zirâ hâl sâridir.[253] Yani insandan insana geçer. Bunun vasıtası ise "**muhabbet**"tir. Muhabbet insanoğlunu egoistlikten kurtararak diğergâmlaştıran yegâne vâsıtadır ve kalbî bir faaliyettir.

Râbıta, bu kalbî faaliyeti Allah katında makbul bir kul olduğu düşünülen bir kimseye tevcih etmekten başka bir şey değildir. Sarhoşun bile râbıtası vardır. O'nu meyhaneye gö-

---

252 Tevbe Sûresi, âyet 119

253 Arapça olan **sârî** kelimesi "**bulaşıcı**" olarak Türkçe'leştirilmiştir. Sârî hastalıklar yerine bulaşıcı hastalıklar denilmektedir. Hâlbuki bulaşmakda bir menfilik mevcud olduğu hâlde, sârî olmak yani bir yerden bir yere geçmek müsbet içinde menfi içinde kullanılır. Bu bakımdan sirâyet etmek –iyi veya kötü- bir hâlin birinden diğerine geçmesi mânâsınadır.

türen başlangıçta muhabbeti nâ-lâyık birisine tevcih etmiş olmaktan başka birşey değildir. Tasavvufta mürşid-i kâmile, râbıtanın esası ise, muhabbet sâikiyle mürşid-i kâmilin üstün meziyetlerini kazanmaya medar olacak bir temâyül ve arzudan başka bir şey değildir. Bunun tekrarı ise, muhabbeti canlı tutmak maksadıyladır. Câhil halk bile **"gözden ırak, gönülden ırak"** tâbiriyle bir kimsenin bir diğeriyle münâsebetini inkıtaa uğratmasının kalbî muhabbete zaaf iras edeceğini ifâde eder. Bu sebepledir ki, müride râbıta periyodik bir sûrette emredilir. Tâ ki, şeyhine muhabbeti zaafa uğramadan devam etsin!

Abdülaziz Bayındır'ın mürşid-i kâmillerden hâl sirâyetini temin için icrâ edilen râbıtayı şirk sayması akıl ve mantıkla bağdaşır bir husûs değildir. Zirâ bağlanılan bir kimseye duyulan muhabbet ne kadar şiddetli olursa, hâl sirâyeti yani geçişi de o kadar çok olur. Şu fâideye binâen icrâ edilen râbıtanın mürşid-i kâmili –hâşâ- ilâh ittihaz etmekle ne alâkası olabilir ki şirk olarak tavsifi mümkün olsun!

Bu hususta tebâruz ettirilmesi gereken bir diğer gerçek de şudur:

İnsanlar en büyük bedeli muhabbet sâikiyle öderler. Bazı delikanlıların sevdiği bir kıza sahib olamadığı için intihar ettiği, bazı anaların ise evlâdlarına teveccüh eden bir tehlikeye karşı kendi hayatlarını feda etmeye kadar varan hareketlerde bulundukları çok görülmüştür. Bu ve benzeri misâller diğergâmlığın zirve noktalarını teşkil ederler. Aslî meyelânlarından biri egoizm ile muttasıf olan **"nefs"**in insanları daima kötülüğe sevkettiği Allah'ın şu âyetiyle sabittir:

"innen nefse le emmâretun bis sûi"[254]

Buna karşı çare ise yukarıda zikredilen âyet-i kerimede

---

254 *"Muhakkak ki nefs, mutlaka sûi olanı (şerri, kötülüğü) emreder"* Yûsuf Sûresi, âyet 53

ifâde edildiği üzere sâdıklarla beraber olmaktır. Sâdıklar yani Allah dostlarıyla beraber olmak sadece fizikî mânâda değil, aynı zamanda zihnî ve kalbî mânâda da gerekli olduğundan râbıta bu gereğin bir icâbı olarak ortaya çıkmıştır. Hiç kimse şimdiye kadar "**Râbıta**"nın farz veya vâcib gibi dinî bir icab olduğunu iddia etmemiştir. Bunu ne emreden ve ne de nehyeden bir islâmî hüküm olmadığına göre o, mubah bir fiil demektir.

Ashâb'ın Hz. Peygamber'den hadis rivâyet ederken, Efendimiz'in o andaki giyim kuşamına, hâl ve tavrına hatta yüz ifâdesine dâir pek çok beyanları sâbittir. Bu hâl onların Hz. Peygamber'e sâdece fizikî olarak değil, ruhî olarak da yakınlıklarını ifâde etmez mi?! Bu gibi beyanlar da bir nev'i "**Râbıta**" tezâhürü olarak kabul edilemez mi?!

O hâlde tasavvuf düşmanlarının Râbıta mevzuunda bir kızılca kıyâmet koparmalarının sebebi nedir?! Bu, olsa olsa, böylelerinin islâmî bir hayat yaşamaya çalışan insanları aşağılamak maksadına bağlı bir hareket, dolayısıyla din aleyhtarlığının dolaylı bir tezâhürüdür.

Tasavvufa dâir bütün ciddî eserlerde râbıtanın psikolojik ve Kur'anî icapları ber-tafsil anlatılmış olduğu cihetle biz burada onlardan biri olarak **Abdülaziz Bayındır**'ın bu husustaki yanlışlarına cevap teşkil etmek üzere **Cübbeli Hoca** denmekle mâruf **Ahmed Mahmud Ünlü** kardeşimizin te'lifi olan zikri geçen eserindeki sözleriyle mes'eleye bir açıklık getirmek istiyoruz. Bu günlerde çirkin bir iftirayla haksız olarak tevkif edilmiş bulunan bu kardeşimizin gerek tasavvufî, gerek fıkhî meselelerdeki vukûfiyetine gerçekten hayranım. Bu sebeple O'nu değerli okuyucularıma hatırlatmak maksadıyla O'nun sözlerini tercih ederek kurtuluşu için bir duaya vesile olacağı ümidiyle O'nun râbıtanın esasını derli toplu ve psikolojik esaslara riâyetle anlatan şu satırlarını dikkatlerinize arz ediyorum:

«الْمَحَبَّةُ دُخُولُ صِفَاتِ الْمَحْبُوبِ عَلَى الْبَدَلِ مِنْ صِفَاتِ الْمُحِبِّ»

"RÂBITA NEDİR?

*Râbıta sözlükte: «İki şeyi birbirine bağlayan ip, alâka, vuslat, münâsebet, ilgi ve sevgi ile mensûbiyet, cesur ve dayanıklı olmak» gibi anlamlara gelir. (**İbni Manzur**, Lisânu'l-Arab, 5/112-113)*

*Tasavvuf ıstılahında ise, müridin, ruhî sahada tefekkür ve muhayyile (hayal) gücünü kullanarak mürşidiyle «**Beraber**» olmasını ifâde eder. Tasavvufta, ruhî terbiye için bu mânâ beraberliğine ihtiyaç olduğu söylenmiştir.*

Diğer bir târife göre de, Râbıta: Müridin, Allah-u Teâlâ'da fâni olan kâmil şeyhinin ruhâniyetinden meded (yardım) istemesi ve uzağındayken yanındaymış gibi feyiz almak için sûretini çokça göz önüne getirmesinden ibârettir ki, böylece gereken edebi takınıp, huzur ve nuru kendisi için tamam olur ve alçak işlerden sakınması kolay olur.

*Yani: İlâhî ve Zâtî sıfatlarla muttasıf (Allah-u Teâlâ'nın sıfatlarını takınmış), müşâhede (Allah-u Teâlâ'yı görür gibi olma) mertebesine ermiş kâmil bir şeyhe kalbi bağlayıp huzur ve gıyâbında (yanında ve uzağında) o şeyh efendinin sûreti, sîreti (manevî hali) ve özellikle ruhâniyetini hayâlen kendisiyle birlikte farzederek, yanındayken takındığı tavrı, ayrıyken de sürdürmeye çalışmak demektir. (**Şeyh Hâlid en-Nakşibendî**, Risale Fî Hakkı'r-Râbıta, cem' ve tahkik, Nizâr Abaza, sh.25)*

*Râbıta'ya, «**Sevgi**» anlamı da yüklenmiştir. «Râbıta-i mehabbet (sevgi râbıtası)» ise şöyle tarif edilir: Müridin şeyhini severek yâd etmesi ve sûretini zihninde canlandırmasıdır ki bu sâyede mürid tedricen (yavaş-yavaş) şeyhi gibi kâmil olur.*

Zira «Mehabbet râbıtası», muhibbi, mahbûbun sıfat-

larına idhal eder (seveni, sevdiğinin sıfatlarına kavuşturur). Nitekim:

*«Sevgi, sevenin kendisine âid sıfatlarının kaybolup, yerine sevdiğinin huylarının girmesidir.» denilmiştir. (**Ali Kadrî**, Risâle-i Behâiyye,Sh.34)*

*Tasavvufta râbıtanın amacı, «**Râbıta-i huzur**» dur. Yani sâlikin daima huzur-u İlahî'de bulunduğu duygusunu sağlamaktır. Her an Allah'ı karşımızda görür gibi yaşamaktır. Bunu sağlamak çok zor bir olaydır.*

Çünkü Allah'ın Zatını tahayyül etmek (öz kendisini hayale getirmek) mümkün değildir. Öyleyse kulun, râbıta-i huzur için yoğunlaşmasını sağlayacak bir terbiyeye ihtiyaç vardır.

Tasavvufta bu terbiyeyi sağlamanın yollarından birisi de, insan-ı kâmil konumundaki şeyhle kalbî irtibattır.

Mürşid-i kâmil, kendisine bağlanan sâliki alır; önce Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) de fâni olmaya (eriyip gitmeye), ardından da asıl gâye olarak Cenâb-ı Hak'ta fâniliğe ulaştırır.

Çocuğun ana-babasına, kişinin candan sevdiği bir arkadaşına veya büyüğüne duyduğu muhabbet ve bağlılık hissi gibi, insanlar arasında tabîî ve fıtrî (doğal ve yaratılıştan) bir bağ bulunduğu mâlumdur.

Nasıl ki bir çocuk, yetişme çağında genellikle anne-babasına veya kendisinden büyük ağabeylerine benzemeye çalışır; nasıl ki bir öğrenci, çok sevdiği hocası gibi olmaya özenirse işte mürid ile mürşidi arasında da böyle kalbî ve mânevî bir irtibat bulunması tabîîdir.

*Mürid, bu irtibat sâyesinde her tavır ve hareketinde kendisini şeyhine benzetmeye çalışır ve yukarıda işaret ettiğimiz «**Sevgi râbıtası**» sonucunda seven, giderek sevilenin sıfatlarına bürünür.*

*Nitekim **İmam-ı Rabbânî** (Kuddise Sırruhu)'nun beyanı veçhile: Bu mânevî yolda ilerlemek, kendisine uyulan şeyhe yapılan muhabbet râbıtasına bağlıdır.*

Bir mürid, şeyhine karşı olan muhabbeti vasıtasıyla anbean onun boyasıyla boyanır ve akis yoluyla onun nuruyla nurlanır. Bu durumda o şeyhin, müridi yetiştirdiğini, müridin de kendi istifâdesini bilmesi şart değildir.

*Nitekim Güneş'in hararetiyle yavaş yavaş yetişen ve günlerin geçmesiyle olgunlaşan karpuz, yetiştiğini bilmediği gibi, onun kemâle ermesine sebep olan Güneş'in de bunu idrak etmesi gerekli değildir. (**İmam-ı Rabbânî**, el-Mektûbât, 1/252,253)*

Evet! Hepimiz, hayatımızın belli dönemlerinde sevdiğimiz, benimsediğimiz ve örnek aldığımız insanlara benzemeye çalışmışızdır.

Hepimizin şahsiyet ve yapısının oluşmasında böyle insanların küçümsenemez bir etkisi vardır, çünkü onlar, önümüzdeki müşahhas (görülen) örneklerdir.

Onların her tavır ve davranışı bizim için bir numûnedir. Onlar hangi durumlarda nasıl davrandılarsa, biz de şahsiyetimiz tam anlamıyla oturma dönemine girmeden evvel onlar gibi davranmaya özenir, onları âdeta hayat numûnemiz hâline getiririz.

Kişinin fikri ne ise zikri de odur. Meselâ bir kimse düşünelim ki, hayalinde devamlı olarak fuhşiyatı ve münkerâtı (çirkin işleri ve yasakları) yaşatmakta ve zihninde hep bu halleri yaşarken, bu fiilleri işlerken hissettiği duyguları canlandırmaktadır.

Kafasında ve gönlünde hep bu işleri yaparken beraber bulunduğu kimseler vardır. Böyle bir kimsenin, böyle bir zihin hâli ile kötülükleri işlemekten uzak durması, saplandığı ma'siyet batağından kurtulması mümkün müdür?

Yine aynı şekilde başka bir kimse de düşünelim ki, hayalinde her zaman güzellikleri, sevgiyi, saygıyı ve iyilikleri yaşatıyor; tanıdığı iyi insanların hâl ve durumlarını zihninde her an canlı bulunduruyor, onlarla beraber iken hissettiği tadı duyuyor.

Böyle bir kimsenin de kötülüğe kolay kolay meyletmesi ve bütün benliğini saran o iyi duygulara rağmen kolayca ma'siyet işlemesi mümkün değildir.

İşte bu misal bize râbıtanın tesiri ve hakikati hakkında bir fikir verebilir. Zira kişi ne türlü kimselerle beraber olursa, huy ve alışkanlıklarında onlara benzer.

Ne kadar kötü bir insan olursa olsun, iyi kimselerle beraberliğini sürdürdükçe, onların iyi halleri kendisine de sirâyet eder.

Aynı şekilde kötü kimselerle beraberliğini sürdürdüğü zaman da, kendisi ne kadar iyi insan olursa olsun, zamanla onların kötü hallerini kendi benliğinde de hissetmeye ve onlara benzemeye başlar."[255]

Tasavvufda mevcud olan "**râbıta**"nın psikolojik ve fiilî mâhiyetini bu sûretle anlatan **Ahmed Mahmud Hoca,** daha sonra üçyüz sayfadan ziyâde olan kitabında bu mes'ele etrafında vârid-i hâtır olabilecek yani akla gelebilecek olan her sualin cevabını vermekte ve râbıtanın şer'î mesnedlerini de göstermektedir. Daha fazla mâlumat sâhibi olmak isteyenlere O'nun bu kitabını tavsiye etmekle bu bahiste hatm-i kelâm ediyoruz.

Bu vesileyle şunu da ilâve etmeliyim ki, tasavvufta bir de "**tefekkür-i mevt**" mes'elesi vardır ki, o da bir nev'i râbıtadır.[256] **Abdülaziz Bayındır,** insanları ölüm gerçeği kar-

---

255 **Ahmet Mahmud Ünlü** – Tarîkat-ı Aliyye'de Râbıta-ı Celiyye, sh.9 vd.

256 Tafsilât için bkz. **Osman Nûri Topbaş,** a.g.e. sh.206 vd.

şısında mütenebbih kılmak maksadına bağlı olarak gerçekleştirilen bu zihnî faaliyetten –her nedense- bir kelimeyle dahi bahsetmemiştir. Buna mukabil O, kendi yazdıklarıyla iktifâ etmeyerek **Ferid Aydın** nâm nevzuhûr bir allâmenin (!..) "**Tarikatta Râbıta ve Nakşibendilik**"[257] adındaki râbıta aleyhindeki eserini de maal-iftihâr kendi vakfının yayınları arasında neşretmiştir. Lâkin **Ferid Aydın**, üstadından da baskın çıkarak râbıtayı umûmî bir tasavvuf aleytarı eserde belli bir bölüm hâlinde değil, müstakil ve hacimli bir kitap şeklinde ortaya koymuş bulunmaktadır.

Peki, kimdir bu **Ferid Aydın** nam allâme ve râbıta aleyhindeki eserinin (!..) mâhiyeti nedir?! Süleymâniye Vakfı'nın kendisini takdimine göre **Ferid Aydın** şu adamdır:

"*Kuşaklar (nesiller) boyu Nakşî Tarîkatı'nın liderliğini yapmış olan bir ailenin çocuğu olarak 1945'de Muş'ta Dünya'ya geldi. «Güneydoğu»nun Şeyh'ul-Hazîn (Hazinoğulları) adıyla ünlü bir şeyh ailesinden gelen ve «**beşik şeyhi**» sayılan **AYDIN**, yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra aile geleneğine uyarak 1968 Yılı'nda özel tasavvuf terbiyesi aldı ve şeyhlik makamına getirildi.*

*Gördüğü klâsik medrese eğitimi yanında modern sistemle yaptığı çalışmalar ve uzun yıllara mâl olan iş ve öğrenim gezileriyle geniş bir ufuk kazanan yazar, mistisizmin Müslüman inancı üzerindeki etkileriyle Müslümanlar'ın çöküşü arasında bir takım ilişkiler bulunabileceği kuşkusundan hareket ederek derin araştırmalar yaptı. Gerek **Hz. Hasan** (r.a.)'ın soyundan geldiği için «**şerif**» ünvanına sahip bulunan hânedânının, gerekse tüm şeyh ve seyyidlerin çevresinde gördüğü gerçekleri İslâm'ın ölçüleriyle sorgulama ihtiyacı hissetti. 1975'ten beri tarîkattaki râbıta konusunu hem*

257 **Ferid Aydın** – Tarikatta Râbıta ve Nakşibendilik (Süleymâniye Vakfı Yayınları), İstanbul 2000

inanış, hem de uygulama açısından incelemeye başladı. İşte ***Ferit AYDIN*** *yıllarca süren bu arayış ve emeklerin sonucu olarak tarîkattaki râbıta düğümünü bu kitapla çözümlemiş oldu.*"[258]

İşte size "**şerif**" yani peygamber soyundan geldiği ve daha beşikte iken "**şeyh**" ilân edilmiş olduğu bildirilen yazarın kısaca hayat hikâyesi! Eserinin ileriki sayfalarında ise adının aslında "**Ferîdeddin**" olduğu hâlde O'nun bu daha islâmî olan ad yerine sadece "**Ferid**"i kullandığı bildirilmektedir.[259]

O'nun tasavvuf ve râbıta aleyhindeki hezeyannâmesine gelince, önce şunu söylemeliyim ki, eskiden gramafon plâkları vardı. Odeon marka bu plâkların üzerinde ön ayakları üzerine dikilmiş bir köpek resmi bulunur ve onun altına da şu söz yazılı olurdu: "**sâhibinin sesi**". **Ferid Aydın**'ın eserini (!..) okurken hatırıma devamlı sûrette bu plâklar geldi. Şimdi bu hisse kapılmakta mâzur olduğumu göstermek üzere O'ndan kısa kısa birkaç nakille bu bahse nihâyet vermek istiyorum. Zirâ o'na verilecek cevaplar **Abdülaziz Bayındır**'a verilmiş olanlardan farklı olmayacağı cihetle gereksiz bir tekrara yer vermek istemiyorum. O:

"*Bu çalışma eğer gerçeklerin yakalanmasında ve özellikle vicdanların kitaba uydurulmuş bazı* ***şirk biçimlerinden temizlenmesinde*** *Müslümanlara ışık tutacak olursa, sonuç bütün tevhid ehlini sevindirecek ve bu mutluluktan bizim payımız da elbette ki büyük olacaktır*"[260] diyerek eserinin te'lif sebebini, mutasavvıfları güya sürüklenmiş oldukları **şirk** batağından kurtarmak olduğunu ilân etmektedir. Yazarın bu şirk ithamı eserinde çeşitli vesilelerle –aynen **Abdülaziz Bayın-**

---

258 **Ferid Aydın**, a.g.e. sh.2

259 **Ferid Aydın**, a.g.e. sh.10

260 **Ferid Aydın**, a.g.e. sh.10

dır misâlinde olduğu gibi- defaatle tekrar edilmiş bulunmaktadır.

Ferid Aydın, İslâmî ibâdetlerin 1500 seneden beri aynen ve alenen ifâ edilmiş olmasına mukâbil, râbıtanın gizli yapıldığını iddia ederek:

"*Oysa râbıta, çoğunluğu Türkiye'de yaşayan ve sadece Nakşibendîler olarak bilinen bir azınlık tarafından ve* ***büyük ölçüde gizli olarak bir ibâdet havası içinde*** *icrâ edilmektedir.*"[261] demektedir. O, bu "**gizlilik**" mes'elesini de eserinde birçok kereler tekrarlayarak Nakşî Tarikatı'nın ve hassaten râbıtanın icrâ ediliş sebebiyle Nakşî Tarikatı'nın aynen Masonluk'taki gibi esrârengiz bir mâhiyette olduğunu birçok kereler tekrarlamış bulunmaktadır. O'nun hücumlarını **Hâlid-i Bağdâdî**'den **Abdülhakîm-i Arvâsî** Hazretleri'ne kadar tevcih ettiği eserinde birçok kereler tasavvufun tamamen Hind mistisizminden mülhem olduğu iddia edilmektedir.

Eserinin hacmini artırmak için birçok mutasavvıf şahsiyetin terceme-i hâlini nakletmiş ve bu nakiller esnasında pek çok şahsı Hind mistisizminden mülhem olduğu yolunda itham etmiştir. Bu husustaki sayısız sözlerinden az bir kısmını dikkatlerinize arz edelim:

"***Ubeydullah-ı Ahrâr*** *çok faal bir Nakşibendîdir. Bu tarîkatı* ***Hind*** *zevkiyle karakterize edenlerin başında gelir. Râbıta telkinini,* ***Ya'kûb-i Çerhî****'den ilk alan O'dur. Keza, Türkistan'da yaygın olan* ***Hind-İran*** *mistisizminin* ***Anadolu****'ya sızması da bu şahsın etkileriyle olmuştur. O'nun özellikle iki öğrencisi bu inanışların propagandası için* ***Anadolu****'ya gelmişlerdir. Bunlar,* ***Abdullah-ı İlâhî ve Haydar Baba****'dır.*

Haydar Baba, Kanunî *döneminde,* ***Eyüp Câmii****'ne âdetâ yerleşerek halkın vicdanını mistik doğrultuda yön-*

---

261 A.y.

*lendirmeye çalışmış, **Hind-İran** kaynaklı **Türkistan Tasavvufu**'nun, Osmanlı toplumuna yerleşmesinde büyük rol oynamıştır.*

*Nakşî şeyhlerinin, faaliyet alanı içine bu dönemden itibaren **Hindistan**'ın da katılması çok önemli bir olaydır ve Nakşîlikte yeni bir aşamanın başlaması demektir. Bu geçişi ise **Ubeydullah-ı Ahrâr** sağlamıştır. Nitekim sonraları **Hindistan**'da güçlü bir devlet kurmayı başaran **Zahîruddîn Babür Şah, Ahrâr**'ın çocuklarına ve temsilcilerine çok yakın ilgi göstermiştir. Bu yakınlığın doğal sonucu olarak da **Hind** dinleri Nakşibendî Tarîkatı'nı önemli derecede etkilemiştir.*"[262]

Tasavvuf ve hassaten râbıtaya bakış açısı bu mâhiyette olan bir adamın, onun diğer rükünlerini de nasıl değerlendirmiş olabileceğini tahmin etmek güç olmasa gerektir. O, Çarşamba Cemaati'nce yayınlanmış bulunan "**Ruhu'l-Furkan**" isimli meal veya tefsirde tasavvufu ve bu arada râbıtayı müdafaa maksadıyla serdedilmiş olan delillere, bunları toptan "**İslâm dışı**" ilân eden bir mantıkla cevap verdikten sonra[263] güya kendilerinin himmetiyle Nakşibendî çevrelerinde bir panik husûle geldiğini:

"*Son zamanlarda râbıtanın sık sık gündeme gelmesiyle tarikat çevrelerinde gözlenen paniğin arka plânında esasen onun İslâm'a yabancı olduğu gerçeği aslında râbıtadaki bu yabancılık Nakşibendiliğin hemen bütün kurallarında da vardır.*"[264] demek sûretiyle esas hedefinin tarikatlar içinde şeriattan kıl kadar ayrılmamayı prensip ittihâz etmiş bulunan Nakşibendîlik'in topyekûn bütün rükünleri olduğunu ortaya koymuş bulunmaktadır. O'nun beğendiği bir tarikat vardır.

---

262 **Ferid Aydın, a.g.e. sh.145 vd.**

263 **Ferid Aydın, a.g.e. sh.34-37 vd.**

264 **Ferid Aydın, a.g.e. sh.44 vd.**

O da Melâmîlik'tir. Tasavvufta sakat bir meşreb olduğunu evvelce izah etmiş olduğumuz Melâmîlik'i beğenmesi de bu tarikatte râbıtanın şeyh yerine Allah'a yapılmak lâzım geldiği husûsundaki iddiadır.[265] Hâlbuki Allah'ın zât hakikatini -ulaşılması imkânsız olması sebebiyle- tasavvurdan bu ümmet men edilmiş bulunmaktadır. Zirâ Allah'ın zât hakikatinin tecellisine mazhar olacak bir mekân mâsivâullah içinde mevcud değildir. Bu husûs **Hz. Musa** dolayısıyla vârid olan "**lenterânî**" beyan-ı ilâhîsiyle sabittir.

O, aynen **Ömer Öngüt** misâlinde olduğu gibi Nakşibendîlik'in İslâm'dan ayrı "**müstakil bir din**" haline getirilmiş olduğu iddiasıyla şunları söylemektedir:

"*Nakşibendî Tarikatı, özellikle 1800'lerin ortalarından itibaren Kuzey Irak'dan Anadolu'ya doğru yayılmış ve geniş çevreler içinde «**bağımsız bir din niteliğini kazanmış**» bulunmaktadır.*"[266] demektedir.

O'nun daha ziyâde Nakşibendîlik ve râbıta mes'elesini hedef ittihaz etmiş olmasına rağmen aslında tasavvufa ve bütün tarikatlara karşı olup, onların tekmil usûl ve erkânını İslâm dışı hurâfeler olarak tavsif edişine dâir şu beyanlarını nakille bu bahse nihâyet vermek istiyoruz:

"*Bilindiği üzere araştırma ruhu, İslâm Dünyası'nda yüzyıllar öncesinden beri sönmüş, ilmî hayat gerileyerek son*

---

265 **Ferid Aydın**, a.g.e. sh.44. de Melâmilik'i râbıta karşıtlığı dolayısıyla beğenmiş olmasına rağmen biraz sonra onun hakkında şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

"*İslâm'ın bakışı açısından bu tarikata âid kişisel bir görüş İslâm adına kanıt sayılamaz. Bu da yukarıdaki ifadelerin, bir bakıma hem temel noktalarda tarikatlar arasındaki çelişkileri sergilemektedir, hem de Nakşibendilik kadar İslâm'a aykırı nitelikler taşıyan melâmiliğin bile râbıta gibi tevhid inancına taban tabana zıd bir anlayışı reddetmesi açısından önem taşımaktadır.*" (Bkz. A.y.) demektedir.

266 **Ferid Aydın**, a.g.e. sh.42

yirmi otuz yıl öncesine kadar durma noktasına gelmiştir. Dolayısıyla râbıta, iki yüz yıllık bir mesele olmasına rağmen birçok yanlışlık ve hurâfenin yanında, işte bu ölü dönemde vicdanlara sızmış ve yayılma imkânını bulmuştur. Kur'ânî düşünce çizgisinden sapma eğilimlerini önleyebilecek kudretli âlimlerin maâlesef yokluğu yüzünden bu dönemde meydana gelen boşluk, tarîkat ruhânîleri tarafından doldurulduğu için de râbıtayı ve benzeri şirk sızıntılarını fark edebilecek, onları ayıklayıp temizleyebilecek ve toplumu bu noktalarda aydınlatıp bilinçlendirebilecek ilim ve dirâyet sahibi kimseler pek az yetişmiştir. Bunlar da Müslümanlar'ın başına daha çok İslâm yurdunun dışından gelen emperyalist tehlikelere karşı mücâdele verdiklerinden, içeride olup biten ikinci derecedeki gâilelere zaman ayıramamışlardır. Buna rağmen bazı âlimler, tasavvufun, İslâm'a başka din ve felsefelerden taşıdığı inanışlara karşı da zaman zaman mücâdele etmek istemişler, ancak bu şahsiyetler, yönetimlerin daima desteğini alabilmiş olan tarikatçıların saldırılarına uğramış ve susturulmuşlardır!"[267]

"*... çünkü gerçekte* ***Budizm-Şaman-İslâm*** *sentezinden ibâret olan Nakşî tarikatı*"[268]

"*Nakşîlik'in 19. Yüzyıl'da patlama yapmasından önce Irak ve Anadolu'da (****İran Mecûsîliği*** *ile* ***Mezopotamya Sâbiîliği****'nin etkisi altında gelişmiş olan)* ***Kâdirî*** *ve* ***Rufaî*** *tarikatları daha çok yaygındı. Halk bu iki tarikatı özümsemişti. Çünkü gerek bu iki tarikat ve gerekse* ***Bektâşîlik, Halvetîlik, Cerrâhîlik, Uşşâkîlik, Sümbülîlik, Gülşenîlik*** *ve daha birçok Türk tarikatlarının âyinleri aslında birer çeşit müzik şöleni havasında icrâ edilirdi...*"[269] nev'inden O'nun tasavvufa

---

267 **Ferid Aydın, a.g.c. sh.72**

268 **Ferid Aydın, a.g.e. sh.75**

269 **Ferid Aydın, a.g.e. sh.76**

düşman gözüyle bakışını aksettiren sayısız menfî değerlendirmelerini ele alıp cevaplandırmaktan nefsimizi müstağni addederek bu bahse nihâyet veriyoruz.

Değerli okuyucular, tasavvuf ve râbıta hakkındaki bizim görüşlerimizle, ona aleyhtar olan bu adamların görüşlerini değerlendirerek hakikate vâsıl olabilirler düşüncesiyle daha fazla söz söylemeyi zâid görüyoruz.

B-MEVDÛDÎ

Biz bu eserde İslâm'a karşı bir tahrif ve tecâvüze cür'et eden yerli müellifleri ele almak maksadını tâkib ettiğimiz hâlde –önsözde de belirtmiş olduğumuz üzere- istisnâî olarak birkaç yabancıyı da değerlendirmek niyetindeyiz. Böyleleri ülkemizde –belli ölçüde- müessir olmuş ve olmakta devam eden şahsiyetlerdir ki, bunlardan biri de **Ebu'l âlâ el-Mevdûdî**'dir.

1903-1979

O'nun Ehl-i Sünnet akaid ve efkârına muhalif olan beyanları tasavvuf bahsine münhasır değildir. "**telfik-i mezâhib**" yani mezheplerin birleştirilmesi[270] ve Hilâfet-i İslâmi-

---

270 Bu husustaki tafsilât için bkz: **Hüseyin Hilmi Işık**, a.g.e. sh 111'de O'nun **Şah Veliyullah**'ı överek, şu sözleri O'na nisbet ettiği bildirilmektedir:

"*Bu zamanda ilâhî bilgilerin ruhuna uygun olan gerçek, Hanefî ve Şâfi'î mezheplerini birleştirmektir. Tefsirleri tekrar gözden geçirmeli ve hadis-i şeriflere karşı olan kısımları elemeli, esassız ve değersiz ne varsa çıkarılmalıdır.*"

Hüseyin Hilmi Işık Bey, bu sözlerin **Şah Veliyullah**'a âid olamayacağını ve **Mevdûdî**'nin O'nun hakkındaki değerlendirmelerinin yanlışlığını sayfalar dolusu ve müdellel bir sûrette izah ve isbat etmiş bulunmaktadır.

ye[271] gibi pekçok dinî mes'ele etrafında serdetmiş olduğu sakat görüşler mevcud olmakla beraber biz burada O'nun sadece tasavvuf aleyhindeki sözlerinin tahliliyle iktifâ edeceğiz.

a-Şahsiyeti

Mevdudi 1903 Yılı'nda Hindistan'ın Haydarabad şehrinde doğmuş, 1979 Yılı'nda Amerika'da vefât etmiştir. Çeştiyye Tarikatı şeyhlerinden **Hoca Kutbüddin Mevdûdî Çeştî**'nin torunudur.

Hayata gazeteci olarak başlamış ve ömrü boyunca siyasetle meşgul olmuştur. Vefât ettiğinde Pakistan'da "**Cemaat-i İslâmiyye**" adındaki partinin başkanıydı. İlk eseri 1920 Yılı'nda yazdığı "**İslâm'da Cihad**"dır. O zaman Hindistan'daki Müslümanlar, İngiliz işgâline karşı "**istiklâl**" elde etmek için mücâdele hâlindeydiler.

(Bkz. A.g.e. sh.108 vd.)

O'nun **Şah Veliyullah**'a isnad ettiği bu sözlerin kendi düşünceleri olduğu, kendine âid olmak üzere bahsi geçen eserde yer alan şu sözlerle sabittir:

"*Bence, **İmam Ebu Hanife** ve **İmam Şafiî** tarafından kurulduğu söylenen mezhepler, ümmet arasında en çok kabul görmüş olanlardır. Halkın çoğunluğu bu iki mezhepten birisine dâhildir. Bu imamların, sonradan yazılan bazı kitaplarında, asıl yazarları olarak nitelendirilmeleri gerektiğine inanılıyor. Söylendiğine göre o kitabı yazan kişi bu imamlardan hareketle, onların açıklamak istediklerini açıklamış da ondan vs. konuyla ilgili mazeretler sıralanır durur. Yöneticilerin ve halkın büyük çoğunluğunun imam **Ebu Hanife**'ye uymasına karşılık fukahânın, mühaddislerin, müfessirlerin çoğunluğu **İmam Şafiî**'ye uymaktadır. Bugün, bazı gerçekler bu iki mezhebin de birleştirilmesi gerektiğini göstermiştir. Bu mezheplere âid görüşlerin tekrar gözden geçirilmesi ve hadislerle çatışan noktaların tesbit edilmesi gerektiğini açıkça kabul etmek zorundayız. Mutlak doğru açısından geçerli olanlar korunurken (Kur'an ve Sünnet'e uygun olanlar) geçersiz olanlar bırakılmalıdır.*" (Bkz. **Mevdûdî** - İslâm'da İhyâ Hareketleri, İstanbul 1992, sh.100 vd.)

271 O'nun Hilâfet hakkındaki görüşlerinin sakatlığına biz daha evvel "**Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet**" isimli eserimizde (Bkz. İstanbul 2011, sh.63) işaret etmiştik.

Hüseyin Hilmi Işık Bey merhum, O'nun hayatını ve siyâsî mücâdelelerini, hakkında yazılan bir kitaptan tercüme ederek şöyle hülâsa etmiş bulunmaktadır:

"Hind Müslimânları'nın millî hareketlerine karıştı. Uyanık müslimânların ve İslâm mücâhidlerinin başarılarını kendine mâl etmek için, çok yazılar neşretti. Bu yazılarında, kendisine millî önderlik ve telkin edicilik süsü verdi. Çok kurnaz davranarak, partinin başına geçti. Hâlbuki Pâkistan'ın kurulması fikrini ortaya koyanlar ve bu yolda çalışanlar başkalarıydı ve sayıları çoktu. Başlarında ***Alî Cinnah*** *bulunuyordu.* ***Alî Cinnah****, Hind Müslimânları'na istiklâl fikrini aşılarken ve onları birleşmeğe çağırırken* ***Mevdûdî****, kendi çıkarına isteklerde bulundu. Fitneyi önlemek için* ***haps edilmesine fetva*** *verildi.*

Fitne bastırılıp, 1366 (m. 1947] senesinde Pakistan Devleti teşekkül edince, 1950 Yılı'nda serbest bırakıldı. Ehl-i sünnetin temiz müslimânları, yeni devlet içinde İslâm da'vâsını güderken, ***Mevdûdî****, «****Kâdıyânî****» denilen bozuk bir din ile fikirleri meşgul etmeğe başladığından, 1953'de muhakeme olunarak* ***26 ay daha hapsedildi****. O, hapiste iken, müslimânları koruyan anayasa hazırlanmıştı ve 1956'da kabul edildi. Fakat hapisten çıkar çıkmaz, ihtilâl fikri aşılayan yazıları, ortalığı hemen karıştırdı. Anayasanın yasak edilmesine ve örfî idârenin i'lânına sebeb oldu. 1962'de yeni anayasa yürürlüğe kondu. Fakat* ***Mevdûdî*** *rahat durmadı. İslâm Cemâ'ati Teşkilâtı'nın kapatılmasına da sebep oldu. 1964 başında tekrar haps olundu. Fakat genel afvdan istifâde ederek az zaman sonra kurtuldu. İnsan hakları ve adâlet diye bağırarak ihtilâl çıkarmak sevdasına düştü. Keşmir'de karışıklıklara yol açtı. Hindliler bundan fâidelenerek Keşmir'e saldırdı. Hükümet korkunç ve güç durumlarla karşılaştı.*

*Bütün bu çılgınlıklariyle kanâat edemeyen **Mevdûdî**, el altından Suûdi Arabistan'daki Vehhâbîler'le de iş birliği yaptı. Vehhâbîliği her İslâm ülkesine yaymak için kurulmuş olan **Medine'deki Vehhâbî Üniversitesi**'nde istişâre hey'etine a'za oldu. Fakat **«Bir zâlime yardım edene, Allahü Teâlâ o zâlimi musallat eder»** hadîs-i şerifi tecellî ederek, yanaşmak istediği kimseler tarafından yine haps olundu.*

*Pakistân'daki İslâm âlimlerinin büyüklerinden, Karaşi medresesinin müdîrî ve **«Pakistan medreseleri vifâkı»**nın reîsi **Muhammed Yûsuf Benûrî**, 1397 (m. 1977) senesinde vefât etti. **«El-üstâd-ül Mevdûdî»** kitabında, **Ebül'ulâ Mevdûdî**'nin ehliyyetsiz ve mezhebsiz olduğunu uzun anlatmaktadır. Bu kitâb arabî olup, İstanbul'da Işık Kitâbevi tarafından da ofset ile bastırılmıştır. Yedinci sahîfeden başlayarak diyor ki: **Mevdûdî**, uğursuz bir tesâdüf olarak, çocukluğunda, **Niyaz Fethpûrî** isminde bir mülhidi kâtib yaptı. Bunun sapık fikirleri ile bozuldu. Bunun yardımı ile çeşitli mecmû'alara yazı vererek geçimini sağladı. Sonra, **«Cem'iyyet-ü ulemâ'il-Hind»** idâresini ele aldı. **Müftî Muhammed Kifâyetullah** ve şeyh **Ahmed Saîd-i Dehlevî**'nin yardımları ile **«Müslim»** mecmû'asını çıkardı. 1352 (m. 1933)de **«Tercümân-ül-Kurân»** mecmû'asını çıkardı. Sonra dört arkadaşı ile birlikte **«Dâr-ül-islâm»** idâresini kurdular. Bu arkadaşları, **Muhammed Mauzûr Nu'mânî**, **Ebül Hasen Alî Nedvî Lüknevî**, **Emin Ahsen-ü-islâhî** ve **Mes'ûd Âlim-ün-Nedvî** idi. Nihâyet. 1360 (m. 1941)de **«El-cemâ'at-ül-islâmiyye»** idâresini te'sîs etti. Akıcı kalemi ile yazılar neşr etti. Şeyh **Münâzır Ahsen-ül-Geylânî**, **Seyyîd Süleyman-ün-Nedvî**, **Abdülmâcid Deryâbâdî** gibi meşhur âlimlerin medh ve senâlarına kavuştu. Fakat fikirlerini yaymağa başlayınca, ileriyi gören ilim adamlarında tereddüdler hâsıl oldu. Kitâblarına karşı ilk reddiyye yazan şeyh **Münâzır Ahsen-ül-***

__Geylânî__ oldu. __Abdülmâcid Deryâbâdî__'nin çıkardığı «__Sıdk-ul-cedid__» mecmû'asında, «__yeni bir hâricî__» başlığı ile ilk reddiyyesini yazdı. Sonra, seyyid __Süleymân-ün-Nedvî__, şeyh-ul-islâm esseyyid __Hüseyn Ahmed-ül-Medenî__, __Mevdûdî__'ye reddiyyeler yazdılar.

__Mevdûdî__'nin sapıtmasına sebeb, din bilgilerini ehlinden öğrenmedi. Arabî ilimlerde mehâret kazanamadı. Hakîkî din âlimlerinin sohbetlerine kavuşamadı. İngilizce ve arabî lisanlarını, okumakta ve yazmakta ve konuşmakta başarılı olmadı. Arabî olarak neşr ettiği kitâblarının hepsini Urdu Dili ile yazmış ve şeyh __Mes'ûd âlim-ün-Nedvî__ ve talebesi tarafından arabîye terceme edilmiştir. Üzerlerinde __Mevdûdî__ ismi yazılı olduğundan, okuyanlar, __Mevdûdî__'nin arabî olarak yazdığını zan etmektedirler.

__Mevdûdî__ bir din adamı değildir. Bir siyâset adamıdır. Urdu dilinde akıcı bir kalemi vardır. Fakat, kitâblarının günâhı, fâidelerinden büyükdür. Zararları daha çoktur. Şerleri, hayrlarına gâlibdir. Bilhassa Urdu Dili'nde neşr ettiği kitâblarında, Eshâb-ı Kirâm'a dil uzatmaktadır. Halîfe-i râşid olan __Hazret-i Osmân__'ı lekelemektedir. Şerî'atin ıstılahlarını ve âyet-i kerîmeleri değiştirmektedir. Selef-i sâlihîne hakaret etmektedir.

Bütün yazıları, mevki' ve koltuk kapmak arzusunu açıkça göstermektedir. Sü'ûdî Hükümeti'nin kurmuş olduğu «__Râbitat-ül-âlem-il-islâmî__» teşkilâtının a'zâları ve Necd'deki, Riyâd'daki vehhâbî din adamları, __Mevdûdî__'yi seviyorlar. Arabî kitâblarını Dünyâ'ya yayıyorlar. «__Sarrâ'__» sahibi __Kusaymî__ ve «__Câmi'at-ül-Medîne__» müderrislerinden __Nâsır Albânî__ bunlardandır. Pakistân'daki din adamlarından __Muhammed Zekeriyyâ__ da önce __Mevdûdî__'nin yazılarını beğeniyordu. Sonra sapıklığını, dalâletini anlayınca, kendisine nasihat mektubu yazdı. Sonra, O'nun bozuk fikirlerini bildiren

bir risâle neşr etti. ***Doktor Abdürrazzâk Hezârevi Pâkistânî,*** *bunu urdu dilinden arabîye terceme ve şerh ederek neşr eyledi. Bunu okuyanlar,* ***Mevdûdî****'nin fikirlerini iyi anlar. Fikirlerinin bir kısmı fıskdır. Bir kısmı bid'atdir. Bir kısmı ilhâddır. Bir kısmı, dinde câhil olduğunu gösteriyor. Bir kısmı, din bilgilerini iyi kavrayamadığını bildiriyor. Çeşitli yazıları birbirlerini nakz etmektedir.*

Hindistân'da, her fırkadan, her mezhebden âlimler, 27 Şevval 1370 ve 1 Ağustos 1951 günü toplanarak ***Mevdûdî****'nin ve kurmuş olduğu* ***«El-Cemâ'at-ül-İslâmiyye»****nin müslimânları helâke ve dalâlete sürüklediğine karâr verip bu fetvâyı kitâb ve gazetelerle neşr ettiler.* ***«El-Üstazül-Mevdûdî»*** *kitabından terceme tamam oldu. Pakistan âlimleri de,* ***Mevdûdî****'nin dal ve mudil olduğuna karâr vermiş, bu karâr, Ravalpindi şehrinde* ***«Ahbâr-ül-Cem'iyye»****de 22 Şubat 1396 (m. 1976) târihinde yeniden neşr edilmiştir.*"[272]

b-Tasavvuf Düşmanlığı

Ebu'l âlâ Mevdûdî bütün eserleri Türkçe'ye çevrilmiş olmak itibariyle istisnâî bir durumdadır. O'nun tasavvuf aleyhtarı düşünceleri "**Tefhimü'l Kur'an**" isimli tefsiri dâhil olmak üzere bütün kitaplarına serpiştirilmiş olmakla birlikte daha ziyade "**İslâm'da İhyâ Hareketleri**"[273] adlı eserinde

---

272 **Hüseyin Hilmi Işık,** a.g.e. sh.116 vd.

273 Bu eserin ilk tercümesi benim kadim dostlarımdan merhum **Halil Zâfir Bey** tarafından 1967 Yılı'nda Türkçe'ye çevrilmiş ve Hilal Yayınları meyânında intişar etmiştir.

Halil Zâfir Bey bu kitabı ve **Mevdûdî**'nin diğer kitaplarını tercüme ederken bir menkûbiyet hayatı yaşamaktaydı. Çeşitli ticârî faaliyetlerde bulunmuş, başarısızlıkla neticelenen bu faaliyetler sonucunda zarûrete düşmüştü. **Şeyh Zâfirî** hazretlerinin torunu olmak itibariyle fikren ve fiilen derviş olmasına rağmen **Mevdûdî**'nin eserlerindeki tasavvuf aleyhtarlığını görmezden gelmeye mecbûr kalmıştır. Zirâ hayatının bu mevsiminde tercüme işlerinden elde ettiği gelirlerle zar zor yaşamaktaydı.

tekâsüf etmiş bulunmaktadır. Bu eserde **Mevdûdî**, Hulefâ-yı Râşidin devrinden sonrasını zulüm ve şekavete boğulmuş bir "**câhiliyye**" olarak uzun uzun nakil ve hikâye ettikten sonra Emevî ve Abbasî saltanatları boyunca bu İslâm dışı tatbikatın mütevâliyen devam ettiğini iddia etmekte, **Ömer ibni Abdülaziz**'in kısacık saltanat devrini yegâne istisnâ olarak zikretmektedir. O'na göre İslâm târihinde bir ilk müceddid **Ömer ibni Abdülaziz**'dir. **Ömer ibni Abdülaziz**'den sonrasını ise yine aynı câhiliye olarak devam ettiğini şu sûretle beyan etmektedir:

"***Ömer ibni Abdülaziz**'in vefâtından sonra câhiliyye tekrar canlandı. İslâmî kimlik altında halkın inanç ve yaşantısında tekrar yer edinmeye başladı. Kısa bir müddet sonra da idârî yapı tekrar câhiliyyenin eline geçip, câhiliyye hükümleriyle hükmedilmeye başlandı*"[274] demekte ve gerek Emevî ve gerekse de Abbasî saltanatları boyunca bu durumun devam ettiğine dâir sayfalar dolusu beyanda bulunduktan sonra yeni bir müceddid olarak **İmam-ı Gazalî**'nin zuhûr ettiğini beyan etmekte, O'nun hakkındaki birçok methiyesine rağmen tecdid işinde kifâyetsiz kaldığını şu satırlarla iddia etmektedir:

"*İlmî zâviyeden muhâkeme edilince: **İmam-ı Gazalî** tarafından vücûda getirilen tecdid işinin, umûmiyetle zararını görmüş olduğu başlıca üç noksan tarafı şöylece sıralanabilir.*

a)Hadîs ilmindeki eksikliği.

b)Rasyonel ilim tesirinin zihnini çok fazla meşgul etmesi.

*c)Tasavvufa gösterdiği lüzûmundan fazla temâyül. Bu gizli tehlikelerden kaçınarak, **İmam-ı Gazalî**'nin meydana ge-*

---

274 **Ebu'l âlâ el-Mevdûdî** – İslâm'da İhyâ Hareketleri, İstanbul 1992, sh.60

*tirdiği şâheseri ileriye götürmek, yani; İslâm'ın fikir ve ahlâk ruhunu ihyâ ve islâmî sistemdeki bütün «yenilik icatlarını» ve tortuları temizlemek işi **İbni Teymiye**'ye nasib oldu.*"[275]

Mevdûdî bu sûretle asıl beğendiği reformcu fikirlerin **İbni Teymiye** tarafından ortaya koyulmuş olduğuna dâir böyle bir girizgâhtan sonra "**İbni Teymiye**" başlığı altında İslâm tarihinin en eski ve en meşhur tasavvuf düşmanına sayfalar dolusu methiye sıralamıştır. Eserinin Türkçe'ye diğer bir tercümesini yapan **A. Ali Genç** ise O'nun bu methiyelerine ilâveten esere dercettiği dört beş sayfalık bir hâşiye ile **İbni Teymiye**'yi İslâm fikir tarihinin en büyük kahramanı olarak göstermeye ihtiyaç hissetmiştir. Biz bu methiyelerden sadece **Mevdûdî**'ye âid olanlardan kısa kısa birkaç nakille O'nun fikrî muhtevasına ışık tutmak istiyoruz.

Mevdûdî, **İbni Teymiye**'nin zuhûrundan evvelki devirleri karanlık bir câhiliye olarak tasvir ettikten sonra:

"*O kapkara devirlerdeki ıslâhat bayrağını çekmek ancak **İbni Teymiye**'ye nasib oldu. **İbni Teymiye** Kur'an-ı Kerîm'de derin bir vukûfa sahipti. **Hâfız Zeki Zehbi**'ye göre: Kur'an-ı Kerîm'in tefsiri ve meâli doğrudan doğruya Allahı Teâlâ'nın **İbni Teymiye**'ye olan bir ihsanıydı. Hadîs ilminde imamlık vasfına hâiz oldu. Hem de o kadar ki, bazı kimselere göre; **İbni Teymiye** tarafından bilinmeyen ve teyid edilmeyen hadîsler sahih addedilemedi. Fıkıh ilminde tam bir otorite olarak tanındı. Mantık, felsefe ve skolastizmin rasyonel ilimlerinde çağının bu mevzularla alâkalı şahsiyetlerine, şâyânı hayret derecede fâikiyeti vardı. Buna mukâbil Yahudi ve Hıristiyan literatürü ile onların mezhep farkları üzerinde sonsuz bir bilgi sahibiydi. **Golzihere** göre: İncil ile alâkalı bir kimsenin **İbni Teymiye**'nin etütlerini görmemezlikten gelemiyeceği ve onlara müracaat etmeden duramıyacağı bildirilmektedir.*

---

275 **Mevdûdî**, İslâm'da İhyâ Hareketleri, İstanbul 1967, sh.64

*Bilgi sahasındaki fevkalâde yüksek mevkiine inzimâmen; îmanın izahı işinde, yeryüzünde hiçbir otorite O'nu yıldıramadı. Bu sebebten birçok kere hapsedilmiş ve neticede zindanda teslim-i ruh etmişti. İşi, **İmam-ı Gazalî**'nin bıraktığı yerden alıp ileriye doğru götürmesi ve oldukça muvaffakiyetli bir şekilde ikmâle muvaffak olması bu şekilde meydana geldi.*

***İmam İbni Teymiye**'nin başarmış olduğu tecdid işi şu şekilde hülâsa olunabilir:*

*Yunan mantık ve felsefesini **İmam-ı Gazalî**'den daha derin bir tetkike ve daha sert bir tenkide tâbi tutarak; böylece, noksan ve zayıf taraflarını açıkça belirtmesi, o felsefenin rasyonel sahadaki ehemmiyetinin kısm-ı azamisini aşağı yukarı sürekli bir şekilde cerhederek izâle etti.*

*... İslâm itikadı ve hükümlerini müdâfaa babında; **İmam-ı Gazalî** tarafından ortaya konulanlardan daha rasyonel ve islâm ruhuna çok daha uygun son derece kuvvetli deliller sağladı...*

*... Asırlar boyunca İslâm'ın cüz'ü olarak kabul edilen ve dinî müeyyidelere mesned olan ve hattâ ulemâ tarafından bile göz yumulmuş bulunan kötü âdet ve icraat, **İbni Teymiye**'nin sert hücumlarına mâruz kaldı.*"[276]

... gibi sayısız methiyelerle[277] **İbni Teymiye**'nin günümüzdeki bir muâkıbı olduğunu ortaya koymaktadır.

Mevdûdî'ye göre İslâm tasavvufu Yunan felsefesinin ve Hindû mistisizminin bir eseri olarak ortaya çıkmıştır. Bu sebeple O'na göre:

"*Mistik zikir, mecâzî telmih son derece yaygın ve mûteber bir hal aldı. Bütün bunları hakikat olarak kabul etmeyenler ve bunlarda ihmâli görülenler halk tarafından itibar görmediler ve sâlihler zümresinden addedilmediler. Dinî kür-*

---

276 **Mevdûdî**, a.g.e. sh.66 vd.

277 **Mevdûdî**, a.g.e. sh.65 vd.

sülerde hiçbir hutbe sufî bahislerden azâde kalamadı." demektedir.[278]

O:

"... *Dileklerinin kabulü için niyazda bulunmak üzere bir takım aziz kabirlerini ziyâret eden kimseler, cinâyetten de, zindandan da daha kötü bir suç işliyorlar. Böyle bir hareket tarzı ile kendi yaptıkları putlara tapmak arasında ne fark olabilir? suali akla gelen mühim bir sualdir. LAT ve UZZA'ya tapınmış olanların yaptığı iş bu kimselerin yaptıklarından pek farklı değildir.*" demektedir.[279]

Mevdûdî bütün bu tasavvuf aleyhtarlığı sözlerini kamufle edebilmek için sûret-i haktan görünerek adı geçen eserinde:

"*Allah şâhid, esâsında ihsandan başka bir şey olmayıp, bilfiil hakikî İslâm tasavvufu olarak islahatçılar tarafından ortaya konmuş bulunan tasavvufa karşı hiç bir düşmanlık ve garaz beslememekteyim. Lâkin kanaatıma göre. ihtimamla bertaraf edilmesi icab eden kısımlar vardır: Mistik zikirle, mecaz ve telmih, mistik ifâde tarzı, modası geçmiş bilgilerdir.*"[280] demektedir.

Tasavvufun temel esaslarına "**câhiliyye**" damgasını vuracak ve **İbni Teymiye**'yi göklere çıkaracaksın, sonra da şu sözleri söyleyerek acaba kime inandırabileceksin?!

Bu kadar nakilden sonra **Mevdûdî**'nin başta tefsiri olmak üzere diğer eserlerine serpiştirilmiş olan tasavvuf aleyhtarı görüşlerine atıfta bulunmak ihtiyacını hissetmiyoruz. Zirâ anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna azdır.

---

278 A.g.e. sh.83

279 A.g.e. sh.87

280 A.g.e. sh.100

İKİNCİ BÖLÜM
ASRIN FİTNESİ: DİYALOG İHÂNETİ

كل إناء ينضح بما فيه

"*küllü inâin yendahu bîma fihi*"[281]
Kelâm-ı Kibar

I-DİYALOĞUN MÂHİYETİ VE TÂRİHÇESİ
A- DİYALOĞUN MÂHİYETİ

Diyalog kelime mânâsı itibariyle "**iki veya daha çok kimsenin konuşması**"[282] demektir. Bu kelime dilimize Fransızca'dan "**mükâleme**" ve "**muhâvere**" karşılığı olarak girmiştir. Orijinal imlâsı "**Dialoque**"dir. Batı dilerindeki bir çok kelime gibi bu kelimenin menşeide Lâtince'dir. İki veya daha ziyade kimsenin yüz yüze karşılıklı olarak konuşup görüşmesini ifâde eden bu kelimenin –sırf bu mânâya inhisâren kullanılmasında- islâmî herhangi bir mahzur mevzubahs değildir ve olamaz. Ancak ileride görüleceği üzere diyalog kelimesi zamanımızda yanına bir de "**hoşgörü**" yani "**tesâmuh**" kelimesi konularak Müslümanlar'ın, gayr-i müslimlerin Ehl-i Kitap olarak bilinen kısmı ile vâkî olacak münasebetler hakkında aslî bir usûl ittihaz edilmek istenmektedir. Tabiatıyla böyle bir kullanma tarzının da islâmî olup olmadığının tâyini, mükâlemenin muhtevasına bağlıdır. Muhtevanın nasıl olması

281 Her kap, dışarıya içindekini sızdırır.

282 **Mustafa Nihat Özon** – Türkçe Yabancı Kelimeler Sözlüğü, İstanbul 1961, sh.49

gerektiğinin anlaşılması için de izahı gerekli iki husûs vardır. Bunlardan biri İslâm'ın "**insan**"a, diğeri ise "**Ehl-i Kitap**"a bakışıdır.

a-İslâm'ın İnsana Bakışı

Cenâb-ı Hakk sıfat itibariyle "**câmiü'l-ezdad**"dır. Bu sebepledir ki, o yüce varlığın sıfat tecellileriyle vücuda gelen mâsivâullahta "**ihtilâf**" yani farklı olmak asıldır. Kâinat'ın işleyişi bu farklılık sâyesindedir.

Bu itibarladır ki, varlıklar en basitinden en mükemmeline kadar bir silsile-i merâtib teşkil ederler. Bu silsile-i merâtibin zirvesini teşkil eden tek varlık "**insan**"dır. Zirâ o, Kâinat'taki sıfat tecellilerinin mecmuuna sâhip tek varlıktır. Bu itibarladır ki, kendisinden "**zübde-i kâinat**" yani Kâinat'ın özü, tohumu veya çekirdeği olarak bahsedilmesi meşhurdur. Onu "**eşref-i mahlûkat**" yani varlıkların en şereflisi kılan keyfiyet budur. Zirâ Cenâb-ı Hakk, onu "**mükerrem**"[283] olarak yaratmıştır.

Dikkat edilirse bu tavsif ve ifâdeler insanların "**mü'min**" veya "**kâfir**" olarak tefrik edilmeksizin, sırf insanlık cevherleri hakkındadır. O, bütün bir Kâinat gibi zıd temâyüllerin bir meşheri veya daha emin bir tabirle söyelemek gerekirse bir mübâreze sahasıdır. Bu mübârezede "**esfel-i safilîn**"e yani aşağıların aşağısına düşmek de vardır, "**âlâyı illiyîn**" yani âlâların âlâsına yükselmekte vardır. O'nun Dünya hayatıyla lütuflandırılması hayır-şer mübârezesinde hangi noktada duracağının belli olmasını temine medâr olacak bir "**imtihan**"dır. Allah'ı, O'nun hakikatine uygun bir sûrette bilmek ve buna bağlı mükellefiyetleri ifa etmek, ona karşı **sadece bir tekliftir**. Bu maksadla kendisine cebir tatbi-

---

283 İsrâ Sûresi, âyet 70. Ayrıca Tîn Sûresi, âyet 4'de meâlen "Biz hakikat insanı en güzel biçimde yarattık" buyurulmaktadır.

ki, onun ekremiyyetine mugâyir olduğu cihetle memnu'dur. Kendisini yaratanı tanıyıp tanımamakta bile ona bir irâde ve ihtiyâr hakkı tanınmıştır. Bu irade ve ihtiyârı doğru kullanıp kullanmamanın mükâfat ve mücâzatı ise sadece uhrevîdir.

Allah-u Azîmuşşan'ın rahmeti, lütuf ve ikramları –Dünya plânında- bir istihkak mevzubahs olmaksızın herkese âlâ-derecâtihim ikram olunmuştur ki, her ferdin mes'ûliyeti bu ikramlara nâiliyyet nisbetindedir. Cenâb-ı Hakk, nezdinde bütün insanlar –lâ teşbih ve lâ temsil- bir âile reisinin hâne halkı gibidirler.[284]

Cenâb-ı Hakk kul hakkını kendi afv selâhiyeti dışına çıkarmakla insanoğluna büyük bir ehemmiyet atfetmiştir. İlk insan olan **Âdem**'e meleklerin "**secde**" ile emredilmiş olması da insanoğlundaki bu fıtrî makbûliyetin diğer bir tezâhürüdür. Bu hususta söylenecek söz çok olmakla beraber şu kadarını söylemekle iktifâ edelim ki, Allah katında insana atfedilen değer, insanların ihdâs ettikleri beşerî dinlerdeki "**Allah**" mefhumuna atfedilmiş olan değerden bile fazladır.

Mevlânâ diyor ki; "*İnsan bu varlığın özü ve bu âlemin sıfatlarının toplamıdır. Bu küçük cisimde bütün Kâinat'ta dağınık vaziyette bulunan iyilikler, hazineler, eşsiz fevkalâdelikler toplanmıştır. O küçük bir zerredir ama Güneş onda yansımıştır. Bundan dolayı Güneş doğduğunda yıldızlar görünmez olur. O küçük bir damladır. Ama ilim denizi ona dökülmüştür. Üç arşınlık bir cisimden ibârettir, fakat Dünya dürülerek onun içinde saklanmıştır.*" Devamla diyor ki;

"*İnsan mahlûkatın yaratılış gâyesidir. Kâinat onun için yaratılmıştır. O Kâinat çarkının etrafında döndüğü mihferdir. Kâinat ona haset eder. Cenâb-ı Hakk bütün varlıkları ona itaat etmeye mecbûr kılmıştır. Ey insan! Dünya'da mevcud ne*

---

284 El-halku ıyalullah ehabb-ü halkın ilallahi men ahsene ilâ iyâlihi. (Hadis-i Şerif)

kadar kemâl ve cemâl (olgunluk ve güzellik) varsa senin için yaratılmış ve senin etrafında tavaf etmektedir. Sen ki, melâike-i mukarribûnun imrendiği varlıksın. Senin iğreti güzelliğe ihtiyâcın yoktur. Sen Dünya'nın güzeli, gerdanlığın ortası ve yaratıkların vücûd-u hikmetisin. İnsan cevherdir. Eflâk (felekler) a'razdır. Senden başka herşey teferruat ve gölgedir. Gaye sensin. Bütün Kâinat sana hizmet etmeye mecbûr tutulmuştur. Cevherin a'raz karşısında küçülüp alçalması ayıptır."[285]

b-İslâm'ın Gayr-i Müslimlere ve Bunlardan "Ehl-i Kitab"a Bakışı

İslâm'ın bütün insanlığa karşı münâsebetinde aslolan sulh ve müsâlemettir. Onlara karşı ilâhî emir icabı olan en ehemmiyetli ve aslî tavır "**tebliğ**"den ibârettir. Bunu yaparken de cebir ve zorlamaya asla müsaade yoktur.[286]

Bu itibarla bütün beşeriyet Hz. Peygamber'in tebligâtı karşısında iki grup teşkil ederler. Âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bulunan[287] o yüce peygamberin tebligâtını kabul edip O'na ittiba edenler "**ümmet-i icâbe**", etmeyenler ise "**ümmet-i dâvet**" adını alırlar. Ümmet-i dâvette iki kategoridir. Aslı hak olup, zamanla tahrifata uğramış bir dine sâlik olanlar yani Ehl-i Kitap ve böyle olmayıp beşerî bir dine bağlı olan veya hiçbir din tanımayanlar.

Burada bizi alâkadar eden bunların Ehl-i Kitap olarak isimlendirilen Musevî ve İsevî olanlardır. Bunlar hakkında yüce İslâm Dini, diğerlerinden farklı olarak sadece iki hususta bir lütuf ve ikrama mâliktir. Bunlardan biri böyle insan-

---

285 **Ebü'l Hasen Alî El Hasenî En Nedvî** – Gerçek Tasavvuf – rabbânîlik'dir, ruhbanlık değil- Konya 1974, sh.73 vd.

286 Bakara Sûresi, âyet 256

287 Enbiya Sûresi, âyet 107

ların –Allah adına kesmeleri şartıyla- kestikleri hayvanların yenmesi, diğeri ise kızlarının Müslümanlık'ı kabul etmeseler de nikâhlarının câiz olmasından ibarettir. Bunun dışında İslâm'ın onlara tanıdığı herhangi bir imtiyaz yoktur.

Diğer gayr-i müslimlerin statüsü ne ise, sâir hususlarda Ehl-i Kitap denilen insanların da statüleri aynıdır. Yani iman edip Hz. Peygamber'in risâletini tasdik etmedikçe asla ve kat'a cennete giremezler. Amel düzgünlüğüyle ancak cehennemde bir kademeleşme gerçekleşebilir. Nasıl ki, müslim olanların dahi amelleri cennette kademeleşmeyi icab ettirirse, onların durumu da aynıdır. Yoksa -imandan kat'annazar-amelle cennete gitmek asla mümkün değildir. İleride görüleceği üzere bugünkü diyalogcular amel düzgünlüğünü esas alarak gayr-i müslimlerin bu Ehl-i Kitap denilen kısmını da cennetlik olarak görmeye cür'et etmektedirler. Bunun asıl cevabı, onların fikirlerini tahlil edeceğimiz ileriki sayfalarda verilecektir. Bunula beraber burada şimdilik şu kadarını söyleyelim ki, cennet veya cehennemin bir kul hakkında vârid olmasının aslî sebebi iman ve küfürdür.

*"Dört büyük müctehid imamdan biri olan **İmam-ı Ahmed bin Hanbel**'in meşhur hadis kitabı olan El-Müsned isimli eserde, sahabeden **Ebu Hureyre**'nin rivâyet ettiği şu hadis-i şerif bunu açıkça göstermektedir:*

***«Allah Resûlü'ne biri geldi ve 'Ey Allah'ın elçisi! Hıristiyanlardan Allah'a ve Resûlü'ne inanarak İncil'e sâdık biri veya aynı şekilde Allah'a ve Resûlü'ne inanarak Tevrat'a bağlı biri, sonradan sana tâbi olmazsa, bu kişiler hakkında ne buyurursunuz?'»** dedi.*

Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu:

«Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, bu ümmetten biri veya Yahudi ve Hıristiyan bir kişi beni dinlemez ve getirdiğimi kabul etmeden ölürse, kesinlikle

Cehennemlik olur.»

Bununla ilgili diğer bazı hadis-i şeriflerde de şöyle buyuruldu:

«Beni duyup iman etmeyen Yahudi ve Hıristiyan elbette Cehenneme girecektir.»[288]

«Cennete sadece Müslüman olan girer.»[289][290]

Bir de "**ehl-i fetret**" vardır ki, bunlar da İslâm'dan haberdâr olamamış veya olamayacak durumda olanlardır. Böyleleri hakkındaki islâmî hüküm biraz farklı olup, ileride anlatılacaktır.

B-DİYALOĞUN TÂRİHÇESİ

Müslümanlar'la gayr-i müslimler arasındaki münasebet için üç ihtimal mevzubahistir. Bunlardan biri "**çatışma**", ikincisi "**onlarla ilgilenmeme**", bir diğeri ise "**tebliğde bulunma**" İslâm'ın tercihi bu sonuncusudur. Çatışma için belli sebepler gereklidir. Bunlar vârid olmadıkça çatışmaya izin yoktur.

İslâm'daki cihad mefhumu[291] sadece askerî bir harekâtı değil, İslâm'ın bütün şumûlüyle tebliğine şâmildir. Çatışma istisnâî ve ârızî sebeplerledir. Lâkin gayr-i müslimler İslâm'a tecâvüzde bulundukları takdirde bu tecâvüz –sırf fikrî sahada kalmış olsa dahi- buna karşı mücâdele ve İslâm'ın müdafaası,

---

288 **Hakim**, Müstedrek, c.II, sh.372, Hadis nu:3309

289 **Buhari**, Megâzi 38; **Müslim**, İman 93.

290 **Mehmet Oruç** - Dinlerarası Diyalog Tuzağı ve Dinde Reform, İstanbul 2003, sh.23 vd.

291 Cenâb-ı Hakk, Mümtehine Sûresi 8 ve 9. âyet-i kerimelerinde gayr-i müslimlere karşı cihadın sebeplerini tâdâddan sonra bu durumda olanlara karşı adâletle muamele etmekle birlikte, böylelerini dost edinenleri "**kendilerine yazık eden zâlimler**" olarak ifade etmektedir.

Cihadın hangi şartlarda farz olduğu husûsunda tafsilât için bkz. **Kadir Mısıroğlu** - İslâm Dünya Görüşü, İstanbul 2010, sh.373 vd.

değil Ehl-i Kitab'a da, herkese karşı da gerekli bir farîzadır.

Şurası muhakkaktır ki, gayr-i müslimler ve bu arada Ehl-i Kitab'a karşı İslâm'ın müdafaası da bir nev'i çatışma mahiyetindedir. Bu hâl aslî olmamakla birlikte târih boyunca bir çok kereler karşılaşılmış bir keyfiyettir. Bugünkü diyalogcuların, Hristiyan ve Yahudiler karşısındaki **"teslimiyet"** mâhiyetinde olan diyalog anlayışlarının gayr-i islâmîliğini tebâruz ettirmek için târihten çatışma yani münâzara yoluyla diyalog sûretinde vâkî olmuş diyaloglara burada birkaç târihî misâli hatırlatmak isteriz. Bunlardan biri **Fahreddin Râzî**, diğerleri ise **Rahmetullahi Hindî** ve **Ahmed Deedat**'ın Ehl-i Kitap'la mücadeleleridir.

a-Fahreddin Râzî

aa-Şahsiyeti

Asıl adı **Muhammed bin Ömer**'dir. **Fahreddin** lâkabıdır. Soyu Kureyş Kabilesi'ne ulaşan **Fahreddin Râzî**, en meşhur tefsir âlimlerinden biridir. Milâdî 1149 Yılı'nda Rey Şehri'nde doğmuş, 1209'da vefat etmiştir. Şâfii Mezhebi'nin en seçkin fıkıh âlimlerindendir. Sâdece dinî ilimler üzerinde değil, fizik, matematik, tıp, kimya ve astronomi sahalarında da çok değerli eserler te'lif etmiş olan çok yönlü büyük bir âlimdir. Bundan dolayı "***allâme***" olarak anılmıştır.

Hayatı boyunca birçok seyahatler yaparak bid'atlere ve sapık felsefî görüşlere karşı dâimî bir sûrette mücâdele etmiştir. Mu'tezile ve Kerramiye mensupları ve Bâtınîler'in bozuk fikirlerine karşı münazaralarda bulunmuştur.

"***İbn-i Uneyn, Fahrüddîn-i Râzî*** *hakkında şu ma'nâdaki şiiri söylemiştir:*

«Yaşamakta olup, sanki karanlıkları gitmeyecekmiş gibi olan bid'atler, O'nun vâsıtasiyle söndürüldü. Onun ile İslâm kuvvet buldu, parlak devirlerinden birini yaşadı. Ondan

*başkası zaîfledi, pek sönük ve aşağılarda kaldı. Eğer **Aristo** O'nun bir tanecik bile sözünü dinleseydi, O'nun karşısında titremekten kendini tutamazdı. Vallahi **Betlamyus**, O'nun müşkil bir mes'elede getirdiği delilleri görmüş olsaydı, şaşırıp kalırdı. Eğer bunlar (ve meşhur filozoflar) O'nun yanında bulunsalardı, O'nun faziletlerini ve yüksekliğini kabul etmekten başka ellerinden birşey gelmezdi.»*

*Zamanındaki filozoflar, O'nun için ne muazzam bir insan demekten kendilerini alamamışlardır, insaf sahibi kimse, onun sözleri hakkında «**Min ledün Hakîm**» (Allah vergisidir) derdi. **İbn-i Sîna** bile, O'ndan çok aşağılarda olduğunu yeminle söylemiştir.*

***Fahrüddîn-i Râzî**'nin va'zü nasîhatdeki şöhreti ise, ilmî şöhretinin de üstünde idi. Pek tesirli va'z ederdi. Vaz'larında coşardı.*"[292]

Fahreddin Râzî'nin ilmî üstünlüğü hakkında ne söylense azdır. Biz burada O'nun bir hristiyan râhiple münâkaşasını naklederek Ehl-i Kitap'la diyaloğun nasıl olması gerektiğini göstermek istiyoruz.

bb-Diyaloğu

"***İmâm-ı Fahrüddîn-i Râzî** (r.a.), Âl-i İmrân sûresinde, altmışbirinci âyet-i kerîmeyi tefsir ederken buyuruyor ki: Hârezm şehrinde idim. Şehre bir hıristiyanın geldiğini işittim. Yanına gittim. Konuşmağa başladık.*

*«- **Muhammed** aleyhisselâmın Peygamber olduğunu gösteren delîl nedir?» dedi.*

Şu cevâbı verdim.

*«- **Musa**'nın, **İsa**'nın ve diğer peygamberlerin (aleyhimüsselâm) hârikalar, mu'cizeler gösterdiği haber verildiği gibi, **Muhammed** aleyhisselâmın da mu'cizelerini okuyor ve*

---

292 İslâm Âlimleri Ansiklopedisi (Hey'et), C.8, sh.274

duyuyoruz. Bu haberler, sözbirliği halindedir. Mu'cize göstermek, Peygamber olduğunu isbât etmez diyecek olursanız, diğer peygamberlere de inanmamanız lâzım gelir. Diğerlerine inandığınız için, ***Muhammed*** *aleyhisselâmın da Peygamber olduğuna îmân etmelisiniz»*

*Hıristiyan; «**İsâ** aleyhisselâm peygamber değildir, ilâhdır, tanrıdır.» (Tanrı, ma'bûd demekdir. Tapılan şeylerin hepsine tanrı denir. Allahü teâlâmn ismi, Allah'dır, tanrı değildir. Hak olan, doğru olan tanrı, yalnız Allahü teâlâdır. Allah yerine tanrı demek, yanlıştır ve çok çirkindir.)*

Fahrüddîn-i Râzî;

«- İlâh, tanrı, her zaman var olması lâzımdır. O hâlde madde, cisim, yer kaplıyan şeyler tanrı olamaz. ***İsâ*** *aleyhisselâm cisim idi. Yok iken var oldu ve size göre öldürülmüştür, önce çocuk idi, büyüdü. Yerdi, içerdi, bizim gibi konuşurdu. Yatardı, uyurdu, uyanırdı, yürürdü. Her insan gibi yaşamak için, birçok şeye muhtâc idi. Muhtâc olan, ganî olur mu? Yok iken sonradan var olan birşey, ebedî sonsuz var olur mu? Değişen birşey, devamlı, sonsuz var olur mu?* ***İsâ*** *aleyhisselâm kaçtığı, saklandığı hâlde, yahudiler yakalayıp astı diyorsunuz,* ***İsâ*** *aleyhisselâmın o zaman çok üzüldüğünü söylüyorsunuz. İlâh veya ilâhdan parça olsaydı, yahudilerden korunmaz mı? Onları yok etmez mi idi? Niçin üzüldü ve saklanacak yer aradı? Üç türlü söylüyorsunuz:*

1- O İlâh imiş, tanrı imiş, öyle olsaydı, asıldığı zaman yerlerin tanrısı ölmüş olurdu. Bu âlem tanrısız kalacaktı. Yahudilerin, yakalayıp öldürdüğü âciz, kuvvetsiz kimse, âlemlerin tanrısı olabilir mi?

2- O, tanrının oğludur diyorsunuz.

3- O tanrı değildir. Fakat, tanrı ona hulûl etmiş, yerleşmiştir diyorsunuz. Bu inanışlar da yanlıştır. Çünkü ilâh, cisim ve a'raz değildir ki, bir cisme hulûl etsin. Cisme hulûl

*eden şey cisim olur ve hulûl edince, iki cismin maddeleri birbirine karışır. Bu da, ilâh parçalanıyor demektir. Eğer ilâhın bir parçası onda hâlloldu derseniz, ona hulûl eden parça tanrı olmakta te'sirli ise, bu parça ilâhdan ayrılınca ilâhlığı bozulur. Hem de o doğmadan önce ve öldükten sonra kıymeti tam olmazdı. Eğer tanrılık kıymetinde değilse, tanrının parçası olmamış olur. Sonra **İsâ** aleyhisselâm ibâdet ederdi. İlâh kendi kendine ibâdet eder mi?»*

Hıristiyan;

«- Ölüleri dirilttiği, anadan doğma körlerin gözünü açtığı ve Beras denilen derideki çok kaşınan beyaz lekeleri iyi ettiği için o tanrıdır.»

Fahrüddîn-i Râzî;

*«- Birşeyin, delili, alâmeti bulunmazsa, o şey de bulunmaz denilir mi? Bulunmaz, o şey de var olmaz dersen, ezelde, hiçbir şey yok idi deyince, delîl, alâmet de yoktur demek olur, yaradanın varlığını red etmen lâzım gelir. Birşey delilsiz var olabilir dersen, sana sorarım ki; tanrı, **İsâ** aleyhisselâma hulûl ederse, bana ve sana ve hayvanlara, hattâ otlara ve taşlara hulûl etmediğini nereden biliyorsun?»*

Hıristiyan;

«- Onda mu'cizeler bulunduğunu söylemiştim. Bizde ve hayvanlarda bulunmadığı için, başkalarına hulûl etmediği anlaşılmaktadır.»

Fahrüddîn-i Râzî;

«- Birşeyin delili, alâmeti bulunmazsa, o şeyin bulunmaması lâzım olmaz demiştik. Mu'cizeler bulunmayınca, hulûl edemiyeceğini niçin söylüyorsun. O hâlde kediye, köpeğe, fareye de hulûl ettiğine inanman lâzım gelir. İlâhın, bu aşağı mahlûklara hulûl ettiğini inandırmağa varan bir din, çok âdî, pek bozuk bir din değil midir?

Âsâyı, bastonu ejder, yılan yapmak, ölüyü diriltmek-

ten daha güçtür. Çünkü, baston ile yılan, hiçbir bakımdan birbirine yakın değildir. Mûsâ aleyhisselâmın âsâyı ejdere çevirdiğine inanıyorsunuz da, ona tanrı veya tanrının oğlu demiyorsunuz. İsâ aleyhisselâma niçin tanrı veya şöyle böyle diyorsunuz?»

Hıristiyan, bu sözüme karşı diyecek birşey bulamadı, susmağa mecbur oldu."[293]

İşte bir Hıristiyan'la "**diyalog**" böyle olur. Bugünkülerin yaptığı, teslimiyetçi bir tavırdır ve asla islâmî değildir!

b-Rahmetullahi Hindî

aa-Şahsiyeti

Rahmetullah Efendi, İngiliz işgâli altındaki Hindistan'da doğmuş, 1888 Yılı'nda Mekke'de vefât etmiştir. Târihte İslâm düşmanlarıyla yaptığı kalem ve kelâm mücadelesiyle meşhurdur. İlk eseri "**İzâlatü'l-Evham**" adını taşımaktadır. Bu eser Farsça'dır. **Rahmetullah Efendi** 1854 Yılı'nda İngiliz misyoneri **Karl Gottlieb Pfander** (Fender) ile yaptığı münakaşa ile meşhurdur.

1857 Yılı'nda Hind Müslümanları, işgâlci İngilizler'e karşı tarihte "**Sipâhi İsyânı**" olarak anılan başarısız bir ayaklanma gerçekleştirmişler, bunun neticesinde **Rahmetullah Efendi** tâkibâta uğramış ve bu sebeple 1858'de Mekke'ye giderek burada bir medrese te'sis etmiştir. Burada Râhib **Fender**'le yaptığı münazarayı Arapça olarak "**İzhârü'l-Hak**" adıyla te'lif etmiştir. Hıristiyanların İslâmiyet hakkındaki iftiralarına bir cevap teşkil eden bu eser **Sultan Abdülaziz** merhumun tavsiyesiyle o tarihte Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu eser Türkiye'de büyük bir alâka uyandırdığından **Sadrazam Tunuslu Hayreddin Paşa**'nın dâveti üzerine **Rahmetullah Efendi** İstanbul'a geldi. Bu sırada "**93 Harbi**" denilen Türk-Rus Harbi'ndeki mağlubiyetimizden ümide kapılan

---

293 İslâm Âlimleri Ansiklopedisi (Hey'et), C.8, sh.280 vd.

bazı misyonerler ülkemize gelerek Hristiyanlık propagandası yapmaya başlamışlardı. Devlet bunların karşısına **Rahmetullah Efendi**'yi çıkardı. Bunlar da **Fender** gibi yapılan münakaşada âciz kalıp kaçmışlardır. **Sultan Abdülhamid Han** merhum ise, **Rahmetullah Efendi**'yi bir kere daha İstanbul'a dâvet edip, O'na ihsanlarda bulunmuştur. Ayrıca eserini çeşitli dillere tercüme ettirerek her tarafa yayması üzerine **The Times** Gazetesi:

"Bu kitap Müslümanların elinde bulundukça, onları hristiyanlaştırmanın imkânı yoktur" hükmünü ihtiva eden bir makale yayınlamıştır.

Üstad Said-i Nursî merhum da Mektûbat isimli eserinde[294] **Rahmetullah Efendi**'den "**allâme-i meşhur**" tâbirini kullanarak, takdirkâr bir sûrette bahsetmektedir.

bb-Rahmetullah Efendi'nin Gerçek Bir Diyalog Örneği Olarak Hristiyanlar'la Münakaşası

İngilizler, Hindistan'a yerleşmeye başladıklarında bu kıtada ilk ve ciddî mukavemeti müslümanlardan görmüş (1857 isyanında olduğu gibi) ve bu karşı koymanın da İslâm inançlarından doğduğunu fark etmekte gecikmemişlerdir. İslâm'ın, büyük bir ehemmiyeti hâiz bir "**hürriyet**" prensipi vardır. O derecede ki, farz-ı ayn olan Cuma namazının îfâ edilebilmesi için aranan şartlardan biri de "**hürriyet**"tir.

İngilizler, Hindistan'da silâh kuvvetiyle istilâ hareketine girişmişken, sırf askerî gücün orada tutunmak için kâfi gelmeyeceğini, aynı zamanda islâmî inançları sarsmak lâzım geldiğini fark etmişler ve İslâm aleyhine sayısız neşriyat yaptırmışlardır. Hatta bu vesileyle ifâde edelim ki, hep böyle hâsımâne bir üslupla hareket etmemiş, müslümanları ifsad için bir üniversite dahî kurmuşlardır. Zira bir millete ihânetin en mükemmel kılıfı mektep açmaktır.

---

294 **Said-i Nursi** – Mektubat, İstanbul 1997, sh.162 vd.

Bugün **Fazlurrahman** gibi sapık, sözde İslâm âlimlerinin zuhur sebebi bu sûretle kurulmuş olan **Ali Garh** Üniversitesi'dir. Bu vesile ile şunu da söyleyelim ki, bu üniversitenin profesörlerinden **Feyzi Ali Asgar** adında bir mülhidi (ateisti), elli sene evvel, yani talebeliğimizde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde dinlemiş ve O'nun sapık fikirlerine açıkça meydan okumuş, hatta O'nun, konferansını yarıda kesip kaçmasına sebep olmuştuk.

İslâm'ın temel tefekkür ve tahassüs yapısını bozmak için İngilizler'in yaptırdıkları neşriyatın en ehemmiyetli aktörlerinden biri **Rahib Fender**'di. Onun İslâm aleyhine olmak üzere beyân ettiği fikirleri çürütmek maksadıyla 1854 Yılı Nisan ayında Hindistan'ın Ekberâbâd şehrinde, kalabalık bir topluluk huzurunda ilmî bir münazara cereyan etmiştir. Bunu **Hâcc Rahmetullâh-i Hindî** adında bir İslâm âlimi taleb etmiş ve **Fender**'i münazarayı kabul mecburiyetinde bırakmıştı. Mübârizlerin ikisi de hıristiyanlığı çok iyi bilen kimselerdi. Hatta **Rahmetullah-i Hindî**, İncil'e rakibinden daha fazla vâkıf olduğunu, münakaşa esnasında O'nun unuttuğu bazı şeyleri hatırlatmak sûretiyle göstermiştir.

Bu münazarada, münâkaşaya esas olan meseleler "**Kur'ân-ı Kerim'deki nesih, İncil'in tahrîfi, teslis ve Muhammed aleyhisselâm'ın nübüvveti**" gibi mes'elelerdi. Münâkaşa, müslüman ve ingiliz entelektüel bir kalabalığın huzûrunda iki gün sürmüş ve fakat son iki mesele müzâkere edilememiştir. Bunun sebebi, Papaz **Fender**'in mağlûbiyeti açıkça görülecek bir sûrette toplantıyı terk etmiş olmasıydı. Fakat ne hazindir ki, Rahip **Fender** bunca şâhid huzûrunda vâkî olan bu münâkaşayı, bilâhare tahrif ederek "**Beyânu'l-Hak**" adıyla yayınlamıştır. **Rahmetullah-i Hindî** de cevaben işin gerçeğini "**İzhâru'l-Hak**" adıyla te'lif ettiği bir eserle ortaya koymuş ve bu eser, **Sultan Abdülaziz** merhumun teş-

viki ile Osmanlıca'ya tercüme edilmiştir.

İngiliz idâresini ve onların güdümündeki papazları küçük düşürüp perişan eden bu ilmî zafer, hiç şüphesiz Hindistan'da büyük âlim ve mutasavvıf **Şah Veliyyullah Dehlevî**'nin başlattığı ilmî faaliyetin ve O'nun Türkçe'mize de intikal etmiş bulunan "**Hüccetüllâhi'l-Bâliğa**" isimli muazzam eserinin husûle getirdiği bir netice idi.[295]

İşte bu, bugünkü diyalogcuların hareket tarzlarının islâmî olmadığını gösteren tipik bir vak'adır.

c-Ahmed Deedat

aa-Şahsiyeti

1918 Yılı'nda Hindistan'da doğmuştur. Âilesi 1927 Yılı'nda Güney Afrika'ya göç ettiğinden ilk gençlik yıllarını burada geçirmiştir. Çok zeki ve çalışkan olmasına rağmen âilesi maddî bakımdan zayıf olduğundan on altı yaşında mektepten ayrılmaya ve çalışmaya başlamıştır. Çalıştığı yerde Hristiyan misyonerlerin telkinleriyle karşılaşmış, onlara

---

295 Tafsilât için: Meşhur Hind âlimlerinden Delhi'li "**Rahmetullâh-i Hindî**"nin "**İzhâru'l-Hak**" isimli eserine bakınız. Bu hristiyânî iddialara verilmiş aklî ve ilmî delilleri ihtivâ eden hacimli bir eserdir. Bu eserin tercemesi, Sönmez Neşriyat tarafından 1972'de İstanbul'da basılmıştır. Sırf lâtin asıllı harflerimizle okuryazar olan gençlerimize tavsiye olunur.

Bu eserin iki cild halinde yeni bir baskısı "**Kutsal Kitaba İlâhî Çağrı**" adıyla **Faran Yayınları** arasında 2006 Yılı'nda **Abdulhadi Sıddık** tarafından -uydurma kelimelerle lebâleb olarak- yapılmış bir tercümesi tekrar yayınlanmıştır.

Aynı şekilde Ehl-i Sünnet akaidine muhalif kimselerle de islâm âlimleri böyle zaman zaman ilmî mübârezeye girişmiş ve bunların hepsinden de alınları ak olarak çıkmışlardır. Bunlara da bir misâl olmak üzere **Prof. Dr. Bekir Topaloğlu**'nun "**Kelâm İlmi-Giriş**" (İstanbul, 1981) adlı eserinin sonunda ek hâlinde yayınlanmış olan (sh. 317 vd.) "**Sünnî-Şiî İttifakına Doğru**" serlevhalı kısma bakılabilir. Burada İran hükümdarı **Şah Ahmed**'in huzûrunda Ehl-i Sünnet âlimi **Ebu'l-Berekât es-Süveydî** ile şiî ahundları arasında cereyan eden münâkaşadan nasıl büyük bir zaferle çıktığı ibretle müşâhede olunmaktadır.

cevap yetiştirmekte karşılaştığı güçlük üzerine dinini öğrenmeye ve onlara cevaplar yetiştirmeye çalışmış ve bu sûretle hayatı boyunca tâkib edeceği mücâdele yoluna girmiştir. Bu hususta eline geçen **İmam Müslim**'in bir Hristiyan rahible münakaşasına dâir eseri O'nun için bir ilk yol gösterici olmuştur.

1918-2005

1940 Yılı'nda artık bu hususta öğrendiklerini konferanslar vererek anlatmaya başlaması üzerine çevresindeki müslümanların büyük ölçüde uyanışlarına âmil olmuştur. 1957 Yılı'nda iki arkadaşının yardımıyla Beynelmilel İslâm Dâvet Merkezi (Islamic Propagation Centre International-IPCI) adıyla bir müessese kurmuştur ki, bu müessese O'nun konferans ve münâzaralarını kasetler hâlinde çoğaltıp dağıtmaya, kitaplarının basılmasını ve yayılmasını te'min etmeye başlamıştır. O'nun aynı zamanda hıristiyan papazlarla münâsebetlerini organize edip konferanslarını da tertib etmiş olan bu müessese, hâlen de bu hizmete devam etmektedir.[296] **Ahmed Deedat**, son nefesine kadar hıristiyan papazlara karşı bu mücâdelesini devam ettirmiş, 2005 Yılı'nda rahmet-i rahmana kavuşmuştur.

bb-Hıristiyanlar'la Diyalog Sûretinde Mücâdelesi

O'nun hıristiyan papazlara karşı en doğru ve şahsiyetli diyalog ve cedeli hakkında Vakit Gazetesi'nde çıkmış olan bir makaleden aldığımız şu satırlar O'nun dünyasını anlamak için sanırız kâfidir.

"*Deedat, Türkiye'de ilk olarak «**19 Mûcizesi**» ile ilgili iddiaları içeren kitabıyla tanınmıştı. Bilindiği üzere bu*

296 **http://www.ipci.co.za veya http://www.ahmed-deedat.co.za**

*teori **Reşat Halife**'ye âiddir. Daha sonra **Halife**'nin **Bahaî** olduğu ve bu teoriyi kendi itikadî felsefesine göre şekillendirdiği söylendi. Çünkü 19 sayısı Bahaîlerde kutsaldır. **Halife** de zaten Kur'an-ı Kerim'i 19 mûcizesi teorisine göre izah edebilmek için sayılarda çeşitli oyunlara başvurmuştu. Gerek bu oyunlar, gerekse Kur'an-ı Kerim'i bir sayı mûcizesine bağlamak için zorlayıcı yorumlara gidilmesi sert tepkilere ve tenkitlere sebep olmuştu. **Deedat** da Kur'an mûcizelerini ortaya çıkarma konusunda gayretli olduğundan başlangıçta söz konusu teoriyi herhangi bir kritikten geçirmeden aynen almış, fakat daha sonra sayılardaki oyunların ortaya çıkarılması ve bu çerçevede yapılan tenkitler üzerine konuyla ilgili kitabını bir daha bastırmamıştı. 19 Mûcizesi teorisini sahiplenmekten de vazgeçtiğini bildirerek o işin peşini tamamen bırakmıştı. Dolayısıyla bu dâvâ sadece **Reşat Halife** ile onun halifesi **Edip Yüksel**'e kaldı.*

***Ahmed Deedat** bir de hıristiyan din adamlarıyla yaptığı münazaralarla tanındı. Okuyucularımızın birçoğu belki onun bu münazaralarından bazılarının video kasetlerini seyretmiştir. Bu münazaralarda gerçekten başarılı bir üslupla karşı tarafın üzerine gidiyor ve hıristiyan din adamlarını cevap veremeyecekleri noktaya getiriyordu. Bu durum karşısında hıristiyan din adamları en sonunda «sen kabul etmezsen etme, ben bunun böyle olduğunu kabul ediyorum» diyerek meseleyi kapatmaya çalışıyorlardı."*[297]

Ahmed Deedat'ın internet sitesindeki videolarını izleyenler O'nun Hıristiyanlar'la münâkaşalarını nasıl bir gerçek diyalog örneği sergilediğini görebilirler.[298]

---

297 Vakit Gazetesi, 10 Ağustos 2005

298 Târihteki gerçek diyalog örnekleri elbette ki bizim bu zikrettiklerimizden ibâret değil, pek çoktur!. (Bkz. **İsmail Mutlu**, Dinlerarası Diyalog Nasıl Başladı, Nasıl Gelişti, İstanbul 2009, sh. 33 vd.) veya **Yümni Sezen**

II-GÜNÜMÜZDEKİ DİYALOG ANLAYIŞI ve BUNUN TATBİKATI

A-FETHULLAH GÜLEN CEMAATİ

a-Fethullah Gülen

aa-O'nun Karşısında Şahsî Durumum

Fethullah Gülen hakkındakli tenkid ve tarizlerimin bir garezkârlığa hamledilmemesi için burada evveliyetle "**nurcular**" ve bir zamanlar onlara mensubiyetle yola girmiş bulunan **Fethullah Gülen**'le ilgili olarak şahsî muârefemin târihçesini kısaca izah etmek isterim:

Ancak evveliyetle şunu ifade etmeliyim ki, buradaki târizler de evvelkiler gibi[299] sırf O'nun hakkında olup takdirkârlarına şâmil

---

- Dinlerarası Diyalog İhâneti, İstanbul 2006, sh.51 vd.

299 O'nun hakkında ilk değerlendirmemizi "**Geçmiş Günü Elerken**" isimli hâtıratımızın II. cildinde yapmış ve burada da aynı ölçüye riâyet etmiştik. Orada yer alan şu satırlar bunun fiilî bir ispatıdır:

*"Netice olarak batıcı kemalist rejimi kurtarmak için onu dinle bağdaştırmak yolunda yürüyen ve şapla şekeri karıştırarak Müslümanlar'ı aldatmak gâyesi güdenlerin kafilesine son zamanlarda renkli bir sima daha katılmıştır: **Fethullah Gülen**!..*

*Kendi zehabınca, artık yıkılamaz bir noktaya ulaştıktan sonra, yüzündeki maskeyi atarak, artistler ve bir takım dinsizlerle iftar (!..) sofralarında arz-ı endam etmekten, aduvvullah ve aduvv-i Resulullahlığı müttefikun aleyh olan bazı eşhâsın dâhiliğini ilâna kadar yapmadık maskaralık bırakmayan bu «**...........şov Kahramanı**»nın şu ihânet istikametindeki faaliyetlerinin lâyıkı ile anlaşılabilmesi, mes'elenin kitap hacminde ele alınmasını icab ettirecek bir genişliktedir. Böyle bir dipnot vesilesi ile ancak ismen temas imkânını bulabildiğimiz bu «**İslâm'a karşı manevra**»nın geç kalmış bir taktik olduğunu söylemekle iktifa edelim. Eğer bu kemalist rejim ve onun hempalarına perestişkârlık bilfarz, kırk sene evvel olaydı, failini Ahret'te berbad etmesine mukabil Dünya'da âbâd (!..) ederdi. Şu geç kalma keyfiyetinden dolayı bu defa O'nun Ahret'ini de, Dünya'sını da berbad*

değildir. Zirâ O'na muhabbet besleyenlerin kaahir ekseriyetinin alâkası ilk zuhûrunda izhar eylediği islâmî olan hoca hüviyetine mâtuftur. Bu sebeple onlar mâzur ve târizden berîdirler. Ondaki değişikliği bilerek destekleyenlerin sayısı bir elin parmakları kadar azdır. Biz bu bahse ileride tekrar avdet edeceğiz.

1950-54 yılları arasında okumakta olduğum Trabzon Lisesi'nde, o günkü islâmî neşriyatı tâkib etmekte ve "**Sebilürreşad, Serdengeçti ve Büyük Doğu**" gibi mevkutelerde **Üstad Bediüzzaman** ve "**Nurculuk Hareketi**" hakkında zaman zaman intişar eden makâleleri okumaktaydım. Lâkin o günkü şartlarda Üstad'ın eserlerini ele geçirip mütalaa etmek oldukça müşkildi.

Bir yaz tatilinde uzaktan akrabamızdan, mesleği fırıncılık olduğu hâlde okumaya düşkün olan **Şeker Usta**'nın elinde şapigrofla yazılmış mürekkep lekeleriyle lebâleb güç okunur bir muhtevâda "**Sikke-i Tasdik-i Gaybî**" adlı kitabı gördüm. Rica edip âriyeten alıp okudum. Her dinî temâyül sâhibi bir genç gibi ben de İslâm adına bir gayret izhar eden herkese taraftarlığım sebebiyle Nurcular'ı icab ettiği her yerde müdafaa etmeye başladım.

İstanbul'a geldiğimde hikâyesini "**Geçmiş Günü Elerken**" isimli hâtırtatımda naklettiğim veçhile, birçok talebe

---

edecektir!. Zira tecelli-i ilâhîde nöbet değişikliği olmuş, «kahır» küffâra, şirk-i hafîdeki gâfillere, «lütuf» ise, mü'minlere teveccüh etmiştir. Bu yüzden küfre tâviz, artık Dünya plânında da gadab-ı ilâhiyeyi davet eder.

«..........şov Kahramanı»nın, bizi bu hükme zorlayan söz ve hareketlerini tek tek tadad etmek lüzumunu hissetmiyoruz. Zira bunlar, bütün milletin önünde vâki olmuştur. Kitap hacimli bir mevzudan bu kadarcık bir açıklama da şu iki sebeplen doğmuştur:

1- Ortaya attığı saçma sapan, İslâm dışı görüşleri, Millet önünde münakaşa etmek husûsundaki teklifimizi kabule cür'et edememiş olması.

2- Arkasından giden onbinlerce müslüman genci ikaz!..

*Şüphesiz İslâmdışı güçler, bu ihânet zincirine daima yeni halkalar ekliyeceklerdir! Lâkin, ne yaparlarsa yapsınlar bir F. **Gülen** (aslında ağlıyan) değil bin F. **Gülen** bulup kendilerine destekçi kılsalar da yıkılmaktan kurtulamayacaklardır. Zira Cenâb-ı Hakk'ın küfre verdiği mühlet artık bitmiştir.*" (Bkz. A.g.e. İstanbul 1995, sh. 75 vd.

yurdu açıp çalıştırdım. Bunlardan biri Süleymâniye'de Kirazlı Mescid Sokağı, yedi numarada kâin, ahşap bir eski zaman konağındaki "**Seyhan Talebe Yurdu**" idi. Bu yurdun bulunduğu sokakta çok geçmeden kırk altı numarada, salaş bir ahşap binada Risâle-i Nur talebelerinin her Cumartesi günü toplanıp, Risâle-i Nur okuduklarına muttali olunca, buraya devama başladım. Daha o tarihte Osmanlıca'ya hâkimiyetim dolayısıyla, kısa bir müddet sonra daha ziyâde ben okuyorum, onlar dinliyorlardı. Bilâhare bu cemaatin İstanbul'dakli ileri gelenlerini teşkil edecek olan **Bekir Berk, Ali İhsan Yurd, Mehmed Birinci, Mehmed Fırıncı** gibi insanları orada tanıdım. Risâle-i Nur'ların tahassüs ağırlıklı muhtevâsı şiir ve edebiyata meyli olan bir insan sıfatıyla çok hoşuma gidiyordu. 1956 Yılı'nda başlayan bu faaliyette öğrendiklerimi Üniversite kantininde etrafıma toplanan gençlere devamlı bir sûrette nakletmem, 1960 İhtilâli hengâmında kendimi, Cumhuriyet Halk Partisi ve Kemalizm fikriyatıyla meşbû bulunan bir takım azgın gençler tarafından tertiplenmiş olan tehlikeli bir kavganın içinde buldum.[300] "**nurcu**" ithamı ile tartaklan-

---

300 Bkz. **Kadir Mısıroğlu** – Geçmiş Günü Elerken, İstanbul 1995, C.II, sh.49'da yer alan "Arapça Nasıl Küfredilirmiş" başlıklı bölüm.

Hayatım boyunca hiçbir zümrevî taasup tavrı içinde bulunmadığım halde, bu "**nurculuk**" ithamından asla kurtulamadım. Birçok kereler gazete ve dergilerde tekrarlanan ve gizli raporlara akseden bu ithamın en son örneğini burada değerli okuyucularımın dikkatlerine sunmak isterim:

Yeni Şafak Gazetesi'nin 11 Haziran 2011 târihli nüshasında "**Gündem**" başlığı altında yer alan bir haber aynen şöyledir:

Bu da Ceylânoğlu'nun fişi: Nurcudur, önlem alınsın!

*Kara Kuvvetleri Komutanı **Orgeneral Ceylânoğlu**'nun Sincan'da tankları yürüttüğü 28 Şubat sürecinin ardından ilginç bir fişlemeye imza attığı ortaya çıktı. **Ceylânoğlu**, Kara Kuvvetleri EDOK Komutan Yardımcısı olduğu dönemde, tarihçi **Kadir Mısıroğlu**'nun sahibi olduğu "cafe" hakkında tedbir alınması için üst komutanlarına fişleme raporu yazdı. **Ceylânoğlu** raporunda "Nurcu" olarak tanımladığı **Mısıroğlu** için önlem alınmasını istedi. Fişlemeye tepki gösteren **Mısıroğlu** ise "Beni düşman görebilirsin,*

dım.

İslâmî şuur bakımından beslendiği kaynağı mübalağa

---

bari bilgin doğru olsun!" dedi.

KÂMİL MAMAN / İSTANBUL

*Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Erdal Ceylânoğlu**, Eğitim Doktrin Komutan Yardımcısı olduğu 28 Şubat sürecinde, tarihçi **Kadir Mısıroğlu** hakkında "**Nurcu, önlem alın**" şeklinde rapor hazırladığı ve **Mısıroğlu**'nun fişlenmesi için üstlerine bildirimde bulunduğu ortaya çıktı.*

*1996 yılında yaptığı Zırhlı Birlikler Komutanlığı görevi sonrası 28 Şubat'ın ardından Kara Kuvvetleri Komutanlığı Eğitim Doktrin Komutan (EDOK) Yardımcısı olarak atanan Tümgeneral rütbesindeki **Ceylânoğlu**, yazdığı raporda, **Mısıroğlu**'nun "**Nurcu**" olduğunu ve etrafındaki insanların beynini yıkadığını ileri sürüyor. Ayrıca raporun ana konusunda ise **Mısıroğlu**'nun Kuleli Askeri Lisesi'ne yakın bir "cafe"si bulunduğu, askerî öğrenciler için ciddî bir tehlike oluşturduğu ve tedbir alınması gerektiği uyarısında bulunuyor. Bizzat **Ceylânoğlu** tarafından imzalı olarak hazırlanan fişleme raporundaki bilgiler, **Mısıroğlu**'yla 1958 Yılı'nda İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okuyan ağabeyi **Atilla Ceylânoğlu**'nun anlatımları doğrultusunda hazırlanmış.*

AĞABEYİN ANLATTIKLARI FİŞLEMEDE

*28 Şubat 1997'de Sincan sokaklarında tankları yürüten komutan olarak bilinen dönemin Etimesgut Zırhlı Tümen Komutanı Tümgeneral **Erdal Ceylânoğlu**, tarihçi-yazar **Kadir Mısıroğlu** hakkında kaleme aldığı fişleme raporunda, avukatlık yapan ağabeyi **Atilla Ceylânoğlu**'nun kendisine aktardığı ifadeleri kullanıyor. 28 Şubat'ın hemen ardından Eğitim Doktrin Komutan Yardımcılığı'na atanan **Ceylânoğlu**, **Mısıroğlu** hakkında "tedbir alınmasını" istiyor. "**Rapor 1**" başlığını taşıyan fişleme belgesinin **EK-A** bölümü, o dönemde asker içindeki fişleme çalışmalarının hangi boyutlara vardığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor.*

FAKÜLTEYİ BİLEREK UZATTI

***Erdal Ceylânoğlu**'nun imzasının bulunduğu kişisel fişleme raporu üst yazısıyla birlikte iki sayfadan oluşuyor. Raporun tamamı ağabeyi **Atilla Ceylânoğlu**'nun anlatımlarından oluşuyor. Fişlemede **Mısıroğlu**'nun 1958 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okurken "**Nurcu**" öğretileri bizzat uyguladığı iddia ediliyor. Raporda şu ifadeler dikkat çekiyor: "İstanbul Hukuk Fakültesi'nde eğitim-öğretim gördüğü öğrencilik yılları olan 1958'deki arkadaşlarından **Kadir Mısıroğlu, Nur tarikat esaslarını çok katı şekilde benimsemiş ve bizzat uygulamış biri** olarak tanınmıştır. Bu şahıs İstanbul Hukuk Fakültesi'nde 1958-1964 yıllarında okumuş ve*

edenleri, daima mâzur görmüşümdür. Zirâ bu mübalağa istifâdeyi azamîleştiren bir müessiridir. Fakat Nurcular da dâ-

iki yıl bilerek mezun olmamıştır. Çok zeki ve çalışkan olmasına rağmen bir tek Ticaret dersinden takıntı bırakarak 2 yıl daha devam etmiş ve 6 yıllık eğitim sürecinde Anadolu'dan gelen gençleri Nur tarikatına üye yapmak amacıyla, etkin ve sonuçlu geniş boyutlu faaliyette bulunmuştur."

ÖĞRENCİLERE KANCA ATIYOR

*Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Erdal Ceylânoğlu**'na âid raporun devamında, **Mısıroğlu**'nun üniversiteye gelen yeni öğrencilere "**kanca attığı**" belirtiliyor: "Fakülteye gelen yeni öğrencilere imkân sağlanarak (yer-yemek-kitap vb. gibi) kanca atıp **tarikat mensubu yapmış** ve akılcı eğitimlerden geçirmek için gayret sarf etmiştir." Fişlemenin devamında ise **Mısıroğlu**'nun üniversitede "Beyin Jimnastiği" yaptığına da yer veriliyor: "O zaman yapılan bu tip bazı çalışmalar çerçevesinde, **Kadir MISIROĞLU**'nun gençlere "Beyin jimnastiği yapacağız" diyerek etkili anlatım, güzel söz söyleme, etkileme, söylenen bir sözden/cümleden ve kelimelerden ayrı anlamda söz ve cümleler üretme eğitimi yaptırdığı ve bunu devamlı uyguladığının bilindiği öğrenilmiştir."*

ASKERÎ ÖĞRENCİLER İÇİN TEHLİKELİ

***Erdal Ceylânoğlu**, fişleme yazısında **Mısıroğlu**'nun Kuleli Askeri Lisesi'ne yakın bir yerde cafe işlettiği ve bu dükkânın askerî öğrenciler için sakıncalı olduğunu belirtiyor. **Mısıroğlu**'nun "cafe"si için tedbir alınması istenilen raporda "Çengelköy'de Kuleli Askerî Lisesi'ne çok yakın bir yerde "cafe"si olduğunu ve burayı işlettiğini söylemiştir. Konunun Kuleli Askerî Lisesi öğrencileri ve ciddiyeti yönünden detaylı incelenmesinde ve tedbir alınmasında faydalar görülmektedir. Arz ederim." ifadeleri kullanılıyor.*

Yel değirmenleriyle dövüşen Don Kişot'lar

***Erdal Ceylânoğlu**'nun kendisi hakkında hazırladığı fişleme belgesine cevap veren **Kadir Mısıroğlu**, Avukat **Atilla Ceylânoğlu**'nu tanımadığını belirtti. Bu fişlemeleri yapanları ise yel değirmeniyle dövüşen **Don Kişot**'a benzeten **Mısıroğlu** şöyle konuştu:*

*"- Ben ne «**Nurcu**» oldum ne de başka bir gruptan oldum. Ama üniversitede «**Nurcu**» diye de dövüldüm. 1971'te Eskişehir'de hapsedildiğimde MİT raporları geldi. Her raporda bin tane yanlış var. Sen beni düşman olarak görüyorsan gör ama bilgin doğru olsun. Ben ne olduğumu gizlemedim ki! Ben bir Müslümanım. Dinime zarar veren her hareketin karşısındayım. Bunlar değişen Dünya şartlarını bilmiyorlar ya da kabul etmek istemiyorlar. Bundan dolayı Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan din karşıtlığını*

hil olmak üzere birçok islâmî cemaat, istifâde ettiği kaynağın taassubuyla başkalarını hor ve hakir görmeye kadar bir taraftarlık içindeydiler ki, bunun şahsî hayatımda birçok tecellisiyle karşılaşmışımdır. Meselâ evleneceğim zaman, hanımın âilesi hakkımdaki nurcu ithâmı sebebiyle kızlarını vermekte tereddüd ediyorlardı. Tahkikatım, hanımın âilesinin dostu olan avukat **Mufahhar Hatusil** adında aslen Bağdadlı bir arap olan şahsa havale edilmişti. O'ndan da beklenen cevap çıkmıyordu. Bu durumu **Fethi Gemuhluoğlu**'na nakletmem üzerine O, **Mufahhar Bey**'in kendisinin talebelik arkadaşı olduğunu söyleyerek, birlikte O'nu ziyaret etmemizi teklif etti. Bu teklif üzerine **Mufahhar Hatusil**'i ziyaret ettiğimde öğrendim ki, kendisi **Bekir Berk**'le[301] ahbab olduğu için O'na benim Nurcu olup olmadığımı sormuş, O da:

"- Hadi sende" demiş. "**Kadir Mısıroğlu** kim ki nurcu olacak!.."

Bu cevap üzerine **Mufahhar Hatusil** dedi ki:

"- Ben anladım ki, sen muhafazakâr bir gençsin. Bundan dolayı sana Nurcu diye ithamda bulunulmuş. Ben yengeye (yani kayınvalidem olacak hanımefendiye) söyleyeceğim. Kızınızı verin, diyeceğim!"

O zaman Nurculuk, menfur bir itham olarak İslâm düşmanları tarafından her dinî temâyül sâhibi hakkında

---

*sürdürmek istiyorlar. Biz ise din ve vicdan özgürlüğü istiyoruz. Bize «**vatan hâini**» diyorlar. Türk'üm ben arkadaş, böyle vatan hâinliği nerede görülmüş! Bunlar yel değirmenleriyle dövüşen **Don Kişot**'lardır."*

(http://yenisafak.com.tr/Gundem/?t=11.06.2011&i=323894)

301 **Bekir Berk**'in hakkımdaki menfi tavrı bundan ibâret kalmamıştır. O, bilâhare Nurculuk Hareketi'ni siyâsete payanda yapanlar arasında yer almış ve yeni filizlenmeye başlayan Milliyetçi Hareket Partisi'ni metbû haline getirdikleri **Süleyman Demirel** ve partisinin menfaati icabı olarak **Alparslan Türkeş** aleyhine olarak "**İslâmî Hareket ve Alparslan Türkeş**" adıyla bir broşür çıkarmış ve bu broşür dolayısıyla da O'nunla münakaşa etmişimdir. (Tafsilât için bkz. A.g.e. sh.110 vd.)

uluorta kullanılmaktaydı. Hatta o yıllarda rahmetli vâlidem İstanbul'da bulunmaktaydı. Yukarıda zikrettiğim dövülme hadisesi dolayısıyla gazetelerin benden Nurcu diye bahsettiklerini duymuş ve buna hayret ederek:

"- Bunlar deli midirler?! Nur, Allah'ın ismidir. Nurcu diye bir adamı kötülemek neyin nesi oluyor" diyerek hayretini izhar etmişti.

İşte hiss-i selimi sakatlatılamamış mü'min bir insanın hissiyatı bundan ibâret olduğu hâlde, o gün –artık demokrasiye geçilmiş ve insanların elinde "**rey**" silâhı bulunmakta olduğundan- İslâm aleyhtarı insanlar muhafazakârlara böyle müslüman diyerek değil, "**Nurcu**", "**Süleymancı**" veya "**Ticânî**"[302] gibi zümrevî isimlerle tahkirde bulunmayı siyâsî bir taktik olarak icrâ etmekteydiler.

Nurcular'la alâkalı olarak diğer bir müşahadem de şuydu:

Risâle-i Nur'u benimseyenler umûmîyetle içtimâî mevkii olmayan alt tabakadan insanlardı. Bunlar okudukları kitabın Osmanlıca'sını bile lâyıkıyla çözemeyecek bir durumdaydılar. Bunu tabii karşılamak gerekirdi. Zirâ **Üstad Bediüzzaman**, Kemalist rejimin en dehşetli zamanında O'na İslâm adına başkaldırmış bir kahramandı. Zaman itibariyle böyle bir dâvânın riski çok olduğundan arkasına takılanlar umûmîyetle kaybedecek birşeyi olmayan avamdan insanlardı. Hâlbuki ben arzu ederdim ki, bu hareket içinde ehl-i ilim olan insanlar bulunsun. Ancak bu sûretle dâvânın tahsilli insanlara intikal ettirilebilmesi ve binnetice müessir olması mümkün olabilirdi. Fakat içtimâî mevki sahipleri târih boyunca risk

---

302 Ticânîlik, daha ziyâde Kuzey Afrika'da yaygın olan bir tarikattır. O sıralarda Türkiye'de **Kemâl Pilâvoğlu** tarafından temsil edilmekteydi. O'nun müridleri önce Kırşehir'de, sonra da daha başka yerlerde heykel kırmaları ile gündemdeydiler.

taşıyan dâvâlara en son iltihâk edenler olmuşlardır. Çünkü onlar, hayatın nimetleriyle mâlâmal olmaları sebebiyle ekseriya birgünlük hapsi bile göze almaya cür'et edemezler. Risâle-i Nur'u benimseyen adamlar arasında ehl-i ilim olanların bulunmasının hasretini taşırken tesâdüf karşıma böyle birini çıkardı:

1962 Anayasası'ndan sonra her vatandaşın bir kere yurt dışına çıkabilme imkânı kanûniyet kesbedince Türkiye'de yaşayan müslümanlar'a hacc yolu açılmıştı. Ben de o yıl bir hacc şirketi kurarak dokuz yüzden ziyade insanı hacca götürmüştüm. Bu kadar adamı bir araya tıplayabilmek için mahallî acentalar bulmuştum. Onlardan biri de Erzurum'da **"Hür Söz"** adında bir gazete çıkarmakta olan **Ahmed Polat**'tı. Bu zat, benim müsaademi almadan hacılardan topladığı parayı –ki bunun mecmuu yüz on beş bin lira idi- bir otobüs satın alarak sûiistimal etmişti. Bu parayı kurtarmak için **Necip Fâzıl** Bey'i de yanıma alarak Erzurum'a gittiğimde bir tanıdığın tavassutuyla oradaki Risâle-i Nur Dershanesi'nde bir sohbette bulundum. Sohbeti yapan **Mehmed Kırkıncı** Hoca'ydı. O'nun Risâle-i Nur'dan **"hüve"** nüktesini izah edişine hayran olmuştum. Bu sûretle Nurcular arasında okumuş, yazmış veya okuduğunu lâyıkıyla anlar biriyle tanışmış olmaktan dolayı bahtiyar oldum. O, benim tanıdığım bir ilk **"ehl-i ilim Nurcu"** idi. Kendisi hâtıralarında bu mes'eleyi şöyle nakletmektedir:

"*Ertesi gün ben **Kümbet**'te otururken, O'nunla beraber gelen **Kadir Mısıroğlu** ve beraberinde birkaç kişi geldiler. Orada onlara **Nur Âleminin Bir Anahtarı**'nı okuyup ders yaptık. Dersten çok memnun kaldılar. Ders bittikten sonra çay içerken «**Dünkü münâzaradan çok memnun kaldık**» dediler.*

*Yıllar sonra **Kadir Mısıroğlu** Fâtih Câmii avlusunda*

kitap fuarında tekrar karşılaştık. Yanına yaklaştım ve:

«- Beni tanıdınız mı?» diye sordum.

Derhal hatırladı ve ayağa kalkarak,

*«- **Siz Mehmet Kırkıncı Hoca Efendisiniz.**» dedi ve ekledi; «**Hocam 35 yıl evvel Kümbet dershanesinde Bediüzzaman Hazretlerine âid 'Nur Âleminin Bir Anahtarı' adlı eserinden bize okumuştunuz. O sohbetin ve dersin keyfini ve lezzetini hâlâ hissetmekteyim.**"*[303]

1960 İhtilâli'nden kısa bir müddet sonra Demokrat Parti iktidarının on yıllık nisbî müsamahasından istifâdeyle çoğalan muhafazakâr gençler, Millî Türk Talebe Birliği'ni ellerine geçirmişlerdi. Ben de bu safhada orada en fazla konferans verenlerden biriydim. 1969 Yılı sonlarında oranın idârecileri bünyelerindeki gençlerin en güvenirlerine alenen söylenemeyecek olan gerçekleri anlatmam için benden seminerler talep ettiler.

Bu seminerlerden 1970 Yılı, Ocak ayında yapılan biri "**Harf İnkılâbı**" hakkındaydı. Daha önceki seminerlere seçme ikiyüz civarında genç geldiği hâlde bu defa anormal sayıda gencin toplanması sebebiyle ufak bir salonda yapılmakta olan semineri M.T.T.B. binasının eski "**Halkevi**" olması sebebiyle büyük bir salonu vardı ki, bu semineri orada ve konferans sûretinde yapmak mecbûriyeti hâsıl oldu. Bu seminerlerde teyip, kamera gibi cihazların bulunması yasaktı. Üç buçuk saat süren bu konferansı Nurcu bir genç gizlice teype alıp, Isparta'da **Bediüzzaman** Hazretleri'nin "**vekil-i mutlakım**" dediği **Hüsrev Altınbaşak**'a götürmüş, O da bunu yakınlarından bir elektirikçiye verip çoğalttırarak Türkiye'nin her tarafından ziyâret gelenlere torbalar dolusu verip, dağıttırmış. Bu dağıtma neticesinde 12 Mart Muhtırası'nı müteâkıben

---

303 **Mehmed Kırkıncı** - Hayatım, Hâtıralarım, İstanbul 2007

mes'elenin Eskişehir Askerî Mahkemesi'nde dâvâ mevzuu[304] hâline getirildi. Fakat ondan evvel **Hüsrev Altınbaşak**'tan benimle görüşmek istediğine dâir bir haber gelmişti.

O ve kendisine tâbi olanların Risâle-i Nur Cemaati içinde "**İslâm Harfleri**"ni dâvâ etmek âdeta alâmet-i fârikalarıydı. Bu sebeple konferans O'nu mesrur etmiş bulunuyordu.

Eski bir Türk subayı olan, Türk-Yunan Harbi'nde esir düşmüş bulunan **Hüsrev Altınbaşak**, kendisine bağlanan emekli maaşını bile,

"- Devletimiz fakirdir. Benim geçinecek durumum vardır" diyerek reddetmiş olan mütevâzi, evine çekilmiş, kendi ifâdesiyle otuz sene müddetle sokağa çıkmamış olan bir insandı. O'nu Eskişehir Askerî Cezaevi'nde daha yakînen tanıma fırsatım oldu. Risâle-i Nur'un âdeta hâfızı idi. Gâyet muttakî bir hayat yaşayan, sabahlara kadar ibâdet eden bir kimseydi. O, benim Nurcular'dan okuduğunu anlayan biri olarak tanıdığım ikinci insan oldu.

Bu muttakî insanla Eskişehir Askerî Cezaevi'nde uzun müddet aynı koğuşta kaldık. Orada bana gerek **Bekir Berk** ve gerekse **Fethullah Gülen**'in aleyhine olarak pek çok söz söyledi. O zaman "**Risâle-i Nur Cemaati**"nin birkaç parçaya bölünmüş olduğuna vâkıf bulunduğum[305] için bu tenkid ve târizleri pek de kaale almadım. Ancak bugün O'nun söyle-

---

304 Bu dâvânın tafsilâtı için bkz. **Kadir Mısıroğlu**, a.g.e. sh.187 vd.

305 Çünkü **Hüsrev Altınbaşak**'ın bağlılarından **Ahmed Semiz** bu hapishâneye ziyâretime geldiğinde bu Yeni Asya Gazetesi'nde benim aleyhimde yazılmış olan bir makalenin küpürünü getirmişti. Bunda **İslâm Harfleri**'nin İslâm'dan evvel de mevcud olduğu cihetle "**İslâmî**" addedilemeyeceği ve harf müdafaasının dâvâmıza hizmet etmekle bir alâkası olamıyacağı tarzındaki tenkidler vardı. Bundan dolayı anlaşıldığına göre benim **İslâm Harfleri**'ni müdafaa edişimi **Hüsrev Efendi** grupuna destek mâhiyette telâkki etmekteydiler. Bu sebeple Yeni Asya Grupu ile **Hüsrev Efendi** arasında bir muhalefet ve zıtlığın mevcûdiyetine vâkıf olmuştum.

diklerini tevâli eden hâdiselerin doğrulamış olmasından dolayı merhum hakkındaki sûizannımdan dolayı bugün müteessir bulunmaktayım.

Hüsrev Efendi hapisten çıktıktan sonra benden bir ricada bulundu. Kendisi **Üstad Bediüzzaman**'ın tarifi üzere "**tevâfuklu**" bir Kur'an-ı Kerim yazmış ve bu Nurcular'ın diğer bir grupu olan Yeni Asyacılar tarafından **Hattat Hâmid Bey**'e götürülerek form itibariyle taklid ettirilip yeniden yazdırılmış ve bastırılmıştı. **Hüsrev Altınbaşak**'la bu sebeple dâvâlıydılar. Avukatından memnun olmadığını söyleyerek bu dâvâya girmemi rica etmesi üzerine O'nun vekâletini alarak İzmir'e gittim. Zirâ dâvâ İzmir'de açılmış bulunmaktaydı. İzmir'e gitmişken **Fethullah Gülen**'i de ziyaret etmek ihtiyacını hissettim. Zirâ ben Eskişehir'de hapis yatarken, O da İzmir'de mâhud 163. maddeye istinâden mevkuf bulunmaktaydı. Bizim gibi Cumhuriyet'in ellinci yılı dolayısıyla çıkarılmış olan umûmî afvdan istifâde sûretiyle halâs olmuştu. O zaman Nurcu ileri gelenleri arasında adı yeni yeni duyulmaya başlanmıştı. O'nu benim gibi rejimin hışmına uğramış olan mazlumlardan biri telâkki ettiğim için ziyâretine gittim. Doğrusu bana pekçok iltifat etti. Bu O'nu ilk görüşümdü. Birlikte kahvaltı edip sohbet ettik.

Fethullah Gülen'i bu sûretle tanımak beni Nurculuk Hareketi'nin geleceği bakımından ümidlendirdi. Zirâ klâsik medrese eğitimi görmüş bir insanın harekete katılmasının, bu hareketin münevver insanlara teşmiline bâis olacağı düşüncesiyle mesrûr oldum. Daha sonra **Fethullah Gülen**, Ege bölgesinde iştihâr etmeye başlamış ve ismi etrafındaki alâka çoğalmıştı. Kendisini bir defa da Özşah Örme Sanâyii fabrikasında verdiği bir konferansta başından sonuna kadar dinledim. Din, târih, siyâset ve edebiyat bilgilerinin harmanlandığı bu konferans dolayısıyla O'nun fikir ve şahsiyetine

bir nebze daha vukuf peyda eyledim.

Bir emr-i vâkî ile[306] Millî Selâmet Partisi'nin 1978 senesindeki kongresinde **Korkut Özal** Bey'in tertiplediği –**Erbakan**'a rağmen- listeye girerek o partinin Genel İdâre Kurulu'na seçildim. Bu kongrede Nurcu olarak bilinen **Hüsameddin Akmumcu** bizimle beraberdi. Hatta **Fethullah Gülen**'e mensûb olduğu söylenen başka insanlar da vardı. Bu hâdise dolayısıyla O'nun **Erbakan**'a karşı bir tavır içinde olduğunu şöyle böyle sezmiş bulunuyordum. Benim Genel İdâre Kurulu'nda bulunduğum sırada O'nun bu parti yerine Adâlet Partisi'ni, hatta **Ecevit**'i desteklediği yolunda izhar edilen târizlere karşı O'nu defaatle müdafaa ettim. Zirâ partinin ileri gelenleri kendisinin şiddetle aleyhinde idiler. Bense O'nun tavrının sırf **Erbakan**'ın şahsına karşı olduğunu düşünerek kendine göre bir sebebi olabileceği mülâhazasıyla müdafaasını yapıyordum. Hatta bu hususta benimle işi kırgınlığa vardıracak kadar ileri gidenler de olmuştu. Böylelerine karşı O'nun da İslâm'a hizmet eden bir insan olması hasebiyle takdir edilmesi gerektiğini ve kendisine **Erbakan**'ı beğenip, beğenmemekte bir hak-ı hıyar tanınmasının tabii olduğunu söylüyordum.

1980 İhtilâli'nden sonra vatancüdâ bir surette Almanya'da yaşamakta olduğum bir sırada O'nun taraftarlarının Avrupa'da teşkilatlanmak istediklerini, Millî Görüş mensuplarının ise bu insanlara engel olmaya çalıştıklarını görünce bir kere daha **Fethullah Gülen** ve taraftarlarını müdafaa mecbûriyetinde kaldım. Zirâ Almanya'da Millî Görüşçüler gençlerle ilgilenmiyorlardı. Bu cemaat Avrupa'da teşkilâtlanırsa gençlere ağırlık vereceği düşüncesiyle onlara yardımcı olmaya çalıştım. Bir iki yerde câmi açılışlarında bulundum. Buralarda sohbetler yaptım. Almanya ve Hollanda'daki o za-

---

306 Tafsilât için bkz. **Kadir Mısıroğlu,** a.g.e. sh.322 vd.

man mahdud olan adamları etrafımı aldılar. Hepsi de temiz, dindar insanlardı. Fakat yukarıda bir vesile ile izah etmiş olduğum üzere bunlarda da klik taassuplarının had safhada olduğunu görmeklede müteessir oldum. Bunu bir vak'a ile açıklamak isterim.

Hollanda'daki taraftarlarından birisi **Fethullah Gülen**'den kimse farketmesin diye devamlı sûrette "**dayı**" sıfatıyla bahsediyordu. Benim O'nun hakkındaki takdirlerimi görünce beni –kendi tâbirlerince- "**şâkird**" haline getirebilmek için bir sürü gevezelik etmesi üzerine O'nu azarlamaya mecbûr kaldım ve:

"- Sen metbûunu bulmuşsun, yoluna devam et! Benim, senin büründüğün taassuba bürünmem için boşuna nefes tüketme!" dedim. Birkaç gün sonra o zaman Köln'de Türkçe yayın yapan bir radyodan **Turgut Özal**'ın hanımı **Semra Özal**'ın Anavatan Partisi'nin İstanbul İl Başkanlığı'na seçildiğine dâir bir haber dinlememiz üzerine bunun yanlış bir hareket olduğunu söylemem sebebiyle ortaya bir münakaşa çıktı. **Fethullah Gülen**'in taraftarı olan o insanlar bu hareketi **Gülen**'in tasvip edip etmediğini anlamak için sağa sola telefon etmeye başladılar ve sonunda kendilerine şöyle bir bilgi ulaştı. Güya **Fethullah Gülen**,

"- Bu işi **Turgut Özal** Bey isteyip yaptığına göre doğrudur. Aleyhine konuşmayınız" diyormuş. Bu haber üzerine bana tenkidlerimden dolayı târizde bulundular. Anladım ki, bu adamlar **Fethullah Gülen**, "Dereler denize doğru değil, dağlara doğru akıyor dese" itirazsız kabul edecekler. Bu akıl dışı taassubu ben **Erbakan**'ın etrafındaki bir kısım insanlarda da görmüş ve tenkid etmiştim. Lâkin herkese bir hata payı tanımak gerekli olduğu hususundaki görüşle sükût ettim.

Gurbetten Hacc'a gidişlerimin birinde Medine'de mücâvir olarak yaşayan **Hüseyin Avni Bey** adında idealist bir

gençle tanıştım. O kesif bir faaliyet içinde idi. Teknik bir düzen kurmuş **Fethullah Gülen**'in kasetlerini çoğaltıyor ve bunlar Türk hacılarına pazarlanıyordu. O'nun evinde bu kasetlerden bazılarını dinlemek fırsatım oldu. Bunlar güzel hissî vaazlardı. **Fethullah Gülen**'e muhabbetim daha da arttı.

Bu arada Zaman Gazetesi'nde çalışan **Fehmi Koru**, Almanya'ya gelmiş ve benimle Zaman Gazetesi için geniş bir röportaj yapmıştı. Bu röportajın Zaman Gazetesi'nde hakkımdaki hâhişkâr iltifatlarla tam sayfa hâlinde yayınlanması da[307] bu cemaatle aramdaki sıcak alâkanın bir tezâhürü idi. Daha sonra orada başka medihkâr yazı ve haberler de yayınlandı.[308]

Aradan beş-altı aylık bir zaman geçtikten sonra **Fethullah Gülen** Almanya'ya geldi. Etrafında kalabalık bir grup olduğu hâlde, beni Limburg'daki sucuk fabrikamda[309] ziyaret etti. Etrafında yirmi-otuz kişi vardı. Beni iltifatlara garketti. Sebil Dergimizden çok şey öğrendiği beyanına ilâveten:

"- Siz ülkemizin en yiğit insanısınız" tarzında iltifatlarda bulundu. Tabiatıyla ben de bu iltifatlara bir takım nezâket cümleleriyle mukabele ettim.

1991 Yılı Haziran'ında Türkiye'ye döndüğüm zaman tamamen O'nun ve yürütmeye çalıştığı hareketin lehinde bir insandım. Bu sebeple Zaman Gazetesi'nde tefrika hâlinde önce Lozan Muâhedenâmesi[310] sonra da Hilâfet[311] hakkında

---

307 Bkz. Zaman Gazetesi, 17 Mayıs 1987 târihli nüsha.

308 Bunlara misal olarak 3 Şubat 1989 târihli Zaman Gazetesi'ndeki **"Dönmemden Korkuyorlar"** veya 13 Nisan 1989 târihli **"Gel ağabeyciğim, yuvana dön!.."** başlıklı yazı.

309 Almanya'daki ticârî faaliyetlerimle, sucuk işiyle uğraşmam hakkındaki tafsilat için bkz. **Kadir Mısıroğlu** – Gurbet İçinde Gurbet, İstanbul 2004, sh.275 vd.

310 Bkz. 25 Temmuz 1991 vd. târihli Zaman gazeteleri

311 Bkz. 26 Ağustos 1991 vd. târihli Zaman gazeteleri

seri yazılar yazdım. Bu cemaatle yakınlığım sebebiyle işi gereğinden ileri götürenlerle de karşılaşmam gecikmedi. Günün birinde O'nun taraftarlarından birisi bana sordu:

"- Siz, Türkiye'ye döndüğünüzde, havaalanında doğruca Zaman Gazetesi'ne gelmişsiniz. Oradan bir şâkirdi yanınıza alıp, sizi **Fethullah Gülen** Hocaefendi'ye götürmesini rica etmişsiniz. Türkiye'ye dönünce ananızdan babanızdan evvel Hocaefendi'yi görmek istemişsiniz. Ben böyle duydum, bu doğru mu?! Bunu bir kere de sizden dinlemek isterim!"

Hayret ettim ve böyle bir şeyin asla vârid olmadığımı, benim şâkirdlikle bir alâkam olmadığını ve Türkiye'ye döndüğümde Kurban Bayramı arefesi olduğu için, gece gündüz yoluma devam ederek anneme mülâki olmak istediğimi[312] anlattım.

Onlarla münâsebetim bu merkezde iken bir defa da Zaman Gazetesi idârecileri tarafından, bu gazetede çalışan insanlara tecrübelerimi aktarmak için bir seminere dâvet edildim. Bu seminer sonunda da bir şilt ile taltif olundum.[313]

Aradan çok zaman geçmeden **Çetin Altan**'ın başka bir gazetede **Fethullah Gülen** hakkındaki methiyelerinin Zaman Gazetesi'ndeki iktibasına şâhid olarak hayrette kaldım. **Çetin Altan, Fethullah Gülen** hakkında -aklımda kaldığına göre-

"- Yedi asırdan beri Anadolu'dan böyle seviyeli bir ses yükselmemiştir" diyerek **Fethullah Gülen**'e iltifatlarda bulunuyordu. Şahsan böyle bir adam beni methetse O'nu maaliftihâr kendi gazeteme iktibâs yerine,

"- Bu adam benim neyimi beğenmiş de böyle söylüyor" düşüncesiyle kendimi murâkabe etme yolunu tercih eder veya O'na cevap verirdim. **Çetin Altan** gibi bir insanın

---

312 Tafsilât için bkz. A.g.e. sh.424 vd.

313 Bkz. **Kadir Mısıroğlu** – Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet, İstanbul 2011, sh.39

meth-ü senâsını kendi gazetesinin sütunlarına aktarmak doğrusu midemi bulandırdı. Lâkin yine de müsamahakâr davranmaya çalıştım. Derken bu arada **Fethullah Gülen** cemaatiyle aramdaki iplerin kopmasına vesile olan bir hâdise zuhur etti:

Sultan II. Abdülhamid Han Hazretleri'nin torunlarından **Şehzade Hârun Efendi**, birgün ziyâretieme gelerek benden bir ricada bulundu. O da, küçük oğlu **Şehzâde Kayıhan**'ın **Fethullah Gülen** cemaatine âid olup Çarşamba'da faaliyet gösteren Fâtih Koleji'nde parasız okutturulması husûsunda tavassutta bulunmamdı. Benim, cemaatle yakınlığımı bildiği için yaptığı bu teklif üzerine **Fethullah Gülen**'e ualaşmaya çalıştım. İzmir'de bir avukatın evinde O'nunla telefon irtibatı tesisi mümkün oldu. İstanbul'u teşriflerinde kendileriyle mühim bir mes'ele hakkında görüşmek istediğimi, bu sebeple buraya geldikleinde beni aramalarını ricâ ettim. Bu ricam kabul edilmiş olmasına ve O, birkaç defa İstanbul'a gelmesine rağmen beni aramadı. Tabii ricamın mâhiyetini O'na –ihtiyâten- şifahen arzetmek istediğimden telefonda sadece görüşmek istediğimi bildirmiştim.

Kendisinden bir haber çıkmaması üzerine Zaman Gazetesi'ne gittim. Gazetenin başında Manisa'da askerlik yapmakta olduğum sıralarda tanıdığım **Hâlid Esendir** beni iyi karşıladı. Esasen gazeteye bilâbedel yazılar yazdığım için idâreciler arasında o gün için itibarlı bir durumdaydım. Benim öfkemi teskin etmek için:

"- Yahu hakkını helâl et!. Hocaefendi buraya geldiğinde seninle görüşmek istedi ama biz engelledik. Kendisine ne söyleyecektin, bize söyle!." demesi üzerine

"- Efendi, **Fethullah Gülen** sizin hocanız değil mi?! Siz O'nun arzusunu nasıl engellersiniz?!" karşılığını verdim ve mes'eleyi kendisine anlattım. Tabii bu «biz engelledik» sözü doğru değildi. Amma Şehzâde'nin işi olsun diye bunu

da sineye çektim. **Hâlid Esendir**:

"- Bu bir şey değil. Biz şimdi mektebe telefon eder, Şehzâde'nin mektep ücretinin gazetemiz tarafından ödeneceğini bildiririz. Siz O'nu alıp mektebe götürünüz ve kaydını yaptırınız." dedi.

Denileni yaptık. **Şehzâde Kayıhan** kolejde okumaya devam etti. Hergün mektep çıkışında Cağaloğlu'na geldi. Kızım **Mehlika**, üniversiteyi İngiltere'de okuduğu için bu gence her Allah'ın günü İngilizce takviye dersleri verdi. Lâkin sene sonunda muallimler Şehzâde'yi sınıfta çaktırdılar. Kızımdan istintak ettirdiğimde O'nun İngilizce'sinin fevkalâde olduğunu öğrenmem üzerine öfkeyle koleje gitim. Mektebin bahçesine girdiğimde kadana atı büyüklüğünde bir heykelle karşılaştım. Binanın girişinde ise, geniş bir salon, nice vilâyetlerdeki **Kemâl Paşa** heykellerine taş çıkartacak derecede etrafı defne dallarıyla süslenmiş bir mâbed havası verilmiş olan ikinci bir heykelle karşılaştım. Hocalar çocuğun sınıf geçecek durumda olduğunu kabul etmekle birlikte, ikinci sene için parasını ödeyecek bir kimse mevcud olmadığından O'nu çaktırdıklarını itiraf ettiler. Bunun üzerine öfkelendim ve:

"- Sizin hocanız kürsülerde **Sultan Abdülhamid**'in adı geçtiğinde gözyaşı döktüğü hâlde siz, üç bin kişinin okuduğu bir mektepte O'nun bir torununu bedava okutamıyor musunuz?!" tarzındaki târizime bir ceap veremediler. Bu hâdise benim **Fethullah Gülen** ve O'nun harekâtı hakkındaki kanaatlerimde bir değişikliğe sebep oldu. Artık onlara şüpheyle bakmaya başladım. Bu şüphemin nasıl safha safha derinleşip, delillendiğini de kısaca nakledeyim.

Birgün Osmanlılar İlim ve İrfan Vakfı kurucularından merhum **Yüksel Köse**'nin Zeytinburnu'ndaki yazıhânesinde bulunmaktaydım. Televizyonda din aleytarı hissiyatıyla tanı-

dığım **Metin Akpınar**'la yapılmakta olan bir röportaja denk geldim. Programcı kendisine:

"- **Fethullah Gülen** hakkında ne diyorsunuz?" diye sorunca O, şu cevabı verdi:

"- **Fethullah Gülen** son zamanlarda bazı tâvizler vermektedir. Bu tâvizleri arap örfünden veriyorsa O'nun alnından öperim, eğer İslâm şeriatından veriyorsa O'nun .... bilmem neresinden öperim." Buna hep birlikte şâhid olduk. Ve O'nun kullandığı terbiyesizce kelimeden yüzümüz kızardı. **Yüksel Köse**'ye dedim ki:

"- Bak görürsün, bu edepsiz herifi kendi, televizyonuna çağırtıp **Fethullah Gülen** hakkında konuşturacaklar veya bu programı kendi televizyonlarında iktibâsen tekrarlayacaklar." **Yüksel Köse** bu tahminimi çok aşırı bularak tabiatıyla reddetti. Bense **Çetin Altan** misâlinde olduğu gibi bu adamların şu terbiyesiz adamın medihleriyle bile iftihar edeceklerini tahminde güçlük çekmemiştim. Aradan belli bir müddet geçtikten sonra bir gün **Yüksel Köse**'nin evinde bir iftarda bulunuyordum. İftar saatini beklerken **Fethullah Gülen**'in televizyonunda tahminimin doğruluğuna şâhid oldum. **Metin Akpınar**'la **Fethullah Gülen** hakkında bir röportaj yapılmaktaydı. Bunu gören **Yüksel Köse** benden özür diledi ve:

"- Ben" dedi. "Bunlara bir milyar TL vaad ettim. Bunun beşyüz milyonunu ödedim. Mütebâki kısım için gelecekler. Ne yapayım?"

"- Verme!" dedim.

"- Olmaz ağabey. Söz verdim bir kere. Vereyim de bu son olsun" dedi. O'nu ikna edemedim. Aradan birkaç ay geçince **Fethullah Gülen** bir televizyonda **M. Kemâl Paşa** hakkında:

"- **Atatürk** idârî ve siyâsî bir dâhidir. Biz hiçbir mecburiyetimiz olmadığı hâlde Türkî cumhuriyetlerdeki mektep-

lerimiz için buradan bir kamyon doludu heykel gönderdik" demesi üzerine bu duruma muattali olan **Yüksel Köse,**

"- Sen haklısın. Gelirlerse mütebaki beş yüz milyonu vermeyeceğim" dedi.

Belli bir zaman sonra **Yüksel Köse**'nin vaad ettiği paranın bakiyesini almak üzere geldiklerinde O, kat'î bir kararla, bana anlattığına nazaran

"- Hayatımda ilk defa verdiğim bir sözde durmayacağım ve size bu parayı vermeyeceğim" demiş. Bunun sebebini sormaları üzerine. **Fethullah Gülen**'in **M. Kemâl Paşa** hakkında televizyonda sarfettiği yukarıdaki sözleri nakletmiş. Bunun üzerine kendisine demişler ki:

"- Bak kardeşim, mes'ele uzaktan böyle görünür. Amma bu kabil sözlerin hepsinin bir sebebi vardır. Sen bize müsaade et. Hangi akşam istiyorsan, senin evine bir video makinası alıp gelelim, sana bir kaset seyrettirelim. Orada bu kabil hareketlerin izahını görerek tatmin olursun." O da kabul etmiş.

Birkaç gün sonra tesbit ettikleri bir akşam koltuklarının altında bir video âleti olduğu hâlde **Yüksel Köse**'nin evine gelmişler ve bir kaset seyrettirmişler. Bu kasette **Fethullah Gülen** etrafında toplanmış üç-beş kişi ile konuşmaktaymış. Onlardan biri diyormuş ki:

"- Hocaefendi Hazretleri! Siz, **M. Kemâl Paşa** için idârî ve siyâsî bir dâhidir dediniz. Bu deha kelimesini müsbet bir mânâda mı kullandınız?"

Fethullah Gülen bu suale şu cevabı veriyormuş:

"- Hayır! Asla! Deha müsbet de olur menfî de. Meselâ bir adamın hırsızlıkta dahi olduğu söylense, bu müsbet bir mânâya hamledilemez."

Diğer bir sual:

"- Siz «**Cebrâil** gelse bir parti kurdum dese, git işine arkadaş!» diye buyurdunuz. Bundan kastınız **Cebrâil** (a.s)

mıydı?"

"- Hâşâ! Bizim gazetede **Cebrâil** adında bir arkadaş çalışır. O'nu çok severim. O'un kastettim."

Video kaseti bu minval üzere müslümların rahatsız olduğu bazı sözlerini bu sûretle tekrarlamakta, **Fethullah Gülen** de bunlara çocuk aldatırcasına böyle te'villerle cevap vermekteymiş. Kasetin sonunda Maşrık-ı Âzam **Mim Kemâl**'in torunu olan yeni **Mim Kemâl** ayağa kalkıp Hoca'nın elini öpmeye teşebbüsle:

"- Sizin gibi bir büyük âlimin yaşadığı bir devirde yaşamak bizim için ne büyük bir bahtiyarlıktır" diyormuş. **Yüksel Köse** bu kasedi seyrettikten sonra **Fethullah Gülen**'in adamlarına demiş ki:

"- Siz benden bakiye beşyüz milyonu istiyorsunuz. Siz bana bu kasedin bir kopyasını verin, size bir milyar vereyim."

Tabii onlar bu teklife yanaşmamışlar. Bu kasetin "**hizmete özel**" olduğunu söyleyerek **Yüksel Köse**'yi bakiye beş yüz milyonu vermesi husûsunda iknâya çalışmışlarsa da başarılı olamayıp geriye gitmişler.

Bu kasetteki te'villeri değerlendirmek ihtiyacından nefsimizi vâreste addediyoruz. Zirâ sıradan bir müslüman bile bu hareketin bir ikiyüzlülük olduğunu anlamakta tereddüd etmez.

Fethullah Gülen'in seyyiatına âid müşahadelerim bundan sonra da tevâlî etmeye devam etti. Türkiye'ye döndükten sonra Anadolu dâhilinde verdiğim konferanslardan hakkımda üç dava açılmıştı. Bunlardan biri Rize'de, diğeri Konya'da bir diğeri ise Antep'teydi. Antep'teki davanın duruşmasına gittiğimde, verdiğim konferans haricinde iş adamlarının hazır bulunduğu bir mecliste **Fethullah Gülen**'in bu sûretle nezdimde tevâlî eden seyyiatına dâir birkaç söz söylemem üzerine **Hüseyin Nakipoğlu** adındaki bir iş adamının âdeta saçını başını yolarak:

"- **Kadir Bey**! Keşke sana doğru söylemiyorsun diyebilsem. Ben, o adama bir servet verdim." diyerek yakınmasına şâhid oldum. Dönüşte benimle beraber bulunan ve Adana'da ikamet etmekte olan **Orhan Hülâgu**'nun teklifi üzerine gecelemek üzere **Tekir Yaylası**'na çıktık. Orada eski bir ahbaplığımız olan **Hilmi Türkmen**'in de bulunduğunu söylemeleri üzerine O'nunla görüşmek istedik. Lâkin O, günü birlik Adana'ya inmiş imiş. Biz **Orhan Hülâgu** ile Tekir Yaylası'na yakın birkaç kilometre mesafede O'nun bildiği bir kaplıcaya giderek orada geceledik. Sabahleyin **Hilmi Türkmen** kendisini aradığımızdan haberdâr olunca, bizimle görüşmek üzere kaplıcaya geldi. Söz **Fethullah Gülen**'e intikal edince de, O'nun gerçek yüzüne âid öyle şeyler söyeledi ki, doğrusu o gün için bu kadarını tahmin etmezdim. Bilâhare te'lif ettiğim **Gurbet İçinde Gurbet** isimli kitapta bunun gibi başka beyanlar meyanında **Hilmi Türkmen**'in anlattıklarını da yazmışımdır ki, şimdi O'nu oradan iktibasla dikkatlerinize sunmak isterim.

Hilmi Türkmen bana demişti ki:

*"- **Kadir Bey**, sen **Fethullah Gülen**'i bir de benden dinlemelisin. Ben O'nu çok eski tanırım. Kendisi vaktiyle İskenderun'da askerlik yaparken ben de orada vâizdim. Bir gün benim de bulunduğum bir câmide vaaza çıktı ve orada millete Kur'ân-ı Kerim'in kıymetini bilemedikleri yolunda nasihatte bulunurken o mukaddes kitabı, «Siz işte böyle yaptınız!..» diyerek kürsüden atmış, (bu vak'a daha sonra Salihli'de de bir kere daha aynen cereyan etmiştir ki, buna dâir bir teyb kasedini dinlemişimdir.) ve cemaat arasında büyük bir galeyan husûle gelmişti. Ben orada olmasaydım, ihtimal büyük bir hâdise cereyân edecekti, milleti güçlükle yatıştırdım. **Fethullah**'ı alıp evime götürdüm. Genç ve tecrübesiz olduğu için böyle bir hata işlediğini düşünerek O'nu teselli ettim ve nasihatler verdim.*

Aradan yıllar geçti. Ben, Manisa'da Kurs müdürü idim. Zannediyorum 1965 veya '66 yıllarında idi. Bu, gâyet perişan bir vaziyette bana geldi. İstanbul'daki arkadaşlarının kendisini beş parasız sokağa attıklarını ve bundan dolayı da gâyet sıkıntılı durumda bulunduğunu söyleyerek benden iş istedi.

*İskenderun'daki vak'a dolayısıyla ihtiyatlı davrandım ve Müftü'ye müracaatla o sırada izinli olan bir vâizin yerine onu vazifelendirilmesini teminle bir deneme yapmak istedim. Bir gün vaaz ederken kürsüde düşüp bayıldı. Kendisini hastaneye kaldırdık. Doktorlar depresyon geçirdiğini söyleyerek, O'nu Manisa'daki Akıl Hastanesi'ne sevkettiler. Burada bir-iki ay yattıktan sonra çıktı. Yine iş istedi. Kendisine, Manisa'nın küçük bir yer olduğunu, akıl hastahânesinde yatmış olmasının şuyû bulduğunu, orada vazîfe yaparsa adının «**deli hoca**»ya çıkacağını, kendisine civar vilâyetlerden birinde iş bulmasının daha doğru olacağını söyledim.*

O zaman İzmir'in Kestane Pazarı'ndaki Kur'an-ı Kerim Kursu'nun idârecilerini tanıyordum. O'nu çocuk okutmak üzere oraya yerleştirdim. Beş on gün sonra hâlini-hatırını sormak için oraya uğradığımda, başbaşa bir kimseyle fiskos ettiğine rastgeldim. Konuştuğu adam, beni görünce yaydan çıkmış bir ok gibi fırlayıp kaçtı. Kendisine:

«-Bu kimdir?» diye sorduğumda:

«-Bir talebe velisi!..» diye cevap verdi.

Bu söz doğru değildi. Tahkikatım da onu göstermiştir. Bu adam, böyle bir karşılaşmadan beş-altı ay evvel bana gelmiş ve MİT'çi hüviyetini gösterdikten sonra, benimle açıkça bir meseleyi konuşmak istediğini söylemişti. Söylediği söz şuydu:

*«-Bizim teşkilât (MİT'i kasdediyor), Müslümanlar'ın **M. Kemal Paşa**'ya menfî bir tavır almasından rahatsızdır. İstiyoruz ki, bu münâfereti giderelim. Sen, en büyük dînî cemaatlerden biri olan Süleymancı Cemaati içinde söz sahibi bir*

*kimsesin. Sizin cemaat de **M. Kemal Paşa** hakkında «**deccal**» ithamında bulunmakta ve ağza alınmayacak sözler söylemektedir. Sen bunu düzeltebilirsin. Bunu yaptığın takdirde, bizden ne istersen iste, seni Diyanet İşleri Başkanı yapalım!., ilh!..»*

*Kendisine yanlış kapı çaldığını, benim bahsettiği cemaat içinde böyle bir şey yapacak gücüm olmadığını, bunu ancak **Kemal Kacar** Bey'in yapacağını söyledimse de ikna olmadı ve:*

«-Sen bilirsin, biz seni seçmiştik. Anlaşılan sen bunu yapmak istemiyorsun. Amma biz bu işin peşini bırakmayacağız. Bu işi, birisini bularak muhakkak yapacağız!...» diyerek ayrılmıştı.

*Şimdi anlıyordum ki, buldukları adam **Fethullah Gülen**'di. Fakat o sıralarda **Fethullah Gülen**, sapı silik bir adamdı. Bunu nasıl becerebilecekti?!.. İşi tâkip ettim. MİT güdümlü olarak nasıl nâfiz bir mevkiye getirildiğine safha safha şahit oldum.»*

***Hilmi Türkmen**'in söyledikleri bunlardan ibâret değildi. İşin sonraki safhalarını da bazen müşahedeye istinâd ederek, bazen de tefsir sûretiyle nakletmişti ki, ben ihtisar için bu kadarla iktifa ediyorum. Bütün bu nakledilenlere, Yeni Şafak Gazetesi'nin 23 Mayıs 1998 târihli nüshasında **Aytunç Altındal**'ın «**Papa'nın Gizli Kardinalleri**» unvanlı yazısını da tetkikten sonra insaf ile bakmak gerekmez mi?! Bu kadar adam yalan söylüyor da yalnız **Fethullah**'ın arkasına taktığı ve kendisini «**mehdilik**»e kadar yükselten kimseler mi doğru söylüyor?!*

*Bu demektir ki, **Fethullah Gülen** etrafındaki gizli ve âşikâr gerçekler bu derece korkunçtur. Bunu şifahî olarak ilk ve müessir bir sûrette ifşâ etmiş bulunan bir arkadaşımızın (teşkilâtın bütün kıdemli üst idârecilerince çok iyi tanınan kuyumcu **Saadeddin Çetin** Bey'in) kendisi **Fethullah Gülen**'e en büyük hizmetleri îfâ etmiş bir kimse olduğu hâlde cesedi parçalanmış olarak bir yol kenarında bulunmuştur. Sadece*

bunu hatırlamak, bu sahada gerçeği beyân etmenin ne ağır bir bedeli olabileceğini anlamaya kâfidir sanırız."[314]

Burada Adâlet eski bakanı **İsmâil Müftüoğlu**'nun -yine aynı kaynaktan iktibasla- şu sözlerini de dikkatlerinize arz etmek isterim:

*"Adalet eski bakanı **İsmail Müfttüoğlu**'na **Fethullah Gülen**'in duvar ilânlarıyla arandığı hengâmda O'nun adamlarından birileri gelerek:*

*«- Siz eski bir bakansınız!.. **İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi** bizim hocamız için yakalama kararı çıkartmış, fotoğrafı aranan bir câni gibi duvarlara asılmış. Lütfen İzmir'e kadar gidip de bu meseleyi halletseniz olmaz mı?» ricâsında bulunmuşlar.*

O da bu maksatla İzmir'e gitmiş. Başsavcıyı ziyaret etmiş. Odasında albay rütbesinde bir misafir bulunduğundan mes'eleyi açmayıp havadan sudan konuşarak albayın çıkıp gitmesini beklemiş. Fakat vakit ilerlediği halde O, bir türlü kalkıp gitmiyormuş. Bundan dolayı istemeye istemeye merâmını açıklayınca. O albay söze karışarak:

*«- **İsmail Bey**!..» demiş. «Siz eski bir bakansınız, bu işleri bilmeniz lâzım! Beni galiba tanıyamadınız. Siz, Eskişehir'de **Kadir Mısıroğlu**'nun avukatlığını yaparken ben o mahkemede yüzbaşı rütbesiyle hâkimdim. Adım **Kerim Günday**. Buraya kadar boşuna zahmet etmişsiniz. Bu yalandan alınmış bir karardır. **Fethullah Efendi**'yi kimsenin aradığı yoktur! Yakalama kararının da O'na bir zararı dokunacak değildir, ilh...» demiş.*

*Trabzon'da bir sohbette bu vak'ayı anlattığımda hazırda bulunanlar arasındaki **Ahmed Yaşar Hoca**:*

*«- **Kadir Bey**!» dedi. «Sen yurt dışındayken bizim arkadaşlardan bir polis evrak imzalatmak için gittiği Tümen Kumandanı'nın*

---

314 **Kadir Mısıroğlu** - Gurbet İçinde Gurbet, İstanbul 2004, sh.190 vd.

DÜŞÜNCE GÜNLÜĞÜ 23.3.98 Y.Şafak Vahdettin YİĞİTCAN FAKS: 0212 613 14 92 - 93

Papa'nın "gizli" kardinalleri

● Aytunç Altındal

PAPA'NIN bildiği iki kardinalden biri Çin Halk Cumhuriyeti'nde diğeri Ortadoğu'da. Yıllardır Ortadoğu'da Vatikan'ın mafyası diye bilinen Opus Bei ile içiçe yaşayan ve sermaye bütünleşmesine gitmiş olan bazı Müslüman yöneticilerin varlığı biliniyor. Müslümanlar'ın 2000 yılında büyük bir aldanış yaşamamaları için Papa'nın gizli kardinallerine dikkat atfetmelerinde yarar vardır.

Üç yıl önce, 16 Nisan 1995'te Papa 2. John Paul, St. Peter Meydanı'nı dolduran 200 bin kişilik bir kalabalığa Paskalya mesajını okudu. Papa ilk kez bu Paskalya mesajında siyasal haklar edinmek için silahlı mücadele veren örgütleri bizzat dile getirdi. Papa aynen şunları söyledi:

"Özellikle Kürtler'i, Filistinliler'i ve Latin Amerika'daki grupları siyasal haklar elde etmek için silahlı mücadelede bulunmaya son vermeye çağırıyorum. Toplumda karşılıklı kabule ve saygıya dayalı kullanılabilir (equitable) çözümün tek yolu vardır: Diyalog. Ben onları bir an önce diyalog başlatmaya çağırıyorum."

Bu Papalık çağrısından sonra ilginç gelişmeler oldu. İlkin Belçika'da sonra da Almanya'da "Diyalog" grupları oluştu. Hemen ardından 1995 yılının Eylül ayında "PKK diyalog istiyor" sesleri yükseltilmeye başlandı. Bunları "Türkiye diyalogtan kaçıyor" şeklindeki Batı basınının manipüle edilmiş haberleri izledi. Türkiye yeniden insan hakları örgütlerinin boy hedefi haline getirildi.

Birden bire başlayan diyalog çağrısı

Vatikan'ın ve onun bürokrasisinin Türkiye'deki siyasi gelişmelerle doğrudan ve açıklanmış iradeyle ilgilenişi işte bu 16 Nisan Paskalya konuşmasından sonra hız kazandı. Ne hikmetse bu dönemde o güne değin diyalog sözcüğünü telaffuz bile edemeyen bazı çevreler birdenbire "din" adına "diyalog ve hoşgörü" toplantıları düzenlemeye başladılar.

Papa'nın ne tür bir diyalog çağrısı yaptığı ise Katolik Kilisesi tarafından yayınlanan resmi belge ve yayınlardan anlaşıldı. Katolik aleminde en ciddi ve en çok izlenen yayın organı olan THE CATHOLIC WORLD REPORT (ABD tarafından finanse ediliyor) Mayıs 1995 sayısında Türkiye'yi tek taraflı suçlayan bir haber yayınlardı (ss. 13-14) Haberde Amerikan Cumhuriyetçi Senatör John Porter'ın "Türkiye'de Kürtler'e jenosit uygulanıyor" şeklindeki demeci verildikten sonra Müslüman Türkler'in elindeki Ankara hükümetinin başta Kürtler'e, Asurîler'e, Ermeniler'e, Süryaniler'e ve Rumlar'a baskı yapmakta olduğu vurgulandı. (Aynı senatör bilindiği üzere ABD'de Ermeni soykırımı tezini savunur. İki ay önce eşiyle gelerek Türkiye'deki bazı Kürt liderleriyle görüşmüştü). Aynı dergi Haziran 1995 sayısında ise tam altı sayfalık bir yazıyla Türkiye'yi karalayarak müthiş bir Anti-Türk kampanyası başlatarak Türkiye'nin AB'ye girmesini engelleyeceğini duyurdu. Papa'nın diyalog çağrısının böylece hasıllı bir Anti-Türkiye kampanyasını seslendiren bir "monolog" olduğu da anlaşıldı.

Hoşgörü çağrısının anlamı yalın değil

Rastlantı bu ya, 1995'ten bu yana Türkiye'de diyalogla yatıp hoşgörüyle kalkanlar, ne hikmetse tıpkı Vatikan ağzıyla konuşarak terörist bir örgütle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni "diyalog ve hoşgörü" yutturmacasıyla, kendi deyimleriyle, "diplomatik" görüşmelerde bulunmak üzere, eşit taraflar olarak "diyalog masasına" oturtmaya uğraşıtılar. Hâlâ da uğraşıyorlar...

Vatikan bu gelişmeleri nasıl değerlendirdi, bilinmez. Ama geçtiğimiz hafta Papa 2. John Paul, sessiz sedasız bir atama yaptı. 21 Şubat 1998'de resmiyet kazanarak yürürlüğe giren bu atama olayı ile Kardinaller Koleji'ne (Vatikan Senatosu) 20 yeni kardinal atandı. Böylece bu Papa'nın ölümünden sonra yapılacak olan seçimde oy kullanma hakkına sahip olan kardinal sayısı 122'ye yükseltildi. (Gerçekte 166 kardinal var. Bunlardan 80 yaşının üstündekiler oy kullanmıyorlar) Yeni kardinallerden ikisi de Amerikalı'ydı.

Gizli hıristiyanları Papa biliyor

Bunlardan biri Türkiye'deki "diyalog ve hoşgörücüleri" yakından tanıyan Şikago'lu Francis Kardinal George de eski Devre Başpiskoposu James Kardinal Stafford'du.

Ancak ilginç olan bu değildi. Papa 2. John Paul neredeyse 100 yıldır uygulanmaya bir "Papalık hakkını" da bu atamalarda kullanmıştı. Vatikan terminolojisinde "in pectore" diye bilinen bu uygulamaya göre Papa 20 kardinaline ek olarak iki de "in pectore" yeni gizli kardinal atamıştı. Sözkonusu sözcük Latince "Kilise'nin bağrına bastığı gizli evladı" anlamına gelmektedir.

Diğer bir anlamda "in pectore" ile yıllardır Vatikan'ın "gizli" hizmetinde çalışan ve/fakat kendi ülkesinde kimliğini gizleyen başka dine mensup iki kişi şu anda Vatikan'da kardinal yapılmış bulunuyorlar. Papa'nın özel "Audience=Görüşme" yapmasından sonra kardinalliğe getirmeye uygun gördüğü bu kişilerin kim oldukları şu anda Papa dahil sadece 7 kişi tarafından biliniyor. Geleneğe göre Papa'nın bu şahısların kimliklerini ölümünden önce açıklaması gerekiyor, yoksa bu kişilerin "in perctore" statüleri kimlikleri açıklanmadan sürecek.

Yıllardır Vatikan'ın isteklerini yerine getirerek, "Gizli Katolik" olarak çalıştıkları ve bizzat Papa'nın dediğine göre gerçek kimliklerinin açıklanması halinde ihanetleri nedeniyle kendi ülkelerinde öldürülebilecekleri ihtimali bulunan bu iki kişi acaba kimdir? Bunlardan birinin Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki bir din adamı olduğu tahmin ediliyor. Diğerinin de Ortadoğu'da Müslüman bir kral, lider ve cemaat başkanı olduğu tahmin ediliyor.

Yıllardır Ortadoğu'da Vatikan'ın mafyası diye bilinen Opus Bei ile içiçe yaşayan ve sermaye bütünleşmesine gitmiş olan bazı Müslüman yöneticilerin varlığı biliniyor. Müslümanlar'ın 2000 yılında büyük bir aldanış yaşamamaları için Papa'nın gizli kardinallerine dikkat atfetmelerinde yarar vardır.

Yazısız!

*nezdinde **Fethullah Efendi**'yi görmüş. Gelip anlattı. O sırada hoca aranıyordu. Ben polise inanmadım. Yanlış görmüş olabileceğini söylemiştim. Demek ki doğruymuş» diye beni te'yid etti.*"[315]

Böyle çeşitli vesilelerle gelip bana bu hususta bildiklerini anlatanların sayısı pek çoktur. Bunlardan -şimdiye kadar- pek azını yazdım. Burada sadece dinlediğim ve şâhid olduğum bu gibi vak'alar ve sözlerin beni îsal eylediği kanaati tekrarlamakla iktifa etmek isterim. Zirâ 2004 Yılı'nda ortaya koyduğum bu değerlendirmeyi hâlen de muhafaza etmekteyim.

"**Fethullah Gülen**'in vazifesi, İslâm Dünyası'nın her tarafından süper zeki çocukları seçerek Amerika'da okutmak ve sonra onları kendi ülkelerine müstakbel siyâsî ve idarî kadrolar olarak göndermektir. Bu çocuklarda Müslümanlığın hemen hemen bütün şiarları mevcud olacak, sadece dinin «**muâmelât**» kısmının çeşitli bahanelerle tayyedilmesi istikaametinde bir görüş bulunacaktır. Bu hareketin gâyesi, «**muâmelâtsız sapık bir İslâm muhtevası**» ortaya çıkarmaktır. Çünkü O, -ileride görüleceği üzere- Kur'an-ı Kerim'de böyle âyetlerin yüzde üç veya dört nispetinde olduğunu söyleyerek bunları azımsamaktadır!. Şu sözleri benden defaatle dinlemiş olan **Yusuf Cevahir**, bundan beş on sene evvel Sudan'da iş yapıyordu. Orada Fethullahçılar'ın bir mektep açtığını duyunca, gurbette millî tesânüd nâmına onları tebrike gitmiş. Kendisini, o ânda makâmında bulunmayan müdürün odasına oturtmuşlar ve biraz beklemesini, müdürün hemen geleceğini söylemişler.

Müdür gelene kadar O'nun masası üzerindeki yığınla evrâkın en üstünde duran bir kâğıt alâkasını çekmiş ve gayr-i ihtiyarî onu okumuş. Bu **UNESCO**'dan geliyor ve Hartum'da açılmış bulunan bu mektebin masraflarının kendileri tarafından karşılandığını, paranın ne sûretle ve hangi bankaya intikal ettiği husûsundaki bilgiyi ihtivâ ediyormuş. O, bu yazıyı gayr-i ihtiyârî okuduktan sonra müdür, odasına gelmiş ve O'nunla selâm-kelâm

---

315 Bkz. A.g.e. sh.188 vd.

tebrikleşmeden sonra aralarında şöyle bir konuşma geçmiş:

«- Siz burada ne yapıyorsunuz? Arapça öğretiyoruz desen, bunların anadili Arapça!.. Şeriat öğretiyoruz desen, resmî nizâmları şeriat! Allah için burada ne yapmak istiyorsunuz?!..»

«- Bunların hiçbiri değil! Biz burada Sudan'ın müstakbel idârecileri olacak süper zeki çocukları bulup Amerika'ya göndermek için bulunuyoruz. Orada bir üniversitemiz var. Onları yetiştirip tekrar buraya göndereceğiz!..»

O zaman **Yusuf Cevahir** masa üzerindeki muhtevasına muttalî olduğu mektubun bir sûretini istemiş, müdür:

«- Hayır, hayır asla!..» diyerek, o mektubu kaptığı gibi çekmecesinin gözüne koymuş."[316]

O'nun benim kanaatlerimi te'yid eden söz ve hareketleri hâlen de tevâli etmektedir. **Ecevit**'in arkasından mersiye yazmakla iktifâ etmeyerek bugün de O'na Âhiret'te şefaat edeceğini söyleyen[317], zinâ suçu sâbit olan **Deniz Baykal**'ı kınamak yerine O'nu telefonla arayıp geçmiş olsun diyen, buna mukabil Mavi Marmara Gemisi'nde şehid edilen hamiyetli müslümanlardan böyle bir tâziyeyi esirgemekten maâda bir de onları kınayan[318], bugün de Hükûmet'e İsrail ile sürdürdüğü gerginlik sebebiyle cephe alan **Fethullah Gülen**'in seyyiat defterinde boş sayfa kalmamış gibidir ki, bunların bir kısmını da ileriki bahislerde -çeşitli vesilelerle- arz edeceğiz.

Son olarak O'na dâir düşüncelerimizi kendisine karşı

---

316 A.y.

317 Bkz. Akit Gazetesi, 4 Şubat 2012 târihli nüsha.

318 Bu kınamanın fevri bir surette zuhulen vaki olmadığının delili daha sonra da tekrarlanmasıyla sabittir. Buna dair şu tek örnek bile bizi te'yide kafidir:

Cüneyd Özdemir'in **Fethullah Gülen** ile Pensilvanya'da yaptığı ropörtajda:

"Sohbetimiz sırasında konu İsrail ve Mavi Marmara gemisine geliyor. **Fethullah Gülen** Mavi Marmara'da pek çok gönüllünün sürekli tekrar ettiği "şehid olmaya gidiyoruz" retoriğine şiddetle karşı çıkıyor. Böylesine bir şeyin şehitlik bile kabul edilemeyeceğini söylüyor." Bkz. http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view&id=18615&pop=1... (31.05.2012)

yüzyüze anlatmak yerine -herkese açık- böyle bir kitapla ortaya koymamızın sebebinin anlaşılması için bir vak'a nakledelim:

"Gurbet İçinde Gurbet" adındaki kitabımın te'lifinden az bir müddet evvel **Lâtif Erdoğan** vâsıtasıyla **Fethullah Gülen**'in benimle görüşmek istedi. O zaman henüz Türkiye'de idi. Zira ben O'nun **M. Kemal Paşa** hakkında televizyondaki mâhud sözlerinden sonra O'nu **"Birlik Vakfı"**nın kongresinde alenen protesto ederek o toplantıyı terk etmiştim. O sıralarda ben diyordum ki,

"- O Amerika'ya gidecek, oraya yerleşecek ve bir daha dönmeyecek." dediğim gibi de oldu. Hatta hakkındaki dâvâ dolayısıyla idam edileceğini bilse bile Türkiye'ye geleceğini beyan etmiş olmasına rağmen O, on yıl sonra dahi hâlâ Amerika'da yaşamaktadır.[319]

Lâtif Erdoğan çok sevdiğim arkadaşlardan **Ertuğrul Düzdağ**'ı da yanına alarak bu maksadla beni defaatle ziyâret edip ısrar etti. Belki bu ısrara dayanamayıp kabul ederdim. Fakat bunu haber alan **Şevket Eygi**, bana telefon ederek dedi ki:

"- Sakın O'nunla görüşmeyi kabul etme! Bana yaptıklarını sana da yapacaklar."

Şevket Eygi o sıralarda Millî Gazete'de **"Din Baronları"** diyerek **Fethullah Gülen**'e îmalı târizlerde bulunmaktaydı.

"- Sana ne yaptılar?" diye sordum. Dedi ki:

"- Benimle de öyle ısrarla görüşme talebinde bulundu. Birgün Çamlıca tepesinde buluşup karşılıklı çay içtik. Baktım bir şey söylemiyor. Mes'eleyi ben açayım dedim ve:

«- **Hocaefendi**» dedim. «- Belki benim yazdıklarımdan rahatsızsınızdır!?» Sözümü tamamlamaya mahal vermeden «- Estağfirullah» dedi. Ben devam ettim.

«- Ben de okuyucularımın tazyiki altındayım. Benim de onlara bir şey söylemem lâzım.» O gene

«- Estağfirullah» dedi.

---

319 Tafsilât için bkz. **Kadir Mısıroğlu** - Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet, İstanbul 2011, sh.47

26.07.2004
pazartesi

RAMAN GAZETESİ

BÜLENT BEY'İ UĞURLARKEN

Onuruyla Yaşayan, Onuruyla Ayrılan Devlet Adamı'na

Siyasi hayata atıldığı andan itibaren hep inandığı gibi yaşadı. İçinde bulunduğu siyasi ortamın hususiyetini her zaman aksettirdi.

Hususiyle son zamanlarda uluorta sorgulanan ve saygısızca tecavüz edilen milli değerlerimize hep saygılı oldu. Ve başkalarını da saygılı olmaya çağırdı.

Doğru bildiği meselelerde en muannit baskıcı güçlere bile bildiğini söylemekten şaşmadı. Keşke başka devlet adamlarımız'da bu tavrı gösterebilseydi.

O, şaşırtılmak istendiğinde bile elini masaya vurup 'Ben bunları doğru bulmuyorum' demesini bildi. Onun bu ahlâkiliğinin halefleri tarafından da, olduğu gibi temsil edileceği ümidiyle...

M. Fethullah Gülen

Baktım arkası gelmiyor,

«- Bu sene de havalar ne güzel» gibi lâf-ı güzafa başladım. Biraz sonra da kalktık. Ertesi gün gazetelerine karşılıklı fotoğraflarımızı basarak, altına «Çamlıca'da çay içip sohbet ettiğimizi» yazdılar. Bunula beni okuyucular nezdinde küçük düşürmek ve mürâi göstermek istediklerini anladım. Sana da bunu yapacaklardır" dedi.

Bense **Lâtif Erdoğan**'a herkese açık bir salonda O'nunla görüşmeye âmâde olduğumu, fakat kapalı kapılar arkasında görüşmeyi asla kabul etmeyeceğimi söylemem üzerine benden ümidi kesen **Lâtif**:

"- Sen O'nu kıskanıyorsun. İzmir'de ziyâretine geldiğinde ben de oradaydım. Sen o gün bir şöhrettin. O ise pek tanınmıyordu. Şimdi O, Türkiye'nin en büyük cemaatini kurdu, kıskanıyorsun[320]" demesi üzerine O'na dedim ki:

---

320 **Fethullah Gülen** ve müdafilerinin şimdiye kadar muârızlarına karşı takındıkları tavır hep bu **gıybet, kıskanma** ve **çekememezlik** ithâmından ibâret olmuştur. Hâlbuki zararı umûma şâmil olan yanlışlarının teşhiri asla gıybet değil, **emr-i mâruf ve nehy-i anil münker** cümlesinden bir farîzadır. Çekememezlik ve kıskanmaya gelince, o da ancak **Fethullah**'ın yapmakta olduğu işin bir benzerini yapmaya çalışanlar için akla gelebilir bir ihtimâldir. Kimin O'nu böyle bir sâikle tenkid ettiği söylenebilir ki!..

Fethullah Gülen'in kendisi hakkındaki târizlerin özüne verecek cevabı olmadığı için herkesi kıskançlık ve gıybetle itham edişinin sayısız misâlinin bir tekini burada dikkatlerinize sunmak isterim. O, diyor ki:

"Bir insanın on tane vasfı olsa, bunun vasfından bir tanesi imanına delâlet etse, temkin ve tebliğ adına size düşen şey ona nazar-ı müsâmaha ile bakmak, onun hakkında hüsn-ü zan etmektir. Şimdi mümince bakış bunu gerektirir. Ama gel gör ki, sadece çevrelerindeki insanları iknâ etmek veya onları kandırmak mülâhazasıyla ***hasetlerine, kıskançlıklarına, çekememezliklerine****, yerlerinde sayıyor olmalarına, bir türlü inkişaf etmemelerine bir bahâne bulmak için karşı tarafı yıkma adına, bir bahâne bulmak için başkalarıyla temasta bu kadar müsâmahalı olmayı küfür sayıyorlar. Samimi değiller bunda. Hem kendilerinin küfre düşme ihtimâli var. Hem de bir meseleyi ortaya atarken riyâkârca atıyorlar."*

(Fethullah Gülen'in http://tr.fgulen.com/a.page/basindan/haberler/2005/Mart.2005 web sitesine atfen **Ahmed Kurucan** - Niçin Diyalog, İzmir 2006, sh.115 vd.)

AHİRETTE EĞER ALLAH BU İMKANI VERİRSE

Şefaatçi olacağım ilk kişi ECEVİT

Fethullah Gülen'in Amerika'ya gitmesinde Ecevit'in çok büyük rolü olduğunu söyleyen Reha Muhtar, Hocaefendi'nin yakın çevresinden Faruk Mercan'ın kitabından dikkat çekici bir bölümü sütununa taşıyor: "Eğer ahirette Allah bana şefaat etme imkanı verirse, bunu ilk önce Ecevit için kullanırım..."

[illegible] Faruk Mercan'ın Fethullah Gülen'in hayatını anlattığı kitabından detayıyla öğreniyorum.

Şöyle yazıyor Faruk Mercan:

"Fethullah Gülen için 22 Şubat 1999 tarihi için randevu ayarlandı...

Ancak ABD'den arayan Profesör Tarhan 'Burada havalar çok soğuk... Randevuyu biraz erteleyelim...' dedi...

Mart ayına gelindiğinde ilginç bir şey oldu...

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısı Nuh Mete Yüksel'in, Gülen hakkında soruşturma açtığına dair bazı haberler İstanbul'a ulaşmaya başladı...

Gülen bu şartlarda ABD'ye gitmeyi doğru bulmuyordu...

Eğer savcı böyle bir soruşturma açmışsa, [illegible]

[illegible]

Gülen'in Amerika'ya gitmesinde en etkili nedenlerden biri Ecevit'in telefonuydu..."

Fethullah Gülen 2007 yılında Amerika'da kaldığı evdeki bir öğlen yemeğinde Bülent Ecevit'i şöyle andı:

"Ecevit hayatı boyunca oruç tutmadı... Namaz kılmadı ama inancı sağlamdı...

Sosyal demokrat bir zeminde doğdu ve İsmet İnönü'ye ortanın solu dedirtti...

Okullara çok sahip çıktı...

İşin büyüklüğünü sezmişti...

Önüne bir dosya getirildiğinde elinin tersiyle itti...

Eğer ahirette Allah bana şefaat etme imkanı verirse, bunu ilk önce Ecevit için kullanırım..."

(...)

Reha Muhtar, VATAN

"- Ben gençliğimden beri böyle bir şey düşünmedim. Bir cemaat teşkil etmek istedim de başarılı olamadımmı ki, bunu söylüyorsun. Al şu getirdiğin çikolatayı ve buradan defol! Şuraya bak sekiz on kiloluk çikolata getirmişsin. Bunun parasını cebinden mi, verdin?! Milletten zekât topluyorsunuz, böyle şeylere harcıyorsunuz. Geçenlerde sizin Yazarlar Vakfı'nın Çırağan Sarayı'nda tertiplenmiş bir yemeğin dâvetiyesi geldi. Dâvetiye o derecede lüks bir şeydi ki; sizin zekât paralarını şahsî sultanız hesabına rüşvet mâhiyetinde çar-çur ettiğinizin bir deliliydi."

Burada şunu da söyleyeyim ki, o günlerde yolda **Yılmaz Yalçıner**'le karşılaşmıştım. Bu yemekli dâvetten bahsederek

"- Niye yazmıyorsunuz?" diye kendisinden târizde bulundum. Çünkü o Vakit Gazetesi'nde yazıyordu. Bana ne dese beğenirsiniz?!

"- **Kadir** ağabey! Sen dâvetiyenin baskısının lükslüğünden şikâyet ediyorsun. Orada insanlara içki ikram edildi. İtirazım üzerine idâreciler dediler ki:

«- İçki içenler kendi hesabına içiyor, biz karışmayız» Ben merak edip toplantı sonunda lokantanın mes'ulleriyle konuştum. Bütün içki paralarını **Hüseyin Gülerce**'nin verdiğini söylediler." **Yılmaz Yalçıner**'in bu beyanını **Lâtif Erdoğan**'ın yüzüne vurmam üzerine çikolatasını kaptığı gibi:

"- Sen O'nu yıkmaya çalışıyorsun! Ama yıkamazsın!.." diyerek odamdan dışarı çıktı.

O'na şu cevabı yetiştirdim:

"- O'nu Allah yıkacak! Çünkü bu dinin sâhibi ve koruyucusu O'dur. Yirmi dört milyon kilometre kare toprağı olan Osmanlı yıkıldı. **Fethullah** kim oluyor ki!.."

Bu bahsi bitirmeden, **"Gurbet İçinde Gurbet"** isim-

li eseri yazmakta iken gelen, fakat biraz geç geldiği için oraya konulamayan bir görgü şâhidinin şu ifâdelerini de dikkatlerinize arz etmek isterim: O görgü şâhidi kadîm dostum **Prof. Dr. Osman Öztürk**'tür. Beyanları ise kendi el yazısı ile yazılmış olup şahsî arşivimde mahfuzdur. O diyor ki:

*"Vak'a 1980 senesinde, askerî darbeden önce, İstanbul Zeynep Kâmil (Üsküdar) Semti'nde Cemaat'e âid bir dâirede; **Nedim Urhan** ve **Ali Nâbi Koçak** hocaların da bulundukları bir celsenin hikâyesidir. Üzerinden çeyrek asır geçmiştir. Not da tutmuş değilim. Dolayısıyla bâzı kelimelerin istimâ ile, bazı cümlelerin kuruluşunda hatırlamadan doğan yanlışlar olabilir. Hak sahiblerinden helâllik dileyerek, Üstad **Kadir Mısıroğlu Bey**'in arzusu üzerine ve târihe hizmet düşüncesiyle, bu hâtırâmı kaleme alıyorum:*

*Sn. **Fethullah Gülen**'in cemaatinde, **N. Urhan** ve **A.N. Koçak**'la birlikte müştereken şâhid olduğumuz bazı tuhaf fikir ve davranışların sebeplerini öğrenmek üzere ziyerete gitmiştik Hoş-beşten sonra, notlarıma bakarak tenkid ve suallerimizi dile getirdim. Şimdi onlardan ancak birkaçını hatırlıyorum*

1.Evlerde kalan gençler yakınlarındaki câmilerde cemaate iştirak etmiyorlar, evde kılıyorlar. Hatta filânca yurdun bitişiği câmi olduğu halde, yurtta kalanlar da İmam Hatipli oldukları halde, size bağlı yurt müdürü çocukların câmide namaz kılmalarına müsâade etmiyor, niçin?

2. Size bağlı gençler, Afganistan ve İran'da olup bitenlerden (o gün her iki konu da işgal ve inkılâb dolayısiyle bütün Dünya'nın gündeminde) habersizler veya öyle görünüyorlar. Sebebini sorduğumuzda; bu gibi siyâsî konulara ilgi duymadıklarını, zaten de gazete okumayıp, televizyon seyretmediklerini (o günlerde henüz Zaman Gazetesi ve Samanyolu

*TV yok) ifâde ediyorlar. Gazeteleri istisnasız "**mikrop**" olarak görüyorlar. Millî Gazete de mi bunlara dahil dediğimizde "evet çünkü o da siyâsî" diyorlar ve hatta İmam Hatip yurdundaki size bağlı müdür, Millî Gazete okuma ve bulundurmayı suç sayıyor. Bu fikir ve davranışların kaynağı siz misiniz, yoksa?!"*

*Bu arada, **N. Urhan** ve **A.N.Koçak** da benimkilerin benzeri bazı tenkid ve sualler tevcih ettiler. Sayın **Gülen** bunları dinlerken, önündeki tabakta bulunan bisküvileri ufak etti, anladık ki, çok kızdı. Nitekim bu kızgınlıkla şu mealde bir şeyler söyledi:*

*"Ben, **Kurt Hoca**'nın torunuyum. Ne demek istediklerinizi çok iyi anlıyorum."*

"Saray terbiyesi görmüş bir annenin evlâdı olmasaydım size söyleyeceklerimi biliyordum."

"Çocukların câmiye gitmemeleri konusu yolda mikropla temas etmemeleri için benim tasarrufumdur. Câmiye bitişik yurttakilerin yasağı da câmi cemaatiyle temaslarını engellemek içindir."

"Afganistan ve İran konuları siyâsîdir. Siyâset mikroptur. Gazeteler ve televizyon kanalları da mikrop yaydıkları için, gençlerin onlardan uzak durması lâzımdır. Millî Gazete için farklı düşünmüyorum."

"Bunlar benim tasarruflarımdır. Ben 25 sene (o zaman için) çile çektim, cemaat yeni yeni maya tuttu. Siz fitne çıkarmak ve cemaatimi sâhiplenmek istiyorsunuz âdetâ. Size bu fırsatı vermem. Siz de bir cemaat kurun. Ben size karışmam, siz de bana karışmayın." dedikten sonra ben söz alıp:

"Mikropla temâs etmesin diye câmiye göndermediğiniz gençler, okullarına giderken ve sınıflarında otururken mikropla içiçe olmuyorlar mı?" meâlinde birşeyler söylemeye

çalışırken Sn. ***Gülen*** *meclisi terketti. Vedâ etmeden gittiği için belki âniden çıkması îcâb etti. Geri döner diye bir müddet bekledik, dönmedi. Daha sonra* ***Ali Rıza Tanrısever*** *Sn.* ***Gülen****'in dönmeyeceğini ifâde etti ve biz de neye uğradığını anlayamayan ziyâretçiler olarak ayrılıp gittik. Geçmiş gün, daha pek çok şeyler konuşuldu, vebâle girmemek için net olarak hatırladıklarımı yazdım."*

Prof. Dr. Osman Öztürk"

Bu bahsi bitirmeden bir hâtıramı daha nakledeyim.

2004 Yılı'nda Gurbet İçinde Gurbet kitabımı yazdıktan sonra **Fethullah Gülen**'in tâlimatıyla **Harun Tokak** yanında biri daha olduğu hâlde ziyâretime gelerek bu kitapta **Fethullah Gülen** aleyhine yazdıklarımdan dolayı üzüntülerini beyan ettiler ve **Fethullah Gülen**'in selâmıyla birlikte O'nun:

"- Dünya'da en sevdiğim adamlardan biri **Kadir Bey**'dir. O da aleyhime yazmış" diyerek üzüldüğünü bildirdiler. Bunun üzerine kitabı açarak neyi yanlış yazdımsa söyleyin düzelteyim demem üzerine:

"- Hayır! Hepsi doğru. Fakat mekteplerini ayakta tutmak için böyle söylemeye mecbur" karşılığını verdiler.

Ben de o zaman Papa'ya yazdığı mektubu çıkararak:

"- Papa'ya söylediği şu sözleri de mi mekteplerini ayakta tutmak için söylemiştir." dedim ve oradan "**Papa'nın hizmetlerinin bir parçası olmak istediği**"ne dâir sözlerini okudum. Bunun üzerine **Harun Tokak**:

"- Ooo! Bu yanlış tercüme! Biz sana doğru tercümesini getireceğiz"

Neredeyse aradan on sene geçti hâlâ getirecekler. Üstelik kendi sitelerinde bu mektup aynen benim ifâde ettiğim gibi hâlâ mevcuddur.

"- Ben bunu sizin gazetenizden aldım" dedim. "Yoksa

ben sizin Papa'ya ne söylediğinizi nereden bilebilirdim!"

Bunun arkasından gazetelerde vaktiyle **M. Kemal Paşa** hakkında söylediklerine dâir özürlerine[321] kendisinin lâik olduğuna[322] dâir gibi sayısız beyânına şâhid oldum.

Şimdi bu durumda hayatı boyunca Kemalizm'in İslâm aleyhtarı tavrına karşı mücâdele etmiş bir insan olarak **Fethullah Gülen**'in yanlışlarına karşı çıkmayı bırakınız, sükût etmemi bile benden bekleyecek bir iz'an sâhibi bulunabilir mi?!

Daha pek çok emsâli olan bu yanlışların burada bir kısmını şu sûretle tâdâd etmem, benim **Fethullah Gülen** hakkında fikrî ve şahsî bir garez sâhibi olmamın imkânsızlığını belirtmek içindir. Öyleyse,

Ey Sevgili Okuyucu;

Benim **Fethullah Gülen**'i Ehl-i Sünnet inancının temel esaslarını ölçü ittihâz ederek değerlendirmemi, O'na taraftar olsan bile zerre kadar hak ve hakikat âşıkı olmak istidâdın varsa dinlemeye mecbursun!. Zirâ benim buradaki sözlerim, ilâhî bir mes'uliyet duygusu ile tuğyanımın ifâdesi olan bir "**feryadnâme**"dir. Bunları senin gibi O'nun yanlışlarına kapılarak vebâle sürüklenmek tehlikesine mâruz olanlar için yazdım!

bb-İki Fethullah Gülen

Yukarıdan beri serdettiğimiz fikirler ve naklettiğimiz vak'alar açıkça göstermektedir ki, iki **Fethullah Gülen** hüviyetiyle karşı karşıya bulunmaktayız. Bunlardan birincisi **Bediüzzaman Said-i Nursî**'nin devamı mâhiyetinde olmak üzere aynen O'nun gibi Kemalizm'in din tahribine karşı çıkan, **M. Kemal Paşa** ve Lâiklik aleyhine ciddî bir tavır koyan

321 Bkz. A.g.e. sh.40 vd.

322 Bkz. A.g.e. sh.57 vd.

islâmî hassasiyet sâhibi bir **Fethullah Gülen**'dir. O'nun bu hüviyetiyle hiçbir ihtilâfımız yoktur. O, bu hüviyetle göründüğü müddetçe de muârızlarına karşı kendisini müdafaadan asla geri kalmamışızdır. Hâlen arkasından gidenlerin kaahir ekseriyeti de O'nun bu ilk hüviyetine meclub olup, O'ndaki değişikliğin farkına varamamış olan kimselerdir.

Bu birinci hüviyetini O, geniş bir cemaat teşkil edinceye kadar muhafaza etmiş, daha sonra Lâiklik ve **M. Kemal Paşa**'ya methiyelerle bâtıl düzen müdâfii hâline gelen ve hatta Hz. Peygamber'in risâletini tasdik etmeksizin bile cennete girilebileceğini iddia eden ikinci bir hüviyetle arz-ı endam etmiştir. O'nun hâl-i hazırdaki hüviyeti budur! Şimdi biz birbirlerine zıd olan bu hüviyetlerden hangisini esas kabul etmeliyiz?! Elbette ki ikincisini! Çünkü bu iki ayrı hüviyet dolayısıyla izhâr edilmiş olan birbirine zıd his ve fikirlerden bir kısmını "**rüşvet-i kelâm**" veya mâruf tâbiriyle "**takiyye**" kabul etsek bu mantıken O'nun ilk hüviyeti için mevzubahs olabilir. Zirâ insanların tâviz verme ihtiyâcı –olsa olsa- onların zayıf oldukları zaman için vârid olabilir.

Bu gerçek **M. Kemal Paşa** misâlinde çok bârizdir. O'nun da sadece ilk icraatlarında izhar ettiği hüviyetine bakanlar, kendisini Allah'ın bir veli kulu zannedebilirler. Nitekim başlangıçta böyle sanılmış ve hatta kendisinin "**beklenen Mehdi**" olduğuna dâir risâleler bile yazılmıştır.[323]

Başka bir nokta-i nazardan **Fethullah Gülen**'deki bu değişikliğin bir taktik icabı olmayıp, kendiliğinden vâkî bulunduğu iddia edilse bile yine de bizler için O'nun vâsıl olduğu bu son hüviyeti asıl ittihaz etmek gerekmektedir. Zirâ evvelki hüviyeti reddetmiş olmak durumunda bulunan kendisidir! Yakın târihimizde böyle adamlar çoktur. Meselâ bir **Şemseddin Günaltay** böyledir. Medrese mezunu olduğu için

323 Bkz. Avukat **Mehmed Ali Takiyüddin** – Mehdi, Eskişehir 1923

O'nun ilk hüviyeti "**Molla Şemseddin**"[324] olarak meşhurdur. Lâkin bu ilk hüviyetinden dolayı hiçbir müslüman sonraki bozuk hüviyetini mâzur görmüş veya makbul telâkki etmiş değildir. Böyle durumlarda ancak yanlıştan doğruya dönenler mâzur görülür ve onların eski hataları konuşulmaz. Aksine doğrudan yanlışa dönene –bu son hüviyeti itibariyle- müsâmaha ile bakmak asla câiz değildir. İşte **Fethullah Gülen** bu ikinci gruptandır. Bu sebepledir ki, O'nun yanlışlarını teşhir ve cevaplandırmayı dinî bir zarûret saymaktayız.

Elimizde O'na dâir sayısız Emniyet raporu vardır. Bunlardan kırk dokuz sahife teşkil eden birinde O'nun **M. Kemal Paşa**, Lâiklik ve rejim taraftarlığı bir muvazaa veya takiyye olarak değerlendirilmekte ve kendi hayat ve âilesi hakkındaki **Küçük Dünyam** isimli tefrikasında yer alan tezadlar, böbürlenmeler ve tenâkuzlar dile getirilmektedir. O'nun kardeşlerinden birinin adının "**Mesih**" olması ve âilesinin bir iddiaya göre "**seyyid**", başka bir iddiaya göre "**şerif**" olduğu yolundaki iddialar değerlendirilmektedir.

Doğrusu kimsenin âile geçmişi bizi fazlaca alâkadar etmediği cihetle bu değerlendirmeleri bir tarafa bırakarak O'nun hakkında elli sekiz sahife tutarındaki ikinci bir rapor üzerinde birkaç söz söylemek istiyoruz. Bu rapor baştan başa **Fethullah Gülen**'in iki hüviyetinden birincisini esas alarak O'nu "**rejim düşmanı**" ilân etmekte ve bu düşünceyi te'yid maksadıyla eserlerinden onlarca nakle yer vermektedir. Lâkin dikkat edilince hemen görülmektedir ki, bu nakiller O'nun ilk eserleri olan "**Fasıldan Fasıla**" ve "**Prizma**"

---

324 O'nun bu hüviyetiyle yazdığı eserlerden birisi "**Zulmetten Nûra**" adını taşımaktadır. Bu esere bir takriz yazan **Mehmed Âkif Bey**, O'nu "**Benim Şemseddin'im bir tabib-i içtimâîdir**" diyerek methetmiştir. Acaba O'nun CHP hükümetlerinden birine Başbakan olup da mâhud 163. maddeyi ağırlaştırmış olduğunu görseydi bu methiyesinden dolayı nedâmet duymaz mıydı?!

adındaki eserlerindendir. Rejim müdâfii olmak lâzım gelen Emniyet'in, O'nun bu birinci hüviyetine karşı böyle bir değerlendirmede bulunmasından daha tabiî bir şey olamaz. Lâkin zikri geçen raporda O'ndaki değişikliğin "**takiyye**" icabı olduğu söylenmektedir ki, bu düşüncenin yanlışlığı âşikârdır. Zirâ biz yukarıda bir kimsenin aksi dâvâya tâviz vermesinin ancak O'nun başlangıçtaki zayıflığı sebebiyle olabileceğinin mantık icabı olduğunu belirtmiştik. Bu itibarla **Fethullah Gülen**'in zikri geçen raporda **M. Kemal Paşa**, Lâiklik ve hâlen ülkemizde câri olan bâtıl temel görüşlerle alâkalı beyanlarının birinci hüviyetine âid olmaları sebebiyle bunların esas alınmasının yanlışlığına işaretle iktifâ ederek, O'nun ikinci hüviyetinde izhar eylediği gayr-i islâmî his ve fikirleri şöylece sıralayabiliriz. Fakat ondan önce bahsi geçen raporun nihâyetinde O'nun bu birinci hüviyetine âid fikirlerini madde madde tâdâd eden görüşleri dikkatlerinize sunmak isterim. Eğer Emniyet'in bu değerlendirmesi doğru olsaydı, ben hâlâ **Fethullah Gülen**'i müdafaa etmeye devam ederdim. Zirâ burada cemaatçilik taassubunu ifâde eden birkaç madde dışında bir müslümanın yadırgayacağı hiçbir madde mevcud değildir.

Buyurun, önce size o listeyi takdim edeyim:

"• *Bu hareket içerisinde yer alan cemaat bir inâyet (özenti) cemaatidir.*

• *Allah'ın elleri üzerlerindedir.*

• *Allah'tan kendilerine lütuflar gelmektedir.*

• *Âhir zaman olarak adlandırılan günümüz Türkiye ve Dünyası'nda kendilerine "Türkiye ve Dünya'yı Kurtarma" adına çok önemli bir misyon yüklenmiştir.*

• ***Fethullah GÜLEN** cemaati bir "**Allah Ordusu**"dur ve "**Allah Ordusu**" daima galebe çalacaktır (üstün gelmek).*

• *Her biri birer kudsi (Aziz) olan cemaatine Allah bü-*

yük hizmetler gördürmektedir.

• *İnsanları ebedî kurtuluşa bu cemaat (bu azizler ordusu) ulaştıracaktır.*

• *Allah kendilerini sevdiği için Dünya'nın her yöresinde hüsn-ü kabul (güzel kabul, iyilik) görmektedirler.*

• *Dünyanın dört bir yanında Allah'ın dinini yüceltmek için cihad etmektedirler.*

• *Kendilerine inananları diriltme ve dinî hayata geçirme görevi verilmiştir.*

• *1950'lerde Müslümanlar adam yetiştirseler ve üniversitelerde okutsalardı bugün Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı makamları seviyesinde olacaklardı.*

• *Yeterli kuvvete ulaşıncaya kadar tekniğe taktiğe başvurulmak,aksi taktirde kuvvet olmadan girilebilecek herhangi bir çatışma davaya zarar verebilecektir.*

• *Peygamber (rüyada) bu cemaatin alnından öpmekte ve bu cemaatten cennet kokuları gelmekte, cemaatin yaptığı hizmetlerden son derece memnun olmaktadır.*

• *Günümüzde İslâm ayaklar altındadır.*

• *İslam Âlemi adına şerefli, haysiyetli, herhangi bir devlet bulunmamaktadır. Böyle bir durumda Müslümanlar mallarının hepsini ve hatta canlarını bile bu yolda vermeye hazır olmalıdır.*

• *Hatta düşündüğümüz hakikatin ikamesi için başımızdaki saçların adedince başlarımız olsa hepsi feda edilmelidir.*

• *Bizim aslî vazifemiz, îlâ-yı kelimetullahdır.*

• *Biz bunu medrese, tekke, kışla çerçevesiyle özetlenebilecek bir anlayışla ele alıp yerine getirme durumundayız.*

• *Yani medresenin en modernini arama tekkenin Allah'a en yakın ve ruha en açık olanını bulma, kışlanın askerlik ruhunu ve Kâinat'ı fethe doğru yönlendirecek olanını tesis etme*

ve bunu gelecek nesillere taşımak durumundayız.

*• Bütün bunlar ancak, cemaate ait "**Işık evleri**"nden geçmekle gerçekleştirilecektir.*

• Bu da, bu evlerde eğitim görmek ve bu evlerde yetişmekle mümkündür.

• Bu evler hakiki imanı elde etme yerleridir.

• Bu evlerde hakikî imanı elde edinme neticesinde, Kâinat'a meydan okuyacak duruma gelinecektir.

• Bu evler azizlerin yetişeceği kutsî mekânlardır.

• Bu günün fetihleri kılıçla-palayla değil, bir elde Kur'an, diğer taraftan da mantıkla mümkün olabilecektir.

*•Bu iş ancak, bu "**Işık evleri**"nde "**Işık kompleksleri**"nde yetişen ruh ve mânâ erleri ile mümkün olabilecektir.*

• Bu evlerde gençler birer malzeme ve gene bu evler bu malzemelerin şekillendirileceği birer tezgâhtır.

• Bu evler tekke ve zâviyelerin değişik birer versiyonudur.

*• Bu evlerden "**Işık evlerden**" geçmeyenlerin (yani kendisine tâbi olmayanların) ne kendilerine ne de insanlığa kazandıracakları hiç bir şey yoktur.*

• Dünyanın enkazı altında kalan ve kalacak olan milletler, umûmî bir ihyâ adına bu evlerde yetişen irşat erlerini beklemektedir.

• Bu Işık Evleri'nin fonksiyonu hiçbir zaman bitmeyecektir.

• Harbe karşı çıkmak, beşerî realitelere karşı çıkmaktır.

• Onun içindir ki demokratik hak ve hürriyetlerimize dokundukları an kendimizi müdafaa edecek ve gerektiğinde savaşacağız."

Şimdi bu birinci hüviyetin değerlendirilmesine âid maddelerden sonra O'nun ikinci hüviyetine dâir tarafımız-

dan müdellel olarak yapılacak olan değerlendirmeyi buyurun görün:

1-Kendini Efsâneleştirmesi

Günün birinde bana birisi **Fethullah Gülen**'in bir kasetini seyrettirdi. Bu kasette O, yaklaşık olarak şöyle diyordu:

"- Arkadaşlarımız İzmir'de bir mektep arsası satın almışlardı. Bu arsayı gezip görmem için vâkî olan ısrarları üzerine bir gün oraya gittim. Allaaaah! Allaaaah! Bir de ne göreyim! Peygamber Aleyhissalâtüvesselâm câriyâr-i güzinle birlikte gelmiş, bu arsayı teftiş ediyor.. ilh"

Tabii bu sözleri ayılıp bayılarak söylüyor, karşısındaki cemaat de Allah Allah feryadlarıyla orayı inletiyordu.

Bu âşikâr yalan üzerine O'ndan nefret ettim ve teypi kapattırdım. Daha sonra O'nun 25 Ocak 1995 târihli Sabah Gazetesi'nde **Nuriye Akman**'la yapmış olduğu sohbette söylediği şu sözlere şâhid oldum:

"*Ben cehennemin önünde kollarımı açmış sel gibi akan insanlartı durdurmaya çalışıyorum. Sonunda dayanamadım kenara çekildim. Vallahi bu cemaatten hiçkimse onların içinde yoktu.*"

Bir taraftan defaatle kendinden "**kıtmir**"[325] diye bahsedeceksin, diğer taraftan da Peygamber'in mektep yapacağın arsayı teftişe geldiğini Dünya gözüyle gördüğünü iddia edeceksin. Buna şer'î tâbirle "**ucub**" yani tevâzuun kibri denilir. Lâkin O'nun bu vasfını kavramak için deliller bu zikrettiklerimizden ibâret değildir. Bunlardan birkaç tanesini daha arz edelim.

"*«- Her iki âilenin de **seyyid** olduğu söyleniyor. Siz ne dersiniz?»*

«- Olabilir, öyle diyorlar. Ancak bu mevzû bizim âile

---

325 **Kıtmir**, Kur'an'da kıssası nakledilen Ashâb-ı Kehf'in köpeğinin adıdır.

içinde ne annem nede babam tarafından konuşulmazdı. Ben annemden iki defa böyle bir merbûtiyetten bahis duydum. Her ikisi de şecerenin kaybolduğundan bahsederken oldu. Babam daha da dikkatliydi. ***Ahmed*** *dedem de bu mevzû da bir şey anlatmazdı. Zaten çok az konuşurdu. Ben daha çok bu tür konuşmalara yakın akrabalarımızda muttali oldum. Ancak, şu anda şecere var mıdır, yok mudur onu da bilmiyorum. Onun için kesin bir şey söylemem mümkün değil...»"*[326]

"«- Şimdi de daha değişik bir soruya geçmek istiyorum. ***Bediüzzaman Hazretleri****'iyle menşe itibariyle aynı yörenin insanısınız. O'nun mekân itibariyle bulunduğu yerlerde bazı siz de bulundunuz; ve bu tamamen ihtiyârınız dışında oldu.* ***İmam Rabbânî****'nin Mektubatında iki yerde* ***Bediüzzaman*** *ismi geçmekte; aynı şekilde* ***Fethullah*** *ismi de iki defa geçiyor. Bu ve benzeri tevâfukların yanında,* ***Bediüzzaman*** *Hazretleri'nin babasının adı olan* ***Mirza*** *ile pederinizin adı olan* ***Ramiz*** *aynı harflerden oluşan kelimeler, bütün bunlar rastlantı mıdır, yoksa işâret ettikleri bâzı mânâlar var mıdır?»*

«- Bütün bunlar rastlantı olabilir. Şu mânâda ki, bizim kabullendiğimiz "tesâdüf yoktur, tevâfuk vardır" felsefesi içinde, Cenâb-ı Hakk öyle rast getirmiş olabilir. Eğer arkadan gelenler, önden gidenlere tevâfukla aynı çizgiyi bulmuş ve onlar da aynı çizgide bulunmuşlarsa kendilerine böyle bir rast gelmeyi nasib eden Allah'a şükran borçludurlar. Ve onlara düşen, bu nîmetin şükrünü edâ etmekten ibârettir.»"[327]

"Bu medresede isimleri aklımda kalan bir ***Hâlis****'le* ***Muhiddin*** *var.* ***Hâlis*** *bize çok iyiliği dokunan Alvar Ağalarından birinin oğluydu. Yine beş-altı arkadaş kalıyorduk. Eğer biri-*

---

326 **Latif Erdoğan** -Küçük Dünyam, İstanbul 1995, sh.32 vd.

327 Bkz. Zaman Gazetesi'nde 2 Mart 1992 târihinden itibâren yayınlanan "**Küçük Dünyam**" adlı tefrika, tefrika nu:5

nin misafiri gelirse, yatacak yerimiz kalmazdı. Burada unutamadığım bir hâtıram da şudur:

Yatmak istediğimde baktım ayağımı arkadaşlarımdan birine doğru uzatmam gerekiyor; saygısızlık olur düşüncesiyle ona doğru ayağımı uzatmadım. Diğer tarafta kitaplarımız duruyordu. Kitaplara doğru da ayaklarımı uzatmam mümkün değildi. Beri taraf kıbleye denk geliyordu. Ayağımı uzatabileceğim tek yön vardı; orası da Korucuk istikâmetini gösteriyordu. Ve ben babam Korucuk'ta olabilir ve O'na karşı saygısızlık etmiş olurum düşüncesiyle o tarafa da ayağımı uzatamadım. Birkaç gece böylece hiç uyumadan oturdum.

Burada unutmadan şunu da ilâve edeyim ki, ben hayatım da bir defâya mahsus dahi babama doğru yâni O'nun doğduğu ve şu anda medfun bulunduğu Korucuk'a doğru ayağımı uzatıp yatmadım. Benim ebeveyne karşı saygı anlayışım budur."[328]

"Minâre şerefesinin üzerinde yürümek ise, çok hoşuma giderdi. Halbuki o esnâda beni seyredenlerin kalpleri sıkışır ve çok kere de bana bakamazlardı."[329]

"Kurşunlu Câmii'nin önünde Kâfi'yi ezberlerken, sağa sola gider gelir ve Dünya'yı başparmağıma taksalar da çevirsem diye hayal kurardım"[330]

"11.ayda askere gitmiştim. 1.Tabur'un 1.Bölüğünün 11. eriydim. Yani hep birler vardı."

"Askerlik müddetince askeriyeye âid yemeği yemedim. Çünkü, ciddî askerlik yapıyor sayılmazdım. Onun için askeriyeye âid yemeğin bana câiz olmayacağını düşündüm ve yemedim. Giydiğim elbiseyi de astsubay talebelerin birinden satın almıştım. Önümde yığınla kâğıt ruleleri vardı. Fakat,

---

328 A.g.t. nu:6 veya **Latif Erdoğan**, a.g.e., sh.38.

329 A.g.t. nu:7

330 A.g.t. nu:10

Dinler arası diyalog...
eee Hilal yok nasıl duyar bu...
Fethullah Abi varya mübarek!
Mübetlik Genç

Yazısız!.

yemin ederek söylüyorum ki, şahsım hesabına bir nokta koyacak kadar dahi kâğıt kullanmadım; ve askeriyeye âid kalemden, yine şahsım için bir nokta koyacak kadar dahi istifâde etmedim. Çok hassas davranıyordum."[331]

*"Bir gün bu arkadaşlardan biri rüya görüyor. **Hatice vâlidemiz** kapının dışında Efendimiz de içerde oturuyor: «-Ya Resulallah, bunlar; "Bizden hoşnutmusun Ya Resulallah?" diye soruyorlar» diyor. Ve Efendimiz'den cevap geliyor: «-Evet hoşnudum. Hele birisi, hele birisi!..» diyor..."*[332]

"**- Hele birisi, hele birisi!..**" denilerek kasdedilen tabiatiyle kendisidir.

*"**Mahmud Mahdum Hocaefendi**'nin dediklerini hâlâ unutamıyorum. Şöyle demişti:*

«- Şu anda Kâ'be de dâhil, Yeryüzü'nde bu kadar ruhâniyetin hâkim olduğu bir yer yoktur. Böyle bir hayat, bir kere Asr-ı Saadet'te yaşanmıştır, bir de şimdi burada sizler tarafından yaşanmaktadır.»"

"O sıralarda Kâ'be ve çevresinin temizliğine bugünkü kadar dikkat edilmiyordu. Harem'in duvarlarına dahi idrar yapan oluyordu. Pislik sebebiyle de çok sinek bulunuyordu. Bilhassa geceleri, sinekler ciddî bir şekilde çoğalıyor ve rahatsız edecek oranda insanlara saldırıyorlardı. Ben onbeş gün kadar Harem'den hiç ayrılmamıştım. Buna rağmen bir kere dahi olsun beni sinek ısırmadı. Bu durumun sadece bana mahsus olduğun da zannetmiyorum. Sadece «Ve men dehalehu kâne âminen» hakikatının, Harem'de ne derece şumüllü olduğunu bu hâdise sebebiyle daha iyi anlamış oldum."[333]

"Cihan Harbi'nden evvel çok şiddetli bir zelzele olmuştu. Köyde yıkılmadık bina kalmamıştı. Herkes harman yerin-

---

331 A.g.t. nu:15

332 A.g.t. nu:16

333 A.g.t, nu:24-25

ZAMAN

2 NİSAN 1992 PERŞEMBE

FARKLI GAZETE

Fiyatı: 2(

ileri geroinlo...

İsa Peygamber'in doğum gününü kutlatacak

Sağlar'ın Hıristiyan sempatisi...

Kültür Bakanı Fikri Sağlar, İsa Peygamber'in 2000. doğum yıldönümünün İznik'te kutlanması için üzerine ne düşerse seve seve yapacağını belirterek, bütün kamu ve özel kuruluşları bu organizasyona sahip çıkmaya çağırdı

Sağlar'ın Peygamber Efendimiz'in doğumunun kutlanması adına ne yapacağı merak edilirken, halkının çoğu Katolik olan Fiji'de bile Mevlid gününün resmi tatil ilan edildiği ve Hıristiyanların dahi dükkanlarını açmadığı hatırlatılıyor

ALİ HALİT ASLANTÜRK

Kıbrıs'ta Buğday Camii'ni tiyatroya dönüştürerek "Yaptığını Rumlar yapmadı" dedirten Kültür Bakanı **Durmuş Fikri Sağlar**, şimdi de Hıristiyanlar'ın Kudüs ve Vatikan'dan sonra "Mübarek" saydığı İznik'te İsa Peygamber'in 2000. doğum yıldönümünün kutlanması için kolları sıvadı.

İznik'te gerçekleştirilen Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu toplantısının ardından yaptığı açıklamada Hazreti İsa'nın 2000. doğum yıldönümü kutlama hazırlıklarına **"Şimdiden"** başlanılmasını ve bu büyük organizasyona **"Bütün kamu ve özel kuruluşların sahip çıkmasını"** isteyen **Sağlar**, **"Bunun için Bakanlığım gerekli maddi ve manevi desteği sağlayacaktır. Bu konuda üzerime ne düşerse seve seve yapacağım"** dedi.

İznik Belediye Başkanı **Mehmet Kaman** da organizasyon için devletin desteğinin şart ol-

Devamı 14.sayfada

Fethullah Gülen'in güdümündeki **Zaman Gazetesi** vaktiyle böyle kınamalarda bulunmuştu!..

de yatıyor, evlerine gidemiyordu. Halbuki kış bastırmıştı ve kar da yağmıştı. Bir gün ben de harmana gidiyordum. Karşıma ***Mehmed Efendi*** *çıktı. Bana «****Şamil Ağa****! Nereye gidiyorsun?» diye sordu. «Harmana» diye cevap verdim. «Git evinde yat! Bir tek taş dahi düşerse getir onu benim kafama çal» dedi. «Hoca niye?» dedim.*

Bana şunları söyledi: «Bu gece bu köye Fahri Kâinat Efendimiz geldi. Arkasında Raşid Halifeler vardı. ***Hz. Ali****'nin elinde ise bir çok kazık bulunuyordu. Ben hemen koştum ve yanlarına vardım. Efendimiz bana dönerek:*

*-****Molla Muhammed*** *Bu köy senin mi? diye sordu. Ben de ‹Evet ya Rasulallah! benimdir› dedim. Bunun üzerine Fahri Kainat Efendimiz* ***Hz.Ali****'ye döndü ve Ya* ***Ali****, Bu köye de bir kazık çak, bir daha bu köy de sallanmasın» dedi. O da elindeki kazıklardan birini oraya çaktı..*"[334]

"*Alvar imamı'nın hâtıralarıyla süslü o beldeden babamın ayrılışı benim çok ağrıma gitti. Babam bir kere imam olmuştu. Yeniden köye dönmesi, rençberlikle uğraşması uygun olmazdı. Mecburen Artuzu diye bir küçük köye gitti ve orada imamlık yaptı. Daha sonra da Erzurum'a yerleşti. Babamın irdelenmesini, yadırganmasını, hazmedilememesini içimden atamadım. Halbuki babamı Alvar'da herkes severdi.*"[335]

Babası hakkında bu bilgiyi veren **Fethullah Gülen** ayrıca:

"*Taş Mescid'e gittim. Oranın imamı da* ***Cemal Efendi****. Bu zat aynı zamanda* ***Seyfeddin Efendi****'nin ikinci bacanağı. Benim medreseye girip çıktığını görünce, orada kalanlara «Bu* ***Ramiz****'in oğlu buraya niçin girip çıkıyor, sakın O'nun*

---

334 **Lâtif Erdoğan- Fethullah Gülen** Hocaefendi, Küçük Dünyam, İstanbul 1995 sh:17

335 **Lâtif Erdoğan-** A.g.e. sh:37

medreseye almayın» demiş"[336] diyor da gerek bu muhâlefetin ve gerekse babasının Alvardan ayrılış sebebi hakkında hiçbir şey söylemiyor. İnsan'ın aklı -ister istemez- internette bu husûsa dâir dolaşan şu bilgi geliyor. Üstelik bunun şimdiye kadar tekzib edilmemesin veya cevaplandırılmamış olması şâyân-ı hayrettir.

Fethullah Gülen Kimdir?![337] başlığı altında umûmî efkâra sunulan şu bilgiyi de dikkatlerinize arz edelim:

"*Ermeni olan dedesinin Pasinlerli **İbrahim Bey**'in hizmetkârlığını yaptığı yıllarda. Rus işgâli sırasındaki Ermeni ayaklanmasında **İbrahim Bey** ve âilesi Ermeni hizmetkârlarının tasallutuna uğrayınca, **İbrahim Bey** hizmetkârını ve onun âilesinin bir bölümünü öldürür. Ardından, intihar eder. Olaydan sağ kurtulan **Fethullah Gülen**'in babası 18-19 yaşlarındayken, ispir'e gelir ve yerleşir.*

*Müslüman adı alır ve bir Türk kızı ile evlenir. **Gülen**'in babasının, «Öyle bir evlât yetiştiriyorum ki bunları kendi dinleri ile vuracak» dediği de rivâyet olunur.*"[338]

Bu haberin devâmında şunlar da var:

"*Cumhuriyet'ten **Deniz Som**, 16 Haziran 1999 tarihli «**Vaziyet**» te, okuyuculardan **Veli Yıldırım**'ın ağzından şu bilgileri aktarıyor:*

*«ABD'de, Türkiye'deki ‹**Sızıntı**› **Dergisi**'nin karşılığı olan ‹**The Fountain**› isimli bir dergi var.*

*Bunu, Washington'daki **Truestar Şirketi** yayımlıyor, editörlerinden ikisinin isimleri, Washington Katolik Üniversitesinden **Cizvit papazı Sidney Griffith** ve **Abdülaziz Sachedina**, Bunlardan **Griffith**, bir ara **Gülen**'i New Jersey'de ziyâret etmiş.*

---

336 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:39

337 www.platformturk/readaspx?topicid=303

338 E.M.H. 2 Haziran 1999

***Sachedina** ise, Tanzanya'da doğmuş; Hindistan, İran ve Kanada'da okumuş; Şiîlik dâvâsına hizmet için uzun yıllar ABD, Kanada, Ürdün, Pakistan ve Afrika-Avrupa ülkelerinde dersler vermiş; halen de **Virginia Üniversitesi**'nde profesör olarak görev yapan bir kişi.*

***Sachedina**, mesâisinin bir bölümünü ABD'deki **Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi**'nde (CSIS)'de, politika ve insan hakları uzmanı olarak çalışmaya ayırmış; aynı zamanda, ‹**Mehdilik**› konusunda uzman kabul ediliyor ve bu konudaki konferanslarıyla da tanınıyor.*

*1962'de **Georgetown Üniversitesi** bünyesinde kurulan CSIS, Dünya'nın muhtelif ülkeleri ve bölgeleri üzerinde politik-ekonomik araştırmalar yapıyor ve hazırladığı senaryoları ABD yönetimine ve şirketlerine sunuyor. CSIS'in **Orta Doğu Masası**'ndaki yöneticilerden bir olan **Edward R.M.Kane** Kahire, Bağdat, Beyrut, Tripoli, Dakar ve Ankara'da **CIA görevlisi** olarak da çalışmış. Dolayısıyla, **CSIS** ile **CIA** arasından bağlantı kurmak mümkün.»*

***Som, Yıldırım**'ın bilgilerini aktardıktan sonra, şu yorumu yapıyor:*

*«Fountain'ın son sayısında ‹**The Restoration of Balance**› (Dengenin Onarımı) başlıklı bir yazı var; yazarı, **M.Fethullah Gülen**. Yöneticisi olarak **İsa Saraç**'ın, murahhas aza olarak **Cherky Pearson**'ın ve genel koordinatör olarak **Mustafa K.Sungur**'un göründüğü derginin yazı kadrosunda, kimliği açıkça belirtilmemiş bir isim daha bulunuyor:*

***M. F. Şahin**. Bilindiği gibi, **Fethullah Gülen**, bazı yazılarında **Abdülfettah Şahin** adını da kullanıyor. Türkiye'de de satılan **The Fountain**, İnternet ortamında da mevcud ve ‹**İslâmiyet'te yeni bir ses**› olarak **Gülen**'in görüşleri veriliyor. **Fethullah Gülen** ABD'de ‹tedâvi oluyormuş› diyorlar*

'Hocaefendi dogmalara karşı'

ALİT PELTEK
EHMET SAKİN

STANBUL (cha) – Bir süre ön- : Yeni Yüzyıl Gazetesi'nde ya- ımlanan röportajı kitap haline etirilen gazeteci–yazar Nevval evindi, Kitap Günleri '97 Fua- 'nda 'Değişen Türkiye'de Fet- ullah Gülen'in Yeri' konulu ohbetle okurların karşısına çıktı.

Ünlü sinema yönetmeni Halit efiğ ve Gazeteciler ve Yazarlar akfı Mütevelli Heyeti Üyesi of. Dr. Şerif Ali Tekalan'ın da ıldığı sohbette gazeteci Sevin- , Fethullah Gülen Hocaefen- 'nin dogmalara karşı olduğuna kkat çekerek, kaybettiğimiz ışgörüyü bulmamız için büyük ıkıda bulunduğunu söyledi.

Dünya Ticaret Merkezi'ndeki ögramda gazeteci Nevval Se- ndi, "Sadece kendiniz gibi dü- nen, sizin gibi hisseden ve siz- n olan birini seviyor ve dinli- r olmanız bencilliktir, bağnaz- tır. Size karşı olan, sizden biri mayan bir kişiyi dinliyor olma- t ise sevgidir, hoşgörüdür." di- n Hocaefendi, gerçekten dün- yı avuçlayan bir düşüncenin, enliğin ve hoşgörünün günü- ızdeki ilk adım atıcısıdır. As- da hoşgörü bizim kimliğimiz- Ahmet Yesevi'ler Yunus Em- re'ler ve Mevlana'larla bize ula- şan ve Hocaefendi'nin Türk vas- fıyla öne çıkardığı hoşgörü kim- liğine zaten sahibiz. İslam dini- miz de sahip bu hoşgörüye, çeşit- liliğe. Ama biz bunu nerede kay- bettik de tekrar aramak zorunda kaldık." dedi.

FOTOĞRAFLAR: HALİT PELTEK

NEVVAL SEVİNDİ

Amerika'da yapılan röportajı "Fethullah Gülen'le New York Sohbeti" adı altında kitap haline getirilen Nevval Sevindi, "Tarihi, kültürel ve sosyal referansı olma- yan hiçbir toplum yoktur. Bizim aydınımız bunu reddettiğinden dolayı kendi halkıyla barışamadı. Aydını korkak olan ülkede fikir üretimi olamaz. Basma kalıp in- san yapısından uzak olan Hocae- fendi, dogmaların hepsine karşı. Bundan dolayı değişim ve de- vamlı gelişimle halkı anlamaya koyuldu. Halktan öğrendiğini tekrar halka verdi. Eğer aydınlar da bu esnekliği, bu hoşgörüyü gösterebilseler, halka daha sıcak bakabilseler ve köprüler kurabil- selerdi, şu an bulundukları nokta- da olmayacaklardı. Ben genç in- sanların düşüncelerinden bu köp- rüleri kurabileceklerine inanıyo- rum." diye konuştu.

HOCAEFENDİ, KİMLİĞİMİZİ DÜNYA İLE İLİŞKİLENDİRİYOR

Sevindi, "Dünya ile ilişkilen- dirilmemiş bir kimliğin hiç kim- seye faydası yoktur. Hocaefendi bu ilişkilendirmeyi yapıyor. Ho- caefendi, bu ilişkilendirmeyi tüm politikacı ve aydınlardan daha önce yaptığı için çok önemli. O tarafta veya bu tarafta olsun bu ülkeyi seven ve bu ülke için fikir üreten, bunun için cesareti olup konuşabilenler olduğu sürece, Türkiye gelecek vaat ediyor de- mektir." şeklinde konuştu.

Türk insanının kimliğini yeni- den arama, sorgulama ve bulma- da Fethullah Gülen'i en önemli insanlardan biri olarak gösteren Prof. Dr. Şerif Ali Tekalan, 'O hoşgörü ve herkesi kendi konu- muyla kabul etmeye yönelik me- sajlarında hiçbir zaman teferruat- ta boğulmadı. Globalleşen dün- yada yerini alacak, kendini sor- gulayacak, dünya ile entegre ola- bilecek insan tipinin yetiştirilme- sine gayret etti.' dedi.

Hocaefendi'nin bir tarihi olu- şumun sonucuyla kamuoyunun gündemine geldiğini söyleyen si- nema yönetmeni Halit Refiğ, 'Soğuk savaşın bitiminde dünya- nın yapılanmasında Türkiye'nin yerinin ne olacağı ve ülkenin bu- na hazır olmadığı, Batı dünyasıy- la olan ilişkilerde bir geçiş döne- mine girişteki bu tarihi oluşumda Hocaefendi, ülkemizde kışkırtıl- maya çalışılan karşıtlıkları hoş- görü ve diyalog mesajıyla barış ortamına çevrilebileceğini ortaya koydu.' diye konuştu.

Kur'an âyetleri nass, yâni dogma değil mi?! Bütün dogmalara karşı olmak acabâ ne demektir?!.

***entegrasyon tamamlanınca** dönecektir.»*

*«**Gülen**'in, ‹Sahabe efendilerimize cinnet derecesinde sevgisi vardı› şeklinde tanımladığı babası **Ramiz**, çocuklarına, Sahabelerle hiç ilgisi olmayan isimler vermiştir: **Fethullah, Sıbgatullah** ve **Mesih**.*

***Gülen**'in babasının, oğullarından birine, samimi müslüman âilelerde rastlanmayan ve ama **Yehova şahitleri**'nin propaganda yayınlarında sık sık kullanılan ‹**Mesih**› adını vermiş olması dikkat çekicidir."*[339]

*"Nedendir bilinmez, **Fethullah Gülen** babasının Alvar Köyünden ayrılması ile ilgili olarak «**Küçük Dünyam**» kitabında hiçbir açıklamada bulunmamaktadır. Oysa bu, son derece ciddî ve açıklama gerektiren bir konudur. **Gülen**'in suskunluğu «neleri ve niçin gizlediği» sorusunu akla getirmektedir."*[340]

*"- Karineniz rüyalar mıydı yoksa? Çünkü evlenme fikrinin aklınızdan şimşek gibi geçtiği bir günün ertesinde bir arkadaşınız, rüyasında peygamberimizin size selâm söyledi ve eğer evlenirseniz cenâzenize gelmeyeceğini söylediğini nakledince çok etkilendiniz. **Hz. Muhammed** Müslümanlar'a evlenmeyi salık verirken, kendisi de buna uymuşken siz bu rüyanın sahihliğine nasıl inandınız?*

*- Beni yönlendiren, bağlı bulunduğum prensipler vardı. Bunların tesirinde kalarak rüya ile amel esas olmadığı halde onu sâdece tercih ettirici bir faktör olarak ele aldım. Kendi fıkıh telâkkim içinde, bir insan kendisi şüpheli şeyleri yese içse bile başkasına, ikinci şahsa şüpheli şeyleri yedirmeye hakkı yoktur. Çünkü **ben çok düşük gelirli bir memurdum, maaşım***

---

339 Ankara Emniyet Müdürü **Cevdet Saral** ve ekibince hazırlanan **Fethullah Gülen** Raporu, sh:18'e atfen, Star Gazetesi, 14 Haziran 1999

340 Ankara Emniyet Müdürü **Cevdet Saral** ve ekibince hazırlanan **Fethullah Gülen** Raporu, sh:18'e atfen, Star Gazetesi, 14 Haziran 1999

ancak bana yetiyordu. Bir baskasına, bakmak çok zordur. *Kendi kendime, «Acaba gayri meşrû bir dâirede bir kazanca tevessül eder miyim? Esas vazifemi bırakıp Dünya'ya tâlip ve râgıp (istekli) olur muyum» dedim.*

- Peygamberimizin bu endişelerle bir kimseye «evlenme» dediği hiç vaki mi ki?

- Hayır aksine «evlenin» diyor. Bir ikinci mes'elede biraz hassasım, yâni «Acaba bir başkasının başına dert mi olurum» diye düşündüm. «Hakkım var mı benim âileme zulüm etmeye» gibi mülâhazalar da ruhumu sardı. Kendi saffetim içinde beni bilmeyen bunu anlamaz."[341]

Geçim ve rızk korkusuyla evlenmemenin İslâm inancı ile bağdaşıp bağdaşmadığını okuyucuların takdirine bırakıyoruz. Dünya'da buna benzer mülâhaza ile evlenmeme yolunu tutan sâdece Katolik Papazlar olduğu düşünülürse bu davranışın islâmî olmadığı daha kolay anlaşılmaz mı?

"*- Bazı zatlarda vesvese dönemi oluyor. Ben şahsen buna billurlaşma dönemi demeyi daha uygun buluyorum. Sizin hayatınızda da böyle dönemler oldu mu?*

- Evet hayatımda iki defa çok şiddetli vesvese geçirdim. Birincisi: Edirne'de ilk kaldığım yıllarda oldu. İçinde yer yer Darvinizm'den de bahseden bir Türk yazarının romanını okuyordum. Gerçi kültür olarak Darvinizm'e yabancı değildim. Fakat romandaki düşünceler ve anlatmadaki ustalık, ruhumu Darvinizm ile ilgili vesveselerin sarmasına sebep oldu."[342]

"*Düşünün ki, böyle bir vesveseye düşmüş insan, hayatı boyunca hiç namazını terk etmemiştir. O insana bir vakit namazı kaçırma dahi Dünya'nın en büyük ızdırabını verir. Şimdi bu insanın vesvese sebebiyle namazı terk ettiğini düşünün; ben Dünya üzerinde bundan daha korkunç bir belâ ve*

---

341 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:63 vd

342 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:65 vd

musibet tasavvur edemem."[343]

*"Bir gün sabah namazı için yine ikinci kat mahfile çıkmıştım. Sabah namazını aynı duygular içinde kıldım. Namazdan sonra evrad ve ezkâr ile meşgul oluyordum. Ansızın, kendini görmedim fakat sesini bütün baskısıyla vicdanımda duydum, şeytan bana: "Hele buradan aşağıya bir kendini at" diyordu. Israrla birkaç defa bana "Kendini buradan at" dedi. Ben: "Kendimi buradan atmamın ne faydası var ki?" dedim. "Olsun, sen at" diye cevap verdi. "İyi ama niçin?" diye tekrar sordum. O yine, "Zararı yok, sen kendini buradan at" diye ısrar etti. Ne olur ne olmaz, düşüncesiyle geriye çekildim. O esnada benden elli metre kadar ilerde **Hacı Kemal**'in de geriye çekildiğini gördüm. Zaten hacc müddetince birbirimizden ayrılmamıştık. Daha sonra kendisine başımdan geçen hadiseyi naklettim. Bana, "Hocam, aynı anda, ben de aynı şekilde bir baskıya maruz kaldım. Onun için geriye çekilmiştim" dedi. Demek ki, ikimizde aynı zamanda, aynı atmosfere bürünmüştük. Veya şeytandan gelen sinyaller, ruhlarımızın almacıyla aynı anda alınmıştı."*[344]

"- Peki mücadeleniz âilenin yerini doldurabildi mi?

- Yanımdaki arkadaşlarım, talabelerim bana âile fertlerinin yokluğunu hiç hissettirmediler: (Burada, Hocaefendi'nin gözleri nemleniyor; dudakları titriyor.) Çok teşekkür ederim. Çok yakın çok candan dostlarım oldu (Ağlıyor! Allah râzı olsun!)"[345]

Fethullah Gülen'e **"Fethullah Ağlayan"** adı daha çok yakışacak sûrette O'nun böyle gerekli gereksiz pek çok kereler ağladığına şâhid olmayan yok gibidir.

Ne dersiniz acaba bu tarz hareketin şu hadis-i şerifle bir

---

343 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:67 vd

344 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:128.

345 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:64 vd

alâkası olabilir mi?!

"Bir kimsede fısk kemâle erdiğinde O gözlerine hâkim olur ve dilediğinde ağlar, dilediğinde güler"[346]

Bütün bu öğünmelerin yanında Rus Televizyonunda yapılmış ve kendi web sitesinde yayınlanmış olan mülâkattan alınmış bu sözleri koyarak düşünürseniz O'nun ne denli bir "**ucub**" bataklığında çırpınmakta olduğunu anlarsınız!..

"FG- Yalnız yaşıyorum. Belki bir dönemde yanlızlığı aşmak için gerekli imkânlara sâhib değildim. Daha sonra da yirmi beş sene oldu, ciddî kala rahatsızlığım var, şekerim de var, tansiyonum var, hatta bir iç iltihâbı da var. Bu açıdan da bu rahatsızlıklar beni fevkalâde meşgul ediyor ve başka şeylerle meşgul olmaya vaktim kalmıyor âdeta. İkinci husûs imkânlarımın fazla olmayışı, bir şeye sâhib bulunmayışımdan ötürü böyle misafirhânelerde kalıyorum. Eskiden de işte annemin, babamın yanında kalıyordum. Ne bir ev ihtiyâcı duydum, ne başımı sokup barınacağım bir yer ihtiyâcı duydum. Nasıl olsa tek başımayım diye böyle geçinip gittim. Bu açıdan da bir yerim olsun diye ısrar etmedim."[347]

Bu mütevâzîlik ifâdesi ile O'nun aşağıdaki sözlerini karşılaştırınca "**ucub**" denilen illet zâhir olmakta değil midir:

*"Enteresandır; **Şâmil** Dedem için umre yaparken birden bire bende bir hal değişmesi oldu. **Safa** ile **Merve** arasında gidip gelirken ayaklarım yerden kesiliyor ve ben, rûhânî bir atmosferde âdetâ havada uçuyordum. Vücûdumdan râşeler dökülüyordu.*

Her insanda olduğu gibi bende de bazan fevkalâdeden haller olmuştur.

---

346 "İzâ temme fısk-ul abdi yemlikü ayneyhi metâ şâe yebki ve metâ şâe yümsikü" **Münâvî**, Feyz-ül kaadir

347 Fethullah Gülen Web Sitesi – Rus ORT Televizyonuna Verdiği Mülakat

*Belki de bu gibi durumlar Efendimiz'in "**Li zamânün**" dediği hallerden biridir. O andaki konsantreyi ve kazanılan durumu başka zaman yakalamak mümkün olmaz. Müsbet mânâda beni çıldırtacak derecede yaşadığım haller vardır. Fakat **Şâmil** Dedem için umre yaparken elde ettiğim durum bunların hepsinin üstünde ve ötesinde bir durumdur ve târifi mümkün dedildir.*

*O günü târihiyle tesbit ettim. Zâten unutmam mümkün değil. Daha sonra Erzurum'a geldiğimde vâlidem gördüğü bir rüyâsını anlattı. **Şâmil** Dedem'i, melekler gibi bulutlar üstünde yüzüyor görmüştü. Rüyânın görüldüğü târih, benim o hâli yaşadığım târihti.*

*Rahmetli **Ömer Kirazoglu** da bana yazdığı bir mektupta; "Sizin için umre yaparken, Beytullah'ın kenarında birden bire başkalaştım" demişti.*

Demek ki, bizahr'il gayb yapılan tavaf ve umreler çok ciddî duâlar nev'indendir ki, Cenâb-ı Hakk böyle bir hal ihsân etmektedir"[348]

2- Diyalog Anlayışındaki Sakatlık

"**Diyalog**" kelimesi, iki veya daha fazla insan arasında münâkaşalı veya münâkaşasız bir görüşüp konuşmayı ifâde etmekteyse de bugün ona yükletilen mânâ bu tâbir ve beşerî olan tavırdan çok farklıdır. Gerçekten artık "**Diyalog**" denilince hemen herkes "**Dinlerarası Diyalog**" ve en azından "**İbrahimî Dinlerin Tevhidi**" ni anlamaktadır. Burada "**en azından**" ibâresini kullanmamızın sebebi böyle bir diyaloğa taraftar olanların nihâi hedeflerinde beşeri dinler de dâhil olmak üzere bütün dinlerin birleştirilmesi arzusunun izhar edilmiş olmasıdır.

Fethullah Gülen Güney Afrika'nın Başşehri Cape

---

348 **Lâtif Erdoğan**- A.g.e. sh:20.

Town'da 1-8 Aralık 1999 tarihinde toplanan "**Dünya Dinleri Parlemantosu**" na gönderdiği mesajda aynen şöyle demektedir:

"*Öyle inanıyor ve ümid ediyorum ki, yeni milenyum, Batı'da da korkulduğunun aksine, en azından önceki asırlardan daha mutlu, daha âdil ve daha merhametli bir Dünya vaad etmektedir. Evet, aynı kökten geldikleri, aynı temel esaslara sâhip bulundukları, aynı kaynaktan beslendikleri hâlde,* ***asırlarca rakip dinler olarak yaşamış bulunan İslâm, Hıristiyanlık ve Musevîlik*** *arasında başlayan,* ***hatta eski Hind ve Çin dinlerini de içine alacak şekilde gelişen*** *diyalog teşebbüslerinin olumlu neticeler verdiği müşâhede olunmaktadır.*"[349]

Fethullah Gülen daha sonra 10-11 Kasım 2005 târihinde Chicago'da Niagara vakfı tarafından düzenlenen "**Yeni Bin Yılda Dinler Arası Diyaloğa Doğru: Ortak Paydayı Bulma**" ünvanlı konferansa gönderdiği mesajda bu görüşünü teyid ve tekrar ederek şöyle demiştir:

"*Öyle ümid ediyorum ki, yeni milenyum önceki asırlardan daha huzurlu bir Dünya'ya gebedir. Zirâ aynı kökten geldikleri, aynı temel esaslara sâhip bulundukları, aynı kaynaktan beslendikleri hâlde,* ***asırlarca rakip dinler gibi yaşamış bulunan İslâm, Hıristiyanlık ve Musevilik*** *arasında başlayan, hatta eski* ***Hind ve Çin dinlerini de içine alacak şekilde gelişen*** *diyalog teşebbüsleri olumlu neticeler vermektedir.*"[350]

Metbûları böyle âlemşümul bir adım atar da çömezleri buna ayak uydurmakta geç kalırlar mı?! Nitekim **Hüseyin Gülerce**'nin Zaman Gazetesi'nde yazdığı "**Baharın Müjde-**

---

349 Bkz. Aydınların Kaleminden **Fethullah Gülen**, Diyaloğa Adanmış Hayat, İstanbul 2001,sh:236

350 **Vedat Özcan**-Diyaloğun Acı Meyveleri, İstanbul 2008, sh:14

cisi Dinlerarası Diyalog" isimli yazıda bu sözler yer almıştı:

" *2000'li yıllar, sadece İbrahimî Dinler arasında değil, diğer dinler arasında da, eski **Hind ve Çin dinlerini** de içine alacak şekilde gelişen diyalog teşebbüslerine şahitlik edecektir.*"[351] Şu sözler de O'nundur:

"*Barış ve kardeşliğin gerekliliğini temsil eden şu söz kültürlerarası Diyalog Platformu'nun bu çok önemli ve etkin çabalarını ifâde etmek için uygun olur sanıyorum.. Biz tek kanatlı melekleriz.. Birbirimize sarılmadan uçamayız.*"[352]

Her ne kadar, diyaloğun hâhişkâr taraftarı olsa bile **Prof. Dr. Dâvut Aydüz:**

"*Dinlerarası diyalog; dinleri birleştirme veya bir potada eritip, « **yeni bir din**» üretme teşebbüsü değil, tam aksine; tüm farklılıkları koruyarak herhangi bir zorlamaya girmeden hoşgörü ve anlayış içinde ortak meseleleri konuşma, müzâkere etme ve işbirliği yolları arama gayretidir.*"[353] Demiş olsa da **Diyalog Hareketi**'nin nihâi hedefinin **"Tevhid-i Edyân"** yani bütün dinlerin birleştirilmesi olduğu âşikârdır. **"İbrahimî Dinlerin Tevhidi"** nin bu yolda bir ilk merhale olduğu anlaşılmaktadır. Zirâ, bugün ülkemizde **"Dinlerarası Diyalog"**[354] denildiğinde ilk akla gelen isim **Fethullah Gülen** ol-

---

351 **Hüseyin Gülerce**-A.g.m. Zaman Gazetesi, 23.03.2000 tarihli nüsha

352 Dinlerarası Diyalog Platformu sh:10

353 **Prof.Dr.Dâvut Aydüz**-"Dünya Barışı İçin Dinlerarası Diyaloğun Önemi Üzerine" adlı makale, Zaman Gazetesi 23.12.2004 tarihli nüsha

354 **Fethullah Gülen, "Dinlerarası Diyalog"** yerine **"Din Müntesiplerinin Diyaloğu"** denilmesinin daha doğru olacağı kanaatindedir. Sefarad Hahambaşısı **Eliyahu Bakshı Doron**'a şöyle demiştir:

"*Bir mesele yanlış anlaşılıyor. Dinlerin diyaloğu değil; din müntesiplerinin diyaloğu. Yani dinleri katıp karıştırıp Sanskritçe gibi bir şey çıkaramazsınız ortaya.*" Bkz. Kozadan Kelebeğe, İstanbul 1999,sh:304

duğuna nazaran[355] -hareketi yönlendiren müdir adam olması

---

355 Bugün ülkemizde "**Dinlerarası diyalog**" denilince ilk akla gelen isim **Fethullah Gülen** olmakla beraber bu hareketi başlatan O değil **Vatikan**'dır.

Hıristiyanlar'ın bilhassa Müslümanlar'la diyalog kurma teşebbüslerinin tarihi çok eskidir. (Tafsilât için Bkz. **İsmail Mutlu**-Dinler arası Diyalog Nasıl Başladı, Nasıl Gelişti?.,İstanbul 2009,sh:45 vd.)

Denilebilir ki bu günkü manada diyalog anlayışı Batı'da meşhur müsteşrik **Louis Massignon** (1883-1962) ile başlamıştır. (Bkz.A.g.e, sh.51 vd)

Fakat bilhassa II.Cihan harbi'nden sonra gelişen sanâyi hamlelerinin bir sonucu olarak insanların maddi icab ve ihtiyaçları dehhâmeleşerek toplumun materyalistleşip egoistleşmesi ve binnetice ateistleşmesi Vatikan'ı çareler aramaya sevk etmişti. Yeni bir hamle ile inançsızlık batağına sürüklenen eski Hıristiyanları yeniden kazanmak, Katolik ve Ortodoks olarak bölünmüş bulunan Hıristiyanlığı birleştirmek ve Yahudi düşmanlığını önlemek ve hatta Misyonerlik teşkilâtına yeni bir seyir vermek gibi gaye ve ihtiyaçlarla harekete geçen Vatikan Diyaloğu resmileştiren "**II.Konsil**" i topladı. 11 Ekim 1959 Târihinden 8 Aralık 1965 Târihi'ne kadar faaliyet gösteren **II.Vatikan Konsülü**'ne Protestan ve Ortodoks Kiliseleri temsilcileri de katıldı. 1964 Yılı'nda Konsül bünyesinde "**Hıristiyan Olmayan Dinler Sekreteryası**" kuruldu. Aynı isimle bir beyannâme yayınlandı.

Bu beyannâmede "**Anti Semitizm**" yani Yahudi aleyhtarlığı kınandığı gibi, Havâriler'in hepsinin Yahudi asıllığı tebârüz ettirilerek **Hz.İsa**'nın çarmıha gerilmesindeki halleri sebebiyle kınanmalarının doğru olmadığı belirtilerek, bu sebeple onlardan "**lânetlenmiş**" olarak bahsedilmemesi gerektiği ileri sürüldü. Halbuki o târihe kadar bütün Katolik Kiliselerinde Pazar âyini'nden önce **Yahudiliğe Lânet** duası okunurdu. Bu yasaklandı. Sadece bu düşünceler bile **Diyalog Hareket**'indeki Yahudi tesirini kavramaya kâfidir.

Bundan sonraki gelişmeleri kronolojik olarak şöylece hulâsa edebiliriz:

1966 Yılı'nda Broumara (Lübnan) da bir diyalog toplantısı yapıldı.

1967 de Vatikan ilk olarak müslümanlar'ın Ramazan Bayramı'nı Tebrik eden bir mesaj yayınladı

1969 Yılı'nda Kardinal **Koenig** El-Ezher Üniversitesinde bir konferans vererek Dinlerarası Diyaloğu anlattı.

1971 de Cenevre'de "**Yaşayan İnanç ve İdeolojilerin Mensuplarıyla Diyalog Komisyonu**" ve bunun bünyesinde "**Müslümanlarla Diyalog Masası**" kuruldu.

Bundan sonra –İslâm ülkeleri dâhil olmak üzere- Dünya'nın her tarafında yüzlerce konferans, panel tertiplenmiş, pek çok kitap, dergi, çıka-

sebebiyle- O'nun yukarıya alınmış olan sözlerinden çıkarılacak sonuç bundan başka türlü olamaz!. Esâsen O' başka bir vesile ile daha sarih davranarak aynen şöyle demiştir:

---

rılmış, binlerce makale yazılmış, televizyon konuşmaları yapılmıştır. Okuyucuyu sıkmamak için bunları tadat etmekten sarf-ı nazar ediyorum. Dileyenler bu hususta mufassal malûmat almak için **İsmail Mutlu**'nun A.g.e ne (B.k.z. A.g.e. sh:119 vd) bakabilirler. Fakat burada ifâde etmek gerekir ki; bugünkü Papa **Benediktus** misyonerlik faaliyetlerini zaafa uğratacağı mülâhazası ile (Halbuki diyalog misyonerliğin yeni bir taktiğidir.) Diyalogcuların pişmiş aşlarına soğuk su katmaktadır.

*"Papa **John Poul**'un 2005 Yılı'nda ölümü sonrasında **16.Benediktus** ismiyle Papa seçilen **Ratzinger**, göreve gelmesinden hemen sonra Ağustos 2005'de Almanya'da imamlarla yaptığı toplantıda «**İslâmî terörizm**'e vurgu yapmış, ‹İslâm çoğulcu, özgür bir anlayışa sahip olmayan tek dindir› diyerek, İslâm'a ve Müslümanlar'a nasıl baktığının işaretlerini vermiştir.*

***Benediktus**, daha kardinalken, Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılmasına sıcak bakmadığını ifâde etmişti. (Le Figaro, 12 Ağustos 2004)*

*Papa, 12 Eylül 2006 târihinde Resenburg İlâhiyat Fakültesi'nde akademisyenlere hitaben yaptığı bir konuşmayla dinlerarası diyalog konusunu büyük bir tehlikeye soktu. Buarada İmparator **Mihail Paleologos**'un, bir konuşmasında kullandığı şu sözleri nakletti:*

*«- Hadi bana **Hz.Muhammed**'in yeni olarak ne getirdiğini göster! Bu konuda, kendisinin vaz'ettiği dini kılıç ile yayma emri türünden kötü ve insanlık dışı şeylerden başka bir şey bulamazsın.» (Bkz-**İsmail Mutlu**-A.g.e sh:163)*

Fakat bizimkiler "**Kıraldan Kıralcı**" bir tavırla "**Papa'ya Rağmen Diyalog**" diyorlar (Bkz. **Hayreddin Karaman**'ın bu başlık altında 17.09.2006 târihinde Yeni Şafak Gazetesi'nde yazdığı yazı) **Fethullah Gülen** ise, "**Hoşgörüden geriye dönüş intihar olur!.**" demiştir. (Bkz. **Mehmed Gündem –Fethullah Gülen**'le 11 gün- serlevhalı tefrika 27 ocak 2005 tarihli Milliyet Gazetesi)

Evvelce ifâde etmiş olduğumuz üzere **Fethullah Gülen** Dünya'da değil Türkiye'de dahi "**Diyalog Hareketini**" başlatıcısı değildir. Bu hususta tafsilâtlı bilgi sunan **İsmail Mutlu**:

*"Kamuoyunda dinlerarası diyaloğu sanki **Fethullah Gülen**'in başlattığı gibi bir hava hâkimdir. Oysa tafsilâtlı bir şekilde târihe yer verdiğimiz gibi, dinlerarası diyalog, 1965'de gündeme gelmiştir. Fiilen de 1970'li Yılların ortalarında başlamıştır. **Gülen**'in bu faaliyete katılım ise 1996 gibi oldukça geç bir tarihtir. Bununla birlikte, Türkiye'de diyalog denilince ilk*

*"Herkes kelime-i tevhidi esas alarak çevresine bakışını yeniden gözden geçirmeli ve ıslah etmelidir. Hattâ kelime-i tevhidin ikinci bölümünü, yani "**Muhammed Allah'ın Resulüdür**" kısmını söylemeksizin sadece ilk kısmını ikrar eden kimselere, rahmet ve merhamet bakışıyla bakmalıdır. Çünkü hadislerde anlatıldığına göre, Allah'ın o engin rahmeti Âhiret'te öyle tecelli edecektir ki, şeytan bile, «Acaba bende istifâde edebilir miyim?» diye ümide kapılacaktır. Şimdi böyle bir rahmet enginliği karşısında, cimrilik yapma ve o cimriliği temsil etme bize yaraşmaz, Hem bize ne? Mülk O'nun, hazine O'nun, kul O'nun, Öyle ise herkes haddini bilmeli..."*[356]

Lider böyle söylerse çömezler O'na ayak uydurmazlar mı?! Hem de meseleyi daha da ileri götürmek için birbirleriyle yarışırlar. Bu çömezlerin böyle çarpık görüşlerine fazlaca yer vermek imkânımız olmadığından şu bir tek misâli dikkatlerinize arz edelim:

"**Fethullah Gülen**'in "**Dinlerarası Diyalog Sempozyumu**" başkanı olan **Prof. Dr. Bekir Karlığa**, 18. 04. 2004 târihinde **Sefa Kaplan**'la yaptığı ropörtajda **Fethullah Gülen**'in fikikirleri hakkında ne düşündüğünün sorulması üzerine O'nunla ilgili takdirkâr sözlerden sonra şöyle demiştir:

"İslâm'ın temel anlayışı Allah'ın varlığı ve birliğine dayanır. Birliği konusunda değişik spekülâsyonlar olsa da varlığını kabûl ettikten sonra, gerisi üzerinde fazla durmaz İslâm. Hattâ, Allah'ın varlığından da öte, Hz. Peygamber'i kabûl etmeyenlere bile hoşgörülü davranır. Nitekim bir

---

*akla gelen isim hiç şüphesiz **Fethullah Gülen**'dir. Müslüman Hıristiyan diyaloğunu sadece teori olarak ele alan bir isim olmayan **Gülen**, konuyu pratiğe de döktü; 8 şubat 1998 târihinde gerçekleşen Vatikan ziyâretinde Papa **II.Jean Paul**'e bir mektup sundu. 9 Şubat 1998 târihinde, Papa **II.Jean Paul** ile bizzat görüşme yaptı."* (Bkz. -**İsmail Mutlu**- Dinlerarası Diyalog Nasıl Başladı, Nasıl Gelişti?!, İstanbul 2009 sh:201)

356 **Fethullah Gülen**- Küresel Barışa Doğru, İstanbul 2002, sh:131

hadiste "Allah'tan başka ilâh yoktur diyenler cennete girecektir" denilir. Bu hadisten dolayı İslâm bilginleri Hıristiyanlar'ın, Yahudiler'in, Zerdüştiler'in hattâ Budist gibi herhangi bir şekilde bir tanrıya inananların cennete gireceklerini kabûl ederler. Halbuki, Kur'an tanrıtanımazlığa karşı derin bir hassâsiyet göstermektedir. Ancak bu hassâsiyet, onların canına, malına kıyma noktasında değildir. Her çağ, dînî metinleri kendisine göre yorumlama yetkisine ve imkânına sâhiptir. Dolayısıyla, günümüzde ateistlere karşı olumsuz bir tutum takınılması söz konusu bile olamaz. Kaldı ki, ben ateistim diyen insanların, Kur'an'da söylenen tarzda ateist oldukları kanaatinde değilim."[357]

Tuhaftır ki, Cenâb-ı Hak Gayr-ı Müslim'lerin **Harameyn**'e girmelerini yasaklamışken[358] bunlar âyetin **"necis"** îlân ettiklerini -Budistler'e kadar- cennete koyuyorlar!. Burada ehemmiyetle şu husûsu da belirtmeliyiz ki; İslâm'a dâhil olmanın ilk ve vazgeçilmez şartı olan **"Muhammedü'r-Rasûlüllah"**ın kelime-i şehâdetten çıkarılması yani Hz. Peygamber'in risâleti tasdîk edilmeden de felâha erip cennete gidilebileceği husûsundaki sapık telâkkînin diğer bir tezâhürü de **"Hilâl"**in önündeki **"Yıldız"**ın kaldırılıp onun yerine dâimî bir sûrette **"haç"** işâretinin konulmasıdır. Zîrâ oradaki **"Yıldız"**dan murad Peygamber -aleyhissalâtü vesselâm-dır. Büyük müfessirlerin kaahir ekseriyetle Kur'ân-ı Kerîm'deki **"Necm"** (yıldız) kelimesinden Hz. Peygamber'in kasdedildiğine kaail olması sebebiyledir ki, bütün müslüman devletlerin bayraklarında İslâm'ı temsîlen **"Hilâl"**e ilâveten bir **"Necm"** yani **"Yıldız"** mevcuddur. Şimdi bu görüşü te'yîden birkaç mûteber tefsirdeki ifâdelere bakalım.

Zamânımızın en güvenilir müfessirlerinden **Elmalılı Ahmed Hamdi Efendi "Ve'n-necmi izâ hevâ"** âyet-i kerî-

---

357 http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2004/04/18/444875.asp

358 Bkz. Tevbe Sûresi, âyet 28.

Bediüzzaman'a Göre Müslümanlık-Hıristiyanlık Münasebetleri

Prof. Dr. THOMAS MICHEL

İNCELEME - ARAŞTIRMA

mesini şerh ederken **"necm"** kelimesinin muhtelif vecihlere hamlini sıraladıktan sonra:

"Netekim Ca'fer-i Sâdık Hazretleri, murad Hazret-i Peygamber sallallahü aleyhi vesellemdir, demiş buna göre "hevâ"dan murad mi'racdan inmesi yâhud lâmekâne urûcu demek olur."[359] demektedir.

"Hulâsatü'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân" adlı tefsîrin sâhibi **Mehmed Vehbi Efendi** de **"necm"** kelimesine eski müfessirlerin verdikleri çeşitli mânâları naklettikten sonra:

"... Yâhud necm ile murad; Muhammed (a.s.)dır. Zîrâ; yıldızlarla ihtidâ olunduğu gibi Muhammed (a.s.)la dahî dalâlette olan insanlar ihtidâ ettiği cihetle yıldıza benzediğinden bu âyette Rasûlullah'tan necm ile tâbir olunmuştur. Buna nazaran mânâ-yı nazm: "Mirac'ta semâdan nâzil olduğu zaman Muhammed (a.s.)a yemin ederim ki sizi irşâd için taraf-ı ilâhîden gönderilen sizin sâhibiniz tarîk-ı haktan ayrılmadı ve bâtıl cihetine gitmedi" demektir."[360] beyânına yer vermiş bulunmaktadır.

Eski ve mûteber bütün tefsirlerde de benzer beyanlar mevcud olmakla berâber[361] biz -kolay bulunabileceği düşüncesi ile- bu iki kaynağa atıfta bulunmakla iktifâ ettik.

Şimdi **"Dinlerarası Diyalog"** taraftarlarının Hilâl'in önündeki yıldızı kaldırarak oraya neden müstemirren haç işâretini yerleştirmekte oldukları sanırım anlaşılmış oluyor!. Hz. Peygamber'i devre dışı bırakarak hıristiyan ve yahudilerle bir diyaloğa girişmekten ne fayda hâsıl (!) olabileceğini

---

359 **Elmalılı Ahmed Hamdi Yazır** -Hak Dini Kur'an Dili- İstanbul, c.VII, sh.4570.

360 **Mehmed Vehbi** -Hulâsatü'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân, İstanbul, c.IV, sh.5623 vd.

361 **İbn Âdil** -El-lübâb fî ulûmi'l-kitâb, cüz:18, sh.153 vd.
- **Kadı Muhammed Senâullah** -Tefsiru'l-Mazharî, c.IX, sh.76 vd.
- **İmam Abdülkerim Kuşeyrî** -Tefsiru'l-Kuşeyrî, c.V, sh.46.

okuyucuların takdîrine havâle ediyoruz.

Şimdi bizimkilerin diyalogdan ne anlamakta olduklarını bir tarafa bırakalım da dikkatimizi bu işi başlatanların niyet ve maksadlarına tevcih edelim:

*"**II.Paul** 1991 yılında ilân ettiği Redemptoris Missio (Kurtarıcı Misyon) isimli genelgesinde aynen şöyle diyordu:*

«- Dinlerarası diyalog Kilise'nin bütün insanları Kilise'ye döndürme amaçlı misyonun bir parçasıdır... Bu misyon aslında Mesih'i ve İncil'i bilmeyenlere ve diğer dinlere mensup olanlara yöneliktir.»

*1964 yılında II. Vatikan Konsilinde kurulan «**Hıristiyan Olmayanlar Sekreteryası**» nın 1973 yılında, sekreterlik görevine getirilen **Pietro Rossano**, Sekreterya'nın yayın organı Bulletin'deki bir yazısında şunu belirtiyordu:*

*«- Diyalogdan söz ettiğimizde, açıktır ki bu faaliyeti, Kilise şartları çerçevesinde misyoner ve İncil'i öğreten bir cemaat olarak yapıyoruz. Kilise'nin bütün faaliyetleri, üzerinde taşıdığı şeyleri yani **Mesih**'in sevgisini ve **Mesih**'in sözlerini nakletmeye yöneliktir. Bu sebeple diyalog, Kilise'nin İncil'i yayma amaçlı misyonunun çerçevesi içinde yer alır.»*

***Pietro Rossano**, ayrıca diyaloğun şartlar gereği ortaya çıktığını, İsevîliği ilk yayan Havarilerin metodu olduğunu şöyle ifâde etmektedir:*

«- Kilisenin henüz bulunmadığı yerlerde tesis edilmesi için yapılan bir faaliyet olarak anlaşılan misyon, artık diyalog olmadan başarıya ulaşamaz.»

*1984 Yılı'ndan beri «**Hıristiyan Olmayanlar Sekreteryası**» nın başkanlığını yapan Kardinal **Francis Arinze** ise, geçmişten bugüne gelinen noktayı anlatırken bunun Kilise'nin bir misyonu olduğunu ifâde etmektedir. «Papa **VI.Poul**'ün vizyonu gerçekleşmektedir. Çünkü dinlerarası diyalog, Kilise misyonunun normal bir parçası olarak görülmektedir.» (Bul-*

letin,59/XX-2,1985,124)

*Papa'yı ziyâretinde **Fethullah Gülen** de bu konuyu vurgulamıştır:*

*«- Papa **6.Poul** Cenapları tarafından başlatılan ve devam etmekte olan Dinlerarası Diyalog İçin Papalık Konseyi (PCID) misyonunun bir parçası olmak üzere burada bulunuyoruz. Bu misyonun tahakkuk edişini görmeyi arzu ediyoruz.» (**F.Gülen**'in Papa'ya mektubundan Zaman 10.2.1998)*

*Nihâî hedeflerini de Papa **II.Poul**'ün 2000 Yılı mesajında şöyle diyordu:*

«- Birinci bin Yıl'da Avrupa Hıristiyanlaştırıldı. İkinci bin Yıl'da Amerika ve Afrika Hıristiyanlaştırıldı. Üçüncü bin Yıl'da ise Asya'yı Hıristiyanlaştıralım.» [362]

Herhâlde Dinlerarası Diyalog Hareketi hakkındaki en doğru değerlendirme Suudi Arabistan'da, **Abdullah Bin Baz** riyâsetindeki "**İlmî Araştırmalar Dâimî Komisyonu**" nun verdiği, aşağıdaki fetvada ifâde edilmiş bulunmaktadır:

"İslâm, Yahudilik ve Hıristiyanlık dinlerinin birleştirilmesiyle ilgili olarak ortaya çıkan ve üniversite kampüslerinde, hava alanlarında ve diğer genel yerlerde yan yana câmi, kilise ve sinagogun yapılması; Kur'an-ı Kerim, Tevrat ve İncil'in bir kap içinde basılması ve benzeri çağrıları gözden geçirmiştir. Bu komisyon aynı şekilde Batıda ve Doğuda bu nazariyeyi dâvet için akdedilen cemiyet panel ve konferansları da gözlemlemiştir. Bütün bunları inceledikten sonra komisyon şu neticeye varmıştır:

Yeryüzünde İslâm'dan başka kendisiyle Allah'a ibâdet edilebilecek herhangi bir din mevcut değildir!.

Kur'an-ı Kerim'den başka kendisiyle Allah'a ibâdet edilebilecek herhangi bir kitap kalmamıştır.

Tevrat ve İncil'in, Kur'an-ı kerim'le neshedildiğine iman etmek farzdır.

---

362 **Mehmed Oruç**-A.g.e,sh:18 vd.

*Bizim peygamber ve resulümüz **Hz.Muhammed (sav)** peygamber ve resullerin sonuncusudur. Artık ondan sonra tâbi olunması vâcib olan bir peygamber kalmamıştır.*

Yahudi, Hıristiyan veya başkaları olsun İslâm'a girmeyen herkesin kafir olduğuna inanmak ve onları kafir diye isimlendirmek, onların Allah'ın, peygamberin ve mü'minlerin düşmanları olduklarını ve Cehennem ehli olacaklarını bilmek farzdır.

İslâm'ın dışında kendisiyle Allah'a ibâdet edilebilecek başka bir dini itiraf etmek, İslâm Dini'nin diğer bütün dinlere gâlip geleceği prensibini inkâr etmek, Yeryüzü'nde bulunanların kabul edebileceği dinlerin üç tane olduğuna maddî olarak dâvet etmek, bu üç dinin de insanlar için eşit mesâfede bulunduğunu İslâm'ın kendisinden önceki dinleri nesh etmediğini kabul etmek olur. Böyle bir şeye inanmak veya buna râzı olmak apaçık bir küfür ve dinsizliktir.

Genel olarak bütün kâfirleri ve özellikle de Kitap ehlini İslâm'a dâvet etmek, Kitap ve sünnetin açık nasslarıyla bütün Müslümanlara farz kılınmıştır."[363]

Bu doğru değerlendirme, "**Diyalog Hareketi**"nin bugün fiilen vârid olan mâhiyeti hakkındadır. Yoksa bir müslüman gayr-i müslimle ve hele onların "**Ehl-i Kitap**" olan kısmı ile görüşüp konuşulmayacağını iddia etmez. Mes'ele asıl bu konuşup görüşmenin usûlü, uslûbu ve muhtevası itibariyle mâzeret kesbetmektedir. Buna göre evveliyetle her Müslüman'ın bildiği esasları hulasatan arz edelim:

Bütün insanlığa şâmil olan İslamî dâvetin resmi adı tebliğdir, ismi bile sulh ve müsâlemetle alâkalı olan İslâm'ın bu hususta Hıristiyanlık'ta olduğu gibi cebir veya hile vs. kullanılmasına asla cevaz vermediği âşikârdır.[364] Üstelik, Cenab-ı

---

363 **Bekir Bin Abdullah Ebu Zeyd,** Dinlerarası Diyalogda Çıkarı Olan Kim?, sh:117-127 den naklen **İsmail Mutlu,** A.g.e. sh:80 vd.

364 Bakara Suresi âyet 256 da "**Dinde Zorlama Yoktur!..**", buyurulmaktadır.

Hakk gayr-i müslimlerle bu konuşup görüşmenin uslûbunu da bizlere beyan buyurmuştur. Tâha Suresindeki şu âyet-i kerime ne ideal bir ölçüdür:

Meâlen **"Firavun'a gidin; çünkü o pek azdı. Varın da ona, belki dinler veya korkar diye yumuşak dille söyleyin"**[365]

Cenab-ı Hakk **Hz.musa**'ya hitaben **Firavun**'a gidip de O'na **"kavl-i leyyin"** yani yumuşak söz söylemesini emretmekte bize bu hususta bir uslûb ve ölçü bildirmiş olmuyor mu?! Lâkin tebliğ için, teslimiyet için değil!.

Başka bir âyet-i kerimede ise Meâlen:

"Rabbin yoluna dâvet et hikmet ile ve güzel mev'ize ile... Onlara da en güzel olan sûretle mücâdele yap -çünkü rabbin O'dur en ziyade bilen yolundan sapanı, doğru gidenleri en iyi bilen de ancak O'dur- ve şâyet ikab ile (şiddet yoluyla) mukabele edecek (karşılık verecek) olursanız, ancak size edilen ukubetin (eziyetin) misliyle muâkabe ediniz (şiddet gösteriniz) ve şâyet sabrederseniz, kasem olsun ki, sabredenler için elbette daha hayırlıdır."[366]

Burada açıkça görülmektedir ki, Müslümanlar'ın gayr-i müslimlerle görüşüp konuşmasının aslî gâyesi tebliğdir ve bunun uslûbu da yumuşak, güzel ve hikmetli sözlerle ifâde sûretiyle olmalıdır. Çatışma ise, onların bu yola gitmeleri veyâ müslümanları harbetmek için haklı kılacak bir sebep ihdâs etmeleri hâlinde meşrûdur.

Şimdi bakalım bugünkü diyalogcular bu islâmî esaslara riâyet ediyorlar mı ki, hareketlerinin dini kaynaklı olduğunu iddia edebilmektedirler?!

Fethullah Gülen:

"Diyalog ve hoşgörü konusu benim insanî yönümden kaynaklanıyor olsa, o zaman kalıcılık vaad etmez; endişe du-

365 Taha Suresi, âyet 44

366 Nahl Suresi, âyet 125,126

Tarihin iki düşmanı Vatikan ve İsrail barışıyor

Hedef, İslâm dünyası

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İLK OLARAK Doğu Avrupa ülkeleri daha sonra Sovyetler Birliği'nde komünizmin yıkılmasından sonra, ortaya çıkan inanç boşluğunu doldurmaya çalışan Vatikan, şimdi de 44 yıldır tanımadığı İsrail'le diplomatik ilişki kurma çabasında.

VATİKAN'da bulunan papalık, daha düne kadar varlığını reddettiği Ortodoks Kilisesi'yle özellikle bu bölgelerde bir yakınlaşma içine girerken, şimdi bu nüfuz alanını Ortadoğu'ya kaydırmaya çalışıyor

Ortaçağ'da Avrupalı Hıristiyanlar'ın kaderine hükmeden Roma'daki Katolik kilisesinin liderleri olan papalar Protestan kilisesinin doğması ve daha sonra pozitivizmin Batı'da bir dünya görüşü haline gelmesiyle bütün hakimiyetlerini kaybederken, Katolik kilisesinde Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nde komünizmin çökmesiyle kaybedilen Vatikan liderliği için yeniden bir fırsat doğduğuna inanılıyor.

Vatikan'da bulunan Papalık daha düne kadar varlığını reddettiği Ortodoks Kilisesiyle özellikle bu bölgelerde bir yakınlaşma içine girerken, şimdi bu nüfuz alanını gayet temkinli bir şekilde Ortadoğu'ya da kaydırmaya çalışıyor.

1948 yılında İngiltere ve diğer Batılı ülkelerin desteğiyle Filistin halkının asırlardır yaşadıkları toprakların Yahudiler'e verilmesiyle kurulan İsrail devleti bilindiği gibi 44 yıldır Vatikan tarafından tanınmıyordu. Papalık dünyadaki gelişmelerin ışığında yeni bir hamle içine girerek İsrail'le diplomatik ilişki ışığında yeni bir hamle içine girerek İsrail'le diplomatik ilişki kurma kararı aldı. Konuyla ilgili olarak İsrail Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada diplomatik ilişki kurulması için çalışmalarını sürdüren komisyonun çabalarının takdirle karşılandığı ifade edildi. Vatikan şu an dünya Hıristiyanları üzerindeki etkisini artırabilmek için 120 ayrı ülkeyle diplomatik ilişkiye sahip. Vatikan'ın İsrail'i şimdiye kadar tanımamasının sebepleri arasında İsrail'in belirli sınırlarda bulunmaması, Filistin meselesi ve Kudüs'teki kutsal yerlerin korunmasında milletlerarası bir anlaşmanın eksikliği gösteriliyordu. Vatikan ve İsrail arasındaki en büyük tartışmalardan biri ise FKÖ lideri Yaser Arafat'ın 1982 yılında papa tarafından kabul edilmesiyle başlamıştı.

İsrail diplomatik ilişki kurma çalışmalarına başladığı şu günlerde, özel faaliyet alanı Vatikan olan emekli bir İsrail'li diplomatik her şeyin kolaylıkla çözülemeyeceğini bildiriyor. Emekli diplomatın dayandığı çıkış Vatikan tarafından İsrail'le ilgili olarak 18 ay önce yayınlanan beş maddelik bir belge. Bu belgede Vatikan, İsrail'in işgal altındaki topraklardaki tutumu, Kudüs'ün ilhakı ve bu kutsal şehirdeki Katolik kilisesinin ihtilaflı haklarına dikkat çekiliyor. Ancak Ortadoğu barış görüşmeleri konusunda tarafların birbirleriyle sonuçsuz da olsa bir diyaloga girmelerinin, Vatikan'ı İsrail'e karşı yakınlaşmaya ittiğini belirten siyasi gözlemciler de bulunuyor.

44 yıldır İsrail'i tanımayan Vatikan'ın birdenbire bu ülkeyle yakınlaşmasının bir başka yönü de, dünyada etkinliğini kendi müntesipleri olan Katolikler arasında bile hızla kaybeden Vatikan'ın kendisine karşı yüzyıllardır en büyük rakip olarak gördüğü İslâm Dünyası'ndaki hızlı uyanışın İsrail'le kuracak bir ittifakla durdurulmasını bile engellememesi. Saraybosna, Karabağ, Kıbrıs meydana gelen gelişmeler Batı'da varolan bu gizli güçlerin uygun bir zamanlamayla Müslümanlar'a karşı yeni bir cephe açtıklarını apaçık gösterirken, Vatikan'ın 44 sene sonra ortada hiçbir siyasi çözüm bulunmadan İsrail'le yakınlaşması İslâm Dünyası'na karşı yeni bir planın uygulamaya konulduğunun delili.

Fethullah Gülen'in birinci hüviyeti zamanında Vatikan'a hücum eden bir yazısının başlığı

yanlar da endişelerinde haklı olurlar. Ama ben dinî kaynaklardan hareket ediyorum; başımız onunla bağlı, din devam ettiği sürece, o da devam eder, gider."[367] demektedir.

O, bu fikri benzer şekillerde birçok kereler tekrarlamış bulunmaktadır. Eğer O'nun "**Diyalog**" kelimesini yanına eklediği "**Hoşgörü**" yü dikkate alarak kasdının müslim - gayr-i müslim bütün insanların bir arada kavgasız gürültüsüz sulh içinde yaşaması olduğu iddia edilirse -ki, O bu görüşü de pek çok kereler tekrarlamıştır- bizim bakışımızdan böyle bir netice için yeni bir gayret ve faaliyet içinde olmak gerekli değildir. Zirâ Asr-ı Saadet'ten beri bütün İslâm devletleri idareleri altındaki gayr-i müslimleri bir "**vediatullah**" yani Allah'ın emâneti telakki ederek koruyup gözetmişler ve adâletle idâre etmişlerdir. İdâreleri altında olmayan gayr-i müslimlere karşı ise, tecâvüz harbi yapmamışlar, onların sebep oldukları çatışmalar zamanında imzalanan anlaşmalara da daima sâdık kalmışlardır.[368]

Dünya'da harbin darbin hiçbir insanî kaideye riâyet edilmeksizin icra edildiği o eski asırlarda Müslümanlar'ın mağluplara nasıl insanî muamelelerde bulundukları târihin sayısız şehâdeti ile sâbittir.[369]

Bu duruma göre bundan sonra farklı dinlerle sulh ve müsalemet hâlinde yaşamayı arzu ediyorlarsa bu Hıristiyanların

---

367 **Mehmet Gündem,** A.g.t. nu:20 Milliyet Gazetesi 27 Ocak 2005 tarihli nüsha

368 İsra Suresi, âyet 34'de "**Ahdi de yerine getirin; çünkü ahidden mesuliyet (sorumluluk) muhakkak bulunuyor**" buyurulmaktadır.

369 Bu söylediklerimizin yüzlerce tarihi örneği hakkında tafsilât edinmek isteyenler şu kitab'a bakabilirler: **Prof.Dr.Reşit Turnagil-İslamiyet** Ve Milletler Hukuku, İstanbul 1993

Bu eser Lahey'de Hıristiyan bir topluluğa karşı vâkî olan bir konferansta söylenen sözleri ihtiva ettiği ve tamamıyla batılı kaynaklara dayandırıldığı cihetle fevkalâde ehemmiyetlidir. Üstelik Batı Âlemi halen de aynı vahşet saplantısı içindedir. Bunu kavramak için Bkz:**Dr.Sedat Cebeci**- Vahşi Batı, İstanbul 1993

kendi bilecekleri bir iştir. Bunu temin maksadıyla dahi olsa onlarla teşrik-i mesâiden –Müslümanlar hesabına- bir fayda hâsıl olmayacağı âşikârdır. Papaları vasıtasıyla binbir mezâlim icrâ ettikleri "**Haçlı Seferleri**"nden dolayı Müslümanlardan özür diledikten sonra dahî bu hareketin bir aldatmacadan ibâret olduğu Bosna'daki Sırp katliamına seyirci kalmalarıyla görüldükten sonra hâlâ onlara inanmak ve güvenmek isteyen biri varsa yeni bir aldanmaya hazır olmalıdır.

Esâsen **Fethullah Gülen** de henüz papazlarla kucaklaşmakta olmadığı o hengâmdaki bir konuşmasında "**Bosna Fâciâsı**"ndan Vatikan'ı mes'ul tutarak:

"Dünyâ'nın dört bir yanında tüm vahşet tablolarının arkasında, maâlesef misyoner teşkilâtı vardır. Vatikan vardır!. Keşmir'de akan kanın arkasında Vatikan vardır!. "**Çiyan**"ın yuvası, "**Kobra**"nın yuvası Vatikan vardır!." demiştir.

"**Diyalog Hareketi**" nin kuyruğuna eklenen hoşgörü kelimesine rağmen ortaya çıkan gerçekler bu hareketin pek öyle mâsumane bir tavır icabı olmadığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu gerçeklerin birincisi -evvelce bir nebze bahsetmiş olduğumuz üzere- "**Tevhid-i Edyân**" yani dinlerin birleştirilmesidir. Bu hareketin bir ilk safhası olarak ağızlarda gezen lâkırdı "**İbrahimî Dinleri Birleştirmek**"tir. İbrahimî Dinler yâni asılları itibariyle vahdaniyeti ifâde eden Hıristiyanlık, Musevilik ve İslâmiyet'i birleştirmek(!)[370]

Sıradan bir Müslüman bile bilir ki; Allah katında bir tek din vardır o da İslâm'dır.[371] Âdem aleyhisselâmdan Âhirzaman Peygamberi'ne kadar bütün peygamberlerin tebligatı akaid cihetinden bir ve aynıdır. Sadece beşerin kaydettiği ilerlemeye

---

370 Buna dâir **Fethullah Gülen** ve çömezlerinin ortada sayısız beyanı mevcuddur. Biz bu eserin hacmini de dikkate alarak nefsimizi bunları tadaad eylemek külfetinden beri addediyoruz.

371 Âl-i İmran Suresi, âyet 19.

bağlı olarak sosyal hükümlerde değişiklik olmuştur. Bu gerçek muvâcehesinde İslâmiyet bugün birleştirilmek istenen aslı semâvi olan dinleri muhtevalarındaki doğrular itibariyle zaten birleştirmiş ve onları mevcud durumlarıyla nesh edip reddetmiştir.

Şu temel islâmî gerçek karşısında bugünkü diyalogcuların maksatlarının -menşeleri itibariyle- ehl-i Kitap olan Hıristiyan ve Musevilerin İslâmiyet'e karşı tavırlarını yumuşatılması olduğunu zannedenler vardır. Halbuki bu hususta icrâ edilen faaliyetlere bakılınca yumuşayıp tâviz verenin onlar değil bilâkis diyalog tuzağına düşmüş olan mülüman kimseler olduğu görülmektedir. Buna dâir verilebilecek olan sayısız misallerden birtanesini dikkatlerinize arz edelim:

Fethullah Gülen, Favorit isimli bir derginin mensuplarıyla yaptığı bir mülâkatı kendi web sitesinde yayınlanan metne nazaran sonunda şu sözlere rastlanmaktadır:

*"«- **Bütün Dünya insanlığı için faydalı gayretlerde bulunan biri olarak, Odessa'lı Hıristiyanlara ne söylemek ve onlardan ne gibi dileklerde bulunmak istersiniz?***

Fethullah Gülen:

*«- Estağfirullah, bin defa estağfirullah. Yukarıda arz etmeye çalıştığım gibi, kimseye bir şey söyleme, yol gösterme mevkiinde değilim. İnsanlık için faydalı gayretlerde bulunduğum şeklindeki sözünüzü de sadece bir dua ve sizlerin bir teveccühü, hüsnüzannı olarak kabul edebilirim. Odessalı Hıristiyanların ise elbette rehberleri, din büyükleri vardır ve onlara söylenmesi gerekeni söylemektedirler. Bir Müslüman, yani dinlerin temel birliğine inanan biri olarak, onların söylediklerinin bir Müslüman'ın söylediğinden ve söyleyeceğinden farklı olacağını düşünmüyorum. **Hz. İsa** gibi, bizim nazarımızda ulû'l-azm, yani tarih boyu gelmiş peygamberler arasında en büyük beş peygamberden biri olan bir zatın ardından gitmek, onu takip etmek, yapılabilecek en güzel şeylerdendir. Üçüncü*

Bu beyanların devâmı için bir sonraki resme bakınız!.

sorunun cevabında arz edilmeye çalışıldığı üzere, onun mesajında öne çıkan mâneviyat, ruhaniyet, haramlardan azamî kaçınma, azamî takva, zühd, anne-babaya tam iyilik, tıb, yani insanların maddî-manevî hayatlarını kurtarma ilmi ve gayreti, helâl yollardan kazanıp, kazançta haram yollara asla tevessül etmeme, insanlarla tam diyalog, hoşgörü, kavgadan-savaşlardan-çatışmalardan kaçınma, dost-düşman herkese iyilikte bulunma gibi hususlar, bugün din ve insanlığa hizmet adına en fazla öne çıkarılması gereken ve kendilerine en fazla önem atfedilmesi gereken hususlardır ki, Peygamber Efendimiz (s.a.s.), Âhir Zaman'da, yani bu dönemde bir başka peygamberin değil, onun yeniden yeryüzüne geleceğini beyan buyurmuştur. Öyle ise, bu temel noktalarda sürekli diyalog ve işbirliğimiz, üzerimizde kaçınılmaz bir borç olmaktadır."[372]

Bunları okuyan bir Müslüman "*Odessalı Hıristiyanların ise, elbette rehberleri, din büyükleri vardır ve onlara söylenmesi gerekeni söylemektedirler. Bir Müslüman, yani dinlerin temel birliğine inanan biri olarak, onların söylediklerinin bir Müslüman'ın söylediğinden ve söyleyeceğinden farklı olacağını düşünmüyorum.*" Sözleri karşısında dehşete kapılmazda ne yapar?! Yoksa **Fethullah Gülen**'in Odessalı Hıristiyanların rehberi dediği papazların kendilerine neler söylediğinden bîhaber olduğunu mu kabul edeceğiz. Ağrı dağındaki çobanlar bile bilir ki onlar **Hz.İsa**'yı -hem hâşâ Allah hemde Allah'ın oğlu- kabul ediyor. Papazların ikibin yıldan beri söyleyip geldiği arasında en dehşet verici yanlış bu değil mi? Bunu söylemeyen **Fethullah Gülen** kendisinin de bir müslüman(!) olarak Odessalı hıristiyanlara söyleyeceklerinin papazların söylediğinden farklı olamayacağını söyleyerek hâlâ müslüman kaldığına inanıyorsa aklına şaşılır!.

Bir müslüman bir müslümanın bir hıristiyanla konuşma

---

372 http://tr.fgulen.com/content/view/16939/11/

Fethullah Gülen

FARKLI OLACAĞINI
DÜŞÜNMÜYORUM. HZ.İSA GİBİ,
BİZİM NAZARIMIZDA
ULÜ'L-AZM,YANİ TARİH BOYU
GELMİŞ PEYGAMBERLER
ARASINDA EN BÜYÜK

DİYALOG ÇALIŞMALARI

GÜLEN UKRAYNA GÜNDEMİNDE
FAVORİT DERGİSİNE KAPAK OLDU

Fethullah Gülen

BEŞ PEYGAMBERDEN BİRİ OLAN
BİR ZATIN ARDINDAN GİTMEK,
ONU TAKİP ETMEK,
YAPABİLECEK EN GÜZEL
ŞEYLERDENDİR.

DİYALOG ÇALIŞMALARI

GÜLEN UKRAYNA GÜNDEMİNDE
FAVORİT DERGİSİNE KAPAK OLDU

şansı elde ettiğinde ilk söyleyeceği sözün onu şirkten kurtarmak üzere tevhid inancı istikametinde sözler olması lâzım gelirken **Fethullah Gülen** sanki inançlarda ki sapıklık hâiz-i ehemmiyet değilmiş gibi adamlara ahlâkî nasihatlerde bulunuyor. Halbuki yine her müslüman'ın bildiği gerçek şudur:

Ahlâkî davranışlar ancak ve ancak doğru bir iman zemininde bir değer taşır ve kurtuluşa vesile olabilir. Eğer böyle olmasaydı bugün bile İslâm mâbedlerinin aydınlatılmasına medar olan elektrik ampulunun keşfedilmesine sebep olan **Edison** bu ameli sebebiyle cennetlik olurdu. Müslümanlar'ın Gayr-i Müslimlerle diyalogda asıl maksadı -İslâm nazarında- **tebliğ** olduğunu yukarıda izah etmiştik. Üstelik kendileri talip olmuşken bu vazifeyi yapmayan bir adamın diyalog iddiasını İslâm'la temellendirmeye çalışması bir aldatmacadan başka ne olabilir?!

Halbuki O ilk ve mazbut hüviyette olduğu zamanda şöyle demişti:

"Sizden, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kutuluşa erenlerdir." (Al-i İmran, 3/104) âyeti inanan insanlara bir vazife, bir sorumluluk yüklemektedir. Yüklenen bu sorumluluk, tespitini bizzat Ceanb-ı Hakk'ın ya da O'nun vahyi doğrultusunda peygamberlerin veya bu iki ana kaynaktan istifâde ile belli vasıflara hâiz insanların yaptığı iyi ve kötü değerlerin, mutlaka ama mutlaka insanlara anlatılmasıdır. Bu vazife Yeryüzü'nün en şerefli ve en kıymetli vazifesidir. Bundan daha kıymetli ve değerli bir vazife olsaydı, Allah seçkin kul olarak yarattığı peygamberlerini o vazife ile görevlendirildi.

*Müfessirler genelde bu âyeti değerlendirirken bu vazifenin şer'î anlamda **farz-ı kifayeo**luşu üzerinde ısrarla durmuşlardır. Âyette geçen **minküm** tâbirindeki **min** edatının baîziyet anlamından hareketle söylenen bu hüküm, inanan herbir insanı derin derin düşündürmelidir. Zirâ **günümüzde bu vazifenin farkında, idrakinde ve şuurunda olan kişilerin***

azlığı herkesin kabullendiği bir gerçektir. Bazı müfessirler buna ilâveten âyetin yüklemiş olduğu bu sorumluluğu yerine getiren bir topluluk yoksa, iyiliği emretme, kötülüğü menetme vazifesinin farz-ı ayn olduğunu belirmektedir."[373]

Şimdi ikinci ve yeni hüviyeti ile ise, doğruları dinlemeye tâlip olan birine karşı "**Papazların söylediğinden farklı bir şey söylemesi gerekmediği**" mâhiyetinde bir cevapla ahlâkî tavsiyelerini sıralıyor! Bu insandaki değişikliğe bundan daha bâriz bir delil olabilir mi?!

Fethullah Gülen'in diyalog hareketini dayandırmaya çalıştığı ikinci kaynak ise "**Risale-i Nurlar**" dır. O'nun bu iddiası da "**İslamî Mesned İddiası**" gibi bâtıldır. Zirâ üstad **Bediüzzaman**'ın diyalog anlayışı O'nun söz ve fiilleriyle sadece lâfızda beraberdir.

Bir kere şunu söyleyelim ki Üstad **Bediüzzaman** İslâmiyet'e karşı en haşin bir tavrın sâhibi olan "**Kemalist Cereyâna**" kafa tutmuş olan nâdir insanlardan biridir. Bu vasfıyla bizim de söz ve yazıyla alkışladığımız bir sîmâdır.

İkinci bir nokta şudur ki; Üstad **Bediüzzaman**'ın mücâdele ettiği bir zamanda bütün Dünya ve hasseten İslâm Âlemi için "**Komünizm**" ve revaç bulmuş bir "**Dinsizlik Cereyânı**" mevcuddu. Üstad, bütün dinler için müşterek olan bu tehlikeye karşı bir işbirliğinden bahsetmiştir. O'nun "**İsevî Müslümanlar**" tabiriyle anlatmak istediği de kanaatimizce ahlâken müslüman olan yâni öyle yaşayan gayr-i müslimlerdir. Böylelerinin elbette Âhiret'te ameli bozuk gayr-i müslimlerden farklı bir muâmele görecekleri inkâr edilemez.

Nasıl ki Asr-ı Saadette ateşperest olan Îranlılar karşısında mağlup olan Ehl-i Kitap Bizanslıların bu hezimeti dolayısıyla Allah resulü mahzun olmuş ve Cenab-ı Hakk Rum Suresiyle O'nu teselli buyurarak yakında Rumlar'ın gâlip

---

373 Bkz. **Fethullah Gülen-İrşad Ekseni**, İstanbul 1998 sh:7

geleceğini bildirmişse, Üstad **Bediüzzaman**'ın hissiyatını da bununla mizan etmek gerektir. Bununla beraber Üstad **Bediüzzaman** da mâsum bir peygamber olmayıp sıradan bir insan olduğuna nazaran O'nun hakkında yanılmış olabileceğini de hesaba katmak asla islamî hissiyata aykırı olmaz.[374]

Fethullah Gülen'in gayri İslamî **"Dinlerarası Diyalog"** davasının mesnedi olarak **Bediüzzaman**'ı ileri sürmesi karşısında bir kısım Risale-i Nur talebeleri **"İttihad-ı İslâm"** adıyla bir gazete çıkararak O'na cevap vermişler, daha sonra da bu cevaplardan bazılarını **"Fethullah Hoca'nın Gazetelerde Çıkan Beyanlarına Ve İddiasına Risale-i Nur Ölçüleri İle Cevaplar"**[375] adıyla bir risale hâlinde yayınlamışlardır.

---

374 Kendisi de Risale-i Nur şâkirdi sayılmak mevkiinde bulunan **İsmail Mutlu** Üstad **Bediüzzaman**'ın diyalog anlayışı etrafındaki görüşlerini uzun uzun naklettikten sonra şu kıymet hükmüne varmıştır ki; bizim de kanaatimiz bundan ibârettir.

"***Bediüzzaman** ve diyalog konusunda son olarak şunu ifâde etmek isteriz:*

***Bediüzzaman**, diyaloğa girdiği hıristiyanları İslâm'a dâvetten geri durmamıştır.*

***Bediüzzaman**, "**Muhammed Allah'ın Resulüdür**" demeyen kimselerin "**kurtulamayacağını**" açıkça ifâde etmiştir.Diyalog dediği ve bunu savunduğu yıllarda, komünizm gibi bütün dinleri tehdid eden büyük bir ortak tehlike sözkonusudur. Misyonerlerle ittifakı, bu ortak tehlikeye karşı istemektedir. Çünkü "**Düşmanın düşmanı, düşman kaldığı müddetçe dosttur**" Günümüzde bu tehlike ortadan kalktığı için, "**benzer bir tehlike sözkonusu olmadığı müddetçe**" bu söz yeterliliğini yitirmiştir. **Bediüzzaman** İslâm'ı merkeze koymuş; diğer dinî geleneklerin düzeltilmeye muhtaç olduğunu ifâde etmiştir. "**Ötekilerin**" de ereceğini değil, farklılıklara rağmen ötekiyle birlikte yaşamayı savunur. **Bediüzzaman**'a göre İslâm sâbit hakikattir, diğerleri ise izâfîdir.*

***Bediüzzaman**, Hıristiyanlarla "**Dinlerarası Diyolaga**" değil, "**Diyaloga**" girmiştir. Zaten o tarihte sistemli, hazırlıklı ve bütün Dünya'yı hıristiyanlaştırma hedefinde olan misyonerliğin yeni ve çağdaş bir versiyonu olan dinlerarası diyalog, henüz başlamamıştı.*" Bkz **İmail Mutlu**- Dinlerarası Diyalogda Tehlikeli Dönemeç Ve Kırmızı Çizgiler, İstanbul 2010, sh:292

375 Baskı tarihi olarak 28.07.1995 olarak gösterilmiş bulunan bu bro-

Bu risâlede **Fethullah Gülen'in Tesettür, Lâiklik** ve **M.Kemal Paşa** hakkında serd ettiği görüşlerin Üstad **Bediüzzaman'**ın beyanlarına mugâyereti ispat edildikten sonra o günlerde henüz kullanımı yaygınlaşmamış olan "**Dinlerarası Diyalog**" la ilgili olarak tezâhür etmeye başlayan his ve fikirleri ele alınıp yine Risaleler'e dayanılarak şu sûretle tekzib edilmiş bulunmaktadır:

"AVRUPAPEREST SİYÂSETÇİLERLE YAKINLAŞMA

*Hocanın Zaman Gazetesi'nde yayınlanan çok garib bir iddiasında «**Aslında toplum içindeki firavunlarla dahi uyum içinde yaşamasını bilemeyen böyle bir insanın, şahs-ı manevîyi temsil adına kabiliyetli olduğu söylenemez.**» diyor.*

İddiaya göre firavunlarla uyum içinde yaşamak, dinî üstün bir meziyet diye nazara veriliyor. Mezkûr iddianın Risale-i Nur'la ne kadar tezadî durumda olduğunu anlamak için şu ikaz ve derslere bakalım:

Hakk ve bâtılın karşı karşıya gelmesiyle meydana gelen mübâreze kanunu neticesi olarak ebrarın eşrardan nefretle uzak durmaları, sahabeler devrinde en ileri derecede olduğundan sahabelerin üstün bir kemalat kazandıkları, sonraları ise mübâreze kanunu zayıflamakla ebrar ve eşrar arasındaki mesafe azalarak içice girip, ebrarın eşrara karışmasıyla şerre nefret edilemez olup ahlâk-ı içtimaiyenin bozulduğunu beyanla asrımızın dikkatini çeken Hazret-i Üstad diyor ki:

*«Sahabeler, ekseriyet-i mutlaka itibariyle kemalât-ı insaniye'nin en a'lâ derecesindedirler. Çünkü o zamanda, o inkılab-ı azîm-i İslâmîde hayır ve hak bütün güzelliğiyle, şer ve bâtıl bütün çirkinliğiyle görülmüş ve maddeten hissedilmiş. **şer ve hayır ortasında öyle bir ayrılık ve kizb ve sıdk mâbeyninde öyle bir mesafe açılmıştı ki, küfür ve iman kadar, belki Cehennem ve Cennet kadar beynleri uzaklaştı.***

şürün altında şu imza vardır: **Ali Kemal Pekken'dir.**

*...... **Halbuki o zamandan sonra, git gide ve gele gele sıdk ve kizb ortasındaki mesafe azala azala, omuz omuza geldi. Bir dükkânda, ikisi beraber satılmağa başladığı gibi, ahlâk-ı içtimâiye bozuldu.»** (Sözler sh:489p.son)*

İşte bu derste anlatılan zararlara düşmemek için mimsiz medeniyet ehline yanaşmamak gerektiğine dikkat çeken Hazret-i Üstad şu ikazda bulunuyor.

*«Ey uykuda iken kendilerini ayık zannedenler! **Umûr-u dinîyede müsamaha veya teşebbühle medenîlere yanaşmayın.** Çünki aramızdaki dere pek derindir. Doldurup hatt-ı muvasalayı temin edemezsiniz. **Ya siz de onlara iltihak edersiniz veya dalalete düşer boğulursunuz.»** (Mesnevî-i Nuriye sh:126)*

*Hattâ **Bediüzzaman** Hazretleri daha çok zamanımıza bakan ehemmiyetli bir mektubunda eğer ehl-i dünyaya yanaşıp temas etmiş olsaydı binler adamlar Risale-i Nur'a girip neşredeceklerini ve mahkemelerle eziyetler de vermeyeceklerini fakat buna rağmen o ehl-i dünyaya yanaşmamak gerektiğini ders verir ve der ki:*

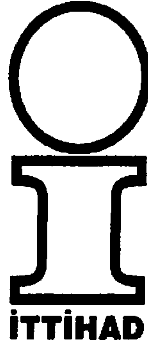
«Aziz, sıddık kardeşlerim!

[Hem mânevî, hem maddî birkaç cihette sorulan bir suale mecburiyet tahtında bir cevabdır.]

*Sual: **Neden ne dâhilde, ne hariçte bulunan cereyanlara ve bilhassa siyasetli cemaatlara hiçbir alâka peyda etmiyorsun?** ve Risale-i Nur ve şakirdlerini mümkün olduğu kadar o cereyanlara temastan men' ediyorsun. Halbuki **eğer temas etsen ve alâkadar olsan, birden binler adam Risale-i Nur dairesine girip parlak hakikatlarını neşredeceklerdi;** hem bukadar sebebsiz sıkıntılara hedef olmayacaktın?*

*Elcevab: Bu alâkasızlık ve içtinabın en ehemmiyetli sebebi: **Mesleğimizin esası olan "ihlâs" bizi men'ediyor.** Çünkü bu gaflet zamanında, hususan tarafgirâne mefkûreler sâhibi, herşeyi kendi mesleğine âlet ederek, hatta dinî ve uh-*

FETHULLAH HOCA'NIN GAZETELERDE ÇIKAN BEYANATLARINA VE İDDİALARINA RİSALE - İ NUR ÖLÇÜLERİ İLE CEVAPLAR

İTTİHAD

*revî harekâtını da o dünyevî mesleğe bir nevi âlet hükmüne getiriyor. Halbuki hakaik-i imaniye ve hizmet-i nuriye-i kudsiye, kâinatta hiçbir şeye âlet olamaz. Rızay-ı ilâhîden başka bir gâyesi olamaz. Halbuki şimdiki cereyanların tarafgirâne çarpışmaları hengâmında bu sırr-ı ihlâsı muhafaza etmek, dinini Dünya'ya âlet etmemek müşkülleşmiş. **En iyi çâre, cereyanların kuvveti yerine, inâyet ve Tevfik-i İlâhiyeye dayanmaktır.»** (Emirdağ Lâhikası-I sh:38)"*[376]

Cevaplar böyle uzayıp gitmekte ve bu Risale "**Netice**" başlığı altında şu sûretle nihayetlendirilmiş bulunmaktadır.

"NETİCE:

Onüçüncü Lem'anın Beşinci İşaret'inde nazara verilen insanın acib hissiyatının garib hallerini ehemmiyetle nazara alıp, kişiler hakkında menfî hükümler vermede çok dikkatli olmak gerektiğinden kişilerin şahsıyla meşgul olmamak ve düşmanlık yapmamak lâzımdır. Ancak kişilerin zâhir hal ve hareketlerinde görülen hatalar, yani şer'î ahkâma açık muhalefetler tenkid edilip ahkâm-ı şer'iye muhafaza edilmelidir ve bu bir vazife-i diniyedir. Garazkârlık ve kindarlık kaldırmaz.

*Bu zât kendi istek ve tercihiyle geniş dairede (TV, Gazete, Kolejler, Yurtlar) hizmet etmek istiyor. **Fakat Nurculuk hizmetinin namına konuşmalarını, beyanlarını kabul etmiyoruz. Mezkûr faaliyetleri de kendi tercihleridir.** Risale-i Nûr'da beyan ve izah edilen ve **Bediüzzaman**'ın henüz sağ talebelerinin ve Haslar dairesinde Nur-iman hizmetkârlarının takib ettiği hizmet düsturlarına ve İttihad-ı İslâm ve ehl-i imanın uhuvveti prensibine çok defa zıt hareket ediyor. Bu yüzden mezkûr beyanlarına Nurcular kesinlikle iştirak etmiyorlar.*

Ali Kemal Pekkendir
28.7.1995 - İstanbul"[377]

---

376 A.g Risale sh:9 vd

377 A.g Risale sh:16

Fethullah Gülen'in Kelime-i Şehâdetin ikinci kısmı olan "**Muhammed-er resulullah**" ibâresinin söylenmemesi hâlinde bile insanlara kurtuluş kapısını aralıklaması da O'nun **Üstad Bediüzzaman**'ın görüşlerine ters düştüğü hususlardan biridir. Zirâ **Üstad Bediüzzaman** bu hususta şöyle buyuruyor:

"BEŞİNCİ MESELE

Saniyen: Mektubunuzda "Mücerred لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ *kâfi midir? Yâni,* مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ *demezse ehl-i necât olabilir mi?" diye, diğer bir maksadı soruyorsunuz. Bunun cevabı uzundur. Yalnız şimdi bu kadar deriz ki:*

Kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirinden ayrılmaz, birbirini ispat eder, birbirini tazammun eder, biri birisiz olmaz. Madem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtemü'l-Enbiyadır, bütün enbiyanın vârisidir. Elbette bütün vusul yollarının başındadır. Onun cadde-i kübrâsından hariç hakikat ve necat yolu olamaz. Umum ehl-i marifetin ve tahkikin imamları, Sadi-i Şirazî gibi derler:

مُحَالَسْتْ سَعْدِى بَرَاهِ نَجَاتْ - ظَفَرْ بُرْدَنْ جُزْ دَرْ پَىِ مُصْطَفَى

Hem كُلُّ الطُّرُقِ مَسْدُودٌ إِلاَّ الْمِنْهَاجَ الْمُحَمَّدِيَّ. *demişler.*

Fakat bazan oluyor ki, cadde-i Ahmediyede (a.s.m.) gittikleri halde, bilmiyorlar ki cadde-i Ahmediyedir ve cadde-i Ahmediye dahilindedir.

Hem bazan oluyor ki, Peygamberi bilmiyorlar; fakat gittikleri yol, cadde-i Ahmediyenin eczasındandır.

Hem bazan oluyor ki, bir keyfiyet-i meczubâne veya bir hâlet-i istiğrakkârâne veya bir vaziyet-i münzeviyâne ve bedeviyâne suretinde, cadde-i Muhammediyeyi düşünmeyerek, yalnız لاَ الٰهَ الاَّ اللّٰهُ *onlara kâfi geliyor.*

Fakat bununla beraber, en mühim bir cihet budur ki: Adem-i kabul başkadır, kabul-ü adem başkadır. Bu çeşit ehl-i

cezbe ve ehl-i uzlet veya işitmeyen veya bilmeyen adamlar, Peygamberi bilmiyorlar veya düşünmüyorlar ki kabul etsinler. O noktada cahil kalıyorlar. Marifet-i İlâhiyeye karşı yalnız لا إله إلا الله *biliyorlar. Bunlar ehl-i necat olabilirler.*

Fakat Peygamberi işiten ve dâvâsını bilen adamlar onu tasdik etmezse, Cenâb-ı Hakkı tanımaz. Onun hakkında yalnız لا إله إلا الله *kelâmı, sebeb-i necat olan tevhidi ifade edemez.*

Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilâne adem-i kabul değil; belki o kabul-ü ademdir ve o inkârdır. Mu'cizâtıyla, âsârıyla kâinatın medar-ı fahri ve nev-i beşerin medar-ı şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı inkâr eden adam, elbette hiçbir cihette hiçbir nura mazhar olamaz ve Allah'ı tanımaz. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter."[378]

Bediüzzman'ın Risâle-i Nurlar'da zaman zaman ilham hududlarını zorlayan beyanları mevcuddur. "**Bana yazdırıldı**", "**Falan âyet bize işaret ediyor**" veya II.Cihan harbinde ölen Alman çocuklarının "**bir nevi şehid**" oldukları gibi[379]

---

378 Mektûbat- sh:335 vd.

379 **İsmail Mutlu**, Risale-i Nurlar'ı sadeleştirip yayınlayacak derecede onlara taraftar olduğu hâlde gerçekçi davranarak bakınız ne diyor:

" İkinci Cihan harbi'nde kiliseye koşan bir kısım kimseler, Avrupa'nın cebbar ve zâlim kimseleri tarafından kılıçtan geçirilmişlerdir. Bir zat da, Ehl-i Sünnetin yukarıda bahsettiğimiz düsturlarına dayanarak, ***orada ölen mâsum çocukların*** *hangi dinden olursa olsun –Allah u a'lem- şehit değil, şehit hükmünde olduklarını, hakperestliği temsil eden, Hak cephesinde olan fakat yine gadren (zulmen) öldürülen kimselerin de bir semavî dine inanmaları durumunda, aynısı olmasa da o mazhariyetin bir nev'ini paylaşacaklarını söylemiş ve şunu da vurgulamıştır: Derece bakımından onların şehitlikleriyle mü'minlerin şehit olmaları katiyyen bir değildir.* ***(Fethullah Gülen****, Zihin Harmanı, s.216)*

Görüldüğü gibi Nur câmiasının her iki önemli hocasıda ***"şehâdet"*** *konusunu açıklayamamışlardır. Fetret ehlinin durumuyla meseleye yaklaşmışlardır. Oysa fetret ehlinin durumunu anlatan hiçbir âlim, onları* ***"bir***

ifâdelere rağmen O'nun **Fethullah Gülen** tarafından yürütülen "Dinlerarası Diyalog" la[380] bir alâkası olamayacağını böylece izah ettikten sonra şimdi de bu hareketin maksad ve hedefinin ne olduğu hususunu izah edelim.

Evvelce de bir nebze tebârüz ettirmiş olduğumuz üzere "**Dinlerarası Diyalog**" un nihai hedefi "**tevhid-i edyan**" yani dinlerin birleştirilmesidir. Böyle bir davanın İslâm nazarında sakatlığı ise aşikardır. Zira **Yümni Sezen**'in gayet haklı olarak belirttiği üzere:

Çoğul olarak kullanılan "**dinler**" kelimesindeki problemdir. Dinler tarihi, antropoloji, etnoloji, sosyoloji açılarından "**dinler**" tâbiri bir problem yaratmaz ve objektif bir gerçeği de ifâde eder. Fakat ilâhiyat, özellikle de İslâm İlâhiyatı

---

nevi şehid *" saymamıştır.*

Bizim kannatimize gelince: Burada her ne kadar ***"bir çeşit"*** *denilerek mesele yumuşatılsa da, bizzat müellifin kendi ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, bu söz* ***"yoğun bir şefkat baskısı"*** *altında söylenmiştir. İçinde bulundukları şartlara göre* ***"bir çeşit fetret ehli sayılabilecek"*** *kimselerin kim olduğunu en iyi Allah bilir. Böylelerinin* ***"bir çeşit fetret ehli olduklarını ve kurtuluşa erebileceklerini" söylesek de, onlar için "şehid ifâdesinin kullanılmasını isabetli bulmuyoruz.*** *Böyle sözler keşfen de söylense,* ***"bağlayıcı"*** *değildir."* (Bkz. **İsmail Mutlu**- A.g.e. sh:278)

380 ***"Diyalog insanlar arsında olur. Dinler yani müesseseler arasında diyalog olmaz.*** *Din mensupları arasında diyalog ve bu diyalog da müesseseye zarar vermeyecek tarzda ve sınırda tutulmalıdır. Dinler bir anlamda ilkeler ve kurallar demektir. İlke ve kurallar arasında diyalog olmaz. Başka deyişle, din bir sosyal müessesedir ve sosyal müesseseler arasında diyalog değil etkileşim olur. Etkileşimin farklı şartları, farklı zeminleri, en önemlisi aşırıya giderse zararları vardır. Kişi etkileşimi ile müessese etkileşimini, diyalogla kültür alışverişini ayırmak ve doğru değerlendirmek gerekebilir."* (Bkz. **Yümni Sezen**- Dinlerarası Diyalog İhâneti, İstanbul 2006, sh:12)

"Demek ki,diyalog, müesseseler arasında değil, o müessesenin bir kısım mensupları arasında olur ve iradî bir tasarruftur. Gerçi ***"dinlerarası diyalog"*** *un maksadında bu anlam, zımni olarak bulunmaktadır, ama yanlış bir kavram, maksadı gölgeleyebir."* (Bkz. **Yümni Sezen**- A.g.e,sh:13)

bakımından yanlış bir kullanımdır ki; diyalogda da maksat ilâhiyatla ilgili olmakta, diyalog sırf dinî bir alana tahsis edilmektedir. Bir Müslüman açısından **"dinler"** değil, **"din"** vardır ve o da **İslâm**'dır.

Müslümana göre öbürleri ya sapmış ya da bozulmuştur. Kur'an'da dinin çoğulu olan **"edyan"** (dinler) kelimesinin geçmediğini söylemiştik. Onların inançları anlamında tek esas dinin dışındakiler için çoğul kullanılmıştır. ***"Dinini hepsinin üzerine üstün kılmak için..."*** [381] âyetinde olduğu gibi. Diyalogcuların kullandığı **"üç büyük din"**, **"dinler bahçesi"**, dinlerarası diyalogda imâ edilen, birbirine eşit, birden fazla din anlayışı islâm'da yer almaz. Oysa gerçekte diyalog için böyle eşit dinlerin bulunması gerekir. Kendisiyle aynı durumda olmayan bir din ile diyalog, İslâm açısından olsa olsa tebliğe hazırlık metodu olarak alınabilir"[382]

Gerçek bu olmakla beraber şimdi telâffuz edilen **"İbrahimî Dinler"** denilerek Hırisrtiyanlık, Musevîlik ve İslâmiyet'in tevhidi olduğu cihetle bu nokta üzerindeki düşüncelereimizi hülasatan arz edelim:

Yümni Sezen Bey bu **"İbrahimî Dinler"** tâbirinin yanlışlığına işâretle diyor ki:

*" Dinler tarihi açısından da, İslâm, Hıristiyan ve Musevî ilâhiyatları açısından da bakılsa, "**İbrahimî Dinler**" tâbiri yanlıştır. Dinler tarihinde, din antropolojisinde, dinlerin kollara ayrılma şeması yer almaz. Esasen üç farklı kola ayrılan bir din, "**kendisi**" olmaktan çıkmış bir enkaz olmuş olur. Oysa **Hz. İbrahim** bir enkaz değildir. Üç ilâhiyat da **İbrahime** değil ama, "**İbrahimî Dinler**" kavramına yabancıdır. Kavramı ilk kez kullanan **Louis Massignon**'dur. **Massignon**'un amacı da, Müslümanları ve dinler arasındaki*

381 Tevbe Suresi, ayet 33

382 **Yümni Sezen**- A.g.e sh:13

*ilişkileri **Hz. Muhammed**'den koparma gibi görünüyor. İşleyen sürece baktığımız zaman bunu fark edebiliriz.*

***Hz. İbrahim** bir peygamberdi ve tevhid sürecinde önemli bir dönüm noktasını temsil ediyordu. Acaba **Hz. İbrahim**'in kaç dini vardı ki, "**dinler**" deniyor. İbrahimî inanç sistemine benzeyenler kastediliyorsa, Musevîlik ve İsevîlik'te (Hıristiyanlık), **Hz. İbrahim**'den kalan ne vardır? Rabbu'l-âlemin olan Tek Allah inancı mı? Hac mı? Kâbe mi? Kurban mı? Acaba kavim ilâhlığı veya teslis mi **Hz. İbrahim**'de mevcuttu? Kutsal metinlerde sadece **İbrahim** adının geçmesi neyi gösterebilir? Kur'an şöyle der:*

*"Ey Kitap Ehl-i Kitap Niçin **İbrahim** hakkında münâkaşa ediyorsunuz? Halbuki Tevrat ve İncil, ancak ondan sonra indirildi Bunu da mı düşünemiyorsunuz?"[383] "İbrahim ne Yahudi idi ne Nasranî idi"[384]*

*Kur'an, yahudi ve hıristiyanların **Hz. İbrahim**'le ilgilerinin olmadığını, **Hz. İbrahim** ve tevhid dininin İslâm'la devam ettiğini açıkça beyan eder:*

"Yahudi ve Hıristiyanlar, Müslümanlara şöyle dediler: Bizim dinimize girip Yahudi veya Hıristiyan olun ki doğru yolu bulaşınız. De ki: Hayır, biz hak yol üzere bulunan İbrahim'in dinindeyiz. O hiçbir zaman müşriklerden olmadı"[385]

*İbrahimî dinler'deki "**dinler**" kavramı da İslâm İlahiyatı açısından ayrı bir problemdir. Bilindiği gibi Kur'an'da çoğul olarak dinler (edyan) kelimesi geçmez. "**Onların İnanışları**" gibi tevhid sürecinin dışındakiler söz konusu edilir.*

***Hz. İbrahim**'de sürüp gelmiş olan tevhid geleneği, bu arada diğer birçok dinî gelenek, sadece İslâmiyet'te devam etmiş, din daha da yükselerek zirveye oturmuştur. İslâm ilâhi-*

---

383 Al-i İmran 65

384 Al-i İmran 67

385 Bakara Suresi, âyet-135

*yatı bakımından durum böyledir. Sosyolojik gerçekliğe gelince, **Hz. İbrahim**'den sonra, İslâmiyet'e kadar ondan kalabilen üç beş "**hanif**" ten başka kimse olmamıştır. Yine Kur'an şöyle der:*

*"...Doğrusu, insanların **İbrahim**'e en yakını, şüphesiz O'nun izinden gidenler ve bu peygamber (**Muhammed**)ve O'na iman edenlerdir. Allah da müminlerin velisi (dostu) dir."* [386]

*Görüldüğü gibi "**İbrahimî Dinler**" anlayışı, dinler tarihi bakımından da, İslâm dini açısından da yanlış bir anlayıştır ve kullanılan kavram yanlış bir kavramdır."*[387]

Allah katında bir tek din olduğuna o da İslâm'dan ibaret bulunduğuna[388] nazaran bu nâdanlar neyi Tevhid etmek istiyorlar?! **Hz.Âdem**'den beri Cenab-ı Hakk'ın bütün peygamberlere vakî olan tebligatlardaki gerçekler Kur'an-ı Kerim de cem olmuş ve zirveleşmiş değil midir?! O halde bu "**Dinlerasrası Diyalog**" dan maksad nedir?! Hiç şüphesiz Hıristiyanlar cânibinden "**Misyonerlik**" bizimkiler cânibinden ise, Ehl-i Küfre hoş görünmek maksadıyla "**İslâm'ı Tahrif**" ten ibarettir.

Bu gerçeği Dinlerarası Diyalog müdâfilerinden **Hayreddin Karaman** bile mûteriftir. Bakınız O "**Gerçek Hayat**" isimli bir derginin kendisi ile yaptığı bir röpörtajda bakınız neler söylüyor:

"*Başka yazılarımda, geçmişten günümüze, bu maksatlara da örnek teşkil edecek diyalog uygulamalarından söz ettim, örnekler verdim. Ancak geçen günlerde izlediğim bir tv programında diyaloga karşı olanların, daha çok, 1962-1965 yıllarında yapılan **II.Konsil**'den sonra papalığın adını*

386 Al-i İmran Suresi, âyet 67-68.

387 Yümni Sezen-A.g.e. sh:10 vd.

388 Al-i İmran Suresi, âyet 19

koyduğu, kavramlaştırdığı ve uygulamaya başladığı diyalog üzerinde durduklarını fark ettim. Maksadımı daha iyi anlatabilmem için TDV İslâm Ansiklopedisinin Konsil ve Hıristiyanlık maddelerinde iyi bir özeti bulunan ***II. Vatikan konsili, Misyonerlik ve bunlara bağlı diyalog kavramı ile ilgili bir iki pasajı*** *aktarmam gerekiyor:*

"Kapsayıcı yaklaşımın (kurtuluşun Yahudilik, İslâm gibi diğer ilâhî dinlerle de olabileceğinin kabulünün) doğurduğu bu problemler karşısında papalık Dinlerarası Diyalog Konsili, 1984 ve 1991 yıllarında iki doküman neşretme gereğini duymuş... bu dokümanlarda misyonerlik açısından diğer dinlerle ilgili resmî tutum belirlenmiştir.»[389]

«Katolik kilisesi, diğer dinlerin mensuplarıyla birbirini tanımak ve inancı paylaşmak için diyaloga girmek durumundadır. Çünkü kilise bütün insanlık içindir; dolayısıyla diyalog, bütün insanlığı kurtuluşa ulaştırma diyalogudur. ***Katolik kilisesi, dinlerarası diyalogu, Hıristiyanlaştırma misyonunun bir âleti olarak olarak kullandığını açıkça belirtmekten kaçınmamıştır.»***[390]

« Bu yüzden yahudiler, kilisenin diyalog yaklaşımına dâima şüphe ile bakmışlardır»[391]

Papalık kapsayıcı yaklaşımı benimsemekle beraber ***«Hıristiyanlığın tek gerçek kurtuluş dini olduğu iddiasından vazgeçmemiştir.*** *Diyalogun, Hıristiyan öğretisi çerçevesinde ‹**kurtuluş diyalogu**› olduğunu açıklayan Papalık Dinler Arası Diyalog Konsili, Hıristiyan mesajının diğer kültürler içinde enkarnasyonu (diğer kültürlerin bünyesine sokularak hayat bulması ve yayılması) anlamına gelen enkültürasyonu*

389 D.i.A. C.17. sh:359

390 A.g.e. sh:360

391 A.g.e. sh:361

teşvik etmiştir.»[392]

Yukarıdaki alıntılar, papalığın diyalogdan maksadının misyonerlik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. *Ben de yukarıda, «Biri diğerini ikna ederek kendi inancına ve hayat tarzına insan kazanmak» ifadesiyle bu maksada yer vermiştim.*

Hıristiyanlığın vazgeçemeyeceği vazifelerinden biri misyonerlik; yani bütün insanları hıristiyanlaştırmak için çaba göstermektir ve bunu da asırlardan beri yapmaktadır. *Buna rağmen müslümanlar onlarla diyalog içinde olmuşlar,* ***« Hıristiyanları müslümanlaştırmak»*** *amacı da dahil birçok maksatlarla bir araya gelip görüşmüş, tartışmış, ortak bazı işler tutmuşlardır. Bugün yurt dışında yaşayan dindaşlarımız yoğun bir misyonerlik taarruzu karşısında bulunuyorlar ve oradaki din rehberlerimiz çeşitli maksatlarla Hıristiyan din adamlarıyla bir araya geliyor, diyaloglar yapıyorlar.*

Bu noktada önemi olan husus, «kırmızı çizgilere dikkat etmek, dengeyi bozmamak, kâr zarar hesabını iyi yapmak» tır; eğer bu çeşit diyalog İslâm'ın ve müslümanların menfaatine değil, zararına olursa zinhar ondan uzak durmaktır.

Müslümanlar, ***« Dinleraras Diyalog İçin Papalık Konseyi misyonunun bir parçası olmak üzere»*** *diyaloga girmezler, kendi davalarının şuurlu bir «misyoneri: davetçisi, tarafı» olarak diyaloga girerler.*"[393]

Hayreddin Karaman'ın bu son sözlerini okuyanlar acaba kendisine mâdem, "**Müslümanlar, « Dinlararası Diyalog için Papalık Konseyi misyonunun bir parçası**

392 A.g.e. sh:369

393 B.k.z. Gerçek Hayat isimli derginin 1-7 Nisan 2005 tarihli nüshasında yer alan "**Ötekilerle Diyalog**" başlıklı röpörtaj.

olmak üzere »[394] **diyaloğa girmezler"** diyorsun, öyleyse diyaloğu bu sûretle yürütenler hakkında bugüne kadar hangi tenkid veya tarizde bulundun?! diye sana bir suâl sormazlar mı?!.

Hayreddin Karaman'ın bu sözlerini **"Dinlerarası Diyalog Nedir?"**[395] isimli eserinde de aynen tekrarlamakla[396] beraber ne şiş yansın ne kebap kabilinden

"*Son yıllarda dinlerarası diyalog toplantılarını daha; çok belli bir cemaatin mensupları yürüttüğü için işin geçmişini bilmeyenlere, bu faaliyette kötü bir niyet bulunduğu zannı verilmeye çalışıldı*"[397] ve Abant Toplantılarına temasla:

" *«Siz de kendinizi meşrulaştırmak ve bizlerden destek almak için bu toplantıları yapıyorsunuz» diyenler oldu. Bunu diyenleri de dışlamadılar, bir sonraki yıl tekrar çağırdıkları da oldu. Ben bu konuda şunu söylemeyi uygun görüyorum: Bir insan veya bir grup bir faaliyeti yaparken kendileri ve başkaları için bir takım amaçları ve beklentileri olur, bu tabiidir; önemli olan meşruiyet ve fayda zarar dengesidir. Bu ikisini değerlendirmek de katılımcılara düşer; kimse kimseyi zorlamıyor.*" [398] diyerek bu hususta yürütülen faâliyetlere meşrûiyet atfetmiş bulunmaktadır. Dahası İslâm tarihinden doğru diyalog örneklerini anlatarak bu zannı takviye etmekte hatta bu tavır bazan zan seviyesinde bırakılmayıp tasvib şeklini de almaktadır. "*Trablus diyaloğunda yapılan konuşmalar*

---

394 **Hayreddin Karaman**'ın tırnak içinde aldığı bu cümle **Fethullah Gülen**'in **Papa**'ya sunduğu mektuptan alınmadır. Lâkin O'nun ismini zikretmekten içtinab etmiştir.

395 **Hayreddin Karaman**- Dinlerarası Diyalog Nedir?!, İstanbul 2005

396 B.k.z. **Hayreddin Karaman**, A.g.e. sh:32 vd deki **"Diyaloğun Maksadı"** başlıklı bölüm.

397 A.g.e. sh:12

398 A.g.e. sh:13

ve alınan kararlar gözden geçirildiğinde diyaloğun yararlı olduğu açıkça anlaşılmaktadır."[399] Fakat ve fakat verdiği misallerle yürütülmekte olan diyalog arasındaki mugâyerete asla temas etmemektedir.

O'Ali Bulaç, Ali Erbaş, Arif Gökçe, Cemal Uşak, Dozideos Anagdasdopavlos, Faruk Tuncer, George Marovitch, İlyas Üzüm, Niyazi Öktem, ve Yusuf Altıntaş arasındaki münâkaşalı bir programda dahada ileri bir ölçüde "**Dinlerarası Diyalog**" a şu inanılması güç sözlerle destek vermişti:

"***A.Bulaç**: Peki hocam, bir Hıristiyan Peygamberimiz için ne demelidir?*

***H.Karaman**: İyi bir insan, iyi bir müslüman ve Peygamber olduğuna da inanmalıdır. Biz üç dinin mensupları şuna inanmalıyız; **Hz. İsa** Allah'tan vahiy almıştır, **Hz.Musa**, Allah'tan vahiy almıştır. **Hz.Muhammed** de Allah'tan vahiy almıştır. Buna inanmak durumundayız.*

***İ.Üzüm**: Peki ama hocam, Hıristiyanlar niye inanacaklar ki? İnandıkları takdirde Müslüman olmazlar mı?*

***H.Karaman**: Hayır, Müslüman olmazlar.*

***İ.Üzüm** : Olmaz ama bir gevşeme, bir kopma...*

***N.Öktem**: İzin verirseniz, **Monsenyör Dubois**'ın yaklaşımını söyleyeyim. Malumunuz O'nunla ilgili anılarımı kitap halinde çıkarttık. Vatikan'ın Türkiye Temsilcisi. Yatağının başucunda da «**Bismillahirralmanirrahim**» yazardı. **Monsenyör Dubois**, «**Hz.Muhammed**'de göksel ilham vardı» derdi.*

***H.Karaman**: İzninizle ben devam edeyim, **İlyas Bey**'in sorusuna da bir çeşit cevap olur. Bir Hıristiyan veya Musevî, «**Hz.Muhammed**'in de Allah'dan vahiy aldığına inanıyorum der.» Sonra «bu peygember (**Hz. Muhammed**) benden ne istiyor?» sorusunu sorar. Yani «Ben bir museviyim ya da iseviyim,*

399 Bk. A.g.e sh:33

dinimi bırakıp şu ana kadar inandığım ve yaşadığım şeylerden tevbe edip müslüman olmamı mı bekliyor? Yoksa başka bir beklentisi mi vardır?» Müslümanların çoğu ***«Peygamberin, bütün din sâliklerini islâm'a çağırdığına»*** *inanırlar. Ben diyorum ki, İslâm uleması içinde, Kur'an-ı Kerim'e bakarak Peygamberimizin beklentisinin bundan ibâret olmadığına inanlar da var.* ***Peygamberimiz «Yahudi mutlaka Müslüman olsun!» demiyor, «Hıristiyan mutlaka müslüman olsun!» demiyor. Diyor ki; «Yahudiler ve Hıristiyanlar tek Allah'a inansınlar, Âhiret'e inansınlar ve kendi kitaplarında da bulunan iyiliklere göre yaşasınlar (yani bizim amel-i sâlih dediğimiz şeyler) beni de sahtekârlıkla, yalancılıkla itham etmesinler. Getirdiğim kitabı da şuradan buradan çalıntı olduğunu söylemesinler.»*** *Dolayısıyla* ***«Bu takdirde onlar da cennete giderler» demiş oluyor.*** *Bu inançta olanlar var mı? Var. Bu inançta olmayanlar (inançlarına şirk karıştıranlar) var mı? Evet, onlar da var. Ama farklı olanlar da var. İşte sizin adına diyalog dediğiniz şey bu zaten. Hep şunu söylüyorum; diyalog, «Diyalogun hedefi, tek bir dine varmak, dinleri teke indirgemek olmamalı.» Böyle bir hedef olamaz zaten. Bu eşyanın tabiatına aykırıdır. Ama diyalog, duvarları kaldırıp, birbirimizi görmemizi sağlayabilir.*"[400]

Hayreddin Karaman'ın bu sözleri doğru kabul edilirse Hz.Peygamberin bazı Hıristiyan hükümdarlara mektup yazıp onları İslâm'a davet etmesi nasıl izah edilebilir?! Bu noktaya dikkat eden **Ahmed Mahmud Ünlü**:

"***Resulullah*** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem),* ***Rum*** *kralı* ***Herakl'e*** *yazdığı mektupta geçen*

«أَسْلِمْ تَسْلَمْ يُؤْتِكَ اللّٰهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ.»

400 **Hayreddin Karaman, Ömer Faruk Harman ve Faruk Tuncer,** Polemik Değil, Diyalog, İstanbul 2006, sh:35 vd.

«...İslâm'a gir ki kurtulasın! Allah da sana ecrini iki kat versin. Eğer yüz çevirirsen, bütün etbâ'ının günahı senin üzerine yüklenecektir!» *(Buhârî, Bed'ül-vahy:l, no:7,1/9) İfadeleriyle Hristiyanları İslâm'a davet edişi kimsenin inkâr edemeyeceği bir hakikattir.*

*Hal böyleyken **Hayrettin Bey'in:***

«Peygamberimiz ‹yahudi mutlaka müslüman olsun!› demiyor, ‹Hristiyan mutlaka müslüman olsun!› demiyor» sözü ne anlama geliyor?!

*Ayrıca **Allâh-u Te'âlâ** Kur'ân-ı Kerîm'in birçok âyet-i kerîmesinde Ehl-i Kitap olan Yahudi ve Hristiyanlar'ın Âhiret'te bir bahâne ortaya koyamaması için kendilerine Âhir zaman Peygamberi **Muhammed Mustafa** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)i gönderdiğini beyan etmiştir.*

Nitekim onlara hitaben:

*«**Ey Ehl-i Kitap! Gerçekten** (insanlar kendilerine) **peygamberler** (göndermemiz) den **bir** (kesinti ve) **fetret üzere** (bulunuyorlar) **iken size Resulümüz gelmiştir.***

O size** (dinin hükümleri hakkında) **tam manâsıyla açıklama yapmaktadır, tâ ki siz: ‹Bize ne bir müjdeleyici, ne de bir uyarıcı gelmemiştir!› diyemeyesiniz! İşte muhakkak size büyük bir müjdeleyici ve tam bir uyarıcı** (olan Muhammed (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellemj) **gelmiştir.

***Allah** (peygamberlerini peş peşe ve ara ara göndermek dâhil) **her şeye** (gücü yeten bir) **Kâdîr'dir»**" (Mâide Sûresi-19) buyurarak, **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Ehl-i Kitab'a niçin gönderdiğini açıklamıştır.*

Diğer âyet-i kerîmelerinde de:

*«Ey **kitap ehli** (olan Yahudi ve Hristiyanlar)! **Gerçekten de size Rasûlümüz gelmiştir ki; o size kitaplarınızın beyan etmiş olduğu; Muhammed** (Sallâllâhu Aleyhi ve Selem) in evsafından ve recm âyeti gibi konulardan **gizlemekte bu-***

lunmuş olduğunuz şeylerin birçoğunu iyice açıklamaktadır. *(Açıklanması gerekmeyen suçlarınızdan)* ***birçoklarını da afvetmektedir.***

Muhakkak ki Allah'tan size *(karanlıkları aydınlatan)* ***büyük bir nur*** *sahibi* ***Muhammed*** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ve (gizli gerçekleri)* ***açıklayıcı pek yüce bir kitap*** *(olan Kur'ân-ı Kerîm)* ***gelmiştir.***

Rızasına hakkıyla uymuş bulunanları Allah onun *(okuduğu Kur'ân)la* ***kurtuluş yollarına eriştirir ve Kendi izniyle*** *(;dileyip muvaffak kılmasıyla)* ***onları*** *(kâfirliğin)* ***karanlıklar(ın)dan*** *(İslâm'ın)* ***nur(un)a çıkarır, ayrıca kendilerini*** *(Zât'nın rızasına kavuşturacak olan)* ***dosdoğru bir yola eriştirir»*** *(Mâide Sûresi:15-16) buyurarak,* ***Rasûlüllâh*** *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e uymayanların kurtuluş yollarına kavuşamayacağını, gâvurluk karanlıklarından kurtulamayacağını ve cennete kavuşturan dosdoğru yola erişemeyeceğini sarahaten beyan etmiştir.*"[401] demekte ve mütâkiben de bu mes'ele ile ilgili hadis-i şerifleri sıralamaktadır.

Mes'ele bu noktada **"Dinlerarası Diyalog"** davasını güdenlerin diğer bir sapıklığına gelip dayanıyor. O da Ehl-i Kitab olanların Hz.Peygamber'in Risaleti'ni tasdik etmeksizin kurtuluşa erebilecekleri yani Cennet'e gidebilecekleri iddiasıdır.

Bu bâtıl davayı **Fethullah Gülen** evvelce de temas etmiş olduğumuz üzere şöyle ifâde etmektedir:

"*...Herkes kelime-i tevhidi esas alarak çevresine bakışını yeniden gözden geçirmeli ve ıslah etmelidir. Hatta kelime-i tevhidin ikinci bölümünü, yani* ***«Muhammed Allah'ın rasûlüdür» kısmını şöylemeksizin*** *sadece ilk kısmını ikrar eden kimselere rahmet ve merhamet bakışıyla bakmalıdır.*

---

401 Bkz. **Ahmed Mahmud Ünlü- Hayreddin Karaman**'ın Görüşlerine Reddiyeler, İstanbul 2010, sh:11 vd.

Zira, hadislere göre, kıyamet günü Allah'ın sonsuz rahmeti öyle bir tecelli edecek ki şeytan bile umuda kapılacak ve bu rahmetten istifade edip edemeyeceğini merak edecek. Böylesine âlicenap bir merhamet karşısında, bizim cimrilik etmemiz ve bu cimriliği temsil etmemiz tasavvur edilemez. Hem sonra bunun bizimle alâkası ne? Hükümranlık O'nun, hazine O'nun, hepsi O'nun kulları... Öyleyse herkes haddi aşmaktan sakınmalıdır."

***Fethullah Gülen**'in bir kitabından (Fasıldan Fasıla) alınmış olan bu paragraf, bir Katolik din adamı tarafından fotokopi ile çoğaltılarak, Müslüman dostlarına -tıpkı kendi cemaatinden kimselere dinî resimler dağıtır gibi- dağıtılmıştır. Bu paragraf, dinlerarası diyalog konusunda en aktif rol oynayan **Fethullah Gülen** hareketinin kalkış noktasını özetlemektedir."*[402]

Sâdece bu kadar değil daha da ileri giderek Kur'an-ı Kerim'deki Ehl-i Kitab'la ilgili âyet-i kerimelere -ileride anlatılacak olan- "**Tarihselciler**" in mantığı ile bakarak diyor ki:

"*Yahudileri ve Hıristiyanları kınayan ve azarlayan âyetler ya Hazret-i **Muhammed** (a.s.m) döneminde yaşayan ya da kendi peygamberleri döneminde yaşayan bazı Yahudi ve Hıristiyanlar hakkındadır.*"[403]

Bu bakış açısı ile Cenab-ı Hakk'ın şu âyet-i kerimesi karşılaştırıldığında ürpermemek mümkün müdür?!

Cenab-ı hakk meâlen şöyle buyurmaktadır:

"***Sizin için güzel bir örnek İbrahim ile beraberindekilerde oldu; vaktiyle onlar kavimlerine şöyle dediler: «Biz sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan beriyiz ve sizi tanımıyoruz; tâ ki siz Allah'ın birliğine iman edinceye kadar***

---

402 Bkz. Küresel Barışa Doğru, İstanbul 2002, sh:131

403 A.g.e. sh:45

sizinle aramızda ebedî buğz-u adavet (kin ve nefret) başladı» Ancak ibrahim'in babasına «elbette senin için istiğfar edeceğim, mamafih senin için Allah'tan (gelecek) hiçbir şeye gücüm yetmez» demesi müstesna! Dediler: «Yâ rabbena! Biz ancak sana tevekkül kıldık ve sana gönül verdik ve bütün gidişat sanadır! Yâ rabbena! Bizleri o küfredenlerin fitnesi kılma ve bizlere mağfiret buyur; çünkü sensin ancak öyle azîz, öyle hakîm!»"[404]

Benzer âyet-i kerimeler pek çoktur.[405] Fakat biz bu görüşü teyid eden birkaç hadis-i şerif zikretmekle iktifa ediyoruz.

Ebu Hureyre (r.a.) den rivâyet edildi ki:

Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurdu;

"*Muhammed'in nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, İster yahudi ister hıristiyan olsun, beni bu ümmet-*

---

404 Mümtehine Suresi, âyet 4-5

405 Mesela:

"Dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hıristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır. De ki: Doğru yol ancak Allah'ın yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyacak olursan, and olsun ki Allah'tan sana ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır."(Bakara Suresi, âyet 120)

"Ehl-i kitaptan bir kısmı istediler ki, ne yapıp edip sizi saptırsınlar. Oysa onlar sadece kendilerini saptırırlar da, farkına bile varmazlar." (Al-i İmran Suresi âyet 67-69)

"Kendilerine kitaptan nasip verilenlere baksana! Sapıklığı satın alıyorlar ve sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar." (Nisa Suresi, âyet 44)

"Yemin olsun ki, sen kitab ehline her türlü mu'cizeyi (delili) getirsen yine de onlar senin kıblene dönmezler. Sen de onların kıblesine dönecek değilsin. Onlar birbirlerinin kıblesine de dönmezler. Sana gelen ilimden sonra eğer onların arzularına uyacak olursan, işte o zaman hakkı çiğneyenlerden olursun." (Bakara Suresi, âyet 145)

"Ey ehl-i kitap, niçin doğruyu eğriye karıştırıyor ve bile bile gerçeği gizliyorsunuz?" (Al-i İmran Suresi, âyet 70)

"Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden bir gruba uyarsanız, imanınızdan sonra sizi yeniden inkarcılığa sevk ederler." (Al-i İmran Suresi, âyet 69)

ten kim duyar da benim risaletime iman etmez ise, kesinlikle cehenneme girecektir."[406]

İmamı Nevevî bu Hadis-i Şerifin şerhinde "Yahudi ve Hristiyanların ayrıca vurgulanması Ehl-i Kitab olmalarından dolayıdır, yani onların hali böyle ise kitab ehli olmayanlar kesinlikle cehennemlik olmaları kaçınılmazdır." Buyurmuşlardır.

Esâsen "**Lâ ilâhe illallah**" (Allah'tan başka ilâh yoktur) diyen bir müslüman'ın kelime-i tevhid içinde Hz. Peygamber'i kabul ve tasdik manası mevcuttur veya mevcud olmalıdır. Ancak yalnızca "**Lâ ilâhe illallah**" deyip de peygamberler zincirinin son incisi olan Rasûl-i Ekrem'e iman etmeyen bir insan müslüman olamaz. Başka bir deyişle, Rasûl-i Ekrem'i kısmen veya tamamen devre dışı bırakan bir zihniyet, İslâm inançlarıyla asla bağdaşmaz.

Kaldı ki pek çok hadiste, **Lâ ilâhe illallah** ile birlikte **Muhammedün Rasûlullah** ifadesi de yer alır. Bu hadislerden birinde;

"*Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın resulüdür diye şehâdet getiren kimseye Allah Teâlâ cehennemi haram kılar*[407] buyurulur.

Yine Rasûlullah (s.a) şöyle buyurur:

"- *Direnenler hâriç ümmetimin hepsi cennete girer*"

Dediler ki:

"- Ey Allah'ın Resulü, kimler direnir.

Peygamber (s.a.v.):

"- *Bana itaat edenler cennete girer, bana isyan edenler de direnenlerdir.*" [408] buyurdu.

Diğer bir gün Peygamberimiz (s.a), genç sahâbî **Ebû**

---

406 **Müslim,** İman 240; **Heysemî,** Mecmau'z-zevâid, c.8, sh.261-262. Ayrıca bkz. Hud Süresi, âyet 17.

407 **Müslim,** İman 47

408 **Buhari,** İ'tisam 2, **Ahmed b. Hambel** II.361

Saîd el Hudrî'ye (r.a) hitaben:

"Ey Ebû Saîd! Her kim Rab olarak Allah'a, din olarak İslâm'a, peygamber olarak da Muhammed'e râzı olursa, cennet ona vâcip olur"[409] buyurdu. Burada razı olmak, ona kaani olmak ve onunla iktifa ederek başka bir arayışa girmemek mânasına gelir. Bu demektir ki; cennetin yolu, Peygamber Efendimize iman edip onun Kur'an mihveri dâhilin de hayat şekli ve ahlâkı demek olan sünnetinin ciddiye alınması ve ihya edilmesinden geçer. Bu temel esaslara riayet etmeyenlerin âkıbetlerini de bir büyük İslâm âliminden dinleyelim. O âlim "**Allâme**" ünvanı ile anılan **El-Bedr -ür Reşid**' dir. **(Muhamm bin İsmail bin Muhammed erreşid, el-müteveffâ 768 hicrî)** Eserinin adı **"Tehzîbü Risâleti'l-Bedri'r-Reşîd fi'l-Elfâzı'l-Mükeffirât"**tır. Bu risâle, Süleymâniye Kütübhânesi, Ayasofya kısmında 2262 (3363?) numarada kayıtlıdır. Ve mezkûr risâle, meşhur müfessir, muhaddis, fakîh **Ali el-Kaarî** tarafından şerh edilmiştir. Bu şerh, kitapta ismi zikredilmeyen birisi tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiş ve bu tercüme de hattı gâyet güzel bir hattat tarafından yazılmıştır.

Bu risâle, **"cemâatün mine'l-esâtize"** tarafından tarafından tahkik edilmiş olup, muhakkiklerce risâle hakkında verilen mâlumat esnâsında **Şâfii, Hanefî, Mâlikî** ve **Hanbelî** mezheblerinde **"riddet ve küfür"** hakkındaki hükümlerden bahsederken, Hanbelî Mezhebi'ne âid hükümleri, Hanbelî imamlardan **İmam Behûtî**'nin **Keşşâfu'l-Gınâ** isimli eserinden nakletmişlerdir.[410]

(...)أو لم يكفر من دان بغير الاسلام كالنصارى، أو شك فى كفرهم، أو صحح مذهبهم...

409 **Müslim**, İmare 116

410 Eski İstanbul müftüsü **Ömer Nasuhi Bilmen**'in telif ettiği sekiz cildlik Istılâhât-ı Fıkhıyye Kâmûsu isimli son derece ilmî kıymeti hâiz eserinde, Hambelî Mezhebi'yle alâkalı fıkhî meselelerde mehaz olarak daha ziyâde, yukarıda ismi geçen **"Keşşâf-ül Gınâ"** isimli kitabı kullanılmıştır.

Kim Nasara (hıristiyanlar) gibi İslâm Dini'nden başka bir din üzerinde olanlar için kâfir demezse; yahud onların küfründe şübhe ederse; veya mezhebleri doğrudur, derse kâfirdir.

من اعتقد ان الكنائس بيوت الله و انالله يعبد فيها و ات ما يفعل اليهود والنصارى عبادة لله (...)وطاعةله ولرسوله أوانه يحب ذلك أو يرضاه أو أعانهم على فتحها و اقامة دينهم وأن ذلك قربة أو طاعة فهو كافر.

Kim kiliseler de Allahın evidir, oralarda da Allaha ibâdet ediliyor, yahudi ve hıristiyanların yaptıkları da ibâdettir, Allah ve resulü için taattır diye itikad ederse; veya bundan hoşlanır ve râzı olursa, veya kiliselerinin açılmasına, dinlerinin ikamesine yardımcı olursa, bunlar kurbettir, taattir diye kabul eder, inanırsa, o kimse kâfirdir.

(...)من اعتقد أن زيارة أهل ذمة فى كنائسهم قربة الى الله فهو مرتد.

Kim, zimmet ehlini kiliselerinde ziyâret etmek kurbettir diye itikad ederse o kimse mürteddir, yâni İslâm'dan dönmüştür.

من اعتقد أن لاحد طريقا الى الله من غير متابعة محمد صلى الله عليه و سلم أو لا يجب عليه اتباعه، أو أن له جروجا عن اتباعه، أو قال: انا محتاج الى محمد فى علم الظاهر دون علم الباطن أو فى علم الشريعة-يعنى- كفر.

*"Kim, **Hz.Muhammed** (sav)e tâbi olmadan Allaha giden yol vardır; veya O'na ittibâ etmek lâzım değildir; veya O'na ittibâ etmekten vazgeçileblir, diye itikad derse, kâfirdir. Yine bir kimse **Hz. Muhammed** (sav)e ilm-i zâhirde muhtacım, ilm-i bâtında değil; veya ilm-i şeriatta muhtacım, ama*

بسم الله الرحمن الرحيم

قال اعلم ان الشيخ المؤمن المعروف ببدر الرشيد رحمه الله
من الائمة الحنفية جمع اكثر كلمات الكفرية بالاشارات
الايمانية فقال انا ابين رموزها وابين كنوزها
فمنها ... قال الطحاوي من كفر
باللسان طائعا وقلبه مطمئن بالايمان فهو كافر وليس بمؤمن
عند الله انتهى وهو مسلم من مفهوم قوله تعالى من كفر بالله
من بعد ايمانه الا من اكره وقلبه مطمئن بالايمان ولكن من
شرح بالكفر صدرا فعليهم غضب من الله وفي خلاصة الفتاوى
من تكلم بما يوجب الكفر ان تكلم به ولم يعتقد وهو كان

Adı geçen eserin ilk sahifesi ve künye kaydı

ilm-i hakîkatta ihtiyacım yoktur demiş olsa, O kâfirdir."[411]

Kaynaklarımızdaki bu görüşü teyid eden sayısız beyan ve değerlendirmelerden bir kaçını daha dikkatlerinize arz edelim:

يا أيّها الرّسول بلغ ما انزل إليك من ربّكَ } جميع ما أنزل إليك ، وأي شيء انزل } إليك غير مراقب في تبليغه احدا ولا خائف ان ينالك مكروه { وإن لم تفعل } وإن لم تبلغ جميعه كما أمرتك { فما بلّغتَ رسالته } «رسالاته» : مدني وشامي وابو بكر . أي فلم تبلغ إذاً ما كلفت من أداء الرسالة ولم تؤد منها شيئاً قط ، ذلك أن بعضها ليس بأولى بالأداء من بعض ، فإذا لم تؤد بعضها كأنك أغفلت أداءها جميعا ، كما أن من لم يؤمن ببعضها كان كمن لم يؤمن بكلها لكونها في حكم شيء واحد لدخولها تحت خطاب واحد ، والشيء الواحد لا يكون مبلغا غير مبلغ مؤمنا به غير مؤمن . ٣٥٧

"*(Ey Resulum Muhammed, Rabbinden sana indirilmiş olanı tebliğ et)* yâni: Sana indirilmiş olanı tamamına, sana indirilen neyse, onu tebliğde kimsenin ***(rızasını veya öfkesini)*** gözetmeden, sana herhangi bir menfî şeyin (mekrûhun) ulaşmasından korkmadan onu tebliğ et, ***(Değilse O'nun risâletini tebliğ etmiş olmazsın)*** *Medine, Şam kurrâsı ile* ***Ebu Bekr "risâletini"*** *kelimesini* ***"risâletlerini"*** *şeklinde çoğul okumuşlardır. Yâni: Bu hâlde sana yüklenmiş olan risâleti eda vazifesini tebliğ etmiş olmazsın, ondan* ***(risâleti tebliğ vazifesinden)*** *hiçbirşey eda etmiş olmazsın. Bu böyledir, Zirâ: risâletin bir kısmı eda edilmede diğer bir kısmından daha evlâ değildir. Nasıl ki; iman edileceklerin bir kısmına iman etmemiş olan, bir tek hitaba dâhil olması sebebiyle, bir tek şey olduğundan dolayı iman edileceklerin tamamına iman etmemiş olan gibidir... Bir şey hem tebliğ edilmiş, hem tebliğ*

---

411 **Bedrü-ür Reşid.** sh:12 vd.

edilmemiş, bir şeye hem iman edilmiş, hem iman edilmemiş olmaz."[412]

يا أيها الرسول بلّغ ما أنزل إليك من ربك } أيْ : لا تراقبنّ أحدا ، ولا تتركنّ شيئا } ممّا أنزل إليك تخوّفا مِنْ أنْ ينالك مكروهٌ . بلّغ الجميع مجاهراً به { وإن لم تفعل فما بلغت رسالته } إنْ كتمت آيةً ممّا أنزلتُ إليك لم تبلّغ رسالتي . يعني : إنّه إنْ ترك بلاغ البعض كان كمَنْ لم يُبلّغ { والله يعصمك من الناس } أن ينالوك بسوء . قال المفسرون : كان النبيُّ صلى الله عليه وسلم يشفق على نفسه غائلة اليهود والكفّار ، وكان لا يُجاهرهم بعيب دينهم وسبِّ آلهتهم ، فأنزل الله تعالى : { يا أيها الرسول بلّغ ما أنزل إليك من ربك } فقال : يا ربِّ ، كيف أصنع وأنا واحدٌ أخاف أن يجتمعوا عليَّ؟ فأنزل الله تعالى : { وإن لم تفعل فما بلغت رسالته والله يعصمك من الناس إنّ الله لا يهدي القوم الكافرين } لا يرشد مَنْ كذَّبك Aman buraya dikkat edile,yani "lâ yücâhiruhüm"a dikkat edile قل يا أهل الكتاب لستم على شيء } من الدِّين { حتى تُقيموا } حتى تعملوا بما في الكتابين من الإيمان بمحمد صلى الله عليه وسلم وبيان نعته ، وباقي الآية مضى تفسيره إلى قوله : { فلا تأس على القوم الكافرين } يقول : لا تحزن على أهل الكتاب إنْ كذّبوك.

"***(Ey Resulum Muhammed, Rabbinden sana indirilmiş olanı tebliğ et)****Yâni:Hiç kimsenin rıza veya öfkesini asla gözetme, sana hehangi bir kötülüğün ulaşmasından korkarak, sana indirilmiş olandan hiçbir şeyi bırakma, terketme tebliğ et. Herkese açıkça, açıktan tebliğ et.*

(Böyle yapmazsan O'nun risâletini tebliğ etmiş olmazsın) *Sana indirdiğimden bir âyeti (bile) gizlediysen benim risâletimi -mesajımı- tebliğ etmemiş olursun. Yâni: O (Resul) bir kısmını tebliğ etmeyi terk ederse hiç tebliğ etmemiş olan gibidir.*

(Allah seni insanlardan korur.) *Allah seni, insanların sana bir kötülük ulaştırmalarından korur. Müfessirler derler ki:* ***Hz.Peygamber*** *(s.a.v) Yahudi ve kâfirlerin kendisine bir*

412 Nesefi, Medârik, Kahire, tarihsiz, c I, sh:292-293

kötülük yapmalarından sakınır ve dinlerinin kusurunu açıkça söylemez, ilâhlarına sövmezdi. Bunun üzerine Allah Teala:

"Ey Resulum, Rabbinden sana indirilmiş olanı tebliğ et..." *âyetini inzal buyurdu, da efendimiz şöyle yakardı:*

"Ey rabbim, ben tek başına olduğum hâlde bunu nasıl yapacağım? Bana karşı hepsinin birleşeceğinden korkarım." *Bunun üzerine de Allah Teala şu âyet-i kerimeyi inzal buyurdu:*

"Bunu yapmazsan O'nun risaletini tebliğ etmiş olmazsın. Allah elbette seni insanlardan koruyacaktır. Hiç şüphesiz Allah, kâfirler topluluğuna hidâyeti nasib eylemez." *Seni yalanlayanı doğru yola iletmez, ona rüşd vermez.*

[Ey ehl-i kitap, Tevrat ve İncil ile, Rabbinizden size indirilenle amel etmedikçe (din adına) bir şey üzere değilsiniz.] *(yâni) her iki kitaptaki* ***Hz.Muhammed'e*** *iman ve O'nun sıfatlarını açıklamayı yapıncaya kadar (din adına bir şey üzere değilsiniz) demektir. (kafirler güruhuna üzülme) kısmına kadar olan kısmın tefsiri daha önce geçti, bu kısımda Allah Teâlâ şöyle buyurur:*

"Seni yalanladılarsa ehl-i kitab'a, onların bu yalanlamasına üzülme."[413]

{ وعمل صالحا } ، وهو المقصود بالذات من ربط السلامة من الخوف والحزن ، ، فهو قيد في المذكورين كلهم من المسلمين وغيرهم ، وأول الأعمال الصالحة صديق الرّسول والإيمان بالقرآن ، ثم يأتي امتثال الأوامر واجتناب المنهيات كما قال تعالى : ما أدراك ما العقبة إلى قوله ثم كان من الذين آمنوا } [البلد : 12 17

"(Her kim de sâlih amel işlerse...) korkudan ve korkuyla üzülmeden kurtulmanın bizzat kendisine bağlandığı şey budur. Korkudan ancak ***"sâlih amel işleyen"*** *kurtulabilir demektir. Bu kayıt -sâlih amel işleyen kaydı- yukarıda zik-*

---

413 **El-Vahidi**, el-veciz fi tefsir'il kitab'il aziz,sh.163.

*redilenlerin hepsi için, Müslümanlar ve onların dışındakiler için bir kayıttır. (Zirâ) Salih amellerin ilki Resulullah (s.a.v) i tasdik ve Kur'an'a imandır. Sonra emirlere sarılma, yerine getirme ve yasaklananlardan kaçınma gelir. Nitekim Allah Teala "**sonra iman edenlerden... olmak**" âyetine kadar "**Akabe nedir? Onu sana kim bildirdi?**" buyurmuştur."*[414]

والمعنى : قل يا محمد لهؤلاء اليهود والنصارى الذين امتدت أيديهم إلى كتبهم بالتغيير والتبديل . قل لهم { قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ } يعتدبه من الدين أو العلم أو المروءة { حتى تُقِيمُوا التوراة والإنجيل وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ } .

أي : لستم على شيء يقام له وزن من أمر الدين حتى تعملوا بما جاء في التوراة والإنجيل من أقوال تبشر برسالة محمد صلى الله عليه وسلم وحتى تؤمنوا بما أنزل إليكم من ربكم من قرآن الكريم يهدي إلى الرشد : لأنكم مخاطبون به ، ومطالبون بتنفيذ أوامره ونواهيه ، ومحاسبون حسابا عسيرا على الكفر به ، وعدم الإذعان لما اشتمل عليه .

والتعبير بقوله - تعالى - { لستم على شَيْءٍ } فيه ما فيه من الاستخفاف بهم ، والتهوين من شأنهم ، أي : لستم على شيء يعتد به ألبته من أمر الدين . وذلك كما يقول القائل عن أمر من الأمور : هذا الأمر ليس بشيء يريد تحقيره وتصغير شأنه

"[Ey ehl-i kitab! (dinden) herhangi bir şey üzere değilsiniz.] Mânâ şudur: Ey Muhammed, tağyir ve tebdil ile / tahrif ve değiştirme ile elleri kitablarına uzanan o Yahudi ve hıristiyanlara de ki: "Ey ehl-i kitab, (dinden sayılabilecek veya ilim ve insanlıktan sayılabilecek) bir şey üzere değilsiniz.

[Tevrat'ı İncil'i ve Rabbinizin size indirmiş olduğunu ikame edinceye kadar]

Yâni: Rabbinizden size indirilen ve rüşde ileten Kur'an-ı Kerim'e iman edinceye ve Tevrat ve İncil'de

414 **Muhammed Tâhir İbn Âşûr,et-Tahir ve't-Tenvir,IV, 327**

*Hz.Muhammed'in risâletini müjdeleyen sözlerle amel edinceye kadar siz din adına herhangi bir ağırlığı olan bir şey üzere değilsiniz. **"Rabbinizden size indirilen Kur'an-ı Kerim'e..."** dedik, zira Kur'an-ı Kerim onlara da hitâb ediyor, emirlerini ve yasaklarına uymalarını istiyor.*

Onlar, Kur'an-ı Kerim'i inkâr etmeleri, muhtevâsına boyun eğmemeleri hâlinde zor bir hesapla hesâba çekileceklerdir.

***"Siz herhangi bir şey üzere değilsiniz..."** ifâdesinde onları hafife alma ve onların şânını alçaltma vardır. Yâni: siz, din işinde, din husûsunda değer verilebilecek, sayılabilecek hiçbir şey üzere değilsiniz. Birisinin, herhangi bir iş hakkında, onu tahkir, tezyif ve şânını küçültmeyi isteyerek: **"Bu iş, bir şey değil"** demesinde olduğu gibidir. Nitekim bir atasözünde **"hiçbir şey değil"**den daha az denilmiştir ki **"şey"** adı verilmeyecek kadar ehemmiyetsiz demektir.*

*Bu cümle yani **"bir şey üzere değilsiniz"** cümlesi Tevrat ve İncil'in kendisini müjdelediği Hz.Peygamber (S.A.V)'e iman etmedikleri müddetce onların ellerinde Hak ve doğru bir şeyin olmadığını haber veriyor, ki Allah Teala, Hz.Peygamber (S.A.V)'e Kur'an-ı Kerim'i indirmiştir. O, geçmiş semâvî kitablara müheymin/hâkim olan kitabdır."*[415]

Şimdi bir de günümüz âlimlerinden arkadaşımız **Mehmed Bayraktar**'ın **"Dinlerarası Diyalog"** u Ehl-i Sünnet akaidi muvâcehesinde değerlendiren **"Dinlerarası Diyalog ve Başkalaştırılan İslâm"** adlı değerli ve mufassal makalesinin -yerimizin darlığı sebebiyle- az bir kısmını dikkatlerinize arz etmek istiyoruz.

Prof. Dr. Mehmed Bayraktar adı geçen makalesinde yürütülmekte olan diyalog çalışmalarını değerlendirmesinde:

---

415 **Muhammed Seyyid Tantâvî, et-Tefsir ül Vâhidi, I. 1322**

"Genel bir isimlendirmeyle "**Hıristiyanlaştırılan İslâm**" dememek için "**Başkalaştırılan İslâm**" adıyla tanıtmaya çalışacağız, Türkiye'de oluşmaya başlayan bu dinlerarası diyalogçu İslâm anlayışı, gerçekten sadece her hangi bir müslümanın veya bir mezhebin İslâm anlayışına ters değil, bugün bizzat doğrudan İslâm'ın temel kaynağı olan Kur'an'a ve Sünnet'e aykırı duruma gelmiştir."[416] dedikten sonra bir çok diyalog toplantısına iyi niyetle katılışını nakletmekte ve kendisinde vâki müşahedeleri sebebiyle bu hareketin maksadı etrafında şüpheler uyandığını[417] beyan etmekte ve bu şüpheleri maddeler hâlinde sıralayarak gördüğü sakatlıkları şöyle izah etmektedir:

"*1-MİSYONERLİĞE ORTAK OLMA*

*Herkesin bildiği Türkiye'de dinlerarası diyaloga en çok sahiplenenler en ateşli diyalogçular **Fethullah Gülen** ve cemaati, üyeleridir. Çünkü **Fethullah Gülen, Papa II. John Paul'a** 9 Şubat 1998 günü sunduğu mektubunda Papa'nın dinlerarası diyalog misyonuna yürekten katıldığını şöyle ifade ediyordu:*

«Pek muhterem Papa cenapları, üç büyük dinin doğum yeri olarak bilinen toprakların Dünya'yı daha iyi yaşanabilir bir mekân kılma yolundaki kutsal misyonumuzu tam mânâsıyla bilen halkından size en içten selâmlar getirdik...»

*«Papa **6.Paul** cenapları tarafından başlatılan, ve devam etmekte olan Dinlerarası Diyalog için Papalık Konseyi (PCID) misyonunun bir parçası olmak üzere burada bulunuyoruz. Bu misyonun tahakkuk edişini görmeyi arzu ediyoruz. En âciz bir şekilde hatta biraz cüretle, bu pek kıymetli hizme-*

---

416 **Prof.Dr.Mehmed Bayraktar**- Dinlerarası Diyalog ve Başkalaştırılan İslâm, İslamî Araştırmalar Dergisi (Journal İslamic Research 2007 sh:283)

417 **Prof.Dr.Mehmed Bayraktar**-A.g.m, sh: 284

tinizi icra etme yolunda en mütevâzi yardımlarımızı sunmak için size geldik.»

***Gülen**'in mektubunun başlangıç cümlelerinden yukarıya aktardığımız iki kısım üzerinde dikkatlice düşündüğümüzde, ortaya iki husus çıkmaktadır:*

*a) **Gülen** nasıl oluyor da Papa nezdinde üç dinin doğduğu yerlerin ve halklarının temsilciliğini kendinde görebiliyor? Üç din, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslâm sırasıyla Mısır-Sina'da, Kudüs'te ve Mekke-Medine'de doğmuştur. Bugün buralarda çeşitli halklar ve devletler vardır. Siyâseten ve hukuken **Gülen** bu yerleri ve halklarını nasıl, temsil edebilir? Öte yandan bu yerlerin halkı din bakımından Yahudi, Hıristiyan ve Müslümandır. **Gülen**, hadi diyelim İslâm'ı temsil edebilir ama, Yahudiliği, ve Hıristiyanlığı nasıl temsil edebilir? Bu konu hakkında daha fazla, durmadan bizim için çok daha önemli olan ikinci hususa geçelim.*

*b) **Gülen** ikinci paragraftaki cümeleleriyle Papalık Konseyi'nin **Dinlerarası Diyalog** misyonunun bir parçası olmayı, buna hizmet etmeyi, istiyor ve bunların gerçekleşmesini arzu ediyor. **Gülen**, birinci paragrafta kendi hizmet ve vazifesini «**Kutsal misyonumuz**» diyerek misyon olarak nitelediği gibi, ikinci paragrafta da **Dinlerarası Diyalog**'u da misyon olarak niteliyor.*

*Misyon kelimesini **Gülen**'in kasıtlı olarak seçip seçmediğini bilemiyoruz; ancak Papalık nezdinde «**misyon**» kelimesinin özel bir anlamı vardır ki, bu insanlara Hıristiyanlığı tebliğ etmektir; misyonerlik ve misyoner kelimeleri de zaten aynı kelimeden gelir. Nitekim **II. Vatikan Konsili**'nin Misyonerlikle ilgili **Ad Gentes Divi-nitus** adlı kararında misyon şöyle tanımlanıyor: «Kilise tarafından gönderilen İncil öğreticilerinin yükümlülükleri ve bütün Dünya'ya giderek İncil'i vaaz etme vazifesini yüklenerek, henüz **Mesih**'e inanmamış*

halklar arasında Kilise'yi yerleştirmeleri, genel olarak misyon diye adlandırılır.»[418]

*Dinlerarası diyalog, hem yukarıda sözünü ettiğimiz **Ad Gentes**'te hem de **Gülen**'in mektubunu sunduğu Papa **II.John Paul**'un çeşitli vesilelerle yaptığı açıklamalarında ve deklerasyonlarında da açıkça diyalog ve misyon, «**misyonerlik**» olarak tanımlanmaktadır. **Gülen**'in hizmet etmek istediği diyalogu ve misyonu **II.John Paul**, «**Redemptoris Missio**» başlıklı genelgesinde söyle tanımlıyor:*

«Dinlerarası diyalog Kilise'nin bütün insanları Kilise'ye döndürme amaçlı misoynunun bir parçasıdır.»

*«... esâsen misyonla ve misyonun şekilleriyle diyalog arasında özel bir bağ vardır. Bu misyon aslında **Mesih**'i ve İncil'i bilmeyenlere ve diğer dinlere mensup olanlara yöneliktir...... ... kurtuluşun **Mesih**'ten geldiği ve diyaloğun evangelizasyondan (**incilleştirme**) ayrılmadığı gerçeği gözardı edilmemiştir.... Diyalog, Kilise'nin kurtuluşun tabiî yolu olduğu inancıyla yönlendirilmeli ve ikmâl edilmelidir. ...Diyalog Tanrı'nın Krallığına doğru bir yoldur ve bunun süresini ve mevsimini sâdece Baba bilse de, mutlaka sonuç verecektir.»*[419]

*En yetkili ağızdan dinlerarası diyalog gerçek maksadı îtibâriyle böyle tanımlanıyor. O halde **Gülen**'in diyaloğa ortak olmasının ne anlama geldiğini siz düşünün!*

*2. İSLÂM VE HIRİSTİYANLIĞI **Hz.MERYEM'İ HZ.MUHAMMED** İLE NİKÂHLAYARAK BİRLEŞTİRME*

***Kuran'dan, İdrake Yansıyanlar** adlı eserinde **Gülen** Meryem Suresi'nin 17. âyetinin mealini kendi ifadesiyle şöy-*

---

418 **Flannery** (A): Vatican Concil II, The Concillar and Post Concillar Documents, Dublin, 1981 sh:816(M.B.)

419 Papa **II.John Paul**: Redemptoris Missio, Vatican, Roma, 1991, sh:55-57(M.B)

le verir: "Sonra, insanlardan gizlenmek için bir perde germişti. Ruhumuzu göndermiştik de O'na tam bir insan olarak, görünmüştü" ve şu yorumu mu ilâve eder:

«Acaba ne idi bu ruh? Hemen büyük çoğunluğu itibariyle bütün tefsirler, âyet-i kerimede:»... ruhumuzu diye belirtilen ruhun ***Cebrail*** *(a.s.) olduğunu ifâde etmektedirler. Ne var ki, burada Kur'an* ***«Ruh»*** *tâbirini kullanıyor; ruh'un tâyininde ise, ihtilâf vardır. İhtimalin sınırları ise, ihtilâfın çerçevesini aşkındır; hatta Efendimizin ruhunu içine alacak kadar da geniştir. Evet bu da muhtemeldir; zirâ* ***Hz.Meryem*** *çok afife ve nezihe bir kadındı. Bu itibarla da gözlerinin içine başka bir hayal girmemişti ve girmemeliydi de. Ona sadece kendisine helâl olan biri bakmalıydı.* ***O'da olsa olsa Efendimiz olabilirdi;*** *zirâ o bir münâsebetle* ***Hz.Meryem'in kendisiyle nikâhlandığına işaret buyuruyordu.*** *Bu açıdan da "Ruh" un Efendimizin ruhu olabileceği de ihtimal dahilindedir..."*[420]

"Her ne kadar ***Gülen*** *cümlesinin sonunda bu konuda, başka kanıtlar bulunmadan bunun katiyet ifâde etmeyeceğini belirtiyorsa da, söz konusu âyeti böyle yorumladıktan sonra, geriye ne kalıyor ki?* ***Gülen,*** *kendi yorumuna Hz.Peygamberi de ortak ederek:*

« O,.... ***Hz. Meryem'in*** *kendisiyle nikâhlandığına işa-*

---

420 **Gülen** (F): Kur'an'dan İdrake Yansıyanlar, İstanbul 2000, sh:247-248. (M.B)

Bu nikahlanma olayına eserin 146 nolu dipnotu ile **Gülen, Ali el-Muttaki'nin "Kenzu'l-Ummal"** (11/424) adlı eserinden dayanak gösteriyor. Ancak rivâyetin metnini vermiyor Orada Hz.Peygamber'e isnad edilen söz şudur: **"Sa'd İbn Cünade'**den, Allah Resulu dedi: Cennet'te Allah beni İmran kızı **Meryem, Firavun'**un hanımı ve **Musa'**nın kız kardeşi ile evlendirecek..." Bu rivâyet farklı râvilerden az çok farklarla **Taberânî: Mucemu'l-Kebir,** VI.52, no:5485; **Heysemî: Mecmu'a,** IX, 128. gibi diğer kaynaklarda da geçmektedir. Ancak rivâyet sahih hadislerin kaynağı Kütub-i Sitte'de yoktur.

ret buyuruyordu.» Diyor.

*Hz.Peygamber'in «**işâreti**» **Kenzul Ummal**'daki bir rivâyettir. Bu rivâyet gerçek bir hadis bile olsa, Hz.Peygamberin Meryem ile nikâhının zevceleşmesinin Âhiret'te, Cennet'te olacağını belirtiyor. **Gülen**'in bu akıl ve mantık dışı yorumlarıyla **Hz.İsa**'nın annesinin, **Hz.Meryem** ve babasının, haşa, **Hz. Muhammed** olarak bu Dünya'da olmuş bir nikâhlanma gibi anlatması dinlerarası diyalog çerçevesinde Hıristiyanlığı ve İslâmı «**evlendirmeye**» yönelik bir girişimden başka ne gibi bir değeri olabilir?*

***Gülen**'in diyalog için **Hz.İsa**'ya anlattığımız özel ilgisini, cemaatin bir başka, üyesi, ve Aksiyon Dergisi'nin editörü **İ.Karayeğen** de sözleriyle doğrulamaktadır. Söz konusu dersinin 470 nolu özel sayısında "**İnsanlık O'nu Bekliyor: Hz.İsa**" başlıklı bir kapak dosyası hazırlanmıştır. Editör şöyle yazıyor:*

*«Müslümanlık ile Hıristiyanlık sanılanın aksine Musevîliğe nisbeten birbirine daha yakındır. Buradaki ortak payda **Hazret İsa** (A.S.)'dır. **Hz.İsa** bizim de peygamberimizdir ve Kur'an'da tek kadın **Hz.Meryem**, aynı zamanda bir surenin de adıdır. Bunlar müşterek çizginin en büyük delilidir. Müdekkik araştırmacılar, teslis inancını terk eden samimi İsevîler ile İslâm Dini arasındaki mesafenin kısaldığını görmektedirler.»*[421]

*Görüldüğü gibi **Gülen** ve cemaatinin Hıristiyanlarla özel ilişkilerini **Hz.İsa**'nın da Müslümanlar'ın peygamberi olduğu inancıyla **Hz.İsa** üzerinden kuruyorlar. Peki **Hz.Musa**, Müslümanların inandığı bir pevgamber değil mi? Eğer ilişkiler böylece peygamberler üzerinden kurulacaksa niçin **Hz.Musa**'nın müntesipleri Musevîler Müslümanlar'a*

---

421 **Karayeğen (İ)**: "10 Yıldır Doğru Adrestesiniz", Aksiyon özel Sayısı, No: 470, s:Aralık 2003.sh.5.

*Hıristiyan'lardan daha uzak oluyor? Görüldüğü gibi Hıristiyanlarla ilişkilerini meşrûlaştırmak için **Gülen** ve cemaati çok basit, basit olduğu kadar da eksik bir mantık oyunuyla temellendiriyorlar.*

***Gülen** ve cemaatinin diyalog yaptığı Hıristiyanlar teslis inancını terk etmiş, kendi tâbirleriyle «**İseviler**» midir? Çünkü **Hz.İsa**, teslisçi değil, tevhidçiydi bize göre **Gülen**'in ziyaret ettiği, meşhur mektubunu sunduğu ve mektubunda "**diyalogunuzun bir parçası olacağız**" dediği **Papa II.John Paul** teslisi terk etmiş bir isevî, miydi?*

Diyalog için bu tür tutarsız gerekçelere ne gerek görülüyor ki! Vatikan bizi diyaloğa dâvet etmiştir; biz de katılıyoruz demek kâfi değil mi?

3.HZ.MUHAMMED'SİZ İSLÂM'A DOĞRU

***Gülen** ve cemaatinden, bazıları dinlerarası diyalog görüşmelerinde **Hz.Muhammed**'in Resul olduğundan bahsetmeyi gerekli ve uygun görmüyorlar:*

*"Bazıları üç dinden, herhangi bir dine inanmak yeterlidir. Mühim olan kelîme-i tevhid inancıdır. **Hz.Muhammed**'i kabul ve tasdik etmek ise, şart olmayıp bir kemal mertehesidir" diyor. Bazıları da "**Ehl-i Kitab ile amentüde ittifak halindeyiz**" iddiasında bulunuyor.*[422]

*Nitekim, **Fethullah Gülen** de şöyle diyor:*

«Kur'an-ı Kerim, kitap ehline çağrıda bulunurken;

*‹Ey kitap ehli! Aramızda müşterek olan bir kelimeye gelin.› Nedir o kelime "Allah'tan başkasına ibâdet yapmayalım." Allah'a kul olan başkasına kul olmaktan kurtulur. İşte gelin, sizinle bu mevzu üzerinde birleşip bütünleşelim. Kur'an devamla, "Allah'ı bırakıp da, bazılarımız bazılarımızı Rab edinmesin diyor, Dikkat edin, **bu mesajda Muhamme-***

---

422 **Ahmet Şahin**- Zaman Gazetesi 17.04.2000 Tarihli Nüsha(M.B)

AKSİY

AKSİYON 10 YAŞINDA ÖZEL SAYI

İNSANLIK O'NU BEKLİYOR

HZ. İSA

TERÖR
İstanbul bombalanıyor, Ankara sarsılıyor

AKTÜALİTE
Otobüs firmaları uçmaya hazırlanıyor

Yazısız!..

dün Rasûlullah yok.»[423]

Fasıldan Fasıla kitabında da, «Herkes kelime-i tevhidi esas alarak çevresine bakışını yeniden gözden geçirmeli ve ıslah etmelidir. Hatta kelime-i tevhidin ikinci bölümünü, yani ‹Muhammed Allah'ın resulüdür› kısmını söylemeksizin sadece ilk kısmını ikrar eden kimselere rahmet ve merhamet bakışıyla bakmalıdır...» demektedirler.[424]

***Gülen** ve yandaşları, Hıristiyanlarla veya başka din mensuplarıyla İslâm adına diyalog yapmada, Kelime-i Tevhid'i kısaltarak, **Muhammed**'in son peygamber ve nebi okluğunu gündeme getirmek istemiyorlar. Eğer yaptıkları dinlerarası diyalog ise ve İslâm üzerinden bu diyaloğu yapıyorlarsa, **Hz.Muhammed**'siz İslâm, İslâm olur mu? Kelime-i Tevhid'ten **Hz.Muhammed** kelimesini çıkarmak, sadece Gülencilere mahsus değildir; belki de onun etkisiyle aşağıda göreceğimiz gibi bazı kurum ve kişiler de aynı şeyi yapıyorlar.*

*Şimdi de, **Gülen** cemaati mensupları ile bu cemaatin faaliyetlerine sürekli iştirak eden kimselerden örnek verelim.*"[425]

Prof. Dr. Mehmet Bayrakdar, Fethullah Gülen'in izinde yürüyenlerin sakat görüş ve beyanlarına yer vererek bunları 18 tâli başlık altında çürüttükten sonra makalesini şu cümle ile nihâyetlendirmektedir:

"*Sonuç olarak diyebiliriz ki, diyalog düşüncelerinden verdiğimiz bazı örneklerin de gösterdiği gibi, Müslüman diyalogçuların yaptıkları diyaloğun **Hz.Muhammed**'e ve ümmetine bir faydası olmayacağı açıktır.*"[426]

Buraya kadar anlatılanlar yürütülmekte olan "**Dinlera-**

---

423 **Fethullah Gülen**- Hoşgörü ve Diyalog İklimi,sh:241(M.B)

424 Küresel Barışa Doğru, İstanbul 2002 sh:131(M.B)

425 **Prof.Dr.Mehmed Bayraktar**-A.g.m, sh: 285 vd.

426 A.g.m. sh:299

rası Diyalog" hareketinin gerek uslûp ve gerekse muhteva itibariyle islamî olamdığını açıkça göstermektedir. Böyle olduğu hâlde diyalogcular Ehl-i Kitap'la ilgili âyet ve hadisleri keyfî bir sûrette tevil yoluna saparak bazı saf ve fikrî muhtevası zayıf müslümanları aldatmaya çalışmaktadırlar. Biz **Hz.Peygamber'**in nezih hayat ve mücadelesinden bir iki vak'a zikrederek gayr-i müslimler karşısında müslümanların ne ölçüde müstağni davranmak mecbûriyetinde olduklarını göstermek istiyoruz:

İslâm'ın ilk ordusu, Bedr'e doğru ilerlemkteyken. Akîk Vâdisi'ne varmıştı. Bu sırada **Hubeyb bin Yesâf** ve **Kays bin Muharris** adında iki kişi, savaşa katılıp ganîmetten pay alabilmek maksadıyla orduya yetişmişlerdi. Allah Rasûlü (s.a.v) bu iki kişiden **Hubeyb**'e:

"*- Siz bizimle mi çıktınız?*"diye sordu.

Hubeyb:

"*- Hayır, Sen bizim kızkardeşimizin oğlusun ve komşumuzsun. Biz kavmimizle ganimet için sefere çıktık!*" dedi.

Allah Rasûlü (s.a.v) bu defa:

"*- Sen, Allah'a ve Rasûlü'ne îmân ettin mi?*" diye sordu.

Hubeyb:

"*- Hayır!*" cevâbını verince Hazret-i Peygamber (s.a.v)

"*- Öyle ise geri dön! Biz, bir müşriğin yardımını istemeyiz!..*" buyurdu.

Hubeyb ısrar etti:

"*- Kavmim benim harpte ne kadar şecaatli ve düşman bağrında yaralar açan bir bahadır olduğumu iyi bilir. Müslüman olmasam da ganimet mukâbili Sen'in yanında çarpışsam olmaz mı?*" dedi.

Allah Rasûlü (s.a.v):

"*- Hayır, sen önce müslüman ol, sonra çarpış!*" buyu-

rup yollarına devam ettiler.

Bir müddet sonra **Hubeyb** yine geldi. Tekrar aynı teklifte bulundu. Fakat cevap da aynı idi. **Hubeyb** bu duruma çok şaşırdı. Çünkü kendisi Araplar arasında çok cesur bir savaşçı olarak tanınıyordu. Ancak Allah Rasûlü (s.a.v), O'nun müşrik olması sebebiyle orduya katılmasına râzı olmamıştı. Müşriklerin kalabalık ordusuna karşılık, asker sayısı az olan Rasûlullâh'ın bu hareketi, **Hubeyb**'i derinden sarstı. Gönül âleminin derinliklerine dalarak daha önce hiç farkına varmadığı bir âlemin hakikat nurlarını seyretti. Heyecan içinde tekrar Allah Rasûlü'nün arkasından koştu. Bu seferki müracaatı öncekilerden farklı idi. Nitekim Allah Rasûlü (s.a.v) den tekrar sâdır olan:

"- *Allah'a ve Rasûlü'ne îmân ettin mi ey **Hubeyb**?*" suâline büyük bir coşku içinde cevap verdi:

"- *Evet yâ Rasûlallâh*!.."

Bunun üzerine Allah Rasûlü (s.a.v) çok sevindiler ve:

"- *İşte şimdi dilediğini yap!*" buyurdular.[427]

Iyâd bin Hımâr (r.a) şöyle anlatır:

"*Efendimiz (s.a.v) bir deve ya da başka bir şey hediye etmek istemiştim. Bana:*

«- Müslüman oldun mu?» diye sordular. Ben de:

«- Hayır» dedim. Bunun üzerine Rasûlullah Efendimiz:

«- Ben müşriklerin hediyelerini kabul etmekten men edildim» buyurdu."[428]

***Şârih Hattâbî**, bu hadis-i şerifi şöyle îzâh eder:*

"*«Hediyeleşiniz, de aranızda karşılıklı sevgi meydana*

427 Bkz. **Müslim**, Cihâd, 150; **Tirmizî**, Siyer 10/1558; **Vâkıdî**, I, 47; **İbn-i Sa'd**, III, 535

428 **Ebû Dâvud**, Harâc, 33-35/3057; **Tirmizî**, siyer 23/1577; **Ahmed**, IV, 162

gelsin!»"[429] hadis-i şerifinde açıklandığı üzere hediyeleşmek, bilhassa hediyeyi kabul eden kişide onu kendisine veren kişiye karşı bir sevgi duygusu meydana getirir. Rasûlullah Efendimiz de bu hediyeyi aldığında kalbinde onu veren müşrike karşı bir sevginin doğmasından korktuğu için kabul etmeyip, reddetmiştir. Çünkü bir peygamberin kalbinin bir müşrike meyletmesi asla caiz değildir."

Bazı hadis-i şerifler, müşriklerden hediye almanın câiz olduğuna delâlet ederlerken, bazıları da bunun câiz olmadığına delâlet etmektedir. Bu hadisler şöyle telif edilir:

Hediyesiyle müslümanların gönlünü kazanıp onları kendine bağlamak isteyen müşriklerin hediyelerini almak câiz değildir. Böyle bir gâye taşımadığı bilinen ve hediyesi kabul edildiğinde gönlünün İslâm'a ısınmasına vesile olacağı umulan müşriklerin verdiği hediyeleri almak câizdir.

Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz şöyle dua buyurmuşlardır:

"Allah'ım! Hiçbir fâcirin bir iyiliğini bana nasîb eyleme ki kalbimde ona karşı bir muhabbet uyanmasın!"[430]

Rasûlullah (s.a.v) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

"Müşriklerin ateşiyle aydınlanmayın!"[431] Yani onların yakınında oturmayın!

Fakat ne hâcet Cenâbı Hak Ahab-ı Kiram'ın şahıslarında Müslümanlar'ı "Onlar kendi aralarında merhametli (yumuşak) küfre karşı şiddetlidirler."[432] buyurmuyor mu?!

Evvelce "**Dinlerarası Diyalog**" un gâyesinin, Hıristiyanlarca "**Misyonerlik**" bizimkilerce ise, "**Tevhid-i Edyan**" yâni dinlerin birleştirilmesi olduğunu söylemiş ve bunu her

---

429 Muvatta, Hüsn-ül hulk, 16

430 **İmam-ı Gazalî-** İhyay-yı Ulum-ud din, II. sh:149 (**Deylemî'den**)

431 **Nesaî,** zinet, 51- **Ahmed** III. 99

432 Sûre-i Fetih, âyet 29

iki tarafın sözleriyle de teyid etmiştik. Ayrıca **Fethullah Gülen**'in de **birinci** ve **ikinci** olarak iki şahsiyetli olduğunu belirtmiştik. Bu iki şahsiyetin birbirlerine taban tabana zıt olduklarını da kısaca izah etmiştik. O'nunla ilgili olan tespitlerimizde ise, bu zıtlıkları da zaman zaman göstermek istiyoruz. Bakınız **Fethullah Gülen "Dinlerarası Diyalog"** un başlangıç safhasında bu hareket için ne demiştir:

"DİNLERİN TEVHİDİ(!)

***Soru:** Batı'da dinlerin ortak noktalarından hareketle «bütün dinlerin kaynağı birdir, öyleyse Bütün dinleri bir araya getirelim» gibi düşünceler var. Bu fikirlere nasıl yaklaşmak lâzım?*

***Cevap:** Öncelikle, bunun bizim problemimiz olmadığını belirtmek isterim. Evet, böyle bir mes'ele dinleri birbirinden ayrı görenlerin problemidir. Biz ne Hristiyanlığı, ne Yahudiliği, ne de İslâmiyet'i menşei itibarıyla birbirinden ayrı görmüyor; aksine, âyet ve hadîslerin ışığında onlara ehl-i kitab adı vererek, davranışlarımızı o çizgide ayarlamaya çalışıyoruz. Meselâ biz bir ateist ile evlenmezken, bir Hristiyanla evlenebiliyor ve bir Yahudinin kestiğini yiyebiliyoruz... Buna verilebilecek bir diğer örnek **Hz.Ömer**'dir. O, Mecusîlerin bazı temel inançları itibarıyla Müslüman akidesine yakın olmalarından ötürü, onları ehl-i kitab statüsünde kabul etmiştir. Hatta günümüzde **Muhammed Hamidullah** gibi değerli ilim adamları Brahmanizm hakkında da aynı düşünceyi paylaşırlar.*

*Ayrıca Budizm'i de bu kategoride değerlendirenler var. **Buda**, üzerindeki araştırmacıların söyledikleri şâyet doğru ise, **Martin Luther** gibi bir reformcu ve bu itibarla da Budizm, Brahmanizm içinde bir mezheb. Yine onların tesbitlerine göre, Budizm, Brahmanizm'in teolojik yön-*

*lerini değil de, ahlâka âid yönlerini almış ve bir sistem geliştirmiş. Eğer Budizm denen şey bu ise, bu mânâdaki bir sisteme din denir veya denmez o ayrı bir mevzu Zirâ bizim «**din**» kavramından anladığımıza göre din «**insanları kendi iradeleriyle aheste aheste mutlak hayra sevkeden bir ilâhî kanunlar mecmuasıdır.**» Bu açıdan ona şer'î manâsıyla din denmese de, lügat mânâsı itibarıyla yol, sistem, ekol mânâsına gelen «**din**» denebilir. Bununla beraber bizim için mülâhaza dairesi açıktır. Kimbilir belki de, Budizm sistemi de, ilâhî dinlerin dayandığı gibi bir asla dayanıyordur ve Brahmanizm'den farklı bir dindir.*"[433]

"*Söz buraya gelmişken, mevzu ile direkt irtibatı olmasa da bir hususa daha dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Benim kanaatime göre Kur'ân-ı Kerim, saf Hristiyan akidesini ve **Hz.İsa**'yı anlatmasaydı, **bugünkü tahrif olmuş şekliyle, Hristiyanlığı anlamada bizler de çok zorluk çekerdik**.. çekerdik de «**bir üç, üç bir**» diye özetlenen «**teslis**» veya «**ekânim-i selâse**» anlayışını izah edemezdik. Veya Kur'ân-ı Kerim, **Hz.Musa**, **Hz.Yuşa**, **Hz.Harun**, **Hz.Süleyman** ve **Hz.Dâvud** (aleyhimüsselâm) hakkında tavzih edici, aydınlatıcı beyanlarda bulunmasaydı, bu yüce peygamberleri tevhid akidesi içinde bir yere oturtmamız mümkün olmayacaktı. Meselâ Yahudi kaynaklarına göre kimisi filozof, kimisi -haşa- sarhoş, kimisinde kendi kızlarıyla zina eden zinakâr... Şimdi, **Dünya'daki en bayağı, en âdi insanların bile yapmayacağı şeyleri peygamberlere isnad eden bu anlayışa din demek mümkün değildir.** Bu açıdan Budizm de böyle bir tahrif talihsizliğine uğramış olabileceği söylenebilir.*"[434]

Bilâhere **Hz.Ali**'ye uluhiyet izâfe edilmesinden târiz-

---

433 **Fethullah Gülen** – Prizma I, İstanbul 1997, sh:136 vd.

434 **Fethullah Gülen**-A.g.e. sh:137 vd.

kâr bir sûrette bahsettikten sonra:

"Şimdi bütün bu anlayışları İslâm'ın öğretileri ile te'lif etmemiz mümkün değildir. Ama gözü kör olası taassub, cehalet bizi de bu hale getirmiştir. Bu konuda bizler de 14 asırdan beri ümmetin gayreti; ittifak ve icması olmasaydı, biz de Hz.Ali'yi anlamakta zorluk çekecektik."[435] demektedir.

Bu husustaki düşüncelerini ise, şu sûretle nihayetlendirmektedir:

"Şimdi tekrar soruya dönelim; tahrif ve tebdilin ağına düşmüş dahi olsa, ***Hıristiyanlık, Yahudilik, Brahmanizm, Budizm, Mecusilik*** *vesâirin üzerinde ittifak ettikleri bir kısım müşterek esasların bulunduğu da bir gerçektir. Meselâ tevhid, nübüvvet, haşir, adâlet, ubûdiyet gibi. Veya ölüleri gömme, tesettür vb. mes'eleler gibi. Zira hemen bütün dinlerde ölüler gömülüyor -ara ara "****cesedimi yakın****" diyerek toplumun asırlardan beri süregelen tarz-ı telâkkisine muvafık hareket etmeyen birtakım insanlar hariç- her yerde ölüler gömülmekte.. ve* ***tesettür*** *her dine mensup insanlar tarafından kabullenilip yaşanmakta.*

Hatta yakın tarihe kadar Dünya'nın değişik yerlerindeki Yahudiler dahi başlarını kapatmaktaydı ki, bu da, dinlerin üzerinde ittifak ettikleri bir kısım ortak değerlerin var olduğunu göstermektedir. Tabii bu arada neshe mâruz kalmış veya tahrife uğramış –Müslümanlık'ta olmasa bile- birçok hükümleri de var. Bu çerçevede teferruata veya asla âid hükümlerde esas itibarıyla Allah'tan geleni, Allah'tan gelen şekliyle bulmak ve onları tevhid etmek çok zordur. Zaten, Allah (cc) da, razı olduğu esasları, bir sonraki peygamberin mesajı içinde belirtmiş, değiştireceği hükümleri de değiştirmiştir. En son olarak da ***Hz.Muhammed*** *(sav)'i göndermiştir ki, o da Kur'ân ve Sünnet'le,* ***musahhihlik, müceddidlik*** *veya* ***mües-***

---

435 A.g.e. sh:139 vd.

sislik görevini yerine getirmiştir.

Evet O, bir anlamda musahhihtir. Çünkü kendinden önceki şeriatlarda tahrife uğrayan noktaları tashih etmiş.. müceddittir, şartların değişmesine paralel olarak nice hükümleri değiştirmiş.. ve müessistir, A'dan Z'ye büyük ölçüde yeni bir dinin kurucusu olmuştur. ***Dolayısıyla da yeniden dinleri birleştirme gibi bir arayışın içine girmeye hiç gerek yoktur. İslâm, düşünülen böyle bir işin, Allah tarafından gerçekleştirildiği dinin adıdır.***

«Bugün sizin dininizi tamamladım, nimetimi itmam ettim ve din olarak İslâm'dan razı oldum» (Mâide, 5/3) ve «kim, İslâm'dan başka bir din arayışı içine girerse, bu ondan kabul edilmeyecektir» (Âli İmrân, 3/85) veya «Allah katında hakiki din, İslâm'dır» (Âli İmrân, 3/19) âyetleri de aslında bu hakikati bildirmektedir.

Ayrıca «bizden önceki şeriatlar nesh edilmediği müddetçe bizim de şeriatımızdır» kaidesi zaten böyle bir düzenlemeye gerek olmadığının ayrı bir göstergesidir.

Ne var ki, bu kabil düşünce ve çalışmalar, din adına değil de kültür adına yapılacaksa, ona birşey diyemeyiz. Zira din başkadır, kültür başkadır. Kültürün dinden kaynaklanan, hatta dinden beslenen yanları olsa bile, kültürü din ile özdeşleştirme mümkün değildir! Evet insan, tabiatında tahrife meyil taşıyan bir varlıktır. Meselâ, ***İbn Teymiye*** *sert çıkışları ve ifratkâr düşünceleri ile -İslâm Dünyası'na mal olmuş bir şahsiyet olsa da- biraz da O'nu ifratkâr yapan, o dönemde mezarlara saygıda biraz ifrat eden ve türbelerde mum yakan insanlar olmuştur. Onun içindir ki, insanlar çok dikkatli olmalıdırlar. Fıtratına dercedilen bu muzır huyu işletmemeye ve hele bu konuda çevrenin tesirinde kalmamaya azamî özen göstermeli, daima Kur'ân ve Sünnet'in kıstasları içinde hâdiseleri değerlendirme cihetine gitmelidirler. Ve*

unutmamalıdır ki, onlar inhiraf duygusuyla da imtihan olmaktadırlar. Onun için, insan iradesini zorlamalı ve Allah'ın «râzı oldum» dediği din içinde, kemâlât-ı insaniyeye giden yolları araştırmalı, bu yolda kendinden önce yolculuk yapan enbiyânın, asfiyânın, evliyânın bindiği vasıtalara -hangisine gücü yetiyorsa- binerek menzil-i maksuduna varmalıdır. ***Aksi halde orijinalite yapıyorum, yeni icadlarda bulunacağım.. gibi düşünceler onu yolda bırakabilir ve ve işte böyleleri, o zaman kazanma kuşağında kaybedebilirler.***"[436]

Şimdi O'nun ikinci hüviyeti ile aynı mes'ele üzerinde söylemiş olduğu sözlerden bir ikisini buraya alıp hatırlatarak aradaki farkı sizin takdirlerinize arz etmek istiyoruz:

"*Öyle inanıyor ve ümit ediyorum ki, yeni milenyum, Batı'da korkulduğunun aksine, en azından önceki asırlardan daha mutlu, daha âdil ve daha merhametli bir Dünya vaad etmektedir. Evet, aynı kökten geldikleri, aynı temel esaslara sahip bulundukları, aynı kaynaktan beslendikleri halde,* ***asırlarca rakip dinler gibi yaşamış bulunan İslâm, Hıristiyanlık ve Musevîlik*** *arasında başlayan,* ***hatta eski Hind ve Çin dinlerini de içine alacak şekilde gelişen*** *diyalog teşebbüslerinin olumlu neticeler verdiği müşahşahede olunmaktadır.*"[437]

O'nun bu minval üzere beyanları çoktur. Fakat **"yeniçeri mantığı ile iki adım ileri bir adım geri"** mâhiyetinde olmak üzere şöyle beyanları da vardır:

"Temsil ve tebliğle hak ve hakikati Dünya'nın dört bir tarafında duyurma diyebileceğimiz mânevî mücâhede veyâ **emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker** vazifesi her zaman için söz konusudur. Sağlam bir inançla gönlünü İslâm'a bağlamış bir mü'min, ya insanları mârufa çağırıp sinelerde iyilik

---

436 **Fethullah Gülen** –A.g.e. sh:122 vd.

437 B.k.z Aydınların Kaleminden **Fethullah Gülen**, Diyaloğa Adanmış Hayat, İstanbul 2001, sh:236

ve güzellik çerağları tutuşturur veya kötü ve çirkin şeylerden sakındırıp insanları onlardan uzaklaştırmaya çalışır; ama her halükârda bu istikamette bir cehd ve gayret içinde bulunur.

Asrımıza gelinceye kadar mârufu emir, münkerden nehiy vazifesi umûmiyet îtibârıyla farz-ı kifâye olarak telâkkî edilmiştir. Ancak **Üstad Hazretleri** boyunduruğun yere konduğu böyle bir dönemde bu işe sâhip çıkılmasına farzlar üstü bir farz nazarıyla bakımıştır. Çünkü günümüzde bu vazife terk edilmiş, ihmâle uğramıştır. Haşbuki onda umum Müslümanlığın hukuku ve Allah hukuku vardır ve bu sebeple farklı bir önem arz etmektedir. İşte böyle ulvî ve mukaddes bir vazifenin şöyle böyle de olsa bir ucundan tutmak ve ona sâhip çıkmak elbette ki; bizim için çok büyük bir lütuf ve mazhariyettir."[438]

Şu sözler de O'nundur.

"*2000'li yıllar, sadece **İbrahimî Dinler** arasında değil, diğer dinler arasında da, eski **Hind ve Çin** dinlerini de içine alacak şekilde gelişen diyalog teşebbüslerine şâhidlik edecektir.*"[439]

Nasıl bu sözler yukarıda iktibas ettiğimiz sözlerine benziyor mu?! İleride diğer mes'eleler de de benzer mukayeseler arz edeceğiz. Burada şu kadarını söyleyeyim ki; karşısındaki telâffuz etmeden misyonerlerin "**dümen suyunda olma**" yı hatırına getirip red sûretiyle de olsa zikreden kendisidir:

"*Balkanlar'ın Türkler'in eline geçtiği bir dönemde Osmanlı sınırları içinde yaşayan dinî azınlıklara hitaben yazılmış bu eserde, «**Kendinizi belli etmeden, duygu ve düşüncelerinizi koruyarak orada kalın. Bir gün gelecek kendinizi ifâde etme fırsatı bulacaksınız**» deniliyor. Dikkat çekilen bu nokta, çok er-*

438 **Fethullah Gülen**- Fasıldan Fasıla, Zaman Gazetesi, 31.12.2010 târihli nüshada yayınlanan "Farzlar Üstü Bir Farz" isimli makale

439 **Hüseyin Gülerce**- A.g.m. Zaman Gazetesi, 23.03.2000 tarihli nüsha

ken dönemde bazı kimseleri tembih etmesi bakımından üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu gibi geldi bana.

Şimdi bunlar vardır ama Vatikan'da ya da başka yerlerde yürütülen bu tür faaliyetlerin bizim hoşgörü ve diyalog hareketiyle bir alâkası yoktur. Ne benim ne de benimle beraber bu hareketi benimsemiş arkadaşların katiyen ***bir başkasının dümen suyunda olması*** *söz konusu değildir.*

Bizim diyalog ve hoşgörü hareketimiz tamamen Türk Milleti'ne âiddir ve Türkiye orijinlidir; diyalog faaliyetlerini kendi maksatları doğrultusunda yapanlara eklenmiş değil, aksine onlar yapıyorsa biz neden yapmayalım, onlarla müşterek programlar plânlayarak kendimizi ifade yollarını neden aramayalım mülâhazalarından doğmuştur."[440]

Kendisinden "**kıtmir**" diye bahseden bir adamın "**Türk Milleti**" adına ne sıfatla hareket edebildiği mes'elesini -şimdilik- bir tarafa bırakalım da O'nun bu "**Dinlerarası Diyalog**" etrafındaki faaliyetlerine kısaca bir göz atalım da bakalım ki, bu hareket O'nun ifâde ettiği gibi "**kendimizi yâni Müslümanlar'ı tanıtmak**" sûretinde mi yoksa "**müşriklere teslimiyet**" şeklinde mi yürütülmektedir:

Fakat bundan önce kendisine gönderilen, ancak bu güne kadar -müspet, menfi- bir cevap alınamayan bir dost mektubunu dikkatlerinize arz etmek istiyoruz. Bu mektubu yazan, vaktiyle bizim de böyle bir tecrübe niyetinde olduğumuzu öğrenince, kendi tecrübesini nakl ederek kat'iyyen bir netice alamayacağımızı söyleyip aşşağıdaki kendi mektubunun bir fotokopisini lütfetmiştir.

Mektubun sâhibi **Silistireli Süleyman Hilmi Efendi Hazretleri**'nin en kıymetli talebelerinden olan bir hoca arkadaşımızdır. O'nun yüksek müsaadeleri ile bu mektubu buraya

---

440 Milliyet Gazetesi'inde 08.01.2005-30.01.2005 tarihleri arasında yayınlanan "**Fethullah Gülen'le" 11 Gün Röportajı**" isimli tefrika

şu maksatla derç ediyoruz.

Evvelcede bir nebze bahsetmiş olduğumuz üzere **Fethullah Gülen** hakkında şifâhî târizlerde bulunduğumuz bir zamanda O'nun şakirtlerinden **Abdüllatif Erdoğan** bizi karşı karşıya getirip görüştürmek istemişti. Fakat bu görüşmenin herkese açık bir mekânda yapılması husûsunda ileri sürdüğümüz şart kabul görmediği için teşebbüs akim kalmıştı.

Bunun üzerine mektuplaşma sûretiyle bir muhavere imkânı düşünülmüşse de benzer bir teşebbüs olarak zikri geçen arkadaşmız Hocaefendi'nin mektubuna cevap verilmemiş olduğunu öğrenmemiz üzerine bundan da vaz geçilmişti.

Şimdi ise, değerli âlim akadaşımız Hocaefendi'nin bu-

PERŞEMBE 27 Ocak 2005 — Milliyet

Fethullah Gülen'le 11 gün

(20) MEHMET GÜNDEM

Hoşgörüden geriye dönüş intihar olur

*/ **Diyalog** ve hoşgörü, benim insani yönümden kaynaklanıyor olsa, kalıcılık vaat etmez. Bunun kaynağı dinimizdir.*

*/ **Terörle** karartılan İslam'ın çehresini diyalog sayesinde, yeniden kendi güzelliğiyle anlatma süreci başlamıştır*

■ Diyalog ve hoşgörü son yıllarda gündemde ama bazıları bu konuda samimi olmadığınızı düşünüyor?

Diyalog ve hoşgörü konusu benim insani yönümden kaynaklanıyor olsa, o zaman kalıcılık vaat etmez; endişe duyanlar da endişelerinde haklı olurlar. Ama ben dini kaynaklardan hareket ediyorum; başımız onunla bağlı, din devam ettiği sürece, o da devam eder, gider.

■ Diyalog: dinler arası mı kültürler arası mı?

Dinler arası diyalog denilirken -din bir şahs-ı manevi (tüzel kişilik) olduğu için- burada mecaza gidilmiş, dolayısıyla din müntesipleri kastedilmiş oluyor. İsme takılmanın bir faydası yok, eğer daha isabetli olacaksa "Kültürler arası diyalog", "farklı felsefeler arasında diyalog" denilerek kapsam daha da genişletilir ve semavi dinlerin dışındaki diğer inanç mensuplarının da bu faaliyetlere dahil edilmesi düşünülebilir.

■ 'Diyalog ve hoşgörü dininden kaynaklanıyor' dediniz, peygamber döneminde örneği var mı?

Efendimiz Medine'ye geldiği zaman Medine bildirgesiyle farklı din mensuplarını diyaloga çağırıyor, on-

raya derç edilen bu mektubu -benim de tensip ve tercihim munzam olmak üzere- ola ki eline ulaşmamıştır düşüncesiyle, **Fethullah Gülen**'le beraber herkesin ıttılaına arz olunmaktadır.

MEKTUP

Muhterem Efendim

*Üç çeyrek asra yaklaşan ömrüm içinde sizinle henüz bir araya gelerek "**rûberû**" tanışmak fırsatımız olmadı! Zira ben çocuk yaşımda İstanbul'a 1951 baharında Bayezid-i Veli Câmii civarında bulunan merhum **Hacı Fahri Kiğılı**'nın, kursunda hâfızlığımı ikmal ettim. Aynı zamanda Nuri Osmaniye de "**Tashih-i huruf**" derslerimi, Hüsn-ı hat derslerimi alarak mezun oldum. 1953 yılında çamlıca da ikamet buyuran üstazım **S.Hilmi TUNAHAN** (kds) Hazretleri'nden ulûm-i arabiye tahsil ettikten sonra tâlimatına müstenid 29 yıl Ankara ve havalisinde 17 vilayeti içine alan mıntıkada Kur'an kurslarının açılması ve nezâret hizmetlerinde bulundum. 1985 yılından itibâren İzmir İli başta olmak üzere 4 vilâyetin dahilinde hizmetlerime 21 yıl devam ettikten sonra İstanbul'a nakl-i mekân ederek Ümraniye merkezine yerleştim. 5 yıldır mezkûr yerde ikamet etmekteyim.*

Sizin de İzmir, Karşıyaka ve Bornova vâizliğinizden itibaren Ege'den başlayarak yurdumuz dahilindeki, sonrada Afrika ağırlıklı Dünya'nın bir kısım yerlerindeki hizmetlerinizi dikkatle takip etmekteyim. Zâhiri plândaki çırpınış ve gayretleriniz beni memnun ve mütehassis etmektedir bu sebeple zâtıâlîlerine, hizmet kervanında bulunanlara samimi kalple dua etmekteyim.

Ancak; faâliyetleriniz meyânında gerek basında ve gerekse tv ekranlarına akseden bir kısım yazı ve sözleriniz içinde geçen bazı hususlar beni azami şekilde rahatsız etmek-

tedir. Ehl-i Kitap denilen cenâhın (papazlarının) imamlarının faâliyetlerinize karşı meftun olurcasına, sizi medihleri, sizin de zaman zaman tertip ettikleri toplantılarına katılmanız onların da kendilerine has haçlı kıyafetlerle sizin tertip ettiğiniz toplantılara katılarak boyunlarına talik ettikleri şirk alâmetli haçlı kolyelerle arzı endam etmeleri sizin de mezkûr cenâha karşı iltifatkâr sıcak mukabelenizden duyduğum rahatsızlığı târifim mümkün değildir!.

Bu, tedirginliğim evvelâ mensup olmakla şerefyap olduğumuz dinimiz İslâm, kitabımız Kur'an peygamberimiz efendimiz (SAS) adına sizin adınıza size itimad-ı tâmme içinde bulunan kardeşlerimiz hakkındadır.

Zira bu çirkin manzara küçülen Dünya'mızın gözleri önünde, son din İslâm'ı keza son kitap Kur'an-ı Kerim'i muharref kitaplar ve mensuplarıyla bir ve beraber aynı sırada ve derecede göstermek hakla bâtılı birbirine karıştırmak gibi bir imaj vermiş olmuyor mu?!

HOCA EFENDİ! Siz de benim gibi yaşı kemalde olan bir mü'minsiniz. Hesap günümüz çok yakındır. İnsanların bir sürü medhü senâlarının hiçbir sûretle orada tibârının olmadığı mâlumunuzdur. Bu nâçiz mektubuma, ikna edici kitap ve sünnete dayalı bir cevap lütfederseniz, beni memnun edersiniz. Ayrıca size dua ederim.

Ukrayna'da yayınlanan tirajı yüksek bir dergiyle vâki mülakatınızda, "Burada Hıristiyan cemaata bir mesajınız olacak mı? Sualine;

«Estağfirullah, bin kere estağfirullah! Benim o, cemaata mesaj vermek ne haddime» onların başlarındaki papazları lâzım gelen mesajı kendilerine vermektedirler. Hazreti İsa'nın yolunda gitmelerinden daha doğru ve güzel ne olabilir ki?.. Demeniz arşı kürsü yerle bir edecek söz olsa gerektir!.

Geçtiğimiz ekim ayı içinde önce tv de sonrada Zaman Gazetesinde makale olarak peş peşe neşredilen yazılarınızda:

*«**Osmanoğulları Serhat Boylarında**», serlevhalı ifâdeler ki! Burada önce bir kısım Osmanlı padişahlarını medhedip sonrada merhum **Yıldırım** Han'dan sonra gelen cennet-mekân **Abdülhamid-i** Sânî dahil padişahlar ve âileleri hakkındaki münâsebetsiz sözleriniz düşmanca ifâdelerinizi nasıl kullandınız doğrusu hayretimden dona kaldım!. Onlara vurulduğunu zu'mettiğiniz mânevî sillenin dönüp dolaşıp söyleyene rûcû edeceğinden hiç mi hazer etmiyor sunuz!?*

*Onları tâcı-ı tahtından ederek sonra da yurtlarından tehcir edenlerin ecnebi ordularının çamaşırlarını yıkamaları gibi aç ve sefil zillete mahkûm edenlerin ermeni komitacıları,Yahudi mel'unlarının bizdeki bir kısım satılmışların ecdada bu yaptıkları mezâlim sizi hoşnut mu etti de 624 yıl Din-i İslâm'ın neşrine gayret eden mübârek ecdadımız hakkında bu ağır ve galiz ifadeleri kullandınız! Hiç sanmıyorum, bu tâlihsiz söz ve beyanlarınız «**galebe-yi-hal ve sekirden**» neş'et etmiş olabilir diye tevile çalıştım.*

*Sizin vesile zuhurunda sohbetlerinizde üstazım **S.Hilmi TUNAHAN** (ks.) Hazretleri'ne olan sitâyişkâr sözlerinizi biliyorum. Benim'de **Bediuzzaman Hazretleri**'ne karşı hürmetim aynı şekildedir.*

Üstad Hazretleri'nin, 1952 yılında İstanbul'u teşriflerinde Çarşamba'da misafir olarak kaldığını öğrendim ve derhal bulundukları haneye geldim. Beni karşılayan nur şakirtlerine ziyâret arzumu bildirdim, Üstaz Hazretleri benim aşımın 14 olduğunu öğrenince, şakird kardeşimize;

«O, evlâdımı dua çerçeveme dâhil ettim. Lâkin polisler henüz rüşde ermemiş kimseleri kabulüm halinde beni tazyik

ediyorlar. Kendisine bu durumu selâm ve dualarımla bildiriniz.» buyurmuşlar.

Mesajlarını aldığımda, kabulüne lâyık birisi olmadığım gerekçesiyle yüksek sesle hıçkırıklara boğulduğumu Çarşamba sokaklarından geçerken bir kısım hanımların

«Vah vah! Bu, evlâdın annesi mi öldü babası mı?» diyerek mırıldandıklarını işittiğimi hiç unutmadım.

Efendim İnternet Dünyası'ndan indirdiğim tefsirleri, Kütüb-ü Sitte ve şerhlerini, İslâm akaidi ile alâkalı kitapları, usûlü-i fıkıhla alâkalı eserleri, İslâm ve Dünya- tarih kitaplarını, arapça olarak okuyarak notlar tutarak günlerimi geçirmekteyim. Sizin de mâlumunuz olan Ehl-i Sünnet ulemâsının itimat buyurdukları tefsir-i şerifleri okurken bilhassa Ehl-i Kitapla alâkalı âyet-i kerimelerin tefsirlerini, Ashab-ı Güzin'in gayr-i müslimler hakkındaki ifâdelerini, davranışlarını hele, ***Âlusi*** *merhumun, sûre-i mücâdelenin sonundaki âyet-i kerimelerin tefsirini okuduğumda, ayrıca* ***İmam-ı Rabbanî*** *Hazretleri'nin* ***«KÜFÜRLE İMAN BİRBİRİNİN ZIDD-I KÂMİLİDİR»*** *Mektub-u şerifini ve mümâsil mektuplarını mütalea ettiğimde, Sizin Ehl-i Kitab'a karşı sımsıcak bakışınız, yer-yer ülfetiniz, memleketimizde kırk yıllık yanilik! yaparak mukaddes İslâm'a dil uzatmış sayısız zarar ika etmiş olanlara karşı tevâzu ve haklarında sitayişkâr sözleriniz dolayisi ile size tâbi nice müslümanın Ehl-i Küfre karşı yumuşak halleri beni ve benim gibileri dehşete düşürmektedir!.*

28 şubat diye bildiğimiz tarihte TV ekranında, bir kısım paşaların icraatlarını ifâde ederken:

«Bu zevatın kararları içtihadî olduğundan isâbet etmeseler de nezd-i ilâhide ecir almalarına müncer olur» diyerek paşaları müctehid imamlarla aynı tuttuğunuzu! bizzat işitince âdeta küçük dilimi yuttum!

Kırk yıllık halk parti icraatında söz sahibi olmuş olan ***Kasım Gülek*** *ki, Halk partisi siyasî mevta haline gelmişken* ***«demir asa demir çarık»*** *sloganıyla yollara düşerek, yeniden ayağa kaldıran bu zata karşı aşırı hürmet ve tâziminiz, Adana'ya kadar giderek cenâze namazını bizzat kıldırmanız;* ***Merve Kavakçı'****nın Meclise islâmî kıyafetle gelerek yemin etmek için hazırlandığı bir sırada kürsüye fırlayarak yüksek sesle;*

«Bu bayana haddini bildiriniz!..» diye avaz avaz bağıran Bu bayanın bu kıyafetle burada işi ne? buradan uzaklaştırınız! diyen ***Ecevit'****i bilâhare ziyâret ederek gazetecilere,*

«Ecevit'in ayağına kadar gitmeyi nezâkete uygun buldum» demeniz; Hele şiirlerinde ***tasavvuf kokusu aldım*** *buyurmanız;*

Papayı ziyâretiniz esnasında gösterdiğiniz aşırı tevâzunuz; mahviyetkâr davranışınız; papaya yazdığınız mâruf mektubunuzdaki kalıba sığmayan ifâdeleriniz... şöyle ki!

«Papa ***6.Paul*** *cenapları tarafından başlatılan ve devam etmekte olan* ***Dinlerarası Diyalog*** *için* ***Papalık Konseyi*** *(PCID) misyonunun bir parçası olmak üzere burada bulunuyoruz.* ***Bu misyonun tahakkuk edişini görmeyi arzu ediyoruz. En âciz bir şekilde hatta biraz cüretle, bu pek kıymetli hizmetinizi icrâ etme yolunda en mütevâzî yardımlarımızı sunmak için size geldik...»*** *Dedikten sonra, muharref dinini Dünya'ya hâkim kılmayı kabilse beşeriyetin tamamını, vaftizlemeyi hedef ittihaz etmiş teslis akîdesinin baş mümessili, boyuna kadar şirke batmış olan bu zata bir sürü tevâzu ve mahviyet ifâde eden cümleler serd ettikten sonrada, mektubun altına,* ***Rabbin! âciz kulu*** *diyerek isminizi koymanız. Halbuki, Rabbin âciz kulu demek yerine bir müşrike karşı,* ***zatında ehad, sıfatında vâhid, ef'alinde Hâlık olan*** *Allah'ın kulu Habib-i ekremi* ***Muhammed*** *aleyhisselâmın âciz üm-*

*meti **Fethullah GÜLEN** diyerek mektubu tamamlasa idiniz daha isabetli olmaz mı idi?*

*Sohbetlerinizde öteden beri ağırlıklı olarak İslâm tarihinden misaller verirsiniz, Peygamberimizin sünnetini örnek olarak ifade edersiniz, ancak Peygamberimizin AS'ın zamanının en süper gücüne sâhip Rum Kralı **Herakliyûs'a** yazdığı mektubu örnek alarak Papa ile mülâkatınızı gerçekleştirmiş olsaydınız, mektubunuzdaki korkunç ifade hatasına düşmezdiniz? Peygamberimiz aleyhisselâm, **Herakliyûs'a** yazdığı mübarek metubuna, Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın kulu ve Resulü **Muhammed'den** Rum'un büyüğü **Herakliyûs'a!**, «Selâm hidâyet yolunda olanlara olsun, seni İslâm'a tâbi olmaya dâvet ediyorum. Müslüman ol ki! Selâmet bulasın! Yüce Allah da sana iki kat sevap versin. Yüz çevirirsen idâre ettiğin fakir halkın günahı da sana âid olur...» Cümleleriyle hitam bulan bu mektub-u şerîfi esas alsaydınız değişmez ve pörsümez sünnet-i şerîfi ihya etmiş olur, bu jestinizle ervah-ı mukaddeseyi kendinizden râzı etmiş olurdunuz.*

*Hoca efendi, başörtüsüyle alâkalı hususta sizden fetva soran bir grup mümine kızımıza karşı «TV ekranından ilim mi? baş örtüsü mü?» sözünüzle kızlarımıza başınızı açın, ilim tahsilinize devam ediniz, demiş oldunuz bu fetvanızı da asla kabule şayan bulmadım Zirâ Şâri-i Teâlâ'nın bu hususta ki kat'î hükmünü neshetmiş oldunuz? Efendim «**temsilde hata olmaz**» derler, afvınızı dileyerek sizin bu mesnetsiz fetvanız, meş'um tarihte **Abdullah Cevdet'in**, Fransız asıllı edibe;*

«Biz Türkiye'yi Avrupa seviyesine yükseltmek azmindeyiz, bize ne tavsiye edersiniz» sualine, edibin;

*«**Kur'an'ı kapatın hanımları açın!..**» demesini hatırlattı!.*

*Efendim bugün bulunduğunuz yer itibâriyle, zayıf mizaçlı islâmî bilgiden mahrum pek çok insan sizin ifâdelerinizi haşa «**nas**» olarak kabul etme dalâletine düşüyorlar. Bunca masum kitlenin imamı olarak bu kitlenin vebâlini omuzunuzda nasıl taşırsınız? Doğrusu sizin adınıza dehşet içindeyim!.*

*Sevgili hocam! Zaman Gazetesi'nde neşredilen hayat hikâyenizde (küçük Dünyam'da). Kabe-i Muazzamayı tavâfınız esnasında ayaklarım yerden kesildi. Peygamberimizin «**li maallahi vaktün lâyeseûni melekûn mukarrebun velâ nebiyyün mürselün sırrı bende tecelli etti**» diyorsunuz, ne vahim bir ifade! Arş kürs sallanır! Hiç bir Melek-i Mukarrebin, Nebi-i Mürselin'in katılamadıkları o muhteşem yere, siz, katılabilecek tecelliye mazhar olmuşunuz!.. Mâlum **Mâvi Marmara** gemisi'nde, ellerindeki kan asırlardır kurumamış bulunan İsrail'li bir grup eşkiyanın işledikleri hunhar cinâyet karşısında da;*

*«Efendim otoriteden izin almaları gerekirdi...» gibi talihsiz beyanınızı da çok yadırgadım. Sevgili hoca efendi! Bu nâçiz mektubumu sizi incitmek, kırmak için asla yazmadım, sadece kendime göre yanlış bulduklarımla size bir mümin olarak ikazda bulunmak istedim. Pek tabiidir ki, takdir zat-ı devletlerinindir. Yazar **Hüseyin Gülerce**'nin zamanda neşredilen yazısında, sizi ziyareti esnasında, siz:*

«Hatamı bize söyleyenlerin elini öperiz...» Buyurmuş olmanız size bu mektubu yazmam hususunda beni cür'etlendirmiş oldu.

Hayli başınızı ağrıttığım için sizden afvınızı dileyerek selâm ve muhabbetlerimi sunuyorum efendim.

ALLAH (C.C.) NUN ACİZ KULU, HABİB-İ EDİBİ MUHAMMED ALEYHİSSELAMIN ZAYIF ÜMMETLERİNDEN ....

Şimdi biraz da "**Dinlerarası Diyalog**" dolayısıyla neler yapılmakta olduğuna kısaca bir göz atalım:

Denilebilir ki, bugün "**milletimizin bekâ şartı**" olan yüce İslâm Dini'ne karşı tarihte misli görülmemiş bir ihânetle karşı karşıya bulunmaktayız. "**Asrın En Büyük Fitnesi**" olan bu ihânet projesi kâh "**Dinlerarası**" kâh da "**Kültürlerarası Diyalog**" adı altında yürütülmektedir. Bu da "**Kemalizm**" gibi Yahudi ve Hıristiyanlardan müteşekkil "**Cihan-ı Husûmet**" in yeni ve beynelmilel bir projesidir.

Öncülüğünü **Fethullah Gülen** cemaati'nin yaptığı bu ihânetin basında, üniversitelerde, siyaset ve bürokraside velhasıl her yerde gönüllü müdafileri vardır. Üstelik bunların bir kısmının da dinle hiçbir alâkaları yoktur.[441] Bunlar arasındaki gâfil bir azınlıktan kat'annazar hepsinin yüzünde -aynen masonlarda olduğu gibi- şirin bir maske vardır: o da bütün insanlığı sulh ve sükûn hâlinde yâni çatışmasız bir sûrette bir arada yaşatma idealidir. Bununla setredilmeye çalışılan gerçek ise, yüce İslâm Dini'nin içini boşaltarak onu siyasî, idarî, içtimaî ve iktisâdî hiçbir talep ve davası olmayan, sırf şeklî bir nev'i tarihi "**Hıdrellez Eğlenceleri**" gibi fosilleşmiş bir kültür hamulesi haline getirmektir! Bu, İslâm'ı bir nevi protestanlaştırmak, modernize etmek ve reformlaştırmaktan başka bir şey değildir! Zaman zaman bir kısım alt yapısı zayıf müslümanları aldatmak üzere söyledikleri sözler -hoş böyle sözler arasında bazan da sürç-i lisan etmektedirler ya!- bir tarafa bırakılarak icraatlarına bakılıp bu icraat islamî düsturlarla mizan edildiğinde ortaya çıkan gerçek budur.

---

441 Bu gerçeği kavramak için sadece şu bir tek kaynağa bakmak kafidir: **Aydınların Kaleminden Fethullah Gülen**: Diyaloğa Adanmış Hayat, İstanbul 2001

Bu eserde tam 358 münevverin(!) yazıları bulunmaktadır. Bunların incelenmesi ortada gaflet, ihânet ve menfaat üzerine kurulu müthiş bir koalisyonun olduğunu açıkça göstermektedir.

3-İlham Kaynakları:

a-Vatikan

Evvelce kısaca izah etmiş olduğumuz üzere bu projenin asıl sâhibi **"Vatikan"** dır. II.Cihan Harbi sonrasında Batı Aleminde ateizm'in (dinsizlik cereyânının) gitgide şümüllenmesi üzerine yeni bir hamle ve hareket ihtiyacını hisseden Vatikan, bir taraftan bu eski müntesiplerini geriye kazanmak maksadıyla **"Monolog"** adıyla faaliyete geçmiş, diğer taraftan da artık süper bir güç olarak ortaya çıkan Amerika'nın da desteğine mazhar olmuş bulunan **"Cihan Siyonizmi"** ne tâvizler vermek yolunu tutmuştur.

Bu cümleden olmak üzere, her Pazar günü âyinlerinde Katolik Kiliseleri'nde okunmakta olan **"Yahudileri Tel'in Duası"** yasaklanmış[442] ve müteakiben de **"Avrupa Birliği projesi"** ni başlatmışlardır. Monolog sûretinde başlayan proje ise, İslâm'ın yeni bir uyanış ve diriliş mevsimi idrak edilmesinden doğan ve adına **"İslâmafobi"** yâni İslâm korkusu sebebiyle 1964 Yılı'nda **II.Vatikan Konsülü** bünyesinde bir **"Hıristiyan Olmayan Dinler Sekreteryası"** kurularak **"Di-**

---

442 Geçekten 1964 Yılı'nda kurulan **"Hıristiyan Olmayan Dinler Sekreteryası"** nın yayınladığı bir beyannamede **Hazreti İsa**'nın Havarileri'nin kâmilen Yahudi asıllı olduğu belirtilerek çarmıha gerilme hadisesi sebebiyle Yahudiler'in lânetlenmelerine artık devam edilmemesi ileri sürüldü. Bunun sebebi de Papalık'ın Cihan Siyonizmi'nden korkmakta olmasıydı. Zirâ İslâm **Hilâfeti**'ni yıkımş olan Cihan Siyonizm'i için o günkü hedef Papalık'tı.

Hıristiyanlar akılsızca bir sûrette her İncil nüshasının baş tarafına Tevrat'ı koyarak İncil'e **"Ahd-i Cedîd"** Tevrat'a ise **"Ahd-i Atîk"** diyorlardı ki, durum hâlâ da böyledir. Bu durumdan istifâde eden Yahudiler, İncil'i Tevrat'a göre değerlendiren bir hareket başlattılar. Bu hareket **"Yehova Şahitliği"** dir. Her tarafa dal budak salan bu Yahudi güdümlü hareketi akim kılmak maksadıyla tarihî bir davaları olan **"Anti Semitizm"** i terk etmek ihtiyacını duydular. Buna ilâveten bir de **"Avrupa Birliği"** projesini başlattılar gerçekten bu proje altı Katolik Devlet'in ittifakıyla **"Roma Antlaşması"** denilen bir antlaşma ile başlamıştır. Bundan maksat ise, **"Siyonist Enternasyonel Gücü"** karşısında **"Katolik Enternasyonel Gücü"** nü ayakta tutabilmektir!

yalog" haline ifrağ edilmiştir.[443]

Vatikan, işe monolog olarak başlamışken yukarıda kısaca izah etmiş olduğumuz üzere faaliyetini Hıristiyan olmayanlar ve hassaten Müslümanlar'a da teşmil ihtiyacını hissederek bu faaliyetini diyalog haline getirdikten sonra birçok toplantı tertipleyerek davasını kuvveden fiile çıkarmış olmakla beraber bu faaliyetler burada bizi pek de alakadar etmemektedir. Zirâ, maksadımız artık "**Dinler Arası Diyalog**" hâlini almış bulunan bu faaliyetlerin Türkiye'yi şümulüne aldıktan sonra yapılmakta olanlardır. Yâni bu bâtıl sele kapılmış olan bizimkilerin icraatıdır.

b-Diyânet

Burada evveliyetle şunu söylemeliyiz ki "**Dinler Arası Diyalog**" hareketi denilince ilk akla gelen **Gülen** cemaati olduğu hâlde buna ülkemizde ilk olarak katılan ve fitili ateşleyen "**Diyânet Teşkilâtı**"dır.

Herkesin bildiği bir gerçektir ki; Türkiye'de Diyanet Teşkilâtı, Devlet'in, dini daha doğrusu İslâm'ı kontrol altında tutmak için kurulmuştur. Bu maksadla cumhuriyetin ilk yıllarında âdeta iğdiş edilen bir Diyânet Teşkilâtıyla İslâm, tedricî bir sûrette milletin hayâtından çıkarılmak istenmiştir. Lâkin aradan yarım asır geçtikten sonra -Dünya şartlarının zorlaması üzerine- demokrasiye geçişle milletin imanını kül altındaki bir ateş gibi muhafaza ettiği görülmüş ve bilhassa 1960 ihtila-

443 Fazla bilgi için bk: **Mahmud Aydın**- Monologdan Diyoloğa, Ankara 2001, sh:170 de:

"*Bu dokümanı incelememize son verirken yukarıda ifâde ettiğimiz hususları bir bütün olarak göz önüne aldığımızda şunu rahatlıkla ileri sürebiliriz: Bazı teologların ifâde ettiği gibi **diyalogun, Kilise'nin misyon politikasının ayrılmaz bir parçası** olarak kabul edilmesi olumlu bir gelişme olarak görülmelidir görüşü gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü diyalogun Kilisenin misyonun ayrılmaz bir parçası olması demek, onun diğer dinsel geleneklerin taraftarlarını Hıristiyanlaştırmak için kullanılması anlamına gelmektedir*" denilmektedir.

linden sonra bir tavır ve usûl değişikliğine gidilmiştir:

Gerçekten 1962 Yılı'nda "**Devlet Plânlama Teşkilâtı**" bünyesinde faâliyet gösteren yarı asker yarı sivil bir "**Koordinasyon Kurulu**" dine cephe almak yerine O'nu bozuk kafalı din adamları yetiştirerek tahrif etmek çığırı başlatılmıştır. Bu husustaki faaliyetleri bu eserin ikinci cildinde[444] anlatmış olduğumuz cihetle burada tekrarına lüzum görmüyoruz.

Daha sonra İslâm dini hakkındaki sakat görüşleriyle tanınmış olan Prof. Dr.**Hüseyin Atay**, Prof. Dr. **Yaşar Nuri Öztürk**, Prof. Dr.**Beyza Bilgin**, Prof. Dr.**Rami Ayaz**, Dr.**Arif Güneş**,ve Dr.**Hasan Elik**'ten ibâret bir heyete "**İslam Gerçeği**" adıyla bir kitap yazdırılarak yüz binlerce nüsha Anadolu'da dağıttırılmıştır. Bu eserde İslâmiyet'i reforma uğratarak lâiklikle bağdaştırmak maksadıyla o zamanın başbakanı **Süleyman Demirel**'in hazırlattığını söylenen bu eserde inciler döktürülmüştür:

Yazarlar bu kitabın "**Önsöz**" ünde sebeb-i telif olarak şu görüşlere yer vermiş bulunmaktadırlar:

➢ "**Uydurulan din**", mutluluk yerine kahır ve kavga ocağına dönüştürülmüştür!

➢ Sâdece Kur'an'ın korunma garantisi olması dolayısı ile dindeki yozlaşmalar, sâdece Kur'an'a mürâcaatla düzeltilebilecektir!

➢ Hz.Peygamber'in vefatından hemen sonra sapma ile hurâfelerden ve târihsel hükümlerden oluşan **âdeta yeni bir dinin vücud bulmuş** ve bu din "**Kur'an İslâmı**" nın karşısına dikilmiştir!

➢ Oluşturulan dini kabul edenlerce, insanların "**inananlar-inanmayanlar**" şeklinde ikiye taksimi ile bölücülük yapılmaktadır.

➢ Bu karanlık ve yıkıcı gidişe son verilebilmesi(!.) için

---

444 Bkz: **Kadir Mısıroğlu**- Târihten Günümüze Tahrif Hareketleri, İstanbul 2011, sh:590 vd

"**Kur'an Dini**" nin kavranması gerekir ve bu târihî bir vazifedir.

➢ Ayrıca bu kitabın, anılan târihî vazifede (Kur'an Dini'ni anlatma da bir **"ilk hizmet ürünü olduğu"** ve ilerde **"daha detaylı çalışmaların yapılacağı"** ifâde edilmektedir.

Tabii en ehemmiyet verilen mes'ele olarak **"Lâikliğin İslâm'a mugâyir olmadığı"** üzerinde durulmuştur.

Kitapta "**Kur'an İslâmı**" ya da "**Kur'andaki Din**" anlayışlarına sıkça yer verilmekte. Hemen hemen baştan sona her fırsatta dinin yegâne kaynağının sâdece Kur'an olması gerektiği ileri sürülmektedir.[445] Bunun dışında "**Sünnet**" veya Hz.Peygamber de dâhil olmak üzere dinin kaynağı olamayacağı, **Kur'an dışında dinde kaynak kabul etmenin açıkça şirk olacağı iddia edilmektedir.**[446] Hz.Peygamber'e hüküm koyma selâhiyeti tanıma -hâşâ- Allah'a nispetle iftirâ ve yalan uydurma olarak kabul edilmektedir.[447] Kur'an'ın tebliği ve Kur'an'ın emrettiği ibâdetler asıl olarak kabul ediliyor (sayfa 33,34). Hz.Peygamber'in vazifesinin, insanlara emirleri bildirmek ve duyurmaktan ibâret olduğu ifâde ediliyor.(sayfa 8)

Halbuki, Dini hükümlerin ana kaynağının birincisi "**Kur'an** ikincisi ise "**Sünnet**" tir.

Sünnet, namaz, oruç ve zekât gibi Kur'an'daki kapalı ifâdeleri açıklar.[448] Kur'an'da temelleri var olan tamamlayıcı hükümler getirir. Örneğin, "**lian**" sonucu karı kocanın birbirinden ayrılması gerektiğini bildiren sünnettir. Bazen de Kur'an'da hiç yer almayan hükümler de koyar. Meselâ, mesh üzerine mesh, âkileye diyet sorumluluğu, hala veya teyzenin aynı nikâh altında birleştirilemeyeceği ve "**dede**" nin mirası gibi hükümleri sadece sünnet ..ortaya, koyar. Dolayısıyla, Hz. Peygamber

---

445 Bkz. A.g.e, sh:6-7,37,46-72...

446 Bkz. A.g.e sh:14

447 Bkz. A.y.

448 Bkz. Nahl Sûresi, âyet 44- İbrahim Sûresi, âyet 4

(s.a.v.)'in dinde hüküm koyma selâhiyeti de vardır. Bu O'nun kendisine verildiği Kur'an'da açıkça bildirmiştir.[449]

Kur'an'ın birçok âyeti Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vahyin kontrolünde konuştuğunu hareket ettiğini bildirir. Meselâ, **Necm Sûresi**'nin ilk âyetlerinde şöyle buyrulur: "*Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed haktan) sapmadı ve azmadı. O, nefsin arzusu ile konuşmaz*"[450]

Kur'an'ı Kerim'de böyle, Hz.Peygambere uyulup itaat edilmesini emreden[451] ve O'nun kendi nefsinden bir şey söylemediğini beyân buyuran âyet-i kerimeler pek çoktur.

Bu ve benzeri âyetlere bakıldığında, Sünnet olmaksızın "**Kur'an Müslümanlığı**"nın da, hidâyetin de olamayacağı ve dini kaynaklardan Sünneti dışlamanın açık bir sapıklık olduğu açıkça görülür. Nitekim Kur'an'da namazın kılınması, orucun tutulması, zekâtın verilmesi emredilmiş, fakat bu ibâdetlerin nasıl ifâ edileceği veya şartları belirtilmemiştir. Bunlar Sünnet'e bırakılmıştır. Sünnet olmadan biz iki rekât namaz bile kılamayız!. Kur'an'da cenâze namazının kılınışı da yoktur. Sabah namazının kaç rekât olduğunu orucu bozanları ve bozana neyin gerekli olacağını, nikâhta süt haramlığımn nasıl tetkik olunacağını bilemeyiz. Zekâtın hangi mallardan nasıl verileceğini çıkaramayız. Aynı şekilde, Kur'an'da "**fıtır sadakası**" diye bir şey de yoktur. Fıtır sadakasını tamamen Hz.Peygamber (s.a.v.)'in sünneti ortaya koyar. Fakat bir Allah'ın kulu bunu inkâr etmez! Öyleyse, sünnet olmadan sağlıklı dinî hüküm elde etmek ve dini yaşamak mümkün değildir. Aksi durum kişiyi sapıklığa götürür..

---

449 Bkz. Tevbe Sûresi, âyet 29-Nisa Sûresi, âyet 59,64,65- Ahzab Sûresi, âyet 36- Şûrâ Sûresi, âyet, 52,53 vd.

450 Bkz. Necm Sûresi, âyet1,3- veya Hakkâ Sûresi, âyet 44,47

451 Bkz. Ezcümle Nisâ Sûresi, âyet 64- Âl-i İmran Sûresi, âyet 31,32,132

Bunların sünnet'siz din anlayışından maksatları da zaten bu olsa gerektir!. Sünnetle bildirilenlerin çoğu hükmen farz olmakla berâber sâdece bilinmeleri sünnet yoluyladır.

Bu sapık kitabın sapık yazarlarına göre İslâm âlimlerinin ve hukukçularının anladığı din, "**uyduruk din**"dir. Onlara göre İslâm Hukuku, İslâm hukukçularının yorumlarından ibârettir.[452] O kadar ki, câhiller bile Kur'an meâlini okudukları zaman İslâm âlimlerinin, ve bilhassa İslâm hukukçularının yanlışlarını anlayabilirlermiş...[453] Onlara göre, dinle hiçbir ilgisi olmayan kimsenin Kur'an meâlinden anladığı din olabiliyor; ama Hz. Peygamber'in, Sahabe'nin, Tâbiun'un ve hayatını Allah için islâmî ilimlere vakfeden makbul-büyük âlimlerin anladıkları şirk oluyor...[454] Bu şuna benzer: Karnı ağrıyan kimsenin, kırk yıllık dahiliye mütehassına müracaat etmesi yanlış, sokaktaki simit satıcısına teşhis ve tedâvi için başvurması doğru bir usûl!. Bu anlayış şu misaldeki kadar saçmadır.

Bunun için olsa gerek ki kitapta, "**İslam Dünyası'nın**, Kur'an'ın söylediği ile İslâm âlimlerinin Kur'an'dan yola çıkarak söylediklerini "**eşitleme tutku ve yanılgısından kurtulması gerektiği**" ifâde edilmektedir.[455] Bu "**Kitap**" ta ayrıca şunlar da ifâde edilmektedir:

"***Tarih içinde oluşan Müslüman hukuk kaynaklarını, Kur'an'ın buyruğu gibi benimsemek ve tanımak, tamamen yanlıştır.*** *" Bu malzeme, İslâm Dini'nin hukuku değil, belirli bir devirde yaşamış bazı İslâm ülkelerinin hukukunu ifâde eder. Ne yazık ki günümüzde bazı çevreler bu malzemeyi ve "fıkh" ı vahiyleştirmekte ve âdeta Kur'an gibi ortaya sür-*

452 Bkz. A.g.e. sh:45,58,59,61
453 Bkz. A.g.e sh:59
454 Bkz. A.g.e. sh:14
455 Bkz. A.g.e sh:89

mektedirler. Bunun sonucunda İslâm, insanlar tarafından yaşanmaz bir sistem olarak dışlanmaktadır."[456]

İctihâdın şartlarını, müctehidin hassâsiyetlerini asla kaale almadan serdedilen bu deli saçması sözler bilmem cevap vermeye değer mi?!

Bu küçücük kitaba sığdırılan herzeler saymakla bitmez. Bunlardan bir ikisine daha işâretle iktifâ edelim:

Kitapta, Kur'an'daki tesettür (örtünme) âyetlerinin tavsiye ve öğüt mâhiyetinde olduğu ifâde edilmekte, örtünme emrini zaafa uğratma maksadıyla gülünç gerekçeler ileri sürülmektedir. Bu sebepledir ki tesettürün Arap geleneği olduğu ve Araplarda başörtüsünün erkek için de kadın için de iklim gereği olarak kullanıldığı belirtilmektedir.[457] Ve "*kıyafetten maksat toplumun korunmasıdır. Ayrıca toplum sürekli değişim hâlindedir. Değişimin, toplumun yapısı yanında, giyim kuşam tarzlarım da etkilemesi kaçınılmazdır.* ***Önemli olan takva elbisesidir. (...) İçimiz temiz olduktan sonra, salt dış örtünmenin bir anlam taşımayacağı açıktır.***"[458] denilmektedir.

Ayrıca "Giyim konusunda da Türk toplumunda kadın serbesttir. Arzu ettiğini giymekte erkek de serbesttir. Ama toplumumuzda «din icâbı giyinmek gerekir» düşüncesi ile, **kadının kişilik ve onur sahibi olmasını önlediği görülen bazı giysilerin, dinimizin gereği olmadığı açıktır. İslâm Dini'nin kadına kazandırdığı şahsiyet ve ona verdiği değer elinden geri alınmamalıdır.**" sözleri ile örtünen kadının O'nun ve şahsiyyetini -hâşâ- kaybettiği iddia olunmaktadır.

Bu kitaptaki herzeler saymakla bitmez. Biz Onların asıl gâyelerinin Müslüman halkımıza lâikliği benimsetmek husû-

---

456 Bkz. A.g.e sh:91

457 Bkz. A.g.e. sh:70

458 Bkz. A.g.e sh:71

sundaki asıl gâyelerini aksettiren sözlerinden kısa bir parça naklederek bu bahse bir nihâyet vermek istiyoruz:

"*Kısacası, insanoğlu daha başlangıçtan itibâren, Allah'a varmak niyetiyle teslim olduğu din kotarıcıların ilâhî iradeyi egolarının keyfi uğruna saptırmaları yüzünden zulme ve kötülüğe mâruz kalmıştır.* ***Bu din temsilcileri, Allah için iş yaparak insanı mutlu etmemişler, Allah'ın yerine iş yapmaya kalkarak kitleleri perişanlığa itmişlerdir.*** *Allah'ın elinden çıktığı şekliyle mutluluk ve âhenk kurumu olan din, bu «**saptırıcı temsilciler**» in elinde bir ıstırap ve kahır kurumu haline gelmiştir.*

*İşte lâiklik, din gerçeğini egoları hesabına kullanmak için Allah'ın irâdesini saptırarak «**din**» adı altında kendi keyiflerini egemen kılmak isteyen güçlere karşı bir savunma ve «**nefes alma**» çâresi olarak keşfedilmiştir. Temelde ve ilâhî iradenin beklentileri açısından bakıldığında son ve ideal çözüm olmamakla birlikte insanın yoğun zulümler altında inlemesini bir ölçüde durduran ve insana kendine gelme, imkânı veren bir gelişmeyi ifâde eder. Bu gelişme sayesindedir ki, ilâhî iradeyi saptıran din sömürücüsü egoist odakların hiç değilse zulümlerini devletleştirmeleri çığırı kapatılmıştır.*"[459]

Bununla beraber yüce İslâm Dini'ni reforme ederek Vatikan'ın "**Dinler Arası Diyalog**" faâliyeti çerçevesinde yeniden şekillendirmek isteyen ülkemizdeki ilk insan 1971 muhtırasından sonra Diyânet'in başına getirilmiş olan Dr.**Lütfi Doğan**'dır. Daha sonra kendisini destekleyen CHP'den de milletvekilliği yapacak olan Dr.**Lütfi Doğan,** hafızalarda "**ilerici din adamı**" imajıyla yaşamaktadır.1977'deki **Ecevit** kabinesinde Diyânet'i idâre etmekle memur "**Devlet Bakanı**" sıfatını kazanınca olanca sapıklığıyla Diyânet'i idâre etmeye koyulmuştur.

---

459 Age. Sh:100

Diyânet'in **"Dinler Arası Diyalog"** bataklığına sürüklenmesi O'nunla başlamıştır. Biz de diyalog hareketinin Türkiye'deki tezâhürlerini -evveliyetle Diyânet bazında- anlatmaya O'nunla devam edeceğiz:

*"**DR.LÜTFİ DOĞAN:***

***Dr. Doğan**'ın nasıl bir fikrî yapıya sâhib olduğunu tesbit etme bakımandan evveliyetle 1978'de Sovyetler Birliğine yapmış olduğu resmî ziyâret dönüşü gazetecilere vermiş olduğu beyanâtı zikretmek isteriz. **Dr.Doğan**; "Sovyet Rusya'daki Müslümanlar'ın rahat olduklarını, din ve vicdan hürriyetine sahip olduklarını, dinî tahsil müesseselerinin açık olduğunu..." söylüyordu. Oysa, o târihlerde kızıl rejim bütün şiddetiyle devam etmekte olup, Müslümânlar'a Dünya'nın en müthiş zulümlerini yaşatıyordu.*

***Dr. Doğan** aklınca şu mesajı vermek istiyordu: Komünizmden korkmayın; o dinsiz ve ateist bir rejimdir; Türkiye'ye gelirse din ve imân gider, diyenlerin iddiâları doğru değildir; işte gittik, gezdik, gördük; Müslümânlar râhat, dinî müesseseleri açık ve devam ediyor, endişeye mahal yoktur. Çünkü **Dr. Doğan**'ın mensubu bulunduğu partinin milletvekilleri, 1 Mayıs'ta taksimde **Engels, Marks, Lenin, Stalin** ve **Mao**'nun posterleri altında siyâsî nümayiş ve yürüyüş yapıyorlardı. Onlara ters düşmemesi gerekiyordu.*

*Aynı şahıs, 1992'de, 40 kadar ilâhiyatçı doçent ve profesöre önayak olup, onları New York'daki **MOON** Hareketinin merkezine götürüp orada iki ay kadar bu şahısların beyin yıkama ameliyesine tâbi tutulmasını temin etmişti. Hattâ bunlardan bazılarının MOON Hareketi liderine «**bîat**» ettiklerinden bahsedilmişitr.*

MOON Hareketi liderinin kim olduğunu, hangi dâva peşinde koştuğunu anlamak için O'nun şu ipe-sapa gelmez ifâdesine bakmak kâfidir kanaatindeyiz:

*«Bir noel kutlamasında **Hz.İsâ, Hz. Muhammed** (sav), **Konfüçyüs, Buda, Martin Luhter** ve **John Harvard** bir araya geldiler. Moon Hareketi liderine sadakatlerini sunmak için toplantıya yüzlerce kadın ve erkek de katılmışdı. **Hz.İsa** Moon liderinin **Mesîh** olduğunu belirterek, ‹Ahidler döneminin tamamlanması için Dünyâ'ya ikinci gelişi gerçekleştiren kişisiniz› demiş imiş.»* [460]

*Görüldüğü üzere, Moon Lideri resmen Mesîhliğini ilân ediyor. Ne var ki, **Dr. Doğan** buna hiç aldırmıyor. Ve aynı tavrını bir vesileyle Türkiye'de de, bu sûretle sergilemiş oldu. Şöyle ki: **Vedia Bülent Önsü Çorak** diye birileri çıkıp kendisine kitap indirildiğinden bahsederek şu hezeyânda bulundular:*

*«Halbuki kutsal kitaplar esas gâyelerinden saptırılarak dejenere edilmişlerdir. Şimdi **İLK KİTAP İLE SON KİTAP ARASINDAKİ TÜM KİTAPLAR BİRLEŞTİRİLMİŞTİR.** Ve evrene Tek Kutsal Kitap olarak hediye edilmiştir.»*

***Dr.Lütfi Doğan** ise bu sapık kimseler tarafından tertip edilen faaliyetlerde arzı endam etmekte bir beis görmemiştir."* [461]

İşte bizce Türkiye'de diyalog hareketinin bir başlangıcı olarak Dr.**Lütfi Doğan**'ın yukarıda zikrettiğimiz faaliyeti olduğunu söyleyebiliriz.

PROF. DR. SÜLEYMAN ATEŞ :

Ankara İlâhiyat Fakültesi profesörlerinden olan **Süleyman Ateş, Ecevit-Erbakan** koalisyonu tarafından Diyânet İşleri Başkanlığına tâyin edilmiştir.

Kediye peynir teslim etmek kabilinden, böyle bir adama Diyanet'in emânet edilmesindeki vahameti kavramak için şu bir tek misal bile kâfidir.

---

460 B.k.z. Hürriyet Gazetesi 23.07.2002 tarihli nüsha

461 B.k.z. Aydınlık 21.04.2002, say:270, sh:47

O'nun tarafından hazırlanan "**Kur'ân- ı Kerîm ve Yüce Meâli**" nde Ankebût Sûresi, 46'ıncı âyet- i celîlenin meâli aynen şöyle ifâde edilmektedir:

"*İçlerinden zulmedenleri hâriç, Kitâb ehliyle ancak en güzel tarzda mücâdele edin ve deyin ki : «Bize indirilene de, size indirilene de inandık, Tanrımız ve tanrınız birdir ve biz O'na teslim olanlarız.* ***(O halde aramızda bir fark yoktur. Bütün ayrılıklar, hayal ve vehimden ibârettir.)***" [462]

Oysa bu âyet- i celîleye âid meâlin sonuna ilâve edilen "**(O halde aramızda bir fark yoktur. Bütün ayrılıklar, hayal ve vehimden ibarettir.)**" cümlelerinin âyet- i celîle ile hiç bir alâkası yoktur ve İslâm esaslarıyla telifi mümkin değildir. Çünkü bu ifâdeye göre, müslümanlar ile ehl-i kitâb denilen Hıristiyan ve Yahudiler arasında bir fark kalmamış oluyor. O, bu ilâveyi -hiç şüphesiz- Dinlerarası Diyalogdaki usûl ve mantığa dinî bir mesned(!.) icad edebilmek maksadıyla yapmıştır.

Prof.Dr.Süleyman Ateş'in dalâlet ve sapıklığı sadece bundan ibâret değildir. O, Kur'ân âyetlerini keyfine göre te'vîl ederek meşhur **Darwin** Nazariyesini müdâfaa edip, tıpkı **Darwin** gibi insanın atasının maymun olduğunu ve insanların maymundan türediğini iddia etmiştir, bununla da iktifa etmeyerek, yine âyet- i celîleleri birtakım "indî te'vîllerle te'vîl ederek meleklerin de tabiat kuvvetlerinden rüzgâr ve sâireden ibaret olduğunu iddia etmiştir.

Prof. Ateş'in bu iki husus ile alâkalı makâlesi Ankara

---

462 **Prof.Dr.Süleyman Ateş**- Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meâli adıyla yazdığı ve Ankara'da Kılıç Kitabevi tarafından yayınlanan tefsirinde kullandığı şu ilâve cümleyi aynen Vatan Gazetesi'ndeki bir makalesinde tekrarlamıştır. (bkz. Vatan Gazetesi 16.04.2005 tarihli nüsha)

Süleyman Ateş- Tefsirinin sonraki baskılarında bu ilâveyi çıkarmıştır. (Bkz. Prof. Dr.**Süleyman Ateş**- Kur'an-ı Kerim Tefsiri C.II, İstanbul, tarihsiz, Yeni Ufuklar Neşriyat, sh:1217

ilâhiyât Fakültesi Dergisinin 20. sayısında "**Kur'ân- ı Kerîme Göre Evrim Teorisi**" başlığı altında neşredilmiştir.

Bununla beraber biz böyle mes'eleleri bu eserin IV.cildinde "**Münferit Tahrif Mes'eleleri**" başlığı altında -inşallah ileride- cevaplandıracağımız cihetle burada bunlar üzerinde durmak istemiyoruz.

Buna rağmen O'nun delâlet vâdisinde nerelere varmış olduğunun anlaşılabilmesi için bir tek vak'ayı zikredelim:

"*Târih 1994 Nisan Ayı, yer Bursa'da Gönlü Ferah Oteli, mevzu, Dinde Islahat Mes'elesi, toplantıyı idâre eden **Süleyman Ateş**!.*

*Toplantı başladı, **Süleyman Ateş** yönetiyordu. Önce tahtaya şöyle bir piramit çizdiler ve onu yatayına üçe böldüler.*

Kuran ve ilimleri.

Sünnet ve ilimleri.

Fıkıh ve usul ilimleri.

Kaçınılmaz ıslahatta hepsi hemfikir. Ama neresinden başlayacaklar?!

Bir grup; var olan ilimlerden; Fıkıh usulü ve ilimlerinde; tasfiye ile başlayalım...

Bir diğer grup ise; önce sünneti halledelim: Çünkü Hadislerin sahih zannedilenleri bile şâibeli... Yani akla, maslahata hatta Kur'an'a uymayanı var... Sonra uyulması gereken sünnetle, gerekmeyeni de ayırmak lazım!..

*Üçüncü bir grupsa; işe **Kur'an'dan başlayalım: Çünkü Kur'an'da hatalar, imla bozukluğu var... Hatta kısmen tashihe başladım**, çok anlam düzelmeleri oluyor!.. Diyecek kadar ileri gidince; anlatan yazar: Söz istedim ve dedim ki;*

*«- Bu kadarına da pes yani. Kur'an tevâtüren nakledilmiş ilâhî kelâmdır. Ondan şüphe, kişiyi dinsizliğe götürür!..» Ve **Süleyman Ateş** müdâhale etti: ve*

«- Senin söz hakkın yok. Üstelik ben Kur'an hakkında öyle şeyler biliyorum ki; söylesem yer yerinden oynar?!»" dedi.[463]

Acaba **Süleyman Ateş**, Kur'an-ı Kerim hakkında ne biliyormuş ki, onları söylese yer yerinden oynarmış! Doğrusu, eğer O bir müslümansa herkesin bunun ne olduğunu sormaya hakkı yok mudur?!

Bizi burada alâkadar eden asıl mes'ele O'nun diyalogcuların mantığını destekleyen sözleri ve tevilleridir. Bunu da O'nun sapıklıklarına bir kitab telifi sûretiyle cevap vermiş olan değerli âlim **Haydar Hatipoğlu**'nun beyanları ile cevaplayalım:

"ALLAH'A ŞİRKSİZ, ÂHİRETE ŞEKSÎZ İMAN EDİP SALİH AMEL İŞLEYEN HERKES İSLÂM DİNİNE GİRMESE DE CENNETLİK İMİŞ?

***Süleyman Ateş**'in bu husustaki sözlerini maddeler halinde aynen naklettikten sonra inceleyelim: Derginin:*[464]

a) 7.sahifesinde «Kur'an-ı Kerim evrensel bir mesaj getirmiş, Âhiret saâdetine erip cennete girmek için gerekli şartları açıklamıştır: Bunlar: Allah'a şirksiz, Âhirete şeksiz inanmak ve salih amel (Dünya'ya ve Âhiret'e yararlı, güzel işler) yapmaktır.»

b) 8.sahifesinde «Her peygamber, Allah'a şirksiz, âhirete şeksiz inanan ve salih amel yapan her ilâhî din mensubunu cennetle müjdelemiştir.» Keza «Kur'an Arabistan'da bilinen din mensupları için de bu prensibe bağlı kalan insanları cennetle müjdelemiştir.» diyerek Bakara Suresinin 62. âyetini

---

463 Bize görgü şâhidi olan **Ali Bulaç**'tan nakleden **Ali Nar**. Bkz: **Ali Nar**- Dinde Yeni fikirler ve Buluşma Noktaları, İstanbul 2001, sh:24 vd.

464 Bu dergi "**İslamî Araştırmalar Dergisi**" dir. Burada cevaplandırılan makalede **Süleyman Ateş**'in bu derginin Ocak 1989 tarihli nüshasına yazdığı 18 sahifelik bir makaledir.

dayanak gösterdikten sonra

c) 9.sahifede «Kur'an-ı Kerim, Allah'ın bu geniş rahmetini (yani âhiret mükâfatını) tevhid erbabına sunmuş iken bizim Allah'ın rahmetini daraltmaya; son din mensuplarından başka kimsenin cennete giremeyeceğini iddia etmeye hakkımız var mı?»

*d) 14.sahifede ancak **Hz.Muhammed** (A.S.)'ın peygamberliğini duymuş kitab ehlinin, O'nun gerçekten Hak tarafından vahiy alan bir peygamber olduğunu, O'na gelen Kur'an'ın da Hakk'ın vahyi olduğunu kabul etmesi, buna inanması gerekir. Bunu kabul ederse, kendi dininin hükümlerine göre amel etse de Allah'a şirk koşmadıkça mutlu olacaktır. Mutlaka dinini bırakıp müslüman olması şart değildir.» der.*

***Süleyman Ateş**, dergide yayınlanan yazısında bunları söylediği gibi «Kur'an-ı Kerim'in Çağdaş tefsiri» adlı kitabının Bakara suresinin 62. âyetinin açıklaması bölümünde, «Kitab ehlinin güvene kavuşup Âhiret'te üzüntüye uğramamaları için Allah'a ve Âhiret'e inanmakla beraber müslüman olmalarının da gerektiği kanaatinin müfessirlerce beyan edildiğini» belirttikten sonra aynen şöyle der: «Fakat kanaatıma göre âyette böyle bir kayıt yoktur, âyet mutlaktır. Kur'an'ın tanımladığı biçimde Allah'a ve Âhiret'e inanan herkesin güvene kavuşup üzüntüden kurtulacağı ifade edilmektedir.»*

Bu Görüş, Dinimizin İnanç Sistemi Dışında Kalan bâtıl bir inanışın ürünüdür.

Bunu reddeden delillere geçmeden önce yukarıya alınan sözleri arasındaki çelişkiye bir göz atalım:

a) bölümündeki sözlerine göre Kur'an Allah'a şirksiz, Âhiret'e şeksiz inanan ve sâlih amel işleyen, bu şartları taşıyan herkesin cennetlik olduğunu bildirmiştir. Buna bakılırsa anılan şartlar taşıyan kişinin bir ilâhî dine mensub olması

şartı aranmaz.

*b) bölümündeki sözlerine bakılırsa anılan şartları taşıyan kişinin bir ilâhî dine mensub olması şartını da taşıması gerekir. Şu halde anılan şartları taşıyıp da, bir ilâhî dine mensub olmayanlar cennetlik değildir. Çağdaş Tefsirinin Bakara sûresinin 62.âyetinin açıklaması bölümünde belirttiği ve yukarıya alınan kanaati ise, **b** bölümündeki kanaatına ters düşüp **a** bölümündeki kanaatına uyuyor. Bu apaçık bir çelişki değil midir?*

*d) bölümündeki sözü ise tamamen değişiktir. Orada **Hz.Muhammed** (A.S.)'ın bir peygamber ve Kur'an'ın da Allah'ın vahyi olduğunu kabul edip buna inanmanın şart olduğunu söylüyor. Burada belirttiği kanaat, a) bölümünde ve Bakara Sûresi'nin 62.âyetinin tefsiri bölümünde belirttiği kanaatle çelişir. Çünkü kendisi bir taraftan 62.âyetin mutlak olup onda **Hz.Muhammed** (A.S.) geldikten sonra kitab ehlinden O'nun emirlerine uymayanların iman ve amellerinin makbul olmayacağına dâir bir kayıt bulunmadığı gerekçesiyle buna katılmadığını ve Allah'a şirksiz, Âhire'te şeksiz inanan herkesin cennetlik olduğu kanaatini belirtirken diğer taraftan **Hz.Muhammed** (A.S) peygamberliğini duymuş olan kitab ehlinin O'nun bir peygamber olduğunu ve Kur'an'ın bir ilâhî kitab oluğunu kabul etmesinin gerektiğini; fakat dinlerini bırakıp müslüman olmalarının gerekmediğini ileri sürüyor. Peki bu açık bir çelişki değil midir. Âyette bu kayıtlar var mı? Hani âyetin mutlak olduğunu ileri sürüyordu, şimdi ise istediği bir kayıt ile hükmünü sınırlandırıyor?*

***Süleyman Ateş**, derginin 15.sahifesinin birinci sütununun paragrafı başında «Kur'an'ın sadece bir âyetiyle hüküm verilemez. Kur'an âyetleri birbirini tefsir etmektedir» der, Bu sözü doğru olmakla beraber eksiktir, ona şunu da ilâve etmek gerekir: «Peygamber (A.S.)'ın sâbit ve sahih hadisleri*

de Kur'an'ı tefsir eder» Fakat ne var ki; kendisi bu prensibe aykırı davranarak ***vahim bir suç islemiş, anılan âyetten kafasına ve inanışına göre hüküm çıkarmaya girişmiştir.***

Şunu da belirtmek isterim: Kendisi (b) bölümünde nakletttiğim yazısında «Her peygamber Allah'a şirksiz, Âhirete şeksiz inanan ve salih amel işleyen her ilâhî din mensubunu cennetle müjdelemiştir» diyor ise de bunun kaynağını göstermiyor. Doğrusu bunu hangi kaynaktan aldığını merak ediyorum. Çünkü dinimizin kaynakların da böyle bir şey yoktur.

HULÂSA; Süleyman Ateş*'in sözleri arasında görülen çelişkileri görmemezlikten gelerek ileri sürdüğü iddia şöyle özetlenebilir:*

Hz.Muhammed *sallallahu aleyhivesellem peygamber olarak görevlendirilip Kur'an indikten sonra bundan haberdar, olan yahudiler ve hıristiyanlardan Allah'a şirksiz, Âhiret'e şeksiz inanan,* ***Hz.Muhammed*** *(A.S.)' ın bir peygamber ve Kur'an'ın ilâhî bir kitab olduğuna inanıp kabul edenler* ***kendi dinlerini bırakıp müslüman olmasalar bile Âhiret mutluluğuna erip cennete girecekler. Bunlar kendi dinlerinde kalabilirler. Kur'an, bunların dinlerini bırakmalarını istemiyor.***

Esâsen bu iddia kendi içinde çelişkili noktalardan oluşmakla beraber bundaki çelişkilere değinmeden konuyu aydınlatmaya çalışalım:

Her Peygamber yalnız bir kavme gönderilmiş elçi iken, ***Hz.Muhammed*** *(A.S.) tüm Dünya Milletlerine gönderilen elçidir.*

Evvelâ şunu belirtelim: ***Musa****(A.S.) ve* ***İsa*** *(A,S.)'ın İsrailloğulları'na gönderilen birer peygamber olduğunu, Tevrat ve incil'in de bu millete doğru yolu göstermek için indirildiği Kur'an'ın birçok âyetiyle ve* ***Hz.Muhammed*** *(A.S.)'ın sahih hadisleriyle sâbittir. Diğer peygamberler de*

sadece kendi kavimlerine gönderilmiştir. Hiç birisi bütün insanlara ve tüm milletlere gönderilmemiştir. Bu gerçeği ifâde eden bazı âyetlerin meallerini sunalım:"[465]

Haydar Hatipoğlu, bu girizgahtan sonra **Süleyman Ateş** ve dolayısı ile diyalog taraftarlarının görüşlerini pek çok âyet-i kerime ve ehâd-i şerife ile çürüğe çıkardıktan sonra:

"Kur'an, imanın yanında sâlih amellere elbette önemli, yer vermiştir. Ancak şâlih ameller Ehl-i Sünnet mezheblerine göre imanın mâhiyetinden bir parça değildir. Ehl-i Sünnet mezhebleri dışında kalan ve bâtıl sayılan Mutezile Mezhebine göre sâlih ameller imanın bir parçasıdır. Sâlih amel işlemeyen bir kimse mü'min sayılamaz.

Ehl-i Sünnet mezheblerine göre samimiyetle iman eden bir kimse hiç bir sâlih amel işlemese bile mü'mindir ve gerek farz ibâdetleri ihmal etmesi gerekse başka büyüklü küçüklü günahlarından dolayı azabını çektikten sonra veya Allah'ın bağışlamasıyla hiç azab çekmeden cennete girecektir. Mutezile Mezhebi'ne göre ise, bu durumda olan bir kimse cehennemliktir ve cennete asla giremez. Şimdi bizim profesör Mutezile Mezhebi'ni benimseyip Ehl-i Sünnet Mezhebleri'nin görüşlerine karşı çıkıyor ve mü'minlerin bir kısmını cennete sokmuyor. Hani Allah'ın rahmetinin bolluğundan söz ederek yüce İslâm âlimlerini egoistlikle ve dar düşünce ile itham ediyordu,? Görüldüğü gibi kendisi yahudileri ve hıristiyanları cennete sokmaya çalışırken müslümanların bir kısmına cennetin kapısını açmıyor. Oysa Kur'an'ın aşağıya aldığım âyetleri ve Hz.Peygamber (A.S.) ın sahîh hadisleri O'nun bu iddiasını da reddederek Hz. Peygamber (A.S.) ın ümmetinden olan herkesin netice itibarı ile cennetlik olduğunu müj-

---

465 Bkz. **Haydar Hatipoğlu- Süleyman Ateş**, Ateşle Oynuyor, Reddiye, Ankara 1990, sh:7 vd

delemektedirler."[466] Demekte ve eserini şu sûretle tamamlatamaktadır:

"*Yazarın bu yazısının tenkid edilecek başka yerleri, çürütülecek başka iddiaları ve ortaya konulacak birçok yanlışları daha vardır. Biz şimdilik bu kadarıyla yetinelim. Yüce Allah hepimize, O'na ve O'nun yazısını okuyupta zihni karışan mü'minlere hidâyetler ihsan eylesin, hak yoldan ayırmasın, âmin.*"[467]

TAYYAR ALTIKULAÇ:

Denilebilir ki, yüce İslâm Dini'nin devlet eliyle tahrif edilerek lâiklikle bağdaştırılması maksadı ile en meş'um (uğursuz); rolü ifâ eden "**12 Eylül Darbesi**" nden bir müddet evvel "**Ecevit Hükümeti**" zamanında Diyanet İşleri Başkanlığı'na getirilen **Tayyar Altıkulaç** olmuştur.

Biz bir başka eserimizde[468] **Tayyar Altıkulaç**'tan önce aynı maksadla ifâ edilmiş olan icraatı hulasa ettikten sonra O'nun hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştık:

Tek Parti Dönemi'nde bu resmî tavrın fikir ve tatbikat sahasında şampiyonluğuna yeltenen **Ömer Feyzi Mardin** ve **Besim Atalay**'ın zamanımızdaki uzantısı olarak ortaya çıkanlar arasında yer alan **Tayyar Altıkulaç** bu hareketin öncülüğünü yapmıştır.

1924 tarihli Hilâfet'in ilgâsı kaanun ve kararı son olmak üzere o güne kadar dinle alâkalı bütün resmî tavır ve hareketler, dinin özüne aykırı bir surette te'vil ve tefsirlere istinad ettirilmiş ve bu sûretle kaahir ekseriyeti müslüman olan milletin hissiyatına gûyâ riâyet gözetilmişken, daha sonra bu tavırdan vaz geçilerek resmen ve alenen dine aykırı

466 **Haydar Hatipoğlu**-A.g.e. sh:137 vd.

467 **Haydar Hatipoğlu**-A.g.e. sh:140

468 Bkz. **Kadir Mısıroğlu**- Gurbet İçinde Gurbet, İstanbul 2004, sh:176 vd.

düşünceler, bir telif gayreti güdülmeksizin sergilenmiştir. Bu hengâmda filizlenmeye başlayan bu yeni zihniyete paralel bir sûrette irad-i kelâm ederek, külâh kapmak isteyen insanlar görülmüş, biri çıkıp "**Hazret-i Peygamber'in Türklüğünü**"(!) isbata kalkışmış;[469] bir diğeri "**Arapça'nın Türk dilinden inşikak ederek (türeyerek) ortaya çıktığını**" göstermek üzere eser telif etmiş,[470] **Besim Atalay** ise ibâdet dilinin türkçeleşmesi için "**Türk Dili ile İbadet**" adıyla kitap te'lif etmiştir.[471] 1930'lu yıllarda bu hususta vâkî resmî gayretlerin ciltlerle yazılmak icab edecek bir tafsilâtı hâizdir.[472]

Bütün bu faaliyetlerden fâillerinin beklediği netice hâsıl olmamış, bir kısım insanların din anlayışı sarsılmış ve sakatlanmış olsa da vâ'd-i ilâhî olarak Kur'ân-ı Kerîm'in masuniyeti bakî kalmıştır. Bununla beraber devlet lâikliği koruyup, yerleştirebilmek pahasına dinin özünü sakatlatmak hususundaki faaliyetlere devam etmiş ve bu hareket zaman zaman ortaya çıkan her yeni imkânlardan da istifâde ile yenilenip geliştirilmiştir.

Bunun için müsâid bir zemin oluşturan **27 Mayıs İhtilâli**'nden sonra Devlet Plânlama Teşkilâtı'nda yarı asker yarı sivil bir heyet uzun müddet çalışmış ve dini -hiç olmazsa fiiliyatta- orijinal muhtevasından uzaklaştırarak lâiklikle te'lif etmek ve kemalizmin bütün prensiplerini din vasıtasıyla halka mâl edebilmek hususunda bir program yapmıştır. Bu programın baş mimarı o zaman Diyânet'e bakmak-

469 Bkz. **Kemal Samancıgil**- Hazret-i Peygamber Türk mü idi?, İstanbul 1958,

470 Bkz. **Prof.Dr.Nâim Hâzım Onat**-Arapça'nın Türk Dili ile Kuruluşu, İstanbul 1944, cild II

471 **Besim Atalay**- Türk Dili ile İbadet, İstanbul 1960

472 Tafsilât için bkz: **Dücane Cündioğlu**- Türkçe Kur'an ve Cumhuriyet İdeolojisi, İstanbul 1998

la vazifeli Devlet Bakanı ve 27 Mayıs ihtilâlcilerinden biri olan **Mehmed Özgüneş**'ti. O,bu maksadın Diyânet kullanılmadıkça gerçekleşmeyeceğini iddia etmiş ve devlete maaş, yani ekmeğiyle bağlı olan Diyânet kadrosunun kullanılmasının mümkün olduğunu ileri sürmüştür. Bunu yapmak için de Diyanet'e emekli general ve 33 dereceli mason **Saadettin Evrin**'i vazifelendirmiştir. "**Müsbet Mâneviyat Etüdleri**"[473] isimli eserinde masonluğu metheden bu emekli general, idarenin sivile intikali ile bu makamda menşeinin müsâid olmaması dolaylısıyla fazla kalamamış büyük bir tahribat yapamadan uzaklaştırılmıştır.

Bundan sonra plân, sivil Diyânet İşleri Reisleriyle gerçekleştirilmek istenmiş, arada bir **İbrahim Elmalı** gibi ordubozanlık(!) edenler kolayca bertaraf olunup, bu makam **Tayyar Altıkulaç** nâm kimseye teslim edilmiştir.

Tayyar Altıkulaç bu plân istikametindeki faaliyetlerini daha ziyade "**Süleymancı**" adıyla bilinen zümreye inhisar ettirdiğinden efendilerince kifayetsiz kabul edilip değiştirilmek istenmiş, O'nun yerine **Ahmed Göktaş** adında bir zât kendisine "**Atatürk İnkılapları ve Din Eğitimi**" nâmıyla bir kitap yazdırılarak Diyânet'in başına getirilmek üzere hazırlattırılmıştır. Aleyhindeki faâliyeti ve bu faaliyetin nirengi noktasındaki rakip şahsı fark etmekte gecikmeyen **Tayyar Altıkulaç, Ahmed Göktaş**'a bir komplo hazırlayarak O'nun Hac kaafilesi reisi olarak gittiği Mekke'de güzel bir hastabakıcı hanımı gebe bırakmasından doğan rezâlet üzerine **A. Göktaş**'la ilgili plân akamete uğramıştır.

Bu sûretle makamını sağlama alan **Tayyar Altıkulaç** vazifesine devam ederken **12 Eylül Darbesi** olmuş, azledilmekten korktuğu için Arnavut asıllılığını da kullanarak **Kenan Evren'e** yaklaşmış ve O'nu Avrupa'daki islâmî

---

473 Bkz. **Saadettin Evrin**- Müsbet Mâneviyat Etüdleri, Ankara 1955

gelişmelere Diyânet eliyle set çekmenin ehemmiyeti üzerinde kendisini ikna etmiştir. Bunu yapmak için Avrupa'ya MİT destekli Diyânet mensuplarının gönderilmesi kararlaştırılmış ve bu personelin maaşlarının da **Râbıta**'dan temini O'nun vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir.

Fakat O'nun icraatındaki asıl vahamet akaiddeki sağlamlıkları ve Kur'an-ı kerim öğretimindeki dâsitânî sebat ve gayretleri sebebiyle **Süleyman Hilmi Tunahan** Hazretleri'nin talebelerine karşı -İmam- Hatiplik taraftarlığı şekli bahânesi sebebiyle- güttüğü insaf dışı düşmanlıktır. Kendisi de bu düşmanlığının sebebi olan "İmam- Hatip aleyhtarlığını bir tespitinde şöyle izah etmektedir:

"***Süleyman Hilmi Tunahan****'dan nakledilen bu bilgilerin bence en hoş görülü ve akla yakın yorumu şudur:* ***Anlaşıldığına göre bu zat İmam-Hatip okullarının açılışının arkasındaki düşünceleri samimi bulmuyordu. Bu konuda resmî makamlara güveni yoktu.*** *Bu bakımdan gelecekte bu okullardan mezun olanlar hakkında ciddi endişeler taşıyordu. O halde bu okulların gelişmesi sakıncalı idi. Damadı ve bu hareketin daha sonraki lideri* ***Kemal Kacar****'ın ve diğer önde gelen talebelerinin olumsuz tutumu da O'nun bu anlayışından kaynaklanıyordu. Ömrü vefâ edip gelişmeleri görseydi, kanaatinde değişiklik meydana gelebilirdi. Ama olmadı*"[474]

"**Ama olmadı!**" diyen bu adam bugün bunun olmuş olduğunu kendisi de kabul ederek:

" *Bugün de örtülü tutumlarını sürdürmekle birlikte bu cemaatin yöneticilerinin son yıllarda önemli ölçüde değişiklik geçirdiklerini söylememiz gerekir. Mekteplilere karşı yürüttükleri aleyhte propagandaları artık duymadığımız gibi mektepli hâle geldiklerini, kendi çocuklarını İmam-Hatip li-*

---

474 Bkz. **Tayyar Altıkulaç**- Zorlukları Aşarken C.II, İstanbul 2011, sh:729

*selerinde okuttuklarını, çeşitli okullarda okuyan öğrencileri yurtlarında barındırdıklarını görüyoruz. Çok önemli bir gelişme ve değişme. Görünürde **tefrikacılık kalmamış gibi.**"*[475] diyor.

Demek ki; sabretmek lâzımmış! Ama bu endişeyi haklı görerek sabredecek yerde onlarla -tâbiri câizse- harbetme yolunu tutmuştur. Çünkü O "**Süleymancı**" denilen o temiz ve dindar insanlar gibi İslâm aleyhtarı lâik nizama karşı olmak yerine ona müdaheneci ve hatta yardımcı olmayı icab ettiren bir zihniyete sahipti. Bu sebepledir ki; o güzel insanlara karşı munsif davrandığına dâir sayfalar dolusu yazı yazdığı hâlde[476] bilhassa "**12 Eylül Darbesi**"nden sonra askerlere verdiği birifingden doğru olarak bahsetmeyerek[477] kabahti ihtilalci askerlere yıkmaya çalışmaktadır. Halbuki bu husustaki gerçek şudur:

Tayyar Altıkulaç ve başyardımcısı **Hamdi Mert**, 12 Eylül harekâtını müteâkip cihet-i askeriyeyi iğfâle mâtuf olmak üzere **Millî Güvenlik Konseyi** Üyelerine bir BRİFİNG verdiler. Bu brifing, Konsey üyelerine başkan **Altıkulaç** ve yardımcısı **Hamdi Mert** ile müştereken takdim edilmiştir. Bu brifing sebebiyle **Kenan Evren**'in tâlimâtıyla Antalya'da bir pilot dâvâ açılmıştı. Mezkûr brifingde yer alan bazı iddialar karşısında dehşete düşmemek mümkün değildir. 110 sayfalık bu brifinge âid metinde **Tayyar Altıkulaç**, Konsey üyelerine şu teklifte bulunmuştur:

Kurs ve Mektep Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonuna üye dernekler kapatılıp, mal varlıkları hazineye devredilmelidir. Bu derneklere âid yurtlarda barınan talebeler

---

475 Bkz.**Tayyar Altıkulaç**- A.g.e. sh:757

476 Bkz. **Tayyar Altıkulaç**-A.g.e. sh:716-765 arası

477 Bkz. **Tayyar Altıkulaç**-A.g.e. sh:753 de yer alan "Konsey Heyetine Verilen Brifing" başlıklı kısım

Millî Eğitim Bakanlığına âid yurtlara nakledilmelidir.

Nitekim, bu hususta **Altıkulaç** tarafından hazırlanan bir kanun teklifi hükümete verilmiştir. Ne var ki, bakanlar kurulunda imzaya açılan ve 18 bakan tarafından da imzalanan resmen **müsâdere** mâhiyetindeki bu teklif, neticede, aklı selimin gâlip gelmesi üzerine askıya alınmıştır. Bu teşebbüsünün akamete uğraması üzerine **Altıkulaç, Millî Güvenlik Konseyi**, nezdinde yeniden teşebbüse geçmiş ve mezkûr teklifin **Kanun Hükmünde Kararnâme** yoluyla tahakkukunu temin gayesini gütmüşse de, beş konsey üyesinden dördü tarafından imza edilmesine rağmen, son anda bu da akîm kalmıştır.

Bu teşebbüsünde de muvaffak olamayan **Altıkulaç**, bu defa emeline, mahkemeleri âlet etmek sûretiyle ulaşmak istemiştir. Nitekim Devlet başkanı **Kenan Evren** daha sonra İstanbul'da yaptığı bir basın toplantısında şu itirafta bulunmuştur ki, ben buna dâir bir kasedi o zaman haymatlos yâni vatansız olarak yaşamakta bulunduğum Almanya'da seyretmiştim:

"Dâva açılmasını ben istedim. Benim zorlamamla mahkûm oldular; mallarına da el konuldu. Ancak temyiz edildi, Yargıtay'da berâat ettiler, **Kenan paşa** ne halletsin!"

Altıkulaç'in verdiği brifingdeki korkunç iddia ve tezvîrâtı neticesinde yine **Kenan Evren**'in talimatıyla Antalya'da açılan bu pilot dâva da 116 kişi taht-ı muhâkemeye alınmıştır. Burada bütün derneklerin kapatılmasına, mal varlıklarının hazineye devrine karar verilmiştir. Ayrıca bütün sanıklar hakkında da iki sene hapis ve sekizer ay sürgün cezasına hükmolundu. Böylece beklediği neticeyi elde ettiğini zanneden **Altıkulaç** ve yardımcıları tam bir bayram havasına kapılmışlardı ki, verilen hukuk mücâdelesinde yine akıl, insaf ve vicdan gâlip geldi ve mâhûd karar Yargıtay'da bozuldu.

Şimdi, bir ibret vesikası olmak üzere bir Diyânet baş

TERCÜMAN HABER MAGAZIN 15

Diyanet İşleri - Süleymancılar çekişmesinin perde arkası

HAPSE GÖTÜREN BELGELER

Süleyman Ali Ak anlatıyor

Süleymancı Ali Ak, itham ediyor:

"İftiraların baş aktörü Altıkulaç"

Süleymancılar'ın önde gelen isimlerinden Ali Ak, iddialarını şöyle sürdürüyor: "Milli Güvenlik Konseyi'ne bizleri Atatürk düşmanı olarak takdim eden bizzat Altıkulaç'tır. Hedefimizin devleti yıkıp yerine tarikata dayalı din devleti kurmak olduğu yalanını jurnalleyen Altıkulaç'tır"

Ali Ak'a göre; Altıkulaç bir yandan bir kısım Müslümanlar hakkında kapalı kapılar ardında bazı mihraklara bu tarzda jurnaller de bulunurken, diğer yandan da Müslümanlar'a dinden, imandan, ahlâk ve faziletten bahsedebiliyor

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI BRİFİNG 1981

HEDEFLERİ

DEVLETİ YIKMAK

TARİKATA DAYALI DİN DEVLETİ KURMAK

Tayyar Altıkulaç'la Süleymancılar ihtilafının bir gazete haberi.

müfettişi, iki il müftüsü ile bir merkez vâizi tarafından hazırlanan ve bu pilot dâvaya esâs teşkil eden 38 sayfalık raporun "**SONUÇ**" kısmına âid 2., 3. ve 4. maddelerim aynen nakletmek istiyoruz:

"2- Söz konusu teşkilât mensuplarının;

a) **Atatürk** ilke ve devrimlerine aykırı ve düşmanca davranışlarda bulunmak,

b) İslâm Dini'ne aykırı düşen bir tarikat,

c) Parlamenter rejim bünyesinde siyâset,

d) Çarpık ve yasa dışı din eğitim ve öğretimi,

e) Bir Cumhuriyet kuruluşu olan Diyânet İşleri Başkanlığı personeline ve İmam-Hatip mezunlarına karşı aşırı düşmanlık

f) Toplum içinde dine dayandırılan ve kâfirlikle ithama kadar varan **bölücülük**

g) Halktan güçlü bir mal varlığı ve nüfuz temini,

h) Kamu kuruluşlarında çalışan her kademedeki arzularına uygun iş yapacak görevlileri tesbît,

i) Ve diğer özel taktikler,

Yollarıyla, **lâik sosyal ve hukukî Türkiye Cumhuriyeti Devletini yıkarak yerine teokratik esaslara dayalı bir devlet düzeni kurma** amacıyla çalıştıkları,

Bu nedenle raporun 1. 2 ve 3. bölümlerinde sözü edilen ya da atıfda bulunulan kişilerin aynı maddeler içindeki ilgilerine göre belirlenmiş bazı yasalara aykırı davranışlarda bulundukları ve bazı hükümlü yasalar kapsamına giren suçları işledikleri iddiasına muhatap oldukları,

Kesin kanaatinde olduğumuzu

3- **Terör hareketleriyle hedef noktalarında bileşkesi bulunduğu ve ciddî bir devlet sorunu haline gelen Süleymancılık faâliyetleriyle** ilgili olarak İzmir'e bağlı İl Sıkıyönetim Komutanlığı ve Vâliliğin başlattığı yasal takibatın çok önemli ve örnek bir devlet hizmeti değerinde olduğu,

4- Bölgedeki kurs faaliyetinin tamamen durdurulması ve meseleye kesin çözüm getirilmesi amacıyla; halkın maddî ve manevî yardımlarıyla yaptırılan ve her türlü dernek ya da şahıs mülkiyetinde bulunan bina ve müştemilâtlarıyla arsalarının (mal varlıklarının) çıkarılacak özel bir yasa ile amacına uygun biçimde toplum hizmetinde kullanılmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyânet İşleri Başkanlığına devredilmesi konusunda yetkililerce girişimde bulunulmasının uygun olacağı, Görüşüne vardığımızı, Komutanlık ve Vâlilik Makamı'nın bilgi ve takdirlerine arz ederiz.

MEHMET ÖZCAN
Diyânet İşl. Bşk.
Baş Müfettişi

HİKMET KUTLU
Antalya Müftüsü
Ant. Merk Vâizi

MUSA BİLGİ
Antalya Eski Müftüsü

OSMAN ÇANDIR
Antalya Eski Müftüsü

12 Eylül Harekâtından sonra **Altıkulaç**'ın tezvir ve jurnalleri neticesi haklarında dâva açılan derneklerle idâre heyetleri hakkında, bu dâvalara bakan mahkemelerin savcı ve hâkimleri, maznunlar aleyhindeki itham ve iddiaların mâhiyeti hakkında devletin istihbaratla vazifeli makamlarına resmen yazılar yazmak sûretiyle soruyorlardı. Bu arada bu itham ve iddiaları ortaya atan makam olarak **Diyânet İşleri Başkanlığı**'na da soruyorlardı. İstihbarâtla alâkalı makamlardan gelen cevabî yazılar 3 ilâ 5 sayfayı geçmiyordu. Buna mukâbil, Diyânet İşleri Başkanlığın'dan gelen cevabî yazı, tam 503 sayfayı buluyordu. Çünkü bu makamın başında **Tayyar Altıkulaç** vardı ve adetâ hayâtının projesi olarak kabul ettiği bir misyonu ifâ etmek istiyordu. Hatta **Altıkulaç** ve başyardımcısı **Hamdi Mert**'in talimatlarıyla Diyânet'te çoğaltılan bu yazılar büyük bir klasör içinde, hiçbir taleb ol-

madığı halde Sıkıyönetim Komutanlıkları'na, askerî ve sivil Cumhûriyet Savcılıkları'na ve Emniyet Müdürlükleri'ne gönderiliyordu. Keza, el altından zihniyetlerine yakın buldukları Danışma Meclisi Üyelerine; hattâ hiçbir alâkası olmadığı halde Jandarma Genel Kumandanlığı'na ve bazı basın mensûblarına verilerek kışkırtma faaliyetlerinde bulunuluyordu.

Ne var ki, bütün bu mezbûhâne gayretler boşa gitmiştir. Çünkü Güneşi balçıkla sıvamak mümkün değildi. Böyle dindar bir kitlenin onların iddia ettikleri gibi "**terör**" veya "**bölücülük**" le ne alâkaları olabilirdi?! Bu sebekledir ki, O yüzlerce sayfalık tamamen tahrik ve kışkırtmaya dayalı cevabî yazılara rağmen, dâvalar hep berâetle neticelenmiştir.

Tayyar Altıkulaç, Süleyman efendi'nin talebeleri ile, bu mücâdelesi yurtiçine münhasır değildi. O, Reisi bulunduğu Diyânet İşleri Başkanlığı'nın selâhiyeti ile onların yurt dışındaki hizmetleriyle de mücâdele ediyordu. Almanya'da, Alma Devleti tarafından İslâm Dini'nin resmen tanınması son safhaya gelmiş iken, **Altıkulaç**'ın müdahalesiyle bu teşebbüs maâlesef akamete uğramıştır. Hattâ denilebilir ki, bu hareket tam manâsıyla bir ihânettir ki bu ihânete dâir arşivimizde mahfuz bulunan vesikanın bir parçasını dikkatlerinize arz edelim:

Düsseldorf Baş Konsolosluğu'nun 9.4.1981 tarihli ve "**çok gizli**" kaydı ile T.C. Dışişleri Bakanlığı'na göndermiş olduğu raporda bu engelleme şu sûretle ifâde edilmektedir:

"...

Tüylüoğlu bundan sonra, kaba kuvvet kullanarak Diyanet İşleri tarafından gönderilen Din Görevlimizi mescide sokmamakta ve sömürü düzenini yürütmektedir. **Tüylüoğlu**'nun bu sûretle Almanya'da ele geçirdiği derneklerin sayısı 80'in üstüne çıkmıştır. Hâlen Mönchengladbach-Rheyd semtindeki Türk işçi derneği de aynı tehlike ile karşı karşıyadır. Baş-

T.C.
DÜSSELDORF BAŞKONSOLOSLUĞU

[illegible]

DÜSSELDORF
CECILIENALLEE ..
TELEFON ...

9-?-1981

ÇOK GİZLİ

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINA

[illegible]

[illegible] içindeki aşırı faaliyetlerle ilgili gözlemler aşağıda arzedilmiştir:

1. 12 Eylül 1980 tarihinden sonra Başkonsolosluğumuz bölgesindeki aşırı sağa mensup derneklerin faaliyetlerini hayli kısıtladıkları müşahade edilmektedir. Bu derneklerin artık büyük toplantı ve şenlikler düzenledikleri, beyanname dağıttıkları görülmemekte, bazı vatandaşlarımızı derneklerine girmeye, aidat ödemeye zorladıkları ve karşı gelenlere işkence yaptıkları şayiaları işitilmemektedir. Bu eğilimdeki derneklerden sadece bir tanesinin bir süre evvel Wuppertal'de bir ev toplantısı düzenledikleri haber alınmıştır.

2. Buna mukabil aşırı sol akımların keza Kürtçülük ve din istirmarcılığının bölgemizde ve genellikle bütün Almanya'da büyük faaliyet içinde oldukları görülmektedir. Aşırı sola mensup derneklerle din istirmarcılarının müşterek tarafları her iki grubun da Hükümetimizin karşısında yer almalarıdır.

a) Vaktiyle genellikle Üniversite öğrencileri arasında müşahade edilen aşırı sol akım şimdi işçi derneklerine de sirayet etmiştir. Bir çoğu aynı zamanda kürtçülük hareketinin

Bahsi geçen vesikanın ilk sahifesi.

konsolosluğumuz, derneğin asıl kurucuları ile ve avukatları ile temâsı sürdürerek derneği kurtarmaya çalışmaktadır. Saf vatandaşlarımız maâlesef çoğu zaman iş işten geçtikten sonra Başkonsolosluğa haber verdiklerinden yapılan mücâdele her zaman başarılı olamamaktadır.

"Atatürk"ün ismini ağzına almamak için vaazlarında devletimizin kurucusundan **"mâlum şahıs"** diye bahseden **Tüylüoğlu** bundan bir- bir buçuk yıl evvel kendisini Almanya'daki bütün müslümanların lideri olarak tanıtarak kurduğu **Süleymancı İslâm Kültür Merkezi'ne hükmî şahsiyet tanınmasını Alman makamlarından istemiş, fakat bu girişimi Bonn Büyükelçiliğimizin ve Diyânet İşleri Başkanı Sayın Tayyar Altıkulaç'ın burada yaptığı girişimler sonucunda önlenebilmiştir."**

Acaba **Tayyar Altıkulaç** da **Fethullah**'ın Dünya'nın dört bucağında **"lâik"** ve **"modernist"**, İngilizce eğitim yapmayı **"hizmet"** olarak anması gibi Almanya'da **"İslâmiyet'in resmen tanınmasını önlemeyi"** hizmet telâkkî edip bununla övünmekte midir?! Doğrusu pek merâk ediyorum.

Diyânet mensuplarının, o devrede husûsiyle de il ve ilçe müftülerinin bir üst makama terfîlerinde en müessir âmillerden birisi, belki de en mühimi, "**Süleymancı**" ve "**bölücü**" diye yaftaladıkları kimselerle yapılan mücâdeledeki muvaffakiyetleri olduğu gibi, bu vâdide bu selâhiyetli olanlarca gösterilecek en ufak bir ihmâl de, cezalandırılmak için yetip de artmaktaydı.

Tayyar Altıkulaç'ın Diyânet İşleri Başkanlığı zamanındaki fâsit icraatı **Süleyman efendi**'nin talebesi ile uğraşmaktan ibâret kalmamıştır. O bir taraftan da mezheblere karşı mücâdele etmiştir. Mısırlı mezhebsiz **M.Reşid Rızâ**'nın mezhebleri yerden yere vuran **"Hıvâr beyne'l- muslih ve'l-mukallid"** isimli o meşhur eseri **"İslâm'da Birlik ve Fıkıh**

Mezhebleri, Mezâhibin Telfîki ve İslâm'ın Bir Noktaya Cem'i" ismiyle, **Hayereddin Karaman** tarafından Lâtin harfleriyle hazırlatarak Diyânet İşleri Başkanlığı Yayınları arasında neşredilmiş ve hattâ parasız dağıtılmıştır. Bu kitabın Arabca aslında "**bütün mezheblerin ibtâli**" nin da'vâ edilmekte olduğu mâlumdur.

Ayrıca, olağanüstü devirlerde Diyânet İşleri Başkanlığı tarafından neşredilen bir kitapta da "**Artık, bu ilim ve medeniyet devrinde Müslümanların mezhebleri kaldırmaları, tefrikalara kurban olmamaları lâzımdır. Bunun yolu da Kur'ân-ı Kerîm âyetlerindeki akidelerle yetinmek, mezheb güdücülerin fikirlerini bırakmaktır**" diye iddia ediliyordu.[478]

Altıkulaç'ın zulmü o derece ileri gitmişti ki, vaktiyle vilâyet müftülüğü yapmış bir din adamı olan **Ali Arslan** Hocaefendi, Diyânet müfettişleri tarafından hazırlanan bir raporda, Almanya'da "**şeriat propagandası**" yapmakla itham ediliyor ve sevk edildiği ağır ceza mahkemesinde mahkûm oluyordu.

Bu husustaki mahkeme karârının bir sûreti de, bir ibret vesikası olarak tarafımızdan muhafaza edilmektedir. Halbuki, "**şeriat**" ve "**dîn**" kelimeleri birbirinin mürâdifı olup, "**dîn**", "**şeriat**" , "**şeriat**" da "**dîn**" yerinde kullanıldığı gibi, İslâm'ın imân esâslarına "**dîn**" ve amel esâslarına da "**şeriat**" denildiği herkes tarafından bilinen bir hakikattir. Daha mufassal malumat İçin sâbık Diyânet İşleri Reisi **Ö.Nasûhi Bilmen**'in Büyük İslâm İlmihali'ne bakılabilir.

Altıkulaç bahsine nihayet verirken şunu da ifade emek istiyoruz: Diyanet müfettişleri tarafından hazırlanan resmî raporlarda, bazı talebe yurtlarında rastlanan rahleler suç delili olarak kabul edilmiş ve dernek mensubları bu yüzden mahke-

---

478 **Prof.Dr.Yusuf Ziya Yörükhan**- Müslümanlık, Ankara 1961

melere verilerek cezalandırılmaları talep edilmiştir. Keza, bu hususaki mahkeme kararlarının birer sureti de bir ibret vesikası olarak nezdimizde muhafâza edilmektedir. Hazır bu mes'eleye el atmışken Diyânet'in günah dosyasına devam edelim:

M.NURİ YILMAZ:

M.Nuri Yılmaz "Diyânet İşleri Başkanı" sıfatıyla **"Dinlerarası Diyalog"** adına Papa'yı ziyâret etmek zilletini irtikâb ederek bu **"Vatikan Projesi"** ile ilk alâka tesis eden bir müslüman din adamı (!) dır. Üstelik O, sadece Ehl-i Kitap olanların değil aynı zamanda putperest ve müşrik olan **Budistlerin** dahi cennete girebileceğini bir televizyon programında milyonlara karşı tereddüd etmeden ifâde etmiştir. Bunu emekli bir Yüksek Din Kurulu üyesi zâtın bir gazetede, **"Budist de mi cennete girecek sayın Başkan?"** başlığı altında kendisine yazdığı açık mektuptan öğreniyoruz.[479]

O aynı zamanda:

"Tarikata giren dînini kaybeder (...) Elde etmek isteği vicdan huzurunu başka yerlerde aramaya kalkışanlar hem dinlerini hem insanî değerlerini, hem Dünya'larını, hem de Âhiret'lerini kaybetme tehlikesiyle karşılaşırlar."[480] demiştir.

Tekirdağ'da bölge müftü ve vâizleriyle yaptığı bir toplantıda; ise, gûyâ birileri kendisine demiş oluyor ki, **"tasavvufta 'fena fi'ş- şeyh"** vardır. Bunun için ne dersiniz. O da cevaben:

"Kadın şeyhlerine böyle teslim olursa, şeyhinin muhabbetini (gönlünden) çıkaramazsa bu gönül zinası olmaz mı? Halbuki kadın kocasını sevecektir, kocasına teslim olacaktır ve başka bir zâta böyle teslim olursa, onu

479 Bkz. Vakit Gazetesi 02.07.2002 tarihli nüsha

480 Bkz. Hürriyet Gazetesi 11 Kasım 1997 tarihli nüsha

severse bu gönül zinası olmaz mı?" demiş ve bu sözleri naklettikten sonra da huzurdakilere şu talimatı vermişti:

"Evet bunlar düşünmeye değer şeyler. Onun için hanımlar biraz önce dediğim gibi, haftanın belli günlerinde, belli câmilerde toplayıp onları irşad edelim." (Bu konuşmaya âid video bandı nezdimizde bulunmaktadır)

M.Nuri Yılmaz'ın modernist zihniyetli birisi olduğunu söyleyebiliriz. Meselâ, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Mart 2000'de Ankara'da tertip edileceği bildirilen "**Avrupa Birliği Şûrâsı**" na âid komisyonlardan birisinde "**Yeni yüzyılda dini anlama ve din hizmetleri metodu**" nun görüşüleceği bildirilmiştir.

Ayrıca, Aralık 1995'de İstanbul'da **Yeni Asya Eğitim, Kültür ve Araştırma Vakfı** tarafından tertip edilen ve **Prof. Yaşar Nuri Öztürk, Prof. Hüseyin Hâtemi** ve **Prof. Ahmet Akgündüz**'ün iştirakleriyle icra edilen "**İslâm'da Ceza Hukuku**" mevzulu panelde Başkan **M. Nuri Yılmaz** aynen şunları ifade etmiştir:

"Şu ana kadar İslâm hukukunda Kur'ân'a dayalı bir ceza teorisi geliştirilmemiş olması, İslâm'ın geniş kitlelerce benimsenip kabul edilmesine engel teşkil etmektedir."

O'nun "**Kur'ân'a dayalı bir ceza teorisi geliştirilmemiş olması...**" ifâdesinden, "**Sünnet**" e dayalı cezaları kabul etmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca O'nun konuşmasındaki şu ifâde de bizim bu kanaatimizi te'yid etmektedir:

"Kur'ân-ı Kerîm'e müracaat ettiğimiz zaman pek sıkıntı ile karşılaşmıyoruz!."

Bu ifadeden anlaşılan odur ki, Başkanın sıkıntısı "**Sünnet**" e müracaat ettiği zaman olmaktadır, yani sıkıntı "**Sünnet**" tedir.

Diyânet İşleri Başkanı olarak **M.Nuri Yılmaz**'ın ısrar-

la gündeme taşıdığı mevzulardan birisi de **"Kıır'ân'ın anlaşılmasında yöntem"** yâni usûl mes'elesi olmuştur.

Ekim 2002'de Ankara'da icra edilen **"Güncel Dinî Mes'eleler İstişare Toplantısı"** nda Kur'ân'ın anlaşılması için **"eski yöntemlerin yanı sıra Kitâb-ı Mukaddes için de kullanılan farklı yöntemlerin tartışılacağını"** bildirmiştir.

"Kitâb-ı Mukades için de kullanılan farklı yöntem" diye bahsedilen şeyin; son zamanlarda bazı ilâhiyatçılar tarafından kullanılan moda tâbirlerden **"hermeneutik yöntem"** olduğu; ve bunun **"ilm-i te'vîl-i kütüb- i mukaddese"** demek olduğu; bunun hassaten Tevrat'ın rumûzî ibarelerinin tefsîr ve izahında tatbik edildiği; bununla beraber felsefî metinlere de tatbik edildiğini ve Batılı müsteşriklerin belli başlı usûl ve metodlarından birisi olduğu bilinen bir şeydir. Yani, zorlamalarla aşırı **"te'vîlcilik"** e dayanan bir metoddur.

Demek oluyor ki, Diyânet İşleri Başkanı **M. Nuri Yılmaz** veya **"birilerine"** göre, İslâm ulemâsının Kur'ân-ı Kerîmi anlamak için 1400 senedir kullandıkları **"yöntemler"**, yâni usûl ve esâs, **"arzu edilen emellerin"** teminine kâfi gelmediği kabul ediliyor. Onun için Batılı müsteşriklerin, husûsiyle de Yahudiler'in Tevrât'ın rumuzî ibarelerinin tefsîr ve izahı için kullandıkları **"aşırı te'vîlcilik"** ten ibâret **"hermenötik yöntem"** yâni usûl ile Kur'ân'ın yeni bir sûrette anlaşılmasına çalışılacakmış!.

Böyle bir **"yöntemle"** yâni usûlle elde edilecek neticenin ne menem bir **"dalâlet"** olacağını anlamak için dehâ sahibi olmaya ihtiyâç olmasa gerektir.

Bütün mes'ele, İslâm'ın iki aslî kaynağı olan Kitâb ve Sünnet'ten, hakîki erbabı tarafından usûlü dâiresinde ortaya konulan ve Müslümânlar'ın 14 asırdan bu yana seve seve tatbîk edegeldikleri dînî hükümlerin, günümüzde bazı zavallıların **"hevâlarına"** hoş gelmemesinden ibârettir.

Kanaatimizce bu nokta son derece hayatî bir ehemmiyet arzetmektedir. Tam 14 asırdan bu yana, bu ümmet tarafından üzerinde ittifak edilen ve ana kaynağı bizzat Kur'ân-ı Kerîm olan îlâhî bir hakikat vardır: Peygaberimiz (sav) Kur'ân'ın hem mübelliği (teblîğ eden) hem de müfessiridir. Kur'ân'ı, O mübelliğin tefsirine (Sünnet'e) müracaat etmeden anlamak -evvelce de izah etmiş olduğumuz üzere- mümkün değildir. Onu bihakkın anlamak için ilk müracaat edilecek kaynak bizzat "**Sünnet**" tir. Bu, dün böyleydi; bugün de böyledir ve kıyamete kadar da böyle devam edecektir. Netekim 14 asır boyunca müfessirler, muhaddisler, fakîhler, cümle âlim ve ârifler tarafından Kitâbullâh'ı anlamak, ondaki ilâhî muradı fehmetmek için tâkibedilen usûl ve esâs bu çerçevede taayyün ve takarrür etmiştir.

Bu hakikat Güneş gibi ortada dururken, birtakım arayışlara teşebbüs etmenin mânâsı; mezkûr usûl ve esâs çerçevesinde ortaya konulmuş o muazzam İslâm mirasının, yâni **Kitâb, Sünnet, İcmâ** ve **Kıyas**... ile sabit dinî ahkâm terk edilerek, keyiflere, hevâ ve heveslere hoş gelecek birtakım ahkâm elde etme peşine düşmektir ki; bunu kabul etmek asla ve kat'a mümkün değildir. Böyle bir hareketin neticesi şöyle veya böyle Kur'ân'ı tahrif etmek, dîni tahrîb etmek yolunun açılması demektir!. Nitekim bu yol ilk olarak Diyânet tarafından açılmış ve halen de diyalogcular tarafından yürütülmektedir.

Bu arayışların arka plânında olanları tahmin etmek öyle çok güç olmasa gerektir. Başkalarını bırakınız, bizzat Diyânet İşleri Başkanı sıfatıyla, **M.Nuri Yılmaz**'ın, 17 Aralık 1995 İstanbul'da "**İslâm'da Ceza Hukuku**" mevzuunda tertîb edilen panelde yaptığı konuşmada:

"**... el kesme, ayak kesme ve recm gibi bedenî cezalar günümüz ceza anlayışıyla bağdaşmayan cezalardır.**

Bu yüzden bu tür cezâların gelişmiş ülkelerin ceza kanunlarında yer almadıklarını görüyoruz. Bu sebeple bâzı yazarlar bu bedenî cezaları İslâm'la aynîleştirmek gayretine girişmişlerdir. Ama diyeceksiniz ki, bizim dînimiz bu, ister inan, ister inanma. Bunu da diyemeyiz. Yani biz müntesiblerimizin çoğalmasını arzu ediyoruz. Bizim idealimiz bütün insanlığın müslümân olmasıdır. Bu yüzden bu tür cezaların gelişmiş ülkelerin ceza kanunlarında yer almadıklarını görüyoruz. Bu sebeble bazı yazarlar bu bedenî cezaları İslâm'la özdeşleştirme (aynîleştirme) gayretine girişmişlerdir."

Diyânet'te itibâr görüp, bir nevî teşvik edilen bir dalâlete daha işaret etmek istiyoruz: Elimizde üzerinde "**Türkiye Diyanet Vakfının Hediyesidir**" ibâqresi bulunan ve ücretsiz olarak dağıtılan bir kitap var. Bu Kitabın kapağının sol üst köşesinde " **Oku Düşün, Çağdaş İslâm Düşünürleri Dizisi**" yazıyor. Kitabın ismi: **Musa Carullah Bigiyef.**

Çağdaş İslâm düşünürü diye takdim edilen Kazan'lı **Bigiyef** in kitabının 159. sayfasında aynen şöyle bir ibâre yer almaktadır:

"Bir milleti ibâdeti veya itikadı için tekfir yahud tadlîl etmekten elbette bütün kuvvetimizle ictinâb ederiz. Bütün dinlere bir dînin silsile-i terakkiyetine nazar gibi nazar edersek, o vakit dîni için bir milleti tekfir etmek, yahud dîni için bir millete adâvet saklamak zarûreti bizde elbette hiçbir sûrette kalmaz"

Bu görüşe sahip **Bigiyef**'e, muâsırı olan son Osmanlı Şeyhülislâmlarından **Mustafa Sabri efendi** lâzım gelen cevâbı vermişti.[481] Şimdi tekrar O'nun birtakım ehlisünnet esâsına muhalif "**sakîm**" fikirlerini gündeme getirmenin hikmet ve maksadını anlamak cidden çok zor olsa gerektir.

---

481 Şeyh-ül İslâm **Mustafa Sabri**- Yeni İslâm Müctehidlerinin Kıymet-i İlmiyyesi Dâr-ül Hilafet-i Âliye, 1337

Diyânet teşkilâtı 2000 Yılı'nda İstanbul'da Dedeman otelinde, Türkiye'nin AB'ye giriş hazırlığı ile alâkalı milletlerarası bir konferans tertip etmişti. Bu konferansa davet edilenler arasında, aslen Mısırlı olup, Hollanda'da bir üniversitede çalışmakta olan **Nasr Hâmid Ebûzeyd** isminde mülhid bir prof. vardı. Bu şahıs, memleketi Mısırda çalıştığı üniversitede verdiği derslerde "**Kur'ân'da -hâşâ- esâtîrî**" şeylerin olduğunu iddia etmiş. Şikâyet üzerine muhakeme edilen bu şahsın "**mürted**" olduğuna hükmedilmiştir.[482] Aynı üniversitede prof. olan karısı ile arasındaki nikâh mahkeme kararıyla feshedilmiştir. Ancak, hakkındaki hüküm infaz edilmeden **Hüsnü Mübârek** tarafından Mısır'dan kaçırılmıştır. Bu şahsın mezkûr konferansta yaptığı konuşmada ileri sürdüğü bâtıl görüşleri bir daha önce başka bir vesileyle nakletmiş bulunmakta olduğumuzdan[483] burada tekrarına lüzum görmüyoruz. Sâdece bu mülhidin mütebahhir bir âlim (!) sayılarak Diyânet'çe konferans vermek üzere dâvet edilmesindeki garabete işâretle iktifâ ediyoruz.

ALİ BARDAKOĞLU

Mehmet Nuri Yılmaz'ın emekliliğini isteyerek ayrılması üzerine başkan yardımcısı **Rıdvan Çakır** tarafından vekâleten sürdürülen Diyânet İşleri Başkanlığı'na Cumhurbaşkanı **Necdet Sezer**'in tasdikiyle 28 Mayıs 2003 tarihinde **Prof. Dr. Bardakoğlu** tâyin edildi

O, İslâm'da reform taraftarlığı ile tanınmaktaydı. Nitekim 2005'te Kayseri ve İstanbul'a iki kadın müftü yardımcısı tâyin etti. Diyânet İşleri Başkanı olarak tebliğle veya müzakereci olarak çeşitli millî ve milletlerarası sempozyumlara, televizyon programlarına katıldı ve birçok gazeteye beyanat verdi. Meselâ:

23 Ekim 2003 - Goethe Enstitüsü, Konrad Adanauer

---

482 Bu hükmün orijinal metni için bu eserin C.II, sh:613 e bakınız.

483 Bu eserin II. cildinin 608 ve müteakib sahifesine bakınız.

Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi ,UNESCO Ulusal Komitesince ortaklaşa İstanbul ilinde düzenlenen "**Türkiye ve Avrupa'da Din, Devlet ve Toplum Dinlerarası Barışçı Bir Ortak Yaşam İçin Olanaklar ve Engeller**" adındaki toplantıya "**Diyânet İşleri Başkanlığı'nın Yapısı ve Görevleri**" başlıklı bir konuşma yapmak üzere katıldı.

20-28 Şubat 2004- ABD Utah Üniversitesi'nce düzenlenen konferans ile Washington ve New York şehirlerinde yapılması plânlanan toplantılara katılmak ve Başkanlığımızca ABD'de sunulan hizmetleri yerinde görmek üzere ABD'ye gitmişti. Bu ziyareti esnasında Utah Üniversitesince düzenlenen "**Moderation In Islâm**" isimli konferansta, "**Moderation In Islâm: The Turkish Experience; Mission and Vission of Diyanet as Public, Independent and Civil Institution**" başlıklı bir tebliğ sundu.

28 Nisan-01 Mayıs 2004- Mısır Evkaf Bakanlığı tarafından geleneksel hale getirilen ve Kahire'de 16.ncısı düzenlenen "**İslâm Medeniyetinde Hoşgörü**" adlı sempozyuma Diyânet İşleri Başkanı **Prof.Dr. Ali Bardakoğlu "Diyalog ve Hoşgörü"** ve Başkan Yardımcısı **Doç.Dr. Mehmet Görmez "Osmanlı Döneminde, Münhasıran Fâtih Sultan Mehmet Döneminde Dinî Hoşgörü"** başlıklı tebliğlerle katıldılar.

24 Mayıs 2004 - UNESCO Millî Komitesi tarafından İstanbul'da düzenlenen "**Altın Köprüde Birlikte Yaşamak**" adındaki toplantıya katılarak "**Barış İçinde Birlikte Yaşamak**" başlıklı bir konuşma yaptı.

18-22 Haziran 2004- Almanya'da düzenlenen "**Avrupa İle Dinî Diyalog-Kalıcı Bir Barışın Temeli**" adındaki konferansa katılmak ve çeşitli kurum ve kuruluş mensupları ile görüşmelerde bulunmak üzere beraberinde bir heyetle anılan ülkeye resmî bir seyahat gerçekleştirdi. Diyanet İşleri Başkanı **Prof. Dr. Ali Bardakoğlu**. Bu konferansta "**Ortak**

Değerlerde Buluşmanın İmkânı" başlıklı bir tebliğ sundu.

3 Temmuz 2004- Almanya'da düzenlenen **"Türk ve Alman Perspektifinde Din ve Modern Toplum"** adlı sempozyuma **"Türkiye ve Almanya'da Devlet ve Dinin Örgütlenmesi"** mevzuundaki oturuma **"İslam ve Din Hürriyeti: Türkiye Deneyimi ve Diyânet İşleri Başkanlığı Vizyonu"'** başlıklı bir tebliğ gönderdi.

22 Kasım 2004- Konrad Adenauer Vakfı tarafından İstanbul'da düzenlenen **"Türkiye'de İslâm ve Modern Toplum"** isimli konferansa katılarak **"Dinî Yenileşme ve Modern Hayat"** mevzuunda bir konuşma yaptı.

08-10 Mart 2005- Konrad Adenauer Vakfınca Berlin'de düzenlenen, **"Din ve Modern Toplum-Türkiye'de Din Özgürlüğü"** konferansına beraberinde bir heyetle katıldı.

11-15 Nisan 2005- Diyanet İşleri Başkanı **Prof.Dr. Ali Bardakoğlu; Saint Louis Üniversitesi, Washington Üniversitesi** ve **Chicago Üniversitesi**'nin dâvetlisi olarak konferanslar vermek ve temaslarda bulunmak üzere ABD'ye gitti. 11 Nisan 2005 tarihinde **Saint Louis Üniyersitesi**'nde; **"Islam and Demokrasi in Turkey-Türkiye'de İslâm ve Demokrasi"** mevzulu bir konferans verdi, 12 Nisan 2005'te Washington Üniversites'nde öğretim üyeleri ve lisansüstü öğrencilerden oluşan katılımcılara **"Religion and State The Turkish Experience-Din ve Devlet: Türkiye Tecrübesi"**, 13 Nisan 2005 târihinde de **Chicago Üniversitesi**'nde **"State and Religion in Turkey-Türkiye'de Devlet ve Din"** mevzularında birer konuşma yaptı.

17-20 Nisan 2005- Mısır Evkaf Bakanlığı tarafından an'anevî olarak her yıl düzenlenen ve **"İslâm Medeniyeti'nin İnsanî Boyutu"** konferansına katılan Başkan **Prof.Dr. Ali Bardakoğlu "Dini Çoğulculuk ve Farklılıklarla Birlik-**

te Yaşama" mevzuunda bir tebliğ sundu. Şubat 2006'da Alanya'daki **Protestan Kilisesi**'nin açılışına da şeref misafiri olarak katılan **Prof.Dr. Ali Bardakoğlu**'nun bu tarz faâliyetleri Diyânet Reisliği Makamı'ndan ayrıldığı güne kadar bu minval üzere devam etti. Peki, O buralarda neler söyledi?! Ne söyleyecek, tebliğ ve konferanslarının adlarından da kolayca anlaşılacağı üzere yüce İslâm Dini'ni "**modernize etmek**" yâni **Luthervâri** bir reform anlayışı ile tahrif istikametinde sözler!. şimdi bunlardan birkaçını dikkatlerinize sunalım:

Önce O'nun size Diyânet İşleri Başkanı tâyin edildiği günlerde gazetelerde çıkan beyanlarına dâir haberi aktaralım:

"*Ankara, AA.Anka (03.06.2003)*

Diyânet İşleri Başkanlığı'nın kurduğu ***«Alo Fetva Hattı»*** *kimlikler için saçı açık fotoğraf çektirmenin günah olduğunu, istemeden de olsa bu şekilde fotoğraf çektirenlerin tövbe etmesi gerektiğini bildirdi. Ancak Diyânet İşleri Başkanı* ***Ali Bardakoğlu;***

«Alo Fetva Hattı ile il ve ilçe müftülerinin yaptığı açıklamalar münferittir. Bunlar Diyânet İşleri Başkanlığı'nı temsil eden görüşler değildir» *dedi.*

Bardakoğlu *Diyânet'in çeşitli konulardaki görüşlerini kendisinin veya Din İşleri Yüksek Kurulu'nun açıkladığını bildirdi.*

«Beş vakit namaz tartışılabilir» *demişti*

Reform yanlısı görüşleriyle tanınan *yeni Diyânet İşleri Başkanı,* ***takviminde İslâm'ın yeniden yorumuna dâir tartışmaların da bulunduğunu*** *söyledi*

AYÇA ATAY *İstanbul*

Diyânet İşleri Başkanlığı'na atanan ***Prof. Dr. Ali Bardakoğlu,*** *takviminde, İslâm'ın yeniden yorumuna dâir tartışmaların da yer aldığını söyledi.*

Mehmet Nuri Yılmaz'ın emekliliğini istemesiyle boşalan Diyânet İşleri Başkanlığı'na atanan ***Bardakoğlu, «İslâmiyet, modern yaşamın gereklerine göre yeniden yorumlanabilir mi?»*** *sorusu üzerine,* ***kurum bünyesinde oluşturulacak kurullarda, konu üzerinde çalışılacağını belirtti.***

İlâhiyat fakülteleriyle birlikte oluşturulacak bu kurullarda, İslâm'a dâir ne gibi yorumların doğru olacağını tartışacaklarını belirten ***Bardakoğlu:***

«Bir akademisyen olarak benim, bilimin verilerini Diyânet'e taşımam gerekiyor, önümüzdeki takvimde İslâm'ın yeniden yorumuna ilişkin tartışmalar da yer alıyor» *diye konuştu.*

Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde yıllarca İslâm Hukuku dersleri veren ***Bardakoğlu,*** *akademisyen olarak geçmişte çeşitli açıklamalar yaptığını, ancak bunların bürokrat kimliğiyle karıştırılmaması gerektiğini de kaydetti.*

İşte 3 yıl önce söyledikleri...

Reform yanlısı görüşleriyle tanınan ***Bardakoğlu, Neşe Düzel****'in sorularını yanıtladığı, 27 Mart 2000'de Radikal Gazetesi'nde yayımlanan röportajında da şunları söylemişti:*

«Günde ***beş defa namaz kılınır hükmü de Kur'an'da yoktur*** *ama bu Hz. Peygamber'in uygulamalarıyla ve daha sonraki* ***Müslümanların hayat tecrübesiyle ortaya çıktı.*** *Bu, İslâm'ın temel ibâdetidir, dört olsun, altı olsun diyen ikinci bir görüş çıkmamıştır.*

Turgut Özal, *bu konuyu acaba üçe* ***indirebilir miyiz diye tartışmaya açmaya hazırlanıyordu,*** *ömrü yetmedi.*[484]

Öğle ve ikindiyi, akşam ve yatsıyı bir arada kılmak, yâni zamanları yaklaştırmak. Böyle bir şeyi herkes sorabilir. ***Beş***

---

484 Biz **Turgut Özal** hakkındaki bu beyanın doğruluğuna ihtimal vermiyoruz.

vakit namaz nereden çıktı, üç olmaz mı gibi bir soru olabilir. Bu tartışılabilir. Allah'ın varlığını tartışan bir geleneğe sahibiz biz. Allah'ın varlığını birliğini, sıfatlarını tartışmışız farklı görüşler ortaya çıkarmışız. Tatmin olmuyorsanız, her şeyi tartışabilirsiniz....»

«Kur'an değişmez derken, Kur'an'ın değişmeyecek olanı nedir, değişecek olanı nedir de tartışılır. Zaten bir din kıyamete kadar duracağım diyorsa bu beni kendi şartlarınıza, günün ve çağın şartlarına göre anlama imkânınız vardır demektir. Kur'an genel atıflar yapar.»

*«Devlet de, **dinci kesimler de tartışılmasını istemiyor.** Her ikisi de bilgilenme sonucunda otoritesinin zayıflayacağını düşünüyor...»*

*«**Müslümanlık kendi reformunu muhakkak yaşayacak.** Artık dini 21. yüzyılda, bugünün şartlarında nasıl anlamalıyız, yaşamalıyız diye kafa yoran çok insan var.»"*

Haber'in devamında ise şunu görüyoruz:

"Atatürkçülük ortak mutabakat:

*İslâm Dini'ni **üç ayağa oturttuklarını vurgulayan Bardakoğlu,** şunları söyledi: "Birinci ayak; **dinin ana kaynağı Kur'an ve sünnettir. İkincisi; cumhuriyetin temel ilkeleri, lâiklik, Atatürkçülük,** bizim hep göz önünde bulundurduğumuz toplumun ortak mutabakatıdır. **Üçüncüsü; göz ardı edemeyeceğimiz realite olan çağdaş Dünya'nın birikimi,** donanımıdır."*[485]

Tabiî teşkilâtın başındaki adam böyle konuşunca yardımcıları O'na ayak uydurmak istemezler mi?! İşte size **Ali Bardakoğlu**'nun yardımcısı **Şevki Aydın**'a âid bir haber:

Cumhuriyeti kuranlar din eğitimini daha iyi kavramıştı.

*Diyânet İşleri Başkan Yardımcısı **Aydın**:*

"Cumhuriyet'i kuranların dini doğru bilen, çağı doğru

---

485 Milliyet Gazetesi 04.05.2006 tarihli nüsha

*kavramış din adamı yetiştirmek istediğini, söyledi. **Aydın**'a göre daha sonra o ruhtan uzaklaşıldı.*

***Diyânet İsleri Başkan Yardımcısı Şevki Aydın**, din anlayışı konusunda Türkiye'de çok önemli sorunlar yaşandığını söyledi. Din konusundaki câhilliğin sadece halkta olmadığını, aydınların da dini konuda bilgisiz olduğunu öne süren **Aydın**, bunun Türkiye'ye özgü bir durum olduğunu savundu. Son günlerde öğretmen-imam karşıtlığının gündeme getirildiğini, ve bunun çok tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini ileri süren **Aydın** şunları söyledi:*

DÎNİ BIRAKMADILAR: Cumhuriyet'i kuran irâde, Cumhuriyet'in insanını yetiştirmek için seferber olmuş, eğitim kurumları açmış, öğretmenler yetiştirmiş. Bunu düşünenler dini bir tarafa bırakamamış, Cumhuriyet'e özgü tedbirler almış.

***CUMHURİYETLE AÇILDI**: İlk yıllarda ilâhiyat fakültesi ve imam hatip okulları açıldı. Cumhuriyet'i kuranlar bu okulları açarken Cumhuriyet insanını yetiştirirken dinden de yararlanmayı düşündüler.*

***BİLGİSİZLİĞE BIRAKTIK**: Cumhuriyet'i kuranlar «dini doğru, sağlıklı bilen, çağı doğru kavramış ve ona göre dini öğretebilen din görevlileri yetiştirelim» demişler ama ne yazık ki atılan bu temeller üzerinde mesele sürdürülmedi. İlâhiyat Fakültesi İmam Hatip Okulları kapandı ve öğretmen yetiştirme faâliyetimiz devam ederken, din görevlisi yetiştirme faâliyetine son verildi. Bu da din görevliliği hizmetini cehâlete, bilgisizliğe havâle etmek demek. Dini yıllarca bilgisizliğe bıraktık.*

***O ruh sürmeliydi**:*

Cumhuriyet'i kuran zihniyetin attığı o temeller, o ruha uygun bir şekilde devam etseydi, biz bugün toplum olarak, ülke olarak çok iyi bir noktada olacaktık.

Atatürkçü düşünce derneği sitesinden:
Diyânet: Cumhuruyet'i kuran zihniyeti takip edemedik
09 Haziran 2008

Diyânet İşleri Başkan Yardımcısı ***Şevki Aydın***, *"Cumhuriyet'i kuran zihniyetin attığı o temeller, o ruha uygun bir şekilde devam etseydi, biz bugün toplum olarak, ülke olarak çok iyi bir noktada olacaktık."*[486]

Bu gibi haller ve beyanlara karşı canı sıkıldığı anlaşılan **Mehmed Ali Öztürk "Türk İslâm'ı, Kemalizm ve Ilımlı İslâm"** başlıklı bir yazı yazarak kemalizmin din karşıtı tavrına dâir bazı târihî bilgileri okuyucusuna hatırlatmak istemiş. Biz bu eserin II.cildinde O'ndan çok daha fazlasını yazmış olmamıza rağmen burada O'nun hatırlatmalarından bir kısmını -sırf **Şevki Aydın**'ı tekzib maksadıyla- dikkatlerinize sunuyoruz.

"...Türk'ün mevcud düşünce tarzları arasındaki yeri, mûtedil ölçüde akılcı mâneviyatçı olmaktır. Bu hususiyet İslâm felsefî tefekküründe mühim rol oynamış, dolayısıyla Türk kültür çevresine mensup şahsiyetler müsbet düşünce ve ilim sahasında büyük hizmetler ifâ etmişlerdir. Bu ortamda, **iradeyi ön safa alan, ilahî emirleri akıl ve deliller ışığında kavrayan islâmî düşünce tarzının gelişmesi, zaman ve mekân şartlarını gözeten bir hukuk nizamı, eski Bozkır Türk siyâsî teşekküllerinde görülen devlet anlayışı, vicdan hürriyeti ve askerî geleneklerin islâm'la terkibi, siyâsetten ilme, san'ata kadar hayatın her safhasında Türk üsluplu bir İslâm anlayışını ve uygulamasını meydana getirmiştir.**

Bu madalyonun sivil yüzü. Bir de tek parti döneminde farklı, çok parti döneminde de eskisinin yanında piyasaya sü-

---

486 Gündem Gazetesi- 09.06.2008 tarihli nüsha

rülen daha farklı ve sivil sürümleri olan resmî yüzü vardır ki; onun adına da «**Kemalizm**» diyorlar.

Bu konuyu ilk kitaplaştıran kişi ise **Moiz Kohen** olan adını **Ziya Gökalp**'le arkadaş olduktan sonra **Munis Tekin Alp** olarak değiştiren bir mûsevîdir. **Kohen** aynı yıllarda Dünya Yahudi Kongresi'ne Osmanlı delegesi olarak katılmış ve Anadolu'da bir İbranî Devleti kurulması teklifinde bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da Kemalist olan **Tekin Alp** önce Türkiye'deki soydaşlarını kendisi gibi Türkçe isim almaya teşvik etmiş, sonra da Kemalizm'in aynı adla ilk kitabını yazmıştır.(1936) **Tekin Alp**'e göre Kemalist görüşün püf noktaları şunlardır:

İslâm; «Türk Milletini kafeslerin ardına, Garb kültüründen uzağa itmiştir.» *(Kemalizm:Sh:94)* ***«Şeriat; çöl hayatından mülhem kanunlardır.»*** *(Kemalizm: Sh; 99)* ***«Yeni Türkiye eski rejime karşı, dini taassub taraftarı ve teokratik olan mâziye karşı aksülamel (tepki) eseri olarak lâiktir.»*** *Türkiye şunu göz önünden uzak tutamaz ki, Türk'ün millî şuurunu kaybetmiş olması, kendisini garb kültüründen ve garb medeniyetinden uzaklaştıran dinî şuurun tazyik ve tahakkümünden ileri gelmişti*" (Kemalizm: Sh; 296-297)

Kitapta Kemalist evrimleşme süreci de şöyle özetlenir:

«*Artık 1935'teyiz.* ***On iki senelik bir müddet zarfında, yeni Türk, kendine yeni bir ruh, o yeni bir ahlâk, yeni bir tarih, hatta, Allah'ı artık Tanrı diye andığı için, diyebilirim ki yeni bir Allah yaratmıştır.*** *(Bazıları neden "Allah" adı geçince Besmele değmiş şeytan gibi hırçınlaşıyor ve "Allah" adı yerine neden ısrarla "tanrı" kelimesini kullanıyor, anlaşılıyor galiba. MAÖ)* ***Türk'ün şimdi kafası başka, serpuşu başka, alfabesi başkadır. Onun şimdi, başka bir devleti, başka bir ekonomisi ve nihâyet, başka bir dili vardır.***» (Kemalizm: Sh; 171).

Aynı yıl CHP Edirne Milletvekili ***M. Şeref Aykut*** *tarafından da aynı konuda bir kitap yazılır. Kitabın adı da aynıdır:* ***«Kamalizm»*** ***Aykut*** *kitabında bakın ne diyor:*

«Türk Devrimi'ni, son asırların değişikliklerini hazırlayan fikirlerle ve daha sonraları yürüyen, gövdelenen rasyonel, sosyolojik, Marksist ve Faşist rejim ve İdeolojilerle izaha çalışmak fazla bir iş olur. ***Kamalizm, bunların üstünde, yalnız yaşamak dinini aşılayan ve bütün prensiplerini ekonomik temeller üzerine kuran bir Din'dir.»***

Görüldüğü gibi ***«tek parti»*** *döneminin Kemalizm'i* ***«Türk İslâm'ı»*** *değil, Türk'ün yeni dinidir. Çok partili dönemde ise zarûretten dolayı İslâm'ı Kemalizm adıyla Türk İslâm'ı haline getirme yolları aranmaya başlanmıştır. Bu aşamanın süper starı da 1957-1967 yılları arasında yayınladığı* ***«Dinimizde Reform Kemalizm»*** *adlı dergi ile* ***Osman Nuri Çerman****'dır.* ***Çerman****'a göre:* ***«Kemalizm, Müslümanlık dininin özü ve ışığıdır. Kemalizm'in prensipleri, Kur'an'ı türkçeleştirdiği, tasfiye ettiği, İslâm Dini'nin esaslarını öz dilimizle açıkladığı için kutsaldır. Din, kanun, parti her şey vatan içindir.»*** *(Aralık 1957, sayı 1)* ***Çerman*** *hem dergisinde hem de* ***«Dinde Reform- Kemalizm»*** *adlı kitabında;* ***Kur'an'ın yeni baştan yazılmasını, bu yeni Kur'an'a Nutuk'tan bölümler konulmasını, içinde Medenî Kanun'un ve Türk Ceza Kanununun önemli maddelerinin bulunmasını, ezan-kamet ve namazdaki okunan âyetlerle duaların tamamen öz Türkçe olmasını, câmilere sıralar konulmasını ve bunların üzerine secde edilmesini, beş vakit namazın sabah ve akşam yemeklerinden sonra kılınmak üzere, günde iki vakte indirilmelisini teklif eder.***

Aslında bu teklif ilk defa ***Osman Nuri Çerman*** *tarafından ortaya atılmış da değildir. 1928 yılında* ***İnönü*** *hükümetince câmiler konusunda böyle bir düzenleme teklifi hazırlan-*

mıştı. Ancak teklifi doğrudan hükümet yapmayacak, o zaman ***Türkiye'nin tek İlâhiyat Fakültesi olan İstanbul Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi profesörlerince hükümete teklif edilmiş olacak, hükümet de ilâhiyatçılarımızın bu çağdaş teklifini uygun bulacaktı.*** *Ancak Ankara'daki pazarlık İstanbul'a uymadı. Öğretim üyelerinden dokuzunun boyun eğmesine rağmen,* ***Prof. Babanzade Ahmed Naim*** *ile* ***Prof. Ferid Kam merhumlar senaryoya şiddetle muhalefet etti. Bu durumda hükümet kendi elini taşın altına sokmamak için o taşın altına dokuz profesörü sürdü; teklif yapılmış ama hükümet tarafından kabul edilmemiş oldu.*** *1924 yılında kapatılan medreselere karşılık açılmış bulunan bir İlâhiyat Fakültesi ile yedi İmam-Hatip Mektebi de*[487] ***birkaç yıl sonra «öğrenci yokluğu» bahânesi ile kapatılıverdi.***

Firâsetli bir mümin gözüyle geçmiş ve bugün karşılaştırıldığı zaman görülecektir ki; dünkü reformasyon hareketleri ile ***bugünkü modernizasyon çabalarının mâhiyet ve hedefi aynıdır. Her ne kadar söylemler, strateji ve taktikler farklı olsa da. Hedef İslâm'ın ortadan kaldırılması, buna güç yetmiyorsa içinin boşaltılarak, boşalttıktan sonra da "bu zaten İslâm'da vardı, İslâm da zaten bu görüşteydi" diyerek egemenlerin felsefeleri ile doldurularak onu "light"laştırmak, yani "Ilımlı"laştırmaktır.*** *Yâni İslâm'ı ve Müslümanları dönüştürmektir. Belki bazı Müslümanları dönüştürebilirler, ama İslâm'ı asla! İslâm 14 asırdır olduğu gibi yine dimdik ayakta kalacak, ama korkarım dün olduğu gibi bazı gâfil Müslümanlar her iki Dünya'da da rezil ve rüsva olacaktır!."*[488]

Ali Bardakoğlu'nun cinâyet ve hıyânetlerinden biri de

---

487 Bu imam-hatiplerin sayısı 29'dur. Milletin din aleyhtarı rejimin dini doğru öğretmeyeceği düşüncesiyle güvenip talebe vermemesi sebebiyle bu mektepler kısa bir müddet sonra "talebe azlığı" bahânesiyle kapatılmışlardır.

488 www.haberdem.com/articles?id=935 (24 Temmuz 2008 Perşembe)

Frankfurt **Goethe Üniversitesi** bünyesinde bir ilâhiyat bölümü açarak bunun başına **Ömer Özsoy** adında bir mülhidi tâyin etmesidir. O, bu teşebbüsünü Anadolu Ajansına verdiği bir beyanatta iftiharla şöyle anlatmıştı.

"***Maâlesef uluslararası ilâhiyat fakültesi çok konuşulduğu hâlde onu kuramadık.*** *Bunun ekonomik imkânsızlıklarla doğrudan alâkası yok, daha çok bakış ve ufuk mes'elesi, Uluslararası ilâhiyat deyince, Türkçe ile birlikte Arapça ve bir Batı dilinin çok rahat konuşulduğu, yazıldığı, eğitimin verildiği bir fakülteden bahsediyorum.*"

"*Bu alandaki eksikliği telâfi etmek için Avrupa'da yaşayan vatandaş ve soydaşlarımızın çocukları arasından Ankara ve Marmara Üniversiteleri'nin ilâhiyat fakültelerine burslu öğrenci getirdiklerini anlatan* ***Bardakoğlu****, ayrıca Frankfurt'taki* ***Goethe Üniversitesi'nde İslâm ilâhiyatı bölümü kurduklarını ve bazı Avrupa ülkelerinde de benzeri girişimlerinin*** *olduğunu bildirdi*"

Biz Frankfurt'taki bu faâliyet ve oranın başındaki **Ömer Özsoy**'un ne şedid bir din düşmanı olduğunu başka bir vesile ile anlatmıştık.[489] Bununla beraber orda İslâm adına şlenmekte olan cinâyetler dolayısıyla feverân eden arkadaşımız **Ebu Bekir Sifil**'in bu husustaki bir değerlendirmesini dikkatlerinize arzla iktifâ etmek istiyoruz.

Ebu Bekir Sifil 10 Nisan 2010 târihli "**Hangi Diyânet?!**" başlıklı yazısında **Ömer Özsoy**'dan yaptığı şu iktibaslarla şöyle diyor:

"«*Konuya girmeden önce İslâm anlayışında ‹****kutsal metin****› ve ‹****Allah kelâmı****› hakkında şunu belirtmek isterim: İslâm anlayışında tartışmasız tek kutsal, ulûhiyettir. Ancak* ***Kur'an'ın Allah kelâmı mı, yoksa Allah kelâmının yansı-***

---

489 Bu eserin c.II, sh:608 de yeralan "**Diyânet'le Tehlikeli Alâkalar!**", başlıklı kısma bakınız!

ması mı olduğu son derece tartışmalı olduğundan Kur'an'ı kutsal kitap olarak nitelendirmek daima sorunludur.» *(...)*

«Modernizm kendi kural ve değerlerini yerleştirerek her şeyi tersine çevirdi. ***Müslümanlar'ın ek olarak Kur'an'la alâkalı değişim ve yenilik fenomeni üzerinde düşünmeleri gerekti. Çünkü Kur'an vahyi hayatın hiçbir alanında güne uymuyordu.*** *Kur'an ne güncel kavramlarla konuşmakta ne de güncel sorunları irdelemekte. Bu nedenle* ***Kur'an'ın vahyi ile güncel dış Dünya arasında birebir bağlantı bulunmamakta...»***

Yukarıdaki paragraflar, ***Prof. Dr. Ömer Özsoy****'un Almanya'nın Frankfurt şehrinde 2008 Haziran'ında düzenlenen bir sempozyumda sunduğu tebliğde geçiyor.*[490] ***Özsoy****, Ankara İlâhiyat'ta görev yaparken* ***2006 yılında şimdiki Diyânet yönetimi tarafından Frankfurt Üniversitesi'ne bağlı İslâm Dini Vakıf Profesörlüğü'ne atanmış. Liberal Frankfurt Üniversitesi'nin mezhepler üstü geleneğini sürdüreceği belirtilen bu kurum, 2003 yılında Frankfurt Üniversitesi ile Diyânet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan bir protokol doğrultusunda Almanya'da İslam Din Dersi Öğretmenliği, imamlık... gibi görevleri deruhte edecek gençlerin eğitilmesi yetiştirilmesi amacıyla oluşturulmuş. Türkîye Diyânet Vakfı tarafından finanse edilen bu kuruma bağlı İslâm Din Bilimi*** *bölümünde halen yüz civarında müslüman öğrenci eğitim alıyor.*

Yukarıda sözünü ettiğim sempozyum tebliğinde tam bir müsteşrik edâsıyla konuşan ***Özsoy****,«"Anlaşılan* ***Hz. Muhammed*** *Kur'an'ı yazılı hale getirmeyi kendi ödevi olarak görmedi" demiş.* ***Özsoy****'a göre bu şekilde düşününce kendiliğinden şu soru ortaya çıkıyor: Tanrı gerçekten yazılı bir metin mi istiyordu, yoksa inananlarla olan esnek iletişimini korumak*

---

490 Bu Sempozyum hakkında özet bir değerlendirme için bkz. http://www.tumgazeteler.com/?a=3925522

için tam tersini mi?!»[491]

*Din'in, kurumsallaşması halinde mesajını kaybedeceğini söyleyen **Özsoy**'un görüşlerine başvurulan yarı resmi qantara.de sitesinde şu satırlarla karşılaşıyoruz: «**Özsoy**'a göre Kur'an'da anlatılmak istenen içeriğin yalnızca yüzde 10'u Kur'an'ın âyetlerinde bulunabiliyor. Geri kalan kısım, tarihsel bağlamda yorum gerektiriyor. Dolayısıyla **Özsoy** Kur'an'ı ne ebediyen geçerli, ne de evrensel bir belge olarak kabul ediyor. Bu tarihsel-eleştirel görüşleriyle, Kur'an'ın emirlerini günümüzde de bağlayıcı olarak gören muhafazakâr Müslümanlar'ın tepkisine neden oluyor.»*[492]

*Burada mes'ele **Ömer Özsoy**'un görüşlerinin mâhiyeti değil. Türkiye'deyken de katıldığı ilmî toplantılarda, kaleme aldığı metinlerde benzeri görüşleri dillendirdiğini biliyoruz. Burada bizim için önem arz eden soru şu: **Diyânet İşleri Başkanlığı Prof. Dr. Ömer Özsoy'un bu görüşlerini paylaşıyor mu?***

*«**Evet**» se Diyânet yönetimi bu görüşleri paylaştığını ve onayladığını dürüstlük ve açık yüreklilik örneği göstererek millete duyursun.*

*«**Hayır**» sa **Prof.Özsoy**'u görev süresini uzatmak suretiyle- niçin ısrarla o makamda tutuyorlar?*

*Siyasî, ideolojik vb. mülâhazaların tamamını devre dışı tutarak soralım: **Diyânet İşleri Başkanlığı, yukarıdaki görüşleri, vergileriyle iş yaptığı Müslüman millete izah edebilecek durumda mıdır? Prof. Dr. Hayreddin Karaman hocanın, tamamının Ehl-i Sünnet olduğunu söylediği Din İşleri Yüksek Kurulu Özsoy'un bu ve benzeri görüşlerinin -Ehl-i***

---

491 http://tr.qantara.de/webcom/show_article.php/_c-674/_nr-226/i.html. Bu siteyi Alman Dışişleri Bakanlığı'nın finanse ettiği biliniyor.

492 http://tr.qantara.de/webcom/show_article.php/_c-678/_nr-14/i.html

Sünnet bir yana- herhangi bir İslâm içi fırka tarafından tensip edildiğini söyleyebilecek midir?

Alman toplumu içinde sayısız problemle boğuşarak ***ayakta durmaya ve kimliğini muhafaza etmeye çalışan insanımız, çocuklarının İslâm'a oryantalist bakış açısıyla yaklaşmasını onaylıyor mu?*** *O genç beyinlere bu düşünceleri zerk ederken oradaki insanımızın onayını aldılar mı?*

Diyelim ki,bir yolunu bulup bu skandalı millete izah ettiler. Peki Allah'a nasıl hesap verecekler!"[493]

Ali Bardakoğlu'nun hemen hemen her yazısında ve beyanatında İslâm Dini'nin modernize edilmesi yâni günün şartlarına göre reformu ve diyalogla ilgili olarak döktürdüğü inciler (!.) saymakla bitmez. Biz bunlardan birkaçına daha temas ederek bu bahsi bitirmek istiyoruz.

6 Ekim 2004 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde, **Süleyman Demirkan** imzalı haber şöyle başlıyor:

"*MÜSLÜMANLIĞIMIZI MODERNLEŞTİRELİM*

Kur'an her dönemde yeniden yorumlansın

*Diyânet İşleri Başkam **Prof. Ali Bardakoğlu**, Hürriyet'e yaptığı târihi açıklamada Müslümanlığın güncelleştirilmesi gerektiğini, Kuran'ın yeniden yorumlanmasına ihtiyaç duyulduğunu söyledi.*

Diyânet İşleri Başkam ***Prof. Ali Bardakoğlu, Müslümanlığın güncelleştirilmesi, rasyonel düşünce ve bilgi ile geliştirilmesi gereğinden,*** *Kuran'ın yeniden yorumlanması ihtiyacına, Diyânet'in Aleviler karşısındaki tutumundan, câmilerden hoparlörle okunan ezanın ayarına kadar birçok konuda önemli açıklamalarda bulundu.* ***Prof. Bardakoğlu****'nun sorularımıza verdiği yanıtlar özetle şöyle:*

SORGULAYALIM

Din ile modernlik, din ile hayatın çağdaş Dünya'ya

493 Bkz. 10 Nisan 2010 tarihli Milli Gazete

bakan yönü arasında bir çatışma olmaz. Din evrensel bir geçerlilik teziyle gelir. Her bir toplum ve birey dini kendi Dünyası'na indirerek, kendi Dünyası ve imkânları içinde dindarlığını kurarak dini aktüelleştirir. Öyle olunca biz dini değil kendi dindarlığımızı, yani Müslümanlığımızı modernleştirmeliyiz. Yâni dindarlığımızı yenileyebiliriz, kendi şartlarımıza göre sorgulayıp düzenleyebiliriz. Yapılması gereken budur.

DOĞRU OKUYALIM

Bu, sırtını içinde yaşadığı topluma dönen, ona gözünü kapayan değil; çağını ve toplumunu doğru okuyan, gören ve dikkate alan bir dindarlık anlayışıdır. Dinde reform olmaz ama dindarlığımızda yenilenme olur."

Haber bu minval üzere devam edip gidiyor. O'nun sözlerinden iktibas ettiğimiz son paragraf tam da **Mehmet Ali Öztürk**'ün daha evvel zikretmiş olduğumuz:

"*Her ne kadar söylemler, strateji ve taktikler farklı olsa da.* ***Hedef İslâm'ın ortadan kaldırılması, buna güç yetmiyorsa içinin boşaltılarak, boşalttıktan sonra da "bu zaten İslâm'da vardı, İslâm da zaten bu görüşteydi" diyerek egemenlerin felsefeleri ile doldurularak onu "light"laştırmak, yâni "ılımlı"laştırmaktır.*** *Yâni İslâm'ı ve Müslümanları dönüştürmektir.*" tarzındaki değerlendirmenin bir teyidi değil mi?!

Ali Bardakoğlu'nun bu basın toplantısında söyledikleri, basınımız da çeşitli değerlendirmelere sebep oldu. Hürriyet Gazetesi O'nun sözlerini "**Yirmibirinci Yüzyılın Vaazı**" başlığı altında umûmî efkâra takdim etti. Fakat asıl ehemmiyetli olan **Ali Bardakoğlu**'nun yukarıda bir kısmı alınmış olan görüşlerine en şiddetli aksülâmelin pek de dindar olmadığı bilinen **Alev Alatlı**'dan sâdır olmuş bulunmasıdır. Hem

de **Zaman Gazetesi**'nde yazarak!.[494]

Alev Alatlı modernite ile İslâm'ı bağdaştırmanın doğru hatta mümkün olmadığını izah ettikten sonra yazısını kendisinin de "**sürgit günah işleyen biri**" olduğunun mertçe itirafını da muhtevi olmak üzere şöyle nihayetlendirmiştir:

"*Eğri oturup, doğru konuşalım: **Bardakoğlu'nun «dindarlığı şartlarımıza göre sorgulayıp düzenleyebiliriz»** önerisi, Müslümanlar'ın kendi geleneklerini yaratma özgürlüklerinin, bireysel mağfiretlerinin peşine düşmelerinin, Tanrı ile ilişkilerinin kişiselleşmesinin teşvik edilmesi, diğer bir deyişle, **geleneğin devalüasyonu** anlamına gelir, telmihi, Müslümanlar'ın inançlarının, nâ-tamam, eksikli, ya da yanlışlarla malûl olduğudur. Eğer bu doğruysa, dinde «**reform**» ne demek, düpedüz «**devrim**» gerekir! **Bardakoğlu'nun «dindarlığımızı sorgulamalıyız, bu da elbette rasyonel bilgiyle, eleştirel ve sorgulayıcı bir yaklaşımla mümkün olacaktır»** hükmü, «**serbest din pazarında alışveriş**» kültürünün uzantısıdır. «**Bireyin dinini seçmeye hakkı olduğu**» şeklindeki **modern Amerikan Dünya Görüşü'nü yansıtır ki**, onun da aslı «**deizm**» dir. Deizm, yani, İslâm nasslarını (dilerseniz vahyini) inkâr etmekle birlikte Allah'ın mevcûdiyetine inanmak, **Allah'ın insanın Dünyası'ndan mücerret bir varlık olduğuna itikad etmek.***"

"*Deist olunmaz mı, olunur. Deizm savunulmaz mı? Elbette, savunulur. «**Çağını ve toplumunu doğru okumak**» ve «**modernleşme**» kaygıları, insanları günahkâr Müslümanlar olmaya dahi sevk edebilirler. Ve her durumda birey içine düştüğü durumun hesabını Allah'a verecektir. Olmayacak şey, **bu istenmeyen durumun fetva makamını işgâl eden bir İslâm alimi tarafından teşvik edilmesidir**. Diyânet başkanları-*

---

494 Sonradan **Zaman Gazetesi**'nden kavgalı bir sûrette ayrıldığı bilinen **Alev Alatlı**'nın ayrılma sebebi galiba bu yazıdır.

na düşen, İslâm geleneğinin anlamsızlaştırmasına direnmek, geleneği marjinalleştirenleri marjinalleştirebilecek şekilde donanmaktır. Aksi halde, ***müminlerin «farzsız» kalmaları, bir kuşkulu «dogru» dan diğer bir kuşkulu «doğru» ya yuvarlanmaları tehlikesi söz konusu olur.***

Doğrusu, söz konusu tarihî demecinden sonra bir müslüman olarak ***Bardakoğlu'ndan İslâm'ın farzlarını «modernite» ile mezcedecek bir içtihad kaleme almasını*** *talep etmek hakkımın doğduğu kanısındayım! Sayın bilim adamı,* ***sürgit günah işliyor olduğum*** *duygusunu hafifletmeme yardımcı olabilirler belki.*"[495]

Ali Bardakoğlu bu görüşünü her vesile ile tekrarlamıştır. Buna dâir bir misal daha zikredelim:

16.10.2003 târihinde gazetelerin Ankara temsicilikleri ile yaptığı toplantıda, Osmanlıdaki tatbikatı çobanları bile güldürecek seviyede daha doğrusu seviyesizlikle değerlendirmek üzere:

"*Osmanlı'da din ile devlet arasında karşılıklı saygıya ve denge anlayışına dayanan bir ilişki vardı. Ancak devletini din adamları değil saray yönetmiştir. Osmanlı'da devlet, dini yönlendirmemiş, kendi alanında özgür bırakmış, fakat* ***kendi işine de karıştırmamıştır. Din adamları da devlete karışmamış, karışmaya kalktığında sarayın farklı boyutlarda tepkisiyle karşılanmıştır.***

Osmanlı geleneği bugün de belli açılardan devam etmektedir. Biz, bir bakıma Osmanlı tecrübesinden devraldıklarımızı Cumhuriyet döneminde daha da geliştirerek ve zenginleştirerek yolumuza devam etmekteyiz.

Osmanlı ve Türkiye örneğinde olduğu gibi din ve devleti birbiriyle çelişen ve birbirinin yerinde gözü olan iki ayrı kurum olarak değil, farklı açılardan birbirini tamamlayan

---

495 Bkz. 09 Ekim 2004 tarihli Zaman Gazetesi

ve birlikte toplumun ortak amaçlarına hizmet eden kurumlar olarak görmekteyiz. İstiyoruz ki herkes kendi işini yapsın, kimse kimsenin işine karışmasın!" diyerek lâikliğe meşruiyet kazandırma uğruna bir hayli dil döktükten sonra:

"***4. Çağdaş hayat: Din ile bilim arasında sağlıklı ilişki***

Esasında din ile modernlik, din ile hayatın çağdaş Dünya'ya bakan yönü arasında da bir çatışma olmaz. Din evrensel bir geçerlilik teziyle gelir. ***Her bir toplum ve birey dini kendi Dünyası'na indirerek, kendi Dünyası ve imkânları içinde dindarlığını kurarak dini aktüelleştirir.*** *Öyle olunca biz dini değil kendi dindarlığımızı, yani Müslümanlığımızı modernleştirmeliyiz. Yani dindarlığımızı yenileyebiliriz, kendi şartlarımıza göre sorgulayıp düzenleyebiliriz. Yapılması gereken budur. Bu, sırtını içinde yaşadığı topluma dönen, ona gözünü kapayan değil; çağını ve toplumunu doğru okuyan, gören ve dikkate alan bir dindarlık anlayışıdır. Dinde reform olmaz, ama dindarlığımızda reform olur, devamlı yenilenme olur.*

Dinin kaynakları belli, öğretisi genel ve açıktır. Dinin gösterdiği hedeflere koşmak, getirdiği ilkeleri anlamak, yorumlamak ve onların içini doldurmak muhatabın, yani birey olarak bizlerin işidir. O da her dönem ve şartta elbette farklı olacaktır. Bunun için dini değil dindarlığımızı sorgulamalıyız diyorum. Geçmiş asırlarda yazılmış herhangi bir kitaptaki dindarlık çizgisi bizim için model ve aynen alınması gereken örnek değil, belki fikir verici bir tarihsel tecrübe niteliğindedir."[496]

"***Ali Bardakoğlu*** *2006 Yılı'nın Nisan ayında Üsküdarda ki İslâm Araştırmaları Merkezi'nde düzenlediği basın toplantısında, bir önceki Yıl (yâni 2005 de) Türkiye ye gelen bazı Avrupalı parlamenterlerin kendisine, «Bizim dinimiz hak de-*

---

496 Bkz: aynı tarihli gazeteler

*ğil mi?» diye sorduklarını ifâde ederek, «onlara, **İsa**'nın ve dolayısı ile hıristiyanlığın da hak olduğunu, bizim dinimizin de hak olduğunu söyledik.» demiştir.*"[497]

Bardakoğlu'nun başkanlığı sırasında Diyânet'te hazırlanan "**Kur'an Yolu**" tefsirinde de sayısız hatâlara ileride temâs edilecektir.

Arkadaşımız **Ebu Bekir Sifil, Ali Bardakoğlu**'nun Mısır seyahatinde söylediği sözleri "**yeni bir din tasavvuru oluşturmak**" sûretinde değerlendirdikten sonra:

"*Diyânet İşleri Başkanı **Prof. Dr. Bardakoğlu**'nun Mısır ziyareti bağlamında basına yansıyan açıklaması Diyânet'in, içinden geçmekte olduğumuz süreçte kendisini nereye konuşlandırdığını ele vermesi noktasında hayli ilgi çekici bir muhtevaya sahip.*

«...öncelikle dinî liderlerin ve İslâm âlimlerinin İslâm'ı gerektiği şekilde anlamakta epey geç kaldıklarını» söyleyen Başkan, «İslâm ülkelerinde dinî liderlerin, toplumların ihtiyaçlarını, taleplerini, beklentilerini iyi okuması, dini ana kaynaklarından anlaması ve o bilgiyi, 21.yüzyıla taşıması gerektiğini» vurgulamış.

*İslâm'ın «gerektiği biçimde» anlaşılmasından maksat nedir? Ve bu «**geç kalma**» ne zaman başlamıştır?*

*Kastedilen, modern zamanların, özellikle de «**Ilımlı İslâm**» projesinin İslâm Dünyâsı'na hediye ettiği «**yeni din anlayışı**» na uygun Kur'an ve Sünnet anlayışı, yorumlar ve içtihad olabilir mi?»*"[498] diye sormakta ve yazısını şöyle bitirmektedir:

"*Şimdi ise küresel sistemin dayatmaları karşısında «**engel**» teşkil ettiği düşünülen dinî hükümlerin, hatta «din*

---

497 http://www.haber7.com/haber/20060429/Diyanet-Hutbeye-AB-ayarina-tepki.php

498 Bkz. 01 Mart 2010 tarihli Milli Gazete

*anlayışının», -Başkan'ın tâbiriyle- «**dini ana kaynaklarından anlama**» faâliyeti aracılığıyla devre dışı bırakılması gibi bir durum söz konusu.*

Başkan'ın şu tesbiti bu çerçevede hayli mânidar: «Eski dönemin kitaplarında yazılmış bilgileri artık tekrar etmek bilgi değil. Günümüzdeki insanlara ne kadar faydalı, ne kadar ihtiyaçlarını karşılıyor?»"

*"Evet, geçmişte bir «**İslâm Medeniyeti**» var olduysa eğer, ona vücud veren muazzam müktesebat, bugünün insanı için tekrarında hiçbir fayda bulunmayan «**ölü metinler**» e dönüşmüştür artık! Öyle ya, bir bilginin «**islâmî**» ve «**hakikate uygun**» olması için «**işimize yarar**» olması kaçınılmaz bir zorunluluk. Geldiğimiz noktada din, bizim için, «**uyularak kurtuluşa erilen**» bir değerler bütünü değil, «bize fayda temin etmesi ve ihtiyaçlarımızı karşılaması gereken» bir alan olmak zorundadır! Kaynak anlayışımızı, hüküm anlayışımızı ve değer anlayışımızı sorgulamak gibi bir «**intihara**» kalkışmanın ve dahi bunu kitlelere «**dinî bir gereklilik**» olarak takdim etmenin başka ne gibi bir gerekçesi olabilir?!*

Ilımlı İslâm projesi emin adımlarla ilerliyor. İslâm Dünyası'nın muhtelif yerlerinde ilgi çekici tezâhürlerini gördüğümüz bu projenin en dikkat çekici yanını -önceki dönemlerde olduğu gibi lâik ve seküler çevrelerce değil-, bizzat Müslümanlar eliyle yürütülüyor olması oluşturuyor!.."[499]

Peki bu yeni bir din anlayışı oluşturmak gayretlerinin arka plânında acaba ne veya neler vardır?! Buna geçmeden önce **Ali Bardakoğlu**'nun Mısır'da söylediği sözler arasında ki lâikliğe bakışını da dikkatlerinize arz edelim:

"Lâiklik, devletin herhangi bir dinle kendi gerekliliklerini karşılayacak bir talepkârlık içerisinde ilişkiye geçmemesini, toplumun dinle kuracağı bağlara müdâhele etmemesini

499 A.g.m

öngören, hatta bu sınırları garantiye alan, ***dinde kamusal hayatı bütünüyle kuşatan siyasi proje kılınmasını önleyen bir kontrat*** *olarak okunmalıdır. Bu çağda lâikliğin, dinle toplum, dinle devlet arasında sık sık tekrarlanan tartışmaların parçası ya da dine karşı tutumların referansı olmaması gerekir.*"[500]

Lâikliği böyle anlamanın ve kabul etmenin neticesi Kur'an-ı Kerîm'deki muâmelat ahkâmını muattal kılmaktan başka nedir?! Yoksa bu hükümler ve onlara âid müeyyideler amme selâhiyeti kullanılmadan mı icrâ safhasına intikal edecektir? Bu takdirde dinî emir ve yasaklar sırf bir "**tavsiye**" haline gelmez mi? Böyle bir türkü çığıranların bunu sırf cehâlet sebebiyle kabullenip icrâ ettiklerini söylemek mümkün müdür?! O hâlde bunun bir arka plânı ve gizli müessirleri olması gerekir. Bunu da **Mehmed Ali Öztürk**'ün teşhis ve tespitleriyle dikkatlerinize arz edelim:

"*BOP'un zeminini teşkil eden alanda Cebelitarık Boğazı'ndan Basra Körfezi'ne bir hat çizecek olursanız görürsünüz ki, bu çizginin altında ve üstünde kalan toprakların tamamının sahibi Müslümanlar'dır. Projenin başarısı, önünde engel bulunmamasına bağlıdır. Bugün ise, emperyalizmin! önündeki en büyük engel, bu topraklarda yaşayan insanların inancı olan İslâm'dır.* ***Çeşitli tecrübelerden sonra İslâm'ın ortadan kaldırılamayacağını anlayan Siyonist ve Haçlı zihniyetler bugün çok daha sinsi bir girişimin peşindedirler ve bu girişim çok uzun ve yoğun çalışmaların ürünüdür. Amaç «Diyalog» aldatmacaları ile Müslümanlar'ın salabetlerini gevşetmek «Ilımlı İslâm» ile de dinlerin içini boşaltmaktır.***

Projenin güvenliği ve başarı şansının yüksek olması için de bu işler Müslümanlar'a yaptırılacaktır. Nitekim bu amaçla

---

500 Bkz. Mehmet Ali Öztürk- Ilımlı İslâm'a Adım Adım I. www.haberdem.com/articles?id=885

2005 Nisan ayında İstanbul'da ***Gönüllü Teşekküllüler Vakfı*** *(TGTV) öncülüğünde İslâm ülkeleri STK'ları arasında BOP çerçevesinde toplantılar düzenlenmesi kararlaştırıldı ve 45 Müslüman ülkede bu amaçla yapılan toplantıların finali de 2005 Kasımında Bahreyn'deydi. ABD, İngiltere ve bölgede BOP' un taşeronu olan Türkiye, Ürdün, Yemen yönetimlerinin belirleyici rol üstlendiği, Dışişleri bakanları ve bazı STK temsilcilerinin de katıldığı bu toplantının hedefi: İslâm Dünyası'nda sivil toplumu güçlendirebilmek için bir* ***Gelecek Vakfı****'nın kurulması ve BOP paralelinde çalışacak STK'ların finansmanının sağlanması. Bu amaçla bu forumda, bölgedeki STK'lara dağıtılmak üzere 100 milyon dolar temin edilmesi kararlaştırıldı. Ve forum* ***G8*** *ve* ***Dünyâ Bankası*** *tarafından desteklenmektedir. Ancak Mısır temsilcilerinin demokratikleşme ve sivilleşme yönüne, özellikle de* ***Hasan Hanefi****'nin projeye, «****bir soroś operasyonu****» nitelemesi yaparak karşı çıkması sonucu toplantı sessizce dağıldı. Aynı ay içinde ABD'nin Chicago ve Houston şehirlerinde gerçekleştirilen benzer amaçlı toplantılarda ise, Müslüman Dünyâ'nın «****Siyasal İslâm'dan****» veya «****İslâmcılıktan****» nasıl arındırılacağı BOP ile paralelleşen, Türkiye yöneticileri ile* ***Fethullah Gülen*** *hareketinin din anlayışlarının «****Ilımlı İslâm Projesi****»ne ne gibi katkılarda bulunacağı üzerinde duruldu. Bu arada Türkiye'deki devlet kontrollü lâikçi baskıya da vurgu yapıldı. Şunu sormakta fayda görüyorum; lâikçilerimiz, milletimizin dini'ni yaşamasına müdâhale ederek sinsi emelli emperyalistleri bazı kişi ve çevrelerin nazarında nasıl umut kaynağı yaptıklarının farkındalar mı acaba?"*[501] diye sorduktan ve bu hususta **Mehmed Aydın** ve **Mehmed Görmez**'in fikirlerini naklettikten sonra da:

---

501 Bkz. **Mehmed Ali Öztürk-** Ilımlı İslâm'a Adım Adım I. www.haberdem.com/articles?id=885

"Newsweek yazarları, projenin adım adım başarıya doğru ilerlediğini görmenin sevinciyle ağızları kulaklarında şu açıklamayı yapıyorlar: «Geçmişte de liberal müslüman düşünürler benzer münakaşaları yapmışlardı, fakat onlar meslek dışı idiler ve çoğunlukla ilâhiyatçı değillerdi. Türk projesi, diğer yandan, islâmî menşeli olmakla birlikte Dünyâ'nın çok başarılı bir şekilde demokratik yolla seçilmiş partisi olan iktidardaki Ak Parti'nin sessiz desteğine de sahiptir.» Katılımcı profesörlerin, çalışmalarının bir tür İslâm reformu olarak nitelenmesini reddettiklerini, yaptıklarını

"Dinlerarası Diyalog"un yeni bir tezâhürü

bir tür «yeniden ***düşünme****» veya kutsal metinlerin «yeni-* ***den anlaşılmaşı****» olarak adlandırdıklarını belirttikten sonra, bu yeniden anlamanın açıklamasını da yine* ***Prof. Görmez****'e yaptırıyor: «****Demokrasi insan hakları, kadın hakları ve evrensel değerler gibi çağdaş kavramlara uyarlamak****» Derginin önceki paragrafta yaptığı açıklama ise daha net: «İslâm Dünyâsı'nın içinde, inancın değişmez gibi görünen ilkelerini yeniden sorgulayacak, tam gerçek olarak algılananları değiştirecek, bazı İslâm mezheplerince asırlar önce kapatılmaya çalışılmış olan yorum (içtihat) kapısını genişçe açacak olan yapılanma başlıyor.» (İlgilenenler internette şu adresten analizin tam metnini görebilirler: http://www.newsweek.com/id/139433/pace/1 Bu satırlar bize ister istemez Papalık Dinlerarası Diyalog Kurulu Başkanı Kardinal* ***Jean-Louis Tauran****'ın; «Müslümanlar, Kur'an'ı Allah kelâmı olarak gördükleri için Kur'an'ı derinlemesine tartışmayı kabul etmiyorlar, bu yaklaşımla inancın içeriğini tartışmak zor» dediği basın toplantısı akla geliyor.*"[502] demektedir.

Aynı yazar 14 Haziran 2008 tarihli yazısında bu mevzua devam ederek:

"*İstese de istemese de, İslâm'ın son büyük devleti Osmanlı'nın vârisi olduğu için İslâm Âlemi'nin amiral gemisi Türkiye'dir. Bu Dünya'nın bir alt öbeği olan Arap Âlemi'nin amiral gemisi ise Mısır'dır. Öyle anlaşılıyor ki; Ilımlı İslâm projesi Türkiye mutfağında pişirilecek, Mısır penceresinden de İslâm Âlemi'ne servis edilecek. Nitekim bunun önceleri belli belirsiz olarak aldığımız işaretlerini de geçtiğimiz aylarda net olarak almaya başladık.*"[503] dedikten sonra şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

---

502 A.y

503 Bkz. **Mehmed Ali Öztürk**- Ilımlı İslâm'a Adım Adım II. www.haberdem.com/articles?id=885

"...İslâm Dünyası'nın her köşesinde dinini Allah'ının emrine ve rızasına uygun olarak yaşamak isteyenlere yapılan baskılar yenilikçi Müslümanları üretmektedir. Bunlar da ellerinden canlısı alınan kuşlarının içi boşaltıldıktan sonra kendilerinin temaşasına sunulmasını bir nimet bilecek duruma getirilmektedirler."[504] Demektedir.

Gayri ihtiyâri olarak, peki, ama niçin ve nasıl diye?! mırıldandığınızı duyar gibiyim O'nu da kendisi şöyle izah ediyor:

*"Bizim **«Ilımlı İslâm'a Adım Adım I»** başlıklı yazımızı bu köşeden yayınladığımız günlerde, Newsweek'in «İslâm'ın yeni yüzünün Ankara'da şekillenmeye başladığına» dâir haberine, derginin Türkiye Diyâneti'nden doğrudan söz etmemesine, sadece **Mehmed Aydın** ve **Mehmed Görmez** adlı prof. lardan alıntılar yapmış olmasına rağmen, Diyânet işleri Başkanı **Prof. Dr. Ali Bardakoğlu** bir açıklama yapma ihtiyacını duydu. Açıklamasını Milliyet'ten **Fikret Bilâ** aracılığı ile yapan Başkan **Bardakoğlu**'nun Newsweek'e cevabını şöylece özetliyebiliriz:*

*Evet, **Kur'an ve hadis çalışması yapıyoruz. 70-80 profösörümüz bir araya** geldi, aralarından grup oluşturuldu. Şimdi hadislere bakıyorlar. Günlük hayata ilişkin olarak yorumluyorlar. O hadisler hangi koşullarda yazıldı, o zaman günlük yaşam nasıldı, şimdi nasıl, koşullar nasıl değişti, bugüne ışık tutanlar hangileri gibi ölçülerle bir değerlendirme yapıyorlar. **Ayrıca bu Atatürk'ün projesiydi, biz onu yerine getiriyoruz.** Bazı Batılılar bu çalışmaları **Ilımlı İslâm Projesiyle** ilişkilendiriyorlar. Bizim Ilımlı İslâm Projesi'yle ilgimiz yok. Bizim **yaptığımız, İslâm'da bir revizyon, bir devrim, bir reform değil. Bizim yaptığımız Peygamber efendimizin ha-***

504 A.y.

dislerini anlama ve 21.Yüzyıl insanıyla buluşturmadır."[505] demektedir.

Biz Diyânet'in bu "**hadis projesi**" nin değerlendirilmesini biraz ileride yapacağız.

Yazar müteâkiben **Rand Carporation** isimli kuruluşun bu husustaki "**Ilımlı Müslümanla İletişim Ağı**" başlıklı raporu tahlile girişerek:

*"Yüz seksen **sayfalık bu eylem plânının** çıkış noktasını, giderek ivme kazanan İslâmcılığın etki alanını genişletmesine, sırf askerî yolla karşı çıkılamayacağı varsayımı oluşturuyor: Günümüz İslâm Dünyâsı'nın geniş kesimlerinde etkili olan çeşitli çatışmalar, temelde fikirlerin savaşımı. Bu savaşın sonucu, İslâm Dünyâsı'nın gelecekte yürüyeceği yolu belirleyecek. Ayrıca **cihad tehlikesinin devam edip etmeyeceği** ve kimi Müslüman toplumların hoşgörüsüzlük ve şiddet içeren davranışlar sergilemeyi sürdürüp sürdürmeyeceği bu «**savaşın**» sonucuna bağlı. Tüm bunların Batı'nın güvenliğini doğrudan ve önemli ölçüde etkileyeceği ise, aşikâr. Bu veriler çerçevesinde «**teröre karşı yürütülen küresel mücadele**»de belirgin bir anlayış değişikliğine gidilmeli. Bu bağlamda, **şiddet yanlısı İslâmcıların karşısına çıkarılacak olan, Ilımlı Müslüman akımların elinin güçlendirilmesi için** en uygun çıkış noktaları Mısır, Ürdün ve Filistin değil; Türkiye, Güneydoğu Asya ve Avrupa'daki Müslüman kitle olacaktır. Müslüman iletişim ağlarının oluşturulmasına yönelik bu sessiz sedasız çabalar sırasında, destek alınacak hedef gruplar arasında, lâik Müslüman aydınlar, kadın ve dinî azınlık örgütleri, gazeteciler ve ulema sınıfının genç mensupları yer alıyor. Bu açıdan bakıldığında, potansiyel ortak sayısı oldukça boldur, ancak bunların söz konusu desteği vermek için ne kadar hazır oldukları, **RAND Corporation** uzmanlarına göre*

505 A.y.

de kuşkuludur. Zira ucu ABD'ye dayanan ve devlet kurumlarıyla ilişkili her türlü destek, İslâmcılığı eleştirenler için «ölüm öpücüğü» anlamına gelebilir."[506] demektedir.

Diğer bir yazısında ise, mes'elelerin arka plânını daha sarih bir sûrette şöyle izah etmektedir:

"Ortalıkta uçuşan bunca bilgi ve belgeden sonra bu şekilde düşünüp konuşanlara birşeyler anlatmaya çalışmak; abesle iştigâl olur. Bizim muhatabımız daha detaylı bilgilere ulaşmak isteyen memleket evlâtları.

*Bu konuda elimizde diyebileceğimiz, yazılı ve elektronik medyada hemen herkesin ulaşabileceği o kadar çok belge var ki... Ancak bunlar içinde üzerinde durulması gereken iki **Rand Corporation** raporu var. Ayrıca da bu raporlar çevresinde yapılmış açıklamalar, yorumlar, itirazlar ve ek bilgiler. Bunlar için de bizim yararlandıklarımızdan diğer kardeşlerimizin de yararlanması ve aydınlanması için yerimizin müsaadesince bazı bilgileri sunmaya ve aktarmaya çalışacağız.*

*Bunlardan ilki «**Civil Democratic İslâm: Partnere, Resources and Strategies**» (Sivil demokratik İslâm: Ortaklar, Kaynaklar ve Stratejiler) adıyla **Rand Corporation** tarafından 83 sayfalık küçük bir kitapçık halinde 2003 yılında yayınlandı. Raporu hazırlayan **Cheryl Benard** kitapta üç konu işliyor: **İslâm'ın kendi içinde çekişen yorumları; bunlardan hangisinin İslâm'ın daha ılımlı versiyonuna katkı sağlayacağı ve Batılı hükümetler için stratejik tavsiyeler.***

*İkincisi ise, son günlerde sıkça sözü edilen **RAND CORPORATION**'un 26 Mart 2007'de açıkladığı «**Building Moderate Networks**» (Ilımlı Müslüman Ağlarının Oluşturulması) başlıklı 217 sayfalık raporu. Raporu hazırlayan ekibin başında yine **Cheryl Benard** bulunuyor. Bayan **Benard** ABD'nin Irak eski büyük elçisi Afgan asıllı CIA ajanı **Zalmay***

---

506 A.y.

***Khalilzad'ın** yahudi asıllı eşi.*

Konunun detayına girmeden önce sözü geçen kurum hakkında biraz bilgi verelim:

***Rand Corporation** 1948 yılında California'da kuruldu. Görevi; CIA ile birlikte çalışmak ve Amerikan yönetimine strateji üretmek. Tecrübelerini Soğuk Savaş döneminde Sovyet Bloğuna karşı gerçekleştirdiği yerüstü ve yeraltı faâliyetleriyle edindi. Komünizm'in yıkılmasında CIA ile birlikte en önemli rolü oynadı. Şimdi ise, en önemli çalışması Müslüman ülkelere yönelik «**Ilımlı İslâm**» projesi.*

***Rand Corporation'un** 2007 Raporunun birinci bölümünde, Soğuk Savaş döneminde Sovyet'lere karşı geliştirilen strateji ve uygulamalardan örnekler veriliyor. Bunlardan birkaç önemli başlık:*"[507] dedikten sonra soğuk savaş dönemi stratejileri anlatılmaktadır. Daha sonra bu kuruluşun bugünkü faâliyetleri hakkında şu bilgiler verilmektedir:

"***Soğuk Savaş Döneminden Alınan Ders ile...***

***RAND** raporunun 70. sayfasında bugün **İslâm Âlemindeki çekişmenin** bir düşünce savaşı, olduğu ifâde edilerek «**bu çekişme İslâm'la Batı arasındaki bir medeniyetler savaşı, değil, Müslümanlar'ın kendi aralarında İslâm'ın yapısını belirlemek için yaptıkları bir iç çekişmedir.**» deniliyor. Bu raporu hazırlayanlardan **Angele Rabasa** raporda; «**Müslüman olmayan Batı'nın Müslümanlar arasındaki yaşanan bu çekişmeye müdahale edemeyeceğini** ve aşırılık yanlısı ideolojiye son verecek bir taraf olmadığını, **bu görevi esas olarak ılımlı Müslümanlar'ın üstlenmesi gerektiğini**» söylüyor.*

Raporda; ABD'nin Soğuk Savaş sırasında komünizmle mücâdele yönteminden ders çıkarılabileceği, Soğuk Savaş

---

507 **Bkz. Mehmed Ali Öztürk-** Ilımlı İslâm ve Amerika, www.haberdem.com

*döneminde sendikalar, öğrenci birlikleri ve siyâsî partiler yoluyla komünizmle mücâdele eden demokratik ağlar ve ideolojik bir güç yapılandırma amaçlı Amerikan çabalarının başarı elde ettiği bu yüzden aynı yöntemin İslâm Dünyası içersinde de uygulanabileceği yazılıyor. Yine raporda, «**Soğuk Savaş dönemindeki en büyük tehlike komünizmdi. Bugünse İslâm Dünyası'nda artış gösteren Amerikan karşıtlığıdır.**» deniyor. (www.mim.haber)*

*Bu şu anlama geliyor: «Nasıl soğuk savaş döneminde Komünizm tehlikesini bertaraf etmek için müttefikimiz olan ülkelerde paravan sol parti ve dernekler kurdurmuşsak, provokatör ajanlarımız eliyle solculara eylemler yaptırtmışsak; **benzer yollarla bir kısım Müslümanları da kullanacağız. Müslüman Müslümanla çatışacak ve biz İslâm tehlikesinden kurtulacağız.**» Bu konudaki strateji de bayan **Benard**'ın «**Civil Democratic İslâm**» raporunda belirlenmiş durumda: «**Öncelikle modernistleri desteklemek lâzım; zaman zaman lâikleri desteklemek gerekiyor. Gelenekçiler fundamentalistlere karşı taktiksel olarak desteklenmeli. Fundamentalistler sürekli bir muhalefetle karşılaşmalılar.**»*

*New York Sun'da, 06.04.2004 tarihli yazısında **Daniel Pipes** ise, başka bir strateji öneriyor: «Ben, şiddetin ideolojik ve dinî kaynaklarına yoğunlaşarak şunu söylerim: **Yakın savaş hedefi militan İslâm'ın çökertilmesi, son hedef ise İslâm'ın modernize edilmesi olmalı.**» Ve ekliyor: «Ben Bayan **Benard**'ın genel yaklaşımına katılıyorum, ancak 200 yılı aşkın bir zamandır İslâm'ı bugünkü realiteyle bağdaştırmayı başaramamış olan müslüman modernistler için beslediği heyecana şüpheyle yaklaşıyorum. Büyük oryantalist **H.A.R. Gibb** 1947'de modernist düşünceyi «**entellektüel teşevvüşe ve felce uğratıcı bir romantikçilik**» batmışlıkla yargılıyordu. Ben 1983'de yayınlanan bir kitapta modernizmi, «**kendi ön-***

görüleri ve argümanlarının isâbetsizliğinde takılıp kalmış yorgun bir hareket olarak» *tanımlayarak önemsizliğini anlattım. O zamandan beri de iyiye doğru hiçbir gelişim olmadı.*" (İktibas için çeviren: **Selvet Akgün**)[508]

Sanırım hem "**Ilımlı İslâm**" ve hem de "**Diyalog**" un arka plânına dâir bu kadar bilgi kâfidir. Şimdi biraz da Diyânet'in "**Hadis Projesi**" inden bahsedelim.

"**Dinlerarası Diyalog**" un şampiyon müdâfilerinden **Prof. Dr. Mehmed Aydın**'ın Diyânet'ten mes'ul Devlet Bakanı olduğu sırada, bir rivâyete göre seksen[509] diğer bir rivâyete göre ise, otuz beş[510] bilim adamı (!.) nın hadis külliyatı üzerinde çalıştığını herhalde duymayan kalmamıştır. Peki hadis-i şerifler üzerinde bugüne kadar binlerce "**muhaddis**" denilen âlim çalışmış ve bir "**hadis usûlü ilmi**" ortaya konulmuşken şimdi yeniden böyle bir faâliyete girişilmesinden maksad acaba nedir?! Bunu da kendileri açıkça beyan ediyorlar:

"*Newsweek Dergisi'nin son sayısında **Christopher Dickey** ve **Owen Mattehews** tarafından kaleme alınmış bir analize göre Türkiye'de Ankara merkezli olarak, bir grup bilim adamı tarafından "**Hadis**" ler üzerinde çağdaş bir yorumlama çalışılması yapılmaktadır. Bunlar peygamber'in (sav) günlük hayata rehberlik eden sözleri ve fiilleri ile Kur'an'ın bir kısım esrarına anahtarlık yapan 170.000 rivâyetin tamamını derlemişler. Dergi «**bu hadislerin çoğunun özellikli bir tarihî dönemin sonucu olduğunu, rivâyet edenlerinde pek güvenilir olmadıklarını»** belirttikten sonra, projede görev yapan Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi profesörlerinden **Mehmed Görmez**'in; «onlar İslâm'ın evrensel değerle-*

508 www.haberdem.com

509 Bkz. 28.02.2008 tarihli "**Hür Haber**" Gazetesi

510 Bkz. 20.02.2008 tarihli "**Radikal**" Gazetesi

rini, kendi zaman ve mekânlarının coğrafî, kültürel ve dinî değerleri ile karıştırmışlardır.» dediğini ekliyor."[511]

Bununla alâkalı olarak yerli ve yabancı dergi ve gazetelerde çıkan bir kaç değerlendirmeyi dikkatlerinize sunarsak, sanırım bu hareketin hedef ve gayesini daha iyi kavrayabilirsiniz:

Sabah Gazetesi'nde; "**MODERN İSLÂM İÇİN DİYÂNET'TE HADİS REVİZYONU YAPILIYOR**" başlığı altında şunlar yazıldı:

"*Diyânet İşleri, şeriat kurallarının temellerini oluşturan hadisleri inceleme altına aldı. Gerçeği yansıtmadığı belirlenen hadisler geçersiz sayılarak yine bir yorum oluşturulacak. Katolik uzman **Koerner** de Hıristiyanlık reform hareketinin tarihsel sürecinden İslâm'ın modernleşmesi için ne gibi dersler çıkarılabileceği konusunda proje için çalışan Ankara Üniversitesi profesörlerine danışmanlık yapıyor. İngiliz Guardian Gazetesi'nin haberi şöyle:*

PROJE CESUR BİR GİRİŞİM

*Türkiye modern çağa uyulması için İslâmî şeriat kurallarının yeniden yazılması ve resmî olarak Kur'an'ın yeniden çevrilmesi için etkileyici ve cesur bir girişimde bulunuyor. Uzmanlara göre ortaya çıkacak sonuç kadınlarla ilgili şeriat yasalarındaki ayrımcılığı ortadan kaldırarak, yine dinî kuralların öngördüğü suç işleyenlerin ellerinin kesilmesi, taşlayarak öldürme gibi cezaları ortadan kaldırarak İslâm'a modem bir yeniden tanımlama getirecek. Batı ile Doğu'nun birleştiği yerde bulunan bu büyük ülkenin dinamikleri hem Ortadoğu'ya uzanırken hem de Avrupa Birliği üyeliğine gözünü dikmiş durumda. Hükümete bağlı Diyânet İşleri Başkanlığı'nın yardımlarıyla **Ankara Üniversitesi'nin reformcu İslâm uzmanları, şeriatın temelini oluşturan Hz.Muhammed'in yaşamı***

---

511 **Mehmet Ali Öztürk**- Ilımlı İslâm'a Adım Adım I., www.haberdem.com

ve o dönemde yapılanlardan anlatılan öykülerle yazılan hadislerin yeniden çevrilmesi ve yorumlanmasında bir grupun neredeyse sona geldiklerini söylüyor.

ÇAĞDAŞ TOPLUMLA UYUMLU

*Yazar **Mustafa Akyol**, «Ekiplerden biri çalışmalarını neredeyse bitirdi. **Kadın karşıtı ve düşmanlığı taşıdığına inanılan bazı hadislerde problem var. Bu hadislerden bazıları silinerek gerçek olmadıkları açıklanabilir.** Bu çok cesur bir girişim olacak» diyor. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Türkiye uzmanı **Fadi Hakura** da «Proje çağdaş toplumun ahlâk ve sosyal değerleriyle uyumlu bir Türk Sünni İslâm'ı yaratma girişimidir. Projeyi hazırlayanlar bunu bir devrim olarak değil, orijinal İslâm'a dönüş olarak görüyor. Son birkaç yüzyılda **tüm reform hareketlerini** engellemeye çalışan **aşırı muhafazakârcılıktan** uzak **orijinal İslâm**'a. Bu bir şekilde Hıristiyanlık reform çalışmalarıyla benzerlik taşısa da aynı değil» diyor.*

*İlâhiyatçılara danışmanlık yapan Katolik uzman **Koeme**, «Bu gerçekten Modern Avrupalının eleştirel düşünce biçimi ile Osmanlı Müslümanları'nın Kur'an geleneklerinin bir sentezi. Aynı zamanda politik bir ajanda» diye konuşuyor."*[512]

Vatan Gazetesi "**Hadis Çalışması İngiliz Basınında**", "**TÜRKİYE 21. YÜZYIL'IN İSLÂMI'NI ARIYOR!.**" Başlığı altında şunları yazdı:

"*Diyânet İşleri Başkanlığı'nın, hadislere yönelik çalışması Dünya basınında da geniş yankı uyandırdı. Dünyâ'nın önde gelen yayın organları **Financial Times, Times, Guardian, Telegraphy** ve **BBC** dün bu çalışmaya geniş yer ayırdı. Yabancı medya 80 ilâhiyatçı bilim adamının İslâm hukukunun yüzde 90'ını oluşturan hadisleri incelemesini «**Türkiye***

512 Bkz. 28.02.2008 tarihli **Sabah Gazetesi**

21'inci yüzyılın İslâm anlayışını yaratmak için çok cesur ve kritik bir adım peşinde» *diye yorumladı. Bu çalışma sırasında namus cinâyetlerini haklı gösteren, kadınların İslâm'daki rolünü küçümseyen yanlış inanışların ortadan kaldırılacağını belirten* ***Financial Times*** *haberine* ***«Peygambere yeni bakış çalışması sona yaklaşıyor»*** *başlığını attı.*

The Guardian**: **Türkiye 21'inci yüzyılın İslâm yorumunu arıyor... *Diyânet'in çalışmasında şeriat hukukunun temellerinin yeniden yazılması ve* ***Kur'an-ı Kerim'in modern çağa göre yeniden yorumlanması hedefleniyor. İslâm inancının Batı değerleriyle bağdaştırılması da hedefler arasında...*** *Plânın gerisinde AKP hükümeti ve Başbakan* ***Tayyip Erdoğan*** *var. Son derece iddialı ve kapsamlı bir çalışma olan bu islamî reform projesi yıllar alabilir.*

BBC**: **Türkiye İslâm'ı yeniden yorumluyor... *Diyânet'in hazırladığı bu yeni anlayış İslâm'ın modernleşmesi için* ***devrim niteliğinde*** *bir girişim niteliği taşıyor.* ***Chatham House*** *adlı düşünce kuruluşundan* ***Fadi Hakura****'ya göre bu Hıristiyanların Reform hareketine benzeyen bir girişim. Aynısı olmasa da* ***dinin temellerini değiştirmek açısından*** *çok önemli bir eylem.*

The Daily Telegraph**: **Hadislerin yeniden yorumlanması çalışması «devrim niteliğinde bir çaba...» *NATO'nun tek müslüman üyesi olan ve küresel terörizmle savaşın önemli bir ortağı durumunda bulunan Türkiye'de hadislerin günümüze uyarlanması, İslâmî radikalizmle mücâdeleyi amaçlayan plânın bir parçası olabilir.*

Financial Times**: Türkiye'deki dini yetkililer,* ***Muhammed *Peygamber'in yaptıkları ve söylediklerinin yeniden yorumlanması çalışmasını tamamlamaya yakınlar. Projenin İslâm Dünyası'nda ve Batı'da ateşli bir tartışma yaratması bekleniyor. Projenin amacı, şeriat hukukundaki diğer unsurların yanı sıra, kadına baskıyı meşrulaştırmakta kullanılan*

hadisleri yeniden yorumlamak, uydurma olduğu düşünülenleri de atmak!. Diyânet İşleri Başkan Yardımcısı ***Mehmet Görmez****, yeniden yorumun amacının hadisleri bilimsel ve tarihî anlamda daha doğru ve 21'inci yüzyıl Türk insanına daha uygun hale getirmek olduğunu söylüyor.*"[513]

Böyle haberler ve değerlendirmelerin daha onlarcası elimizin altındadır. Bütün bunlara **Ali Bardakoğlu**'nun verdiği cevap ise, şöyledir:

"***Hadisleri 21.yüzyılın idrakine sunuyoruz***

Diyânet İşleri Başkanı ***Prof. Dr. Ali Bardakoğlu****, İngiliz basınında çıkan Diyânet'in Hadis çalışmasıyla ilgili haberleri Yeni Şafak'a değerlendirdi. İngiliz gazetelerinin yazdığı gibi bir «****İslamî Reform****» hedeflerinin bulunmadığını vurgulayan* ***Bardakoğlu****, yaptıkları çalışmanın kesinlikle hadisleri ayıklama faâliyeti olmadığını belirtti.* ***Bardakoğlu****, «Biz hadisleri yeterince doğru anlayabiliyor muyuz?» Bu sorunun bir bakıma günlük hayatla irtibatlarını kurup cevabı veriliyor. Hadisler taranıyor, hadisler üzerine yapılmış yorumlar değerlendiriliyor, bu yorumların ne kadar o günkü kültürle alâkalı, ne kadar dinin kaynaklarıyla alâkalı olduğu değerlendiriliyor.*

AYIKLAMA PROJESİ DEĞİL

«Bu çalışma hadisleri ayıklama projesi değildir.» diyen ***Bardakoğlu*** *şöyle konuştu:*

«Bu hadis çalışması, Peygamber Efendimiz'in binlerce hadis külliyatında mevcud bulunan hadislerini 21. Yüzyılda nasıl anlamalıyız, günümüzün soru ve sorunlarına bu hadislerin getirdiği mesaj nedir bunu anlamalıyız. Yâni asrın idrakine sunmalıyız Kur'an'ı ve hadisleri» Aslıhan Altay / ANKARA"[514]

---

513 Bkz. 28.02.2008 tarihli "**Yeni Şafak**" Gazetesi

514 Bkz. A.y

Bu demektir ki Kur'an-ı Kerim'den sonra şimdi de hadis-i şerifler modernist bir yorum tarzı ile ele alınmak isteniyor. O, 08.12.2004 târihinde Antalya'da "**Dinlerarası Hoşgörü Merkezi- Dinler Bahçesi**" açılış töreninde şöyle demiştir:

"*Dinler ve **kültürler arası diyalog, farklı inanç grupları arasında hoşgörü, son yıllarda bütün Dünyâ'da yükselen bir değer olarak öne çıktı** ve önem kazandı. Bu gelişme, farklı din mensuplarının **birbiri hakkındaki önyargılarını, aradaki çatışma noktalarını izâle etmede yardımcı olacağı gibi** çağımızda insanlığın ortak sorunları olarak âcil çözüm bekleyen açlık, yoksulluk, işsizlik, ekolojik kirlilik, doğal âfetler, mânevi kirlenme, uyuşturucu madde bağımlılığı, terör gibi temel sorunların çözümüne de katkıda bulunacaktır. Artık insanlık tarihte kalması gereken, ama yapay bir biçimde gündeme taşınmak istenen çatışma kültürlerine iltifat etmemelidir. Öte taraftan dinleri yeni bir anlayışla ilgi alanına çeken insanlık, dinlerin özündeki barış ve kurtuluş çağrısına ne denli ihtiyaç duyduğunu son iki yüzyıllık tecrübelerden sonra daha iyi kavramış bulunmaktadır.*"

Meğer "**Dinlerarası Diyalog**" ve "**Hoşgörü Hareketi**" insanlığın her derdine deva imiş. O devamla diyor ki:

"*...**Gerek tarihte ve gerekse günümüzde din farklılıklarından beslenen birtakım olumsuzluklar ise, aslında dinlerin özünden değil, bağlılarının yanlış yorumlamalarından ve dinlerinin uluslararası stratejilerin ve çıkar hesaplarının alanına çekilmesine razı olmalarından** kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Dünyâ barışı ve insanlığın mutluluğunu sağlamak için hepimizin dinlerimizin özüne bağlı kalmaya ve birbirimizi anlamaya gerekli önemi vermesi gerekmektedir.*

*Biz **diyalog ve hoşgörüden**, farklı olduğumuzun farkına varmak ve farklılıkları abartmadan ve sorun etmeden*

bir arada yaşama isteğini ve bir diğerini o haliyle tanıyıp sevebilmeyi anlıyoruz. Farklılıkları yok etmeyi, onlara şekil vermeyi, onları ancak kendine benzediğinde sayıp sevmeyi hoşgörü ve diyaloğun önündeki en büyük engel olarak görüyoruz."[515]

Biz Vatikan menşeli "**Dinlerarası Diyalog**" ve "**Hoşgörü Hareketi**" nin ülkemizdeki ilk mürevvici Diyânet Teşkilâtı olduğunu evvelce beyan etmiştik. Bu hareketin şampiyonluğu "**Gülen ve Cemaati**" ne yaptırılmış olsa da Diyânet'in hâlâ bu istikamette yürüdüğü görülmektedir. Bu durumu **İsmail Mutlu**'nun eserinden ve hülâsaten dikkatlerinize arz edelim:

"*1960'lı, 1970'li yılarda Papalık'tan gelen ramazan Bayramı kutlama mesajlarına cevap vermekten çekinen Türkiye Diyânet İşleri Başkanlığı, 1974'de Tunus'ta; 1976 yılında Libya'da yapılan diyalog toplantılarına gözlemci olarak katıldı.*

*1992 yılında zamanın Diyânet İşleri Başkanı **Mehmet Nuri Yılmaz** şöyle bir demeç verdi:*

«Yurt dışındaki din görevlilerimiz, Hıristiyanlarla zaman zaman bir araya gelerek görüşüyorlar, onlara İslâmiyet hakkında bilgiler veriyorlar, çeşitli konularda münazara ediyorlar. Papazlar da bu münazaralara büyük ilgi gösteriyorlar. Onların şöyle bir kanaatleri var: ‹Hangi dinden olunsa olsun, biz onların yanındayız. Yeterki ateist olmasın, inkârcı olmasın!.› Onun için bize yardımcı oluyorlar. Câmilerimizin açılışlarına papazlar, kiliseler birliği temsilcileri, belediye başkanları geliyor, konuşmalar yapıyorlar.»

*1-5 Kasım 1993 yılında düzenlenen **I. Din Şurası**'nda, dinlerarası diyalog tekliflerine tepkili yaklaşan Diyânet İşleri Başkanlığı, 23-27 Kasım 1998 tarihinde yapılan **II. Din***

515 Bkz. Aynı tarihli gazete

Şurası'nda, ***dinlerarası diyalog*** *konusunu ayrı bir oturumda özel olarak ele aldı.*

1999 yılına gelindiğinde ise, idare yapısı içinde bir ***Dinlerarası Diyalog Merkezi*** *oluşturdu.*

Mayıs 2000 yılında, Tarsus'ta, tüm azınlıkları ilgilendiren bir toplantı düzenledi.

Bu toplantının Tarsus Deklarasyonu olarak bilinen sonuç bildirgesi şöyledir:

«Dinlerarası problemlerin çözüm yolu, her dinin doğru anlatılması yanında, diğer dinlerin de objektif öğretilmesinden geçmektedir. Biz dinî temsilciler olarak üzerimize görevler düştüğü bilinci içerisinde yanlışlıkların giderilmesi için ortak çaba harcama kararlılığında olduğumuz vurgulamak isteriz.»

16 Haziran 2000 tarihinde dönemin Diyânet İşleri Başkanı ***Mehmet Nuri Yılmaz,*** *Vatikan'a resmî bir ziyârette bulunarak, Papa* ***II. John Paul*** *ve* ***Dinlerarası Diyalog Konsili Başkanı Kardinal Francis Arinze*** *ile görüştü.*

Diyânet İşleri Başkanı ***Mehmet Nuri Yılmaz, Niyazi Öktem****'in 2001 yılında yayınlanan* ***Dinlerarası Diyalog ve Hoşgörü Diyalog Yazıları*** *isimli kitabına bir takdim yazdı. Burada, diyaloğun lüzumu üzerinde durdu ve Başkanlığın son on yıldır yürüttüğü dinlerarası diyalog çalışmalarında* ***Niyazi Öktem****'in katkılarını ifade etti.*

19-20 Haziran 2001 tarihinde, On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nin (Samsun) ev sahipliği yaptığı ***«Dünya Barışına Bir Katkı Olarak Dinlerarası Diyalog»*** *isimli uluslararası sempozyumun açış konuşmasını dönemin Diyânet İşleri Başkanı* ***Mehmet Nuri Yılmaz*** *yaptı. Bu konuşmanın bir yerinde şöyle dedi:*

«Tarihten ibret almak ve tarihte görülen yanlışları tekrar etmemek bir insanlık ödevidir. Bu bakımdan tarih boyun-

ca din merkezli huzursuzlukların, savaşların trajedilerin, mâbet ve tabiat yıkımlarının, günümüzde ve gelecekte bir daha tekrarlanmaması için bütün semâvî din mensuplarının ciddî bir diyalog arayışı içine girmeleri zaruridir...»

«Bugünün çoğulcu toplumlarında herkes birbirinden emin olmak istemektedir. Dinimizin bizden istediği emin olma sıfatına sâhip olduğumuzu farklı din mensuplarına göstermemiz gerekiyor. Bunun bir yolu da diyalogdan geçmektedir. ‹İnsan bilmediğinin düşmanıdır.› özdeyişini hatırlayalım. Bizler hem muhataplarımız hakkında sağlam ve doğru bilgilere sâhip olmak durumundayız. Ne olduğumuzu, neye niçin inandığımızı söylemek, bugünün şartlarında olduğundan fazla mânâ ifâde etmektedir.»

*Diyânet İşleri Başkanlığında, **Diyânet Dış İlişkiler Dâiresi Dinlerarası Diyalog Şube Müdürlüğü** kurulmuştur.*

*Diyânet İşleri Başkanlığı, 25 Nisan 2002 târihinde tekrar **Vatikan**'a giderek Kardinal **Francis Arinze** ile şu konuları içeren ortak bir deklarasyon imzaladı»*

*«...**Mehmet Nuri Yılmaz**'dan sonra Diyânet işleri Başkanlığına atanan **Prof. Dr. Ali Bardakoğlu**, 2005 yılında ‹**Diyalog**› başlığıyla yazdığı makalede bu konuda özetle şu görüşleri savundu:*

Günümüzde insanlığı tehdid eden açlık, savaş, terör, hoşgörüsüzlük, ahlâkî yozlaşma, çevre kirliliği gibi tehlikeler karşısında inananların birlikte hareket etmesi, ortak bir temenninin ötesinde bir zorunluluk halini almıştır. Dinlerin hem çatışmaların, hem de barış ve hoşgörünün kaynağı olduğu şeklindeki itham ve görüşler göz önüne alındığında, dinlerarasında kurulacak diyaloğun insanlar arasında tesis edilecek barışın ilk adımlarından biri olacağı açıkça görülür....

İnsanlar arasında bilgi eksikliği ve yanlış bilgi; iletişimin önünde duran en büyük engellerden biridir. Diyaloğun

en temel amaçlarından biri öğrenmek olmalıdır. Aslında diğer din mensubunun inanç Dünya'sına nüfuz etmek, insanın kendi Dünyası'na nüfuzunu da beraberinde getirir. Böyle bir diyaloğun bize kazandıracağı en önemli hususlardan biri, bildiğimizi sandığımız konularda ne kadar az bilgiye sahip olduğumuzdur.

Dinlerarası diyaloğun bilgi düzeyinde bize kazandıracağı diğer önemli husus, ön yargılarımızın ve ön kabullerimizin farkına varmamız olacaktır. Karşılıklı konuşma ve olumlu tartışıma yoluyla diğer din mensuplarının nelere inandıkları konusunda kendi ön yargılarımızı gözden geçirme fırsatını buluruz....»[516]

Diyânet'in bu istikametteki faâliyetinin devamı ise, ileride **Fethullah Gülen** bahsinde anlatılacaktır.

MEHMED GÖRMEZ:

Ali Bardakoğlu'ndan sonra Diyânet İşleri Başkanlığı'na tâyin edilen bugünkü başkan **Prof. Dr. Mehmet Görmez** de selefleri ile aynı kafa yapısına sahiptir. Zirâ O, **Ali Bardakoğlu** zamanındaki bütün faâliyetlerde O'nun yardımcısı sıfatıyla faal bir sûrette rol almış biridir.

O daha Başkan vekili iken **Ali Bardakoğlu**'nun 16.03.2003 târihinde Ankara'da yaptığı basın toplantısında şunları söylemiştir:

"*Dinde dogma **olduğu, değişmez kurallar olduğu, dinin 14 asırdır değişmediği, iddiaları vardır.** Bunlar yanlıştır. Evet, dinin kaynakları sabittir. Ama kaynakların değerlendirilmesi ve yorumlanması zamana göre uygulamalara göre değişebilir. Bu da içtihattır.*"[517]

2001 Yılı'ndaki "**Kutlu Doğum Haftası**" dolayısı ile

---

516 **İsmail Mutlu**- Dinlerarası Diyalog Nasıl Başladı, Nasıl Gelişti, İstanbul 2009, sh:197 vd

517 Bkz. Aynı tarihli gazeteler

tertiplenen sempozyumda sunulan teklifler arasında "**Sünnet-Hadis karşıtı söylemi ve Kur'an İslâm'ı söylemi**"ni ele alan bir tebliğin olmamasından şu sûrette yakınmıştır:

"*...Sünnet-Hadis karşıtı ,söylem yahud Kur'an İslâm'ı söyleminin konuşulduğu bir oturumda, maâlesef, doğrudan bu konuyu ele alan, yâni sünnet-hadis karşıtı söylemini ve Kur'an İslâm'ı söylemini ele alan bir tebliğin olmaması bir eksiklik olmuştur diye düşünüyorum. Çünkü, tebliğci hocalarımız, bu söylemlerin kendisini ele almaktansa, söylemlere dâir konuştular. Ya birtakım rivâyetlerden hareketle bu söylemin tarihsel uzantılarını ele aldılar, ya da bu söylemin oryantalist projeyle olan ilişkisine dâir fikir beyan ettiler. Oysa, bu söylemin tarihsel kökleri âcizâne kanaatime göre yoktur. Aslında, tebliğlerden de o çıkıyor ortaya. Buna rağmen tebliğlerde* ***Erike*** *hadisiyle* ***İmran Bin Huseyn*** *rivâyetiyle yahud* ***İmam Şâfi****'yle yapılan bir polemikten hareketle, böyle bu nevzuhur olduğu temellendirmenin doğru olmadığını düşünüyorum.*

Sünnet - ***hadis karşıtı söylemler****, yahud* ***Kur'an İslâm****'ı söylemi, aslında modern zamanlara âid bir ideolojidir. Gelecek tasarımı olan bir ideoloji. Bu ideolojinin iki temel felsefesi var, iki temel görüşü var. Biri,* ***Kur'an'a yöneliktir, biri sünnete*** *yöneliktir. Kur'an'a yönelik temel düşüncesi,* ***Kur'an, her asra uygun yorumlanacak bir metindir****. Sünnete yönelik temel düşüncesi ise,* ***sünnet, dinin kendisi değil, kur'an'ın ilk asrının uygulamasıdır****. Eğer siz bu ilk asırdaki uygulamayı ebedîleştirirseniz, ideolojinin birinci ayağı tatbik imkânı bulamıyor. O zaman siz Kur'an metnini, her asra göre yorumlayamıyorsunuz. Temel felsefe bu. Bu iki şey üzerinde bina edilen* ***Kur'an İslâm****'ı söylemi ortaya çıkıyor ve modern zamanlarda ortaya çıkan bir ideoloji.* ***Gulam Ahmed Ferviz****'in Kuranic İdeology diye Kur'an İdeolojisi diye*

bir kitabı var ve bu kitap, bu düşüncenin fikir babası olarak kabul ediliyor bildiğiniz gibi."[518]

Mehmet Görmez 16.08.2008 târihinde Frankfurt'ta "**İslâm'ın Mânevi Mirası**" adı altında yapılan sempozyuma Diyânet İşleri Reis vekili sıfatıyla katılmış ve burada bir konuşma yapmıştır. Oradaki diğer konuşmacılardan **Nasr Hamid Ebu Zeyd** adındaki Mısırlı mülhidin ve maaşı Diyânet tarafından ödenen **Ömer Özsoy**'un bir Cizvit papazı olan **Körner**'i bile isyan ettiren sapık beyanları karşısında sükût-u ihtiyar etmiştir.[519]

Neden mi?! Cevabı basit O, **Ömer Özsoy** mülhidinin yakın dostu ve fikirdaşıdır. O'nun mensup olduğu Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki "**tarihselci grup**" un çıkarmakta olduğu "**İslâmiyât**" adlı dergisinin Nisan-Haziran 2001tarihli sayısında "**İlâhî Dinlere Göre Başörtüsü**" adında bir makale yayınlamıştır. Bu makalede:

---

518 Bu "**Erike**" hadisi ile ilgili olarak **Doç. Dr. Nihat Hatipoğlu** şöyle diyor:

"*Bu konuda Peygamberimiz ciddi bir uyarıda bulunuyor. Hadis literatüründe «erike= dayanılıp oturulan yer, sedir, koltuk» hadisi olarak da anılan bu hadiste Peygamberimiz şöyle buyurur. «Süslü koltuğuna yaslanmış adama, benim hadislerimden biri okunur da o kişinin vaziyetini hiç bozmadan, ‹Bizlerle sizler arasında Allahu Teala'nın kitabı (Kuran-ı Kerim) vardır. Ondan bulduğumuz helal şeyleri helal sayıyoruz, haram olarak bulduğumuz şeyleri de haram kabul ediyoruz› deme zamanı yaklaşmıştır. Sizleri de ikaz ediyorum Kuran-ı Kerim'de bulunan bütün hükümler haktır ve Resulullah'ın haram kıldığı şeyler Allah'ın haram kıldığı şeyler gibidir.» (**Ebû Davud**, Sünen, 6 hd: 4604; **Tirmizi** İlim, 10 hd: 2664; **İbn Mâce** Mukaddime, 2 **Ahmed**, Müsned, 1/6 IV,21; **Tahavi**, Şerhu mania, IV 209; **İbn Hibban**, 1,107 **Darekutni**, Sünen IV, 287)*

Bu hadis bir mucizedir. Peygamberimizin mûcizevî bir ikazıdır. İleride hadislerin inkâr edileceğini bildiriyorlar. Bugün böyle değil mi? Bazı İslâmcılar hadisleri yok sayarak arzularına göre Kur'an-ı ve İslâm'ı yorumlamaya çalışmıyorlar mı?" (Bkz. 26 aralık 2008 tarihli Hürriyet Gazetesi)

519 Bu sempozyuma âid arşivimizde mahfuz metinden

"Nur Sûresi 31. âyetinde ahlâk ilkelerinin anlatıldığı bir bağlamda yer aldığını, bu sebeple, Kur'an da başörtüsünün, tamamen evrensel bir ahlâk ilkesinin tatbiki için gerekli görülen tesettürün bir parçası olarak yer aldığını İslâm geleneği içerisinde baş örtüsünün, Kuran'ı aşarak zor ve katı kurallara bağlayanların olageldiğini,[520] *kadının sosyal hayattan tecrid edilecek şekilde başörtüsünün yorumlandığını;*[521] *Müslüman hanımların başörtülü bir şekilde kabre konmasının, bunun ne kadar güçlü bir gelenek olduğunu gösterdiğini*" iddia etmiştir.[522]

O yazısının sonuç bölümünde ise şunları söylemektedir:

"İslâmiyetin başörtüsüne yüklediği anlam ise, dini/taabbûdî veya hukukî olmaktan çok ahlâkîdir. Kur'an, başörtüsünü, sadece ahlâk için gerekli kabul ettiği tesettürün tamamlayıcı bir unsuru olarak görmüştür."[523]

Görüldüğü gibi **M. görmez** Kuran'da başörtüsünün, ahlâki ilkeler arasında gelen bir mes'ele olduğunu belirtmekle, âdâb belirten bir hüküm olduğuna ve bağlayıcı bir hüküm olmadığına işâret etmiş olmaktadır. Başörtüsünün gelenek olduğunu da, Müslüman hanımların kabre bile başörtülü kon-

---

520 **Mehmet Görmez** bu iddiasına kaynak olarak **Muhammed Ali Sabûnî**'nin **"Ahkamu'l Kur'an"** ını veriyor. Bu kitabın asıl adı, **"Ravaiu'l- Beyan Tefsiru âyâti'l- Ahkâmi mine'l- Kur'an"** dır. Kitabın ve müellifinin, son derece objektif bir şekilde islamî bilgi sunduğunu, kaynaklara bağlı olduğunu, müellifin de sağlam bir ehl-i sünnet âlimi olduğunu İlâhiyatçı olan herkes bilir. **Mehmet Görmez** ise, **Sabûnî**'nin hadisler ve ana kaynaklar doğrultusunda verdiği bilgileri, **"zor ve katı"** olarak yâni tatbik kabiliyeti olmayan geçersiz yorumlar olarak kabul etmektedir.

521 Burada kaynak olarak **Mevdûdî**'nin **"Hicab"** adlı eseri örnek verilmiştir.

522 Bkz. A.g dergi sh:19-33

523 A.y

duğu ifadesiyle pekiştirmektedir. Sonuç bölümündeki ifâdelerde de başörtüsünün dinî bir gereklilikten çok ahlâkî bir mes'ele olduğunu perçinlemekle, bunun dinî bir emir olmadığına, sadece bir âdâb olduğuna, âdâbın ve ahlâkın ise, dinî mes'uliyet gerektirmeyeceğine, toplumdan topluma, çağa göre, çevreye göre ya da ihtiyaca göre değişebileceğine işâret etmiş olmaktadır. Bununla ilgili hadis-i şeriflere veya selefin görüş ve tatbikatına ise hiç ehemmiyet atfetmemektedir.

Talebeleri **M. Görmez**'in buna ilâveten 2001'li yıllarda da Ankara Müftülüğü Hanım Kur'an Kursu için düzenlenen bir seminere dâvet edilmiş, orada yaptığı konuşmada da "*Kuran'a göre başörtüsünün bağlayıcı olmadığını, emir ya da farziyet ifâde etmediğini, örtünmenin âdâbdan öte geçmeyeceğini*" ifâde etmiştir.

O'nun bu fikirleri müfsid ve mason **Cemâleddin Efgânî**'nin şu görüşleri ile tam bir mutabakat hâlindedir.

"*«Kadın-Erkek eşitliği, örtünme emri ve bunun çiğnenmesi, kadın hakları vs. gibi mes'elelere gelince bu hususta çok şey dinledim, birtakım makaleler ve risâleler okudum. Fakat size açıkça ifâde edeyim ki, hiçbirinde açık bir görüşe, eşitlik talebinin veya örtünme emrinin çiğnenmesindeki gayenin yada bunun doğuracağı veyahut gerisinde yatan faydanın beyanına rastlamadım. Bana göre* ***fuhşa vesîle edinilmedikten sonra açılmakta bir sakınca yoktur.***»

«(...) Örtünün kaldırılması mes'elesine gelince, bunun gerekliliğini dile getiren, bu husûsda söz söyleyen ya da yazan hiç kimsenin onun en ufak bir yararından veya bizatihi örtünmeden kaynaklanan ya da onun gerisinde yatan bir faydadan bahsettiğini görmedim. ***Kadınlar sâdece açılmakla yetinseler, daha evvel dediğimiz gibi bunu fuhşa vesîle edinmeseler, mes'elede tartışmayı gerektirecek bir şey kalmazdı.***»

«(...) Kötülüğe vesîle yapılmadıktan sonra ***açıklıkta bir besi yoktur.»***"[524]

Fakat **M.Görmez**'in asıl sakat görüşleri hadis-i şerifler hakkındadır. O, 2-6 Ekim 2002 de Ankara'da Diyânet İşleri Başkanlığı tarafından tertiplenen "**Birinci İhtisas Toplantısı**"na sunduğu "**Hadislerde Delâlet Sorunu**" başlıklı tebliğinde[525] bir çok pot kırdığı hâlde maâlesef yerimizin müsââdesizliği sebebiyle bunun değerlendirilmesini yapamıyoruz. Buna rağmen oradan size birkaç inci(!.) sunarak bu bahse nihâyet vermek istiyoruz:

O, "*Râvi tasarrufları göz önünde bulundurularak farklı rivâyetlerin ortak anlamını elde edip hükme varmak yerine her bir râvi'nin farklı rivâyeti bir mezhebin görüşüne dayanak olmuştur. Zira Usul-i Fıkha vücud veren kelâmî düşünce'ye göre Kur'an'da* ***hitab-ı mühmel*** *olmadığı gibi* ***sahih hadislerde de hitab-ı mühmel yoktur. Zirâ hitab-ı mühmel hezeyandır, hezeyan nakîsadır, nakîsa Allah ve Rasulu için muhaldir.***" dedikten sonra akıl hocaları **Fazlurrahman**'a dayandırdığı şu sözleri söylemekten hicap duymuyor.

"*... Ancak bu kaideyi elimizdeki rivâyet malzemesine teşmil etmek* ***sahih hiçbir rivâyette mühmel hiçbir hitabın olmadığını söylemek mümkün müdür?!*** *Amidi'nin dediği gibi Kur'an'da anlamsız bir şeyin olması tasavvur edilemez. Ancak aynı şeyi râvilerin rivâyeti için söyleyebilir miyiz? Hatta bazı usûlcülere göre hitab-ı mühmel herhangi bir anlam ifâde etmeyen kelime değil, dilde vaz'edildiği zâhiri manâya delâlet etmeyen lâfızlardır. Buna göre sahih hadis*

---

524 **Muhammed Mahzûmî Paşa- Cemaleddin Efgânî**'nin Hatıraları, (terc: **Adem Yerinde**) İstanbul 1427 (2006), sh:82,84 ve 354

525 Bu istişare toplantısına sunulan tebliğler Diyânet tarafından basılmıştır. Bahsi geçen Makale, bu kitabın 225-240. sayfaları arasında yer almaktadır, isteyenler oraya bakabilir.

metinlerinde herhangi bir kelimenin zâhiri anlamına muhalif olarak söylenmiş olması onu hitab-ı mühmel kılar.

***Bu husus, râvilerin rivâyetlerinde geçen her ifâdeyi Hz.Peygambere âid kutsal bir söz olarak kabul etmeyi intac etmiştir.*"**

"*Ahlâka dâir rivâyetlerin de fıkhî rivâyetler gibi gramatik tahlillere tâbi tutulması rivâyete dayalı geleneksel ahlâk anlayışımızı olumsuz yönde etkilemiştir. Her şeyden önce söz konusu rivâyetleri değerlendirirken rivâyetlerde bolca yer alan değer hükümleri ile bir davranışı ahlâki kılan değer arasındaki ilişki bir temele bağlanmamıştır. Oysa rivâyetlerde yer alan değer hükümlerinin dilsel ifâdeleri ile en üst kategoride kabul edilen değer mefhumu arasında her zaman birebir örtüşme söz konusu değildir. Kaldı ki pek çok rivâyette değer ifâde etmeyen değer yüklü önermeler mevcuttur. Ahlakî bakımdan değer ifâde etmeyen ancak lâfız itibariyle değer hükmü taşıyan rivâyetlerin Kur'an metni gibi gramatik tahlillere tâbi tutulması oldukça büyük yanlışlıklar ortaya çıkarmıştır. Bazen de tasvir edici olgusal önermelerden (ihbarî) değer hükümleri çıkarılmıştır. Sözgelişi Allah'ı sevmek ve Peygamberi sevmek ile ilgili hadisler ile Arab'ı sevmek ile ilgili hadis, iman bölümlerine girmiş, hatta ehl-i hadisin imanın şubeleri ile ilgili eserlerinde yanyana yer alabilmiştir.*"

Burada sırası gelmişken bizim sapıkların akıl hocası **Fazlurrahman** hakkında kısa bir bilgi sunmak isteriz:

C-FAZLURRAHMAN

Fazlurrahman, 1919'da Pakistan (o günkü Hindistan)'ın Hazara şehrinde doğmuştur. 1940'da Pencap Üniversitesi Arapça bölümünü bitirmiş. 1949'da Durham Üniversitesi'nde hoca olmuştur. Daha sonra, Montreal'de, Mc. Gill Üniversitesi'nde çalıştı. 1961'de Pakistan İslâmî Araştırmalar Enstitüsüne Profesör olarak vazife gördü.

1969'da bu Enstitünün müdürü oldu. 1969'da A.B.D. Chicago Üniversitesi'nde İslâm Düşüncesi Profesörlüğüne getirildi. 26 Temmuz 1988'deki ölümüne kadar bu vazifeyi sürdürdü. Eserleri, Ankara Okulu da denilen Ankara İlâhiyat Fakültesi Profösörleri tarafından Türkçeye çevirtilerek yayınlanmıştır.

Fikirlerine gelince; O Hz.Peygamber'in **"Miracı"** hakkında şu sapık görüşü ileri sürmektedir:

*"Sünnîler tarafından **İsa**'nın göğe çıkışına benzer bir şekilde geliştirilip, hadislerle desteklenen miraç anlayışı, malzemelerini çeşitli kaynaklardan alan tarihî bir kurgudan başka bir şey değildir."*[526]

Diğer taraftan **"Garanîk"** hadisesi ile ilgili olarak, Hz. Peygamberi müşriklere -hâşâ- tâviz vermek zorunda kalarak, onların putlarını, övmek durumunda kaldığını ve bu sebeple, güya nesh edilmiş ilgili âyetleri Necm Sûresi'ne ilâve etmiş olabileceğini ifâde etmektedir.[527]

Fazlurrahman, *"Hz. Peygamber'in, **Hz.** Hatice'den sonra birçok kadınla evlendiğini, bunlardan tek bakire olanın **Hz.** Aişe olduğunu, bununla birlikte O'nun kadınlardan hoşlandığı gerçeğinin inkâr edilemeyeceğini"* iddia etmektedir.[528]

Talak bahsinde ise, üç bain (kesin) boşamadan sonra, bu şekilde boşanan kadının, önceki kocasıyla tekrar evlenebilmesi için Kur'an'da belirtilmiş olan, başka bir koca ile evlenmesi şartının, **Hz. Ömer** tarafından konulmuş bir kaide

---

526 **Fazlurrahman,** İslâm, (terc: **Mehmed Aydın, Mehmed Dağ**), Ankara 2004, sh:57

527 **Fazlurrahman-** İslâm ve Çağdaşlık, (terc: **Alpaslan Açıkgenç, Hayri Kırbaşoğlu**), Ankara 1996,

528 **Fazlurrahman-** Allah'ın Elçisi ve Mesajı, (Terc: **Âdil Çiftçi**), Ankara 1997, sh:43

olduğunu iddia etmektedir."[529]

Halbuki; bu husus, Kur'an âyetiyle sâbit olan bir hükümdür.[530]

Hür ve çağdaş dinî yorumu üzerine bina ettiği aklî yoruma büyük bir ehemmiyet atfeden **Fazlurrahman "Ehl-i Sünnet"** i dinî akılcılık hareketini yok eden bir müessir olarak görmekte ve bu yüzden Ehl-i Sünnet'e saldırmaktadır. O kadar ki, Ehl-i Sünnet ve'l Cemaât'i, Hıristiyanlıktaki Ortodoksluğa benzeterek **"İslâm Ortodoksluğu"** olarak nitelemektedir.[531]

Fazlurrahman tarafından **"yaşayan sünnet"** anlayışı önünde birer engel olarak, hadisler görülmektedir. O'na göre **"yaşayan sünnet"**, çağa göre yapılan değişken ve hür yorumdur. Bu sebeple nebevî hadislerin çok az olduğunu, ilk dönemden itibâren hadislerin çoğunun uydurma olduğunu, sadece ahlâk ve ibâdetle ilgili hadislerin Hz. Peygamber'e âid olduğunu iddia etmektedir. **"Kim bana yalan söz isnad ederse cehennemdeki yerine hazırlansın"** hadisini bile uydurma kabul etmektedir.[532] **Buharî, Müslim, Ebu Davûd, Tirmizi, Nesâî** ve **Ahmed b.Hanbel** rivâyetlerinde mevcud olan, **"müslüman, herkesin elinden ve dilinden sâlim olduğu kimsedir"** hadisini bile, iç savaşların engellenmesi maksadıyla siyâsîler tarafından uydurulmuş bir hadis olarak kabul etmektedir.[533]

Hadis hareketinde öncü olarak gördüğü ve **"hadis şampiyonu"** dediği **İmam Şâfii, Fazlurrahman** tarafından en

---

529 **Fazlurrahman-** İslâm Geleneğinde Sağlık ve Tıb, sh:178-179

530 Bkz. Bakara Sûresi, âyet:230

531 **Fazlurrahman-** İslâm, Ankara 2004, sh:47

532 Bkz. **Fazlurrahman-** Târih Boyunca metodoloji Sorunu, sh:53

533 **Fazlurrahman-** A.g.e. sh:108

çok suçlu görülen fakihtir.[534]

Dinî Modernizmi müdafaâ eden **Fazlurrahman**'a göre "*Dinî Modernizmin yapmak zorunda olduğu ilk şey,* ***İslâm hukuna, şeriata değişiklik getirmektir.*** *Çünkü, islâmî çözüm, sadece kur'an ve sünnetten çıkarılabilecek ilkelere dayanan çözümden ibâret olamaz.*" O'na göre, "*değişme ilkesinin gereği Kur'an'ın özel hukukî hükümlerine uzanacak şekilde serbest tutulmak zorundadır.*"[535] **Fazlurrahman**'a göre Kur'an, dinî ve ahlâkî ilke ve uyarılar kitabıdır; hukukî bir belge (vesika) değildir.[536]

Fazlurahman, "**Ana Mevzuları İtibariyle Kur'an**" adlı eserinde, uzun uzadıya karmaşık bir şekilde vahiy felsefesi yapmaktadır. **Fazlurrahman**'a âid sözlerden anlaşıldığına göre kendisine göre vahiy, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kalbinde potansiyel olarak bulunan, ihtiyaç duyduğunda söze dökülen bir olgudur. Her ne kadar;

"**Bu duygular Allah tarafından indirilir**" dese de, O'nun vahiy anlayışı kabul edildiği takdirde vahyin, Hz. Peygamber'in hayâlen gerçekleştirdiği keyfî bir tasarrufu olduğu husûsu -hâşâ- ortaya çıkar. Nitekim o devrin müşrikleri de, bu devrin müsteşrikleri de, bu iddiayı dile getirmişlerdir. Bu anlayış kabul edilirse, vahyin Allah tarafından indirildiği ve Kur'an'ın Allah kelâmı olduğu gerçekliği, ortadan kalkar; ortaya Kur'an'ın hâşâ "**halüsinasyon ürünü**" olduğu fikri çıkar -hâşâ- böylesi bir düşünce, dini temelinden sarsacak en büyük dinamit değil de nedir?!

Fazlurrahman'a göre Kur'an daki muâmelatla alâkalı hükümler, târih içinde değerini kaybetmiştir. Çünkü bu hü-

---

534 **Fazlurrhman**- A.g.e. sh:114

535 **Fazlurrahman**- İslâm, Ankara 2004, (terc: **Mehmed Aydın**'ın O'nun sh: 141 "İslamic Modernizm" isimli eserinden naklettiği not)

536 A.y

kümler o zamanın şartları ile alâkalı hükümlerdir. O'na göre Kur'an daki ahlâki hükümler ise, târih üstü değerler olup her devirde geçerliliğini korur.[537] O hâlde **Fazlurrahman**'a göre sünnetle gelen hükümler değil, Kur'an hükümleri de **tarihseldir**. Bu bağlamda **Fazlurrahman**, Kur'an'daki ceza hükümlerinde (meselâ el kesme cezasının) bu devirde bağlayıcı olmayacağını, suçu önleyici herhangi bir tedbirin yeterli olacağını müdafaâ eder.[538]

O'na göre, Kur'an'da gerçek ifadesiyle hüküm ihtiva eden pek az şey vardır. Miras hukuku ile ilgili ayrıntılı beyanlar, belirlenmemiş olan hırsızlık ve zina suçlarına âid cezalar da bağlayıcı hükümler değillerdir.[539]

Fazlurrahman, Kur'an'ın hukukî kaidelerinin, indiği çevrenin husûsiyetlerini yansıttığını; savaş ve barışla alâkalı hükümlerinin de tamamen mahallî olduğunu kabul etmektedir. Aynı şekilde fâizin o devre âid bir yasak olduğunu bugün bankanın nasıl çalışması gerektiğine, ekonomistlerin ve para uzmanlarının karar vermesi gerektiğini kabul eder. Bunun için bugün fâizin yasak olduğunun ve lânetli bir iş olduğunun müdâfaasının yanlış olacağını vurgulayarak, Kur'an ve Sünnet'te katı şekilciliğe saplanmamamız(!.) gerektiğini ileri sürmektedir.[540]

Fazlurrahman, tarihsellik anlayışının tesiriyle, zaman ve şartlara bağlı olarak dini hükümlerin farklı yorumlanabileceğini ileri sürmektedir. Fıkhı ve fıkıh usulünü kıyasıya eleştirdiği[541] gibi hadis için de yeni bir metodoloji oluşturulması

---

537 **Fazlurrahman**- İslâm ve çağdaşlık sh:62

538 **Fazlurrahman**- İslâm, sh:15

539 **Fazlurrahman**- A.g.e sh:124

540 **Fazlurrahman**- Târih Boyunca metodoloji Sorunu, sh:86

541 **Fazlurrahman**'ın, Usûl-i Fıkıh ihdas etme gayretleri, **Fethullah Gülen**'e ilham kaynağı olmuştur. Bunu anlamak için **Fazlurrahman**'ın

buna bağlı olarak da hadislerin ve sünnetin yeniden yorumlanması gerektiğini savunmaktadır.[542] **Fazlurrahman**'a göre, Sünnî kelâmın görüşleri de tam bir determinizm içerisindedir, Kur'an'ın ortaya çıkarmak istediği canlılığa ve şevke oldukça tersdir. [543]

Şimdi sanırım hiçbir okuyucu benden, bu baştanbaşa bir sarhoş kusmuğundan farksız küfür ve ilhad tuğyanını cevaplandırmamı beklemez. Bu sözlerin İslâm dışı olduğunu takdirde Ağrı Dağı'ndaki çobanların bile acze düşmeyecekleri bir bedâhettir. Ben bunları cevaplandırmak için değil, gizli münâfıkların rehberlerinin kim ve ne vasıfta adamlar olduğunu göstermek maksadıyla naklettim. O hâlde şimdi diyaloğun şampiyonu olan **Fethullah** ve Cemaatinin icraatına atf-ı nazar edebiliriz:

ç- Risâle-i Nur

Herkesin bildiği gerçek şudur ki **Fethullah Gülen**'in ilk zuhuru "**nurcu**" olarak tezâhür etmiş. O; şöhret basamaklarına "**Risale-i Nur**" taraftarlığı ile çıkıp bugünkü duruma gelmiştir.

"**Târih Boyunca İslamî Metodoloji Sorunu**" adlı eseri ile **Fethullah** taraftarı olan **İbrahim Canan**'ın bu husustaki makaleleri ve hatta **Faruk Beşer**'in "**Fethullah Gülen** Hocaefendi'nin Fıkhını Anlamak (İstanbul 2008)" adlı eserini karşılaştırmak kâfidir.

542 Fazlurrahman- A.g.e. sh:55 de yer alan bu fikirlerin aynısı **İslâmiyât Dergisi** temsilcileri ile Diyânetlilerce de müdafaâ edilmektedir. Bkz. **Mehmed Görmez, Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Metodoloji Sorunu**, TDV Yayınları, Ankara; (**Mehmed Görmez**'in aynı konudaki diğer iki makalesi vardır: "**Hadislerde Delâlet Sorunu**"; "**Sünnet ve Hadis'in Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu ve Yeni Bir Metodoloji İçin Atılması Gereken Adımlar**"); **M.E. Özafşar**- Hadisi Yeniden Düşünmek, Ankara Okulu Yayınları "Diyânet İşleri Başkanı **Prof. Dr. Sayın Ali Bardakoğlu** Yönetimindeki Diyânet İşleri Başkanlığının Düşünsel Gidişatının Değerlendirilmesi", "**Prof. Dr. Ali Bardakoğlu** İdâresindeki Diyânet İşleri Başkanlığının Yönetsel (mahalli) Yönden Değerlendirilmesi.

543 **Fazlurrahman**- İslâm sh:328

Şimdi ise, O'nun elinde Risâle-i Nur'lardan sadece "**Dinlerarası Diyalog**" için kullanmakta olduğu cüz'i bir sermaye kalmıştır.

Hemen şunu ifâde etmeliyiz ki, **Bediüüzzaman**'ın Hıristiyanlarla teşrik-i mesaîyi terviç eden sözleri ve fiili hareketlerinin mesned ittihaz edilmesi ancak zoraki tevillerle yapılabilmektedir. Zirâ O'nun zamanındaki "**Komünizm**" ve "**dinsizlik**" cereyanlarının azgınlığı sebebiyle gerekli gördüğü diyalog ile bugünkü diyalog anlayış ve tatbikatının hiçbir alâkası yoktur. Biz bu mes'eleyi "**İki Fethullah Gülen**" başlığı altında daha evvel izah etmiş olduğumuz[544] cihetle burada ayrıca cevaplandırmak istemiyoruz. Risâle-i Nurlar arasındaki "**Beşinci Şua**" yı okumuş olup da **M.Kemal Paşa** ve lâklik methiyesi yapan **Fethullah Gülen**'i yine de nurcu veya **Bediüzzaman**'ın yolunda yürüyen biri olarak kabul edebilecekler varsa, varsın olsun!... Ahmaklık parayla değil ya!...

cc- Fethullah Gülen ve Cemaatinin Dinlerarası Diyalog Faâliyetleri

1- Papa ile Görüşme

Fethullah Gülen'in Vatikan'da Papa **II. John Paul**'le görüşmesinin tarihi 8 Şubat 1998 dir. Fakat Vatikan'ın başlatmış, Diyânet'in Türkiye'yi dâhil etmiş olduğu "**Diyalog Hareketi**" ne O'nun katılması bu târihten biraz daha eskidir. Bunu da kendileri şöyle ifâde etmektedirler:

"*Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı şemsiyesi altında Kültürlerarası Diyalog Plâtformu çerçevesinde Türkiye'de yaşayan 3 dine mensup rûhânîlerin ilk görüşmeleri Vakfın kuruluşu olan 1994 yılında başlamıştı. Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman din adamlarının bir iftar sofrası etrafında bir araya gelmeleri ilk kez 1997 yılında oldu. 27 Ocak 1997 yılında İstanbul Hilton Otel'de Vatikan, Fener Rum Patrikhânesi ve Süryani Katolik Kilisesi temsilcileri bu iftarda bir araya*

544 Bu hususta gerekli tafsilat için bu eserin 340 vd. sahifelerine bakınız.

Fethullah Gülen, Bosna-Hersek hâdiseleri sırasında **"yılan çıyan merkezi"** ilân etmiş olduğu Vatikan'da Papa ile el sıkışırken

*geldiler. Toplantıda çok açık ve net bir mesaj ortaya çıktı: «**Aynı gemide birlikteyiz.**» Daha sonra geleneksel hale gelen bu iftar sofraları genişledi ve sıcak bir dostluğun oluşmasına vesile oldu.*"[545]

Erkam Tufan Aytav imzalı ve "**Ötekileştirmeyen, Kuşatan Bir Bakışa İhtiyacımız Var**" başlıklı yazıda şöyle denilmektedir:

"*Bir dostumun **Fethullah Gülen** Hocaefendi ile olan hâtırasını sizlerle paylaşmak isterim. Bu dostum yıllar önce akademik çalışmalar yapmak için **Vatikan'a gitmeye karar verir.** Amacı Hıristiyan teolojisi üzerine çalışmaktır. Gitmeden önce İstanbul'da **Fethullah Gülen** Hocaefendi'ye uğrar, duasını almak ister. Hocaefendi'nin kendisine yaptığı nasihat müthiştir:*

*«**Unutma Hıristiyanlar bize Hz.İsa'nın (as) emânetleridir.**» der.*

*Hocaefendi'nin bu ifadesini dostum bana anlattığında âdetâ çarpılmıştım. Bu ifâdede bütün insanlığı kuşatan bir şefkat vardı. Aç açabildiğin kadar gönlünü ummanlar gibi olsun kalmasın dışarıda bir mahzun gönül vardı, **Mevlanâ**'nın günümüzde tecessüm etmiş hali vardı. Ama aynı zamanda da kendinden, emin olma vardı. Ötekileştirmeyen ama kuşatan, sarıp sarmalayan bir bakış vardı.*"[546]

Bu sözler **Fethullah Gülen**'in Papalık ve Hıristiyanlara "**gayri islâmî bakış**" ının oldukça eski olduğunu göstermiyor mu?!

Şimdi ise, bu tavrın gayri islâmîliğinin tesipiti için herşeyden önce **Fethullah Gülen-Papa** görüşmesine dâir bir gazete haberini dikkatlerinize sunalım:

"***Fethullah Hoca** Papa'yla görüştü*

Reha ERUS / ROMA

---

545 Bkz. Kültürlerarası Diyalog Platformu- (Bol Resimli, magazin türü tarihsiz yayın) sh:18

546 Bkz. Zaman Gazetesi 18.04.2011 tarihli nüsha

***Fethullah Hoca**, dün Vatikan'da,*

*Katolik Dünyası'nın lideri Papa **II. Jean Paul** ile yaklaşık 30 dakika süren bir görüşme yaptı. Resmî olmayan özel görüşmede **Fethullah Gülen**, Papa **II. Jean Paul**'e Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**'in dâvetini hatırlatarak, bir kez daha bu konuda kendilerine ev sâhipliğinde yardımcı olabileceklerini belirtti. 1979'un Aralık ayında Türkiye'ye geldiğini hatırlatan Papa, Türkler'in misafirperverliğinden çok memnun kaldığını belirterek, **Fethullah Hoca**'nın dâvetinden duygulandığını söyledi. Papa, kendisine değerli bir Hereke ipek halısı ile işlenmiş bir gümüş vazo hediye eden **Fethullah Gülen**'e, Aziz **Paulus** ile **Potrus**'un altın kabartmadan oluşan tablosunu armağan etti.*

*Görüşmeden sonra bir basın toplantısı düzenleyen **Fethullah Hoca**, geçen yıl anjiyo olması nedeniyle bir yıl geciken ziyâretinin çok olumlu geçtiğini söyledi, şöyle devam etti:*

«Kendisine, Dünya'yı daha iyi yaşanabilir bir mekân kılma yolunda üstlendiği misyonu hayranlıkla izlediğimizi, Dünya barışı için işbirliği ve diyalogun başlayıp, devam etmesini istediğimizi, sözde medeniyetler çatışmasının gerçekleşmesini görmek isteyen, yolunu şaşırmış ve şüpheci kimselere dalgakıran gibi karşı durabileceğimizi söyledim.»

***Fethullah Hoca**, bir soru üzerine, Türkiye'de çeşitli din ve mezheplerin liderleriyle diyaloglar da kurduğunu hatırlatarak, amaçlarının üç büyük dinin inananları arasında hoşgörü ve anlayış yoluyla bir kardeşlik oluşturmak olduğunu söyledi **Gülen**, bu görüşünü **Papa**'ya da yansıttığını belirtti*

ROMA'DA ÖLÜRSEM

*«**İslâm yanlış anlaşılan bir din olmuştur**» diyen **Fethullah Hoca**, «**Bunda en çok suçlanacak olan Müslümanlar'dır. Uygun bir ortamda zamanında bir gayret, bu yanlış anlamanın büyük oranda azalmasına katkı***

sağlayabilir.» dedi

*Bu tür diyalogları Diyânet İşleri'nin kurması gerektiğini, ancak, hükümete bağlı bu kuruluşun özgürce hareket edemediğini hatırlatan **Gülen, bu misyonu toplumlar adına üstlendiğini**, ülkelerin geleceği ve kendi ülkesi ile çelişkiye düşmeden misyonu devam ettirmeyi hedeflediğini de sözlerine ekledi. Hükümetlerin, milletlerin Dünya barışını sağlarken, bürokrasiye, yanlış anlaşılmalara takılabileceğini hatırlatan **Fethullah Hoca**, halklararası hoşgörünün daha önemli olduğunu vurguladı. Papa'nın kendisini hayret, hayranlık ve takdirle karşıladığını söylediğini ve bir işbirliği sürecinin başladığını yorumladığını yansıtan **Fethullah Hoca**, bir soru üzerine, **Ağca**'yla ilgili **Papa** ile bir şey konuşmadığını, ancak **kutsal olan Roma'ya, inananların vize almadan girebilmeleri için bir dilekte bulunduğunu** belirtti.*

***Fethullah Hoca**, rahatsızlığı nedeniyle önceki gece Roma'da ölebileceğinin aklına geldiğini, **«Gerek Papa ve gerekse benim yaşlarımız ilerlemiş. Bu bakımdan ben bu kutsal topraklarda ölürsem diye aklıma geldi»** dedi. **Fethullah Hoca** bugün İstanbul'a dönecek."*[547]

Şimdi bir de O'nun Papa **II.John Paul**'e takdim ettiği mektubu görelim:

"Pek muhterem Papa Cenapları,

Üç büyük dinin doğum yeri olarak bilinen toprakların Dünya'yı daha iyi yaşanabilir bir mekân kılma yolundaki kutsal misyonumuzu tam manasıyla bilen Türk halkından size en içten selâmları getirdik. Yoğun gündeminizde bize zaman ayırarak sizinle müşerref olmayı bahşettiğiniz için zât-ı âlilerinize en derin kâlbî teşekkürlerimizi sunarız.

*Papa **6. Paul** cenapları tarafından başlatılan ve devam etmekte olan Dinlerarası Diyalog İçin **Papalık Konseyi***

---

547 Bkz. 10 Şubat 1998 tarihli Hürriyet Gazetesi

(PCID) misyonunun bir parçası olmak üzere burada bulunuyoruz. Bu misyonun tahakkuk edişini görmeyi arzu ediyoruz. En âciz bir şekilde hatta biraz cür'etle, bu pek kıymetli hizmetinizi icra etme yolunda en mütevâzı yardımlarımızı sunmak için size geldik. ***İslâm yanlış anlaşılan bir din olmuştur ve bunda en çok suçlanacak olan Müslümanlar'dır.*** *Uygun bir yerdeki vakitli bir gayret bu yanlış anlamanın büyük oranda azalmasına katkı sağlayabilir. Müslüman Dünyası, İslâm'ın asırlarla ölçülen yanlış algılanmasını silip atacak bir diyalog imkânını bağrına basacaktır.*

Beşeriyet, çelişen görüşler ortaya koydukları gerekçesiyle, zaman zaman bilim adına dini, din adına da bilimi inkâr etmiştir. Bilginin tamamı Allah'a âittir ve din Allah'tandır. O halde bu ikisi nasıl çelişebilir? İnsanlar arasında anlayışı ve hoşgörüyü artırmaya yönelik dinlerarası diyaloğa yönelik ortak gayretlerimiz çok iş görebilir.

Kendi memleketimizde şimdiye kadar çeşitli Hıristiyan mezheplerinin liderleriyle diyalog içinde olduk. Bu nâçiz gayretlerin boşa çıkmadığını âcizâne ifâde etmek isteriz. ***Amacımız bu üç büyük dinin inananları arasında hoşgörü ve anlayış yoluyla bir kardeşlik tesis etmektir.*** *Bizler bir araya gelmek sûretiyle sözde medeniyetler çatışmasının gerçekleşmesini görmek isteyen yolunu şaşırmış ve şüpheci kimselere karşı dalgakıranlar gibi, isterseniz bariyerler gibi deyin, karşı durabiliriz.*

Geçen yıl bazı ünlü uluslararası bilim adamlarının katıldığı medeniyetler arası barış ve diyalog konulu bir sempozyum düzenledik. Bu gayretin başarısından aldığımız teşvikle bu tür etkinlikleri tekrarlamak istiyoruz. Hâlihazırda üç büyük dinin bağlıları arasındaki bağları güçlendirmeye yönelik olarak dinler arası diyalog konusunda ***Vatikan'ın da temsil edileceğini ümit ettiğimiz bir konferans düzenleme*** *sürecinde bulunuyoruz.*

Yeni fikirlerimiz varmış iddiasında bulunmuyoruz. Yine

müsamahanıza sığınarak, bu misyonun hedeflerine yakından hizmet etmek için üstlenmek istediğimiz birkaç teklifte bulunmayı arzu ediyoruz. Hıristiyanlığın üçüncü bin yılına girişi münasebetiyle yapılacak kutlamalar vesilesiyle Ortadoğu'daki ***Antakya, Tarsus, Efes ve Kudüs gibi bazı kutsal yerlere müşterek ziyâretleri içeren birçok etkinlikler önermek istiyoruz.*** *Bunu Sayın Cumhurbaşkanımız* ***Demirel****'in, cenaplarının ülkemizi ziyâretine ve mezkur kutsal mekânları göstermeye dâvetini tekrarlamak için bir fırsat addediyoruz. Anadolu halkı size misafirperverliğini göstermeyi ve şevkle selâmlamayı hararetle beklemektedir. Filistinli liderlerle diyalog kurmak suretiyle Kudüs'ü birlikte ziyâret etmemize dâvetiye çıkarabiliriz. Bu ziyâret bu mübârek şehri Hıristiyanlar, Yahudiler ve Müslümanlar'ın, hiçbir kısıtlama, hatta vize dahi olmaksızın serbestçe ziyâret edebileceği uluslararası bir bölge olarak ilân etme gayretlerine yönelik dev bir adım teşkil edebilir.*

Üç büyük dinden liderlerin işbirliği ile, ilki Washington DC'de olmak üzere muhtelif Dünya başkentlerinde bir konferanslar serisinin gerçekleştirilmesini teklif ediyoruz. İkinci serinin zamanı için ***Hz. İsa****'nın doğumunun 2000. yıldönümü ideal olabilir. Bir öğrenci değişim programı da çok faydalı olacaktır. İnançlı genç insanların birlikte eğitim görmesi birbirlerine yakınlıklarını artıracaktır. Öğrenci değişim programı çerçevesinde üç büyük dinin babası olduğu ikrar edilen* ***Hz İbrahim****'in doğum yeri olarak bilinen Urfa şehrindeki Harran'da bir ilâhiyat okulu kurulabilir. Bu, ya* ***Harran*** *Üniversitesi'ndeki programların genişletilmesi sûretiyle ya da üç dinin ihtiyaçlarını da temin edecek şumûllü bir müfredata sahip bağımsız bir üniversite şeklinde gerçekleştirilebilir. Önerilen programlar aşırı büyük işler gibi algılanabilir; ama bunlar erişilmez değildir. Dünya'da iki tip insan vardır. Bazıları kendilerini topluma adapte etmeye çalışır. Diğer bazıları*

ise topluma uymaktansa toplumu kendi değerlerine adapte etmek ister. Toplum bütün ilerlemeleri bu ikinci tip insanlara borçludur. Onları yarattığı için Rabb'e şükürler olsun.

***M. Fethullah Gülen** Rabb'in âciz kulu*

9 Şubat 1998"[548]

Bu görüşme hakkında Aksiyon Dergisi'nin 14-02-1998 tarihli nüshasında teferruatlı bilgi verildikten sonra aynen şöyle denilmektedir:

"***Röportajla başlayan serüven:***

*Şimdi burada filmi biraz geriye sayalım ve gözlerimizi görüşmenin gerçekleşme hikâyesine çevirelim. Herşey 1997 yılının şubat ayında Avusturyalı gazeteci **Dr. Heinz Gstrein**'in **Fethullah Gülen** Hocaefendi ile röportaj yapmasıyla başlıyor. Aynı zamanda ilâhiyatçı olan ve Avusturya'daki bir haber ajansının Atina temsilciliğini yapan **Dr. Gstrein**, Hocaefendi'nin görüşlerinden çok etkilenerek bu düşüncelerin Batı Dünyası'na da mutlaka duyurulması gerektiğine kendisini ikna ediyor.*

***Fethullah Gülen** Hocaefendi yazdığı dört mektuptan üçünü Zaman Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **Abdullah Aymaz** ve Roma Temsilcisi **Mesut Erişen** aracılığı ile Viyana Kardinali'ne, **Dalay Lama**'ya ve Müslümanlar'a sempati ile bakan Avusturya'daki **Melekler Harekâtı** mensuplarına gönderiyor. Dördüncü mektup ise Papa'ya gönderiliyor. Bu mektup 19 Mart 1997 tarihinde bütün Dünya'dan toplanan seçkin katoliklerin katıldığı yortuda, **Abdullah Aymaz** tarafından, Dinler Arası Diyalog Bakanı Kardinal **Francis Arinze** aracılığıyla Papa'ya sunuluyor ve Vatikan çevrelerinde büyük sempatiyle karşılanıyor. Bir kaç ay sonra Papa, kendisine gönderilen mektuba hediyeler göndererek cevap veriyor.*

---

548 Bkz. Zaman Gazetesi 10 Şubat 1998 tarihli nüsha veya aynı tarihli Aksiyon Dergisi

Bu arada ***Fethullah Gülen*** *Hocaefendi'nin Türkiye içerisinde başlattığı hoşgörü ve diyalog sürecini çok yakından takip eden Katolik Ruhânî Reisleri Genel Sekreteri* ***Monsinyör Georges Marovitch****, Vatikan'ın Türkiye Büyükelçiliğine görüşmenin çok önemli ve yararlı olacağı konusunda ikna edici bilgi veriyor. Papa'nın dört yıllık programının dolu olmasına rağmen görüşme gerçekleştiriliyor. Vatikan Radyosu da bu görüşmeyi ilk haber olarak ve geniş biçimde duyuruyor.*"

Biz bu görüşme ve mektupla ilgili olarak tenkitlerimizi daha önce icab ettikçe ifâde etmiş bulunmaktayız. Bununla beraber burada da birkaç noktaya kısaca işâret etmek isteriz:

Bu mektupta yer alan:

"**6. Paul tarafından başlatılan ve sizin tarafınızdan da sürdürülen «Dinlerası Diyalog» misyonunun bir parçası olmak üzere buradayız. Bu konuda mütevâzı yardımlarımızı sunmak için geldik.**

«İslâm yanlış anlaşılan bir din olmuştur ve bunun için en çok suçlanacak olan Müslümânlar'dır. Zamanlama açısından hayli uygun bu diyalog çabası yanlış anlamanın azalmasına katkı sağlayabilir. Müslümanlar, İslâm'ın asırla ölçülen yanlış imajını silecek bu diyalog imkânını bağrına basacaktır.»" gibi sözler, tarihî hakikatlere ters olmaktan mâdâ bir de Müslümanlar'ı aşağılatan bir itham değil midir?! **Fethullah Gülen** acaba ortaçağ boyunca Hıristiyan papazların "Müslümanlar'ın ruhunun olup olmadığı üzerinde münakaşalar yapmış oldukları gibi garabetlerden bîhaber midir?! Yahud Arablar'a öğretecek derecede Arapça'ya Vâkıf Cizvit papazlarının mevcûdiyetini bilmemekte midir?! Eğer böyleyse biz O'na burada onlarca ismi hatırlatabiliriz!

O'nun Papa'ya teklifleri arasında "**İbrâhimî Dinleri Birleştirmek**" (!.) maksadıyla bir üniversite açılması teklifi ise, tamamen akıl dışıdır! Zirâ **Hz. İbrahim**'in bir tek dini

vardı ki, O da İslâm'dı. "**İbrahimî Dinler**" tâbirinin yanlış olduğunu daha önce izâh etmiş bulunmaktayız. Bu teklif bizim dine soğuk bakan gazetelerce bile yadırganmıştır:

"Ancak her şeyden önemlisi her iki tarafın da dört elle sarıldığı gözlenen Harran Üniversitesi projesi. Bütün dinlerin babası sayılan ***Hazreti İbrahim****'in doğum yeri* ***Harran****, aynı zamanda Dünya'nın en eski üniversitesine de sahip. Proje, her üç dinin izlerini taşıyan böylesi kutsal ve aynı ölçüde bilimsel bir mekânda yarısı câmi, diğer yarısı kiliseden oluşan bir ibâdet yeri inşa etmek. Hatta daha da öteye gidilerek, bu ortak mekâna havra'nın da katılması öneriliyor. Dinlerarası diyaloğun önemini sembolik bir imajla sergileyecek olan bu projenin, 21. yüzyılda dinlerarası çatışmayı öngören karanlık güçlere anlamlı bir mesaj vereceğine hem Vatikan, hem de* ***Fethullah Hoca*** *gönülden inanıyor."*[549]

"Bu arada hemen kaydedelim; henüz bir mekânda câmi, kilise, havra'dan müteşekkil bir ibâdet yeri meydana getirilmiş değildir. Ancak Harran'da bunun küçük bir provası mâhiyetinde diyebileceğimiz bir merâsim icrâ edilmiştir. ***Müslümânım diyen bir kadınla, yüzde elli müslümân, yüzde elli hıristiyanım, diyen bir erkeğin, müftü, papaz ve hahamın iştirakiyle nikâhları aktedilmîştir.*** *Kilise ve havra'ya mensup koro ile müslümân bir grup tarafından ilâhîler söylenmiştir. Ve bu hâdise* ***F.Gülen****'e âidiyetini rahatlıkla söyleyebileceğimiz ZAMAN Gazetesi tarafından «BU BİR DEVRİM» diye manşetten verilmiştir."*[550]

Harran'da büyük bir heyecan ile müşterek bir toplantı yapılmış, bu toplantı Samanyolu Tv'den gün boyu canlı olarak naklen yayınlanmıştır.

F.Gülen'in Papa'ya verdiği ve "**Rabbin âciz kulu**" ibâresiyle son bulan mektubunun, tam bir utanç ve zillet ve-

---

549 Bkz. 10.02.1998 tarihli Milliyet Gazetesi

550 Bkz. 17 Nisan 2000 tarihli Zaman Gazetesi

sikası olmasına ilâveten bu adımın bir neticesi olarak Zaman Gazetesi'ndeki mezkûr haberi de dikkatlerinize sunalım:

*"**BU BİR DEVRİM***

Bu manşet, 72 punto harflerle sekiz sütün üzerinden veriliyor ve manşetin altındaki kutu içinde, iri puntolarla iki spot yer ahmaktadır:

*«**Anlayış değişiyor** Üç büyük dinin mensupları, yüzyıllar boyunca farklılıkları ön plâna çıkarıp birbirleriyle didişti, kanlı savaşlar yaptı. Şimdi anlayış değişikliği zamanı»*

*«**Ortak noktalar Öne! Hz. İbrahim**'in torunları, O'nun adına yapılan sempozyumda devrim yaparak artık ortak noktaları öne çıkarıp sürekli diyalog kararı aldılar»*

Ve bu iki spottan sonra ara başlıklar altında şu ifâdeler yer alıyor:

*«**Devrim** gibi kararlar*

*Şanlıurfa'dan İstanbul'a uzanan **Hz.İbrahim** sempozyumu, bütün Dünya'yı etkileyecek olan devrim niteliğinde kararlarla sona erdi. Sempozyuma katılan semâvî dinlerin temsilcileri, "dinler ve kültürlerarası diyalog" üzerinde anlaştılar»*

*«**Artık diyalog zamanı***

Semâvî dinlerin farklılıkları kadar benzer yönleri bulunduğu gerçeğini öne çıkaran temsilciler, ‹Farklılıkların asırlar süren tahakkümüne son vermenin ve üç din arasındaki ortak zemini faâl hâle getirmenin zamanı gelmiştir.› Dediler.» Sempozyumun ardından:

İşbirliği gelişecek

*15 ülkeden 44 fikir ve bilim adamı, **Hz.İbrâhim** ve O'nun mirası ışığında dinler arasında geliştirilmesi gereken diyalog faaliyetleriyle öğretim ve eğitimde işbirliği konularını işledi.*

*«**Sonuç bildirgesinden**:*

Giderek küçülen, birçok iyi gelişmeye rağmen, barışı tehdid eden tehlikeli unsuru da içinde barındıran Dünya'mızda,

ZAMAN

17 NİSAN 2000 PAZARTESİ — FARKLI GAZETE — FİYATI: 150.000 TL

BU BİR DEVRİM

Anlayış değişiyor Üç büyük dinin mensupları, yüzyıllar boyunca farklılıkları ön plana çıkarıp birbiriyle didişti, kanlı savaşlar yaptı. Şimdi anlayış değişikliği zamanı.

Ortak noktalar öne! Hz. İbrahim'in torunları, onun adına yapılan sempozyumda devrim yaparak artık ortak noktaları öne çıkarıp sürekli diyalog kararı aldılar.

Devrim gibi kararlar

Şanlıurfa'dan İstanbul'a uzanan Hz. İbrahim Sempozyumu, bütün dünyayı etkileyecek devrim niteliğinde kararlarla sona erdi. Sempozyuma katılan semavi dinlerin temsilcileri, 'dinler ve kültürlerarası diyalog' üzerinde anlaştılar.

Artık diyalog zamanı

Semavi dinlerin farklılıkları kadar benzer yönleri bulunduğu gerçeğini öne çıkaran temsilciler, 'Farklılıkların asırlar süren tahakkümüne son vermenin ve üç din arasındaki ortak zemini faal hale getirmenin zamanı gelmiştir.' dediler.

Sempozyumun ardından

İşbirliği gelişecek

15 ülkeden 44 fikir ve bilim adamı, Hz. İbrahim ve onun mirası ışığında dinlerarasında geliştirilmesi ...

Fotoğraf: Zafer Özcan

Sonuç bildirgesinden

Giderek küçülen, birçok iyi gelişmeye rağmen, barışı tehdit eden tehlikeli unsuru da içinde barındıran dünyamızda, üç büyük din mensupları arasında diyalog faaliyeti hayati önemi haizdir.

Uluslararası ilişkilerin ve siyasetin ahlakî ve manevî hayatı da içine alacak şekilde bir gelişme göstermesi açısından din bilginlerine ve dinî kurumlara önemli görevler düşmektedir.

Sempozyum süresince üzerinde önemle durulan semavi dinlerin ortak ahlakî ve manevî değerlerinin gelecek nesillere öğretilmesi için eğitim ve öğretim faaliyetine dahil edilmesi gerekmektedir.

Bunun için derin ve sağlam bilgi, samimiyet, inanç ve kararlılık içinde daha fazla müşterek çaba ortaya koymak, günümüz dünyasında dinî, ahlakî ve manevî bir görev haline gelmiştir.

Üç monoteist din mensupları genç kuşaklara ...

üç büyük din mensupları arasında diyalog faâliyeti hayatî önemi hâizdir.

***Uluslararası ilişkilerin** ve siyâsetin ahlâkî ve mânevî hayatı da içine alacak bir gelişme göstermesi açısından din bilginlerine ve dinî kurumlara önemli görevler düşmektedir.*

***Sempozyum süresince** üzerinde önemle durulan semâvî dinlerin ortak ahlâkî ve mânevî değerlerinin gelecek nesillere öğretilmesi için eğitim ve öğretim faâliyetine dâhil edilmesi gerekmektedir.*

***Bunun için** derin ve sağlam bilgi, samimiyet, inanç kararlılık içinde daha fazla müşterek çaba ortaya koymak, günümüz Dünya'sında dinî, ahlâkî ve mânevî bir görev haline gelmiştir.*

***Üç monoteist** din mensupları genç kuşaklara ilmî çerçeveye oturtulmuş ortak zemini sunmayı denerlerken, tarihî ön yargıların, günlük siyâsetlerin uzağında olmaya gayret etmek durumundadır.»*

*«Tarihin bundan sonraki akışına yön verecek kararlarla sona eren **Hz.İbrahim** Sempozyumu, katılımcıların toplu fotoğrafının çekilmesiyle sona erdi.»*"

Yukarıdaki ifâdelere, Zaman Gazetesi'nde neşredilen bir reklâmdaki şu tavsiyeleri de ilâve etmek isteriz:

"*«Sera Yapım (0 212 638 13 13) **İslâmiyet, Budizm, Yahudilik, Hıristiyanlık** (Katolik Mezhebi) ve **Hıristiyanlık** (Protestan Mezhebi) şeklinde 6 VCD'den oluşan seriyle Dünya dinlerine ışık tutuyor. Dolayısıyla, ‹**biz ve ötekiler**› şeklindeki basmakalıp yaklaşımdan sıyrılarak, objektif verilerle, büyük kitleleri etkileyen bu öğretileri ayrıntısıyla değerlendirme fırsatı sunuyor.»*"[551]

Yukarıda birebir naklettiğimiz ifâdeler yan yana konularak tahlil edildiği zaman, ortaya çıkacak netice karşısında

---

551 14.08.2005 Pazar Turkuaz-Zaman

ürpermemek mümkün değildir! Zirâ tam bir tevhid-i edyân, yâni dinler arasındaki hak din-bâtıl din farkı kaldırılarak hepsinin birbirine müsâvî olarak mütalea edilme hadisesi!..

Bu ifâde sahiplerine sormak isteriz; imân ile küfür, tevhîd ile şirk, mü'min ile kâfir, hakk ile bâtıl arasındaki fark ne oluyor; yok mu farzediliyor acaba?

Zirâ; "Farklılıkların asırlar süren tahakkümüne son vermenin ve üç din arasındaki ortak zemini faâl hâle getirmenin zamanı gelmiştir." ; "tarihî ön yargıların uzağında olmaya gayret etmek" ; "«Biz ve ötekiler» şeklindeki basmakalıp yaklaşımdan sıyrılmak" ifâdelerinden; imân ile küfür, tevhîd ile şirk, mü'min ile kâfir, hakk ile bâtıl arasındaki tâyin edici fark göz ardı edildiği gibi; peşinden koşulan emelin, hayal edilen hedefin ne olduğu da gâyet açık bir şekilde ortaya çıkmakta değil midir?!

"Dinlerarası Diyalog ve Hoşgörü" dedikleri şey şâyet bu ise, böyle bir **"Diyalog ve Hoşgörü"** varsın, olmaz olsun!. Veyahud da küfre sürüklenmekten korkmayanların kârı (işi) olmakta devam etsin!

Kur'an-ı Kerim'de meâlen:

"Andolsun ki; «Allah üçün, üçüncüsüdür» diyenler kâfir olmuşlardır!."[552] buyurulmaktadır.

Diğer bir âyet-i kerimede meâlen:

"Onlar ki, mü'minleri bırakarak kâfirlerin velâyetine tutunuyorlar, izzeti onların yanında mı arıyorlar? Fakat izzet tamamıyla Allah'ındır!."[553] buyurulmaktadır.

"Diyalogdan dönüş felâket olur" diyenlere ithaf olunur!.

Bütün bu beyanlara ilâveten başka bir söz söylemeye gerek yoksa da biz durumun vahametinin daha sarih bir sûrette anlaşılabilmesini teminen kısa bir izahatta bulunmak istiyoruz:

---

552 Mâide sûresi, âyet,73

553 Nisa sûresi, âyet, 139

Malum olduğu üzere son zamanlarda memleketimiz, misyonerlerin cirit attığı sâhibsiz bir ülke hâline gelmiştir. Beş bin apartman dâiresinde **şapel** dedikleri kilise türemiştir. Bugüne kadar gizli gizli dağıtılan İncil ve Hıristiyanlıkla alâkalı binlerce kitap ve broşür, artık sokaklarda alenen dağıtılmaktadır. Hattâ Marmara İlâhiyat Fakültesi'ndeki talebe adedince İncil getirilip, fakülte idâresine teslim edilmiştir. Eski bir bakan hanımın başkanı bulunduğu **Çevre Vakfı**, 70 bin dolar harcayarak hazırlattığı Türkiye haritası üzerinde, nerede ne kadar kilise harabesi varsa hepsini teker göstermekle kalmamış, ayrıca memleketimizi "**Holly Land**" yâni "**mukaddes ülke**" diye ilân etmiştir.

Bunu da inanç turizmine hizmet gayesiyle yapılmıştır diye maskelemek istemiştir.

Ayrıca **F.Gülen** cemaatine yakınlığıyla bilinen bir vakfın iki senede bir çıkardığı kitap katalogunda, İncil'in tam sayfa reklâmı yer almıştır. Ayrıca, her iki ayda bir neşredilen katalogta da Kitab- ı Mukaddes Şirketi'ne âid -İncil başta olmak üzere- Hıristiyanlığa dâir propaganda kitaplarının tamamı ücretsiz olarak listesi yer almaktadır. Yâni bu kitapların reklâmı ve dağıtımı yapılmaktadır.

Fethullah Gülen'in güdümündeki Zaman Gazetesi bakınız nelerle övünüyor:

"*(...) **Marovitch**, ifâdesinde **Gülen**'in yazdığı «**Fasıldan Fasıla**» isimli kitaptan alıntılar da yaparak, «O Katolik cemaatimizi çok etkiledi. Sevgi ve hoşgörü esaslarına dayalı gerçek İslâmiyet'i O'nun sâyesinde tanıdık» dedi. **Fethullah Gülen**'in söylemlerinden hem kendisinin ve hem de cemaatinin etkilendiğini vurgulayan **Marovitch** şunları söyledi:*

*«**Gülen**'in kitabında yer alan ‹Herkes Kelime-i Şehâdet'i esas alarak, etrafındaki insanlara bakış açısını yeniden ayarlamalı. Çünkü hadîslerde anlatıldığına göre Allah'ın o engin*

ZAMAN / Türkiye'nin AKTÜEL nabzı

Gülen bize İslam'ı sevdirdi

Gülen davasında tanık olarak dinlenen Vatikan İstanbul Temsilcisi Monsenyör Georges Marovitch: "Gülen'i bütün dinlere açık bir şahsiyet sahibi olarak tanıdım. Dine dayalı devlet kurma amacıyla yasadışı örgüt kurduğunu duymadım."

▼ *Bülent Ceyhan* / İSTANBUL

Ankara 2 No'lu DGM'de görülen Fethullah Gülen davası ile ilgili İstanbul 1 No'lu DGM'de Türkçe ifade veren Türkiye Katolik Cemaatleri Ruhani Reisler Kurulu Genel Sekreteri Georges Marovitch, "Fethullah Gülen'i önce medya yoluyla, dinler ve kültürler arası diyalog ve uzlaşmaya dikkat çeken, ılımlı bir İslam alimi olarak tanıdım. Daha sonra cemaatimizin bazı temsilcileri ile birlikte kendisini ziyaret ettiğimizde hakkındaki kanaatimizin daha da pekiştiğini gördük. Fethullah Gülen, inançlar ve kültürler arası diyaloğa hizmet eden, barış ve sevgi insanıdır. O bütün dinlere açık bir şahsiyettir." diye konuştu.

'Söylemlerinden etkilendik'

Marovitch, ifadesinde Gülen'in yazdığı "Fasıldan Fasıla" isimli kitaptan alıntılar da yaparak, "O Katolik cemaatimizi çok etkiledi. Sevgi ve hoşgörü esaslarına dayalı gerçek İslamiyet'i onun sayesinde tanıdık." dedi. Fethullah Gülen'in söylemlerinden hem kendisinin ve hem de cemaatinin etkilendiğini vurgulayan Marovitch şunları söyledi:

"Gülen'in kitabında yer alan 'Herkes Kelime—i Şehadet'i esas alarak, etrafındaki insan-

'Dostluğuna hayran bıraktı'

DGM'den çıktıktan sonra muhabirlerin sorularını cevaplayan Marovitch, Gülen'i, diyalog kuran olduğunu düşündükleri için Papa ile görüştürdüklerini söyledi. "Fethullah Gülen, bizi dostluğuna hayran bıraktı." diyen Marovitch, Fethullah Gülen ile tanıştıktan sonra İslam dinine bakış açılarının değiştiğini de sözlerine ekledi.

Yazısız!.

rahmeti Âhiret'te öyle tecelli edecektir ki şeytan bile Acaba ben de istifade edebilir miyim?› diye ümide kapılacaktır. Şimdi böyle bir rahmet enginliği karşısında cimrilik yapmak ve o cimriliği temsil etmek bize yakışmaz. Hem bize ne, mülk O'nun, hazine O'nun, kul O'nun... Öyleyse herkes haddini bilmeli» ifâdeleri cemaatimizi çok etkilemiştir."[554]

Acaba bu ifâdeleriyle **F.Gülen** şunu mu demek istiyor: Ey müslümanlar, Hıristiyan ve Yahudiler, bizler gibi kelime-i şehâdet getirerek İslâmı, Kur'ân'ı, **Hz. Muhammed (sav)** in nübüvvetini kabul etmiyorlar ama, Allah'a inanıyorlar.

Bunu niçin görmemezlikten geliyorsunuz? Allah'a inanmak az şey mi? Onların Kur'ân'ı ve Peygamberimiz (s.a.v.) in nübüvvetini tasdîk etmemiş olmaların, ileri sürerek cennete giremeyeceklerini söylemek sûretiyle niçin cimrilik yapıyorsunuz? Böyle bir cimrilik bize yakışmaz. Hem bize ne mülk yâni, cennet O'nun hazîne O'nun, kul, yâni Hıristiyan, Yahudi O'nun kulları... Öyleyse haddinizi bilin ve onların cennete giremeyeceğini bir daha söylemeyiniz.

Şâyet böyle denilmek isteniliyorsa, o takdirde bu nokta üzerinde biraz durmak isteriz: Evet, Hıristiyan ve Yahudiler **"Biz de Allah'a inanıyoruz"** diyorlar. Ama bu, nasıl bir inanma? Bu tarz bir inanmayı doğru kabul etmek mümkün mü? Evet, mümkündür, diyenlere hemen şunu sormak isteriz:

Cenâb-ı Hak meâlen "**Şübhesiz Allah, Meryem oğlu Mesîh'dir diyenler andolsun ki kâfir olmuşlardır.**"[555] buyurmakta değil midir?!

Ayrıca Kur'an-ı Kerimde yine buyurulmaktadır ki:

"Yahudiler, «Üzeyr Allah'ın oğludur.» dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri sözleridir ki, daha önce küfredenlerin sözlerine benzetiyorlar. Allah kahredesi

---

554 Bkz. Zaman Gazetesi 04.10.2001 tarihli nüsha

555 Mâide sûresi, âyet 72

herifler! Haktan nasıl da sapıyorlar! Allah'ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem'in oğlu Mesih'i Rab edindiler Halbu ki onlar da, ancak bir olan Allah'a ibâdet etmekle emrolunmuşlardı. Allah'dan başka hiçbir ilâh yoktur. O, müşriklerin ortak koştuğu şeylerden münezzehdir."[556]

F. Gülen'in söylediklerinin, bu âyet-i celîlelerle beyân buyurulan hakîkatlar karşısında ne kadar vahim bir hatâ teşkil ettiğini izah etmeye, bilmem ki hâcet var mı?

Bu bâbda tereddüdü olanlara, Hıristiyanların inanç esâslarına bakmalarını tavsiye deriz. Farzedelim ki, birisi gidip bir papaza dedi ki, "**Ben Hıristiyan olmak istiyorum, bana Hıristiyanlığa nasıl gireceğimi tarif ediniz.**"

Papaz efendi o kimseye hemen şunları kabul etmesini telkin edecektir:

"*1. Ben, yeri ve göğü Yaratan, her şeye Kâdir Baba Tanrı'ya,*

*2.Ve Efendimiz olan, O'nun biricik oğlu **İsa**'ya;*

3.Ruhü'l- Kudüs'ten gebe kalınana,

*4.Ve bakire **Meryem**'den doğana;*

5.O'nun Pontus Pilatus'tan zulüm gördüğüne

6.Çarmıha gerildiğine, öldüğüne, gömüldüğüne,

7.Cehennemlere indiğine,

8.Üçüncü gün, tekrar canlandığına,

9.Göklere çıkıp, Kâdir olan Baba Tanrı'nın sağına oturduğuna,

10.Oradan gelip ölüleri dirileri hesaba çekeceğine;

11.Ruhü'l- Kudüs'e,

12.Mukaddes Katolik kilisesine;

13.Azizlerin cemaatına;

14.Günahların afvedileceğine,

---

556 Tevbe sûresi, âyet 30-31

15. Vücûdun tekrar canlanacağına;
16.Ebedî hayata... inanırım."[557]

İşte, Hıristiyan demek bu 16 maddeye inanan kimse demektir. Bu 16 maddeye inanan bir kimse, nasıl olur da Allah'a inanmış kabul edilir? Böyle bir kabul her şeyden evvel Cenabı Hakk'ın Kur'ân'daki beyânlarına ters olduğunu kavramak için âlim olmaya gerek yoktur!

F. Gülen'in mânevî başkanı olduğu **Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı** tarafından üç ayda bir neşredilen "**da Diyalog Avrasya**" da yer alan "**Sergiyev Posad,ve Hacı Bayram Velî'nin güvercinleri**" isimli makalede; Ankara'daki Hacı Bayram Câmii ile Moskova'daki Sergiyev Posad Kilisesi'ni ziyâretten; her iki mekândaki "**mânevî atmosferden**", "**mânevî ruh iklimi**" ve "**mümtaz mekânlar**" olduklarından bahsedilmekte ve şu cümle ile noktalanmaktadır:

"***Aziz Sergiyev Posad'da ve Hacı Bayram Velî** Külliyesinde tecellî eden Yüce şahs-ı mânevî'yi tazim ediyoruz*"[558]

İşte bütün bu gayri islâmî hissiyat ve fikriyata âid sözler ve emsalleri hep Ehl-i Kitab anlayışındaki yanlıştan ve onları dost edinmekten (!.) kaynaklanmaktadır. Temel ve esas olan bâtıl ve çürük olunca onun üzerine binâ edilen her görüş ve hareketin de böylesine yanlış olması elbette ki, kaçınılmazdır.

2- Patrik ile Görüşmeler

Fethullah Gülen, Papa **II.John Paul** ile görüşmesinden takriben iki Yıl önce Fener'deki Ortodoks Patriği **Bartholemous** ile görüşmüştür. Eski solcu yeni liberal **Cengiz Çandarlı** bu görüşmeye kendisinin aracılık ettiğini yazmıştır.[559] Bu görüşme Zaman Gazetesi'nde okuyuculara "**Dinle-**

---

557 Bkz. **İhsan Süreyya Sırma**- İslâmiyet ve Hıristiyanlık sh:13

558 Bkz. "da Diyalog Avrasya" sh:5

559 Bkz.**Cengiz Çandarlı** 07.04.1996 tarihli Sabah Gazetesi'nde ya-

rarası Hoşgörüye Adım" başlığı altında, Akssiyon Dergisi ise "**Diyalog İçin Cesur Adım**" sûretinde umûmî efkâra duyurulmuştur.[560] Bu sonuncuda bu görüşmeyi alkışlayan lâik kafalı bir çok yazardan alıntı var. Ben olsam böylelerinin takdir ve tahsinleriyle iftihar edeceğime kendimi ve böylelerince beğenilen hareketimi yeniden değerlendirirdim. Kendisi **Mehmet Gündem**'le yaptığı röpörtajda bu görüşmeyi şöyle anlatıyor:

"***Ruhban okulu ve ekümeniklik konularına bakışınız nedir?***

*Mes'ele, devlet politikası içinde ele alındığından söylenecek her söz bazı yorumlara tâbi tutulabilir. Patrikhâne zaten açık **Patrik'le defaâtla görüştüm**. İlk görüşmeye giderken, yukarıdaki insanları da haberdar ettik. Karşı tarafın mülâhazalarını bildiğim için, «bizim mülâhazamız ne olmalı» diye sorduk. Burada detayına girmeyeceğim... «Ekümenik» (evrensel patrik), patrikhâne var olduğu günden beri başında bulunan insana verilen bir ad. Onlar da o adı ve ünvanı normal olarak kullanıyorlar. Başına buyruk... Öyle şeyler söylüyor ki... Amerika büyükelçiliği de o istikamette ona yaklaşıyor... Mes'eleyi bu şekilde algılama ve tavır alma yerine, neye binâen böyle diyorlar, önce ona bakmak lâzım. Siz onlara ekümen denmesini kabul etmeyebilirsiniz, ama onlar kendi aralarında eskiden beri kullanıyorlar. Meselâ, Türkiye'de Hoca efendi, vâiz efendi, müftü efendi diye de bir şey yok. Fakat halk alıştığı için söylemeye devam ediyor. Hiç tâlip değilim ama, insanımız benim için de öyle diyor. Zannediyorum, mes'elenin bu yanına da bakılmalıydı.*

Patriğin niyeti nedir?

Kendisini dinlediğim kadarıyla talebi şu olmuştu: «Ben

---

yınlanan "**Patrik ve Fethullah Hoca**" başlıklı yazısı

560 Bkz. 13.04.1996 tarihli Aksiyon Dergisi

Türk vatandaşıyım. Bana bu imkân verilsin, Ruhban okulu açılsın. Dünyâ'nın değişik yerlerine göndereceğim kimseleri, Türkiye'de yetiştirip gönderelim... Bunları devlet başkanlarından bir tanesine arz ettiğimde, «çok zeki bir adam» dedi" farklı mülâhazaları olabilir. O halde siz zekâya zekâ ile karşılık verin. Türkiye'de, Türk kültürü ile yetişmiş Ortodoks papazların Dünya'nın değişik yerlerine gönderilmesi Türkiye'nin lehinde olur. Fâtih döneminden başlamış ve günümüze kadar gelmiş bir mes'eleyi problem yapmama adına çözüm buysa, keşke ben söylediğim için karşı çıkılmasa. Ben milletimizin on ferdiyle bile bölünmesine katiyen taraflar olamam, müsaade edemem. Bunlar ayrı mes'ele, fakat o işin Türkiye'ye getirisini, götürüsünü hesap etmek lâzım. Hissî olarak tavır almak, mes'eleyi düşmanlığa bağlamak, olgun, oturmuş, mükemmel bir geçmişi olan Türk Milletine pek yakışmıyor. Eğer onlar da Türkiye'yi AB'ye şikâyet ettiler, ekümenik mes'elesini dayatın dedilerse, bu da onlar adına yakışıksız düşer. Bence sorunlarını iktidar mensuplarıyla oturup görüşmeliler." [561]

Diğer bir röportajda ise bu mes'ele ile alâkalı olarak şunları söylemiştir:

"***Yunanistan'da okul meselesi nedir?***

*Konuyu şimdiki Hava Kuvvetleri Komutanımız **İlhan Kılıç Paşa** biliyor. O zaman MGK Genel Sekreteriydi kendisi. Patrik hazretleriyle bir görüşme yapmam söz konusu olmuştu, kendisinin Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması için siyâsîler nezdindeki girişimlere destek vermemi isteyeceğini biliyordum. Ortodoks Dünyası'nın din görevlilerinin Türkiye'de eğitim görmeleri vicdanen de, siyâseten de doğruydu bana göre. Karşılık olarak Selânik'te **Atatürk adına bir lise! açılmasına izin verilmesini** sağlamasını iste-*

---

561 **Mehmed Gündem- Fethullah Gülen'le 11 Gün, Sh:8**

*meyi düşündüm. Bu düşüncemi **Kılıç Paşa**'ya ilettim, yerinde bulmaları üzerine Patrik Hazretleri'ne yansıttım. Ama netice alınamadı.*"[562]

Selânikte bir lise!. Amma **M.Kemal Paşa** adına! Ne güzel bir teklif değil mi? "**Hoca sıfatına hâiz birine pek yakıştı doğrusu!**" Akıl verip destekleyen de 28 Şubatçı gruptan **İlhan Kılıç!**. O kadronun yaptıklarını -evvelce nakledilmiş olduğu üzere- "**içtihad**" kabul edip alkışlayan[563] **Fethullah**

---

562 Bkz. http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task =view&id=3742&pop=1&...

563 **Fethullah Gülen**'in 28 Şubatçılar'ın mel'ânetlerini bir "içtihad" olarak değerlendirmesi üzerine "**Cuma Dergisi**" nde **Erdal Şimşek** imzasıyla yayınlanan "Sarı Saçlı Zenci:**F.Gülen**" başlıklı yazıda:

"***Fethullah Gülen** Beyefendi'nin bugüne kadar süregelen **«aykırı çıkışları»** hep **«farklı içtihad»** olarak yorumlanıp, (kabûllenmese bile) gerekli zemin ve zamanda müdafaâsı **«herşeye rağmen»** yapıldı. Lâkin son «aykırılığı» nın ne «nasslara dayalı bir içtihad» nede «siyâsâl bir atraksiyondu»*

*Zât-ı âlilerinin, Rum Patriği'ne olan hoşgörüsü, **Saddam**'ın füze bombardımanı sonucu akan Yahudi kanına Yüreğinin sızlaması yanısıra, RP lideri ve Başbakan Sayın **Necmettin Erbakan** Beyefendi'ye karşı olan husûmeti, «**ferdî husûsiyet**» olarak addedip bu hususta efkâr-ı Umumiye huzuruna fikir beyan etmenin münasebetsizlik olduğunu düşünüyoruz.*

*Amma velâkin **Kanal D** adlı televizyonda «İCTİHAD» hakkında bütün tevil kapılarını ortadan kaldırıp, İslâm'a mugayyir bir içtihadı «FIKHÎ İÇTİHAD» gibi gösterme cinâyetine müdâhil olmamız gerektiğine inanıyorum.*

*Sanıyorum, **Fethullah** Beyefendi «**fıkhî içtihad**» ile diğer ictihadlar arasndaki temel benzeşmezlikleri bilmiyordur, bilseydi böylesine imana taalluk eden bir «**cinâyet**» işlemezdi Eğer fıkhî içtihad ile diğer ictihadlar arasındaki farkı bilebiliyorsa, burada bütün «hüsn-ü zan» hudutlarını zorlayarak şu kanaate varırız: **Fethullah Bey, saçlarını sarıya boyayıp, gözlerine kontakt lens takan bir zenci pozisyonunu bilerek ve isteyerek tercih etmiştir!** Eğer MGK'nın «içtihadları» Fıkhî içtihadlar mesâbesinde ise, Zaman Gazetesi'nin de bağıra bağıra karşı çıktığı, «**ordudan atılan irticâcı subaylar**» hakkındaki kararlar da Fıkhî içtihaddır. Ya da, tesettürlü kimselerin orduevlerine alınmaması husûsu ile alâkalı kararlar da Fıkhî içtihadlardır. **Fethullah** Beyefendi'nin, mantığından hareketle şunu söyleyebiliriz: «**Eğer bu kararlar doğru ise, karar verenler iki sevab; eğer***

Gülen'in bu hareketine tâbii şaşılmaz!.

Burada şahsî bir hâtıra nakli ile bu bahse son vermek istiyoruz:

Bundan takriben onbeş sene evvel Ankara'da kalmakta olduğum otelde günün haberlerini seyrediyordum. Ekrana **Fethullah Gülen**'in tertiplediği anlaşılan panel gibi bir toplantının görüntüleri geldi. Kürsüde dinî kisvesi ile Fener Patriği **Bartholemous** vardı. Bir anonsla **Fethullah Gülen** kürsüye dâvet edildi. O önce Patrikle el sıkıştı salondan bir alkış tufânı yükseldi. Bunun üzerine kürsüde kucaklaştılar. Alkış daha fazla arttı. Alkış tufânı dindikten sonra Patrik topluluğa karşı:

"- Biz bu **kardeşimle** çok sevişiyoruz. Sakın bizi nazar etmeyin!." dedi.

Bu söz üzerine salondan bir alkış tufânı daha koptu! Artık daha fazla seyredemiyerek televizyon başından ayrıldım.

Cenâb-ı Hakkın "**Ancak Mü'minler kardeştirler!.**"[564] hükmü kulaklarımda çınladı!. Bu islâmî kâideye riâyet pek

---

yanlış ise bir sevab kazanmışlardır!»

*Burada şu iddiada ortaya atılabilir: Sayın **Gülen**, «**burjuvazi dinî anlayış**» ın temsilcisi olarak, burjuvazinin «burjuvazinin **kaos** ortamı» nda yapması gereken tercihi yapmıştır. Yâni «**kaos**» ortamında tercihini haktan ve doğrudan değil, «**güç**» ten yana yaptı. Fakat gerçekte **Fethullah** Beyefendi hem bulunduğu konum ve hem de köken itibarı ile burjuvazi değildir. Dolayısıyla O'nun tavrı, burjuvaz tavır değil, saçlarını sarıya boyamaya kalkışanı zencinin davranışıyla ayndır. **Fethullah** Beyefendi ve danışmanları şunu bilmelidir ki, mevcut rejim, kendi sultasını sürdürebilmek ve sağlamlaştırnak için yıllardır «**din ile barışmak**» istiyor. Ancak bu «**din**» in de kendisinin hudutlarını tâyin ettiği bir din olmasına özel bir ihtimam gösteriyor. Yâni vicdan denen soyut şeye hahpsolmuş bir «**din**» Dünya ile hiçbir irtibatı olmayan, belirli semboller ve ritüelleri olan ve **sâdece folklorik**: özellikler taşıyan bir dinî anlayışın zemin bulmasını istiyor. **Fethullah** Beyefendi de «**bazı mülahazalar neticesinde**» bu dinî anlayışın patronajlığına soyunmuş olabilir."* denilmektedir. (Bkz.2-8 Mayıs 1997 tarihli Cuma Dergisi)

564 Hucûrat Sûresi, âyet 120

Hürriyet

Şanar Yurdatapan, iki itirafçıyla gözaltında

Beceremediniz artık bırakın

Fethullahçıların Lideri Fethullah Gülen, önceki gün Kanal D'de yaptığı ilginç açıklamalarda geçmişten örnekler vererek Refahyol'a emaneti iade edip çekilme çağrısında bulundu.

Boliç ile Gaye'yi tesadüf tanıştırdı

Bayramınız kutlu olsun

Donna Karan: Türkiye şahane

Sinema keyfi

Koyun oteli

28 Şubat'ta **Fethullah Gülen**'in tavrını gösteren bir gazete manşeti!.

tabii Patrik'ten beklenemezdi. **Fethullah Gülen** sebep olduğu bu cinâyet karşısında sustu. Hadi bunu nezâket icâbı sayalım da gâfil topluluğun alkışlarına ne demeli?!

"Yâ rabbenâ bizleri hidâyete erdirdikten sonra kalblerimizi kaydırma"[565] meâlindeki âyet-i kerimeyi okuyarak odama çekilip derin derin düşüncelere daldım.

Benim televizyonda nefretle seyrettiğim bu sahneyi **Gülen Cemaati** kendi yayınlarında aynen benim naklettiğim gibi, fakat maaliftihar şöyle ifâde etmektedirler:

"**Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı** Onursal Başkanı **Fethullah Gülen**'in Türkiye'de başlattığı **«dinlerarası diyalog»** adımları ilk olarak **1996 Yılı'nda** Rum Ortodoks Patriği **Bartholomeos** ile gerçekleşti. Polat Rönesans Otel'de gerçekleşen bu ilk görüşme kamuoyunda büyük yankı uyandırdı. Bu görüşme daha sonraları çeşitli vesilelerle devam etti. Bunlardan biri **Lütfi Kırdar Kongre Salonu**'nda gerçekleşti. Salon hınca hınç dolmuştu. **Fethullah Gülen**, salona girdiğinde doğrudan Patrik **Bartholomeos**'a yönelip **elini uzatması ve onunla kucaklaşması** ayrı bir anlam ve simgesel bir değer taşıyordu. **Bu tablo karşısında orada bulunan kalabalık ayakta uzun süre alkışladı.** Bu görüşmenin en önemli tarafı Hürriyet Gazetesi yazarı **Hadi Uluengin**'in de ifâde ettiği gibi sivil bir islâmî cemaat liderinin Cumhuriyet'ten bu yana ilk kez Hıristiyan bir din önderiyle buluşması anlamına gelmesiydi. **Fethullah Gülen-Patrik Bartholomeos** görüşmesi **çok cesur bir adımdı.** Çünkü kısa bir süre önce Patrikhâne Türk medyası tarafından çeşitli eleştirilere mâruz bırakılmıştı. Bu noktada **Fethullah Gülen**'in uzattığı dostluk eli ayrı bir anlam taşıyordu. Türk medyası'nın en seçkin kalemleri bu diyalog adımlarının önemini vurgulayan ve destekleyen

---

565 Âl-i İmran Sûresi, âyet 8

Milliyet
BASINDA GÜVEN

Kurban Bayramınız kutlu olsun

Gülen de uyardı

Fethullah Hoca'dan Refah'a şok çıkış: "Beceremedik deyip hemen seçime gidin"

Ege'de barış rüzgârları

Değerli okurlarımız

Bir diğeri de böyle!..

pekçok yazı yazdılar."[566]

İstanbul Lütfi Kırdar toplantı salonunda "**Mutlu Yarınlar İçin El Ele**" isimli toplantının açılış konuşmasında **Fethullah Gülen**'in söylediği şu müthiş sözlerle bu bahsi nihayetlendirelim:

"*Konuşulanlar mutlaka önemli de bunları, uygulamaya dökmek daha önemlidir.* ***Patrik hazretleri bu centilmenliği yapmışlardır.*** *Gazeteciler ve yazarlar vakfı'nın kuruluşuna esas teşkil eden pek çok şey olmasına rağmen genelde daha çok hoşgörüye yöneldiler. Ve buna ihtiyaç vardı. Türkiye'nin, Dünya'nın ihtiyacı vardı. zira 1-2 asır vardı ki insanımız farklı düşüncelerle adeta farklı kulvarlarda başkalaşmalara çekildi. Bugün o başkalaşmalar süreci yaşanıyor. Başkalaşırken ne elde edilecekti? Beklenen elde edildi mi? Hayır. Birbirimizle sürtüştük ayrılmanın, çözülmenin gereği olarak bunları yaptık ama beklediğimize de ulaşamadık. Birbirimize katlanamadık, birbirimiz, hazmedemedik. Birbirimizi kendi içimizde kabullenemedik. Kendi vifakımızı, kendi cennetimizi kaybettik. Ve bence bugüne kadar kaybettiklerimizi elde etmemiz de birbirimizi kabul etmekte yatmaktadır.* ***Aslında 3 seneden beri gördük ki toplumumuz gerçekten diyaloğa, hoşgörüye açıkmış ve sineleri onunla doluymuş. Hiçbir adım mukabelesiz kalmadı, Hiçbir sine kendisine açılan sineye lakayd kalmadı. Hoşgörüyü kabullenen hoşgörülü insanlar olarak gönüllerimizde Hz.Yakub'un hasret ve hicranı, Hüseynî kerbela gibi fevkalade mahzun toplum kesimlerinin birbirini kucaklayacağı, medya ve aydınımızın toplumun değişik kesimlerinin birbirini kucaklaması noktasında rehberlik yapacağı günleri, bizi idâre edenlerin idâre etmeye tâlip üsluplarını, bir daha gözden geçirerek***

---

566 Bkz. Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı tarafından yayınlanan "**Kültürler Arası Diyalog Platformu**" isimli tarihsiz bol resimli magazin türü eser.

hoşgörüyle düşüneceklerini bekliyor; düşünüyor ve gelecek adına Hoşgörüyle Elele diyorum. Gerekirse bu mevzuda her köşe basında bir hoşgörü vakfı kurulmalı, herkes hoşgörü soluklamalı. Ve gelecek adına birtakım kanlı planlar, kanlı görüşler Türkiye'yi kanlı arena haline getirmeyi düşünüyorlarsa bunu daha muhtemeller planında iken önleme ve meydan vermeme düşüncesi gerçekleştirilmelidir."

*Ayrıca gecede, kendisini 2002 yılında elim bir cinayet sonucu kaybettiğimiz musevî asıllı türk işadamı müteveffa **Üzeyir Garîh**'in "**şu an burada insanların birbirlerini sevmeleri ve birbirleriyle ilişki kurmaları için adeta eğitim yapılıyor**" sözleri; patrik **I.Bartholomeos**'un "**Fethullah Gülen** hocamızla birbirimizi cok seviyoruz. O hepimiz için barısın, hoşgörünün ve insanlık için muteber olan değerlerin bir timsalidir" ve **Fethullah Gülen**'in "**birimizi kendi, içimizde kabul edemedik, o yüzden, de kendi cennetimizi kaybettik**" sözleri toplantının buluşma noktasını işâret ediyordu."*[567]

3- **Harran Toplantıları**:

Hatırlanacağı üzere **Fethullah Gülen** Papa'ya sunduğu mektupta Harran'da üç semavî din'in eğitimi için müştereken bir fakülte açılması veya bir üniversite tesisi teklifinde bulunmuştu. Bu teklif istikametinde bir ilk adım olmak üzere **Fethullah Gülen** öncülüğünde 13-16 Nisan 2000 târihinde Harran'da "**Ortak Ata Hz.İbrahim**" adıyla beynelmilel bir sempozyum tertib edildi. Bu toplantıya 15 ayrı ülkeden, müslüman, hıristiyan ve musevî 44 ilim adamı katıldı. **Hz.İbrahim**'in doğum yeri kabul edilen Harran'da, **Hz.İsa**'nın ikibininci doğum yılı vesilesiyle tertiplenen bu toplantıda yapılan gösteriler, söylenen sözler ve sunulan teb-

567 **Kadip**, 30 Eylül 1996 "Mutlu Yarınlar İçin El Elele" adlı sempozyum.

liğler hakkında "**Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı**" nın mezkûr yayınından iktibasla kısa bir bilgi sunmak istiyoruz:

"DİYALOGDA BİR ÜMİD SEMBOLÜ VE BİRLİK BAĞI «ORTAK ATAMIZ Hz.İBRAHİM»" başlığı altında şöyle denilmektedir:

"Kültürlerarası Diyalog Plâtformu, büyük medeniyetlerin beşiği, kadîm kültürlerin merkezi, birçok din ve mezhebin yurdu olan Türkiye'de; Asya ile Avrupa'nın birleştiği, Doğu ile Batının buluştuğu noktada yer alan İstanbul'da dinler, kültürler ve medeniyetlerarası diyalog etkinliklerini gerçekleştirmek amacıyla oluşturmuştu. Farklı branşlardan bilim adamları ve değişik mesleklerden bağımsız aydınların, şimdiye kadar ülkemizde diyalog ve hoşgörü ortamının gelişmesine önemli katkılarda bulunan ve bu çerçevede pek çok etkinlikler gerçekleştirmiş olan Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın bünyesinde bir araya geldi.

*Plâtformun amacı, gerek ülkemizde, gerekse Dünya'da farklı kültür ve anlayışların bir arada ve ortak bir zemin üzerinde buluşup tartışmalarını sağlamak. Plâtform üyeleri belirtilen amaca uygun olarak gerek ulusal, gerekse uluslararası paneller, konferanslar ilmî toplantılar. Sempozyumlar tertipleyip sözlü ve basılı, medya aracılığıyla diyalog fikrinin gelişmesine ve hoşgörü anlayışının yaygınlaşmasına katkıda bulnmuşlardır. 2000 yılında **3 semâvî dinin ortak atası olan Hz.İbrahim** konusunda, ülkemizin en önemli târih ve kültür merkezi olan Şanlıurfa (Harran) ve İstanbul'da uluslararası bir sempozyum tertip edildi."*[568]

Bu yazı bir kısım ara başlıklar altında şöyle devam etmektedir:

HARRAN'DA NE OLDU?

Gerek ülkemizde ve gerekse Dünya coğrafyasının muh-

---

568 A.g.e sh:32

***

ZAMAN

14 NİSAN 2000 CUMA — FARKLI GAZETE — FİYATI: 150.000 TL

İbrahim Halilullah, yıllar sonra, ayrı dinlerden insanları birleştirdi

İbrahimî heyecan

Üç büyük semavi dinin temsilcileri, bu kutsi ağacın simgesi Hz. İbrahim'in memleketinde 'kardeşiz' mesajını solukladı.

İş Bankası Gn. Md. Özince:

İhaleye dünya fiyatını verdik

Genel Müdür Ersin Özince

Fiyat makul

Artık Türkiye'nin 3. cep telefonu şirketi olan İş Bankası Genel Müdürü Ersin Özince, fiyatın dünya ölçeğinde ve makul olduğunu ifade etti.

Hizmette kalite

Telecom İtalia yöneticisi Benedetti de, 'Türkiye'nin büyük bir pazar olduğuna karar verdik.' dedi. Ortaklar farklarının kalite olacağını söylediler. Haberi 9'da

Hz. İBRAHİM diyalogun sembolü

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın öncülüğünde düzenlenen Uluslararası Hz. İbrahim Sempozyumu Harran'da başladı. Üç dinin aydınları, başlangıç noktaları Hz. İbrahim'i 'Diyalogda bir inanç sembolü ve birlik bağı' olarak andılar.

CEHALETE karşı ortak savaş

Farklı dinlere mensup bilim adamları, kavgaların kaynağı olan cehalete karşı birlikte savaşma sözü verdiler. 'Buluşmak, anlamak ve anlaşmak için diyalog' mesajı etrafında bir araya gelen din temsilcileri, ortak paydaların öne çıkarılmasını istediler.

HARRAN'ın kökü kuvvetli

Açılışta konuşan Kültürlerarası Diyalog Platformu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Aydın, 'Burada kökü çok kuvvetli, bereketli topraklar üzerindeyiz. Bu topraklar inşallah ileriki yıllarda ilmin ve fikrin bütün dünya için bir kaynağı haline gelecektir.' dedi.

Fethullah GÜLEN:

İnsanlık için önemli girişim

Yazısız!.

*telif köşelerinde inanca yöneliş ve dinî uyanış artmakta ve **Hz. İsa**'nın doğumunun 2000. yılı dolayısıyla Dünya'nın muhtelif yerlerinde toplantılar düzenlenmekteydi.*

***Hz.İbrahim**, 3 semâvî dinin, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslâmiyet'in buluştuğu ortak bir noktadır. Her ne kadar ülke nüfusumuzun %99'u Müslüman ise de bu yalın gerçek, Anadolu topraklarında, yüzyıllar ötesine dayanan bir Hıristiyanlık kültür mirasının varlığını değiştirmez. İslâm'ın ve 700. kuruluş yıldönümü kutlanılan **Osmanlı tecrübesinin** engin hoşgörüsü perspektifiyle bu dinî ve kültürel mirası, **ülkemizin dış tanıtımına** ve öncelikle dinlerarası, sonra da uluslararası barışa basamak kılmak gerekmekteydi. Zaten küreselleşen Dünya'mızda, insanın gerçek mâhiyetine ve varlığına yaraşır bir gelecek inşa edebilmek için benzeri gayretlerin lüzum ve zarûretini uzmanlar ve düşünürler ortaya koymaktadır.*

HARRAN TOPLANTISININ AMACI NEYDİ?

*Özellikle kadîm kültürlerin kavşak noktası olan Anadolu'da, **İbrahimî geleneğin** önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. **Hz.İbrahim**'in hayatının bir bölümünün Kuzey Irak ve Güney Anadolu bölgelerinde geçmiş olması, bu geleneğin Orta Doğuda asırlar boyunca canlı kalmasını sağlamıştır. Bu bölgede yaşayan, değişik mezheplere mensup Hıristiyanlar ve Müslümanlar bu geleneği sürekli diri tutmaya çalışmışlardır. Kuruluşunun 700. yıldönümü etkinliklerle kutlanan Osmanlı Devleti, bu topraklar üzerindeki egemenliği süresince **İbrahimî geleneğe** bütünüyle sahip çıkmış ve **geleneğin her** üç kolunun mensuplarına da geniş bir hoşgörü ile yaklaşarak, bir arada yaşamalarını sağlayacak sağlıklı ortamı hazırlamıştır.*

*Tarihî Harran Toplantısı, **İbrahimî geleneğin** yaşandığı iki önemli şehirde yapılmıştır. Toplantının bir bölümü,*

*Anadolu'da Hz. İbrahim'in doğduğu yer olarak kabul edilen ve «**Babil**» den beri zengin bir bilim ve kültür mirasının barındığı Harran bölgesinin merkezi konumundaki Şanlıurfa'da, diğer bölümü ise asırlarca **3 İbrahimî dinin birlikte barış ve hoşgörü** içerisinde yaşadıkları İstanbul'da gerçekleşti*"[569]

Tâ asr-ı saâdet'ten başlayarak Osmanlı da dâhil olmak üzere Müslümanlar'ın idâreleri altında yaşayan bütün gayri müslimlere sundukları dinî hürriyet onların yüce şeriatimizdeki "**Zımni Hukuku**" ndaki hükümleri kabul ve icrâ etmeleri şartıyla gerçekleşmişken bütün bu tatbikatı bugünkü diyalog anlayışı için mesned ve emsal ilân etmek safdillik değilse kapkara bir câhillikten başka nedir?

Hele üç din mensubu liderlerin elele tutuşturarak "**sırat köprüsünü**" nü temsil eden bir köprüden geçerek güya cennete kavuşmalarına âid gösterinin tiyatrodan bir farkı yoktu. Her ne kadar bu toplantıyı tertib edenler hareketlerinin Cenâb-ı Hakkı memnun ettiğini (!.) sansalar da o yüce varlık gazabının bir ilk işâreti olarak bu gürûhu bir toz bulutu ile ikâz etmiştir! İslâmî gerçekleri zoraki bir teville örtmeye çalıştıkları gibi bu gazâb-ı ilâhî tezâhürünü de adı geçen eserde kendileri şöyle değerlendirdiler:

"*Toplantı esnasında esen sert rüzgar kısa sürede tören alanındakilerin toz-toprak altında kalmasına neden olurken, Türkiye Katoliklerinin temsilcisi **George Marovitch** konuşmasında*

«Allah'tan, elbiselerin nasıl tozla örtüldüyse, günahlarının da Harran topraklarına gömülmesini dilediğini» dedi."[570]

Hele bu toplantı hakkında "**Harran'dan Kısa Kısa**" başlığı altında verdikleri bilgiler arasındaki şu sözler onların

569 A.g.e sh:34

570 A.g.e sh:55

"**hakikat**" ten ziyade "**eğlence**" peşinde koşan hafif meşreb bir "**karnaval gürûhu**" olduklarını göster miyor mu?!

"*Şanlıurfa Vâlisi **Şehabettin Harput** sempozyuma katılan yerli ve yabancı ilim adamlarının onuruna bir yemek verdi ve "**sıra gecesi**" düzenledi. Yerel sanatçılar **türkü** ve **ilâhîler** okudu. Gecede dâvetlilerin de arzusu üzerine Vâli **Harput** "**Kalbimin sâhibi sensin**" şarkısını söyledi. Gecenin sonunda yoğrulan çiğ köfte konuklara ikram edildi. Özellikle bazı rahibeler "**çok acı**" diyerek çiğ köfteden yiyemediler.*

*Üç farklı dinden ilâhi korosu, sundukları konserde sempozyuma ayrı bir renk kattı. Üç semâvî dini temsilen **Mardin Mûsevî Kadîm Korosu, Mûsevî Cemaati Korosu** ve **Kültür Bakanlığı Türk Halk Müziği koroları birer konser verdi. Yerel folklor gösterilerinde** de bulunuldu.*"[571]

Şimdi de burada yapılan konuşmalardan ve sunulan tebliğlerden alınmış olan birkaç sözü dikkatlerinize arz ederek bu bahse bir son vermek istiyoruz:

Patrik Bartholemeos konuşmasında:

"*Osmanlı'nın hâkim olduğu coğrafî alanda 3 semâvî dinin inançlarını rahatlıkla yaşamışlardır. Kiliseler, Câmiler, havralar kapılarını hep açık tutmuşlar, imparatorluk tebasının mânevî Dünyası'nı aydınlatmışlardır. Bin yıllık Anadolu tecrübesi, bizlere **ayrılıkların sun'i olduğunu** kanıtlamaktadır. Hıristiyanı, Müslümanı, Yahudisi ile bu topraklarda yaşayanlar, **Mevlanâ**'nın sevgisi ile birbirleriyle dost olmuşlar, iyi günde kötü günde birbirlerinin yanında durmuşlardır.*"[572] demiştir.

Diyânet İşleri eski başkanı **M.Nuri Yılmaz** ise, bütün insanlığı kardeş ilân etmek üzere:

"*Dünya'da yaşayan tüm insanlar, burada bulunan kişiler olarak hepimizin de kabul ettiği üzere **Hz. Adem**'den*

---

571 A.g.e. sh:36

572 A.g.e. sh:43

Ruhani liderler sembolik 'sırat köprüsü'nden geçerken.

Yazısız!.

*türemiştir. Bu manâda Dünya'daki **herkes kardeştir.** Fakat daha, dar bir dairede, şurada hazır bulunan bizler, Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanlar olarak **Hz.İbrahim**'e mensûbiyetimizle iftihar ediyoruz. Dolayısıyla daha yakın bir kardeşliğimiz var. Evet farklı farklı milletleriz ama bu farklılık birliğe ve diyaloğa mâni değildir.*"[573]

Kanadalı **Dr. M. Dassod Byrant**'ın sunduğu tebliğde şu sözler yer almıştır:

"*«**Kültürlerarası Diyalog**» platformuna teşekkür etmek istiyorum. Büyük bir iman ve ibâdet geleneğine sâhip olan bu 3 büyük din arasındaki ilişkinin uzun tarihi, genelde çekişmelerle dolu olmakla birlikte, Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanlar'ın düzenledikleri yakın zamanlardaki diyalog çabaları, bu geleneklere mensup insanların karşılıklı saygıya dayalı ortak bir zemini paylaşabileceklerini ve bu noktada **«İbrahim'in çocukları» arasındaki uzun geçmişi olan problemlerin çok önemli olmadığını göstermiştir.***"[574]

Prof. Dr. Gregorios Zlakos'un (Selânik Üniversitesi) tebliğinde ise, şu sözlere yer verilmiştir:

"*Bununla birlikte, 3.bir şahsın Hıristiyan, Yahudi ve Müslümanlar'ın bir bütün oluşturan ilâhî değerlerinin entegrasyonu bozacağını yada bir dinin veya diğerinin öğretilerini yanlışlayacağını düşünmesi doğru olmayacaktır. Bizim iletişimimiz, Tanrı'nın kelâmının bize öğrettiği gibi dostluk ve barış ilişkisidir. Bu ilişki birbirimizi anlayabilmemizin temellerini oluşturur ki bu temeller, modern Dünya için zaruri olan mânevî faydaları üretir ve oldukça önemlidir.*"[575]

Bu misallere daha pek çoğu ilâve edilebilir fakat ne hâcet, hepsinin ortak noktası barış, sevgi, huzur içinde bir-

---

573 A.g.e. sh:43

574 A.g.e. sh:50

575 A.g.e. sh:51

Hz. İbrahim Sempozyumu, Hz. İbrahim'e inanan üç dinin temsilcilerini bir araya getirdi

Dinler, barışın garantisi olmalı

Diyalog; ama nasıl olmalı?

Diyalog, kafası ve gönlü açık, ilim ve fikirle aydınlanmış, ön yargısız insanların, samimi ve eleştirel olarak birbirlerinden öğrenmeye hazır olduğu ilişkinin adıdır.

Kavgaların sebebi; cehalet

Dinler arasında farklılıkların olduğu kadar benzerlikler de bilinmelidir. Kavgaların kaynağı cehalettir. Diyaloğun en önemli amacı buluşmak, anlamak ve anlaşmaktır.

Konuşmakla iş bitmiyor

Dinler arası diyalog, konuşma ve yazmadan ibaret olamaz. Semavî dinler dünyada yaşanan acılar, sorunlar için bir şey yapamayacaklarsa varlıklarının anlamı kalmaz.

Şimdi aksiyon zamanı

Dinlerin özünde barış, hikmet ve ışık varsa dini liderler, sorunlar ve acılar konusunda sessiz kalamazlar. Bütün semavî dinler cahilliğe karşı topyekün savaş başlatmalıdır.

Kültürler Arası Diyalog Platformu'nun, Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Devlet Bakanlığı (Sadi Somuncuoğlu), Aysa Holdig ve Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın desteği ile organize ettiği Hz. İbrahim Sempozyumu, Harran'ın tarihi mekanı Kaleönü'nde büyük bir coşkuyla başladı. Halkın ve medya mensuplarının yoğun katılımı ile gerçekleşen sempozyuma Dünyanın ve Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden Musevi, Hıristiyan ve Müslüman bilim ve din adamları katıldılar.

Üç farklı dinden konser

Hz. İbrahim Sempozyumu'nun ilk gününde bilimsel diyalog sempozyumu öncesi, üç semavi dinin ruhani reisleri, bilim adamları, protokol ve geniş halk kitlesi Kaleönü'nde bir araya geldi. Sunuculuğunu Engin Noyan'ın yaptığı programda önce üç semavi dini temsilen Mardin Musevi Kadim Korosu, Musevi Cemaati Korosu ve Kültür Bakanlığı Türk Halk Müziği koroları birer konser verdi. Yerel folklor gösterilerinin de yer aldığı programda daha sonra din adamları ve ruhani reisler Hz. İbrahim ve Urfa hakkındaki düşüncelerini dinleyicilerle paylaştılar.

Urfa halkından büyük ilgi

Harran toplantılarının önemini aktaran, Kültürler Arası Diyalog Platformu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Aydın, manevi yönden çok bereketli ve münbit olan Urfa topraklarında böyle bir çalışma yapmanın çok değerli olduğunu vurguladı. Urfa halkının ve yerel idarecilerin sempozyuma gösterdikleri yoğun ilgi-

Fethullah Gülen:

Din için, insanlık için önemli bir girişim

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Onursal Başkanı Fethullah Gülen sempozyuma bir tebrik mesajı gönderdi. Gülen, mesajında şu görüşlere yer verdi:

Savaşlardan, çatışmalardan yorgun düşmüş bulunan dünyamız, bir yandan beşerin tatmin olmaz iştahı karşısında yeni çatışmalara zemin olma istidadı gösterirken, bir yandan da ister istemez bir barış, kaynaşma ve yeryüzünü bir kardeşlik beşiği haline getirme sürecine girmektedir.

Evet, tarih boyu hemen bütün çatışmaların kaynağını teşkil eden beşerin tatmin olmaz iştahını çok daha ulvî hedeflere ve rekabetin en hayırlısına yönelterek tatmin edecek olan dinamik ile, yeryüzünü "kardeşlik beşiği" haline getirecek dinamik aynı dinamiktir. Bu dinamik ise, hepimizin kabûl ve takdir buyuracağı üzere "din"dir.

Din, sayılamayacak kadar ortak nokta taşır

Din, beşer iştahını, rekabetin zarar değil, fayda getirdiği sınırsız, sonsuz ve paylaşılmakla tükenmeyen, hattâ eksilmeyen manevî ve ahlâkî alana kanalize ederek çatışmaların önüne geçtiği gibi; renk, ırk ve coğrafya farklılıkları türünden, tamamen Yaratıcı İrade'ye bağlı ve dolayısıyla insan iradesinin dışındaki olguları ise birer realite olarak kabul edip, idealize etmemekle ve herhangi bir ayrımcılığa sebep saymamakla, yine savaşların, çatışmaların önüne geçer.

Bunun yanı sıra din, sayılamayacak kadar çok birleşme, kaynaşma ve dayanışma unsurları getirmiştir. Aynı Allah'a ve aynı iman esasla-

Yazısız!.

likte yaşamak gibi bahânelerle Hıristiyanlık ve Museviliği de **-hiç şüphesiz bugünkü bâtıl muhtevâsı ile-** hak yâni ebedî saadeti temine medâr kabul edip bu sakat görüşünü Müslümanlar'a kabul ettirmektir. Hattâ Diyalogculardan daha da ileri giderek "**İbrahimî Dinler**" denilen üç semâvî dini tevhidle "**tek**" e irca etmek emeli peşinde koşanlar bile vardır. Bu gerçeği **Ahmet Taşgetiren**'in adı geçen eserdeki yazısının şu son cümleleri açıkça göstermiyor mu?!

"... *Kaliforniya'da Yahudi-Hıristiyan-İslâm Etüdleri Merkezinde Yahudi ve Müslüman bilim adamları ile birlikte çalışan Hıristiyan bilim adamı **Dr. George B. Grose** ise, benzeri bir değerlendirme yaptı:*

*«Diyalog paylaşmaktır. Kimliği paylaşmak değil, yüreğimizi ötekine vermektir. **İbrahim'i kutsayanlar neden birbirlerini kutsamazlar?**»*

*Kaliforniya'daki aynı merkezde çalışan Müslüman bilim adamı **Sadullah Khan**, Kur'an'da 60 kere **Hz. İbrahim**'in adının geçtiğini hatırlattı ve «**İbrahim**'le, ilgili ekümenik-evrensel bir yaklaşıma ulaşmalıyız. Belki böylece ahlâkiyattan yoksun kalmış Dünya'ya bir ahlâkî sorumluluk getiririz.» dedi.*

Urfa'da başlayan sempozyum, İstanbul'da Fırat Kültür Merkezinde devam edecek.

Bu konu önemli... Bir yandan, «iletişim çağı» nda, «global köy» hâline gelen Dünya'mızda, çok hayatî, insanî mes'elelerin hallinde diyalog zarûreti, diğer yanda, hayatı düzenleyen ilkeleri tasfiye edilmiş, sadece inanç ve ahlâktan ibâret bırakılmış tek bir din üretme girişimleri... Nerede duruyor diyalog? Ben, diyaloğun hangi çerçeveye oturduğunu anlama çabası içinde yapılan bu bilimsel faaliyetin ufuk açıcı olduğuna inanıyorum.

Farklı kültürler arasında diyalog iradesinin oluşmasının önemli olduğunu düşünüyorum ama birbirini anlama

▼ZAMAN
2 HABERLER PAZARTESİ 17 NİSAN 200

Monolog değil diyalog

Hazreti İbrahim zirvesinin son gününde, başkalarını kendimize benzetme çabalarının monolog olacağı kaydedilerek, diyalog için farklılıkları korumanın şart olduğu vurgulandı.

Prof. Dr. Niyazi [illegible]:

Önemli olan farklılıkları koruyarak diyalog kurabilmek.

Prof. Dr. [illegible]:

Hangi ortak noktaların problemlere çözüm olabileceği araştırılmalı.

Dr. Aziz:

'Tek gerçek benim.' şeklindeki zihniyet, dinler diyaloğuna engel olur.

J. Banki:

Eğitimde farkında olmadan, diğer dinleri kötülüyoruz. Dikkat edelim.

Yusuf Altıntaş:

Dinlerarası diyalog kurumsallaşmalı. Bu konuda en iyi model Hz. İbrahim.

●Zafer ÖZCAN
İstanbul ZAMAN

Şanlıurfa'da başlayan Hz. İbrahim Sempozyumu, dün İstanbul Fırat Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen oturumlarla devam etti. Sempozyumun İs-

Yazısız!.

noktasında da henüz epey yol alınması gerektiğinin göründüğünü ifâde etmek istiyorum."[576]

Bütün bu hezeyanları Kur'an-ı kerimin ifâdesi ile toptan bir cevap vermekle iktifâ etmek istiyoruz:

"*Ey Ehli kitab! Niçin İbrahim hakkında münâkaşa ediyorsunuz? Halbuki Tevrat ve İncil ancak ondan sonra indirildi, bunu da mı akl etmiyorsunuz? İşte siz öylesiniz, haydi biraz bilginiz olan şeyde münâkaşa etdiniz, ya hiç bir ilminiz olmıyan şeyde niçin münâkaşa edersiniz? Halbuki Allah bilir siz bilmiyorsunuz, İbrahim ne Yahudi idi ne Nasrânî ve lâkin müslim bir hanif (lekesiz bir muvahhid) idi ve müşriklerden olmamıştı? Doğrusu insanların İbrahim'e en yakını her halde onun izince gidenler ve şu Peygamber'e ve iman edenlerdir, Allah da, mü'minlerin velisidir.*"[577] devamında ise,

"*Ehl-i kitabdan bir tâife arzu etti ki; sizi şaşırtsalar, halbuki sırf kendilerini şaşırtıyorlar da farkına varmıyorlar*"[578] buyurulmaktadır.

Diğer bir sûre-i celîlede ise Cenâb-ı Hak daha tafsilâtlı bir sûrette meâlen şöyle buyurmaktadır:

" *Bir de Yehud veya Nasara olun ki; hidâyet bulasınız dediler, deki: hayır, hakperest hanif olarak İbrahim milleti ki, O hiç bir zaman müşriklerden olmadı ve deyin ki biz Allah'a iman ettiğimiz gibi bize ne indirildiyse, İbrahim'e ve İsmail'e ve İshak'a ve Yakub'a ve Esbat'a*[579] *ne indirildiyse, Musa'ya ve İsa'ya ne verildiyse ve bütün Peygamberlere Rablarından olarak ne verildiyse hepsine iman ettik, O'nun Resullerinden birinin arasını ayırmayız ve biz ancak onun için boyun eğen Müslimleriz. Eğer böyle sizin iman ettiğiniz gibi iman*

---

576 A.g.e. sh:56

577 Âl-i İmran Sûresi, âyet 65-68

578 Âl-i İmran Sûresi, âyet 69

579 Esbat tohum manasındaki "sıbt" ın cem'idir.

ZAMAN

Diyalogdan düğüne

Sosyoloji profesörü Hıristiyan Lester Kurtz ile gazeteci Müslüman Mariam Kurtz'un nikahları, Urfa'da İbrahim Camii'nde müftü, haham ve papazın huzurunda kıyıldı.

Lester Kurtz ve Mariam Kurtz Dinlerarası Diyalog Sempozyumu'nun en ilginç konuklarıydı.

Biri Teksas'tan yani Amerikalı, diğeri Darusselam yani Tanzanya'dan.

Biri beyaz, diğeri ise siyahî.

Biri metodist protestan bir ailede büyüyüp Quaker olarak hayatını sürdürüyor, diğeri ise Müslüman.

Biri Teksas Üniversitesi'nde sosyoloji profesörü, diğeri ise gazeteci.

Onları bir araya getiren bundan bir yıl önce Prof. Lester Kurtz'un Afrika'da katıldığı bir konferans olmuş. Konferansı bir gazeteci olarak takip eden siyahi gazeteci Meryem, Lester ile uzun bir tartışmaya dalmış ve bir hafta sonra kendilerini evlilik sürecinde bulmuşlar. Amerika'ya yerleşip resmi nikahlarını yapmışlar ve tam bir yıldır dini nikah kıymak için beklemişler. İşte bu bekleyişi nihayet dün Urfa'da İbrahim Camii'nde müftünün huzurunda kıydıkları nikahla nihayete erdirdiler. Haham, papapaz ve müftünün huzurunda kendisini kelimei şehadet getirerek 'hem hristiyan, hem de müslüman' ilan eden ve aynen çifte vatandaşlıkta olduğu gibi çifte dinli olmak istediğini ve Meryem ile evlenerek geçmişinde sahip olduğu hristiyan kültürle İslam kültürünü mezcetmek istediğini belirten Lester, 'Quaker olduğum için herhangi bir hristiyan doktrinine bağlı hissetmiyordum kendimi, dolayısı ile İslamiyetin güzellikleri ile geçmişimdeki hristiyanlıktan kaynaklanan güzellikler arasında bir tezat görmüyorum ve iki dinin güzelliklerini İbrahim Peygamber'in mekanında musevi dostlarımın da duaları ile Meryem'le birlikte dini nikah kıyarak sürdürmek istiyorum' dedi.

Gözleri dolu bir biçimde bu anı beklediğini belirten Meryem ise Lester'in geçen yıl bir ay oruç tuttuğunu ve ramazan boyunca beş vakit namaz kıldığını birlikte hristiyan bayramlarını da kutladıklarını fakat İslami usullerle dini nikah kıymayı hep arzuladıklarını vurguladı. Üç dinin duaları ile salavatlar eşliğinde gerçekleşen bu nikah merasimini bu toplantıya katılan bütün din mensuplarını dinlerin birlikte ve ortak yaşanabilmesi konusunda derin ve anlamlı düşüncelere sevketti.

Diyalogun bir başka göstergesi ise Lester ile Mariam'in nikahlanıydı; haham, papaz ve müftünün huzurunda kelime-i şehadet getiren Lester kendisini, 'hem Hıristiyan, hem de Müslüman' ilan etti.

Ahme[t] KURUCAN

Yaklaşımlar

Yoksulluk ve yönetim

Murat Karayalçın köktendincilik ve etnik milliyetçiliğin kaynağını keşfetmiş: yoksulluk. 70'li yılların ideolojik söylemlerini insana hatırlatan alabildiğine yüzeysel bir değerlendirme bu. Karayalçın'a göre, yoksulluk ile teokratik ve demokratik düzen arasında sebep—sonuç ilişkisi de varmış. Bu ilişki, yoksulların teokrasiyi, zengin ve egemen toplulukların da demokrasiyi tercih etmesi ile kendini gösteriyormuş.

Aslında böylesi klişe sözleri, genelleme içeren söylemleri, tarihî bilgi ve tecrübelerle ispatlanamayan yaklaşımları 80 sonrasında bıraktık sanıyordum. Küreselleşen dünyada, hemen her sahada liberal düşünce ve buna dayanan siyasi, ekonomik, kültürel politikaların hakim olduğu kanaatindeyim. Saflığıma verin, Karayalçın'ın da görev aldığı DYP—SHP koalisyonunu bu çerçevede bir yere oturtuyor ve Türk siyaseti olarak ulaştığımız bu seviyeden dolayı seviniyordum. Nasıl sevinmem, ben Demirel— Ecevit kavgaları ile büyümüş neslin bir ferdiyim. Demirel—İnönü koalisyonu bana sol düşüncenin dünya gerçeklerini görmeye başladığını düşündürüyordu. Rusya'nın çöküşünün bu noktada etken rol oynadığı kanaatindeyim. Ama Kara-

Diyalog, müslimle gayr-ı müslimi nikâhlamaya ve bunu meşrû kabul etmeye kadar vardırıldı!.

ederlerse muhakkak doğru yolu buldular, yok yüz çevirirlerse onlar sırf bir şikak içindedirler, Allah da sana onların haklarından geliverecektir, ve O, O işiten, O bilendir. Allah boyasına bak (vaftiz ne olacak?!.) Allah'dan güzel boya vuran kim? Biz işte O'na ibâdet edenleriz. De ki, Allah hakkında bizimle mücâdele mi edeceksiniz? Halbuki O bizim de Rabbimiz sizin de ve bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size, ancak biz ona muhlisleriz yoksa İbrahim de İsmail de, İshak da, Yakub da, esbat da hep Yehud veya Nesârâ idiler mi diyorsunuz? Deki sizler mi daha iyi bileceksiniz yoksa Allah mı? Allah'ın şahâdet ettiği bir hakikati bilerek ketm edenden daha zâlim kim olabilir? Allah ettiklerinizden gâfil değil. O bir ümmetti geldi geçti, O'na kendi kazandığı size de kendi kazandığınız ve siz onların işlediklerinden mes'ul değilsiniz?"[580]

Bu âyet-i kerimeler nâzil olduğunda Hıristiyanlık da Musevîlik de bugünkü muharref şekle çoktan bürünmüş bulunmaktaydı. Yoksa bu derecede şedîd bir ikaz ve onlara karşı ihtar vâki olur muydu?! Bu sebepledir ki **Fethullah Gülen**'in öyle ifâdelerin bugünkü ehl-i kitabı şümulüne almadığı yolundaki şu ifâdesi hezeyandan başka bir şey değildir:

"*Yahudi ve Hıristiyanları kınayan ve azarlayan âyetler, ya Hazret-i Muhammed (Sav) döneminde yaşayan ya da kendi peygamberleri döneminde yaşayan bazı Yahudi ve Hristiyanlar hakkındadır.*"[581]

4-Abant Toplantıları

Fethullah Gülen'in, Diyânet'ten sonra "**Dinlerarası Diyalog Hareketi**" ne hâhişkâr bir sûrette katılmasının en ehemmiyetli semerelerinden biri "**Abant Toplantıları**" olmuştur. Bunların ilki 16-19 Temmuz 1998 târihinde "**İslâm ve Lâiklik Sempozyumu**" adıyla gerçekleştirilmiştir. Bu hareketin **Fet-**

---

580 Bakara sûresi, âyet 135-141

581 Bkz. Küresel Bakışa Doğru, İstanbul 2003, sh:45

hullah Gülen'in tensibi ile başlatılmış olduğu, tertipleyenin O'nun güdümündeki "**Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı**" olmasıyla sabittir. Altmış iştirakçiyle gerçekleştirilen bu toplantıda söylenen sözler kitaplaştırılmıştır.[582] Toplantının gâyesini vakıf Başkanı sıfatıyla **Harun Tokak** şöyle ifâde etmektedir:

"*Biz **Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı** olarak var olduğumuz günden beri «**ilim**», «**diyalog**» ve «**uzlaşma**» dedik. Problemler hepimizi ilgilendirdiğinden, çözümü de hep birlikte bulacağımıza inandık. Bu çerçevede süregelen faâliyetlerimize son olarak **İslâm ve lâiklik**, konusunu ekledik. Bu çalışmada, farklı Dünya görüşleriyle toplumda ön plâna çıkan uzman, bilim ve düşünce adamlarını bir araya getirip böylesine önemli bir sonuca varılmasından dolayı da ayrıca mutluyuz*"[583]

Daha ilk toplantıda böyle bir mevzuun seçilmiş olması câlib-i dikkattir. İslâm'ı mâbede ve vicdanlara hapsetmek isteyenlerin kalkanı hep bu -hâlâ gerçek mâhiyeti'nin ne olduğu anlaşılamamış bulunan- "**Lâiklik**" tir. Toplantıya birçok da ilâhiyatçı dâvet edilmiş olduğu cihetle beklenirdi ki, bu zihin karıştıran mefhum İslâm ile muhâkeme edilip değerlendirile!. Ne gezer!. Arada çıkan birkaç aykırı sese mukabil, iştirakçilerin ekseriyetle lâik kafalı kimseler olmaları sebebiyle "**sonuç bildirisi**" nde açıkça görüldüğü üzere lâikliğin Batı standardına ulaştırılması istikametinde temennilere yer verilmekle iktifâ edilmiştir.[584]

Fakat asıl cinâyet 8-11 Temmuz 1999 târihinde gerçekleştirilen **II. Abant Toplantısı**'nda işlenmiştir şöyle ki:

Ben o târihte hakkımdaki bir tevkif kararı sebebiyle kaçak durumda idim. Bir evde saklanmakta idim. Orada birgün televiz-

---

582 Bkz. **Mehmed Gündem**- Abant Toplantıları I. İslâm ve Lâiklik, İstanbul 1998

583 **Mehmed Gündem**- a.g.e. sh:5

584 Bkz. **Mehmed Gündem**- A.g.e sh:269 vd

yon seyrederken bir programla karşılaştım. Bu STV de **Hayreddin Karaman** ve **Mehmed Aydın**'la yapılmakta olan bir sohbetti. Programcı önce **Hayreddin Karaman**'a şöyle bir sual sordu:

"- *Mâlumunuz olduğu üzere **«Abant Toplantısı»** nın **«sonuç bildirgesi»** nde **Atatürk İnkılâplarının İslâm'ın özüne bir zarar vermiş olmadığı şeklinde bir hüküm var**. Siz bunun hakkında ne söylemek istersiniz?!*"

Ben bu sözleri duyunca içimden "**eyvah**" dedim. "**Bu adam şimdi meddahlık yaparak Âhireti'ni mahvedecek**" şeklinde bir korkuya kapıldım. Fakat hayret! Korktuğum olmadı.

Hayreddin Karaman:

"- *Ben târihçi değilim. Bu işleri pek fazla bilmem!*" dedi ve şu sözleri ilâve etti!

"- ***Bildiğim şu ki Atatürk inkılâpları müslümanların[585] dinî hayatlarında ciddî bir kırılmaya sebep olmuştur.***"

Bundan sonra sustu. Başka bir şey söylemek istemediği anlaşılıyordu. Programcı bu defa **M.Aydın**'a dönerek:

"- *Hocam siz bu hususta ne dersiniz?!*" deyince adetâ bir lâğım patlamış gibi oldu. **M.Aydın**'a göre **M.Kemal Paşa** olmasaydı bugün rahatça ibâdetimizi yapamayacak hatta babalarımızın kim olduğunu bile -hâşâ- bilemeyecektik! Bu minval üzere tekrarından hicap duyduğum öyle sözler söyledi ki vaktiyle "**Çankaya**" isimli şiir'in de:

"Ne örümcek ne yosun
Ne mûcize, ne füsun...
Kâbe Arab'ın olsun
Çankaya bize yeter" demiş olan **Kemaleddin Kamu**

---

585 **Hayreddin karaman**'ın Kemalist İnkılâplar hakkında daha sonra bir televizyon programında da Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki din tahripkârlığı hakkında çok doğru şeyler söylediğine şâhid olduğumu burada itiraf etmeliyim. Ayrıca O'nun "İki Din Mazlumu, (İstanbul 2010)" isimli eserinin giriş kısmında da benzer bir değerlendirme görmekle O'nun hesabına sevindiğimi söylemeliyim.

veya:

"On milyon bel, iki kat olmuşken eğilmeden
O'nda onbeş milyonun boyu birden uzaldı
Tanrı, peygamber diye nedir, kimdir bilmeden,
Taptığımız ne varsa hepsi O'ndan şekl aldı!."

herzesinin sâhibi **Fâruk Nâfiz Çamlıbel** sağ olsaydı herhalde **Mehmed Aydın'ı** bu **"Kemalist dalkavukluğu"** sebebiyle kıskanırdı.

Bu hadiseden sonra **"Abant Plâtformu"** nun müzâkerelerine âid kitabı getirterek inceleyince O'nun **"sonuç bildirisi"** başlıklı bölümde yer alan şu sözleri ibret ve dehşetle okudum:

"*Ondokuzuncu yüzyıl Osmanlı toplumunda başlayan ve **Atatürk'le** birlikte büyük bir atılım yapan çağdaşlaşma çabaları, **dinin özüne değil, din olarak kabul edilen geleneğe, tezâhürlere ve eskimiş kurumlara karşı tavır aldı.** Bu oluşum sürecinde Batı'ya benzer şekilde bazı sıkıntı ve sürtüşmelerin yaşanması doğaldır.*

*Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibâren bütün Dünya'da bir sosyal olgu olarak din ve mânevî alana bir dönüş yaşanmaktadır. Türkiye de bu gelişmelerin dışında değildir. Ancak ilk başta târihsel ve geleneksel yapılanmayı sürdürme çabaları ortaya çıksa da, dine yöneliş sürecini yaşayan kesimler çağdaş Cumhuriyetin demokratik ve özgürlükçü hedefleriyle ve ekonomik dinamizmiyle **İslâm'ın özünde var olan yüksek değerler arasında örtüşmenin bulunduğunun bilincindedir.** Bu sebeple de toplumumuzda gözlemlenen bu çağdaş yöneliş, Osmanlı'nın yıkılış dönemindeki geleneksel tepkiyle ve geriye dönüş özlemiyle benzeşme göstermez.*"[586]

Bu nâdânlara göre sâdece Kemalist inkılaplar de-

---

586 Bkz. Abant Platformu II. Din Devlet ve Toplum, İstanbul 2000 sh:307 vd.

ğil Osmanlı târihinde -çeşitli iç ve dış âmillerin tesiriyle- **"Tanzimat'tan itibâren"** su yüzüne çıkmaya başlayan tahrifler bile İslâm'ın **özüne karşı değil gelenek ve bunların tezahürüne karşı** imiş. Ayrıca **"Cumhuriyet'in demokratik özgürlükçü hedefleriyle İslâm'ın özünde var olan yüksek değerler"** arasında bir mutabakat varmış. Bunlara göre ne din adamlarının asılıp kesilmesi, din eğitimi ve öğretiminin yasaklanması, Hilâfet'in ilgâsı, İslâm harflerinin yasaklanması, tekke ve medreselerin kapatılması ilh... bütün bunların hiçbiri İslâm'a zarar vermemiştir. Şu anlayışın İslâmî ve imanî bir hassasiyetle bağdaşmayacağı husûsunu izâha lüzum görmüyoruz. Bilgice en zayıf bir müslümanın bile değerlendirmesine aykırı bu görüşü bir prensip kararı hâline getirenlerin İslâm'ın gerçek mâhiyetinden haberdâr olmadıkları söylenemeyeceğine göre bu tavır kasdi bir sâikten başka bir sûrette izah olamaz!

Bu kadarcık bir tahlilin bile **"Abant Toplantıları"** diye lâik kafalı kesimin öve öve bitiremedikleri toplantıların mâhiyet ve gâyesinin ne olduğunu anlamaya yeteceği kanaatiyle bu kadarıyla iktifâ ediyoruz.

5- ve Diğerleri

"Dinlerarası Diyalog" taraftarları ve bu hareketin baş mürevvici olan **Fethullah Gülen**'in böyle görüşme ve toplantıları saymakla bitmez. Biz kendi beyanlarını esas alarak bilhassa **Fethullah Gülen**'in bu istikametteki faâliyetlerine dâir **"Kültürlerarası Diyalog Plâtformu"** adıyla yayınlanan ve daha önce kendisine pek çok atıfta bulunduğumuz eserde yeralan listeyi dikkatlerinize arz etmekle iktifâ ediyoruz. Tabii bu listede isimleri geçenler hep diyalog taraftarlığının öncüleri olan gayr-i müslimlerdir:

"DİNLEARASI DİYALOĞUN ÖNEMLİ İSİMLERİNDEN SAYIN M.FETHULLAH GÜLEN'İN GÖRÜŞMELER-

DE BULUNDUĞU DİĞER SEMAVÎ DİN TEMSİLCİLERİ

*Vatikan Dinlerarası Diyalog Başkanı **Kardinal Arenzi**, Vatikan Ankara Büyükelçisi **Pier Luigi Celeta**, New York Katolik Arşidükü ve New York Başpiskoposu müteveffa Kardinal **O'Conner**, ABD Katolik Üniversitesi Doğu Hıristiyanlığı Araştırmaları Bölüm Başkanı Prof. Dr. **Sidney Griffith**, Dartmout Koleji Antropoloji ve İnsan Hakları İlişkileri Profesörü **Dale E. Eickelman** Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanları Konfederasyonu heyeti, Dünya Kiliseler Birliği temsilcileri, Türkiye Kadim Süryani Cemaati Liderleri Metropolid **Yusuf Çetin** ve Huriepiskopos **Samuel Akdemir**, Musevi Hahambaşı müteveffa **David Aseo**, Türkiye Ermenileri Patriği müteveffa **Karakin II**, Türkiye Ermenileri Patriği **Mesrob II**"*[587]

dd-Fethullah Gülen'in Mustafa Kemal Paşa Meddahlığı

Hayatım boyunca **M.Kemal Paşa**'nın "**İslâm karşıtı**" icraatlarına karşı mücâdele etmiş bir insan sıfatıyla **Fethullah Gülen**'in söyledikleri içinde beni en ziyade hayret ve kızgınlığa sevk eden sözleri O'nun birinci hüviyetinde iken söylediklerini tekzib edercesine **M.Kemal Paşa** meddahlığı yapan sözleri olmuştur. Bu sözleri "**takiyye**" olarak değerlendiren pek çok kimseyle karşılaşmışsam da bunu asla doğru bulmuyorum. Bir kere şunu söylemeliyim ki "**takiyye**" Şia'ya mahsustur. Ehl-i Sünnet anlayışında böyle bir şey asla mevzu-u bahs değildir. Hele hele imanî mes'elelerde "**takiyye yapıyorum**" diyerek aykırı bir söz söylemek "**ölüm tehlikesi vârid olmadıkça asla câiz bulunmadığı**" gibi bu takdirde dahî kalbi muhafaza etmek şarttır.

Bu islâmî gerçeklere rağmen diyelim ki bir ihlâl veya sürç-ü lisan olarak bu sözleri söylemiş olsun!. Bu takdirde dahî hiç kimse mâzur görülemez. Zirâ, mantıken bir kimsenin

587 A.g.e. sh:18 vd.

aksi davaya tâviz vermesi ancak O'nun zayıf ve başkalarının desteğine muhtâc olduğu zamanlar için mevzu-u bahs olabilir. Dünya'nın dörtbir yanında binden fazla mektep açmış ve beynelmilel bir şöhret hâline gelmiş olan **Fethullah Gülen** için bugünkü sözleri değil olsa olsa "**2004 Yılı'nda geri aldığını söylediği**" ve özür dilediği, şöhret basamaklarının henüz başında iken yâni birinci hüviyetiyle söylemiş olduğu sözler takiyye olabilir ki, bunlar dahî külliyen **M.Kemal Paşa**'nın aleyhindedir. Elimizde sûretleri bulunan savcılık iddianâmeleri ve emniyet raporlarına intikal etmiş bulunan **M.Kemal Paşa** hakkında ki sözlerinden nakiller yaparak bu bahsi uzatmak istemiyoruz. Zirâ bunları kendisi de kabul etmiş ve milletten özür dilemiş ve böyle mes'elelerde itibar "**son tavra**" olduğu cihetle burada böyle misallere yer vermeksizin O'nun ikinci hüviyetinde tezâhür eden "**Kemalizm meddahlığı**" na dâir birkaç beyanını dikkatlerinize arz etmekle iktifâ ediyoruz:

15.06.1999 tarihinde Show TV'de **Reha Muhtar** ile yaptığı bir röportajda şunları söylemiştir:

"***RM: Mustafa Kemal Atatürk*** *hakkındaki görüşlerinizi de rica edebilir miyim efendim?*

FG: *Evet. Bu hususta düşüncemi ifâde ediyorum, karşı taraf kaldırıp diyor ki, biraz evvel bahsettiğiniz şeylerde de, yok takiyye yapıyor, yok şunu yapıyor, bunu yapıyor...*

RM: *Kimsenin söylediği önemli değil. Biz sizden birebir normal görüşünüzü alalım.*

FG: *Evet,* ***Ben Mustafa Kemal Atatürk'ün askerî bir dâhi olduğunu, idârî bir dâhi olduğunu, İstiklâl Mücâdelesi ile ezilmiş bir milleti yeniden istiklâlinin kazandırma sûretiyle, O'na hürriyeti tattırdığını,*** *ve her şey olmaya müsâid hale getirdiğini defaatla arz ettiğim gibi bir kere daha sizin vasıtanızla bütün Türk toplumuna arz ediyorum.*

RM: Atatürk *ifâdesini kullanıyor musunuz, kendisin-*

Milliyet

BASINDA GÜVEN

23 Haziran 1999 Çarşamba 150.000 TL

Apo 'Ben' diyor

Öcalan'ın yargılanmasına bugün devam edilecek. Mahkeme heyetinde askeri hakim yerine sivil yedek hakim Mehmet Maraş yer alacak. Öcalan'ın mahkemeye 20 - 25 sayfalık yazılı savunma vermesi bekleniyor.

Öcalan'ın, savunmasında "çözümün kendisinin yaşamasına bağlı olduğuna" vurgu yapacağı ve soruna barışçı çözüm bulunamaması halinde terörün süreceği temasını işleyeceği ifade edildi. Haberi sayfa 8

Fethullah'tan özür

Milli Güvenlik Kurulu:

Desteği kesin

BUGÜNKÜ MGK'DA GÜLEN'LE İLGİLİ ŞU MESAJLAR VERİLECEK

Gülen, canlı yayında "Özür dilerim. Yanlış yapmışım" dedi

Maksadı aşan sözler

Rejim karşıtı konuşmalarının kasetleri günlerdir tartışılan Fethullah Gülen, Show TV'ye dün akşam telefonla bağlanarak Reha Muhtar'ın sorularını yanıtladı. "Devletin her şeyi bildiğini ve vicdanının rahat olduğunu" belirten Fethullah Gülen, "maksadı aşan ifadeleri" olabileceğini belirterek, "Özür dilerim, yanlış yapmışım" dedi.

"Devlet idam verse de geleceğim"

MİT: 68'de ortaya çıktı

Susurluk'la ilgili MİT raporunda, Gülen; 1968'de ortaya...

Bundan tam onbir sene evvel hem özür diliyor ve hem de "Devlet idam verse de geleceğim!." diyor.

den bahsedildiği zaman?

FG: Her zaman. Hem ismini, hem soy ismini, hem de Türk Milleti'nin içinden gelerek verdiği o ismi her zaman kullanıyorum.

RM: Peki kullanabilir misiniz efendim?

*FG: **Mustafa Kemal Atatürk** diyorum. **Bunu Kanal D'deki programda da açık seçik olarak söyledim.** Birilerinin onu bir taraflara çekip, dinin karşısındaymış gibi göstermelerine karşılık, hatta orada uzun boylu olarak onun **çok iyi bir dindar olduğunu, Şemseddin Günaltay** ile olan bir mülâkatı ifâde etmek sûretiyle, O'nun başka tarafa çekilmeye müsaid olmadığını ısrarla ifâde ettim. O bu milletin içinden çıkmıştır, bu milletin evlâdıdır, bu millet için yüreği çarpmıştır, **bizim mukaddes bildiğimiz, saygı duyduğumuz her meseleye saygı duymuş** ve millet nezdinde, kalbinde saygın bir yeri olan bir insandır.*"[588]

O'nun "**Bunu Kanal D'deki programda da açık seçik söyledim**" diyerek atıf yaptığı programı tesadüfen denk gelerek seyretmiş ve orada **M.Kemal** için "**idarî ve siyâsî bir dâhi**" sözünden mâdâ bir de "**Hiçbir mecburiyetimiz olmadığı hâlde Türk Cumhuriyetleri'ndeki mekteplerimiz için buradan bir kamyon dolusu büst gönderdik**" tarzındaki sözlerine muttalî olarak âdeta şok olmuştum. Ertesi gün ziyaretime gelen **İrfan Evcin** bu mes'ele hakkında şunları söyledi:

"Sabahleyin İstanbul'a inmek için Yalova'dan vapura bindiğimde orada **Hüseyin Gülerce** ile karşılaştım. Dün akşam **Fethullah Gülen**'in Kanal D'deki sözleri üzerine aramızda bir konuşma geçti. O'nun ne dediğini tahmin edersiniz?!"

---

588 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view &id=1466&pop=1&...

Ben:

"- Takdir ve tahsin etmiştir!" deyince de

"- Aynen öyle" dedi ve ekledi

"- Fazladan olarak: Mâdem ki Hocaefendi'nin değerlendirmesi böyle! Ben bundan sonra hiç kimsenin **M.Kemal Paşa** aleyhine söz söyletmem!" demez mi?! Doğrusu pek şaştım!

Böyle delâlete sürüklenmenin misalleri pek çoktur. Bir örnekte **Doğu Ergil**'in **Fethullah Gülen**'in methiyesi mâhiyetinde yazdığı kitap[589] üzerine O'nunla yapılan bir tanıtım toplantısında şöyle ifâde etmiştir:

Doğu Ergil bu toplantıdaki sözleri arasında:

"*Ben!*" dedi "*sadece **Fethullah Gülen**'le değil, cemaatinden pekçok kişiyle de görüştüm. Rizeli bir genç bana dedi ki:*

*«- Ben muhafazakâr bir âilede büyüdüm. **Atatürk**'ün adı evimizde daima menfur olarak anılırdı. Fakat Hocaefendi'yi dinledikten sonra bu husustaki kanaatlerim tamamen değişti!»*"

Biz **Fethullah Gülen**'in **"birinci hüviyetine"** taban tabana zıt olan[590] **"ikinci hüviyeti"** nin lâik ve Kemalist ol-

---

589 **Fethullah Gülen** ve Hareketi, İstanbul 2010

590 Biz bu iki hüviyet arasındaki tezadı göstermek üzere -çoklarının hâlâ devam ettiğini sandıkları - "birinci hüviyet" iyle serdettiği sözlerden nakiller yapmayı gereksiz gördüğümüzü beyan etmemize rağmen burada kısa bir izahatı zarûrî addediyoruz: O, "**Atatürk düşmanı** suçlamasına karşı **İ.Âdil Sönmez**'in hazırladığı kitapta (Bak. **Fethullah Gülen** Gerçeği, 1998 İzmir, sh:12 vd)

"*Atatürk'e hakaret milletime hakarettir. Ölmüş gitmiş insanlara sövmeyin, hayatta kalanları rencide eder (Hadis). Bu benim için çok önemli bir prensiptir. «Müslüman'ca bir üslup değil»*" demiş olduğu hâlde, **Kırık Mızrap** adlı şiir kitabındaki

"*GELİR*

Şeflik izleri üzerine

duğuna dâir gösterilebilecek olan onlarca delilden sâdece birteki ile iktifâ etmek istiyoruz. Bu delil de O'nun **Cengiz Çandar** ve **Taha Akyol**'un 27.02.1998 târihinde NTV Televizyonu'nda yaptıkları röportajda söylediklerinin az bir kısmıdır. Program şöyle başlıyor:

Ne gelirse bize dahilden gelir"
.... Diye başlayan şiirini ve benzer diğer şiirlerini unutmuş görünüyor.
"*VEFAYA ELVEDA*
Şeflik izleri üzerine
Artık vefâya eyledik vedâ
Sızlıyor içim her şeyden cüdâ,
Her çehrede yalancı bir edâ.
Bir zamanlar canlı ve kıvraktık,
Çaylar gibi sonsuza aktık,
Her tarafta bir meşale yaktık.
Biz neşeliyken herkes de şendi,
Ruhlara bir uğursuzluk sindi,
Sanki üstümüze belâ indi."
"MANZARA" adlı şiirindeki şu mısraları da, buyurun okuyun
"*Şeflik döneminin arkada bıraktıkları...*
Çoraklaşmış topraklar,
Kurumuş hep otlaklar,
Kulluktan bîzar kullar
Her tarafta hortlaklar.
Çevre firenkle doldu
Sırtlarda fraklar.
Nesiller köksüz oldu
Bir şey bilmez salaklar
Hürler köleden beter
iflâs etmiş ahmaklar
Ülkeyi sardı ilhad
Şahâdetsiz dudaklar
Haya iffet yıkıldı
Haramda hep ayaklar.
İlkine uydu sonu
Birbirinden bunaklar."
Gâliba bunları herkesin unutmuş olduğunu sanıyor.

*"**Cengiz Çandar**: İyi akşamlar. **Taha Akyol**'la birlikte sunduğumuz bir **Püf Noktası** programıyla bir kez daha karşınızdayız. Bugün son derece değerli ve önemli bir konuğumuzla birlikte söyleşeceğiz. Bu konuğumuz yüzlerce yıl öncesinden ta Ortaasya'dan **Hoca Ahmed Yesevî** ile birlikte başlayıp Anadolu'da **Yunus Emre**'den, **Mevlânâ Celâleddin Rûmî**'den bugüne kadar uzanan yüce fikir çınarımızın günümüze uzanan en önemli dalı belki de.*

*Kendisi tasavvuf geleneğine bağlı olduğu için son derece alçak gönüllü bir kişiliğe sahip ve o yüzden kendisini tanıtmak için söyleyeceğimiz sözlerden mutlaka rahatsızlık duyacaktır. O'nun afvına sığınarak kendisi için 21. yüzyıl **Türk Rönesansı** ve Anadolu Müslümanlığı'nın yükselişine sahne olacaksa bu hareketin ruh ve fikir mimarları arasında en önemli isimlerinden birisi **Fethullah Gülen**'dir diye başlayan tanıtmayla adını zikretmiş olayım.*

*Ayrıca **Fethullah Gülen** öğretisi Batı modernliğini islamî muhafazakarlıkla sınamakta ve manalandırmakta daha ötesi modernliği Batı'nın malı olmaktan çıkarmak istemektedir diye **Prof. Nilüfer Göle**'nin kendisini tanımladığı bir şahsiyet. **Çetin Altan** kendisiyle yapılan **Ufuk Turu**'nda **«Kaldırın şu Osmanlı haritasını ufkumu daraltıyor»** deyip yerine Dünya haritası astırması Hoca'nın evrensel bir bakış ve evrensel değerler ortaya koyan düşüncelerini tüm insanlığa aktarmayı plânlayan geniş bir perspektifli insan olduğunu gösteriyor diyor. İşte **Fethullah Gülen**'le biz bu akşam beraber olacağız.*

***Fethullah Gülen** aynı zamanda Hristiyan Âlemi'nin büyük ismi papayla çok yakın bir târihte görüştüğü için güncel siyasî tartışmalara da ismini getirmiş birisi fakat biz, siyâsetle yetinmeyeceğiz. Çok geniş bir düşünce evreninde lütfedip dâvetimizi kabul edip geldiği için kendisinin fikir-*

lerinden yararlanmaya ve sizleri de bu fikirleri paylaşmaya dâvet edeceğiz

***Taha Akyol:** Efendim, programımıza hoşgeldiniz. Katıldığınız için teşekkür ederim. Biraz önce **Cengiz Çandar,** Türkiye'nin önde gelen sosyologlarından, batı üniversitelerinde de zaman zaman ders veren sosyologlarından **Nilüfer Göle**'nin sizin faâliyetlerinizi takdir eden, Türkiye için olumlu bulan, bir rönesans işâreti şeklinde değerlendiren ifâdelerini okudu. Aynı şekilde **Çetin Altan**'ın sizin Osmanlı coğrafyasıyla bile yetinmeyen bir evrensellik cihanşümullük ufkuna yöneldiğinizi ifâde etti. Hem **Çetin Altan** düşünce ve edebiyat Dünyamızda tabiiki lâikliği sâdece hukukî bir nizam olarak değil kendisini Dünya görüşü olarak da benimsemiş büyük bir yazar ve düşünür. **Nilüfer Göle** özel hayatında lâik değerlere göre yaşayan bir sosyolog. Fakat bugüne kadar çok farklı bir biçimde bir **Fethullah Gülen** hareketini bunlar Türkiye için olumlu buluyorlar.*

*Ben şimdi anayasa profesörü **Bülent Tanör**'ün birkaç cümlesini okumak istiyorum ve size bu soruyu yönelteceğim. **Bülent Tanür** Türkiye'nin önde gelen anayasa hukukçularından birisi. **Kendisi Atatürkçüdür, Kemalisttir. Demokrasi ve Cumhuriyet prensiplerine yürekten bağlıdır.** Ve aynı zamanda lâiklik anlayışı, **lâikliğin sadece bir devlet nizamı değil, toplumun bütününü kapsayan bir yaşama biçimi olması gerektiğini söylüyor.** Bu inanca sahip olduğu halde **Bülent Tanür Artıhaber Dergisi**'ne yaptığı açıklamada sizden bahsederek şunları söylüyor: İrtica tehlikesinin önemine inansam da bunun ordu üst çevrelerinin atfettiği boyutlarda olduğunu düşünmüyorum. İkinci olarak siyasî ya da sosyal İslâm'ın toplumu istila etmesini bir olgu olarak görmekle birlikte bu yayılmanın aynı çevrelerin yumuşamasını da getireceğini gözlüyorum. Mesela **Fethullah Gülen** mes'elesine*

ÖZÜR DİLEDİ

Fethullah Gülen ABD'den yaptığı açıklamada "Atatürk'e karşı söylediğim yakışıksız ne varsa büyük milletten özür diliyorum" dedi

1 milyon gazeteyi bedava dağıttırdı

Gülen, geniş savunmasının yeraldığı gazetesi Zaman'ı 1 milyon bastırıp bedava dağıttırdı. 18 Haziran'da 150 bin 949 abone, 8 bin 800 bayi satışı olan Zaman dün 974 bin 614 kişiye bedava dağıtıldı, 25 bin 333 adedi de sat ldı.

ZAMAN

DEVLETLE BAR

Gülen

Gülen kasetteki sözleri için radikalleri yumuşatma çabası olduğunu söyledi

FETHULLAH Gülen, dün gece Show TV'de Reha Muhtar'ın sorularını telefonla yanıtladı. Gülen özetle şunları söyledi: Mülahazamı ifade ederken eğer maksatı aşan sözler girmiş ise özür dilerim, yanlış yapmışım.

BU kasetlerdeki konuşmalar, oralara gelen daha radikallere yönelik, o insanları o zamanlarda o şartlarda biraz da düzeltmeye, bir çeşit rehabiliteye yönelikti. Bazı şartlar, insanları başka şekillerde konuşmaya mecbur eder.

KONJONKTÜRÜN o zaman ki durumu, yanıma gelenlerin genel durumuna göre suallerine cevap verdim. Konuşmalarda bazı sevimsiz şeyler var. Hepimiz insanız, kalıptan çıkmış gibi konuşamayız.

TÜRKİYE hasretini, insanım. Ölürsem de Türkiye'de ölürüm. Görüşmelerde Türkiye'de bulunmamın yararlı olacağını düşünüyorum. Ama tahkikat açılacaksa ... da bulunmak gerekirse, gelerim ... açıklama 27'de

Düğmeye bastım...

EN çok merak edilen ve araştırılan buna karşılık cevabı bir türlü bulunamayan soruya en kestirme yanıtı verebilirim: Ben bastım... Zamanlaması da bana aittir. "Derin devlet" denilen şey kimlerden oluşuyor. Bilmiyorum ama... Sayfa 7'de

ALİ KIRCA

Türkiye'nin en iyi gazetesi

SABAH

ÇARŞAMBA 23 HAZİRAN 199[illegible]

FİYATI 150.000 LİRA

Yılmaz'dan hem nalına hem mıhına

Devlet karanlığın karanlık da devletin içinde

GÜLEN'E:

"KASETTEKİ ifadeler ciddi şüphe uyandıracak nitelikte."

"TAKİYYE yaptığı, kamuoyuna verdiği mesajlardan farklı niyette olduğu ortada."

DEVLETE:

"ONA buna tuzak kurmakla devlet yönetmek olmaz."

"BU kasetler devletin bir kurumundan veriliyorsa, yaşadığımız olay çok vahimdir."

"DEVLET suçluyu yakalamak yerine, suçlu yaratmaya çalışıyor." Mesajlar 23'de

Fethullah Gülen'deki değişikliği kendi ifâdesiyle yansıtan bir gazete manşeti

*hiçbir sempatim olmamakla birlikte ordunun baktığı gibi bakmıyorum. Bunu bir arada yaşamayı, bir tür **karşılıklı evcilleşme** olarak, bir sosyal lâbaratuvar olarak görüyorum. Türkiye bunu demokrasi yönünde yaşadığı taktirde çok sağlıklı bir sentez çıkacaktır.*

*Siz de biliyorsunuz ki kamuoyunda bir çevre sizi **rejim düşmanı, bir türlü gizli ihtilâl hazırlayan, takiyye yapan** bir insan olarak görüyor. Türkiye'de muhafazakâr ve merkez sağ çevreler size büyük saygı duyuyor. Ama beri tarafta **sizi lâik kesimde Türkiye için bir şans, bir barışma, Bülent Tanür'ün deyimiyle karşılıklı evcilleştirme olarak görenler de var**. Sizin fikrî kaynaklarınız nedir, fikrî muhtevanız nedir ki, **Çetin Altan'dan Nilüfer Göle'ye** kadar, **Bülent Tanür'e** kadar lâikliği benimsediklerinden kesinlikle şüphe edilemiyecek önemli düşünce ve bilim adamları da sizi **Türkiye için bir şans olarak görüyorlar? Siz kimsiniz diyelim**.*"[591]

Şimdi de bu girizgahtan sonra **Fethullah Gülen**'in muhtelif suallere verdiği cevaplardan bir kısmını dikkatlerinize sunalım:

"***T.A.**: Efendim konuşacağımız pek çok konu var. Okullar meselesi, **lâiklik, Atatürk, askerin rejimdeki yeri**, tartışmalı tartışmasız pek çok konuyu konuşacağız. **Dinlerarası diyalog, papayla görüşme, Türkiye'de patrikhane ile Yahudi cemaatiyle hahamlıkla ilgili**.. bunların hepsini konuşacağız. Fakat şimdi bir reklam aramız var.*"[592] .....

"***T.A.**:Kazakistan'da üniversitenin adı sonradan **Süleyman Demirel** Üniversitesi oldu biliyorsunuz. Sayın cumhurbaşkanımız **Süleyman Demirel** ve Kazakistan cumhurbaşkası **Nursultan Nazarbeyev** tarafından törenle açılırken*

---

591 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view &id=1464&pop=1&...

592 A.y

__Nazarbeyev__'in teklifiyle __Süleyman Demirel__ Üniversitesi oldu. Ben de ordaydım. Üniversite binasıyla lise binası yan-yana. Ve ben hemen __Atatürk köşesi__ var mı diye dikkat ettim. Buna dikkat edişimin sebebi bu konuda çok spekülasyon yapılıyordu. Bütün okullarda __Atatürk köşesi__ var. Acaba bu bir takiyye midir? Yoksa gerçekten __Atatürk__'e bir saygının mı ifâdesi diye ben orada bir Özbek talebeyi yanıma çağırarak Bu köşe nedir dedim?!

__Atatürk__ köşesi!. dedi. "Peki kimdir bu __Atatürk__ sen biliyor musun?" dedim. "Türkiye'yi kurtaran adam, Türkiye'yi medenî bir devlet yaptı. Bütün Türk Dünyası'na rehber oldu ışık oldu" diye anlatmaya başladı. Ben ordan şu sonuca vardım ki, o köşe oraya askerlerden birisi gelirse yahud Türkiye'den bu okullardan şüphelenen bir müfettiş gelirse veya bir gazeteci gelirse __Atatürk köşesi varmış diye not tutulsun düşüncesiyle değil oradaki Özbek talebeye anlatılmış__. Ben inanıyorum ki, __bu iş bir takiyye değil. Sizin Atatürk hakkındaki görüşlerinizle ilgili sürekli bir spekülasyon sürüp gidiyor__. Bu mes'ele nedir?

F.G.: Şimdi bu okullar hayra mâtuf yapılan şeylerdir. Hem toplumumuzun kültür seviyesini yükseltmek hem hayır yapmak isteyen insanların hayırlarını en yararlı yerlere tevcih etmek. Câmi yapmak isteyenlere câmi yapacağınıza her yerde namaz kılınır fakat eğitim her yerde yapılamaz. Bu kalite başka türlü korunamaz. Bunlar belki Türkiye'de bazı kesimler tarafından antipati uyaracak şeylerdir. Ama yararlı gördüğüm bir mes'elede ben onları da göğüslemeye kararlı olarak okul yapın dedim senelerden beri. Milletimiz okul yapıyor. Zannediyorum bir taraftan bazıları -belki de çok yakınlar- bu işi kendileri yapmadıklarından dolayı çekemiyorlar. Bazıları da bu işi bunların yapması olmamalıydı. Bu iş yapılacaksa biz yapmalıydık. Çünkü hani doktorların bir şeyi

*vardır «**hastalık yoktur hasta vardır.**» Esas bu mes'elede de zannediyorum bir saplantı var. Yani yapılan işi hayırlı olması değil o işi bizce hayırlı olan insanlar yapmalı bunlar değil. Eğer bunlar yapıyorsa bu iş hayırlı bile olsa hayırlı değildir. Çünkü bu insanlar bu işe bir şey bulaştırmışlardır gibi mülahazalar var. Bunların hiçbirini aklî ve mantikî bir mesnede oturtmak mümkün değildir. Yanlış yapıyorlar.*

T.A.: Bu okulların bulunduğu devletlerden meselâ ben çok iyi biliyorum Kazakistan Özbekistan gibi ülkeler, fundamantalist İslâm veya lâiklik konusunda çok duyarlılar. Bilgisiz oldukları için daha fazla duyarlılar. Normal lâik medenî bir insanın da gâyet tabii göreceği dinî bir tezâhürü Ortaasyadaki yöneticiler çok şiddetli bir Afganistan'ın Taliban'ın tesiriyle İran korkusuyla çok fazla reaksiyonla karşılıyorlar. Lâiklik konusundaki duyarlılıkları Türkiye'den daha fazla. Orda sizin okullarınızı lâikliğe aykırı bularak kapatmak gibi bir şey oldu mu?

*F.G.: Şimdi bu hususu müsâdenizle siz soruda tevcih buyurmuştunuz. Ben cevap verme fırsatını bulamadım. Türkiye'nin içinde dışında öyle diyorlar 500'e yakın böyle müesseseler var ve hepsi bizim kriterlerimize göre bizim saygı duyduğumuz şeylere göre **Atatürk köşesi de var**, İstiklal Marşı da var, Türk büyükleri de var. Zannediyorum çok usulüyle bu mes'elelere yaklaşıldığından çok akıllıca bu mes'eleler onlara teklif edildiğinden dolayı hüsnü kabul görülüyor. Red edilmiyor. Esâsen zannediyorum Türkiye dâhil bir başka ülkede böyle bir iş yapmaya kalksanız o ülke kendi kriterlerini öne çıkarmak ister. Yâni şunu demek istiyorum. Bunca zaman komünizmin baskısı altında kalmış bu ülkelerde bir **Atatürk köşesi** yapmak, onun kitaplarını bir yere koymak, kendi bayrağımızı asmak, İstiklal Marşımızı söylemek, Türk büyüklerinden bahsetmek...*

T.A.: Zaten Türkiye'de Fransız mekteplerinde, Amarikan okullarında bu yapılamaz.

*F.G.: Evet bu fırsatı vermezler. Oysaki 6-7 senedir bu ülkelerin hiçbirinden bir şikâyet gelmedi. Özbekistan'da belli bir dönemde bir kısım rahatsızlıklar oldu. Bildiğiniz gibi bu ülkelerde hala **KGB**'nin büyük tesiri olduğu söylenebilir. Burada anti parantez bir hususu arzedeceğim. Ben Asya'ya hayatım boyunca hep ulaşma hasretiyle ağladım durdum. Fakat bu eğitim faâliyetleri başladıktan sonra arzu ettiğim halde gidemedim. **KGB** bir irtibat tesis eder ve milletimiz adına yapılan bu hayırlar engellenir diye bağrıma âdeta taş bağladım sabrettim «**Ya Sabûr**» dedim gitmedim. Şimdi böylesine herşeyin yakın ve sıkı bir takibe alındığı bir ülkede bu insanların hiçbirinden şikâyet gelmedi. Şikâyet etme şöyle dursun **Haydar Aliyev** geçende gelmişti. Fakire bir randevü verdi. Fakat o esnada sayın genel kurmay başkanımız benim randevü saatimde yanına girdiği için görüşme imkânı olmadı ama büyükelçisini gönderdi. Beni Azerbaycan'a dâvet etti.*

*T.A.: Özbekistan cumhurbaşkanı **Kerimov** ki; **lâiklik** konusunda en dikkatli olandır. Size bir teşekkür mektubu yazdı.*

*F.G.: Evet bir teşekkür mektubu yazdı. Kendilerince kıymetli bir kısım meskûkât paralar gönderdiler. Aynı zamanda Türkmenbaşı da dâvet etti. Diğerlerinden de bu kabil dâvetler gelmişti. Hatta Moğalistan'dan dâvet etmişlerdi. Ben bugüne kadar bu dâvetlere cevab-ı sevap veremedim. Eğer **onların takiyye dediği türden bir şey olsa bunca zaman bir yerden mutlaka sızardı. KGB tesbit ederdi.** Öyle anlaşılıyor ki; takiyye diyenler zannediyorum Türkiye'de önemli bir oluşuma karşı kendi hesaplarına takiyyeler yaparak onu baltalamak istiyorlar.*

C.Ç.: Bu okullarla ilgili konuşmalardan da açığa çıkıyor okulların bulunduğu ülkelerden ne oradaki insanlardan

ve o ülkelerin yöneticilerinden bir rahatsızlık izhar edilmiyor. Bu Türkiye'nin kendi içinde bazı çevrelerin rahatsızlığı şeklinde ifâde buluyor. Yalnız sanıyorum yine bizim ülkemizde maâlesef ***Müslümanlık'la Atatürk'ü mezcdebilecek bir anlayışın olabileceği hiç düşünülmüyor.*** *Hele* ***Müslüman bir din adamının zât-ı alileriniz gibi Atatürk'e teveccüh duyabileceği akla gelmiyor.*** *Amiyâne tâbirle öküz altında buzağı arama eyilimi var.* ***Belki Atatürk konusunda kısaca Fethullah Gülen Atatürk'ü nereye oturtuyor,*** *nasıl bakıyor lütfedip görüşlerinizi ifâde ederseniz bu tartışmanın da belki önüne geçeriz.*

F.G.: *Şimdi bir kere bu mevzuda* ***değişik plâtformlarda O'nun nasıl bir askerî ve idarî bir dahi olduğunu hep ifâde ettim.*** *Hatta yabancı bir ülkede aleyhinde konuşulduğundan dolayı ben şimdiye kadar olmuş değildi* ***câmi kürsüsünde protesto ettim.*** *Bunlar mes'elenin bilinen yanları. Eğer bir insanın içinde olumsuz bir müzmeratı varsa, bir insan câmi kürsülerinde veya değişik yerlerde kırk sene konuşmuşsa bir tek kelimeyle dolaylı yoldan dahi olsa herhalde bu dışarıya sızardı.*

T.A.: *Hele Türkiye'de. Bir de insan eğer içinde bir duygu saklıyorsa ömrü boyunca saklayamaz bir yerde patlar diye düşünüyorum. Bir de benim bildiğim birkaç olay Ortaasyada başlangıçta bir takım şüpheler varmış. Acaba bunlar Türkiye casusu mu diye okullarla ilgili şüpheler ortaya çıktığında başta sayın* ***Hikmet Çetin*** *olmak üzere sosyal demokrat dışişleri bakanları da bu okulların lehinde diplomatik girişimlerde bulundular. Onu da biliyoruz herhalde MİT onları uyarmıştır Tükiye'nin aleyhinde olsaydı yapmayın diye.*

C.Ç.: *Efendim bu ülke insanlarının birbirleriyle tarihleriyle ve tarihî şahsiyetleriyle barışık yaşaması şart. Bunda hemen herkes mutâbık. Zaten siz de bu ülkede hoşgörü kültürünün yerleşmesi için çok büyük gayretler sarfettiniz. O*

*yüzden **Atatürk** hakkında gerçi dediniz ki, aksi bir şey olsaydı mutlaka çıkardı. Biraz daha açarsanız **Atatürk, Fethullah Gülen'in nezdinde nereye oturuyor, ne şekilde tanımlanıyor?** Bu ülkemizde sizin de hassasiyetle durduğunuz hoşgörü kültürünün biraz daha yerleşmesine katkıda bulunur düşüncesiyle sormak istiyorum.*

*T.A.: Müsaâdenizle **Cengiz Bey**'in bu sorusunu ben şu şekilde derinleştireyim. Sizin tavsiyelerinizle Dünya'nın muhtelif yerlerinde okullar açılıyor. Sizin irşatlarınıza bu kadar ehemmiyet veren geniş bir câmia var. Ben şahsen bu câmianın Türkiye için bir kazanç olduğunu kabul ediyorum. **Bu câmiaya siz bu nüfuzunuzu da Atatürk hakkında ne söylüyorsunuz ki; onlar da Atatürk hakkında öyle düşünsünler diye tavsiye etmiş oluyorsunuz.***

*F.G.: Bütün Türk büyüklerine söylediğim şey artı O'nun çok önemli bir dönemde bir İstiklal Mücâdelesi vermesi, onun bayraktarlığını yapması ve o gün bize musallat olan bir dönemin batı zâlimleri onlara karşı bir İstiklal Mücadelesi verip bize bir istiklâl kazandırması **bizim bu günlere ulaşmamıza vesile olması bakımından çok önemli bir hadisedir.** Bunu görmezlikten gelemeyiz. **Bediüzzaman bu mes'eleyi ifâde ederken der ki, onlar zaten o zâlimler değil mi bazılarını bize musallat ettiler.** O bakımdan Türkiye'nin bir istiklâli, bugünlere gelmesi bundan sonra büyüklüğe oynaması için öyle bir mücadele çok önemliydi, çok hayatiydi **Atatürk bu hayati mes'eleyi başarmıştır. Atatürk'e Türkiye'de düşmanlık yapan insanlar, O'nu dinin karşısında olmayacak bir şekilde göstererek düşmanlık yapmışlardır. Aslında o akılla dini mezceden çok ender yetişmiş insanlardan birisidir.** Bazılarını bunları belki ben vesikalarıyla ifâde edemem ama çok inandığım birisi **Şemseddin Günaltay** merhumdan naklettiği bir husus vardı. Bir gün yanına gittim bana demişti ki şu **Fâlih Rıfkı** şu mevzuda şöyle dü-*

şünüyor. Sen şu hususta ne diyorsun diye dine karşı. Ben yanlarına gittiğimde ***İsmet Paşayla*** *bir haritanın başındaydılar. Ve ben ne yapıyorlar diye dikkatle baktım haritanın başında. Bana döndü dedi ki* ***Hz. Muhammed'in*** *harp stratejilerini görüşüyoruz burada.* ***Atatürk, İsmet Paşaya*** *döndü dedi ki, sen olsaydın bu şartlar altında nasıl hareket ederdin? Aynen böyle hareket ederdim diyor. Bu değişik zamanlarda tekrar ettiğimde benim gözlerimi yaşartmıştır.* ***Bir insan kendi toplumunca zannediyorum yanlış biliniyor ve yanlış takdim ediliyor. Çok manasız bir takdim etme mes'elesidir bu. Atatürk'ün nutkunu dikkatli okuyanlar O'nun dinine apaçık sahip çıktığını görürler.*** *Bizim dinimiz akıl ve mantık dini dediği değişik hutbelerinde çok açıktır.*

O'nun milliyetçiliği de o ölçüde derindir. Müsbet manada milliyetçilik ***ırkçılık değil. Deme damara bağlı bir milliyetçilik değil ama*** *Asya hakkında o da belki bir vesika ortaya konamaz ama şimdilerde çok tekerrür ediyor. Birgün Rusya İmparatorluğu dağılacaktır. Türkiye devleti bu mevzuda hazır olmalıdır. Bir başka genaralden bizzat dinlemiştim. İsmini tasrih edemiyeceğim.* ***Mark Artur'la*** *konuştuğunda belli bir dönemde 27'lerde mi 28'lerde mi, niye gelmişti buraya onu da bilemiyorum. Der ki misak-ı milli sınırları belirlenirken biz belki Asya ile alâkalı bazı mülâhazalarımız vardı. Süleymaniye ve Kerkük'le alâkalı mülâhazalarımız vardı. Adalarla alâkalı bazı mülâhazalarımız vardı.* ***Atatürk, Mark Artur'a*** *söylüyor. Fakat o gün şartlar nâmüsaitti, baskı altındaydık. Dayatmalar vardı bunları gerçekleştiremedik. Fakat Türk Milleti bunu unutmamalıdır diyor. Bunun içinde Asya da vardır. Bugün sizin düşündüğünüz mülâhazalarla dopdolu bir* ***insan hakkında olmayacak şeyler söylemek dinin ruhuna da terstir,*** *millî hislerimizle de telif edilmesi mümkün değildir. Çünkü din, dinin sahibi Hz. Sahib-i Risâlet buyuruyor ki,*

*«Velâ tezkûru mesâvi mevtâküm=Size âit ölüleri olmayacak şeylerle, sevimsiz şeylerle yadetmeyin» buyuruyor. Kur'an da bize bu edebi verirken «Rabbenağfirlena veli ihvanina ellezine sabekune biliman=Allahım bizi mağfiret eyle. Bizden evvel gelip geçenleri, kardeşlerimizi de mağfiret eyle» duasını öğretiyor. Ve yine İnsanlığın İftihar Tablosu buyuruyor ki «**Arkadan gelenler, önden gelenleri olumsuz şeylerle yadederlerse** o toplumun işi bitmiştir.» Bütün bu mülâhazaları bir araya getirerek o mevzuda bizim nasıl düşünmemiz lâzım geldiği açıktır."*[593]

Fethullah Gülen buna benzer sözleri her vesile ile tekrarlayıp durmuştur. Meselâ 1998'de **M.Ali Brand**'ın 32.Gün Programında da "*Atatürkçü olma mes'elesi başka bir mes'eledir de, ben **Atatürk**'e söz söyletmediğim, aleyhinde bir tek kelime konuşturmadığım, O'nun bir dahî olduğunu değişik platformlarda defaâtle arz ettim ifâde ettim.*" demiştir.

Fethullah Gülen'in **M.Kemal Paşa** hakkındaki islâmî hassasiyete mugâyir bu görüşlerini hakkıyla cevaplandırmam için müstakil bir kitap yazmam gerekir. Bu sebepledir ki; okuyucularıma, **M.Kemal Paşa** devri ile alâkalı olarak yazdığım ve burada tekrarlama imkânı olmayan onlarca eserimle bu sözleri mîzân etmelerini talep etmekten başka çâre yoktur. Benim eserlerimle bir de **Üstad Said-i Nursî**'nin "**Beşinci Şua**" adlı eserini birlikte mütalea edip Kemalizm'in İslâm ile mîzân edilmesiyle tahakkuk eden gerçeklere vâkıf olsunlar! O, bir de "***Bediüzzaman** bu mes'eleyi ifâde ederken der ki, onlar zaten, o zâlimler değilmi bazılarını bize musallat ettiler!*" demiyor mu?! Pes doğrusu! "**o zâlimlerin bize musallat ettiklleri**" sözüyle **Bediüzzaman**'ın kastettiği **Fethullah Gülen**'in metheddiği **M.Kemal** ve ekibi olduğunu bil-

---

593 A.y

meyen bir nurcu var mıdır?! Acaba O'nun Risâle-i Nurları anlamadığını'mı kabul etmek gerekmektedir!..

Bir de **M.Kemal**'in İslâm'ın yerine ikame etmeye kalkıştığı milliyetçiliğin "**deme(kana) ve damara bağlı bir milliyetçilik olmadığını**" söylemesi karşısında mektep çocukları bile O'nun "**Gençliğe Hitabesi**" ndeki "**Muhtâc olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuddur!**" sözüyle isyân etmezler mi?!

Her halde **Fethullah Gülen** bu günlerde internette dolaşan "**M.Kemal**'in 64.000 mezarı açtırıp kafatası ölçtürdüğüne ve bunlardan biri olarak **Mîmar Sinan**'ın kafatasının kaybolduğuna dâir haberi görmemiş olmalıdır!

Herkesin bildiği gerçek şudur ki, **M.Kemal Paşa**'nın da **Fethullah Gülen** gibi hayatı iki devredir. Milletin desteğine muhtâc olduğu ilk devresinde O, Allah'ın bir velî kulu sanılacak derecede dindarâne bir hüviyetle görülmüşken zaferden sonra yüz seksen derece ters bir yola girerek **Kâzım Karabekir**'in tabiriyle "**dinî ve an'anevî varlıkları kanla yıkmıştır!.**"

Gerçekten O, diyor ki:

"1- **Mustafa Kemal Paşa**'nın Hilâfet'in lüzûmu hakkındaki Balıkesir'deki hutbesi ve Meclisdeki nutku ve bu beyanname bir araya getirilir ve başlarına da mefkûre hatırası hocalar grubu ortasında ve aynı kisvede **Mustafa Kemal Paşa**'nın resmi konursa vaziyet daha iyi anlaşılır. **Gâzi**'nin büyük bir taassupla Hilâfet ve Saltanatı şahsına almak istediği görülür. Buna muvaffak olamayınca da 180 derece aksine yürüdüğü müthiş garâbetdir. İfrat ve tefritten bir türlü kurtulamıyoruz. Bu tamim ne kadar lüzumsuz ve hattâ zararlı ise sulhden sonra mütezâyiden giden içtimaî tahribat da o kadar felâketdir. İhtarnâmeyi yazan **Mustafa Fehmi Efendi**'nin de reyi ile melon şapka ve lâtin hurufatiyle İstanbul'un asrî plaj-

larında medeniyet yolunun yolcularını ara sıra seyrederek bu sâbık yazılarına mı yoksa hâle mi acır acaba? Bilmek pek meraklı bir şeydir.

2- **Gâzi'nin** vakit vakit yaptığı emrivâkileri de kabul ile İstiklâl Harbi pek şanlı ve şerefli kabul edildi. Fakat sonrası hiç de böyle olmadı. **Mustafa Kemal Paşa** bir zaman hocalardan mutaassıp bir hâlde hutbe ve nutuklarla Hilâfet ve Saltanat'ı almağa uğraştı. Muvaffak olamayınca müthiş sola kaydı. **Dinî ve an'anevî varlıkları kanla yıktı.** Terakki ve tekâmül taraftarı olan arkadaşları bu sağa sola hareketlerde artık birlikte yürümediler, hattâ muhâlefete geçtiler. Bunları kaybetmekle sukut da başladı ve devam ediyor."[594]

Fethullah Gülen ve avanesine bu vesile ile söylenecek son sözümüz şudur: isterseniz gâvur da olabilirsiniz, gâvur meddahı da! Size kimse karışamaz!. Hatta kınayamaz da! Zirâ müdâfii olduğunuz Türkiye'deki lâiklik muvacehesinde her gayri islâmî tavır mubahtır! Yasak olan sadece Allah'ın nizamı ve mü'minlerin iman muhtevası olan şeriatı dava etmektir!

Ancak bütün bâtıl görüşlerinizi islâmî göstermeye kalkışmayın! Buna hakkınız yoktur! Zirâ sadece gerçek mü'minlerin sizden yüz çevirmesine değil, Dünya Ahiret, bu dinin sâhibi olan Cenab-ı hakkın gazab-ı ilâhîsine uğrarsınız! Zirâ O yüce varlığın bir ismi de "**Kahhar!.**" dır. Bu sebepledir ki "**asrın fitnesi**" dolayısıyla İslâm'a mugâyir bir yolda gidenleri Cenâb-ı Hakk'ın ıslâh etmesini niyâz ediyoruz.

Tarihteki tahrif hareketlerinin hepsi de mahallî ve mevziîdir. İlk defa olarak beynelmilel Siyonist ve Katolik güçlerince desteklenen âlemşümul bir fitne ile karşı karşıya bulunmaktayız. Onların dâsitânî güçleri karşısında bizler gariban mü'minler olarak Cenab-ı Hakka dua ile ilticadan başka bir

594 **Kâzım Karabekir-** İstiklal Harbimiz, İstanbul 1961, sh:978

imkânımız yoktur. Bu sebeple ıslahlar mukadder değilse "**Allahumme kahhir âdâena ve adâ-ed din!**." Şeklindeki niyâzımızı bâri- gâh-ı ulûhiyete ref etmekle yetiniyoruz. O'nun iktibaslarda bulunduğumuz röportajlardaki sözleri sadece **M.Kemal Paşa** hakkında değil aynı ağırlıkta ve aynı zamanda Dünya'nın dört bucağında mantar sür'atiyle çoğalan mekteplerinin müdafaasına dâir olduğundan bu hususta da kısa bir izahatta bulunmak isteriz:

Kendi ifâdesi ile sâbittir ki, bu mekteplerdeki eğitim lâiktir ve külliyen İngilizcedir. İslâm'a hizmet(!.) iddiasıyla "**himmet toplantıları**" tertipleyip para toplayarak her gün bir yenisi açılan bu mektepler "**lâiklik telkini**" ve "**İngilizce öğretmek**" le mi İslâm'a hizmet etmektedir?! Biri çıkıp da bunu bana izah edebilirse pek memnun olacağım! Olsa olsa **bir göz boyamadan farksız olan** beş on zenci çocuğunun tekerleme kabilinden birkaç kelime Türkçe öğrenmelerini ileri sürecekler! "**Türkçe Olimpiyatları**" adıyla tezgâhladıkları tiyotrovarî toplantılarla şimdiye kadar kimleri kandırmadılar! İş adamı, yazar çizer, bürokrat ve siyâsîlerden bu ağa takılanlar saymakla bitmez!.

Şimdi de internette "**Hablemitoğlu**" cinâyeti dolayısı ile yayınlanan "**sûikastta Mossad-Fethullah Gülen hattı**" başlıklı yazıda yer alan bu mektepler ağı ile CIA irtibatını gösteren iddiadan pek az bir kısmını okuyucuların dikkatlerine arz edelim. Zirâ benzer haberler Türk Basını'nda da yer almış olduğu hâlde bugüne kadar bunlar **Fethullah Gülen** veya O'nun midâfilerinden biri tarafından tekzib edilmemiştir.

*"**Dr. Hablemitoğlu**, Rusya ile Türkiye'nin bölge ülkeleriyle birlikte, **Fethullah Gülen** örgütüne; Türkiye'nin aynı zamanda MOSSAD'a karşı operasyon başlattığı sırada öldürüldü.*

Rusya İç İstihbarat Örgütü ***FSB*** *Başkanı* ***Nikolay Patruşev****, Rusya'daki Nurcu grupun ABD istihbarat örgütü CIA'yla işbirliği yaptığını açıkladı ve işbirliği yapan şirketleri de sıraladı.*

Patruşev*, «****Tarikat, Serhad*** *ve* ***Eflâk*** *adı altında iki şirketle* ***Toros, Tolerans*** *ve* ***Ufuk*** *Vakıfları üzerinden Rusya karşıtı propagandalar yürütüyor» dedi.* ***Aydınlık'a*** *ulaşan bilgiye göre,* ***Rusya'da 50 civarında Fethullahçı gözaltına alındı.***

Söz konusu şirket ve vakıflar ***Fethullah Gülen****'in internetteki web sitesinde de yer alıyor!* ***FSB, Gülen****'e bağlı şirket ve vakıfların faâliyetini; Rusya'nın Kafkaslar bölgesi ile ilgili bilgiler toplamak, Pantürkizm propagandası yapmak, Rus gençlere İslâmî fikirleri düşmanlık tohumu ekerek benimsetmek, çeşitli bölgelerde yerel yönetim kademelerine lobi faâliyeti yürütmek amacıyla kendi adamlarını yerleştirmek olarak açıkladı.*

Ruslar'a göre Nurcular bu faâliyetlerde önemli bir yer tutuyor. Öyle ki Çeçenlerden çeşitli grup ve coğrafyalara uzanan ilişkiler ağı mevcud.

Operasyonla birlikte ***Türk-Rus Kafkas Masası*** *ortak çalışmalara başladı.* ***Fethullah Gülen*** *tarikatının uluslararası ilişkileri yetkili ağızlardan ortaya döküldü.*

CIA, İLİŞKİYİ NEDEN AÇIĞA VURDU

Haber, 16 Aralık'ta Hürriyet Gazetesinde de sürmanşet oldu. Aynı günkü Hürriyet'te CIA'nın, ***Fethullah Gülen****'le ilişkisini kabul ettiği haberi de yer aldı! Peki nasıl olmuştu da CIA, bir ajanıyla ilişkisini açığa vurmuştu? Literatüre göre, gizli servisler deşifrasyonu iki nedenle yapıyor: Adamını ya harcamak, ya da korumak için!* ***Fethullah Gülen*** *ikinci sınıfa giriyor.* ***CIA, Gülen*** *için resmî açıklama yaptı, Türkiye, Rusya ve diğer bölge ülkelerine «****Adamıma dokunamazsı-***

nız» mesajını verdi.

*CIA'nın ilişkiyi açığa vurma pahasına **Gülen**'e sahip çıkması, bir başka gerçeği de ortaya seriyor. Türkiye ve Rusya'nın ortak yürüttüğü operasyonun çapının genişliğini ve ABD'nin bundan duyduğu rahatsızlığın büyüklüğünü."*[595]

Böyle dehşet verici bir haberin bugüne kadar tekzib edilmiş olmaması câlib-i dikkat değil midir?! Üstelik O, bahsi geçen raporlarda Katolikler'le işbirliğine ilâveten CIA ve Yahudi ileri gelenleri ile irtibatını da -bir nevi itiraf mâhiyetinde olmak üzere- bakın nasıl anlatıyor:

" ***F.G.***: *Burada acı bir şey daha söyleyelim. Vatikan'ın temsilcisi **Maroviç**'in ciddi gayreti oldu bu mevzuda. Hatta bir emri vâki ile ben kendimi böyle bir süreç eskilerin ifâdesiyle bir vetire içinde buldum. Ve böyle bir şeye hayır demeyi çok büyük bir dinin temsilcisi olan Vatikan'daki Papa'ya karşı onu da bir saygısızlık saydım. Türk Milleti'nin centilmenliği ile telif edemedim. Böyle bir fırsat doğmuş. Biz zaten Türkiye'de diyalog arıyoruz, niye değerlendimeyelim? Ama bunun bir başlangıcı var. **Bartholomeos**'la görüştükten sonra yine bazıları bu mes'eleyi tenkite tâbi tuttular. Ama o Amerika'da gitti anlattı. Anlattıktan sonra orada bir kardinalle görüşme imkânı bulduk.* ***Burada musevi cemaatle görüşüyoruz. Diyaloğumuz çok iyidir. Onlar da Amerika'da anlattıklarından dolayı ben Amerika'ya gittiğimde tedâvi amaçlı mütevâzi bir evde kalıyordum. Oraya gelip benimle görüştüler mûsevî cemaati. Çok alâka gösterdiler. Burada açacağınız okullara destek olalım dediler. Madem birileri dinler arası medeniyetler arası çatışmadan bahsediyor. Biz bu hareketi bir dalgakıran gibi görüyoruz sizinle beraber olalım dediler. Değişik platformlarda bu mes'ele görüşüldü.*** *Bu iş aynı zamanda karşımıza Papa'yla görüşme süre-*

---

595 http://www.turkischweb.com/Hablemitoglu/Suikast/seite29.htm

cini çıkardı. Ben de kendimi böyle bir süreç içinde bulunca biraz da ister istemez o tasavvuf geleneğinden gelen tevâfuk dedim, eskilerin ifâdesiyle bir vech-i rahmet var dedim. Bir vatandaşım, düz bir vatandaşım diyerek böyle bir şeye evet dedim. Sonra dâvet ettiler kalktık oraya gittik. Hatta ***Maroviç*** *gelmeyecekti. Tercüman olarak o da bizimle beraber refakat etti.* ***Maroviç*** *dendi, geldik buraya medyadan bazıları aldılar hatta MİT raporu gibi aksettirdiler* ***Abromoviç*** *ile görüşüldü şeklinde intikal ettirdiler.* ***Abromoviç*** *musevidir. İşte O'nunla görüşüldüğüne göre demek bunun altında şu mülâhazalar var.* ***Bir dönemde CIA'nın başına gelecekti. Demek bunların CIA ile alâkaları var diye teoriler üretildi.*** *Değişik vehimlerle senaryolar üretildi ama bunların hiçbirinin aslının olmadığını mâşerî vicdan biliyor. Ben de biliyorum. Bunu Allah da biliyor.* ***Ben böyle bir mülâkattan şu anda pişman değilim. Zuhur etse bir kere daha giderim.*** *Hatta ayrılırken arkadaşlara dedim.* ***Ben ölebilirim, Papa da ölebilir. Fakat bence bu süreç devam ettirilmeli.***"[596]

Biz yine **Fethullah Gülen**'in **Cengiz Çandar** ve **Taha Akyol** ile yaptığı röportaja dönersek orada başka mes'elelerinde mevzuubahs olduğunu görürüz ki bunlardan biri de "**Latin Harfleri**" müdâfaasıdır.

ee- **Latin Harfleri Müdâfiliği**

Nurculuk Hareketi ve **Said-i Nursi** Hazretleri hakkında az çok bilgisi olan herkese malumdur ki; merhumun en temel dâvâlarından biri de "**İslâm Harfleri**" nin müdâfaasıdır.

Bediüzzaman'a hayran olduğunu söyleyen[597] ve işe "**nurculuk**" ile başlamış olan **Fethullah Gülen** ise, bakınız

596 A.g. röportaj

597 Bkz. O'nun bir çok kereler tekrarladığı Said-i Nursi hakkındaki sözleri "**Fethullah Gülen** ile 11 Gün Röportajının" 7. tefrikaya bakılabilir. **(Mehmed Gündem)**

bahsi geçen röportajda bu hususta ne diyor:

"*T.A.: Hakikaten ben de o kanaatteyim.* ***Atatürk****'ü dine karşıymış gibi göstererek kötülemek çok vahim bir millî hatadır. Türk Milleti'ni kamplaştıran, bizim millî değerlerimizi tahrik eden.. aynı hata* ***Atatürk****'ü yine din ve vicdan hürriyetine karşıymış gibi göstererek din ve vicdan hürriyetine karşı çıkmak. O da aynı hata, madalyonunun diğer tarafı. Türkiye'nin bugün varlığının bânisi olarak* ***Atatürk****'ün siyasî fikirleri ayrı ama millî bir sembol olarak O'na saygı duymak lazım. Burada* ***Atatürk*** *deyince lâtin harflerini hatırlamamak mümkün değil. Burada Özbekistan Cumhurbaşkanı sayın* ***İslam Kerimov****'un size gönderdiği mektuba iliştirdiği armağan var. Bu armağanlardan birisi* ***Uluğbey*** *resmi ve* ***dikkat çekerim lâtin harfleriyle yazılmış****. İkincisi onlar* ***Emir Timur*** *diyorlar. Biz* ***Timurlenk*** *diyoruz. O'nun bir madalyonu. Üçüncüsü ise büyük âlimlerden* ***Görü Amir (Gur Emir)****'in türbesinin resmi ve* ***o da lâtin harfleriyle yazılmış. Lâtin harfleri Ortaasya'da çok şükür yavaş yavaş yayılıyor****. Türkiye ile Ortaasya arasında çağdaş ve kopmaz bir bağdır. Ve bunda sizin açtığınız okullar büyük rol oynuyor.* ***Sizin açtığınız okullar Arapça öğretmiyor, lâtin harflerini ve Türkiye türkçesini öğretiyor, İstiklâl Marşını öğretiyor. İngilizce öğretiyor****, Dünya'ya açıyor. Yâni hem batı medeniyetine hem Türkiye'ye yöneltiyor.* ***Bu lâtin harflerinin yayılması mevzuunda ne diyorsunuz?***

F.G.: Asya'ta lâtin harflerine geçme mes'elesi, daha doğrusu alfabe değiştirme mevzuu sözkonusu olunca Rusça'da mı kalalım, kril alfabesine mi geçelim başka alfabe mi seçelim mülâhazası sözkonusu olunca ***arkadaşlarımız çok erken dönemde tanıdıklarım benim hatırlarını bir kredi olarak kullanabileceğim arkadaşlar oraya gidip geliyorlardı. Şunu arzedeyim çok erken dönemde ulaşıldı****. Meselâ Azarbeycan,*

tanklarla işgâl edildiği dönemde bana telefon edip gelelim mi gelmeyelim mi orada tankların altında ezilme de var. Fakir onlara oraya bir dâvâ ve düşünce için gittiniz kalın demiştim. Ve Türkler'in böyle civanmertliğini görünce arkadan bir sempatinin geleceği muhakkaktı. Bize çok itimad ettiler. Şu anda o güvenin ancak öşrünü onda birini alabiliyoruz. Keşke devam etseydi ama öyle zannediyorum ki; devam edecek. Türkiye bunun yararını görecek. ***Böyle bir harf değişim mes'elesi sözkonusu olunca*** *tabiî orada okullar açıyorsunuz. Gelecekte şöyle ya da böyle bir* ***duygu ve düşünce birliği ancak alfabeyle olur.*** *Ben gönderdiğim arkadaşlara ısrarla* ***Haydar Aliyev*** *Bey'e de diğerlerine de mümkünse Türkiye'deki* ***lâtin harflerine geçme mevzuunda ısrar edelim.*** *Çünkü bunun bir yanı şudur: Aramızda eskiden zaten olan bir birliği yeniden bir kere daha yenilemiş oluruz. Bir ikinci mes'ele de başkaları belki kendi alfabeleriyle girerler. İran kendi alfabesiyle girer, başkaları kendi alfabeleriyle girer. O zaman bizim oraya girmemiz de, girdikten sonra orada kalmamız da zorlaşır. Bizimle göbek bağı olan bu insanları kaçırmamanın, elde tutmanın ve onlarla birliğimizi devam ettirmenin geleceğin şartları da mes'eleye nasıl bir şekil verecek nasıl bir format karşımıza çıkacak onu şimdiden kestirmek zordur ama aynı harfleri kullanmamız bu mevzuda bana göre çok önemli bir köprü sayılıyor.* ***Eğitim köprüsü gibi, kültür köprüsü gibi köprü sayılıyor.*** *Dünya'nın değişik yerlerinde sadece Asya'da değil arkadaşlar pasifikte açtıkları okullarda Türkçe öğretiyorlar, oralarda da Türk Alfabesi Dünya'nın 4-5 kıtasında öğretiliyor. Bu da gâyet yumuşak eğitim yoluyla Türk Kültürünün yayılması demektir.*"[598]

"İslam Harfleri" ni müdafaa sebebiyle bundan kırk küsür sene evvel **yedi sene hapis, beş sene amme haklarından men ve yirmi ay sürgün** cezalarına çarptırılmış bir kim-

598 A.g. röportaj

se olarak lâtin harflerini bu sûretle terviç ve müdafaa eden bir kimsenin "**İslâmî şuur ve hassasiyeti**" nden şüphe etmek en tabiî bir hakkımdır. Zirâ kanaatimce İslâm medeniyetinin "**alâmet-i fârika**" sı olan harflerimizin müdafaası İslâmî şuurun en tabiî bir tezahürüdür. Kanaatimce Türkiye'deki harf inkılabı milletimizi Kur'an kültürüne yabancılaştırmak istikametindeki en müessir bir hamledir. Mukaddes kitabını öğrenmek için ikinci bir alfabe öğrenmek mecbûriyeti Kur'an kültürüyle mütehallî olmak önündeki en büyük engeldir.

Üstad bediüzzaman'ın hayat ve mücadelesinin temel rükunlarından biri "islâm harfleri"nin müdâfaası olduğunu bilmeyen bir ferd yoktur.[599]

Komünist idâresi zamânında dahî Rus idâresi altındaki müslümanlara islâm harfleriyle neşriyat yapmak yasaklanmamıştı. Biz vaktiyle **Sebil**'de Azerbaycan'da yayınlanan bir iki kitabın kapak resimlerini de koyarak "**Kim Daha Zâlim!.**" Serlevhası altında bir yazı yazmıştık. Şimdi "**hoca**" ve "**bir dînî cemaat lideri**" vasfındaki **Fethullah Gülen**'in "**İslâm Birliği**" için islâm yazısını müdâfaa etmek yerine gûyâ "**Türk Birliği**" adına lâtin harflerini yukarıda görüldüğü üzere teşvik etmesi O'nun ikide bir "**Bediüzzaman hayranlığı**"nın hilâf-ı hakikat olduğunu gösterdiği gibi Kemalizm'in Rusya'da kurtulan Müslüman Türkler'e teşmili istikametinde bir gayretkeşlikten başka nedir?!. Bu gayretkeşliğin yanına O'nun bir de **M. Kemal Paşa** ve "**Lâiklik**" müdâfaalarını ekleyerek düşünürseniz O'nun gerçek hüviyetini teşhiste tereddüd etmeyeceğinizden emin bulunmaktayım.

Ben, **Bin Uydurma Kelimeyi Boykot** isimli eserimde

---

599 Üstâd'ın islâm harfleri mes'elesine ne denlü ehemmiyet atfettiğini öğrenmek isteyenler "**İslâm Yazısına Dâir**" adlı eserimizin 122. sahifesinden başlayan "**Risâle-i Nur ve İslâm Harfleri**" serlevhalı mufassal bahse bakabilirler.

Müslüman Türk gençlerine "**islâm yazısı**"nın ehemmiyetini şu sûretle ifâde etmiştim ki bu sözleri burada aynı zamanda **Fethullah Gülen**'e de bir cevap olmak üzere tekrarlamak isterim:

Aziz,

Genç!..

Bir islâm münevveri olduğun iddiası ile ortaya çıkmadan önce sağdan sola yazmasını öğren!.. Dâva adamı olmak yolunda ilk atman gereken adım budur. Zira "İslâm Harfleri" Kur'an Dünyası'nın kültür hazinelerine açılan kapının yegâne anahtarıdır!.. Mukaddes kitabının yazılamadığı "Lâtin Harfleri" senin millî yazın olamaz!..

İslâmcı cephenin düşmanlarına vurabileceğin en ağır darbe islâm yazısını yaşatmandır. Zira o mübarek yazı sırf Kur'ânî hakikatler âlemine açılan kapıyı kapamak için değiştirilmiş ve yasaklanmıştır!..

Aziz genç!..

İslâm yazısının ilgası ve güzel türkçemizde ki tahribat büyük ve azametli devletimizin mübarek ecdâd kanları ile yoğrulmuş yirmi milyon kilometrekareden ziyâde olan topraklarını kaybetmemizden daha büyük bir felâkettir!..

ff- Hilâfet Aleyhtarlığı

Hiçbir Müslüman "**hoca**" sıfatını hâiz olan bir kimsenin "**Hilâfet aleyhtarı**" olmasına ihtimal vermez!. Hâl böyleyken "**Hilâfetin ilgâsı**" yâni ortadan kaldırılması hengâmında **M.Kemal Paşa** tarafından baş rol hoca sınıfından insanlara havâle edilmişti. Bunlar "**şeyh**" ünvanlı Urfa Meb'usu **Saffet Efendi** ile eski usûl-i fıkıh hocası İzmir Meb'usu **Seyyid Bey**'di. İlgâya karşı çıkanlar ise, **Kurmay Albay Dadaylı Hâlid** (Akmansu) bey'le Galatasaray mezunu tüccar **Kadirbeyoğlu Zeki Bey** oldu. Bu garâbet Hilâfet'in yeniden ihya-

sının mevzuubahs olduğu 2004 Yılı'nda birkere daha ortaya çıktı. Hilafet'in yeniden tesisini isteyen bir tüccar, hemde hiç umulmayacak olan bir tüccar oldu: **Rahmi Koç**!. Buna karşı çıkan da hoca sıfatına hâiz olan **Fethullah Gülen**!.

O, **Mehmed Gündem**'le yaptığı röportajda Hilâfet târihinden **Seyyid Bey**'in Bâtıl mülâhazaları parelelinde olarak bahsettikten sonra:

"*...Sanki Emeviler, Abbasiler döneminde hakkıyla hilâfet mi varmış? **Yezid, Velid**, Hilâfeti hakkıyla temsil etmişler mi ki, şimdi münâkaşa yapılsın? Bu tartışmalar, Müslümanlığı yaşayamayanların, ayıplarını kapama adına farkında olarak ya da olmayarak ortaya koyduğu bir gayret de olabilir.*

*Bildiğiniz gibi **Büyük Ortadoğu Projesi**'yle ilgili bir tarafı da var.*

Zannediyorum bir kısım süper güçler Hilâfet mes'elesini çıkartarak, sürtüşme vesilesi yapmak istiyorlar. Meselâ Türkiye, Pakistan, Endonezya ya da başka bir ülkede bu mes'ele ortaya atılırsa, diğer ülkeler karşı çıkacaktır. Zirâ ulus devletler kurulmuş, herkes bağımsızlığını elde etmiştir. Başkaları da bazı hesaplarla bunu yapmak istemiş olabilirler.

*Eğer Türkiye'de bu mes'eleyi «**İlle de olsun**» diye öne sürenler varsa, onlara, «**Mülâhazalarını gözden geçirmeliler**» diyebilirim; «**birilerinin ajanı oldukları**» iddiasında bulunmak istemem.*

*Eğer dışarının bu mevzuda bir isteği varsa, o zaman da «**dış teklif**» olması açısından malûl (sakat) nazarıyla bakarım; «**Bu işe dikkat edilmeli -bağışlayın- bunda bir bit yeniği vardır**» derim. Bunu gündemin en önemli mes'elesi gibi göstermeye çalışanlar dış güçler ya da onlara bağlı kimselerse, onlara karşı daha dikkatli olmak gerektiğini düşünürüm...*" demiştir.

Biz bu mes'eleyi "**Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet**"

Fethullah Gülen'le 11 gün

Hilafet tartışmasını süper güçler çıkarıyor

Bazı süper güçlerin hilafet meselesini sürtüşme nedeni yapmaya çalıştığını söyleyen Gülen, "Yezid, Velid dönemlerinde hakkıyla hilafet mi varmış?" diyor

■ **Hilafetin tekrar canlandırılmasına nasıl bakıyorsunuz?**

1924'te hilafet kaldırılacağı zaman İsmet Paşa "Türkiye Cumhuriyeti'nin itibarı olduğunu" gerekçe göstererek karşı çıkmış, aksine Fıkıh Metodolojisi hocası İzmir Milletvekili Seyit Bey mahzur görmemişti. Hatta, "Yeryüzünde bir halife yaratacağım" ayetinden hareketle, hilafet tarihini anlatan bir layiha (kitapçık) hazırlamıştı. Orada, hilafetin Müslümanlar tarafından devletin başındaki insana verilen bir isim olduğu üzerinde duruyordu. Raşit halifelerin tümünün farklı şekillerde seçildiğini gösterdikten sonra, seçim şeklini tek sisteme irca etmenin mümkün olmadığını anlatıyor ve vazifelerini hakkaniyet ölçüsü içinde icra ettikleri için onlara "hakiki halife" diyordu.

■ **Yani dört haliden sonra hilafetin bitmiş olduğunu mu söylüyor?**

Hakiki hilafetin ...

İzlenim

Misyonerlik benzetmesine üzülüyor

Fethullah Gülen, bütün röportaj boyunca kızgın ve hırçın bir insan portresi çizmedi. Hakkında yapılan ağır eleştirileri ve suçlamaları soru olarak yönelttiğimde de bu tarzı değişmedi. "Bağışlayın", "Bana

Yazısız!.

17
MEHMET GÜNDEM
mgundem@milliyet.com.tr

İnsanımız dostluğu öğretiyor

■ **Anadolu insanına çok vurgu yapıyorsunuz.**

Türkiye, ciddi boyutlarda ekonomik krizlerle sarsıldı; bundan sonra bir daha kriz yaşanmayacağı da söylenemez. Bugün için realite planında ekonomi düzlüğe çıkıyor, işler iyiye gidiyor gibi görülebilir, fakat düzlüğe çıkmanın asıl dinamiği insanların birbirine güvenmeleri, - bu olayın psikolojik yönünü teşkil eder - ve bu güven sayesinde endişesiz hareket edip teşebbüste bulunma mülahazalarını canlandırmalarıdır.

Biz bazı krizleri bu kriz psikolojisinden sıyrılarak aşmışızdır. Mülahaza dairesi açık olmakla birlikte - inşallah - realite planında da ekonominin düzelmesini temenni ederiz.

Uzlaştırmak için...

Şimdi, üst üste krizler yaşamış bir ülkenin insanları, kendi problemleri olmasına rağmen, bir de bakıyorsunuz ki adeta kendi dertleri yokmuşçasına bütün dünyaya destek oluyor.

Aklıma geldikçe gözlerim doluyor; ekmeğe muhtaç bir sürü işsiz insan var, içerde bir sürü problemler çıkıyor ama düşünün ki, bu mübarek milletin bazı fertleri bu arada dünyanın değişik yerlerinde ticari müesseseler kuruyor, eğitim

isimli eserimizde tafsilâtlı bir sûrette izah etmiş bulunmaktayız. Oradan kısa bir nakille durumu bir kere de burada tekrar etmek isteriz:

*"**Amerika**'da «**Demokrat Parti**» nin iktidara gelmesiyle, bu ülkenin Ortadoğu'daki emellerini Hilâfet'in arkasına saklanarak gerçekleştirmek gibi bir temâyül ortaya çıktı. **Cumhuriyetçi Parti**'nin güç kullanmak sûretiyle elde etmek istediğini Demokratlar, bir taşeron vasıtasıyla gerçekleştirmek emeline yöneldiler. Bu maksadla, Türkiye üzerinde karar kıldılar.*

*Böyle bir emel için, bu tavır gerçekçiydi. Zira Türkiye'den başka İslâm Âlemi'ni bir baş etrafında toplayabilecek bir başka uygun ülke mevcud değildir. Lâkin Türkiye bunu «**Kemalizm**'le yapamazdı. Sovyet Rusya'nın çökmesinden sonra «**Yeşil Kuşak**» adıyla İslâm'ı düşman ilân etmiş bulunan Amerikalılar, bize Kemalizm'den vazgeçip İslâm'a dönmemizi tavsiye etmeyi kendileri için bir tezad olarak gördüklerinden, ortaya «**Ilımlı İslâm**» diye bir dâva attılar.*

*Bir taraftan da, Hilâfet'in tekrar ihyâ edilebilme şartlarını araştırmaya koyuldular. Hilâfet münâkaşalarında yeni bir safha teşkil eden bu durum sebebiyle birçok kimseden rapor talep ettiler. Bu eserin «**Hilâfet'in Geleceğine Dâir**» bölümünde anlatılmış olduğu üzere, ben de talepleri üzerine onlara bir rapor sundum.*

*Bu rapor mes'elesinden bir sohbetimde bahsetmem üzerine, muhataplarım arasındaki bir münâfık, Hürriyet Gazetesi'ne binbir yanlış ihtiva eden bir bilgi sunmuş olmalı ki, 10 Haziran 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde «**Osmanlı Vakfı'nda Hilâfet Toplantısı: İlginç Bir Portre: Kadir Mısıroğlu**» başlığı altında bir yazı yayınlandı.*[600]

600 Bkz. **Yalçın Bayar**- Yeter Söz Milletin, 10 Haziran 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi

*Bu yeni Hilâfet cereyanının ortaya çıktığı hengâmda **Hulki Cevizoğlu, Star Tv'de, «Türkiye'ye Hilâfet mi Getirilmek İsteniyor?»** adlı bir program yaptı. Bu programda **Prof. Dr. Toktamış Ateş** ile bendeniz bu yeni cereyân hakkında münâkaşa ettik. **Cevizoğlu**, programın başında bize, bir röportajın filmini seyrettirdi. Röportaj bir iş adamı olan **Rahmi Koç** ile yapılmıştı. **Rahmi Koç**, bu röportajda, ana fikir olarak, her dinin bir başı varken İslâm'daki başsızlığın doğru olmadığını söylüyor ve Hilâfet'in tekrar ortaya çıkarılmasını talep ediyordu.*[601] *İleride görüleceği üzere, diğer bir işadamı **Besim Tibuk**'tan sonra, **Rahmi Koç**'un da bu tarzda bir beyanda bulunması, gerçekten bir sürprizdi. Fakat ondan daha garip olan emekli vâiz **Fethullah Gülen**'in tam aksi bir görüşle ortaya çıkmış bulunmasıydı.*[602]

*Peki **Fethuluah Gülen**, zikri geçen ve tam sayfa olarak birkaç gün devam eden Hilâfet aleyhtarı yazısında ne diyordu?!..*

---

601 **Hulki Cevizoğlu, Rahmi Koç**'un bu görüşünü, 29.11.2004 tarihli "Yeni Çağ" Gazetesi'inde şöyle özetlemiştir:

"*RAHMİ KOÇ: MÜSLÜMANLARIN TEK DÎNÎ LİDERLERİ OLMALI*

***Rahmi Koç**, tarihi açıklamalarını (ve kabullerini) yaparken İslâmiyet'in temsili hakkında da ilginç sözler söylemişti:*

"-Bence, müslümanların da bir başı olması lâzım ki, tek söz sahibi olan, tek güç olan, tek patron olan, tek din lideri olan birisinin olması lâzım.

Çünkü, her ülkenin kendine göre bir dînî lideri var.

Bakın, bizde bu yok ve bu bir eksikliktir diye düşünüyorum.

Çünkü bütün Dünya'daki dînî liderleri bir tarafa topluyorlar, Müslümanlar'dan yok!.."

HALİFELİK Mİ İSTENİYOR?

***Rahmi Koç**'un bu açıklamaları, son günlerdeki halifeliğin getirilmesi tartışmalarına da ışık tutacak nitelikte. **Atatürk**'ün kaldırdığı, kimilerine göre **«dondurduğu»** halifeliği tartışırken, bazı dînî cemaat önderlerinin yurt dışında yetiştirildiği iddialarını da birlikte düşünelim. **Rahmi Koç**'un **«tek dînî lider»** isteğini çok yönlü olarak düşünmeliyiz."*

602 Bkz. Zaman Gazetesi 8-10 Eylül 2005.

*Aslında ABD'de yayınlanan «**Müslim World**» (İslâm Dünyası) isimli dergiyle yapılmış olan röportajın kendi gazetesinde, tekrarından ibâret olan bu tefrikanın birincisinin başlığı şöyledir:*

*«**Vicdan özgürlüğü tam sağlanırsa, alternatif sistem arayışı olmaz.**»*

*Bu başlık altında ne cevherler yumurtlanacağını tahmin etmek güç olmasa gerektir. Zirâ bu söz, açık açık lâiklikle İslâm'ı bağdaştırmaktan başka bir şey ifâde etmez. Çünkü ferde vicdan hürriyeti sağlamakla maksad hâsıl oluyorsa, İslâm'ın devletle bir derdi kalmayacak demektir. Bu sözü söyleyen bir gayrimüslim olsa, şeriat onun dâvası olamayacağı için mâkul telâkki olunabilir. Lâkin bunu bir emekli vâiz söyleyince O'nun devlet idaresinde dinî kaidelere uyulması istikametinde bir talebi olmadığı anlaşılır. Esasen **Fethullah Gülen** bu târihten çok daha önce Türkiye'de gıyaben muhakeme edilmekte iken, ABD'den gönderdiği 65 sayfalık müdâfaanâmesinde:*

«-Türkiye Cumhuriyeti'nin lâik yapısına bağlıyım. Demokrasi ve Cumhuriyeti benimsiyorum.» demiş ve bu beyân gazetelerde haber hâline getirilmişti.[603]

***Fethullah Gülen**'in bahsi geçen tefrikada öz islâmî doktrine aykırı olarak serdettiği mütalâalardan uzun uzun iktibaslar yapıp bunları cevaplandırmaya eserimizin hacmi müsâid olmadığından, muhtevalardan alınıp manşete çekilen sözlerini nakletmekle iktifa ediyoruz.*

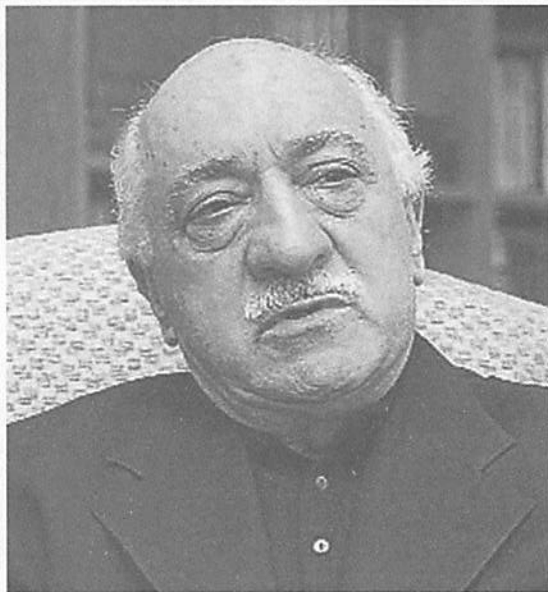
O'nun bahsi geçen tefrikasının ikincisinde manşete çekilen sözleri şunlardır:

*«**Bugün Hilâfet'in ihyâsı da, tüm müslümanlara ka-***

---

603 Buna bir misal olmak üzere bkz: 27.12.2001 tarihli Hürriyet Gazetesi'inde yer alan "**Gülen: Ben de Lâikim**" başlıklı haber yazısı.

Bir tüccar olan **Besim Tibuk**, Hilâfet'in yeniden ihyâsını talep ederken bir hoca (!.) **Fethullah Gülen** buna karşı çıkıyor.
Bu terslik, Hilâfet'in ilgâsı hengâmında da aynen yaşanmıştı.

bul ettirilmesi de imkânsız» dır. *Bu serlevha altındaki beyânlarında O, ayrıca şunu söylemektedir:*

«- Evet, ne kadar acı ki, İslâm Dünyası'nda ve Türkiye'de din-demokrasi münâsebetlerinden söz eden, hem din adına konuşarak bazı söylemler geliştirenlerin bir kısmı hem de demokrasiden yana olanların bazıları aynı yanlışta bir araya gelmektedir: O da demokrasi ile dinin asla bağdaşmayacağı hususudur. Çünkü bu argümana göre din, Allah'ın hâkimiyetine, demokrasi ise, milletin re'yine dayanır. Ama zannediyorum İslâm ve demokrasi arasındaki bu sathî karşılaştırmada kurban edilen bir mülâhaza daha var; o da, ‹Hâkimiyet, kayıtsız şartsız milletindir.› sözü, hükümranlığın -hâşâ- Allah'dan alınarak insanlara verilmesi demek değildir. Aksine hükümranlığı insanlara tevdî eden Allah'tır. Başka bir ifâdeyle Allah, hükümranlığı, baskıcı ve despotik bireylerin elinden alıp toplumun üyelerine, yani cumhura vermiştir. Bir mânâda, Râşid Halifeler döneminde demokrasinin bu ilkesi uygulanmıştır.»[604]

Bu sözleri söyleyen ***Fethullah Gülen****'in hâkim-i mutlak olduğu* ***Zaman Gazetesi****'nde, Türkiye'ye döndüğüm günlerde, bir defasında Lozan Muâhedenâmesi,*[605] *sonra da Hilâfet hakkında,*[606] *Cumhuriyet idarecilerini sayfalar dolusu tarizlere boğan tefrikalar neşretmiştim. Bunlara karşı bir itiraz serdetmeyen ve hattâ bazı eserlerim hakkında tanıtıcı ve senâkâr yazılar yazılmasına*[607] *ve hattâ bazı ilânları-*

---

604 Bkz. 9 Eylül 2005 tarihli Zaman Gazetesi

605 Bkz. 25 Temmuz 1991 vd. Zaman Gazeteleri

606 Bkz. 26 Ağustos 1991 vd. Zaman Gazeteleri

607 Bkz. 5 Ağustos 1991 tarihli Zaman Gazetesi'nde yayınlanan, "**Kadir Mısıroğlu**'nun eseri önemli mesajlar içeriyor. Hicret bir mağduriyet belgesi" serlevhâlı yazı.

Bugün hilafetin ihyası da, tüm Müslümanlara kabul ettirilmesi de imkansız

2. BÖLÜM

İslam, demokrasi ile bağdaşır mı? Birçok İslam ülkesinde demokrasi olmayışını nasıl açıklıyorsunuz? Bunu Müslüman ülkeler için bir noksanlık olarak görüyor musunuz?

İslam ve demokrasi söz konusu edildiğinde, bunlardan birincisinin ilahî ve semavî bir din, diğerinin ise insanların geliştirdiği bir yönetim biçimi olduğu göz ardı edilmemelidir. Dinin temel amaçları iman, ubudiyet, marifet ve güzel ahlak gibi evrensel hususlardır. Kur'an yüzlerce ayetiyle, insanları imana, Hakk'a kulluğa, kullukta derinleşerek ihsan şuuru kazanmaya ve güzel ahlaka çağırır. "İman e...

Evet ne kadar acı ki, İslam dünyasında ve Türkiye'de din-demokrasi münasebetlerinden söz eden, hem din adına konuşarak bazı söylemler geliştirenlerin bir kısmı hem de demokrasiden yana olanların bazıları aynı yanlışta bir araya gelmektedir: O da demokrasi ile dinin asla bağdaşamayacağı hususudur. Çünkü bu argümana göre din, Allah'ın hakimiyetine, demokrasi ise milletin re'yine dayanır. Ama, zannediyorum İslam ve demokrasi arasındaki bu sathî karşılaştırmada kurban edilen bir mülahaza daha var; o da, 'hakimiyet, kayıtsız-şartsız milletindir' sözü, hükümranlığın -haşa- Allah'tan alınarak insanlara verilmesi demek değildir. Aksine hükümranlığı insanlara tevdi eden Allah'tır.

...

Bunların siyaset ve idareyle alakalı önemli iki unsur olduğunu vurgular. Zaten hilafet, Hazreti Ali ile hicretin otuzuncu senesinde bitmiştir. Mezheb imamlarının ve akaid üstadlarının mütalaalarından nakillerde bulunur. Hilafetin gaye ve maksadına göre bir şeyler yapılması gerektiğini ve dolayısıyla hilafetin bir manada tarihselliğini hatırlatır. Bu sürecin hakikî halifeler dediğimiz zatlarla bittiğinden söz eder. Ondan sonra tarih sayfasında görülen halifelerin hakikî değil de şeklî ve surî halife olduklarını dile getirir.

Bu tartışmalar sürerken bazı muhaliflere rağmen Meclis'in, "Halife hal'edilmiştir. Hilafet, hükümet ve cumhuriyet mana ve mefhumunda esasen münderiç olduğundan

...

rini bir kere daha hayata geçirme hareketi; eski kaynaklara dönüş ve onları yeniden okuma ve değerlendirme cereyanı; siyasî, hukukî ve ahlakî konularda eski çağların esas alınması ve fikrî alanda klasik metinler üzerinde yoğunlaşılması, daha bir kısım efsanevî ermişlerin arkasına düşülmesi ise böyle bir yeniden doğuşun bazı yanları takdir edilse de bütününe birden "evet" demek doğru olmasa gerek.

Eğer Rönesans ile Michelet gibilerin gayret, tesir ve öncülükleriyle orta çağın ilahiyatçı hakimiyetine ve diyanet otoritesine karşı başkaldırma; biraz hürriyetçi, biraz tenkitçi ve tamamen dinden uzaklaşma şeklindeki ferdiyetçilik vetiresi kastediliyorsa -ki bazıları bu hareketin

Yazısız!.

mın bedâvâ yayınlanmasına[608] *engel olmayan*[609] ***Fethullah Gülen****'de bu tarihten sonra bir değişiklik vâkî olduğuna hükmetmek gerekmez mi?! Bunun daha bariz delili şudur:*

Kendisine dâva açıldığı sırada, O'nun eski bantları ortaya çıkarılarak, Kemalist Rejim aleyhtarı sözleri şuyû bulunca, ***Reha Muhtar*** *nâmındaki bâtıl kıbleli programcıya* ***Show TV****'deki canlı yayında:*

*«-****Özür dilerim, yanlış yapmışım.****» demiş, daha sonra da başka bir televizyon kanalında* ***M. Kemal Paşa****'yı «****idarî ve siyâsî bir dâhi****» olarak ilân etmiştir.*

Aynı haber, 23 Haziran 1999 tarihli gazetenin manşetinde:

*«****Fethullah Gülen****, ABD'den yaptığı açıklamada,* ***Atatürk****'e söylediğim yakışıksız ne varsa, büyük milletten özür diliyorum dedi.» sûretinde yer almıştır.*

---

608 Bkz. 10 Ağustos 1991 tarihli Zaman Gazetesi

609 Hatta bu alâka o derecede ileri idi ki, o günlerde Zaman Gazetesi'nde çalışanlara bir seminer için dâvet edilmiş ve hâlâ kütüphanemde mahfuz bir plâket ile de taltif edilmiştim! Şimdi ne değişti?! Ben aynı hüviyetle islâmî mücâdelede devam ediyorum. Değişen onlardır!.. Bu değişikliği **Fethullah Gülen**'in sâdık adamlarından **Hüseyin Gülerce**, "**Tarafsız Bölge**" programında şöyle itiraf etmiştir:

"Biz eskiden demokrasiye, demokratikleşmeye, lâikliğe çok ters bakıyorduk. Ben, ***Yeniden Millî Mücâdele Dergisi****'nde yazarlık yaparken 1970 yılında* ***İktisadî Kalkınma Vakfı****'nın kütüphânesinde dergi için Avrupa Birliği aleyhinde o zaman onlar* ***AET*** *idi, -****Avrupa Ekonomik Topluluğu****'ydu- Onlar ortak, biz Pazar diye bir sürü yazı dizisi hazırladık. Sırf orada çalıştım; aleyhte ne bulurum diye... Şimdi biz bu önyargılarımızı terk ettik. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini savunuyoruz. Demokratik lâikliği savunuyoruz. Bu kadar açık konuştuğumuz hâlde, gene dönüp deniyor ki, siz lâikliği yıkmak istiyorsunuz. E, savunuyoruz, diyorum. Hattâ öyle savunuyorum ki, diyoruz ki, demokratik lâiklik aynı zamanda Avrupa Birliği'nin de istediği demokratik lâiklik bizim toplumumuzun ayrışmasını, bölünmesini önleyecek en önemli zemindir. En önemli zeminlerden biridir demiyorum, en önemlisidir diyorum." (Bkz: http://www.uyanishaber. com/index. php/de-mokratik-laikligi-savunuyoruz-video: 20.09.2010 cnnturk, 22:43)*

Alt başlıkta ise:

*«**Gülen kasetteki sözleri için, radikalleri yumuşatma çabası olduğunu söyledi»** cümlesi yer almış bulunmaktadır. O radikaller dediği de her hâlde, benim gibi, **M. Kemal Paşa**'yı İslâm ile mizan edenler olmalıdır. Bu demektir ki, önceki sözleri gibi şimdikiler de inanmadan sırf siyasî bir sâikledir. Bunu kendi itiraf eden bir adam hakkında ne hüküm vermek lâzım geldiğini değerli okuyucularımın ferasetlerine havale ediyorum.*

*Bu demek değil midir ki, **Fethullah Gülen** hayatının bir safhasında, radikal telâkki ettiği bizim gibi müslümanlara; bu ikinci safhasında ise. Kemalistler'e karşı hilâfı-ı hakikat beyânda bulunduğunu itiraf etmiş bulunuyor. Sanırım, O'ndaki bu değişikliği göstermek için bu kadar beyan kâfidir.*"[610]

gg- Lâiklik Methiyeleri

Fethullah Gülen'in diline pelesenk ettiği yâni sık sık tekrarladığı iki methiye mevzuu vardır: Bunlardan biri **M.Kemal Paşa** diğeri ise **Lâiklik**'tir. Bu sebepledir ki, O'nun fikirlerini nakletmeye ve cerhetmeye çalıştığımız her bahiste -ister istemez- Lâiklikle ilgili methiyelerine de yer vermiş bulunmaktayız. Bu sebepledir ki, burada tekrara düşmemek için O'nun röportajlarından sadece birini esas alarak O'nun nasıl bir **"lâiklik meddahı"** olduğunu göstermekle iktifâ edeceğiz. O da 16.04.1997 târihinde Kanal D de **Yalçın Doğan**'la yaptığı röportajdaki sözleridir:

"*- Bu soruyu biraz daha farklı bir biçimde sorabilir miyim. Dinin, çok ciddi biçimde siyâsallaştığı bir dönemi yaşıyoruz, insanın kendi vicdanıyla, Tanrı arasındaki ilişki*

---

610 Tafsilat için bkz; **Kadir Mısıroğlu**- Geçmişi ve geleceği ile Hilâfet, İstanbul 2010, sh:32 vd.

bir yana bırakıldı. Bu siyasî bir amaç için kullanılmaya başlandı. Siz dinin bu şekilde siyâsallaşmasını rejim için tehlike görüyor musunuz?

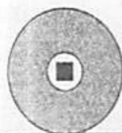
- Şimdi din siyâsallaştı deniyor. Böyle bir kabul bazı kesimler dini siyasallaştırıyor, dini politize ediyor anlamına gelir. Ben o mevzuda bana bunu kim yapıyor falan derseniz, belki cevap vermede o hususta tasrihte bulunmada biraz zorlanırım. Ama bir mes'ele var ki, ***dinin politize edilmesi, siyâsallaştırılması tehlikelidir ama rejim için tehlikeli olmaktan daha çok din için tehlikelidir. Esas dinin ruhunu karartma demektir****. Çünkü din herkesin dinidir. Herkesin saygı duyacağı, herkesin onunla dünyevî huzuru temin edeceği, kalbî itminana ulaşacağı, insanın Allah'la irtibatının adıdır.*

- Yani dindar olup da dini siyâsete âlet eden önce dine aykırı davranıyor.

- Evet, bir kere dinin tehlikeye sokulup, dinin politize edilmesi, siyâsallaştırılması esas dini tehlikeye atmak demektir. Çünkü siyasî mülâhazayla dine sahip çıkanlar herşeyi siyâsetlerine, siyasî mülâhazalarına, siyasî hedeflerine âlet etmek isterler.

- Bugün öyle bir durum var mı?

- Evet olabilir. İnsanların niyetlerine giremediğimden, kalblerini bilemediğimden niyetlerini göremediğimden dolayı belki bazılarını elin yordamı gibi gözün de yordamı varsa şâyet, göz yordamıyla öyle yorumlamak mümkündür. Ve çok tehlikelidir bu. Bir diğer taraftan, siyâsiler siyâsetlerine herşeyi âlet ettikleri gibi aynı zamanda, din de onların temsilleri içinde kararır. Yâni dindar biziz, dini biz temsil ederiz, dini hayata biz taşırız onu hayata biz hâkim kılarız gibi mülâhazalarla bu işin takipçileri olurlarsa şâyet, onların kusurları evrensel olan dinin ruhuna râci olur. ***Din karartılmış olur.*** *Bu da ayrıca tehlikeli bir husustur.*

İttihad-ı İslâm 07 1995

Rejim, Dördüncü Devresinde kuvvetli görünmeye çalışıyor

SON OYUN

Laiklikten başka savunacağı kale kalmayan gizli dinsizlik cereyanı son demlerinde bir takım din adamlarını kullanarak hakiki müminleri batağa sürüklemenin hesaplarını yapıyor.

Bediüzzaman Hazretleri yıllar önce gizli komitenin plan değiştirip, bazı hocaları, şeyhleri ve hatta dışarıdan müttaki görünenleri kullanabileceğine ve müminleri birbirleriyle boğuşturacağına dikkat çekmişti.

Hak ve batılı birbirine karıştırarak şerre karşı hassasiyetleri kırmaya çalışanların, orduyu maksatlarına alet etmeleri de akim kalacak ve bekledikleri neticeye ulaşmaları Allah'ın izni ile mümkün olmayacak.

2 ve 3'üncü sayfalarda

BEDİÜZZAMAN'DAN SON DERS

Bir başkumandan beni bir parça dünyaya alıştırmak için bâzı kumandanları, hatta hocaları yanıma gönderdi. Onlar dediler. "Biz şimdi mecburuz.(.....) Avrupa'nın bazı usullerini medeniyetin icablarını taklide mecburuz."

LAİKLİK NEDİR?

Türkiye'de lâikliğin ne olduğunu bilen var mı?..Kim doğru dürüst tarif edebilir?..Laiklik nasıl tatbik edilmiştir?.. Laikler bile laikliği bize anlatamıyor, neden?..Laiklik kabir kapısından öte bir işe yarar mı?..Mecliste laikliğin züppelik olduğunu söyleyenler bile çıktı, ne dersiniz? BEKLEYİNİZ

- Yâni önce siyâsallaşma dinin kendisine aykırıdır diyorsunuz. Ve inandıklarını ve din için uğraştıklarını söyleyenler önce kendi inançlarına aykırı davranıyorlar. Buradan hareketle bu aynı zamanda rejim içinde bir tehlike yaratır mı? Demokrasi için bir tehlike yaratır mı?

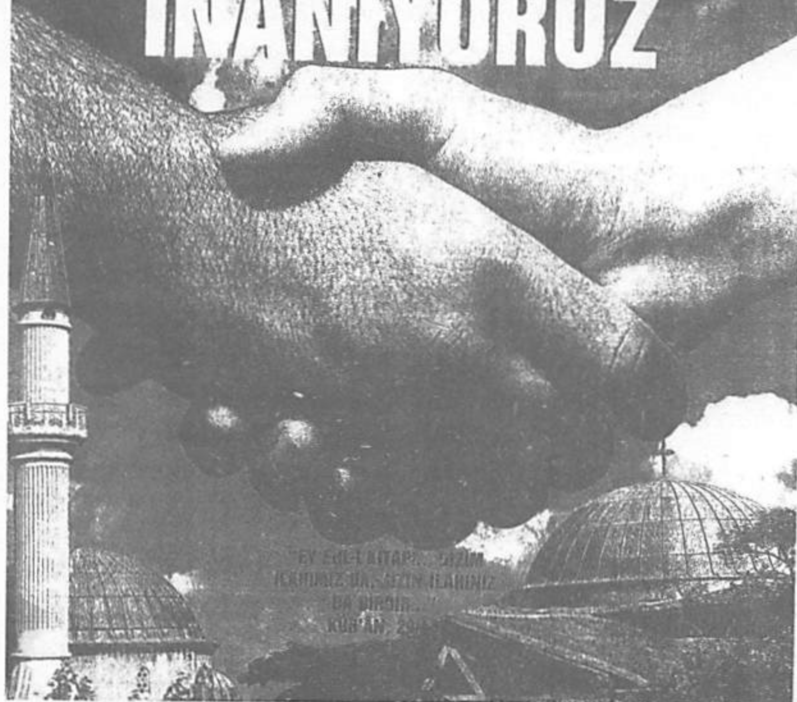
- Bu yanlış anlamalar, yanlış yorumlamalar demokrasi için de rejim için de her zaman bir tehlike olabilir ama onların niyetlerini bu mevzudaki mülâhazalarını, mütalaâlarını tam bilemediğimden dolayı bir kere o cereyanlar tam şu istikamette cereyan ediyor, onu belirlemede zorlanacağım.

- Peki ben sizi biraz daha zorlayacağım. Daha somut birşey sorayım. RP dini siyâsete âlet ediyor mu?

- Cevap hakkı doğar, o tür şeyler de iyi desem propaganda olur, onlarla alâkalı olumsuz birşey söylesem cevap hakkı doğar, ya çok olumsuz fakslar gelir, telefonlar gelir. Müsaade buyurursanız onu geçelim. Şiddetli, lüzumundan fazla gibi görünen bazı şeyler var. Ben onları sizin firasetinize, seyircilerimizin de anlayışına bırakıyorum.

- Zaten söyledikleriniz ne anlama geldiği açık. Peki hazır dini bu kadar konuşurken, size göre lâiklik nedir? Sizin lâiklik anlayışınız nedir? Din ve lâiklik birlikte yürür mü? Yürümez mi?

- Lâiklik anlayışını, lâikliğin kendi tarifinde bulmak lâzım, aramak lâzım. Maâlesef orda belli bir noktaya tarifleri teksif etmek, ondan hareketle gerçek bir lâiklik anlayışı ortaya koymak oldukça zor. Ama ansiklopedilerde lâiklik, devlet ve din ayrılığı ve devletin tarafsızlığı gibi. Belki kestirmeden üç kelimeyle ifâde etmek istersek böyle ifâde ediliyor. Ancak hukukî, felsefî, ve siyasî lâiklik deyince, bu Dünya'nın değişik yerlerinde, siyâsisiyle tatbik ediliyor. Bazı yerlerde hukukî olarak. Lâiklik, yâni devlet din ayrılığı, devletin bu mevzuda tarafsızlığı hatta bizim siyâsilerimizin çoğunun ifâde ettiği

Nurcular'ın bir kısmı **"Dinlerarası Diyalog"**a cephe alırken bir kısmı da onu böyle destekledi!.

gibi, lâiklik aynı zamanda dini kendi konumunda koruma demektir. O'nun olumsuz yorumlanmasına meydan vermeme demektir. Siyasî lâiklik anlayışında, biraz da şahısların anlayışına göre bir farklılık olabilir. Ama, bana öyle geliyor ki, Türkiye'de lâiklik derken hukukî lâiklik, belki felsefî lâiklikten daha çok, daha farklı bir lâiklik yorumuna gidildi. ***Aytunç Bey****'in ifâde ettiği,* ***Ahmed Gürtaş****'ın da yazdığı kitapta ifâde ettiği,* ***Ali Fuat Başgil Hoca****'nın da* ***«Din ve Lâiklik»*** *kitaplarında temas ettikleri gibi, biraz sekülerizm manasında algılandı burada. Lâiklik Türkiye'ye gelirken ilk Türk yorumcuları* ***lâdinî*** *dediler, yâni sistemde din yok manasına geliyordu. Sistem sistemdir, zaten sistem tüzel bir kişiliktir; bir mânevi bir şahsiyettir. Olmayabilir din. Fakat bu yorumu çokları tenkit ettiler. Öyle demek doğru değil, işte o, din devlet ayrılığı daha makuldür gibi mes'eleyi öylesine yerli yerine oturtmaya çalıştılar. Ama çok defa yazarlarımız, düşünürlerimiz lâiklik anlayışını ortaya koyunca o hep bize sekülerizmi tanıttı. Yâni daha ziyâde dünyevîlik demek, din devlet ayrımı değil de dünyevîlik bu mes'elenin diğer bir yanıyla -başınızı ağrıtacağım-* ***aslında modern yorumcular lâikliği Kur'an-ı Kerim'in bazı esaslarıyla telif ederek aslında çok eski devirlerde lâiklik vardı, adı konmamıştı. Hatta Osmanlı döneminde de vardı.***

Şu kadar bin kilometrelik bir sahada onbir milyon safkan Türk'ün 250 milyona yakın insanı idâre etmesi ayrı ayrı dinden, ayrı ayrı mezhepten, ayrı ayrı anlayıştan, mizacı ayrı, meşrebi ayrı, mezhebi ayrı, çok farklı insanları idâre etmesi, bu engin görüşe bağlıydı. Ama o gün lâikliğin adı konmamıştı, kimse onu bilmiyordu. Kur'an-ı Kerim'in ***«La ikrahe fi'd-Din. Kad Tebeyyene'r Rüşd»*** *âyetinde* ***«Dinde zorlama yoktur. Hak hakikat kendine has çizgileriyle tebellür etmiş, ortaya çıkmıştır, isteyen onu seçer, isteyen rüşd yolunu se-***

*çer, **isteyen başka yolu seçer»** demek sûretiyle çok erken dönemde vicdan hürriyetiyle alâkalı bir kısım prensipler vaaz edilmiştir. Belli ölçüde **Selçuklular**, daha sonra **Osmanlılar** lâikti diyenler de var.*

*- Bu tarihî ve fefsefî girişten sonra şuraya gelmek istiyorum. Türkiye'de çok ciddi bir tartışma var. Türkiye'deki lâikliğin tehlikeye düştüğü tartışması var. Buna karşılık bir yığın gösteriler oluyor, değişik olaylarla karşılaşılıyor, lâikliğin tehlikede olduğuna inanan çok geniş bir kesim var Türkiye'de. Buna karşılık **Erbakan** hayır asıl lâik benim, çünkü bütün bunlara izin vermek lâiktir diyor. Hangisi doğru?*

*- Sayın Başbakan'ın lâik olup olmadığını bilemeyeceğim. Çünkü bazılarına, bazı yorumlara göre de fert, şimdi bahsettiğimiz zatlar da öyle diyor, lâik olmaz, lâik düşüncenin olmasını arzu edebilir. Bazılarına göre devlet lâiktir, bazılarına göre **Aytunç Bey** gibi, devlet de lâik olmaz esas şahsı mânevî, kanun, nizam devletin mevzuatı esas lâikliğe göre tanzim edilmiştir derler. Bu açıdan ben lâikim sözü, lâisizme inanıyorum, onu tavsiye ediyorum, onun olması lâzım diyorsa o zaman lâikim demekten farklı birşey ifâde etmiş olur. Eğer bize âit bazı anlayışlarla, İslâm'a âit bazı anlayışlarla, hatta Kur'an'ın bazı naslarıyla, hatta kısa sûrelerde ve bazıları **«Leküm diniküm ve liyedîn»** âyetleriyle yorumlarında bunları telif ediyorsa, şâyet bence bu mes'ele çok büyütülecek bir mes'ele değildir. Eğer devletin dine sahip çıkması, ama karışmaması başkalarının da dine karışmaması, dindarın da dinini yaşarken başkalarına karışmaması şeklinde anlaşılacaksa ve devlet ciddi bir tarafsızlıkla bu mes'eleyi götürecekse hiçbir problem yok. Fakat zannediyorum birileri sun'î problem çıkarıyorlar. Bazan belki lâikliğin müdafası adına bazıları sert davranıyorlar. Bu başkalarını tahrik ediyor. Ama önce kimden başlıyor onu bilemeyeceğim. Bazen de ba-*

zıları haksız yere lâikliğe hücum ediyorlar veya sekülerizme hücum ediyorlar veya demokrasiye hücum ediyorlar. Onlar karşı tarafı harekete geçiriyorlar.

- Peki bugüne kadar Türkiye'de bu tür bir tartışma bu kadar yoğun bir biçimde yaşanmadı. Hemen hergün lâiklik tartışması yapılıyor. Yâni elden gidiyor, gitmiyor tartışması. Neden son aylarda bu kadar yoğun bir biçimde tartışılıyor?

- Belki lâikliği, cumhuriyeti, demokrasiyi o ölçüde tehdid ettiği ancak şimdilerde anlaşıldı, tebeyyün etti, veya öyle algılandı mes'ele.

- Bu kadar hiç tehdid altında olmadı mı?

- Olmadı veya hatta öyle algılanıyor. Demokrasinin, cumhuriyetin, lâikliğin muhâfızı konumunda kendisini görenler tarafından mes'ele öyle algılanıyorsa haklıdır, herkes belli bir sorumluluk taşıyor, sorumluluk taşıyanlar bu mevzuda tavırlarını ortaya koymalıdırlar. Çünkü konumları bunun böyle olmasını gerektirmektedir.

- Yâni lâiklik sizce tehlikede mi şu an?

- Ben lâikliğin tehlikede olduğunu, olacağını zannetmiyorum. Çünkü ***büyük çoğunluk Türkiye'de halinden memnundur. Lâiklik aleyhtarları bir avuç insandan ibârettir.*** *Herkes çok rahatlıkla dinini yaşamakta, sokağa dökülme olmuyorsa, şov yapma olmuyorsa şâyet devletin temel esaslarıyla uğraşma olmuyorsa, iktisadî, siyasî, kültürel başka şeylere bina etme mülâhazası yoksa şâyet zannediyorum herkes dinî duygusunu, dinî düşüncesini çok rahatlıkla yaşayabiliyor ve kimsenin derdi değil.*

- O zaman tersinden bakalım, şeriatten hareket edelim. Son zamanlarda din şeriattir, yok değildir tartışması çıktı. Bu tartışmada kadınların şeriata karşı yürümesiyle alevlendi. Arkasından Ankara DGM bir karar verdi ve kararda dedi ki, ***«Şeriat din olarak değil din esaslarına dayalı devlet rejimi***

Gülen: Ben de laikim

LAİK devlet düzenini yıkmak için terör örgütü kurduğu iddiasıyla on yıl hapisle gıyabında yargılanan **Fethullah Gülen** ABD'den gönderdiği savunmada hakkındaki iddiaları tümüyle reddetti. ABD'de bulunan **Gülen** 65 sayfalık savunmasında, **"Türkiye Cumhuriyeti'nin laik yapısına bağlıyım. Demokrasi ve cumhuriyeti benimsiyorum"** dedi. Ankara 2 No'lu DGM, Savcı **Nuh Mete Yüksel**'in gıyabi tutuklama talebini bir kez daha reddederken, davayı 2002 Mart'ına erteledi. ■ **ANKARA**

27 Aralık 2001 tarihli Hürriyet Gazetesi

Fethullah Gülen bir ferdin (devletin değil!.) nasıl lâik olabileceğini îzah etmek mecbûriyetinde değil midir? Bizim biliğimize göre ferd ya dinli olur ya da dinsiz!. Yoksa müslüman olmak için sadece "gözyaşı" kâfî midir?!

BİR FETVÂ

Mes'ele: Zeyd birkaç zimmîler ile bir dükkân önünde oturup musâhabet ederken, Amr Zeyd'e "sen kâfirsin" dese şer'an Amr'a ne lâzım olur?

El-cevap: Zimmîlere gâyetle meylin ve muhabbetin görüp dedi ise, nesne lâzım olmaz.

(Bkz. **M. Ertuğrul Düzdağ**, Şeyhulislâm **Ebussuud Efendi**'nin Fetvâlarına Göre **Kanunî** Devrinde Osmanlı Hayâtı **-Feteva-yı Ebussuud Efendi-**, İstanbul 2009, sh.133.)

ve hukuk düzenidir» dedi. «Din esaslarına dayalı devlet düzenidir» dedi. Şeriat nedir? Şeriat din midir? Sizce nedir?

*- Şimdi şeriat, din ve İslâmiyet bunlar eskilerin ifâdeleriyle müterâdif lâfızlardır. Nüansları vardır aralarında. Meselâ şeriat dediğimiz zaman Kur'an-ı Kerim'de bir yerde Şeriat tabiri geçer bir yol bir sistem, bir şehrahtır, İslâm Allah'a teslim olmuşluğun Allah'ın emirlerini dinlemenin, işini O'na tevdi etmenin adıdır. Din kelimesi de bir yanı Âhiret'e de râci olur, din, o da bir yoldur, bir yöntemdir, neticesi gidip Âhiret'e dayanan ki, **Fatiha**'da bunu ifâde ediyoruz. «**Mâliki yevmid-din**» din gününün sahibidir diyoruz ki, Dünya'da bir sistemdir, fakat Âhiret'le neticelenen bir sistemdir. İnsanın ebede uzanan arzularını da tatmin edecek ebedden ve ebedî Zat'tan başka bir şeyle tatmin olmayacak insanı tatmin edecek bir kanunlar mecmuasıdır. Bunların bütününü de din adı altında tarif ederken de derler ki; uzun bir Arapça'sı vardır. Kur'an'dan ve Sünnet'ten çıkararak tarif etmişlerdir. Fakat ben iki cümleyle sadece Türkçe'sini arzedeceğim, insanları kendi ihtiyarlarıyla netice itibarıyla sevimli, mahmûden bizzat diyorlar, kendi ihtiyarlarıyla o hedefe götüren kanunlar mecmuası deniyor. Bu tarif Şeriat için de İslâm için de söz konusudur. Bu mes'elenin bir yanı. Ancak Şeriat dediğimiz zaman eskiler, usûlcüler derlerdi ki, mutlak zikir kemâline masruftur. Yâni birşeyi mücerret kayıtlardan, soyutlayarak ifâde ederseniz temelde kemâli neyi ifâde ediyorsa, tastamam olması neyi ifâde ediyorsa o anlaşılır, o akla gelir. Şimdi böyle bir kayıtta Şeriat dediğimiz zaman onun hukuka müteallik yanları, bir kısım ahkâma müteallik yanları, medenî ve cezaî kanunlarla alâkalı ihtiva ettiği müeyyideler falan bunlar da içine aldığından dolayı zannediyorum Şeriat dediğimizde bazıları onu umûmî manasıyla almıyor da sadece bu hususlara bakan hususî manasıyla alıyorlar.*

- Yâni ibâdetle ilgili muâmelâtla ilgisi...

- Müsade buyurursanız arzedeceğim. Yâni itikat dediğimiz şeylerde esas, bu Şeriat'ın parçasıdır, dinin bir parçasıdır, imanın bir parçasıdır. Hepsinin içine girer inandığımız imanın esasları onun içine girer. Hatta iman esasları adına Kâinat'ın bir kitap gibi okunması, bir maşer gibi temâşa edilmesi onun içine girer. Namazımız, orucumuz, haccımız, zekâtımız onun içine girer. Bizim ferdi ve âilevî bazı muâmelelerimiz onun içine girer.

Onun içine giren yâni dinin, İslâm'ın ve Şeriatın % 95'leri aşar. % 95, Allah'ın insana yüklediği bu şeyleri yapması için insanı zorlayan herhangi bir mâni yoktur, insan herhangi bir mânia ile karşı karşıya kalmaz. ***% 5'i idareyle alâkalı, bazıları hukuk sistemiyle alâkalı % 4, % 5 nispetinde bir yanı vardır ki, o teker teker fertleri alâkadar etmez, idare edenleri alâkadar eder.***

- Yeniden sormamı bağışlayın. Ben Şeriat istiyorum diyen gerçekte neyi istiyor?

- Belki çokları neyi istediklerinin farkında değillerdir yâni.

- Aslında neyi kastediyor?

- Ben onu bilemeyeceğim. Belki % 95'in yaşandığının farkında değildir de. Belki onu istiyordur yâni yaşadığı şeyi istiyordur belki.

- Peki belli bir çevrenin Şeriata karşı yürüyüşe duyduğu tepki o zaman ne?

Onlar da biraz evvel arzettiğim gibi temelde işte o % ***5'i taammüd ederek sanki onun bütünüymüş gibi hatta orda hassas bir husus da var. Ecevit Bey*** *ifâde ettiler, hani Şeriat diye yürüyüş yapıp sesini yükseltmek, beri tarafta lâikliğe küfrederek demokrasiye küfrederek yürümek kadar bence saygısızlıktır bu da. Çünkü onca hissiyat rencide edilmiş olur. Çün-*

kü kimse onun ne demek olduğunu bilmiyor. Birileri bu işin arkasında şâyet onu din olarak tanıyorsa, İslâm olarak tanıyorsa ki, Kur'an-ı Kerim'de yüzlerce yerde geçiyor, o mübârek kelimeler. Bir yerde Şeriat geçiyor bir yerde de onun fiil-i mâzî kipi geçiyor. Şimdi Dünya kadar insan rencide edilebilir.

Oysa ki; böyle bir uzlaşma döneminde, sath-ı mâilinde insanları rencide etmişse, onları küstürmeme de çok önemlidir. Bağışlayın sapı samanı birbirinden ayırmak lâzım. Efendimizin burada çok önemli bir mesajı vardır. ***Ebu Cehil*** *herkesin bildiği bir insandır.* ***Amr ibnül Hişam*** *malüm. Bu düşmanlıkla yaşamış Efendimize karşı hayatını düşmanlık içinde geçirmiş ve korkunç bir düşmanlığı temsil ettiği bir yerde de ölmüştür. Birgün onun oğlu ihtida etmiş, Allah Rasulü'nün huzurunda otururken,* ***Ebu Cehil*** *için yakışıksız birşeyler söyleniyor. Allah Rasulü kaşlarını çatıyor, ikaz ediyor, diyor ki,* ***ölmüş gitmiş insanlar aleyhinde bazı şeyler konuşarak hayatta olanları rencide etmiş olursunuz.***

Bazen konuşacağımız şeyler ve davranışlarımız eğer başkalarını rencide ediyorsa, bu lâikliğin aleyhinde olan, demokrasinin aleyhinde olan için de söz konusudur, Şeriatın aleyhinde olan için de söz konusudur. Çünkü kitleler bu mes'eleleri sapı samandan ayıracak şekilde tefrik edecek, temyiz edecek herşeyi net ortaya koyacak durumda değildir. Bu bir toplum saygısıdır yâni, toplum bu saygıyı, bence ortaya koymalı, cimrilik yapmamalı."[611]

Lâiklik hakkındaki bu kadar lâkırdıya verilecek cevap bunun birkaç katı olması gerekirken biz kısa bir cevapla iktifâ edelim:

Bir kere O, diyor ki:

"Onun içine giren yâni dinin, İslâm'ın ve Şeriatın

611 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view&id=1463&pop=1&...

% 95'leri aşar. % 95, Allah'ın insana yüklediği bu şeyleri yapması için insanı zorlayan herhangi bir mâni yoktur, insan herhangi bir mânia ile karşı karşıya kalmaz. % 5'i idâreyle alâkalı, bazıları hukuk sistemiyle alâkalı % 4, % 5 nispetinde bir yanı vardır ki, o teker teker fertleri alâkadar etmez, idare edenleri alâkadar eder."

Bu sözlerle Kur'an'daki "**Muâmelat**" hükümlerinin yüzde dört-beş olduğu söylenerek azımsanmış olsalar da bunların idâre edilenleri değil, idâre edenleri alâkadar ettiği, binaenaleyh bunları onların ifâ ve icrâ etmeleri gerektiği beyan edildiğine göre; dine yabancılık olduğu bilinen lâikliğin benimsenmesinin "**İslâm karşıtı**" bir tâviz olduğu tebeyyün etmiyor mu?! Ayrıca fertler içinde dinî hükümlere riâyet husûsunda bir mâni yada icbârî kaide olmadığı iddia edilmektedir. Halbuki herkesin bildiği bir gerçek şudur ki, ikrah yâni zorlama müslüman olup olmama husûsunda vâriddir. İnsanlar kendi hür iradesi ile Müslüman olduktan sonra islâmî emirleri ifâ O'nun kendi ihtiyarına bırakılmaz. Müslümanlar'ın devletinde böyle bir şahsın her ihlâli mukâbilinde bir müeyyide vardır ki; bu müeyyideler fıkıhtaki "**ukubat**" bahsini teşkil ederler. Bu müeyyideleri kullanmak ise, ululemre yâni idarecilere âid hem bir hak ve hem de bir vazifedir. **Fethullah Gülen** gibi hoca sıfatını hâiz bir kimsenin bu islâmî gerçekler muvâcehesinde "**ben de lâikim**" demesini mâkul veya mâzur görebilecek bir müslüman bulunabilir mi?! Gerçi O'nun yukarıda iktibas ettiğimiz sözleri arasındaki: "Ben lâikim sözü, lâisizme inanıyorum, onu tavsiye ediyorum..." demek olduğu yolundaki beyanı sırf bir mugâlata değil de nedir?! Zirâ lâiklik devlete âid bir vasıf olmaktan mâdâ bütün dinlere yabancılık yâni onlardan hiçbirini benimsememek değil mi?! Devlet gibi ferdin de böyle bir tâvır takınması "**dinsizlik**" ten başka nedir?!

Lâisizmin, farklı dinlere müsâmaha gibi bir manaya hasredilmesinin sonucu olarak Selçuklu, Osmanlı ve hatta

Hz. Peygamber'in tatbikatını bile adı konulmamış bir lâiklik olarak kabul ve farz etmek çocuk aldatmaya benzer bir açıkgözlükten başka ne olabilir?!

Bir de "**Lâiklik aleyhtarları bir avuç insandan ibrettir!**" diyor. İnsana:

"- **Referandum mu yaptın be adam**", demezler mi?! Hâcet yok O'na koyu bir kemalistin ifâdesi ile cevap verelim:

Öteden beri "din daha doğrusu İslâm aleyhtarlığı ile meşhur olmuş bulunan Cumhuriyet Gazetesi'nin 19.08.1970 târihli nüshada intişar eden **Oktay Akbal** imzalı yazının serlevhası şöyledir:

"Devrimler İçin Oylama Yapılmaz!"

Bizim onlara cevabımız böyle! Peki kur'an-ı kerim onlar hakkında ne diyor. Şimdi bir de ona bakalım:

"*60-Bakmaz mısın şunlara: o hem sana indirilene hem senden evvel indirilene iman ettiklerini söyler gezer kimselere? Ki o tağuta (o azgın şeytana) muhakeme olmak istiyorlar Halbuki onu tanımamakla emrolunmuşlardı, O Şeytan da onları bir daha dönemeyecekleri kadar uzak bir dalâle (şaşkınlık içine) düşürmek istiyor.*

61-Allahın indirdiği hükme gelin, Peygambere gelin denildiği vakit da onlara görüyorsun o münfıkları ki senden çekiniyorlar da çekiniyorlar.

62-Ya ellerinin yaptığı yüzünden başlarına bir musibet geldiği zaman nasıl? sonra gelmişler de sana «billâhi muradımız sırf bir iyilik yapmak ve ara bulmaktan ibaret idi» diye yemin ediyorlar.

63-Onlar öyle kimseler ki kalblerinde olanı Allah bilir, onun için sen onlara aldırma da kendilerine va'zet ve nefisleri hakkında kendilerine beliğ müessir söz söyle"[612]

612 Kur'an-ı Kerim, Nisâ Sûresi, âyet 60-63

Milliyet sorulamayanları sordu, Gülen yanıtladı

Demokrasi ve laiklik artımız

Gülen: *"Hem Avrupa hem de ABD'de, Türkler diğer Müslümanlara göre daha yumuşak görülüyor. Demokrasi, cumhuriyet ve laiklik, daha sıcak bakmalarına sebep oluyor, rahatlatıcı bir yanı var"*

Mehmet Gündem

Fethullah Gülen

Gülen'in tercümanı

www.milliyet.com.tr

Milliyet

BASINDA GÜVEN

8 Ocak 2005 Cumartesi 30 YKr.(380.000 TL)

Doktor eşliğinde röportaj

İlk bölümden satırbaşları...

Yazısız!.

ğğ- Tesettür Mes'elesi

Türkiye'de "**baş örtüsü zulmü**" nün en şiddetli bir sûrette câri olduğu hengâmda **Fethullah Gülen**'in "**Baş örtüsü fürûattır!.**" demiş olduğu sanırız herkesin hâfızasındadır. Önce O'nun bu husustaki görüşlerini kendi web sitesi'nden[613] aktaralım:

"***Şekilcilik İslâm'ın Ufkunu Daraltır***[614]

- Kadın tecrid edilerek örtünmesi isteniyor. ***Kezban Hâtemî****, Kur'an'da baş örtme yoktur diyor. Örtünme var mı, yok mu? Bu konudaki dayatma nedir?*

- ***Kezban Hanım****'ı ben de dinledim. Kur'an'da örtünmeden bahsedilir, ama nasıl örtünüleceği, şekli açıklanmaz. İran'daki gibi çarşaf mı giyilecek, peçe mi takılacak, bunlar net değildir.* ***Şekil üzerinde durmak, İslâm'ın geniş ufkunu daraltmak olur, zevksizlik olur. Hatta İslâm Dini'ni bir kostüm dini haline getirmek olur ki, bunlar yanlıştır. Başörtüsü de aynı şekilde üzerinde durulacak usul, yâni imanın ve İslâm'ın esaslarından, şartlarından değildir.*** *Bunlardan dolayı, insanın âdeta dinin dışında tutulması dinin ruhuna aykırıdır. Bu konuda dayatmalar, ısrarlar ifrattır ve zorlamadır. Hatta nefret ettirmedir. Gönülde sevgi önemlidir, sevdirme önemlidir. İşin kaynağıyla irtibat önemlidir. Herkes hoşgörü ister, ben de kendi telâkkilerim, kabullerim içinde hoşgörü isterim. Benim de buna ihtiyacım vardır. Ancak böyle olursa, toplumun değişik parçaları bir araya gelebilir. Aynı ölçüde ben de herkesi bağrıma basmalı ve kabullenmeliyim. O kadar çok müşterek yanımız var ki, teferruatta bölünüp parçalanmamalı. Câminin içinde birbirimize düşeceksek, şekilden önce ruh veya muhtevayı öne alıp avluda barışacaksak, orada barışı sağlamalıyız.*

---

613 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view &id=1463&pop=1&...

614 Yeni Yüzyıl, **Fethullah Gülen**'le New York Sohbeti, 20 Temmuz 1997

Türban Meselesi[615]

Okullarımızdaki başörtüsü sorunu, çok hassas hale geldi. Ancak şu kadar söyleyeyim, okumayı istemek ile okumamak arasında kalan bir insan ne yapmalı?! Ülke ve millet adına okumak mı yararlıdır, okumamak mı?! ***Dinin fürûata âid bir mes'elesinde*** *bu denli hassas olmak mı, yoksa tercihini başka istikamette kullanmak mı gerekli?! Kişi kanaat-ı vicdaniyesi ile bu mevzuda hükmünü verip öyle davranmalıdır.* ***Bana göre okumayı tercih etmelidirler.***

Başörtüsü Eylemleri[616]

- Üniversitelerde devam eden başörtüsü direnişini nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Genç kızlarımızın zorlanmaları hâlinde tercihlerini eğitim gören hedefinden yana yapmalarını arzu ederim. Tabii ki; dinî mülâhazalarla başlarını örten hanımlara müdâhale edilmesine karşıyım. ***Onların dinin detayına âid bir konuyla tahsilleri arasında tercih yapmak zorunda bırakılmalarına üzülüyorum.*** *Ama toplumumuz hassas bir dönemden geçiyor. Herkesin bunu göz önüne alması lâzım. Bir taraf bunu kavga sebebi yapmamalı, diğer taraf da tepkileri kavga başlatıldı diye görüp üzerine gitmemeli... Hukukçu bir dostumuz yazdığı kitaba* ***«Müntesiplerinin Cehâleti, Hasımlarının Kör Düşmanlığı Arasında Talihsiz Müslümanlık»*** *adını koymuş.. Çok doğru.. Durumumuzu özetliyor kitabın ismi. İki taraf da cehâlete yenik düşüyor.*

- Kadınların Başını Örtmesi Şart mıdır?[617]

- Kadının başını örtmesi mes'elesi bir iman meselesi ölçüsünde önemli değildir. *Allah'a karşı kulluk, umûmî*

---

615 Akşam, **Orhan Yurtsever'in Fethullah Gülen**'le Yaptığı Röportaj, 13 Mart 1998

616 Radikal, **Avni Özgürel**, 21 Haziran 1998

617 Hürriyet, **Ertuğrul Özkök**'ün Röportajından Bir Bölüm, 23 Ocak 1995

*manada kulluk mes'elesi ölçüsünde önem arz etmez bunlar. **Teferruata âid mes'elelerdir.** Nitekim, yâni Allah'a iman mes'elesi ta Mekke'de efendimize tebliğ edilmiş. Namaz mes'elesi orada bize farz kılınmış, daha sonra zekât farz kılınmış. Ama tesettür mes'elesine gelince biraz farklı. Zannediyorum peygamberliğin 16'ncı, 17'nci senesinde müslüman kadınların başları açıktır.*

- Ama geçmişte türban mes'elesi yüzünden toplum neredeyse birbirine girecekti. Siz bu tartışmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

*- **Temel mes'eleler varken, teferruatın kavgasını vermek zannediyorum üslup bakımından yanlış.** Onları öne çıkartmak bir yönüyle diğer mes'elelerin önemsizliğini bir yönüyle ifâde etmek gibi bir şey olur. İnsanlar yine işin başına geçsinler, başlarını açsınlar, belli bir dönem sonra kapatsınlar demek de değildir bu yâni. Ondan da farklı bir mes'eledir. Dindeki başörtüsünün nereye konacağı mes'elesi çok iyi kararlaştırılmalı evvelâ. Bir diğer yanı da birileri de bundan çok rahatsız olmamalı bence. Bu mozaik içinde toplumun bir kesimi olarak kabul edilmeli.*

- Yanlış hatırlamıyorsam ben, 1990'da falan bu türban olayı toplumu gerginleştirdiği zaman sizin mesajınız bu doğrultudaydı.

*- Belki aynı şeyleri söylemişimdir. **Teferruata boğulmayalım.** Küçük şeylere büyük şeyleri feda etmeyelim. Yâni başörtüsü eğer islâmî öğretiler, islâmî esaslar arasında **dördüncü beşinci sırada bir mes'eleyse,** bununla kavga ederek bir yönüyle belki imana müteallik meseleleri çok geri plâna atıyoruz. Yâni birinin imanı vardır. Namazı da vardır, belki hacca da gidiyordur. Fakat bu mes'elede farklı düşüyorsa, bu insan bunu hiç kabul etmemezlik demek, işte **dördüncü plândaki bir mes'eleyi birinci plândaki mes'elenin önüne***

geçirme demek gibi bir şeyler oluyor.

Başörtüsü ve Müslümanlık[618]

- Size göre Türkiye'deki Allah'a gerçekten bağlı Müslümanlar'ın çoğunluğu demokratik ve lâik bir devlette yaşamak istiyor mu? Bu Müslümanların pek çoğu cumhuriyeti idâre eden lâik kurumlarda değişiklikler görmek arzu ediyor mu? Bir başka ifâdeyle onlar meselâ başörtüsünü, islâmî elbise veya islâmî eğitimin yeniden gözden geçirilmesini istiyorlar mı? Türkiye'de şu andaki durumun demokrasi ile İslâm'ın yan yana yaşayabileceği şeklinde midir? Yâni yaşayabileceği doğru mudur, mümkün müdür? Eğer mümkünse Türkiye bu noktada Dünya'nın kalan kısmına örnek olabilir mi? Yâni demokrasi ile İslâm'ın beraber yaşaması konusunda neler söyleyebilirsiniz?

- Evet. Şimdi Türkiye'de demokrasi ve lâiklik senelerden beri yâni bir manada hatta denebilir ki, ***Osmanlılar'da kısmen vardı. Cumhuriyetin kurucuları Osmanlılar'dan mücmel üzerinde durulabilir şekilde aldılar, lâisizmi geliştirdiler.*** *Daha sonraki yıllarda da bu doğrudan doğruya anayasaya giren bir kavram oldu. Ne var ki, tarifi üzerinde bunun çerçevesi üzerinde çok fazla bir şey konuşulmadı. Çerçevesi ile alâkalı bir bilgi verilmedi. Onun için büyük ölçüde lâiklikten rahatsızlıktan duyma değil de demokrasiden rahatsızlık duyma değil, bunların ifâde ettiği kavramların çerçevesinin belirsizliğinden oldu. Meselâ Türkiye'de bazıları lâiklik derken, dine Hakk-ı hayat tanımama gibi düşündüler. Tabii Türkiye'deki Hıristiyanlar'a ve Yahudiler'e karşı böyle diyemezlerdi. Çünkü onların arkasında Avrupa vardı, Amerika vardı, Dünya vardı. Türkiye'deki garip Müslümanlar'ın hakkını müdafaa edecek yoktu. Onlara karşı bir çevre diyorlardı ki, lâiklik Türkiye'de farklı olmalı, bu gazetelerde vardır, hatta zabıtlarda vardır bu. Hukukçuların toplantı yapıp da bildiriler*

---

618 Time Dergisi, 30 Mayıs 1997

halinde verdikleri bildirilerde vardır. Türkiye'de lâiklik dinsizlik şeklinde anlaşılmalı, işte buna karşı rahatsızlık oldu. Demokrasi insanların ferdî, âilevî, içtimaî veya ibâdetle muâmelatla alâkalı her şeylerini baskı altında tutsun, onlara rahat, kendilerine göre inançlarına göre düşüncelerine göre hareket etme imkânı fırsatı vermesin şeklinde algılandı. Buna karşı rahatsızlık oldu.

Bununla beraber milletimizin geçmişten gelen genel terbiyesi var. Bundan ötürü, bugüne kadar lâiklik karşıtı veya demokrasi karşıtı zümrelerin devlete başkaldırdığına hiç şâhid olmuyoruz. Hatta şu siyâsî parti teşekkül edeceği ana kadar kimsenin ne ibâdet-ü taatına karışılıyordu, ne de kimse ibâdeti taatına karışılıyor diye bundan rahatsızlık duyuyordu. Dolayısıyla başkaları ortaya çıkaracağı ana kadar millet çoğunluk, % 80 diyebiliriz, ne lâiklikten rahatsızlık duydu ne de demokrasiden rahatsızlık duydu. Belli bir zümre bunları problem yaptı. Bunlar olmaması lâzım veya işte belli mülâhazalarla Batıdaki ölçülerle gelsin, biz de evet deriz filân dediler. Bunlar idâreye geçince bunlar da esasen herkesten lâikiz dediler, herkesten daha demokratız dediler, herkesten ziyâde cumhuriyetçiyiz dediler. Ve buna halkın tepkisi olmadı. Kendilerini tutanların da tepkisi olmadı. Demek bu mes'ele milletin çok fazla problemi değildi. Hatta dinini diyânetini rahat yaşaması açısından çevresine de bakarak Türkiye'yi daha rahat buluyordu.

Mutlaka bir kısım antidemokratik şeyler vardı ama fakat Türkiye Asya'daki devletlerle, Afrika'daki devletlerle, mağrip ülkeleriyle mukayese edilmeyecek kadar demokratik hak ve hürriyetlerden istifade ediyor ve yaşıyordu onu. Kimsenin de problemi değildi bu. Sonradan zannediyorum ***bu mes'eleyi sun'î olarak problem haline getirdiler.*** *Ve bazı kimseler de siyâsî mülâhaza açısından sadece bu işe sâhip çıktılar. Öylece Müslümanlığı âdeta demokrasinin ve lâisizmin karşısına diktiler. Çünkü onların bir gelişme zemini vardır. Ordu öyle olabilir ama Türkiye'de zaten*

çok mes'ele kaynağı İslâm inancı olmak üzere çok mes'ele onlarla uyum içinde olabiliyordu. Sadece belki hani bir iktidar miktidar mevzuu, iktidara meraklı olanlar ne var ki o Kur'an-ı Kerim'in bize öğretileri içinde bildiğiniz gibi % 3 nispetinde bir şey tutar. % 97 nispetinde ferdin şahsen dini, dinî düşüncesi, ruhanî hayatı, Allah'la irtibatı, münâsebeti, âilesinin terbiyesi, çocuklarını okutma hak ve hürriyeti, kazanma hak ve hürriyeti, bu mes'elelerin hiç biri İslâm'la çelişmediğinden ötürü millet de lâiklikle ve demokrasiyle hiçbir zaman çelişkiye düşmedi." İlh...

Lâiklik Osmanlı'da da kısmen varmış!. Osmanlı'da ve bütün müslüman devletlerde var olan, yüce Şeriat'ın bütün gayr-i müslimlere tahmil eylediği mükellefiyetleri kabul ve ifâ şartına bağlı olarak adâletle muâmele görmeleri ve dinlerine göre serbestçe yaşamalarına müsamaha edilmesinden ibârettir. Bunun neresi lâikliktir! O'na göre millet lâikliğe karşı çıkmamış da bu karştlık sonradan "**sun'î olarak**" ortaya çıkmış imiş!. Hem lâikliğin Cumhuriyet'in ilk yıllarında "**gariban müslümanlar**" aleyhine bir tatbikatı olduğunu ifâde edecek ve hem de kimse karşı çıkmadı yâni kabullendi diyeceksin!. Pes doğrusu!. O'nun sun'î olarak vasıflandırdığı muhâlefet'in ancak çok partili rejime geçmekle mümkün olabildiğini bilmeyen bir Allah kulu var mıdır?! Tabii lâikliği böyle anlar veya anlamak ister ve âyetle sâbit tesettürü "**fürûat**" sayarsan böyle bir çobana bile yakışmayacak sözler söylersin!. O'nun fer'î bir mes'ele saydığı tesettür hakkında bakınız Cenâb-ı Hak ne buyuruyor:

"*Mü'min kadınlara da söyle; gözlerini sakınsınlar, ırzlarını muhafaza etsinler, zînetlerini açmasınlar [açık bırakmasınlar] -zâhir olanı [kendiliğinden görüneni] başka- ve başörtülerini yakalarının üzerine vursunlar, zînetlerini açmasınlar; ancak kendi kocalarına yahud kendi babalarına yahud kocalarının babalarına yahud kendi oğullarına yahud kocalarının oğullarına, yahud kendi biraderlerine, yahud kendi biraderlerinin oğullarına, yahud hem-*

şirelerinin [kızkardeşlerinin] oğullarına yahud kendi kadınlarına yahud kendi ellerindeki memlûklerine [câriyelerine], yahud ihtiyâcı olmayan erkeklerden uyuntulara, yahud henüz kadınların avretlerine muttalî olmayan çocuklara müstesna! Gizledikleri zînetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar. Hepiniz Allah'a tevbe edin ey mü'minler ki felah bulabilesiniz!" [619]

Her hâlde 1450 Yıllık İslâm Târihinde âyetle sâbit olan bir hüküm için "**fürûattandır**" demiş olan ilk ve son insan **Fethullah Gülen** dir!

O'nun hakkında mufassal bir eser telif etmiş olan **Doğu Ergil** kendisiyle yapılan bir değerlendirme sohbetinde şöyle diyor:

"***Gülen hareketi, müslümanlaştırmak üzerine yürümüyor muydu?***

Başta öyleydi. Başta bir din toplumu yaratma isteği muhakkak ki; vardı. Şimdi vardığı nokta, bir Türk-İslâm uygarlığı yaratmak. ***Gülen*** *buna "****Anadolu İslâmı****" diyor. Sorulduğunda, "İslâm evrenseldir ama, Anadolu'nun değerlerinin yansıdığı bir İslâm anlayışı da vardır" diyor. Hoşgörü, diyalog ve çeşitliliğe dayanan bir İslâm anlayışı bu. Kendisiyle yaptığımız uzun konuşmalardan biliyorum.* ***Gülen****, Batı'dan kopulmamasını istiyor. Bugün Dünya'da bir İslâm Âlemi olmadığını, sadece müslüman toplumlar olduğunu söylüyor. "Bir İslâm Âlemi olmadığı için de ortak düşünen, hareket eden bir blok yok" diyor.*

İslam Âlemi yok demek, bir İslâm uygarlığı yok mu demek?

Aynen öyle. Bir İslâm Dini var, Müslüman toplumlar var ama İslâm uygarlığı yok. Üstelik İslâm toplumlarında yönetenle yönetilen arasında Batı'dakinin aksine büyük bir kopuş da var. Çünkü orada milletin devleti yok. Hep devletin milleti var. ***Gülen*** *bunun çok farkında ve "Bu, İslâm'ın özünden uzaklaşmadır" diyor.* ***Gülen*** *şunu da söylüyor. "****İslâm'ın, siyâsete ve***

619 Nur Sûresi, âyet 31

devlete ilişkin hükümleri yüzde üçü, beşi aşmaz *" diyor.*

Yani şeriat devleti diye bir şey olamaz, öyle mi?

Evet. "İslâm'ın daha çok ibâdete, imana, ahlâklı davranışa ve ahlâklı topluma yönelik ilkeleri vardır. Gerisi, insanların kendi aralarında vardıkları karar ve kurallarla oluşturacakları yönetimlerdir. İşte insanların ürettiği bu kurallar ve hukuk, dinin esaslarıyla çelişmemelidir. Dinin içinde siyâsal olan kısım yüzde üçtür, beştir. İnsanın yaptığı hukukun çelişmemesi gereken kısım da budur. Onun ötesinde siyâset de, hukuk da dünyevî bir olgudur" diyor. Bu çok önemli. Çünkü böylece toplumu radikalize etmiyor.

Sivil hukukun, dinin yüzde üçlük kısmına aykırı olmaması da önemli değil mi?

Ama din yahu bu...

Ama dinin bu yüzde 3-5'lik bölümünün içinde kadını mirastan mahrum eden, onun tek başına şâhidliğini tanımayan, fâizi yasaklayan pek çok kural var. Ticaret hukukundan ceza hukukuna varıncaya kadar pek çok hüküm var. Öyle değil mi?

Fethullah Gülen, "bunların çoğu tarihî bir dönemde, bir toplumun yaşam tarzından çıkan yorumlardır" *diyor.*

Kadının örtünmesine, başörtüsüne de tarihî bir yorum olarak mı bakıyor?

"- Örtünme, âmir hüküm değildir. İslâm'ın zorunlu kurallarından biri değildir. Örtünmenin kendisi de, biçimi de tercihe dayalıdır. Esas olan kadının kendini teşhir etmemesidir" diyor. Türban krizi bağlamında bir başka şey daha söylüyor. "İman eden kişi örtünmek istiyorsa, onu zorla açmak kötü bir şeydir. Ama örtündüğü için okuyamamak daha kötü bir şeydir. O yüzden daha az kötüyü tercih emek lâzım" diyor.

Türbanlı kızlara başınızı açın ve üniversitenize devam edin mi diyor?

Aynen öyle. Bu o kadar rahatlatan bir şey ki..."[620]

İslâm'ı mâbede ve vicdanlara hasretmek isteyen lâik kafalı adamları "**rahatlatan**" bir adam bir müslüman hoca olabilir mi?! Takdirlerinize bırakıyoruz.

O'nun böyle daha üzerinde durulması gereken başka yanlışları da vardır. Son olarak bunlardan sadece birini dikkatlerinize arz ederek bu bahse son verelim.

O'nun yakınlarından biri olan **Ahmed Kurucan** Zaman Gazetesi'nde 17 Eylül 2011 târihinde **Fethullah gülen**'den dinlediği bu tefsir dersinde duyduklarını şöyle nakl etmektedir:

"*2011 Ramazanı'nda benim katıldığım son tefsir dersiydi. Sabah Elmalılı'dan En'am Sûresi 50 ila 67. âyetler arası okundu. İlk defa duyduğum çok enfes tespitleri oldu Hocaefendi'nin. Bu tespitlerden bazılarını sizinle paylaşmak istiyorum, Bu yazı vesilesi ile, aslında amacım sâdece Kur'an nükteleri de diyebileceğimiz tespitlerini paylaşmak değil. Eğer öyle olsaydı ihtimal bu derslerin bir bütün hâlinde kitap olarak yayımlanacağı zamanı beklememizin daha uygun olacağını söylerdim; çünkü bütüncüllük ancak bu şekilde yakalanır. Parça parça sunulacak tespitler faydadan uzak olmasa da ne Kur'an kültürümüzün oluşmasında ne de Hocaefendi'nin tefsir ufkunu ve yorumlarını görme ve gösterme adına yeterli olur. Bu açıdan böyle bir çalışmanın vakit geçirmeden yapılması ve kamuoyu ile paylaşılmasının şart olduğuna inanıyorum.*

Pekâlâ, neden paylaşmak istedim o zaman bu tespitleri? Çünkü Kur'an ekseninde yapılması gerekli çalışmalara yönelik bazen satır aralarında bazen de çok açık ve net yönlendirmeleri oldu Hocaefendi'nin. Hedefler verdi; o hedeflerden bir-ikisini somut proje halinde kelâma döktü, hatta çalışma şekline aid bir teklifi de oldu. İşte bu sebeple belki

---

620 Bkz. **Neşe Düzel**'in 15.06.2010 târihinde Taraf Gazetesi'nde **Doğu Ergil**'le yaptığı röportaj.

ilgilenenler çıkar, belki üç-beş uzman çalışmalara başlar düşüncesiyle okuduğunuz yazıyı kaleme aldım.

Ehlinin mâlumu olduğu üzere, Kur'an'da ***maktalar*** *var. Özellikle uzun sûreler makta'lara bölünmüş. Bu bölme ve bölünmenin yapan kişiye göre değişen bir mantığı var. Benim gördüğüm mana bütünlüğü makta'ların belirlenmesinde önemli rol oynamış durumda. Bununla beraber bazı makta'lardaki isâbet oranı tartışılır; belki tartışılmalıdır da. Zirâ mezkûr makta'lar sûrelerin Kur'an içinde, âyetlerin de sûre içindeki sıralamasında olduğu gibi tevkifî değildir aksine içtihadîdir. İçtihadî mes'eleler ise, her zaman müzâkereye açıktır. Zaten isâbet oranı tartışılır dememizin sebebi de bu. Sâdece makta'lar mı? Hayır, secde âyetleri ve «****secâvend****» adı verilen âyetler içindeki duraklama yerleri için de aynı şey geçerli.*

O gün derste okuduğumuz yerini alan makta münâsebetiyle bu konuya değindi Hocaefendi ve dedi ki: «Secde âyetleri, makta ve secâvendler üzerinde bir heyetin çalışması gerektiğine inanıyorum. Bazılarında isabet olmadığı kanaatindeyim. Zirâ mes'ele Allah'ın kelâmı ve Allah'ın kelâmını nâzil olduğu şekliyle korumak bizim vazifemiz. Emânettir Kur'an bize unutmayalım.» Bu cümleleri sarf ettikten sonra bir müddet düşündü ve sözlerini şöyle tamamladı: «Allah seleften razı olsun; halefe yapacak çok iş bırakmışlar.»" [621]

Halbuki Kur'an-ı Kerim'deki maktalar ve secâvendler Arapça'nın gramer hususiyetlerine göre "kıraat imamları" nca tespit edilmiştir. "Bunların bazılarında isâbet olmadığı kanaatindeyim" diyebilmek için Kıraat âlimi olmak gerekmez mi?! **Fethullah Gülen**'in böyle bir vasfı olduğunu bugüne kadar duymuş olan biri var mıdır?! Bu sözleri **Süleyman Ateş**'in -evvelce zikretmiş olduğumuz- "**Ben Kur'an hakkında öyle şeyler biliyorum ki, söylesem yer yerinden oynar!.**" tarzın-

---

621 http://www.zaman.com.tr/yazar.do?yazino=1180636

daki, hezeyanı ile birlikte mütalaâ ederek hükmü siz verin!.

Bu bahsi bitirirken, Gülen cemaati'nin dilinden düşürmediği "**hizmet**" mes'elesi üzerinde de birkaç söz söylemek isteriz. "**Hizmet**" mücerred olarak hayra da, şerre de hamli mümkün ve muhtemel olan bir kelimedir. Lâkin bunu bir Müslüman söylüyorsa elbette ki; islâmî ölçüler muvâcehesinde hayra telâkkî edilmek mecbûriyeti vardır. Ancak bizim burada üzerinde durmak istediğimiz husûs hizmetin maddî olanı değil mânevî ve fikrî olanıdır. Bu cemaatin mânevî ve fikrî hizmet sahası ikidir. Bunlardan biri "**basın**" diğeri ise "**mektepçilik**" tir. Bu hizmet sahalarından Basın yoluyla yaptıklarına dâir bu eserde naklettiklerimiz onların fikrî hizmetlerinin hem câmie, hem de kiliseye mum göndermek kabilinden binbir tezadla mâlul olduğunu kâfi derecede ispat etmiş olsa gerektir. Bu sebeple burada onların "**mektepçilik**" le yaptıklarına dâir kısa bir değerlendirmede bulunmak istiyoruz:

Fethullah Gülen hemen hemen kendisiyle yapılmış olan her röportajda söz mekteplerine geldikçe Dünya'nın dört bucağında "**lâik**" ve "**modern**" eğitim yapmakta olmakla iftihar etmiştir. Bunlardan sâdece birini dikkatlerinize arz edelim:

"**Ben el insaf diyerek bir şey söyleyeceğim, eğer o okullarda demokrasiye, Cumhuriyete, Atatürkçülüğe, İnkılâplara ters bir tek cümle gösterebilirlerse, ben açılması istikametinde tavsiyelerimi geri çekip, elinizi ayağınızı öpeceğim şu şer yuvalarını kapatın diyeceğim**"[622]

Evet tâkip ettiği eğitim sisteminde -kendi tâbiri ile- "**Cumhuriyete, Atatürkçülüğe ve İnkılâplara aykırı bir tek cümle**" bulunmayan tedrisat da bir hizmettir! Fakat bu İslâm adına değil O'nun hasm-ı bî amanı olan "**Lâiklik**" ve "**Kemalizm**" hesabına bir hizmettir. Bu muhtevaya bir de ted-

---

622 Bkz.Gülen İddialara Cevap Veriyor, Aksiyon Dergisi 6 Haziran 1998 tarihli nüsha

risatın Dünya'nın dört bucağında kâmilen "**İngilizce**" olduğu gerçeğini göz önüne alarak düşününüz! Hizmetin kime ve ne sûretle mâtuf olduğunu kavramakta güçlük çekmeyesiniz!

Ha size buralar da "**Türkçe**" de öğretiyoruz, diyeceklerdir. Doğru, fakat "**Türkçe**" "**İngilizce**" gibi "**mecbûrî**" değil "**ihtiyarî**" yâni seçimliktir. Her mektepte -üç beş kişininhassaten zenci çocuklarının ancak pazar alışverişine yetecek derecede kifâyetsiz bir sûrette Türkçe öğrenmesinin "**Türkçe Olimpiyatları**" nâmıyla basit bir propagandaya âlet edilmesi "**lâik**" ve "**Kemalist**" eğitimin menfiliğini Müslüman halkımızın nazarında setretmekten başka bir sûrette izah edilemez. Kâr-zarar dengelenmesinde acaba galebe hangi taraftadır?!.

Hadi diyelim ki Türkiye'de böyle bir eğitim mecbûrîdir. Bu cemaatin ekserisi yurt dışında olan mekteplerinin her hangi birinde İslâm'ı öğretmek imkânı yokmudur ki, bunların hepsinde de **lâik** ve **Kemalist** eğitim tercih ediliyor?! Hiç olmazsa şartlar müsâid olan bir yerde böyle bir mektepleri varsa buyursun göstersinler de biz de öğrenelim!

Fethullah Gülen'in fikir ve hareketleri hakkında daha pek çok şey söylenip yazılabilirse de biz bu kadarla iktifâ etmek istiyoruz: Anlayana **sivri sinek saz, anlamayana davul zurna az** dır!

Bu bahsi bitirirken **Fethullah Gülen**'in çeşitli vesilelerle döktürdüğü incilerden (!) -yerimizin müsaâdesi nispetinde- bir kaçını daha dikkatlerinize sunalım:

"Pope: Türkiye'de de, İslâm Dünyası'nın başka yerlerinde de bir reform tartışması var. Hıristiyanlık gibi, İslâm'ın da reform geçirip geçiremeyeceği tartışması...

Gülen: Hz. Mesih'ten bin beş yüz sene sonra bir reform yapılmıştır. Maruice Bucaille gibi araştırmacılar, hattâ bizzat Hıristiyan araştırmacılar, meselâ, Katolik Ansiklopedisi gibi yayınlar; İnciller arasındaki bazı önemli önemsiz farklılıklara dikkat çekerler. Bazıları, bu farklılıkları İnciller'in Hz.

İsa'dan belli bir süre sonra kaleme alınmış olmasına bağlar. Bir bakıma, İslâm tarihinde hadislerin toplanıp, kayda geçirilmesi gibi bir süreçten söz ederler. Şahsen, Hz. Mesih'e ve ilâhî bir kitap olarak İncil'e saygımdan dolayı bu mes'elenin bu şekilde ele alınmasından rahatsızlık duyarım."[623]

"Atatürk'e dahi dediğiniz gibi, Hitler ve Napolyon için de dâhi diyorsunuz?

Zekânın fonksiyonları olduğu gibi, dehânın da fonksiyonları vardır. Dehanın cinnet halleri olur. Hitler, Mussolini veya Napolyon bu ikinci gruba girebilir. Atatürk ise, bir ülkeyi Hitler ve Mussolini gibi, Napolyon gibi yıkıma götürmek yerine, bir cumhuriyet kurmuş ve arkasında bir enkaz değil, bir ülke, bir sistem bırakmıştır. Bunlara dahi demek, hepsini aynı kategoriye koymak manasına gelmez. Ayrıca Hitler hakkında bunu biraz da sempatizanlarının kabulü olarak, Napolyon'u da tarihî telakkîler içinde dâhiler içinde saydım."[624]

"Reha Muhtar: Bugünlerde yeni bir dönemle beraber artık bir farklı, sanki bilinen anlamdaki bir radikal portresi çizmiyorsunuz. Çok daha yumuşak, hoşgörüyle, toplumun diğer kesimleriyle bağlantı içerisinde görünüyorsunuz. Meselâ bazı demeçlerinizde Picasso'yu çok sevdiğinizi söylüyorsunuz. Oysa biz biliriz; ki radikal çevrelerde resme karşı bir mesafe konuyor. Bunlar -kusura bakmayın- Rahmetli Turgut Özal dönemindeki bir tabirle takıyye mi?

Fethullah Gülen: Ben iyi bir Sünnî olduğumu zannediyorum. Ama bu Sünniliği de Alevîsine ve başkasına kanatlarını şefkatle açan bir Sünnîlik şeklinde görüyorum. Rahatlıkla kardeşimiz diyebiliyorum. Onların bana tevcih

---

623 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view&id=7895&pop=1&... 23.03.2012

624 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view&id=1469&pop=1&... 23.03.2012

ettiği sualler karşısında bir manada ben de Aleviyim. Çünkü çocukluğum talebelik dönemim bir ölçüde tasavvufi çevrelerde geçti. Kerbelâ türküleri söyleye söyleye ben yetiştim. O açıdan zannediyorum Hz. Ali'ye, Ehl-i Beyte en yakın olanlardan birisiyim. O câmiadan Dünya kadar insan da gelir gider çok rahatlıkla görüşürüz.

Onların problemlerini, müşterek mes'eleleri beraber çözmeye çalışırım. Bu açıdan âleme karşı açık olma mes'elesi biraz tabiatım gereği. Takıyye mes'elesine gelince takıyye mes'elesi Farslıların icat ettikleri Alevîlik içinde bir prensiptir. Türk Alevîliğinde de bu yoktur. Sünnî insanda yoktur takıyye mes'elesi. Hatta başkalarına oyun oynamak, başkalarını aldatmak-haşa- İmam Cafer'e isnat ederek takıyye bir esastır derler. O Fars Alevîlik ki Şiîlik diyebiliriz bir esastır. Bizim Türk Aleviliğinde de bilinmez o mes'ele. Hele Sünnîlerde takıyye mevzubahis hiç değildir. Bana takıyye isnadı, nifak isnadı, küfür isnadı gibi bir şey gelir. Dünden bugüne nasıl inanıyorsam hep Öyle görünmeye çalıştım. Yani 3O sene evvel bir komünistle konuşurken oradaki tavrım, üslubum, hatta onun Allah hakaretinde nasıl sabır göstermiş ve sonra da bir iki lâfla kendimi ifâde edebilmek için fırsat kollamışsam şimdiki halim, şimdiki durumum bundan farklı değildir. O gün 9 sene evvel beni tanıyanlar, şu anda tanıdığı insanla fark görmezler. Bülent Bey'le görüşmede de biraz Picasso mevzubahis edildi. Vâkıa Picasso yerinde müşahhas, yerinde mücerret sanata yönelmiş. Biraz içinde yaşadığı dönemin krizinden o da müteessir olmuş. Ben onu mücerret sanata yöneldiğinden dolayı islamî sanat anlayışını da onunla telif edileceği açısından onun hakkı da biran kuş gibi takdirlerim var."[625]

Dinlerarası Diyalog" hareketinin karşı tarafça nasıl

---

625 http://tr.fgulen.com/index2.php?option=com_content&task=view &id=1470&pop=1&... 23.03.2012

değerlendirilmekte olduğunun bir kere daha kavranması için -son olarak- şu vesikayı da dikkatlerinize arz edelim:

"KARDİNAL'İN DİYALOG KRİTERİ: KURAN'I BIRAKIN

Ilımlı İslamcıların şımarttığı Vatikan Müslümanlara hakaret etti.

Papalık Dinlerarası Diyalog Kurulu Başkanı ***Kardinal Tauran, "Kur'an-ı Kerim var oldukça, Müslümanlarla diyalog zor"*** *dedi. Kur'an-ı Kerim'i dinlerarası diyaloğa engel gören* ***Kardinal Tauran,*** *İslamiyetin Kur'an-ı Kerim'i Allah'ın Kelamı olarak kabul ettiğini, bu yüzden Kur'an üzerinde derinlemesine tartışma yapılamadığından yakındı.*

Kur'an olduğu sürece diyalog olmaz

Papalık Dinlerarası Diyalog Kurulu Başkanı ***Kardinal Tauran,*** *İslam Dini ile ilgili küstah ifadeler kullandı.*

Tarihin her döneminde Müslümanlara karşı kin ve nefret güden Vatikan, gerçek yüzünü gösterdi. Ilımlı İslamcıların şımarttığı Vatikan, Müslümanlarla gerçek anlamda teolojik tartışmanın yapılamayacağını, çünkü Müslümanların Kur'an-ı Kerim'i Allah'ın Kelamı olarak gördüklerini ve Kur'an üzerinde derinlemesine tartışmayı kabul etmediklerini açıkladı. Papalık Dinlerarası Diyalog Kurulu Başkanı ***Kardinal Jean-Louis Tauran "Müslümanlar, Kur'an'ı Allah kelamı olarak gördükleri için Kur'an'ı derinlemesine tartışmayı kabul etmiyorlar. Bu yaklaşımla inancın içeriğini tartışmak zor"*** *dedi. 138 Müslüman akademisyen ve âlim, Roma Katolik Kilisesi'nin ruhani lideri* ***Papa 16. Benediktus'a*** *hitaben tarafından yazdıkları mektupta, iki din arasında barışçıl bir ilişki tesis edilmesi çağrısında bulunarak "Dünyanın geleceği, Müslümanlar ile Hıristiyanlar arasındaki barışa bağlıdır" demişti.*

Papa cevap verebilir

Mektubu "olumlu" ve "cesaret verici" olarak niteleyen Kardinal ***Tauran,*** *şunları söyledi: "Bu, son derece cesaret*

verici bir sinyal. Zira iyi niyet ve diyalogla, önyargıların aşılabileceğini göstermektedir. Bu diyalog konusuna manevi bir yaklaşımdır. Bunu, maneviyat diyaloğu olarak da adlandırabilirim." ***Kardinal Tauran, Papa 16. Benediktus****'un Pazar günü Napoli'de yapacağı konuşmada Müslüman alimlerin ve akademisyenlerin çağrısına cevap verebileceğini söyledi.* ***Kardinal Tauran*** *ayrıca, Hıristiyan ülkelerde camilerin inşa edildiğini ancak Müslüman ülkelerde kilise inşa edilmediğini ileri sürerek, bunun da tartışılması gerektiğini ileri sürdü."*[626]

B- DALALETE SÜRÜKLEDİĞİ İNSANLARDAN BİRKAÇ ÖRNEK

Fethullah Gülen'in dalâlete sürüklediği insanlar pek çoktur. Biz yerimizin darlığı sebebiyle bunlardan bir kaç örnekle iktifâ edeceğiz. Lâkin evveliyetle şunu ifâde etmeliyiz ki bu adamlarla, **Fethullah Gülen**'in hangisinin delâlette daha kadîm olduğunu tespite doğrusu vaktimiz müsaid olmamıştır. Buna rağmen bugünkü şartlarda **Fethullah Gülen** daha önde ve rehber durumunda olduğundan örnek olarak burada ele alacağımız insanların, hiç olmazsa büyük bir kısmının batağa O'nun vasıtasıyla sürüklendiği veya sürüklenmekte olduğu gerçeğine itibar etmiş bulunmaktayız.

1- Prof. Dr. MEHMED AYDIN

İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi profesörlerinden biri olan **Mehmed Aydın** "**Dinlerarası Diyalog Hareketi**" nin **Fethullah Gülen**'den sonraki "**İkinci adam**"ı sayılması gereken kimsedir. Zirâ hem "**Abant**

626 http://www.yenicaggazetesi.com.tr/print.php?hit=2758

Plâtformu" ve hemde İstanbul'daki "**Kültürlerarası Diyalog Plâtfarmu**" nun başkanlığını deruhte etmektedir. Kendi web sitesindeki ifâdeye nazaran:

"*Mehmed Aydın çok sayıda sivil toplum örgütü faâliyetlerine katılmış, başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği şemsiyesi altında faâliyet gösteren bazı kurumlar ile* ***İslâm Konferansı Teşkilâtı*** *olmak üzere çeşitli mekânlarda* ***İslâm, demokrasi, lâiklik, insan hakları*** *(özellikle kadın hakları),* ***hoşgörü, barış*** *ve* ***uzlaşma, siyâset*** *ve* ***ahlâk, iktisadî hayatın ahlâkî boyutu, kültür*** *ve* ***kalkınma, sosyal adâlet*** *ve* ***liberalizm*** *gibi konularda, konferanslar vermiş, bildiriler sunmuş, bilimsel tartışmalara katılmıştır. Ayrıca, özellikle kültür ve eğitim konularında yürütülen bazı faâliyetlere devlet kurumlarımızı temsilen katılmıştır.*"[627]

58. Hükümet'te Diyânet'ten mes'ul "**Devlet Bakanı**" olarak da vazife görmüş olan **Mehmed Aydın** katıldığı panel ve toplantılarda ne gibi cevherler(!.) yumurtlamıştır. Bunlardan birini arkadışımız **Ali Eren** bir görgü şâhidi olarak şöyle hikâye etmektedir:

"*Fî tarihinde, tahmînen o kadar sene önce, Yeryüzü Kanalı'nın bir odası...*

Program öncesi, bu odada eski bir Diyânet İşleri Başkanı, dinî ilimlere de âşinâ olan ve senelerdir yurt dışında bulunan, bütün Türkiye'nin tanıdığı bir hukuk profesörü ve iki sayıdır kendisinden bahsettiğimiz, bir dönem Diyânet'ten sorumlu olan Sayın Bakan var.

Hukuk profesörü ile Bakan Bey konuşuyorlar. Konu Kur'an ve Kur'an'ın şimdiki kanunlara uymayan bazı hükümleri. Eski Diyânet İşleri Başkanı da aynı odada ama konuşmaya doğrudan müdâhil olmadığı için aşağıda anlataca-

627 http://www.mehmetaydin.gen.tr/index.php?view=article&catid&=36%3Ahakknda&id=...

ğımız konuşmaları duymamış, farkında olmamış olabilir.

Konuşma sırasında, Bakan Bey şöyle diyor:

«Ben Kur'an'ın % 20'sine inanmıyorum.'»

Bu beklenmedik sözleri duyan genç profesörümüz şok oluyor:

«Hayrola Mehmed Bey! Niçin inanmıyorsunuz?»

Zaman zaman başka plâtformlarda da ***«Ben şimdi üniversite mezunu kızıma İslâm'a göre mirasta kadına erkeğin yarısı kadar verileceğini nasıl anlatırım?»*** *diyen Bakan Bey,* ***«Ne inanacağım! Arap kültürü, eski arap kültürü»*** *diyor ve kendi mantığına ters gelen bazı şeyler söylüyor.*

Risâle-i Nur câmiasından olan Profesörümüz, Risâle-i Nur'da onun itiraz ettiği mes'elelerin cevaplarının bulunduğunu düşünerek, ***«Risâle-i Nur'a baktınız mı?»*** *diye soruyor.*

Bakan Bey dolu dizgin gidiyor. ***«Ona da inanmıyorum, O da Bitlis kültürü!»*** *diyor.*

Said-i Nursî *Bitlisli ya, onun için böyle söylüyor...*

Yukarıda da söylediğimiz gibi, eski bir Diyânet İşleri Başkanımız da orada ama o sırada susamış olup su ile ve «bardakla» alâkalı olduğu için bu konuşmayı dinlememiş ve duymamış olabilir. Duymuş da olabilir. Bu konuşmanın farkında olup olmadığını bilmediğimiz için O'nu şâhid tutamıyoruz.

Ben, beni dehşete düşüren bu karşılıklı konuşmayı köşe yazarlığı yaptığım gazetenin başındaki zata anlattım.

Önce aklı almadı... Haklıdır da... Bu söylenen söz akıl alacak gibi değil ki alsın!.

Çünkü, ilim sahibi olan-olmayan her müslüman, Kur'an'ın yüzde kaçını bırakın, tek bir âyetini hatta tek bir harfini bite inkâr eden kimsenin iman bakımından ne olacağını bilir.

Şimdi şöyle bir düşününüz. Sıradan bir Müslüman değil, hatta Diyânet İşleri Başkanı bile değil, Diyânet İşleri Başkanlığı kendi emrine verilmiş olan bir şahıs çıksın ve ***«Ben***

Kur'an'ın yüzde bilmem kaçına inanmıyorum!» desin...

Bu akıl alacak bir şey mi? Tabii ki akıl almaz.

Benim bu hadiseyi naklettiğim zat da bu sözün îmânî tehlikesini bilen birisi olduğu için haliyle kabullenemedi, kabullenmek istemedi. Haklıydı...

***«Ben Bakan Bey'in gerçekten böyle bir söz söyleyip söylemediğini araştıracağım»** dedi.*

Başka bir görüşmemizde sordum,

*«- **Ne yaptınız? Araştırdınız mı?»** dedim.*

*«- **Evet, araştırdım, maâlesef doğru»** dedi ve Bakan Bey namına üzüntüsünü beyan etti.*"[628]

Ali Eren makalesine şöyle devam ediyor:

"*Yıl 1998...*

*Diyânet, Ankara Hilton'da **II. Din Şûrası** tertipliyor. İstersem müzâkereci olarak, istersem tebliğ sunmak üzere ben de dâvetliyim. O günlerde işlerim yoğun olduğu için önce katılamayacağımı bildirdim. Sonra bir ara fırsat bulup gittim. Fakat hazırlıklı olmadığım için, Diyânet'in Şûrâ'dâ vazifelendirdiği Sayın **Şükrü Özbuğday**'a, tebliğ de sunmayacağımı müzâkereci de olmayacağımı, ama Şûrayı takip edeceğimi söyledim, öyle de yaptım.*

*Pazartesiden Cumaya kadar 5 gün devam eden Şûra basına kapalı devam edecekti. Onun için ilk gün salona gelen gazeteci arkadaşlar, **«Şûrâ'nın basına kapalı olduğu»** söylenerek dışarıya alındı. Gazeteci olduğum halde ben çıkarılmadım, çünkü dediğim gibi konuşmacı olarak dâvetli idim...*

Bu 5 gün içinde neler konuşuldu, ne çamlar devrildi, bunların bir kısmını önceki makalelerimizde okudunuz, bir kısmını da okuyacaksınız.

Üç ayrı komisyon olarak 5 gün devâm eden Şûrâ'nın, daha

---

628 Bkz. **Ali Eren**- Kur'an'ın Binde Birine Bile İnanılmazsa Ne Olur?!.. Kasr-ı Ârifan Dergisi, s:50, Aralık 2011

*çok **Dinlerarası Diyalog Komisyonunu** takip ettim. Bu komisyonun oturum başkanı, 2002 seçimleri akabinde Diyanet'ten sorumlu bakan yapılan Sayın **Mehmed S. Aydın** idi.*

*Sayın **Aydın**'ın orada sarfettiği sözlerden biri şu cümle idi:*

«Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum»

Benim gibi birisinin böyle bir söz karşısında sessiz kalması ve bunu tasvip etmesi beklenmemeli.

*Onun için, Şûra bittikten sonraki yazılarımda, bu sözünden dolayı Sayın **Aydın**'ı, zaman ve mekân zikrederek tenkit ettim.*

*Bu tenkid yazılarını okuyan Sayın **Aydın**'ın bazı dostları,*

***«- Hocam sen, ‹Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum› mu dedin?»** diyorlarmış.*

***Mehmed Bey** bundan rahatsız olmuş ve şimdi İstanbul'daki bir üniversitede doçent olan bir gazeteci arkadaşıma rahatsızlığını bildirip bana da bunun söylenmesini istemiş.*

Arkadaşıma şöyle demiş:

«- Ali Bey, ‹Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum› dediğimi yazmış. Halbuki ben öyle bir şey söylemedim. Ali Bey'e bunu kim söylediyse yanlış söylemiş. Tabii Ali Bey'in niyeti kötü değil. Fakat söyleyene inanmış. Halbuki benim kendisinde telefon numaram var. Bana telefon edip ‹Hocam sen böyle bir şey dedin mi?› diye sorabilirdi. Ben de hayır derdim olur biterdi.»

***Mehmed Bey** arkadaşıma böyle söylerken kurnazlık yapıyordu. Çünkü mes'ele **Mehmed Bey**'in söylediği gibi değildi. Yukarıda da yazdığım gibi, o toplantı basına kapalı olduğu için bütün gazeteciler ilk gün dışarı çıkarıldı. Bunu **Mehmed Bey** gördüğü için, benim de diğer gazetecilerle beraber çıkarıldığımı zannediyor ve **«Ali Bey'e kim söylediyse»** diyor.*

Oysa mes'ele şöyle:

Diğer gazeteciler dışarı çıkarıldılar ama ben içeride

kaldım. Gizli olarak değil dâvetli olduğum için kaldım. Nitekim, Diyânet mensuplarından şahsen tanıyanlar, beni de çıkarmak istediler ama ***Şükrü Özbuğday «Ali Bey, bizim dâvetlimizdir»*** *dediği için ben içeride kaldım. Dolayısıyla, Sayın* ***Mehmed Aydın****'ın* ***«Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum»*** *dediğini ben başkasından değil kendi ağzından kendim dinledim.*

Bunu Bakan Bey'in sitemini getiren arkadaşıma anlattım ve bu hususta bir yazı yazacağımı söyledim.

Fakat araya başka konular girdi ve epey bir zaman bu cevabî yazıyı yazamadım.

Gün geldi, 2002 seçimleri oldu. ***Mehmed Bey*** *önce milletvekili, arkasından da Diyânet'ten sorumlu Devlet Bakanı oldu.*

Topkapı sur içindeki Eresin Otelde, ***İslâmî İlimler Vakfı'nın*** *(İSAV) bir sempozyumu vardı. Bakan Bey konuşmacı olarak oradaydı. Konuşmasını yaptıktan sonra etrafını kameramanlar sardılar. Onlarla işi bittikten sonra yanında Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'ndan* ***Cemal Uşşak*** *olduğu halde kenara çekilip oradaki koltuğa oturdu.*

Hatta konuşmasında şöyle bir cümle kullandı:

«Ben bazı Müslümanların yaptıkları duayı sevmiyorum. Bazı Müslümanlar ***‹Allah bizi kahretmesin›*** *diyorlar. Sanki Allah onları kahretmek için orada nöbet tutuyor.»*

Şimdi buradan ilim çevrelerine sesleniyorum:

Kendini ve haddini bilen hiçbir müslüman, Hazreti Allah hakkında ***«Sanki Allah onları kahretmek için orada nöbet tutuyor»*** *der mi? Allah (Celle celâlûhü) hakkında böyle bir ifâde câiz mi?*

Sadede gelelim...

Kendisiyle bana haber gönderdiği gazeteci arkadaşım da o sempozyumdaydı. Ben de o sırada Bakan Bey'in etrafının sâkinleşmesini bekliyordum. Kenara çekilip oradaki kol-

tuğa oturunca, gazeteci arkadaşıma,

*«- **Lütfen buradan uzaklaşma, ben Bakan Bey'le, seninle bana gönderdiği sitemi konuşacağım**» dedim.*

Bakan Bey'in yanına vardım. Selâmdan sonra

*«- **Şu arkadaşımla bana şöyle şöyle haber göndermişsiniz**» dedim. Hemen,*

*«- **Haa Ali Bey! Yahu ben öyle bir şey söylemedim. Sana benim öyle söylediğimi kim söyledi?**» dedi.*

*İlk önce, «**Ben oradaydım, başkasından değil kendim duydum**» demedim. İnkâr edeceği kadar inkâr etsin bakalım diyerek,*

*«- **Hocam siz bu cümleyi söylediniz**» dedim.*

*«- **Hayır, söylemedim**» diye ısrar etti.*

Ben de söylediği hakkında ısrarcı oldum. Bunun üzerine,

*«- **O söz, bir soruya cevaptı**» dedi.*

Cevap değildi ama yanlış olduktan sonra cevap olsa ne değişirdi!

*«- **Hayır! Normal konuşmanız içinde söylediniz**» dedim.*

Bu sefer başka bir kurtuluş yolu denedi,

*«- **O sözün siyak sibakı** (başı sonu) **vardı**» dedi.*

Ben de

*«- **Yok hocam! Normal konuşmanızın seyri içinde öyle söylediniz**» dedimse de O hâlâ söylemediğinde ısrar ediyordu.*

*Artık balonu patlatmak zamanı gelmişti. Çünkü O konuşmaların tamamını banta almıştım. Elimde 50 tane bant vardı. Haliyle **Mehmed Bey**'in «**Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum**» sözleri de bantta kayıtlıydı.*

Dedim ki,

*«- **Hocam ben oradaydım ve sizin böyle söylediğinizi kendim dinledim. Üstelik o konuşmaları banta aldım.**»*

Ben böyle söyleyince derhal yumuşadı ve:

*«- **Ya Ali Bey, ben böyle şeylerde ısrar etmem**» dedi.*

Ben de devam ettim:

«- Hocam! O bantı size göndersem, dinleyince kendi sesinizi tanırsınız herhalde»

dedim.

*«- **Tabii tanırım**» dedi.*

*«- **Peki Hocam**» dedim, «**Diyelim ki ben o bantı size gönderdim. Dinlediniz. Baktınız ki aynen benim yazdığım gibi Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum demişsiniz. O zaman ne olacak?**»*

Ne dedi biliyor musunuz?

*«- **Çıkarım televizyona, haltetmişim derim**» dedi.*

Şimdi burada duralım.

Bakan Bey'in bu tavrı karşısında içinizden ne geçiyor?

*İhtimal ki, «**Eh, mes'ele kalmamış. Demek ki adam hatasını kabul etmiş. O da iyi bir şey**» diyorsunuzdur. Çünkü bu mes'eleyi anlattığım başka kimseler de böyle dediler.*

*Şimdi ortada «**Çıkarım televizyona, haltetmişim derim**» diye bir söz var.*

*Biz Sayın Bakan'ın «**Halletmişim**» demesini ne isteriz ne de bekleriz. Ama «**Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum**» sözündeki büyük yanlışlığı ortaya koymasını yâni televizyonda bu yönde bir açıklama yapmasını hem ister hem de bekleriz.*

Şimdi bizim bu istek ve beklentimiz şöyle kenarda duradursun, ben size mes'elenin devâmını anlatayım:

*Benim o bantı Bakan Bey'e göndermeme ihtiyaç kalmadı. Çünkü o senelerde kendi emrinde olan Diyânet İşleri Başkanlığı, bahsettiğim konuşmanın yapıldığı o 5 günlük Şûrâ'da yapılan konuşmaların tamamını, **2003 senesinde 2 cilt halinde bastırıp kitaplaştırdı.***

Öyleyse Bakan Bey'in yaptığı konuşmalar da o kitapta

var mı?

Evet var.

Yukarıda bahsettiğimiz cümlesi de var mı?

Evet o da var.

*Yani, o seneler kendi emri altında bulunan Diyânet İşleri Başkanlığı, Bakan Bey'in önce inkâr edip sonra mecburen kabul ettiği «**Ben Avrupa'ya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum**» cümlesini belge haline getirmiş oldu.*

*Artık ne kadar inkâr ederse etsin, ne kadar ben böyle bir söz söylemedim derse desin bundan kurtuluş yok. Çünkü kitap **II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzâkereleri** ismiyle basılmış ve piyasaya çıkarılmış vaziyette.*

Bakan Bey'in sözünün, kitabın kaçıncı cildinin kaçıncı sahifesinde olduğunu merak ediyorsanız onu da söyleyeyim:

Cild: 2, sahife: 375, satır: 26-27"[629]

Bütün bu anlatılanlarda tezâhür eden inanç sakatlığı kadar, karakter bozukluğuna da dikkatinizi çektikten sonra adı geçen makalenin son kısmını da dikkatlerinize arz edelim:

"*Bu hususta tek kelime etmeyen **Mehmed Bey**, Dinlerarası Diyalog hakkında, «**Diyalog olacaksa, son din bizim dinimiz dememeli, son peygamber bizim peygamberimiz dememeli**» diyordu.*

***Mehmed Bey**'in niçin böyle söylediğinin sebebini senelerce sonra çözdüm. Gördüm ki, kendisinin İngiliz hocası **Montgomery Watt** yine kendisinin **Modern Dünyada İslâm Vahyi** ismiyle tercüme ettiği kitabında aynı şeyi söylüyor. **Watt**'a göre de Dinlerarası Diyalog yapılacaksa, insanlar sadece kendi dinlerinin ve kitaplarının hak olduğunu söylemekten vaz geçmeliler.*

Demek ki, Dinlerarası Diyaloğun bizim tarafımızdan

---

629 Bkz. Ali Eren- A.g.m

*gayr-i müslimlere verilen gizli cevap, «**Sadece bizim dinimiz ve bizim kitabımız hak değil. Sizinki de hak**» demektir.*

*Şimdi anlaşılıyor mu, diyalogcuların «**Hıristiyan ve Yahudiler de cennete girecekler**» demelerinin sebebi?*

Öyleyse, Dinlerarası Diyalog az-uz değil bizi taa ciğerimizden, inancımızdan vuruyor...

Tekrar sadede gelelim.

*O şûrâda, «**Diyalog olacaksa, son din bizim dinimiz dememeli, son peygamber bizim peygamberimiz dememeli**» sözüne, Diyânet câmiasından olsun, ilâhiyat câmiasından olsun, itiraz eden tek kişi olmadı.*

Bir kişi hariç... O da din adamı değil!.

Diyânet ve ilâhiyat mensupları, lisân-ı halleriyle âdeta şöyle der gibiydiler:

«- Olsun canım! N'olacak, ha son din bizim dinimiz denilmeyiversin, son peygamber bizim peygamberimiz denilmeyiversin. Yeter ki Dinlerarası Diyalog yapılsın.»

Bir kişi hariç dedik ya. O bir kişi kimdi biliyor musunuz?

O, bir Diyânet mensubu değildi. Bir ilâhiyat profesörü de değildi.

*O hassas insan, Türkiye Sağlık İşleri Sendikası **Genel Başkanı Mustafa Başoğlu** idi.*

Son gün ayağa kalktı ve Şûrâda günlerdir yapılagelen yanlışlıklara şu sözlerle itiraz etti:

«Bazı konuşmalar dinledim ki; ben, şimdiye kadar bana verilen bilgilerden tümünü sanki reddeden konuşmalardı. Meselâ şöyle söylendi:

‹Son din bizim dinimiz dersek, son peygamber bizim peygamberimiz dersek diyalog sağlanmaz, aramızda ihtilâflara neden olabilir.›

Ama Kur'an-ı Kerim böyle diyorsa, bu konuda söyle-

necek fazla bir şey yoktur. Yâni insanlarla oturalım anlaşalım ama işin özünden uzaklaşmadan anlaşalım. Eğer son peygamber Peygamber Efendimiz'se, bu böyledir. Eğer son kitap Kur'an-ı Kerim ise, bu böyledir.» *(Aynı kitap, cild: 2, sahife: 729)*

Oradaki din adamı sıfatlı suskun kimseler, hele şükür ki, bu sözlere itiraz bâri etmediler.

Niye etsinler ki canım! Onlar için hava hoş, gün mülâyim. Gelen ağam, giden paşam."[630]

Prof. Dr. **Mehmet Aydın**'ın ilham kaynağı azılı bir İslâm düşmanı olan **W. Montgomery Watt**'tır. Şu sözler O'nun dur:

"***Müslümanlardan Beklenenler***

Müslümanlar da, eğer diğer dinlerle yan yana yaşayacaklarsa, inhisarcılıklarını terketmek zorunda olacaklardır. Bu, islâm'ın insan ırkının kıyamete kadar ihtiyacı olan bütün hakikate sahip olsa bile, bu hakikati ifâde eden başka tamamlayıcı yollar olabileceğini kabul etmesi anlamını ifâde eder. Keza, Müslümanların, islâm'ın son din, Muhammed'in son peygamber oluşuna dâir düşüncelerini yeniden yorumlamak zorunda oldukları da ortaya çıkar. Bu son nokta, tanrı'dan yalnızca Muhammed'in bir dizi saf ve mükemmel vahiyler aldığını varsayar. Ancak bu, şimdi dinler tarihinden öğrendiklerimiz tarafından desteklenmez. müslümanların Muhammed'e olan vahyi andıran bir şekilde olmasa da, hinduizm ve budizm gibi dinlerin de tanrı'dan bir şeyler aldığını kabul etmek zorunda kalacakları aşikardır.

Müslüman-Hıristiyan ilişkisine gelince, Müslümanların, kitab-ı mukaddes'in tarihselliğini kabul ve onun bozulmuş olduğu doktrinini reddetmeleri esastır. O doktrin, Muhammed'in zamanından çok öncesiyle tarihlenen el yaz-

---

630 **Ali Eren.** A.g.m

ması metinlerin varlığı gibi bilinen gerçeklerle çatışır."[631]

Prof. Dr. Mehmed Aydın'ın üzerinde son derece ciddiyetle durulması icâbeden faâliyetlerinden birisi de evvelce bizdeki sapıklıkların ilham kaynaklarından biri olan ve düşünceleri az çok nakledilmiş bulunan Pakistanlı **Prof. Fazlurrahmân** ile alâkalı yapmış olduğu çalışmalardır. Maâlesef bugün, **Fazlurrahmân**'ın bütün eserleri, makaleleri Türkçeye tercüme edilmiştir. Hatta bu eserler üzerinde doktora tezleri dahi hazırlanmıştır. **Fazlurrahmân**'ın İslâm isimli eserini ilk defa Türkçeye tercüme eden şahıs **Mehmed Aydın**'dır.

Kanaatimiz odur ki; bugüne kadar Türkiye'de **Cemâleddîn Efgânî, Muhammed Abduh, Reşid Rıza** gibi kimselerin ehl-i sünnete muhalif fikirleri tartışılmaktaydı. Bu taştışma aşağı yukarı bir asrı bulmuştur. Âlimlerimiz tarafından bunlara çok ciddî mânada cevâblar verilmiş, reddiyeler yazılmıştır. Bu sebeble tahribatları mahdud ve muayyen kimseler üzerinde olmuştur. Ancak **Prof.Dr. Fazlurrahmân**'ın tesir ve tahribatını onlarla mukayese etmek bile mümkün değildir. Zira, O'nun fikirleri, görüşleri ilâhiyat câmiasında büyük çapta teşvik ve terviç edilmektedir. Sadece oralarda değil, daha değişik plâtformlarda paneller, sempozyumlar, milletlerarası konferanslar tertîb edilmekte bu cümleden olmak üzere 1997'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin destek ve müzâheretiyle İstanbul'da milletlerarası bir sempozyum tertib edilmiş, sempozyuma iştirak edenlerin tebliğleri kitap haline getirilmiştir.[632]

O'nun sapık fikirlerini evvelce hülâsâtan arz etmiş olduğumuz cihetle burada **Mehmed Aydın**'ın O'nun takipçisi olduğuna işâret etmekle yetiniyoruz.

---

631 **W.Montgomary Watt**- Müslüman Hristiyan Diyaloğu, İstanbul 2000. 213

632 B.k.z. **İslâm ve Modernizm "Fazlurrahman Örneği" (22-23 Şubat 1997)**, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları, İstanbul 1997.

W.MONTGOMARY WATT

Müslüman-Hristiyan Diyaloğu

yanlış yaklaşımların eleştirisi

B İ R E Y Y A Y I N C

Mehmed Aydın'ın ilham kaynağı **Watt**'ın eserinin kapağı

Mehmed Aydın Diyânet İşleri Başkanlığı'nın Ankara Hilton Oteli'nde 23-27 Ekim 1998 târihinde tertiplemiş olduğu "**II.Din Şûrâsı**" nda sadece **Ali Eren**'in üzerinde durduğu "**Ben Avrupaya gittiğimde kiliseye çok giderim. Büyük zevk duyuyorum**" sözünü söylemiş değildir. Şu sözler de O'nundur ve **II.Din Şûrâsı**'nın "**Dinlerarası Diyalog ve Hoşgörü Komisyonu**" nda söylenmiştir.

"Herkes (yâni Hıristiyan, Yahudi ve Müslümanlar kendi dînini anlatsın bir defa. Hıristiyanlığı bilelim, Yahudiliği bilelim, İslâmiyet'i bilelim. Sağlam bilgilere sahip olursak, önemli bir başarıdır bu. Hatalarımızın büyük bir kısmı yanlış bilgilerden ileri geliyor. **Atalarımız bizi yoldan çıkarmışlar.**"[633]

"*Saldırmamak, saygısızlık etmemek şartıyla gayri müslimin, bir zimminin, İslâmiyeti eleştirme hakkı vardır. ...saygısızlık etmeyecek ama ilmî bakımdan İslâm Dinini tenkid edebilir, eleştirebilir.*"[634]

Kendi dininden şüphesi olmayan bir kimse böyle bir söz söyleyebilir mi?!

Dinlerarası Diyalog toplantılarında, müslüman olmayanların İslâm'ı kabul etmeleri niyetiyle İslâm'ı anlatan bir müslüman, **Mehmed Aydın**'a göre büyük bir suç işliyor. O böylelerini bakın nasıl suçluyor:

"*Bazı müslüman kardeşlerimiz diyor ki, yahu bir fırsat düştü. Müslümanlığı anlatalım Hıristiyanlara. Allah belki hidâyetini gösterir.*

Yâni adam aslında müslümanlaştırmak (hıristiyanı) için gelmiş... Bu diyalog değil...

....işin ucunda din değiştirmek, (yani hıristiyanların dinlerini değiştirmek) bilmem adam kazanmak, üye kazan-

633 II.Din Şûrâsı Tebliğ ve Müzâkereleri, Ankara 2003, c:2, sh:321

634 A.g.e sh:321

mak varsa, açıkçası bu bir din mensubuna yapılacak en DİNSİZCE bir hakarettir. DİNSİZCE diyorum. Çünkü bunu hiç bir din kabul etmez."[635]

Bir müslüman, hıristiyanların müslüman olmaları için konuşursa, yâni İslâm'ın emri olan **"tebliğ"** vazifesini yaparsa O'na göre bu onlara yapılmış dinsizce bir hareket olmuş oluyor!.

O'na göre:

"*Allah farklılıktan rahatsız olmuyor, muş!.*[636]

İslâm tasavvufçuları yâni sofilerinin Gayri Müslimler'e merhametle bakmasını ise şöyle değerlendiriyor:

"*Bir sûfinin... bütün dinleri birbirine yakın seviyede görmesi, zaten bu bir tevhid, vahdet makamıdır.*"[637]

Yâni müslüman tasavvufçular, bütün dinleri birbirine yakın görüyorlarmış ve bu da tevhid makamıymış! Hafazanallah!

O'nun bu toplantıdaki diğer bir zırva sözü de şudur:

"*İnsanların, dini anlama ve yorumlamada din dışı sayılabilecek alanlarda farklı şekillerde düşünmeleri normaldir de meselâ Mu'tezilenin Allah hakkındaki düşünmesi normal değil midir? ...Yani din konusunda insanlar eğer düşünme ve bilme gücüne sahiplerse, farklı düşünmeleri onların farklı şeyler söylemeleri de gayet normaldir. Bence, Diyânet İşleri Başkanımız bu konuda yapabileceğimiz yâni hata yapsak bile o hataları yapmamıza izin versin. ...Dinî alanlarda farklı düşünme, farklı konuşma, farklı fikirler üretme özgürlüğüne sahiptir insanlar.....bunu sınırlama yoluna gidilmemeli.*"[638]

O, böyle gayri islâmî görüşleri her vesile ile tekrarla-

---

635 A.g.e sh:322

636 A.g.e. sh:331

637 A.g.e sh:342

638 A.g.e. sh:408

mıştır. Meselâ herkes bilir ki, İslâm fıkhına göre, bir müslümanın hıristiyan veya yahudi bir kadınla evlenmesi câizdir. Bir de: hıristiyan ve yahudiler cennete giremeyeceklerdir. Sayın **Mehmed Aydın** ise, 1993 veya 1994'te, **Brüksel Molembek**'te yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir.

"**Benim babam bir müslüman olarak hıristiyan bir kadınla evlenecek. Ondan ben Dünya'ya geleceğim. Ben müslüman babanın müslüman çocuğu olarak cennete gideceğim, benim annem cehenneme gidecek; öyle mi!.**"

Bir televizyon programında da şöyle dediğine şâhid olduk:

"**Kur'an, yahudi ve hıristiyanlarla dost olmamamızı söylüyor. Şimdi ben bu şartlarda nasıl dost olmayayım?**"

Kur'an'ın bir hükmünü doğru olarak naklettikten sonra onun aksini kabul ve icrâ edene islâmî anlayışla ne denileceğini okuyucularımızın takdirlerine bırakıyoruz.

2-AHMED ŞÂHİN

Fethullah Gülen'in en bâriz bir şekilde bâtıla sürüklemiş olduğu adamlardan biri de **Ahmed Şâhin**'dir. Vaktiyle Süleymaniye Câmiinde müezzinlik yapmış bulunan "**Diyalog vebâsına**" tutulmadan evvel de "**Târihin Şeref Levhası**" gibi bir derleme de olsa oldukça düzgün şeyler yazmış olan **Ahmed Şahin** Zaman Gazetesi'nde şu talihsiz yazıyı yazmak bedbahtlığına sürüklenmiştir:

"***Ehl-i kitapla âmentüde ittifakımız var!***

Bizim anlayışımıza göre İslâm, bir Dünya dinidir. Yâni Dünya insanlığı İslâm'a adaydır. İnsanlığın gelişmiş aklını, mantığını İslâm tatmin eder. Dünya insanlarının hemen hep-

sinin şartlarını da ancak İslâm anlar ve her birinin ihtiyâcına da yine evrensel İslâm cevap verir.

Zaten dikkatlice bakıldığında görülecektir ki Ehl-i Kitap'la temel noktalarda birlikteyiz. Daha meşhur ifâdesiyle ***âmentüde ittifakımız vardır.*** *Çünkü Allah'ın gönderdiği kitapların hemen hepsinde tekrarlanan âmentüdür: Allah birdir. Peygamberler haktır. Melekler vardır. Kitaplar gönderilmiştir. Âhiret vardır. Ölen insanlar bir gün dirilecek, yaptıkları iyiliklerin mükâfatını, kötülüklerin de mücâzatını göreceklerdir.*

Bu temel noktalar bir amentüden başkası değildir ve ***biz Ehl-i Kitapla bu âmentüde müttefikiz. Garip olan şudur ki ittifak ettiğimiz âmentüyü öne geçirmiyor da ihtilâf ettğimiz teferruatı ileri sürüp mutlak küfre karşı dayanışmamıza engel olarak görüyoruz. Halbuki temelde ittifak varken teferruattaki ihtilâflara takılıp kalmak mâkul değildir.***"[639]

O, bu yazıyı yazdıktan belli bir müddet sonra Sultan Ahmed Kitap Fuarı'nda yanıma gelip:

"Üstad! Tanışalım! Sizin, üniversitede mücâdele ettiğiniz yıllarda ben de Süleymaniye Câmiinde müezzindim" dedi.

Adını sorduğum da:

"- **Ahmed Şahin**" deyince, ben tekrar sordum:

"- Şu Zaman Gazetesi'nde «**Ehl-i Kitap'la Âmentüde İttifakımız Var!.**» yazısını yazan **Ahmed Şahin mi**?!"

Duraklaması üzerine anladım ki O'dur, hemen yakasına yapışarak:

"- Ulan sen hangi kafayla bugünün müşrik Ehl-i Kitab'la âmentüde ittifakımız olduğunu söylüyorsun! Senin kitabını mı, peygamberini mi, kabul ediyorlar!" diye bağırdım.

Güçlükle elimi yakasından kurtarıp:

"Üstad sen çok asabisin!. Benim işim var! Sonra görü-

---

639 B.k.z Zaman Gazetesi, 14.07.200 Târihli nüsha

şürüz!.. diyerek savuşup gitti.

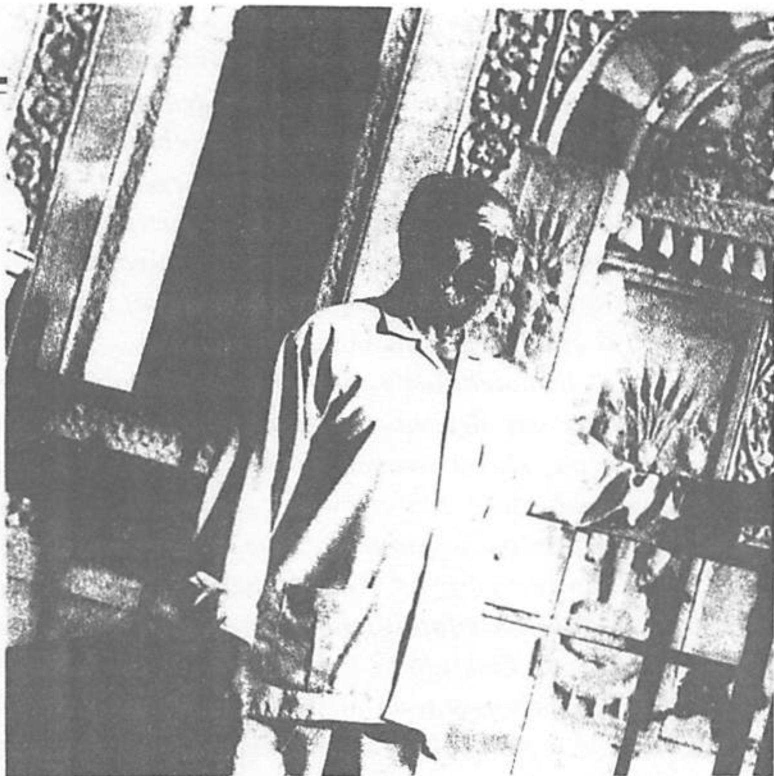
"Dinlerarası Diyalog Hareketi" hakkında oldukça mufassal mâlumat vermiş olan **İsmail Mutlu**:

"Kitap okumayı kitaplarıyla sevdiğim, kendisine çok değer verdiğim **Ahmet Şahin**, dinlerarası diyalog noktasında çok tartışılan bir yazı kaleme aldı." dedikten ve O'nun bizim yukarıda iktibas ettiğimiz sözlerini naklettikten sonra şöyle diyor:

"*__Şahin__ Hocamın bu ifâdeleri çok tartışıldı. Gerçekten **de tartışmaya sebep olacak bir iddia içermektedir.** Nitekim biz de elinizdeki kitabımızın «**dinlerarası diyalogda kırmızı çizgiler**» isimli bölümünde **âmentüde birlik olmadığını yazdık. Tevhid! ve Teslis bir teferruat değil, en temel ayrılık noktasıdır. Hıristiyanların Hz. Muhammed'i bir peygamber olarak kabul etmemeleri en temel ayrılık noktasıdır. Kur'an'ı kutsal bir kitap olarak görmeyip, Hz. Muhammed'in bizzat yazdığı iddiası bir teferruat değil, temel bir ayrılıktır.** Dolayısıyla mes'eleye asıl ve teferruat konularında baktığımızda, temelde ayrılıklarımız, teferruatta birlikteliklerimiz var. Ancak bütün dinlere savaş açmış olan komünizmle karşılaştırdığımızda ehl-i kitap; ehli kitabı kendi arasında karşılaştırdığımızda da Hıristiyanlar Müslümanlara daha yakındır. Fakat bu, izâfidir, yâni karşıda müşrikler, komünistler, ateistler gibi mutlak din karşıtları olduğu zaman böyledir.*

*__Şahin__ Hocam zaman zaman bana uğrar. 20.3.2009 tarihinde yine geldi. Diyalog üzerinde çalıştığım için bu konu da gündeme geldi. Hocam, kullandığı ifâdelerde maksadının **«günümüz Hıristiyanları»** olmadığını söyledi. Bir ifâde zaafının olduğunu kabul etti. Ayrıca sonradan maksadını anlatan bir yazı daha yayınladığını söyledi. Burada o yazısına yer vermek istiyoruz:*

«Bakara Sûresi âyette, mü'minler tarif edilirken, "Hem Kur'an'a, hem de Kur'an'dan önceki ilâhi kitaplara iman

Zamanın fetva emini

Çobanlık yaparken eline geçen elif cüzü ile Kur'an'ı öğrenip icazet alan, ardından İstanbul'a gelip camilerin harabe odalarında kalarak Osmanlı'nın son devir ulemasından ders alan Ahmed Şahin Hoca, bakın nasıl köşe yazarı olmuş.

CEMAL A. KALYONCU

"Ehl-i Kitab'la âmentüde ittifâkımız var" diyen bu adamı Gülen Cemaati **"Fetvâ Emini"** îlân etmiştir. (Bkz. Aksiyon Dergisi, 23 Ekim 2006 târihli nüsha)

ederler" diye tarif ediyor.

«Bu sebeple biz mü'minler de hem Kur'an'a, hem önceki kitaplara iman ediyor, onları tebliğ eden tüm peygamberleri de tasdik ediyoruz. Çünkü o peygamberlerin tebliğ ettikleri kitaplarda tüm insanlığın değişmeyen doğruları vardır. Bu değişmeyen doğrular: Allah'a iman, peygamberlere iman, meleklere iman, öldükten sonra tekrar dirilerek Âhiret'te hesap vermeye iman.» Bunlar semâvî kitapların bir bakıma ittifak ettikleri bir bakıma âmentüleridir....

Bizler de bu ***âmentüde müttefikiz. «Ehli kitapla âmentüde ittifakımız var derken de bu değişmeyen doğruları saymıştım*** *geçmişteki bir yazımda. Çünkü biz de Allah'a meleklere, peygamberlere, Âhiret'e iman ediyoruz. Ancak ehli kitabın bazılarının bu doğruları tarif ve tavsif ederken yanlışa düştüklerini de görüyor,* ***Allah'a babalık, peygambere de oğulluk ve krallık sıfatını isnâd etme gibi yanılgılarına da şâhid oluyoruz.*** *Onlardan bazılarının* ***bu gibi yanlış tarif ve tavsiflerinin doğrusunu anlatma görevi de yine bize düşüyor.*** *Uzaktan seyirci kalma yerine yaklaşıp kendi doğrularımızı anlatma imkânı aramamız icab ediyor. Bunun için de diyaloğa, konuşmaya ihtiyaç oluyor. Zaten atasözünde «İnsanlar konuşa konuşa anlaşırlar, hayvanlar da vuruşa vuruşa uzaklaşırlar» deniliyor. Bizler konuşa konuşa anlaşmayı tercih ediyoruz, vuruşa vuruşa uzaklaşmayı hizmet telâkkî etmiyoruz, «siz konuşa konuşa bir şey anlatamazsınız» diyenlere de, «Siz de konuşmaya konuşmaya bir şey anlatın öyle ise» diyerek kendi mantıkları ile baş başa bırakıyoruz."*[640]

"İslâmiyet'ten önceki dönemde yaşayan bütün Hıristiyanlar'dan değil de tevhid ehli olan Hıristiyanlar'dan bahsederken, onlarla âmentüde birlikten bahsedilebilir. Fakat ***İslamiyet'ten sonraki Hıristiyanlar'dan bahsederken***

640 B.k.z. **Ahmed Şahin**, Zaman Gazetesi, 15.03.2005 tarihli nüsha

âmentüde birlikten söz edilmesi, yanlış anlamaya müsâid değil, yanlıştır. *Kaldı ki, ilk yazıda ele alınlar da, önceki Hıristiyanlar değil, günümüz Hıristiyanlarıdır. Bununla birlikte, farklı da ifâde edilmiş olsa, Hocamızı yakından tanıdığımız için, yazının maksadının «**teolojik**» yâni Hıristiyanlıkla İslâm arasında inanç esaslarını tartışmak olmayıp; kavga yerine, konuşmayı öncelemek olduğunu biliyoruz ve hocamızın yazısını bu bağlamda değerlendiriyoruz*"[641]

İyi de, **İsmail Mutlu**'nun, "**kendisine çok değer verdiği**" ni söylediği **Ahmed Şahin**'in yanlışlarını böylesine yazabilmişken, O'nun ikinci yazısında sanki bugünkü diyalogcuların gâyesi tebliğmiş de kendisi de O'nu terviç maksadıyla böyle yazmış olduğu yolundaki zoraki teviline işâret etmesi beklenmez miydi?!

Dinlerarası Diyalogla ilgili söz ve hareketler karşısında **Ahmed Şahin**'in bu tevili çuvala mızrak sığdırmaya çalışmaktan başka bir şey değildir!.

O'nun her iki yazısını da iktibas ve tahlil eden **Vedad Özcan**'ın nihâî değerlendirmesi şöyledir:

"*Madem yazı gayet anlaşılır bir yazı idi, neden **Ahmet ŞAHİN** ilk yazısından tam olarak beş yıl sonra 15.03.2005 târihinde aynı konuda başka bir yazı yazma ihtiyacı hissetmiştir. Bazı anlayışı kıt insanların anlayışlarını genişletmek için mi?*"[642]

3-MEHMED ALİ BULUT

Mehmed Ali Bulut, Fethullah Gülen'i tasvip mâhiyetinde olmak üzere:

---

641 **İsmail Mutlu**- Dinlerarası Diyalogda Tehlikeli Dönemeç ve Kırmızı Çizgiler, İstanbul 2010 sh:244 vd.

642 B.k.z **Vedad Özcan**-A.g.e sh:70

*"**Fethullah Hoca**'nın sergilediği tavır isevî tavırdır. Malumunuz, âhir zamanda İslâm'ın deruhteliği **Hz. İsa** eliyle olacaktır. Rivâyette **İsa** gelecek ve Mehdiye ihtida edecek buyuruluyor. Demek ki; âhir zamanda İslâm'da İseviyet meşrebi hâkim olacak. Çünkü **Muhammedî meşrebde adâlet vardır**. Sana bir tokat vurana istersen sen de bir tokat vurabilirsin. Ama **isevî meşrebde sadece mahviyet vardır**. Sağ yanağına vurana sol yanağını da uzatırsın. **Fethullah Hoca** sanki bu meşrebin işâretlerini veriyor. Ne de olsa âhir zaman ümmetiyiz ve hangi hareketin ne anlama geldiğini tam olarak kavramakta güçlük çekiyoruz."*[643]

Fakat O'nun nihilist bir felsefe açısından ibda ettiği hayalî kahramanların hayalî mâcerası mâhiyetindeki "**Fardipli Sinha**" adlı romanında söylediği veyahud da hayalî kahramanlarına söylettiği öyle "**islâm dışı**" sözler var ki; bunlar **Fethullah Gülen** methiyesine rahmet okutacak cinstendir: O bu romana şu istidrad ile başlıyor:

"Terennüm vakti geldi.

Ve diyarımızda kumrunun sesi işitildi.

Eski Ahit Neşideler Neşidesi babından"[644]

"**Eski Ahid**" yâni Tevrat'tan hâşâ besmele makamında bir sözle başlayan bir romanda ne inciler (!.) bulunmaz ki!. Romana serpiştirilmiş olan yüzlercesinden birkaç tanesini dikkatlerinize arz edelim:

"Dolayısıyla her bir insan, yaratıcının başka bir dışa vurumudur!"[645]

*"«- Niye olmasın? **Sizin sayıp durduğunuz doksan dokuz isimden biriside ‹Mudill› dir. Yâni yoldan saptıran... Bir adı da ‹Cebbar› dır yâni despot,** dilediğini yapandır.*

---

643 Bkz. Kültürlerarası Diyalog Platformu, İstanbul, sh:23

644 **Mehmed Ali Bulut**- Fardipli SinHa, İstanbul 2003, sh:5

645 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:18

Keza bir adı da ‹Kahhar› dır.** Yâni **kahredip yok eden... O, aynı zamanda öç alandır.»

«- Allah öç alır mı?»

*«- Elbette alır. Çünkü bir adı da **‹Müntekim›** dir.»*

«- Peki bu bir çelişki değilmi?»

*«- Niye çelişki olsun? Âlemde var olan her şeyin kaynağı Yaratıcı'ya âid bu isim ve sıfatlardır. **Sende öfke bulunuyorsa, sende intikam duygusu bulunuyorsa,** sende sevme ve sâhip olma duygusu varsa **kaynağı seni Yaratan'dadır. Onda olmasaydı sana da veremezdi...»***

«- Ama sosyoloji, önce çok tanrı inancının var olduğunu, sonra tek tanrılı dinlerin doğduğunu, bunların da aklın eseri olduğunu söylüyor.»

«- Bu bir iddia. Hem doğrudur hem yanlış...» dedi ve devâm etti SinHa"[646]

Buradaki yanlışlardan sâdece Cenâb-ı Hak'tan "**despot**" diye bahsedilmesindeki küstahlığa işaret edelim.

Şimdi de bu kitaptaki asıl inciyi görün!

"Yâni insan da bir mikro tanrıcıktır"[647]

"*«- Hocam nasıl olur? Müslümanların hepsi sayılsa bile, ortalama insan nüfusunun beşte birini ancak oluştururlar.»*

*«- İşte yanlışınız burada. Siz sadece Müslümanlar'ı inananlar ve pozitif enerji üreten varlıklar sayıyorsunuz. Sizin **Hıristiyan veya Yahudi** dediğiniz **yahud bunların dışında kalan insanlar Yaradan'a inanmıyorlar mı?** Allah her topluluğa elçi gönderdi. **Evet onlar elçilerin getirdiği mesajı bozdular, deforme ettiler ama ruhu devam ediyor. Çünkü inanmanın özü Yaratan'ı bilmek ve ölüm ötesi yaşama inanmaktır.** Yâni yeniden dirilmeye. **Bir insan gerçekten***

646 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:19

647 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:23

bir Yaratıcı'nın varlığını kabul ediyor ve yeniden dirilmeye inanıyorsa O bir mümindir. İsterse herhani bir elçinin yolunda gitmiyor olsun.»

*«- **Hocam siz ne diyorsunuz! Yâni Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etmeyen inançsız savılmaz mı?»***

*«- **Hayır!** Hıristiyanlar veya Yahudiler ya da diğer dinlere tâbi olanlar Yaratıcı'yı veya peygamberlik müessesesini inkâr etmiyorlar ki!.. Sadece O'nun sıfatları konusunda hata ediyorlar... Günah işlemek ise ayrı şeydir.»*

«- Yâni bir insan Allah'a ve Âhiret gününe inanıyorsa biz onu mümin mi kabul edeceğiz?»

*«- Senin kabul etmen veya etmemen seni bağlar. Ama bizzat **Son Elçi böyle kabul ediyor?»***

*«- **Nasıl yâni?»***

*«- **Bir gün** Son Elçi ‹**Kim Allah'tan başka ilâh olmadığına inanırsa cennete girer.**›*

***buyurdu.** Yanında bulunan bir bağlısı sordu ‹**Muhammed Allah'ın elçisidir, demese de mi?› O da ‹Evet› dedi.** O zat, nerede ise bu söze kızacaktı. Oysa Son Elçi O'na tam da bu hakikati vermek istemişti.» **Gönül:** «Biz ne kadar dar düşünüyormuşuz» dedi.*

*«- Sen hakikati hemen kavrıyorsun. Ancak **diğer elçileri kabul eden birinin son elçiyi reddetme sebebine dikkat etmek gerekir. Eğer bu bilinçli bir redededış** ise, O insan peygamberlik kurumuna şüpheyle bakıyor demektir ki **o zaman mümin sayılmaz.** Ama bunu kendi dinine duyduğu sevgiden veya eksik bilgiden yapıyorsa O'nu inançsızlar sınıfına koymak yanlış olur.» dedi."*[648]

Tabii böyle bir beyanın yanlış hatta yalan olduğunu evvelce izah etmiş bulunduğumuzdan burada ayrıca üzerinde durmak ihtiyâcını hissetmiyoruz.

---

648 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:227 vd

Ve bir başkası:

"«- Bir yanılgıya daha düşmüşler.»

*«- Nasıl bir yanılgı?» diye sordu **Harun**. **Bilge** şimdi karısını daha bir dikkat ve hayranlıkla izliyordu. O'nun kendi karısı olduğunu düşündükçe «İnsan ne garip! En yakınındaki cevheri bile fark edemiyor.» dedi.*

«- Özel ve dar kapsamlı bazı rivâyetler, genel ve herkesi kuşatır bir gerçek sanılmış.»

«- Ne gibi?»

«- Örneğin rivâyetlerde ‹Bir zaman gelecek Allah diyen kalmayacak.› denmiş..

***Harun**:*

«- Evet böyle bir rivâyetin varlığını ben de duymuştum. Bu da kıyâmete doğru hiç inanan kalmayacak diye anlatılırdı. Böyle anlamak yanlış mı?»

«- Doğru mu?»

*«- Tabii» dedi **Harun**, «Müslümanlar azalıyor, inanmayanlar çoğalıyor.»*

*«- Doğru! Bize göre inanmayanlar çoğalıyor. Ama unuttuğumuz bir gerçek var. **Örneğin Hıristiyanlar Allah demez mi, Yahudiler Allah demez mi, hatta diğer dinlerin mensupları Allah'ı inkâr mı ediyorlar? O'nu anmıyorlar mı?»***

«- Anıyorlar.»

*«- Öyleyse, böyle hiç kimsenin Allah demediği bir durum nasıl gerçekleşebilir? **Gayrimüslimler kafir değil ki!.. Onlar Allah'ı inkâr etmiyorlar, sâdece sıfatlarında hata ediyorlar. "İsa Tanrı'nın oğludur." diyerek hata ediyorlar.** Allah'ın "doğurmayan ve doğurulmayan tek varlık olduğu" gerçeğini görmezlikten geliyorlar. Varlığını yok saymıyorlar.»*

*«- **Peki o zaman bu rivâyetten** ne anlayacağız?»*

*«- **Bundan özel bir şeyi, hatta bu haberi veren peygamberin takipçileriyle ilgili bir şeyi anlamamız gerekiyor.***

Bunu da hepiniz biliyorsunuz.»

«- Nedir o?»

«- Şudur. İçinde Allah'ın bolca zikredildiği tekke ve zâviyeler, medreseler doğal işlevlerini kaybedip hurâfelerin üretildiği merkezler haline gelecek. Birileri de çıkıp onları kapatacak. Kapatılmadı mı?»

«- Kapatıldı.»

«- Ezan gibi İslâm'ın en temel çağrı sembolü değiştirilmedi mi? İşte peygamber bunu haber vermiş olabilir. *Biz ise, bütün insanlık kesin inançsızlığa düşecek sanmışız... **İşte Hz. Peygamberden gelen, haberlere böyle dikkatli bakmak gerekir.**»*"[649]

Bu bahse bir de sapıklıklarını evvelce sayıp dökmüş olduğumuz[650] **Yaşar Nuri Öztürk** methiyesi neklederek bir son verelim:

"*«- **Yaşar Nuri Hoca,** Kuran'dan başka bir şey kabul etmiyor ya!..»*

Gönül:

«- O adama haksızlık yapmayın. Adam bizimle iletişim kurmaya yanaşmayan kesimlere hitap ederek birçok insanda Kur'an okuma merakı uyandırdı. Kötü mü? O'nun sâyesinde İslâm'a yönelen bir yığın insan var. Onların yüzde beşi hakiki iman sahibi olsa yeter. Nedense O adamı herkes diline doladı»

Harun:

«- O'nu eleştirenlerin hiç mi hakkı yok! Adam hep Müslümanlar'a çatıyor, hep Müslümanları kınıyor. İslâm'a bu kadar zulüm yapılıyor, O yine çıkıp Müslümanlar'ı eleştiriyor.»

---

649 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:283 vd

650 Bkz. **Kadir Mısıroğlu**- Tarihten Günümüze Tahrif Hareketleri c.II, İstanbul 2011 sh:676 vd

Bilge:

«- Aslında bence O büyük bir restorasyon yapıyor. Kur'an'dan ve O'nun özünden uzaklaşmış insanları yeniden O'na çağırıyor. Geçmişte Kur'an etrafında yapılan çalışmalar, zaman içinde örf ve hurâfe çamuruyla, Kur'an'ın etrafında kırılması güç bir kabuk, kalın bir duvar oluşturdu. Adam o duvarı yıkmaya çalışıyor. Balyozunu öyle sert savuruyor ki, bazen bir hurâfe duvarını yıkmak isterken, onun arkasındaki temeli de sarsıyor. Hepsi bu!

Bizim o kadar çok yanlışlarımız var ki, adam nasıl ayıklasın, tırpanı bodoslama sallayınca bazen, ayrık otları içinde kaybolmuş gülleri de buduyor. Yanlışı orada. Eski tefsirlere bakın, eski din kitaplarına bakın. O kadar mâlumatfuruşluk yapmışlar ki, onun içinde anlatılmak istenen hakikatin özü kaybolup gidiyor..»"[651]

İşte bozacının şâhidi böyle şıracı olur. Sanırım **Mehmed Ali Bulut**'dan naklettiğimiz bu kadar söz O'nun "**Dinlerarası Diyalog**" cularla ağız birliği etmiş olduğunu ispata kifâyet eder.

4-SUAT YILDIRIM

Bir ilâhiyat profösörü olan **Suat Yıldırım** "**Dinlerarası Diyalog**" ve "**Fethullah Gülen methiyesi**" bahsinden ençok yazı yazmış olanlardan biridir. Çünkü O bu işin çekirdek kadrosuna dâhildir. "**Kültürlerarası Diyalog Plâtformu**" nun "**Danışma Kurulu**" âzâsıdır.

"***Suat Yıldırım****'a göre, Hıristiyan Batı Dünya'sı, daha önceki asırlarda diyaloga açık olmasa da, 1962-1965 arasında gerçekleştirdiği* ***II. Vatikan Konsili****'nden sonra teşebbüs rolünü*

651 **Mehmed Ali Bulut**- A.g.e sh:311 vd

elinde tutmaya çalışmaktadır. Buna karşılık, diyalog konusunda Müslümanlar çekingen, isteksiz, daha doğrusu ihtiyatlı durmaktadılar. Oysa ***Kur'an-ı Kerim tarihin görüp geçirdiği en büyük ekümenik ve evrensel diyalog çağrısını başlatmıştır.***

Hıristiyan Dünya'sı, Kur'an'ın Hicri 9. yılda indirilen mübâhele ayeti (Âl-i İmran, 61) ve onun Peygamber efendimiz tarafından tatbiki ile noktalanmış bulunan ekümenik çağrısına, işin başından beri fikir plânında cevap vermedi. Öz varlığını koruma imkânını, fırsat buldukça maddî kuvvet kullanmakta gördü. Bununla da yetinmedi. Batı ortaçağının az çok kapalı bir hayat yaşayan ahâlisini İslâm'dan nefret ettirmek gâyesiyle, onun ve tebliğcisi Hz. Peygamberin (s.a.s.) aleyhinde sayısız iftiralar uydurdu...

Hıristiyanlık on dört yüz yıllık tutumunu değiştirerek ***II. Vatikan Konsili****'ndeki açıklaması ile Müslümanlar'a diyalog çağrısında bulununca, bu durum tabiatıyla şaşkınlığa yol açtı.*

Diğer din mensuplarıyla diyalog kurmak isterken Papalığın inisiyatifin Kilise'de olmasını tabii bir görev olarak gördüğüne dikkat çeken ***Yıldırım****'a göre, Müslümanlar tarafından bu çağrıya yeteri kadar karşılık verilmemesinin sebepleri şunlar olabilir*"[652] dedikten sonra O kendince beş sebep zikretmektedir. Halbuki birçok kereler ifâde etmiş olduğumuz üzere "**Diyalog**" un gâyesi misyonerlik çalışmalarına yeni bir kılıf uydurmaktan başka bir şey değildir!

"***Halid Akaşe,***[653] *20.3.1997 târihli Fransa'nın ünlü* ***l'Express Gazetesi****'nden* ***Michel Cool****'un Kardinal* ***Joseph Ratzinger*** *ile yaptığı söyleşide vurguladığı* ***«papalığın üç misyonu»*** *yla ilgili mesajını hiç çekinmeden bize aktarabil-*

---

652 **İsmail Mutlu**- A.g.e sh:231 vd

653 Adına bakılarak bu adam müslüman sanılmamalıdır. O koyu bir katoliktir. 1998 Yılı'nda İstanbul'da gerçekleştirilen "**Kültürlerarası Diyalog Sempozyumu**" na Vatikan'ı temsilen katılmıştır.

mektedir. Kardinal Joseph Ratzinger'e göre Papalığın üç esaslı misyonu vardır. İlki önce kilise ve Katoliklerin birliğini sağlamak, daha açık deyişle Hıristiyanlığı Papalığın çevresinde birleştirmek. ***İkincisi diyalog süreci ile diğer dinleri Papalığın etki alanına almak, daha açıkçası diğer dinleri Hıristiyanlığın potasında eritmek.*** *Ve nihayet modern Dünya'da «**Dinin (yegâne) sesi**» olmak.*"[654]

Suat Yıldırım'ın iktibas ettiğimiz sözleri arasında bir de "**Kur'an-ı Kerim târihin görüp geçirdiği en büyük ekümenik ve evrensel diyalog çağrısını başlatmıştır!.**" Sözleri var ki bu düpedüz dinî ve târihî gerçekleri tahriftir. Birçok kereler ifâde etmiş olduğumuz üzere İslâm'ın gayri müslimlere hitabının mâhiyeti tamamen onlara "**İslâm'ı Tebliğ**" den ibârettir. İslâm Devleti'nde adâlet ve dinî hürriyete mazhar olmaları ise, asla bir diyalog değil, sadece şeriat'ın kendilerine tahmil ettiği külfetleri kabul ve ifâ etmelerine bağlı bir lütûftur! Nitekim Hz.Peygamber Medine'de yaşayan Yahudi "**Benî Nâdir**" kabilesini ahidlerini bozdukları için yerlerinden çıkarıp hicret ettirmiştir.[655]

Suat Yıldırım ve benzerlerinin kendi sakat diyalog

---

654 **Halid Akaşe**- Dinler arası Diyalog Üzerine Bazı Düşünceler, Kültürlerarası Diyalog Sempozyumu, sh: 27

655 "Yahudiler, ahidlerini bozunca Cenâb-ı Hak mukabele emri verdi: (Antlaşma yaptığın) **bir kavmin ihânetinden korkarsan, Sen de** (onlarla yaptığın ahdi) **aynı şekilde bozduğunu kendilerine bildir. Çünkü Allah, hâinleri** sevmez.» (Enfal Sûresi, âyet 58.)

Bu ilâhî müsâade üzerine Hz.Peygamber, **İbn-i Ümmi Mektum**'u yerine vekil tâyin ettikten sonra ordusu ile Medine dışına çıktı ve Benî Nadîr'in barındığı kaleyi kuşattı. Hiçbir yerden yardım alamayan Yahudiler, kuşatmanın onuncu gününde eman dilediler. Silâhlarını bırakmak şartıyla alabildikleri kadar eşya ile çıkıp gitmek üzere izin talep ettiler. Bu talep kabul edildi. Altı yüz deve yükü eşyaları ile sağ sâlim kaleden çıktılar. Kimi Hayber'e, kimi de Şam'a gidip yerleşti." (Tafislât için Bkz. **Kadir Mısıroğlu**- Muhtasar İslâm Târihi, c:I, İstanbul 2009, sh:318 vd.)

anlayış ve hareketlerine dinî bir mesned bulmak gâyesi ile Medine'de yaşayan Yahudiler'le Hz.Peygamber'in yaptığı ve "**Medine Anlaşması**"[656] adıyla bilinen anlaşma ile "**Necran Hıristiyanları**" ile mektuplaşmaları kullanmaları da bir yakıştırma, zoraki tevilden başka bir şey değildir.[657]

İsmail Mutlu:

"*Suad Yıldırım, Tevrat ve İncil'e atıflarda bulunduğu meâliyle ilgili olarak «Kur'an'ı Hıristiyanlaştırmak» gibi ağır eleştirilere mâruz kalmıştır. Vedat Özcan, Diyaloğun Acı Meyveleri isimli kitabında, Tevrat ve İncil'e yapılan atıfları ilgili âyetle yan yana getirerek, okuyucuya atıflardaki tutarlılığı/tutarsızlığı karşılaştırma imkânı sunmuştur.*"[658] demektedir.

"ÇOĞULCULUK-DEĞERLERİN İZÂFİYETİ-KURAN-I KERİM MEÂLİ

Sosyal hayatta karşılık bulacak bir çoğulculuk anlayışını, değerler Dünyası'na da genişlettiğiniz zaman değerlerin izâfiyeti gibi son derece tehlikeli bir mantığı da dâvet etmiş olursunuz. Çünkü değerlerin izâfiyeti yaklaşımı, öncelikle kişinin taşıdığı değerlerin sâdece kendisini bağladığını, başkalarının, hatta aynı kültürel çevrede yaşayan ve görünürde aynı inancı paylaşan insanların dahi bu değerlere yükledikleri anlamların tamamen farklı olabileceğini en baştan kabul etmek anlamına gelir. Diyalog çabalarının ortaya koyduğu anlayışlardan biri de özellikle din(ler) alanında ortaya çıkan değerlerin izâfiyeti problemidir. Zirâ bu çalışmalar öncelikle dinin tek olmadığı gibi bir anlayışı kendi kamuoyuna sunma

---

656 Bu anlaşmanın tam metni ve izahı için bkz. **Kadir Mısıroğlu**- Muhtasar İslâm Târihi, c:I, İstanbul 2009, sh:247 vd.

657 Diyalogcuların bu gibi değerlendirmelerinin yanlışlığı için bkz. **Vedat Özcan**- Diyaloğun Acı Meyveleri, İstanbul 2008, sh:74 teki "Diyaloğun Dinî Temelleri Var mı?!" Serlevhâlı kısım

658 **İsmail Mutlu**- A.g.e sh:233

ile başlamaktadır. Aksi takdirde İslâm'ın tek, hak, kâmil din oluşunu nereye oturtacağız. Şüphesiz yapılanlar ilâhiyatçıları ve din eğitimi almış insanları çok fazla etkilemeyecektir. Ancak din eğitimini imanın ve İslâm'ın şartlarını bilmek seviyesinde almış insanların inanç ve düşünce dünyalarında sarsıcı sonuçlara neden olacaktır. Din sahip olduğumuz en önemli değerlerden biri iken, dinin yanına başka dinler katmanın ve onların da hak dinlerden biri olduğunu her fırsatta vurgulamanın yol açacağı sonuçları iyi hesaplamak gerekmektedir.

Şimdi son dönemde ciddi tartışmalara sebep olan ***Kur'an Meâlini*** *bir papaz eline alıp, bir müslüman delikanlının karşısına çıksa ve «(Haşa),* ***sizin kitabınız bizim kutsal kitabımızdan çalıntılarla oluşturulmuş dese; delikanlı gayr-i ihtiyari itiraz edecektir. Sonunda papaz bu delikanlının önüne Suat Yıldırım tarafından yazılmış Kur'an meâlini koysa bu delikanlının vereceği cevap ne olacaktır?!*** *Bu size basit yaşanması imkansız, ihtimal dışı, iftira içeren bir örnek gibi gelebilir. Ancak ne demek istediğimizi daha iyi anlamak isteyenler ilk ve orta öğretim kurumlarında öğrenim gören gençlerin din algılaması ile ilgili olarak, bu kurumlarda görev yapan din eğitimcileri ile konuşsunlar.*

Benim Kur'an'ımda Tevrat ve İncil'e göndermeler yapmanın hangi mantığı vardır? ***Suat Yıldırım*** *da meâlin başında, meâli yazarken dikkat ettikleri noktaları ve diğer meâllerden farklı olarak getirdikleri yeni yaklaşımları uzun uzun sebepleri ile birlikte açıklarken, nedense bu yeni yaklaşımlardan biri olan Tevrat ve İncil'e yapılan göndermelerin hangi sebeple yapıldığını açıklamıyor.*[659]

Meâlin girişinde bu konuda bir açıklama yapmıyor ama, ***Zaman Gazetesi****'nde çıkan tartışmalar üzerine kaleme*

---

659 **Yıldırım Suat**- Kur'an-ı Hâkim'in Açıklamalı Meali, Işık Yayınları, İst.2005

aldığı yazısında bakın nasıl bir savunma yapıyor:

«Diyânet İşleri Başkanlığı'nın yakın zamanda yayınladığı ve bir ilim heyeti tarafından hazırlanan ***‹Kur'an Yolu›*** *tefsiri yüzlerce yerde aynı atıfları ve iktibasları uygular.*[660]

660 Mecelle'nin meşhur kaidesine göre "sû-i misal emsâl olmaz" ken **Suat Yıldırım**'ın Diyânet'in meâlini kendisine siper edinmesi abesle iştigalden başka bir şey değildir! Aslında bu meâl hakkında da söylenecek çok söz olmakla birlikte biz burada yerimizin darlığı sebebiyle bir iki noktaya işîretle iktifâ edelim:

Diyânet İşleri Başkanlığı'nın 2001 Yılı'nda dört ilâhiyatçı Profösör olan **Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim Kâfî Dönmez** ve **Sadreddin Gümüş** Beylerden müteşekkil bir heyete hazırlattığı "Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir" sanki Kur'an Tefsiri değilde Kitab-ı Mukaddes'i, İncil ve Tevrat'ı tanıtma kitabıdır. "**Kitab-ı Mukaddes'te şöyle deniyor**" diye, sadece Bakara Sûresinde tam 50 yerde **Kitab-ı Mukaddes'e atıf yapılmıştır.** Eğer adına açıklama denilebilirse bunu da şöyle açıklıyorlar:

"İslâmî inançlarla ve ilkelerle çelişmeyen ek bilgiler vermek maksadıyla Kitab-ı Mukaddes'ten de bilgiler aktardık." (Cild 1, XLIII)

Tahrif edilip **Allah'ın gönderdiği orijinal halini kaybetmiş olan bir kitabın verdiği bilgiye ne kadar güvenilir ki**, okuyuculara ek bilgi vermek için Kitab-ı Mukaddes'ten yığınla bilgiler aktarıyorsunuz?!

Üstelik bu yazarlar heyeti aktardıkları bu bilgilerle yetinmeyip ayrıca "**daha geniş bilgi için Tevrat'ın falan falan yerine bakın" diyerek** okuyucuyu **bir de Tevrat'a yönlendirmektedir.**

Neyse Kitab-ı Mukaddes'ten aktardıkları bilgilerin, söyledikleri gibi islamî inançlara uygun olup olmadığına bakalım. Aktardıkları bilgilerden biri şöyle: "**Tevrat'ta Yakub peygamberin Tanrı ile güreşip O'nu yendiği, bu sebeple Tanrı'nın O'na İsrail adını verdiği bildirilir.**" (Birinci baskı, Cild 1, s:50) Eeee?.. Hani İslâmî inançlarla çelişmeyen bilgiler verecektiniz? Yakub peygamberin -hâşâ- Allah ile -hâşâ- güreşip O'nu yendiği İslâmî inançla bağdaşıyor mu? Bu inanç, **İslâm'a göre insanı kâfir yapmaz mı?** Hadi bu bilgiyi verdiler, peki sözümona tefsirlerinde niçin buna dâir gerekli bir izahta bulunmuyorlar.

Değerli okuyucular!

Bu beş ciltlik eserde öyle hatalı görüşler yer almaktadır ki, yazmakla bitecek gibi değildir. Bunlardan bir misal zikretmekle iktifâ edelim: Şiilerde ve hasseten ki İran'da **Mut'a Nikâhı** diye bir nikâh vardır. Bu nikâh **bir kadınla bir ekeğin, şâhid falan da olmadan belli bir para karşılığında belli bir süre için anlaşılıp karı-koca hayatı yaşamalarını** meşrûlaştı-

Meselâ bunlardan Muhammed Draz ‹Kur'an'a Giriş› ve ‹Kur'an'da Ahlâk Prensipleri› adlı eserlerinde, Tevrat ve İncil'in asıllarının ilâhî vahye dayanması sebebiyle onlardaki müşterek îman, ibâdet ve ahlâk ilkelerini ayrıntılı olarak gösterir. *Meselâ, En'am Sûresi 151-152. âyetlerde bildirilen on hükmün, keza İsra 31-34. ayetlerde bildirilen hükümlerin şimdi mevcud Tevrat ve İncil'deki paralellerini gösterir. Kur'an'ın Tevrat ve İncil karşısındaki konumunu bildiren çok sayıda âyet vardır. Sadece birini zikredelim; "Sana da, daha önceki kitapları, hem tasdik edici, hem de onları denetleyici olarak bu Kitab'ı, gerçeğin tâ kendisi olarak indirdik." (Mâide 48)»*[661]

Evet yapılan ilk savunma böyle ve gösterilen şâhidlerin hiçbiri Kur'an Meâli çalışması yapmamış. Ya bağımsız bir eserin konusu yapmış ya da bir tefsir kitabınının...

***Suat Yıldırım** devam ediyor:*

*«Kur'an meâlinde bu işi ilk başlatanın ben olmadığımı da belirteyim. Türkiye'nin ve Dünya'nın çok iyi tanıdığı **Muhammed Hamidullah** hocamızın 1960'da yaptığı ve ondan sonrada 30 defadan fazla basılan ve Türkçeye de çevrilen meâlinin yüzlerce yerinde bu atıflar bulunur. Meselâ, sadece Bakara Sûresi'nin ilk kısmında: 2/32.41.57.49.51.62.68.75.8 3.88.91 âyetlerine bakınız.*

*Diğer taraftan **Muhammed Esed** İngilizce olarak yayınladığı ve Türkçeye 10 yıl kadar önce çevrilen ve ülke-*

ran sapık bir harekettir. Süre bitince nikâh da sona erer. Mut'a Nikâhı işte böyle bir şey. Bu nikâh, Ehl-i Sünnet'e göre geçersiz olup bunu yapanlar zina suçu işlemiş olurlar. 14 asırdır, hiçbir ehl-i sünnet âlimi de bunun câiz olduğunu söylememiştir. Ancak **KUR'AN YOLU tefsirinde bunun câiz olduğu** yazılmıştır. **(1. Baskı, Nisa 24. Âyetin tefsirinin son paragrafı.)**

Bu tefsir hakkında daha söylenecek pek çok söz olmakla beraber yerimizin müsaâdesizliği sebebiyle bu kadarla iktifâedelim.

661 Zaman Gazetesi, 20.02.2006

mizde çok yayılan meâlinde de benzeri durumu görüyoruz: 2/35.33.49. 54.61.67.83»

*Kur'an meâlinde bu işi ilk başlatan siz değilsiniz diyen olmadı ki. Mes'ele bunu Türkçe'de, Türk kamuoyuna sunan, hem de bir meâl içinde sunan ilk kişinin siz olması ile ilgili. Sizin yaptığınız direkt Türk kamuoyuna dönük bir çalışma... Örnek ve şâhid tuttuğunuz kişilerin çalışmaları ise, Avrupa kamuoyuna sunulmuş çalışmalar. Merak ediyorum ülkemizde kaç tane vatandaş vardır ki, **«Acaba Kur'an'la İncil ve Tevrat arasında benzerlik var mıdır?» diye sorsun. Bu hangi ihtiyâca binâen yapıldı? Suat Yıldırım yazısında da buna bir cevap vermiş değil.** Bir kez daha sormakta yarar var. **Hangi düşünceye dayanarak, neyi dikkate alarak, hangi yararı umarak böyle çalışma yaptınız?** Bunun cevabı bu işi başkalarının da yapmış olması değildir. Biz bu sorunun cevabını meâlinizin girişinde de bulamadık. Biz bu sorunun **Zaman Gazetesi**'ndeki yazınızda da bulamadık.*

*Ayrıca **Muhammed Esed**'in meâlini örnek veriyorsunuz. Meâlin İngilizce'den Türkçe'ye çevrildiğini gâyet iyi bildiğiniz halde... **Esed**'in meâlinin asıl hedefinin Batılı okuyucu olduğunu bildiğiniz halde... **Esed**'in çalışmasının adının **«Kur'an Mesajı-meal tefsir»** ismiyle yayınlandığını bildiğiniz halde... **Esed** bu eserini Türkçe yazmadı ki!. Birileri **Esed**'in çalışmasını alarak İngilizce'den Türkçe'ye çevirdiler. Bunu yazınızda siz de ifâde ediyorsunuz. Bakın **Esed**'in meâlinin çevirenler bu durumu nasıl ifâde ediyorlar:*

*«**Muhammed Esed**'in **The Message Of The Qur'an** ünvanlı İngilizce meâlinin Türkçe'ye çevrilmesinin bazı soruları dâvet etmesi pek tabiidir. En başta akla gelebilecek soru şudur: Arapçası ortada dururken ve ikinci bir dilden çeviri yapmanın sakıncaları da herkes tarafından bilinirken neden böyle bir çeviriye lüzum görüldü? Bu görünüşte haklı soru-*

*nun cevabı, hem Kur'an çevirilerinin diğer metin çevirilerine nazaran taşıdıkları (taşımaları gereken) farklılıkta, hem de bizzat çeviriye esas alınan İngilizce meâlin ve **Esed**'in bu meale kaynaklık eden İslâm'a ve Kur'an'a genel bakışının ve yaklaşımının taşıdığı değerde yatmaktadır.»*[662]

Bu meâl ciddi bir rahatsızlık yaratmıştır. Meâli gösterdiğimiz hiç kimse, evet sizi temin ederiz ki hiç kimse, meâl altlarına yazılan göndermelerin iyi düşünülmüş bir iş oldu-

---

662 **M.Esed**, Kur'an Mesajı, İşâret Yayınları, İst. 1997, s.XIV

Burada sırası gelmişken **Muhammed Esed**'in bu Meâli ile alâkalı olarak bir hâtıramı nakletmek isterim:

1969 Senesi'nde Cenevre'de, meşhur **Hasan El Benna** Hazretlerinin damadı **Sâid Ramazan** Bey'i ziyâret etmiştim. Evindeki ziyâretten sonra beni "**Leman Gölü**" kenarındaki bir câmii şerife götürdü. O, bu câmii şerîfi idâre eden derneğin başkanı idi. Maksadı bana oradaki islâmî faâliyetleri anlatmaktı. Burada bir köşeye dağ gibi yığılmış kitaplar gördüm.

"- Bunlar nedir?" diye sormam üzerine

"- Bunlar" dedi "**Muhammed Esed**'in İngilizce tefsirleridir!"

"- Neden dağıtmayıp burada tutuyorsunuz?" deyince şu karşılığı verdi.

"- Birâder adama güvenip kitabını bastırdık. Fakat sonradan bizim âlimler (yâni Mısırlı hocalar) bunu inceleyince içinde yüzlerce yanlış buldular. Bu sebeple O'nu dağıtmaktan vaz geçtik. Böyle elimizde kaldı!"

Ben de izni ile o eserden bir takım aldım ki hâlâ bende mahfuzdur. Bu meâl hakkında ileride mufassal bir bilgi verilecektir. Bu meâl hakkında başka bir kaynakta da şöyle denmektedir:

"Bu tefsir-meâl, merkezi Mekke'de olan **Râbıtatü'l-Âlem'il-İslâmî** tarafından, **M.Esed**'e yazılmak üzere sipariş ediliyor. **İlk cildi Cenevre'de basılıyor.** Rabıta, Nedvî'nin sekreteri ve merhum **Hasanü'l Benna**'nın damadı **Dr. Said Ramazan**'ın da içinde bulunduğu sekiz kişilik bir heyeti, bu kitabı inceleyip duyurmak ve Avrupa'da dağıtımını sağlamak üzere görevlendiriyor. Heyet, inceleme sonucu, bu kitabı yayılmaması, Müslümanlar'a dağıtılmaması sonucuna varıyor ve basılan 100.000 adet kitabı hamur olmak üzere kağıt fabrikasına gönderiyorlar. Bunun için **M.Esed**'e ödenen paranında geri istenmesine karar veriyorlar. İslâmî bir kuruluş olan Râbıta'nın basmaktan vazgeçtiği bu kitabı **M.Esed, Dârü'l-Endülüs**'te basma yoluna gidiyor.

Bu hadisenin, bütün safahâtı ile birlikte görgü şâhidi Sayın **Doç. Dr. Mustafa Bilge**, bu yazdıklarımızı teyide herzaman hazırdır." (**Ahmet Tekin**, Kur'an Yolunda Kalem Oynatanlar, s:170)

ğunu söylemedi. Tam aksine burada kaleme alamayacağımız şiddette tepkiler gösterildi.

İşin hulâsası; gelin bu meâle karşı çıkışı kendinize, hareketinize ve faâliyetlerinize duyulan tepkinin, kıskançlığın, çekememezliğin vb duyguların bir sonucu olarak değil, iyi niyetin, samimiyetin, yapılan işten duyulan ızdırabın ve ürkmüş olmanın bir sonucu olarak değerlendirin. Meâliniz meal olarak kalsın. Ama içinde Tevrat'a, İncil'e göndermeler yapılmasın. ***Ben Kur'an'ım da İncil ve Tevrat'a göndermeler görmek istemiyorum. Hele bu göndermeler tam 639 farklı Tevrat ve İncil âyetini içeriyorsa, bunu hiç istemiyorum...*** *Kur'anı Kerim'im aslı gibi kalsın istiyorum. Peygamberin düşünmediğini sizin düşünmemenizi istiyorum.* ***Muhammed Esed****'in yaptığı yanlışı kendinize şâhid tutmamanızı istiyorum."*[663]

5-BAHAEDDİN SAĞLAM

Kendi eserlerinde münderic terceme-i haline nazaran "Klasik Osmanlı metodu ile üç sene medrese eğitimi görüp icâzet almış!."[664] olan **Bahaeddin Sağlam** bizde "**müslüman**

663 **Vedat Özcan**- A.g.e. sh:94 vd.

664 Bkz. **Bahaeddin Sağlam**- Vahiy ve Medeniyet Sûre Okumaları- İstanbul 1999, sh:4

Bunu tersinden O diğer bir eserinin **Giriş** adlı Önsözünde:

"***Bendeniz medrese menşeli olduğumdan*** *îcaz denilen az sözle çok manâyı ifâde etmeyi kendime âdet edinmişim.* ***Onun için, yazdıklarım, bazen anlaşılmama şanssızlığıyla karşılaşıyor****. Çünkü bu asırda zihinler çokluk içinde bir derece boğulmuşlar... İkinci bir alışkanlığım, büyük İslâm mütefekkirlerinden edindiğim bir hal ile mucizelik esprisi yüklü olmayan bir şey yazmak istemeyişimdir.*" demektedir. (Bkz. **Bahaeddin Sağlam**- Kur'an'ın Evrenselliği, İstanbul 1997 sh:7)

maskesli bir hıristiyan" intibâını hâsıl etmiş bulunmaktadır. Zirâ O, muharref incilleri eşsiz birer mûcizevî eser olarak anlatmakta hıristiyan müelliflerin bile önüne geçmiş bulunmaktadır. Zirâ O, "**İlmî ve Edebî Açıdan İncil**" isimli 334 sâhifelik eserinde eldeki incilleri öve öve bitirememekte kendi zannı veçhiyle yüzlerce mucize(!..) tespit etmiş bulunmaktadır. Bunlardan biri olarak şu sözlere bakınız:

"*Evet kesinlikle diyebiliriz ki, bütün olumsuzluklara rağmen, eğer Batı Dünyası **Kitab-ı Mukaddes**'in dış kelime problemlerini aşıp; öze, manâya, evrensel boyuta sahip çıkabilse ve **sadece dört İncil'in dört âyeti bile uygulansa Dünya'ya yeni bir Mesih gelir, bütün sorunlar kendiliğinden çözülür... Kurt ile kuzu beraber otlamaya başlar**. İşte bu notların yazılmasının birinci amacı da böyle bir dönemin oluşumuna altyapı hazırlamaktır.*

***Ben bir Müslüman(!.) olarak suçun büyüğünü Müslümanlar'da görüyorum**. Çünkü;*

*a) **Kur'ân eski vahiyleri korumak ve kollamak üzere gelmiştir**. Kur'ân'da belki yirmi yerde bu hakikat ifâde ediliyor...*

*b) Kur'ân'ın hiçbir yerinde «**İncil ve Tevrat muharreftir**» denilmediği halde, bir kısım Müslümanlar **dinsel milliyetçi duygularla dâima o kitapları kötülemişlerdir**.*

*c) Yüzde doksanı ehl-i kitapla ilgili olan ve **Hz. İsa**'nın mâhiyetini ve Mâide (semâvî sofra) mûcizesini anlatan 5. sûrenin 45. 48. âyetleri, «**Kim Tevrat ile amel etmezse zâlim olur, çünkü Tevrat hukuk kitabıdır. Ve kim încil ile amel etmezse fâsık olur, çünkü İncil, ahlâk ve mâneviyat kitabıdır**» diyor. Ve kim Kuran'ın dengeli orta yoldaki gidişini inkâr ederse fâsık olur diyor. Ve 48. âyette: «**Her bir ümmete ayrı ayrı şeriatlar takdir ettik ki; hayırlarda yarışasınız**» diye tamamlıyor... Buna mukabil, **Müslümanlar âdeta kendi kitaplarını hükümsüz bırakmışlardır; belki bir derece o***

âyetleri tahrif etmişlerdir.

*Evet vahiy ve din evrensel olduğu gibi, metinleri, gereği gibi anlamayıp onları tahrif etmek de sadece Hıristiyan ve Yahudilere has bir şey değildir. Çünkü «**tahrif**; saptırma» demektir ki, **Müslümanlar bu konuda daha suçludurlar.** Ayrıca **tahrif ile tahribi** (metin üstünde oynamayı) birbirine karıştırıyorlar... Evet bütün semâvî kitaplar saptırılmış olabilir, fakat metinleri üzerinde asla oynama olmamıştır. Eğer gerçek mânâları bilinse, bu hakikat net olarak görülür.*

Eğer denilse, bu kitaplardaki hûrafelere ne diyeceğiz? Cevaben deriz ki: «Semâvî, dinî kitaplarda hiçbir hurâfe yoktur. Hatta en zaif ve kenarda kalmış rivâyetlerde dahi hurâfe ve bilime aykırı bir şey yoktur. Eğer metnin arka plânı ve yorumu tam olarak ortaya çıkartılabilse...»

*Meselâ: İncil'in temel mes'elelerinden biri şudur: «**Âdem suçlu idi. İsa gelinceye, kendini fedâ edinceye kadar insanlık o suç içinde kıvrandı..**» deniliyor. Bu da zâhiren bilime, tarihe, evrime ve evrensel ilâhî adalete ters düşüyor?*

*El-cevap: Tevrat ile ilgili kitabımızda gösterdiğimiz ve **Tevrat'ın mûcizevî metin yapısı** ile ispat ettiğimiz gibi, **Âdem**, insanlık, özellikle dinlerden önceki ilkel, iptidaî dönem insanlığı demektir. İşte, **Âdem** (insanlık) **Nuh**, ile evrensel vahyi almadan önce çok eksikti. Ve en son olarak da **İncil dönemi ile ancak gereken gelişmeyi gösterebildi**... Ve her bir şahıs olarak hepimiz de **Âdem** olarak eksiğiz, nâkısız, kusurluyuz, **yarı hayvanız; İsa ile**, din ve vahiy ile, kelâm-ı ilâhî ile kusurlarımız gideriliyor, mükemmelleşiyoruz; bir nevi melek oluyoruz. **Fakat İsa'nın kendini fedâ etmesiyle, yâni saf vahyin devletleşmesi, kurumlaşması, kiliseleşmesinden Sonra**... Fakat kilise gelenekleşti, saf vahyi unuttu, hakikat de kayboldu, insanlık bir daha suçlu Âdem haline geri döndü.*"[665]

665 **Bahaeddin Sağlam**- İlmî ve Edebî Açıdan İncil, İstanbul 2004

Yukarıya alınan şu kadarcık söz için dahi cevap mâhiyetinde gerekli olan beyanların kitap hacminde olması gerektiğini takdir etmek güç olmasa gerektir. Bir kere Hıristiyanlığın temel felsefesindeki "**İnsanların doğuştan suçlu olduğu ve Hz.İsa'nın bu suçun kefâreti olmak üzere çarmıha gerildiği**" nazariyesini kabul ve müdafaâ ediyor. Sonra da Kur'an-ı Kerim ile teyid ederek İncil veTevrat'ın muharref olmadığını iddia ediyor!. Bunu diyen bir adam, acaba İncil nüshaları arasındaki bütün farklılıkları[666] tahriften başka bir sebeple izah edebilir mi?! Hurâfelere birer kılıf bulan **Bahaeddin Sağlam "Terat'ın mûcizevî yapısı ile ispât ettiğimiz gibi...**" diyerek tebcil ettiği Tevrat'taki seks hikâyeleri menkıbelere acaba hangi kılıfı bulabilecektir!. Semâvî kitapların "**tahrif**" ve "**tahribi**" mevzuunda müslümanları "**daha suçlu**" bulan bu adam bu sözü ile bu "**tahrif**" veya "**tahrib**" i daha ziyâde Kur'an-ı kerim hakkında -hâşâ- vârid görmekte değil midir?! Fikrini teyid için kullandığı Kur'anî âyet meâllerinin ciddî bir meâlle karşılaştırılması O'nu cürm-i meşhûd hâlinde yakalamak için kâfidir. O, "Kur'an dahi bu hakikati kabul ediyor, **Havarilere sürekli vahiy geliyor deniliyor... Hz. Muhammed'in** ehl-i beyti de vahiy alıyor diye işâret ediyor." demekte[667] ve bu iddiasına dipnotta Nisa sûresi'nin 164. Bakara sûresi'nin ise 136. âyet-i kerîmelerine âtıfta bulunmaktadır. Halbuki bu âyet-i kerimelerde O'nun idiasını teyid edecek bir tek kelime dahi yoktur.

O, adı geçen kitabının telif sebebini "**Önsöz Yerine**" başlığı altında şöyle izâh ediyor:

"*Bu çalışma, gerek Batı'da, gerek Doğu'da, dinsizlik*

---

sh:14 vd

666 Bu farklılık ve tezatlar için şu esere bakılabilir: **Prof. Dr. Şaban Kuzgun**- Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri, İstanbul 2008

667 **Bahaeddin Sağlam**-A.g.e. sh:16

ve milliyetçilik nâmına; Kutsal birer metin olan ve çoğunlukla sembolik (metafizik ve gaybî) mânâlar taşıyan ***İncillere yapılan haksız saldırılara karşı hakikat namına yapılmış mütevâzî ve ilmî bir müdafaâdır.***

Bu çalışmada metodumuz, bizzat metnin içinde saklı olan mûcizeliği ve olağanüstülüğü deşifre eden metin tahlili tarzında yürümüştür. Binbir dereden su toplamak şeklinde ve şüphe verici bir tarzda, bu konudaki dedikoduları aktarmadık. Çünkü bu mûcizevî metin tahlillerinden sonra görülecektir ki, o dedikoduların, ilim süsü altında da olsa hiçbir kıymet-i harbiyeleri yoktur."[668]

Adama sormazlar mı ki, sen bir müslüman isen "İncillere yapılan haksız(!.) saldırılara karşı" O'nu müdafaâ etmek sana mı kaldı?! O, aynı eserdeki "**Takdim**" başlıklı yazısında da bu gayretkeşliğini şöyle ifâde etmektedir:

"*Bu çalışmanın üç temel amacı vardır.*

a) ***Semâvî bir kitap olan İncil'in kelime ve metninin mûcizeliklerini ortaya koymak*** *ve bunu, metin tahlilinden anlayan herkese göstermek... Hatta bu gâyeye yönelik olarak* ***İncil'in mûcizeliğini göstermek****, ve dikkatleri onun bütünlüğüne çekmek için, ondan aldığımız çoğu cümlenin akademik olarak kaynağını göstermedik. Zaten bu kutsal metin daima el altında bulunuyor.*

b) Mânevî olarak zor şartlardan geçen bugünkü insanlığın öze yönelik, samimî, dindar bir ortamda yaşamasını sağlamak... Ve İncil'in nihaî hedefi olan ilâhî melekût ve iktidarın gerçekleşmesine yardımcı olmak...

*c)****Dünya'da dinler ve medeniyetler arasında beklenilen çatışmaları, bu sâyede önlemek****, evrensel barış'a bir nebze de olsa yardımcı olmak...*"[669]

---

668 **Bahaeddin Sağlam**-A.g.e. sh:51

669 **Bahaeddin Sağlam**-A.g.e. sh:49

Hepsinin dillerine doladıkları slogan hep bu "**Dünya sulhunde bir nebzede olsa katkıda bulunmak!**" tır. Peki bu gâye için isevî ve mûsevî bâtılları -**İslâm inancına rağmen**- hak kabul etmeye bir mecburiyet mi vardır!. Bu mugalatalarla siz ancak kendinizi kandırabilirsiniz!

Bahaeddin Sağlam'ın "**Tevrat müdafaâsı** da İncil müdafaâsı'ndan farksızdır. Bu maksadla "**Geçmiş ve Gelecek Arasında Tevrat**"[670] adıyla yazdığı eserde de inciler döktürmüş bulunmaktadır. O'nun bu adı geçen eserinin 1998 târihli ilk basımını tahlil eden **Uğur Yıldırım** O'nun hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"*Aksiyon dergisi, 8 Aralık 2003 tarihli 470. sayısında «İnsanlık Onu Bekliyor Hz. İsa» başlığıyla bir kapak haberi yaptı.*

*Haberde, **Prof. Dr. Suat Yıldırım**, şu görüşü savundu: **«On dört asırdan beri Dünya haritasını, doğrudan doğruya veya sonuçları itibarıyla şekillendiren Müslüman ve Hıristiyân ümmetlerinin Hz. İsa'nın şahsiyeti etrafında bütünleşerek, hem kendilerini, hem de bütün insanlığı kurtarmaya yönelmelerini, hepimizin ideali olmalıdır.»***

***Yıldırım**'ın bu çıkışı ve hazırladığı bir meâl kitabında Tevrat ve İncil'lere gönderme yapmasından bahisle konu bugünlerde yeniden tartışılıyor.*

*Aslında **Prof. Yıldırım**'dan 5 yıl önce benzer bir görüş, **Bahaeddin Sağlam** tarafından savunulmuştu: **«Eğer Allah dilerse, İbranî geleneğin iki kolu olan İslâm ve Hıristiyanlık birleşse, ataları olan İbrahim geleneği dirilir ve insanlık yeni bir yapılanma ile bir bütün âile hükmünü alır. Ve bu geleneğin ıslahatçısı olan Mehdi ve İsa (as) inmiş olurlar.»***[671]

---

670 **Bahaeddin Sağlam**- Geçmiş ve Gelecek Arasında Tevrat, İstanbul 1998

671 **Bahaeddin Sağlam**- Geçmiş ve Gelecek Arasında Tevrat, İstanbul 1998, sh:129

***Bahaeddin Sağlam**'ın kitabı, aşağıda alıntılarda da görüleceği üzere bu alanda bildiğim kadarıyla bir ilk müstear soyadı kullanan (Gerçek soyadı **Saldıran**-U.Y.) yazar, 1960'ta Siirt'in Baykan ilçesi Kasımlar köyünde (Kitabında eski adıyla Verkanıs köyünde doğduğunu yazmış-U.Y.) doğmuş. İlköğrenimden sonra Siirt'in Aydınlar ilçesinde (Nahiye iken eski adıyla **Tillo**-U.Y.) «klâsik Osmanlı metoduyla üç sene medrese eğitimi görüp icâzet» almış. Sonra Suriye Hama'da bir kolejde okumuş.*

*"**Bahaeddin Sağlam**, kitabında "**Tevrat'ın hakkının fazlaca yendiğini**" belirtip, bunu yapanların içinde "en ılımlısı" olarak değerlendirdiği **Prof. Dr. Suat Yıldırım**'ın "**eksiklerini**" tamamlamaya çalışıyor.*[672] *«Dinler arasındaki söylemini tashih edip doğru yorumlar vermemize kızmamasını diliyorum» diye yazıyor.*[673]

Sağlam, İlhan Arsel, Turan Dursun, Muazzez ilmiye Çığ** gibi yazarları eleştirmek için yola çıkmış. Ama onları eleştireyim derken ne hikmetse baştan sona **Mevcud Tevrat'ın ne kadar kutsal bir kitap olduğunu anlatıp duruyor.

Bir de her olayı, her târihi, her sayıyı, ebced hesabına vurup kendince çıkarsamalar, yorumlar, koca koca iddialar öne sürüyor.

«Allah'tan ümidim, bu çalışmamızı, dinlerarası, âlemlerarası, yorumlar arası, yaklaşımlar arası müsbet ve barışçıl bir birliğe altyapı yapmasıdır» diyor.[674]

Ve ondan sonra başlıyor, (Diyânet de dahil olmak üzere birçok muhafazakâr Müslüman kitabevinde satılan kitabında vahim düşüncelerini gerçekmiş gibi sunmaya:

«(Tevrat'ın-U.Y.)...nerede ise yüzde yüze yakın bütün

---

672 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e sh:153

673 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e sh:137

674 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e sh:180

âyet ve cümlelerinin, vahiy eseri ve mûcizeli bilgiler olduğunu gördüm.»[675]

«(...)Gerçek bir Tevrat mü'mini, İncil ve Kur'an'a da inanmak zorundadır. Çünkü hepsinin özü, gâyesi birdir. Bir parça altını sevip de, aynı miktarda başka bir altını sevemeyebilir misiniz?»

Yazar burada hangi Mevcud İncil'den bahsettiğini yazmamaktadır. Matta mı, Markos mu, Luka mı, Yuhanna İncil'i mi? Çünkü bu İncil'ler arasındaki tutarsızlıklar okur-yazar herkesin mâlumudur. Yazara göre hepsi kutsaldır ve birdir.»[676]

***Sağlam** 'a göre, «Kur'an'ın Yahudi ve Hıristiyanlara şiddetli uyarıları, "Elinizdeki kitaplar yanlıştır, onları bırakın, gelin Müslüman olun" mânâsında ve üslubunda değildir.»*[677]

*Müslüman yazar(!.) **Sağlam** 'a göre Yahudiler insanlığın **«motor gücüdür»**[678] **Sağlam**, 1962-65 II. Vatikan Konsili'nin izinde Soğuk Savaş propagandasına devam ediyor: «Bizim bütün dindar insanlardan ricamız (...) birbirlerine karşı dinsiz insanlardan medet beklemesinler (...) saldırgan dinsiz hastalığına bir cephe ve cevap oluştursunlar.»*[679]

***Bahaeddin Sağlam** Mevcud Tevrat'ın tahrif edildiği, Yahudi hahamlarca ekleme ve çıkarmalar yapıldığı gerçeğini ters yüz ediyor.*

Yazara Göre Bunlar Sosyolojik Tarih Kuralları

---

675 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e sh:7

676 Bu konuda son yıllarda yayınlanmış ve dinlerarası diyalogla ilgili düşündürücü öngörülere de sâhip son derece özlü bir çalışma için bkz. **Kutluhan Bilgeşah-M.Hakan Yıldırım**, Hz.İsa Tanrı Değildir, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, Birinci Basım: Ocak 2006, İstanbul

677 **Bahaeddin Sağlam**- sh:19

678 **Bahaeddin Sağlam**- sh:

679 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e sh:

ALLAH'IN İNSAN ZEKÂSINI
2000 YILLIK GELİŞTİRMESİNİN NETİCESİ

Hıristiyanlık Müslümanlık ile Birleşiyor

Bu kitap, Federal Almanya Uyum, Göçmen ve Muhacir Bakanı Sayın Bayan Prof. Dr. Maria Böhmer'in 21 Haziran 2010 tarihli yazısı ile "Çok takdire şayan" olarak değerlendirilmiştir ve bakanlığının kitaplığında sergilenmektedir.

Muzaffer Andaç

İSİM YAYINLARI

Mevcud Tevrat (Eski Ahid) bugün Yahudiler'in, evanjelistler'in, (Protestanlar'ın hemen bütün kollarının) kabul ettiği, Ortodokslar'ın Yeni Ahid'le (İncil) yan yana muhafaza ettikleri[680]*, diyalog yürütülen kesimin inandığı bir kitap.*

Mevcud Tevrat'a göre Tanrı Dünya'yı yedi günde yaratmış ve işi bittikten sonra ***«istirahat»*** *etmiş!*[681]

Yakub*, Allah'la güreşip (veya uğraşıp) O'nu yenmiş!*[682]

Nuh *sarhoş olmuş ardından oğlu* ***Kenan*** *(Ham) tarafından tecâvüze uğramış!*[683]

Kızları, babaları ***Lut'u*** *sarhoş ederek birlikte olup ondan çocuk sahibi olmuşlar!*[684]

Davud, Hittî Uriya *adlı komutanın karısı* ***Bat-şeba****'yla zina etmiş, O'na sahip olmak için kocasını savaşta ön safa koydurup öldürtmüş!*[685]

Süleyman*, kızların peşinden koştuğu bir çapkınmış ve şûh şiirler okurmuş*[686] *vb..*

Ayrıntıya girmiyorum, Kur'an da ise tam tersine hiçbir peygamberi incitici en küçük bir ifâde yoktur.

Bahaeddin Sağlam*, işte Mevcud Tevrat'ta geçen bu ifâdelerin* ***«aslında büyük sosyolojik târih kuralları ve tebliğler olduğunu»*** *savunuyor. O'na göre bu ifâdelerin hepsi*

---

680 Patrik Bartholomeos'un açıklamaları için Bkz. **Uğur Yıldırım**, Keşiş Güç, Otopsi Yayınları, 1.baskı: Eylül 2005, sh:455

681 Tekvin 2/2-3 Tevrat'tan alıntılar için bkz. Kitab-ı Mukaddes Eski ve Yeni Ahit, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, Birinci Baskı için bkz. Kutsal Kitap ve Deuterokanonik Kitaplar, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, Ekim 2003i İstanbul. Yeni baskıda, Tekvin "Yaradılış", Neşideler Neşidesi", Ezgiler Ezgisi" olarak geçmektedir.

682 Tekvin, 32/22-32

683 Tekvin, 9/20-25

684 Tekvin, 19/30-36

685 II Samuel, 2/18

686 Neşideler Neşidesi, 1/1-17

mecaz ve mesaj Mevcud Tevrat hiçbir peygambere hakaret etmiyormuş.

***Sağlam**, «bütün dindarlar» dan «Tevrat'ın çağlar üstü ihbarına kulak vermelerini» istiyor yoksa kıyamet kopabilirmiş!*[687]

*«Birbirine uyma», «uygun gelme» anlamlarına gelen «Tevâfuk», kitapta en çok geçen kelimelerden biri. **Sağlam**, kitabında Mevcud Tevrat ve **Said-i Nursi**'nin kitapları arasındaki «tevafukları» anlatıp duruyor. **Sağlam, Said-i Nursi** için şöyle yazıyor: «(...) asrımızın bir **Samuel** ve **Saul**'u olan ve inşallah asrımızda bir **Davud** ve **Süleyman**'ın doğuşuna sebep olacak olan **Bediüzzaman Said Nursi**'den...»*[688]

***Sağlam**'a göre Mevcud Tevrat ve Kur'an arasında **«detay farkları»** var.*[689]

***Sağlam, Hz. Musa** ve **Hz. Harun** arasındaki hiyerarşinin **Hz. Muhammed** ve **Hz. Ali** ilişkisinde de bulunduğunu iddia ediyor.*[690]

Ve bu Müslüman (!.) yazara göre, sadece dinler tarihinin değil, insanlık tarihinin bütün şifreleri Tevrat'ta mevcud. Osmanlı Tarihi, I. Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşımız, Lozan Andlaşması vb...[691]

Kitabı okuyunca insan ister istemez şunu düşünüyor: Oldu olacak mâdem arada fark yok, bütün Dünya Müslümanları'na çağrı yapın, Mevcud Tevrat'ın vaad edilmiş topraklarına doğru sefere çıkan Evanjelist Çete'ye kimse direnmesin!

Hicr Sûresi'nin 9. Âyeti Meğer Neymiş?

***Bahaeddin Sağlam**'ın kitabındaki bütün ifâdeleri, iyi ni-*

687 **Bahaeddin Sağlam**-A.g.e, s:134

688 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e. s:147

689 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e. s:169

690 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e. s:174

691 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e. s:203

yetli düşünürsek yazarın hayal gücü olarak değerlendirebilir ve önemsemeyebilirdik. Ancak ***Sağlam*** *'ın aşağıdaki tahrif çabasının niyetini herhalde tartışmayacağız. Aynen şöyle yazıyor:*

«15. sûre olan Hicr Sûresinin 9. âyeti: ‹Zikri biz indirdik, onu koruyacak olan Biziz› âyeti yalnız Kur'an için değildir. Mesaj-evrensel din ve öğreti manasına gelen genel zikirdir.»[692]

Yâni bu âyet yalnız Kur'an için değil, Mevcud Tevrat ve İncil'ler için de geçerli imiş.

O halde Allah katında din -ya da hak din- hangisidir?!

Önümüzdeki süreçte bu tartışma konusu yapılırsa şaşırmamak gerek.

Mevcud Tevrat'ın kutsal olduğunu savunan sadece anılan yazar değil. Eski Diyânet İşleri Başkanı ***Prof. Süleyman Ateş*** *de bu görüşte.*[693] ***Prof. Ateş*** *müslüman bir bayanın Hıristiyan ve Yahudi bir erkekle evlenebileceğini de savunuyor.*[694]

*Salt dinî açıdan bakıldığında da, «****diyaloğun****» geldiği noktada, kısacası bu işte bir tuhaflık yok mu?*

*Dileriz, Diyânet İşleri Başkanlığı sürece müdâhil olur. En azından bir Cuma hutbesini Mevcud Tevrat hayranlığına, Dünya üzerindeki bütün inananları Tevrat'ta, birleştirme projesine, Kur'anı ve İslâm'ı «****evanjejistleştirme****» çabalarına ayırır ve halkı bilgilendirir."*[695]

6. VE DİĞERLERİ

Ve diğerleri deyince içlerinde **İbrahim Canan, Faruk**

---

692 **Bahaeddin Sağlam**- A.g.e. s:235

693 **Prof. Ateş**'in komuyla ilgili görüşleri için bkz. 15-18-19 Ocak 2006 târihli Vatan Gazetesindeki köşe yazıları.

694 **Prof. Süleyman Ateş**, Vatan, 3 Şubat 2006

695 **Uğur Yıldırım**- Diyaloğun Geldiği Son Nokta: Âyetlerde Oynama Cür'eti Jeopolitik Dergisi Yıl:5, s:26 Mart 2006

akit

BASIN ARŞİVİ

1 İsrail ile niçin ters düşüyorsunuz?

2 Gazze'ye niçin destek veriyorsunuz?

3 İran ile niçin yakınlaşıyorsunuz?

Fethullah Hoca'nın AKP'den rahatsızlıkları..

İşte Yalçın Doğan'ın dünkü köşesinde dile getirdikleri...

Cemaat ve AKP -şimdilik- aynı tastan su içmiyor

Yalçın DOĞAN

(..)

DIŞ POLİTİKA AÇMAZI

Belli ki, cemaat ile AKP arasında soğuk rüzgarlar esiyor. Esiyor da, problem nerede? İki gündür cemaate yakın kişilerle konuşuyorum. AKP ile cemaat arasındaki problem yüzeysel değil, AKP'nin politikaları ve uygulamalarıyla bağlantılı.

Cemaat en başta AKP'nin dış politikada yanlışlar yaptığı inancında. Örnekler veriliyor:

- İsrail'le o kadar kavga etmeye ne gerek var?
- Mavi Marmara gemisini başka ülkenin kara sularına gönderme hakkını nereden buluyoruz?
- PKK ile mücadelede bize hiç destek vermeyen İran'la bu kadar yakınlaşmanın anlamı ne?
- Batıyı zaman zaman sert biçimde karşıya almak Türkiye'ye ne kazandırıyor?

Dış politikadaki açmazı gözler önüne seren sorular.

BAŞKA RAHATSIZLIKLAR

AKP ile cemaatin yollarını ayıran görüş farkları içerideki uygulamaları da kapsıyor. Örneğin:

"İleri demokrasi" deniyor ama, demokrasiyi zedeleyen ciddi olaylar yaşanıyor.

- Kürt Sorununda çözümsüzlük devam ediyor.
- Sivil toplumun görüşlerine değer verilmiyor.

Fethullah Hoca cemaatini rahatsız eden bir olgu daha var. Ergenekon, Balyoz ya da benzer büyük davalarda, "AKP, cemaatin etkisi varmış gibi bir hava yaratıyor, oysa yok" deniyor.

Bu eleştiriler bir gerçeği gösteriyor. Cemaat ve AKP aynı tastan su içmiyor.

BİZDEN SU AKMAZ

Çok net anımsıyorum.

Erbakan 90'ların sonunda Başbakan iken, Fethullah Hoca ile Kanal D'de röportaj yapıyorum. Fethullah Hoca'nın birebir çıktığı ilk canlı TV röportajı. Orada bir sorum üzerine, simgelerle konuşmayı seven Fethullah Hoca Erbakan'ı ve RP'yi kastederek, "bizden onlara su akmaz" diyor. O sözleri o tarihte geniş yankı yaratıyor.

AKP ile görüş farkları geçici de olabilir, iki tarafı daha da rahatsız eden yaraya da dönüşebilir. En iyisi Zaman'ı izlemeye devam etmek.

Yalçın Doğan, HÜRRİYET

Ekonomi hükümetin düşündüğünden daha iyi durumda

Süleyman Yaşar

'Hesap ver, Paşa' dendi

"Hukuk da boru muymuş Paşa" diye başlık attığı yazısında Özlem Albayrak, tutuklanan eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un emri ile yapılanları hatırlattı..

Beşer ve **Niyazi Özdemir** ilh. gibi sâbıkan hukûkum olan pekçok kimse [696] bulunan yüzlerce isim akla geliyor. Bunların pek çoğu "**daldan eğme değil, kökten bitme**" "**din karşıtı**" veya "**lâik kafalı**" kimselerdir.[697] Böyleleri **Fethullah Gülen**'in idlâl ettiği kimseler olmayıp O'nu kendi ezelî davâları için müttefik sayıp destekleyenlerdir. Hattâ böyleleri içinde mülhid **Ömer Özsoy** gibi "**İlâhiyatçı**" sıfatını hâiz olanlar bile vardır! Bazıları ise tıpkı **Gülen**'in sempatizanı olan geniş kitle gibi O'nun "**hoca**" sıfatına bakarak kendisini müdafaâ ihtiyacını hisseden **Nazlı Ilıcak** veya **Avni Özgürel** gibi din kültürü zayıf insanlardır. Bu sebepledir ki, bu kadar karışık, farklı insanları ayrı ayrı değerlendirmek imkânından mahrum bulunmaktayız.

Hatta ne gariptir ki; bu akıntıya kapılanlar içinde "**Diyalog Hareketi**" ne prensip itibariyle muhalif bir tavır sergilemelerine rağmen, bazı fikirlerde diyalogcularla mutâbakat hâlinde olanlar bile vardır. Böylelerine en tipik misal **Prof. Dr. Ahmed Yüksel Özemre**'dir.

Özemre'ye göre, Kilisenin bütün Dünya'da misyoner-

---

696 Bu gibi insanlar hakkında umûmî bir değerlendirme için şu eserlere bakılabilir: **İsmail Mutlu**- A.g.e sh:83 vd. veya **Vedat Özcan**- A.g.e sh:11 vd.

697 Böylelerine tipik bir örnek
Mehmet Altan dır. O Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı tarafından 25.01.2012'de, **Fethullah Gülen** adına "**Yaşatma İdeali**" ismi ile tertip edilen panelde, celse başkanı sıfatıyla aynen şu sözleri söylemiştir:

"*İnsanı bir kere insan olmaktan dolayı kutsallığını teslim eden, ONU BAŞKA AYRIMLARA GÖRE BÖLMEYEN, bir bütün olarak, Dünyalı olarak algılayan ve yeryüzü'nün en üst değeri olarak kabul eden ve ancak bu şekilde bir yaşatma idealini gündeme getiren bir anlayışın, bir algının ifâdesi oluyor bu panel*"

"ONU BAŞKA AYRIMLARA GÖRE BÖLMEYEN..." ifâdesinden insanları mü'min/kâfir, dinli/dinsiz... diye bölmeyen bir anlayışı murâd ettiklerini anlamak gerekmez mi?! Bu da tamamen pozitivist ve materyalist bir telâkki ve kabul değil midir?!

lik yaparken diğer din mensuplarıyla çatışmaması mümkün değildi! Dolayısıyla bu kabil çatışmaları yumuşatmak, mümkünse önlemek üzere uzun vâdeli bir strateji uygulamak gerekiyordu. İşte **Papa II. Jean Paul**'un Hıristiyanlık dışı dinlerin alanına sokmak istediği "**Truva Atı**" kendisi tarafından bu amaca yöneltilmiş olan "**Dinlerarası Diyalog**" dur.[698]

"*Dinlerarası diyalogun muhatabının TC Diyânet İşleri Başkanlığı olmasının lüzumunu Başkanlık bünyesinde mutlaka* ***«Dinlerarası Diyalog Dairesi»*** *nin kurulması gerektiğini ifâde eden* ***Özemre****'ye göre, toplantılar sonrasında ortak bildiriler fevkâlade özenle kaleme alınmalıdır. Her bir dinlerarası diyalog toplantısının sonunda, Hıristiyanlık ile İslâm'ın bağdaşmasının mümkün olmadığı noktaların bir bir sayılması, gerekiyorsa* ***«leküm dînikûm ve liyedîn****=Sizin dininiz size, benim dinim bana» denilebilmesi isâbetli olur.*"[699] demektedir.

Aynı adam başka bir yerde bakınız neler söylüyor:

O, Bakara Sûresi 62. âyet-i kerimenin meâlini naklettikten sonra:

"*Bu âyet-i kerîme, çok kimsenin peşinen vehmettiklerinin ne ideolojilerini dîne dayandırmayı yeğleyen ve bu sebepten ötürü de dinci denilen, saldırgan bazı aşırı grupların da yaymağa çalıştıklarının aksine, Cennet'in yalnızca Müslümanlara tanınmış bir imtiyaz olmadığını ve Yahudiler, Hıristiyânlar ile Sâbiîler de Allah'a ve âhiret gününe inananların ve iyi işlerde bulunanların da Cennet'e dâhil olup korku ve hüzünden âzâde olacaklarını açıkça beyân etmekte ve müjdelemektedir.*" denilmektedir.[700]

---

698 **İsmail Mutlu**- A.g.e sh:126 vd.

699 **İsmail Mutlu**- A.g.e sh:127 den naklen **Ahmed Yüksel Özemre** "Dinlerarası Diyalog ve Misyonerlik" Türk Yurdu, Ocak 2005, s:209, sh:10-11

700 Prof.Dr. **Ahmed Yüksel Özemre**- İslâm'da Aklın Önemi ve Sını-

Şu herzeler de aynı yazara âiddir:

"*...Burada ermişten maksad ise, Allah'a ermiş, yâni O'nun huzuruna dâvet ve kabul edilmiş, bir başka deyişle tıpkı Hazret-i Muhammed (s.a.v) Efendimiz gibi Mîrâç olayını yaşamış kimsedir. Mîrâç olayını yaşayan kimse ise, Ruhanîler Zümresi mensubu olur.*"[701]

"*Mîrâç nasip olur da, tekrarlanırsa kulun da ünsiyeti artar; ve bu olay ona artık olağan gelmeğe başlar. Hatta bazı evliyânın «istediği ân Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna Mîraç edebilmesi» ruhsatı dahi vardır.*"[702]

Böyle tezatlar saymakla bitmez. Biz yerimizin darlığı sebebiyle bu kadarla iktifâ ederek şimdi de aynı kafileye dâhil olan muhtedîlerden ülkemizde -az çok- müessir olan bir iki kişinin fikirlerini arz edelim.

MUHAMMED ESED (Leopold Weiss) 1900-1992

a-Şahsiyyeti:

Muhammed Esed, Ukrayna'nın batı ucunda Lwow (Polonya) şehri'nde 1900 Yılı'nda Dünya'ya gelmiş olup safkan Yahudi asıllı bir âilenin çocuğudur. Anne tarafından dedesi bir hahamdı. Çocuk yaşında iyi bir dinî eğitim almış olarak daha onüç yaşında iken İbranice'yi eski metinleri anlayacak dercede öğrenmişti. O, ondört yaşında iken âilesi Viyana'ya yerleşmiş, **Esed** yirmi yaşına kadar burada yaşamıştır.

Sonra Prag'a gelerek burada senaristlik ve ajans muhabirliği yapmaya başladı. Âni bir kararla dayısının yaşadığı Kudüs'e giderek **Frankfurter Allgemeine Zeitung** Gazetesi'ne muhabirlik yapmaya başladı. Burada ilk defa olarak İslâm ve Müslümanlığı tanımak fırsatını buldu. Ara-

---

rı, İstanbul 1998, sh:177

701 Prof.Dr. **Ahmed Yüksel Özemre**- A.g.e 113 vd.

702 Prof.Dr. **Ahmed Yüksel Özemre**- A.g.e 115 vd

da bir Kahire'ye gidip geldi. Amman'da **Kral Abdullah** ve O'nun misafiri olan **Rıza Tevfik**'le tanıştı. Daha sonra Frankfurt'a dönen **Esed**, 24 yaşındayken aynı gazete tarafından tekrar muhabir olarak tâyin edildiği Orta Doğu'ya geldi. Mısır'da Ezher Şeyhi **Mustafa Merağî** ile tanıştı. Bölgede âdeta mekik dokuyarak bir çok seyahatler yaptı. 26 yaşında iken Herat, Merv, Semerkant, Buhara ve Taşkent üzerinden Moskova'ya gitti, oradan da Avrupaya döndü.

1926 Yılı'nda Frankfurt'ta dul bir alman kadın olan **Elsan** ile evlendi ve Berlin'e yerleşti. Eylül 1927'de Berlin'de müslüman oldu. Birkaç hafta sonra karısı da müslüman oldu. Karısı ve üvey oğlu ile Hacca gitti. Mekke'de karısı **Elsa** vefât etti.

1938 Yılı'na kadar Suudi Arabistan'da yaşadı ve Kral **Abdülaziz Bin Suud**'la tanıştı. Bu sırada Medine'de islâmî ilimleri tahsil etti. Mükemmel bir sûrette Arapça ve Farsça öğrendi. Bölgede bir çok seyahatler yaptı ve bu arada **Şeyh Sünûsî** ile tanıştı. Arabistan'da tekrar evlendi.

1947 Yıl'nda Pakistan'a giderek **Cinnah** ve **İkbal** ile tanıştı. Orada "**İslâmî Tecdid**" dâiresinde vazifelendirildi. Daha sonrada Pakistan Dış İşleri Bakanlığı'nın Yakın Doğu İşleri Müsteşarlığı'na tâyin edildi ve New York'da Birleşmiş Milletler Pakistan Dâimi Temsilcisi olarak vazifelendirildi. 1952'de kısa bir müddet **Birleşmiş Milletler**'de Pakistan'ı temsil etti. Bu vazifeden ayrıldıktan sonra zamanını eserlerini yazmaya bilhassa da tefsirini yazmaya ayırdı.1980'de Tanca daha sonra da Portekiz'e yerleşti. 1992 Yılı'nda İspanya'da 92 yaşında olduğu hâlde vefât etti.[703]

O'nun bu çok hareketli hayatını ve seyahatlerini uzun uzun nakleden arkadaşımız **Ali Eren** sonunda şu değerlendir-

---

703 Tafsilat için bkz. İslam'da Yönetim Biçimi, sh:8-12,25, ayrıca Kur'an Mesajı Meâl-Tefsir'e (c:I, sh:III-IV) mütercimler tarafından yazılan hayat hikayesi.

meyi yapmış bulunmaktadır:

"Değerli okuyucular! ***Muhammed Esed****'in ilk gençlik yıllarından itibaren yaptığı uluslararası seyahatler size de enteresan gelmiyor mu? Şu yapılan yolculuklara bakın: Önce Prag, Berlin, oradan taa Kudüs... sonra Kahire...*

Henüz 23 yaşındayken tekrar Kudüs. Devamla Amman, Şam, ondan sonra ver elini Bursa oradan İstanbul, Sofya, Belgrat, Frangfurt, Berlin... Tekrar Kâhire, Ürdün Yaş henüz 24... Bu arada Şam, Trablus, Beyrut arasında gidip gelmeler...

Yaş 26: Herat, Merv, Semerkant, Buhâra, Taşkent ve Moskova üzerinden Berlin...

Bundan sonra müslüman oluyor ve hacca gidiyor... Mekke, Medine... 32 yaşına kadar Suudi Arabistan...

Orada bu kadar kalmak fazla. Durmak yok... Afrika, sonra Pakistan... Daha sonra Pakistan adına vazifeli gittiği için New York'u saymıyoruz...

Esed*, hayatının baharında ve en cevval olduğu yaşta, öyle uzun yolculuklar yapmış ki, bu türlüsü Seyyâh-ı Âlem,* ***Evliyâ Çelebi****'ye bile nasip olmamış.*

Buna para dayanır mı? Kaldi ki, ***Esed*** *o yaşlarda uzun seneler çalışıp bol para biriktiren biri değil ki, bu uzun yolculuklarda onları harcayabilsin... Neredeyse bütün İslâm Âlemi'ni kaplayacak olan böyle bir yolculuk, merak ve heves gibi bir kelimeyle izah edilebilir mi? Mümkün değil! Bunu, olsa olsa bir dava adamı yapabilir... Bir kimse kendini bir davaya adamış olmalı ki, böyle uzun ve yorucu yolculukları göze alabilsin.*

Peki, ***Muhammed Esed*** *buna niçin katlanmış olabilir? Müslümanlık uğruna mı?*

Olamaz!.. Çünkü o yaşlarda henüz müslüman değildir. Kaldı ki, Müslümanlık adına da böyle oradan oraya bir yolculuğa ihtiyaç yoktur. Evet, bazı İslâm büyükleri din uğrunda uzun yolculuklar yapmışlardır ama, oradan oraya gezip dur-

mamış, gittikleri yerlerde sebat edip hizmet etmişlerdir.

***Esed**'in yolculuğunun enteresan tarafı, O'nun bir yerde durmayıp müfettiş gibi oradan oraya gezmesidir. Hani insanın aklına gelmiyor değil: Bu zat bir Yahudi hahamının torunudur ve çocukluğunda âilesinden sıkı bir Yahudi eğitimi almıştır. Yoksa diyor insan, bu genci iyice yetiştirip İslâm Âlemi'ne husûsi mi gönderdiler?*

Bir de bakıyoruz ki, gençlik yıllarının sonunda, olgunluğa adım attığında müslüman olmuş. Fakat seyahata devam. Bu sefer İslâm'ın merkezine, Mekke'ye...

*Değerli okuyucular! "**Sonradan müslüman oldu.**" görülen niceleri var ki, aslında müslüman olmadığı halde öyle görünmüşler. Müslüman görünmeye mecburdur, çünkü vazifelidir. **Esed**'in müslüman olmadan yaptığı yolculuklar, insanın aklına böyle şeyler getiriyor. Sanki İslâm Âlemi'ne husûsi gönderilmiş... Ama öyle olsa bile, **Esed** nihâyet müslüman olmuş. Ondan sonrasını fazla düşünmeye lüzum yok.*

*Acaba yok mu? O hatadan sâlim mi? Yani **Esed**, mâsum mu? Peygamberler gibi, mânen korunma gibi bir zırh içersinde olmadığına göre, O'nun da art niyetli olması ihitimâli var mı, yok mu?*

Akla, "bu zatın Müslümanlığı samimi mi, değil mi?" şeklinde bir soru gelirse ne yapacağız?

Günaha girdiğimizi düşünerek, git kör şeytan, bana vesvese verme mi diyeceğiz?

*Galiba bunların hiç birine lüzum yok. "**Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz**" denilmemiş mi?*

*Öyleyse gelin biz de öyle yapalım. **Esed**'in işine bakalım.*

İyi ama işini bilmiyoruz ki!

Efendim, ortada 1400 sahifelik koskocaman bir eseri var: Kur'an Mesajı Meâl-Tefsir...

*Eserine bakıp eser sahibi hakkında yani **Muhammed***

***Esed** hakkında karar vermek mümkün...*"[704]

Biz de O'nun niyetini Allah'a havâle ederek eserlerinde serd ettiği "**İslâm'a aykırı görüşleri**" nden bir kaçına işâret edelim. Bir kaçına dememizin sebebi yerimizin darlığıdır.

b-Fikirlerindeki Sakatlıklar

Önce **Muhammed Esed**'in Meâl-Tefsir'i üzerinde henüz yayınlanmamış bir doktora çalışması olan **Dr.Mustafa Öztürk**'e kulak verelim: O, eserinin "**Meâl-Tefsir ve Bâtınî Te'vil**" başlığı altında:

"***Esed**, meâl-Tefsirinde, yukarıda aktardığımız dil ve beyan merkezli çeviri ve yorum kuramındaki temel prensipleri büsbütün ihlâl ve ilgâ etme pahasına Kur'an'daki bazı kelimelere Arap Dilinde hiçbir karşılığı bulunmayan birtakım mecâzî anlamlar yüklemiştir. Esas itibariyle **bâtını te'vil anlayışının ürünü olan** bu metaforik;*[705] *alegorik*[706] *ve sembolik*[707] *anlamların gerek klasik Arap Dili sözlüklerinde gerekse filolojik tefsir literatüründe hiçbir karşılığının bulunmadığı, birazdan aktaracağımız örneklerde açıkça görülecektir.*"[708] dedikten ve bu iddiasını sayfalar dolusu delille ispat ettikten sonra tezini "**sonuç**" başlığı altında şöyle nihayetlendirmektedir.

"*Netice itibâriyle, **Esed**, meal-tefsirinin önsözünde, nüzul dönemi Arapları'nın kullandıkları dilsel verileri esas ittihaz etmenin sağlıklı bir Kur'an çevirisinin en temel ön koşulu olduğunu söylemiş; ancak meâlinde bu prensibi sık sık ihlâl etmiştir. Bu bağlamda, Kur'an kıssalarında geçen bazı*

---

704 **Ali Eren- Muhammed Esed** ve Meâl-Tefsir-Arifan Dergisi, s:15, târih 15 Aralık 2008

705 Metaforik=Değişken, mecâzî

706 Alegorik=kinâyeli

707 Sembolik=Remzî

708 **Mustafa Öztürk**- A.g.e sh:5

irrasyonel ifâdeleri, nüzul dönemindeki Araplar'a özgü dilde saklı olan fikriyat ve hissiyat ile hiçbir ortak paydası bulunmayan bir dil ve yorum anlayışıyla ya büsbütün sembolik addetmiş veya rasyonelleştirme çabası içine girmiştir.

***Esed** aynı yorum anlayışını, uhrevî âlemle ilgili tasvirlerin yer aldığı âyetlere de tatbik etmiştir. Özellikle cennet ve cehennemle ilgili âyetlerde geçen bazı kelimelere, Arap dilinde hiçbir karşılığı bulunmayan son derece keyfî anlamlar yüklemiş ve bunu da son derece gelişi güzel kullandığı mecaz formülüyle izah etmiştir. Bu arada, konuyla ilgili pasajlardaki bazı kelimeleri hakikat bazı kelimeleri mecaza hamletmek sûretiyle izahı oldukça güç bir tutarsızlık sergilemiştir.*

*Sözün özü, **Esed**'in bu çalışmaya konu olan yorumları **tamamen bâtınî karakterlidir**. Çünkü bu yorumlar;*

1- Öncelikle Arap dilinin imkan ve sınırlarını aşmakta

2- Nüzûl dönemindeki Araplar'a mahsûs dildeki temel hissiyat ile uyuşmamakta

*3- Klâsik tefsir literatüründeki beyan merkezli izahata mutabık olmamasına karşın **Bâtınî-İsmâilî, müelliflerin eserlerindeki görüş ve yorumlarla büyük ölçüde bağdaşmaktadır.**"*[709]

Arkadışımız **Ali Eren** yukarıda iktibaslarda bulunduğumuz makalesinde **Esed**'in tefsirinde yer alan pek çok hatalı görüşü nakl ve tenkîd etmiş bulunmaktadır. Onlardan birtekini dikkatlerinize sunalım.

"*Kurnaz yazar (!) daha önsözde baklayı ağzından çıkarıyor. Farkında olmadan, bu meâl ve tefsîri yazmaktaki niyetinin ipuçlarını veriyor. Ashâb-ı kirâm'dan bahsederken, onların «**İslâm ve müslim kelimelerini herhangi özel bir topluluk veya zümre ile sınırlandırmadığını**» söylüyor.*

Bununla ne mi demek istiyor?

---

709 **Mustafa Öztürk**- A.g.e. sh:19 vd.

*Demek istiyor ki, «**İslâm ve müslim kelimeleri sadece İslâm toplumu için kullanılmaz. Hıristiyan ve Yahudiler de müslümandır.**» Böyle söylemek istediğini nereden mi anlıyoruz?*

*İlerideki sahifelerdeki açık ifadelerinden... **Muhammed Esed**'e göre ehl-i kitab kâfir değil. Onlar «**Geçmiş vahiylerin izleyicileri.**» Önsözde çok doğru bir şey söylüyor, «Kur'an'ın her ibâresini ancak başka yerlerdeki ibârelerle irtibatlandırırsak... Kur'an'ın gerçek anlamını kavrayabiliriz» diyor. Diyor da, Ehl-i Kitab'ın kâfir olup olmadığı hususunda bu söylediğini 1350 sahifelik eser boyunca hiç hatırlamıyor, Kur'an'ın her ibâresini başka yerlerdeki ibârelerle irtibatlandırmıyor ve Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e ve Kur'an'a inanmayan Ehl-i Kitabın da kurtulacağını söylemek için kırk dereden su getiriyor.*

Değerli okuyucular! Buraya kadar yazımızın girişini yapmış olduk. Şimdi bazı misaller vererek bahsettiğimiz meâl-tefsîri daha yakından tanıtmaya çalışalım.

1- Yazar, Fâtihanın son iki âyetine şöyle mânâ veriyor: Bizi dosdoğru yola ilet. Nimet bahşettiklerinin yoluna, gadabına uğrayanların ve sapkınlarınkine değil.

Mânâ tamam. Fakat âyette gadaba uğrayan ve sapkın denilenler kim?

*Diğer tefsirler, bunların «**hıristiyan ve yahudiler**» olduğunu beyan ederken, **Esed**, bu âyetlerle ilgili verdiği izahta böyle bir bilgiye yer vermiyor. Gadaba uğrayan ve sapkınların yahudi ve hıristiyanlar olduğunu söylemiyor.*

*2- Bakara sûresi 43. âyete mânâ verirken, hem zekâtı verin emrini «**Karşılıksız yardımda bulunun**» şeklinde kafasına göre değiştirip, hem de bu mânâ daha uygun olur diyor. Oysa böyle bir mânâ kökten yanlış ve zekât farzını ortadan kaldırmaya yöneliktir. Zekât başka, karşılıksız yardım başka. Zekât da, sadaka da karşılıksız yardımdır ama zekât farz, sa-*

daka nâfiledir. Zekâtı vermemenin büyük günâhı var, sadaka vermemenin günahı yoktur. Bu yanlış sık sık tekrarlanıyor...

Şimdi sormayalım mı: Mütercimler, çağdaş islâmî ve kur'anî kavrayış vererek okuyucuyu yararlandırmak istediklerini söylüyorlardı. Böyle bir tercümeyle mi yararlandıracaklar acaba?

***Esed'in hâlisâne niyete sahip olduğunu da söylüyorlardı.** Halisâne niyet böyle mi oluyor? **Esed'in, Kur'an Arapçasına tam vâkıf olduğunu söylüyorlardı.** Arapçaya tam vâkıf olan insan, âyete böyle mi mânâ verir? **Esed'in** derin islâmî duyarlılık sahibi olduğunu söylüyorlardı. islâmî duyarlılık dedikleri, zekâta karşılıksız yardım demek midir?*

*3- Bakara sûresinin 62. âyetinin mânâsı **Esed'in** kaleminden şöyle: «Kuşkusuz, (bu ilâhî kelâma) îmân edenler ile Yahudi inancının takipçilerinden, Hıristiyanlar'dan ve Sâbiîlerden Allah'a ve âhiret gününe inanmış, doğru ve yararlı işler yapmış olanların tümü, Rablerinden hak ettikleri mükâfatları alacaklardır; ve onlar ne korkacak, ne de üzüleceklerdir.»*

*Bu mânâyı vermekle kalmıyor; **Dinlerarası Diyalog** havârileri ile bazı Ehl-i Kitab muhiblerinin istediği gibi hareket ediyor yâni âyeti istismar etmekten geri durmuyor. Mes'eleyi kendi isteği doğrultusunda ele almak için İslâm'ı över görünerek bakın 50 nolu dipnotta ne diyor: «**Kur'anda birçok kez tekrarlanan yukarıdaki paragraf,** (âyet demek istiyor) **İslâm'ın temel bir doktrinini inşâ etmektedir. Başka hiçbir itikadda benzeri olmayan bir görüş zenginliği ile, kurtuluş fikri, burada üç şarta bağlanmıştır: Allah'a iman, hesap gününe iman ve hayatta doğru ve yararlı işler yapmak.**»*

Müfessirimiz îmanın 6 şartını unutuyor ve âyete kendi kafasından yorum getirerek, kurtuluşu 3 şarta bağlıyor.

Hatta sadece imanın 6 şartını değil kitabının önsözünde kendi yazdıklarını da unutuyor. Halbuki orada şöyle demişti:

«Kur'an'ın her ibâresini ancak başka yerlerdeki ibârelerle irtibatlandırırsak... Kur'an'ın gerçek anlamını kavrayabiliriz»"[710]

Ali Eren daha sonra **Esed**'in meâlinde yer alan yanlışları belirtmek üzere başka makaleler de yazmıştır ki; bunlardan birinin başlığı gerçekten câlib-i dikkattir. O başlık söyledir:

"BİR TEFSİRİN YANLIŞLARINA İĞNE DELİĞİNDEN BAKIŞ"[711]

O, bu başlık altında:

"*Birkaç sayıdan beri bahsettiğimiz ve yanlışlarını yaza yaza bitiremediğimiz, **Muhammed Esed'in** kaleme aldığı **Kur'an Mesajı** isimli sözümona meâl-tefsir işte böyle bir tefsir.*

Yanlışlarını yaza yaza bıktık ve bitiremeyeceğimize kanaat getirdik. Onun için bu yazımız bu meâl-tefsir hakkında yazdığımız son yazı olsun istiyoruz. Çünkü, Kur'an Mesajı o denli yanlışlarla dolu ki, tam ve eksiksiz bir tenkit yapacak olsak, yapacağımız tenkit, kitabın kendisinden büyük olacak. En iyisi, bu yazıyla bu işe son verip gerisini okuyucuya bırakmak..."[712] dedikten sonra bir makale hacmine sığabilecek olan yanlışları sayıp döküyor.

Esasen **Muhammed Esed**'in sayısız yanlışına Kitap hacminde cevap veren de olmuştur. Hem de büyük ebat yediyüz sahifelik bir Kitap hacmiyle!. **Mehmed Emin Akın** imzasını taşıyan bu müdellel ve mufassal eser[713] **Muhammed Esed**'le birlikte Kur'an-ı Kerim'i tahrif cür'eti'nde O'ndan geri kalmayan **Mustafa İslamoğlu** ile birlikte ele alıp bu nâdanlara en doyurucu cevâbı vermiş bulunmaktadır. Maâlesef bizim buradaki imkanımız da bir makale hacmi kabilinden

---

710 **Ali Eren**. A.g.m

711 Arifan Dergisi, 10 Şubat 2009 Târihli nüsha

712 **Ali Eren**- A.g.m sh:10

713 Bkz. Te'vilin Tahrife Dönüşmesi-**Muhammed Esed** ve **Mustafa İslamoğlu** Örneği-Ankara 2011

olduğu için bu değerli eserden iktibaslarda bulunamamakta bu hususta fazla bilgiye tâlip olanlara O'nu tavsiye etmekle iktifâ mecburiyetindeyiz.

Biz bu bahsi **Muhammed Esed**'in meâli üzerine -derin bir vukufla- bir çok makale yazmış olan[714] müdekkik yazar, arkadaşımız **Ebu Bekir Sifil**'den kısa bir iktibasla nihayetlendirmek istiyoruz:

"Bu çalışmada Ehl-i Sünnet'e aykırılık gösteren hususlara gelince, bu konuda söylenebilecekleri maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

1. Sadece Allah'a ve Âhiret gününe iman edip, güzel amel (amel-i sâlih) işleyen kimselerin (hangi dine, mezhebe, felsefî sisteme ve ideolojiye bağlı olurlarsa olsunlar) Âhiret'te kurtuluşa ereceğini söylemesi.

*Bu hususla ilgili olarak el-Bakara, 62. âyete düştüğü notta şöyle der: «**Kur'an'da birçok kez tekrarlanan yukarıdaki paragraf (işâret ettiğimiz ayet, E.S), İslâm'ın temel bir doktrinini inşâ etmektedir. Başka hiçbir itikadda benzeri olmayan bir görüş zenginliği ile "kurtuluş" fikri, burada sadece üç şarta bağlanmıştır: Allah'a iman, Hesap Günü'ne iman ve hayatta doğru ve yararlı işler yapmak.**» (I, 19-20)*

Yine bu konuyla ilgili olarak aynı sûrenin 112. âyetine düştüğü notta şöyle der: «... Böylece Kur'an'a göre kurtuluş, herhangi bir özel "zümre" ye tahsis edilmiş olmayıp Allah'ın birliğini kavrayan, kendini O'nun iradesine teslim eden ve dürüst şekilde yaşamak sûretiyle bu ruhsal tercihe pratik bir anlam kazandıran herkese açıktır.» (I, 31)

Dikkatli bir okuyucu için bu iki alıntı arasında önemli bir çelişki bulunduğunu fark etmek zor değildir. Zira ilk alıntı-

---

714 Bkz. **Ebu Bekir Sifil-Muhammed Esed** Üzerine- Beyan, Ocak, Haziran), **Muhammed Esed**'in Meâl Tefsiri Üzerine (Beyan Dergisi Haziran 2003 târihli nüsha), **Muhammed Esed** meâli (Millî Gazete 29 Mayıs 2011 târihli nüsha), **Esed** Meâli ile İlgili Yazıya Tetimme (Millî Gazete 5 Haziran 2011 târihli nüsha)

*da "**kurtuluş**" fikri üç şarta bağlanmışken, ikinci alıntıda bu şartlardan birisinin (Âhirete iman) yer almadığı görülüyor.*

***M. Esed**'in konuyla ilgili söyledikleri arasındaki tek çelişki bu değildir. en-Nisâ, 150. âyete düştüğü notta, bütün bu söylediklerini geçersiz kılacak şekilde şöyle der: «İslâm'a göre, Allah'ın peygamberlerinden birinin veya tümünün reddi, bizzat Allah'ın inkâr edilmesi kadar şiddetli bir günah teşkil eder.» (I, 175)*

*Bu söylenenler içinde -aynı anda hepsi doğru kabul edilemeyeceğine göre- hangisinin **M. Esed**'in gerçek düşüncesi olduğunu tesbit etmek gerçekten mümkün görünmüyor.*

*2. Mucizeleri inkâr anlamına gelecek şekilde **Hz. İsa** (a.s)'ın gösterdiği mucizeleri tevil etmesi.*

3 Âli İmrân, 49. âyeti «Ben size Rabbinizden bir mesaj getirdim. Sizin için çamurdan, âdeta kaderinizin sûretini yapacağım ve sonra ona üfleyeceğim ki Allah'ın izniyle (sizin) kaderiniz olsun; körleri ve cüzzamlıları iyileştireceğim ve Allah'ın izniyle ölüleri yeniden hayata döndüreceğim: neleri yiyebileceğinizi ve evlerinizde neleri saklayabileceğinizi size bildireceğim...» tarzında çevirdikten sonra, bu âyete düştüğü notlarda şunları söylemektedir:

*«**Hz. İsa**, kendisinin çok sevdiği teşbih üslubuyla, İsrailoğulları'na hayatlarının sade balçığından kendileri için yükselen bir kader tasarımı geliştireceğini ve Allah'tan kendisine gelen ilhamla hayata geçirilen bu tasarımın, Allah'ın izniyle ve imanlarının gücü ile (ki buna ayetin sonunda işâret edilmiştir) onların gerçek kaderi olacağını imâen ifâde etmiştir. (...)*

***Hz. İsa'nın "ölüleri yeniden hayata döndürmesi"**, muhtemelen ruhen ölmüş olan topluma yeniden hayat verişinin mecâzî ifâdesidir. (...) Eğer -benim de benimsediğim- bu yorum doğruysa, o zaman "körleri ve cüzzamlıları iyileştirme" de benzeri bir anlam kazanır: yâni ruhen hasta ve hakikate karşı kör olan insanların derûnî olarak yeniden yaratılmaları.» (I, 99)*

Ehl-i Sünnet müfessirlerin bu âyete verdikleri anlam herhangi bir tefsirden kolayca tesbit edilebileceğinden, bu-

rada uzun alıntılarla sözü uzatmayı gereksiz görüyorum.

*Keza **Hz. İsa** (a.s)'ın göğe yükseltilmesi ile ilgili olarak en-Nisâ, 157-8. âyetlere düştüğü notlarda da şöyle der: «... Müslümanlar arasında yaygın bazı efsânelere göre Allah **Hz. İsa**'nın yerine son anda ona çok benzeyen bir kişi (bazı rivâyetlere göre o kişi **Yuda** idi) koydu ve **Hz. İsa**'nın yerine bu kişi çarmıha gerildi. Ancak bu efsânelerden hiçbiri Kur'an'dan ve sahih Hadisler'den en küçük bir destek bile bulmaz ve bu çerçevede klâsik müfessirler tarafından üretilen hikâyeleri tamamen reddetmek gerekir. Bunlar **Hz. İsa**'nın çarmıha gerilmediği şeklindeki Kur'anî beyanı İnciller'de O'nun çarmıha gerilişine ilişkin canlı tasvirler ile "**uyumlu hale getirme**" yi amaçlayan şaşkın teşebbüslerden başka bir şeyi temsil etmezler. (...)*

*"Kur'an'ın hiçbir yerinde, Allah'ın **Hz. İsa**'yı yaşadığı sırada bedensel olarak cennete ‹yükselttiği› şeklindeki yaygın inancı destekleyen bir beyan yoktur..."» (I, 177)*

*Bilindiği gibi Ehl-i Sünnet, **Hz. İsa** (a.s)'ın diri olarak göğe kaldırıldığını ve kıyamete yakın tekrar yeryüzüne ineceğini bir itikat ilkesi olarak kabul etmiştir. Bu konuyla ilgili âyetlerin delâletleri hakkında, **Modern Fetvalar Çağdaş Hurafeler** adlı çalışmama (71. vd.) bakılabilir.*

3. Kur'an âyetleri arasında "nesh" ilişkisi bulunduğunu kabul etmemesi.

*el-Bakara, 106. âyete düştüğü notta nesh olgusunun Kur'an âyetleri arasında cereyan eden bir "**hüküm kaldırma**" olarak değil, "**Kitab-ı Mukaddes öğretisinin, yerini Kur'an öğretisine bırakması**" şeklinde anlaşılması gerektiğini söyler. (I, 30)*

*Bilindiği gibi Kur'an âyetleri arasında nasih-mensuh bulunmadığını söyleyen ilk kişi, Mu'tezile mezhebine mensup **Ebû Müslim el-Isfehânî** (ö. 322/934)'dir."*[715]

---

715 **Ebu Bekir Sifil- Muhammed Esed'in Meâl-Tefsiri Üzerine-Beyan Dergisi, Haziran 2003 târihli nüsha, sh:4 vd.**

EBU BEKİR SİRÂCEDDİN (Martin Lings)

a-Şahsiyyeti

O'nun "**Öze Dönüş**" isimli eserinin tercümesine konulan hayat hikayesi şöyledir:

*"1909 yılında İngiltere'de doğdu. Önceleri Protestan'dı, sonra ateist oldu. Oxford Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı okudu. Yirmi beş yaşlarında diğer Dünya dinlerini incelemeye başladı. 1938'de tanıştığı Kuzey Afrikalı Müslümanlar vasıtasıyla büyük sûfî **Şeyh Ahmed el-Alevî eş-Şazelî** ile karşılaştı, Müslüman oldu. **Ebû Bekir Sirâceddîn** adını aldı.*

*1939 Yılı'nda Mısır'a gitti. Burada Kahire Üniversitesi'nde, özellikle **Shakespeare** üzerine on iki yıl ders verdi. 1948'de tekrar İngiltere'ye döndü. Londra Üniversitesi'nden Arap dili diploması aldı. 1955 Yılı'ndan itibaren İngiliz Müzesi Doğu elyazmalarının (özellikle Arapça) tasnifine iştirak etti.*

*Eserleri arasında: **Antik İnançlar Modern Hurâfeler, Yirminci Yüzyılda Bir Velî, Tasavvuf Nedir ve Onbirinci Saat** Türkçe'ye çevrildi. Elinizdeki bu eser ile yazar, Pakistan devletince her yıl verilen "**Sîret Ödülü**" nü kazandı. Eser belli başlı bir çok dile çevrilmiş ve büyük ilgi toplamıştır. Yazarın ayrıca Türkçe'ye çevrilmemiş **Book of Certainty, Quranic Arts of Calligrapy and Illumination** isimli kitapları vardır. İyi bir şâir de olan **Lings**'in iki de şiir kitabı vardır. Yazdığı makaleler, **Studies in Comparative Religion, The Islamic Quarterly** gibi dergilerin yanı sıra, **The New Encyclopedia of islam** ve **Encyclopedia Britannica** gibi belli başlı ansiklopedilerde yer aldı. Yazar, 2005 Yılı'nda vefat etti."*[716]

b-Fikirlerindeki sakatlık

Yerimizin darlığı sebebiyle, bir çok eseri olan mühtedî **Ebu Bekir Sirâceddin**'in burada bir tek eseri üzerinde duracak ve or-

---

716 **Martin Lings**- Öze Dönüş (terc: **Zeynep Kot**) İstanbul 2012 sh:4

dan yapılan iktibaslarla görüşlerindeki sakatlıkları göstereceğiz:

Önce O'nun "**Dinlerarası Diyalog**" cularla fikirdaş olduğunu gösteren şu sözlerini aktaralım:

"*Diğer hakikatleri dışlayan* ***tek bir din olduğu fikri bana entelektüel düzeyde hiçbir zaman makbul gelmemiştir.*** *Fakat artık gelmiş geçmiş tüm dinlerin, farklı kavimlerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak üzere nâzil olup, tıpkı merkezi Tanrı olan bir dâirenin çevresindeki noktalar gibi;* ***Tanrı'ya eşit uzaklıkta ve Tanrı katında müsâvî olduklarını kalben de tasdik etmiştim.***"[717]

"*Şeyhe* ***Hz. Meryem****'in neden bizi seçtiği sorulduğunda, «Bunu bilmesek de olur» diyerek soruyu geçiştirdi. Başka bir zaman aynı soru tekrar tevcih edildiğinde bu sefer cevap vermeyi uygun görüp şöyle buyurdu: «****Dâvûd*** *Aleyhisselam soyundan gelen bir Yahudi olan* ***Hz. Meryem****, aynı zamanda Hristiyanlık'ın kurucu peygamberinin annesiydi. Bu mübarek kadın, İslâm geleneğinde de tâife-i nisâ'nın zirve noktasını temsil eder.* ***Hz. Meryem*** *hem genel anlamda dini, özelde ise* ***bu üç dini çok sever. Tıpkı bizim gibi****... Aramızda Hristiyan ve Yahudi kökenli olanlarımızın yanı sıra, Müslüman olarak doğup, İslâm kültürünün içinde yetişen dervişlerimiz de var. Bizler, Tıpkı* ***Hz. Meryem*** *gibi* ***bu dinlerin muhalif değil, müşterek taraflarıyla*** *ilgileniyoruz.*"[718]

O, Allah katında tek dinin "**İslâm**"[719] olduğu husûsundaki ilâhî veya Kur'anî beyâna aykırı olan bu sözlerle yetinmeyip beşerî bir din olan Budizm'i dahî içine alacak surette pergelin ağzını açmaktadır:

"*İlk bakışta çelişki gibi duran başka bir konuya daha parmak basmak istiyorum. Kur'ân'da her kavme bir peygam-*

717 **Martin Lings**- Öze Dönüş, İstanbul 2012 sh:14

718 **Martin Lings**-A.g.c. sh:18

719 Al-i İmran Sûresi,âyet 19

*bergönderildiğinden bahsedilmesine rağmen (Yûnus, 47) 2000 yıllık geçmişi ile halen doğunun büyük bir bölümünde etkili Budizm Dini'nin kurucusu olan, dolayısıyla «**rasûl**» kelimesini tam anlamıyla karşılayan **Buda** nasıl olur da Kur'ân'da geçmez? Bu gerçeğin üstüne bir de Budizm'de Tanrı kelimesini karşılayacak hiçbir kavram olmamasını koyarsak, bu dinlerarası bir çelişki doğurmaz mı? «Hayır doğurmaz» diye cevap veririz. Çünkü Budizm'in üzerinde ısrarla durduğu bir «**Ezelî ve Ebedî Mutlak Hakikat**» vardır ki, bu da diğer dinlerde açıkça zikredilen Tanrı'dan farklı bir şey değildir.*"[720]

Birçok hıristiyanî inanış ve davranışı İslâm'la te'lif etmeye çalışan **Ebu Bekir Sirâceddin**'in biraz da bu şapla şekeri birbirine karıştıran sözlerinden bir kaçını dikkatlerinize arz edelim:

"*Bu konuda her zaman aklımızın bir köşesinde bulunması gereken bir hadisi aktarayım: Rasûlullah'a, kendisine ne zaman peygamberlik verildiği sorulduğunda, «**Âdem su ile balçık arasındayken ben peygamber idim**» diye cevap buyurmuştur. Bunu şöyle de okuyabiliriz: Nübüvvet zaman ve mekânı aşan tabiatıyla bu Dünya'ya âid değildir. Daha önce de zikrettiğimiz gibi, her nebî biri beşerî, biri ilâhî olmak üzere iki tabiata sahiptir. Tüm Hristiyanlar şeksiz şüphesiz bilir ki; çarmıha gerilen **Hz. İsa**'nın ilâhî tabiatı değil, ancak bedeniydi. Yahudiler ise O'nun Mesihliğine niçbir zaman inanmadı. Fakat yine de «**bir yalancıyı katlettik**» demek yerine, tipik Yahudi istihzasıyla «**Mesih'i öldürdük**» dediler. Kur'ân bu katli açıkça tekzîb eder. Ve sonra ekler ki her kelimesi hayatî öneme sahiptir bu beyanın: «**Onlar öyle olduğunu zannettiler.**» Neydi bu zannı doğuran? Haç'ın üzerinde ölümüne şâhid oldukları, **Hz. İsa**'nın ancak beşer tabiatıydı. Yâni **aslında Hıristiyanlık ve İslâm arasında bu konuda da hiçbir ihtilâf yok!***

Bu bağlamda, dinlerin zâhirî yönünün, bâtınî yönün aksine

720 **Martin Lings-A.g.e. sh:32 vd.**

birtakım sözde ihtilâflara ev sahipliği yapan bir alan olduğunu söyleyelim. Bu ihtilâflar hakikatte ancak birer yanılsamadır."[721]

Buna dâir bir iki örnek daha nakledelim:

"*Müslümanlar'ın şarap içmeleri haram kılınırken, bu günahtan sakınan mü'minlere* ***Adn Cenneti*** *vadedilmiştir. Buna mukabil, komünyon (**İsa**'nın kanını temsil eden şarabı içip, etini temsil eden ekmeği yeme âyini) Hristiyanlık'ın en temel ibâdetlerinden biri olup, Kur'ân'da da «**Mâide**» ismi ile anlatılan **Hz. İsa**'nın havârilerine verdiği veda yemeği komünyon âyininin orijinidir. Havârilerin o akşam yiyip içtiklerinin cennetten indiğini beyan eden mezkûr âyetler, böylece Hristiyan Âleminde yüzyıllar boyu süren bir inanışı, «**dönüşüm**» (şarap ve ekmeğin görüntüsünün aynı kalarak **isa**'nın kan ve etine dönüşmesi) doktrinini de teyit etmiş olur (Mâide, 112-5).*

*Her şeyi koruyup gözeten anlamına gelen, **el-Müheymin** ism-i şerifi, Kur'ân'da farklı yerlerde zikredilirken, «**son yemek**» bağlamında geçmesi özellikle çarpıcıdır. Çünkü komünyon âyini yani bu doktrinin varlığı «**ilâhî muhafaza**» ya işâret eder.* ***Bu âyetler aynı zamanda «komünyon âyini» nin Hristiyan geleneğine sonradan eklemlendiğini iddia edenlere karşı, bu ritüelin otantisitesinin tasdiği mâhiyetindede değerlerdirilebilir.***"[722]

"*Yakın Doğu'da 1300 yıldan uzun bir süre iç içe yaşayan Hristiyan ve Müslümanların, diğer dinin de kendi dinleri kadar hakikî olup olmadığını görmek için bol bol fırsatları oldu. Toplumun, aydınları da içine alan büyük bir çoğunluğunun gönül rahatlığıyla benimsediği, kendi dininden başka bir dinin kurtuluş vadedemeyeceğine olan inanç ise tamamıyla bu çağa özgüdür. Oysa gönül rahatlığının yegâne şartı neden; dışlayıcı bir vizyon olsun ki?*"[723]

O'nun -daha önce çeşitli vesilelerle cevap vermiş olduğu-

---

721 **Martin Lings-A.g.e. sh:34**

722 **Martin Lings-A.g.e. sh:36 vd.**

723 **Martin Lings-A.g.e. sh:45**

muz- böyle gayri islâmî görüşleri saymakla bitmez. Biz son olarak bir iki misâl daha zikrederek bu bahsi nihayetlendirelim:

"*Müslümanlar yüzyıllar boyu İslâm'ın diğer dinlerin hükmünü ortadan kaldırdığına, dolayısıyla yeryüzündeki tek sahih din, insanı selâmete ulaştıracak yegâne inanç olduğuna inanmaya teşvik edilmişlerdir ki; zaten birçok müslüman böylesi bir kabule dünden razıydı. Fakat Müslüman ulemâ ve fukahânın mutlak tonda savunduğu tezler, İslâm'ın Hristiyanlık ve Yahudilik'e karşı, gösterme mecburiyeti Kutsal Kitap'la sâbit kılınmış* ***hoşgörü karşısında izafî olmak durumundadır.*** *Bu iddiaların izâfiyetinin bilincinde olan zümre nin yanında, bir de bu dışlayıcı yorumları kabul eden veya her ikisine de şüpheyle yaklaşan grupların olması gâyet doğal. Çünkü bu iddialar akılla çelişmeyeceği gibi sahibini de «tüm aklıyla sevmek» ten alıkoymayabilir. Fakat* ***bu durum iddia sahibinin Dâru'l-İslâm'da kalması şartına bağlıdır.*** *Aksi takdirde dışlayıcı perspektifini tüm boyutlarıyla görüp davasına olan inancı kırılabilir.*"[724]

"*Modern Dünya'da yaşayan aklı başında her Müslüman, er ya da geç, birdenbire veya tedricen anlamak zorundadır ki* ***Kur'ânî mesaj, bütün dinlere üstün kılınmak için gönderilmemiştir ve bir dinin diğerinden üstün olmamasının, ilâhî takdir dışında bir sebebi yoktur.***"[725]

"*Dar anlamda kullandığımız* ***«İslâm'ın bütün dinlere üstün kılınması» na yalnızca Dünya'nın belli bir bölgesinde izin verilmiştir.*** *Kur'ân'ın nazil oluşundan bu yana bin dört yüz sene geçti ve takdir-i İlahî,* ***«Hak Din» in Kur'ânî olmayan versiyonlarının*** *Dünya'nın yarısından büyük bir alanda, üstelik Kur'ânî vahyin yayılışına engel teşkil edecek güçte var olmasına müsaade etmiştir.*

Aynı bağlamda, Rasûlullah'ın tüm insanlığa gönderildi-

---

724 **Martin Lings-A.g.e. sh:52**

725 **Martin Lings-A.g.e. sh:53**

*ğini beyan eden âyetlerin (Sebe, 28) yorumu yüzyıllarca, diğer dinler ve dinlerin dağılımlarından bîhaber olan veya bu konuda çok az şey bilen Müslümanlar tarafından **tekelleyici bir yaklaşımla yapılmıştı. Fakat bu tefsirlerin mutlak mana olmadığı,** daha evrensel yaklaşımların mümkün olduğu bilinmeli."*[726]

En câhil bir Müslümanın dahi "**gayri islâmîliği**" ni tasdikte tereddüd etmeyeceği bunca yanlışa herhalde kimse bizden bir cevap verilmesini beklemez.

Bu bahsi bitirirken târih boyunca her "**Müslüman oldum!**" diyeni başımıza tâc edinme zaafımız sebebiyle nice kazıklar yediğimiz husûsuna da ehemmiyetle parmak basmak isteriz. Bu hususta verilecek sonsuz misâl vardır. Biz burada İslâm târihinin en büyük devleti olan Osmanlı'nın yıkılışı hengâmında sahte mühtedi misyonerlerin oynadıkları meş'um role dâir bu hâdiselerin içinde yaşamış biri olarak **Kâzım Karabekir Paşa**'nın anlattıklarından tek bir kısmını dikkatlerinize arz edelim.

O, "**Misyonerler İmparatorluğun Her Kesimine Yayılmışlardı**" başlığı altında şunları söylüyor:

"Misyonerliğin şu kısa tarihinden sonra bugünkü haline bakalım:

Sömürgeci devletler kendi sömürgelerinde başlıbaşına ve Asya ve Afrika'nın her tarafında da rekabet hâlinde ya da nüfuz bölgelerine ayrılmış bir şekilde kendi misyonerleriyle korkunç faâliyetler göstermektedirler. Dolgun bütçelerle bu faâliyet günden güne artmaktadır.

Osmanlı Ülkesinin her tarafına yayılmış olan Katolik ve Protestan Misyonerleri değişik şekillerde çalışırlar. Bu şekillerin başlıcalarını kaydediyorum:

1-Dini Teşkilât,

2-Okullar ve Eğitim Kurumları

---

726 **Martin Lings-A.g.e. sh:54**

3-Maskeli Teşkilât.

*1 - Dinî Teşkilât; mukaddes kitapları dağıtmak, dergiler yayınlamak, telkinler yapmak, «insanlık» adı altında büyük küçük yardımlar yapmak suretiyle Hıristiyanlığı sevdirmeğe ve yaymaya çalışırlar. İngilizlerin bu amaçla bir çok yerlerde (bu arada Nasturileri elde etmek için Musul'la Van arasındaki İmadiye ve Çölemerik'e yakın iki köyde bile **Archbischsp of Camterbury Mission** adıyla birer kurumları ve bunların yönetiminde bir çok okulları vardı.) Bu teşkilât **Londra Başpiskoposluk Misyonu** olarak faâliyet yapıyordu. Amerikalıların **Bible House** dedikleri «**İncil evi**» teşkilatı da bunun bir türüdür.*

Bu türlü teşkili Asya'da ve Afrika'da uyanmamış kavimler arasında çok yoğun ve faâldirler. Ancak müslüman çevrelerde halk arasında umdukları kadar ilgi görmemektedirler.

*2-Okullar ve Eğitim kurumları: Azınlıkta bulunan Hıristiyanların çocuklarının eğitim ve öğretimle bağlı bulundukları ülke insanlarından üstün hale getirmek, başka dinlere bağlı çocukları da Hıristiyan yapmak, hiç olmazsa milli ve dini karakterlerini bozmak için çalışırlar. Bunların telkin araçları; okullarda dersler ve ibâdethâneler, beden eğitimi ve müzik salonları, kamplar, okuma salonları, kütüphâneler, pansiyonlar gibi kuruluşlar ve teşkilâtlarla da maddî ve manevî yardımlaşırlar. Başta **Amerikan Kolejleri** olmak üzere bu amaçla ülkenin her tarafında açılmış olan yabancı okullarla bazı kuruluşlar gibi. Bu ikinci türün başlıcası **YMCA**'dır.*[727]

727 YMCA harfleriyle kısaltılan kuruluşların İngilizcesi **Young Men's Christian Association**'dır.

"Hıristiyan Genç Erkekler Cemiyeti" demek olan bu kurulusun başlangıcı 17. yy.'a kadar çıkar. Müsbet ilimler ortaya atılınca aydın Hıristiyan gençleri dine karşı ilgisiz kalmaya ve eğlence hayatına fazlaca atılarak sefahata sürüklenmeye başladılar. Bu felaketin önlenmesi için modern bir kuruluşa gerek duyuldu. Bugünkü modern şekli 1844'te **Sir George Williams** adlı bir İngiliz tarafından kuruldu. Amacı Hıristiyan gençlerini barlar-

Her devletin Misyoner kurumları aynı zamanda Osmanlı ülkesindeki Hıristiyan gençlere kendi milletlerinin ticarî ve malî kuruluşlarında bol maaşla iş buldukları gibi ayrıca Hıristiyan işçilerine ve köylülerine yurt dışında ve özellikle Amerika'da iş bularak orda gözlerini açıyorlardı. Böylece kafası ve kesesi boş olarak giden köylüler bile bir kaç yıl sonra olgun ve dolgun bir hâlde memleketlerine dönüyorlardı. Özellikle ***Bulgarlar*** *ve* ***Ermeniler*** *bu sûretle az zamanda ihtilâlci bir unsur hâline sokulmuştu.*

3-Maskeli Teşkilât: Bu teşkilât mensupları; kılık, kıyafet, din, dil, gibi kültürel nitelikler itibâriyle içinde bulundukları halktanmış gibi görünürler ve amaçlarına ulaşmak için halkın içinde çalışırlar. Bu amaçla yetiştirildikleri için oldukça donanımlı ve mahâretlidirler. Maske altında ve sûret-i haktan görünerek saf halkı kolayca aldatırlar. Bunların hedefi siyasî ve dinî bakımdan temsil ettikleri halkı tefrikaya uğratarak zayıf düşürmek ve ilerlemeye düşman ya da ilgisiz bırakarak

---

dan kurtararak maddî, mânevî ve dinî açıdan korumaktır, izcilik dediğimiz "Boy School"dan beklenen de budur.

YMCA İngilizce konuşulan her yerde bulunmaktadır. Orası ister İngilizlerin idaresinde olsun isterse başka bir devletin ticarî kolonisi olsun. Bu kuruluşun 7000'den fazla şubesi ve 1.500.000 üyesi vardır.

1857'de erkeklerinkinden ayrı ve bağımsız olarak kızlar için de böyle bir kuruluş açıldı. O'nun adının kısaltılmış şekli **YWCA**'dır ki **Young Women's Christian Association** yâni **Hıristiyan Genç Kadınlar Cemiyeti** demektir.

Cihan Harbi'nde bu Cemiyetler İtilâf Devletlerine çok büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

Londra'da muazzam bir merkez binaları bulunduğu gibi uzak doğuda **Şanghay** gibi yerlerde bile büyük binaları vardır, istanbul'da Türk mahallesinde "**Ayasofya**" nın tam karşısında bir merkez açmışlar ve bu büyük yarı ahşap binayı son zamanlarda kargir hâle getirmişlerdir.

Hıristiyan gençleri barlardan, meyhânelerden çekip böyle binalarda ve bahçelerde bedenî, fikrî ve dinî eğitim gibi insanî amaçlarını Türk gençlerinden de esirgemektedirler!

sömürge halkında aranan acizlik ve itaat ve ezikliğin devamını sağlamaktır. Bu maskeli misyonerler sayesindedir ki; henüz uyanmamış ırklar uykularından kalkamaz hâle gelirler ve Dünya'nın çeşitli yerlerinde bulunan milyonlarca sömürge insanı Avrupalıların bir avuç askeriyle idâre edilebiliyor.

Osmanlı Devletinin çöküşünde diğer etkenlerin yanında bu üç türlü misyoner teşkilâtının oynadığı roller bizim için acı birer örnektir.

Siyasî odaklarla bu misyon teşkilatı arasındaki ilişkinin ne kadar sıkı olduğunu şu olaylar göstermektedir:

*a – 1877'de İngiliz Liberal Parti Lideri **Lord Gladston**'un Avam Kamarasındaki konuşması bütün Dünya'yı Osmanlı Devleti aleyhine ayağa kaldırmak için istenilen etkiyi yapmış ve Rusya karşısında Osmanlıları bu defa yalnız bırakmıştı. Bu siyâset adamı o meşhur konuşmasında elinde tuttuğu Kur'an'ı göstererek: «**Bu kitap yeryüzünde kaldıkça bu batak katliamı gibi vahşetler de Dünya'dan eksik olmaz.**» diye haykırmıştı. Halbuki batak köyünde ve sâir yerlerdeki Bulgar ihtilâlini yapanlar Misyoner Teşkilatı'nın yetiştirdiği Bulgar öğrencilerdi.*

*b - Cihan Harbi Mütarekesinde **Lloyd Corc** Türkiye'nin hayatına son verme düşüncesinin bayraktarlığını yaparken öte taraftan İngiliz kiliseleri halka şöyle vaaz ediyordu:*

«Türkler Hıristiyanları katliam ettiler. Türkler Avrupadan kovulmalı, Ayasofya tekrar kilise yapılmalıdır.»

Hıristiyan dedikleri Ermeniler'di. Zavallı Ermenileri ihtilâle sevkeden yine Misyoner Teşkilatıydı.

*c - Misyonerler, yalnız Hıristiyan unsurları Türkler aleyhine ayaklandırmak için çalışmakla kalmıyorlar, Türkler'in giriştikleri yenileşme hareketlerini Müslümanlık'tan uzaklaşma olarak göstererek onların din kardeşleri olan Araplar'la ve diğer Müslüman kavimlerle aralarını açmaya çalışıyorlardı. Yemen İsyanları'nda âmil olanlar **Hacı Ali Abdullah Mansur** adlı maskeli misyonerlerdi. Cihan Harbi'nde Mekke Emirini Hilâfet*

ve Saltanata karşı isyan ettiren ve Çöl Araplarını Türk ordularının yan ve gerilerine saldırtanlar da bu tür maskeli misyonerlerdi. Bunlardan maskesini düşüren sadece Lawrence'tir.

Bu misaller daha da uzatılabilir."[728]

Kâzım Karabekir Paşa daha sonra "**Osmanlı'nın Parçalanmasında Misyonerlerin Büyük Başarısı Vardır!..**" başlığı altında ihtida edip Müslüman hüviyetine bürünen misyonerlerin faâliyetlerini anlatmakta ve böylelerine dâir bir de liste sunmaktadır. O liste de şudur:

Eski ismi	***Yeni ismi***
Lord Hidley	***Seyfürrahman Şeyh***
Rahmetullâh,	***El Faruk***
Kont Corç Buvatır	***Mevahibürrahman.***
Şeyh salahaddin	***Ahmed Buvatg***
Binbaşı Stanley Moscrit	***Şeyh Abdurrahman***
Mister Cir	***Şeyh Ahmed Celaleddin***
Mister Kuit	***Şeyh Mehmet Ataurrahman***
Madam Kliford	***Seyyide Ayşe***
MadamFuvalit	***Fatma ibrahim***
Madam Mİ	***Ümmetürrahman***
Madan Camrunisia	***Seyyide Aliye*** [729]

Bu bahsi hatta bölümü bitirirken Kur'an'ı Kerim'in "**Dinlerarası Diyalog**" taraftarlarına taalluku olan beyanlarından bir kaçını tekraren hatırlatmak isteriz. Malum olduğu üzere "**Dinlerarası Diyalog Hareketi**" fâilleri her içtimâi mes'elede olduğu gibi iki kategoridir.

Bunların bir kısmı "**müdîrân**" yâni başı çeken kimse-

---

728 **Kâzım Karabekir**- Birinci Cihan Harbi'ne Nasıl Girdik?, C.II, İstanbul 1995, sh:108 vd.

729 **Kâzım Karabekir**-A.g.e sh:115

ler olduğu gibi bir kısmı ise "**akıntıya kapılanlar**" dır. İlk olarak Kur'an-ı Kerim'in neler beyân ettiğini gösterelim:

"*Ve onların bazıları bazılarına yönelerek muhâsemede bulunurlar. (Tâbi olanlar)* ***Derler ki: «Şüphe yok, siz bize sağdan gelir olmuştunuz.» Metbû bulunanlar da derler ki:*** *«Hayır. Siz mü'min kimse olmuş değildiniz.»* ***«Bizim için sizin üzerinizde bir saltanat bulunmuş değildik.*** *Belki siz sapıtmışlar olan bir kavim olmuş idiniz.» «Artık hepimizin üzerine Rabbimizin sözü tahakkuk etti. Şüphe yok ki bizler, elbette (azabı) tadıcı kimseleriz.* ***«Evet. Biz sizi sapıttırdık, muhakkak ki, biz de sapıklığa düşmüş kimseler idik.»***"[730]

"*O vakit o kendilerine uyulmuş kimseler, o uyan şahıslardan teberri edecekler ve azabı görmüş olacaklar. Ve aralarındaki rabıtalar kesilmiş bulunacaktır.*

Ve o uyanlar diyeceklerdir ki: «Eğer bizim için bir kerre (Dünya'ya) dönüş olsa biz de onlardan teberri ederiz, onlar bizden teberri ettikleri gibi.» İşte Allah Teâlâ onlara emellerini üzerlerine nedâmetler halinde gösterecektir. Ve onlar ateşten çıkacak kimseler de değildir."[731]

"*Buyurur ki: «Siz de sizden evvel ins ve cinden gelip geçmiş olan ümmetlerin arasında cehenneme giriniz.» Her ne zaman bir ümmet girdikçe hemşiresine (kendi dindaşına) lânet eder. Nihâyet hepsi oraya girip biribirine iltihak edince* ***sonrakileri öndekileri için diyecektir ki: «Ey Rabbimiz! onlar bizi sapıttılar, artık onlara ateşten iki kat azap ver.»*** *(Cenâb-ı Hak da) Buyuracak ki: «Hepinize kat kat azap vardır. Lâkin siz bilmezsiniz.»*

Öndekiler de, sonrakilere diyeceklerdir ki: «Sizin için bizim üzerimize bir fazl (ve rüçhan) yoktur. Binaenaleyh (siz de) kazanır olduğunuz şey sebebiyle azabı tadınız.»"[732]

---

730 Saffât Sûresi, âyet 27.28.29.30.31.32

731 Bakara Sûresi, âyet 166.167

732 Âraf Sûresi, âyet 38,39

"Bir gün bütün insanları imamlarıyla çağıracağız, artık onlardan her kimin kitabı sağ eline verilirse işte onlar kitaplarını okurlar ve onlar bir zerre kadar bile zulme uğramazlar.

Ve her kim burada (hakikatları görmeyip kalben) kör oldu ise işte o, ahirette de kördür, yolca da daha sapıktır."[733]

"O günde yüzleri ateş içinde çevrilir durur. ***Derler ki: «Keşke biz*** *Allah'a itaat etse idik ve* ***Peygambere itaat etse idik.»***

Ve demiş olacaklardır ki: «Yarabbi! Muhakkak biz reislerimize ve büyüklerimize itaat ettik. Artık onlar da bizi doğru yoldan saptıttılar.»

«Ey Rabbimiz! Onlara azaptan iki katını ver ve onları pek büyük bir lânet ile lânete uğrat.»"[734]

"Biz onları öyle baş kumandanlar yaptık ki ateşe da'vet ederler ve kıyamet günü yardım olunmazlar"[735]

Bu hareketin lider kadrosunda yer alanlara taalluku olan âyet-i kerîmelerden bir kaçı şöyledir:

" 8- İnsanlar içinden kimisi de vardır ki Allah'a ve son güne iman ettik derler de mü'min değillerdir.

9- Allahı ve mü'minleri aldatmağa çalışırlar, halbuki sırf kendilerini aldatırlar da farkına varamazlar.

10- Kalblerinde bir maraz vardır da Allah marazlarını artırmıştır, ve yalancılık ettikleri için bunlara elîm bir azab vardır.

11-12 Hem bunlara yer yüzünü fesada vermeyin denildiği zaman biz ancak ıslahcılarız derler. Ha! Doğrusu bunlar ortalığı ifsâd edenlerdir bunlar lâkin şuurları yok farkında değillerdir.

13- Yine bunlara nâsın iman ettiği gibi iman edin denildiği zaman «ya biz o süfehanın iman ettikleri gibi mi iman ederiz?» derler, ha doğrusu süfeha kendileridir ve lâkin bilmezler

14- bir de iman edenlerle karşılaştılar mı «amenna»

733 İsrâ Sûresi, âyet 71,72

734 Ahzab Sûresi, âyet 66,67.68

735 Kassas Sûresi, âyet 41

derler ve kendi şeytanları ile halvet oldular mı «emin olun derler, biz sizinle berâberiz, biz ancak mütehziyiz»

15. Allah onlarla istihza ediyor da tuğyanları içinde bocalarlarken kendilerini sürüklüyor

16. bunlar işte öyle kimselerdir ki hidayet bedeline dalâleti satın almışlardır da ticaretleri kâr etmemiştir yolunu tutmuş da değillerdir." [736]

HİDÂYETE TÂBÎ OLANLARA SELÂM OLSUN!.

C-NETİCE YAHUD BU HAREKETİN GELECEĞİNE KADER AÇISINDAN KISA BİR BAKIŞ

Bazan "**Dinlerarası**" bazan da "**Kültürlerarası Diyalog**" adı altında beynelmilel arenada yürütülen kesif faâliyetlerden ummandan alınmış bir maşrapa su kabîlinden arz ettiğimiz mahdud bilgiler bile göstermektedir ki târih boyunca "**İslâm'a karşı girişilmiş olan tahrif hareketleri**" nin en şumüllü ve en tehlikeli olanı ile karşı karşıya bulunmaktayız. "**En şumüllü ve tehlikeli**" deyişimizin sebebi, tarihteki bütün tahrif hareketlerinin "**mevzii**" ve "**mahallî**" olmalarına mukâbil bu hareketin Katolik ve Siyonist enternasyonal güçlerince musırrâne bir sûrette desteklenmekte olmasıdır. Böylesine devâsa bir güç karşısında bugünkü İslâm Âlemi'ndeki "**başsızlık**" ve "**ittihatsızlık**" sebebiyle câri olan fikrî ve siyâsî perişanlık dikkate alındığında dehşet verici bir karamsarlığa sürüklenmemek âdeta imkânsızdır!

Bu eserde, "**Asrın Fitnesi**" ve hatta "**İslâm Târihinin En Büyük Fitnesi**" olarak tavsif ettiğimiz "**Dinlerarası Diyalog**" ihâneti ile ilgili olarak naklettiğimiz fikir ve hareketlerin mümin ve muvahhid okuyucularımız üzerinde dehşet verici bir ümitsizlik ve karamsarlık tevlid etme ihtimâlini vârid gördüğümüz için mes'elenin en son olarak bir de "**kader pers-**

736 Bakara Sûresi, âyet 8-16

pektifi" nden izah edilme ihtiyâcını hissetmiş bulunmaktayız.

Mâlum olduğu üzere "**kader**" -bir rahmet-i ilâhiye icâbı olarak- mutlak sûrette meçhuldür. O gerçekleşip "**kaza**" hâline gelmedikçe bilinemez!.. Fakat vukuatın umûmî seyrine bakılarak onun gelişme istikameti hakkında bir fikir sâhibi olmak kaabildir. Murad-ı ilâhî hakkında bir keşif mâhiyetindeki bu imkânla gelecek hakkında mücmel bir kanaat hâsıl etmek mümkündür. Fakat bunun için "**âdetullah**" veya "**sünnetullah**" denilen ilâhî takdirlere hâkim olan hususiyetlere vâkıf olmak gerekir.

Demek oluyor ki, murâd-ı ilâhî keşfi için bir altyapı bilgileri mâhiyetinde olmak üzere bir takım gerçeklerin bilinmesine ihtiyâç vardır. O gerçekler de hulâsatan şunlardan ibârettir:

Cenâb-ı Hak sıfat itibariyle "**câmi ül ezdâd**" dır. "**Hayy**" (hayat veren) de O'nun sıfatıdır "**Mü'mit**" (öldüren) de! "**Hadî**" (hidâyet veren) de O'nun sıfatıdır, "**Mudill**" (delâlete sürükleyen) de! İlh... "**Masivâullah**" yâni Allah'tan gayrı varlıkların teşkil eylediği âlem O'nun sıfat tecellileri ile varlık iktisâb eylediği için O'nda da bu zıtlık ebedî bir sûrette mevcuddur, bertaraf edilemez!.. Birinin galebesi zamanında onun zıddı da vardır, yâni devam eder. Lâkin mağlûben!.. Yok olmaz! Küfrün galebe zamanında imanın, imanın galebe zamanında ise küfrün mağlûben devâmı gibi. Ancak Allahu azîmüşşân "**Bekâ**" ve "**Hâlık**" sıfat-ı ilâhiyelerini zât-ı ulûhiyetine hasretmiş, onlardan mâsivaullaha bir nasip lütfetmemiştir. "**Hâlık**" sıfat-ı ilâhiyesinin adem-i mevcûdiyetinin neticesi Kâinat'ta Allah'ın bu sıfatla dâhil olmadıkça[737] hiçbir oluşun gerçekleşememesidir.

Bu gerçek iman esaslarında "**hayrihi ve şerrihi minellahiteâlâ**" sûretinde ifâde edilmektedir.

"**Bekâ**" sıfat-ı ilâhiyesinin adem-i mevcûdiyetinin neticesi ise, bütün varlıkların "**fânilik**" le mahkûm olmasıdır.[738]

737 En'am Sûresi, âyet 59

738 Rahman Sûresi, âyet 26

Bu ise varlıklar ve keyfiyetlerin bir hâl üzre sâbit kalamayıp ebedî bir tahavvulât ve tebeddülâta mâruz bulunmalarını ifâde eder.[739] Bu tebeddülât ve tahavvülât zevalden kemâle, kemalden zevâle tekrarlanıp durur. Eskiler bu hâli ifâde için "**külli hâlin yezûl!..**" yâni her hâl zâil olucudur, derlerdi. Bütün bunlar "**adetullah**" icâbı olup asla değişmezler.[740]

Âdetullahın bir hususiyeti de bu tebeddülât ve tahavvülâtın âni olmayıp tedricen vâkî olmasıdır. Yâni her zaman bir ara mevsim yâni geçiş devresi yaşanır. Ne geceden gündüze ve nede gündüzden geceye anî geçilir! Yaz ve kış nöbetleşmesi de böyledir. Her zıtlık gibi İman-küfür galebe nöbetleşmesi aynen böyledir.

İnsanlık târihi beşerî istihkak veya liyâkatlere nazaran vârid olan sebepler muvâcehesinde gerçekleşen iman-küfür galebe nöbetleşmesinin -adetâ- bir meşheridir. Orada vukuatın cereyân şekli ve gelişmelerin ana istikameti beşerî irâde mahsûlü hareketlerle izâh edilse de, bu irâde izharlarının milletlerin istihkak ve liyâkatlerine göre sâdır olduğu inkâr edilemez. Her oluşun ancak izn-i ilâhî ile yâni Cenâb-ı Hakkın hâlık sıfatını tecelli ettirmesiyle mümkün olabildiği gerçeği dikkate alındığında kader veya murâd-ı ilâhînin seyri kavranabilir! Hatta aynen fizikî mevsimler gibi beşer târihinde de mânevî mevsimlerin yaşandığı görülür. Mü'minler için imanın galebesi "**yaz**" küfrün galebesi ise "**kış**" kabul edilebilinir. Bunun dâimî bir surette tekerrürüne şâhid olunur Ancak şu şartla ki fizikî mevsimler belli, sâbit periyotlarla gerçekleştiği hâlde mânevî mevsimlerin periyodu gayri muayyendir.

Mes'eleyi uzatmamak için bu mantık ve bilgiler ışığında sâdece kendi târihimize, hatta onun da son bir iki asrına baktığımızda şu gerçekleri görürüz:

---

739 Âl-i İmran Sûresi, âyet 140

740 Fetih Sûresi, âyet 23

Rahmeti, gadabına gâlib olan Cenâb-ı Hak, bizi uzun asırlar bir yaz mevsimi mahiyetindeki iman galebesinde yaşattıktan sonra Kâinat'a şâmil fâniliğin icâbı olarak bir tahavvülatın ara mevsimi başlamış bu da 1774 Kaynarca Muahedesi'nden 1839 Tanzimat'ın ilânına kadar sürmüştür. 1839 da ise, bâtıl görüşler bütün kış boyunca toprak altında bekleyip baharla bir neşv-ü nemâ mevsimi idrak edip filiz vermeye başlayan tohumlar gibi uyanışa geçmişler ve böylece küfrün ilk baharı, imanın ise sonbaharı başlamış oldu Zirâ iman ve küfür arasındaki karşıtlık sebebiyle müminlere "**Celâl**" tecelli aks ettiğinde bu kafirlere "**Cemal**" yâni "**ruhsat**" sûretinde vâki olur. Müminlere "**Cemal**" ise küffara "**Celâl**" suretinde akseder. Bu gerçek muvâcehesinde denilebilir ki; müminlerin "**Celâl**" kafirlerin ise "**Cemal**" tecelliye mazhar oldukları bir mevsim başlamış oldu. Bu mevsim, 1924 târihinde "**Hilâfet'in ilgâsı fâciası**" ile tamamlandı. Bu târihde müminlerin sonbaharı bitip kışı başlamış olduğu gibi, İslâm karşıtı olanlar için de ilkbahar bitip yaz mevsimi zuhur etmiş oldu. Bu mevsim de 1950 Yılı'nda -güdümlü de olsa- "**çok partili hayata geçiş**" le tamamlandı.

Bu defa da müminlerin ilkbaharı, İslâm karşıtlarının sonbaharı başlamış oldu. Şimdi böyle bir mânevî mevsimin içinde bulunmakta ve an be an yaz'a yaklaşmaktayız!

Burada şunu da belirtmeliyiz ki, ara mevsimler tezatlı olur. Meselâ **yazdan kışa geçişte** yâni ilkbaharda içinden çıkılmakta olan kışa benzeyen günler de olur, yaklaşılmakta bulunulan yaza benzeyen günler de! Fakat mevsimin umûmî seyrine aykırı olan böyle günlerin temâdî şansı olamaz. Meselâ **Sultan Abülaziz** ve **Sultan II.Abdülhamid** Hazretleri'nin saltanat yılları ümmetin sonbaharına denk geldiği hâlde içinden çıkılmakta bulunulan yaz günlerine benzemekteydi. Fakat temâdî şansları olmadı!

Burada şunu da ifâde etmeliyiz ki, kendilerinden şu neticeleri çıkarmakta olduğumuz târihî ve siyâsî hadiseleri ayrı ayrı tahlil imkânımız yoktur. Ancak şunu söyleyebiliriz ki; 1950'den bu yana yaşanan bütün askerî müdâheleler târihin İslâm'ın lehine olan seyrini değiştirmek maksadına mâtuf mânevî mevsim icâbına dolayısıyla murâd-ı ilâhiyeye ters düştüğü için başarılı olamamış yâni temâdî edememiştir. Tıpkı **Sultan Abdülaziz** ve **Sultan II.Abdülhamid** gibi **Cemal Gürsel** ve **Kenan Evren** de mânevî mevsimin icâbına ters düşmek yüzünden geçici bir "**saman alevi**" parlaklığından başka bir şey elde edememişlerdir.

Bugünkü "**Dinlerarası Diyalog**" müdâfilerinin durumu da aynıdır! Zirâ beşerî irâde izhârında matlubun husûlü murâd-ı ilâhiye paralel düşmekle kaim ve mümkündür. Murâd-ı ilâhiye ters düşmenin neticesi ise mutlak hüsrandır.

Öyleyse, aziz okuyucular!.. Nevmid olmayınız! GELECEK İSLÂM'A GEBEDİR!.. İSLÂM'A VEYA ONUN YENİDEN DİRİLİŞİNE!

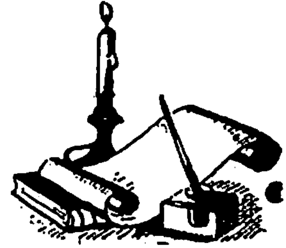
Bu bahsi bir âyet-i kerime ile bitirelim:

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى
اللّٰهُ اِلَّا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿32﴾

"İstiyorlar ki Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürsünler. Allah da râzı olmuyor; ancak nurunu itmâm eylemek (tamamlamak) diliyor, kâfirler isterlerse hoşlanmasınlar"[741]

741 Tevbe Sûresi, âyet 32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUR'AN-I KERİMİN BAZI ÂYETLERİNİN TARİHSEL OLDUĞU İDDİASI

Başlangıçta bu eseri dört bölüm olarak plânlamıştık. Mes'eleleri ihtisâren (kısaltılmış olarak) nakletme prensibimize rağmen hacmen tahminimizin aşılmış olması sebebiyle "**Mehdilik Curcunası**" adlı IV. bölümden büsbütün vazgeçtiğimiz gibi bu bölümü de sırf umûmî değerlendirme ile tahdid mecbûriyeti ile karşı karşıya gelmiş bulunmaktayız. Bu sebeple değerli okuyucularımızdan evveliyetle özür diliyerek herşeyden önce "**tarihselcilik**" in ne demek olduğunu izah edelim:

A-TARİHSELCİLİK İDDİASI

Türkçemizde "**sel**" ve "**sal**" eki kelimenin sonuna gelerek onu "**sıfat**" yapan bir son ektir. Diller de -âdeta- canlı olduğu için bu ek çoktan "**Kadim Türkçe**" nin mezarlığını boylamışken Cumhuriyet Devrini'nin "**Dil Zorbalığı**" esnasında hortlatılarak resmen yaygınlaştırılmıştır. Bugünkü Türkçemizde ondan bakiye sâdece iki eklime mevcuddur "**kum**" dan "**kumsal**", "**uymak**" dan "**uysal**"! Sanırım başka da yoktur! Ortalıkta gezen "**sel**" li "**sal**" lı bütün kelimeler Arapça'dan kaçma hastalığının eseri olan uydurmacalardır! Lisânımızdaki "**ya-yı nispet**" terk olunarak onun yerine bu seller sallar konulmak istenmektedir: "**Hukukî**" yerine "**Hukuksal**", "**Ahlâkî**" yerine "**Ahlâksal**" **kentsel, yöresel** ilh!.

Buna göre "**tarihsel**" kelimesi de "**tarihî**" demek olu-

yor. Buna bi "**ci**" eki getirenler kelimeye mensûbiyet veya taraftarlık mânâsını eklemek istemektedirler.

"**Tarihselci**" sıfatıyla bilinen sözde ilim adamlarının müşterek idialarına nazaran Kur'an-ı Kerimin bazı âyetleri ve Ehâdis-i Şerife'nin büyük çoğunluğu sâdece "**târihî**" bir değer taşımakta, onların muhtevâsındaki mânâlar zamanımıza şâmil bulunmamaktadır. Bunlara "**tarihsel**" diyenler olduğu gibi "**Mahallî Hükümler**" diyenler de vardır. Frenkce "**Hermenötik**" kelimesini tercih edenler ise ekseriyettedir. Zirâ böyleleri ilerici!.. ve modernist insanlardır. Bunların alâmet-i fârikalarından biri de batı menşeli kelimeleri tercih ve bol bol kullanmaktır. Belki de ancak mürtedlere has olan bu tavır bizim "**entel**" görünmek hevesindeki yarı münevvere çoktan beri ârız olan umûmî bir hastalıktır.

"**Hermenötik**" kelimesi Yunan Mitolojisindeki Tanrıların elçisi ve aynı zamanda tanrı olan "**Hermes**" in adından türetilmiştir. O, Tanrılar'dan aldığı mesajın naklinde aracı olduğu ve bu mesajları kendi anlayışına göre naklettiği için hem "**vâsıta**" nın ve hem de "**yorum**" un gerekliliğini ifâde etmek maksadıyla bu "**hermenötik**" kelimesi tercihan kullanılmaktadır.[742] Bu demektir ki; "**hermenötik**" kelimesi Kur'an-ı Kerimdeki bir çok âyetin "**mahallî**" veya "**tarihî**" olduğu iddiasıyla onlardaki hükümlerin zamanımıza şâmil olmadığını iddia eden ve "**Tarihselciler**" olarak adlandırılan gürûhun tâbî oldukları usûlü ifâde etmektedir.[743]

---

742 Tafsilât için bkz. **Ahmed Güc**-Hermenötik, Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi, c.6, sh:6, Bursa 1994. Ayrıca bu kelime hakkındaki şu müstakil eserlere de bakılabilir. **Burhaneddin Tatar**- Hermenötik, İstanbul 2004- **Richard E.Palmer**-Hermenötik (terc:**İbrahim Görener**) İstanbul 2008

743 "Târihselcilerin İslâmî metinleri tefsirde kullanmasını teklif etikleri hermenötik, metinleri lügat ve târihî bilgiler ışığında anlama ve yorumlama metodudur. Bu anlama ve yorumlama, bir defaya mahsus olmayıp, her defasında zamana ve şahıslara göre farklılaşan yeni bir faaliyettir. Din, fel-

Bu kafada olan sözde ilâhiyatçılar daha ziyâde **Ankara İlâhiyat Fakültesi**'nde kadrolaşmış bulunduklarından, bunlardan **Ankara Okulu** diye de bahsedilmektedir. Burada yeri gelmişken böyle bir fesad hareketinin başka bir yerde değil de Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde temerküz etmiş olmasının sebeplerini de kısaca belirtmek isteriz.

Mâlum olduğu üzere Dünya Siyâsî şartlarının zorlamasıyla **"Tek Partili Şeflik Devri"** ne son verilerek Demokrasiye adım atıldığı 1945 Yılı'nda Ülkemizde yüce İslâm Dini'nin eğitim ve öğretimi -resmîsi ve husûsîsiyle- tamamen yasaklanmış bulunmaktaydı. Resmî ağızlardan dinin tahkiri ef'âl-i âdiye hâlini almıştı. Halkın en basit dinî talepleri **"irtica"** olarak yaftalanıp kanla ve şiddetle bastırılmaktaydı.

Her ne kadar ilk muhâlefet lideri **Celal Bayar "Devr-i Sâbık yaratmayacağız!"**[744] demiş olsa da muhâlefet hatiplerinin dinî hayat üzerindeki çirkin ve zâlimâne tatbikatı tenkid etmeleri önlenemiyor ve bu durum da muhalif propagandaların câzibesini artırıyordu. Millet bir kâbustan uyanıp bir karabasandan kurtulmakta olduğunun heyecanını yaşamaktaydı.[745] Bu durumdan rahatsız olan CHP iktidar aleyhindeki

---

sefe, hukuk, sosyoloji ve edebiyat sahasında başvurulan bu metod, tarih boyunca daha ziyade, içinde tenâkuz ve mübhemiyetlere sık rastlanan Kitâb-ı Mukaddes'in anlaşılmasında kullanılmıştır. Târihselcilikte, bir hâdise, din, kültür ve yazılı metin, tam olarak ancak târihî mevkiine oturtulmak sûretiyle anlaşılabilir. Târihselcilik bir telâkkîdir. Hermenötik, târihselciliğin tervîc ettiği metoddur. Târihselcilere göre, hadisler, târihî şartlar içinde yapılan beşerî yorum ve uygulamalardır." Bkz. **Ekrem Buğra Ekinci**, -İslâm Hukukunda Değişmenin Sınırı- İstanbul 2005, sh.49 vd.

744 **"Devr-i Sâbık"** ittihatçıların devleti ele geçirdikten sonra **Sultan II.Abdulhamid**'in zamanı için kullanmış oldukları siyâsî bir tâbirdir. **Bayar** bu sözü ile ittihatçılar gibi, iktidara geldikten sonra eski devre hesap sorma veya asıp kesmeleri yapmayacaklarını anlatmak istiyordu.

745 Bu kâbusun şiddetini kavramak dine **"modası geçmiş"** gözüyle bakıldığını anlamak için bir tek görgü şâhidi olarak **Ahmed Hamdi**

beyanların tesir ve câzibesini azaltmak maksadıyla -istemiye istemiye- bu hususta göz boyayıcı bir iki göstermelik hareket-te bulunmaya kendini mecbûr hissetti. Önce 1948, Yılı'nda on vilâyet merkezinde on aylık "**İmamHatip Kursları**" açıl-

---

Başar'ın (Limancı Hamdi) şu beyanları kafidir:

"*«Gazi benim de fikrimi sordu:*

— *Dinin, dedim, Dünya işlerine karışmaması Hıristiyanlık için bahis mevzuu olur. Çünkü Hıristiyanlık Dünya işlerine karışmayan bir dindir. Esasında böyle olduğu halde sonraları papazlar hâkimiyeti ve idareyi ellerine aldılar. Avrupa'da yapılan inkılâplarla, işte, Hıristiyanlığın kendi esası dışında olarak müdâhalesi kaldırılmış oldu. Bu sûretle Hıristiyanlığın ilk kuruluşunda olduğu gibi,* ***«Kayser'in hakkını Kayser'e, Papa'nın hakkını Papa'ya veren»*** *bir iş bölümü yapılmak sûretiyle, Dünya işleri dinin nüfuzundan kurtuldu. Dikkat buyurulursa, lâiklik, Avrupa'da dinsizlik doğurmadı. Kiliseler ve umûmiyetle din müesseseleri, hürmet görerek yaşadı. Bugün lâik olan Avrupa ve Amerika halkı tamamen dindar sayılır.*

Halbuki Hıristiyanlıktan sonra doğan ve esasında çok mütekâmil bir din olan İslâmlık'ta, din ile Dünya'nın ayrılması yoktur. Daha doğrusu İslâmlık Dünya'yı esas tutar; akla dayanır; halk irâdesini, ahkâmın zamanla değişeceğini kabul eder; hiç bir doğmaya meydan vermemek, her şeyi akıl hududu içinde mütalâa etmek ister. İslâmlığın ilk kuruluşundaki esas bozulmuş; ayrıca bir din sınıfı meydana gelmiş; onun tahakkümü ve kurduğu müesseseler cemiyeti harap etmiş; ***bu gün din ortadan kalkmıştır.*** *Bizce lâiklik tabirinden anlayacağımız mâna, din ile Dünya'yı ayırmak değil, dinin ayrı bir sınıf elinde olarak doğmalaşmış esaslara bürünerek Dünya işlerini tahakkümü altında bulundurmasının önüne geçmektir. Lâiklik inkılâbı namına ne yapıyorsak, hepsini İslâm olduğumuz halde yapabiliriz. Fakat eğer,* ***din ile Dünya'yı ayıracağız dersek İslâmlıktan uzaklaşmış, dinsizlik yapmış oluruz. Hıristiyanlık Dünya işlerinden uzak olarak yaşayabilir; İslâmlık ise yaşıyamaz.***

Bir zat itiraz etti :

— **Hamdi Bey** *âdetâ yeni bir din, yahud İslâmlık'ta Reform yapalım demek istiyor. İnkılâbımızın maksadı tamamen bunun hâricindedir.* ***İslâmlık devrini yapmış, fayda ve zararlarını ortaya koyarak eskimiş, ömrünü bitirmiş bir şeydir. O müesseseyi ne korumağa, ne de yeniden aşı yaparak gençleştirmeğe niyetimiz yoktur.*** *Zaten böyle bir teşebbüs, kurumuş eski ağaca hayat vermeğe çalışmak gibi beyhûdedir.* ***Hamdi Bey****'in yaptığı bütün bu teviller dini yeni kalıplar altında yaşatmak olur; buna yeni Türk*

masına karar verildi. Memleketin din adamları ihtiyâcına on aylık bir kursla yetiştirilecek insanlarla cevap verilmesinin

---

devletinin yardım etmesini istemek olur. Bunun sonu nereye çıkacağını hepimiz biliriz.

Bu kat'î ve şiddetli beyanat, hemen hemen bütün fikirlerin hulâsası gibiydi. İlk konuşmada, âdeta eskiyi herhangi bir kombinezon altında yeniden meydana getirmeyi istiyen şüpheli bir adam gibi karşılandığımı hissettim Sözlerimden bazı gizli mânalar keşf olunabilirdi.»

«Bana nazaran kendilerini İslâm kültürüne daha yakın tanıdığım arkadaşlara, meselâ ***Hasan Âli*** *ve hattâ* ***Memduh Şevket*** *Bey'lere bile bu bahiste bir şey açamıyordum. Mürteci ve dindar gözükmemek için herkes elinden geleni yapıyordu.»*

Seyahatimizin ikinci merhalesinde Cenup vilâyetlerimizden birini ziyâretimizde, eski bir hoca meb'-usun, ***beraberce poker oynayarak rakı içtiğimiz mecliste, lüzumsuz olarak Allah'a küfrettiğini işittiğim zaman, herşeyi unutup sâkin tabiatıma muhâlif olarak, bu zatı pataklamamak için çok sıkıntı çektim;*** *ve onu daha sekiz sene evvel cüppesi, sarığı ile, ikide bir âyet okuyarak din namına işlerimize karıştığı günleri hatırladım.O zaman bize «kâfir» diye hücum eden bu zat şimdi —kendini tenkit edersem— bana* ***«lâik değilsin»*** *diye hücum edebilirdi. Muhakkaktır ki, aynı adamın yarın* ***«komünist»*** *diye hücumuna da uğrayacağım.*

Seyahatin ikinci devresine âid yine bir hazin hatırayı yazmadan duramıyacağım :

Konya'da idik. Alâattin Tepesi'nde Halk Fırkası binasının geniş salonunda, Konya'nın bütün ileri gelenleri toplanmıştı. **Gâzi** *Halkın şikâyetlerini dinliyordu. Konya, o sene buğday fiyatlarının müthiş sukutu ve kuraklık dolayısiyle buhran içinde kalan merkezlerden biriydi. Halk sulama ihtiyacından, şundan bundan bahsediyor ve dertlerini ortaya koyuyordu. Uzaktan hâkim bir ses işittik:*

"— Paşa Hazretleri; müsaâde buyurur musunuz?!"

Başımızı çevirdik. Efendi kılığında, orta yaşlı bir zat ayağa kalkmış, söz için müsaade istiyordu. Kimbilir ne söyleyecekti? Belki vergilerden, belki Ziraat Bankası'ndan şikâyet edecek; belki de hükümetin bir yolsuzluğunu haber verecekti. Konya'nın medrese şivesiyle ve gaynları çatlatarak söz söylüyordu:

"— Paşa Hazretleri, Gonya'nın derdi ne guraklıktır, ne de mahsulün para etmemesindedir. Sâyenizde guraklık gider; mahsul para eder; herşey düzelir. Emme, lâkin Gonyalıları asıl müteessir eden asıl nokta, ***biz lâik bir hükümet olduğumuz halde, niçin hâlâ câmilere ve mescidlere umûmi***

asla mümkün olmadığı yolunda tenkitlerin devam etmesi üzerine[746] bu defa da 4 Haziran 1949 tîrih ve 5424 sayılı Kanun-

---

bütçeden tahsisat vererek onları yaşattığımızdır. Gonya halkı bu tahsisatın Halkevleri'ne verilmesini istemektedir.

Hayret, dehşet, nefret içinde kaldım. Konya'dan bir dinsizin, soysuzun nasıl çıktığına şaşarak yanımdakilere bu zatın kim olduğunu sordum :

Yeniden intihap edilmek istiyen eski bir meb'us, eski hoca. Türkçe kelimelerin Arapçadan geldiğini ispat için eser yazmış bir zat! Dondum; kaldım. Bu kadarına kimse yüz vermedi ve O'nun halk namına yaptığı dilek umûmî bir nefret uyandırdı. Fakat bu zatın sonra meb'us olduğunu, hattâ bütün Arapça kelimelerin aslının Türkçeden geldiğini ispat eden yazılar bile yazdığını işittim!..»" (Bkz. **Ahmed Hamdi Başar**. Atatürk'le Üç Ay ve 1930 dan Sonraki Türkiye, sh:48-53)

Bu zat **Haim Nazım Onat**'tır. bu bilgilerle, tatmin olmayan varsa bu eserin II. cildindeki "**Kemalist Tahrif**" bahsine bakabilir!.

746 Bu kursların göz boyamak kabilinden bir aldatmaca olduğunu anlamak için sonradan **İnönü**'nün damadı olan **Metin Toker**'in şu sözleri bile kâfidir:

"*«İstanbulun Etyemez Semti'nde açılan İmam- Hatip Kursunu ziyâret eden «**Cumhuriyet**» gazetesinin genç ve kıymetli muharriri **Metin Toker**, Kursun şimdiki hâlde yaşlı ve genç 27 talebesi bulunduğunu anlattıktan sonra, buraya orta mektep mezunlarının alındığını, günde dört ders verildiğini, on ders okutulduğunu bildiriyor. Okunan dersler şunlardır: Akaid, Ahlâk ve Hutbe derslerinin muallimi **Celâleddin Öktem**, Kur'an ve İbâdet derslerinin muallimi **Kilisli Rifat**, Tarih, Coğrafya ve yurt bilgisi muallimi **Pertev**, Sağlık Bilgisi muallimi Doktor **Zeki Beyler** dir. Kurslar beş ay sürecek, imtihanda muvaffak olanlara birer vesika verilecek, sonra imamlık ve hatiplik yapmalarına müsaade edilecek.*

*Muharrir **Metin Toker** bu malûmatı verdikten sonra şöyle devam ediyor:*

«Sorarım bu kursları açanlara, imamlık veya vaizlik ne demektir. Mânasını bilmeden birkaç arapça dua gevelemek, Dünya'nın bir öküzün boynuzları arasında bulunduğunu söylemek, ölü gömmek ve namaz mı kıldırmak? Eğer imam ve hatip yetiştirmekten maksad sadece buysa, Allah mübarek etsin, boyacı küpüne daldırır gibi insanları beş aylık kurslara soksunlar, imam yapıp çıkarsınlar.

Ama eğer imamlar ve hatipler, dinimiz hakkında en doğru, en geniş ve en müsbet bilgiyle mücehhez olmaları gereken kimselerse, o vakit iş biraz değişir. Bir orta mektep mezunu, beş aylık kurs gördükten sonra yukarıda saydığımız vasıflardan hangisine sahip olabilir, ona bu ilim ve irfanı hangi

la Ankara Üniversitesi bünyesinde bir "**İlahiyat Fakültesi**" kurulmuş ve Kasım 1949 târihinde tedrisata başlamıştır. Bu fakültenin ders programına başlarına bir "**din**" kelimesi ilâve olunarak **psikoloji, sosyoloji, metodoloji** ilh... gibi pek çok gereksiz ders konulmuş, teşkil edilen öğretim kadrosu ise, gerçek din âlimlerinden ziyade modernist kafalı insanlardan teşkil edilmiştir. Çünkü burada tâkib edilen maksad gerçek mânâsıyla din âlimleri yetiştirmek değil, bir yandan halkın kendilerine -haklı olarak- vurduğu -**din karşıtı**- damgasına karşı kendilerini müdafaâ edecek bir delil elde ederek muhalif propagandaların câzibesini azaltmak diğer taraftan da "**modernist**" ve "**lâik kafalı**" din adamı ilâhiyatçılar yetiştirmekti. CHP iktidarının birinci matlubunda başarılı olamadığı 1950 seçimlerinde yaşadığı hezimet ile sâbit olmuşsa da ikincisi yâni "**modernist**" ve "**lâik kafalı**" ilâhiyatçılar yetiştirmekte başarılı olmuş bulunduklarını kabul etmek gerekir. Zirâ kuruluşundan bugüne kadar bu Fakülte'nin kadrolarına ve bunların neşriyatına şöyle bir göz atanlar bu hükmümüzü teyid etmek mecburiyetini hissederler. Bunun en aldatmaz delili -biraz aşağıda- fikirlerinden nakiller arz edeceğimiz "**Tarihselciler**" veya "**Ankara Okulu**" mensuplarıdır.

Fakat bu kadroda yer alanların tahriplerini anlatmaya geçmeden önce şunu da ifâde etmeliyiz ki, **Fethullah Gülen** de -hiç olmazsa bir mes'elede- onlarla fikirdaştır. O mes'ele de Kur'an-ı Kerim deki "**Ehl-i Kitap**" la ilgili âyet-i keri-

---

hoca verebilir? Bir sihirbaz belki, fakat en büyük âlim bile: Asla!"

"*...Yoksa Şimdiki haliyle imam ve hatip kursları sahte bir teselliden başka bir şey değildir!.*

Türk efkâr-ı umûmiyesini bu sahte teselli ile uyuşturmak hem hükümetin vekarına, hem de ciddiyetine asla uygun değildir. Onun için hükümetin bu işi yeniden tetkik etmesini, halkın ihtiyacını göz önünde tutarak bu meseleyi lâyıkı ile halletmesi gerektiğini zarurî görürüz..."(Bkz. 16 Şubat 1949 târih ve sh:74 sayılı Selâmet Mecmuası)

melerin "**tarihsel**" olduğu yâni onlarda yer alan hükümlerin bugüne şumûlü olmadığı iddiasıdır.

Gerçek O, -evvelce bir nebze bahsetmiş olduğumuz üzere- Ehl-i Kitapla ilgili âyet-i kerimeleri "**tarihsel**" saymakta ve bunların bugün -hâşâ- geçerli olmadığını iddia etmektedir. Bu durumu sevenlerinin beyanı ile dikkatlerinize sunalım:

"*«Yukarıda yorum tekniği dediğimiz hususu bir alıntı ile açmanın faydalı olacağına inanıyorum.* ***Fethullah Gülen*** *Yahudi ve Hıristiyanlarla ilgili olarak Kur'an'da geçen âyetleri, çok farklı bir düzeyde ele alıyor ve herkesin bildiği türden genellemeler içine girmiyor. Şöyle diyor Hocaefendi: Geçmiş dönemlerde, belli Hıristiyan ve Yahudiler'in apaçık gerçek karşısında gösterdikleri inat, ayak direme ve düşmanlığı ifâde için Kur'an'ın kullandığı aynı üslup, bugünün Yahudi ve Hıristiyanları için de kullanılacak diye bir şart, bir mecburiyet olamaz. Bu tür âyetlerde sübut-u kat'iyye arandığı gibi, delâlet-i kat'iyye de aranmalıdır. Yâni, bu âyetlerin Kur'an âyeti olduğu kesindir. Fakat o âyetlerin ilk günden bu yana her Yahudi ve Hıristiyanı içine aldığı kesin değildir.»*

«İkinci olarak, Kur'an'ın üslubu, o dönemlerde kendilerini Yahudilik ve Hıristiyanlığa mensup addedenlerin, Yahudiliğe ve Hıristiyanlığa getirdikleri yanlış yorumlarından ve o yorumu hayatlarına hayat kılmalarından dolayıdır. Daha doğrusu, dinî inanç ve düşünceyi bir düşmanlık sebebi ve malzemesi yapmalarından dolayı, Kur'an onları böyle bir üslupla ele almıştır. **Yâni Kur'an'ın tavrı şahıslara değil, yanlış davranış, yanlış düşünce ve gerçek karşısında ayak direyip düşmanlık üretme ve tasvip edilemeyecek sıfatlara karşıdır**. *Bu sıfatlara karşı çok daha sert ifâdeleri bizzat Tevrat ve İncil'de de görmek mümkündür. Kaldı ki Kur'an, bazılarına sert gibi gelse de, en uygun ifâdelerle ortaya koyduğu bu tür sıfat ve davranışların ve bu sıfat ve davranış sahiplerini*

*ikaz ve tehdid etmenin hemen ardından, çok yumuşak ifâdelerle gönülleri hakikate uyarmaya ve kalblere ümit aşılamaya çalışır.» Hocaefendi, sözlerini mesaj ağırlıklı düşünceleri ile şöyle bağlıyor: «**Kanaatime göre, tarihî hadiseleri kendi tarihsellikleri içinde ele almâlı, her hadiseyi kendi şartları ve konumu içinde değerlendirmeli ve bugünkü davranışlarımızda da bugünkü tavırları esas almalıyız.**»(sayfa: 156)*

*Kur'an'ın Yahudilere ve Hıristiyanlara yönelik âyetlerine getirilen bu yorumun fikrî arka plânına bakıldığı takdirde, ehlinin malûmu olan Kur'an'ın **evrenselliği** ve **tarihselliği** mes'elesinde Hocaefendi'nin nasıl düşündüğünü öğrenme imkânına kavuşuyoruz. Malûm, bu konu özellikle oryantalistlerin Kur'an hakkındaki araştırmalarının yayınlanmasından sonra İslâm Dünyası'ndaki «**ulema**» yı hem de yoğun bir şekilde meşgul etmiş ve hâlen de etmektedir. İlk dönemler entelektüel çapta bir mes'ele veya problem olarak algılanan konu, yine ehlinin veya ilgi duyanların malûmu olduğu üzere, şimdilerde daha alt seviyelere inmiş, İslâm tahsili yapan talebeler arasında dahi tartışılır hâle gelmiştir.*

*Halbuki mes'ele bu kadar büyütülecek çapta olmasa gerektir. İlk dönemlerde **Hz. Ömer**'in, hükmü yürürlükte olan âyete rağmen **müellefe-i kulûba** zekât vermemesi, nüzul dönemi şartlarında olmadığı, bir başka ifâdeyle, suçun maddî unsurları oluşmadığı için hırsızlara had tatbik etmemesi, Irak ve Suriye topraklarını fetihten sonra savaşan askerlere dağıtmaması ve yine ilk dönemlerdeki bu uygulamalardan hareketle «**Hükmün müştaka ta 'liki, me'haz-i iştikakın illiyetini gerektirir**» prensibinin benimsenmesi, yukarıda sözünü ettiğimiz problemlere açıklık kazandırılabilir. Nitekim Hocaefendi 239'uncu sayfada bu prensibi zikrederek, bir mes'eleye açıklık kazandırmaktadır. Ama şöyle ya da böyle bugün, **Hermenötik** okuma, yeniden okuma, Kur'an'ın sis-*

*tematik yorumu, **tarihsellik** ve **tarihselcilik** bağlamlarında Kur'an, bütüncül yaklaşım, Kur'an'ın temel Dünya görüşü, Kur'an'ı anlamada metodoloji sorunu, evrenselliğin boyutları gibi artık herkesin dilinde dolaşan kavramlarla bu konu, İslâm ilim câmiasının problemidir.*

*Burada **Fethullah Gülen**'in velevki; günümüz Ehl-i Kitabıyla olan münâsebetler bağlamında, ilgili âyetlere geleneksel anlayıştan farklı biçimde anlam yüklemesi, **etrafında toplanan insanları bu fikirlerle yönlendirmesi** önemli bir olaydır. Ayrıca O kişilerin, küreselleşen Dünya'da Ehl-i Kitap'la ticarî, iktisadî, sınaî, ilmî, kültürel ve dinî alanlarda zorunlu ilişkileri olduğu düşünülecek olursa, bu görüşlerin ehemmiyeti kendiliğinden açığa çıkar zannediyorum. Evet, Müslüman'ın teröriste, İslâm'ın terörizme eşdeğer görüldüğü ve gösterildiği Batı Dünyası'nda, Kur'an âyetlerine getirilen bu lokal yorumların, onların zihin Dünyası'nda devrim etkisi yapacağı ve şartlanmışlıklarını aşmalarına yardımcı olacağı kanaatindeyim.*

***Fethullah Gülen**'in, bizim tâbirimizle, «**birlikte yaşama projesi**» veya daha genel bir adlandırma olan «**höşgörü**» düşünceleri etrafında zikri gereken bir başka husus da, bu konuda çeşitli çevrelerden almış olduğu eleştirilerdir. **Baştan sona mantık yanlışlıklarının göze çarptığı söz konusu eleştiriler, «radikal islâmcı» çevre** ile, İslâm hakkındaki önyargılarından bir türlü kurtulamayan çevrelerden gelmişti. Şimdi de zaman zaman dozajı artarak veya eksilerek devam eden bu eleştirilerde, birinciler, islâmî nassların nüzul ve vürud zeminini, Allah Rasulü'nün onları yorumlayışını, «**ulema**» ve «**fukaha**» nın kanaatlarını, 14 asırlık İslâm tecrübesinde onların farklı coğrafya, farklı devlet, farklı kültür içinde almış oldukları şekilleri hiç hesaba katmadan, direkt Asr-ı Saadet'le bağlantı kurmakta, yâni eleştirilerini -bana göre- sağlam bir temele dayandırmamaktadırlar. Bu durumda ortaya çıkan sonuç, tabiî olarak, akl-*

*ı selimin kabul etmeyeceği yorumlardan öteye geçmemektedir. Nitekim, söz konusu eleştirilere birçok karşıt eleştiri getirilmiştir. İnsaf sahibi olanların bu bağlamda yaptıkları değerlendirmeler, karşıt eleştirilerin «**İslâm'ın ruhuna ve umumun maslahatına**» daha uygun olduğu merkezinde birleşmektedir.*"[747]

Fethullah Gülen'in buna benzer sözleri daha pek çoktur. Biz bu birtek misalle iktifâ ediyoruz. Esâsen bu sapık fikirlerin cevabı daha evvel çeşitli vesilelerle verilmiş olmakla berâber burada bir iki hususa kısaca yine de temas etmek isteriz:

1-Acaba bu âyet-i kerimelerin nâzil olduğu zamanki Hıristiyanlar ve Yahudiler'le bugünküler arasında inanç ve hata amel itibariyle bir fark mı vardır ki, O âyetlerdeki hükümlerin bugünkülere şâmil olmadığı iddia edilebiliyor! Biz böyle birşey bilmiyoruz. Bir bilen varsa çıkıp anlatsın da öğrenelim. **Fethullah Gülen**'in dostları ticarî sınaî vs. münasebetlerden bahsediyorlar. Bunlar yeni bir şey değildir ki! Bunlar her zaman var olan ve hatta mubah olan şeyler değil mi?!

2-**Fethullah Gülen** ve emsâli tarihselcilerin **Hz.Ömer**'in bazı tatbikatını kendilerine mesned ittihaz etmeleri abesle iştigalden başka bir şey değildir! O'nun bütün tatbikatı şer'î mesnedli olduğu cihetle bunlar için emsâl teşkil etmez. Bu gerçeği değerli âlim dostumuz **Ekrem Buğra Ekinci**'nin cevapları ile dikkatlerinize arz edelim!. O, tarihselciler'in tezlerini müdellel bir sûrette çürüttükten sonra Tarihselcilerin yegâne mesnedleri: "**Hazret-i Ömer'in tatbikatı**" başlığı altında şunları söylüyor:

"*Modernistlerin, Kur'an-ı kerîm ve sünnetin ihtiva ettiği normatif hükümlerin, her zaman kabil-i tatbik olmadığına, zamanın değişmesiyle bunların da hükümsüz kılınabileceğine en mühim delil olarak halîfe **Hazret-i Ömer**'in bazı tatbikatının verildiği daha önce geçmişti. Bunlar da **Irak Sevad***

---

747 **Selçuk Camcı- Dr. Kudret Ünal- Fethullah Gülen**'in Yazılarında ve Konuşmalarında "Hoşgörü ve Diyalog İklimi" İzmir 1999 sh:4 vd.

arazisinin taksimi, kıtlık yıllarında hadd-i sirkat (hırsızlık) cezasının infaz edilmemesi, Ehl-i kitap kadınlarla evlenmenin yasaklanması, ümmü veledlerin (efendisinden çocuk doğuran câriyelerin) satılmasının men edilmesi, bir defada üç talâkın muteber sayılması ve müellefe-i kulûba zekât te'diyesinin durdurulması *gibi hâdiselerdir. Ancak bunlar da tarihselcilere kâfi delil teşkil edememektedir.*

Şöyle ki:

İslâm hukukunda, ganimetlerin taksimi hükümdara bırakılmıştır (Enfal: 1). Bir başka âyette de, ganimetlerin beşte birinin Allah, peygamber, peygamberin akrabası, yetimler, miskinler ve yolda kalmışlara âid olduğu bildirilmektedir (Haşr: 7). Arâzi de ganimettir; beşte birinden geriye kalan kısım, ya bilfiil harbe iştirak eden gâzilere taksim edilir; veya eski sahiplerinin elinde bırakılıp haraç alınır; ya da rakabesi (çıplak mülkiyeti) devlete âid olmak üzere müslümanlara kiralanır. İşte ***Hazret-i Ömer****, fethedilen Irak'ın Sevad arazisini taksim ettiği takdirde, büyük arazi parçalarının ganimet sahiplerinin elinde kalacağını; sonradan gelenlerin ise mâîşetlerini teminde zorlanacağını söyleyerek, burayı mîrî arazi statüsüne sokup eski sahiplerinin kirayla oturmasına hükmetti. Bunu yaparken de, «****Ganimetler Allah'a, Resulüne, akrabalarına, yetimlere, fakirlere ve yolda kalmışlara aiddir. Tâ ki o mal, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir devlet olmasın****» meâlindeki âyete (Haşr: 7) dayandı. Mısır'da da böyle yapıldı. Sahâbiler de, bu hükmü tasvib ederek icma hâsıl oldu.*[748] *Vaktiyle Hazret-i Peygamber de Hayber'de bu şekilde tatbikatta bulunmuş; arazinin bir kısmını ganîmet telâkki ederek gaziler arasında taksim etmiş; diğer bir kısmını da rakabesi devlete âid olmak üzere eski sahiplerinin elinde bırakmıştı.*[749]

---

748 Ebû Ubeyd: Kitabü'l Emval. Trc. **Cemal Saylık.** İst. 1981. 77 vd **(Ekrem Buğra Ekinci)**

749 **İmam Ebû Yûsuf**: Kitabü'l Harâc. Trc **Müderriszâde Muham-**

Hazret-i Ömer'in, müellefe-i kulûba, yâni kalbi İslâmiyete ısındırılacak olanlara zekât vermemesinin delillerinden en önemlisi, ***«Zekâtı müslümanların zenginlerinden alıp, müslümanların fakirlerine ver!»*** *meâlindeki **Muaz** hadîsidir. Nitekim «Müellefe-i kulûb ismi verilen bu gibi kimselere zekât verilmesi, âyet-i kerîmede emredilmiş iken, neye vermedin?» diye sorulunca, **Hazret-i Ömer** «Gayrimüslimlerin kalblerini yumuşatmak emri, Allah'ın va'd ettiği zafer ve gâlibiyet başlamadan evvel, onların azgın olduğu zamanda idi. Şimdi ise, müslümanlar kuvvetlenmiş, kâfirler mağlup ve âciz olmuştur. Şimdi bunların kalblerini mal ile kazanmağa lüzum kalmamıştır.» dedi. Ardından da müellefe-i kulübün gayrimüslimlerine zekât verilmesi emrini nesh eden, yâni yürürlük zamanının bittiğini bildiren ve zekâtın ancak mü'minlerin hakkı olduğunu bildiren âyeti (Bakara: 273) ve **Muaz** hadîsini okudu. Bunun üzerine bu âyetin nesh edilmiş olduğu ve artık müellefe-i kulûba zekât verilmeyeceği hususunda icmâ meydana geldi.*

***Hazret-i Ömer**'in hazîne emîni olduğu o zaman halîfe **Hazret-i Ebû Bekr** idi ve bu içtihadı kabul etti. (Müellefe-i kulûb üç kısım olup, Hazret-i Peygamber zamanında yeni müslüman olan ve henüz müslüman olmayıp da kalbi İslâmiyete ısındırılmak gereken, ayrıca şerlerinden sakınılmak için kendilerine zekâttan pay verilen kimselerdi.)*

***Halîfe Ömer bin Abdilaziz**'in müellefe-i kulûba tekrar zekât vermeye başladığı iddiasına gelince: **Ömer bin Abdilaziz** böyle bir ödeme yapmıştır, ancak bunu beytü'l-mâlın zekât bölümünden değil, başka bölümünden ödemiştir. Nitekim ulemâdan, müellefe-i kulübün gayrimüslim olan sınıfına, zekâttan değil, ganîmetlerin **Hazret-i Peygamber**'in hissesine düşen beşte birinden ödeme yapıldığını söyleyenler de vardır. Görülüyor ki, müellefe-i kulûb denilen kimselere ödeme yapıl-*

---

med Atâullah Efendi.Ank. 1982.159-160 (Ekrem Buğra Ekinci)

*ması değil, onlara zekât verilmesi yasak edilmiştir. Kaldı ki, pek çok fetihlerin yapıldığı ve kalabalık grupların müslüman oldukları **Hazret-i Ömer** zamanında, müellefe-i kulûba zekât verilmesi ihtiyacı, **Ömer bin Abdilaziz**'in zamanından daha az değildi. Üstelik müellefe-i kulübün kimler oldukları da ihtilâf konusudur. **İmam Şafiî** gibi birçok hukukçu, bunların yalnızca İslâm'a yeni girmiş kimseler olduğunu; ancak bugün kalmadığını söylemişlerdir. Ayrıca zekâtın verileceği yerlerden biri de âmil, yâni zekât toplama memurudur. Kaynaklarda, zekât memurunun Hâşimî veya gayrimüslim olması durumunda, bunların zekâttan bir şey alamayacaklarını tasrih edilmiştir. Çünki Hâşimîlere ve gayrimüslimlere zekât verilmez. Sünnet, âyetin hükmünü tahsis ve takyid etmiştir. Yine denilebilir ki, eskiden zekâtı devlet toplar ve icab eden yerlere sarfederdi. Devletin zekât toplamadığı zamanlarda, insanların müellefe-i kulûbu tesbit etmesi çok zordur. Halbuki zekât, müslümanların her şart ve zeminde yerine getirmesi gereken bir vecibedir.*

*İslâm hukukuna göre, müslüman bir erkek, kitâbiyye (Ehl-i kitap, yâni Yahudî veya Hıristiyan) bir kadınla evlenebilir (Mâide: 5). Ancak **Hazret-i Ömer**, kitâbiyyelerle evlenenlerin çoğalmasının, müslüman kadınların evlenmesini zorlaştıracağı ve kitabiyyelerde müslümanların hoş karşılamayacakları bazı ahlâk düşüklükleri olabileceği gibi mülâhazalarla bu tür evlilikleri yasaklamıştır.*[750] *Hükümdarın, maslahatı gözeterek, mubahları emretme veya yasaklama salâhiyeti vardır. Halkın bu yasağa uyması vecîbedir. Aksi takdirde o işi işlemek, kanuna uyulmadığı için suç teşkil eder.*[751] *Burada da **Hazret-i Ömer**'in*

---

750 **Ebû Bekr el-Cessâs**: Ahkâmü'l-Kur'an. Thk: **M. Sâdık Kamhâvî**, Dârülmushaf Kahire, 111/321-322.(**Ekrem Buğra Ekinci**)

751 Ulemâ buna delil olarak "Ey iman edenler! Allah'a, Resulüne ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin" meâlindeki âyeti (Nisa: 59) esas almışlardır. Nitekim "Allah'ın, sultan vasıtasıyla insanları kötü fiillerden alıkoyması, Kur'an-ı kerîm vasıtasıyla alıkoymasından daha çoktur. (Yâni

maslahat prensibini, yâni amme menfeatini gözettiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki bu yasak hükmün aslıyla alâkalı değildir; yâni kitâbiyyelerle evlenmek mutlak olarak haram değildir.

***Hazret-i Ömer**'in kıtlık senesinde hadd-i sirkati tatbik etmemesinin en mühim sebebi zaten hâdisenin isminden anlaşılmaktadır. Hadd cezaları, en ufak bir şüphe ile sâkıt olur. Kıtlık senelerinde vâki bir hırsızlığın, kıtlığın tazyikiyle olduğu düşünülerek cezadan vâreste tutulması İslâm hukukunun umûmî prensiplerine aykırı olmadığı gibi; cezanın sonraki bir tarihe te'hir edilmiş olması da muhtemeldir. O halde bunun nassı iptal mânâsına gelmeyeceği aşikârdır. Kıtlık, cezanın infazı için gereken unsurların bulunmadığını gösterir. Kaldı ki, **Hazret-i Muhammed**'in, kıtlık zamanlarında hadleri tatbik etmediğine dair hadîsler de vardır. Bütün bu hâdiselerde **Hazret-i Ömer**'in ictihadları yanında, istinad ettiği sünnetten tatbikatlar da vardır. **Hazret-i Ömer**'in orijinal görüşü olarak lânse edilen ve tarihselciliğe delil gösterilen ümmü veledlerin (efendisinden çocuk doğuran câriyelerin) satılmasının men edilmesi ve bir defada verilen üç talâkın muteber sayılması gibi hâdiseler ise tamamen sünnet-i nebevînin tatbiki ve bu hususta Sahabenin icma'ından ibârettir.*

Hazret-i Peygamber'in, «Benden sonra sünnetime ve Hulefâ-yı Râşidîn'in sünnetine uyun»[752], «Eshâbım gökdeki yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız doğru yola kavuşursunuz»[753] ve «En hayırlı devir benim asrımdır. Sonra beni görenlerin,

---

sultanın yasakladıkları, Kur'an-ı kerîmin yasakladıklarından daha çoktur.)" hadîsi meşhurdur. **Ebul Hasen el-Mâverdî**: Edebü'd Dünya ve'd-Din, Trc. S. Kip/A. Sönmez. İst. 1978. 170: **Hâdimî: Berîka-yı Ahmediyye**. Haz: **Said Kahraman**, tsl. 1988. 11/428. 111/43.**(Ekrem Buğra Ekinci)**

752 **Tirmizî**: İlm 16; **Ibn Mâce**: Mukaddime 6: **Ebû Dâvud**: Sünne 5; **Dârimî**: Mukaddime 16: **Ahmed bin Hanbel**: IV/126, 127. **(Ekrem Buğra Ekinci)**

753 Râmuz, 1/293,11/450. **(Ebû Nasr ve Beyhekî'den naklen)(Ekrem Buğra Ekinci)**

sonra onları görenlerin, sonra da onları görenlerin asrıdır»[754] *hadîsleri, Sahâbe'nin, bilhassa da Hulefâ-yı râşidînin görüşlerinin hukuken bizatihi delil olduğunu göstermektedir. Bunlar, sonra gelen hukukçuların re'yi gibi değildir. Kaldı ki **Hazret-i Ömer**'in tatbikatında artık bir ictihad değil, icma bahis mevzuudur. İçtihad olarak kabul edilse bile, sonrakilerin içtihad yapmalarını engelleyecek bir durum yoktur. Ancak bu içtihadın nasslardan sarf-ı nazar ederek yapılması elbette ki muhaldir. Çünki,* «**mevrid-i nassda, içtihada mesağ yoktur**». *Görülüyor ki, bu hâdiseler, modernist telâkkiyi desteklemeye pek de elverişli değildir. Böyle olunca modernizmin ve historisizmin referansları, mensuplarının da zaman zaman itiraf etmek zorunda kaldıkları gibi, dinî ve hatta tarihî olmaktan ziyâde, yalnızca aklî referanslar olmaktan öteye geçememektedir.*[755]

O halde İslâm hukuku değişmez vasıfta bir hukuk sistemi midir? Yoksa modernistlerin söylediği gibi, akıl ve zamanın ahlâkî telâkkilerini tatmin eden her değişikliğe elverişli midir? Hâsılı, bu değişmenin sahası ve sınırları nedir? Günümüzde gelenekçiler olarak adlandırılan klasik fukahâ ve bunların takipçileri olan hukukçular, İslâm hukukunda zamanın değişmesiyle ahkâmın da değişmesine izin verildiği; ancak bu değişikliğin ancak örf ile sâbit hükümler için söz konusu olduğunu; prensip itibariyle nasslarla sâbit hükümlerin değişmeyeceği; müctehidin, içtihadını, örf değişikliğini nazara alarak her zaman değiştirebileceği; mukallidlerin de ihtiyaç olduğunda, ör-

---

754 **Buhârî**: Fezâilii'l-Eshâb 1. Şahâdâl 9, Rikak 7, Eymân 27; **Müslim**: Fedâilü's-Sa-hâbe 212: **Tirmizî**: Fiten 45, Şahâdât 4; **Ebû Dâvud**: Sünne 10: **İbn Mâce**: Ahkâm 27; **Nesâî**: Eymân 29; **Ahmed bin Hanbel**: 1/378.(**Ekrem Buğra Ekinci**)

755 **Fazlurrahman**'ın fikirlerinin en etraflı ve ilmî bir şekilde ele alındığı kitap **Ebubekir Sifil**'in Modern İslâm Düşüncesinin Tenkidi adlı serinin ikinci kitabıdır ve bizatihi **Fazlurrahman**'a tahsis edilmiştir. (İst. 1998.) (**Ekrem Buğra Ekinci**)

*fiin değişmesiyle başka bir içtihadı taklid edebileceği hususunda müttefiktirler. Zamanın bozulması, yeni buluşlar, zarûret ve ihtiyaçlar da hep örfe mülhak sebeplerdir. İslâm hukukundaki yaygın kabul de bu yöndedir. Maâmafih klasik fukahâ arasında da bu değişmenin sınırını dar ve geniş tutma temâyülünde olanlar da yok değildir. Sözgelişi bir tarafta menkul ve nakit para vakıflarına cevaz veren **İmam Züfer**'in takipçisi ve Dünya payitahtının müftüsü **Ebussuud efendi** ile, diğer tarafta, aynı çağda, büyük şehirlerin ihtiyaçlarından uzak, ücra bir Ege kasabasında yaşayan ve bu kaville zaif olduğu için fetva verilmesini doğru bulmayan **İmam Birgivî** gibi."*[756]

3-**Fethullah Gülen**'i Ehl-i kitapla ilgili âyetleri tarihsel kabul etmesinden dolayı göklere çıkaran bu iki kafadar bizim gibi bu sapıklığa karşı çıkanları da "**Radikal Müslüman**" olmakla itham ederek güya aşağılamaya çalışmaktadır. Bu târiz bize **Şâir Nefi**'nin şu şiirini hatırlattı:

"Tâhir efendi bana kelb demiş
İltifatı bu sözde zâhirdir
Mâlikî mezhebim zirâ
İtikadımca kelb tâhirdir"

Ne diyelim: Allah şâhidliklerini kabul etsin!.. Bizi de tâvizcilikten koruyarak son nefesimize kadar bu vasıf üzere ibka buyursun!. Amin!.

B-TARİHSELCİ GRUP VEYA ANKARA OKULU MENSUPLARINA UMÛMÎ BİR BAKIŞ

Ankara İlâhiyat Fakültesi ve Diyânet'in üst kademesinde yuvalanan bu grupun nâşir-i efkârı üç ayda bir çıkarılan "**İslâmiyât**" adlı dergidir. Ayrıca pek çok Kitap yayınlamaktadırlar. Bütün bunlara umûmî bir nazar atfedildiğinde derhal metbu-

---

756 **Ekrem Buğra Ekinci**- İslâm Hukukunda Değişmenin Sınırı, İstanbul 2005, sh:57 vd.

ları ve ilham kaynaklarının mâhud münâfık **Fazlurrahman** olduğu müşâhede edilmektedir. Zirâ yayınlarının çoğu O'nun eserlerinin tercümeleridir. Çer-çöp **Fazlurrahman'**a âid ne bulduysa tercüme etmişlerdir.[757]

Bu eserlerde Ehl-i Sünnet anlayışına o derecede aykırı görüşler mevcuddur ki, mütercimler O'nunla fikirdaş oldukları hâlde zaman zaman O'nun fikirlerini yumuşatma ve iyi niyetli olduğunu söyleyerek sapıklıklarını hoş görme ve gösterme gayreti sergilemişlerdir.[758]

Fazlurrahman'ın fikirlerindeki sapıklıklardan bir kısmını daha önce nakletmiş olduğumuz cihetle[759] burada bunları bir kere daha tekrarlamak ihtiyacını hissetmemekteyiz. Ancak şu kadarını bir hatırlatma kabilinden söyleyelim ki, O, **"Miraç Mucizesi"** nin **Hz.İsa** hakkındaki hadisleri takliden uydurul-

---

757 Meselâ:

Fazlurrahman- İslâm (terc:**Mehmet Aydın-Mehmet Dağ**,) Ankara 2004

Fazlurrahman- Târih Boyunca İslâmî Metodoloji Sorunu, (terc:**Salih Akdemir**), Ankara 1997

Fazlurrahman- İslâm ve Çağdaşlık, (terc: **Alpaslan açıkgenç- Hayri Kırbaşoğlu**), Ankara 1996

Fazlurrahman- Allah'ın Elçisi ve Mesajı, (terc: **Ali Çiftçi**), Ankara 1997

Fazlurrahman- İslâm geleneğinde Sağlık ve Tıb vs Bütün bunlar Ankara Okulu Yayınları damgasını taşımaktadır.

758 Tercüme edilen bu eserler, çoğu kere zor anlaşılır bir üslup ve anlatım tarzına sahip oldukları görülmektedir. Ankara Okulu tarafından basılan kitaplarının da sıkıcı bir mizanpajda küçük punda ile basıldığını görüyoruz. Bundaki amacın, bu kitapların **"sadece meraklıları tarafından okunması"** tenkide mâruz almamak için tedrici bir sûrette fikirlerin yayılması ve herkes tarafından kolayca anlaşılmaması olarak mütâlâası mümkündür. **Fazlurahman'**ın eserlerini yayınlayanlardan, **Adil Çiftçi, Bülent Baloğlu, Salih Akdemir, Mehmed Aydın, Mehmed Dağ, Hayri Kırbaşoğlu** ve **Alpaslan Açıkgenç** gibi bu kitapları Türkçeye çeviren ilâhiyatçılar da basılan kitapların başlarındaki yazılarında, **Fazlurrahman**'ın aksülâmeli dâvet eden bazı fikirlerini mümkün mertebe yumuşatma cihetine giderek, bu fikirlerinde iyi niyetli olduğunu ifâde ile O'nu müdafaâ gayreti göstermektedirler.

759 Bu eserin 518. sahifesine bakınız.

muş olduğunu "**nüzul-i İsa**" mes'elelerininde aynı durumda bulunduğunu, Hz.Peygamber'in -hâşâ- kadınlardan hoşlandığını, hadis-i şeriflerin çoğunun uydurma olduğunu lâik bir eğitimin benimsenmesi sûretiyle bilginin islâmîleştirilmesi icab ettiğini ilh... iddia etmektedir. Fakat O'nun bir çok itikadî mes'elede tezâhür eden sapıklıklarının temerküz noktası Kur'an-ı Kerimdeki âyetler ve hadis-i şeriflerin pekçoğunun "**tarihsel**" veya "**mahallî**" olduğu bu sebeplede hükümlerinin zamanımıza şâmil bulunmadığı tarzındaki bâtıl telâkkisi olup bizimkilerin başlarına tâc edindikleri aslî sapıklık da işte budur. O, İslâm'ın emeline ters olan bu bâtıl görüşü "**Yaşayan Sünnet**" adı altında müdafaâ ederek sanki İslâm'ın geleceğine hizmet etmek istiyormuş gibi bir intiba vererek âlemi aldatmaya çalışmaktadır.

O'nun fikirlerinin, aşırı derecede İslâm Düşmanı kabul edilen Müsteşrikler'den, **Goldziher** ve **Schacht**'ın düşüncelerine çokça benzediği belirtilmektedir.[760] Bu yüzden **Fazlurrahman'ın**, Pakistan ve Hindistan âlimleri tarafından dışlanarak ülke dışına kovulduğu bilinmektedir. Tuhaftır ki kendi ülkesinde barınamayan bu mülhid ülkemizde bayraklaştırılmış bulunmaktadır!. O derecedeki O'nun adına sempozyumlar bile tanzim olunmaktadır.[761]

Fazlurrahman tarafından ileri sürülen, **Buharî** ve **Müslim**'in rivâyetlerini de içine alacak şekildeki ifâdesiyle hadislerin çoğuna güvenilemeyeceği, çünkü bunların sonradan uydurulduğu fikrinin, ciddi bir sapıklık olduğu ortadadır. O'nun

---

760 Bkz.Yrd.Doç Dr. **Mustafa Karataş**'ın **Fazlurrahman** ve "Yaşayan Sünnet Kavramı" adlı makalesi, s:26

761 Gerçekten İstanbul'da 22-23 Şubat 1997 târihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce "**İslâm ve Modernizm -Fazlurrahman Tecrübesi-**" adı altında bir sempozyum tertiplenmiş, ardından da kitaplaştırılmıştır. Konuşmacılar ise, başrolde **Mehmet Aydın** olmak üzere **Fazlurrahman** hayranları olan bu sempozyuma âid kitaba o zaman Belediye Reisi olan **Tayyip Erdoğan**'ın takdirkâr bir "**Sunuş**" yazmış olması da ibret vericidir!.

bu düşüncesi, hadisleri tarihselliğe engel olarak görmesinden kaynaklanmış olmalıdır. Muhaddislerin tamamı tarafından **mütevâtir** olarak kabul edilen hadislerin bile uydurma olduğunu ileri sürmek, dinimizin iki ana kaynağından birini olan "**sünnet**" i dinamitlemekten başka bir şey değildir!.

Gerek Kur'an'ın, gerekse sahih hadislerde belirtilen hükümlerin de, o devre âid olduğu ve bu devirde bağlayıcı hükümler olmadığı, dolayısıyla Kur'an ve hadislerin hüküm kaynağı olamayacağı görüşü de apaçık bir sapıklıktır. **Fazlurrahman**'ın "**yaşayan sünnet**" adını verdiği, "**hadislerin her devire göre değişken ve hür bir sûrette yoruma tâbi tutulması gerektiğini**" ifâde eden görüşü -ki bu tarihsellik demektir- dinde keyfilik ve sapıklıktan başka bir şey değildir. İctihadî hükümlerin zaman ve şartlara göre değişebileceği inkâr edilemezse de, nassa dayalı hükümlerin âlemşumul olduğu ve bunların da zaman ve şartlar ne olursa olsun sâbit hükümler olarak kalacağı herkesin malumudur. Aksihalde son din ve son peygamber esprisinin bir husûsiyeti kalmaz!.

Allah Teâlâ'nın, Kur'an'ı "**Son Kitap**", Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)i de "**Son Peygamber**" kılması, bu dinin, kıyamete kadar gelecek insanların ihtiyâcına cevap vereceği fikrini beraberinde getirir. Son Din bu vasıfta olmak üzere indirilmiştir. Bunun için "**Son Din**" ini Allah Teâlâ korumayı vaad ve tekeffül buyurmuştur. Bu din her çağın ihtiyâcını karşılayamayacak olsaydı, O yüce varlık, yeni peygamberlerle yeni dinler göndermeye devam ederdi. Cenâb-ı Hakk, Peygamberlerini kendilerine itaat edilsin diye, kitaplarını da içerisindeki hükümlere uyulsun, diye göndermiştir. Bu bakımdan Kuran ve Sünnet'te bağlayıcı hükümlerin bulunmadığını ya da her çağa göre hür bir sûrette yorumlarla bu hükümlerin değiştirilebileceğini ileri sürmek apaçık bir sapıklıktan başka nedir?!

İslam âlimlerinin Kur'an ve Sünnet'ten kaynaklandığı şek-

liyle ortaya koydukları, Fıkıh, Fıkıh Usulü, Hadis, Hadis Usûlü, Kelâm ve Akaid gibi bir çok ilim dalını kabul etmeyip, bunların yanlış ve geçersiz bilgiler ihtiva ettiğini ileri sürmek, "**on beş asır boyunca gelip geçen İslâm âlimlerinin, «Hakk'ı bulamadıkları» hezeyanını savurmak mânâsına gelir**. Ehl-i Sünneti Hıristiyan Ortodoksluğuna benzetmek de aynı mâhiyettedir.

Buraya kadar yazdıklarımızda "**Fazlurrahman**"ı kaldırarak O'nun yerine "**Ankara Okulu**" mensuplarından birinin ismini koyarsanız hiçbir yanlışlık veya isabetsizlik husûle gelmez. Zirâ Tarihsellik önünde en büyük engel olarak kabul edilen fıkıh, tefsir, hadis ve akaid gibi temel islâmî ilim dalları ve usûllerine kıyasıya tenkid ve târizlerde bulunmak, **Fazlurrahman**'a gönül verenlerin de bu günkü yazı ve sözlerinde ağırlık verdikleri mes'elelerdir. "**Ankara Okulu**" yayınlarının neredeyse tamamına yakınında bu fikirlerinin de müdafaâ edildiği "**İslâmiyât Dergisi**"nde de hemen her sayıda bu gibi mevzûlar yer almış bulunmakladır. **İslâmiyât Dergisi**[762] veya Ankara Okulu müntesiplerinden **Prof. Dr. Mehmed Görmez,**[763] **Prof. Dr. M.Emin Özafşar,**[764] **Doç.**

---

762 **M. Emin Özafşar**, İslâmiyât Dergisinin umûmî neşriyat müdürüdür. **A. Hâdi Adanalı, Süleyman Bayraktar, Ali Dere, Bünyamin Erul, Mehmed Görmez, İlhâmî Güler, Şinâsi Gündüz, Hayri Kırbaşoğlu, M. Akif Koç, Sönmez Kutlu, M.Emin Özafşar, Ömer Özsoy, Mustafa Öztürk, Mehmed Paçacı, Necdet Subaşı, Osman Taştan, Burhanettin Tatar, Hidayet Şefkatli Tuksal, Mevlüt uyanık** gibi isimler de Derginin yayın Kurulu'nu oluşturmaktadırlar.

763 Bkz.**Mehmed Görmez**, Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Metedoloji Sorunu, TDV Yayınları, Ankara;

(**Mehmed Görmez**'in aynı konudaki diğer iki makalesi vardır: "**Hadislerde Delalet Sorunu**"; "**Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metedoloji Sorunu ve Yeni Bir Metedoloji İçin Atılması Gereken Adımlar**")

764 Bkz. M.E. Özafşar, Hadisi Yeniden Düşünmek, Ankara Okulu Yayınları.

Dr.Bünyamin Erul,[765] **Doç.Dr. Ali Dere,**[766] **Doç.Dr. Yavuz Ünal**[767] gibi öğretim görevlileri, Diyânetin üst yönetimini oluşturan kimselerle birlikte tarihselciliğe müteallik fikirleri yayma gayreti peşinde koşmakta oldukları görülmektedir Zirâ bunlar hep birlikte, tarihselliğe yönelik fikirleri hâkim kılma gayretiyle yollarına devam etmektedirler.[768] Diyânet'in son beş yıldaki eğitim programları ve yayınlanan eserleri, umûmiyetle İslâmiyât Dergisi yazar ya da idârecilerine hazırlatılmıştır. **Ali Bardakoğlu**'nun ve **Prof. Dr. M. Şevki Aydın**'ın da aynı fikirlerin fanatik müdâfii olduğunu ve bu gayretle çalıştığını bilmeyen kalmamıştır. Beş yıldır üzerinde calışılan ve Din İşleri Yüksek Kurulu'na da tasdik ettirilerek 2007 sonlarında tasdik mevkiine konan **Haseki Programıyla** da, Türkiye'mizin Müftü ve Vâiz adaylarına, **Fazlurrahman**'ın fikirlerini sembolize eden, "**dinî modernizm/tarihsellik**" düşüncesinin benimsetilmesi hedeflenmiştir... Bu maksadla **Fazlurrahman**'ın birçok kitabının yanı sıra, O'nun yolunu benimseyen modemist/tarihselci ilâhiyatçıların kitap ve makaleleri de Haseki programına konmuştur.

Şimdi de Ankara İlâhiyat Fakültesi bir kısım mensupları ile Diyânet üst kademesindeki zevâtın ülkemizde müştereken yaygınlaştırmaya çalıştıkları tarihselcilik üzerine yapılmış doğru bir değerlendirmeden şu satırları dikkatlerinize arz edelim:

---

765 Bkz. **Bünyamin Erul**, 'Hadiste Eleştirel Yaklaşımın Öncüsü Olarak **Hz. Âişe**', islâmiyât, c.3, sayı 2,(2000) sh.109-129

766 Bkz. **Ali Dere**, "Rivayet Malzemesinde Toplumsal Değişimin İzleri", islâmiyât, 1/11(1998) sh:11-37

767 Bkz. **Yavuz Ünal**, Hadisleri Tespitte Yöntem Sorunu (Akla Uygunluk-Akla Aykırılık), Etüd, Samsun-1999

768 Bkz. "**Prof. Dr. Ali Bardakoğu** İdâresindeki Diyânet İşleri Başkanlığının Düşünsel Gidişatının Değerlendirilmesi"; "**Prof. Dr. Ali Bardakoğlu Yönetimindeki Diyânet İşleri Başkanlığının Yönetsel Yönden Değerlendirmesi**"

"İnsanlığın en eski döneminden bu yana, hatta ***Adem*** *babamız daha hayatta iken insanlardan kimileri Allan Teâlâ ile mücâdeleye heveslenmiş, insanlardan bir kısmı da onlara destek olmuştur. İnsanlar arasında hayırdan başka bir şey düşünmeyen mâsum peygamberleri bile şehid edenler çıkmıştır, indirilmiş olan kitap ve sâhifeleri yok etmek uğruna epey gayret sarfetmişlerdir. Tahrifle neticelenen bu gayret ile* ***Sâhifeler, Tevrat, Zebur*** *ve* ***İncil*** *ya yok olmuş, ya da asliyeti kaybolmuş, bir kültür yığını hâline gelmiştir. İlâhî kitapları tahrif edip bu hâle getiren insanoğlundan bir kısmı, Kur'an için de aynı yola girmeye heves etmiştir. Kur'ân'ı lâfzan tahrif edemiyeceğini bilen hatta ümidini kesen bu tür insanlar, geçmişte de, şu anda da artık mânevî tahrife yeltenmişlerdir. Bu, şu demektir;* ***Kur'an'ı lâfzan tahrif (lâfzî tahrif) den ümitsiz olanlar, hiç değilse Kur'an'ı mâ'nen yozlaştırabilmenin yollarını aramaktadırlar.*** *Yâni Kur'ân'ın lâfzı aynen duracak ama o lâfızlara yüklediğiniz ma'na, islâm'a tamamen yabancı olacak! İşte bu yoldaki insanlar şimdi bu mânevî tahrif için çırpmıyorlar. Bunlar bir yandan işlerinin kolaylaşması için, İslâm'ı mevzii olarak -müslümanın zihninde- tahrip etmeye çalışıyorlar. Kafalarda var olan islâmî bilgilerin, sözümona* **«Gerçek İslâm»** *la ilgisi olmadığını söyleyip duruyorlar, işte, bu güya «Gerçek İslâm» müslümanın zihnindeki, yine sözüm ona* ***«uyduruk İslâm»*** *la yer değiştirmeli imiş!. Bu insanlar, bir yerlerden ciddi ücretlerle görev almışlar gibi sâdıkane çalışıyorlar. Görev şu: Adı İslâm (hem de gerçek İslâm) olan ama muhtevâsı İslâm'la hiç ilgisi olmayan bir din icad etmek! Allah ile mücâdeleye hevesi olan bu insanlar, görevini yerine getirmek için şu yolları sırasıyla denemektedirler:*

Önce islâm'ı müslümanın zihninde karmakarışık bir hâle getirmek, Bunun için de fakihlere ve fıkha karşı çıkmakla işe başladılar. Fakihler mâsum olmadıkları için, normal

olarak bu konuda hızlı yol aldılar. Yanı sıra Kelâm ve Tasavvuf'da bu bombardımandan nasibini aldı.

İkinci basamak olarak, sıra Peygamber'imizin sünnetine ve hadislere geldi. Hadislere; ***«uydurma çok karışmıştır»*** *ya da* ***«Kur'an'la bağdaşmıyor»*** *diye çok saldırılar olmaktadır. Halbuki* ***«Benden bir söz size nakledilirse, onu Kur'an'a vurun, uymuyorsa tutun atın»*** *meâlinde bir hadis yoktur. Bunun sonucunda, «islâm'ın tek kaynağı Kur'an'dır, başka kaynak yoktur.»* ***«Kur'an'daki İslâm, İslâm'ın ta kendisidir»*** *safsataları ortalığı sardı. Gerçekte ise, hadisler, çok sağlam olarak tespit edilmiştir. Hadisi hüküm kaynağı saymamak, müslümanı kâfir yapar, Bu hüküm, kafalara iyice kazınmalıdır. Şu da mutlaka hatırda tutulmalıdır;* ***Sünnet düşmanlığı, mâsum bilimsel bir mes'ele değil, ideolojik bir mes'eledir. Sünnet devre dışı bırakılacak olursa, Kur'an mânen çok kolay tahrif edilir.*** *Çünkü Kur'an'ı mânevî tahriften koruyan şey, sünnettir. Sünnet devrede olmayacak olursa, dinin direği namaz bile ortadan kalkar. Kur'ân'ı anlamada sünnet devrede olduğu sürece, bu yönde çaba sarfeden insanlar mânevî tahrifi yapamıyacaklardır. Bunu çok iyi bildikleri için, durmadan sünnete saldırmaktadırlar.*

Üçüncü basamak olarak, sıra bizzat Kur'an'a gelmiş oluyor. Şahsen ben, «Kur'an hakkında acaba ne diyecekler» diye merakla bekliyordum. Nihâyet iki kelime ortaya attılar: ***«Tarihsellik»*** *ve* ***«Mahallîlik»*** *yâni Kur'an'ın hükümleri, tarihin belli bir dönemine muhtemelen Asr-ı Saâdete âiddi sonraki asırlarda hükümleri artık geçerli olmaz.* ***Mahallîlik ise, şu anlama geliyor: Kur'anî hükümler, sadece Kur'an'ın indiği coğrafyada geçerlidir, diğer bölgeleri ilgilendirmez. Hâşâ, defalarca hâşâ!*** *Bu iki kelimeyi akıllarına getirirken mutlaka cin şeytanlardan da yardım almışlardır. Mâlumdur*

ki, cin şeytanlar, insanlardan olan dostlarına vahyederler.[769] ***İnsan şeytanların bunu düşünemeyeceğini sanıyorum****, işte bu iki kelime, küfre en kestirme ve sinsi yoldur. Yine Müslümanlığında samimi olduğunu iddia edip de bu kelimeleri savunanlar, kötü niyetli kimselere zemin hazırladıklarının farkında mıdırlar?...*"[770]

Şimdi de bu "**Ankara Okulu**" denilen "**Tarihselciler**" in gerek İslâmiyât isimli dergilerinde ve gerekse Kitap sûretindeki yayınlarında ortaya atmış oldukları sapık fikirlerden bir ikisini dikkatlerinize arz edelim. Bir ikisini diyoruz Zirâ İslâm'ın temel esâslarına aykırı beyanları o kadar çok ki, bu eserin matlubumuz olan hacmi ziyadesiyle aşılmış olduğundan bu kadarla iktifâ etmek mecburiyetindeyiz.

C-TARİHSELCİLERİN SAPIK GÖRÜŞLERİNDEN BİR KAÇ ÖRNEK

Tarihselciler'in birinci derecede metbuuları **Fazlurrahman** ise, ikinci derecede metbuuları da **Prof. Dr. Mehmed Said Hatiboğlu** dur. O, İslâmiyât isimli Dergi'ye yazdığı "**Kur'an-ı Kerim'de Mahallî Hükümler Mes'elesi**" adlı makalede:

"*İnsanlığı her türlü noksanlıklardan arındırıp kemâle eriştirmeyi hedef alan Kur'an-ı Kerim'i, sadece bir ahlâkî umdeler mecellesi olarak tasavvur eden pek çok kişinin, bizzat okuduktan sonra, Kur'an'ı, bu çerçeveyi aşmış, mevzii sayılabilecek mes'eleleri de ihtiva ediyor görmekten bir çeşit rahatsızlık duymuş olmaları nâdirattan değildir. Bu kimselerin kendileri gibi düşünmeyenlerden bir cevab beklemeye haklarının olduğu da inkâr edilemez. Biz, bu cevabın bizlere de terettüb ettiğini düşünüyor ve belli bir zaman diliminde, belli bir coğrafyada*

---

769 En'am Sûresi, âyet 121

770 **Prof.Dr. Orhan Çeker- Prof. Dr. Salim Öğüt**'ün Makalesi Üzerine kısa Bir Ta'lik, İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi, Konya 2007, sh.8

nâzil olmuş vahiylerin, ilk muhatablarının gündelik derdlerine de çözüm getirmesini tabii karşılamak gerektiğini peşinen ifâde ediyoruz. Gerçekten de Kur'an-ı Kerim'de, insanlara dünyevî hayatlarında yön verecek temel prensiplerin yanı sıra, ilk Müslümanların çeşitli sosyal problemleri ile ilgili âyetler de yer almaktadır. Zira, bilindiği gibi, Kur'an'ın Hz. Peygaraber'e verdiği vazifelerden birisi O'nu toplumda yürürlüğe koymaktır. Meselâ, fa'hkum beynehum bimâ enzela'llâh = Onların arasında Allah'ın indirdikleriyle hükmet âyeti ve benzerleri, O'na kendi çevresinin sorunlarına da eğilme ve onları çözüme kavuşturma vazifesi yüklüyordu." [771] dedikten ve böyle âyetlerin ara başlıklarla taalluk ettikleri dehayı bahsettikten sonra:

"Hz.Peygamber'in gündelik hayatıyla ilgili bu nevi âyetlerin tatbik imkânından artık bahsedilmez."[772] İddiasını serdettikten sonra böyle âyetleri **"ibâdet sahası"** **"idârî ve siyâsî saha"** **"Hukukî saha"** **"katil cezası"** ve **"örfler sahası"** gibi başlıklar altında tafsil ettikten sonra aynen şöyle demektedir:

"Aziz okuyucum!

Buraya kadar verdiğim misâllerin dışında Kur'an-ı Kerim'de toplumun hukukî yapısıyla ilgili daha pek çok hüküm yer almakta ve ***devrimizin gelişmiş toplumlarında bunlardan bazılarının harfiyyen kabulleri hemen hemen imkânsız hâle gelmiş bulunmaktadır.***

Meselâ günümüzün aydın, yüksek tahsilli hanımından, Kur'an'da var diye kendi câhil biraderinin yarısı değerinde şâhid sayılmasını bekleyemezsiniz.

Meselâ, kızlara erkek kardeşlerinin yarısı kadar hisse tavsiye eden âyete,[773] *Müslüman toplumun doktor, mühendis,*

---

771 Bkz.**Mehmed Said Hatiboğlu**- Kur'an-ı Kerimde Mahallî Hükümler Mes'elesi, İslâmiyât Dergisi C.VII, s:1, Ocak-Mart 2004, sh.7

772 A.g.m sh.8

773 Nisa Sûresi, âyet 176

şirket patronu... olmuş kadınını razı etmeniz mümkin değildir. Onların adâlet adına yapılmış bu isyanları acaba Kur'an'amı yöneliktir denecek olursa, biz bu kanaatte olmadığımızı söylemek durumundayız. Kur'an-ı Kerim'in 14 asır öncesindeki mahallî değerlerini birer tarihî gerçekler olarak saklayıp asıl âlemşümul prensiplerini geçerli hâle getirebilmeliyiz."[774]

Ne dersiniz bu profesör ünvanlı adamları "**Hikmet-i Teşri**" ilminden habersiz kabul ederek sâdece "**câhil**" veya "**gâfil**" sayabilir miyiz? Ama herhalde tereddüde mahal yoktur ki; "**müslüman**" kabul edemeyiz!. Cümle âlem bilir ki, İslâm'da kadınlar çocuk doğurma, bakıp, büyütme külfetleri sebebiyle âilenin geçiminden muaf tutulmuştur. Kadın zengin bile olsa evin geçimi için kocasına yardım etmek mecbûriyetinde değildir! Yardım edebilir fakat buna mecbûr değildir. İşte bu sebeple mirasta hissesi, erkek kardeşine nazaran O'nunkinin yarısı kadardır. Burada bir nimet külfet dengesi mevcuddur. Üstelik bu "**tavsiye**" değil "**emir**"dir. Fakat böyle düşünenler az değildir:

"*Mirasın intikaline âid bazı Kur'an hükümlerini muhakeme yürütmeden kaydedelim.*

«Allah erkek evlâtlara kızlara nazaran iki kat pay bırakmanızı tavsiye eder»

*-Âyette **«yûsiküm»** (tavsiye eder) denildiğine göre, hüküm tavsiye mâhiyetindedir, zamana, şartlara göre değişebilir. Evlatlârın her birinin zâtî ihtiyacını müteveffa takdir edebilir. Bu terimi **Ömer Rıza** «emreder» (sh:120), **Baltacıoğlu** «ısmarlıyor» (65), **Osman Reşit** «vasiyet eder», **Elmalı** «ferman eder». Diyânet «hükmeder» diye tercüme etmişlerdir.*"[775]

Prof.Dr. Sâlim Öğüt, kadınlara mirasta erkek kardeş-

---

774 A.g.m. sh:12

775 Bkz. **Mustafa Reşit Belgesay** – Kur'an Hükümleri ve Modern Hukuk, İstanbul 1963, sh:304

lerine nazaran yarım hisse verilmesinin bir tavsiye değil kesin bir emir olduğunu birçok muteber tefsirlerden yaptığı nakillerle ispat ettikten sonra "**Miras ahkâmı, Mahallî hükümlerden addolunabilir mi?**" başlığı altında şunları söylüyor:

"Kur'ân-ı Kerim hükümlerinin bir kısmının -bazı ilâhiyatçılara göre muâmelatla ilgili olanların tamamının- mahallî olup olmadığı mes'elesi, son dönemin en ciddi iddialarından ve tartışma konularından biri, hatta birincisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhterem hocamız da bu yazısında mezkûr mes'eleye temas etmekte ve yukarıda naklettiğimiz âyetlerle sâbit olan miras hükümlerinin mahallîliğini beyan etmektedir. Tabiî olarak, sözün burasında bizim de bu konudaki kanaatimizi ifâde etmemiz gerekmektedir.

Kanaatimize göre, gerek miras konusunu düzenleyen âyetlerin esbâb-ı nüzulü, gerekse âyet-i kerimelerin hem üslup hem de vurgusu, apaçık olarak göstermektedir ki, bu hükümler kesinlikle mahallî olamaz. Çünkü:

1-Yukarıda kaydettiğimiz nüzul sebeplerinde açıkça görülmektedir ki, Hz. Peygamber bu konuda bir soruya muhatap olmuş, ama hemen cevap vermemiş, çünkü emr-i ilâhiyi beklemiş, ardından da kendisine gelen vahye göre hükmetmiştir. Bu husus çok sarih olarak göstermektedir ki, bu hüküm daha önce uygulananların benzeri değildir. Yâni o günkü Arap toplumunun uygulamalarından birisi tercih edilmiş değildir.[776]

---

776 Gerçi bizim kanaatimize göre, öyle olsa bile, yani bir hüküm Arap toplumundaki uygulamalardan birinin ibkâsı şeklinde tecellî etse bile, o hükmün ilâhîliğine halel gelmez. Zira bir hükmün Allah tarafından ibkâ edilmesi, onun, daha önceki şeriatlar vasıtasıyla insanlığa tebliğ edilmiş bir ilâhî hüküm olduğuna yeterince işâret etmektedir. O günkü toplumda hâlâ uygulama imkânı bulmuş olmasını açıklamak da gayet basittir. Çünkü bütün ilhad ve inkâr çabalarına rağmen, hiçbir toplumda ilâhî vahyin izlerini tamamen silmek mümkün olmamıştır. İbkâ olunan o hüküm de o izlerden biridir. Ayrıca aksini düşünmek, bize göre, Allah Teâlânın ilim, hikmet ve kudret sıfatlarıyla kabil-i telif bir açıklamayı imkânsız kılmaktadır. **(Sâlim Öğüt)**

Ayrıca Hz. Peygamber'e gelenler ve fetva isteyenler, zaten içinde yaşadıkları câhiliyye toplumunun bu konudaki uygulamasını şikâyet etmek üzere müracaat etmişlerdir. Bu da bir kere daha göstermektedir ki, ortada inkılâp çapında bir değişiklik mevcuttur.

2- «Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder....Bunlar Allah tarafından konmuş farzlardır (paylardır). Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir.»

«Bunlar Allah'tan size vasiyettir. Allah her şeyi hakkıyle bilendir, halîmdir.»

«Senden fetva isterler. De ki: "Allah, babası ve çocuğu olmayan kimsenin mirası hakkındaki hükmü şöyle açıklıyor: Şaşırmamanız için Allah size açıklama yapıyor. Allah her şeyi bilmektedir.»

Bu âyet-i kerimelerde açık seçik sergilenen bu vurguların hiçbir anlamının olmadığını söylemek, bilmem ki; kolay mıdır? Bu hükümlerin Allah'a âid olduğu, Arap örf ve âdetinin taklidi olmadığı konusu, acaba başka hangi dil, üslup ve vurgu ile anlatılabilirdi?!

Bir başka ifâde ile bu konular hangi üslupla dile getirilmeleri hâlinde mahallîlik özelliğinden kurtulabilir ye evrensellik niteliğini kazanabilirlerdi?!. Yoksa bazı konular, Kur'an ve Sünnet'teki sübût ve delâlet durumlarına bakmaksızın, karakterleri icabı, her yerde ve her şartta mahallî olmak zorunda mıdırlar?

İkinci şıkka «evet» diyenler, o zaman şu soruyu da cevaplamak zorundadırlar:

O hâlde Allah Teâlâ bu konularda, bu kadar kesin bir dille, bu tâlimatları niçin vermiştir?

Bu ve benzeri daha birçok soruyu gündeme getirip tartışmak mümkündür ama burada konu dışına taşmamak için

bu kadarla iktifa ediyoruz ve diyoruz ki:

Kanaatimize göre, bu husus ancak bu kadar güçlü ve veciz olarak ifâde edilebilirdi. Bu konuda ne sözün kâilinde bir anlatım âcizliği, ne de sözün kendisinde müphemlik veya muğlaklık mevcuttur. Ancak üzülerek ifâde edelim ki; modern çağda ilâhî kelâma yönelik olarak üretilen müphemlik ve muğlaklık iddialarının kaynağı, bizlerin, yâni çağdaş ulemanın zihinlerinde ve gönüllerindedir."[777]

M.S.Hatiboğlu'nun iktibas edilen sözlerindeki "**Kadının Şâhidliği**" ne dâir sözleri de aynı mâhiyettedir. O'nun hikmet-i teşriiyyesi de kadının câhilliği veya iktisadî zayıflığı değil, aşırı hissîliğidir. O'nun doğurduğu çocuğun acziyet içinde geçen bebekliğinde O'na ihtimam göstermesi için verilmiş olan bu hissîlik adâlet mevzuubahs olduğunda bir zaaf olarak tecelli eder. Kadın meselâ katile veya maktule acıyarak adâleti yanıltabilir!

Unutmamak gerektir ki İslâm bir fıtrat dinidir. Yâni O'nun her hükmü insan fıtratının değişmeyip hem aynı kalan hususiyetlerini vaz ettiği ahkâm için bir maslahat olarak kullanmıştır. **Adem** ve **Havva** anamızdan bu yana kadında da erkekte de değişmeyip hep aynı kalan bir takım hususiyetler olduğunu kim inkâr edebilir?! Kadın – Erkek eşitliği iddiasındaki lâik kafalı heriflerden başka!.

"**Ankara Okulu**" denen kadro içindeki en sapık kimse hiç şüphesiz **Ömer Özsoy**'dur. O'nun fikirlerini bu eserin II.cildinde[778] iddialarını arabaşlık yaparak kısmen nakletmiştik. Burada -hatırlatmak kabilinden- sırf o başlıkları zikredersek **Ömer Özsoy**'un ne denli bir sapık olduğu açıkça görüle-

---

777 Prof.Dr. **Sâlim Öğüt**- Kur'an-ı kerim'de Mahallî Hükümler Mes'elesi üzerine Bir Değerlendirme, İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi, s.8 2006, sh.17 vd.

778 Bu eserin II.cildinin 620 ve müteakip sahifelerinbe bakılabilir.

cektir. O iddialar şunlardır:

1. Uhrevî saâdet için müslüman olmak gerektiğine inanmıyorum!

2. Kur'an kıssalarının gerçekliği değil mesajı önemlidir.

3. Hz.İsa neden babasız Dünya'ya gelsin ki? Bu sünnetullaha aykırıdır.

4. Başörtüsünün Allah'ın emri olduğunu düşünmüyorum!

5. En yakınım hıristiyan olsa buna üzülmemek gerek.

6. İçki içmek Kur'an'a aykırı değildir.

7. Kur'an'ın tek bir harfi değişmedi tezi doğru değildir.

8. İslâm Dini tahrif olmamış deniyor. Bal gibi olmuştur.

9. Hıristiyanlar ve Yahudiler kâfir değildir.

10. Miraç yalnız ruhîdir, bedenî değildir.

11. Mûcize yoktur, Allah'ın sünnetinde değişme olmaz.

12. Kur'an bize hitâb etmiyor indiği kavme hitâb ediyor.

13. Fâiz yasak değildir, yasak olan ribâ, yâni mürekkeb fâizdir.

14. Hadislerin çoğu sahih değildir, sadece bir kaç aded var sahih olan.

15. Kur'an âyetlerinin çoğu siyâsîdir.

16. Kur'an ilâhî bir kelâm değildir. Hâşâ!. Hâşâ!. Hâşâ!..

Şimdi biz burada tekrara meydan vermemek için bu iddiaların sâdece 7. Ve 8. Maddelerinde yer alan sapıklık üzerinde duracağız. O, bir makalesinde diyor ki:

*"**Kur'an üretimi**" ifâdesi, çoğu kişinin aklına, Kur'an metninin tarihine dâir klasik dönem oryantalistik çalışmaların romantik hedefini getirecektir: Rivâyet malzemesinin içerdiği verilerden hareketle, **Müslümanların ellerindeki mevcud Kur'an metninden farklı, alternatif bir Kur'an metni üretebilmek...** Müslüman vicdanlar açısından bütün iticiliğine ve inciticiliğine rağmen, **mevcud Kur'an'a alternatif bir «Kur'an üretme»** çabası, kendisini büyük ölçüde mevcud*

malzemeye dayanmakla yükümlü gördüğü ve daha önemlisi, bilimsel meşruiyetini, Hz. Peygamber'in tebliğ ettiği «asıl» ***metne daha uygun bir metin arayışı*** *olarak vazettiği hedefinden aldığı için ve salt bu yönüyle, bir bakıma* ***«asil» bir çaba olarak görülebilir.*** *Akademik oryantalizmin bu «sevda» dan çoktan geçmiş göründüğü, hatta Kur'an dışında kalan islâmî rivâyet malzemesinin değeri konusunda bile -aksi örneklerin yanı sıra- iâde-yi itibar olarak nitelendirilebilecek ürünler verdiği günümüzde,* ***Kur'an metnine yönelik eleştirel bakışın,*** *Müslüman ilim çevrelerinde kısmî bir yaygınlık eğilimi gösterdiği, gözleme açık bir olgudur.*"[779]

Kur'an metni üzerindeki bu safsatayı ortaya atan bu adam bir de kendi kendisiyle tezada sürüklenecek bir sûrette "**Kur'an metnini değiştirme imkânı bulamayan bazı çevreler** (bunlar genelde fanatik fırka mensupları) **ikinci otorite olan Hz.Peygamber'i istismar etme yoluna gitmişlerdir**" diyerek İslâm tarihinin muhalled (kalsik) eser sâhibi âlimlerini ithama cür'et etmektedir. O, makalenin devamında:

"*Hadis vaz'ını ortaya çıkaran psikolojik ve kültürel arka plân üzerine düşünen uzmanların hemen hemen tamamı, bu satırların okurlarının da meçhulü olmayan şu genel değerlendirmede buluşurlar:* ***Kur'an metnini değiştirme imkânı bulamayan*** *bazı çevreler (bunlar genellikle* ***fanatik*** *fırka mensuplarıdır), ikinci otorite olan Hz. Peygamber'i istismar etme yoluna gitmişlerdir. Vâkıa,* ***Hz.Peygamber'in otoritesi tarih boyunca istismar edilegelmiştir*** *ve hadis uydurmacılığı da bu istismarın en dramatik belgelerini ürün vermiştir. Bununla birlikte, Hz.Peygamber'i konuşturma örneklerinin yaygınlığı, tarihte, Kur'an'ı konuşturma imkânına hiç başvurulmadığı şeklinde bir algı yanılsamasına yol açmamalı-*

779 **Ömer Özsoy**- Çağdaş Kur'an (lar) Üretimi Üzerine-İslâmiyât Dergisi, c.V, s:1, Ocak-Mart 2002, sh.111

dır. Tam aksine, birtakım mâhir ellerin, erken dönemlerdeki ***kıraat özgürlüğünden yararlanmak sûretiyle, Kur'an metni üzerinde de benzer heveslerini tatmin etmeye cür'et ettiği konusunda haklı kuşkulara yol açacak verilere sahip bulunuyoruz.***"[780] Demekle ve bu sapık fikri mâhud İslâm Düşmanı **Goldziher**'in dipnotta zikrettiği bir eseri ile güya kaynaklandırmış bulunmaktadır.

Bundan sonra "**Kıraat İmamlarına**" saldıran **Ömer Özsoy**'un bu makalesi bu minval üzere devam edip gidiyor. Bu beyanların yanına **Süleyman Ateş**'in evvelce zikri geçmiş olan şu sözlerini koyarak düşününüz ve bu adamların ne yapmak istediklerini anlamaya çalışınız:

"*...işe Kur'an'dan başlayalım: Çünkü Kur'an'da hatalar, imlâ bozukluğu var... Hatta kısmen tashihe başladım, çok anlam düzelmeleri oluyor!.. Diyecek kadar ileri gidince; anlatan yazar: Söz istedim ve dedim ki;*

*«- Bu kadarına da pes yâni. Kur'an tevâtüren nakledilmiş ilâhî kelâmdır. Ondan şüphe, kişiyi dinsizliğe götürür!..» Ve **Süleyman Ateş** müdâhale etti: ve*

«- Senin söz hakkın yok Üstelik ben Kur'an hakkında öyle şeyler biliyorum ki; söylesem yer yerinden oynar?!»" dedi.[781]

Tuhaftır ki, 1980'li yıllarda **Selman Rüştü** nâmında Pakistanlı bir mülhid'in İngiltere'de "**Şeytan Âyetleri**" isimli küfürnâmesinden dolayı umûmî bir galeyan husûle gelmişken O'nu çoktan sollayıp geçmiş olan yerli **Selman Rüştüler**'e gerekli vasıf ve kemmiyette bir cevap verilmiyor!. O, zaman vatancüdâ olarak bulunduğumuz **Almanya**'da yaşatmaya çalıştığımız **Sebil**'de **Selma Rüştü**'nün öldürülmesi mukâbilinde mükâfat vaad eden **Humeyni**'nin, O'nu öldürenin bir

---

780 **Ömer Özsoy**- A.g.m sh.113

781 Bize görgü şâhidi **Ali Bulaç**'tan nakleden **Ali Nar**. Bkz. **Ali Nar**- Dinde Yeni Fikirler ve Buluşma Noktaları, İstanbul 2001, sh.24 vd.

sünnî olmasıyla alevî olması arasında milyon dolarlar fark bulunmasını tenkid etmiştik. Bu tarizimiz üzerine mektup ve telefonla -halktan kimseler tarafından- mâruz kaldığımız dehşet karşısında **"Zirzoplar Az Değil!."** Başlığı altında şunları yazmak mecburiyetini hissetmiştik:

*"SEBİLİMİZ ve O'nun çilekeş başyazarı, başlangıçtan beri bütün ana mes'elelerde istikrarlı bir tutum içinde olmuş, dâima ehl-i sünnet yolunda yürümüştür, insanımızın islâmî bakımdan kifayetsiz bir eğitim görmüş olması ve inkılâp sar'asıyla girişilen bâtıl hamlelerin propaganda sisi içinde bırakılmış bulunması pek çok kurban vermemize sebep olmuştur. Bu kurbanların bir kısmı da maâlesef müslüman topluluğumuz içindedir. Bunlar âdeta canlı cenâzelerdir. Bu gibiler beyinlerine zerk edilmiş bulunan yanlışları "**hâlis Müslümanlık**" icâbı sanarak, bize saldırmaktan zaman zaman geri kalmazlar.*

Bunlara dâir çeşitli misalleri eski Sebil kolleksiyonlarında bulmak mümkündür.

*Bu defa Sebil'imizin Avrupa'da yeniden yayınlanmaya başlaması sebebiyle bu gibi safsata tutkunları da tedirgin olmaya başlamış ve bize hakaret dolu mektuplar göndermeye başlamışlardır. Bunlardan bazıları yukarıda misalini gördüğünüz gibi mektuplarına isim ve adreslerini koymak cüretkârlığını bile göstermektedirler. Diğer bazıları ise hakkımızda güya bizi engellemesi maksadıyla "**Erbakan Hoca**"ya hitaben yazılmış "**Açık Mektup**" lar yayınlayarak bu imzasız mektupları Millî Görüş câmilerinde dağıtmak ve bize tehdidler savurmak küstahlığından geri kalmamaktadırlar.*

*Bunlar **Selman Rüştü** mel'ununa karşı **Humeyni**'nin tutumunu tenkid etmenin **Selman Rüştü**'ye hâşâ hak vermek demek olmadığını anlayamayacak derecede beyinsiz zavallılardır. Bizi "**iki ateş**" arasında bırakmaya çalışan ve şevki-*

mizi kırmaya uğraşan bu bedbahtlar cevaba değmez. Siyonizmin ne olduğunu bizden öğrenmek mevkiinde bulunan bu imzasız mektup kahramanları karşısında:

*"**Bedbaht ana derler ki; elinde cühelânın,**
Kahrolmak için kesb-i kemal-i hüner eyler"*
demekten kendimizi alamıyoruz.

Biz hakikatin tellâlıyız. O hakikatin muhtevası, ehl-i sünnet müslümanlığıdır. Ehl-i sünnet müslümanlığı ve onunla yoğrulmuş şanlı mâzimizdir. Ömrümüz olduğu müddetçe buna devam edeceğimizden kimsenin şüphesi olmasın!...

*Bizi "**Siyonist uşaklığı**" ile itham edenlerin şâyet iyi niyetli iseler bir gün gelip bizden helâllik dileyecekleri şüphesizdir. Şu ana kadar böyle pek çok mes'ud tecellilerle karşılaştığımız için bu ithamların sahiplerini de tebessümle karşılıyor ve onların hidâyetlerine dua ediyoruz. Ne yapalım her toplumda eksik olmayan bir kaç zirzop için yolumuzdan dönecek değiliz ya!..*"[782]

O zamanki "**birkaç zirzop**" şimdi Pazar yeri kalabalığına dönmüşken -âlim-câhil- Müslümanlar'ın vurdumduymazlığına şaşmamak kaabil midir?! Gel de -haklı haksız- o eski hassasiyeti arama!

Bu durumu bize, Yahudi güdümlü ittihadcılar'ın mezâlimine şâhid olduktan sonra vaktiyle **Sultan Abdülhamid Han** Hazretleri'ne karşı muhalefetinden nâdim olup O'nun yüce ruhâniyetine hitâben bir şiir yazan **Süleyman Nazif**'in şu mısralarını hatırlatıyor:

"Padişahım gelmemişken yada biz,
İşte geldik senden istimdada biz!.
Öldürürler başlasak feryada biz,
Hasret olduk eski istibdada biz!.

---

782 Bkz. Sebil Dergisi 1 Mayıs 1989 Târih ve 12-(261) sayılı Nüsha-Frankfurt

Dem-bedem coşmakta fakr-u ihtiyaç,
Her ocak sönmüş ve susmuş, millet aç!.
Memleket mâtemde, öksüz taht-u taç,
Hasret olduk eski istibdada biz!.”

Tarihselci denilen gürûha verilecek cevapları, yazarı kadar okuyucularını da tatmin edecek genişlikte olması gerekirken -maâlesef yerimizin darlığı sebebiyle- nâkıs bırakmış oluyoruz. Bu sebeple onlardan sâdece birine âid şu saçma görüşü dikkatlerinize arz ederek bu eseri nihayetlendirmek istiyoruz.

Mâhud İslâmiyât Dergisi'nin en gözde yazarlarından biri olan **M.Hayri Kırbaşoğlu** -bize göre- hem câmie hem kiliseye mum gönderen birisidir. Zirâ O, bu dergiye yazdığı **“İslam'ı Lâikleştirme Girişimine Teolojik Katkının İmkânsızlığı Üzerine”**[783] ünvanlı makalede tam bir Ehl-i Sünnet hassasiyeti ile Hilâfet'in ilgası sırasında Adliye Vekili olan **Seyyid Bey**'in ve hatta **Ziya Gökalp**'in düşüncelerine en ikna edici cevapları vererek İslâm'la Lâikliğin asla bağdaştırılamayacağını ortaya koymuş olmaya ilâveten **M.Kemal** ve lâiklik istismarına da:

“Meselâ, günümüzde sık sık rastlanan, makam, mevki ve yetkilerin istismar edilmesinin yanı sıra, din istismarına mukabil, meselâ ***Atatürk****'ün, Atatürkçülüğün, lâikliğin ve devleti koruma/kollama(!) iddiasıyla milliyetçiliğin* ***istismar edildiğinin****, her gün sayısız örneklerini göre göre, bu durumu kanıksar hâle geldiğimiz bir vâkıadır. Hatta,* ***Mustafa Kemal Atatürk*** *ve lâiklik de, bir tür kutsala dönüştürüldüğünden, bunların istismarı da -sosyolojik anlamda- din istismarı kapsamında değerlendirilebilir. Kısacası, istismar denince, sâdece müesses dinin istismarını gündeme getirmek yanıltıcı*

783 Bkz. A.g. Dergi, C.VIII, s.3, 2005, sh:145-157

olur. Bilâkis, din dışı alandaki çeşitli istismar türlerinin de, oluşturdukları dinî kurumları andıran mekanizmalarıyla dinî alandaki istismarlardan geri kalmadığını, gözden uzak tutmamak gerekir."[784] Dediği hâlde bakınız başka mevzularda neler söyliyebiliyor:

"*Şimdi, mütevâtir haberlere dâir bu aktarılanların ışığında, **Hz.İsa'nın nüzûlüne dâir** hadislerin mütevâtir olduğu iddiasına bir göz atalım:*

*Daha önceki tablolarda görüldüğü gibi, konuyla ilgili hadisleri nakletmiş görünen birinci tabakadaki kaynak râvilerin sayısı otuz üçtür. Bu otuz üç kişinin gerçekten Hz. Peygamber'den bu hadisleri işittiklerini varsaysak bile, bu sayı acaba "**yalan üzere ittifak etmeleri imkânsız olan bir kalabalık**" anlamına gelir mi? Kanaatimizce bu sayıdaki bir insan topluluğunun, bir konuda yalan söylemek üzere ittifak etmesi imkânsız değildir. Hele hele yukarıda zikredilen tevâtür örneklerinde rol alanların, on binlerden başlayıp giderek artan sayılara ulaşmış olduğu göz önüne alınacak olursa, otuz üç kişinin rivâyetinin, yukarıda anılan mütevâtir örnekleriyle kıyaslanmasının dahi söz konusu olamayacağı kolayca görülür. Binâenaleyh, otuz üç kişi tarafından nakledilen 'bu rivâyetlerin mütevâtir olması, hayli söz götürür niteliktedir. Kaldı ki, bu otuz üç kişinin, bu hadisleri Hz.Peygamber'den duyduklarını matematik bir kesinlikle iddia etmek de mümkün değildir.*" [785]

Bu güvensizliği Ashab-ı Kiram hakkında izhâr etmiş olan O, diğer bir makalesinde[786] tarihselliğin "**Yenilikçi İs-**

---

784 **M.Hayri Kırbaşoğlu**- İstismara Elverişli Münbit Toprak: Hadisler, İslâmiyât Dergisi, C.III. (2000) s.3, sh.122

785 **M.Hayri Kırbaşoğlu**-Hz.İsa'yı(a.s) Gökten İndiren Hadisler, İslâmiyât Dergisi, C.IX (2006) sh:224

786 **M.Hayri Kırbaşoğlu**- Yenilikçi İslâm Düşüncesi: Ümit mi, Risk

lâm Düşüncesi" ne (YİD) müspet katkılarından uzun uzun bahsettikten sonra şöyle demektedir:

"Buraya kadar YİD'nin müspet yönlerine işâret ettiğimiz, eksikliklerine veya yapılan eleştirilere ise işâret etmediğimiz, okuyucularımızın dikkatinden kaçmamıştır. Bunun sebebi ise, çağdaş islâm düşüncesindeki yenilikçi çabaların eleştirel bir değerlendirmesinin, İslâm ve Çağdaşlık adlı eserinde ***Fazlurrahman*** *tarafından gerçekleştirilmiş olmasındandır. Bu eleştiriler konusunda* ***Fazlurrahman ile büyük ölçüde hemfikir olduğumuzdan,*** *sâdece O'nun bu eserini okuyucularımızın dikkatine sunmamın yeterli olabileceğini düşünüyoruz. Mamafih O'nun bu konudaki eleştirilerine eklenmesi gereken bazı hususlara da işâret etmeden geçmemek gerekir.*

YİD'nin günümüzde karşı karşıya bulunduğu en önemli risk, kanaatimizce, yenilikçi görünen, ancak İslâm Dünyası'nın geleceğini değil, kendi çıkarlarını düşünen bazı kişilerin, çevrelerin veya sivil-resmî kurumların, YİD'nin amaçlarına taban tabana zıt ve ona darbe niteliğindeki yaklaşımlarıdır. Bunları teşhis etmenin en kolay yolu ise, iddia edilen yenilikçiliğin kimin işine yaradığına -kendi şahsî veya grup çıkarlarına mı, Batı'nın sömürgeci amaçlarına mı, yoksa İslâm Dünyası'nın ve Müslümanlar'ın çıkarına mı olduğuna- bakmaktır. Bu noktada özellikle, mâsum insanların topraklarını işgâl edip yağmalayarak, onlara işkence edip katlederek özgürleştirdiğini(!) iddia edenlerin -ister daraltılmış ister genişletilmiş şekliyle olsun- ***Büyük Ortadoğu Projesi(BOP)*** *veya* ***İnsiyatifi(BOİ)*** *doğrultusunda, ağızlarından* ***«İslâm ve Demokrasi», «İslâm ve Özgürlük», «İslâm ve Kadın Hakları», «İslâm ve İnsan Hakları», «İslâm ve Küreselleşme»*** *gibi sloganları düşürmediklerine bakılırsa, amaçlarının bunları kullanarak İslâm Dünyası'na yönelik sömürgeci amaçlarını gerçekleştirmek ol-*

---

mi?!, İslâmiyât Dergisi C.VII (2007) s.4, sh.47-70

duğunu tahmin etmek hiç de zor değildir. Bu bakımdan her yenilikçi yaklaşımın, görünürde İslâm adına sunulsa da, gerçekte «islâmî» olmayabileceğini sürekli akılda tutmak gerekir. Benzer şekilde günümüzde, Batı'da eğitim almış ve Batı'nın çıkar ve amaçlarına -genellikle Batı'da, bazen de İslâm Dünyası'nda- hizmet etmekte beis görmeyen çeşitli İslâm ülkelerinin çocuklarının bulunduğunu ve bunların da çoğunun YİD'nin tezlerine benzer tezler ortaya attıklarını, ancak -yine tekrar edelim ki- amaçlarının asla İslâm Dünyası'nın geleceği için çalışmak olmadığını da bilmekte yarar vardır.

Maâmafih bu yönlendirilme, hatta istismar edilme riskinin sadece YİD ile sınırlı olmadığını, bilâkis gelenekselci/muhafazakâr çevrelerin de bu risk ile hem de daha fazla karşı karşıya bulunduklarını unutmamak gerekir. Nitekim BOP veya BOİ çerçevesinde, İslâm ülkelerindeki geleneksel/muhâfazakâr kesimlerin ve kurumların, özellikle de ***tarikatların*** *ve* ***cemaatlerin desteklenmesi*** *gerektiği birtakım resmî ağızlardan açıkça ilân edilmiş olup, fiilen de gerek Batı'daki birtakım tarikatların, gerek ülkemizde* ***Bush****'tan ve* ***Blair****'den ya da* ***Şaron****'dan değil de «****Bin Lâdin****» den en çok nefret ettiğini söylemekte beis görmeyenlerin, isteyerek veya istemeyerek, bilerek veya bilmeyerek, bu proje dahilinde gerçekleşen dâvete icâbet ettikleri artık herkes tarafından bilinmektedir. YİD'nin çarpıtılma, kullanılma ve istismar edilme riski, diğer düşünce akımlarından farklı olmadığına göre, yazının başlığındaki soruyu burada tekrar sorup cevaplandırabiliriz:* ***Yenilikçi İslâm düşüncesi ümit mi risk mi?*** *Bizce bu sorunun cevabı şudur: Her şeye rağmen,* ***İslâm Dünyası'nın geleceği açısından yenilikçi İslâm düşüncesi en güçlü ümit kaynağını oluşturmaktadır;***[787] *elbette İslâm Dünyası'nın bu sese*

---

787 Bu **"yenilikçi"** veya **"Modernist"** düşüncelere verilmiş olan cevaplara kâmil bir surette vâkıf olmak isteyenler şu eserlere bakabilirler:

kulak vermesi şartıyla!"[788]

Fakat O'nun en cür'etkâr sözleri geçmiş ulemâyı toptan bir yanlışı devâm ettirmiş olmaları tarzındaki ithamla "**recm**" ve "**mürtedin katli**" hakkındaki şu ifâdeleridir:

*"Bu mülâhazalar ışığında **recm** ve **irtidad** konusuna dâir yazılıp çizilenleri değerlendirecek olursak, bunların ortaklaşa İslâm'da **recm** ve **irtidad** diye birer suçun ve bu suçlara verilecek **ölüm** cezalarının varlığını peşinen kabul ettiklerini, bu konuda en küçük bir şüphe bile duymadıklarını görürüz. Nitekim İslâm ceza hukukuna dâir yazılan klâsik/çağdaş bütün eserlerde recm ve irtidadın, sınırları nass (Kur'an ve Sünnet) tarafından kesin olarak belirlenen cezalar çerçevesinde ele alınması ve bedenî cezâlar kategorisinde değerlendirilmesi bunu açıkça göstermektedir.*

*Bir defa recm ve irtidâdın İslâm'a âid olduğu peşinen kabul edilince, artık geriye eleştiriler karşısında savunma ve aşırı te'villere başvurmaktan başka bir yol kalmayacağı da aşikârdır. Hâlbuki, bilimsel zihniyet, önce bu iki suçun ve cezasının ne kadar İslâmî olduğunun sorgulanmasını gerektirir. Ne var ki, recm ve irtidâdın İslâm ceza hukukunun bir parçası olduğuna dâir bu «**sarsılmaz inanç**», yaklaşık 14 asır boyunca kendisini sorgulamayı nedense aklına getirememiştir. Bu kesin inanç, kendinden o kadar emindir ki, daha önce gördüğümüz üzere recm ve irtidâdın Kur'an ve Sünnet'le sâbit birer suç olduğunu kesin bir dille ifâde etmekte tereddüt etmemektedir. O kadar ki, bu suçların mâhiyeti, türleri, şartları, cezaların tatbiki vb. konular üzerinde uzun uzun durulmakta, detaylar bile ihmal edilmemektedir.*

1-Ebu Bekir Sifil- Modern İslâm Düşüncesinin Tenkidi,(üç cild) İstanbul 1997

2-Yılmaz Yiğit- Mehmed Evigen- Çağdaşlık mı, İnhiraf mı?!, İzmir 1994

788 **M.Hayri Kırbaşoğlu**- A.g.m. sh.69 vd.

*Peki, 14 asır boyunca hemen hemen bütün İslâm ulemasının, özellikle de fukahânın İslâm'da varlığından en küçük bir şüphe dahi duymadıkları «**recm ve irtidad**» cezalarının dayanakları nedir?*

*Hemen belirtelim ki, eski-yeni, konuyla ilgili eserlerin çoğu recm ve irtidad suçlarının ve bunlar için öngörülen cezaların dayanaklarının Kur'an ve Sünnet olduğunda müttefiktirler. Ancak bu konuda delil olarak gösterilen ayetlere -özellikle irtidadla ilgili olduğu **öne sürülen âyetlere- bakıldığında bunların mürted için öngörülen ölüm cezasıyla uzaktan yakından ilgisi olmadıkları açıkça görülmektedir.**"*[789]

O'nun fikirdaşı olan **Yaşar Nuri Öztürk**'ün:

"*Bu ceza İslâm'a sokulan İsrâiliyât (Yahudiliğe âid kabul ve gelenekler) tandır. Tevrat'ta bu ceza vardır. Ve Hz.Peygamber bir devlet reisi sıfatıyla, kendisine başvuran Yahudilere bunu uygulamış olabilir. Sonraki zamanlarda bu Yahudi cezası, rahmet dini olan İslâm'a, hem de Hz.Peygamber'e ve sahabîlerine bir yığın yalan isnad edilerek sokulmuştur...*"[790] tarzındaki beyanı üzerine sâdece "**recm**" mes'elesine dâir elli sayfa civarında müdellel ve mufassal cevaplar veren değerli araştırmacı **Ebubekir Sifil**'in bu cevaplarından[791] -yerimizin müsâid olmaması sebebiyle- çok az bir kısmını dikkatlerinize sunalım:

"*...Bu âyetlerden açıkça anlaşılmaktadır ki, Hz.Peygamber (s.a.v), kendisine gayrimüslimler tarafından getirilen davaları, Allah'ın indirdiği hükümler doğrultusunda çözüme kavuşturmakla yükümlüdür. Dolayısıyla Tevrat'ta*

---

789 **M.Hayri Kırbaşoğlu**- İslam'a Yamanan Sanal Şiddet: Recm ve İrtidat Mes'elesi, İslâmiyât Dergisi, C.V (2000) s.1, sh:125 vd.

790 Bkz. **Yaşar Nuri Öztürk**- Kur'an'daki İslâm, sh:609

791 **Ebu Bekir Sifil**- Modern İslâm Düşüncesinin Tenkidi, İstanbul 1999 sh:151-196

mevcud bahse konu recm âyetinin tahrif edilmiş Tevrat âyetlerinden biri olduğunu ve hatta Hz.Peygamber (s.a.v)'in, sözkonusu Yahudilere, Allah'ın kendisine indirdiği hükmü dikkate almayarak sadece Tevrat'ta yer alan hükme göre muâmele ettiğini düşünmek mümkün değildir.

Bu durumda yukarıdaki ihtimallerden ikincisinin doğru olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

*Konunun bir de «**İslâm Fıkhı'na sokulması**» boyutu var. İcma konusunda kaleme alınmış olan eserlerde evli zânîlerin recmedileceği hususunda icma bulunduğu belirtilmiştir. Üstelik recm konusunda vukubulmuş olan icma, kat'îdir.*

*Bu konu üzerinde icma bulunduğu noktasında şahsen biz Ehl-i Kıble olan herhangi bir Müslüman grupun muhalefetini bilmiyoruz. Bunun istisnası sâdece **Hâricîler** ile **Mutezile**'den **İbrahim en-Nazzâm** ve arkadaşlarıdır. Bu çalışmanın sonunda yer alan EK-2'de de belirtildiği üzere **en-Nazzâm** mütevâtir hadis râvilerinin de yalan üzere birleşmelerinin mümkün olduğu gerekçesiyle bu türlü hadislerin de hüccet olamayacağını söylemiştir. Yine aynı yerde belirtildiği gibi Hâricîler'e göre fitneden önce yaşamış olan Sahabe'nin tümü adâlet sıfatını hâiz ise de, **Tahkim** olayı'ndan sonra bu olayda taraf olan, bu olaya rıza gösteren bütün Sahabe ve hatta -**Hz. Aişe** (r.anha) de dahil olmak üzere- **Cemel Vakası**'na karışan tarafların tümü dinden çıkmıştır.*

Keza Hâricîler'den nakledildiğine göre onlar, Kur'an'ın umum bildiren âyetlerini tahsis eden rivâyetler vb. gibi Kur'an'ın zâhirine herhangi bir şekilde muhâlif olan Sünnetler'i (hadisleri) kabul etmezler. Onlar ancak namaz vakitleri, rek'ât adetleri vb. gibi Kur'an'ın mücmel olarak bıraktığı noktaları beyan eden rivâyetleri kabul ederler... Hâricîler'in recm cezasını kabul etmemelerinin temelinde yatan gerekçe budur. Ancak bu, Hâricîler'in tümünün tavır

ve kanaati değildir. Bir kısım Hâricîler recmin hak olduğunu söyleyerek bu noktada diğerlerinden ayrılmışlardır.

*Şimdi **Öztürk** bizden, Ehl-i Sünnet'iyle, Şia'sıyla, Zâhiriyye'siyle ve -yukarıdaki istisnalar hâricindeki- diğer fırkalarıyla bütün Ümmet'in 1400 yıldır İslâm Fıkhı'na «**so-kulmuş**» bulunan bir «**uydurma**» ya inandığını söylememizi mi istemektedir?*

*Yine **Öztürk** bizim, başta Sahabe tabakası olmak üzere, Kur'an'ın ifâdesiyle «**en hayırlı ümmet**» olan ve «**bütün insanlık üzerine şâhid kılınmış**» bulunan **Ümmet-i Muhammed**'in, İslâm Dini'ne böyle bir iftira soktuğuna veya bu dine sokulmuş olan böyle bir iftiraya rıza gösterip yataklık ettiğine inanmamızı mı beklemektedir? Bu, bütün bir Ümmet'in zan ve töhmet altına sokulması, bundan daha önemlisi Yüce Allah (c.c)'ın bu ümmetin özellikleri olarak Kur'an'da beyan buyurduğu hususların yanlışlanması ve yalanlanması demektir.*

*Şimdi **Öztürk**'e soruyoruz: «Sizler, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten meneder ve Allah'a inanırsınız»[792], «İşte böylece sizin insanlığa şâhidler olmanız, Resul'ün de size şâhid olması için sizi mutedil bir ümmet kıldık»[793] gibi âyetlerde kime hitap edilmektedir, burada övülen ümmet hangi ümmettir?*

Net olarak cavaplandırılmasını istediğimiz bir soru daha: Recm cezasının Hz.Peygamber (s.a.v)'in ve ondan sonra da Sahabe'nin ileri gelenlerinin emriyle uygulandığını bize haber veren ve mânevî tevâtür seviyesinde olan bu rivâyetleri uyduranlar kimlerdir? Sahabe mi, Tabiun mu, onlardan sonra gelen müçtehid imamlar mı, yoksa bu rivayetlere eserlerinde yer veren hadis imamları mı? Sözkonusu

---

792 Al-i İmran Sûresi, âyet 110

793 Bakara Sûresi, âyet 143

*rivâyetlerin, bu saydığımız tabakalarda yer alanlar dışında başka birileri tarafından «**uydurularak bu dine sokulması**» ihtimali bulunmadığına göre, bizler, böyle bir konuda uydurdukları bir rivâyeti İslâm'a kolayca sokaçak derecede bu dine kasdetmiş olan bu nesillerin bize aktardığı başka herhangi bir naklî unsura niçin güvenelim? Onları hangi haklı gerekçeyle «**dinde izinden gidilen imamlar**» olarak görebilir ve kendilerine güvenebiliriz? Eğer onları dinde izinden gidilen imamlar olarak görmüyor ve kabul etmiyorsak, dine kasdetmekten başka bir anlama gelmeyen böyle bir uydurmayı din gibi gösterecek derecede açıkça Allah ve Peygamber düşmanlığı yapmış olan bu insanların tümünü «**Allah ve Peygamber düşmanı**» olarak açıkça ilân etmek samimiyetin, dürüstlüğün ve ilmî tutarlılığın gereği değil midir?*

*Soruyoruz: **Öztürk**; recm hadislerini rivâyet eden Sahabe'yi, bu rivâyetleri onlardan alarak nakleden Tabiun'u, recm cezasının uygulanması noktasında görüş birliği etmiş olan bütün **Müçtehid İmamlar**'ı, bu rivâyetleri kitaplarına alarak bize kadar ulaştıran hadis imamlarını ve nihâyet bu konuda herhangi bir muhâlefet ortaya koymayan ulemayı, kısacası bütün Ümmet'i niçin Allah ve Peygamber düşmanı olarak ilân etmiyor?*

*Bir başka soru: Hemen bütün mufassal hadis ve fıkıh kaynaklarında zikredilen **Mâ'iz b. Mâlik, Şurâha el-Hemdâniyye** gibi kimseler ne zaman yaşamış, nasıl ölmüşlerdir?*

Bu gibi kimselerin esasen hiç yaşamadıklarını ve sırf recm konusuna dayanak oluşturabilmek için uydurulan rivâyetlerle birlikte bunların da hayal mahsulü şahsiyetler olarak uydurulduklarını söyleyebilir misiniz? Böyle bir kanaat taşıyorsanız bunların uydurma şahsiyetler olduğunu ispatlayabilir misiniz?

Burada Hz.Peygamber (s.a.v) döneminde ve bizzat O'nun emriyle recm cezasının tatbik edildiğini bildiren bütün

rivâyetlerin tariklerini sayacak değiliz. Vurgulamak istediğimiz nokta şu: Bir rivâyetin uydurma olduğunu söyleyebilmek için onun uydurulduğunu teknik ve tarihsel olarak ortaya koymak gerekir. Bu bir zorunluluktur. Hele bu, sıradan bir habere ilişkin olmayıp, recm gibi çok önemli bir uygulama hakkında ise, bu noktada işi daha da sıkı tutmak, dinî hassasiyet ve sorumluluğun gereğidir.

Günümüzde sık sık yapıldığına tanık olduğumuz gibi, canımızı sıkan, göğsümüzü daraltan, kafamızdaki şablona oturmayan ya da işimize gelmeyen her rivâyeti uydurma olarak nitelemek, işin dinî ve ahlâkî boyutu bir yana, en hafif tabiriyle kolaycılığa kaçmaktan başka birşey değildir. Hatta bu öyle bir tavırdır ki, bütün Ümmet'i Hz. Peygamber (s.a.v)'e iftira atma töhmeti ile lekelemeyi intaç etmektedir.

*Bu noktada şöyle bir itiraz ileri sürülebilir: «**Recm hadisesi Kur'an'da geçmediği için bu konudaki rivâyetlerin uydurma olması gerekir.**»*

Nitekim yazar bu konuda şöyle demektedir: «... Bu Kur'ansal olgu dikkate alındığında eski Yahudi-Arap geleneği olan recm (taşlayarak öldürme) cezasının İslam'a maledilmesinin tutarsızlığı açıkça belli olur. Çünkü en ince detayına kadar düzenlenmiş bir cezanın en şiddetliden en hafife, sonra da tekrar en şiddetliye doğru seyri ve değişimi hukuk ve din açısından tutarlı olamaz. Böyle olduğu içindir ki, recm cezası Kur'an'da yoktur; önemli olan da budur. Kısacası, taşlayarak öldürme gibi çok ağır bir cezanın, Kur'an dışından tedârik edilen birtakım rivâyetlerle Allah'ın dinine yamatılması, son derece tehlikeli bir davranıştır. En basit teferruatı bile düzenlenen bir suçun en ağır cezasının dışta bırakılması, Kur'an'ın ruhuna ve mantığına uymaz. (...) O halde Kur'an böyle bir cezaya asla onay vermez.»[794]

---

794 **Yaşar Nuri Öztürk**- Kur'an'ın Temel Kavramları, sh:123

Biz de bu itiraza şöyle bir soruyla karşılık veririz: «Herhangi bir hüküm Kur'an'da yer almıyorsa, Sünnet tarafından düzenlenmiş olsa bile kabul edilmez» şeklinde bir genel geçer kural koyan Kur'an âyeti hangisidir? ***«Kur'an'da yer almayan herhangi bir husus, Sünnet'te bildirilmiş olsa bile uydurmadır»*** *şeklinde bir kural varsa ve bu genel geçer bir kural ise Kur'an'da geçmeyen diğer hususlara taalluk eden rivâyetlerin de uydurma olması gerekmez mi? Örneğin* ***Öztürk, «Bayram Namazı»*** *diye bir namazdan bahsetmektedir. Kur'an'da Bayram Namazı diye bir namazın bulunmadığını biliyoruz. Yine o, daha önce de sözkonusu edildiği gibi* ***«Muhammedî cuma»*** *yı tarif ederken iç ezan-dış ezan, 4 rek'ât tatavvu, hutbe gibi hususlardan sözetmektedir. Bunlardan hangisi Kur'an'da mevcuttur?*

Burada ***Öztürk*** *diyebilir ki, bunlar -iç ezan-dış ezan uygulaması hariç- Hz.Peygamber (s.a.v)'in tatbikatında vardır ve tevâtüren sâbit olan uygulamalardır.*

Biz de deriz ki: Peki bunları Hz.Peygamber (s.a.v)'in uygulaması olarak tevâtür yoluyla bize nakleden Sahabe'ye ve sonraki nesillere bu noktalarda itimad ediyorsunuz da, recm konusunu aynı şekilde tevâtüren nakleden aynı tabakaları niçin ve hangi mantıkla töhmetlerin en ağırı ile itham ediyorsunuz?

Daha önce de belirttiğimiz gibi, kaynaklar bize recm uygulaması konusunda Sahabe'nin icmaı bulunduğunu ve onlardan sonra da bu icmaın aynen devam ettiğini haber vermektedir."[795]

Cevaplar böylece uzayıp gidiyor. Fakat biz bu kadarla iktifâ ettik. Mürted hakkındaki **"ölüm cezası"** da böyledir. Biz bunu da bu cildde cevaplayamadığımız benzer mes'elelerle birlikte -inşallah- IV. cildde yer alacak **"münfe-**

---

795 **Ebu Bekir Sifil**- A.g.e. sh:160 vd.

rid mes'eleler" arasında ele alacağız.

Ancak burada şu kadarını söyleyelim ki İslâmiyât Dergisi mensupları merhum **Mehmet Akif Ersoy**[796] ve **Nureddin Topçu**[797] ya kadar eski müelliflerden işlerine yarar bulabildikleri her şeyi iktibas edip yayınladıkları hâlde **Hayri Kırbaşoğlu**'nun bu makalesine verilmiş olan ilmî bir cevabı hasıraltı etmekten çekinmemişlerdir. O makalede Erciyes Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde **Davut İltaş**'ın yazdığı **"Yadsınan Gelenek: İslâm'a yamanan sanal Şiddet Recm ve İrtidat" Yazısı Üzerine Bazı Eleştirel Mülâhazalar** başlıklı yazıdır. Yazar dipnotta belirttiğine göre bu yazıyı İslâmiyât Dergisine gönderdikten sonra dokuz - on ay bekledikten sonra Konya'da yayınlanan **"Maarife Dergisi"**'nde neşretmiştir. Bu derginin 2003 Yılına âid birinci sayısında yayınlanan bu makale ile **Hayri Kırbaşoğlu**'nun iddiaları ele alınıp bir bir çürütülmüştür.

Yerimizin darlığı sebebiyle bu babda gerekli cevaplara ulaşmak için okuyucularımıza o makaleyi tavsiye ederken DİA dan kısa bir bölümü dikkatlerinize arz ile bu bahse nihâyet vermek istiyoruz:

"Kur'ân-ı Kerîm'de, iman ettikten sonra küfre girenlerin doğru yoldan sapmış oldukları, yaptıkları amellerin Dünya ve Âhiret'te geçersiz sayılacağı, Dünya'da ve Âhiret'te elem verici bir azaba çarptırılacakları ve Allah'ın gazabını üzerlerine çekecekleri ifâde edilir; ancak irtidadın Dünyadaki cezâî müeyyidesinin ne olduğu belirtilmez (el-Bakara 2/108, 217; Âl-i İmrân 3/ 86-91; el-Mâide 5/54; et-Tevbe 9/66, 74; en-Nahl 16/106; el-Hac 22/11; Muhammed 47/24-

---

796 Bkz. **Muhammed Abduh**- Ta'assub (terc:**Mehmed Akif Ersoy**) İslâmiyât Dergisi, c.V, s.1, sh.133-141

797 **Nurettin Topçu**-Sosyalizm Devrimizin Şeriatıdır, İslamiyat Degisi, 5. cilt (2002), sayı. 2, s.134-135 (İslam'ın Sol Yorumu),

*26), İrtidad, adam öldürme ve silâhlı gasp fiillerini işleyen Ureyne kabilesinden bir grup hakkında nâzil olduğu rivâyet edilen (**Müslim**, "Kaşâme", 9) ve ağır cezâlar öngören âyetler ise (el-Mâide 5/ 33-34) esâsen eşkıyalık suç ve cezasını konu edinir.*

*İrtidad eylemini cezalandırdığına dâir fiilî veya takrirî sünnet örneği bulunmamakla birlikte (**Bedreddin el-Aynî**, XIX, 364) Hz. Peygamberin, "Dinini değiştireni öldürün" dediği (**Buhârî**, "istitâbetü'l-mürteddîn", 2) ve müslümanın dinini terkedip cemaatten ayrılmasını ölüm cezasına gerekçe olabilecek üç suçtan biri olarak saydığı (**Buhârî**, "Diyar", 6). **Muâz b. Cebel**'in Allah ve resulünün, dininden dönenin boynunu vurmayı emrettiğini ifade ederek bu cezayı uyguladığı (**Buhârî**, "îstitâbetü'l-mürteddin", 2) muteber kaynaklarda rivâyet edilmiştir. Konuya ilişkin sahabe uygulamaları, özellikle **Hz.Ebû Bekir** döneminde baş gösteren ridde olaylarında mürtedlere karşı savaşılması fakihlerin dayanaklarından bir diğerini oluşturur (**Buhârî**, "İstitâbetü'l-mürteddîn", 3; **Kâsânî**, VII, 134)"*[798]

Bu eseri bitirirken -bir nev'i "**sonsöz**" olmak üzere- bir zamanlar kendisi de "**tarihselci görüşü**" benimsemiş fakat daha sonra bunun yanlışlığını kavrayarak rücû etmiş olan **Prof.Dr. Mehmed Paçacı**'nın serdettiği değerli mütâlealardan -maâlesef yerimizin darlığı sebebiyle- pek az bir kısmını dikkatlerinize arz etmek istiyoruz. O, "**Çağdaş Dönemde Kur'an'a ve Tefsire Ne Oldu?**"[799] isimli eserinin önsözünde kendi macerasına ışık tutan şu sözleri söylüyor:

"*...**Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?**[800] adlı ça-*

---

798 DİA. C.35, sh.89

799 **Memed Paçacı**- Çağdaş Dönemde Kur'an'a ve Tefsire Ne Oldu?, İstanbul 2008

800 **Memed Paçacı**-Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz?, Ankara 2002

lışmamda, İslâm modernitesinin haklı bir gerekçesi olduğu görüşünü ortaya koymaya çalışmış ve bunu zamanında sahip olduğum bilgi birikimi ile savunmuştum. Ancak ilerleyen zaman içerisinde, İslâm Çağdaşçılığı hakkında farklı bir görüşe sahip oldum. Buna göre aslında İslâm Çağdaşçılığı, gerçek anlamda İslâm'a âid kaynaklardan ve bu kaynakların her nesilde yorumlanmasıyla bize bir birikim hâlinde gelen İslâm geleneğinden türememiş, aksine büyük oranda çağdaş durumun Müslümanlar üzerinde yarattığı etkiler sonucunda peyda olmuştur. Onun çağdaş durumu İslâm açısından meşrulaştırmaktan başka da bir amacı ve sonucu da olmamıştır. İşte hayatımın bu döneminde yaptığım çalışmalar İslâm Çağdaşçılığı'nın bu portresini çözümlemeyi amaçlayan genel bir projenin içini dolduran yazılar oldu.

Söz konusu ettiğim düşünce ve benlik seyahatim sırasında İslâm Çağdaşçılığı'nın temel tezi nedeniyle aslında alabildiğine özgün bir duruşa ve sağlam bir sistematiğe sahip olan İslâm bilimler geleneğini büyük oranda ıskaladığını gördüm. Bu yaklaşım yeni ve çağa uygun farklı bir İslâm üretimini, ısrarla nesilden nesile yaşatılan İslâm dediğimiz bünyeyi bir kenara bırakarak elde etme tutkusu gösteriyordu.

Bunun için protestan bir kutsal kitap anlayışıyla sadece Kur'an'la yola çıkmanın yeterli olduğuna inanıyordu. Burada okuyacağınız makalelerin, sâdece Kur'an metnini okuyarak ve fakat onu yorumlayacağınız ortamı İslâm dışından seçerek üreteceğiniz öğretinin aslında İslâm değil, başka bir şey olabileceğini yeterince gösterdiğini umuyorum. İslâm Çağdaşçılığı bağlamında «bu başka bir şey», ne kendi bünyesine ne de uymaya çalıştığı yapıya kabul ettirebildiği bir çeşit Doğulu Batı modernitesi olmuştur."[801]

---

801 **Memed Paçacı**- Çağdaş Dönemde Kur'an'a ve Tefsire Ne Oldu?,

O, **"tarihselci"** ve **"Çağdaş"** İslâm anlayışının Batı Menşeli olduğunu göstermek üzere:

"*...Yeni yorumsamanın öncülleri, **Batı Aydınlanması** ve **Fransız Devrimi**'yle kristalleşen Batılı paradigmadan alınmış çağdaş ilkelerdir. Böylece çağdaş talepleri Kur'an üzerinden karşılama girişimleri, Fransız Devrimi'nin **eşitlik, kardeşlik, hürriyet** vb. ilkeleri altında toplanabilecek ve **kadının eşitliği, şahitliği, tek eşlilik, kölelik** kurumu, **fâiz, el kesme** ve **recm** gibi haddler ve **şûra** ve demokrasi mes'eleleri vb. gibi bir elin parmakları sayısını aşmayacak konularda sıkışıp kalacak, aslında Çağdaş dönemde bütünüyle İslâm bu konulara indirgenmiş olacaktır.*"[802] demektedir.

O, bu yabancı tesiri daha sarih bir sûrette şöyle anlatmaktadır:

"*Çağdaşçı İslâm'da gördüğümüz en belirleyici tutum, çağlar boyunca İslâmiyet'in izlediği çerçeveyi kırmayı ve onu terketmeyi hedeflemesidir. Buna göre sadece Kur'an, İslâm'a kaynaklık etmesi için yeterli görülüyordu. Böyle bir kutsal kitap ve din anlayışı, Avrupa'da Reformasyon ile başlayan ve Aydınlanma ile devam eden çağın Kutsal Kitap anlayışına oldukça uygundur. Buna göre Kutsal Kitap kurtuluş ve iman için gerekli ve yeterli bütün bilgileri içerdiği ve bunlar sıradan müminler tarafından bile kolaylıkla anlaşıldığı için ilâve kaynaklara ve din bilginlerinin yorumlarına gerek bulunmuyordu. Kutsal Kitap'a beşerî geleneklerle ve geldiği kabul edilen başka vahiylerle ve yorumlarla bir ilâvede bulunmak kesinlikle yanlıştı. Kitab-ı Mukaddes yeterli ve mükemmel idi ve onun hiçbir beşeri katkıya ihtiyacı yoktu (sola scriptura). İnsanı bağlayan tek bilgi Kutsal*

İstanbul 2008, sh.V. vd.

802 Memed Paçacı- Çağdaş Dönemde Kur'an'a ve Tefsire Ne Oldu?, İstanbul 2008, sh.115. vd.

*Kitap'ta öğretilen bilgi olmalıydı. İslâm Çağdaşlığıyla birlikte İslâm'da da bu kutsal kitap anlayışının bütün belirgin özelliklerini görmeye başladık. Çağdaşçı İslâm da geleneği dışarıda bırakmayı hedefleyen ve büyük oranda Kur'an'ı İslâm'ın tek kaynağı görme eğilimiyle solo corano (yalnızca Kur'an) ilkesini izledi. Böylece çağdaş dönemde Sünnet'e karşı Kur'anî metinselciliği ortaya çıkaran nedenler öncelikle İngiliz sömürge yönetimi altındaki Hindistan'da Hıristiyan polemiğinin yarattığı baskı ve Protestan metinselciliğinin ve Batı bilimsel çalışmalarının etkisi sonucunda ortaya çıkmıştı. Buradaki asıl hedef Kur'an'a doğrudan gitmek ve Hadise bağımlı Tefsir literatürünü aradan çıkarmaktı. Peygamber'in dindeki otoritesi artık tartışmaya açılıyordu. Batı'nın Müslüman toplumlar üzerinde kurduğu güçlü hegemonya, buna karşın Müslüman toplumların ekonomik ve siyasî zayıflığı, İslâm'ın Batılı değerleri içerecek şekilde yeniden yorumlanması baskısını belirginleştiriyordu. Bu bağlamda Hadis, yeniden gözden geçirilmesi gereken bir kaynak olarak ortaya çıkıyordu. Hindistan'da yaşanan sömürge tecrübesi, yoğun bir şekilde devam eden Protestan misyonerliğinin kutsal metni öne çıkarıp vurgulayan tutumu Müslümanların Hadis ile Kur'an arasında kurdukları geleneksel ilişkiyi etkileyecektir. Bu etkileşim **dinlerarası diyalog** zemininde gelişecektir. Ayrıca aynı yüzyılda Oryantalizm de Hadis'e karşı bir eleştiri söylemi geliştirecektir. Hindistan'da **William Muir** ve **Alois Sprenger**, Hadisin gerçekten Hz. Peygamber'in yaptıklarını ve söylediklerini yansıtıp yansıtmadığı ve geleneksel yöntemin gerçekten sahih olan ve olmayanı birbirinden ayırıp ayıramayacağını sorgulamaya başlaması bunda etkin olacaktır.*

***Seyyid Ahmet Han**'dan kısa süre sonra **Muhammed Abduh** (1849-1905) da eskisinden farklı, meselâ Sünnet'ten daha bağımsız bir Kur'an tasavvuru geliştirilmesi gerektiğini*

*düşünmekteydi. Bu yeni tanım, belli ölçülerde farklı versiyonlarla Çağdaş dönemde tekrar tekrar ileri sürülecektir. **Abduh**'un tefsir eserleri hakkındaki ileri sürdüğü görüşleri onun Kur'an hakkındaki düşüncelerini de ortaya koyar. **Muhammed Abduh** ve **Reşit Rıza**'ya göre, tefsirlere Kur'an vahyine âid olmayan birçok beşeri unsur alınarak tefsirlerde Kur'an'ın bizzat kendisi konuşturulmamıştır. Kur'an, doğru yolu göstermek hususunda yeterli bir kaynaktır. Dolayısıyla mü'minler araya başka bir yorumcu sokmaksızın doğrudan Kur'an ile yüz yüze gelmelidirler. Oysa Kur'an'ın amaçları rivâyetlerle örtülmekte böylece Kur'an'ın gerçek amaçlarından uzaklaşılmaktadır. **Abduh** Kur'an'ın yorumlanmasında da Kur'an kendine yeterlidir ve onu yorumlamak için başkaca bir kaynağa gerek bulunmamaktadır. Kur'an'da kapalı bulunduğu için açıklanmaya ihtiyaç duyan ifâdeler aslında kapalı olarak söylenmesi gerektiği için böyle kapalı bırakılmışlardır. Bu hâliyle mükemmel olan Kur'an'da bu ifâdeler açıklanmak istenseydi Allah tarafından zaten açıklanırlardı. **Muhammed Abduh**'a göre, Kur'an bu hâliyle açık bir kitaptır ve onu açıklama gayreti ile ona eklemelerde bulunmak gerekmez.*

*Yeni dönemde Kur'an'ın tek başına ele alınması gerektiğini düşünen yaklaşım, Kur'an'ı, Hadis'in yanısıra Gelenek'ten de kurtarmaya çaba gösterdi. Söz konusu yaklaşım, Kur'an'ın doğru anlaşılmamış olmasını son dönemlerde Müslümanlar'ın başına gelen sıkıntıların başlıca nedeni olarak görmektedir ve Kur'an'ın doğru bir şekilde anlaşılmasının Müslümanlara başarı getirecek tek yolu olarak belirtmektedir. Bunun önündeki başlıca engel ise ona göre İslâm Geleneği'nin kendisidir. Çünkü Gelenek Kur'an'ı doğru anlamaktan uzaktır. **Abduh** ve **Reşit Rıza** sonrasında meselâ **Fazlurrahman** benzeri görüşler ileri sürmüştür. İslâm geleneğinde hukuka yapılan vurgu, siyasî egemenliği meşrulaştır-*

*ma çabasının sonucu olmuştur. Bu ise, Kur'an'ın toplumsal ve ahlakî değerlerinin anlaşılmamasını ortaya çıkarmıştır. **Fazlurrahman** Kur'an'ın tutarlı bir bütün oluşturmuş olsa da Müslümanlar'ın bunu kavramış olmaktan uzak olduklarını düşünmektedir. Kur'an'ın derinliklerine inilememiş, çoğunlukla onun lâfızlarında kalınmış ve Kur'an parçacı, ruhsuz ve yüzeysel bir şekilde ele alınmıştır. **Muhammed Arkun**'a göre de Kur'an kendi sembolik Dünyası'nı başarıyla ortaya koymuş ancak Müslümanlar bunu, iktidar ideolojileri oluşturmak amacıyla hukuku da bu amaç için kullanarak bozmuşlardır. **Ebu Zeyd** de benzer görüşleri ileri sürerek geleneğin hiçbir şekilde Kur'an'ın maksatlarını anlayamadığını ileri sürmektedir. Bu gerici anlayışın Kur'an'a yansıtılmasının nedeni aslında hâkim zümrenin kültürünün geçerli kılınmasıdır. **Seyyid Kutup**, farklı bir çağdaşçılığın temsilcisi olarak Kur'an hakkında yukarıdakilere benzer bir metinselciliği savunmaktadır. O'na göre de Kur'an kendi kendine yeterli bir kitaptır. Kur'an'ı gerçekten anlamak isteyen kişi, zihninden daha önce bulunan bütün fikirleri boşaltmak ve kendisini Kur'an'ın söylediklerine teslim etmelidir. **Abduh** ve **Reşid Rıza** gibi o da Kur'an'ı tefsir edecek kişinin zihnindeki bütün kültürel bağlardan ve geleneğin üretimlerinden uzak kalması ve Kur'an'ın kendisini tefsirde tek kaynak olarak kabul etmesi gerektiği görüşünü savunmaktadır.*"[803]

Bu eserde ele alıp cevaplandırmaya çalıştığımız yanlışların kaailleri arasında hiç şüphesiz iyi niyet sahipleri de vardır. Fakat niyet derûnî bir şey olduğundan biz bunu sorgulamayı selâhiyetimiz hâricinde görerek "**Müslüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkışan**" bu insanlar arasında böyle bir tefrik gayreti gütmedik!

---

803 **Memed Paçacı**- Çağdaş Dönemde Kur'an'a ve Tefsire Ne Oldu?, İstanbul 2008, sh.115. vd

Bu eseri bitirirken şunu da söyleyelim ki:

Bu safsatalara şimdi bir de **M. Kemal Paşa**'yı dindar gösterme modası eklendi ki evlere şenlik!. Televizyon ve gazetelerde buna me'mur edilen bazı zavallı müslümanlara şâhid olundukça, onların böylece heba ettikleri geçmiş emeklerine mi yoksa mahvettikleri Âhiretlerine mi acımak gerektiğini tâyinde âciz kalıyor ve şu âyet-i kerimeyi okuyarak Allah'a sığınıyorum:

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ

Meali: Ey Rabbimiz! Bizlere hidâyet buyurduktan sonra kalplerimizi (haktan) saptırma ve kendi cânib-i izzetinden bizlere bir rahmet bağışla. Şüphe yok ki vehhâb olan ancak Sensin.[804]

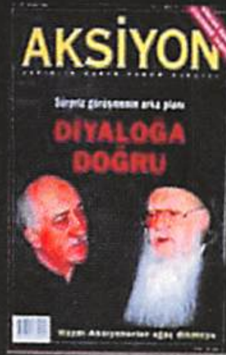

804 Al-i İmran Sûresi, âyet 8

Öyleyse Kur'an niye geldi?

www.akademim.blogspot.com

Peygamberimiz (s.a.v.) **Abdullah bin Übey bin Selûl**'ün son demlerinde ona karşı: **"Ehleke hubbü'l -Yehûd/Yahudilere olan mehabbetin seni helâk etti"** buyurmuştu. Aksiyon'un kapağındaki resimlere bakınca; bunları da gâliba **"Hubbü'n- Nasârâ"** helâk edecek diye endişe etmekten, doğrusu kendimizi alamıyoruz. Şu hâle bakınız: İslâm'ın alemi Hilâl'deki Efendimiz (s.a.v.) i temsil eden **Yıldız** kaldırılmış, yerine Hıristiyanlığı temsil eden **HAÇ** ikame edilmiş. Niçin? Diyalog yaptıkları Hıristiyanlar istemediği için. Yani DİYALOG'un hatırına!..

Birinci karede: **“DİNLER VE BARIŞ”** ibâresi yer alıyor. İkinci karede: Ekran ikiye ayrılıyor ve arkadaki **HAÇ** ortaya çıkıyor. Üçüncü karede ise, **İslâm**'ı temsil eden **Hilâl**, Hıristiyanlığı temsil eden Haç ile âdeta kucak kucağa getirilmiş. Ancak, **Hilâl**'deki **Peygamberimiz**'i (s.a.v.) temsil eden **Yıldız** kaldırılmış. Ve böylece sembolik olarak peygambersiz **İslâm** ve **Hıristiyanlık**'ın barışması ifâde edilmiş olmaktadır. Demek ki; **DİNLER VE BARIŞ** derken de kasdedilen bu olmuş oluyor.

Ancak bu nâdânlara sormak isteriz; İmân ile küfrün; tevhîd ile şirkin barışması hiç mümkin mi?!.

DİYALOG

MARDİN KAPISINDA BARIŞ TÜRKÜSÜ

"Harran toplantısı"nın üçüncüsüne beş bin yıllık tarihli kent Mardin'de start verildi. Bin yıl önce üniversite olarak kurulan Kasımiye Medresesi, üç semavi dinin temsilcilerine kucak açtı. Çatışma bölgesinin yanıbaşından dünyaya zeytin dalı uzatıldı.

Ruhani liderler sembolik 'sırat köprüsü'nden geçerken.

Mardin'de icra edilen **"DİNLER VE BARIŞ SEMPOZYUMU"**nda; Vatikan'dan Papa'yı temsilen gelen **bakan başta olmak üzere, Rum Ortodoks Patriği Bartelemeo, Süryânî Patriği, Ermeni Patriği, Moskova** Patrik vekili, Suriye Patriği, ABD ve Kanada'dan gelen ruhânîler, Yahudi Hahamı **İzak Haleva** ile beraber Diyâneti temsilen Bşk. Yardımcısı ve sâirenin de huzurlarıyle bir merâsim icra edildi. Bu merâsimde sembolik olarak sırat köprüsünden geçildi, Haşır Meydanı'na varıldı ve sonra hep beraber cennete girdiler!.. Bu merâsimde en önde Rum Ortodoks Patriği Bartelemeo bulunuyordu. Bir taraftan yüksek sesle ezân okunuyor, diğer taraftan da çanlar çılınıyordu. Bu merasimde; Hıristiyan ve Yahudilerin de **necat ehli** olabileceği; onların da cennete girebileceği sembolik olarak kabul edilip, aynı anda Dünyada 142 ayrı televizyondan canlı olarak neşredilmek sûretiyle bütün Cihan'a ilân edildi. Demek ki; DİNLER VE BARIŞ denilen şeyin hakiki mahiyeti bundan ibâretmiş!..

DİNLER VE BARIŞ sempozyumunda bir konuşma yapan Diyanet Bşk. Yardımcısının alnına denk getirilen **HAÇ**'ın ne manaya geldiğinin takdirini de sizlere havale ediyoruz!..

Mezkûr sempozyumda, konuşmacıların bulunduğu sahnenin arka tarafına bir resim aksettirildi. Bu resmin Patrikhâneden getirildiği ifâde edildi. Resimde, hayâlî olarak **Hz. Fatih**"in, ilk tayin ettiği Ortodoks Patriği'ne patriklik fermanını verme hadisesi tasvir edilmiş oluyordu. Ancak, sahnenin üzerinde asılı olarak bulunan bir HAÇ vardı. Bu HAÇ'ın gölgesi, resimde açıkça görüldüğü üzere, **Hz. Fatih**'in yüzüne yerleştirilmiştir. Bu son derece çirkin ve mânidar menfi bir niyetin tezahürü idi. Bununla, kimlerin hangi hayaller peşinde koştuğunu tahmin etmek hiç de güç olmasa gerek. Veyl sûiniyet erbabına!.

Aynen **Hz. Fatih**'e âid resimde olduğu gibi, Fâtih'in bizlere en büyük mânevî emaneti olan Ayasofya Camiinin kubbesine de devâsâ bir **HAÇ** yerleştirilmiştir. Yunanistan Patrikhanesi'ni temsilen konuşan **Canzevelos** konuşmasında; **"benim bir emelim var; Ayasofya'nın kubbesi altında, aynı anda üç dinin mensublarının beraberce ibâdet etmeleridir"** dediği esnada, mahzun Ayasofya'nın kubbesine Hıristiyanlığın Haç'ı rekzedildi ve konuşmanın sonuna kadar da o çirkin manzara aynen devam etti. Üstelik konuşma tamamlanınca da alkışlandı. Bu hadise, bir tarafdan haçlıların Ayasofya Câmii üzerindeki âidiyet emellerini gösterirken, diğer tarafdan da ona çanak tutanların hangi şerlere âlet olmaya âmâde ve müheyyâ olduklarını göstermesi bakımından hazîn bir ibret manzarası arzetmektedir. İşte bütün bunlar "DİNLER VE BARIŞ" safsatası nâmına yapılan maskaralıktan başka bir şey olmasa gerektir.

Katolik Papazı **Hans Küng,** İstanbul'a dâvet edilmiş ve **Prof. Dr. Mehmed Aydın,** Prof. Kenan Gürsoy ile beraber, **CRR** Kültür Merkezi'nde halka açık olarak **"Arzın Merkezinde Buluşmalar"** diye bir program icrâ etmişlerdi. Hans Küng, şu ifadeleriyle şöhret bulan birisidir: **"Dünyada sulh olacaksa, dinlerin barışması şartdır; dinlerin barışması için de 'DİNLERARASI DİYALOG' şartdır."** Hans Küng, bu tezinden dolayı **"DİYALOG"**cular tarafından büyük bir itibara sahibdir. Mezkûr programa âid haber, Stv. tarafından verilirken, bir ara Sultanahmed Câmii ekrana getirildi ve onun da kubbesi üzerine kocaman bir HAÇ yerleştirilmişti. Ayasofya ve Sultanahmed Câmilerinin kubbeleri üzerine yerleştirilen bu HAÇ'ların, tarihî haçlı zihniyetinin zebunları tarafından bu mübârek mâbedlere vurulmuş bir mühür olduğunu böyle bir ihânete bile bile âlet olmakta bir beis görmeyenlerin de takdirini basîret ehlinin temiz vicdanlarına havale ediyoruz.

İstanbul'a âid amblem olarak kabul edilen ve dört miâre resmi bulunan tabloda; havra, kilise ve câmi bir dâire içinde yer almakta olup, havra **Hz. Musâ**'nın, kilise **Hz. İsâ**'nın, câmi **Muhammed aleyhisselâm**'ın isimleri altında resmedilmiştir. **İSMEK** elemanları tarafından hazırlanan bu tablo, Feshâne'de **HOŞGÖRÜ** köşesinde sergilenmiştir. Sormak isteriz, havra'nın **Hz. Musâ** ile; kilisenin **Hz. İsâ** ile ne alâkası var? Yani kilisede haç'a tapma ile **Hz. İsâ** arasında herhangi bir alaka ve irtibat kurmak mümkin midir? O nebiy-yi zîşânı bundan tenzih ederiz.

Merkezinde HAÇ, etrafında siyon alemi altı köşeli yıldız ve hilâllerin bulunduğu tablo ile verilmek istenilen mesajın ifade ettiği manayı da takdirlerinize arz ediyoruz!..

Aynı ağaç yaprağı üzerine **"Allah"** ism-i celâl ile, Efendimiz aleyhisselâm'ın **Adiyy bin Hâtem**'e "o bir puttur" buyurduğu HAÇ ve siyon alemi yıldızı nakşedip **DİNLERARASI DİYALOG VE HOŞGÖRÜ YAPRAĞI** diye pazarlayan Ermeni asıllı vatandaşın bu mârifeti (!) karşısında **gözlerinizi alamayacaksınız**" diye hayranlığını ifade edenlerin sergiledikleri şaşkınlığı ifâde etmekten acze olduğumuzu itiraf etmek isteriz. Aman Yâ Rabb! Bu ne ğaflet ve dalâlet!. Keza iki Hıristiyan kabrinin ortasında bulunan bir müslümana âid kabrin arzettiği manzara karşısında zımnen memnuniyet izhâr edenlere ne denilmesi lazım geleceğinin takdirini de sizlere bırakıyoruz.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı **İSMEK** tarafından Haziran 2011'de Feshâne'de icrâ edilen sergideki HOŞGÖRÜ köşesinde teşhir edilen yukarıdaki üç ağaç resmi bulunan tablo, güyâ Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslâm'ı temsil ediyor. Ancak, dikkat edilirse, her ağacın üzerinde de üç dine âid alemler karışık olarak yer almaktadır. Ayrıca üç dini temsil eden bu ağaçların kökleri de el-ele tutuşarak bir birlik ve samimiyet imajı sergilemektedirler. Dolayısıyle tablonun hey'et-i mecmuası üzerinden verilmek istenilen mesajın; bu üç dinin temelde bir olduğu, aralarında pek fazla bir farkın olmadığı ifade edilmek istenilmektedir. Yani tevhîd-i edyân/dinlerin birliği!.. İşte buna **"DİNLER VE BARIŞ"** sloganiyle ile varılmak istenilen nihâî hedefe, Müslümanların yavaş yavaş ısındırılıp alışdırılmak arzusuna giden yoldaki merhalelerden bir merhaledir diyebiliriz. Bu ise mânen büyük bir yıkım olup, ancak küfür ehlini memnun ve mes'ûd eder!..

Kabzasında **"Hoş Gör"** ibâresi bulunan kılıcın bir yarısında İstanbul'un fethini müjdeleyen hadis-i şerîf ile **Hz. Fatih**'e âit at üzerindeki resmi; diğer bir yarasında da Rum Patriği **Bartelemeos** ile kilise ve havra resimleri vs. Bulunmaktadır. Bu tablo da 2011 Haziran ayında İSMEK tarafından Feshâne'de sergilenmiştir. Kimlere ne mesajların verildiği herhalde, en iyi bu tabloyu yapanları bilir, diyerek ısrarla sormamıza rağmen hiçbir cevab alamadığımızı ifade ile iktifa etmek istiyoruz. Ancak tablodaki Osmanlıca harflerle **"HOŞ GÖR"** ibaresinin, ehline birçok şeyi fısıldamakta olduğu muhakkaktır!..

İstanbul Büyükşehir Belediyesi adına neşredilen 1453 İstanbul Kültür ve Sanat Dergisinin, Ekim-Kasım-Aralık 2007 tarihli sayısının kapağında **"İSTANBUL'A VURULAN DİNÎ MÜHÜRLER: Câmiler, Kiliseler, Sinagoglar"** ibâresi yer almakta ve altında da Sinagog, Câmi ve Kilise resmi bulunmaktadır. Kapaktaki bu mevzû ile alâkalı yazı ve fotograflar 14-61. sahifelerde yer almaktadır. Ancak 23. sahifede **Hilâl, Haç ve Siyon Yıldızı** ile beraber yedi satır Türçe ve bunun İngilizceye tercümesi olan bir metin yer almış bulunmaktadır. İşte biz mezkûr yedi satırlık O, Türkçe ifadeyi aynen nazar-ı dikkatlerinize arz etmek istiyoruz:

"Semâvî dinlerin buluştuğu İstanbul'da, şehre mühürlerini vuran Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Musevîlik. Bu üç ayrı din nedir? Aynı kaynaktan beslenen, birbirine çok yakın ancak yaklaşımları farklı, ama ayrı pencereden aynı bahçeye açılan kalp ve inanç gözü değil midir?! İşte İstanbul bu farklılıkların tümünü yozlaştırmadan, incitmeden bütün görkemi ile bünyesinde buluşturan bir şehir. Câmiler, kiliseler, sinagoglar bu potanın içinde özgürce yükselen inanç âbideleri!.."

Bu paragraftaki ***"Bu üç ayrı din nedir?"*** süâline verilen cevabdaki şu ifadelere bilhâssa dikkatleri çekmek isteriz: *"Aynı kaynaktan beslenen, birbirine çok yakın ancak yaklaşımları farklı, ama ayrı pencereden aynı bahçeye açılan kalp ve inanç gözü değil midir?!.."*

Semavi dinlerin buluştuğu İstanbul'da, şehre mühürlerini vuran Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Musevilik. Bu üç ayrı din nedir? Aynı kaynaktan beslenen, birbirine çok yakın ancak yaklaşımları farklı, ama ayrı pencereden aynı bahçeye açılan kalp ve inanç gözü değil midir? İşte İstanbul bu farklılıkların tümünü yozlaştırmadan, incitmeden bütün görkemi ile bünyesinde buluşturan bir şehir. Camiler, kiliseler, sinagoglar bu potanın içinde özgürce yükselen inanç abideleri.

Islam, Christianity, and Judaism that have marked the city of Istanbul, the meeting point of celestial religions. What are these three different religions? Aren't they all the eyes of the heart and belief that feed from the same source, that are very similar to each other yet have different approaches, and that open to the same garden from different windows? İstanbul is a city, which combines all these differences within her structure with all their glory and without corrupting or harming them. Mosques, churches, and synagogues are the monuments of belief that rise freely in this melting pot.

Bu ifâdeye göre, *"Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Musmevîlik"*, " Aynı kaynaktan beslen"iyormuş!..

İslâm, Peygamberimiz **Muhammed aleyhisselâm**'a Cibrîl vasıtasıyla Allah (c.c.) tarafından vahyen gönderilen ilâhî bir din olduğuna göre; nasıl olur da, mensuh, muharref ve mübeddel Hıristiyanlık ve Musevilik'in "aynı kaynaktan beslendiği" iddia edilebilir?

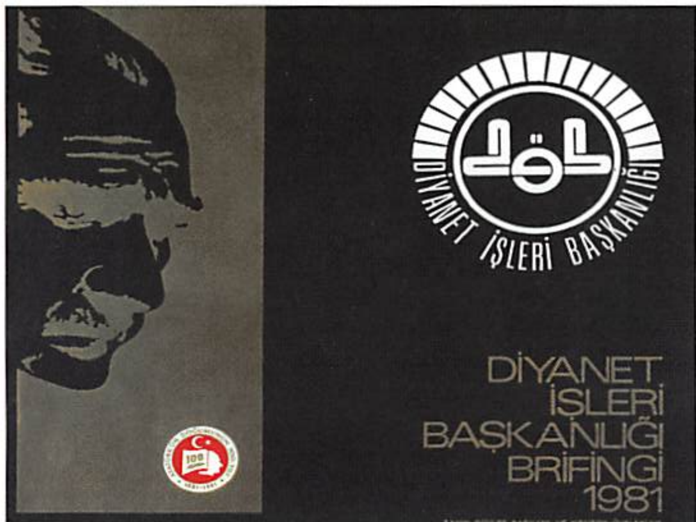
Kezâ, "birbirine çok yakın ancak yaklaşımları farklı, ama ayrı pencereden aynı bahçeye açılan kalp ve inanç gözü değil midir?" ifadesiyle de "Müslümanlık, Hıristiyanlık ve Musevîlik" arasındaki **"hak" ve "bâtıl"** olma gibi farklar âdeta yok farz edilmiş olmaktadır. Yani aradaki fark sadece ***"yaklaşım"*** ve ***"ayrı pencereden"*** bakmaktan ibâret olup, ***"aynı bahçeye açılan kalp ve inanç gözü"*** olduktan sonra, bu kadarcık basit farkların bir kıymet-i harbiyesi yoktur, denilmek istenmektedir.

En başta Vatikan olmak üzere bütün Hıristiyanlık Âleminin, asırlardan beri Müslümanları getirmek istedikleri nokta işte bu idi. Bu noktadan sonra nihâî hedefe ulaşma ümid ve heyecanını tahmin etmek, pek zor olmasa gerektir.

Bu bahse şu süâl ile nihayet vermek isteriz: Bu da misyonerlik değil ise, daha başka ne olmalı ki, misyonerlik olsun; hem de Müslüman görünüşlü kimseler vasıtasıyle?!.

Üzerinde havra, kilise ve câmi resimleri bulunan bu tablo da **İSMEK** tarafından Haziran 2011'de Feshâne'deki sergide teşhir edilmiştir. Malûm olduğu üzere, bizim kültürümüzde Müslümanların göğüslerine **"imân tahtası"** denilir. Zira orası **kalb, ruh, sir, hafi ve ahfâ** gibi **"letâif"**'e âid mahaldir. Her birisi bir Nebî'ye nisbet edilir. Mesela, kalb **Âdem** aleyhisselâm'a; rûh, **İbrâhim** aleyhisselâ'a; sir **Mûsâ** aleyhisselâm'a; hafî Îsâ aleyhisselâm'a nisbet edilir. Ayrıca Allah (c.c.) ile kul arasında vâki ahidlerin sûretleri de aynı mahalde olup, diğer taraftan mü'minin kalbi de **"Nazargâh-ı İlâhî"**'dir. Binaenaleyh bu kaftanı bir mü'minin giymesi dînen son derece mahzurludur. Ama, **"hoşgörü"** cezbesine kapılarak bu kaftanı tasarlayanlara, emek çekip meydana getirenlere ne diyelim. Rabbım şuûr ihsan etsin!.

BU ÖRGÜTÜN BAŞLICA HEDEFLERİ :

(Tablo : 19)

a. Devleti yıkmaktır,
b. Süleymancılık tarikatına dayalı bir din devleti kurmaktır.

(Tablo : 19)

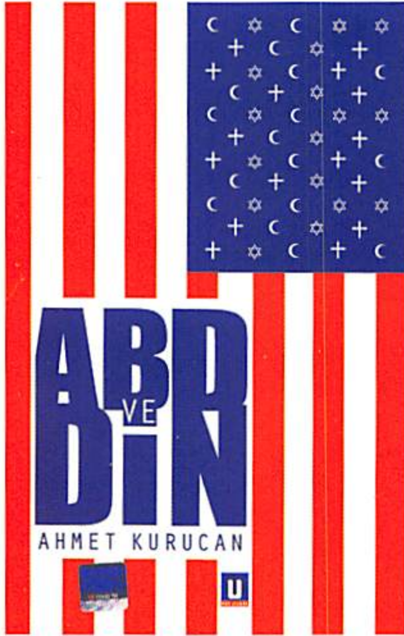
Bir devrin Diayanet İşleri Başkanı **Tayyar Altıkulaç** ve baş yardımcısı **Hamdi Mert**, **Millî Güvenlik Konseyi** üyeleri **Kenan Evren** ve arkadaşlarına bir **BİRİFİNG** verdiler. Resimde o mâhud BİRİFİNG'in kapağı görülmektedir. Mezkür **BİRİFİNG**, son derece utanç verici bühtân ve iftiralarla doludur. Şimdi, bu mezbûhâne niyet ve ğayretlerle hazırlanarak Konsey üyelerine takdim edilen **BİRİFİNG**'e âid bazı dikkatlerinize sahifelerin sûretlerini ve orada ileri sürülen iddiâlardan bazılarını arz etmek istiyoruz. Bu **BİRİFİNG**'in hedefinde, **Merhum Süleyman Hilmi Tunahan** hazretlerinin talebeleri tarafından ifâ edilen Kur'ân hizmetleri bulunmaktadır. Yani askerler tahrik edilerek o meşkür hizmetler yok edilmek istenilmiştir. **Tayyar Altıkulaç, BİRİFİNG**'e şu sözlerle başlamıştır:

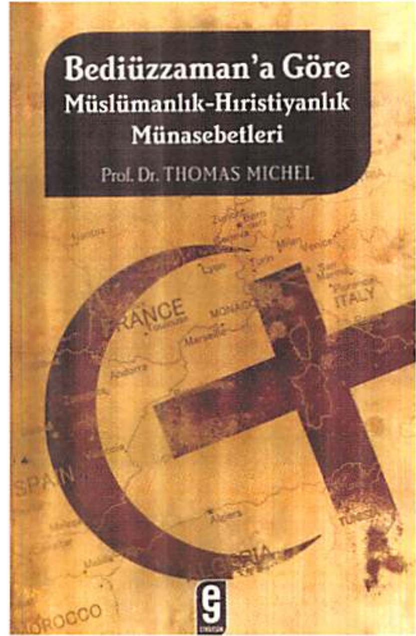
"Sayın Devlet Başkanım (...) Çok ıymetli zamanınızı alarak sözü uzatmamak için bu yıkıcı dinî akımlardan sadece birinden kanaatimizce en tehlikelisinden, SÜLEYMANCILIKTAN söz etmek istiyorum..."

BİRİFİNG'de ileri sürülen bazı iddiâlar: "Süleymancılık Örgütünün Hedefleri: A- Devleti Yıkmak, B- Tariakata Dayalı Din Devleti kurmak." "Belli Başlı Görüşleri: A- Süleymancı Olmayan Herkes Kâfirdir" "B-Mustafa Kemal Deccaldır" "E- Süleymancı Olmayanlar Soğan Doğranır Gibi Doğranacaktır!.."

Bu tezvirâttan sonra merhum Süleyman Hilmi Tunahan Hazretlerinin talebelerinin üzerine nasıl bir hınç ve öfkeyle çullanıldığını tahmin etmek hiç de güç olmasa gerek. Ver elini Antalya zindanları!..

Bunun tafsilatı eserimizde nakledilmiştir.

Türkiye, diyalog merkezi olma şansını yakaladı

Sivil toplum çalışmaları düzleminde başlayan dinler ve kültürlerarası diyalog faaliyetleri, şimdi devletin de önayak olmasıyla uluslararası platformda birleştirici unsur olma özelliği kazandı.

Zafer Özcan | İstanbul

Türkiye, bugün Çırağan Oteli'nde başlayan İslam Konferansı Örgütü ve Avrupa Birliği Ortak Forumu'na ev sahipliği yapıyor. 71 ülkenin 51'inin bakan düzeyinde katıldığı toplantının ana hedefi ise medeniyetler ve dinlerarası diyaloğu geliştirmek. Dinler ve medeniyetlerarası diyalog faaliyetlerinde Türkiye'nin uluslararası alanda da ev sahipliği rolü üstlenmesi, sancılı bir geçiş döneminin ürünü. Sivil toplum düzeyinde başlayan diyalog faaliyetleri, bugünkü toplantı ile devletin de ana gündem maddesi haline geldi.

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı, 1994 yılından bu yana yaptığı çalışmalar ile Türkiye'deki dinler ve medeniyetlerarası diyalog faaliyetlerine öncülük eden sivil kuruluşların başında geliyor. Vakıf Başkanı Harun Tokak, 'Vakfımızın kuruluşundan bu yana organize ettiği ulusal ve uluslararası tüm faaliyetler, medeniyetlerarası diyalog ve Doğu-Batı buluşması anlamındadır.' dedi.

Zaman Gazetesinin 12 Şubat 2002 tarihli nüshasına âid bu kupürdeki haç, hilâl ve siyon yıldızını bir arada gösteren resim, **"DİYALOG VE HOŞGÖRÜ HAREKETİ"** mensublarının dinî ve fikrî zihnîyetlerini göstermesi bakımından fevkalâde ehemmiyetlidir. Bunu firâset sâhibleri için, izah etmeye kalkmak abes olsa gerektir. Zira burada açıkca gözükmektedir.